JUVENALIS
SATIRAE

Juvenalis, Decimus Junius

JUVENALIS.

FAMILIARE COMMENTU

LUGDUNI 1498

Iuuenalis familiare cõmentũ

Cum Antonij Mancinelli viri eruditissimi explanatione.

Argumenta Satyrarum Iuuenalis per Antonium Mancinellum.

Prima docet Satyre causas: formãq̃ libelli.
Qui simulant curios satyra patuere Secunda.
Ex vrbe vmbritij digressum Tertia narrat
Quarta quidez crispinum odit: caluumq̃ neronẽ
Saneo que tolerat parasitus Quinta notauit:
Sexta hec infidas mulieres pandit abunde
Septima demonstrat Romam nil ferre poetis.
Nobilis Octaua propria virtute vocatur.
Turpia qui tolerant Nona carpuntur auari
Cure hominum Decima rerumq̃ libido notãtur
Arguit Undecima vates conuiuia lauta
Bissena arguitur satyra captator auarus.
Tertia post decimam solatur damna dolentes.
In Decimaquarta dant praua exẽpla parentes
Numina diuersa egypti Penultima monstrat
Ultima militie felicis premia narrat.

Iodocus Badius Aſcenſius Henrico Valuphino artium bonarum pro
feſſori optimo:ac clariſſimæ Lugdunẽſiũ ciuitatis grãmatico diſertiſſimo
et amico primario Salutem plurimam dicit.

Cum hiſce diebus in ludo tuo lugduneñ.uirorum præſtantiſſime:Ver
giliana Bucolica accuratius interpretarer: animaduerti diuinum illum ac
plane incõparabilẽ artificẽ:in quintæ æglogæ bucolica phraſi:amiciciæ ue
ræ(cuius iter nos indiſſolubile fœdus pcuſſimus)omnis explicuiſſe nume=
ros.Quippe in qua ſibi menalcas et mopſus paſtorales illi amici mutuo ce=
dũt:honores imptiũt:ſtudiorũ paritatẽ exhibẽt:cõmunẽ amicũ prædicãt:
munuſcula conferunt:et ſexcenta id genus alia:quæ et pariũt:et augent et
conſeruãt amiciciam:non oſcitabundus lector offenderit.Quorũ quidem
oĩm nũc mihi pſertim in mentẽ uenit:quũ memoria repeto.q̃ iucũda ſtudia
q̃q; amicas confabulationes habuerimus.Tecum etem̃(ut Perſianum illud
citem)longos memini cõſumere ſoles:Et tecũ primas epulis decerpere no
ctes.Vnum opus & requiẽ pariter diſponimus ambo.Is ſiquidem tibi uiſus
ſum(ut ennianum quoq; uerbũ adducam)quicum bene:ſepe:libẽter Men
ſam ſermoneſq; tuos:rerumq; tuarum Comiter imptires.Cui res audacter
magnas:paruaſq; iocũq; Exprimeres.Tu uero mihi exploratiſſime cogni=
tus es:is de quo ſic idẽ poeta ſubſequitur.Doctus:fidelis:ſuauis homo:fa=
cundus:ſuoq; Contentus atq; beatus:ſcitus ſecũda loquẽs in Tempore:cõ
modus et uerborũ uir paucorũ.Multa tenens antiqua ſepulta:et ſæpe uetu
ſtas Quæ facit et mores ueteresq; nouoſq; tenentẽ Multorum ueterũ leges
diuũq; hominũq; Prudẽtem:qui multa loquiue tacereue poſſet.Addamus
ad has [illegible]irtutes quottidiana tua in me beneficia:quæ me ſane q̃ ſollici
tum hñt:[illegible]ui neſciã:quæ tibi quæ tali reddã pro munere dona.Multo tñ
ſollicitior [illegible]naberẽt:niſi animi tui cãdorẽ liberalitatẽq; uel in cute cognoſce
rẽ.Neq; tñ idcirco aut minus debere arbitror:aut negligẽtius referre cona=
bor ubi facultas erit:Interea uirorũ optime amica ſuſcipe manu has noſtras
in Iuuenalẽ tam familiares explanationes:ut ſi quæ ſint ſatyricæ muſæ eas
mihi non minus offenſas uereri poſſem:q̃ Macrobius in priore de ſomnio
ſcipionis libro eleuſinas deas Numenio phõ ſacra earũ reuelaturo offenſas
prædicat:quippe abs quo ſe proſtitutas cõqueritarentur.nullũ em̃ uerbum
prætermiſi:cuius aut explanationẽ aut contextũ ſiue ordinẽ non conſecu=
tus fuerim.Quod nõ eo tñ animo feci quo litteras bonas proſtituerẽ(Mul
ta etem̃ bonis ingeniis ſubtilius explanãda:multa doctis addenda:multa
ſtudioſis latius exponẽda cõſulto reliquimus)ſedquo bonos mores uel ex
hoc poeta addiſcere uolẽtibus aditũ facerẽ.Nam cõplures altioribus uacã
tes negociis:aut propter cõmentariorũ prolixitatẽ:aut propter auctoris
obſcuritatẽ hũc poetã legere recuſantes:nũc uno intuitu & ordinem & ex
planationẽ ſi non fallor libẽter amplectẽtur.Præpoſuimus aũt Antonii ma
cinelli uiri eruditiſſimi cõmentarios:ut qui maiora uelint:ad manũ habeãt
Hanc aũt opellã noſtrã incredibili dexteritate pactam:idcirco nomini tuo
nũcupo atq; dedico utquicũq; eã uidebũt(ſiqui forte uidebunt)intelligãt
te non ſolum lugdunenſibus tuis quos incomparabili eruditionis tuæ bene
ficio deuinxiſti:gratũ ac iucundũ eſſe:ſed uel Aſcenſio cariſſimũ.Acceſſit
Stephani Gaynardi bibliopolæ optimi:et utriuſq; noſtrũ:amantiſſimi: cui
hanc operã nauamus plenũ et totis punctis ſuffragiũ.Accipe igitur ut rur
ſus dicã amica manu uir egregie:exiguum hoc munuſculũ:nõ cuius egeas
(doctior em̃ es q̃ ut hanc facilitatem deſideres)ſed ut multos mortales in
litteratura rudiuſculos demereare.Hec ſumma eſt.Vale litterarum decus
Lugduni ad.xiii.calen.decembris.Anno ſalutis noſtræ.M.cccc.xc.viii.

¶ Antonij Mancinelli Veliterni ad Reuerendū edis geminiane Autistitē: Diuiꝫ Marci
Canonicū Nicolaū rubeum patritiū Venetū: Omniū bonarū artium ⁊ virtutis Cultorem: In
Juuenalis satyrici poete Commentarios prefatio.

EDidere hactenus Cōmentationes in Juuenalē presul dignissime Viri
clarissimi quattuor. Sabinꝰ. Calderinꝰ. Merula. Georgiꝰ Valla. Quin
tus igit̄ ipse accedā: est eñ opus lōge oīm difficillimuꝫ: hinc plurimoꝝ
studio: plurimoꝝ diligentia: plurimoꝝ doctrina. acumine. expositiōe: iu
dicio indiget. Predicti q̄ttuor multa recōditissima in lucē dedere. multa
expositu necessaria tāꝙ facillima omiserūt: quocirca doctissimis etiam
elaborandū: vt auditoribꝰ satisfacerēt. Ego vo (quāꝙ mīme vitiosuꝫ est
siq̄d i re infinita omiseris) nihil fere itactū: nihil iplicitū. nodosuꝫ nihil
reliqui: ita subacta explicita enodata passim mihi sūt oīa. Poterūt ergo
iamiā q̄cūꝫ Juuenalis satyras adolescētibꝰ facillimeꝫ interp̄tari. Nō eñ carminū sensus nō di
ctionū ordo nō etiā auctoꝝ testimonia locis suis desiderant. Textū ꝙ mendosum ꝑus emēda
tissimū habēt. ⁊ pūctis suis notatū id nāꝫ potissimū debet eē interpreti. Verū ꝙ impressoꝝ in
curia sepe aliter legit̄. ꝙ q̄s scripserit: haud ignauie mihi ascribendū: siq̄d forte ab illis vt asso
let erratū fuerit. Aiaduertēt p̄terea loc(me ꝙplīmis supioꝝ sētētijs nō hesisse: neꝫ alienis de
mū institisse vestigijs: Qua de re priusꝙ meis ab interp̄tationibꝰ diuertant: cōsulto opus erit:
Nec velint vbiꝫ vetustioribꝰ fidē potiꝰ ꝙ recētioribꝰ adhibere: nā ⁊ quo iuniores eo ꝑspicacio
res interp̄tādis haberi solēt: neꝫ eñ lapsa ⁊ effeta natura ē. vt aiūt. Nec etiā tā auctores in dis
putando ꝙ rationis momēta q̄renda sūt. vt Cicero inq̄t. hinc ⁊ Zeno aiebat. Quod rōne vtit̄
meliꝰ eē ꝙ id qd rōne nō vtit̄. Quicq̄d deniꝫ vigilatū ē Nicolae Rubee vir oīꝫ p̄stātissime: tibi
tua sublimi prudētia: beniuolētiaꝫ. ⁊ fide erga oēs singulari allectꝰ: gl̄osa etiam nataliū digni
tate: cōstātia: integritateꝫ moꝝ. quibꝰ sane te forte oēs: te iustū: seuerū: grauē: magnanimū libe
ralemꝫ p̄dicant: ⁊ ip̄e experior. Tibi inquā offero ac dedico. Suscipe igit̄ Mācinelli tui gra
ta munuscula: nō argentū: nō aurum Sardonychas ve afferētis. Ea eñ oīa va[…] sunt ⁊ fortune
talis obiecta. Verūtamen alme perpetuas opes ⁊ v̄a bona virtutis. Id eñ oē Juuenalis Sa
tyra cōtinet. meaꝫ officiosa sedulitas ⁊ diligens lucubratio auxit: lateꝫ āpliauit. Viue ⁊ Va
le. Datū Venetijs. v. idus iunias Anno christiane salutis. Mcccc. xcij.

Juuenals Commoda per Antonium Mancinellum.

SEmper ego auditor tm̄ ? Hec prima Juuenalis celeberrimi vtilissimiꝫ poete
Saty. est. Quo carminis gn̄e p̄mus insignē laudē adeptꝰ est apud latinos luci
lius: vt Fabius li. x. scribit. Nā eruditio in eo mira: ⁊ libertas atꝫ inde acerbi
tas. ⁊ abūdantia. salis multū etiā inerat. Tersior inde ac purꝰ magis Hora. ⁊ ad
notādos hoīm mores p̄cipuus. Multū ꝙ ⁊ vere glorie ꝙuis vno libro ⁊ Persi
us meruit. post illos aūt Juuenalē habemꝰ. Cuiꝰ certe facūdia ac ꝓbitas cuiꝫ legēti patere po
test amplissime. Est eñ in eo qd flaccus i arte inq̄t. Aut ꝓdesse volūt. aut delectare poete. Aut
simul ⁊ iucūda ⁊ idonea dicere vite. Edocet itaꝫ q̄ mala que bona sint. Quid vitia. Quid itē vir
tutes hoībus pariāt. Nā in impios. supbos. auaros. luxuriosos. iracūdos: gulosos. inuidos. ve
neficos. ⁊ id genꝰ inuectꝰ ōndit pessimos illoꝝ cuētus. E cōtrario v̄tutis optios. nā sine illa btā
feliceꝫ vita cōstare nō pōt. Felicitas eñ cōsistit in opationibus. q̄ ab v̄tute ꝓficiscūtur. De qua
quidem scire nō satis ē. sed enitendum ip̄am hr̄e ac vti: sola nāꝫ vitia fugat. vñ ꝙ optime scri
bitur. Virtꝰ est vitiū fugere. Virtꝰ affectio ē animi ꝯstās cōueniēsꝫ: laudabiles efficiēs eos. in
q̄bus inest. Hinc oīa q̄ pulchra. honesta p̄clara sunt. ⁊ qd p v̄tutē efficit̄ afficit voluptate. Siq̄s
igit̄ prudētie q̄rat effectꝰ (cuiꝰ finis est: q̄dnā sit agendū. aut nō agendū p̄cipe) in Juuenale in
uenit. Si fortitudinis: nōne plenissime edocet idē q̄ sint agēda: vt fortes magnanimiꝫ efficia
mur? Si ꝯtinētie qua quidē in supando cōsistere dicūt. vt ꝯstantiā in resistendo. idē ꝙ ꝙpluri
ma admonet. Si iusticie Nōne i eo varijs sepe locis exēpla atꝫ p̄cepta repiunt̄? q̄ certe sola vt
aiunt ꝑfecta est virtus? Atꝫ ꝓpterea iusticia ip̄a p̄clarissima v̄tutuꝫ eē videt̄. vnde Aristo. ait in
ethicis. Justicia i sese v̄tutes cōtinet oēs. Est eñ nature cōuentio in adiutoriū multoꝝ inuen
ta. seu iusticia virtus est animi. cuiꝫ ſm merita distribuēs teste pho. Vtꝫ iustus habearis. nō
solū nō nocebis. ſꝫ etiā nocētes ꝓhibere curaueris. Siq̄s itaꝫ Juuenalē ip̄m diuinū sane poe
tā moꝝūꝫ censorē ꝙ optimū nō amauerit: amandoꝫ intelligere ⁊ ediscere nō curauerit: quā
tū ab ipso virtutis vestibulo seu fonte aberret oīm sit iudicium.

¶Iuuenalis Uita per Ascensium.

Ecij Iunij Iuuenalis vita nõ satis integra fide a probo narratur: nec quicq̄ explorati posteriores habuere preterq̄ qd̕ ex eius aut cõtẽporaneorꝝ scriptis elicere potuerũt. Non em̄ verisimile est q̄ a Domitiano in exiliũ missus mox interierit: q̄nquidẽ ipe domitiani cedem in fine quarte satyre nõ dubie ponit. Nec ob id militiã laudat: imo siquis saty. vltimã intra cutẽ perspiciat: licẽtiã militũ potius dãnet. Fuisse aquinatẽ ꝓbat illud vmbritij ad ipm loquẽtꝭ satyra. iij. Roma tuo refici prosperantẽ reddet aquino. bonũ virũ fuisse ostẽdit Martialis qui cũ malos acerbe carpat ipm sibi amicũ fatetur dicẽs Cũ Iuuenale meo q̄ tu cõmittere tẽtas Quid nõ audebis perfida lingua loqui? Doctũ rhetorices fuisse fatet̃ saty. i. Et nos cõsiliũ dedim⁹ scylle. Putatur a q̄ntiliano erudit⁹: ⁊ ideo nõ expresso noie ab eo laudat⁹. Acron ipi palmariũ in satyris scribendis tribuit dicens Nisi iuuenalis scripsisset horatio nemo esset melior. Scripsit satyra. xvi. quas in libros diuidere nec calderino nec alijs peritis placuit.

¶De Satyra per Antonium Mancinellum.

Atyra est carmẽ apud romanos maledicũ ⁊ ad carpẽda hoĩ3 vitia cõpositũ. Olim vero carmẽ qd̕ varijs poematis cõstabat Saty. vocabat̃. q̄le scripserũt pacuui⁹ ⁊ enni⁹. Sat. ãt dicta siue a satyris q̄ ĩ hoc carmie ridicule res pudẽdeq̄ dicũt̃. velut a satyris ꝓlate ac facte. Siue a Saty. lãce. q̄ referta varijs multisq̄ primitijs in sacris cererꝭ inferebat̃. ⁊ a copia ⁊ saturitate rei satyra vocabat̃. Alij aũt dictã putãt ab lege satyra. q̄ vno rogatu multa simul ꝯprehẽdit. q̄ sc3 satyrico carmine mlta simul poemata ꝯp̄hẽdũt̃. Ea cũcta ex Dio. accepim⁹. qb⁹ ẽt addit q̄ in satyrica fabula apud grecos tragici poete nõ reges aut heroes: s3 satyros ĩduxerũt ludẽdi cã: iocãdiq̄ sil'. Ut spectator ĩter res tragicas seriasq̄ satyrorꝝ q̄ iocis ⁊ lusib⁹ delectaret̃. Fest⁹ v̄o sic. Satyra ẽ cibi gen⁹ ex varijs reb⁹ cõditũ. ⁊ lex multis alijs referta legib⁹. ⁊ gen⁹ carmis vbi de multis reb⁹ disputat̃.

¶Loca q̄dã e plurimis vel intacta vel sec⁹ ab alijs q̄ Ant. Mãcinello exposita: qb⁹ cognitis facile q̄d ĩ ceteris senserit: nosci poterit.

Satyra prima.

Antrum Uulcani. Quid agant venti.
Manũ ferule subduximus Mercedẽ sanguis
Cum fas esse putet curã sperare cohortis. ⁊c.
Ipse dies pulchro distinguit̃ ordine rerum ⁊c.
Et latum media sulcum deducit harena.

Satyra tertia.

Quondã hi Cornicines. Et verso pollice vulgi
Si trula inuerso crepitũ dedit aurea fundo.
Quum tibi vestiti facies scorti placet:
Me quoq̄ ad Eluinam cererem.

Satyra quarta.

Rubrius offense veteris reus: atq̄ tacende
Senior illo. Põpei⁹ tenui iuglos aperire susurro

Satyra quinta.

Salua sit artocopi reuerentia.

Satyra sexta.

Deinde adamas notissimus ⁊ beronices. ⁊c.
Tu tibi tũc curruca places. q̄ psaltria penẽ. ⁊c.
Magnaq̄ debet̃ violato pena caduceo. ⁊c.
Tremulũq̄ caput descẽdere iussit In celũ.

Satyra septima.

Et spes ⁊ ratio studiorꝝ in cesare tantũ. ⁊c.
Uel si tetigit latus acrior illo Qui venit. ⁊c.
Et cum se verterit annus
Accipe victori populus qd̕ postulat aurũ

Satyra octaua.

Famosos equitũ cũ dictatore magistro
Ante numãtinos si dormire ĩcipis ort⁹ luciferi
Ergo cauebis
Et metues ne tu sis creticus aut camerinus
His ego quẽ monui: Tecũ ẽ mihi s̄mo rubelli
Et de marmoreo citharam suspende colosso
Nobilis ornatur lauro collega secunda.

Satyra decima.

Quid si vidisset pretorẽ in curribus altis
Extantẽ. ⁊ medij sublimẽ ĩ puluere circi. ⁊c.
Pannum ⁊ circenses
Atq̄ suos iam dextra cõputat annos.

Satyra duodecima.

Et beticus adiuuat aer. Emptor olynthi
Tandẽ intrat positas inclusa ꝑ equora moles
Tyrrhenãq̄ pharõ: porrectaq̄ brachia rursus
Interiora petit baiane peruia cymbe

Satyra tertiadecima.

Ne dubitet laudas: si nõ eget anticyra.

Satyra quartadecima.

Laudant hoc numina ruris.

Satyra quintadecima.

Et minor igne rogi.

Satyra sextadecima.

Et samia genitrix que delectatur harena
Et grandes magna ad subsellia sure
Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo.
Iam facundo ponente lucernas Cedítio.
Ipsius certe ducis hec referre videtur.
Ut qui fortis erit sit felicissimus idem.
Ut leti phaleris oẽs: ⁊ torquibus omnes.

Finis.

Vocum ac rerum index ordine litterario: sic tñ vt ab ae ⁊ oe incoata inter e querãtur.

Finis.

¶ Argumentum satyre prime ꝑ mancinellum.
Prima docet Satyre causas: formamq̄ libelli.

INdignatus poeta ꝙ diutius auditor eẽt: ꝙ Spadones vxorẽ ducerẽt. Mulieres in theatro feras occiderent. Delatoresq̄ nobilissimũ quẽq̄ opprimerẽt. Adulteri heredes fierẽt. Pupilli circũuenirẽtur. Damnati repetundarũ inani quodã iudicio pudorem oẽm exuerẽt. Mariti ipi lenones mechorꝝ bona acciperẽt. Pretoriane cohorti infames etiã preponerent. Testamẽtorum signatores falsi ditescerẽt. Matrone viris suis venena pararent. Sceleratissimi dona plurima cõseq̄rent. Soceri nurꝰ corrumperẽt. Nuberẽt viris pueri: Vitiorꝝ copia vberior esset. Auaritia maxia. Alea frequẽs. Villarũ impense plurime: Gula vorax pretoresq̄ ꝛ tribuni etiã sportulã peterẽt paupibꝰ ꝯstitutã. Libertini diuitijs affluerent: ꝛ inde supbia. Clientes iam lassi q̄dem diuites comitãdo: nulli cene adhiberentur. Illi vero mense totos etiam apros apponerent. Vitia omnia ꝙ vlteriꝰ ire minime possent: Difficile sibi esse nõ scribere satyram inq̄t. At quoniã viuos carpendi libertas illa pristina minime aderat: Quid i mortuos cõcedatur experiri velle cõcludit. Man.

Junij Juuenalis Satyra pria.

SEmper ego auditor tantũ: nunq̄ne reponam
Vexatus totiens rauci theseide codri?
Impune ergo mihi recitauerit ille togatas:
Hic elegos: impune diem consumpserit ingens
Telephus: aut summi plena iam margine libri:
Scriptus et in tergo necdum finitus orestes?

Semp ego: latini q̄dem poete vbi tractanda ꝓposuere: inuocare deinde: postremo narrare solẽt. Satyrici vero nec inuocãt nec breuiter quicq̄ primitus dicendũ ꝓponunt: sed ex abrupto cũ indignatione incipiẽtes: de q̄bus locuturi sunt lõgiori ꝓcessu proponũt. Itaq̄ cũ indignatione Juuenalis erũpit: seip̄m incusans: ꝙ totiẽs recitantes poetas audierit: nec scripserit vnq̄. Unde inferiꝰ ait: Si natura negat: facit indignatio versum. Eius aũt ꝓpositio illic extat: Quicq̄d agunt hoĩes votuz: timor: ira: voluptas: Gaudia: discursus: nostri est farrago libelli: Poetarũ principia

Semp ego auditor tantuz. Aposiopisis figura est: quam Cicero reticentiã: Cel sus obticentiã: nõnulli interruptionẽ appellant: vt Fabius libro ix. ait: Est eñ hoc Juuenalis quasi interceptũ silentiuz: vt Terentij illud: Si sensero. Et poete Quos ego. deest eñ puniam: vel quid simile. Id aũt fit: quum q̄s irascit aut ꝑturbatur. Aposiopisis

Semper ego: supple ero. Dicendo aũt ego: maiores affectus ostẽdit. Est eñ Emphasis in ꝓnoie. i. significatio vel demõstratio. Emphasis

Nunq̄ ne reponam: pro scribam. scribẽdo eñ reponimus rez: de qua agitur. Unde si talia nõ scripsisset: haud reposita nobis essent: ꝛ reseruata. hinc ꝛ Naso ad Suillium libro. iiij. de ponto ait: Scripta ferunt annos: scriptis Agamẽnona nosti: Et quisq̄s cõtra vel simul arma tulit. Repono

Nunq̄ ne: plus est nunq̄ ꝙ non: vt donatus in hecyra scribit. Nunq̄ non

Rauci: assidua quidẽ recitatione. Codri: is ꝓfecto ille est: de quo tertia satyra inq̄t: Lectꝰ erat Codro ꝓcula minor: Urceoli sex: Ornamentuz abaci.

Theseide: fabula de theseo celebrata. Fuit autem Theseus ethre pitthei filie ac Neptuni seu egei filius: herculis virtutis imitator: ad ea eñ certamina adiecit animũ: que laudẽ ꝛ gloriam essent allatura. hinc sustulit chorinetũ externorum interfectorẽ. Item Schinona arboribus hoĩes laniantem. Aprum siluestrem: qui plurimos interimebat: deleuit. Scyroẽ: q̄ calce e scopulo hoĩes in mare deijciebat. Item cercyonẽ a se victos perimentẽ: Inde ꝓcustem: qui viatores in lecto lacerabat: lõgiores aut breuiores. Occidit ꝛ minotaurũ. Helenã decennem perithoi cõsilio lacedemone cepit: Athenasq̄ vbi regnabat aduexit. Inde ad rapiendam ꝓserpinam cũ pirothoo ad inferos descendit: sed vterq̄ ibi captus est. Hercules vero Theseum liberauit. Mortuo deinde hippolyto filio pulsus patria perijt. Athenienses penitẽtia ducti: Thesei ossibus athenas allatis: eũ pro deo coluerũt. hec ꝛ plura Diodorus libro. v. Theseus Chorinetus Schinon Scyros Cercyo Procustes

¶ Impune: frustra ꝛ sine effectu aliquo: vt nihil ꝑcepisse videar. Vel impune. i. passim ꝛ cõtinue. Si eñ ego scribẽdi cura non detinebor alios passim ꝛ con

tinue auditus miero. Impune ꝓ significare frustra & sine effectu in hecyra patet. Ubi laches inquit. Tum illū viuum & saluū vellem. postea respondet phidippus. Impune optare istuc licet ille reuiuiscet iam nunq̄: & tñ vtruz malis scio. Potest aūt hic etiā passim & cōtinue expo ni cū dicat: ille reuiuiscet iā nunq̄. Itaq3 hoc vno Terētij & iuuenalis loco: vtrunq3 impune si gnificat. frustra videlicet & passim. Ergo si nunq̄ reponam.

Togate Toga Elegus — Togatas: Togate fabule dicū tur: que scripte sunt fm ritus & habit⁹ hoīm togatoꝝ. i. romanoꝝ. Toga nāq3 romana est. Sicut grecas fabulas ab habitu eque palliatas Varro ait nominari. plura etiaz Diomedes. Elegos. Eleguz metrū binis versibus constat hexametro heroico subiecto quinario. vt idem quoq3 docuit. eleiaro & eleeo misereor dicit̄. elegos luctus dicitur. elegios versus ad mestitiam Solent eniz elegis versibus miserabiles hominū erumne: amorumq3 labores describi. Quod autē elegia penultima longa dicendū sit aut elegeia nostrū carmen de floribus te docebit si le geris. Diē consumpserit: similiter martialis libro. x. ad potituz: Auditur toto sepe poeta die

Telephus — Thelephus: thelephi fabula. fuit aūt is herculis filius ex Auge Alei archadum regis filia qui q̄dem ab matre inter virgulta absconsus cōtinuo vt natus est: a pastorib⁹ reptus fuit a cer ua exhibito vbere nutritus. In mysia tandem magno in honore habitus est: qđ diodorus li. v. scribit. Quū aūt e mysia grecos arcere voluisset: ab achille ꝑcussus est in femore sinistro. Con sulto exī oraculo: intellexit nullo pacto sanari posse: ni rursus eodem in loco ab Achille vulne raretur. Unde vt pli. scribit li. xxxiiij. ca. xviij. rubigine Telephum prodit̄ sanasse Achilles: si ue id erea siue ferrea cuspide fecerit. ita certe depigebatur ex ea decutiēs gladio: Rubiginis aūt vis est: ligare: siccare: restringere. Sūmi id est magni. Et integro: exteriori parte mem

Orestes — brane. Cōsueuere eñi vt plurimū poemata aut orationes in voluminib⁹ membraneis scribere: quo scripta facilius delerent̄. Orestis aūt fabula cū ab interiori capi nō potuisset: in tergo eti am scripta erat: & tandē nondū finita. Orestes de oreste tragedia. dictus autem Orestes quia oros oreos mons dicit̄. eius eniz cadauer: vt Solinus de homine scribit. inuentū est cubitorū septem. Is preterea Agamēnonis filius matrē Clytēnestram occidit: & pyrrhum achillis fili um. de quo quidē ꝑmulta poete scribunt: hinc Maro dixit. Scenis agitatus Orestes: hinc et iuuenalis: Scriptus & in tergo &c.

¶ Jodoci Badij Ascensij: familiarissima Junij Juuenalis satyrici eiusq3 interpretum explanatio.

Ascen. — Semper ego auditor tm̄: Quattuor in hac satyra prosequitur poeta. Pri mum egre ferens ꝙ totiēs poetas recitantes audiuerit nec quicq̄ scri pserit & ita illis vicem quodāmodo rependerit: inuit sibi quoq3 scriben

Diuisio satyre. — dum esse. Deinde aiaduertens etiā se poetices ac oratorie artis ꝑitum: in fert se quoq3 posse scribere. Tum cōsiderans fabulas fere omnes descri ptas esse: & nihil ad bonos mores cōducibilius q̄ vitia reꝑhēdere: quoꝝ tunc ꝓuentus fuit maximus. Nam [vt inquit] Nil erit vlteri⁹ qđ nostris moribus addat Posteritas: eadē cupiēt facientq3 minores. Omē in pre cipiti vitium stetit &c.] concludit satyram scribere. Postremo loco aio complectens quam vtilitatē prisca illa qua Lucilius gauisus est: libertas bonis morib⁹ attulerit: dolet sibi prescri ptam esse legem: cui tñ se obtemperaturū cōcludit. Primū facit in principio. Secundum ibi. Nota magis &c. Tertiū ibi. Cur tñ hoc potius. Et quartū ibi. Securus licet &c. ¶ Incipit ergo ex abrupto & quadam indignatione animi: quippe egre ferentis ꝙ cū ipe quoq3 scribere posset hactenus. i. ad medium vsq3 etatis auditor tm̄ fuerit. Cohortans ergo sese ad scribēduz inquit. Nunq̄d sup. ego qui sum vir ꝑitus fabularū & artis dicendi ero sup. sp tm̄ auditor ali orum sup. recitantiū opa sua? Ne. i. an: an nunq̄. i. ne semel saltē in vita reponam. i. emendati us quid scribā: aut scribendo illis paria faciā aut qđ debeo rependā. Ego inq̄ vexatus. i. mole stia affect⁹ totiēs theseide. i. fabula de theseo vulgatissima: codri. i. illius poete rauci. i. dissoni vel ob nimiā recitationē raucescētis? q. d. mime. Ergo supple ero tam patiēs: tam iners & tam ignauus. vt ille. i. quiuis poeta vulgaris recitauerit. i. frequēter ꝓnūciauerit mihi viro ꝑito īpu ne. i. passim vel libere sine pariū redditione: togatas. i. comedias factas de togatis. i. de roma no populo: & hic. i. ali⁹ sup. recitauerit impune: elegos. i. ꝟsiculos hexametro & pentametro con stantes: de miserijs mortuoꝝ aut misere amantiū. vel cōstruit̄ sic. Ergo ego ero auditor tm̄: & il le recitauerit mihi impune. i. passim togatas: & hic. i. alius elegos: & ingens thelephus. i. maxi ma tragedia de thelepho: cōsumpserit dū recitatur diē. i. tēpus vni⁹ diei. sicut martialis dicit.

Auditur toto sepe poeta die. Aut orestes.i.tragedia de oreste: scriptus.i.ꝯscripta.&.i.etiā in tergo.i.in dorso mēbrane & hoc margine.i.extremitate libri summi.i. mēbrane summe etistens te plena:q.d.minime gentiū.hec ꝙ familiarissime potui.Ceterū quia ꝯstitui nō solum auctorem ipm sed etiā interpretes eius q interdū difficiliores arguūtur explanare: dicā primo loco cur nō inuocēt satyrici. Secundo cur ex indignatione incipiant. Tertio qua specie indignationis hic noster:& qua alij quos habemus inceperint.Progressurus ad singulorū interp̄tationē Non inuocāt q̄dē poete[si mō poete dicendi sunt]Satyrici:q: familiariori stilo de rebus humilib᷒ vtpote de hoīm vitijs loquūtur.Sed vt monet flaccus in arte: nec deus intersit nisi dignus vindice nodus inciderit.hoc est poeta nō dicet aliquid gestū esse opa solius dei: nec inuocabit deū vt dicat aut fiat quod humanis opib᷒ & dici & fieri posset.Incipiunt vero ex indignatione quadā qua significāt se hoīm vitia ferre nō posse:ne odio cuiuspiā aut maliuolētia & petulātia animi scripsisse censeant.Quod vitiū a se remotissimū cōtēdit Horatius: ostendens se ad satyrā scribendā natum:nec posse dormire si nō scripserit: Neminē insontē velle ledere. Et q: satyra carmen est maledicū maluit opus suū sermones ꝙ satyras appellare:tamet si fateat se satyras scribere dicens. Sūt quib᷒ in satyra videor nimis asper &c. Ideoq; lenit cū quadā interrogatione non tñ sine indignatione quadā ad amicū sic exordit. Qui fit mecenas &c. Persius aūt petulanti splene cachinno:& acerbissim᷒ irrisor.& vehemētissimus vitiorū explosor:prefationē a scomate & irrisione incipit dicēs. Nec fonte labra prolui caballino. Et satyram ab exclamatione acerrima. O curas hoīm o quantū est in rebus inane? Auctor vero noster Iuuenalis ꝙuis oratione satis supq;[si dicere audeo]fluat:aīo tñ vehementissime in vitia excandescēs incipit ab aposiopisi.i.obticentia:qua vti solent vehemētissime irati:cū nō inueniant qd̄ satis malum minentur aut imprecētur. Vt primo eneid. Neptunus in ventos. Quos ego.sed motos prestat cōponere fluctus. Dicitur autē ab apo prepositiōe greca & siopo verbo quod significat sileo. Vtitur preterea figurata interrogatione que nullā respōsionē ab alio: sed a se negatiuā efflagitat. Vtitur etiā antithesi.i.cōtra vel cōtrariorū positione: semp enim & nunq̄ mere cōtraria sunt:& q: sola non sunt est etiā cōtentio.i.sentētiarum repugnātia.q: alios impune recitare & se nunq̄ cōtendunt. Vtitur adhoc emphasi qua vtimur q̄ñ p excellētiam aliquid alicui attribuim᷒:aut p maius minus excludim᷒:ad quā significādam ꝓnomia cū verbis prime vel secūde psone necessario exprimūtur:secus nō. Vt. Et tu puer ꝓpheta altissimi vocaberis:quasi p excellentiā. Ego sum panis viuus.q: nō alius. Tityre tu patule &c.quia nos patriā fugimus. Et georg.primo. Cum iam sacre deficerēt silue.quia si sacre: ergo potius alie. Et hic. Semper ego auditor tm̄.ego inquā fabularū peritissimus.q: Nota magis nulli domus est sua ꝙ mihi lucus martis. Si ergo ego:ergo potius alijs. Preterea vt et ordie dicā singula vocabula videnē suam vim habere & signāter posita. Semp eñ habet vniuersalitatem & antithetū. Ego emphasim. Auditor indignitatē & contemptū. Nā si audio a voce q grece aude audes dicitur: deducitur:auditor videtur esse mere vocis captator et nihil ad rem respiciens:quo nihil vilius. Tantū habet vim exclusiuā alterius cōmodi. Nunq̄ vniuersalitatē in negādo & antithetū semp. Tūc aūt elegāter plus significat ꝙ nō:q̄ñ ponit pro nō:hoc ē cū alio aduerbio tpis pticularis:vt scd̄o eneid. Nunq̄ oēs hodie moriemur inulti. Et in eunucho. Nunq̄ edepol quicq̄ iādiu &c. Ne pre se fert indignātis interrogationē. Reponā vilitatem & indignitatē. Nā si ignominiosum & ingloriū est nō posse ponere.i.primū quid excogitādo effingere:quāto ignominiosius erit non posse reponere.i.iterato ponere.hoc est scribere. vel paria facere. Quocirca altius repetam vocabuli huius naturā.dicit eñ Calderinus sic. Reponere & impune cum invarias significationes accipiātur:a iuuenale vsurpata sunt nō secus ꝙ ab horatio. Repono reficere & resarcire est qd̄ fuit detractum. Iuuenalis. Meliora ac plura reponit Persicus orborū lautissim᷒. Virg. Hec rapta pro virginitate reponit: Papini᷒. Qui damna dolens aliena:repono infelix lachrymas.scz meas quas reparo & renouo. Martialis q amissum somnū in vrbe:in ꝓuincia repabat. Ingenti fruor improboq; somno: Et totum mihi nūc repono. Quicq̄d terdenos vigilauerā p annos surgentē focus excipit. Quāuis quidā Martialis sensus nulla habita rōne:repono pro scribo traduxerit:cum dormiēs nihil minus agat ꝙ scribat. Inde reponere poete dicūtur cū auditas fabulas scribūt. Nam ita tp̄s audiendo cōsumptū reponūt.i.reparant & resarciunt. Horatius in arte. Scriptor honoratū si forte reponis achillem. Scriptū iam.s.ab homero. Et ibidē. Fabula q posci vult & spectata reponi. Impune sine pena d: que aūt sine pena fiunt passim agūtur. Qua rōne Horatius impune ꝓ

Margin notes: Figure quib᷒ vtitur poeta. — Semper — Ego — Auditor — Tm̄ — Nunq̄ — Ne — Reponam — Repono — Impune

passim vsurpauit in arte poetica. Ne spisse risum tollant impune corone ꝛc. hec ille. Georgius
val. sic Pono scribo plerũq; significat. vt apud Persiũ Ecce mõ heroas sensus afferre vide-
mus Nugari solitos grece: nec ponere lucos Artifices. Ponere sculpere ꝛ pingere hora.
Repono Solers nũc hoiem ponere nũc deũ. Nã de sculptore aut pictore loquit. Repono aũt reuoco: re
primo siue cohibeo. Stati. Quotiẽs iã torta reponã Fulmina. Repono reddo. Hora. Inspice
si possum donata reponere let. Plaut. in psa. Des mihi nũmos sexcẽtos quos ꝓ capite illi pẽ
dam: qs tibi cõtinuo reponã in h triduo aut quatriduo. Repono: depono. Marti. Ullus si
pudor est repone cenam. Repono reduco ꝛ reficio. Virgi. in scdo georg. Et quãtum longis
carpent armẽta diebus: Exigua gelid. tantũ ros nocte reponet. Repono: supaggero. Idez
in tertio eiusdẽ. atqui: nõ massica bacchi Munera: nõ illis epule nocuere reposte. Repono
Re in compositione. scribo. Horatius. Scriptor honoratũ vt supra. ita ꝛ hic exponẽdũ est. hec ille. Verũ vt apiamus
causam tante diuersitatis. Re in cõpositione interdũ vacat vt qñ cõpositũ pro simplici accipit
vt docet valla. vt redeo ꝓ eo. Interdũ significat cõtrariũ simplicis: vt qñ iũgitur dictioni clau-
surã aut velamẽ importanti. Vñ recludo ꝛ claudo: Resero ꝛ sero: Reuelo ꝛ velo: retego ꝛ tego
retexo ꝛ texo: fere cõtraria sunt. Interdũ (ꝛ id qdem ꝓprie) significat iteratione. Ponere
aũt quid sit notũ est: nã interdũ ponim nũmos accepturo eos: aliqñ escã comesturo. Aliqñ po-
nimus primã effictionẽ aut figurã qd effingere aut ꝓtrahere vocãt. Reponere est iterũ pone-
re: sed quia q qd accepit reponit: reddit ꝛ satisfacit: ideo dicũt ꝙ sit reddere. ꝛ q escas vnde prõ-
pserat reponit: tollit eas dicũt ꝙ sit deponere. Et qui qd positũ. i. semel pictũ aut scriptũ est re-
ponit: iterato scribit aut pingit: ideo sic quoq; accipit. ꝛ ita de alijs. Si ergo accipit reponam
hic. i. reddã. Sensus est. Ero ne sp auditor: ꝛ ita obnoxi ijs q mihi sua carmina recitarũt: ꝛ nũ-
ꝙ reponã. i. faciã illis paria etiã scribendo: saltẽ qd scriptũ est. Vel in malã ꝑtem: vt significet
se affectũ iniuria ab improbis recitatoribus de qbus in ꝟbo recitauerit dicã: et ita velle repẽde
re vicẽ nec sinere ampli impune eos recitare. vt pro pena quadã sit: ꝛ quasi genus vindicte scri
bendo eos cogere audire nec semp recitare. Sin accipit ꝓ rescribo vtroq; mõ stat pond in
dignitatis. Nã si vt Tullius inquit acceptor beneficij debet imitari agros feraces q lõge plus
ꝙ acceperint cõferunt: ꝙ indignũ erit eũ qui semp audiẽdo obnoxius fact est nunꝙ reponere
Vel si in malã ꝑtem: indignissimũ erit lacessitum ꝛ ꝓuocatũ imo vexatũ totiens nihil posse re
ferre. Et si gloriosius est inuenire ꝙ inuentis vti. Et vt Horatius in arte inqt. Rectius iliacũ car
men deducis in actus ꝙ si ꝓferres ignota indictaq; prim. ignominiosissimũ erit eũ qui semp
audiuerit imo audiẽdo vexat sit: nõ posse saltẽ reponere. i. emẽdatius qd semel scriptũ ẽ rescri
bere. Emendatius dico q id opepreciũ est vt laudẽ assequaris. vñ Liuius in ꝓlogo primo. No
ui semp scriptores aut in rebus certi allaturos aliqd se: aut scribẽdi arte rudẽ vetustatẽ supatu
ros credũt. Et non imerito: q nisi meli scripseris frustra rescripseris. Nã q facili est vti inuẽ
Vexatus tis ꝛ ea imitari: ideo lex amebei carminis vult vt sequẽs aut plus aut ꝯtrariũ dicat. Sed hec
alias. Vexatus aũt vt A. gellius docet precipuã vim habet. Nã frequentatiuũ videt a vehor
sed qd illius significationẽ seruat vector vectaris dr. Vexari aũt est violẽter huc illucq;. impel
Totiens li: aut maxima animi molestia affici. Totiẽs aduerbiũ multiplicandi est. Raucũ dissonum aut
Rauci malũ significat poetã. Quinetiã theseide affectãter dixit. Nã noua ꝛ inaudita licet nõ facũde
Theseide dicta vtcũq; delectant: nota aũt rauce ꝛ male ꝓnũciata audientẽ cruciant. Ideoq; Virgili cir
ca principiũ tertij Georg. significat se nolle vulgata dicere his virbis. Cetera q vacuas tenuis
sent carmina mẽtes: oĩa iam vulgata ꝛc. Nihil aũt vulgati theseide. i. fabula de theseo. Nomi-
na eñ librorum formant vt patronymica feminina. vt iliũ ilij ilias: eneus (sic eñ grece dicit) enei
eneis. achilleus achillei grece. achilleis. theseus thesei theseis. Masculina aũt apud nos ꝯtra-
hunt ei in i longũ ꝛ addũt des vt enides. Virgili. Sit satis enide ꝛc. alibi ab enea fit eneades
ꝛc. Hãc fabulã ꝓsequit mancinellus. Codri ꝙ nomẽ signant protulit. Naz aut sui aut opis sui
aut vtriusq; ꝯtẽptũ pre se fert. Si eñ dicimus cũ Mancinello esse illũ miserũ ꝛ pauperẽ poetã
cui meminit auctor alibi. Lectus erat codro ꝛc. certũ est vilẽ esse. ꝛ q raucũ: ꝯtemptibilẽ. Sin
georgiũ vallã secuti dicim p codrũ argute intelligi quẽuis nobilẽ romanũ: significat vilitas
opis eius: q nobiles laboris impatiẽtes raro bona opa edunt: sed interduz fragmenta versicu
lorũ que Persius p cõtemptũ vtens diminutiuo elegidia vocat dicens: elegidia crudi dictarũt
proceres. Ratio autem quare p codrũ quẽuis nobilẽ intelligat: hec est. ꝙ sicut Romani no
Codride biles troiugene aut Romulide vocari gaudebãt: ita atheniẽses codride: Propter nobile faci-
nus eius codri cui meminit virg. in buco. dicens. Aut alconis habes laudes: aut iurgia codri.

De quo quidem facto georgius valla prolite loquitur. Impune siue vt calderinus accepit
pro passim.id est per singulos fere passus accipiatur.Siue vt Mancinellus ꝛ Geor. Val.pro Impune
eo quod est frustra ꝛ incassum. Siue in natiua ꝛ ꝑpria significatione que est sine punitione et
pena:mirabilē vim habet.Nam egre ferendū est quod ab alijs passim fit:abs te nusꝙ posse fie-
ri.Indigna etiā res est te tam stolidum ꝛ ignauum esse vt eoꝝ vexatio ꝛ assidua recitatio sic in
cassum fiat ꝛ nequeat te ad scribendū compellere. Inertis autem ꝛ ignaui hominis est toti-
ens vexatū rauca recitatiōe nō sumere vindictā vicissim sua recitando:ꝛ sinere alios īpune.i.si
ne pena recitare.Mutatur autē oe diphthong⁹ i u:vt pena punio.penus punic⁹:menia munio
Ergo itē habet illationem summe amaritudinis:vt apud augustū de testamēto Virgilij.Er- Ergo
go ne supremis potuit vox improba verb:Tam dirum mandare nephas?ergo ibit in ignes ꝛc. Mibi
Mibi rursus emphasim habet. Recitauerit frequētiam.Est enim frequētatiuū a recieo:ꝛ in Recitauerit.
super iterandi vim habet ꝑ prepositionem. Significat autem summam molestiā ꝑpter impro
bitatem ꝛ importunitatē recitantium:de qua alibi.Et augusto recitantes mense poetas.Et Ho
ratius in epistolis.Hic sponsum vocat:hic auditum scripta:relictis omnibus officijs. Et in fi-
ne de arte poetica ostendit malos poetas tam auide recitare ꝛ tā rauce vt recitando enecent au
ditorem. Preterea idem in sermonibus ostendit nōnullos prediuites pecuniā ad fenus dare
ea lege vt si soluendo nō sint auditum veniant:erat ergo summe molestie audire ineptorum nu
gas. Ille in hoc vim habet ꝙ copiam significat.Est enī idem ac si dicat.Quiuis quantūlibet Ille
ineptus.Solet habere hoc.pronomen significationem rei notissime:vt Alexander ille magn⁹
Plato ille philosophus diuinus ꝛc. Togatas quoꝙ affectate dixit.per quas humilē cōposi Togatas
tionem significat.Togate enī sunt fabule siue comedie de populo romano hūiliore:facili stilo
composite:dico humiliore:qꝛ de nobilibus fiebant pretextate.Pretexta.n.est vestis nobiliū ro
manorum:ꝛ toga vulgarium. Unde per togatos romanos intelligimus:vt primo enei.Ro-
manos rerum dominos:gentēꝙ togatā.inde Varro togatorum.i.romanorum doctissim⁹ ap
pellari solet.Et dicit̄ toga a tegendo:est enī vestis oblonga qua cetere teguntur:qua tempore
pacis vti solebant.ideo pro pace poni solet:vt apud Ciceronem.Cedāt arma toge cōcedat lau
rea lingue.ꝛ apud Mart.Clarum militie fronto togeꝙ decus.Hic.i.quiuis alius eandē vim Toga
habet quam ille. Elegos etiam per contemptum dixit sicut togatas Nam sicut togatas vt
cuiꝙ quiuis grecarum litterarum impitus facere poterat:fiebant enim de argumento roma- Hic
norita ꝛ elegos.i.versiculos de mortuis aut misere amātibus.Proprium enim argumentū ele Elegos
giacorum versuum est querimonia.Unde Hora.in arte poetica. Uersibus impariter iunctis
querimonia primū.Mox etiam voti compos sententia clausa est.Eorum aūt facillimavidetur
compositio:quia secundo quoꝙ versu potest claudi sententia:ꝛ ideo breues sunt ꝛ modici con
textus.vnde Hora.ibidem.Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor:Grammatici certāt
ꝛ adhuc sub iudice lis est. Contemnit ergo togatas ꝛ elegos ꝑpter vilitatem: sequentia pro-
pter prolixitatem. Diem consumpserit:pondus habet propter amissionem temporis quo ni
hil preciosius ꝛ propter diuturnitatem.Nam sicut diecula pro paruo tempore: ita dies ꝑ ma- Diem
gno capi potest.Unde diu aduerbiū:vel reuera satis longum est diei tempus quod audiendo Cōsumpserit.
consumptum dolet:sicut Mar.Auditur toto sepe poeta die.Consumi autem est sic sumi vt ni
hil remaneat reliquū. Ingens thelephus.i.ingens tragedia de thelepho cui⁹ historia ma
teriam tragicis prebuit.sicut tāgit Hora.in arte. Telephus ꝛ peleus quū paup ꝛ exul vter Ingēs
ꝙ ꝛc.Plus autem est ingens ꝙ magnū:ingens enim dicitur quasi sine gente.i.genere: quod Thelephus
excedit genus debite magnitudinis. Et ideo parasitus gnato assentator ille apud Teren.in
eunucho:Cuius est de magnis maiora loqui vbi Thraso dixerat. Magnas vero thais agere
gratias mihi?respōdit. Ingentis:qđ ſm donatum ibidem plus est ꝙ si magnas diceret.The
lephi ergo recitatio:quia fabula fuit ingens ꝛ notissima tedium pepit. Eā mācinellus recitat.
Plena margine ꝛ script⁹ in tergo orestes:amplissimā fabulā ꝛ vulgatissimā de oreste signt.vñ
Uirgili⁹ in qrto eneid.scenis agitat⁹ orestes. Mutat aūt gen⁹ poeta.Nā margo solet masculi
nū poni sicut apud Stati.iiij.Thebaide.Soluerat hesperij deuexo margine libri.Preterea te
renti⁹ qꝛ eunuchū ꝑ fabula accepit:dixit in ꝑlogo eunuchū suā gñe feino.Et virgi.in.v.qꝛ cen
taurū ꝑ naui:dixit Cētauro inehit̄ magna h tñ dr.Script⁹ in tergo orestes ꝛc.de quo Calderi
nus.Ex vsu antiqrū hoc ait ꝗ in pugillarib⁹ mēbraneis scribebāt:ita vt scpta possent deleri tā-
ꝙ ex tabulis.Qui vo interiore pagina nō ꝯtenti i tergo scribebāt:dānabāt tanꝙ loqces et ni
mij.Mar.Scribit in aduersa Picens epigramata charta.Et dolet auerso qđ facit ille deo.

Man. Lucus Martis Mars

Nota magis nulli domus est ſua. Oſtendit poeta doctos ⁊ indoctos inferiora deſcriberē ſe etiã noſſe ea cuncta: Cũ ſepiſſime audierit attamē ad ſatyram indignatione poti⁹ trahi. Luc⁹ Martis: hoc eſt Romuli ac Remi: vrbi ſcꝫ hiſtoria: Lucus enĩ martis non longe ab alba erat. In quo Rhea Numitoris filia clauſa tanꝙ ſacerdos electa: duos pueros incertuꝫ ſtupro an ex marte cõceptos enixa eſt. Noĩa pueris alteri Romulo: alteri Remo fuere q̃ poſtea vrbem Romã cõdiderũt. De q̃bus oĩbus iuſtinũ lib. penult. legito. Martis: Martē fabule tradunt ꝓmũ fabricat ⁊ armis armaſſe milites.

Nota magis nulli domus eſt ſua ꝙ mihi lucus
Martis: et eolijs vicinum rupibus antrũ
Vulcani: quid agãt venti: quas torqueat vmbras
Eacus: vnde alius furtiue deuehat aurum
Pellicule: quantas iaculetur monychus ornos:
Frontonis platani conuulſa marmora clamant
Semper: et aſſiduo rupte lectore columne.
Expectes eadem a ſummo minimoqꝫ poeta.
Et nos ergo manum ferule ſubduximus: ⁊ nos
Conſilium dedimus ſylle: priuatus vt altum
Dormiret. ſtulta eſt clementia cum tot vbiqꝫ
Vatibus occurras: periture parcere charte.

Eolus Eolie Inſule Lipara Liparee Hiera

pugnãdiqꝫ ac certandi morem induxiſſe: vt ſcri. Diodo. lib. vi. Eolis in rupibus: eleos apud nos varius ac doloſus interꝓtatur. fuit autē Eolus hippote ex Menalippe fili⁹. Cuius filia Arne Metaponti duos filios pepit. Eoluꝫ ac Betum. Eolus poſtea ad inſulas Tyrrheni maris ſe appulit que ab eo Eolides ſunt appellate: Urbemqꝫ condidit quã liparam vocanit: hec ex Diodoro li. v. excerpta. Solinus vero ait. ꝙ lipare nomē dedit rex liparus: q̃ eam ante eoluꝫ rexit. At plini⁹ ſcribit dictã a liparo rege q̃ ſucceſſit eolo: nã antea longinis vocitata eſt Eole aũt inſule ſeu liparie ſeptē ſunt. e q̃bus maxima liparis ſicilie ꝓxima iacens. poſt Termeſſa eſt. hiera ſacra vulcano eſt: colle ĩ eo nocturnas euomēte flammas ſaxoſa tota ⁊ ignita eſt. trifariãqꝫ quaſi ternis ex crateribꝰ efflat. In ſtrõgile regnauit eolus. q̃ etiam ignibus ſcatebat: flãmarũ q̃dem vi minor: lumie vero maior. cuius fumo quinã flaturi eſſent venti in triduũ ꝑdicere incole tradũtur. Unde eolo ventos paruiſſe exiſtimat. Cetere ſũt Didyme. i. gemella vocata. Erycuſa. phenicuſa: ab arbuſtis dicte. Septima ⁊ nouiſſima eadēqꝫ minima Euonyma dicta. i. ſiniſtra: qm̃ e lipara in ſiciliã nauigãtibus ſiniſtra maxime offertur. Strabo: pli. ⁊ diodo. dicunt etiã ſitas eē inter italiã ſiciliãqꝫ recto curſu: diſtareqꝫ ab ſicilia cētum q̃nquaginta ferme ſtadijs.

Etna

Antrum vulcani: Etna ſicilie mõs littori catanēſi iminēs ⁊ tyrrheno pelago: atqꝫ liparitanis inſulis. q̃ etiam eolie dicte. ꝑ noctem q̃dem lucet: e cacumie interdiu aũt fumo ⁊ caligine obſidet. Inſula tota cauernoſa ſub terra ē: fluuijs ⁊ igne pleniſſima: vt li. vi. Stra. docet. Diode. quoqꝫ li. vi. ſcribit. ꝙ aſſerunt nõ nulli meatus eſſe ſubterraneos ab etna ad eolias. ⁊ eis omnibus eandē ignem ſpirandi cãm eſſe Nos vero ſupius oſtendimus hierã Vulcano ſacrã. Itaqꝫ vulcani antrum: illud totũ intelligas. etnam. ſ. meatuſqꝫ illos ſubterraneos ac Hieram: que ꝓprio vulcano ſacra erat.

Vulcanus

Vulcani. Vulcanus: vt Diodor⁹ in ꝓncipio ſcribit: fuit ignis inuentor apud egyptios: vbi primus regnauit. de igni tamen plura diximus li. i. georg. ibi. mellaqꝫ decuſſit folijs: ignēqꝫ remouit. Dicit autē Vulcan⁹. vt aiunt: quaſi volicanus: ꝙ ꝑ aerem volet. ignis enim e nubibus naſcitur. Vulcanum item ferri: eris: auri: argenti: omniumqꝫ: que igne fabricantur artem inueniſſe ferunt eamqꝫ ceteros docuiſſe. Quapropter harum rerum opifices omnes vota ſacraqꝫ huic deo maxime facientes: ignem in eternam memoriam ſuſcepti beneficij Vulcanum vocant. Auctor eſt Diodo. libro ſexto. Quid agãt venti: in eolijs ⁊ etna: Strabo enim lib. ſexto vbi de hiera meminit: ſic ait. E longa vero obſeruatione creditum eſt flammas ipſas flatibus concitari: tum in eolijs: tũ in etna: quibus ceſſantibus ceſſant ⁊ flamme. Si ſpiraturus eſt auſter: nebuloſam circum inſulam effundi caligineꝫ dicunt: adeo: vt longe ſicilia cerni nequeat. flante vero borea puras flammas altius extolli: ac maiores emitti ſtrepitus. Zephyrum autem medium quendam tenere ordinem.

Eacus Egina

Eacus: is iouis egineqꝫ filius ſcribitur. ab Diodo. libro quinto qui in ea regnauit inſula: que ab matre

egina dicta est. vnde Ouidius in metha. inquit. Enopiam veteres appellauere: sed ipse Eacus eginam genitricis nomine dixit. Eum preterea apud inferos bonorum malorumqꝫ iudicez factum fabule ferunt. Sic Rhadamantum: sic ꝛ minoem iouis filios vt idem Diodo. scribit libro sexto. ꝛ Tullius li. primo. Tus. hinc ait in ibin Naso: Noxia mille modis lacerabitur vmbra: tuasqꝫ Eacus in penas ingeniosus erit. Notanduz preterea. vt Gellius libro. xiiij. c. xxi. scribit prestantissimos virtute: prudentia: viribus: Jouis filios poetas appellasse: vt Eacuz minoa: Sarpedona: ferocissimos vero ꝛ immanes: ꝛ alios ab omni humanitate tanqꝫ e mari genitos: Neptuni filios dixisse. vt cyclopa: cercyōa: ꝛ lestrygonas. Quas torqueat vmbras eacus: p id omnem inferorum fabulam denotat. Furtiue aurum pellicule: phryxus Atamantis filius ex europa in pontum super aureum arietem proficiscens: in colchos delatus est. qui cum scdm oraculum arietem sacrificasset: pellem in templo martis suspendit. postmodum Oeta rex templū muro circundedit: custodesqꝫ plures apposuit: ꝛ draconem. sed re vera templi custos draco dictus est. Ceterum Medeam filiam regis tradunt Jasonem ꝛ argonautas ad templum deduxisse martis: longe ab vrbe Sybati colchorum regia stadijs septuaginta: Militesqꝫ apertis ianuis vt regis filiaz introduxerūt. Argonaute tēplū simul ingressi eductis ensibus: cū plures occidissent alijs territis diffugientibusqꝫ: erepta aurea pelle e uestigio ad naues reuersi sūt. Medeaqꝫ vna cum iasone mare conscendit. hec autem latius Diodo. li. v. Tamen grecorum quidaz aliter rettulere: Ferunt eñi Neptunum correptum amore Theophanes Altbidis filie illam in ouem conuertisse: ꝛ in arietis forma cognouisse. ex quo compressu aries chrysomalus natꝰ fuerit: sic enim appellant greci arietem illum qui vt in fabulis: lanam auream habuit. de his Pontanus in li. de aspiratione meminit. Strabo autem libro vndecimo scribit qꝫ apud Cholcos torrentes dicuntur aurum deferre: quod barbari perforatis tabulis ac lanosis pellibus excipiunt Unde aurati velleris fabula: conficta est inquit. Furtiue. furtim ꝛ clam erepte. Monycus fuit is e centauris vnus quē nestor a pirythoo vocatus ad nuptias pugna inter diuiuas exorta supe rauit. Unū vt apud Ualerū flaccū. fert grauis inuito victorē nestora collo Monycꝰ. homerꝰ autem dat hoc epithetō equis. qꝫ nō habeāt fissas vngulas. Interptatur enim monycus vnicꝰ vnguis. sic eñi est eqs nō fissus vt bobus. monos solus dicit. ꝛ onyx vnguis. Quāta iaculetur monycus ornos. p id centaurorꝫ fabulam ac pugnā ab alijs scriptā significat. Frontonis. fronto nobilis quidam fuit. qui poetis egregias domos p poematū recitatione cōmodabat. ad quem martialis li. i. inquit. Uota tui breuiter si vis cognoscere marci: Clarū militie frōto togeqꝫ decus. Huiꝰ etiā tacitus meminit. scribit. n. li. xvij. Juliū frontonē tribunū exauctoratū ab galba ex vrbanis cohortibꝰ. Platani: Erāt in vsu platani apud romanos. vel in villa. vel i hortis vrbanis: ad vmbras inambulationū. quē vsum docuerūt Athene in philosophorꝫ ocio. platos autē latitudo dicit. platis latus. platyno dilato. Macrobiꝰ aūt li. iij. refert hortēsium platanos suas vino irrigare ɔsueuisse: adeo vt in quadā actione quā habuit cū Cicerone suscepta: pcario a tullio postulasset: vt locū dicendi pmutaret secū: abire. n. in villam necessario se velle. vt vinū platano: quā in tusculano posuerat ipē suffunderet. Conuulsa. assidua sessione concussa ꝛ commota

Marmora. marmorea podia. Clamāt. resonāt. referūt. Quid agāt venti. quas torqueat vmbras eacus ꝛc. Semp. Horatius etiā satyra quarta inquit. In medio q̄ scripta foro recitēt sunt multi. Rupte. nimio. s. clamore lectorum. Columne. supple clamāt. Quid agāt venti ꝛc. Eadē que rettulimꝰ. s. Minimoqꝫ poeta. Horatius item li. ij. epistola ad Augustū. Scribimꝰ indocti doctiqꝫ poemata passim. Quid: ergo amplius restat: nisi qꝫ ꝛ ego aliquid scribere debeam:

¶ Et nos ḡ: oñdit se qꝫ aptū fore scribēdis poematis: Cū grāmatice oratoriecꝫ vacauerit. Est itaqꝫ ꝛ: hoc loco asserentis: secꝰ. n. minime sensus pcederet. Ergo: cū docti ꝛ indocti scribāt. Ubicūqꝫ eñi ergo vel igitur est: cōclusio sit necesse est: qd etiā scribit Uictorinꝰ in rhetori.

Manū ferule subduximus. i. manuz vberibus supposuimꝰ: quo grāmaticam disceremus Ouid. quoqꝫ li. i. in arte de Achille ait: poscente magistro verberibꝰ iussas prebuit ille manus Item libro primo de amoribus. ad auroram. Tu pueros somno fraudas: tradisqꝫ magistris: vt subeant tenere vbera seua manus. Nec me latet: subducere alibiꝰ etiam subtrahere significare vt Ouidij illud. Subducūt oneri colla pusta boues. Et martialis. Clinicus herodes trullā subduxerat egro. Ferule: nulli fruticū leuitas maior qꝫ ferule: ob id gestata facilꝰ baculorꝫ vsuz senectuti prebet: vt Pli. ait li. xx. Ea etiam preceptores vtebātur. Unde martialis inquit libro decimo. Tristesqꝫ ferule sceptra pedagogorum: cessent. ꝛ idus dormiant in octobris. Estate pueri si valent satis discunt. Et nos. consilium dedimus sylle id est declamādo rhetori

Jouis filij
Neptuni filij.
Phryxus
Oeta rex
Medea
Jason
Neptunus
Teophane
Crysomalus
aries
Colchi
Aurei
Uelleris
Fabula
Monycus
Fronto
Platani
Ergo igitur
Ferule

cem didicimus:in genere daliberatiuo versantes. Fabius eñ libro.iij.scribit:ꝙ plerūq3 exerci
Consilium tationis gratia ponebātur priami verba apud Achillē.aut verba sylle dictaturā deponētis in
Sylla contione. Cōsiliū dedimus:suasimus. Est eñ cōsiliū vt inquit Cicero lib.i.rheto.veteꝝ:aliquid
faciēdi aut nō faciēdi vere ratio excogitata. Sylle.sylla gentis patritie nobilis fuit litteris
grecis atq3 latinis doctissime eruditus:aīo ingenti:cupidus voluptatū:sed glorie cupidior: qđ
salusti⁹ in Jugur.scribit. Rep.ordinata vt docet pli.dictaturā deposuit puteolosq3 ꝯcessit ⁊ mor
bo:qui pythiriasis vocat̃ interijt:pythome aūt putresco significat:⁊ pytho putrefactio dicitur.
Priuatus vt altū dormiret Marti.li.i.ad licianū scribēs:inter alia quidē cōmoda ait. Non rū
peret altū pallidus somnū reus.sed mane totū dormies Vergili⁹.itē in fine lib.iij.Geor.inqt.
Somnus nec somnos abrumpit cura salubres. Vtq3 philosophus.i.ethi.ait. Somnus ociū est aīe tā stu
diose ꝙ̄ vitiose. Et Plinius lib.x.de somno aīaliū sic:est aūt somnus nihil aliud:ꝙ̄ animi in me
Clementia diū sese recessus. At ouidius li.ij.de amoribus sic. Stulte qđ est somnus gelide nisi mortis ima
go. Lōga quiescendi tēpora fata dabūt. Clemētia:ea est tēperātie pars:per quā animi temere
in odiū alicuius inuētionis cōcitati comitate retinētur. Vt scribit Tul.lib.ij.rheto. veteꝝ. Et
Seneca epistola.lxxxix.inquit:ꝙ clemētia alieno sanguini tanꝙ̄ suo parcit. Cū tot vbiq3 vati-
bus occurras: Jd etiā Pli.i.epistolaꝝ asserit:scribit eñ sic. Magnū prouētum poetarū annus
hic attulit:toto mēse aprili:⁊ null⁹ fere dies quo nō recitaret aliquis. Periture parcere charte.
Suas ingenij vires extenuat.periturū etem dicit qcqđ reponet. tamē non propter id parcere
debet quin scribat cū tot vatibus occurras. Mar.in detractorē lib.vi.ait. Audes p̄terea:quos
null⁹ nouerit:in me Scribere versiculos:miseras ⁊ perdere chartas. At si quid nostre tibi bilis
iusserit ardor. Viuet ⁊ herebit:totoq3 legetur in orbe.
Ascen. ¶ Nota magis nulli. Jn hac secūda parte ostendit auctor se quoq3 posse scribere vt potissime
historiarū fabularūq3 peritū ⁊ rhetorices eruditū. Duo eñ sunt ad poetiten necessaria:res ⁊ ver
ba.sed rem nouit ex historijs ⁊ fabulis:verba ex declamationibus rhetoricis. Sed aīaduerte le
ctor in inuidiā ⁊ contēptū eoꝝ qui solas fabulas sectātur ⁊ scribūt:auctorē solū fabularū se peri-
tum iactare: Cū tamē bona ⁊ vtilia scripturus debet philosophie nō esse ignarus. Vnde Hora
tius in de arte poetica. Rem tibi socratice poterūt ostēdere charte. Ordo igitur est. Nulli:id ē
nō vlli.vlli sua domus nō est magis nota ꝙ̄ lucus martis.i. quo filius martis romulus a lupa
nutritus dicit̃ est sup.notus mihi. Ne vero calūnier a grāmaticulis quibus hec expono ꝙ dati
uū vlli precōstruxi:sciāt hoc factū oportuisse vt relatiuū sua:habeat aūs quo sine non haberet
locū in cōstructione. Sed pergamus:⁊ nulli est magis nota domus sua:ꝙ̄ antrū vulcani i quo
vulcanus dñatur qui fulminis faber est.vicinū rupibus.i.rupturis saxorū.eolijs in q̄bus eolus
rex ventoꝝ regnabat. Platani.i.arbores ille a latitudine dicte ⁊ propter vmbras cōsite .frōto-
nis illius viri doctissimi ad quē poete cōueniebāt et quo se etiā A.gellius cōuenisse testatur.
q3 pro et marmora.i.podia marmorea cōuulsa hyphbolicos dicit.i.exhausta ⁊ cauata frequenti
reuerberatione vocis recitātiū:⁊ colūne marmoree in hortis illius deambulacrū facientes.ru
pte assiduo lectore.i.recitatore vel trite a lectore qui carmina affixa legeret: clamāt.i. referūt
et indicāt semp:quid venti agāt:quas vmbras.i.aīas eacus filius iouis ⁊ iudex infernalis tor
queat:⁊ vnde.i.a quo loco quia a colchoꝝ insula:alius videlicet iason deuebat.i.subuebat ⁊ clā
auferat aurū pellicule furtiue.i.aurei velleris furtim sublati:⁊ q̄tas.i.ꝙ̄ magnas.ornos.id est
tales arbores.monichus.i.ille centaurus habēs vngulas pedū solidas more equoꝝ:iaculet̃.i.
proijciat in hostē. Expectes.i.expectare posses.eadē.i.easdē fabulas iā dictas a sūmo et mini-
mo poeta. Quia vt dicit Horatius in epistola ad augustū. Scribimus indocti doctiq3 poema-
ta passim:⁊ in poetica. Qui versus nescit tamē audet ⁊c. Ergo cū ita sit ꝙ oēs scribāt.et.i.etiā
nos subduximus.i.supposuimus ꝭm mācinellū vel subtraximus ꝭm alios:ferule.i.ligno ex fe-
rula quo preceptores triuiales feriūt:manū.i.ꝭm mācinellū:nos tulimus ⁊ ꝑpessi sumus feru-
las vt grāmaticen disceremus:vel nos vt Calderinus sentit metu verberū subtraximus ferule
manū:qđ minus placet:quia discoli ⁊ a studio auersi manū sic subtrahūt:vel ꝭm georgiū qui ar
gute sentit:subtraximus ideo quia iā in ludo grāmatico emeriti ⁊ satis eruditi nobis videba-
mur:qđ maxime cōtextui quadrat:vult eñ dicere se grāmatices peritū euasisse.et nos dedim⁹
sylle dictatori consiliū vt priuatus.i.abiēs dictatura dormiret altū.i.profundo ⁊ quieto somno
hoc est nos declamauimus sub rhetoricis ⁊ peruenim⁹ ad summā ꝑfectionē:nā ꝑfectissimis au
ditoribus dabatur declamandū thema aliqđ in genere deliberatiuo sūmope arduū:quale erat
An cōducat sylle deponere dictaturā:quā sic tenebat vt rusticus lupū auribus tenēs: nā neq3

diu tenere poterat: Nullū enī violentū est ꝑpetuū. neq₃ dimittere propter crudelitatē cōmissā Unde tot hostes sibi cōparauerat: vt priuato nihil tutū foret. Est aūt profundū nomē pro aduerbio. s. ꝓfunde positū. Cū igitur occurras. i. quilibet occurrat sicut ⁊ ego tot vatibus. i. tot poeticen profitētibus: stulta est clemētia parcere chartis perituris. i. ideo non scribere quia scripta tua pereant vt mācinellus sentit. vel potius perituris etiā si nihil scripseris. Nulla eñ inuidia aut impietas est chartas vetustate et carie perituras scriptis licet nō sane conditis occupare. Hec de textu: redeam⁹ ad āpliorē explanationē. ¶ Nota magis nulli. hypbole ē: Nihil eñ noti⁹ cuiq₃ esse solet domo sua: ⁊ tamē sibi notiorē dicit lucū martis ꝑ quē oēm historiā romanoꝝ intelligit. Est aūt luc⁹ silua incedua. i. que cedi aut amputari ob religionē nō potest. In locis eñ religiosis aut propter sepulturā aut ꝑpter numina visa gentiles lucū faciebāt: quē quidā a contrario sensu a lucēdo dictū putāt eo ꝙ minime luceat: alij a luce numinis: quia null⁹ lucus sine numine credebatur: nec tēplū sine luco fiebat. Lucus aūt martis varie exponit̄. Nā erat luc⁹ martis dictus locus ille vbi romulus asilū cōstituit: vt asconius pedianus asserit. Erat preterea lucus martis vt dicit Uarro in via appia Rome iuxta templū iunonis lucine que vel a luco illo vel ab eo ꝙ veniētibus in lucē preest lucina dicta est: approbāte Ouidio in scdo fastoꝝ sic. Gratia lucine dedit hec tibi noīa lucus. Aut ꝙ principiū tu dea lucis habes. Est preterea luc⁹ martis vbi Remus ⁊ Romulus filij martis a lupa nutriti sunt vt liui⁹ in primo ab vrbe condita late declarat: ⁊ Uirgi. in. i. eneid. tāgit sic. donec regina sacerdos Marte grauis: geminā partu dabit ilia prolē. Quā historiā sic ꝓstringit iustinus lib. xliij. Post multos albane vrbis reges ad postremū Numitor ⁊ Amulius regno potiti sūt. sed Amulius cū in etate potiorē Numitorē oppressisset: filiā eius rheā in perpetuā virginitatē ne quis vindex regni: sexus virilis ex genere numitoris oriretur: demersit: abolita iniuria specie honoris: vt nō dānata sed sacerdos electa videretur. Igitur clausa in luco marti sacro duos pueros: incertū stupro an ex marte conceptos: enixa est: quo cognito amulius: multiplicato metu ꝓ euētu: duos pueros exponi iubet: et puellā vinculis onerat: ex quoꝝ iniuria decessit. Sed fortuna origini romane prospiciēs pueros lupe alendos obtulit: q̄ amissis catulis distenta vbera exinanire cupiēs: nutricē se infantib⁹ prebuit. Quū sepius ad paruulos veluti ad catulos reuerteretur: rem faustulus pastor aiaduertit: subtractosq₃ fere inter greges pecoꝝ agresti vita nutriuit. Martios pueros fuisse siue ꝙ in luco martis eniti sunt: siue ꝙ a lupa que in tutela martis est: nutriti manifestis argumentis creditū est. Hec ille ⁊ plura alia. Sūt tamē qui credāt faustuli vxorē meretricē fuisse: ⁊ lupā vocatā sicut nos locū meretricū lupanar vocamus. sed lōgū esset singula persequi. Eolus rex ventoꝝ dictus putatur. qr cū teste Uarrone apud nouē insulas sicilie ⁊ italie propinquas tēporibus belli troiani regnaret ex consurgētibus nebulis futuros ventos ita veridice predicebat vt eos a rudibus sit creditus in sua potestate habuisse. Plinius aūt dixit eū ventoꝝ rationē inuenisse: sunt qui cesa silua dicūt eū mare vicinū ventis exposuisse: ⁊ ob id dictū ventis impasse: certū est eas regiones ventos generare plurimos: sicut etnā in sicilia Uulcani antrū fulmina: nam vapores pingues ⁊ sulphureos exhalat. Uulcanus aūt fabricare ioui fulmina ob id fingitur. Quid agant venti. sic ostendit geor. valla. id est quos voluant turbines. Aut certe quia alij pestilentes sunt vt auster: alij aquas in glaciem conuertūt vt boreas: alij arborum ⁊ seminū fetus educunt vt zephyrus. Hec ⁊ id genus alia apud Aristotelē in libris methceororum legas. Motus aūt huius causa prima et precipua sunt stelle et planete: sicut iupiter q̄ mouet a septētrione salubres ventos: sol ab oriēte: luna ab occidēte: mars a meridie. Signa quoq₃ vētos pariunt. nā tria signa que habēt calidas qualitates: q̄ ignea triplicitas appellantur. aries: leo: sagittarius: orientales mouēt vētos. Altera triplicitas. taurus: virgo: et capricornus terrea: vētos excitat meridianos: que qualitates habet frigidas et siccas. Tertia qualitates calidas et humidas habēs. aeria ab hoc appellata gemini. cācer: libra: occiduos. Tria vero reliqua signa que dicuntur aquea triplicitas qualitates habēt pituitosas ventosq₃ exuscitāt septētrionales Eacus iouis et egine filius qui ex endeide chironis filia telamonē ⁊ pelea habuit: tante dum viueret fuisse dicitur iusticie vt apud īferos aiarum creditus fuerit a plutone delectus iudex Unde Hora. ꝙ. pene furue regna proserpine et iudicantē vidimus eacum. Socrates apud platonē: ionis dicta referēs. Ego igitur īquit vtpote qui ante vos hoc preuideri cōstitui iā meos filios iudices: duos quidē ex asia minoē et rhadamantū: vnu₃ vero ex europa eacū. hi ergo postea ꝙ mortui fuerit iudicabunt in prato quodā: ibiq₃ in triuio ex quo gemine portāt vie: altera quidē ad tartarū: altera vero ad insulas beatoꝝ. Et asiaticos quidē rhadamātus: eos vero qui

Nota magis

Lucus Martis

Eolus

Vulcanus

Venti

Eacus

ab europa venient eacus iudicabit: minori vero id munus iniũgã: vt ipse dijudicet siquid alijs ambiguum fuerit: vt iustissime procedat iudicium: recteqꝫ fiat transmissio animoꝝ. In socratis vero apologia addit etiã triptolemũ inquiens. Qui illic iudicare ꝓhibẽtur Minos rhadamanthus eacus triptolemus. Hec oĩa geor. val. Errat ergo seruius qui europe filios dicit. qđ tamẽ diodorũ siculũ asseruisse Landinus affirmat. Strabo dicit rhadamanthũ antiquissimũ crete regem fuisse: ⁊ primũ legibus cretenses instituisse. Cuius imitator minos deinde extitit fratrẽqꝫ habuit ex huius imitatione rhadamanthũ appellatũ. Sũt qui horũ triũ officia diuidant: ⁊ rhadamantho inquisitionẽ attribuãt. Iuxta illud sexto eneiđ. Gnosius hec rhadamãthus habꝫ durissima regna Castigatqꝫ auditqꝫ dolos subigitqꝫ fateri. Que quis apud superos furto letatus inani: Distulit in serã cõmissa piacula mortẽ Minoi iudiciũ. vnde Horatius. Cũ semel occideris ⁊ de te splendida minos fecerit arbitria. Eaco vero executionẽ: vnde hic quas torqueat vmbras. Sed valla exponit. i. quas iudicet. Et horatius dicit. iudicãtẽ vidimus eacum. Omnes nimirũ sunt iudices. Quod ideo fictũ reor: quia credebant idem studiũ ⁊ exercitiũ fore defunctis qđ fuit viuẽtibus. Unde. vi. eneiđ. Que gratia curruũ Armorũqꝫ fuit viuis: que cura nitentes Pascere equos: eadẽ sequit̃ tellure repostos. Quia ergo optimi dũ viuerẽt iudices erant: tales

Monychus nũc quoqꝫ fingũtur. Monychus apud Lucanũ nõ dicit̃ ornos iaculatus sed rhetus. Dicit em̃ libro. vi. Aspera te pholoes frãgẽtẽ moniche saxa. Teqꝫ sub etheo torquẽtẽ vertice vulsas Rhete ferox quas vix boreas inuerteret ornos. Omnes autẽ centauri possent dici monyci. i. vnius vnguis vel solidi vnguis: quia fingũtur a ꝑte media sursumversus humanã effigiẽ habere: ⁊ deorsum equinã. qđ ideo fictũ est quia sunt populi thessalie qui primi in equis cõspecti: delonge videntibꝰ partim hoĩes partim equi videbãtur: ¶ Tãgit aũt poeta breuiter q̃ a poetis fere describi solent: vt maris tẽpestates quas agũt venti sicut Virg. i. enei. Aut nauigatiões vnde alius furtiue deuehat aurũ pellicule. Aut inferoꝝ penas: sicut Virg. in. vi. Unde hic quas torqueat vmbras eacus. Aut bella: sicut Virg. in sex vltimis libris. Et ideo hic quãtas iaculetur monychus ornos. quas in bello cõtra lapythas iaculatus est. Aut mirabiles rerũ ortus. Unde hic. Nota

Ferula magis [illegible] ⁊c. Ferule manũ subduximus: quid sit subducere exposuimus. Ferula aũt vti preceptores triuiales testat̃ columella dicens: feruleqꝫ minaces: minãtur em̃ scholasticis. Et martialis. Tristesqꝫ ferule sceptra pedagogoꝝ. Ingenui tamẽ vapulabãt pellibus anguillarũ vt au

Sylla ctor est plinius. Sylle hystoriã sic quoqꝫ collegit geor. valla. Sylla gentis patritie. i. de patribus seu senatoribus ortus vsqꝫ ad questure sue initia vitã libidine ⁊ vino coinquinatã cõtinue produxit: postea iugurthe cathenas iniecit: Mariũ superauit. Cinne dominatũ fregit. Sulpitiũ proscripsit. Seruũ sulpitij qui dñm ꝓdiderat de tarpeia arce precipitari iussit. Mythridatem cõpescuit: eũqꝫ ex omni europa et eubea reppulit: et intra auitũ regnum coegit. Pugnauit ante vrbẽ ad portã collinã: vbi romanoꝝ octoginta milia fusa dicũtur. Mox vrbem ingressus: quattuor hoĩm milia que se ei dediderãt nulla fide seruata inermia: bellator scilꝫ strẽnuus occidit. Plurimi quoqꝫ tũc insontes ⁊ qui eius sequebãtur nutuꝫ occisi sunt ab hoc nature efferato mõstro: hos quidã supra nouẽ milia fuisse tradunt. Deinde infamẽ illã proscriptionis tabulam produxit: quã octoginta hoĩm milia quidã scribũt cõtinuisse. Secũda inde tabula quingentos dicitur habuisse. M. mariũ Caij fratrẽ necari iussit oculis prius effossis: ⁊ deinde mẽbris minutim amputatis. Carinatẽ marij ꝑtorẽ iugulauit. Tanta deniqꝫ cedes facta: vt nõ vrbs modo ipã: sed ⁊ cũcta italia illius cruenta rabie ac peste temulẽtoqꝫ furore: sanguine inũdauerit. fortis ad vitia: ⁊ ad secura facinora satis strẽnuus. Fides ei nulla. Nullꝰ dei timor. Nullaqꝫ clementia. Quattuor legiones mariane partis fidẽ eius fluxã et vanã secutas trucidauit: misericordiã que in ipõ nulla erat frustra implorãtes. Quinqꝫ prenestinoꝝ milia fide prius data trucidauit: et spargi per agros iussit vt iacerẽt insepulta. Quin ⁊ aduersus feminas distrinxit enses. Multorũ virorũ abscissa capita ad se iussa deferri spectauit illudens. Caij marij cineres erutos sparsit in tyberim. Sed tandẽ dei in se iram sensit vltricẽ. Cũ em̃ dictaturã quã sibi ascinerat deposuisset: laruis vexatus sepe nocturnis: est e lecto aliquãdo tractus in pauimẽtũ. eũqꝫ aliquando in sublime eleuatũ in terrãqꝫ demissum a laruis: seminecẽ famuli in lectũ reportarũt: ac tandẽ spiritũ rabie ac cruore plenũ vt scribũt quidã vomuit. Alij vite exitũ fuisse adhuc atrociorẽ scribunt. Erodente em̃ se corpore et suppliciũ gignẽte cedis et calamitatis multorum: vermiculis quos pediculos dicimus: ferunt absumptũ: etiã Sereno docente sic. Sed quis nõ paueat pherecidis fata tragedi. Qui nimio sudore fluens animalia tetra Eduxit: turpi miseruꝫ que morte tulerunt. Sylla quoqꝫ infelix tali languore pesus Corruit: et fedo se vidit ab agmine vinci. Hec

de vite ⁊ morte eius georgius. Ne quis aūt tardiusculus credat iuuenalē dedisse veraciter sylle viuenti cōsiliū vt dictaturā deponat: sciat .xij. imperatores inter syllam et iuuenalē fuisse: neqꝫ vult dicere ꝙ hoc re vera fecerit: sed ꝙ pro themate ficto declamauit: id est exercuit ingenium suū in scholis rhetorū qui artē rhetoricā docebant: argumentando pro vtraqꝫ pte. probādo scꝫ modo ꝙ vtile esset eā deponere: modo ꝙ inutile. Si hec verba nō intelligis lector: nihil intelligis. Dixi autem difficillimū esse thema: propterea ꝙ neqꝫ satis commode tenere poterat dictaturā neqꝫ dimittere. Erat aūt dictura summ⁹ magistrat⁹ summaqꝫ dignitas post exactos reges supra cōsules. pretores. tribunos equitū vnde imperatores orti qui perpetuā dictaturā occupabant: dicta aūt est eo ꝙ ex dictamine nullo obsistente oīa gerebat dictator. Quod aūt dicit priuatus vt altū dormiret: alludit inquit Calderinus ad historiā. Nā vt plinius scribit pedicularē morbū in quē incidit sylla somno dissimulabat ne adiretur. Valla dicit ꝙ profundior in paupere somnus est. Unde Statius Inuitat tenues ad dura cubilia somnos. Et Lucanus. In quoꝝ pectora somno dat vires fortuna minor. Charte. i. libro ex chartis: dicit̄ aūt grece hic chartes: latine hec charta. Sunt enī pluscula noīa alterius generis apud grecos ꝙ̄ apud nos: sed fere terminationē mutāt: vt cataracta catapulta margarita charta cera amphora Panther et lynter que nos feīa: ipi masculina proferūt sed ⁊ antiquoꝝ plurimi apud nos hic lynter dixerunt probo ⁊ capro testibus. ¶ Frequēter aūt scđa persona pro quauis ponit̄: vt quarto eneid. Migrātes cernas. i. quilibet cernat: ⁊ hic occurras. i. quilibet occurrat: vel cū ego occurrā: vel loquitur de se quasi de alio: cū tu o iuuenalis occurras: sed primus modus placet.

Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo:
Per quem magnus equos auruce flexit alūnus:
Si vacat: et placidi rationem admittitis: edam.
Cum tener vxorem ducat spado: meuia tuscum
Figat aprum: et nuda teneat venabula mamma:
Patritios omnes opibus cum prouocet vnus:
Quo tondēte grauis iuueni mihi barba sonabat:
Cum pars niliace plebis: cum verna canopi
Crispinus: tyrias humero reuocante lacernas
Uentilet estiuum digitis sudantibus aurum:
Nec sufferre queat maioris pondera gēme:
Difficile est satyram non scribere. nā quis inique
Tam patiens vrbis? tam ferreus? vt teneat se
Causidici noua cum veniat lectica mathonis
Plena ipso: ⁊ post hunc magni delator amici:
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod superest? quē massa timet: quē mūere palpat
Carus: et a trepido thymele summissa latino.

¶ Cur tamen hoc potius. Hic poeta scribende satyre causas rationesqꝫ ordit̄: Campo: vitioꝝ copiam campū appellat. Magnus Magnū est quod in cumulū sui et magnitudine crescit. Amplū vero est: quod late patet ⁊ p multa diffundit̄: vt inquit Uictorin⁹ in rhet. Equos ingenij mentisqꝫ vires intellige metaphoricos. Arūce Ausoniū vlixis Calypsusqꝫ filiū vrbē Aruncā cōdidisse ferunt: a quo etiā ausonia dicta: vt scribit Festus. Fuerūt aūt Arunci populi antiquo in latio quod a thyberi vsqꝫ circeios seruatū est: vt Plinius docet lib. iij. Liui⁹ vero libro. viij. narrat Aruncā a sidicinis deletā fuisse: eiusqꝫ ciues antea profugos cū cōiugibus liberisqꝫ suessam coisse que suo tēpore arunca appellabat̄: vt inqt. Idem vero Plini⁹ ait suessam in extremo adiecti latij hoc est noui sitā esse. Flexit exercuit Arunce Alūnus: periphrasis est. i. circuitus eloquēdi. Pluribus enim explicuit verbis: quod vno poterat intelligit nāqꝫ lucilliū. Is enim vt Fabius libro. x. narrat: In scribenda satyra primus insignē laudem adeptus est apud latinos. de quo latius in principio diximus.

Magnum
Amplum
Ausoni⁹ rex Arunce
Suasse
Lucillius

Alūnum autem significare ⁊ qui nutrit: ⁊ qui nutritur diuersis quidem in locis: in carmine de floribus iam probauimus. Si vacat. si ocium est vobis. Rationem: Ratio inquit Fabius libro

Alūnus
Ratio

vij.est qua qđ factū esse constat defendit. Victorinus aūt lib.i. Rheto.sic ait.cā est animi ipul-
sus ad aliqđ agendū. Ratio est gerendoꝝ ordo et cā venientiū.vt qđ quo loco facias ac dicas i
telligas. Ci.vero li.ij.ad herē.sic ait. Ratio est cā q̄ demōstrat id verū eē. qđ intēdim⁹ breui sub
iectione. Cū tener vxorē ducat spado.mulierū libidinē repħendit. Estqȝ longū hypbatō.tendit
Hyperbaton eñ illuc vsqȝ. Difficile est satyrā non scribere.interp̄tatr aūt hypbaton verbi trāsgressio ſm fa-
biū.li.vij.lōgius eñ verbū ꝓprie hypbaton est.ab hypbeno qđ est trāseo vel trāsgredior. Te-
Piloꝝ causa. ner spado.i.mollis ⁊ lenis.pili eñ post genitiꝛijs q̄ añ pubertatē castrati sūt:nō exeūt. Et post
pubertatem excisis soli decidunt p̄terq̄ pub.ita scri. Ari.li.iij.de aialib⁹. Ju.itē sat.vi. Sūt q̄s
eunuchi ībelles ac mollia sp̄ oscula delectēt ⁊ despatio barbe. Mac.lib.vij.scri.calorē esse q̄ pi-
los creat.vñ eunuchis desunt:quoꝝ naturā null⁹ negauerit frigidiorē. Spado is.castrat⁹ aliq̄s
Spado dicit.fitqȝ a verbo spazo vel spao qđ est aufero trabo diuello.testes.n.euellunt. Dicūtqȝ aliqui.
Eunuchus Aristo.inter eunuchū ⁊ spadonē facere differentiā vt sit eunuchus adolescēs:at grādior etate
spado. Eunuch⁹ aūt dr̄ ab eune.qđ ē cubile ⁊ echo custodio teneo hēo:q: id hoīꝫ gen⁹ adhibebatr
ꝓuādis cubilib⁹ regū ⁊ p̄ncipū. Domitian⁹ vero castrari mares vetuit.vt Sueto.tradit Vxorē.
postq̄ iulia lex in adulteros reuocata est a domitiano: Mecbe Mechis nubebāt ne supplicio
afficerentr.hinc Mar.li.vij.iulia lex populis ex quo faustine renata ē. Atqȝ intrare domos ius
sa pudicitia. Aut minus aut certe nō plus trigesima lux est: Et nubit decimo iā thelesina viro.
Ait itē eo.li. Qđ nubis ꝓculina cōcubino. Et mecbum mō nūc facis maritū. Ne lex iulia te no
tare possit: Nō nubis ꝓculina sed fateris. Inter adulteros autē erāt ⁊ spadones ⁊ eunuchi qđ
q̄dem ip̄e Ju.sat.vi.ondit dicēs. Sūt q̄s eunuchi ībelles ⁊c.vt iā patuit. Sꝫ đ lege iulia late di
cim⁹ in sat.ij. Neuia vel meuia: mulierū īpudētiā carpit nā in theatro vti ⁊ viri feras occidere
audebāt Est itaqȝ nomen īpudice mulieris. Tuscū apꝛū:in tuscia.n.ferociores erāt hic Mar.
ait li.vij. Thusce glādis aper populator:⁊ ilice multa iā piger.ethole fama sc̄da fere ⁊c.thusci
Tusci aūt vt Fest⁹ ait a tusco rege filio herculis sūt dicti.hic volūt aliq̄ p t simplex scribi. Pli.vo.li.iij
docet q̄ a sacrifico ritu lingua grecoꝝ Thusci sūt cognoiati.⁊ tūc iubēt aliq̄ p th.scri. Thyo ei
sacrifico significat. Rōani p̄terea:vt Stra.li.v.inq̄t:tirrhēos hetruscos appellāt atqȝ tuscos.
Thusci thusciēqȝ lōgitudinē maximā docet eē ab luna vsqȝ ostiam p litt⁹ stadioꝝ milib⁹ duob⁹ ⁊ q̄ngen
Thyo tis: Latitudinē p mōtana mīus dimidio:cāposqȝ vsqȝ ad amnē tyberi thusci possidēt:pte ex alte
Tyrrheni ra tyrrheno atqȝ sardonico mari sīt ꝯfines:et alta sabino.hꝫ ex strabōe. Nuda māma.i.apta:īpu
Thuscia dice eñ mulieris habitū:⁊ in vulnera ꝓne ostendit. Venabula:ea hastilia sūt dicta q̄si vena-
Venabula tu habilia:vt aiūt Pli.aūt li.vij. Pisēō venabula īuenisse scri. Pritios gn̄osos. Romul⁹ ei cen
tum senatores creauit:siue quia is numerus satis erat: siue quia soli centum erant. qui creari
Patres patres possent.patres certe ab honore: patritijqȝ progenies eorum appellati.auctor. Liui.lib.
Patritij primo. Salustius.vero in Catilina.ita scribit. Delecti quibus corpus annis infirmū.ingeniū
Cynnamus. sapientia validum erat reipublice.consultabant.ij vel etate vel cure similitudine patres ap-
Tonsor pellabātur.plura etiā leges in Romulo plutar.ꝓuocet ad certamē vocet aut cōmoueat. Vn⁹
quo tōdēte.de cynnāo sua tēpestate tōsore ītelligit. Is eñ eq̄s effect⁹ erat amice donis:demūꝫ
dānat⁹ in siciliā exulauit qđ q̄dem Mar.li.vij.sic docuit. Qui tōsor fueras tota notissim⁹ vrbe:
Et post hec dñe mūere fact⁹ eques. Sicāias vrbes etneaqȝ regna petisti Cinname:quū fugeres
tristia iura fori. Qua nūc arte graues tolerabis inutilis annos. Quid facit infelix ⁊ fugitiua q̄
es: Non rethor non grāmaticus ludiue magister: Non cynicus non tu stoicus esse potes. Vē
dere nec vocem siculis:plausumqȝ theatris. Quod supest iteruꝫ cynname tonsor eris. Grauis
barba.i.molesta. Pars niliace plebis.i.seruus et plebe. Nilus aphricā ab ethiopia diuidēs me
Verne dios ethyopas secat:longo postea interuallo in egiptiuꝫ mare se euomit. Certis tamē diebus
auctu magno p totam spatiatus egyptum:fecūdus īnatat terre quod Pli.li.v.c.x.edocet. Ver
na.vernas veteres appellabant.qui vere sacro fuerant nati habebaturqȝ nomen hoc ꝓuitabili
maledicto.de quo Mar.auctor.ver autem sacramētum q̄dam dictum putāt vitabile ⁊ execran
dum vt idem scribit de doctorum indagine. Festus vero sic. Verne appellātur ex ancillis ciui
Canopi um romanoꝝ vere nati:qđ tēpus anni maxime naturalis feture ē. Canopi canopus.c.ac.xx.
stadijs distat ab alexandria pedestri itinere vadentibus: dicta de nomine canobi qui menelai
classem gubernabat ⁊ ibi mortu⁹ est. Stra.auctor libro.xvij. Est aūt canopus in quadaꝫ nili in
sula teste solino:quā vrbē aiūt ab alexādro pelleo edificatā.i.macedonico:pella ei vrbs macedo
nie ē teste mela. Crispin⁹. Querit Juue.q̄ is cū seru⁹ fuerit: euaserit eq̄s ad quē q̄dē Mar.
li.vij.ita scribit. Sic placidū videas sp̄ crispie tonātē: Nec te roma min⁹ q̄ tua mēphis amet

Quí etiã libro.viij.de abolla crispini ait. Nescit cui dederit tyriã crispin⁹ abollã. Dũ mutat cul-
tus induiturq; togã. Quisqs habes humeris sua mũera redde p̃camur. Nõ hoc crispin⁹ te: sed
abolla rogat. Tyrias lacernas.i.purpureas. Nã apud tyrũ post sydonẽ maximã et antiq̃ssimã
phenicũ vrbẽ purpurarũ piscat⁹ est. hic tyria purpura optia oim ꝓhibet. ceteraq; oia: que ad in-
ficiẽdas vestes ꝑtinẽt: abũde hẽt: Auctor est Strabo li.xvi. plura tñ dixim⁹ lib.ij. Beor. Lacer- Lacerna
nas. erat lacerna vt aiũt. palliũ fimbriatũ quo olim soli milites vtebãtur: vnde ꝛ in distinguẽda
castrensi vrbanaq; turba: hos togatos illos lacernatos vocabant. Eadẽ vero abolla dicebat: vt
Martialis ostendit dicẽs: Nescit cui dederit tyriã crispin⁹ abollã. Humero reuocante: ꝓpter
earũ videlꝫ põd⁹. Unde Ammian⁹ ait. sudãt sub põderib⁹ lacernarũ. Uẽtilet.in aera.s.iaciẽdo:
ostẽtatiõis grã. Estiuũ aurũ. Luxuria inuenerat Prob⁹ inq̃t. alios anulos estiuos: alios vero
hyemales. pessimũ vite scel⁹ fecit: q̃ anulũ prim⁹ induit digito inq̃t Pli.li.xxxiij.c.ij. addẽs q̄ alij
põdera eorũ ostẽtãt: alijs plures q̃ vnũ gestare labor ẽ. alij bracteas inserũt leuiori materia ꝛ ꝓ
pter casum gẽmarũ totã sollicitudinẽ putãt. alij sub gẽmis venena claudũt: anulosq; mortis grã
habẽt: hec aũt de sua tẽpestate scripsit. Gẽme.i.preciosi lapidis: gẽme aũt vocate: vt aiũt q̄ in-
star gũmi trãsluceãt. Ut teneat se: intra suã pelliculã scꝫ: nec scribat satyrã. Mathonis: de hoc
etiã Mar.lib.iiij.ait. hospes eras nostri sp̃ matho tyburtini: hoc emis. imposui: rus tibi vendo
tuũ. Et iterũ eodẽ in libro. Declamas in febre matho: hãc esse phrenesim Si nescis nõ es san⁹
amice matho. Et lib.x. Oia vis belle matho dicere: dic aliqñ: ꝛ bene dic neutrũ: dic aliqñ male.
Et lib.xi. Parua rogas magnos: sed nõ dãt hec quoq; magni. Ut pudeat leuius te matho: ma- Matho
gna roga. Noua: pauloante delationib⁹ cõꝑata. cũ pauꝑ esset. Plena ipo: solus eñ inerat tanq̃
supb⁹ ꝛ delicat⁹. Magni delator amici. Si magni amici accusator: ergo ꝛ minimi: nõ eñ ab re
addidit magni. Delator: ꝓb⁹ de heliodoro intelligit. Inq̃t eñ vt aiũt q̄ heliodor⁹ stoic⁹ Liciniũ
syllanũ discipulũ suũ: quũ argueret cõiuratiõis inficiãtẽ preter domesticã dilectionẽ oppressit
Qd quidẽ haud crediderim. Tacitus eñ de heliodoro nõ meminit: nec de illi⁹ doctrina. Ueiũ
de. L. Cassio cui⁹ quidẽ disciplina. L. Syllanũ imbutũ ostẽdit. Scribit aũt li.xiij. Agrippinã iu
nio Syllano procõsuli asie: ignaro nerone mortẽ parauisse: inde etiã fratri eius. L. Syllano ne Junius
cẽ molitã: vltorẽ eñ metuebat. Eũ esset crebra vulgi fama: anteponendũ esse vixdũ pueritiam Syllanus
egresso neroni: ꝛ imperiũ ꝑ scelus adepto. Uir erat etate cõposita insons nobilis: ꝛc. Cesarum L.syllanus
posterus: Quippe diui Augusti abnepos erat: hec cã necis. Libro etiã.xv. scribit idẽ. L. Sylla
nũ eximia nobilitate: disciplinaq;. E. Cassij apud quẽ educatus erat: fuisse. Et li.xvi. ostẽdit ne-
ronẽ Syllanũ misisse in exiliũ: clausũq; fuisse in municipio apulie cui nomẽ Bariũ ẽ. ibi demũ Barium
cẽturione ad cedẽ misso iubẽte eũ milites aggressi sũt. ceciditq; tãq̃ in pugna receptis vulne Regulus
rib⁹ aduersis a cẽturione ꝛc. Delator amici. De vnico tñ hic intelligit. de regulo.s. Pli. eñ iuni
or.li.i.epi. Uoconio rõano scribẽs docꝫ. M. regulũ sub domitiano nõ miora flagitia cõmisisse
q̃ sub nerone: sed tectiora. Erat aũt regul⁹ vt ibidẽ legit. locuples: factiosus: curabat ab multis
timebat a plurib⁹. At li.ij. in epistola ad Caluisiũ scribit regulũ ꝑ fraudẽ legata ꝛ testamẽta im
petrasse. De eoq; ita inq̃t. Aspice regulũ q̃ ex pauꝑe ꝛ tenui ad tãtas opes ꝑ flagitia ꝓcessit: vt
ipe mihi dixerit: cũ cõsuleret q̃cito sestertiũ sexcẽties impleturus esset inuenisse se exta dupli-
cata. quib⁹ portẽdi millies ꝛ ducẽties habiturũ ꝛ habebit: si modo vt cepit aliena testamẽta (qd
est improbissimũ genus) falsis ipsis quorũ sunt illa dictauerit. Rapturus consumpturus dela-
tionibus suis. Comesa. plures eñ e nobilibus proscripti occisiq; fuerant. Munere palpat: id
est cui munere blanditur. Palpare eñ ꝛ palpari blandiri est vt inquit festus. Quẽ massa timet
De bebio Massa delatore. Plinius in.vij. epistola vero vltima meminit. Carus. Idem Plini- Palpat
nius libro.i. epistola.v. Uoconio romano scribẽs. M. etiã Carum delatorem fuisse ostẽdit. Et Bebius
libro sexto epistola ad hispanũ sic ait. Petis vt carus veniat nosq; si potest in aliqua inquisitio- massa
nis vestigia inducat. A trepido Thymele submissa latino. Latinus Domitiani mimus fuit. cu
ius quidẽ iocis: ꝛ Thymeles vxoris ipse oblectabatur. Hinc Martialis libro primo ait. Qua
thymelen spectas: derisoremq; latinũ: Illa fronte precor carmina nostra legas. Thymele autẽ
dicitur pulpitum: scena. thymelikos istrio. Trepido latino: ab latino delatorẽ timeri ait: vt ostẽ
dat ne mimũ quidem imperatoris q̃q̃ ei iucundissimus esset: a delationibus tutum esse. Sub
missa: vel ad coitum vel ad iocos: ꝛ istrionicam oblectationem: vt delatorem placaret.

Cur tamẽ hoc ꝛc. Hec est tertia pars principalis huius satyre in qua auctor ostẽdit causam
cur potius satyram q̃ aliam quãuis rem scribere velit: ꝛ ea est q̄ innumera videat in homini- Ascen.
bus vitia quorum plurima enumerat: que potius exagitanda concludit: q̃ fabellas sectandas.

Ordo ē:tñ o vos auditores.satyrici eñ q̄si vbi diuini declamatores q̊s p̄dicatores vocāt ad populũ loq̇ se fingũt vñ ⁊ sermones horatij dicti:igitur tñ.i.tametsi iā exploratũ sit ꝙ debeā velle scribere ⁊ ꝙ sciā ⁊ ꝙ possiȝ scribere:tñ q: nō ꝯstat q̇d mihi potissimũ scribēdũ sit.o vos auditores mei si vacat.i.si ociũ vob̄ est:⁊ si vos placidi.i.beniuoli admittitꝭ rōeȝ quā datur⁹ sũ:ego edā i.expſſe dicā.cur. i.qua rōne quāobrē libeat sup.mihi decurrere.i.me exercere potius ĩ hoc cāpo.i.in satyrica palestra:ꝑ quē magn⁹ alũnus aurũce vel arũce.i.lucilius princeps satyre noue in aurũca ꝑte italie alitus vt plures intelligũt:flexit equos sup.suos.i.exercuit vires ingenij sui.de hac metaphora postea dicā. Potest aũt hyꝑbati sequētis ordo esse.difficile est satyrā nō scribere.Cũ tener vxorē ⁊c̄.Uel sicut verba iacēt:sed scies lector sententiā nō fore cōpletaȝ donec dicet̄ difficile est satyrā nō scribere. Abundātia ergo vitiorum est prima ⁊ potissima ratio vnde dicit.Cuȝ sup.ita sit ꝙ spado.i.emasculatus ⁊ castratus tener.i .mollis ⁊ lenis quasi sine barba ducat vxorem:⁊ cũ Neuia vel meuia mulier infamis figat.i.trāffigat venabulo suo aprũ idest suē siluestrē.tuscũ.i.ex tuscia vbi pingues ⁊ feroces in ꝑmis sunt:⁊ teneat venabula.i.cuspidē qua venatores vtũtur.māma sua existente nuda.i.nudata:q: dum dextera manus ad figēdum aprum eleuat̄:cũ sinus sit laxior:nudat̄ ⁊ patefit ex alto spectātib⁹ māma sinistra:⁊ ideo singulari vsus est gestũ habitũq; venatricis depingens. Et cũ sup.ita sit ꝙ vnus videlicet Cynamus:quo tondēte.i.dũ is existēs tonsor me tonderet:barba grauis.i.molesta sonabat propter habilitatē ⁊ artificiũ tondētis:mihi iuueni.⁊ idō nō dicā grauis.i.pōderosa:q: nō est iuuenib⁹ barba pōderosa:sed molesta:cũ imberbes puellis gratiores sint.Et cum ita sit ꝙ crispinus existēs ꝑs niliace plebis.i.vnus ex seruis egiptijs q̇ a nilo romā adducebāt̄:⁊ cum ip̄e crispin⁹ verna.i.seruus verno tꝑe ex ancilla genitus canopi.i.illius ciuitatis in egipto:ventilet. i.exponat vēto:aurũ estiuũ.i.virgulas aureas siue anulos leuiores q̇bus tꝑe estiuo delicatissimi vtebant̄:⁊ hoc digitis sudantibus ⁊ hũero eius reuocāte.i.repellente lacernas tyrias.i.chlamydes aut abollas purpureas ex purpura tyria q̄ preciosissima erat:q: dibapha.i.bis tincta:nec ꝑ et non:⁊ nō queat sufferre.i.sustinere pondera.i.pōderositatē ⁊ molē gemme.i.lapilli maioris in ānulo hyberno.Cũ inquit hec fiant difficile ē nō scribere satyrā. Nā pro q::quis est taȝ patiens.i.tolerantius inique.i.scelerose vrbis:rome scȝ:⁊ quis est tā ferreus.i.tam dur⁹ ⁊ tam sine affectione ⁊ quasi improuocabilis ad indignationē:vt teneat.i.ꝯtineat se intra pelliculā suam nec satyram scribat:vel teneat se a risu ⁊ indignatione:cũ noua lectica.i.hoīs noui qui nũꝙ fuit ĩ magistratu lectica.i.gestaculũ in qua portabātur nobiles ⁊ prediuites romani. Mathonis illi⁹ viri causidici.i.qui causas dicēdo ad diuitias ꝑuenerat veniat.i.obuiā portet̄ plena.i.referta ip̄o q: pinguis erat:⁊ cũ sup.veniat:post hũc.s.mathonē delator magni amici non solũ parui.i.qui ne magno quidē amico ꝑcat.i.regul⁹.rapturus cito.i.ꝓpe diem.i.postpaulũ seu paulo post:de nobilitate comesa.i.comesta:h̄ est de nobilib⁹ iā fere ꝑ delationē deuoratis ⁊ cōsũptis:illud q̄ð supest.i.reliquũ est:hoc est eos q̇ reliqui sunt:quē delatorē tam imanē:Massa alius delator sed minor timet:⁊ quē Carus alius etiā delator palpat.i.palpādo placat.i.molliter ꝑ adulationē tractat munere.i.donis secrete datis.tractũ aũt est ab equis q̇bus dũ eos palpam⁹.i.dum eis palmas ꝑ dorsum ducimus quodāmodo blandimur:ad q̄ð respiciēs horatius in ꝑmo scd̄i s̄monuȝ
Palpor dixit de augusto vtens voce deponentali cum datiuo.Cui male si palpere recalcitrat vndiq; tu
Palpo tus.Et similit̄ plaut⁹ in āphitrione. Obseruatote ꝙ blāde mulieri palpabit̄. Accepit ergo poeta hic actiue ⁊ in actiua voce cũ accusatiuo:⁊ quem etiā palpat munere thymele mulier illa scenica sũmissa id est claȝ ⁊ secrete.missa ab latino marito suo trepido.i.pre timore trepidante:ta
Metaphora metsi Cesari admoduȝ Charus sit.Sequentia eandeȝ cōstructionem habent vt dicemus.Sed repetamus hanc partem. Cur tamen hoc potius ⁊c̄.Auctor vtitur metaphora.i.translatione:cui⁹ lex est vt sit ꝑsistens in verbis ⁊ cōformis in rebus.Si enim dixero amicos fictos esse similes hyrundinibus quia veniente hyeme.i.aduersitate abeunt:peccabo:quia dicendũ erit:auolāt.q̄ð hyrũdinũ est. Hoc autem loco quia dixerat decurrere cāpo:q̄ð equorum est in curuli certamine:ideo permansit in metaphora dicens.per quem magnus equos aurũce flexit alũnus. Utitur autem signatis vocabulis:quia decurrere est incipientiũ de carcerib⁹ suis currere: vel
Magnus deorsum currentium:flectere autem equos est eius qui iam ad metam peruenit:ergo modeste
Amplus sibi incepturo prius dat:⁊ vrbane Lucilio posteri⁹:vtpote iam victori in satyrico campo: quem
Clarus magnum vocat:quia magnum vocamus eum cui similis nō est:vt magnus dominus ⁊ laudabi
Altus lis nimis:Magnus alexander.Pompeius.Carolus⁊c̄.Amplus autem est in honore: Clarus
Alũnus sanguine.Altus natalibus.vt miles alto loco natus. Alũnus etiā nutritor dicit̄ licȝ valla refra

getur.quia plinius dicit italiā alūnā:et sylius lybiā.Sunt aūt qui negāt luciliū aurūcū fuisse:⁊ ideo dicit Ualla:ꝙ locutus est ꝑ synechdochen accipiēdo partē pro toto:aurūcā vel vt quidam legūt arūcā partē italie pro italia.Probus autē dicit eū loqui aut de quodā turno aut de Lelio. aut de Sylio:satyricis ⁊ iuuenali cōtēporaneis qui oēs ex aurūca fuēre:sed sine dubio de Lucilio locutus est:qui si arūce natus nō est nutritus tamen esse potuit.Nō placet aūt vt dicat edam sup.qđ scripsi.i.proferā:sed edā.i.eloquar cur satyrā libeat scribere:et est verbū cōpositū ab e et do qđ aliqñ accipit̃ pro dicere.vt in bucol.Attamē iste deus q̇s sit da tityre nobis.i.dic nobis. Inde edere aliqñ expresse loqui:aliqñ feturā nostrā e manibus nostris in lucē dare:vt in principio carminū Horatij.Mecenas atauis edite regibus.Hinc liber etiā editur dū emittit̃. Cum tener vxorē ⁊c. Lex iulia grauissime aīaduertebat in adulteros quā domitian⁹ iā absoletā in pristinū vigorē vocauit:quāobrē multe diuites mulieres ijs nupserāt cū quib⁹ cōsuetudinē veneriam habuerāt.delicatissime aūt quibus aut parere aut abortū facere durū erat:habebant rem cū spadonibus.i.emasculatis seu castratis vt nō pareret.Unde Martialis. Cur tm̄ eunuchos habeat tua gellia queris Pannice:vult futui gellia nō parere.Idē alibi de dyndymo de quo quidā hūc locū intelligūt dictū.Cū sene cōmunē vexat spado dyndymus eglen:Et iacet in medio sicca puella thoro.Uiribus hic operi nō est:hic vtilis annis:Ergo sine effectu prurit vterq; labor.Supplex illa rogat pro se miserisq; duobus.Hūc iuuenē facias hūc cytherea virū.Cytherea ne ignores venus est. Bene aūt pecta vitia molestissime ferenda primo loco taxat.Nam si matrimoniū vocatur:quia mulier ducitur vt mater fiat:quid magis detestandū ꝙ spadonē ducere vxorē cui genitalia euulsa sunt? Distinguit tamē Uulpianus ponēs duplicē spadonem ⁊ dicens.Si spadoni mulier nupserit distinguēdū arbitror:castratus fuerit nec ne:vt in castrato dicatur dotē nō esse:in eo qui castratus nō est quia matrimoniū:⁊ dos ⁊ dotis actio.Quid etiam plus contra officiū ⁊ honestatē q̄ꝫ vt mulier in harena hoc est in publico spectaculo aprū figat? de qua Mar.hec iā feminea vidimus acta manu. Quid preterea intolerabilius q̄ꝫ vt vilissim⁹ tonsorū ita adulatione ⁊ delatione ditatus sit vt prouocet.i.ad irā incitet iactādo diuitias suas oēs patritios.i.nobiles ex patribus.i.senatoribus natos.Uel ꝙ vilissimus seruor̄ ad eas delitias puenerit:vt oneri ei sit vestis purpurea aut ānulus maioris ponderis. Uric. Plinius de anulis.Alij pondera eor̄ ostentāt:alijs plures q̄ꝫ vnū gestare labor est:alij bracteas inserūt leniori materia.De mollibus aūt vestibus idē sic.Nec puduit has vestes etiā viros leuitate vsurpare propter onera estiua in tātū a lorica gerenda discesserunt mores:vt oneri sint etiā vestes. Si ergo hoc vitio dabatur teneris vtpote nobilibus:quāto magis vilissimo seruorū. Delator:occultus accusator:magni.i.impatorij amici vel vt prius diximus etiā precipui amici sui ⁊c. Represserat aūt domitianus in initio imperij sui delatores:sed postea eosdem ita excitauit vt hec de eo trāquillus scribat.Bona viuor̄ ⁊ mortuor̄ vsquequaq; quolibet ⁊ accusatore ⁊ crimine corripiebātur.Satis erat obijci qualecunq; factū dictūq; aduersus maiestatē principis.

Cum te submoueant qui testamenta merentur
Noctibus:in celum quos euehit:optima summi
Nunc via processus:vetule vesica beate.
Unciolam proculeius habet:sed gillo deuncem.
Partes quisq; suas ad mensurā inguinis heres
Accipiat:sane mercedem sanguinis:et sic
Palleat:vt nudis pressit qui calcibus anguem:
Aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram.

Cum te submoueāt.alia scribē de satyre causa: turpi em̄ questu:et vetularū cōsuetudine multi diuites fiebāt.Submoueāt ab hereditate expellant.Noctibus:nocturno coitu.In celum.i.ad magnas opes:inde ad honores ⁊ dignitates. Optima via:ironia est h̄ est illusio seu dissimulatio:Processus.i.augmenti.Uesica:ea infra aluū est:per quā vuluā hic intelligimus.Plinius em̄ libro.xi.scribit ꝙ vesice iūctus est vtriculus.Unde dictus vterus:qđ alio noīe loculos appellāt:hoc in reliquis aīalibus vuluā.Beate:locupletis ⁊ diuitis.Tullius em̄ lib.v.Tusc.existimat beatos esse q̇ sint in bonis nullo adiuncto malo.latius tm̄ id carmē de florib⁹ edocet.Unciolā proculeius habet. Scđo lib.institutionū de heredibus instituēdis:ita scribitur. hereditas plerūq; diuiditur in.xij.vncias:q̇ assis appellatio

Mar.

Uesica
Uulua

Beatus

Assis
partes.xij.

ne cōtinētur.habēt em̄ ⁊ he ptes ꝓpria noīa ab vncia vsqꝫ ad assem:vtputa hec.Secūx.Sextās Quadrās.Triens.Quincūx.Semis.Septūx.Bes.Dodrās.Dextās.As. Ea vero oīa carminibus memorie grā notaui quibusdā.Denotat as librā:sextās bina vncia fertur.Tres retinet quadrās:sed quattuor adde trienti.Quincūx quinqꝫ tenet:verū sex semis habebit.Septūx dat septē.Bessis:bes siue:dat octo.Dodrās quippe nouē dextāsqꝫ:decunxue:decē fert. Rite decē atqꝫ vnā:scito retinere deuncē.Inguinis:mēbri genitalis.Inguina aūt summe coxe ptes dicunt.

Sperma qd. Mercedē sanguinis:nimio em̄ coitu sanguis emittit:nā cū sperma:vt Auicēna scribit. sit prius sanguis magis digestus ⁊ magis subtilis ex supfluitate digestionis quarte:⁊ inde in testiculis dealbetur:nimio coitu dealbari nequit.hinc sanguis emittit necessario.Docet etiam

Coit⁹ vitādus dictus auctor ꝙ oportet vt deuitet coitus mēstruate:coitus vetule:⁊ egre:⁊ illius que non nup

Timētes cur pallent coiuerit:⁊ coitus virginis.debilitatur em̄ virtus mēbrorū coitus ꝓprie.Palleat:pallescūt timētes:qm̄ natura visqꝫ corpis improuisa veret.ne quid extrinsecus patiatur.⁊ quēadmoduꝫ nos quoqꝫ in domū profugimus:ita ipa fugit tuēdi sui grā:intra corpus.cōtrahit aūt secū sanguinē quo vtitur nutrimēto atqꝫ vehiculo. Idqꝫ erat:qd rosea rubicūdaqꝫ cutim reddebat.Auctor est Aristo. in problematis.Lugdunensem aram:munacius plācus Ciceronis discipulus: orator:

Lugdunum qū galliā comatā regeret:lugdunū cōdidit vt scribit Eusebius.Stra.aūt docet lib.iiij. ꝙ vbi

Arar Arar amnis rhodano cōmiscet lugdunū in colle cōditū est:prope viennā.Tēplū ante vrbē ab

Rhodanus vniuersis gallis cōi designatū impēsa:⁊ Augusto cesari dicatū erat:vbi fluuiorū ē coitio. Aderatitē ara dignitatis eximie.alia subinde ingēs locata erat.Suetonius aūt de caligula scribit ꝙ in gallia lugdunēsi certamē grece latineqꝫ facūdie instituit.quo certamine ferūt victoribus premia victos cōtulisse.Eorūdē ⁊ laudes cōponere coactos.Eos aūt qui maxime displicuissent scripta sua spōgia:lingua ve delere iussos:nisi ferulis obiurgari:aut flumine ꝓximo mergi maluissent.Oratores igitur illic dicturi pallebāt supplicij metu.

Ascen. Cū te submoueāt:aut summoue[.]. Recitat aliud genus sceleris ob qd difficile sit satyrā non scribere ⁊ se continere quin aut rideat aut indignetur.¶ Quia vero sententie patent: Ordo est. Cum.i.quādoquidē ita sit ꝙ sup.ij.submoueant.i.clam de loco hereditatis tue depellant et detrudāt te.q[ui] merētur testamēta: id est inscribi heredes matronarū diuitū:noctibus.i.adulterio ⁊ coitu nocturno:hoc est mechi ⁊ adulteri qui pupillos expellūt hereditatib⁹ suis:quos optima.i.dexterrima paratissima siue facillima.via.i.ratio.summi.i.maximi processus:ad diuitias sup.acquirēdas:videlicet vesica.i. vulua siue mēbrū libidinis.vetule.i.matrone prouecte etatis que propter speciē nō amatur.beate.i.bene habētis hoc est diuitis.euehit.i.exaltat.in celū id est per hyperbolē ad summā dignitatē.vel in celū.i.ad domū impatoriā:ad quā diuites effecti admittebāt. Nā si domitianus se dn̄m ⁊ deū iussit appellare:voluit nimirū ⁊ domū suā celū vocari.Proculeius adulter alioquin vir bonus:habēs mēbrū virile paruū:habet ex testamēto videlicet vetule:vnciolā.i.solūmō paruā vnciā.i.duodecimā ptē hereditatis ⁊ eam imminutā: sed Gillo vir bene mēbratus habet deuncē.i.xi.vncias.hoc est.xi.ptes hereditatis. Nā quisqꝫ id est quilibet heres sic institutus accipit sup.partes suas.i.portiones hereditarias ad.i.iuxta mēsurā inguinis.i.mēbri virilis.Voluit poeta dicere:accipit.sed satyrica petulātia ⁊ quodā risu ac morsu subinfert sane.i.certe iustum est vt accipiat quia mercedē sanguinis.qr vsqꝫ ad sanguinis emissionē vt vetulis placeāt coeūt om̄e etiā sperma ex sanguine fit: et ꝓpter exhaustū sanguinē palleat sic.vt.i.quēadmodū sup.pallet is qui pressit.i.cōculcauit anguē.i. serpētē nudis calcibus.i.pedibus a parte totū.aut vt sup.pallet vel palluit rhetor dicturus qui erat dicturus orationē cōpositā.ad.i.apud vel iuxta:arā lugdunēsem.i.lugduni ad cōfluentē constructā. De ijs qui diuitias fedo cōmercio vetularū cumulabāt erat caridemus in quem sic martialis. Nūc sectaris anus:o q̄ptū cogit egestas. Proculeius ſm Calderinū vir optimus fuit:cui⁹ meminit Horatius in carminibus dicēs.Viuet extento proculeius euo. Notus in fratres animi paterni.Is em̄ eques Roman⁹ tāte pietatis in fratres fuit vt bona cū eis iterū equa portione diuiserit:cū bellis ciuilibus attriti paupes essent.hic aūt pro optimo viro ⁊ minime mentulato ponit.Gillo pro mentulato.Pressit qui calcibus anguē.Imitatio est illius scōi eneidi. Obstupuit:retroqꝫ pedē cū voce repressit Improuisum aspris veluti qui sentibus anguē Pressit hu-

Lugdunēses oratores mi nitēs ⁊c. De oratoribus lugdunēsibus adde cū Beor.et commētarijs cesaris. Lugduni galli oratores quotannis cōtionē habere solebāt:cōsidebāt in secreto loco:⁊ cōtrouersias habebant:vndiqꝫ cōueniebāt:eorūqꝫ iudicijs decretisqꝫ parebāt.Disciplina hec in britānia repta atqꝫ inde in galliā trāslata esse existimatur. De ciuitate aūt lugdunensi:vnde ſm Pliniū ter

tia pars galliarum denominata eſt: et varijs auctoribus hec habeto. Ex ſtrabone in de ſitu or- Lugdunum
bis Lugdunū in colle cōditum vbi arar amnis rhodano cōmiſcetur tenetur imperio: ampliori q̄
ſupra reliquas excepta narbone ciuitates floret virorū ordine. Nam ⁊ vſu magno eſt illis empo
rium. Monetam argenteā atqꝫ aureā eo in loco romani ſignāt duces. Templū etiā ab vniuer
ſis gallis cōi deſignatū impēſa: ⁊ Auguſto ceſari dedicatum: ante hanc vrbem edificatum eſſe
vbi fluuiorū eſt coitio. Adeſt ⁊ ara dignitatis eximie: gentiū. lx. numero inſcriptū habens titu
lum: earūqꝫ ſingularum ſtatua vna. Alia ſubinde locata eſt ara. Hanc vrbē ſegoſianorū preſi
dem cōſtat que in rhodani ⁊ dubidis fluuiorū medio iacet. Reliq̄ue de hinc gētes vergētes ad
rhenū partim a dubide: ꝑtim ab arare diſcernūtur ⁊c. Hec ſtrabo. Ex quibus cōſtat lugdunum
olim vt nūc floruiſſe: ⁊ emporiū atqꝫ mercatū: monetariūqꝫ vt nūc habuiſſe. Araꝫ aūt cuius hic
mentio fit vbi cenobiū monachorū de ordine ſancti benedicti: nūc eſt qd athanacū vocant con-
ſtructā. Vrbemqꝫ in colle ſitā fuiſſe cui foro veneris nomē eſt: quā deletam incendio fuiſſe Se
neca ſic in epiſtolis teſtat. Liberalis noſter nūc triſtis eſt: nūciato incēdio quo lugdunēſis co
lonia exuſta eſt. Et infra. Nuſq̄ tam infeſtū vlli exarſit incendiū vt nihil alteri ſupeſſet incendio
Tot lugduni pulcherria opa q̄ ſingula illuſtrare ſinglas vrbes poſſent: vna nox ſtrauit: ⁊ ī tā
ta pace: quātū ne bello quidē timeri pōt: accidit. Quis hoc credat? Vbiqꝫ armis quieſcētib⁹ cū
toto orbe terrarū diffuſa ſecuritas ſit: lugdunū qd oſtentabat in gallia querit. Quibus fortūa
quos publice afflixit: qd paſſuri erāt timere ꝑmiſit. Nulla res magna non aliqd habuit ruine
ſue ſpaciū: in hac vna nox interfuit inter vrbē maximā ⁊ nullā. Deniqꝫ diutius illā tibi perijſſe
q̄ perijt: narro. Et paulopoſt. Huic vrbi ab origine ſua centeſimus ann⁹ eſt: etas ne quidē homi
ni extrema: a planco deducta. In hac frequētia loci opportunitate cōualuit. Que tm̄ intra ſpaci-
um humane ꝑtulit ſenectutis. hec ibi. Multa em̄ ⁊ acria bella ꝓ romanis geſſit. vnde Corne-
lius tacitus li. xvij. hiſtorie Aug. Fruſtra aduerſus heduos q̄ſita belli cauſa: iuſſi pecuniā atqꝫ
arma deferre: gratuitos inſuꝑ cōmeatus prebuere. Qd hedui formidine: lugdunenſes gaudio
fecere. Sed legio italica ⁊ ala taurina abducte: cohortes. xviij. lugduni ſolitis ſibi hibernis reli
qui placuit. Malius vales legatus italice legionis q̄q̄ bene de ꝑtibus meritus nullo apud
vitellium honore fuit. Secretis eniꝫ criminationibus infamauerat fabi⁹ ignarū ⁊ quo incauti
or deciperetur palā laudatū. Veterē inter lugdunēſes viēnenſeſqꝫ diſcordiā ꝓximum bellū accē-
derat. Multe inſuꝑ clades crebrius infeſtiuſqꝫ q̄ vt tm̄ ꝓpter neronē galbāqꝫ pugnaret. Et
galba reddit⁹ lugdunenſiū occaſione ire verterat. Multus cōtra in viennenſes honor: vñ emu
latio et inuidia: ⁊ vno amne diſcretis cōnexū odium. Igitur lugdunēſes extimulare ſingulos
militū: ⁊ in euerſionē viennēſium impellere. Obſeſſam ab illis coloniā ſuam: adiutos vindicis
conatus. cōſcriptas nuꝑ legiones in p̄ſidium galbe referendo: Et vbi cauſas odiorum pretēde-
rant: magnitudinē prede oſtendebāt. Nec iam ſecreta exhortatio: ſed publice preces: irent vl
tores. exciderent ſedē gallici belli. Cūcta illic externa ⁊ hoſtilia: ſe coloniā romanā. ⁊ ꝑtē exer
citus: ⁊ ꝓſperarum aduerſarūqꝫ rerum ſocios: ſi fortūa ꝯtra daret iratis ne relinquerētur. His
⁊ plurib⁹ in eundē modū ꝑpulerant vt nec legati quidem duces ꝑtium reſtringi poſſe iracundiaꝫ
exercitus arbitrarentur. Cum haud ignari diſcriminis ſui viennēſes velamenta ⁊ infulas pre-
ferētes vbi agmen inceſſerat: arma genua veſtigiaqꝫ ꝓhenſando flectere militū animos. Addi
dit valens tricenos ſingulis militibus ſeſtertios. Tuꝫ vetuſtas dignitaſqꝫ colonie valuit: ⁊ ver
ba fabij ſalutem incolumitatemqꝫ viennenſium cōmendantis equis auribus accepta. Publice
tamen armis mulctati priuatis ⁊ promiſcuis copijs iuuere militem. Sed fama conſtans fuit
valentem magna pecunia emptum. Is diu ſordidus: repente diues: mutationem fortune male
tegebat. Sic ille. plura alibi legas. Manifeſtum eſt autem poſt incendium prioris vrbis ī col
le vt diximus conſtructe eam que nunc eſt inter arari quem ſagonam vocant ⁊ rhodanum pau
lopoſt conditam fuiſſe: quod monumenta antiquiſſima dijs manibus dedicata que nunc quoqꝫ
paſſim viſuntur teſtificantur ampliſſime. Sicut autem Ceſare teſtante ad priorem illam ci-
uitatem conueniebant vndiqꝫ oratorum iudicijs atqꝫ decretis pariturī: ita ad eam que nunc vi
ſitur pulcherrima: vndiqꝫ cōueniunt a galliarum primario archiepiſcopo ſententiam habituri
Prima enim illic ſedes eſt. Vt vero cetera tranſeam: vnum addam inſcriptum ſarcophago im-
poſito parietibus ꝑhani ſancti petri diuarum monialium lugduni a parte exteriori vbi ſic are
huius ſit mentio. IOVI O. M. Q. id eſt Ioui optimo maximo. Quintus adcinni⁹ vrbici fili
us Martinus ſequanus ſacerdos Rome ⁊ augur: ad aram ad confluentem araris ⁊ rhodani
flamen duūuir in ciuitate ſequanorum ⁊c̄.

Man. Jecur Cholera Irus

Quid referam: diuerse indignationis cause exponunt. Siccũ iecur ardeat ira. id fit ppt colerã que calida est: ⁊ sicca. Cholera aũt ab ipo epate ad fel trãsmittit. ex qua ira mouet. hinc cholerici facilius irascũtur propter hũoris tenuitatẽ. Spoliator. in oẽs pupillor spoliatores accipi põt. De iro tñ satyra. x. Ju. ait. Quot basilus socios quot circunscripserit irus Pupillos.

Quid referam quanta siccum iecur ardeat ira
Cũ populũ gregib⁹ comitũ premit hic spoliator
Pupilli prostantis, at hic damnatus inani
Judicio: quid enim: saluis infamia nummis?
Exul ab octaua marius bibit: ⁊ fruitur dijs
Iratis: at tu victrix prouincia ploras.
Hec ego non credam venusina digna lucerna?
Hec ego non agitem? sed quid magis heracleas
Aut diomedeas: aut mugitum labyrinthi.
Et mare percussum puero: fabrumqȝ volantem?
Cum leno accipiat mechi bona: si capiendi
Jus nullum vxori: doctus spectare lacunar:
Doctus et ad calicem vigilanti stertere naso:
Cum fas esse putet curam sperare cohortis
Qui bona donauit presepibus: et caret omni
Maiorum censu: dum peruolat axe citato
Flamineam puer automedon: nam lora tenebat
Ipse lacernate cum se iactaret amice.

Prostantis in questu p meretrice publice stãtis ob paupertatẽ. Ouidi. li. i. de amorib⁹. Quid puerum veneris precio prostare iubetis? Et li. ij. de ponto. Illud amicitie quondam venerabile nomen pstat: ⁊ in questu p meretrice sedet. Et pstibulum dicitur ꝙ ante stabulũ stet questus diurni ⁊ nocturni cura vt Marcellus scribit.

Mari⁹ p̃scus

At hic dãnatus. Carpit iã ipudẽtes ⁊ nihil ifamie inanisqȝ iudicij curantes: salua pecunia. Quid enĩ ait quid scȝ est: quasi dicat nihil. Exul ab octaua marius bibit Marium adducit in exemplum. ille dãnatus inani iudicio. Que enim cum exemplo fiũt licere videntur: inquit Cicero.

Marius: Plini⁹ libro. ij. epistolarum sic ait. Marius priscus accusantibus Aphris: qbus procõsul p̃fuit: omissa defensione iudices petit. Ego ⁊ Cornelius tacit⁹ adesse pincialib⁹ iussi: existimauimus fidei nostre puenire: notũ senatui facere: excessisse priscum imanitate ⁊ seuitia criminis quibus dãnare iudices posse, ⁊c. Cuȝ ob innocẽtes condẽnandos: iterficiendos etiã pecunias accepisset. Cornutus Tortullus cõsul designatus cẽsuit septingẽta milia q̃ accepat Marius: erario inferẽda: Mario vrbe italiaqȝ iterdicẽdum. ⁊c. Ab octaua: finita octaua hora. Ouidi⁹ li. iiij. met. Nays ab ijs tacuit. Octaua autem palestris impẽdebatur. nona mensis decima fabellis audiendis. Unde Martialis lib. iiij. Prima salutantes atqȝ altera cõtinet hora. Exercet raucos tertia causidicos. In qntam varios extendit roma labores: Sexta qes lassis: Septima finis erit. Sufficit in nonam nitidis octaua palestris. Imperat extructos frangere nona toros. Hora libellor decima est Euphteme meorum. Tẽperat ambrosias quũ tua cura dapes.

Horarum officia

Fruitur dijs iratis. i. voluptatẽ capit ex dijs iratis. frui. n. est delectationẽ capere ex vtendo. Dijs iratis: bene iratis: nam exulabat marius qȝ quidẽ actum esse iratis superis videbatur. Victrix pincia ploras. Aphrica intelligit: que damnato Mario vicerat in iudicio. plorabat tamen nõ sibi restituta pecunia: quã marius accepat: fuerat. n. illata erario: vt dixim⁹

pincia

pincie aũt appellate sunt: ꝙ populus romanus eas prouicit id ante vicit. Auctor est festus.

Muaris

Victrix prouincia. Pli. li. iij. epistola. ad Cornelium minitianum scribit: ꝙ marium priscum vna tantũ ciuitas aphrice publice: multiqȝ priuate reum peregerunt. Hec ego nõ credam: multiplici scelerum causa iratus poeta: sic loquitur. Venusina lucerna: horatiana vigilia vel satyra: seu stilo. fuit enim ad notandos hominum mores precipuus: vt inquit Fabius libro decimo. Venusina: Venusia: vt scribit plinius: Dauniorum colonia fuit. Flaccus autem primo

Priscus Venusia Horatij p̃ria

sermone libri secūdi: sic ait. Vita senis. Sequor hūc Lucanus an appulus anceps. Nam venu-
sinus arat finem sub vtrumq colonus. Missus ad hoc pulsis: vetus est vt fama sabellis: Se-
quor autem hunc. Lucilium intelligit. Agitem: tractem: insecter. Sed quid magis hera | Heracleas
cleas. qꝫ heracleas potius ꝙ herculeas legēdū sit probi aūcte. ⁊ veteris codicis indicio vt qui
dam aiunt: assero eqdem. Heracles eñ grece heracleus possessiuum format. Hercules vero cū
sit latinum facit herculiū. Syllius li. iij. Herculiā factis seruās a nomine famā. Assero itez vt
etiam herculeias pētasyllabū legi possit. Heracleas. i. herculis erumnas. heracles aūt interp̄ | Hercules
tatur heras: id est iunonis: cleos. i. gloria quasi illa psequēte magnā gloriā sit consecutus. Fu
it preterea Hercules Alcmene iouisq filius: Ferūt. n. iouez tris noctes in vnā redactas alc-
mene operaz dedisse. Infans aūt hercules duos dracones vtraq manu apprehēsos strangula
uit. quos iuno ad eū pdendum miserat. Unde illuz argiui qm̄ Junonis opa gloria esset adept⁹ | Alceus
cum antea Alceus vocaretur: heraclez dixere. Succedēte tempore duodecim labores execut⁹ | Herculis
est. quos ei Euristheus mycenarum rex iusserat. Manibus itaq suffocauit inter Mycenas | labores
ac Nemeam syluā ingentē leonem. Interemit lerneā hydrā. aprū erymantheuz archadie va
stantē agros viuū sup humeros ad eurystheū attulit. Cētauros expugnauit. aureis cornibus
ceruā velocitate eximia fessaz cōtinua in psecutiōe cepit. Stymphalydas aues finitimarū re
gionum fructus vastātes ad fugam cōpulit. Aulam egei nemine iuuāte purgauit Pignione
flumine supinducto. fuerat aūt illa p multos annos cōtractis sordibus repleta. Diomedis thra
cis equos ad eurystheū deduxit. Amazones supauit. mandatū namq fuerat ei ab Eurystheo.
vt cingulū hippolite amazonis afferret. gerionis boues hispani ad Euristheū occiso Geriōe
adduxit. Ab inferis cerberū ad superos eduxit. Ultimo ei labore indicto mala hesperidum au
rea afferēdi: occiso puigili dracone executus est. hec ⁊ plura diodorus li. v. Apulei⁹ libro quarto
floridoꝝ scribit herculem mōstra illa īmania hominum ac ferarum virtute subegisse: orbemq
terre purgasse. Similiter aduersum iracundiā: ⁊ inuidiam: atq auaritiaz: atq libidinē. cetera
q animi humani monstra ⁊ flagitia. Philosophus iste hercules fuit. eas omnes pestes menti-
tibus exegit: familias purgauit: malitiam pdomuit. seminudus ⁊ ipse ⁊ claua insignis: etiā the
bis oriundus: hec ex illo. Genuit preterea hercules duos ⁊ septuaginta liberos. [illegible] eñ philo
sophus li. vij. aīalium sic. Sunt ⁊ viri qui non nisi feminā procreant. Et mulieres que nō nisi ma
rem. ⁊ contra: vt de hercule fabulantur: qui inter duos ⁊ septuaginta liberos: feminam vnā tā
tūmō genuit. Aut Diomedeas. i. Diomedis fab'as: ⁊ erūnas: qui qdē ab troia rediens ab egi-
alia vxore non receptus. vt lycophoron scribit: in apuliaz venit: vbi Arpos ⁊ beneuentū condi
dit. ⁊ submersi socij: a pallade in aues q̄ Diomedee dicūtur: cōuersi sunt. De quibus Solin⁹ plu | Diomedes
rima scribit. Mugitū labyrinthi. Pasiphae minois vxor tauro supposita Dedali arte: genuit | Pasiphae
Minotaurū: natura duplici: q̇ vsq ad humeros taurus: cetera homo esset: Ad hoc nutriendū | Minotaurus
monstrum aiunt ab Dedalo labyrinthum fabricatum difficiles habentem egressus: ⁊ inscijs pe | Dedalus
nitus irremeabiles. In quo recluso minotauro septem atheniēses pueri totidēq virgines sin
gulis annis dabantur. Hunc tandem theseus peremit. De quibus omnibus latius. libro quin
to Diodorus. Et mare percussum puero. Dedalus a pasiphae absconditus: quum nauibus nul
lo modo euadere minois iram posset: sibi ac filio fabricauit alas. Icarus altius euolans in ma | Icarus
re cecidit. Unde ait Ouidius. Icarus icarias nomine fecit aquas. Dedalus vero ad siciliā per | Vela
uenit incolumis: vbi opera quidem multa ⁊ miranda construxit. preclarus enim architectus
fuit. De quo item Diodorus late libro quinto. Et naso li. de arte secundo. Eos autem volasse fi-
ctum est: quoniam teste Pli. libro septimo. Vela icarus. Malum ⁊ antennā dedalus inuenit.
Eusebius tamen scribit dedalum cum filio icaro minoē naui fugisse. ⁊ propter inuestigabilez
fugā euolasse pennis existimatus est. Diodorus vero scribit libro sexto: q velis vti nautas Eo
lus docuit. Cum leno accipiat mechi bona. Si capiendi ius nullum vxori. Domitian⁹ vt sue-
tonius scribit: probrosis feminis lectice vsum ademit. Iusq capiēdi legata: hereditatesq. Ea | Lacunar
rum itaq viri tanq̄ lenones mechorum legata accipiebant. Jus. i. potestas. Luca. Jusq da | Lacus
tum sceleri canimus. Spectare quo scilicet adulter sua coniuge licentius potiatur. Lacu- | Laqueus
nar. quadratus locus in tabulis principaliter lacus dicitur. Lucilius: resultant edesq: lacusq.
Diminutiuū lacunar facit Horati. Nec mea renidet i domo lacūar: Inde ēt fit alia diminutio la
cunariū: ⁊ p ātistechō laqariū. qđ qdē Serui⁹ li. i. enei. edocet. Et Apuleius libro quito ait. Nā
summa laquearia citro: ⁊ ebore curiose cauata subeunt auree colūne: parietes omnes argēteo

celamine contegūtur. Ad calicē in mensa quū forte adulter: ingreditur vel secū ederit. Ouidi
us itē lib.i. de amoribus sic. Si bene cōpositus somno vinoqꝫ iacebit: Cōsiliū nobis resqꝫ locus
qꝫ dabūt. Cū fas esse putet ⁊c. Cogitāti mihi ⁊ plura legēti de quonā hic intelligere conueni-
ret: Nullus ꝑfecto occurrit cōueniētior ꝙ̄ Tigillinus. Is eñ vt tacitus scribit lib. xiiij. In aīo
Neronis ex intimis libidinibus assumptus est. Validiorqꝫ indies factus. libro etiā. xv. de eodē
Nerone ita inquit. Tum quasi bello gesta expositurus vocat senatū: ⁊ triumphale decus petro
nio turpiano cōsulari: Cocetio nerue pretori designato. Tigillino prefecto pretorij tribuit. Ti-
gillinū ⁊ Neruā ita extollens. vt supᵗ triūphales in foro imagines: apud palatiū quoqꝫ effigies
Tigillinus eorum sisteret. Et libro. xvij. vbi de Othone meminit: ita inquit. Ophonius Tigillinus obscu-
ris parētibus: feda pueritia: impudica senecta. prefecturā vigilū: ⁊ pretorij. ⁊ alia premia virtu
tum: quia velocius erat vitijs adeptus: crudelitatem mox. deinde auaritiā: ⁊ virilia scelera exer
cuit corrupto ad omne facinus nerone: quedā ignaro ausus ac postremo eiusdē desertor ac ꝓ-
ditor. Unde nō aliū pertinacius ad penā flagitauere. quibus odiū Neronis inerat: ⁊ qb⁹ desi-
deriū Paulo aūt inferius ait. Tigillinus accepto apud suessanas aquas supreme necessitatis
nūcio inter stupra cōcubinarū ⁊ oscula deformes moras sectis nouacula faucibus infamē vitā
fedauit etiā exitu fero ⁊ inhonesto. Per hmōi igit̄ intimā in libidinib⁹ amicitiā neroni iūctū
Tigillinū. illius etiā aurigā in turpibus presertim fuisse quis deneget. Cū etiā lib. xv. Tacitus
ita scribat de cōiuratione in Nerone. Nihil aduersum hoc neroni prouisum: Etiā fortes viros
subitis terreri: Nedū ille scenicus Tigillino. s. cū pellicibus suis comitāte arma contra cieret.
qd̄ quidē p ironiā dixit quasi diceret nerone comitāte eū tigillino cū pellicib⁹ suis nō potuisse
arma in cōiuratos parare. De Cornelio fusco hic intelligere mīme cōuenit: ꝙuis Suetonius
scribat eū domitiani tēporib⁹ ꝑfectū cohortiū ꝑtorianaꝝ fuisse: eisdēqꝫ belli summā domitianū
cōmisisse. Nō cōuenit inqꝫ qm̄ fusc⁹ ipē ⁊ añ Domitiani tp̄a senatorio ordine fuerat claris qdez
natalib⁹ adept⁹ etiā fuerat ꝓcurationē. Uñ si curā cohortis spasset: merito qdē. hincqꝫ iuuena-
lis ꝓpterea irasci nō iure potuisset. Et ꝙuis putet Iuuenalis pn̄ti tp̄e dixerit mīme refert. Nā
⁊ in fine huiusce p̄me satyre ait de eodē Tigillino iā qdē mortuo vt ostēdem⁹: pone tigillinū ⁊c.
Itē qui de[illegible] ergo trib⁹ patruis aconita vehatur: pēsilib⁹ plumis. Nā p Tigillinū similes poe-
ta carpit. De fusco demū Tacitus li. xvij. impatore adhuc vitellio ita scribit. Titus fabian⁹ pā-
Corneli⁹ fusc⁹ noniā: pōpeius Syllanus dalmatiā tenebāt. sed ꝓcurator aderat Cornelius fuscus vigēs eta-
te: claris natalibus: prima iuuēta quietis cupidine senatoriū ordinē exuerat. Idēqꝫ pro galba
dux colonie sue: eaqꝫ opa ꝓcurationē adeptus. susceptis Vespasiani ꝑtib⁹ acerrimā bello facē
pretulit ⁊c. Inde subdit: ꝓrima Cornelij fusci ꝓcuratoris auctoritas. Is quoqꝫ inclemēter in
Vitelliū inuehi solitus nihil spei sibi inter aduersa reliquerat. Cohortis: in legione erāt Cen-
turie. lx. Manipuli. xxx. Cohortes. x. vt cynthius li. vi. notauit auctore gellio. li. xv. cap. iiij. Co
hors igitur cōtinebat milites sexcētos. Sed de cohortibus late modestus. Utqꝫ festus ait: pre
toria cohors dicta ꝙ a pretore nō discedebat. ¶ Qui bona donauit presepib⁹. ostēdit Tigillinū
fuisse veneri deditū. qd̄ etiā superius patuit hinc pauperē effectū. qui olim patrimonio carens
nā obscuris parētibus ortus erat vt diximus aurigā se neroni tradiderat: vti putare possum⁹.
Presepibus. i. lupanaribus ⁊ meretricibus postꝙ̄ scꝫ ab Nerone ditatus fuerat: cum aūt dicit
puer: ostendit eū tūc nihil habuisse: quo scꝫ tp̄e aurigare ceperat. puer aūt donare nō poterat
meretricib⁹: ergo iā grādis donauit illis. Placet item vt presepibus id est equis alendis expo-
nas. Dum: id est eo tempore quo: Flaminiā: Caius flaminius consul. M. lepidi collega: victor
ligurum strauit flaminiā e roma per tuschiam ⁊ vmbriam vsqꝫ ariminū. auctor est Strabo li-
bro qnto. Puer automedon: ipse tigillinus auriga neronis. vti fuerat achilli automedon: hinc
ait Ouidius in arte: Curribus automedon lentisqꝫ erat aptus habenis. Et Homer⁹ libro ilia-
dos vltimo. Circumqꝫ epulas ⁊ vina parabat Heros Automedon ac clarū robur in armis Al
cimus. De quibus etiam paulo inferius sic: Heros automedon: simul et comes alcimus ibant
Quos sibi delegit socios: post tristia cari fata meneciade: ⁊ primo venerat⁹ honore: Ipse iacta
ret: supple Nero. Is eñ intelligitur. Nā Suetonius sic ait: pueꝝ spoꝝ exectis testibus etiā in
muliebrē naturā transfigurare conatus cū dote ⁊ flammeo per solēnia nuptiarū celeberrimo
officio deductū ad se: pro vxore habuit: quē Spoꝝ augustarū ornamētis excultum lecticaqꝫ ve
ctum: et circa cōuentus: mercatusqꝫ grecie: ac mox rome circa sigillaria comitatus est: idētidē
exosculans. Lacernate amice: lacerna indute per quod marē ostendit. Lacerna enim militaris
erat vestis: vt patuit supra. Amice: sporo scꝫ.

Quid referam ⁊c. Tangit alias causas indignatōis sue sub vario modo dicēs. Quid id est ad quid: ad quā vtilitatem referā. i. recitem vel enerrem quasi dicat ad nullam cū notuz esse debeat. quanta ira ardeat iecur meū siccum. i. exiccatum ex frequēti ira: que est accensio sanguis circa cor: cū hic id est quilibet vtpote irus aut alius. (Credo tamē poetam ingeniosum artificē allusisse ad nomē iri dicentem quāta ira ⁊c.) spoliator pupilli. i. orbati parente: ꝓstantis id est ad venerem amore lucri expositi. ꝓmit populum gregibus. id est multitudine comitum. i. clientum ⁊ seruorum se comitantiū. at. i. sed cum videā sup. ꝙ hic. id ē alius sit dānatus iudicio inani i. parū reo nocenti ⁊ nihil actori cōducēti. Quia vero non est verisimile iudicium datū cōtra furem damnatū repetūdarum. i. de pecunijs ab actoribus repetitis restituēdis: parum illi nocere: efficitur eñ infamis: ⁊ fur ꝓbatus. Respōdet ad hoc poeta ironicos ⁊ ex opinione damnatorum taliū loquens. eñ pro q: quia quid sup. est aut nocet infamia saluis nūmis. i. dum nūmi sint salui. q. d. nihil ⁊ id q̇dem ſm eos nō ſm se loquitur poeta. vñ vultuose ꝓferendum est. Qd autem nihil videatur nocere probat exēplo. Nam marius priscus exul id est qui exulabat ꝓpter spoliationē aphrice: bibit ab octaua sup. hora. i. voluptuosus indulget genio suo ⁊ agit letum cōuiuam incipiens ab hora octaua. cum ſm ritum Romanum solūmō hora nona inciperent discūbere ⁊ frangere thoros discubitorios. Nā octaua hora palestris ⁊ exercitantibus corpora debebatur. Nec ante nonā licebat meretrici publice ꝓstare. Vñ a pſio nonaria dicta est. ꝙuis ergo marius esset dānatus: quia plus surripuerat ꝙ̄ restituerat: bibit. i. potat: ⁊ letū vultum agit ab octaua hora: ⁊ fruitur. i. ad voluptatem vtitur dijs iratis. id est q̇ ipsi mario visi sūt irati: q: permiserunt ipsum dānari: quē locū q: aliter intelligo ꝙ̄ alij: sic expono. Marius cuz ꝓconsul esset videbatur dijs fauentibus oīa agere: ⁊ tamen ꝓpter ꝓcōsulatū ⁊ magistratꝰ onera erat haud dubie multis curis implicitꝰ ita vt pre sollicitudine exporrigere frontē ⁊ hilarē cōuiuam agere non posset: damnatus aūt ⁊ priuatus magistratu illo: visus est deos iratos habere: sed fruitur dijs iratis: q: capit voluptatem ex damnatione sui: bibit eñ ⁊ obsonat libere ⁊ secure etiam ab octaua hora: at. i. sed tu ꝓuincia videlicet Aphrica: victrix in iudicio: q: damnatus est marius: ploras quia nihil vtilitatis cōsecuta es: Pecunie enim ablate que tibi restitui debebant ex auaricia publica senatus in erarium seu fiscum conuerse sunt. Quod hodie in multꝭ locis conspicimus vbi si quis furem rerum suarum deprehenderit: nihil sibi sed domino loci recuperauerit. Q: vero talia sūt iniquissima: ideo indignabūdus poeta infert. Non credam. i. putas ꝙ non credam. q. d. nō debez id putare: quia credo maxime: hec id est huiusmodi scelera digna sup. esse. Lucerna id est diligenti lucubratiōe ⁊ aperta taxatione: venusina. i. horatij q̇ erat venusinus. ⁊ putas ꝙ ego non agitem id est persequar hec: ꝑ. d. non debes putare. Sed quid sup. putas vt debeam agitare. Nunquid heracleas id est fabulas de heracle id est hercule iunonis gloria: quasi dicat minime. Aut sup. agitem magis diomedeas. i. fabulas de diomede et socijs eius. Aut fabrum. s. dedalū achitectū aut icarum filium eius volantem. i. fictum a poetis volasse ꝓpter celerem fugam. Cum tamē leno id est maritus fungens officio lenonis in coniuge sua: accipiat bona mechi id est adulteri cōmiscentis cum vxore sua: si nullum id ē non vllum si non est vxori id est si non habet vxor vllum ius capiendi sup. hereditatem ab adultero: quia hoc vetuerat Domitianus: ⁊ ideo inscribebantur mariti heredes qui erant lenones. i. vt galli dicunt ruffiani de vxoribus suis dissimulātes se nescire. Unde subdit. leno inquam: doctꝰ id est expertus et consuetus spectare id est frequenter aspicere lacunar id est cōnexionem trabiū in tabulatis que quidā a soliditate solaria vocant. tunc aūt spectabat quando mechus cōiugez ampletans deosculabatꝰ. aut doctus stertere id est stertendo dormientem simulare: naso vigilāti. i. ipse vigilans ⁊ faciens nasum stertere: ad id est iuxta calicem. i. pocula quibus se potum simulabat dormire: ⁊ tangit ſm mancinellum precipue tigillinū. Preterea non putem hec esse digna lucerna venusina: ⁊ sequar potius dictas fabulas. Cum aut iam dictus leno tigillinus: aut quiuis alius homo ꝑditus adulatione: putet esse fas sperare id est merito expetere sibi curam cohortis id ē prefecture pretoriane: qui donauit bona id est diuitias suas presepibus id est equis ad aurigaturā vt neroni complaceat alendis: ⁊ q̇ sup. caret oī censu maiorum: id est q̇ nullo patrimonio potens: sola adulatione ad diuitias peruenit quas in alendis equis cōsumpsit: vt neroni cemplaceat. Caret ergo sensu maiorum id est patrimonio sup. eo tpe dum. i. quo tempore ipse existens puer automedon id iuuenis auriga neronis: sicut automedon erat vir fortis ⁊ auriga achillis: ꝑuolat. id est quasi volando percurrit axe id est illa parte rotarū citato id est a parte totum accipiendo: cōcitatis ⁊ cōmotis velociter rotis ꝑuolat. i. volat ꝑ flamineā sup. vi Ascen.

am.a Caio flaminio stratam. Ideo autem hoc fecit qr fretus erat auxilio neronis. Nā tenebat lora.i.frena equorum ex corio facta dum ipe.i.principalis videlicet nero cuius currus agebat ab eo sicut currus achillis ab Automedonte iactaret id est frequēter se iniiceret amice lacernate.i.in amplexum spori.i.pueri emasculati quem nero vt veram coniugem solēniter duxerat ergo amice lacernate.i.induende veste virili.i.masculi quo nero vt muliere abutebatur Pupil

Prostare — li ꝓstantis. Prostare est ante lupanar stare ⁊ expectare aduentātes ad stuprum. quo mō in ita

Prouincia — lia olim pueri imberbes ꝓstabant. Prouincia dicta qr pro id est ante victa. vel qr porro id est longe ab italia victa. ad quam regendā et tenendā in obedientia mittebant procōsules. Quia vero difficile est aut victos aut longe positos regere: ideo ꝓuincia pro duro ⁊ difficili negocio sepe capit. Venusina lucerna: prob⁹ dicit ꝙ venusij fiebāt laterne leues que vili precio vendebātur: ⁊ ita sm eum poeta opus suum vili cōstare fateret: sed nihil procedit. Sciemus aūt lucer-

Lucerna — nam a luce dici correpta tamē syllaba. Vñ propter tersam ⁊ apertā reprehensionē horatij potuit lucernam dicere. Sed mea sententia est: vt vigiliam ⁊ lucubrationem horatianam intelligat Res enim diligenter ⁊ quasi a puigilantibus facte: sicut orationes demosthenis dicuntur lucernas olere. Si legis heracleas est versus spondaicus. Heracles em̄ cuꝫ apud grecos habeat ita litteram primā producit: ⁊ secūdam si vis positione. ⁊ tertiā more greco. Herculius aūt siue herculeus dicat qr latinum est eandem corripit. Sicut tamē a priamus fit priameius: ita a nominatiuo hercules fieri pōt herculeius: ⁊ ita aut heracleas aut herculeias legi posse sentit mācinellus: sed priameius antepenultimā producit quidem sed corripit penultimā quo mō si herculeias legat v̄sus nō ꝯstet. Lege ergo sm probum heracleas. Cetera māifeste exposita sūt.

Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadriuio: cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atqꝫ inde patens: ac nuda pene cathedra
Et multum referens de mecenate supino
Signator falso: qui se lautum atqꝫ beatum
Exiguis tabulis: et gemma fecerat vda?
Occurrit matrona potens: que molle calenum
Porrectura viro miscet sitiente rubetam.
Instituitqꝫ rudes melior locusta propinquas:
Per famā et populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus: gyaris et carcere dignū
Si vis esse aliquid. probitas laudatur: et alget.
Criminibus debent hortos: pretoria: mensas:
Argentum vetus: ⁊ stantē extra pocula caprum.
Quem patitur dormir e nurus corruptor auare?
Quē sponse turpes: et pretextatus adulter?
Si natura negat: facit indignatio versum
Qualemcunqꝫ potest: quales ego vel cluuienus.

Man. — ¶ Nonne libet: quasi dicat: imo est autem alia idignationis causa
Ceras capaces: ceratas tabl'as ingentes ⁊ amplas. Plerūqꝫ em̄ antiqui ceratis in tabulis scribere solebant: vt et Prisc. edocet.
Quadriuio. Loco publico: et in quem vie quattuor confluunt.
Patēs. Apertus. Nuda. Quo melius videretur. Cathedra.i.

Hexaphoron — lectica: quam appellant hexaphorō: quoniam a sex seruis portaret sicut octophoron ab octo seruis.

Mecenas — De mecenate supino. id est molli. Mecenas em̄ solutis tunicis in vrbe semper incessit. Comitabanturqꝫ eum spadones duo: magis tuꝫ viri ꝙ ipse. apparet itaqꝫ mollem fuisse. hec scribuntur a Seneca in epistola.cv. Idemqꝫ Juuenalis in satyra.xij. ait. Vestē purpuream teneris quoqꝫ Mecenatibus aptam. id est viris mollibus. Supino.i.superbo: ut aliqui dicunt: non procedit. Seneca em̄ in epistola predicta de mecenate sic ait. Maxima laus illi tribuit māsuetudinis pepercit gladio. sāguine abstinuit. Nec vlla alia re quā posset ꝙ licētia offendit. Signator falso. Regulum notat de quo late superius. Nam ex paupere ditissimus ꝑ flagitia euaserat Aliena enim testamenta falso dictabat: signabatqꝫ falso. Preterea vt habetur in institutionib⁹

de publicis iudicijs.lib.iiij. Lex cornelia falsos testamentorum signatores puniebat.legit̃ em̃ ibi ita: Item lex cornelia de falsis: que etiam testamentaria vocatur: penaꝫ irrogat ei: qui testamentum: vel aliud instrumentum falsum scripserit: signauerit: recitauerit: subiecerit: vel signũ adulterinũ fecerit: sculpserit: expresserit: sciens dolo malo ⁊c. Signator. Signatores erant qui aut testamentis: aut causis se subsignabãt. Lautum. Delicatum vestibus ⁊ victu. Tabulis. Secundo libro institutionum de testamentis ordinandis: sic scribitur. Nihil autẽ interest vtrum testamentum in tabulis: aut in chartis membranisue: vel in alia materia fiat. Gemma vda. Sigillo saliua madido: Macrobiꝰ aũt li.vij.sat.iquit ꝙ iprimebat̃ sculptura materie anuli: siue ex ferro: siue ex auro foret: postea vero vsus luxuriantis etatis signaturas preciosis gẽmis cepit insculpere. Occurrit matrona potens. Arguit veneficia: que quidem hincinde etiam a cõiugibus fiebant. Matrona. non de agrippina impatoris Claudij vxore: que virum boleto venenauit: sed de qualibet alia sui temporis intelligitur. Indignatur enim poeta suoꝝ temporum vitijs: hinc ad satyram scribendã impulsus. Molle. Suaue ⁊ dulce. Calenum. Strabo li.v.a campania optima vina aduehi scribit: Phalerna setina atqꝫ calena: quibus surrentina contendũt facto nuper eorum periculo inquit: quãdo longam accipiunt vetustatẽ. Dicitur autem calenum ꝙ calos bonum significat: oinos vinum: Preterea vti strabo libro.v.docet. Calenũ in campania vrbs in primis eximia adiuncta casilino est. Sunt aũt qui o e negent: asserunt em̃ a calibus calenum dictum. de quibus Maro.li.vij.en.ait. Equora quiqꝫ cales linquunt. Rubetam. Rane rubete ⁊ in terra ⁊ in humore viuunt: plurimis referte medicaminibus: que deponere quotidie: ⁊ resumere pastu dicũtur venena tantum sibi reseruãtes. Auctor est pli.lib.viij.ca.xxix. Amphibios autem dicitur in terra ⁊ in aqua viuens. Melior locusta.i.doctior ꝙ̃ fuerit locusta illa que Suetonio teste venenorum index fuit ⁊ Neroni charissima: hinc britãnico Claudij ⁊ Messaline filio venenũ parauit: qui cenans cum Nerone ad ꝑmũ gustum concidit. Propinquas: eius vicinas: nec intelligendum de prima locusta: sed de matrona simili locuste. Per famam ⁊ populuꝫ: id est per infamiam populi: endiadis est: ĩfamia autem populo erat viros venenatos efferri. Cum non castigaretur id scelus: Seu per famam ⁊ populum: id est palam: ⁊ per famam populi: ducebatur enim per populum: tamẽ non puniebantur. Liuius libro.viij.scribit per Decij deuotionem veneficium cõplurium matronaruꝫ deprehensum quarum plurime statim epotis medicaminibus perierunt. Lexqꝫ de veneficio tũc primum constituta est. Iuuenalis vero queritur sui temporis impunitatem. Meminit etiam Valerius libro secundo. Videto quoqꝫ Liuium libro.lxviij. Nigros. veneno luridos: ⁊ supra modum pallidos. Breuibus gyaris: Gyaros insula est in mari egeo cum oppido: vna sporadum: circuitu.xij.milium passuum vt scribit pli.li.iiij.c.xij. Illuc autem noxij mittebantur. Sporades preterea ita dicte: vt scribit. Mela: quia disperse sunt. Cyclades vero: quia in orbẽ iacent. Breuibus autem gyaris non multum extantibus: vel ad paruum oppiduꝫ rettulit. Nã insula tota.xij. M. passuum circuitũ habebat. Probitas lau. optimus quisqꝫ. Alget. friget Seneca epistola.lxxvij. Nihil mihi videt̃ iam interesse algeat balneũ: an caleat. Criminibus.i.criminosis ⁊ sceleratis. Manilius etiam libro quarto ait. Et male consultis preciuꝫ est. Et Salustius in iugur. Quã quisqꝫ pessime fecit: tam maxime tutus est. Plinius item libro sexto epistola ad Seruium inquit. Recordabar etiam plurimos honores pessimo cuiqꝫ delatos ⁊c. Phus item li.iiij.ethi.inquit. Sed interdũ quos oporteret esse pauperes eos diuites faciunt: ⁊ his quidẽ qui moderatis sunt moribꝰ nihil darent: adulatoribꝰ aũt multa: aut quampiam aliam afferentibꝰ voluptatem. Criminibus debẽt: sunt ⁊ q̃ velint intelligere ꝙ diuites scelerati debẽt diuitias quas habent ꝓprijs sceleribꝰ: naꝫ ꝑ scelera bona ipsa assecuti sunt. Lucanꝰ itẽ li.v.sic ait Nõ vltra cũcta carine debebis. Verba sunt cesaris ad Amiclã nautam. Demuꝫ ⁊ superior sensus ꝑ v̾ba phi: ⁊ hic vltimꝰ ꝑ verba Lucani satis ꝯuenit. Cõfirmatur ⁊ vltimus per Martialẽ.ait.n.li.vi. Quũ coleret puros pauꝑ Thelesinus amicos. Errabat gelida sordidus in togula. Obscenos postq̃ cepit curare cinedos: Argentũ mẽsas predia solus emit. Vis fieri diues bithynice cõscius esto. Nil tibi: vel minimũ Basia pura dabãt. Pliniꝰ itẽ li.ij.ep̃la vltima de regulo ait. Et hic hereditates ħ legata q̃si mereat̃ accipit (alla ti diateino mai. In ea ciuitate in qua iamp̃ridẽ nõ minora ꝑmia imo maiora nequitia ⁊ improbitas q̃ pudor ⁊ virtus habent Alla autem sed: ti quid: diateinomai. Iuuehor. (Pretoria. ꝑtoria dicuntur ꝓpterea ꝙ ibi ꝑtores sedeãt ad discutiendũ: ponũtur etiã ꝓ magnificis edificijs ruri manẽtibꝰ. Martialis li.x. Ad lapidẽ torquatꝰ habet ꝑtoria quartum: Ad quartũ breue rus emit otaciliꝰ. Mẽsas.

Lex cornelia.
Signatores
Testamenta.
Anulorum sculptura
Calenum vina
phalerna
Setina
Surentina
Calenum
Cales
Rubeta
Amphibios.
Gyaris
Sporades
Cyclades
Criminosi ditantur

Citrie mense et acerne

citreas scꝫ ⁊ acernas. De citreis videto satyra. xi. ibi scꝫ latos nisi sustinet orbes grāde ebur. De
acere autē Pli. li. xvi. c. xxvi. ⁊. lx. legito. Martialis ait lib. xiiij. de mensa citrea. Accipe felices
atlātica mūera siluas: Aurea q̄ dederit dona minora dabit. Itē de mēsa acerna. Nō sū crispa q̄-
dē: nec silue filia Maure: Sed norūt lautas ⁊ mea ligna dapes. Argētū vet⁹: argētea vasa cela
ta q̄optime aialiū figuris. Unde ait. Et stātē extra pocula caprū. Martialis itē lib. viij. Stat
caper in phiala thebani vellere phrixi Cultus: ab hoc mallet vecta fuisse soror. Atq̄ Gellius li-
bro. viij. c. ix. scribit Auctore. M. Varrone is demū latine caper dicit: q̄ excastrat⁹ est. Quē pa-
titur: soceros arguit q̄ pecunia nurus corrūpebāt: vt pueris subirēt qb⁹ dep̄hēsis abuterent ip
si. Dormire: ne satyrā scribat. Corruptor: socer. Auare: nihil em̄ infamiā curat dum sibi pecunie

Pretexta

dētur. Quē spōse turpes: pueros intelligit: q̄ viris nubebāt. Pretextat⁹ adulter: puer q̄ in adul-
teriū allicitur vt pedicet. Nō em̄ mouet poeta q̄ puer in pretexta adulter sit: sed q̄ fraude affi-
ciat. Tullus aūt hostilius rex romanoꝝ tertius debellatis hetruscis sellā curulē: lictoresq̄ et
togā pictā atq̄ pretextā: que insignia magistratuū hetruscoꝝ erāt: prim⁹ vt rome haberētur in-
stituit. Sed pretextā illo seculo puerilis nō vsurpabat etas: erat em̄ vt cetera q̄ enumeraui: ho
noris habitus: sꝫ postea Tarquini⁹ priscus rex de sabinis egit triūphū: quo bello filiū suū ānos

Bulla aurea

quattuordecim natū: q̄ hostē manu percusserat: bulla aurea pretextaq̄ donauit. Bulla autē ge
stamē erat triūphātiū: quā in triūpho pre se gerebāt: inclusis intra eā remedijs aduersus inui-
diā que bulla cordis figurā tenebat: pretexta vero toga erat cui purpura pretexebatur. Hec ex

Toga

Macrobij li. i. sat. Nobiles itaq̄ tm̄ pueri pretexta vtebātur. Unde pedian⁹ li. ij. Verrinaꝝ ait.
Toga cōis habitus fuit ⁊ mariū ⁊ feminarū: sed pretexta honestiorū. Toga vilioꝝ qđ etiā circa
mulieres seruabat. Si natura negat. predictis causis poeta cōmotus: si natura negāte carmi-
na cōponere nequibit: indignatione dicit id se executurū: Nec ab re dixit: si natura negat. Quo
niā Cice. p Archia scribit. Ceterarū rerū studia ⁊ doctrina ⁊ preceptis ⁊ arte cōstare: poetā na

Poeta p naturam

tura ipa valere ⁊ mētis virib⁹ excitari: ⁊ quasi diuino quodā spiritu inflāmari. Horati⁹ itē in ar-
te: Natura fieret laudabile carmē an arte. Quesitū est: Ego nec studiū sine diuite vena: nec ru-
de q̄d prosit video ingeniū: alterius sic altera poscit opē res. Cluuienus: hūc sui tēporis maluꝫ

Ascen.

poetā etiā carpit: imitatus Maronē in Buc. Qui Bauiū nō odit amet tua carmina Meui.
¶ Nōne libet medio ⁊c. Alia scelera que sine satyrica taxatione videre nō pōt enarrat dicēs
Nōne libet. i. placet cū quadā animi affectiōe implere scriptura scꝫ satyrica: ceras capaces. i. in
gētes pugillares vel tabulas ceratas: ⁊ hoc medio. i. in medio quadriuio. i loco publico quo et
quattuor ptib⁹ plures cōueniūt. q. d. manifeste ⁊ nemine cōtradicēte. Cū. i. quia ita est q̄ signa
tor. i. sigilli impressor falso. i. p falsitatē ⁊ dolos imprimēs vbi nō deberet: q̄ fecerat se lautū. id ē
mūdū ⁊ splendidū ⁊ beatū. i. bene habētē ⁊ diuitē: ⁊ fm opi. vulgi felicē: exiguis. i. modicis tabu
lis sup. testamētarijs ⁊ gēma. i. sigillo isculpto in gēmavda. i. madefacta saliua ne cera adhereat
id ē q̄ fact⁹ ē diues et hoc q̄ sigillo suo signauit fal sa testamēta vel alioꝝ testamēta vsurpauit si-
bi vt Regulus fm Pliniū: cū ergo talis falsarius olim paup ⁊ abiectus: feratur. i. portetur iā se
xta ceruice. i. hexaphoro. s. lectica quā sex ferebāt: patēs. i. aptus vt videat ad iactantiā: hic atq̄
inde. i. vtriq̄ siue ab vtraq̄ pte: ac pro et cathedra eius existēte sup. pene. i. quasi: nuda. i. discoo
perta ⁊ oibus cōspicua: referēs. i. repn̄tās multū de mecenate equite illo amico virgilij ⁊ hora
tij ceterorūq̄ poetarū honoꝝ: supino. i. molli ⁊ sibi indulgēti. Sic em̄ Mācinellus ⁊ Calderin⁹
pertinaciter asseuerāt. Valla cōtra. dicit em̄ supino. i. supbo siue erecto ⁊c. Si vacat audire sen
tentiā nostrā. Pronus ⁊ supinus cōtrario mō se habēt. Nā pronus est cui facies in terrā incū-
bit. Unde Oui. Pronaq̄ cū spectēt aialia cetera terras. Supin⁹ aūt cui os sublime ⁊ ita erecta
est ceruix: qđ apud hieronymū signū est supbie. Qđ aūt calderin⁹ dicit supinū nō legi pro elato
aut supbo ne apud persiū quidē dicētē italo q̄ honore supin⁹: cū ibi pro molli capiat: lōge qđ cū
venia eius dico oberrat. Nā cui nō vero similius videbit quē q̄ honore habito potius supbū et
elatū effici cū id natura vocabuli exigat potissimū: q̄ mollē? Qđ vero auctoritate scenice Man
cinellus asserit mecenatē solius molliciei argutū esse: ⁊ nusq̄ de supbia notatū: fatemur quidē
ipm p modestia laudatū ab horatio cū neminē fastidiret: tamē eūdē incessum eūdēq̄ habitum
pōposum quē Mecenas per mollicīē habuit: potuit Regulus aut quiuis alius ex humili fortu
na ad diuitias ingētes euectus ad summā supbiā habere: ⁊ ideo dixit. referens multū de mece-
nate supino. i. erecta ceruice: ⁊ luxurioso habitu incedēte: quia cōsimilē rettulit habitū et similē
erectionē ceruicis: signū maxime supbie in hoīe humili loco nato: qđ in his q̄ regali sunt prosa-
pia geniti tolerabilius est: qualis fuit mecenas. vñ in principio carminum Horatij. Mecenas

atauis edite regibus. Sed procedēdū est mihi. Occurrit sup. cogitationi mee matrona.i. mulier m̄rimonio data: potens.i. valde diues ⁊ per diuitias plurimū valēs. q̄ porrectura.i. talis que debeat porrigere eo q̄ diues. vel porrectura q̄n est porrectura calenū vinū illud molle ⁊ suaue: miscet.i. cōmiscet ip̄m rubeta.i. veneno rubete: ⁊ hoc viro sitiēte.i. dū videt virū sitire. Sitiens em̄ auide ⁊ sine disquisitione bibit: ⁊ ita venefica mulier captat oportunitatē ne dēprehēdat̄ et ne frustra conet̄. Est aūt sic melior cōstructio q̄ dicēdo sitiēte p sitiēti: ablatiuū pro datiuo poni Sūt em̄ ablatiui in designatione sequele positi. Posset forte viro bis cōstrui: semel cū porrectura in datiuo ⁊ semel cū sitiēte: ⁊ id absolute in ablatiuo: q̄ pro et: et q̄dā melior locusta.i. quedam venefica peritior q̄ illa prior locusta q̄ erat tp̄e neronis instituit.i. p institutiones suas edocuit propinquas.i. vicinas suas rudis vel rudes.i. imperitas ⁊ ignaras veneficij: efferre.i. facere et portare per famā ⁊ populū.i. fama id notificāte ⁊ populo patiente. hoc est manifeste ⁊ impune: maritos nigros a se veneno infectos ⁊ luridos effectos. Est aūt locusta nti casus vt docet vltima syllaba que breuis est. Nō est ergo ordo melior.i. peritior mulier locusta.i. q̄ fuerat locusta. sed locusta melior.i. quedā venefica peritior q̄ illa prior. Per excellentiā em̄ pōt locusta p venefica poni: sicut hector pro viro forti apud ouidiū dicētē. Illic ⁊ multos hectoras esse puta. Melior aūt bonitate artis nō morū.i. peritior. Quod aūt nō sit dictū p endiadē p famā ⁊ populū.i. p infamiā populi: sed sicut dixi: per famā ⁊ populū.i. populo sciēte ⁊ non exclamāte: imo quodā modo assentiēte: patet p sequētia. Est em̄ ac si dicat quis. Qui potest fieri vt populus sciat ⁊ nō petat vindictā: ⁊ respōdeat poeta: tantū abest vt malefici mō puniātur: vt etiā honoribus accumulētur. Unde infert. Aude.i. audacter effice aliquid.i. aliqd̄ facinus dignū: in malā partē capitur. breuibus gyaris.i. exilio in gyaron qd̄ est grauissimū. Vel potius distingue vt tria dicat. Primo dignū breuibus.i. exilio vel deprehēsione ad breuia.i. maria vadosa ⁊ scopulis arenisq̄ plena vnde difficillimus est exitus. De quib⁹ Virg. in primo eneid. In breuia ⁊ syrtes vrget: miserabile visu. Scd̄o dignū gyaris.i. exilio nō vnius illius insule ad quā noxij delegabantur: sed pluriū. sicut Horatius. Si trib⁹ antyciris. ⁊c. moris em̄ est indignātes vnā rē in plures efferre Tertio et dignū carcere.i. incarceratione ppetua: si vis esse aliquid.i. haberi in aliquo precio. vel esse aliqd̄.i. effici magne reputationis. Nā aliquid aliq̄n magnū quid significat. Sicut alibi. Est aliquid sese vnius dn̄m fecisse lacerte. Et apud Persiū satyra scd̄a. Sese aliquē credens italo q̄ honore supinus Fregerit heminas. Probitas.i. vir probus laudat̄: quia vt dicit Valerius max. li. iiij. Magno vbiq̄ pretio virtus estimat̄. Virt⁹ em̄ ē tā pulchra vt etiā a malis laudetur: vsq̄ adeo vt persius pro summa pena malis fieri exoptet virtutē vt videāt intabescantq̄ relicta. Probitas ergo.i. vir probus: laudatur etiā ab improbis: ⁊ alget.i. frigore cōficit̄: nemo em̄ vel trita lacerna virū bonū donauerit. Sciūt em̄ multi quid agere debeāt ⁊ ita laudant bonos: sed agere nolūt. Unde dicit Ouidius. Laudamus veteres: sed nostris vtimur annis. Ipsi aūt diuites debēt criminibus suis vtpote per que eas acquisiuerūt: vel debēt criminibus.i. criminosis hoibus: quibus obnoxij sunt, ppter scelera que p ip̄os perpetrarūt: vel quorū cōplices sunt: debēt inquā hortos voluptatis sc3 causa arborib⁹ cōsitos. Pretoria.i. pretorib⁹ digna edificia aut forte preciosa sedilia in hortis cōstructa: ⁊ mēsas ex preciosissimo ligno: aut forte ex marmore: ⁊ argētū vetus.i. veteris celature: vel a vetere ⁊ laudato artifice sculptū: vel reuera vet⁹ quia argentū quo veterius eo melius: ⁊ caprū.i. signū capri stantē extra pocula.i. eminentē vel signū eminēs in exteriori parte poculi qd̄ inaurari solet: vt tāgit Mācinellus. Quē patitur ⁊c. Affert alias causas indignationis sue ex quibus infert difficile esse satyram nō scribere dicēs Quem corruptor auare nurus: id est qui cohortatur eam vt sinat se violari et que facili assentit̄ quia auara: patitur dormire: id est non sollicitū esse de satyra scribenda: et quem sponse turpes id est infames ⁊ adultere. vel reuera masculi qui nubebāt viris vt sp̄ose patiūtur sup. dormire: et quē adulter pretextatus: id est puer nobilis adhuc imberbis qui vestitur scilicet pretexta patitur dormire: quasi dicat neminē: quia si natura negat versum: id est si quis nō est oīno natus ad carmen: tamen indignatio de tot sceleribus facit versum si non elegantē qualēcūq̄ potest: talem sup. quales versus ego supple facio: vel cluuien⁹ minus eruditus poeta ille facit. Credo iam omnia etiā mediocri ingenio fretis cōstare: sed quia imbecillioribus hanc operā nauo repetam pauca. Ceras capaces dicit: quia in tabulis ceratis antiquitus scribebāt potissimū carmina componētes vt delere possent. Quadriuiū est locus publicus quo quattuor vie cōcurrūt: eo aūt populus cōuenire sueuit publica carmina auditurus que vulgares poete cōposuerant. Unde in bucolicis. Nū tu in triuijs indocte solebas Stridēti miserū stipula disp̄dere carmen:

Aliquid

Gemma vda: id est madefacta ne cera adhereat. Nobiles em̄ ⁊ prediuites sigillū siue qđ vulgo dicūt signetū in gēmis insculpi fecerāt. Corruptor nurus videlicet socer. Causa vero ob quā nurū suam corrūpi velit nō est auaricia: quia tūc diceret corruptor auarus: sed lōge turpior quam calderinꝰ sic recitat. Uxores a viris coacte pueros molles in adulteria alliciebāt vt ijs deprehēsis viri abuterētur. Unde martialis ad gallū. Subdola famose moneo fuge retia meche Leuior o conchis galle cytheriacis? Idē alibi. Uxorē nolo thelesinā ducere: quare: Mecha est: sed pueros dat thelesina: volo. Eadē de causa dicit ⁊ pretextatus adulter. Nec vacat ꝙ dicit Nurus auare. quia cū vxor sit iam prouecta facilius nurus. i. vxor filij pueros allicit. Nec alliceret tamē cū non sit filia sed nurus vnde nō posset honeste cogi: nisi esset auara. Turpes sponse: id est masculi: Nā si meretrix nubat nō ob id erit turpis: id est inhonesta sponsa: quia honestior est ꝙ prius. Per transitū aūt tangit more satyrico ineptitudinē cluuieni in carmine. Quod aūt mutauit numerū dicens quales ego: metrū fecit. vel respexit ad pluralitatē: subaudit̄ aūt versus: quia qualis quātus quotus ⁊c. volūt cōformari cū sequēti. ¶ Addamus ad ea que mācinellus dicit ibi si natura negat. ꝙ poeta videt̄ imitari Uirgiliū in bucolicis dicentē. O mihi tam longe maneat pars vltima vite Spiritus. ⁊ quātū sat erit tua dicere facta. Nō me carminibꝰ vincet: nec thracius orpheus Nec linꝰ: huic mater: ꝙuis atqꝫ huic pater assit ⁊c. In quibus vergiliꝰ nō prefert se orpheo lino ⁊ pani: sed dicit se tam vberē habiturū materiā vt pulchritudine eius fretus nō possit ab illis vinci. Sic etiā iuuenalis nō dicit sibi negatū a natura carmē sed ꝙuis esset negatum dicit se posse versum cōficere ex indignatione tot scelerum: et ex vbertate materie. Unde subdit que sequūtur.

Ex quo deucalion nimbis tollentibus equor
Nauigio montem ascendit: sorteqꝫ poposcit
Paulatimqꝫ anima caluerunt mollia saxa
Et maribus nudas ostēdit pyrrha puellas:
Quicquid agūt hoīes: votū: timor: ira: voluptas:
Gaudia: discursus: nostri est farrago libelli.
Et quando vberior vitiorū copia? quando
Maior auaritie patuit sinus? alea quando
Hos aīnos? neqꝫ enim loculis comitātibus itur
Ad casum tabule: posita sed luditur arca.
Prelia quanta illic dispensatore videbis
Armigero? simplex ne furor sestertia centum
Perdere: et horrenti tunicam nō reddere seruo?

Man. ¶ Ex quo deucalion. sensus est quecunqꝫ vitiorū genera inualuere ex quo humanū genus reparatum est: libelli nostri materia fiet
Deucalion Deucalion: deucalionis et pyrrhe tēporibus vt narrat Ouidiꝰ libro primo met. aiunt diluuiū per vniuersā terrā fuisse: quūqꝫ ipsi duo tantūmodo: quia optimi restitissent: vecti scilꝫ parua rate in parnassi montis phocidis cacumina nā cetera texerat equor: Themidis oraculo ducti lapides post tergum iecerūt: inqꝫ breui spatio superorū numine saxa missa viri manibus faciem traxere virorū: Et de femineo reparata est femina iactu: Inde genus durum sumus experiensqꝫ laborū: Et documēta damꝰ qua simus origine nati: Ueritas tamē alia est: Nam vt iustinus libro scđo scribit. Amphithe onis athenarū regis temporibus aquarū illuuies maiorem grecie partē absumpsit: supfuere: quos refugia montiū ceperunt aut q̄ ad regē thessalie Deucalionē ratibus euecti sunt: a quo propte-
Nimbus rea genus humanū conditū dicitur. Nimbis: nimbi proprie dicūtur repentine ⁊ p̄cipites pluuie: plerūqꝫ tamen ventos significant: aliquando nubes: ita demū vt locus sumit intelligatur. Ser. Et hyrcius libro quinto de bel. aph. sic: Circiter vigilia secūda noctis nimbus cū saxorum grandine subito est exortus ingens: In exercitū videlicet cesaris. Apuleiꝰ itē libro de mūdo ita:
Imber Imber pluuia iugis est. Nimbus vero quanto repentinior est: tanto vehemētior. ⁊ quanto improuisior ⁊ precipitatior ē: tāto breuiore casu restinguitur. Nimbis: id ē repentinis pluuijs: ait enim libro primo met. Ouidiꝰ. Pena placet diuersa: genus mortale sub vndis perdere: ⁊ ex om
Anima quid ni nimbos demittere celo. Nauigio: parua rate. Sortes: oracula. Anima caluerūt; id dixit: qm̄

vti Macrobius libro primo de son. scribit: hipperchus dixit animā esse ignē. Parmenides et
terra ⁊ igni. Betus ex aere ⁊ igne. Epicurus speciē ex igne ⁊ aere ⁊ spiritu mixtam. Hypocra
tes vero spiritū tenuem per corpus omne dispersum: Animus deniq; proprie mens est: quā di-
uiniorem anima nemo dubitauit: sed non nunꝙ sic et animā vsurpantes vocamus. Idem au-
ctor est: ⁊ Cicero libro primo tusc. Quicquid agunt homines. Animi perturbationes denotat:
que sequūtur enim sunt motus animi rationi non obtemperātes: de quibus late in tusc. quest.
Cicero. Hoc preterea loco Iuuenalis proponit: diximus eni3 satyricos poetas longiori ꝓcessu
proponere agenda sibi. Uotum. Cupiditas: que velut Cicero scribit libro tertio tusc. est immo-
derata appetitio opinati magni boni rationi nō obtemperans. Et Seneca epistola .xlv. inquit — Cupiditas
optamus cōtra id quod optauimus: pugnant vota nostra cum votis: consilia cū cōsilijs. Timor: — Timor
is metui subijcitur: ait enim Cicero libro quarto tusc: ꝙ sub metū subiecta sunt pigritia: pudor: — Pauor
terror: timor: pauor: exanimatio: conturbatio: formido. Timorem dixit metum esse mali appro- — Metus
pinquātis. Pauorem vero metū mentē de loco mouentē. Metum aūt rerū absentiū esse: Pre- — Ira
sentiū egritudinē. Ira: ostendit Cicero libro quarto tusc. ꝙ ira libido est: puniendi eius qui vi- — Odium
deatur lesisse iniuria. Odium vero ira inueterata est. Uoluptas: voluntas est: que quid cum ra- — Uoluntas
tione desiderat: Uoluptati subiecta sunt maliuolentia: letans malo alieno delectatio: iactatio: — Uoluptas
et similia. Cicero libro quarto tusc. Apuleius libro .vi. scribit: Uoluptatē filiam esse cupidinis: — Gaudium
et psyches puelle mylesie: plura tamen diximus de voluptate sat. vi. ibi. nam quātula nostra vo-
luptas. Item plurima sat. xi. in fine. Gaudia: gaudiū dicitur quum ratione animus mouet̄ pla
cide atq; cō stanter. Quū autem ⁊ inaniter ⁊ effuse animus exultat: tū illa letitia gestiens vel ni
mia dici potest. Cicero libro .iiij. tusc. Gellius vero libro .ij. c. xxvij. sic ait. Siquidem letitia dici — Letitia
tur exultatio quedam animi gaudio efferuentiore euentu rerū expetendarū. Discursus: varius
itus ac reditus. Farrago: id est diuersa materies: farrago enim appellatur id quod ex plurib⁹ — Farrago
satis pabuli causa datur iumentis: auctore festo. Et quādo huberior vitiorū copia. Indignatio
ne poeta exclamans ad satyram scribēdam se cogi omnino ostendit. Uitiorum: prauitates ani- — Uitia
mi recte vitia dicuntur: vt inquit Cicero in parad. Auaritie: est auaritia opinio vehemens de — Auaritie
pecunia: quasi valde expetenda sit inherens ⁊ penitus insita Cicero libro .iiij. tusc. Alea: ludus
est tabule: vbi quidem fraus mendaciū: periuria: odiū: damna rerum continue insunt: hinc ali-
quando interdicta legibus fuit. Loculis: crumenis ⁊ bulgis. Casum. fortunā. periculum. Posi-
ta a rca. Horatius libro primo epistolarū inquit: Nec lusisse pudet: sed non incidere ludū. Et Ci
cero libro primo officiorꝫ. Ludendi etiā est quidā modus retinēdus: vt ne nimis omnia profun — Ludendi mo-
damus elatiq; voluptate in aliquā turpitudinē delabamur. Prelia: pugnabit enim cum seruo — dus
herus amissa pecunia volens eius tunicam vt ludat eripere: quod sequentia indicant. Dispen-
satore supple cum. Dispensatore: id est cum Economo: Est enim economos tam pecunie ꝙ fru-
gum ⁊ omniū que dominus possidet dispensator: de quo hieronymus in homelia post penteco — Economos
sten. Utq; fabius libro tertio meminit. Economia grece appellata est cura rerum domestica-
rum. Armigero: est armiger qui in prelio gerit tela domini sui: vt scutum ⁊ arcum: vt lanceam — Economia
⁊c. huiusmodi: hic vero ironice armigerū appellauit seruū qui alee tabulas tulerat. Sestertia: — Armiger
Sestertius nūmus duarū librarum ⁊ semis: de quo Aruntius hec ait. Sestertius olim dypon — Sestertius
dius ⁊ semis: quasi semis tertius Priscianus de numeris. Dicitur autem sestertium ⁊ sesterti⁹
Suetonius in cesare in italia non vltra quingenos sestertios remisit. Horrēti seruo: id est dis-
pensatori vel seruo alicui suo algore trementi. per quod etiā serui tunicam perdidisse ostendit.
Tunicam: tunica proprie vestimentū erat: sine manicis auctore Nonio: hinc Maro illud argu — Tunica
it. Et tunice manicas ⁊ habent redimicula mitre Gellius libro septimo caplo .xij. scribit: ꝙ viri
romani primo quidē sine tunicis toga sola amicti fuerunt: postea substrictas ⁊ breuis tunicas
circa humerū desinentes habebant sine manicis. — Ascne.

¶ Ex quo deucalion ⁊c. Ostendit ꝙ facile sit satyrā scribere p̄sertim tēporib⁹ suis: qr vberri-
mā farraginē. i. materiā ex multis diuersis vitijs accumulatā q̄ satyre debet̄ nūc quilibet habe
re potest. Nam satyricus potest taxare oīa vitia a diluuio deucalionis vsq; ad tēpora sua: ⁊ ita si
nulla vitia nunc committerentur non deessent argumenta satyre: et insuper tanta nunc est in-
quit copia vitiorū vt maior neq; vnꝙ fuerit: neq; futura sit. Ordo est. Uotū: id est desideriū bo-
ni futuri. Timor. i. metus de malo futuro. ira: de iniuria illata. voluptas: de delectabili p̄nti. gau
dia discursus. i. quęuis alie cōmutationes ⁊ perturbationes animorꝫ: imo q̄cq̄d hoīes agunt ex
eo tempore quo deucalion ascendit nauigio montem parnasum ⁊ hoc nimbis id est aquis ⁊ vē-

tis tollentibus. i. eleuātibus:equor id est mare prius equum.⁊ poposcit.i.exquisiuit a dea the-mide:sortes id est responsa quomodo reparare posset genus humanum:q; pro et ⁊ saxa mollia id est mollificata ⁊ in carnem versa:caluerunt id est calida hoc est viuentia facta sunt:paulatim anima id est spiritu vitali:⁊ pyrrha coniunx deucalionis ostendit maribus id est masculis nat[is] ex lapidibus proiectis post tergum ab ipso deucalione:puellas id est femellas nudas ⁊ produ-ctas ex lapidibus a se iactis:totum inquam illud est farrago id est accumulata ⁊ vndiq; conge-sta materia libelli nostri:id est compositionis modice cuiuslibet satyrici.Non enim de se tantū loquitur sed de quocunq; satyrico.Utitur autem diminutiuo aut pro primitiuo: aut quia respe-xit:ꝙ satyrici in vna re non persistent:sed de vitio in vitium saliant more satyrorum. Et cum ita sit ꝙ de quocunq; vitio scribere possumus: quando sup.fuit:vel ab eo quod sequitur: quando patuit:vberior id est maior copia vitiorum q̄ supple nunc? quasi dicat nunq̄ ⁊ quando sinus id est receptaculum auaritie patuit maior id est extensior q̄ nunc? q.d.nunq̄ ⁊ quando alea id est ludus alee patuit maior q̄ nunc. Neq; enim itur id est iam vulgo progreditur:ad casum ta-bule id est ad ludum fortuitum in tabula vbi alea vel talo luditur:⁊ hoc loculis id est crumena ⁊ vt dicunt bursa comitantibus id est insequentibus hos: id est hmōi tam auaros animos:sed lu-ditur scʒ a plerisq; arca posita id est deposita ad ludum? Quanta. id est q̄ magna.q.d.maxima prelia id est maximas rixas ⁊ concertationes:videbis id est quilibet qui illic erit videre pote-rit. Ponitur enim secūda persona pro quauis:⁊ indicatiuus pro optatiuo aut subiunctiuo.hoc est videbis pro quiuis videat illic id est in illo ludo:sup.cuʒ dispensatore armigero id est qui ge-rit arma dn̄i sui.vel dispensatore existente armigero ⁊ dicente. Est ne simplex.id est modicus fu-ror q.d.minime:imo multiplicissimus furor est te perdere in ludo alee centuʒ sestertia.id est cē-ties duas libras ⁊ semis. Sestertius enim vel sestertium est nummus qui olim erat dipondi-us id est duorum pondo vel duarum librarum ⁊ semis. Consuetudo em̄ romanorum sicut ⁊ alio-rum quorundaʒ adhuc est:erat semis preponere ⁊ significabat dimidium deesse ei quod seque-batur vt semistertius ⁊ per sincopā sesterti[us]. Et non reddere id est non dare accipiendo com-positum pro simplice.vel non reddere id est non restituere(eo ꝙ tunicam suam domino prestiterit seruus amissa tunica eius) Vel non reddere.i.non persoluere quaʒ promisisti ⁊ debes mi-hi seruo tuo horrenti id est frigore contremēti:tunicam id est interiorem vestem qua carere nō possum. Vel legamus gn̄aliter. Est ne simplex furor quēuis dn̄m ꝑdere centū sestertia et nō reddere seruo horrenti tunicam.q.d.minime simplex est:imo q̄ maxime multiplex.⁊ intelligi-tur. Id tamen mihi facis. Horrere est aut subito timore aut frigore quodāmō tremere.vnde Persius. Scis comitem horridulum trita donare lacerna. Repetamus nunc pro imbecil-lioribus pauca vocabula. Ex quo.i.postq̄ vel post quod sup.tempus.sicut dicimus ex illo id est post illud sup.tempus.⁊ ex meridie fit vespera id est post meridiem. Non enim dicit circunstā-tiam cause materialis. Nimbi videntur nubes ventis permixte in aere sicut procella in aq̄s ⁊ ita pro vtrisq; accipitur. Equor dicitur ab equalitate:⁊ ita etiam terra equa id est plana et non aspera equor a Virgilio appellatur:erat ergo equor priusq̄ nimbi tollerent id est eleuarēt Nam tollere etiam educare significat vt in Terentio:quicquid peperisset decreuerunt tollere Sortes in hac significatione singulari caret:⁊ est genus diuinationis: sed hic accipitur id qđ precessit pro eo quod secutum est. Nam themis ex sortibus responsa dedit:⁊ ea poposcit deuca-lion. Paulatimq; aīa.quidam animis:quidam animas legunt: sed repperi in bonis codici-bus anima.⁊ venit caluerūt a calesco non a caleo.vt docet significatio. Valla auteʒ nequid er-res docet in sco nō carere preteritis:sed ea vsurpare a perfectis siue primitiuis:salua significa-tione ipsorum in sco.que non est connotare incoationem ſm eum:sed passioneʒ intrinsecus ꝓ-uenientem:caluerunt ergo id est intrinsecus id est a vertute intrinseca calida facta sunt:vtpote anima id est per aīam:saxa mollia id est iam mollificata ⁊ quasi in carnem versa. Et marib[us] iam ex deucalionis lapidibus formatis:ꝑ quod innuit(quod etiā sacra scriptura attestatur) vi-rilem sexū ante femininū ꝓductū esse: ⁊ femininū in adiutoriū ⁊ solatiū masculini datū:⁊ ideo ostendit marib[us] puellas:nudas aūt q2 iā recēter ꝓductas. Nudū est qđ nūq̄ tegit̄: nudū autē erāt tecte. Nudatū vo qđ coepit̄.vn̄ facies dicet̄ nuda ⁊ caput nudatū. Alea aliqn̄ accipit̄ pro dubio euētu. Ut hic est extra aleā belli aut inuidie.i.extra piculū cōstitut[us]. Bene dicit itur: ꝑ vbū impsonale:qđ vt docet huius gn̄alitatē importat.q.d.ab oib[us] fere. Armiger nō est vir bel-liger:q̄ in armis bella gerit:sed minister ei[us] qui vbi pugnādū nō est gerit arma quedā vt hastaʒ ⁊ galeā ⁊ similia:lusuri aūt curabant adesse armigerū ne a perdentibus obruerentur.

Quis totidem erexit villas:quis fercula ſeptem
Secreto cenauit auus?nūc ſportula primo
Limine parua ſedet turbe rapienda togate.
Ille tamen faciem prius inſpicit:et trepidat ne
Suppoſitus venias:et falſo nomine poſcas.
Agnitus accipies:iubet a precone vocari
Ipſos troiugenas:nā vexant limen et ipſi
Nobiſcum:da pretori:da deinde tribuno.
Sed libertinus prior eſt:prior īquit. ego adſum.
Cur timeam dubitem ve locum defendere:q̄uis
Natus ad eufratē?molles quod in aure feneſtre
Arguerint:licet ipſe negem.ſed quinq̄ taberne
Quadringēta parāt:quid cōfert purpura maius
Optandum?ſi laurenti cuſtodit in agro
Conductas coruinus oues:ego poſſideo plus
Pallante:et licinis.expectent ergo tribuni:
Vincant diuitie:ſacro nec cedat honori
Nuper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis
Quandoquidem inter nos ſanctiſſima diuitiarū
Maieſtas: etſi funeſta pecunia templo
Nondū habitas:nullas nūmorū ereximus aras
Vt colitur pax:atq̄ fides: victoria:virtus:
Queq̄ ſalutato crepitat concordia nido.
Sed cum ſummus honos finito computet anno
Sportula quid referat:quantū rationibus addat
Quid facient comites quib⁹hinc toga: calce⁹hic ē
Et panis::fumuſq̄ domi?denſiſſima centum
Quadrantes lectica petit:ſequiturq̄ maritum
Languida vel pregnans.et circumducitur vxor.
Hic petit abſenti nota iam callidus arte:
Oſtendens vacuā et clauſam pro cōiuge ſellam:
Galla mea eſt inquit:citius dimitte:moraris?
Profer galla caput:noli vexare:quieſcit.

¶Quis totidē erexit villas. Nimiam rusticanorū carpit impenſam edificiorum. Quis:auus bis repetatur. Quis fercula ſeptē.priuate gule luxuriā arguit. Septē fercula:id eſt ſeptē iura. Dicitur autē ferculū a ferēdo: Priſciano teſte. libro.iiij.per qđ vas ipm epularū proprie intelligitur:hic vero iura accipimus. Secreto cenauit au⁹ ſecreto.i.intra edes. olim enī intra edes cenabant magno luxu. hinc multe leges de cenis ⁊ ſumptibus ad populū ferebantur. Et imperari cepit: vt patentibus ianuis pranſitaretur:⁊ cenitaretur Sic oculis ciuiū teſtibus factis luxurie modus fieret. Auctor in his eſt Macro.lib.iij.ſat. Eſt aūt Iuuenalis ſenſus:ꝙ quāuis antiqui illi luxuriarētur:nullus attamē fercula ſeptē cenabat: vti ſuo ſeculo agebatur. Valerius item lib.ij.ait:ꝙ maximis viris prandere et cenare in propatulo verecūdie nō erat:nec ſane vllas epulas habebāt: quas populi oculis ſubijcere erubeſcerēt. ¶Nūc ſportula. Indignatur poeta ꝙ etiam nobiles ac diuites:et magiſtrat⁹ ſportulā captēt:que quidē in ſeruorū et pauperū ſalutantiū vſum fuerat inſtituta. Nunc: nunc ait: quādo.ſ.Nero rectas cenas ad ſportulas reuocauerat. Sportula parua. Martia.ait li.iij. Cētū miſelli iam valete quadrātes tot enī dabat ſportula. Et lib.x. Sportula nos iūxit quadrātibus aridacentū. Vtq̄ Aſconi⁹ ſcribit li.ij. Verrinarū: ſporte: ſportule ſportelle munerum ſunt receptacula: hic deniq̄ paruā ipſius receptaculi quātitatem nūmoꝝ intelligimus:⁊ quia parua ꝓpterea q̄ſq̄ primus eſſe optabat:vti etiā tēpeſtate hac romani gymnaſij lectores agūt: nouiſſimi nāq̄ inanes redeūt ſemꝑ.hinc illud:beati primi. Turbe rapiēda togate: id eſt ab ſeruis ⁊ pauperibus. Mar.libro.iij. Exigis a nobis operā ſine ſine togatā Non eo:libertū ſed tibi mitto meū. Erat enī toga vilio

Man.

rū vt iam ostendimus. Ille tamen: qui scꝫ sportulam diuidit. Suppositus pro altero positus ac
Nomen missus. Falso nomine. alicuius. s. alterius grā. Nomen aūt est qđ vnicuiqꝫ persone attribuitur:
vt inquit Cicero li. i. rheto. vete. Troiugenas. romanos insignes a troianis oriūdos. Da preto
Preto ri: verba sunt ipsius pretoris querētis sportulam. Pretor aūt dictus qui preiret iure ⁊ exercitu
auctor est Uarro. Creabatur aūt ex patribus pretor. Dictusqꝫ pretor vrbanus: quia inter vrba-
nos ius diceret. qđ quidē ius honorariū ob ipsius honorē vocabatur. Postea pretor alter crea-
tus est: qui qm̄ inter peregrinos cognoscebat peregrin⁹ appellat⁹ est. Festus vero ait: ꝙ initio
pretores erāt qui nūc cōsules: ⁊ bella administrabāt. Uidero tamē plura in satyra. x. Da deinde
Tribunus tribuno: ipsius tribuni petētis verba sunt. Tribuno: Erat tribunus plebis: qui plebē defende-
ret: erat itē tribunus militū. Utqꝫ habetur digestis de origine iuris. ab plebe creati sunt tribu
ni. ⁊ sic dicti: quia tūc in tris ptes populus diuisus erat: qui ex singulis singuli creabantur tri-
buū suffragio scꝫ Tribunoꝝ vero militariū officiū: vt est digestis de re militari: vel eoꝝ qui ex
ercitui presunt: Erat milites in castris cōtinere: ad exercitationē producere: claues portarū sus
cipere: vigilias interdū circuire: frumētationib⁹ cōmilitonū interesse: frumētū prebere: mēsu-
re fraudē coercere: delicta sm̄ suā auctoritatē his modis castigare: querelas cōmilitonū audi
Domitiani officia re: valitudinarios inspicere ⁊c. Interdū vero. xx. fuerūt: interdū plures: nōnūꝙ paucio res. Sꝫ
libertinus: sua tēpora notat. Suetonius eī̄ de Domitiano sic ait. Quedā et maximis officijs
inter libertinos militesqꝫ romanos cōicauit: hic vero Crispinus intelligendus: de quo supra.
Libertinus Libertinus aūt dicebatur ingenuus procreatus e manumissis. Unde Suetonius in Claudio
inquit. Ignarus tēporibus appij: ⁊ deinceps aliꝙdiu libertinos dictos non ipsos: qui manu-
mitterētur sed ingenuos ex ijs procreatos. Fabius vero lib. vij. ait. Seruus cū manumittitur
libertinus. Libro etiā scđo institutionū de libertinis sic scribit: libertini sunt qui ex iusta serui
tute manumissi sunt. Locū: quē primus cepi: nā et superius prior inqt ego adsum. Euphratem:
per hoc seruilē intelliges cōditionē: ex assyrie aūt mōtibus: ⁊ qui potissimū ad orientē conspi-
Euphrates. ciūt: Euphrates amnis clarissimus erūpit: lōgo deinde discursu mediā inūdat babylonē: postre
mo in persicū mare celeri cursu dilabitur. Auctor est Dionysius. Molles: mollicié quandā de
In auribus aurum signātes. In aure fenestre. in oriente eī̄ vt Pli. scribit. Uiri decoris gratia in auribus aurum
gestabāt. Nūc aūt hebree femine in latio etiā ferūt cū gēmis. Et superiori etate mea in patria
christiane mulieres. extant eī̄ adhuc foramina in auribus habētes: quarū vna ē mea socrus: q̄
Taberne quinqꝫ eadem ⁊ nouerca. Arguerint: ostēderint. Quinqꝫ taberne: postꝙ se ab genere extollere nō po-
tuit: ab pecunia ⁊ diuitijs se iactat: ⁊ censu equestri. Liuius preterea scribit ꝙ arserunt circa fo
rum taberne: que olim septē suo tēpore quinqꝫ dicebātur ponūtur hic pro foro vicinis domib⁹:
vnde pensio sibi dabatur. Idem Liuius libro sexto tertie decadis de Annibale vrbē obsidente
ait: ꝙ vocato precone tabernas argētarias: que circa forū romanū tunc essent iusserit venire.
Quadringenta. i. censum equestrem: qui quadringentis sestertijs continebetur Tyberij edicto
vt docet Pli. Cōfert: dona affert. Purpura. i. equestris dignitas: que designat vestibus purpu
Laurentum reis ⁊ anulo. Si: si quidē. Laurenti agro. Erat laurētū oppidū ꝑpe lauiniū antiquo in latio: de
Cēsus eqstris quo Strabo lib. v. sunt preterea magna illic cāpi equora ⁊ pascuis apta. Utqꝫ Liuius libro pri
Pallas libertus mo ostēdit. Lauinij quoqꝫ incole laurentes dicebātur. Cōductas: non ꝓprias: sed alienas. Cor-
uinus: nobili genere natus ex coruina scꝫ domo. Pallāte. Suetonius scribit pallātem Claudij
Narcissus libertus libertū fuisse ⁊ Narcissum: quos decreto quoqꝫ senatus nō premijs modo ingētibus sed et que
storijs pretorijsqꝫ ornamētis ornari libēter passus est: tātū preterea acquirere ⁊ rapere. vt que
rente eo quōdam de fisci exiguitate nō absurde sit dictū abūdaturū si ab duobus libertis in cō
sortiū reciperetur. Tacitus etiā lib. xij. scribit pallantē Claudij libertū fuisse: eiusqꝫ auctoritate
adoptionē in Domitiū. i. neronē festinatā. qui obstrictus agrippine vt cōciliator nuptiarū ipsi-
us scilꝫ agrippine ⁊ Claudij ac mox stupro eius illigatus stimulabat Claudiū consuleret reipu.
Britannici pueritiā robore circūdaret ⁊c. Subdit itē Tacitus eodē libro xij. Claudiū pallāti
pretoria insignia: ⁊ cēties q̄nquagies sestertiū cēsuisse. scribit etiā pallātē ipm̄ sestertij ter mil
Licini lies possessorē fuisse. libro vero. xiiij. ait Neronē veneno interfecisse pallātē ꝙ immēsam pecu-
niā lōga senecta detineret. Licinis: plurali est vsus. qm̄ plures hoc noīe dites fuere. fuit eī̄ li-
cinus cesaris libert⁹ quē postea August⁹ curationi galliarū preposuit ⁊ eas spoliauit: qđ ꝓbus
scribit vt aiūt. Idqꝫ Tranquillus asserere videtur. ait eī̄ de Augusto sic. Multos libertoꝝ in
honore ⁊ vsu maximo habuit: vt Licinū Enceladū aliosqꝫ: Dictus itē vt scribūt habuisse cāpos
q̄tū milui volāt: hinc Persius: Nūc licini in cāpos: nūc crassi mittit in edes. fuit ⁊ licinorū do-

mus inclita et diues. Plinius lib.ij.epla ad Marcū ita ait: de Plinio.f.auūculo suo. Referebat ipe potuisse se quū procuraret in hispania vēdere bos cōmētarios laertio licino quadringētis milibus nūmū rc. Et Tacitus li.xiiij. Licinū gabulū pretura functū scribit. Et li.xv. Marcum licinuz cōsulē. Et li.xvij. Licinū proculū Othonis familiarissimū atqz pretorij prefectum. Ergo quū diuitijs affluā. Uincāt diuitie: cū indignatione exclamat poeta. Horati⁹ quoqz sat.iij.li.ij. sic ait. Ois em̄ res virtus fama decus diuina humanaqz pulchris diuitijs parēt: quas q̄ cōstruxerit: ille clarus erit fortis iustus sapiens etiā rex. Sacro honori: sacris pretoribus tribunis. Pedib⁹albis.i.argētea creta illocreatis: p qd̄ venalē fuisse ostendit. Pli.em̄.lib.xxxv.capite vero penultimo ait: qp alia creta argētaria appellat: nitore argēteū reddēs.est et vilissima q̄ pedes venaliū trās'mare eductoꝝ denotare instituerunt maiores. Maiestas: amplitudo ac dignitas. Nā Cice.li.ij.de oratore ait. Si maiestas est āplitudo ac dignitas ciuitatis: is eā minuit: q̄ exercitū hostib⁹ populi ro.tradidit. Funesta pecunia: dicebat Socrates laertio teste. Opes atqz nobilitatē nō solū nihil in se habere honestatis: Uexꝝ et malū oīe ex ijs oboriri. Et Iuuena.sat.x. Sed plures nimia cōgesta pecunia cura strāgulat: et cūcta exuperās patrimonia cēsus. ¶ Pax Uespasianus tēplū pacis foro proximū fecerat: auctor est trāquillus. Fides: fides est firma opinio: vt docet Cice.in ptitionib⁹. Et seneca epla.lxxxix.inqt.fides sanctissimū humani pectoris bonū est: nulla necessitate ad fallēdū cogitur: nullo corrūpit premio. Ure inqt occide nō prodā Liuius preterea li.i.scribit Numā pompiliū fidei solēne instituisse: ad qd̄ sacrariū flamines bigis curru arcuato vehi iussit: manuqz ad digitos vsqz inuoluta rē diuinā facere: significātes fidem tutandā: sedēqz eius etiā in dextris sacratā esse. Cicero aūt in li.de.n.d.scribit fidē in capitolio'edificatā proxime.a.M.emilio scauro: ante aūt ab Attilio collatino erat fides cōsecreta. Uideto etiā sat.xiij.in principio. Uictoria: victorie tēplū in palatio fuisse ostēdit Liui⁹li.viij.de scdo bel.pun. Uirtus: virtus est affectio animi cōstās: cōueniēsqz laudabiles efficiēs eos: in q̄bus est. Tul.li.iiij.tusc.et li.v.ait. Bonū aūt mētis virtus est: ergo hac beatā vitam cōtineri necesse est: hinc oīa que pulchra honesta p̄clara sunt virtuti ascribunt. Uirtuti aūt et honori Marcellus separatis edib⁹simulacra statuit: vt Ualeri⁹li.i.ostēdit. Liuius aūt li.xxix.sic ait. Edē virtutis eo anno ad portā capenā. M.Marcell⁹dedicauit: septimodecimo anno postea qp a patre ei⁹primo cōsulatu vota in gallia ad Clastidiū fuerat. Atqz Cice.li.ij.tusc.ait. Uirtus ex viro appellata est. Uiri aūt ꝓpria virt⁹maxime est fortitudo cui⁹munera duo maxima sunt mortis doloris qz cōtēptio. Diximus et plura in sat.viij.ibi. Nobilitas sola est atqz vnica virtus. Salutato crepitat cōcordia nido. cōcordie tēplū liuia drusilla cōstituerat: vt scribit Naso li.i.fast. Tyberi⁹ vero eius fili⁹dedicauit. Unde Suetoni⁹ ait. Dedicauit et cōcordie edē. Crepitat: alludit ad Ciconiā cōcordie dicatā: sub cui⁹forma colebat. Solinus capite.xxxvij.scribit qp eximia inest ciconijs pietas: etem̄ quātū tēporis impēderint fetib⁹educādis: tātū et ipe a pullis suis inuicē aluntur: ita em̄ impēse nidos fouēt: vt incubit⁹assiduitate plumas exuāt: et sonū quo crepitāt oris potius qp vocis esse idē ait. Politianus vero vir hac tēpestate et grece et latine eruditissim⁹ cornicē potius qp ciconiā accipit: ductus vt inqt heliani greci scriptoris testimonio: q̄ libro de aīalibus tertio. Cornices inqt inter se fidissime sunt: et quū societatē coierint maximo se ope diligūt. Neqz id gen⁹aīalia videat quispiā licēter misceri et temere: quin hoc quoqz dictitāt: q̄ res istiusmodi callēt: altera extincta cōparē viduā degere: Ceterū id quoqz audio: Ueteres in nuptijs post hymeneū cornicē inuocare: signūqz id cōcordie dare ijs cōsuesse. qui liberū querēdoꝝ grā cōuenissent. Tum qui sedes auiū et volatus obseruāt in auspicatū esse captātib⁹ auguria dicūt: Uni⁹ tantū cornicis obsequiū. Sic helian⁹. Sed et numismatis aureis duobus faustine Auguste manifestā prorsus imagūculā nup sibi laurentiū Medices ostēdisse cū titulo ipo cōcordie idē politianus ait. Placet igitur vt de cornice intelligatur: Nec displicet etiā de ciconia intelligere ꝓpter illud crepitat salutato nido: nā illius nature vt ostēdimus id conuenit. Nec absurdū videri pōt: et ciconiā et cornicē cōcordie dicatas. Sed quū summ⁹honos: p̄toꝝ auaritiā carpit: quoꝝ q̄ dē honos sūmus erat: tātū etem̄ aucta erat p̄toris auctoritas vt qd̄ pretor ipe edixisset ob ipsius honorē: ius honorariū vocaretur. hinc et Ouidius li.i.fast.ait. Uerbaqz honoratus libera pretor habet. Atqz ostēdimus etiā auctoritate festi. Initio pretores'erāt: qui postea cōsules: et bella administrabāt. Preterea de honore Cice.de claris oratorib⁹sic ait. Honos premiū est virtutis iudicio studioqz ciuiū delatū ad aliquē q̄ eū sentētijs et suffragijs adept⁹est. Is mihi et honest⁹et honorat⁹videt. Comitem: diuitū cliētes. Dēsissima: multis stipata ac plena erāt em̄ in ea viri et vxores ac filij: hic ait seqturqz maritū. Seqtur maritū. Noua captāde sportule ars exprimitur.

Diuitie
Creta argentea
Maiestas
Pecunia
Pax
Fides
Uictoria
Uirtus
Fortitudo
Cōcordia
Cornices
Pretor
Honos

Ascen.

¶ Quis totidem erexit villas? Taxat luxuriam.i.supfluitatem romanorum in extruēdis vil
lis.i.domibus rusticis. Villa em̄ non est vt Galli dicunt vrbs aut oppidum, sed queuis domus
in agro posita. Item taxat luxuriam cenarū: ⁊ impudētiam in sportula petenda. Id em̄ etiā
hodie contingit vt q̄ ꝓdigaliter ⁊ imodeste sua cōsumūt ac ꝓfundūt: aliena impudēter petant:
sicut is de quo Salustius. Profusus sui: appetens alieni. Sed nc quis duriusculus licet manci
nellus apte dicat adhuc ignoret q̄d sit sportula: altius repetam. Romani preter ceteros morta
les glorie ⁊ honorum cupidi vt multis noti ⁊ conspicui essent: constituerūt clientibꝰ ⁊ familiari
bus q̄ prima luce venirent se salutatū: ⁊ salutatos deducerent in forum centenos quadrantes:
quos in sportula asseruari iusserunt. Nā et sporta ⁊ sportella ⁊ sportula receptaculū ē elemosyna
rū seu munerū: sed accipiendo cōtinens pro cōtento pro munere ipso accipit: sed ceperūt diui-
tes ꝓ sportulis rectas cenas dare. Nero aūt constituit vt centū quadrantes ⁊ non cena recta.
id est plena daretur. Vñ duabus primis horis diei occupati erant in salutandis diuitibꝰ sicut di
cit Martialis. Prima salutātes atq̄ altera suscipit hora. Ceperunt em̄ ditissimi quiq̄ salutato
ribus suis ampliora munera dare. Unde multi diuites prima luce ditiores se salutatum ibant:
⁊ magna munera eripiebant e faucibus pauperū clientiū ⁊ familiarium: ⁊ eadem pro pte suis
salutatoribꝰ imptiebant: qd̄ egre fert poeta eo ꝙ nō habeant rationē dignitatis sue. Nam cū vi
lissimis hoībus libertine cōditionis sepe cōtendere ⁊ nōnunq̄ ab eis vinci nō erubuerūt. Cō
tra luxuriam.i.abundātiam ⁊ supfluā amplitudinē villarū que granaria aut possessionis a gal-
lis vocantur. erat lex censoria: vt dicit Plinius: pcipiens ne romani plus verrerent q̄ ararent
id est ne plus occuparent edificijs quoꝝ aream verrunt.i.scopis mundant ministri q̄ ararent.
Contra supfluitatem autē mensarū institutum erat vt publice cenarent: q: antiqui volentes
frugales haberi: comperti sunt in secreto ꝓdigaliter vixisse. Potest aūt textus hic dupliciter
legi. Aut ꝙ ipsi antiqui etiam in secreto quidā cenauerit: sed non tot fercula. Aut ꝙ ipsi nō in
secreto cenauerint vt nūc. Primo modo construit sic. Quis auꝰ.i.quis antiquoꝝ erexit totidē
villas vt sup. nūc erigūt. q.d. nullus. Quis auus.i.quis antiquoꝝ cenauit.i.cenando cōsumpsit
secreto.i.in loco occulto septem fercula.i.septē genera cibarioꝝ que seorsum afferūtur. vt nunc
sup. cenāt. quasi dicat nullus: q: licet quondā etiam in secreto cenauerūt: non tamē septē fercu-
la. Secundo modo sic. vt etiā dicat nullus: q: aui (licet ataui ⁊ ꝓaui forte in secreto cenauerit)
neq̄ in secreto cenauerūt: neq̄ tot fercula. Sportula.i.elemosina centū quadrantū parua.i.
exigua sedet.i.sita est nunc.i.post q̄ nero cenas rectas ad sportulas reuocauit: cuius cōtrarium
postea fecit Domitianus: sed id nondum fecerat: in p̄mo limine.i.in primo introitu domus: ne
intromissoꝝ litigia dño molestie sint: sedet inquam rapienda.i.violēter occupanda. turbe toga-
te.i.romanis qui nō salutabant neq̄ sportulā petebant: nisi togati essent: ⁊ ideo nobiles purpu
ra dimissa togam salutaturi accipiebant ⁊ postea dimittebant qd̄ cōqueritur Martialis dicēs
Quid faciam rome cui nō licet esse clienti: Dimisit nostras purpura vestra togas. Ille tamē:
quem noscis: videlicet balneator seu custos balneorum ꝫm Martialem inspicit priusq̄ det faci
em tuam: ⁊ trepidat.i.cum timore disquirit ne.i.vt non venias ad sportulā suppositus.i.clā lo
co alterius positꝰ: et poscas noīe falso.i.simulato et nō tuo: qd̄ tibi verum nomen est. Tu agnitꝰ
id est post q̄ fueris inspectus ⁊ bene notus: accipies sup. sportulā ⁊ nō prius. Turpe aūt merito
esset nobilem a balneatore: inspici ⁊ agnosci. Jubet autē balneator auctoritate dñi sui: ipos tro-
iugenas.i.nobiles romanos qui iactāt se de illis troianis qui cū enea in italiā ꝓfugi venerant
originē trahere: vocari a precone.i.a publico ꝓclamatore. Usque adeo eos nō puduit sportulā
petere: q: tamē hoc minus vero simile videtur: addit. Nā pro q: ⁊.i.etiā ipsi troiugene.i.a troia
oriūdi nobilissimi romani: vexant.i.pulsant ⁊ frequētant cum molestia nobiscū.i.sicut ⁊ nos pau
peres: limen.i.illud trāsuersum in pede ostij vbi dictū est sportulam sedere. Vexant inquā limē
porrigētes manum ⁊ clamantes: pretor sic. Da pretori sup. sportulā suam. Deinde dicit tribunꝰ.
Da tribuno sportulā suā. Sed libertus alicuiꝰ diuitis vt Crispinꝰ ille de quo dictū est. Cū ius eē
putet ⁊c. em̄ pro q: q: est prior: ⁊ dr̄ per penthesim. Vl' lege potius sic. Sed libertinꝰ prior est.i.
sed ponamus ꝙ aliq̄s libertine cōditiones est prior: tūc ipse inquit. ego assum prior.i.ante pre
torem ⁊ tribunū: priori aūt debebat sportula: q: tamen verisimile est ꝙ debeat pretori aut tribu
no cedere: qd̄ illi potest etiam ab astantibꝰ dici: subdit ipē dicēs. Cur timeā aut dubitem defen-
dere.i.ꝓtegere meum locum quem occupo iure p̄uentionis: q̄uis sum sup. natus ad.i.iuxta eu
phratem.i.fluuium illū in mesopotamia ꝫm Georg. vel in capadocia ꝫm Calderinū. vñ quia tot
serui romā concesserant martialis cappodocas posuit ꝓ seruis dicens. Quid te cappadocum

sex onus esse iuuat. Uel sm Mancinellum in assyria: ꝛ oēs verū dicunt: q: ad omnes alluit eu-
phrates: ꝑpter dictum tñ martialis placeret Calderinus: nisi videret poeta de eodem loq̄ cuȝ
dicet egiptius atq; arabarches vnde intelligi placet de arabia. qđ. i. quaȝ rem. s. me natum esse
ad euphratem fenestre. id est aperture seu fissure in aure. i. quas habeo in auriculis meis mo-
re patrie: arguerint. i. ꝓbauerint arguendo mendaciū ꝯtradicentis: q̄uis. i. tametsi ip̄e. i. ego
met: negem. i. velim negare. q. d. ego egregie fateor sum libertine conditionis: potest aūt esse
vt is de quo loquitur poeta: aliquando ostentauerit fissuras auricularum ad gloriaȝ. q: illis ꝓ
bauerit se anteq̄ captus essȝ inaures siue auruȝ in auriculis gestasse quod ingenuitatis signū
est. Non est autem vt docet Laurentius valla. Auricula parua auris sed cartilago illa que emi
net ad aures: in qua erant fissure: non in aure. Libertinus vero sm eundem est adiectiuum ꝛ
absolutum. Unde nō debeo addere dum dico hic libertinus est: cuius sit: quia idem est: ac si di
cam. hic est libertine conditionis: ꝛ est tam manumissus q̄ ex manumissis natus. sed libertus
est substantiuum ꝛ relatiuuȝ. Nec plene ponit̄ sine correlatiuo aut subiecto eius: vt hic est liber
tus neronis. Et oīs libertus manumissus est. hic igitur. in aure dicit̄ pro auricula: et libertus
pro eo quod est libertinus diceretur: si legeretur. Sed libertus (eñi prior est) prior inquit ꝛc.
Unde docti legunt. Sed libertinus prior est ꝛc. Quia vero libertinus de vtroq; dici potest: et
speciale habemus pro manumisso: cepit quod Suetoni⁹ dicit generale illud pro altero capi vt
videlicet is libertinus dicatur qui patronum non habet: sed ex habente patronū hoc est ex ma
numisso natus est: sed redeo ad ordinem verborum. Sum igitur inquit libertine conditionis:
ꝛ ob eam inferior q̄ pretores ꝛ tribuni: ꝛ ceteri nobiles romani. sed quinq; taberne quas ego
scilicet possideo in foro: parant id est comparant mihi singulis annis siue quotannis quadrin
genta. sup. sestertia. i. censum equestrem per quem recipior in. xiiij. primos gradus theatri vt
postea dicetur. Quid optandum. i. int̄ ea que sunt optāda. purpura. id est nobilitas eorum qui-
bus conceditur purpura confert maius. i. accumulatius bonuȝ q. d. nihil cum et illis habeat ꝛ
honorem ꝛ diuitias. Non potuit poeta dicere magis propter metruȝ: magis enim corripit pri
mam. Nec latina lingua patitur duo adiectiua simul construi sine cōiunctione: ideo nō dixi qd
maius optanduȝ: sed diuisi. Si id est etsi. i. q̄uis coruin⁹. id est ille nobilis custodit in agro lau
renti. i. in antiquo latio terra fertilissima: oues conductas. id est alienas ad hoc conductas: vt
diues videretur: quod dictum est non ex sententia poete sed ex scōmate ꝛ irrisione petulantis
hominis ex seruili conditione. Quod si reuera ita intelligi placet ꝙ Coruinus custodiat: expo-
ne id est ꝙ faciat custodire: oues conductas dimidio lane ꝛ feture: quia coruinus quidē pascua
habuit pinguia: sȝ caruit ouibus: ꝛ ideo alienas ad equas portiones pascendas susceperat. licȝ
ergo ille inquit agruȝ sine pecore habeat. quid hoc ad me: ego possideo plus pallante. i. q̄ pal-
las ditissimus libertus Claudij. et licinis illis diuitib⁹. Quidā sequentē locum diuersis attri-
buunt: vt dicat libertinus ille qui hactenus locutus est. ergo cū ita sit ꝙ affluā diuitijs ꝛ sim di
tior etiā tribunis: tribuni expectēt donec sup. accepero: et sequentia dant poete. q: tamen oīa
dependent ad illud ergo quod illatiue seu continuatiue ponitur. mallē omnia poete dare: vt sa
tyrice concedat: quod maxime negandū censet. ergo si ita est ꝙ tu tam diues es: iustū est sup. et
hoc per ironiā intellige: vt tribuni expectent: et diuitie sup. vincant dignitatem: nec pro et nō
et ꝙ is qui venerat nuper. i. superioribus annis in hanc. i. in nostrā vrbem romanā: pedibus al
bis. i. gipsatis quod signū serui venalis est: non cedat. i. non det locū honori sacro. i. dignitati
tribunitie: que sancta et sacra. i. veneranda est. iustum inquā est. quandoquidē. i. quoniā ita est
ꝙ maiestas. i. summa dignitas diuitiarum sup. est sanctissima. i. maxime inuiolabilis inter nos
romanos scȝ. Etsi. i. q̄uis: o pecunia funesta. i. funerum causa plurima. nondum habitas. i. cole
ris: tēplo. i. ꝓhano vel edificio tibi sacrato: et q̄uis nullas. i. non vllas nō ereximus adhuc vllas
aras nummorum id est ad honorem nummorum: vt id est queādmodum pax colitur id est vene-
ratur et adoratur in templo pacis. atq; pro et fides colitur id est adoratur in tēplo fidei: ꝛ victo
ria in templo victorie. et concordia que crepitat id est ore suo (nam rostrum negant dici nisi fu
erit incuruum) crepitū seu sonitum facit: nido salutato id est dum nidus salutatur. Colebatur
enim in forma ciconie vel cornicis. vt bene recitat mancinellus. Sed cum summus honos. hic
iterum redit poeta ad castigandā ineptam petitionem sportule cum res vilissima sit: cū non cō
tineat nisi centum quadrātes: quibus prestabat vna cena recta. vnde Martialis postq̄ domi-
tianus instituit pro centum quadrantibus cenam rectam in sportulaȝ dari. inquit. Centum mi
selli valete quadrantes. Lautissima enī sportula non dabat nisi cētū q̄drātes vt hic dicit̄: vnde

idē Marti. Dat baiana mihi q̄drantes sportula centum: ⁊ tñ pretores et tribuni non hñtes rationem dignitatis sue tam auide petebant eas ac si res magna esset. Unde indignatur poeta dicens. Sed demus sup. ꝙ pro re magna liceat publico ⁊ nobili cū priuato ⁊ paupe controuersiam agere: tamen sup. nō licet pro sportula. quia cum ita sit ꝙ summus honos .i. summus magistratus computet quid .i. quātum pecunie sportula referat .i. reddat ei anno finito: ⁊ quātū addat rationibus .i. redditibus ⁊ ꝓuentibus siue vectigalibus solitis: hoc est cū nobilissimi annumerent sportulam ad diuitias suas: quid facient comites .id est sequaces ⁊ clientes qui comitantur gratia sportule .i. quātum illi poterunt habere: quibus sup. comitibus: toga .i. vestis exterior tegens interiora indumēta mechanicis forte artibus apta: est hinc .i. ex hac sportula: ⁊ calceus .i. indumentum pedum est hinc .id est ex alia: ⁊ quibus est hinc panis .id ē domui omne nutrimentū necessariuz: ⁊ fumus .i. omne quod necessariū est ad ignem seu decoctionē: hoc est cum clientibus (nō sunt autem clientes satellites siue apparitores gallice sergents: sed qui se fidei ⁊ tutele alicuius diuitis ⁊ potentis commiserunt) ⁊ comitibus seu familiaribus nihil detur nisi ex sportula: ⁊ tñ dominus computet sportulam inter redditus suos annuos: q̄d facient ipsi .i. quomodo poterūt viuere: quia lectica densissima .i. in qua fertur vir amplissim⁹ in dignitate: vel in qua fertur mulier egra aut grauida cum prole maxima: non petit nisi centū quadrantes .i. xxv. asses: qui si quadrantes tunc vocauerunt quos nunc quatrinos vulgus italicuz vocat: nō sunt nisi .xxv. albi minores monete gallicane. Quod autem debeat potius intelligi de lectica in q̄ ferūtur plurimi liberi siue infantes: patet q: dicit. ꝙ pro ⁊ vxor languida .id est egra: vel pregnans .i. grauida: sequitur maritum: ⁊ circūducitur .i. ducitur in circuitu: vt respiciatur eius miseria. hic .i. alius qui non habet coniugem presentem: vt tamen sportulam habeat petit absenti .i. pro coniuge absente: tanꝙ presens esset in lectica: ⁊ hoc facit callidus .i. subtilis ⁊ astutus: sed arte iam nota .id est cognita distributori. ostendens scȝ pro coniuge: id est loco cōiugis quā fingit esse in sella .id est in lectica in qua sedere posset: dicitur enī a sedendo sella quasi seda: sellam vacuam ⁊ clausam: ⁊ inquit cum quadam cōfidentia ad ipsum distributorē seu eleemosynarium: vt non fiat inquisitio. galla mea .i. vxor mea: sic vocata est sup. in hac lectica clausa: dimitte .i. da mihi portionem ⁊ sportulam meam: ⁊ sine me abire: quum autem id statiz non faceret balneator dispensans ait petitor: moraris id est detines me hic. Ille autē sciēs astutiam qua multos deprehenderat vacuas cellas aduexisse simulantes se coniuges aduehere: inquit. O galla profer .i. produc: ⁊ extolle caput sup. tuum. Ad quod maritus. o dispensator: noli vexare .i. molestare eam: quiescit .id est capit requiem post longam infirmitatem. Repetam⁹ pauca. Pedib⁹ albis .i. cretatis vel gipsatis: quod signuz est serui trāsmarini ⁊ venalis. Unde Ouidius. Nec tu quisquis erit capitis mercede retentus. Despice gipsati nomen inane pedis. Et tibullus. Barbara gipsatos ferre catasta pedes. Gipsum autem galli vulgo plastruz vocant: Funesta pecunia: que funerū sepe causa ē. vnde .iij. eniď. polidoruz obtrūcat: ⁊ auro vi potitur: quid nō mortalia pectora cogis Auri sacra fames. quid non cogis. q. d. ad nihil nō cogis. Et d꞉ funesta a funere: funus autē de funibus ceratis que cremātur dum cadauer ducitur.

Man.

¶ Ipse dies. Diuitū atq̧ nobilium notat auariciā: qui cū salutati fuissent postea comitati in forum diuersaq̧ loca: reducti ide domū: Clientes nō cibabāt: qd̄ quidē illi sparant: hinc lassi ⁊ ieiuni: vestibulis abibant. Hec ꝑfecto vera huius loci sententia est. Pulchro. irronia est .i. irrisio. Sportula. sportule tēpus .s. distinguit. prima enim ⁊ secunda hora salutabant sportule causa. Deinde forum: tertia hora iuris dicendi tempus distinguebatur: qua quidem causidici comitabantur reducti postea clientes non pascebāt vt dixim⁹.

Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum
Sportula: deinde forum: iurisq̧ peritus apollo
Atq̧ triumphales: inter quas ausus habere
Nescio quis titulos egiptius: atq̧ arabarches
Cuius ad effigiem: non tantum meiere fas est.
Uestibulis abeunt veteres lassiq̧ clientes:
Uotaq̧ deponunt ꝙꝙ longissima cene
Spes hoīm: caules miseris atq̧ ignis emēdus

Optima syluarum interea pelagiq̧ vorabit
Rex horum:vacuisq̧ toris tantum ipse iacebit:
Nam de tot pulchris:et latis orbibus:et tam
Antiquis:vna comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit.sed quis ferat istas
Luxurie sordes?quanta est gula:que sibi totos
Ponit apros:animal propter conuiuia natum?
Pena tamen presens cum tu deponis amictum
Turgidus:et crudu pauonem in balnea portas
Hinc subite mortes:atq̧ intestata senectus:
It noua:nec tristis per cunctas fabula cenas.
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.

Forum. Augusti forum intellige. Suetonius em̄ ait: q augustus publica opa plurima extruxit:ex quib⁹ precipua forum cum ede martis vltoris. Templum apollinis ī palatio. Fori extruendi causa fuit hoīm ꝛ iudicioꝝ multitudo:q̄ videbat non sufficientib⁹ duobus etiā tertio indigere. Itaq̧ festinantius necdum perfecta martis ede publicatum est. Cautumq̧ vt sepatim in eo publica iudicia ꝛ sortiones iudicum fierent Vtq̧ Plinius scribit li.vij.c.lv.ī augusti foro apollo fuit eboreus: ꝑpter id igitur ait poeta.iurisq̧ peritus apollo:naȝ ibi iudicia dabantur.hinc apparet totum hoc de vnico foro intelligendum. In eodem ꝛ statue triūphales erant Martialis em̄ ait lib.v. Nec litis tetricas forūq̧ triste noscemus:nec imagines supbas. Nescio q̇s. Crispinū intelligit cuius supbiam paulo supius ostendit. Egyptius: Asie prima pars Egyptus:cui ꝑpinqua arabia qd̄ Mella scribit:ꝑpterea Iuuenalis ait. Egyptius atq̧ arabaches.i.arabum princeps:eoꝛuȝ scȝ:qui tūc in vrbe erant per qd̄ etiam eum taxat cōditionis libertine ostendēs. Nō tantuȝ meiere:sed etiam egerere. Unde Horatius.sat.viij.in primo volumine ait: Atq̧ in me veniat mictū:atq̧ cacatum. Iulius: Et suetoni⁹ scribit Neronem fuisse religionū cōtemptorē: preter vnius dee syrie:quā mox ita spreuit:vt vrina cōtaminaret alia supstitione captus. Vestibulis abeunt: Nisi vti supius exposui intelligat̄ ibi.s.ipse dies pulchro ꝛc̄.hic locus nō recte exponi poterit:nā illud hoc aperit. Vestibulis aūt ipsoꝝ.s.diuitum. Est autem vestibulū locus ante ianuam domus vacuus ꝑ quem de via aditus accessusq̧ ad fores edium fit. Ipsa em̄ ianua ꝓcul a via fiebat area intersita que vacaret Auctor Macrobius.li.vi.sat. Veteres: ꝓpter hoc arguit magis amādos a diuitibus ipsis. Lassi: satis supra cur lassi ostendimus. Votaq̧ deponūt.ordo est:ꝛ deponūt cene vota q̄q̄ longissima. Appositio spes hoīum ꝑ acclamationem. erat em̄ quid minimū qd̄ sperabāt:longissima autem dicit:qm̄ serius dn̄m reduxerāt diutiusq̧ esurierant pacta iam nona hora:nā decima erat mense vt patuit. Sensus vero est. Vestibulis abeūtes cliētes cene spem relinq̄bant:q̄uis diutius eā spassent atq̧ expectauissent:vltra scilȝ sportulā:que erat centum quadrantum. Deponū:non em̄ recta cena dabat̄ eo tēpore sȝ sportula tantū. Emēdus:ex quadrātibus.s.sportule:quos loco cene acceperant. Interea:dū cliētes emebāt caules ꝛ ignē ex centum quadrantibus. Vacuis:q: solus sine clientibus. Toris:lectulis seu puluinis:quibus stratis olim vescebantur hinc Triclinium ab tribus lectulis stratis dicebatur. De tot:pro ex tot. Orbibus. Citreas mensas intelligit:de quibus plinius ipse.libro.xiij.capitulo.xvj.multa dixit. Ubi ꝯm quosdam Cedrus pro Citro male legitur. Ex hac autem arbore mense magno emebantur:nec putredinem seu cariem vllam sentiebant: propterea dixit ꝛ taȝ antiquis. Est autem Citrus apud mauros plurima. In principio vero dicti lib.xiij.ꝛ Cedri ꝛ Citri legitur. Potes ꝛ argenteas patinas intelligere. Iam:quia soli optima edunt diuites. Parasitus:cliens is enim parasitus dicebatur:qui omnia cibi gratia laudabat:tolerabatq̧. Dicitur autem a para q est iuxta:ꝛ siron cibus.sitos vero frumentum.

Quanta est gula.philoxenus erycius voluptatibus deditus epularum:precatus est: vt longius sibi guttur q̄ gruis fieret. Propterea q tactu delectabatur. Auctor est philosophus libro tertio ethicorum. Gula autem vt idem ostendit libro primo de animalibus intra collum est cui comes arteria iungitur priorem obtinens situm. Nam cartilagine arteria constat: et

Forum Augusti
Egyptus
Vestibulū
Triclinium
Citree mense
Parasitus
Philoxenus
Gula
Arteria

Arteria sanguinis q̄q̄ exigui cōpos est: venulis cōplexa tenuibus Arteria: accipiēdi reddēdiq; tantū modo spiritus officio fungitur. Libro vero scd̄o eiusdē operis ait: q̄ gula incipiēs ab ore deorsum tendit ad pulmonē septūq; trāsuersum: hinc se ad ventrē applicat maiorem. Animal. Ma

Animal crobius libro .ij. de so. ait: Animal esse corpus animatū. Conuiuia: de cōuiuio videto in saty .xi.

Apodyterium videto etiā plurima apud Gel. li. xij. c. xi. Luxurie: voracitatis. Sordes maculas vitia. Deponis amictus: videlicet in apodyterio .i. spoliatorio Apodyo eñi exuo significat. Turgidus: cibo repletus: quod quidē iniquū est. Nā vt scribit Cicero in cathone maiori tantū cibi ⁊ potionis adhibendū: vt reficiātur vires nō opprimātur. Nec vero corpori solum subueniendū est: sed etiam menti: atq; animo multo magis. Crudum pauonē: id est indigestū incoctū nimio luxu. Cruditates aūt vt refert Macrobius li. vij. sat. eueniūt aut qualitate succi in quē cibus vertitur: si non sit aptus humori: qui corpus obtinuit. Aut ipsius cibi multitudine, non sufficiēte natura ad omnia que cōgesta sunt cōcoquēda. In balnea portas. instituerūt eñi medici quidā balneas ardentes teste Pli. quib⁹ persuasere cibos cōcoqui: multi vero ad sepulchrū efferebātur. Hinc subite

Cibi modus mortes. ab luxu videlicet: cuius quidē mod⁹ est optimus. De Socrate enim Laertius scribit: q̄ adeo parce ac tēperate vixit: vt cum athenas lues sepenumero vastaret: solus ipe nūq̄ egrotauerit. Et Horatius lib. i. epi. ad villicū suū ait. Cena breuis iuuat. Atq; intestata senectus: omnia luxu cōsumpserāt: hinc senes effecti nihil testari poterāt: seu subita morte oppressi intestati moriebātur. Ducitur funus: funerale verbū. Virg. lib. iiij. geor. de apibus: Tū corpora luce carentū exportant tectis: ⁊ tristia funera ducunt. Ducitur aūt funus .i. fiunt exequie: seu effertur

Funus funus: id est cadauer ipsum. Funus preterea: quū exequias designat ab funalib⁹ dicitur: quū vero mortē significat ab greco trahitur: nā phonos cedes interpretatur. Plaudendū: letitie dandum. Iratis: nihil eñi honorū illius habuerant.

Ascen. ¶ Ipse dies pulchro ⁊c. Per ironiā dicit Romanos diuites pulchre obseruare officiū singularū horarū: q: institutū erat narrāte martiale vt prima hora ⁊ scd̄a fierēt salutationes: tertia adiretur forum: ⁊ eū ordinē obseruabant: sed in fraudē clientū: quia nō redibant tempestiue domū vt sportulā clientibus darent. Vtcūq; intelligāt alij: ego sic intelligo: vt romani magistratus q̄ preerant iuridicēdo prima luce iuerint salutatū ditiores: vnde debuerint redire domū suam vt a suis salutarētur qui eos in foribus prestolabātur: sed recta ibant ad forū vbi ius dicebatur: et ita miseri clientes qui sperauerāt salutādo se merituros sportulā ex qua sibi cōpararēt lautā cenam: videntes q̄ dñi non redirent deposita spe ieiuni ⁊ famelici abibant. Nō ergo intelligo q̄ sportula primū petatur a clientibus: sed ab aduocatis cliētulorū: nec q̄ clientes deduxerint aduocatos suos in forū: sic eñi iam sportulā meruissent. sed q̄ aduocati illi diuites priusq̄ cliētes poterant aduenisse abiuerint salutatū ⁊ petitū sportulā: nec rediuerint donec tempus salutādi esset transactū: ⁊ ita miseri clientes famelici redibāt: ⁊ princeps salutatorū .i. qui plurimos diuites salutauerat post abitū illorū lautissime cenabat ⁊ id quidē solus: qd̄ signū summe gulositatis est: cuius penā incidentaliter subiūgit: dicēs q̄ ex tali voracitate sepe in balneis subite fiebant mortes. Ordo est. Ipse dies .i. officiū diurnū distinguitur pulchro ordine rerū: quia ad res ad quas institutus erat dies seruato ordine. Sportula supple petitur a diuitibus primū et hoc duabus horis. deinde apollo iurisperitus .i. qui est iuxta forū iudiciale vel qui leges licurgo dictitasse dicitur: sup. petitur. sed melius priori modo propter hoc qd̄ sequitur. Atq; pro et: ⁊ triūphales sup. statue decrete triūphatoribus ⁊ posite ad forū iudiciale sup. petūtur inter quas supple triūphales statuas nescio quis .q.d. indignus qui noīetur a me: egiptius ex egipto: atq; pro et arabarches .i. princeps seruorū ex arabia: ad cui⁹ effigiē .i. statuā ad eius similitudinē effictā non est tm̄ .i. solūmodo fas .i. licitū meiere .i. mingere vel vrinā spargere: sed supple (qd̄ propter honestatē pulchre subticuit: et ergo honor sit auribus tuis lector) etiam cacare aut olentū facere: ausus est habere titulos .i. inscriptionē nois sui. Et ita periphrasi .i. circūlocutione quadam fori augusti per transitū taxat more satyrico Crispinū qui ex infimo loco ad eā gloriā vt illic statuā haberet malis artibus prouectus est. Cū ego deberent salutatis alijs redire domū vt a suis salutati in forū deducerētur: recta ibāt in forū: ⁊ ita clientes .i. familiares aut in fidē et tutelā eorū cōmissi: veteres: longa obseruātia ⁊ fide cogniti ⁊ lassi ex longa statione vel expectatione: abeunt: id est discedūt a vestibulis: id est locis ad standū ⁊ obseruandū ante fores diuitū ydoneis: erant enim defensi illic stantes a sole ⁊ imbribus: sed non erant intromissi: quia foris sub tecto tamen stabant: vnde vestibulū potest dici a ve particula que aliquando diminuit et stabulo: quasi sit paruus locus ad standū sicut in templis sepe eiusmōi loca videmus: que etiā vestibula

ꝓprie dicuntur. Abeūt ergo vestibulis ⁊ deponunt vota.i.desideria sua:v spes suas. Potest
tamen esse vt vota iam destinauerint in animo si sportulam impetrauerint ⁊que deponunt q̄q̄
idest licet spes longissima.i.longissimo tempore ꝑ meritum concepta(nō :enim speramus ꝓ-
prie sine merito)hoim.i.quā etiam illi qui hoies sunt habent:cū tamen maiora sperare debe-
ant:sit sup.spes cene.Mācinellus sic exponit.⁊ deponunt vota cene q̄q̄ longissima.Et dein-
de per acclamationem additur spes hoim. Acclamatio aūt fit quotiens ad id qd̄ dictū est ac-
clamare cogimur ꝓpter mirabilitatē ei⁹ sicut.i.enei.Uirgilius postq̄ tetigerat que pius ene
as passus eēt:et quid superi ꝑmiserūt destrui vt roma cōstrueret:acclamat dicēs. Tāte molis
erat romanā cōdere gentē.Est ergo hic ẜm eū acclamatō vt sit videte q̄ sit spes hoim.vel sic:o
spes hoim sup.viles ⁊ inanes.Potius dicerem⁹appositionē vt sit deponunt vota lōgissime ce
ne:vota dico existentia spes hoim.Idē mācinell⁹intelligit vt ex q̄drātib⁹sportule emāt cliētes
cibi caules ⁊ reliq̄.Sʒ ego ītelligo vt sportulā nō habuerit:nec spauerit hr̄e cenā a salutatꝭ. Nō
ēm verisimile est vt vsq̄ ad horaʒ decimā a prima illic steterint:sed sportulam vnde vnam dum
taxat cenam comparare sperauerāt opiparā tamen:qua spe fraudati coacti sunt emere holuscu
la ⁊ ignem ex ꝓprijs pecunijs. Habent quidā codices homini:vt sit ignis emendus est homi
ni miseris.i.pro miseris domesticis:vel vt Georg.val.accipit.Spes hoi sup.hec manet ⁊c̄. sʒ
quia plures hoim legunt accipiamus sic.Clientes abeunt vestibulis lassi ⁊ deponunt vota.id
est desideria sua:desiderauerant ēm habere bonam cenā ex centum quadrantibus sportule: q̄
q̄ spes longissima hoim sit sup.spes cene.i.q̄q̄ nō sperauerint nisi vnā cenā ex tot laboribus
tamen illusi sunt:⁊ ita ignis emendus est.idest lignum vnde fiat ignis emendū est miseris.id
est debet emi ab ipsis miseris:⁊ caules.id est holuscula accipiendo speciē pro genere ⁊ partem
pro toto .nam caulis ea pars herbe est:vnde se producit folium.Caules igitur sup. emēdi sunt
Est enim hypozeugma:i.ab inferiore.Rex horū.i.priceps.i.qui plurimas sportulas sibi acqui-
siuit:vel qui eos ita pro libito regit:vel re vera quē sperauerant habere regem:sicut scḋo enei.
chorebus dicitur gener priami:q: fore sperauerat.Rex aūt est dominus conuiu[illegible]pē apud
Marti.inuenies. Rex ergo horum.i.qui debebat eis dare vnde cenam haberent: vel saltem
eos ad cenam inuitare.vorabit.i.ingurgitabit interea dum ipsi miseri comparant sibi holuscu
la:optima sup.obsonia siluarū et pelagi.i.que in siluis et pelago possent comparari.i.optimas
feras et optimos pisces.⁊ iacebit.i.procumbet tantum.i.solūmodo: ipse nullo accepto:in sup.
toris vacuis idest lectis discubitorijs quos ternos habebant:vnde triclinium dictū est.et sin-
guli quattuor conuiuas capiebant.vnde Hora.primo sermonū.Sepe tribus videas lectis ce-
nare quaternos.Iacebit inquā tantū ipse id est nullo conuictore adhibito.nam comedunt sup.
pleriq̄.hoc enim moris est vt quotiens ad generalitatem referimus verba sine suppositis pro
feramus.vt ita aiūt.vrbem quam dicunt romā. Nunquid de spinis colligēt vuas.⁊c.Comedūt
ergo iam fere omnes diuites:patrimonia.i.omnes diuitias quas ex successione patris obtinu
erunt:vna mensa.i.in vna cena vel in vno obsonio:sicut apud Horatium videre licet de ijs qui
ex canoris et preciosis auiculis cibum et qui ex vnionibus maximis potū sibi comparauerunt:
comedunt ergo sic:vt sup.nihil reliquant de tot pulchris ⁊ latis:⁊ tam antiquis orbibus. id est
mensis rotundis ex citro factis aut forte argento aut ebore:aut de tot vasculis rotundis:aut or
bibus que scissoria vulgus appellat. Pulchris ⁊ quod ad precium facit:⁊ antiquis quod ad cha
ritatem.Unde maxime damnandi tales sunt q̄ cōgesta forte multo sanguine ⁊ sudore et diu cō
seruata non sine maxima anxietate a maioribus:vna mensa consumunt. Nec placet vt dica-
mus:de tot orbibus.id est ex tot orbibus.quasi ex orbibus ītelligamus eos cibos capere. quia
tunc reliqui essent orbes:nec intestati morerentur . Nam potior sensus est subaudiendo quod
dixi.vel nihil subaudiendo sic. Comedunt vna mensa patrimonia a tot pulchris ⁊ latis ⁊ tam
antiquis orbibus:id est licet parentes eis reliquerint tot pulchros orbes ⁊c̄ . Comedunt ta-
men totum patrimonium vna mensa. Nullus parasitus.id est sectator ⁊ adulator cibi gratia
erit iam.i.quādo ita viuere volunt:vel postq̄ ita viuere instituerunt . Sed quis ferat.i.patiať
equo animo istas sordes .i. tam contemnandas feditates luxurie id est quas ipsi luxu suo seu lu
xuria id est nimia superfluitate sumptus faciunt:quibus tamen se lautos putent appellandos
Est quidē artificiose dictum:sicut illud in sequenti satyra Cum sis inter socraticos notissima
fossa cinedos.nihil enim est socraticis magis contrarium q̄ vt cinedi sint ⁊ tamen quia illi qui
cinedi erant se socraticos iactabant:cōiunxit repugnantia. Similiter et hic. Sordidus enim
proprie dicitur auarus non audens quicq̄ exponere pro lautiore vita. Luxuria autem dicitur

Acclamatio

vbi est superfluitas in amictu aut victu aut corporis habitione etiam in segetibus. Quomodo ergo dixit sordes luxurie? Certe quia in eisdem sunt. Sordidi enim merito dicuntur: quia nullum admittunt clientulum: aut parasitum. Luxuriosi autem in sumptu: quia vna comedunt patrimonia mensa. Et ideo acclamat poeta per indignationem satyricam. Quanta est gula. i. quanta est voracitas hominum: vel reuera quanta. i. quam magna est gula. i. ea pars hominis qua cibus ingurgitatur: quasi dicat oportet sit quam maxima: vtpote que ponit sibi. id est vni nullo admisso totos. id est integros apros animal per appositionem q. d. apros dico existentes animal natum propter conuiuia. i. comessationes: cum tamen conuiuia honestiora sint a conuiuendo dicta. Et potest esse sensus vt damnet consuetudinem eorum qui ex apris epulum dabant: quasi sine eis epulum dari non possit. Vel vt damnet eos qui animal natum. i. a natura productum propter conuiuia. i. vt plures simul viuant: ponunt sibi solis. Primus autem aprum solidum apposuit epulis. Seruilius tullus vt auctor est Plinius. Pena tamen sup. est presens. i. in promptu vel presto siue quam primum insequens: sicut venenum dicitur presens quod quam citissime necat: et deus vel amicus presens qui quod petitur quam ocissime confert.

Presens

Pena ergo. id est vindicta vel punitio est presens. id est statim sequitur quum. i. quando tu qui sic voras cibos: deponis amictus vt intres balneum postero die quam pauonem voraueris vt lautus ad aliam cenam properes: et quum tu turgidus. id est habens ventrem inflatum portas pauonem crudum. id est indigestum in stomacho tuo: in balnea. Est enim caro pauonis difficillime digestionis. vnde sanctus Augustinus de ciuitate dei. libro. xxi. capitulo. iiij. Quis ei inquit nisi deus creator omnium dedit carni pauonis mortui ne putresceret? Quod cum auditu incredibile videretur euenit. vt apud carthaginem nobis cocta apponeretur hec auis: de cuius pectore pulparum quantum visum est decerptum seruare iussimus. quod post dierum tantum quantum alia caro quecunque cocta putresceret: prolatum atque oblatum nihil nostrum offendit olfactum. Itemque repositum est post dies amplius quam triginta: idem quod erat inuentum est. Idem quod post annum: nisi quod aliquantulum corpulentie siccioris et contractioris fuit. Hec ille.

Pauo

Bene ergo hic pauonem crudum dicit: forte tamen pro homine crudo. Nam crudus est cui cibus indecoctus et indigestus in stomacho est: cuius aspectus immitis fere est vnde et crudelis dictus. sed etiam cibum crudum vulgo dicimus. Scies autem lautiora conuiuia a romanis fieri solita postquam lauti et vncti in balneis fuerant: et ita solummodo cenarum sumptuosarum mentio vbique fit. Nam prandia reprehendebantur. hinc. i. ex hanc balneatione repleto stamacho: fiunt sup. mortes subite: et senectus intestata. i. que nullum fecit testamentum: vel quia vnde faceret non habuit: vel quia subita morte preuenta non potuit. Noua fabula. id est fabulatio it. i. diuulgatur per cunctas cenas. Funus. i. ferctrum in quo erat cadauer: vel ipsum cadauer plaudendum. i. cum plausu accipiendum ducitur. i. effertur ad sepulchrum amicis. i. ab amicis iratis. Iterum vtitur antithetis. id est contrapositis. Nam irasci de re plaudenda non est vero simile. Sed varie responderi potest: vel vt amici videantur irati sub persona. id est sub inuolucro capitis quod caputium vocant: at tamen sibi plaudant quod ita mortuus sit antequam omnia consumpserit. Nam vt i veteris mimi prouerbio est apud A. gellium. Heredis luctus sub persona risus est. vel vt funus plaudendum dicatur ab alijs epulonibus quibus plaudendum erat in tam voracis hominis morte: et amici irati sint propterea quia parum reliquerit. Vel reuera plaudendum amicis: quia iam mortuus sit: iratis quia non prius.

Crudus

Man. ¶ Nil erit vlterius: postquam poeta ipse varia diuersaque vitia supra ostendit merito hec verba profert. In precipiti: in abrupto et cacumine ac summitate: adeo quod vlterius progredi non potest.

Vitium Vitium: dixit philosophus auctore laertio: vitium ad miseriam atque infelicem vitam sufficere: quantumlibet corporis affluat bonis. Vtere velis: seipsum hortatur ad scribendam satyram: vel monitorem amicum introducit. Loquitur autem metaphoricos

Nil erit vlterius quod nostris moribus addat
Posteritas: eadem cupient: facientque minores.
Omne in precipiti vitium stetit: vtere velis:
Totos pande sinus. dicas hic forsitan vnde
Ingenium par materie est? vnde illa priorum
Scribendi quodcunque animo flagrante liberet
Simplicitas. cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat mutius: an non?

Pone tigillinum: teda lucebis in illa:
Qua stantes ardent qui fixo gutture fumant:
Et latum media sulcum deducit harena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita vehatur
Pensilibus plumis: atq; illinc despiciat nos?
Cum veniet contra: digito compesce labellum:
Accusator erit qui verbum dixerit: hic est.
Securus licet eneam rutulumq; ferocem
Committas: nulli grauis est percussus achilles
Aut multum quesitus hylas: vrnamq; secutus.
Ense velut stricto: quotiens lucillius ardens
Infremuit: rubet auditor cui frigida mens est
Criminibus: tacita sudant precordia culpa
Inde ire et lachrime. tecum prius ergo voluta
Hec: animante tuba galeatum sero duelli
Penitet. experiar quid concedatur in illos
Quorum flaminia tegitur cinis atq; latina.

naute enim velis vtuntur: quo citius portum teneant. Sin⁹: ingenij vires. Dicas: dicere posses. Ingenium: naturalis sapientia ingenium est: auctore nonio: Et victorinus in Rheto. sic ait. Ingenium est vis quedã naturaliter animis insita: suis viribus preualens. In ingenio itaq; & sapientia est & eloquentia. Materie: vitiorum scilicet. Unde illa priorum. flaccus id satyra quarta ondit: Eupolis atq; Cratinus: Aristophanesq; poete Atq; alij quorum comedia prisca virorum est. Siquis erat dign⁹ describi: ꝙ malus aut fur. Quod mechus foret: aut sicarius: aut alioquin Famosus: multa cum libertate notabant. hinc omnis pendet lucillius hosce secutus mutatis tantum pedibus numerisq; facetus Cicero demum li. quarto tuscu scribit: ꝙ ne liceret carmen fieri ad alterius iniurias leges sanxerunt. Simplicitas libertas: simpliciter enim loquitur: qui aperte & libere dicit. Est autem libertas potestas viuendi vt velis: Auctore Cicerone in parad. Cuius non audeo dicere nomen. Domitianus enim libertatem ipsam oppresserat. Quid refert dictis. Loquitur adhuc amicus: & sensus est. Si Mutius sceuola in quem olim Lucillius inuectus est in se dictis parceret vel non: nihil referret: & id: quoniam nulli erant imperatores: sed respubli. libera hinc lucillius eum libere carpere potuit. Nunc vero minime liceret impune aliquem carpere. imperatores enim vlciscerentur. Hinc ait pone Tigillinum. Refert: distat. Dictis. in se ab lucilio quondam. Pone Tigillinum: vt olim mutium lucillius posuit. Tigillinum vero. id est hominem gratum imperatori: vt fuerat. Tigillinus Neroni. De tigillino aũt latius dictum est superius ibi. Cum fas eẽ putet. &c. Pone tigillinum. teda lucebis &c. hinc Cicero li. ix. epistola ad papyriũ optime ait. Reliquũ est neq̃d stulte nequid temere dicã faciãve cõtra potentẽ. Teda affixo ligno quod tedã appellauit quia vti teda arderet. fixo gutture. s. vnco quo tracti fuerant in arenã ad scalas gemonias: vbi postea pendentiũ crura frangebant: et iniecto igni ardebant. vel fixo gutture fumãt: quoniã affixi palo vt Seneca tradit cõburebant: vel vt Sueroni⁹ refert: q: noxijs gladij mucro mẽto supponebat vt visendã faciẽ preberent oĩbus. Deducit. ordo est: lucebis in illa teda qua ardent stantes qui fumãt fixo gutture: et q̃ deducit latũ sulcũ in media arena per quod nõ oẽs qui vrebant vnco tractos intelligẽdum. is aũt ordo verissimus est: quẽ per me excogitatũ: postea magis cõfirmauit quidã antiquissimus textus: erat enĩ sup deducit ꝓ glosula q̃ appositũ. deducit trahit. Qui dedit ergo tribus: respõdet amico poeta. ergo: q: simplicit ac libere i aliquos scribere minime nũc liceret vti quondã lucilio. Tribus patruis de ipso tigillino intelligẽdũ: prob⁹ enĩ (vt aiũt) sic scripsit. Mophonius tygillinus homo oĩm nequissimus tris patruos habuit quos oẽs vt eorũ hereditatib⁹ potiret veneno absumpsit: subtractisq; anulis & falso tabulis signatis hereditates sũmo scelere cõsecut⁹ ẽ. Aconita: Solin⁹ scribit in põticis oris aconẽ portũ esse: q̃ prouẽtu malorũ graminũ vsq; adeo celebris ẽ: vt noxias herbas aconita illic noiemus.

Ingenium

Libertas

Tigillinus

Aconitum

Uebatur supple sine reprebēsione. Pensilibus plumis: eleuatis in lectica. Quū veniet contra
cōsulentis seu cōmonētis amici verba. Digito cōpesce labellū. Perfer erit lucro lingua retēta
tuo: inquit Ouidius. Qui. supple illi. Uerbū dixerit: sic legi aiunt in antiquissimis codicibus
qđ quidē magis superiori sentētie cōuenit: Nā si etiā bene diceres: accusator tamen falsa refer-
ret: Hinc tacere melius. Hic est. eiusdē amici ostēdētis accusatorē vox est. Securus licz eneā.
Per hunc ⁊ alios subsequētes mortuos tm̄ ⁊ quasi incognitos viuētibus impune reprebendi
Eneas posse ostendit. Eneā: Eneas laudabilis interpretari potest. enos em̄ est laus: eneo laudo. An-
chise aūt troiani ⁊ veneris filius troianoꝝ dux fuit. de quo late Maro ⁊ Liuius. Rutilūq; fero
Ardea cem. Turnū intelligit rutuloꝝ regē: qui ardeā incolebat antiquo in latio sitā. Unde ⁊ Strabo
libro quinto appellat ardeā rutulorū coloniā. De distantia vero ab mari: quā ponit ipē secus est
Nā lōge propior mari est. Ponit em̄ stadia. lxx.. Cōmittas. tue satyre inseras. Percussus. i. rep-
Hylas bēsus ab aliquo. Hylas. Js vt Strabo docet li. xij. ex socijs herculis fuit: qui etiam argonauta
erat. Probus addit ꝙ in mysia dū ad bauriendū aquā ascanij fluuij vrnā extulisset: ⁊ ad ripā ac-
cederet adamatus ab nymphis ⁊ raptus est. Strabo vero iuxta prusiadē vrbē in bithynia fuis-
se scribit: vbi festa quedā celebrātur: in q̄bus ꝑ mōtes vagi ac saltātes hylā vocabāt. Hylas aūt
resono vel clamo significat. Ense velut stricto. Cōsulere iuuenali amicus videt̄ ne repbēdendo
Infremuit aliquos nominet. Quisq; em̄ sue culpe cōscius in se quoq; reprebēsionē accipiet: ꝗuis minime
Facies nominatus. Uelut: tanꝙ. Stricto: euaginato. Ardens: iracūdus. Infremuit: reprebendendo
Rubor vnde exclamauit insonuit. Est em̄ fremere magnū sonare: vt Nonius ait. Uirg. fremit impia plebes.
Rubet auditor: speculū em̄ mētis est facies (vt inquit hieronymus de castitate loquēs) ⁊ taci-
ti oculi cordis fatētur arcbana. Rubet auditor: id quidē pudore accidit: Natura em̄ cū aliq̄d ei
occurrit honesto pudore dignū. imū penetrat sanguinē: quo cōmoto atq; diffuso cutis tingit̄:
⁊ inde nascitur rubor: qui color est sanguinis: quē natura pudore tacta ante pro velamēto tēdit:
vt phisici dicūt: de quo legito Macro. li. vij. Cui frigida: mens est criminibꝰ. Uacare culpa ma
gnū est solatiū inquit Cicero li. vij. epistola ad Trebatiū. Frigida mēs criminibus: scelerū timo
Tremor et re id euenit. Unde etiā tremere solēt qui timēt: quia virtus anime introrsum fugiēs neruos re
pallor vnde linquit quibus tenebatur fortitudo mēbroꝝ: ⁊ inde saltu timoris agitātur. de hoc etiā Macro.
Precordia libro. vij. sat. Tacita: latenti. Sudāt: propter angorem ipsius culpe ⁊ anxietatē. Precordia. Exta
homini ab inferiore viscerū parte separātur mēbranis: que precordia appellāt: quia cordi pretē
dūtur. Pli. lib. xi. Interpres itē aristo. lib. i. de aialibus sic ait: Tenuissimū medio sub pulmone
septū transuersum pectoris est: que precordia ⁊ cinctū appellāt: costis ⁊ sub cartilagineis spine
annexū parte media tenue mēbraneaq; exilitate cōtextū. Inde ex culpa ⁊ intellecta repbēsione
ꝗuis minime noiatus irascitur: quid igitur ageret noiatus? Ire: scz veniūt ⁊ lacbryme: solent
em̄ pre nimia ira etiā lacbrymari. Prius: anteꝙ aliquē reprebēdas. Ergo: quoniā repbēsi ma-
xime irascūtur ⁊ scribendi libertas ablata est. Hec: que superius dicta sunt. Animāte tuba: id ē
hortāte ⁊ impellēte ad pugnā: quo verbo Macro. etiā vsus est lib. i. de som. sic dicēs. Spem re-
gis animauit. Et lib. v. sat. sic. Sed ⁊ spe future felicitatis animauit: Uel si aie ante tubas vti in
antiquissimis codicibus legi aiūt placeret sic cōstrue. Ergo prius tecū voluta hec o aie. i. o mēs
ante tubas. i. anteꝙ tube sonēt ad pugne initiū: hoc est anteꝙ scribas: ⁊ sic poeta loquet̄: nam
seipm̄ cōmonet: Aliter em̄ amici verba essent: Poete vero illa. Experiar: quid cōcedat̄ ⁊c. Duel
li: hoc est belli: ex duello em̄ bellū factū est, auctore Fabio lib. i. Experiar: ostēdit se mortuos rep̄
Appia via bensuꝝ. Flaminia: de hac iam superius. Latina: preclarissime sunt vie: vt Strabo docet lib. v.
Ualeria. c. Appia. latina. Ualeria: Appia quidē ad mare vsq; sinuessam protēditur. Ualeria vero in sabi-
Latina via niā vsq; marios: a tyburtinis em̄ capiēs initiū ad marios ⁊ corpbiniū pelignoꝝ metropolin du
Algidū cit. In ea latine vrbes sunt Ualeria: ⁊ carseoli: ⁊ alba. Inter appiam ⁊ valeriā media latina est:
Ferentinū que ad casinū oppidū cōiūgitur appie: ab capua decē ⁊ nouē distans stadijs. Trāsit aūt latina ꝑ
Frusino Tusculanos mōtes ad oppidū descēdēs Algidū. postmodū in ipā latina vrbes sunt Ferentinū
Fabrateria ⁊ frusino fabrateria iuxta quā Trerus amnis fluit. Aquinū q̄ magna ciuitas ē: iuxta quā Mel
Aquinum pis flumen labitur ingens. Casinū preclara ciuitas est latinoꝝ nouissima. Hec ex lib. v. Stra-
Casinū bonis. Uia aūt flaminia ⁊ latina mortuoꝝ tumuli erant. Unde idē poeta satyra q̄nta ait: Et cui
Augusti per mediā nolis occurrere noctē: Cliuose veheris dū per monumēta latine: Augusti quoq; re-
Mausoleū liquias in Mausoleo hoc est monumēto inter flaminiā viam ripāq; tyberis condiderūt: quod
opus sexto suo cōsulatu extruxerat: circūiectasq; siluas ⁊ ambulationes in vsum populi tūc iam
publicarat qđ Suetonius scribit: latius tamē Strabo libro quinto.

¶ Nil erit vlterius. Hic incipit vltima inter principales partes huius satyre: in qua poeta sic procedit. Primo ostendit omnia vitia tempore quo motus est ad satyram scribendam fuisse in summo gradu: ita vt posteri nihil noui sceleris excogitare possint: et ergo cohortatur se in secunda persona tanq̄ alium dicens. vtere velis et pande totos sinus. i. plenā operam in scribēda satyra. verūtamen quia non viuorum sed mortuorum vitia licitū erat noīatim carpere: ideo inducit ad imitationem persij monitorē: et dicit: quia oīa q̄ nūc regnant vitia: carpere non possum expresso nomine eius qui ea cōmisit: quod tamē presupponere videor: et quo per hoc infero mihi scribendū esse: tu quisquis ades admonitor vel castigator dicas mihi hoc loco vnde o Iuuenalis fiet tibi libertas scribendi quicquid velis sicut facta erat prioribus vt lucilio et grecis? q. d. nullo pacto fiet tibi. Ad quod poeta more irascentiū ex arte rhetorica cū respondere nequeat ad interrogata (id enim lata lege cautum erat ne quis famosum libellum edat) obijcit aliā questionem dicens Cuius nō audeo dicere nomen? q. d. nullius nō audeo. immo cuiuslibet audeo quod cōfirmat exemplo lucilij qui Mutiū reprehendebat parui faciēs an ignoscat nec ne. Ad quod admonitor. queris cuius nomen non audeas dicere? Pone solūmodo tigillinū. i. quēuis pessimum et vilissimū hominē: sed magnū adulatorē: et impatori charum sicut erat tigillinus Neroni. tu statim ad suppliciū traheris quo modo quidā sanctorum martyrū a Nerone trahi iussi sunt. Vt eni dicit Calderinus: duo genera suppliciorū erant apud antiquos. aut enim puniebantur more maiorū: hoc est pendentes e furca nudis corporibus ⁊ cesi virgis vsq̧ ad mortem: vt tranquillus interpretat̃ ad scalas gemonias trahebantur. hoc est inserto gutturi vnco producebantur in arenā vbi postea pendentium crura frangebantur: et iniecto igni ardebant Hoc genus supplicij in claudio cōmemoratum est a Suetonio tranquillo: et Nero exercuit in christianos: quibus ardentibus in vsum luminis vsus est. Nouū excogitauit Domitianus qui faces per obscena imitti iubebat. hec ille. Ad hoc aūt obiectum admonitoris respondet poeta si ita est ꝙ suppliciū de me sumeretur: permittā ergo homicidā pessimū in malicijs suis gloriari et nos despicere. Immo dicit admonitor cum obuiā forte venerit digito compesce labellum ne verbum siue bonū siue malum dixeris: q2 accusator aderit: sed si vis scribere satyram esse poteris securus: licet cōmittas libro tuo antiquissimos heroas et principes: vt apud latinos aut troianos eneā et thurnū: apud grecos achillē: qui percussus. i. postq̄ occisus ē nulli grauis est et etiā hylam q̄uis sit multum quesitus. Respondet poeta: verū quidē est ꝙ id securus faciam: sed non tam vtilis reipub. aut bonis moribus. nam quis fructus sequetur si mortuos carpam quasi dicat nullus. At cum lucillius mordaci verbo quasi ense stricto vitiosos profligauit viuentes: erubuerunt et alij veriti sunt peccare. Respondet admonitor. verū quidē dicis. sed lachryme ⁊ ire nascebātur et adhuc nascerentur inde: id est ex illa manifesta reprehensione: ⁊ ita constitues tibi multos inimicos: cogita ergo hec priusq̄ feceris. Nam si quē prouocaris ad pugnā et iam in harena seu loco ad hoc constituto galeatus prodeas: tunc tardū esset nimis si te duelli penitere ceperit. Respondet poeta bene mones. et ergo ego experiar quid libertatis mihi cōcedatur in eos qui in vijs publicis sepulti sunt: quasi dicat in mortuos. Ac si velit dicere se scripturum esse in sequētibus in mortuorū vitia. Quod subtilissime facit: quia non est dubium quin multa scribat in domitianū et eius adulatores: sicut Persius in Neronē: sed sicut persius quedā inserit vt possent ad aliū referri: ita si quis ea quo iuuenalis scribet in domitianū scripta affirmauerit: possit dicere protestatū esse se nihil scripturū nisi in sepultos. Et hec sententia meo iudicio est Scio verū esse quod comicus dicit: quot capita tot hominū sententias: spero tamen fore vt multi peritorū in nostrā ierint. Nam filum satyre sic optime nectitur. Ne tamē de inuentis meis glorier: ordinē familiarē dūtaxat repetam: qui huiusmodi est. Nil supple vitiorum: erit vlterius: id est vltra ea que modo fiūt: quod posteritas addat: id est quod posteri siue q̄ post nos venturi sunt: addant: id est addere possint: nostris moribus: id est institutis seu modo viuēdi q̄ pessimus est. Minores supple in tempore: id est posteriores nostri cupient supple facere ⁊ facient eadem supple facinora: quasi dicat nihil noui aut cupere aut facere poterūt: ⁊ quia quodammodo minus est cupere tantū: q̄ cupere ⁊ facere. cum plus ⁊ peius sit cupere malū ⁊ non facere: q̄ facere ⁊ nō cupere: ideo preposuit quod minus est: sicut Virgilius in. vi. eneid. Ausi omnes immane nephas ausoq̧ potiti. Omne vitium stetit: id est semel fuit in precipiti: id est in supremo vertice vnde patet precipitiū. Vertex enim dicitur a vertēdo eo ꝙ cū altius ascendi nō possit illic vertēdū sit: et preceps est quod ruit capite priore siue anteriore sicut qui altius q̄ datum est arti aut nature ascendere volunt. Quia aūt omne vitiū stetit in precipiti: id est iam con-

sumatū est et in supremo gradu fuit:vtere o iuuenalis(cohortatur eñi vt dixi seipm̄)velis ⁊ pā
de:id est aperi et expone ventis totos sinus:id est incuruaturas tam velorum q̄ antēnarū: hoc
est nauiga pleno vento quod est naua plenā operā ad satyram scribendā. Nauare autem est ci-
Nauare to et multū ad optatū perducere:eo ꝙ nauibus cito et multa ⁊ longe plura q̄ curribus ad portū
peruehimus. Naues aūt tunc maxime procedunt quādo habent fluxū secundū:id est sequētem
et a tergo:⁊ ideo secūdare dicimus pro fortunare aut prosperare. Item quādo vtimur remigio
et vento:vnde qui pleno cursu se aliquid facturos pollicētur dicūt se vsuros velis ⁊ remis. Ve-
rūtamen vbi bonus est ventus nō est opus remigio:et ideo quia plus proceditur ventis aut ve
lis q̄ remis dixit vtere remis.et pande totos sinus. Sinus aūt est omnis angulus inuolutus:
capax alicuius rei.vt sinus maris.sinus velorū.sinus oculorū:sinus etiā vestiū potissimū in pe-
ctore. Nam gremiū inter femora dicitur. Nec placet vt sint verba admonitoris quia iam primū
introducet monitorē dicens. Tu quisquis es admonitor forsan dicas hic:id est hoc loco:hoc est
ad hoc ꝙ significaui mihi toto conatu scribendū esse:eo ꝙ iam maxime regnēt vitia:presuppo
nens ꝙ ea possem reprehendere.dicas inquā o iuuenalis:vnde supple tibi detur ingeniū par:
id est sufficiens materie:si scribere supple liceret:et vnde supple fiet tibi:simplicitas:id est vni-
formitas ⁊ indifferentia siue mera libertas scribendi quodcūq3:id est quācūq3 rem: siue q̄dcun
q3 peccatū liberet supple scribere aīo flagrante:id est dū anim⁹ flagrat:id est ardet ⁊ excādescit
contra vitia:quasi dicat si liceret scribere omnia ea vitia que nūc regnāt:nō sufficerēt vires in-
genij:et si suffecerint nō liceret:propter legē latam. ¶ Ad quod iuuenalis querēs cum indigna
tione:quia dictū erat simplicitas.quasi auderet hos notare ⁊ nō illos. Cuius nō audeo dicere:
id est aperte infamare nomen? quasi dicat nullius nō audeo imo cuiuslibet audeo. Quid eñi re-
fert:id est interest an mutius albutius vel vt quidā dicūt sceuola quē Lucillius carpsit dicente
Persio:secuit Lucillius vrbem:Te lupe:te muti ⁊ genuinū fregit in illis. An inquā mutius ig-
noscat:id est veniā det lucilio an non:id est an quiuis nobilis ignoscat mihi an non:quasi dicat
nihil refert an quiuis nobilis reprehensus a me ignoscat an non: sicut non rettulit an mutius
ignosceret lucilio an non. Et nō intelligas ꝙ iuuenalis velit reprehendere mutiū sed quēuis si
milē:nec ꝙ aduersarius siue admonitor loquatur de tigillino qui erat tempore neronis: sed de
quouis adulatore sic charo imperatori domitiano sicut tigillinus neroni:de quo Suetoni⁹ sic.
M.ophonius tigillinus obscuris parētibus:feda pueritia:impudica senecta:prefecturā vigi-
lum et pretorij et premia virtutū que velocius erat vitijs adeptus:crudelitatē mox:deinde aua
ritiā et virilia scelera exercuit corrupto ad omne facinus nerone.⁊c. Dicit ergo admonitor:ro-
gas cuius non audeas dicere nomen? Non solū nō audeas ponere mutiū:id est virū nobilem ⁊
potentē:sicut erat mutius:sed pone:id est describe solūmō tigillinū: id est quēuis vilem hoīem
et sceleratū:charū tamē imperatori sicut erat tigillinus neroni:tu lucebis:id est lucidus ⁊ inflā
matus stabis in illa:id est nota ⁊ famosa teda:id ē ligno pingui cito ⁊ clare ardēti cui affixi erāt
Legitur aūt residuū tribus modis. Nam Calderinus et Valla dicūt ꝙ media harena sit nti ca-
sus:et licet media in vltima corripiatur excusatur q: est vltima dictionis et prima tertij pedis:
sicut ibi Omnia vincit amor et nos cedamus amori. Et ita ordo ꝓm eos est. Tu lucebis in ea te
da:qua ardent stantes qui fumāt gutture fixo per vncū quo tracti sunt vel per ensem suppositū
et supple qua media harena deducit:id est deducendo facit in se latū sulcū: id est latā fissuram.
Mancinellus dicit non nti sed ablatiui casus esse:verū licet subaudiatur:qui:numerus nō qua
drat. Ego aūt potius legerē fumat:vt sit Qua stantes ardent:et is supple qui fumat fixo guttu-
re:et is qui deducit latū sulcū in media harena:adhereo tamen prime sententie. Respōdet poeta
Ergo si ita est ꝙ non audeam etiā vilissimū hominē notare dū viueret.tigillin⁹ supple ⁊ quiuis
alius similis tigillino qui dedit tribus patruis:id est fratribus patris sui vt hereditatem habe-
ret aconita:id est succū illius herbe venenosum:vehetur:id est sinetur ꝑ me vehi et exaltari in
plumis pensilibus:id est puluinarijs in lectica pensili fulsitus:atq3 despiciet.i.deorsum cū con
temptu videbit nos illinc.i.ab illis plumis seu illa lectica. Immo inquit admonitor:cū talis ve
niet contra:id est obuiā tibi.cōpesce:id est cōclude vel cōprime digito labellū ne quid supple lo
quaris.quia qui dixerit verbū:id est si quis est qui dixerit verbū.accusator erit:id est aderit sup-
ple dicēs hic est o imꝑator qui sup.hoc dixit. Vel si legis verū sic:quia accusator erit dicēs hic
est qui dixit verū:id est qui dixit aut te adulatorē aut imperatorē perditū:aut aliquid simile q̄d
verū est:nō tamē dicet te verū dixisse:sed mentitū esse licet verū dixeris. Est in fabellis vulgari
bus:cum quodam tempore leo rex siluarum egrotaret lupū illi attulisse arietem pinguē:⁊ ita le

te acceptū et deductū per regiā omnē que ossibus ꝛ pellibus predarū feda erat: interrogatūq3 a n ne bene oleret: respōdisse ꝙ non: ob qđ indignatus rex illi pellē a scapulis detraxit: ꝛ ita sanguinolētū exeuntē aduentanti vrso occurrisse: ꝛ illi casum suū exposuisse: quē cum vrsus vitare vellet contra dixisse ꝙ bene oleret: ad quod rex. alter inquit vestrū mentitus est et cu3 nesciam vter: parē penā dabitis: itaq3 illi quoq3 pellē detraxit: quā rem vbi vulpes intellexit que pullu3 afferens regē quoq3 visebat: finxit se cū similiter interrogaretur tātū piscatui incubuisse ꝙ pre reumate nihil olfaceret itaq3 salua euasit: qđ cū ceteri admirarētur. in domibus inquit regum: neq3 verum nihil falsum' dicere licere noui: tacens ergo euasi. Licet ergo veru3 dixeris: imo si quoduis verbū dixeris accusaberis: sed securus supple esse poteris: id est sine cura quia extra periculū licet cōmittas: id est inseras carminibus tuis eneā filiū veneris et anchise: et caput romani gereris: aut rutulū ferocē dū viueret q egre tulit ꝙ a iunone manibus enee ereptus esset Achilles fortissimus grecorū filius thetidis et pelei regis thessalie pcussus: id est occisus a paride ꝛ deiphebo in templo apollinis nulli pro nō et vlli: non est grauis. i. molestus vlli: qui dum viuebat molestissimus erat omnibus troianis ꝛ etiā agamēnoni impatori exercitus grecoru3. Et melius exponitur percussus. i. occisus ꝙ reprehēsus: imo magis ,ppie dixit percussus ꝙ si occisus dixisset: quasi manu diuina tactus: dicēte Virgilio. Phebe graues troie semp miserate labores Dardana qui paridis derexti tela manusq3. Et hylas puer dilectissimus herculi quesitus multū ꝛ secutus vrnā. i. submersus cū vrna nulli grauis est: ꝙuis herculē vindicē habeat. Respōdet poeta. q. d. id verū esse sed minoris vtilitatis esse mortuorū vitia notare ꝙ viuentiū: quia quotiēs lucilius satyricus ille qui apud romanos primus satyrā nouā scripsit veteri tamē libertate ardens. i. acri ꝛ ardenti verbo insectans vitiosos adhuc viuētes vel vitia recitans velut. i. sicut ense stricto. i. nudato vel euaginato infremuit. i. fremitū ore indignabūdo dedit: auditor cui mens est frigida. i. timore ꝛ tremore perculsa: criminibus. i. ob crimina: rubet supple in facie: ꝛ precordia. i. interiora circa cor sudāt culpa. i. pre culpa tacita. i. latente. Dices quomodo sudant precordia si mens est frigida. Respōdeo mentē esse frigidā non cor: ꝛ metaphoricos non simpliciter sed criminibus: si eñ virtus dicit ardēs vt. vi. eneid. Aut ardēs euexit ad ethera virtus: vnde charitas ignis est. Bene dicuntur vitia frigida. etiā potest fieri naturaliter vt precordia sudent: ꝛ cetera mēbra fere frigeāt. q. d. Et ob id multi cauerūt peccare. Quia vt dicitur in epistolis Horatij. Oderūt peccare boni virtutis amore. Oderūt peccare mali formidine pene. Respōdet admonitor inde. i. ex hac re: quia timēt ꝛ egre ferunt reprehēdi: ire oriūtur et lachryme: et ergo voluta. i. frequēter volue ꝛ cōsidera hec tecū. priusq̄ sup. scribas: aut quēuis ad iram prouoces: quia penitet galeatū. i. qui iam ab armigero galeā accepit vt cōgrediatur cū hoste sero. i. nimis tarde: tuba animāte. i. classicis instigātibus aīos. hoc est quādo tuba inflatur ad dandū animos conflicturis: ꝛ ita videtur melius stare: ꝙ anime vel aīa ante tubā vt sint verba monitoris sicut Horatius in principio secūdi sermonū introducit trebatiū sibi consulentem melius esse vt nō scribat ꝙ scribendo quēuis maiorum ledat: melius inquā est vt sint verba monitoris ꝙ poete ad animū suū loquētis: quia sequētia verba sunt poete: dicētis. Ergo cū supple periculosum sit quenq̄ viuentiū prouocare. ego experiar quid cōcedatur: id est permittatur in: id est cōtra illos quor cinis: id est vrna in qua reliquie sunt tegitur: id est sepelitur in supple flaminia sup. via et latina sup. via: que erāt strate lapidibus ꝛ multorū diuitū monumētis ornate: hoc est in mortuos vt prius exposuimus. Et hec de prima satyra.

¶ Explicit prima satyra.

Man.

¶ Secunde satyre argumentum.

Qui simulant curios satyra patuere secunda.

Sauromate — Meotis — Tanais

Ltra sauromatas ⁊c. Indignatus poeta multorum hypocrisi: hoc modo excla mat. Sauromatas. Sauromate superiorem asie partez occupant que ad bo ream conspicit. Ipsi enim sunt qui meotidem paludem circūhabitant ex ama zonum semine procreati. vastam quendam syluam inhabitant: cuius per me dium tractus tanais intra ꝓpin quam paludem dilabitur: multo q̄ꝫ prius inflatus borea: ⁊ per scy thiam diffusus īmensam illuc cō uehit glaciez: infelicesq̄ꝫ illos fa cit q̄ vicina incolunt loca. vt Dio nysius scribit.

Oceanus glacialis

Glacialem ocea num. Superius ad boreaz cum sol ibi tarde tepideq̄ꝫ illuceat ob ipsius ab cursu distātiā. ⁊ vallatā altissimis collib⁹ regionē: ex qui bus obdurata inhorrescit glacie quicquid ea loca circūfluit ocea nab concretis vndis glacialez pontū appellāt: aut ab eo q̄ ibi fluctus interisse videantur mor tuū mare: qd̄ etiaz Dionysi⁹ scri bit. Audēt loqui. s. Curios. i.

Curi⁹ dētatus

cur̄ij ꝓbitatē. Marc⁹. n. Curi⁹ dē tatus qui de samnitib⁹ triumpha

Satyra secunda.

Ltra sauromatas fugere hinc libet et glaciem

Occeanum: quotiens aliquid de moribus audent

Qui curios simulāt: et bacchanalia viuunt.

Indocti primum: q̄q̄ plena omnia gypso

Chrisippi inuenias. nam perfectissimus horum

Si quis aristotelem similem vel pittacon emit:

Et iubet archetypos pluteum seruare cleantas.

Baccbanalia

uit ⁊ de sabinis tertio de lucanis pyrrhū epirotā et italia pepulit. legati samnitū aurū offerēti bus cū ipe in foco rapas tolleret malo hec inq̄t in fictilib⁹ meis eē ⁊ aurum habētib⁹ imperare Demū sua plurima ob merita dom⁹ eius amplificata est: ⁊ agri iugera quingenta publice data. Auctor est Plinius. Qui curios simulāt: Martia. item li. vij. ad Gallam inquit. Quere ali quem curios semp fabiosq̄ꝫ loquentem. Hirsutum: ⁊ dura rusticitate trucem: Inuenies: sed ha bet tristis quoq̄ꝫ turba cinedos. Difficile est vero nubere galla viro. Et bacchanalia viuunt: id est tanq̄ bacchanalia celebrantes. Hec enim sacra noctu in vrbe ⁊ clam celebrabantur ab mari bus ⁊ mulieribus: hinc stupra promiscua ingenuorum feminarumq̄ꝫ erant: addite voluptates religioni vini ⁊ epularum: quo plurium animi illicerentur: erantq̄ꝫ plura virorum inter se q̄ fe minarum stupra. Siqui minus patientes dedecoris fuissent ⁊ pigriores ad facinus pro victi mis immolare nefas non putabant: ibi deniq̄ꝫ omnia infanda patienda primum deinde facien da erant. inde etiam falsi testes exibant: venena item ⁊ intestine cedes. multa dolo pleraq̄ꝫ per vim audebant: hec ex Liuij libro nono de bel. macedonico: plura etiam diximus sat. vi. ibi hulu

Gypsum — Chrypsipus

lāte priapo. Gypso. Gypsum calcis albe genus est: plura eius genera: gypso autem madido statim vtendū est: q̄m celerrime coit ac siccat. de quo Pli. li. xxxvi. Chrisippi. Chrisipp⁹ Zeno nis siue Cleātis auditor fuit vir q̄dē ingeniosus ac acutissim⁹ in oī gn̄e orōnis. adeoq̄ꝫ in diale ctica insignis vt pleriq̄ꝫ dicerēt: si apd̄ deos vsus eēt dialectice nō futurā aliā q̄ chrysippeā. fu it ⁊ laboris patiētissim⁹ vltra oēs qd̄ ex ei⁹ voluminib⁹ ꝯstat: q̄ sūt nūero. lxxv. Aiunt itē quingē tos eū v̄sus q̄tidie scribere solitū. Erat aūt ībecilli tenuiq̄ꝫ corpusculo: vixitq̄ꝫ ānos tris ⁊ septu

Aristoteles

aginta. Auctor ē Laertius. Aristotelē: is voce gracili exilib⁹ crurib⁹: puisq̄ꝫ oculis fuit: veste insigni ⁊ anulis ac tōsura vtēs. xvij. etatis āno: Platonē audire cepit: ānosq̄ꝫ. xx. apud eū cōmo

Mendaces — Indocti — Parentes — Discipuli — Uirtus — Diuitie — Necessarie

rat⁹ est. Introgat⁹ q̄dnā mēdaces lucrātur: inq̄t vt cū v̄a dixerit nō illis credat. Rogat⁹ itez q̄ differrēt docti ab īdoctis inq̄t q̄ viuētes ab mortuis. pentes q̄ liberos erudiēdos curassent di cebat lōge honorabiliores eē his q̄ solū genuissēt. hos. n. viuēdi tātuz illos ēt bn̄ hteq̄ꝫ viuendi auctores eē. Introgat⁹ q̄ pacto discipli egregie ꝓficerēt: si excellētiores ait ꝓseq̄ntes tardio res n̄ attēdāt: v̄tutē ad btāz vitā sibi mime sufficere dixit: q̄ppe corpalib⁹ bōis externib⁹q̄ꝫ idige re. miserū atq̄ꝫ infelicē fore sapiētē siue doloribus afficiat siue iopia: ⁊ ceteris hmōi icōmodis p̄mat obijt āt quū eēt ānorū. lxiij. h oia ex laertio. Pittacon. fuit is mitylene⁹ e septē sapiētib⁹ vn⁹: q̄ cū

decem annis rempublicā tenuisset ei a ciuibus traditā seipsum sponte magistratu abdicauit pbo cacio dicenti querendū esse studiosum ac frugi virū:inquit etiā si valde quesieris nō inuenies. Dixit item amico noli maledicere ne inimico quidē.pudicitiā ama.veritati stude.tempus nosce Vixit annos plusq̄.lxx.auctor in ijs laertius.¶ Archetypos:principalis seu antique figure. archē enī principalis dicitur:ꝛ typos figura.archeos itē antiquū significat nobis. Dicunt etiam archetypū quodcūq̄ ita primū fabricatū sit vt exemplar reliquis fiat. Pluteum:armariū:plutei nāq̄ tabule dicūtur quibus aliquid prescepitur:vt Festus ait. Plutei enim dicūtur qui ad similitudinē cassidis cōtexuntur e vimine:ꝛ cilitijs vel corijs protegūtur in vsum bellicū. De quibus latius scribit Vegetius libro quarto. Cleantas vel cleantas vt in antiquis legi. Cleantes autē primū pugil fuit:profectus vero athenas apud zenonē studiose philosophatus est:memorie ꝓditum est ipsum laboriosissimū fuisse adeo vt inopia cogente se mercenariū faceret ac noctu quidem in hortis hauriret aquas:interdiu aūt operā studijs liberalibus daret. Erat illi quidē eximiū studiū. Ceterū ingeniū obtusum atq̄ tardissimū:tamē id labore studio ac diligentia vincebat. Et quū aliquādo probro sibi daretur q̄ esset timidus:at ideo inquit parū pecco. Aiunt eū que ab zenone audierat in testa boūq̄ ossibus inscribere solitum:cum pecunijs careret quibus chartā emere potuisset. hoc vite instituto clarus obtinuit vt zenoni succederet. Reliquit autem pulcherrimos libros ac multos:hec ex laertio.

Studiosus vir. | Archetypus | Plutei | Cleantes | Ascen.

Ltra sauromatas. Licet in satyris scribēdis nullus seruetur ordo:videntur tamen satyrici ea primū et maxime sectari vitia que pessima ꝛ perniciosissima iudicauerūt:ideoq̄ Horatius qui auariciā.i.malā cupiditatē iudicauit omnis mali matrē dicens. Danda est hellebori multo pars maxima auaris: Nescio an anticyrā ratio illis destinet omnē.in prima satyra auariciā psequtur. Persius aūt qui bonos poetas plurimi facere videtur:ꝛ econuerso malos pessime odisse:eos psequitur:q̄ poetica maiestate abutūtur.et aut inepte scribunt:aut recte scripta inepte recitant. Iuuenalis vero in hac satyra que post eā que prologi loco posita est primū locū obtinet maximos quosq̄ pessimi criminis arguit:et primū philosophos q̄ꝛ honestatē ꝛ sanctitatē et sapientiā profitentur:et tamē inhonestissime:iniquissime ꝛ stultissime viuūt:nā cum sapiētia hoīes maxime a beluis segreget:ipsi plusq̄ belue scelus turpissimū quod cōtra naturā est cōmittunt. Deinde impatorē domitianū:qui cū summū debeat esse iusticie columē: leges tamen p imane nephas et incestū a se reuocatas ꝛ approbatas trāsgressus ē. Tū iudices cause criminalis q̄ cū seueritate metuendi esse debeāt:mollicie habitus et vite auctoritatē amittunt. Et postremū sacerdotes potissimū albanos:qui cum ceteris in honestate vite ꝛ integritate morum ꝛ sanctitate doctrine prestare debeant:turpissimā vitā degunt: Quattuor ergo facit. Primum in principio. Secūdū incipit ibi Quis tulerit:sed tractat ibi Qualis erat nuper ꝛc.vbi etiā adulteros taxat. Tertiū ibi Fugerunt trepidi.ꝛc. Vltimū ibi Fedius hoc aliquid quādoq̄ audebis. Omnes aūt he partes cōdependent:ita q̄ videtur eē quedā cōtinuatio materie. Primū ergo in philosophos hypocritas insurgit:quō saluator noster scribas ꝛ phariseos ꝓpter hypocrisim maxime rephendit.¶ De his eutem ita scribit Aulus gellius libro octauo capitulo secundo Ad herodē atticū consularē virū ingenioq̄ amenor ꝛ greca facūdia celebrē adijt nobis presentibus palliatus quidā et crinitus:barbaq̄ prope ad pubem vsq̄ porrecta:ac petijt es sibi dari:ad panes emēdos scʒ. Tū herodes interrogat:quisnā esset. Atq̄ ille vultu sonituq̄ vocis obiurgatorio philosophū sese esse dicit:mirari quoq̄ addit:cur querendū putasset qđ videret. Video inquit herodes barbā ꝛ palliū:philosophū nō video. Queso autē te cū bona venia dicas mihi:quibꝰ nos vti posse argumētis existimas:vt esse te philosophū noscitemus? Interibi aliquot ex his qui cū herode erant:erraticū esse hoīem dicebant:ꝛ nullius rei:incolāq̄ esse sordētiū ganearū:ac nisi accipiat qđ petit:cōuitio turpi solitū incessere. Atq̄ ibi herodes. Deinꝰ inquit huic aliquid eris cuiusmodi est:tanq̄ hoīes non tanq̄ homini. Et iussit dari preciū panis xxx.dierū. Tū nos aspiciens qui eū sectabamur. Musonius inquit circūstanti cuipiā id genus et philosophū se ostentāti dari iussit mille nūmū. Et quū plerīq̄ dicerent:nebulonē esse hoīem malū ꝛ maliciosum:ꝛ nulla re bona dignū:tū musoniū subridentē dixisse aiūt:dignus igitur est argento. Sed hoc inquit potius dolori mihi atq̄ egritudini est:q̄ istiusmodi aīalia spurca atq̄ probra:nomē vsurpāt sanctissimū:ꝛ philosophi appellātur. Maiores aūt mei athenieses noīa iuuenū fortissimoꝝ harmonij ꝛ aristogytonis:qui libertatis recuperāde gratia hipiā tyrannū interficere adorti erāt:ne vnq̄ seruis indere liceret:decreto publico sanxerūt: quoniā nephas

Hypocrite philosophantes

ducerēt noīa libertati patrie deuota: seruili cōtagio pollui. Cur ergo nos patimur nomē philosophie illustrissimū i hoib⁹ deterrimis exordescere? Hec ibi. Dicit ꝗ poeta sic. Quotiēs ij ꝗ simulāt curios .i. viros castissimos ⁊ maxie sobrios. et tamē viuūt bacchanalia: hoc est incōtinēter et voluptuose audent de moribus disputare: aut mores docere: ego vellem aufugere hinc vsq; ad oceanū glacialē vbi zona frigida perpetuo gelu rigens dicitur. Primū eñ sunt indocti: ⁊ tamē simulāt se doctos ⁊ amatores doctorū: ad quod simulādū habēt domi sue simulachra doctissimorum philosophoꝝ. Quia quilibet videtur eius imaginē aut simulachrū amare: cuius vitā amat. Et ideo inepti sumus christiani qui potius picturas prostibulis ⁊ lupanarib⁹ dignas ꝙ honesti viri thalamis in cubiculū nostrū adducim⁹: neglectis aut parui habitis saluatoris nostri sanctorūq; imaginibus. ¶ Ordo est. Libet .i. delectat ⁊ placet fugere .i. per fugā celeriter discedere aut rapi qḋ plus est ꝙ proficisci: hinc .i. ab hoc loco mihi natiuo vbi libentissime esse debeā. Qḋ idē doluit melibeo dicenti apud virg. nos patriā fugimus: vltra sauromatas qui tamē superiorem partē asie: boreā versus inhabitāt. et per id vltra oceanū glacialē .i. vltra mare magnū ppetua glacie horrens. hoc est in zonā inhabitabilē propter perpetuū gelu: ⁊ habēt oīa emphasim. Primo ꝙ dicit vltra: quia satis durum ⁊ miserū esset illucusq; proficisci. Scdo quia dicit sauromatas qui populi feri sunt ⁊ malo assueti. Tertio quia fugere qḋ fugatoꝝ ⁊ expulsoꝝ est: ⁊ plus ꝙ abire aut facessere: aut profisci aut migrare aut quouis pacto discedere. Hinc locum natiuū demonstrat natura charissimū: ⁊ ita multiplex dolor nascitur ⁊ a termino abs quo et a termino ad quē: ⁊ a modo: quia per fugā. Et tamē libet qḋ plus est ꝙ placet: nā id libet ad qḋ natura nos inclinat. Totiens aūt libet: quotiens sup. ij qui simulant .i. p hypocrisim referūt ⁊ representant curios .i. viros continētissimos ⁊ maxime sobrios qualis erat marcus curius dentatus: ⁊ viuūt bacchanalia .i. vitā ducūt more eorum qui celebrāt bacchanalia .i. bacchi festa in quibus fedissima peccata committebantur. Et ita erit aduerbialiter positum. Vel ſm Georgium. qui viuunt id est viuendo sunt ipā bachanalia .i. omnis turpitudinis domicilia: ⁊ hoc emphatice quō hoiēz scelestū scelus appellamus. Et ita bacchanalia esset nti casus: ⁊ est maioris significātie ꝙ in accusatiuo. filū tamē orōnis melius esset in actō. quotiens inquā tales simulatores audent super hiscere aut loqui aut mutire aliquid .i. quātūcūq; modicū de morib⁹ .i. de institutis ⁊ modo debite viuendi. Quasi dicat qui fedissime viuūt: nō debere mores honestos docere: quia vt dicit. Turpe est doctori ꝙ culpa redarguit ipm. Quod ⁊ Gregorius ⁊ Ambrosius approbāt. Et annota diligentiā poete: qui in fuga oīa auxit: hic oīa diminuit. Nā non dicit quotiēs disputāt aut declamationes in propatulo faciūt: sed quotiēs audent: qḋ quodāmodo minus est saltē ad indignationē excitandā ꝙ facere: quia multi audent qḋ nō faciūt: cōtra Nemo facit nisi coactus qḋ nō audet. Pulchre etiā subticuit verbū hiscere aut mutire aut simile: quasi qui nesciuerit inuenire verbū significās tam modicā mentionē de moribus facere quin malit aufugere ꝙ audire. Et signāter addit aliqd: quasi dicat quātulūcūq; exiguū. Tales aūt ꝗ se curios simulāt ⁊ bacchanalia viuūt sunt primū indocti qui tamē se philosophos dicūt. Unde ordo ē: hi sup. sunt primū .i. in primis indocti. Vel sic. Primū .i. primo loco in hoc gñe sunt indocti ꝙꝙ .i. tāetsi inuenias .i. qlibet inuenire possit apud eos oīa sup. loca plena gypso .i. statua gypsacea chrisippi .i. illi⁹ diligētissimi ⁊ doctissimi philosophi. Et si qras quare statuas phoꝝ domi habēt? Rñdet. Nā perfectissimus horū sup. est aut existimat esse si quis eorū sup. emit .i. publice cōpauit sibi aristotelem similē .i. ad similitudinē eius qui viuebat effictū ⁊ simulatū: aut pictacon phm ex septē sapiētissimis grecie. Et si quis eoꝝ iubet .i. vult pluteū .i. pinacothecā .i. repositoriū tabularū pictarū ſm Calderinū: vel armariū vbi libri reponūtur ſm vallā ⁊ mācinellū: Vel vt ego intelligo illud obiectū qḋ in cōclaui studiosi obijciūt oculis ne vagentur: qḋ confectū est ex tabulis siue asseribus: ad similitudinē pluteoꝝ bellicoꝝ sic appellatū. Cōcludūt eñ nōnulli sese dum aut carmina fingūt aut quāuis rē excogitāt pluteis: quos poete indignati verba inuētis nō respōdere preter industriā aut cōpositū cedunt vt testatur Persius. In cōspectu ergo suo e regione aduersa id maxime ponebāt cuius memores fieri sūmope desiderabāt. Et ita iubebāt pluteū seruare: id est vt pluteus seruet cleanthas .i. phos studiosissimos ⁊ laboriosissimos: archetypos .i. veteres ⁊ primū typū siue primā figurā aut protractionē bonoꝝ pictoꝝ habentes. Solent eñ pictores imperitiores doctioꝝ archetypos custodire: ⁊ ita custostiebāt tales phi cleāthas vt significent se imitari velle cleāthē illūviuū: aut vt se ei⁹ amatores significent ꝗ ei⁹ archetypos etiā charissime emerint. Accipit aūt hic archetypos adiectiue sicut apud Martialē. Sic tāꝙ tabulas scyphosq; paule Omnes archetypos habes amicos. Potest autē vterq; actūs a pte ante cōstrui: hoc est sic. iubet pluteū seruare cleāthas: ⁊ sic. iubet cleanthas seruare pluteum.

¶ Fronti: seuere videlicet ꝛ graui. Plinius libro vndecimo scribit: ꝙ frons homini tātum Man.
tristitie hilaritatis seueritatis index est. Atq; philosophus libro primo de aīalibus ait. Quibꝰ
hec magna segnes: quibus parua mobiles: quibus lata mente moueri idonei: quibus rotunda
iracundi sunt. Nulla: adhibenda est scilicet. Vicus dictus a vicinis: vel ꝙ vias habeat tantū si-
ne muris: est enim villa licet ꝛ vici dicūtur ipse quoq; habitationes vrbis: vtrūq; hic potest in-
telligi. Tristibus obscenis: seueris ꝛ immūdis. Castigas turpia: absenti loquitur per apostro- Apostrophe

Fronti nulla fides: quis enim nō vicus abundat
Tristibus obscenis? castigas turpia: cum sis
Inter socraticos notissima fossa cinedos?
Hispida membra quidē et dure per brachia sete
Promittunt atrocem animum: sed podice leui
Ceduntur tumide medico ridente marisce.
Rarus sermo illis: et magna libido tacendi:
Atq; supercilio breuior coma: verius ergo
Et magis ingenue peribonius: hunc ego fatis
Im puto: qui vultu morbum incessuq; fatetur:
Horum simplicitas miserabilis: his furor ipse
Dat veniam: sed peiores qui talia verbis
Herculis inuadunt: et de virtute locuti
Clunem agitant: ego te ceuentem sexte verebor?
Infamis varillus ait? quo deterior te?
Loripedem rectus derideat: ethiopem albus.

phen: id est auersum sermonē seu auersionem: teste Fabio libro nono: fit enim quū ad aliquē per secundam personā fit cōuersio. Castigas turpia. conuenit hic Horatij illud in satyra tertia. Cum tua non videas oculis mala lippus inunctis: Cur in amicoꝝ vitijs tam cernis acutum? Et Ciceronis illud libri primi officioꝝ. Fit enim nescio quomodo vt magis in alios cernamus ꝙ̄ in nobismetipsis siquid delinquitur. Idem vero libro tertio tusc. ait. Esse proprium stultitie alioꝝ vitia cernere obliuisci suoꝝ. Socraticos cinedos. Socrates

Socrates patre lapidario matre obstetrice natus fuit in oratoria promptus atq; acer: primus cum eschine discipulo oratoriꝝ cāpos aperuit. primusq; de vite ratione disseruit: hinc primus ethicen inuexit: ea potius inquirēda exhortans que mores instruerēt. Magna vero mētis altitudine carpētes se atq; obiurgātes cōtēnebat dicebatq; se scire nihil preter hoc ipm̄ ꝙ nesciret. nūcianti sibi quēdam se maledictis incessere bene ait loqui nō didicit: Apollinis demū oraculo mortaliū oīm Socrates sapiētissimꝰ predicatꝰ est. Sed eñ ex his q̄ successere socrati appellāturq; socratici nobilissimi sunt: Plato Xenophō ꝛ Antisthenes: auctor est laertiꝰ. De socrate itē sic ait Ci. li. v. tusc. Socrates aūt primꝰ philosophiā deuocauit e celo: ꝛ in vrbibꝰ collocauit: ꝛ in domos etiā introduxit: ꝛ coegit de vita et moribꝰ rebusq; bonis et malis querere ꝛc.
Scribit etiā inferiꝰ idē ita: Socratē ferūt quū vsq; ad vesperꝝ cōtētiꝰ ambularet: q̄situmq; esset ex
eo quare id faceret: r̄ndisse se quo meliꝰ cenaret obsonare ābulādo famē. Cinedos socraticos: Cinedus
id est pathicos de moribꝰ disputātes: vt Socrates agebat: q̄ primꝰ de vite rōe disseruit. Cinedꝰ
aūt dr̄ a cineo qd̄ ē moueo ꝛ edia pudēda. Notissima fossa. i. notissimꝰ oībꝰ vti fossa viatoribꝰ. vel
notissima fossa. i. notissima vitioꝝ labes: seu receptaculū vitioꝝ vti fossa est sordiū: seu fossa. i. vi-
tioꝝ lacꝰ aut fons notissimꝰ. Hispida mēbra q̄dē: polyphemꝰ apd̄ Ouid. inq̄t. Barba viros hir-
teq; decēt in pectore sete. Macro. li. vij. ait: ꝙ in corpe hūano ille ptes maxime vestiūt q̄bꝰ āpliꝰ
inest caloris. leue aūt ē mulieꝝ corpꝰ quasi naturali frigore dēsent: comitat eñ algorē dēsitas le-
uitas dēsitatē. Atrocē fortē seuerū. Podice leui: depilata sede. Marisce: Celsus ait i sede hulcꝰ Marisce
simile fungo nasci solere: qd̄ tollitur vel medicamētis vehemētioribꝰ: vel ferro adurēdū est. quē
fungū medici quidā putant eū esse: quē iuniores ficum appellauerūt. Iuuenalis aūt festiuitate
poetica mariscas scripsit: sunt eñ marisce ficus insipide. Martialis libro. vij. Infanti melimel
la dato fatuasq; mariscas: Nā mihi que nouit pungere chia sapit. Medico ridente: pro deridē-
te. turpi eñ causa morbꝰ ille euenerat. Libido. i. cupiditas: ꝓprie tamē libido est cupiditas effre
nata: que in oībus stultis inuenitur: est eñ aduersus rationē incitata. de qua Cicero libro: quar

to tuscu. Verius: iustius & rectius agit. Ingenue: libere. Peribomius: id dici potest vltra scurram: peri enim hoc loco significat vltra: & bomolochos scurra est. Vel peribonius appellatus est: quia perbiberet ac diuulgaret vitia sua: peribonton enim diuulgatum dicunt.

Fatis imputo: id quidem Manilij sentẽtie conuenit: inquit enĩ li. iij. Fata quoq; & vitas ho-
Fatum minũ suspendit ab astris. Sic felix aut triste venit per singula fatum. Fatũ vero dicit Plato esse voluntatẽ & iussionẽ dei: vti Prisci. li. vi. de duodeciʒ car. scribit. Chrysipp: Fatũ autẽ est inquit sempiterna quedam & indeclinabilis series rerum: de quo latius Gelius li. vi. ca. ij. & Se-
Morbus neca ait ep̃la. cix. Ducunt volentem fata nolentem trahunt. Morbum: morbũ appellant toti-
Egrotatio us corporis corruptionem. Egrotationẽ morbum cum imbecillitate: vitium cum partes corpo-
Vitium ris inter se dissident: ex quo prauitas membrorum distortio deformitas. Sic Cicero libro quarto tuscu. hic tamen morbũ accipimus impudicitiã. Qui vultu morbum incessuq; fatetur. Seneca quoq; epistola quinq̃gesimatertia: sic ait. Omnia rerum oĩm si obseruantur indicia sunt: et
Impudicus argumentũ morum ex minimis quoq; licet capere. Impudicum & incessus ostendit & manus
Digitus ad caput mota & vnum interdũ responsum & relatus ad caput digitus: & flexus oculorum. Improbuʒ interdum risus: Insanũ vultus habitusq; demonstrat. Et Hieronymus in aureola sic. Speculum enĩ mentis est facies: & taciti oculi cordis fatentur archana. Atq; Cicero libro quarto tuscula.
Insanus ait: Ennius dixit. Indicium insanie est color: vox oculi spiritus impotentia dictorum atq; facto-
Facies rum: quam partẽ habent sanitatis. Fatetur: ostendit. Horum similium peribonij. Furor insa-
Furor nia: furor enĩ est mentis ad oĩa cecitas: vt inquit Cicero li. iij. tuscula. Talia. s. vitia. Inuadũt
Herculis vt⁹ castigant arguunt. Verbis herculis: id est grauibus & seueris qualibus. Hercules vsus est in voluptatem eam incusando: scribit enim magnus Basylius q̃ Hercules quum adolescens esset diu secum multumq; dubitauit quam viam caperet cum duas videret vnam voluptatis alteram virtutis. Inter ambigendum autem due accesserunt matrone: hoc est & virtus & malitia quarum altera ornatissima erat & oĩm voluptatum examen post se trahebat: omniaq; ostentabat: ac multo etiã plura pollicebatur: vt ad se Herculem traheret. Altera vero aspera et dura seuereq; intuens talia econtrario dixit polliceri se: nec voluptatem aliquam nec quietem: sed labores pericula sudoresq; infinitos: terra mariq; tolerandos: premium auteʒ illorum fore deuʒ fieri: hanc itaq; Hercules secutus fuisse dicitur magna verborum grauitate accusata voluptate.

Clunem agitant: nates atq; inferiora mouent dum Venerem patiuntur voluptate siquidem
Ceuere affecti. Ceuentem: clunes agitantẽ: & apte motantem dũ pateris turpia. Nam Ceuere mariũ
Crissare est hoc est apte se motare: dum Veneris turpitudinẽ patiuntur: Hinc Martialis ait. Sed pedicaris sed pulchre neuole ceues. Crissare vero mulierum est apte scilicet se motantiũ dũ coeunt. Hinc idem inquit li. x. in Leliam. Nunquid quũ crissas blandior esse potes. Sexte: erat sextus seueri atq; cinedi nomen. Loripedem: claudũ. Similiter fere Cicero in Salu. ait enĩ. Carere debet omni vitio: qui in alterum dicere paratus est. Quo deterior te. Horatius itẽ satyra septima libro. ij. ait. Tu cuʒ sis quod ego & fortassis nequior: vltro Insectere velut melior: verbisq; decoris obuoluas vitium: quid si me stultior ipso?

Ascen. ¶ Fronti nulla fides. &c. Qr ergo multi se alios simulant q̃ sint: vt enim dicit saluator: veniunt in vestimẽtis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces: dicit poeta q̃ nõ est confidẽduʒ fronti. i. apparatui exteriori: qr multi seuerã castam & omni ex parte sanctam vitã in barba prolixa: breui capillo: silẽtio alto: supcilio seuero: pilosis brachijs & pallio ac baculo pre se ferũt & se habere ostentãt: qui fedissima illa zodomitica peccata in se admittunt. Et ita peius peccant tales simulatores q̃ indocti qui simplicitate quadem se nõ alios q̃ sint pfitentur. Non q̃ meli⁹ sit publice q̃ secrete peccare. Dictum est enĩ: si non caste tamen caute: sed quia non ignorantia aut fragilitate sed manifesta malicia peccant. Difficilius enĩ est simulare bonũ virũ q̃ esse: & tñ malunt simulare q̃ esse: & plus laboris sumunt vt videãtur boni. q̃ boni vt sint: & ita ex deliberatione mali sunt. ¶ Ordo est. Nulla fides. i. nulla firma credulitas est sup. adhibenda fronti. id ẽ apparatui exteriori. enĩ pro qr. quis vicus. i. regio in ciuitate aut cohabitatio hoĩʒ in agro nõ abundat tristibus. i. seueris: & rigidis in vultu sup. & obscenis. i. turpibus in vita? q. d. nullus vicus non abundat: imo quilibet abundat. Et q̃rit per indignationeʒ: castigas sup. ne tu turpia scʒ facta aliorum: cũ sis fossa. i. lacus & cẽtina notissima inter cinedos. i. pathicos qui patiuntur muliebria precisi: socraticos. i. qui fingũt se in doctrina socraticos. i. castitatis & aliorum bonorum morum preceptores? q. d. nõ te decet id facere: quia non est ferendum a te cũ amiseris auctoritatem. Membra sup. tua hispidia. i. pilosa & hirta et sete dure. i. pili tam magni & duri vt

fete porcorū. Sunt enim fete in porcis: villi in leonibus: lana in ouibus: pilus in equis et hominibus. squame et spine in piscibus: plume in auibus etc. per brachia. i. que videntur circa brachia promittunt quidē. i. pollicentur nobis in te animū atrocem. i. robustū et virilē: sed marisce tumide i. bulcera inflata more fatuarum ficuū generata ex fedo et innoīabili coitu cedūtur. i. inciduntur et apiuntur ferro tibi in podice leui. i. in sede naturali depilata ex frequēti subactione. leue enī est nō asperū et politum: vt qui sine barba sunt leues dicūtur: et hoc primā longā sic. cedunt medico ridente quia nouit cām bulceris esse turpitudinē tuā. Rarus sermo et magna libido tacēdi est sup. illis. i. eiusmōi viris Atque per et coma. i. capillus breuior supcilio. i. nō demissus vsque ad supcilium est sup. illis. Ergo cū ita sit quod simulāt se caste et sancte viuere cū sint turpissimi: peribomius id ē diuulgator turpitudinis sue: vel pibomius cinedus cibelles matris deorum dictus a peri quod est circum et bomos ara: quasi circū arā versatus: et ponitur pro quolibet ex simplicitate peccatum suum prodente. Uerius. i. tolerabilius quia confitenti verum ignoscere solent et dii et homines: et magis ingenue. i. vt ingenuum. i. natura liberū decet. quia furū et seruorum est mentiri: ingenuorum veritatem fateri: neque dissimulare: et aliud in corde: aliud in ore habere sup. agit aut facit. Ego imputo hunc. i. talē. i. talis viri vitam fatis. i. iudico quod talis sit secutus inclinationem nature: et quod ex simplicitate non ex malicia peccet qui fatetur vultu et incessu morbum. i. peccatū quod est anime morbus et si perseuerat mors. Et simplicitas horū. i. qui peccant nec tegūt peccata est miserabilis. i. digna miseratione. Ipse furor. i. violentus impetus cui nesciunt moderari ita vt furere videantur: dat his. i. hmōi veniā. Sed peiores sup. sunt qui inuadūt. i. increpant et lacessunt: talia. i. tales ex simplicitate peccantes vel talia facta ex simplicitate peccantiū: verbis herculis. i. grauissimis qualibus vsus est hercules contra voluptatem se allicere volentem: et locuti. i. postquam disputauerunt de virtute. i. de fortitudine et castitate: agitant. i. mouēt dum subiguntur clunem. id est podicem: quod nō decet. quia nemo patitur se ab iniquiore reprehēdi. Unde varillus infamis. i. per turpitudinē vite infamatus ait ad sextum virum in verbis seuerum sed cinedum. o sexte ego verebor. i. putas ne quod ego cum reuerētia timebo te ceuentem. i. artificiose turpitudinē patientē: et posteriora tua motantē: q. d. minime. Nam quo. i. in quo sup. sum deterior. i. minoris dignitatis aut precii te. i. quam tu q. d. in nullo: et ita non debes me reprehendere decet enī vt rectus. i. rec te incedēs derideat loripedem. i. oblique incedentem. Nā loripes in india anguiū more ingreditur teste plinio: et albus. i. mundus et pulcher ethiopem. i. fedum et turpem. vel albus. i. bonus ethiopem. i. nigrum hoc est malum.

Quis tulerit gracchos de seditione querentes
Quis celum terris non misceat et mare celo:
Si fur displiceat verri: homicida miloni?
Clodius accuset mechos: cathilina cethegum:
In tabulam sylle si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu: qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus: atque ipsis veneri martique timendas:
Cum tot abortiuis fecundam iulia vuluam
Solueret: et patruo similes effunderet offas.
Nonne igitur iure ac merito vitia vltima fictos
Contemnunt scauros: et castigata remordent?

Man. ¶ Quis tulerit. poete verba. probat autem per exempla vitio carere oportere qui in alios dicere parati sunt. Gracchos: Tyberius Gracchus Aphricani ex filia nepos tribunus plebis quum prorogare sibi potestatem vellet: aduersis auspiciis in publicum processit statimque capitolium petiit: vbi oppressus est ab Scipione nasica: et eius cadauer in tyberim missum. Caius item Gracchus quū accersitus in senatū nō iuisset armata familia: auentinum occupauit. vnde fugiēs postea vel sua vel serui manu interfectus reptus est. De quibus omnibus legito Plinium de viris illust. Seditione: tumultu populi. Uerri: Caius Uerres cum successisset in sicilia. L. sacerdoti pretori: eā quod nō sibi succedēte Arrio per triennium tenuisset atque in ea fuisset libidinose auare crudeliterque versatus: succedēte tandem in eadē prouincia Metello repetūdarū reus ab siculis postulatus est: accusanteque Cicerone damna

Gracchi

Uerres

Milo tus:que oīa ex Asconio Pediano habuim⁹. Miloni: Annius Milo Ciceronis amicissimus
cōsulatum petebat Clodius Ciceronis inimicissimus preturam eodem anno:quā debilem fu-
Clodius turam cōsule Milone intelligebat:sepeqꝫ inter se Milo ⁊ Clodius cuꝫ suis factionibus Ro
me depugnauerant. Milo tandē Lanuuium ex quo erat municipio ⁊ ibi tuꝫ dictator ꝓfectus
est ad flaminē prodendum:postera die occurrit ei circa horam nonaꝫ Clodi⁹ paulo vltra bouil-
las rediens ab aricia. Vehebatur Clodius equo: serui.xxx.fere expediti gladijs cincti sequebā
tur.erant cū Clodio preterea tres comites eius. Milo rheda vehebatur cū vxore fausta:⁊.M.
Fusio familiari suo:sequebatur eos magnū seruoꝝ agmen:inter quos gladiatores quoqꝫ erāt:
ex quibus duo noti Euclamus et Byrrhia:ij in vltimo agmine tardius eūtes cum seruis Pu-
blij Clodij rixam cōmiserunt:ad quem tumultū quum respexisset Clodius minitabūdus hume
rum eius Byrrhia rūphea traiecit. Inde cuꝫ orta esset pugna plures miloniani accurrerunt.
Clodius vulneratus in tabernam ꝓximā Bouillano delatus est. Milo vt cognouit vulnera-
Clodij vulnus tum Clodiū cum sibi periculosius illud etiā viuo eo futurū intelligeret:occiso autem magnuꝫ
solatium esset habiturus etiā si subeunda esset pena exturbari tabernā iussit: Atqꝫ ita Clodius
latens extractus est:multisqꝫ vulneribus confectus:cadauer eius in via relictū. Accusatus est
Clodi⁹ adult̄ Milo parricidij Cicero defendit.hec ⁊ plura habētur apud Pedianum. Clodius accuset me
chos: Publius Clodius Pompeiam.C.Cesaris.vxorem adamans dum sacra bone dee ꝑ noctē
fierent Cesaris in domo q̄ pōtifex maximus erat muliebri veste illuc ingressus est. (viris eñi
nō licebat) cognitus tandem ⁊ captus est:sed tñ corruptela iudicum absolutus euasit. de quo
in vita Ciceronis habetur:fuit idem duarū sororū mechus:quarum altera lucullo:altera Me-
tello nupserat. Auctores Liuius: Cicero:⁊ Plutarchus in Cesare. Cathilina:coniurauerāt
Catilina contra rempublicam corruptissimi ciues ⁊ sue amentie ducem Catilinā habebant:qui Lentu-
lo Cethego ⁊ alijs quorum prōptam audaciam cognauerat mandauit vt opes cōiurationis q̄
tum possent confirmarent insidiasqꝫ consuli ciceroni.s.maturarent. De q̄bus omnib⁹ Salusti⁹
Sylle seuitia ampliss͠me scribit. In tabulam sylle:de Sylla in prima satyra lati⁹.is aūt ꝓscriptionis tabl'as
primus ꝓposuit:quod ⁊ Plinius de viris illustrib⁹ docet: ⁊ Valerius lib.ix.de crudelitate ait
ꝙ Lucius Sylla quattuor milia ⁊.cc.dire ꝓscriptionis edicto iugulatos in tabulas publicas
rettulit videlꝫ ne memoria tam preclare rei dilueretur: nec contentus in eos seuire qui armis
ab se dissenserant etiam q̄eti animi ciues ꝓpter pecunie magnitudinē per nomenclatorē con-
q̄sitos ꝓscriptoꝝ nūero adiecit ⁊c. Discipuli tres Lepid⁹. Octaui⁹ Antoni⁹:quos Sylle disci
Lepidus pulos vocat:qm̄ eandem disciplinā administrande reipu.secuti sunt.ij enim triumuiri fuerant
Antonius qui per cruentum fedus iuncti quū rempu. inuasissent Syllā imitati senatū ⁊ equestrē ordinē
Octauius ꝓscripsere. Liuius eñi li.cxx.scribit:ꝙ Caius cesar pacem cuꝫ Anthonio ⁊ Lepido fecit:ita vt
Ciceronis tres viri reipu.cōstituende quidem ꝑ quinquēnium preessent. Ipse Lepidus ⁊ anthonius sta-
cedes tuerunt:vt suos quisqꝫ inimicos ꝓscriberent:in qua ꝓscriptione plurimi eq̄tes.cxxx.senatorū
noīa fuerant:⁊ inter eos.L.Pauli fratris.M.Lepidi:⁊.L.Cesaris Anthonij auunculi:⁊.M.
Ciceronis:cuius occiosi a popilio legionario milite cum haberet annos.lxiij.caput quoqꝫ cum
manu dextera in rostris positum est. Qualis erat nuper.tales erant vitiosi turpia castigan
tes qualis erat Domitianus: qui leges in adulteros reuocarat: ⁊ tamen adulter ⁊ mechus
Domitiani erat: Juliam nanqꝫ Titi Germani filiam adamauit:coegitqꝫ conceptum a se abigere.hinc illa
incestus obijt. Auctores Tranquillus:⁊ Plinius ad Corneliū scribens:per cuius verba hic ⁊ de Domiti
ano intelligendū est:non de Claudio:vt quidam ait. Tragico cōcubitu.i.turpissimo:qualē tra
gici tractare solēt.scribūt.n.de turpissimo amore Phedre in Hippolytū:⁊ Thyeste in filiam ⁊c.
turpissim⁹ aūt erat Domitiani cōcubitus qꝛ cū Julia nepte. Leges reuocarat: Juliam legē in
tellige q̄ multo ante ab Augusto cōtra adulteros lata fuerat:vt Tranquillus docuit. Ait enim
sic:leges retractauit ⁊ quasdā ex integro sanxit:vt sumptuariā.⁊ de adulteris ⁊ de pudicitia:de
ambitu:de maritādis ordinib⁹. Amaras oīb⁹ seuerissime.n.puniebātur adulteri. Ipis veneri
Mars cum martiqꝫ timēdas.i.numinib⁹ etiā. Mars aūt adulter cū Venere ab Vulcano depꝛehensus ē: at-
Venere qꝫ adamātinis vinculis circūuenti dijs oībus spectacula ꝓbuere. Horati⁹. Quis martē tunica
tectū adamātina Digne scripserit: Sed lati⁹ Naso li.ij.de arte. Abortiuis.ante tp̄s editis. Ef
Effluxiones fluxiones vocātur q̄ intra septimū diē corruptiōes incidūt. Abortiōes aūt q̄ intra quadragesi-
mū ita scribit iterpres phi li.vij.de aīalib⁹. Uuluā:ea est q̄ semē recipit. Solueret:apiret vene-
Abortiones ficijs.s.Patruo: Domitiano. Offas:carnis frusta informata. Igit̄ cū pessimi sint alios arguē-
Scaurus tes. Vitia vltia:vitiosi ⁊ in ꝓcipiti vitioꝝ existētes:vt Varill⁹ infamis. Scauros fictos:nobiles

⁊ hypocritas: vti fuit. M. emili⁹ scaur⁹. de eo eñ sallustius in Jugur. sic ait. Sed et oib⁹ maxie
emilius scaur⁹ hō nobilis impiger factiosus auid⁹ potētie honoris diuitiarū. Ceterū callide vi-
tia sua occultās. hec ille itaq̧ nō ab re Juuenalis fictos ⁊ scauros inquit. Meminit etiā pluri
ma asconius in orone pro. M. scauro. Castigata: rephensa vitia ab hypocritis. Remordēt: re
prehendūt eñ hypocritas aliorum reprehensores. est autem a canibus metaphora.
¶ Quis tulerit gracchos ⁊c̄. Continuat partē supiorē qua ostēdit qd Cicero in salustiū dicit Man.
Carere debet omi vitio q̄ in alterū dicere parat⁹ est. Et pgreditur ad reprehēdēdū domitianū
qui cū in adulteros legē reuocauerat iuliā titi fratris filiā quā auidētissime amauit frequneti
bus abortiuis pire coegit. Valla tñ secut⁹ pbū dicit de claudio Cesare intelligi. cui⁹ cōsilio oc-
cisa messalina vxore ipudicissima iuliā agrippinā fratris filiā matrē neronis reuocatā ab insu
la in mrimoniū accepit: cōcesso iure nuptiarū ex senatuscon. quē dicit frequenter abortū appe
tisse apud clodiū: ne et ipso coheredē neroni filiū pareret cui preparabat impiū. Et paulopost.
Certū est claudiū taxari qui fratris filiā duxit vxorē aggripinā occissa priore vxore messalina
Agrippina aūt erat neronis mater: hec ille. Quibus cū Calderino Mancinellus cōstanter re
fragat. Quia vero poeta pollicitus est scribere in sepultos: posset esse ratio cur Probo cōsenti
remus pserti cū nō sit verisile ipm in domitianū adhuc viuētē talia ausū fuisse. verūtamē sicut
Persius in neronē scribit sic tñ vt de alijs videat loq̄: sic Juuenalis in domitianū. nā multa sūt
que de domitiano dici probāt: et potissimū verba Plinij. plurima que de claudio vel q̄ nō qua-
dret ipm in pricipē viuētē scripsisse: sed dicem⁹ scripsisse nō edisse donec in exiliū missus esset.
deinde q: tot dicit qd claudio cōpetit q̄ adulterio assumptā tot facere coegerat: ſʒ id in fratris
filiā domitianus facere poterat. Tū q̄ patruo siles dicit offas. i. difformes qualis erat claudi⁹
vsq̧ adeo vt Antonia mater eius eū portentū hois diceret nec absolutū a natura: sed tm̄ incoa
tū: et si quē stultitie arguebat filio suo stultiorē dicebat. Verū possumus dicere patruo siles: q:
ex patruo cōceptas ⁊ iā formatas ad imaginē patrui. i. fratris patris. Solent eñ liberi patris
effigiē pre se ferre. Offas aūt dicit frusta carnis. i. ossa. carnē ⁊ sanguinē quo embrio coaugmē
tari debebat. Demū q: dicit nup qd de plusculo tpe q̄ dudū accipiendū docet vallen. Laurētius
et ita de claudio potius q̄ de Domitiano: verū vallen docet sm modū rei accipiendū esse: ita vt
interdū de plusculis mēsibus dicat. Itaq̧ in vtrūq̧ dici posset: sed subtiliter in Domitianū di-
ctū accipe. Vltima vitia. i. vitiosi in fine dignitatis per emphasim. ¶ Ordo est. Quis tulerit. i.
passus fuerit vel sustinuerit aut tolerauerit: gracchos: viros illos nobilissimos: sed sediosissi-
mos: querētes. i. q̄relā deponētes apd pplm de seditiōe. i. q̄ alij sint seditiosi. q. d. nemo. Quis
non misceat. i. confundat mixti in clamādo celū terris. sicut in Terētio. o celū o terra o maria
neptuni. hoc aūt faciūt maxie irati: qui nescientes q̄d primū incusent: oia sil inclamāt. q̄s ergo
nō cōmisceat terris celū ⁊ celo mare. q. d. nemo nō cōmisceat. q: quilibet cōmisceat. si fur displi
ceat verri maximo furi. et si homicida despliceat miloni notissimo parricide q̄ clodium occidit
Et si Clodius adulter manifestissim⁹ q̄ Caij Cesaris vxorē sollicitās ⁊ interpellās de adulterio
dephensus est: accuset mechos. i. minores adulteros. Nā mechū nō simplicē fornicariū ſʒ adul
terū dicim⁹. Et si Cathilina vir in patriā cōiuratissim⁹ ⁊ caput ɔiurationis accuset cethegū: cō
plicem suuʒ. Et si tres discipuli. i. imitatores sylle. i. Triūuiri Lepidus Antoni⁹. ⁊ August⁹. di-
cāt in. i. cōtra tabulaʒ sylle: in qua plurima milia hoim pscripta erāt. Qualis. i. cuiusmōi erat. i.
qualis rephensor erat alioꝝ trāsgredientiū legē quā ipe a se renouataʒ turpissime trāsgressus
est. Adulter. s. Domitian⁹ aut si mauis claudius pollut⁹ nup cōcubitu tragico. i. tam turpi ⁊ ima
ni est vt a tragicis scribi mereatur. Quid eñ tragedia digni⁹ q̄ filiā fratris abortionib⁹ necare
q̄ reuocarat. i. iterū in pristinuʒ vigorē vocarat: tūc. i. paulo ante leges: latas. s. cōtra adulteros:
amaras. i. acerbas ⁊ graues oib⁹ sup. mortalib⁹: q: tūc oms erāt fere adulteri. atq̧ timēdas ipis
marti ⁊ veneri. q̄ etiā adulterio dephensi erāt: h̄ est etiā dijs ⁊ deab⁹. Plini⁹ aūt ad pncipiū se-
cūdi naturalis historie dicit demētie esse credere mrimonia aut adulteria iter deos fuisse. Poe
te aūt aut historiā aut rē phisicā itelligūt: aut mores signt. Tūc ei mars cū venere coit qñ pla-
netarū illoꝝ coitio ē: q̄ res fulgura excitat: ⁊ ita vulcāo pditū dr̄ adulteriū. Moralr facile ven⁹
marti. i. viro bellicoso coit: q: vt i sexta hui⁹ dicet ferrū ē qd amāt mulieres. s. libidinose. Quū. i.
qñ iulia solueret. i. apiret vl laxaret p potiones ⁊ veneficia vuluā. i. receptaculū fetus. i. loculos
vel vt dicūt matricē: fecūdā. i. frequēt ɔcipiētē: tot abortiuis. i. imaturis fetib⁹: ⁊ effūderet. i. ex
tra fūderet ⁊ eijceret offas. i. frusta carnis cū sāguie siles patruo. i. repn̄tātes effigiem patrui.
i. fris pris vñ ɔcepte erāt vl turpes vt patru⁹ erat. Igr̄ cū ita sit q̄ q̄ vitia rephēdūt: ⁊ mores do

centꝰ & leges sanciūt aut in pristinū vigorē vocāt: cōtra reprehēsionē. doctrinā & leges turpissi me faciant: Nōne vltima vitia. i. cōtēptissimi hoīes vitiosi in vltima dignitate cōstituti: cōtem nūt iure ac merito scauros fictos. i. nobiles & factiosos per fictionem vitia sua occultātes sicut Marcus emilius scaurus vt recitauit Mācinellus ex Salustio: et ipa vitia. i. ipsi vitiosi: castigata: id est reprehen sa et per reprehensionē acerbam morsa. remordent: id est vicissim mordēt vnde morsa sunt. q. d. maxime. Ex quo infert quod sequitur.

Man.

¶ Non tulit: hoc loco viroꝝ vitia lauronia insectatur. Ex illis: fictis & hypochritis. Toruū .p. torue.

Lauronia

Lauronia: sic est in antiquis: sed quenā hec fuerit Mar. lib. ij. in ponticū ita scribēs ostēdit. Abnegat & retinet nostruz lauronia seruū. Respōdes orba est diues anus vidua. Dormis: tūc enim leges dormire dicūtur: quū impune quid mali agitur. Cū itaqꝫ adulteri adultereue nō puniebātur. Julia lex dormire videbatꝰ. Preterea vt habetꝰ in institutionibus lib. iiij. de publicis iudicijs. lex iulia de adulterijs coercēdis nō solum temeratores aliarū nuptiaꝝ gladio punit: sed & eos qui cū masculis nefandā libidinē exercere audent: sed eadē lege iulia etiam stupri flagitium punitꝰ: quū quis sine vi vel virginē vel viduā honeste viuentē stuprauerit. Erat & lex iulia de ambitu. Lex iulia repetūdarum. Lex iulia de annona. Lex iulia de residuis. Ad quem subridens sup. ait. Felicia scilicet sunt ironia est. Pudorē: honestatem.

Lex iulia

Catones

Tertius cato: Catones fuere plures: duo aūt celeberrimi et morū censores. Marcus Cato orator & censor. Et. M. cato pretorius qui se bello ciuili vtice interemit censorij pronepos. Natus est eniz ex M. Catone tribuno plebis filio Marci Catonis saloniany filij. M. catonis oratoris atqꝫ cēsoris qđ scribit Gel. lib. xij. c. xviij. Emilius vero probus ait ꝙ cato cēsor factus seuere prefuit ei potestati Nam et in cōplures nobiles animaduertit: & multas res nouas i edictum addidit quare luxuria reprimeretꝰ: q iā tū incipiebat pullulare. Quō aūt cato maior factꝰ est cēsor vide Plutarchū. Sed tamē vnde: eum facete remordet. Opobalsama: oībꝰ odoribꝰ preferetꝰ bal-

Balsamū

Non tulit ex illis toruum lauronia quendam
Clamantem totiens: vbi nunc lex iulia dormis?
Ad quem subridens: felicia tempora que te
Moribus opponunt: habeat iam roma pudorē:
Tertius e celo cecidit cato: sed tamen vnde
Hec emis hirsuto spirant opobalsama collo
Que tibi? ne pudeat dominū monstrare taberne.
Quod si vexantur leges: ac iura: citari
Ante omnes debet scatinia: respice primum
Et scrutare viros: faciunt hi plura: sed illos
Defendit numerus: iuncteqꝫ vmbone phalāges.
Magna inter molles concordia: non erit vllum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Tedia non lambit cluuiam: nec flora catullam:
Jspo subit iuuenes: et morbo pallet vtroqꝫ:
Nunquid nos agimus causas? ciuilia iura
Nouimꝰ? aut vllo strepitu fora vestra mouēmꝰ?
Luctantur pauce: comedunt coliphia pauce.
Uos lanam trahitis. calatisqꝫ peracta refertis
Uellera: vos tenui pregnantē stamine fusum
Penelope melius: leuius torquetis aracbne:
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est cur solo tabulas impleuerit hister
Liberto: dederit viuus cur multa puelle.
Diues erit magno que dormit tertia lecto.
Tu nube: atqꝫ tace: donant arcana cylindros:
De nobis post hec tristis sententia fertur.
Dat veniam coruis: vexat censura columbas.

samum. Est aũt arbuscula viti similior q̃ myrto ppetua coma succus e plaga manat: quẽ opobal Opobalsamũ
samũ vocãt eximie suauitatis. Lignũ xylobalsamũ vocatur: & coquit in vnguẽtis: p succo ipsius Xilobalsamus
substituere officine. Precipua aũt gratia lachryme: secũda semini: tertia cortici: minima ligno. au
ctor Plinius li. xij. c. xxvi. Dominũ: vnguẽtariũ. s. Qd si. eum accusat turpissimi coitus. Vexã
tur: exercitãtur. Leges ac iura: lex iuris est spẽs: ius eñi generale est ius ad nõ scripta etiã p Lex
tinet: leges ad ius scriptũ. Ver. i. en. Jura dabat legesq̃ viris. Jus preterea dictũ quia iustum
est. Scatinia: ea lex lata ĩ pedicones: ex cui⁹ sanctitate mltos vtriusq̃ ordinis dãnauit Domi
tianus auctore tranquillo: Dicta autẽ a Caio scatinio: qui vt scribit Valerius lib. vi. filio Mar Jus
celli vim inferre ausus est: & patre accusante dãnatus. Scrutare: exquire. Defendit numer⁹ Scatinia
Lucanus ait. Quicqd multis peccatur inultũ est. Junctęq̃ vmbone phalanges. i. acies: loqui Lex
tur aũt metaphoricos. Sed quid sit phalanx Curtius aperit ita dicens. Macedones phalangẽ Phalanx
vocant peditũ stabile agmen: vir viro: armis arma cõserta sunt. Continet aũt phalanx viros cẽ Umbo
tum & viginti: vt aliqui scribũt fiebatq̃ armorũ series vmbonibus inter se colligatis. Umbo
ne. vmbo pprie scuti pars media est quasi vmbilicus. Detestabile: vituperabile. Magna int
molles cõcordia. Nihil est. n. quod ad se rem vllam tam alliciat: & tam attrahat: q̃ ad amicitiam Amicitia
similitudo morum: vt inquit Cicero. Vera tñ amicitia in bonis dumtaxat habetur. Tedia nõ
lambit: in fellatores id scribitur. Tedia vero meretricis nomen cum alijs. Jspo: cinedi nomen Jspo
& dici potest ab ispo quod ẽ sequor. sectabatur eñi draucos. Plinius li. iiij. epistola ad Ursum de
altero vel de eodem meminit ita. Censuit Bebius Macer consul designatus lege repetunda
rum Bassum teneri Cepio Jspo salua dignitate iudices dandos vterq̃ recte. &c. Subdit: ad
fellandum scilicet & patiendum. Utroq̃: agendi & patiendi: vel potius quia fellat & pedicatur. vt
exemplum conueniat. Dixit enim. Tedia non lambit cluniam &c. Nunquid: hoc aduerbium Nunquid
indicatiuo soli adiungitur: ad quod pertinet interrogatio auctore Prisciano libro. xv. Seneca
tamen epistola. ix. subiunctiuo adiunxit: ait eñi. Nunquid perdidisset: omnia inquit bona mea
mecum sunt. de Stilbone pho loquitur. Item epistola. lxxij. ait. Nunquid illo definiendum sit
Agimus tractamus Causas: causa est negociũ cuius finis est controuersia: vt finit Appol
lodorus auctore Fabio libro. iij. Ciuilia iura: ius ciuile est equitas ↄstituta ijs qui eiusdem ci Causa
uitatis sunt ad res suas obtinendas. Item ius ciuile est quod in legibus senatuscõsultis rebus Jus ciuile
iudicatis iurisperitorũ auctoritate edictis magistratuum more equitate constat. Quod quidem
Cicero scribit in topicis. Fora. forum iudiciorum et litium est sedes: auctore Nonio: vt Festus
etiam ait: forum est in quo iudicia fieri solent. Colipbia. id est panes luctatorum. aliqui aiũt di Forum
ci a colon quod est membrum: et iphi robur. aliqui vero collipbia a collix: quod est panis subci Colipbia
nericius. Stamine. filo: dr̃ autem stamen ab stãdo q̃ eo stat omne in tela velamẽtum: subtegmẽ
vero est quod subit stamini: vt Varro scribit. Penelope melius: hec vlixis vxor absente viro p Stamen
cos tela decipiebat: pollicebatur enim absoluta tela se eis obsecuturam: noctu autem rete Subtegmen
xebat: ad officio itaq̃ nomẽ assumpsit: peniõ eñi fusus est quo reuoluitur subtegmẽ. Arachne Penelope
de hac Naso in metamorphosi. lyda puella fuit que textura cum pallade certauit: a qua postea Penion
in araneum conuersa. dicitur autem ab arao quod est compono: apto: congruo. Plinius lib. vij. Arachne
scribit: q̃ fusos in lanificio repperit Closter filius Arachnes: linum et retia arachne. Horrida Arao
inculta. quale scilicet stamen. Codice. arboris trunco. codex enim vel caudex in arbore dicitur Fusus
quod supra terrã simplex assurgit. in herbis vero caulis appellatur. Pellex. id est ancilla vel me Linum
retrix: que vxorum pellices esse possunt: cum ad eas viri accedere valent. Martialis in lib. xij. Retia
in zelotipam etiam ministros pellices appellat dicens. Cum tibi nota tui sit vita fidesq̃ mariti Codex
Nec premat vlla tuos: sollicitatq̃ toros: Quid quasi pellicibus torqueris inepta ministris: In Caudex
quibus & breuis est: & fugitiua venus? Pellex autem appellata est ea que iungeretur cum eo Caulis
cui alia matrimonij causa foret: & interpretari potest concubina. De quo Gel. libro quarto capi Pellex
tulo tertio. Notum est cur soli: illos hoc loco lauronia reprehendit: qui qdem muliebria patie
bantur. Nec solo legas cum nemo dixerit vnq̃ desunt enim exempla hui⁹ vocis: & si dixere olim
huius soli vni ipsi. Antiqui etiam tertius soli habent. Hister: seueri cinedi nomen. Tabulas:
testamenti: videlicet. Puelle vxori dedecoris sui conscie. Tertia: vir enim medius est. Drauc⁹
& vxor extremi. Tu nube ad mulieres apostrophe. id est conuersio. Cylindros: Cilindrus dici Cylindrus
tur a Cylindo vel a Cylizo quod est voluo: est enim lapis teres in modum columne: quo area eq̃ Cylizo
batur. vnde Cylindri etiam dicti sunt lapides quidam oblongi quib⁹ mulieres ornabãtur: erat Elenchi
enim summa commendatio in longitudine: vt plinius scribit libro. xxxvij. capitulo. xij. Intelli

Elenchi — guntur autem Elenchi qui fastigiata longitudine erant: quos digitis suspendere et binos ac ternos auribus feminarum gloria est inquit Plinius li.ix.c.xxxiij.

Ascen. — ¶ Non tulit ex illis ⁊c. Inducit mulierem prediuitem reprehendentem viros et arguentem eos turpitudinis summe: ea autem a quibusdam lauronia: et sic melius stat ratio metri: ab alijs laronia dicitur: sic quidam vt saluent metrum scribūt scantinia pro scatinia. Dicit ergo poeta sic Cum quidam ex ijs qui turpiter viuunt: ⁊ tamen alios seuerissime castigant: forte mulierculas reprehenderet: ⁊ seuero supercilio tanq̄ magnus zelator honestatis ⁊ fidelitatis matrimonialis: frequenter clamaret. vbi nunc es lex iulia: que non cōdemnas istas adulteras dormis. Lauronia q̄dā diues ⁊ potens ac superba mulier nō valēs eū patienter audire sed sicut moris est muliebris: primum cum ironia quadam videtur eum laudare tanq̄ sit catonibus comparandus. Deinde manifeste reprehendit eum: ⁊ consequenter omnes viros: qui lōge plura ⁊ grauiora vitia q̄ mulieres committunt: ⁊ tamen quia plures sunt ⁊ fortiores sunt. parcitur viris ⁊ non mulieribus. Non est autem institutum siue intentio poete dicere ꝙ lex iulia contra adulteros et adulteras non est toleranda: sed ꝙ eam debeant executioni mandare aut curare vt mandetur qui tali vitio ⁊ maior vacant. Quia ergo peccatum contra naturam quod dicit plurimos viros cōmisisse peius est q̄ adulterium in mulieribus repertuz: ideo innuit ꝙ qui peius peccant nō sufferuntur dum leuius peccantes castigare volunt Quod autem peccatum adulterij sit multum detestabile: patet ex lege veteris testamenti qua adultere lapidabantur: ⁊ ex legibus romanis q̄bꝰ licebat deprehensos impune corrigere. Quinetiaz christus dominus noster: qui dixit: Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ qui deprehensaz in adulterio e manibus insidiātium prudenter ⁊ clementer liberauit: ostendit summopere displicere sibi peccatum adulterij dicens. Mathei quinto. Dictuz est: quicunq̄ dimiserit vxorem suam det ei libellum repudij: Ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit vxorem suam excepta fornicationis causa: facit eaz mechari. Quāuis ergo valde graue sit peccatum adulterij: tamē non satis conuenièter reprehēditur ab eo qui maiori crimine detinetur. Non ergo tulit lauronia de qua in macinello vidisti: que non negat mulieres peccare: sed ꝙ tantū peccent. Unde dicit. Non erit vllum exemplum in nostro tam detestabile sexu. exemplum autem dicit: quod quis inspicit ad hoc vt possit imitari. Aliquando autem exemplum dicitur grauissima punitio: que ad terrorem aliorum fit. Quia ergo viros peius peccare sed minus puniri q̄ mulieres videt: ideo dicit. Dat veniam coruis vexat censura columbas. Que metaphora sumi potest vel ex natura vel ex colore. Ex natura quidem: quia corui cadaueribus etiam fetidissimis vescuntur: imo interduz hūanis: Columbe nō nisi rebus mundis. Ex colore autem: quia corui sunt nigerrimi omnes: columbe autem sepe albe nunq̄ omnino nigre: sed nigra mala: alba vero bona dicuntur. hec est sententia. Artificiose autem inducitur mulier diues: id facere quia moleste sunt viris mulieres diuites potissimū reprehense: quoniā in sexta satyra dicetur. Intolerabilius nihil est q̄ femina diues. Et iterū. Deprensis nihil est audacius illis. Quia ergo verisimile est ꝙ mulier potens a molli viro ⁊ effeminato reprehensa: contumeliosa verba in eū reijceret: ⁊ quia melius mulier q̄ viro quadret virorum turpitudinem exprobrare: pulchre inducit mulierem diuitem ⁊ audacem id facientem. de cuius audacia conqueritur Martialis quia seruum suum detineat. Sunt autem quedam vocabula iu commentarijs ⁊ aliquando in textu sine quorum intellectione auctor intelligi nō posset: ideoq̄ licet fedissima paucis exponenda sunt. Pedicones ei sunt masculorum concubitores qui agunt. Pathici qui patiuntur. Drauci bene mētulati qui operam mollibus prestant. Fellatores ⁊ fellatrices qui ⁊ que pudenda lingunt ⁊ sugunt sed qui patiuntur irrumatores.

Tribades mulieres inter se quasi virile munus prestantes. Sed transeamus hec sordida que melius ignorantur q̄ sciuntur: nisi vt vitentur. ¶ Ordo est. Lauronia: mulier illa diues ⁊ imperiosa: non tulit. id est non tolerauit: nō perpessa est: quendam: poete scilicet notum: ex illis videlicet hypocritis: philosophos se dicentibus.

Toruum — toruum id est fronte seuera ⁊ immiti qualez taurus habet: ⁊ quicunq̄ minantur. vnde Horatius alludens ad bouem petulcum dicit de se dici: fenum habet in cornu ⁊c. Nec me latet oēs quos q̄dē vidi aut audiui h̄ exponere toruū ꝓ torue sicut notū est apd̄ Uirgiliū legi: sz rō cur in eoꝝ sniam nō eā est quia bene cōuenit supioribus vbi dictum est fronti nulla fides: vt hominē seuerissimam frontem et tristissimū supercilium habentem toruum dicat ab intorta frontis pelle: et superducto supercilio. Preterea essent duo epitheta aduerbialia sine cōiunctione: clamantē totiens toruum: sed ea tolerabilia sunt dum se

mutuo determinant. sicut valde diserte locut⁹ est. itaq3 dici posset: clamantem totiēs torū. id est torue. quia: tamen longius seiunctum est a participio: ꝛ vicinius dictioni quendā ego malui sic construere. quendā toruum clamantē totiens id est frequentissime. o lex iulia que lata erat in adulteros. vbi supple es nunc? dormis? quia scilicet tot adulteras pateris impunitas: ꝛ ita credidit se lauronia notatā ab illo philosopho. Ad quod supple dictum philosophi Lauronia subridens id est parū per illusionem aut irrisionē ridens: inquit sup. o felicia tempora: vel tempora sunt supple iudicanda felicia que moribus supple malis te opponūt: id est censorem et castigatorem constituunt. quod per ironiam dicit. et addit per irrisionem Roma habeat iam pudorē id est vereatur publice peccare: et accipit continēs pro contentis. romā pro romanis: quasi dicat Sint romani modo pudorosi: quia tertius cato id est seuerissimus morum cēsor: quales fuerūt duo notissimi catones: censorius et vticensis. cecidit e celo quasi ad mores castigandos demissus sit. Moris autē est quotiens numerus aliquorū notus est vbi quis reperitur illorū similis numerū facete augere. sicut Horatius in sermonibus. Hec mihi stertinius sapientū octauus quia septem erant grecie sapientes notissimi. et ita quidā sapho aut diuam catharinā decimā musarum dicunt. Sed tamen id est q̄uis ita sit ꝙ sis tertius cato id est seuerissimus morū censor dic supple bone censor vnde id est abs quo pharmacopola id est vnguētario emis hec opobalsama id est hunc succum balsami qui preciosissimus est: et nō nisi a mollibus et effeminatis ad vsum recipi solitus: que spirant id est suauem odorem emittunt. ꝛ fragrant tibi in supple collo hirsuto id est piloso et virili cum animus sit mollis et effeminatus. deinde addit quia videt eū rubore forsan perfusum: quasi dicat dic audacter vnde emis. ne pudeat. id est pudori sit tibi mōstrare supple nobis dominum taberne: id est vnguentarium seu aromatarium quem apothecarium vulgus appellat. nam taberna est vbi quid venditur quam apothecā vulgus vocat: et officina vbi quid fit: quod operatorium galli dicunt. Postea loquitur sine ironia sed minaciter dicens. Si ita est ꝙ leges ꝛ iura vexantur id est a quolibet ꝓuocantur ne dormiant: scatinia supple lex que lata est in pedicones id est masculorum stupratores propter Caium scatinium pediconem: debet citari. id est ad executionem vocari ante omnes sup. alias leges. q. d. nunc plures sunt pedicones q̄ adulteri aut aliarum legum transgressores: ꝛ ita debet lex scatinia primū re uocari. o tu bone censor respice primum viros et scrutare. id est diligenter disquire: quia dicturus est poeta ꝙ domi redimicula sumūt frontibus. quasi dicat non est satis inspicere sed oportet respicere: et non solum respicere quod est secundo loco inspicere: sed res patētes ad oculos vnde ad misericordiam refertur sicut ibi Respice in me ꝛ miserere mei. Et respexit humilitatē ꝛc. sed etiā scrutari. Scrutare igitur primū: id est facinora virorum. hi scilicet viri. faciūt plura sup. turpia facinora q̄ nos mulieres: sed numerus. id est multitudo defendit illos: ꝛ phalanges. id est tales protectiones iuncte. id est cōnexe vmbone. id est ꝑ vmbones. i. clypeorū curuaturas. q. d. quia tam multi sunt ꝛ tam potentes nihil in eos animaduertitur: quia viri non puniunt viros: preterea omnes sunt eodem vitio inquinati: et ita est magna cōcordia. id est magn⁹ consensus: inter molles. id est effeminatos: qui vicissim agunt ꝛ patiuntur. Ullum exemplum sup. vite: aut etiam ad terrorem punitionis si iuste puniamur: non erit tā detestabile. id est execrabile aut vituperabile: in nostro. id est feminino sexu: sicut sup. est in virili: et probat. quia tedia: meretrix illa famosa non lambit. id est dum osculatur: non lambit vel vt honor sit aurib⁹ nō fellat cluuiam: aliam meretricem consociam: nec flora meretrix etiam illa lambit sup. catullam commeretricem: sed ipso virille immundus ꝛ fellator subit iuuenes. id est inclinat se ad fellandum iuuenes: et pallet. id est pallidus fit vtroq3 morbo tam fellandi q̄ pedicandi: sed fellat ꝛ pedicatur. vel vicissim agit ꝛ patitur: ꝛ ita subit. id est subintrat subagitādo scilicet: ꝛ pallet vtroq3 morbo quia etiam patitur. Et licet dicendo ꝙ subit vt fellat melius quadret superiori. Tedia non lambit ꝛc. tamen dicendo ꝙ pedicet ꝛ pedicetur. melius quadret cum sequentibus: q: qui pedicatur muliebria patitur. Uos ergo viri patimini muliebria: et ita abutimini officio nr̄o etiā turpissimo: ꝛ nos non vsurpam⁹ etiā honestissimū virilium. dicit enim. Nunquid nos id est mulieres agimus causas. aut nouimus ciuilia iura. aut mouemus vestra fora vllo strepitu? q. d. minime. Pauce etiam nostrum supple luctantur in harena scilicet ad spectaculum: ꝛ pauce comedūt colyphia. i. panes luctatorum. hoc est pauce vsurpant officia virilia. At. i. sed vos id est viri trahitis lanam id est carpitis vel carminatis ꝛ refertis. id est reportatis in calathis id est vasculis ex viminibus contextis: vellera peracta. i. pexa et carpta seu carminata. ad eos vel eas vñ pagēda accipistis vos torquetis nendo: scilicet fusum instrumentū nendi ad qō filū

voluitur pregnātē.i.dēsum tenui stamine.i.filo vnde fiat stamē ⁊ hoc facitis melius.i. doctius ⁊ artificiosius penelope.i.ꝙ vxor vlixis que a textura sūmope laudatur:⁊ leuius.i.facilius ⁊ vt dicūt habilius ⁊ expertius aracbne.i.puella illa lydia que palladem ausa est ad certamē in arte texēdi ꝓuocare:abs qua victa versa est in vermē quē araneū dicim⁹:⁊ telā eius araneā:que adhuc hodie faciliter ⁊ leuiter incredibili artificio texit. Quia vero de textricibus tm̄ loqtur possemus superiorē ptē sic cōstruere. Uos torquetis.i.cōpellitis terendo fusum.i.fistulā vel cānam inuolutā filo more fusi:pregnantē tenui stamine:quale sup.stamen facit nendo scilicz:pellex: id est ancilla vel reuera meretricula que cupit esse pellex ⁊ ita ne habeat vxor cuius pellex esse cupit suspitionē:est horrida.i.male vestita ⁊ frigore cōcussa ⁊ cōtremēs:⁊ residēs in codice.i.trūco.id est ante fores suas nens vt e labore suo viuere putetur. Hic accipit aūt codex inpropria significatione:nā ideo capit pro libro copioso:quia in codice sunt multi libri:i.cortices in quib⁹ olim scribebāt. Pro trūco aūt.i.parte illa directa vsqꝫ ad ramos sepius caudicē dicim⁹. Uos ergo facitis officia muliebria.i.trahitis lanā.netis ⁊ texitis. Nec hoc satis est quin etiā patiamini muliebria. Nā notū est cur.i.quāobrē hister vir ille diues sed mollis ⁊ pathic⁹ impleuerit tabulas sup.testamēti sui solo liberto.i.noīe solius liberti:nullū coheredē ei scribēdo.quia scilicet erat draucus subagitans eū:⁊ cur viuus.i.dū adhuc sanus esset dedit multa puelle.i.vxori liberti sui.quia scꝫ tacuit ⁊ ꝑpessa est vt maritus non se sed histrū pathicū subagitaret. Ego reperio in bonis codicibus solo.nec est dādi sed auferēdi casus.⁊ ita licet solo nō legat in datiuo:legit tamē in ablatiuo. Et quia hister ideo dedit:quia passa est talia.dicit ꝙ vxor etiam pauperis viri erit diues q̄ dormit tertia.i.existēs tertia in lecto.ita ꝙ ꝑmittat diuitē patronū inter se ⁊ maritū draucū. Et hoc dico quia libertū dicit. Uel pōt sic intelligi. Notū est cur hister dederit puelle.i.vxori sue adhuc iuuēcule multa:q: tacuit ⁊ ꝑmisit libertū habere rē cum marito suo: ⁊ ergo mulier erit diues q̄ dormit tertia in lecto.ita ꝙ vir sit medius ⁊ vxor ab vna pte ⁊ draucus ab altera. Tu nube.facit apostrophen ad absentē. Tu q̄cūqꝫ es que vis ditari:nube sup.viro molli:atqꝫ tace:q: arcbana.i.secreta illa facinora que fiūt in lecto:donāt.i.cōquirūt vxorib⁹ tacentibus cylindros.i.lapillos teretes a mulierib⁹ in precio habitos. Et sententia tristis.s.in adulteras ꝑ legē iuliā lata fiet post hec.i.post hmōi turpissima virorū facinora de nobis sup.mulierib⁹. Censura.i.castigatio morum dat veniā.i.ignoscit coruis.i.pessimis quales sunt viri ⁊ vexat.i. molestat colūbas.i.mulierculas ex fragilitate ⁊ simplicitate forte peccātes. Et ita conuenietissime dixit colūbas.de quib⁹ dictū est Estote simplices vt colūbe. Et que in tutela veneris sunt ꝓpter frequētē fetū ad quē et natura instigantur.q.d.lauronia mulierculas forte repereri adulteras quia ꝑ simplicitatē forte decepte sunt:aut q: ad libidinē proniores ex fragilitate sexus deuicte: et ita potius ignoscendū illis ꝙ viris qui philosophātur ⁊ tamē peccatū cōtra naturā ꝑpetrāt. Notum est etiam cur coruos dixit viros. Omne enim nigrū malum iudicatur. Unde Horatius in primo sermonū.hic niger esse hunc tu romane caueto. Preterea corui rapaces sunt ⁊ sinistre aues: sed pergo. De his enim iam satis locuti sumus. Censura aūt est censorū iudiciū quod iustum et seuerum esse debeat:quale olim censorum fuit.

Man. Soici ¶ Fugerunt trepidi.⁊c. stoicide:ficti philosophi:de morib⁹ eī̄ locuti clunem agitabant. Stoici autē a sta:id est porticu dicti sunt. στοα, αι Apud athenas eī̄ porticus erat Zeno vbi zeno docebat:q̄ summo in honore apud athenienses habebat: adeo vt vrbis ac menium claues apud illū deponerēt.plura Laertius. Cum tu multitia sumas quēdam mollem vt habitus ostendebat arguit cum in mulierum mores ille inueheretur. Multitia Multitia: vestes erant tenues ac lucide e serico:dicta ꝙ mulcerent suauitate sua. Poeta vō intelligit de hōby- Bōbyx coa

Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
Stoicide:quid enim falsi lauronia?sed quid
Non facient alij:cum tu multitia sumas
Cretice?et hanc vestem populo mirāte perores
In proculas et pollineas?est mecha labulla:
Damnetur si vis etiam carphinia:talem
Non sumet damnata togam.sed iulius ardet
Estuo:nudus agas:minus est insania turpis.
En habitum:quo te leges:ac iura ferentem

Vulneribus crudis popul⁹ modo victor:et illud
Montanum positis audiret vulgus aratris.
Quid non proclames in corpore iudicis ista
Si videas:quero an deceant multitia testem?
Acer et indomitus:libertatisq̧ magister
Cretice pelluces?dedit hanc contagio labem
Et dabit in plures.sicut grex totus in agris
Unius scabie cadit:et porrigine porci:
Uuaq̧ conspecta liuorem ducit ab vua.

ce coa: ait eñ Pli.lib.xi.ca.secundo. Nec puduit has vestes etiam viros leuitate vsurpare propter onera estiua:in tm̄ ab lorica gerēda discessere mores vt oneri sint etiam vestes.superiore vero capite dixerat ꝙ bombyces telas araneorum modo texunt ad vestem luxumq̧ feminarū que bombycina appellatur. Cretice: id est iudicās vel iudex vt sequētia indicāt: deducitur eñ mutatis litteris ab greco crites: quod iudex dicitur. crisis vero iudiciū. Perores:indignationē cōmoueas:cōmouētur enim affectus i ipsa peroratione id est orationis fine. In proculas.procule similes.meretricū nomina sunt hec oia. Talē:tam turpem. Non sumet dānata togam:femine eñ adulterij cōmissi cōuicte in publicū procedere cogebantur virili toga indute. Auctores sunt Porphirio ⁊ Achron libro primo sermonū. Sed iuli⁹ ardet:cretici verba. Minus ꝙ mollicies. En habitū:exprobrātis est. Crudis:cruētis adhuc.nā crudus dicitur ꝙ sit cruentus. Populus modo victor:Romanus quidē populus. Nā Vespasianus Claudio imperāte vt Trāquillus scribit insulā vectē britānie proximā in ditionē redegerat. Domitianus itē armenios vicerat ⁊ dacos. Montanum vulgus: in vrbe.n. eñ plebs ipā ab agris cōfluebat quotiēs leges promulgabātur. Quid nō proclames:quasi dicat omne cōuiciū Deceant testē:quasi dicat nō:tanto minus decent iudicē. Acer:ordo est. O cretice tu acer ⁊ indomitus ⁊ magister libertatis:id est morū censor ⁊ rector. Pelluces:trāsluces seu valde luces. a per ⁊ luceo. Contagio:a cōtingo dicitur morbus qui polluit quicq̇d tangit: latius tamē in Tityro iam diximus. Dedit hanc cōtagio labē: Alter alterū in vitia trudimus inquit Seneca: et epistola.vij.ait. Malignus comes quāuis candido ⁊ simplici rubiginē suā affricuit. Et philosophus libro.ij.ethicor̄ sic. Nos eñ ipsi quia magis ad voluptates sumus procliues:iccirco facilius ad intēperantiā ꝙ ad modestiā inclinamur. Porrigine porci: porrigo morbus est vbi inter pilos quedā quasi squamule surgūt:he quoq̧ acute resoluūtur:⁊ interdū madēt sepi⁹ sicce sunt fereq̧ id in capillo fit:rarius in barba aliquādo etiā in supercilio. Hec libro.vi.celsi.propter qd̄ Iuuenalis ait:scabie ⁊ porrigine idem significās. Uuaq̧ cōspecta:similitudo est.sic eñ vnū exemplū aut luxurie aut auaritie multū mali facit:vt scribit Seneca epistola.vij.

Bombyces
Creticus
Femine damnate
Crudus
Uectes insula
Pelluceo
Contagio
Porrigo
Exēplū mali

¶ Fugerūt trepidi.⁊c. Hic per cōtinuationē quādā progredit̄ poeta ad castigādos iudices: ⁊ eos q̇ sentētiā mortis ferūt cū sint mollissimi:prodēteq̧ molliciē suā habitu quē feminis mollioré in sede iudiciali habēt. De hac aūt re sic dicit Aul⁹ Belli⁹ lib.i.c.v. Hortēsius oibus ferme oratoribus etatis sue nisi marco tullio clarior:qui multa cum mūdicia ⁊ circūspecte cōpositeq̧ indutus ⁊ amictus esset:manusq̧ eius inter agēdū forēt argute admodū ⁊ gestuose:maledictis cōpellationibusq̧ probrosis iactatus est:multaq̧ in eū quasi in histrionē:in ipis causis atq̧ iudicijs dicta sunt. Sed cū lucius torquatus subagresti hō ingenio ⁊ infestiuo graui⁹ acerbiusq̧ apud cōciliū iudicū cū de causa sylle quereret̄:nō iā histrionē eū esse diceret:sed gesticulariam: dionysiāq̧:eū notissime saltatricule noie appellaret. Tū voce molli atq̧ demissa hortēsius: dionysia inquit dionysia malo equidē esse:ꝙ qd̄ tu torquate inelegās agrestis aditu difficilis. Sūt aūt verba hic poete nō ampli⁹ lauronie. ¶ Ordo aūt est. Stoicide.i.phi seuerissimi in vbis q̇dē quales erāt stoici q̇ nemini peccāti ignoscebāt:sed eq̇liter oia vitia puniēda p̄dicabāt: vt docet primo s̄monū flaccus.trepidi.i.festini ex timore ⁊ verecūdia fugerūt lauroniā.s.canētē.i. apte ⁊ alta voce ꝯ eos p̄clamātē vera ac manifesta.i.res veras ⁊ manifestas.vera sup.inq̇t poeta dico.eñ pro q̄:q̄ q̇d falsi sup.dixit lauronia.q.d.nihil. Et hoc decēter addit poeta. Ne q̇s dicat superiora esse muliebria dicta nihil veri hn̄tia s₃ ex iracūdia dūtaxat orta. Qui eñ docte loquētes inducūt nō qd̄ verū est sp:s₃ qd̄ ipis loquētib⁹ verū visum est res loq̇ faciūt. Sicut dido decepta ab vno dicit.iiij.enei. Nusq̄ tuta fides. Ne ergo q̇s dicat poetā nō cōsentire lauronie:approbat

Ascen.

dictū eius dicens.quid enim lauronia falsi.Et deinde subtiliter procedit: quasi per approbatio-
nē prioris dicti.Et ē locus a minori.Minus eñ verisiꝉe est iudicē in cā criminali esse mollē ꝙ
philosophātē:⁊ tñ iudicē mollē esse cōuincit ex habitu vnde dicit.sed ꝗd alij nō faciēt.q.d. nihil
nō faciēt:imo ꝗd libet faciēt:cū sup.ita sit ꝙ tu o cretice.i.iudex seuere sumas.i. assumas multi-
tia.i.vestē mollissimā ⁊ pellucētē vñ singula corpis mēbra ꝓspici possent ꝗ lubrici se de proceri-
tate corpis iactātes excogitauerūt.Fit aūt mihi verisiꝉe vt legat potius cretice ꝙ critice:⁊ po
tius a creta ꝙ a crite:q: seuerissimi iudices in creta fuere vt dictū est in prima huius ibi.Quas
torqueat vmbras eacꝰ.⁊c.Et cū sup.tu ꝓres.i.extremā sentētiā hoc ē diffinitiuā sentētiā feras
populo mirāte hāc quā dico scʒ mollissimā vestē.Perores inquā in.i.ꝯ proculas ⁊ pollineas.i.
meretrices ⁊ mechas quales procula ⁊ pollinea.Labulla illa mulier est mecha fateor:dānet er-
go si vis:etiā carphinia adhuc infamior mecha:ipā dānata.i.post ꝙ fuerit dānata:nō sumet ta-
lē.i.tā infamē togā vt tu sumis ꝑoraturus cās:sed sup.dices forte:iulius.i.sol in mēse iulio: vel
syrius ardet.i.ardorē vehemētē facit.ego estuo.i.calore cōficior.Respōdet poeta.Agas.i. eas
fm georgiū nudus: vel agas sup.rē iudicialē:insania est minꝰ turpis sup.ꝙ mollicies.q.d. poti
us eligēdū ē vt populꝰ te insanū ꝙ mollē dicat.Alij legūt infamia:et est ordo.infamia quā nudꝰ
agēs incurres est minus turpis.i.detestabilis ꝙ ea quā incurris agēs in multitijs. Vñ infert
per irrisionē sicut Virg.En agros:⁊ quā bello troiane petisti Italiā:metire iacēs.⁊c. En habi
tum:quasi dicat vide qualē habitum geris:quo.i.in quo:populus mō.i.paulo ante:victor.i.qua
si iā rediēs ex recēti cede hostiū:⁊ ꝑ disciplinā militarē exercitꝰ ⁊ vulneribꝰ crudis.i.adhuc hiā-
tibus ⁊ nōdū cōsolidatis:⁊ illud montanū vulgus:quasi dicat qđ notū est esse durissimū ⁊ omni
labori assuetū:quia in mōtibus degētes remoti sunt ab his que ad mollē vitā nauibus aduehū
tur.montanū dico vulgus positis:id est repositis ⁊ relictis aratris:audiret: id est audire debe-
at te ferētē leges ⁊ iura:quasi dicat nō decet in tā molli habitu ferre legem aut militiā aut agri
culturā passis:qui omni labori assueti sunt.Quid.i.quā rem nō proclames:quasi dicat nullā nō
proclames vel nihil nō proclames.i.porro hoc est a lōge clames.vel quid.i.cur nō proclames:si
videas ista.i.istos vituperabiles habitus:in corꝑe iudicis.quero eñ an multitia deceāt testem
hoc est an audiēdꝰ et accipiēdus est testis qui tā molliter vestiatur.q.d.non:quia talis infamis
est.infamis aūt nō potest firmū ⁊ ratū testimoniū perhibere:⁊ si ista nō decēt testē:o tu cretice
existēs vel existere debēs acer.i.vehemēs vitiorū castigator ⁊ punitor:⁊ indomitus.i.nullo mu
nere.nulla prece.nullis minis nulloqʒ fauore a seueritate flectēdus.Et ponitur indomitus pro
indomabili.Sicut.vij.eneid.Diues inaccessos vbi solis filia lucos.inaccessos lucos dicit: non
quos nemo accessit:sed inaccessibiles:quos nemo accedere debeat.Et in georgicis.Aut illau-
dati nescit busiridis aras.i.illaudabilis. quia laudatus erat.Nō erat ergo indomitus de quo lo
quitur:sʒ debebat esse.⁊ magister libertatis.i.qui debeas vt in ciuitate libera vnicuiqʒ ius suū
tribuere secluso omni timore ⁊ fauore.Tu inquā o cretice qui esse deberes acer.indomitꝰ.⁊ ma
gister.i.princeps ⁊ maximus cōseruator libertatis:pelluces:id est per mediū habitus tui luces
vt liniamēta corpis tui appareāt:quasi dicat minime talis esse deberes.sed scio vnde hic mor-
bus ingruerit.contagio:id est cōmerciū ⁊ ratio seu cōsuetudo quā habes cū mollibus viris:de-
dit id est genuit hanc labē:id est maculā vel inquinationē vite: ⁊ dabit hanc labeʒ in plures q:
plures te secuti idem facient:sicut totus grex:id est congregatio ouiū supple cadit:id est mori-
tur vel deterior fit scabie propter scabiē vnius supple ouis.⁊ totus grex porcoꝝ cadit porrigine
id est porcarū scabie squamosa que per squamas decidit.⁊ ita luquitur de grege ouiū ⁊ porcoꝝ:
et dat scabiē ouibus porriginē porcis.vel(quod minus placet)vtrūqʒ porcis.ꝙ pro ⁊ vua:id est
botrus cōspecta ab vua:id est existens in vmbra alterius vue:ducit.i.contrahit liuorē:id est ma
culā qualis nascitur ex percussione ⁊ nimio cōtactu:aut morsu:⁊ est plumbei coloris.Vnde Ti
bullus.Tum succos herbasqʒ dedi:quis liuor abiret:Quem facit impresso mutua dente venus
Liuor Quia vero qui inuidēt cū se corrodāt ⁊ succū naturalē cōsumāt:talē colorē habēt quales qui cō-
pressi sunt aut cōtacti violenter:ergo liuidi dicūtur.Omnis igitur cōtagio ⁊ cōsuetudo maloꝝ
parit maculā.Vnde in psalmo.xvij.Cū sancto sanctus eris:⁊ cū viro innocēte innocēs eris.Et
Contagio cū electo electus eris.⁊ cū peruerso peruerteris.Dicitur aūt hec cōtagio.hec contages. ⁊ hoc
Contages contagiū.Primū ponitur hic.Secūdū apud Lucretiū.Qui fuerāt aūt presto cōtagibus ibant
Contagia Et tertiū apud Virgiliū in bucolicis.Nec mala vicini pecoris contagia ledent.Et in singulari
apud Aulū gelliū li.viij.cap.ij.legitur cōtagio singulariter vbi dicit:quoniā nefas ducerēt no-
mina libertati patrie deuota seruili cōtagio pollui.

Fedius hoc aliquid quandoqʒ audebis amictu
Nemo repente fuit turpiſſimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula ſumunt
Frontibus: et toto poſuere monilia collo.
Atqʒ bonam tenere placant abdomine porce.
Et magno cratere deam. ſed more ſiniſtro
Exagitata procul: non intrat femina limen.
Solis ara dee maribus patet: ite prophane
Clamatur. nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia ſecreta coluerunt orgia teda
Cecropiam ſoliti bapte laſſare cotytto.
Ille ſupercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu: pingitqʒ trementes
Attollens occulos. vitreo bibit ille priapo:
Reticulumqʒ comis auratum ingētibus implet
Cerulea indutus ſcutulata aut galbana raſa
Et per iunonem domini iurante miniſtro:
Ille tenet ſpeculum pathici geſtamen othonis
Actoris arunci ſpolium: quo ſe ille videbat
Armatum: cum iam tolli vexilla iuberet.
Res memoranda nouis annalibus atqʒ recenti
Hiſtoria: ſpeculum ciuilis ſarcina belli.
Nimirum ſummi ducis eſt occidere galbam:
Et curare cutem ſummi conſtantia ciuis:
Bebriaci in campo ſpolium affectare palatii:
Et preſſum in faciem digitis extendere panem
Quod nec in aſſyrio ꝑ haretrata ſemiramis orbe
Meſta nec actiaca fecit cleopatra carina.
Hic nullus verbis pudor aut reuerentia menſe
Hic turpis cybeles: et fracta voce loquendi
Libertas: et crine ſenex phanaticus albo
Sacrorum antiſtes: rarū ac memorabile magni
Gutturis exemplum: conducenduſqʒ magiſter.

¶ Fedius hoc aliquid quādoqʒ audebis amictu: Ordo eſt qñqʒ audebis aliquid ſedius hoc amictu. Accipiēt te: in ſacerdotes inuebitur quoꝝ collegiū Minerue in albano Domitian' inſtituerat: vbi quidem molliſſime viuebant: oſtenditqʒ eos nihil differre ab mulieribus colētibus bonā deā. Domi redimicula ſumūt fron. domi dicit. non eñ in templo talia: ſed domi peragebant. Redimicula: ea ſunt quibus mitre alligātur Sumunt tanq̄ mulieres. Bonā deam: eandē eſſe maiam bonā deam et terrā ex ipſo ritu occultiore ſacrorū doceri poſſe cōfirmat Cornelius labeo. Bona dicit̄ ꝙ omniū nobis advictū bonoꝝ cauſa eſt. Eandem alij proſerpinā credunt: porcaqʒ ei rem diuinā fieri: quia ſegetem quā Ceres mortalibus tribuit porca depaſta ē. Preterea vinū in templū eius nō ſuo noīe ſolet inferri: ſed vas in quod vinū inditū ſit mellariuʒ nominatur: et vinū lac nuncupatur: templumqʒ eius virum introire nō licebat. Hec et plura Macrobius libro primo ſat. ſunt ⁊ plura in ſatyra. vi. Abdomine. i. ſumine: qd̄ antiqui abdomen vocabāt auctore Plinio li. xi. More ſiniſtro: ritu cōtrario: viris enim nō licebat bone dee ſacris īteresse. ꝓphane īpie ſcelerate pollute irreligioſe. Prophanū inquit feſtus dicit̄ qd̄ ꝓhani religione nō tenetur. Nullo: pro nulla tibicina. Gemit reſonat. Talia qualia quidē in albano effemīati ⁊ molles ſacerdotes colebant. Orgia bacchanalia: nā orgia bacchi ſacra dicebantur. Orge ira dicitur: orgao concito. concitabantur enim in illis ſacris et furore agitabantur. Hic aūt poeta orgia dixit ob ſimilitudinē quādam laſciuie ⁊ luxus. Sed de orgibus plura diximus circa finem Georgicorum. Cecropiam ſoliti bapte laſſare cotytto. Soliti ē in antiquo textu. conuenit hoc loco magis qd̄ē meo iudicio probi illud: ſcribit eñ ꝙ bapte comedie

Man.
Redimicula
Bona dea
Abdomen
Prophanū
Orgia
Bapte

titulus fuit: in qua eupolis inducit viros athenienses ad imitationē feminarū saltātes lassare
Cotytto psaltriā cotytto: qđ nocturno tpe agebatur: ꝓpterea secreta teda. bapte demū viri ipsi ipudici hic
intelligūtur. Ille supciliū: in eosdē sacerdotes minerue in albano bacchātes scribit. Plini⁹ li.
xi. c. xli. sic ait: Extremū ambitū gene supioris antiq Ciliū vocauere: vnde ꝛ supcilia. Madida
fuligine tinctū: Vrsinus adeps raritatē supciliorꝫ emēdat mixtus cū fungis lucernarū ac fuli
Supciliorum gine que est in rostris earū: Auctor est Plinius li. xxxviij. ca. xi.. Producit: extēdit. pingit or
vnguentum do est. Et attollēs oculos pingit: tremētes tremūt em̄ quum digitis attollūtur. Pingit pli. xi.
c. xli. sic ait. Palpebre in genis hoī vtrinqꝫ. Mulierib⁹ etiā infecte quottidie: tanta est decoris
affectio vt tingantur oculi quoqꝫ. Id aūt grece Julius pollux sic appellat. Tus ophtalmus hy-
pographe: tas ophrys peleni. Hoc est oculos pingit: supcilia denigrat. Torrellius ṽo in dictio
ne phucus sic ait: Est etiā phucus color q̄dam purpureus q̄ grece phycos dr̄: vbi y grecū in v no
Phucus struꝫ cōuertet̄. de quo Xenophon in pedia cyri. Quidā inquit oculorꝫ inferiores palpebras quo
Pocl'a turpia dā phuco depingētes decorē grauissimū in aspectu cōtrahebāt. Vitreo priapo: Plini⁹ etiā li
bro. xxxiij. c. i. sic ait: Auxere ꝛ artē vitiorꝫ irritamēta: in poculis libidines celare iuuit ac ꝑ ob-
Reticulum scenitates bibere. Reticuluꝫ: tegmen capitis muliebris auctore Nonio. Serulea. i. viridi seu
Scutulata viridia si voles accusatiui esse casus. Scutulata: vestimēta orbiculos quosdā habētia in simi-
litudinē scutularū. i. rotūdarū formarū. scutulis aūt diuidere gallia istituit: Auctor pli. li. viij. c.
Galbane⁹ xlv. Galbana rasa: genera sunt vestiū dicta ab galbaneo colore q̄ est sublucid⁹ ꝛ subalb⁹ cuꝫ pal
color lore: he aūt vestes muliebres erāt dūtaxat. Et ꝑ iunonem. Et pro etiā: nō em̄ dn̄s tantū: sed etiā
minister per iunonē iurabat imitans dn̄m ipm̄: qđ agere femine solebāt. Seneca epistola. iij. li
bri. xix. sic scribit. Ita tn̄ hoc seponas volo: vt memineris maiores nostros: q̄ crediderunt stoi
Genius cos fuisse singulis em̄ ꝛ Geniū ꝛ Junonē dederunt. At ep'la. xij. de villico suo ita ait. Jurat per
Juno geniū meū se oīa facere Pli. item li. ij. c. vij sic: Cū singuli quoqꝫ ex semetipsis totidē deos faci-
ant iunones geniosqꝫ adoptādo sibi. Hoc itaqꝫ reprehendit poeta ꝙ nō ꝑ genium sed ꝑ iunoneꝫ
dn̄i minister iuraret: muliebri. s. more. Vn̄ sic apud petroniū arbitrū q̄rtilla loq̄tur. Junonem
meā iratā habeā si vnq̄ meminerim virginē fuisse. de genio aūt latius in sat. vi. ibi. s. nemo ma-
Pathos thematic⁹. Ille tenet speculū: in eosdē sacerdotes ꝓsequit̄: q̄ vt femie speculo se comebāt. Pa
thici: patiētis libidinē: mutuo. n. stupro cōciliat⁹ est Neroni pathos aūt passio dr̄: pathetic⁹ pas
siuus. Gestamē othonis. In othonis reprehensionē diuertit: Is aūt Galbe successit fuisseqꝫ
traditur mūditiarū pene muliebriū vulso corpore: quin ꝛ faciē quottidie rasitare ac pane madi
do linire consuetuꝫ: Idqꝫ instituisse a prima lanugine: ne barbatus eēt vnq̄: qđ suetoni⁹ edocet
Actoris arunci spoliū: ironice. Actor em̄ nō speculū sed hastā ingentē portabat: hic aūt glo-
Actor riabat̄ gestando speculū: qđ deuicto othone rapuisset vti in li. xij. en. Turnus gloriat̄ ꝙ hastam
eripuerit Actori arūco. Est aūt maronis carmē tale: Ex in q̄ medijs ingenti adnixa colūne Edi
bus astabat validā vi corripit hastā Actoris arūci spoliū: quassatqꝫ tremētē vociferās ꝛc. Il
Annales le. otho. s. Res: supple est. Annalib⁹: Dicūt Annales oino eē id qđ historie sint: historias nō oi
Historie no oē id qđ Annales sint. Itaqꝫ historias aiūt rerū gestarū expositionē vel demōstrationē eē:
Annales ṽo eē: quū res geste pluriū annorꝫ obseruato cuiusqꝫ anni ordine cōponūtur. Gelli⁹
auctor. li. v. c. xviij. Annales Diomede scribēte dicti ꝙ fere singulorꝫ annorum actus cōtineant
Speculū: supple erat. Ciuilis belli: qđ otho cū vitellio gessit ab Hebriacū vicū inter Vero-
nam ꝛ Cremonā. Sarcina: ea est vtēsilium ꝛ eorꝫ que ad cultū: ꝛ ad ceterū vsum ꝑtinent. vn̄ mi
Galba lites cū castra mouere volūt: sarcinas colligere dicūt̄. Nimirū sūmi: ironicos loq̄tur. Gal-
Otho bam: Galba septim⁹ iperator Neroni successit: nullo gradu contingēs Cesarū domū: demuꝫ ab
suis desert⁹ trucidat⁹ est ab Othonis militib⁹. Otho. n. ab Galba adoptari expectabat. sꝫ Piso-
Hebriacus ne p̄latoris em̄ adoptat⁹ est ad vim cōuersus est: itaqꝫ impator euasit. Auctor ē suetoni⁹. He-
briaci cāpo: Hebriacū li. vij. vicū eē: Tacit⁹ scribit int̄ Veronā cremonāqꝫ situū duab⁹ romanis
Otho cladib⁹ notū infaustūqꝫ. vbi Tarquillo teste fraude supatus ē Otho: quū spe colloquij facta q̄si
ad ꝯditionē pacis militib⁹ eductis ex improuiso atqꝫ in ip̄a ꝯsultatiōe dimicatū fuisset ab Vitellij
scꝫ militib⁹ quos q̄dē premiserat aduersus Othonē cū ip̄e in gallia eēt: vbi etiā de morte Otho-
nis audiuit: q̄ sane seip̄m in castris occiderat post sui exercit⁹ cladē. Spoliū palati. i. romani i-
perij spolia ꝛ exuuias ī cāpo em̄ Hebriaci cū Vitellij militib⁹ pugnauit vt diximꝰ: q̄s Vitelli⁹
ip̄e ab Galba habuerat quū missus ab illo est in inferiorē germaniā. In palatio aūt reges ꝛ cō
sules ꝛ imperatores maiori ex parte sedem habuerunt Semiramis: fuit hec Nini regis assy
Semiramis riorum vxor: magni mulier animi: ꝛ bellatrix maxima: multos enim populos bello vicit viritqꝫ

annos.lxij.cum.xlij.regnasset:de qua Diodorus libro tertio multa.Cleopatra:ea filia fuit vlti- *Cleopatra*
mi Ptolomei qui auletes dictus est:hec mortuo parēte ab alexandrinis regno prefecta est cuꝫ
fratre natu grandiore demū eiecta fuit.Cesar vero ab exilio reuocatā egipti reginā constituit.
post Cesaris mortē Antonius Cleopatrā accepit in vxorē:ex qua ⁊ filios suscepit.ambo postea
in actiaco bello fuerūt ābo fugerūt.ambo postea ab Cesare Augusto sunt euersi.Hec ex Stra-
bonis libro.xvij.Suetonius etiā ⁊ Florus ⁊ Plutarchus q̃plurima.Mesta:timebat enim pro
pterea mesta:hinc prima dux fuge fuit quā mox secutus Antonius alexandriā vsqꝫ:vbi ⁊ seipꝫ *M.Antoniꝰ*
occidit capta vrbe ab Augusto ⁊ Cleopatra:que postea adhibitis huberibus anguibus sese in-
teremit.qđ latius Florus scribit ⁊ Plutarchus.Actiaca ca.ē actiū epiri promōtoriū Augusti
colonia cū tēplo Apollinis nobili ac ciuitate nicopoli:que victorie ciuitas interpretatur.Uide *Nicopolis*
Pliniū ⁊ Strabonē.Hic nullus verbis pudor:ad sacerdotū vt supra scelera nūc redit.Turpis *Cybele*
cybeles turpiū sacrorū libertas:ludi eñ rome turpissimi fiebāt cybele eo potissimū die quo la-
uabatur in almone fluuio:ante cuius lecticā vt Augustinus scribit spurcissima queqꝫ audiente
frequētissima multitudine vtriusqꝫ sexus cātabātur:⁊ que vel obscenissimo cuiqꝫ pudorē incu-
terent.Fracta voce:lasciua eneruata.Et crine senex:⁊ hic est senex albo crine:phanaticꝰ sacro-
rum antistes rarū ac memorabile exemplū magni gutturis ⁊ magister cōducedus.Phanaticꝰ
diuino afflatus numine ⁊ qui futura canit dicitur:⁊ phani custos.Antistes:princeps.Tullius
pro domo sua ad pōtifices.Alie ceremonie nobis erunt:alij antistites deorū immortaliū.Ibi-
dem qui estis Antistites ⁊ cerimoniarum ⁊ sacrorum.Conducēdus:constituta mercede ducen *Ascen.*
dus:adeo prestat alijs in vitijs supple.

¶ Fedius hoc aliquid.⁊c.Progredit̄ ad reprehēdendos sacerdotes:quoꝝ collegiū minerue
in albano cōstituerat domitianus:ostēditqꝫ fedissima illoꝝ scelera:ad que ij qui tā molliter ami
ciūtur aliqñ progressuri sunt:Dicit ergo ꝙ amictus q̄dē fedus ē:sed lōge fedioris vite ꝑ se fert
indiciū.de qua re Aulꝰ Gelliꝰ li.iij.cap.v.Plutarchus refert archesilaū vehementi verbo vsum
esse de quodā nimis delicato diuite:qui incorruptus tamē ⁊ castus perinteger dicebat̄.Nā cū
vocē eius infractā:capillūqꝫ arte cōpositū:atqꝫ oculos ludibundos:atqꝫ illecebre voluptatisqꝫ
plenos videret:Nihil interest inquit:q̄bꝰ mēbris cinedi sitis posterioribꝰ an prioribus.Nūc au
tem locū.Cecropiā soliti bapte lassare cotytto.a calderino nō bene intellectū:⁊ a georgio mā-
cinelloqꝫ nō satis explanatū:qui secuti probū quedā vocabula nō satis integre posuerūt:angelꝰ
politianus ad vnguē explicat:cap.x.cēturie sue probās veterū auctoritate baptas esse fabulā eu *Bapte*
polidis contra baptas qui nocturna sacra cotyttus dee impudentie:quā psaltriā fuisse probus *Cotytto*
dicit:impudētissime colebāt ob quā fabulā vt platonius grecꝰ auctor est ab ipsis baptis in mare
submersus est.Est aūt bapte masculini generis quia viros significat principaliter licet etiā fa-
bule nomē sit.Cotytto aūt quia psaltrie aut dee impudentie nomē:nō dubie feminini.declina-
tum sicut cetera greca in o longū:quoꝝ ꝓm Seruiū nō habemus nisi gtñ in us et actñ in o in
nostra declinatione:vnde hic legēdū est cotytto nō cotytton nec cocyton.Dicta tamē est etiam
cotys cuius actñ cotyn Cicero ⁊ Strabo ponūt:⁊ gtñ cotyos synesius:sacra autē dicūtur co-
tyttia:vt patebit in explanatiōe nostra.¶ Ordo igitur est.Tu qui tam molliter vestiris audebis
quādoqꝫ.i.aliquādo tp̄e futuro:aliquid.i.aliquod factū:fedius.i.obscenius ⁊ turpius:hoc ami-
ctu:in quo scꝫ pelluces:nemo fuit repēte.i.sine incremēto successiuo turpissimꝰ.hoc est sicut ne
mo vno impetu factus est optimus:ita nemo vno turpi facto hētur turpissimꝰ:sed paulatim fi-
es.Nā sup.illi qui accipiūt domi(nō eñ cū nō sint sacerdotes sed turpes vt sacerdotes illi:hoc
audēt in populo aut in tēplo)redimicula quibꝰ scꝫ mitre alligātur:qđ molliciei signū est:vnde
apđ Uirg.vitio dātur phrygibꝰ hoc est troianis vbi dicit̄ Et tunice manicas ⁊ habēt ridimicu-
la mitre:illi inquā qui sumūt domi ridimicula in frōtibus suis.i.imitātur molles sacerdotes al
banos:accipient sup.in collegiū aut cōsortiū suū:paulatim.i.successiue te ⁊ qui posuere.i.appo-
suere toto collo monilia.i.ornamenta muliebris colli.i.qui vicissim patiūtur i secreto muliebria
et ita se ornāt ornamētis muliebribꝰ:atqꝫ placāt.i.ita cōgregātur tp̄e nocturno vt mulieres q̄
placabāt:bonā deā abdomine.i.sumine:porce tenere.i.suis eximie.Sues eñ ꝓm Donatū sacrifi
cio ydonei dicebātur eximij.oues lecte.boues intacti.placāt inquā abdomine:et magno crate-
re.i.vase qđ mellariū vocāt licet vino impleāt.placāt inquā deā abdomine porce.i.faciūt oia q̄
mulieres bone dee sacrificātes facere debeāt:sed femina exagitata procul non intrat tēplū more
sinistro.i.peruerso.q2 solis mulieribꝰ debebātur:⁊ ita excludēdi erāt viri.Unde dicit Ouidius
Sacra bone maribꝰ nō adeūda dee:⁊ ipi excludebāt feminas:ara dee patet solis maribꝰ.i.viris:

cũ patere debeat solis feĩnis:⁊ clamatur a sacrificulo scʒ sicut in cetu mulieꝝ clamabatur a pre
fica:clamaᷣ inquã sic.o vos ꝓphane.i.a ꝓhano excludẽde tanꝙ indecẽtes mulieres ite.i.disce
dite hinc.tibicina.i.queuis psaltria:nõ gemit.i.nõ facit feĩnũ sonũ quasi gemitũ vllo cornu: qꝛ
nulla admittebaᷣ:⁊ ita vt ꝓ̃ceptũ erat mulierib⁹ne tibicẽ adhibereᷣ:nõ adhibebãt tibicinã.bap
te.i.viri molles ⁊ impudici q̃ athenis peregrina sacra tp̃e nocturno cũ omni immũdicia facie-
bãt:cõtra quos eupolis baptas scripsit:soliti.i.cõsueti olim apud atheniẽses:lassare.i.frequẽti
sacrificio molestare cotytto illã deã q̃ prius fuerat psaltria:sicut apud romanos dea flora cui ro
mani floralia instituerũt fuerat meretrix.cecropiã.i.atheniẽseʒ hoc ẽ in ea ciuitate vbi cecrops
olim regnauerat:coluerũt talia orgia.i.impudica sacrificia qualia.s.fuerũt orgia bacchi:nõ aũt
vocabãᷣ orgia sed cotyttia ⁊ bendidia:sed quia orgia erãt bacchi sacra in q̃bus vt prius ꝑ mãci-
nellũ dictũ est oĩa obscena fiebãt:ideo pro obscenis sacrificijs accipit:coluerũt inquã secreta te
da.i.abscõsa lãpade:ne a turpitudine arcerẽtur quouis pudore.ille.i.quiuis ex talib⁹viris mol-
libus producit.i.extẽdit acu obliqua.i.ad hoc incuruata supciliũ.i.pilũ in supiore oculorũ cilio
tinctũ.i.intinctũ pri⁹:fuligine.i.nigredine fumi ad hoc collecti:madida.i.adhuc humida vt ad
hereat.i.cõponit ⁊ facit sibi supciliũ nigrũ qd̃ in muliere placet:⁊ attollẽs oculos trementes.i.
petos et lubricos:vel timore ne ꝓhuco ledãtur pingit.i.cõponit aut ꝓhucat eos.Ille.i.alius ex
illis bibit ex priapo vitreo:quasi delecteᷣ mẽbro virili sicut mulier:⁊ implet reticulũ auratũ: id
est aurũ intextũ habens:ingẽtib⁹comis.i.multis ⁊ prolixis capillis more mulierũ:quẽ pãnonij
seu hungari ⁊ huni nõnulliq; alemãnorũ assumpserũt:implet inquã existẽs indut⁹scutulata: id
est id gen⁹vestis muliebris:cerulea.i.cerulei coloris aut galbana aliud gen⁹vestis rasa.i.nõ vil
losa:sʒ tõsa probe. ministro.i.pedissequo iurãte:et.i.etiã nõ solũ dño ꝑ iunonẽ dñi.i.per iunonẽ
nõ ꝑ iouẽ quõ dñe solẽt:vt minister etiã dñm effeminatũ significet ip̃o nõ refragãte. Ille.i.ali⁹
tenet speculũ appositore gestamẽ.i.qd̃ erat gestamẽ.othonis pathici.i.soliti pati muliebria: et
hoc tenet ꝓ re egregia quasi magnũ sit habere talis viri speculũ:⁊ ideo ꝑ aliã appositionẽ iocũ
de addit: Actoris arũci spoliũ.i.qd̃ sic iactabũde tenebat:vt turn⁹apud virgiliũ hastã ingẽtem
actoris arunci spoliũ.i.qua actora arũcũ ingẽtẽ bellatorẽ spoliauerat:vsitatius dicitur spolia ꝙ
spoliũ singulariter.quo sup.speculo.ille scʒ otho:videbat se armatũ.i.effigiẽ sui existẽtis in ar-
mis.cũ.i.qñ iuberet.i.vellet iubere.iã.i.paulo post:vexilla ad pugnã ꝯmittẽdã tolli:erat eñi im-
perator exercit⁹.Speculũ dico exñs sarcina.i.qd̃ habebaᷣ in sarcinis ciuilis belli qd̃ otho ꝯtra
vitelliũ gessit.est sup.res memoranda.i.memorie cõmẽdãda nouis annalib⁹.i.ꝑ nouos annales
⁊ historia recẽti.i.q̃ eo anno quo talis res gesta fit:scribaᷣ.Nimirũ qꝛ certe est sup. facin⁹ sũmi
ducis.vel pertinet ad sũmũ ducẽ occidere galbã.i.ꝑ hoc ꝓbaᷣ otho summus dux qꝛ galbã occi-
dit:vñ magnũ est habere eius spolia videlicet speculũ:⁊ cõstãtia sũmi ciuis est curare cutẽ.i.po
lire ⁊ leuigare aut ꝓhucare more muliebri cutẽ.Et hec oĩa ꝑ ironiã dicit.Aduertẽdũ aũt ꝙ ple-
riq; hũc locũ accipiũt quasi tot⁹de othone intelligẽdus sit:vtpote ꝙ otho galbã interfecerit vt
speculũ eius haberet: dicit etiã valla:ꝙ hic dictũ est hebriaci in cãpo ꝓ hebriaco ꝓpter homeo-
teleutõ:et ꝙ palati sit gtũs hui⁹nois palatus:dicit eñi ꝙ illud spoliũ prius galbe mortuo pala-
tus sustulerat:qd̃ sublatũ ip̃i palato infamori postea ab othone fuit.Erat enim vt inquit galba
mollior ꝙ otho.Ego aũt vt oĩa de othone intelligẽda potius ꝙ de ciuib⁹romanis concedã: ma
lim dicere spoliũ hebriaci palati.pro palatij.i.qd̃ otho a galba affectauit in cãpo hebriaci palati:
id ẽ vbi erat impator:⁊ ita palatiũ impatoriũ qꝛ sic in cãpo ciuilis belli vt in palatio mollissime
vixit.Ordo igiᷣ est.Et sũmi ciuis ẽ affectare in cãpo sup.bellico spoliũ hebriaci palati.i.palatij
scʒ speculũ:⁊ extẽdere digitis panẽ madidatũ lacte asinino in faciẽ vt cutis firma ⁊ nitida sit:qd̃
i.quã rẽ semiramis regina babilonie ꝙuis eẽt tã lasciua:ꝙ equũ vsq; ad coitũ amauerit vt dicit
plini⁹pharetrata.i.armata:qꝛ gessit viriles hit⁹simulãs se filiũ suũ eẽ.nõ fecit in orbe assyrio.i.
oppido babilonico:nec cleopatra regina egipti.M.Antonij triũuiri amica:mesta ꝓpᷣ amissaʒ
victoriã fecit in actiaca carina.i.q̃ in actiaco mari vbi ab augusto victa ẽ vtebaᷣ.h̃ ẽ licʒ semira
mis ⁊ cleopatra mulieres fuerũt:tñ cũ bella gererẽt:nec speculo nec ꝓhuco vse sũt.hic.i.in h̃ col
legio sacerdotũ aut poti⁹vt dixi q̃ sacerdotes imitãᷣ in turpitudie vite:null⁹ẽ honor aut reuerẽ
tia mense. hic est libertas turpis cybeles.i.qualis erat apud gallos cibeles sacerdotes turpissi-
mos: ⁊ libertas loquẽdi voce fracta.i.effeminata est hic:⁊ senex phanatic⁹.i.delirus aut ad pha
nũ pertinẽs:albo crine.i.canescens:antistes.i.preses sacroꝝ:existẽs rarũ ⁊ memorabile exẽplũ
gutturis magni.i.maxim⁹deuorator ciborũ:⁊ magister conducẽdus.i.qui a talibus cõducatur
est supple hic:id est qui talia sacra colebant antistitẽ moribus suis cõsentaneũ cõducebãt:et ita
non tam de collegio albanorum ꝙ de inmũdis romanis loquitur poeta.

¶ Quid tamen expectant: sensus est. Cū turpis cybeles mos eis placeat: cur se nō castrāt vt galli cybeles sacerdotes: de quibus Naso libro quarto fast. Qui em̄ e gallo amni in phrygia biberit insanus reddit᷑ et furens. hinc cybeles sacerdotes galli dicti. Supuacuā: illis videlicꝫ qui nubunt vt mulieres: Quadringenta seu quadraginta: vtrūqꝫ em̄ in vetustis codicibus legitur. Quadringēta vero sestertia erāt equestris cēsus. lacerat aūt masculoꝝ nuptias: que quidem vti inter virū et vxorem celebrātur omni seruato ritu. Gracchus: generosus aliquis et diues inter illos sacerdotes: quales gracchi fuere: de quibus superius patuit. Cornicini: cornu cantanti qđ curuū erat. Recto ere. i. tuba. Ouidius in metha. Nō tuba directi, non eris cornua flexi vsus erat. Tabule: dotis videlicet. Dictū feliciter dictū scilicet est: feliciter sup. agātur nuptie. Censore: ad mores corrigendos. De censura latissime videto in satyra. xi. ibi. Cēsoris mores. Haruspice: ad mōstra expianda: nam virū nubere par mōstrū est mulieri parturiēti vitulū: aut boui agnum. In ruina hierosolyme teste Josepho bos cuꝫ hostia duceretur agnū in medio phano peperit. Et Plinius scribit libro septimo capitulo quarto: Alcyppen elephantū peperisse: qđ inter ostenta est. Nā et ancilla serpentē inter initia marsici belli peperisse dr̄ in veterib⁹ histoꝛijs. Haruspice: solebāt em̄ haruspices p ostenta et similia monere futura mala expianda. Hinc Cice. in oratione de responsis haruspicū sic ait: haruspices vt a seruitio caueremus monerēt. Gellius item libro decimoquinto capitulo sexto ita scribit. Ostētū enim est et piaculis factis procurandū. Haruspice: Donatus in Phormione sic ait. Haruspex ab haruga nominatur: nā haruga dicitur hostia ab hara in qua concluditur et seruatur. Hara autem in qua pecora cōcludun tur. et cetera. De haruspice autem Juuenalis etiam satyra sexta ait Armenius vel comagenus haruspex. Pectora pullorum rimatur et exta catelli: Interdum et pueri Maioraqꝫ monstraqꝫ putares. si mulier vi: quasi dicat mīme. Segmenta: eosdem arguit sacerdotes molliciei: muliebribus enim vestibus et ornatu vtebantur. Segmenta. Serui⁹ libro primo enei.

Man.
Galli sacerdotes

Quid tamē expectāt: phrygio quos tp̄s erat iaꝫ
Moꝛe: superuacuam cultris abrūpere carnem?
Quadringēta dedit gracchus sestertia dotem
Cornicini: siue hic recto cantauerit ere:
Signate tabule: dictum feliciter: ingens
Cena sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.
O proceres cēsoꝛe opus ē: an haruspice nobis?
Scilicet horreres maioraqꝫ monstra putares:
Si mulier vitulum: vel si bos ederet agnum?
Segmenta et longos habitus et flamea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loꝛo
Sudauit clypeis ancilibus. o pater vrbis
Unde nefas tantum latijs pastoꝛibus? vnde
Hec tetigit gradiue tuos vrtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere atqꝫ opib⁹ vir:
Nec galeam quassas: nec terram cuspide pulsas
Nec quereris patri? vade ergo et cede seueri
Jugeribus campi: queꝫ negligis. Officiuꝫ cras
Primo sole mihi peragendum in valle quirini.
Que causa officij? quid queris? nubit amicus
Nec multos adhibet. liceat modo viuere: fient
Fient ista palam: cupient et in acta referri.
Interea toꝛmentum ingens nubentibus heret.
Quod nequeūt parere: et partu retinere maritos
Sed melius q̄ nil animis in coꝛpoꝛe iuris
Natura indulget: steriles moꝛiuntur: et illis
Turgida non prodest condita in pyxide lyde.
Nec prodest agili palmas prebere luperco.

Haruspices

Haruspex
Haruga
Hara
Segmenta

Segmenta — Monile segmentum appellat & ornamentū gutturis: quod quidē verum esse credendū. Vale
rius enī ait. Datum est mulieribus vt segmenta aurea gestarent. Et Plini⁹ li. vi. ca. xxxiiij. Se
gmenta circulos significare ostendit his verbis: plura sunt aūt hec segmenta mundi: que no-
stri circulos appellare greci pararellos. Flamea. rubra tegmina quibus noua nupta velaba
Flamea — tur. hinc Festus ait obnubit caput operit: vnde & nuptie ab capitis opertione. Idem quoqꝫ ait
Flameo amicitur nubēs ois boni causa: ꝙ eo assidue vtebat̄ flaminica. i. flaminis vxor: cui nō
licebat facere diuortium. Arcano: est enī intrinsecus locum. Loro: retinaculo corio. Nu
Clypeus — tantia. huc illuc declinātia. Clipeis ancilibus: Clipeus ab glypo qđ est sculpo deriuatur: quasi
glyptos: idē sculptus g verso i c. Scutis enī quibus apud troiam pugnatū est ptinebant̄ ima-
Ancile — gines: vnde & nomē habuere clypeorum: vt inquit Plinius lib. xxxv. Ancilibus: r ege Numa scu
tum e celo decidit qđ ancile vocauit: q: ab omni parte recisum esset: vt scribit Ouidius lib. iij. fa
sto. Responsum est deinde ab haruspicibus illic orbis imperiū fore vbi ancile consisteret. Ne
igitur ab hostibus raperetur vndecim similia Mamurius fabricauit: que in tēplo martis ser-
Salij — uabantur: duodecimqꝫ sacerdotes ab Numa instituti ea collo suspensa ferebāt saltātes canen
tesqꝫ etiā. Hic ait Ouidius dicto libro. Jam dederat salijs a saltu noia dicta. Armaqꝫ & ad cer-
tos ṽba canenda modos. Fuitqꝫ reuerētie maxime saliorum collegium: hinc Aphrican⁹ vn⁹ eorū
fuit: pluresqꝫ viri dignissimi: patritij enī erāt vt Lucanus ostendit dicens. Que lecta iuuentus
patritia ceruice mouet. De salijs optime etiā Liuius in Numa. Clypeis ancilibus: scutis ro-
tundis & circūcisis. O pater vrbis: apostrophe ad Romulū vrbis fundatorē. Latijs pastori
bus. i. romanis: q̄ olim pastores duri ac rudes: nūc ṽo delicatissimi ac molles. Vel pastorib⁹. i. i
Gradiuus — peratorib⁹: de Domitiano. n. & Othone habuimus. Gradiue: dicunt gradiuū thrax vocabulum
Mars — esse quod bellicosum designat & fortem: latine vero Mars dicitur Jouis filius et iunone. vel
iunonis tantum sm Ouidium in fast. Aliq̄ vero dicūt a verbo greco gredenin quod est vi-
brare. Urtica: metaphora est aptissima: nam herbā mordacis & viuacis pruritus ad libidi-
nis transtulit significantiā. Pulsas irascentium signa expressit. Seueri iugerib⁹ cāpi. De
Martius campus — campo martio loquitur q̄ Marti dicatus Martius dictus est auctore Liuio. ibi aūt iura dice
bātur ppterea seueri dixit. De situ aūt Martij campi & ornatu. multa Strabo li. v. Liuius aūt
li. ij. sic ait. Ager tarquiniorum qui inter vrbem ac tyberim fuit cōsecratus Marti: Martius de-
inde cāpus fuit &c. Officiū cras: inducte psone verba p irrisionē narantia mariū inter se nu
ptias celebrantiū: vtqꝫ Victorinus ait in rhet. officiū est quod ex legibus vel ex natura necesse
Quirinus porticus — est nos iplere. In valle quirini: ad porticū quirini: quo plures pueniebāt: Martia. li. xi. Vici
nam pete porticū quirini. Turbā non habet ociosiorē Pōpeij vel Agenoris puella. Romulus
Quirinus vnde Romul⁹ — autem Quirinus dictus est teste Ouidio li. ij. fast. Siue ꝙ hasta quiris priscis est dicta sabinis
Bellicus a telo venit in astra deus. Siue suo regi nomē posuere quirites: Seu q: romanis
iunxerat ille cures. In acta referri. notari in actis memorie causa. oīa enī in vrbe in acta re
ferebantur: que q̄dem ad rempublicā & ad res priuatas ptinebant. De actis aūt videto sat. vij.
ibi acta legenti. Interea ordo est interea ꝙ nequeunt parere & partu retinere maritos: nubē
tibus heret ingens tormentū. Et partu retinere maritos: multe pfacto a maritis abigerent̄ ni
proles adesset: qđ quidē exēplo patet: scribit. n. Laertius ꝙ dicenti alcibiadi nō esse tolerabi-
lem Xanthippē adeo morosam Socrates ait. An vero tu non toleras clamore pstrepentes an
Xanthippe socratis — seres. illo dicente: at mihi oua pullosqꝫ pariunt: & mihi ait Xanthippe filios gignit. Sed me
lius: ordo est sed melius est ꝙ natura indulget. i. concedit animis nil iuris. i. potestatis in cor-
pora. optant enī concipere: natura tñ repugnat. Turgida non prodest condita in pixide lyde:
Aranee — i. arane que olim puella lydia a pallade versa est. Plinius scribit li. xi. Aranearum. pl'a genera
sed phalangios parere & tricenos: ceteras pauciores. itaqꝫ scribūt alij mulieres eo remedio ad
concipiendū vsas: qđ hic poeta ostēdere videtur. Politianus aūt vult lyden hic esse ppriū mu
lieris gestantis medicamēta ī pyxidibus: legitqꝫ Turgida nec pdest cōdita in pyxide lyde qđ
Pyxis — etiam ego legi in antiquo textu. Pyxide pyxis buxolum dicitur pyxos enim buxum significat
Luperci — Luperco: mense februario: vt scribit Ouidius in fast. Luperci sacerdotes per vrbem nudi dis
currebant: hircinaqꝫ pelle mulierū palmas percutiebant: vt concipere possent facilius. hic ait
idem. Nupta q̄d expectas: non tu pollētibus herbis: Nec prece nec magico carmine mat̄ eris
Excipe fecunde patiēter verbera dextre: Jam socer optatum nomen habebit aui. plura etiam
Plutarchus de ijs in vita Anthonij. Item Valerius Maximus li. ij. de ordine equestri. Fabi
us lib. i. scribit inueniri qui lupercalia tres ptes orationis esse contēderēt. quasi luere p caprū

Nam solitaurilia persuasum est esse sue:oue:tauro.

¶ Quid tamē expectant ꝛc. Cū ita sit inquit ꝙ ornant se more muliebri:ꝛ ꝙ patiuntur mulie Ascen.
bria: q̄re nō demūt sibi virilia more sacerdotuꝫ cibeles q̄ galli dicūt.a gallo fluuio: ſm plures
presertiꝫ si nubūt ꝛ afferūt dotē ꝓ onere matrimonij sustētando:ꝛ id publice:cuꝫ oī solēnitate
debita ꝛ a iure approbata:qđ maximū mōstrū est. ¶ Ordo ē.tñ cū ita sit ꝙ in habitu ꝛ ope sint
mulieres:q̄d expectāt.i.attendūt qđ eos facit differre qđ facere deberēt:hoc ē quos erat iā tp̄s
i.tēpestiuū abrūperē.i.violēter auferre:carnē supuacuā.i.virilia mēbra q̄bus nō vtunt̃ cū pati
untur muliebria:cultris sup.lapideis:sicut etiā circūcisio a iudeis fiebat:ꝛ ergo.dicit abrūpere
nō abscindere more phrygio.i.more sacerdotū cibeles phrigie.i.troiane. gracch⁹.i.diues ꝛ no
bilis sꝫ pathic⁹ nubēs ꝓ muliere:dedit q̄drigenta sestertia.i.censū equestrē:dotē.i.in dotēꝫ vel
ꝓ dote.dedit inquā cornicini.i.cantanti cornu:siue.q.d.vt nō mētiar. hic.i.is cui dedit cātaue
rit recto ere.i.tuba magna. Tabule:nuptiarū scꝫ ꝛ dotis.signate sunt:a notario publico dictuꝫ
est ab oībus q̄ aderāt felicit̃.sup.eāt incepta.i.nuptie qđ galli dicūt bienostru vous soit.ingens
cena sedet.i.multi cenātes vt in nuptijs discūbunt:noua nupta.i.ille nobilis ꝛ diues quē grac
chū vocauit:ꝛ q̄ ꝓ femina nupsit iacuit in gremio mariti.i.nuptie oīno cōsūmate sūt:lꝫ natura et
sexus refragētur.ꝛ ideo exclamat dicēs. O ꝓceres.i.optimates qui onera ciuitatis sustētatis:
ꝛ eius ꝑiculo ꝓspicere ꝛ occurrere debetis an opus est nobis censore: vt taꝫ turpes mores ar
ceantur:aut extirpentur an haruspice.i.exta ad haras inspiciēte quo opus est quotiēs mōstra
aut portēta ꝓdigiave euenerāt. Scilꝫ horreres.i.cū horrore timeres:ꝛ putares eē maiora mō
stra.i.res q̄ q: contra naturā aut p̄ter ꝯsuetudinē fiūt mōstrant̃.si mulier:humani scꝫ generis
ederet.i.pariēdo eniteret̃:vitulū vel si bos ederet agnū.q̄ res ꝓ mōstris ꝛ portentis maximis
habite sunt.q.d.minime deberes horrere aut putare eē maiora mōstra q̄ꝫ ꝙ vir viro nubit. Fre-
quēter eñ vtimur.scꝫ:qñ cum ironia quadā aut indignatione interrogam⁹ ꝛ responsionē nega
tiuā petimus:sicut.iiij.eneid. Scilꝫ is sapis labor est:ea cura quietos sollicitat:vt aūt scias eē
maximū monstrum: oñdit ea cōtigisse q̄ maxime repugnāt nature ꝛ officio.vt videlicet vir pa-
triti⁹ ꝛ ob id maxime nobilis tā obscena patiat̃.vt salius.i.sacerdos martis q̄ non nisi strenuus
et apprime nobilis eē debet:vtpote q̄ ancilia mart[is] arma gestare meruerit sumat flam[m]ꝫ ꝛ cete
ra mollissima mulierū idumēta:ꝛ vt ij qui ab agrestib⁹ pastorib⁹ qui rapinis viuebāt vtpote a re
mo ꝛ romulo eorūq̄ꝫ cōplicib⁹ originē duxerint tā molles fiant:vt muliebria passuri vt mulieres
solēniter nubāt. Ostendit ergo cām quare maximū portentū esse putet dicēs.is qui ferēs.id ē
portās sacra nutātia.i.res sacras nutātes pre pōdere: loro.i.corregia e corio arcano.i.secrete
apposito.sudauit clipeis ancilib⁹.i.circūcisis ad morē ancilis de celo lapsi tp̄e nume.sumit.i. vl
tro nullo cogēte aut p̄bente assumit sibi segmenta.i.talia ornamēta mulierū ꝛ longos habitus
ꝛ flamea.i.tales vestes rubeas q̄bus noua nupta nubebat.i.tegebat̃. O gradiue.i.o mars pat̃
vrbis scꝫ romane:q̄ romulū scꝫ vrbis cōditorem genuisti:de q̄ re dicit sic liui⁹ in p̄fatione p̄me
decadis. Si cui populo licere oportet cōsecrare origines suas:ꝛ ad deos referre auctores: ea
belli gloria est pplo romano:vt cū suū conditorisq̄ꝫ sui parentē martē potissimū ferat:tā hoc gē
tes humane patiant̃ equo aīo:q̄ꝫ imperiū patiūtur ꝛc.o gradiue inquā pater vrbis romane.vn
de.i.qua occasione vel quo auctore tantū nephas vt vir nobilissim⁹ nubat sup.natū est pastori-
bus latijs.i.a durissimis ꝛ martijs viris ortis: Et vnde hec vrtica.i.prurigo libidis:tetigit tu-
os nepotes.i.a te descēdētes ꝑ denoīationē a romulo. Ecce:tanq̄ꝫ res inaudita:vir clarus gñe
atq̄ꝫ opibus:tradit̃ in matrimoniū scꝫ viro. Nec.i.ꝛ nō quassas.i.frequēter cōcutis in signū in
dignationis galeā que ē in capite tuo:nec pulsas terrā cuspide q̄ est i manu tua. Nec q̄reris
i.q̄relā facis: patri.i.ioui: q̄a si querar[i]s tales fulmine sterneret.vade ergo ꝛ cede ingerib⁹. i.
amplis spacijs seueri cāpi.i.vbi seuerū dari debet iudiciū.in quo tu stas ꝛ q̄ a te marti⁹ dict⁹ est:
et quē.i.cui⁹ officiū tu negligis. Est eñ sup.q̄ dicat te audiēte.officiū.i.obsequiū debitū amico
est mihi ꝑagendū.i.debet a me ꝑagi cras in valle.i.porticu quirini.a romulo sic dicta. Et inter
rogat quiuis hoc audiēs. Que causa officij sup.est tibi: Ad qđ ille indignat⁹ respōdet:q: reꝫ no
tā nesciat. Quid q̄ris.i.ꝑcūctaris ac si nescias.amic⁹ nubit:ꝛ nō adhibet multos q: viro nubit
sed liceat.i.licitū sit:nō viuere ista.i.hmōi fedissima facinora fient:fient palā ꝛ cupiēt referri.i.
redigi in acta.i.in publica instrumēta. Interea tñ dū sic viri viris nubūt:ingēs tormētū.i.cā
magni tormēti heret.i.adheret ꝛ cōnectit̃ nubētib⁹ sup.viris ꝙ.s.nequeūt ꝑere:ꝛ retinere ma
ritos suos domi:ne ad pellices diuertant̃: Sed melius.i.decenti⁹ sup.est ꝙ nil.i.nō aliq̄d.ꝙ in
quā natura nō idulget aliq̄d iuris.i.ꝙ nō cōcedit aliq̄d iuris aīs in corpe.i.ꝙ nō sint mulieres

pfecte in corpe pariẽdo.s.plem sicut sunt t in aio.q: hoc vellẽt:sed frustra:quia moriuntur steriles.τ lyde.i.aranea que olim lydia puella fuit.turgida.i.turgidos faciens condita.i.p pdimentis posita in pyxide.i.in vasculo ex buxo facto non pdest illis:τ tñ araneorũ quorũdã fertiliũ medicamentũ fecunditatẽ afferre a quibusdaz creditur.vel vt politian⁹.ca.xlvi.dicit:legitur sic turgida nõ pdest condita p yxide lyde:τ cõstruit sic.Lyde.i.mulier illa aut filis turgida:i.crassa e hmõi medicamẽta vend itat⁹:nõ pdest illis pyxide cõdita.i.postq̃ cõdiuit illis pyxidẽ.Nec prdest illis pbere luperco sacerdoti tali agili.i.mense februario p ciuitatẽ discurrenti:cuius percussio fecunditatem afferre credebitur vt mãcinelus recitat.

Vicit et hoc mõstrum tunicati fuscina gracchi
Lustrauitqz fuga mediam gladiator arenam
Et capitolinis generosior et marcellis:
Et catulis:paulisqz minoribus:et fabijs:et
Omnibus ad podiũ spectãtibus.his licet ipsum
Admoneas:cuius tunc munere retia misit:
Esse aliquos manes:et subterranea regna:
Et contum et stygio ranas in gurgite nigras:
Atqz vna transire vadum tot milia cymba:
Nec pueri credunt:nisi qui nondum ere lauantur
Sed:tu vera puta:curius quod sentit:et ambo
Scipiade:quod fabritius:manesqz camilli
Quod cremere legio:et cannis cõsumpta iuuẽt⁹
Tot bellorum anime: quotiens hic talis ad illos
Umbra venit:cuperent lustrari:si qua darentur
Sulphura cum tedis:et si foret humida laurus
Illuc heu miseri traducimur:arma quid vltra
Littora iuuerne promouimus:et modo captas
Orchadas:ac minima cõtẽtos nocte britãnos
Armenius zelates cunctis narratur ephebis.
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant cõmercia:venerat obses.
Hic fiunt homines:nam si mora longior vrbem
Indulsit pueris:nonunq̃ deerit amator.
Mittentur brace:cultelli:frena:flabellum:
Sic pretextatos referunt artaxata mores.

Man. ¶ Vicit τ hoc monstrũ:postq̃ sacerdotũ vitia poeta exposuit.h nobiles arguit q in arena gladiatores essent.vnd ait id turpius q̃ vir ũ viro nubere. Hoc mõstrũ q vir viro nubat. Fuscina.cer-
Retiarius. tabant. Retiarius τ secutor:erat fuscina retiarij iaculũ hoc ẽ rete quo aduersariũ cuspide insequen-
Fuscina tem operiret implicitũq3 virib⁹
Secuctor superaret.vñ inferius ait.cui⁹ tunc munere retia misit. Secutor vero ab insequẽdo retiariũ dictus: gestab it enim cuspidemque aduersarij iaculuz impediret. hinc idem sat.viij.ait.Cũ gracchο iussus pugnare secutor.
Tunica Tunicati est tunica vestimentũ sine manicis vt Marcellus ait. Tunicati aũt in arenã retiarij gladiatores pdibant:de quo videto latius saty.viij.vbi.Credamus tunice. Gracchi pro gñoso posit⁹. nobiles eñi fuerant gracchi vt supra patuit.
Manlius capit. Capitolinis Manlius ob defensum capitoliũ Capitolinus dict⁹:Capta eñi vrbe auctor in capitolium fugiẽdi fuit:a quo
Marcellus deinde capitolina gentilitas: de quo legito Pliniũ Marcellis. Marcus.Marcell⁹ vir roman⁹ galloꝝ ducẽ singulari plio fudit syracusas p tris annos expugnauit:quinqes consul:insidijs Annibalis deceptus perijt.Legito Pli.τ Liuiuz latius de bel.punico secũdo.fuit Marcellus alter
Luctatius Cat. Octauie sororis Augusti filius: de quo li.vi.en. Catulis:Quintus Luctatius.Catulus pmo punico bello.ccc.nauibus aduersũ pẽos pfect⁹ sexcẽtas eoꝝ naues int siciliã τ aphrycã depssit:de q Pli.Id tñ latissime li.pmo polybius scribit: Paulisq3 minorib⁹.i.
Pauli emilij Pauli emulij nepotib⁹ Maiores

paulos accipe possumꝰ patrē ⁊ filiū: pr̄ bello cānensi cōsul obijt: filiꝰ e ligurībꝰ triūphauit: ꝑsen
philippi filiū apō samothracas cepit. fuit is etiā minoris Scipiōis genitor: lege Pliniū. Fabijs Fabij
fuere ij nobilissimi: quoꝝ trecēti sex duce Fabio cōsule ꝯtra veientes pugnarūt: ⁊ sepe victores
extitere. insidijs tñ ad vnū occisi sunt. Pliniꝰ ⁊ Naso ⁊ Liuius li.ij. Podiū: locus erat vñ ꝑn Podium
cipes ⁊ nobilissimi spectare solebāt: Trā. de Nerone: spectauit primū ex puis foraminibꝰ: dein
de toto podio adapto. Dis licet ipm. Admoueas: ipm. s. impatorem Neronē: qui Suetonio
teste etiā in arenā descendit: ait eñ Certamina deinceps obijt oia. De Nerone q̄ꝫ hic Probus
intelligit. placet aūt magis Admoueas: nā etiā in tribꝰ antiquis codicibꝰ ita legi. Si tñ Admo
neaꝫ tibi placuerit: oino sensus ꝓcedet si diligēter aduertes. Cuiꝰ mūere. munere. i. gladiato
rio ludo. De Nerone eñ sic ait Trāquillus. Spectaculoꝝ plurima ⁊ varia genera edidit. Esse
aliquos manes: sensus est q: inferi eē nō credūtur apud quos scelera puniant: ꝓpterea ⁊ impa
tores ⁊ alios vitia plurima cōmittere. Tu tñ vera oia de illis credere debes: qd Curiꝰ qd Fabri
tius qd Camillꝰ qd Fabij credidere: q̄ꝓpter ꝟtuti operā tribuerūt. Erit aūt ordo. Sed qd sen
tit Curiꝰ ⁊ ambo scipiade qd Fabritiꝰ ⁊c. Tu ꝟa puta. si tñ q̄d legeres ꝑ interrogationē: tūc Sꝫ
tu ꝟa puta supiori sentētie iūgeres. Manes: inferos dicit. Nā quidā manes deos inferos tra
dunt. Manū auctore Nonio dr̄ clarū. vñ ⁊ mane post noctis tenebras diei ps prima dicitur. In Manes
de volūt etiā deos manes appellari bonos ac ꝓsperos: Immanes ꝟo nō bonos. Varro scribit Manum
ꝙ bonū antiq̄ manū dicebāt. Et cōtum: de Charonte portitore apud iferos poeta lib. vi. en. sic Mane
ait. Ipe ratē conto subigit: velisq̄ꝫ ministrat. Et ferrugiea subuectat corpa cymba Iaꝫ senior: sꝫ
cruda deo viridi sꝫ senectꝰ. huc ois turba ad ripas effusa ruebat. Matres atq̄ꝫ viri defunctaq̄ꝫ
corpa vita. Magnanimū heroū. pueri innupteq̄ꝫ puelle. Impositiq̄ꝫ rogis iuuenes añ ora pen Charon
tum. Cōtum: cōtus sudes est siue hasta lōgior duriorq̄ꝫ ⁊ acuta sine ferro ad ꝑcutiendum apta
Virg. Ac duris detrudere cōtis. Idē assueti lōgo muros defendere cōto. Sude igit Charon Contus
cymbā subigit ac ipellit: Cōti haste lōgiores ⁊ robuste ducūtur: vt scribit Nonius. Et stygio ra
nas: Strabo li. ix de archadia inq̄t apud pheneū sane stygis eq̄ stant: sic eñ vocāt letalis eque
stillicidiū quā sacrā boīm facit opinio. Poete q̄daꝫ fabulose describūt inferoꝝ paludē. Deducit Styx
autem ab stygnos qd est tristis: seu stygeo qd est odi timeo: seu ab stygnezo quod est ti[illegible] tri
stitiam fero. Vadum: stygis alueum cocyti ⁊ Acherontis: q̄ sunt inferna flumina. Cōtū: quo
naute innitūtur. Nigras: luce carētes aut penarū squalore luridas. Qui nondū ere lauantur
id ē paruuli: ij eñ in thermis nō lauabant: vbi q̄drantē soluebāt loturi. Hora. in sat. iij. Dum tu
quadrante lauatum Rex ibis. Et Iuue. sat. vi. Cedere soluano porcū quadrāte lauari. Curius
qd sentit q. d. inferos esse. De Curio aūt in ꝑncipio huiusce satyre ibi. Qui curios simulāt pote
ris ⁊ videre plurima li. iiij. Valerij Maximi in capite de cōtinentia. Ambo scipiade: Publiꝰ Scipiade
⁊ Cn. Scipiones germani in hispania prelijs ingētibꝰ hānonem ⁊ Asdrubalē fratrē Annibā
lis cecidissent raptaq̄ꝫ erat ipetu hispania nisi fortissimi viri ī ipsa victoria opp̄ssi punica fraude
ceciderūt. terra mariq̄ꝫ victores. Qd Florus scribit. Horū vero alter pater alter patruꝰ fuit ma
ioris aphricani. Preterea Macrob. li. i. sat. scribit nō aliter dictos Scipiones nisi ꝙ cornelius
qui p̄tē luminibꝰ carentē ꝓ baculo gerebat Scipio cognoiatus nomē et cognomie posteris de
dit. Fabritiꝰ: scribit Liuꝰ li. xiij. ꝙ bello tarētino fabritiꝰ missus ad pyrhū epirotarū regē vt
de redimēdis captiuis ageret frustra vt patriā desereret ab rege tentatꝰ est. Luciꝰ q̄ꝫ Florꝰ vbi
de tarētino bello meminit sic ait. Fabritiꝰ oblatā sibi ab rege imperij ꝑteꝫ repudiauit: ⁊ paulo ī
feriꝰ de eodē fabritio inq̄t ꝙ decē pōdo argēti circa Rufinū ꝯsularē virū q̄si luxuriā cēsoria gra
uitate dānauit. Valer. aūt Maximꝰ li. iiij. in cap. de ꝯtinētia scribit ꝙ Fabritiꝰ licinꝰ honori
bus ⁊ auctoritate oī ciue temporibꝰ suis. maior fuit cēsu par vnicuiq̄ꝫ pauperrimo: q̄ a samniti
bus quos vniuersos ī cliētelā hēbat decē eris ⁊ q̄nq̄ꝫ pōdo argēti totidēq̄ꝫ ꝟuos sibi missos in
samniū remisit ꝯtinētie sue bñficio sine pecunia ꝑdiues ⁊c. Meminit ēt Gelliꝰ lib. i. c. xiiij. Ca
milli: Furius Camillꝰ faliscos ditioni subdidit: veios domuit. Absens dictator dictꝰ Gallos in
teremit pplin romanū migrare veios volētē retinuit: sic ⁊ oppidū ciuibꝰ ⁊ ciues oppido reddi Camillus
dit. auctor Pli. De quo etiam Martialis li. vi. ait. Referentē signa camillum. Manes anime
Cremere legio: cremera fluuius est in thuscia: apud quē trecēti fabij occubuere. Hinc Ouid.
lib. ij. fast. ait. Vt celeri passu cremerā tetigere rapacē. Turbidus hibernis ille fluebat aquis ⁊c.
Et cannis cōsumpta iuuentus: Cāne ignobilis apulie vicus: sed magnitudine cladis emersit:
⁊. xl. miliū cede parta nobilitas: nā duo maximi exercitus cesi ad hostium satietatem donec An Canne
nibal diceret parce ferro. Auctor est Florus. Liuius autem libro secundo tertie decadis scri Cānarum
cedes

bit ꝙ quadraginta milia peditũ: duo milia septingenti equites cesi dicũtur. In ijs alter cõsulũ Paulus scilicet. questores. L. Achillius: ⁊ Lucius furius bibaculus. xxi. trib. mili. Consulares quidã pretorijq́ edilitij inter eos. Cn. Seruilius. ⁊. L. Minutius Numatius. lxxx. preterea senatores aut qui eos magistratus gessissent: Capta eo prelio tria milia peditũ ⁊ equites trecenti dicũtur. Talis vmbra: qualis est Domitiani Othonis ⁊ nobiliũ aliorũ de quibus iam dictum est Neronis item de quo paulo ante. Plinius libro septimo capitulo quinquagesimo septimo. ait. Que genitis quies vnq̃ si in sublimi sensus anime manet: inter inferos vmbre. Sulphura cum tedis: purgabantur olim sulphure aqua igni. Ouidius: Terq́ senem flamma ter aqua ter sulphure lustrat. De quibus latius videto satyra sexta ibi. Nisi se centum lustrauerit ouis. Laurus: scribit Plinius libro. xv. honorem lauris habitũ in triũphis: quia suffimentũ sit cedis hostium ⁊ purgatio vt tradit Massurius. De lauro etiam libro quinto fast. Ouidius ait: Est aqua mercurij porte vicina capene: Si iuuat expertis credere numen habet. Huc venit incinctus tu

Laurus i pur- nica mercator ⁊ vrna: Purus suffusa quam ferat haurit aquã: Huda fit hinc laurus lauro spar-

gationibus guntur ab huda: Omnia que dominos sunt habitura nouos. ⁊c. Illuc heu miseri traducimur: Arguit imperij cupiditatem nihil prodesse ostendens multis imperare: cum omnibus ad inferos eundũ sit: vnde ⁊ Naso ait. Serius aut citius sedem properamus ad vnam. Et Horatius in arte. Debemur morti nos nostraq́. Item Mortalia facta peribũt. Juuerne: super britanniam iuuerna est pene par spatio: sed vtrinq́ equalis tractu littorũ oblonga: celi ad maturanda semi-

Juuerna na iniqui: cultores eius pietatis admodũ expertes: quod mela scribit. Et modo captas Orchadas. Diuus Hieronymus de temporibus sic ait. Claudius de britãnis triũphauit: et orchadas

Orchades insulas romano adiecit imperio. In cuius glorie memoriam filiũ suum britannicũ appellauit. Sũt aũt orchades triginta angustis intra se ducte spatijs. Auctor est Mela. Plinius etiam libro quarto de ijs scribit. Britannos. finis erat orbis ora gallici littoris nisi britannia insula no-

Britannicus men pene orbis alterius mereretur: octingentis ⁊ amplius milibus passuum lõga porrigitur. Multe et alie circũ britanniã insule. e quibus thule vltima in qua estiuo solstitio sole de cancri

Britannia sydere faciente transitũ nox pene nulla: Brumali solstitio perinde nullus dies. Auctor est So-

Thule linus. Plinius etiã libro secũdo ait ꝙ in britannia longissimus dies habet horas. xvij. vbi estate lucide noctes. Atq́ cesar libro quinto de bello gallica. inquit. Omnes se britanni glasto inficiũt: ꝙ ceruleum efficiat colorem: atq́ hoc horribiliores sunt in pugna aspectu: capilloq́ sunt promisso. at omni parte corporis rasa preter caput et labrum superius. Vxores habent deniq́ cões ⁊ maxime fratres cũ fratrib⁹ et parẽtes cũ liberis. Sed si qui sunt ex ijs nati eoꝝ habẽtur liberi: a q̃b⁹ primũ virgo: q̃q́ adducta est. Sed q̃ nũc: romanos arguit: multa eñ scelera cõmittebãt: q̃ quidẽ victi populi vitabãt. Oñditq́ honestos alibi rome cõtagione corrũpi. Armeni⁹ ar-

Armenia meniã Cesar august⁹ vendicauit: vt Suetoni⁹ docet. Zelates: id obsidis propriũ est. Datos aũt

Ephebos fuisse ab armenijs obsides Clodio et domitio corbuloni Tacitus scribit. Ephebis: ephebos pu-

Ephebeo ber dicit̃: ephebeo pubesco: ephebia etas est prima adolescentie. Commercia: conuersationes.

Obses obses is est qui dari solet cũ honore custodiendus: nec vnq̃ ligantur obsides: auctore etiã Seruio lib. ij. eneid. et Festus ait ꝙ obsides dicũtur pro obfides. i. ꝓpter fidẽ: q: ob fidẽ patrie prestandã dantur. Hic fiunt homies: ironice loquit̃. Mittentur. pro omittẽtur ⁊ relinquẽtur. Brace. i. vestimẽta quibus vtebãtur in patria. et cultelli frena flagellũ: hoc ẽ studia exercendorum equoꝝ: vt virilis disciplina disceretur: reportabũtq́ in patriã romanos mores ꝑditissimos. hec sentẽtia placet. Persius eni saty. iij. bracatos medos appellat. vtq́ Ptolomeus lib. vi. edocet:

Media Media ab occasu terminatur maiori armenia: in qua sunt artaxata: vt idem lib. v. ostendit. op-

Brace time ergo post illud mittentur brache. Artaxata subijcit. Brace: sunt qui bracas ⁊ braccas sũt qui bracchas ⁊ brachas dicunt: scribũtq́ esse velamen illud siue lineum siue laneum siue etiam scorteum ab vmbilico incipiens: ⁊ ad crura vsq́ protendẽs: quo naute in primis et gentes frigidioris plage vtuntur. Diodorus autẽ lib. vi. de galatis scribẽs ait. vestes ad terrorẽ intonsas ac coloris varij ferunt: quas illi vocant brachas. sic in vrbe morando ⁊ studia pristina omittẽdo p̃textatos. i. romanos: ij eñ pretexta veste vtebãt̃. Artaxata vrbs est maioris armenie in cãpis sita iuxta oraxem teste Plinio lib. vi. Tacitus lib. xiij. scribit Neronis tempore corbulonem romani exercitus imperatorem artaxatis ignem immisisse: illaq́ deleta ⁊ solo equata esse: quia nec teneri sine valido presidio ob magnitudinem menium: nec id romanis virium erat quod firmando presidio et capescendo bello diuideretur.

Ascen. ¶ Vicit ⁊ hoc monstrũ. ⁊c. Reprehẽdit ardentissime nobiles romanos qui sicut olim coacti

erant a nerone: ita nūc spōte gladiatorio munere se polluebāt. vñ dicit Calderinꝰ. Tēpibus iuue
nalis domitianꝰ edidit pugnas viroꝝ ⁊ mulierū: multiq; nobiles illic pstiterūt operā. vñ ipē ali
bi in eosdē. Quāti sua funera vendāt Quid refert: vendunt nullo cogēte nerone. Scribit in vi
tellio tacitꝰ cautū fuere: ne eqtes romani ludo ⁊ harena polluerētur. Et trāquillus neronē scri
bit exhibuisse ad ferrū quadringētos senatores ⁊ sexcētos equites romanos. Domitianꝰ vo nō
coegit: sed illi educati sub nerone inter ludos scenicos sponte in theatrū veniebāt: qḋ iuuena
lis alibi cōqueriť sic. Citharedo pncipe natus nobilis: hec vltra qḋ erit nisi ludius. Per grac
chū aūt oēm nobilē ⁊ prepotentē intelligit. Qḋ aūt dicit ꝙ fuscina gracchi qua in harena vsus
est vicit mōstrū viroꝝ nubentiū: sane intelligi debet. Vñ scies vitij grauitatē duobꝰ modis pen
sitari posse: aut in eo q̄ id habet aut in alijs. Manifestū aūt est vitiū zodomiticū lōge grauiꝰ eē
cōmittentibꝰ ꝙ scenica. i. iocularia vitia ⁊ histrionica in nobilibꝰ. verūtamē q: illi secrete id fa
ciebāt licet dicat eos publice nupturos: videť minꝰ pniciosū ⁊ pauciores scandalizare: ꝙ vita il
la nobiliū q̄ in publico spectaculo fiebat: ob quā dicit poeta ꝙ licet dicatur imo psuadeať eis ꝙ
nullꝰ sit infernꝰ: tñ deberēt honestiꝰ viuere ea de cā qua maiores eoꝝ honeste vixerunt: qḋ cū nō
faciant multos trahūt in errorē. Vñ exclamat dicēs. Aspice q̄d faciāt cōmercia: ¶ Ordo ē. fu
scina. i. iaculū retiarij hoc est rethe quo secutorem caperet gracchi. i. nobilissimi viri: tunicati
id est q̄ ea tunicatus (. i. veste sine manica indutus vt expeditior eēt) vsus est vicit et. i. etiā hoc
mōstrū viroꝝ nubentiū. s. et quidā sup. gladiator. i. gladio dimicās publice. generosior. i. clario
ris gñis capitolinis. i. nobilibus illis a capitolio defenso denoiatis: ⁊ marcellis ⁊ paulis mino
ribus. i. pauli emilij nepotibus: ⁊ fabijs ⁊ oibus spectantibꝰ ad. i. apud podiū. i. illū locū altiorē
in theatro vñ nobilissimi ludos deorsū spectabāt: lustrauit. i. circuiuit: fuga. i. fugiendo: mediā
harenā. i. locū publicū harena stratū. Licet tu admoneas ipm scilꝫ neronē olim: vel nunc domi
tianū: cuiꝰ mūere misit tūc retia ⁊bis sequētibus. Nec pueri. i. nō solū viri prudētes nō credūt
sed ne pueri quidē nisi qui nōdū lauātur ere. i. precio. hoc est nisi q̄ tā parui sūt ꝙ qñ cū parenti
bus balnea intrāt nō exigiť ab eis pecunia. credūt esse aliquos manes. i. inferos: et regna sub
terranea. i. inferna q̄ sub terris eē dicūtur: ⁊ contū. i. hastā longiorē qua naute vtunť. et nigras
ranas in gurgite. i. voragine: stygio illius paludis ifernalis a tristitia dicte: atq; tot milia quot
a Verg. in vi. innuūtur trāsire vadū stygie paludis: vna cymba. i. scapha seu nauicula: sed tu pu
ta eē vera q̄ dicta sunt: vel puta ꝙ illud qḋ curius sentit: ⁊ illud qḋ ambo scipiade. i. ambo scipio
nes senserunt: et fabritius et manes camilli et qḋ legio. i. multitudo occisoꝝ cremere. i. apud
cremerā fluuiū tuscie vbi trecenti fabij occubuere. ⁊ iuuētus. i. multitudo iuuenū romanorū cō
sumpta. i. occisa ab hānibale: cānis. i. apud cānas apulie vicū et qḋ tot bellorū aie. i. in tot bel
lis a corporibus migrarūt: puta inq̄ oia ea esse vera. Habet hieronimus noster cōsilem sentē
tiā: qua probat ea que de penis inferni: et de difficultate salutis nostre a sanctis dicta sunt non
esse friuola nec ad terrorē tm̄modo dicta: q: si ipsi sensissent ꝙ per delitias ad eternā vitā in
gredi potuissent: nūq̄ tā aspere ⁊ tā caste vixissēt: nec p fidei veritate mori voluissent. Sic ergo
dicit Iuue. licet nūc stulti dicāt nullos eē manes: ⁊ que de inferis dicunť eē fictitia: qḋ et Ma
crobius et multi alij phi sicut epicurus qui docuit aias cū corpibus interire: senserūt dicentes
nō esse aliū locū inferorū ꝙ vbi nūc sumus: tñ verisile est oēs illos romanos nobilissimos ⁊ cla
rissimos viros q̄ vltro p patria mortui sunt: bene sensisse de statu post mortē. in quo p bene actꝭ
premia: ⁊ pro peccatis supplicia reposita credebāt. Et ideo quotiēs talis vmbra. i. aia taliter vi
uētiū ⁊ credētiū: venit hic. i. ex hac vita: ad illos. s. defunctos: ipsi eēs cuperēt lustrari. i. expiari
vel purgari: siqua. i. si aliqua: sulphura dareť. i. cōcederētur ad purgationē: cuꝫ tedis. i. lignis
pinguibꝰ. vñ facile fit ignis: ⁊ si laurꝰ humida: humoris ⁊ viriditatis plena. foret. i. eēt eis. Cre
debāt enim gentiles sicut ⁊ nos quasdā aias purgari p ignē: sed ⁊ quasdā p aerē ⁊ p aquā. Vñ
Virgilius in sexto. Alij pandūtur inanes Suspense ad vētos: alijs sub gurgite vasto Infectū
eluiť scelꝰ: aut exuriť igni. Heu nos miseri traducimur illuc. i. ad inferos. credebant eñi elisios
campos. i. locum beatoꝝ esse apud inferos. quid. i. ad quid nos. s. romani. promouimꝰ. i. exten
dimus aut porro mouimus arma. i. bella gessimus: vltra littora iuuerne. regionis inť britan
niam ⁊ hispaniā ⁊ orchadas. paruas illas insulas in oceano iacentes ⁊ britānos: quos angeli
cos vocāt maxime circa hyberniā: contentos minima nocte. Sed illi quos vicimus non faciūt
sup. ea scelera q̄ fiunt nunc in vrbe populi victoris: ⁊ tamē vnus armenius zalates nomine exi
stens mollior cunctis ephebis. i. adolescentibꝰ adhuc imberbibꝰ dicitur se indulsisse. i. ad libidi
nem exposuisse tribuno ardēti sup. libidine. Aspice quid cōmercia. i. cōuersationes faciant. Za

lares venerat romā.obses.i.vas.hic.i.rome fiunt hoies.hoc dicit p ironiam.q.d.venerat vir et rediet mulier. Nam si longior.i.plixior mora:indulsit.i.affectiose cōcessit pueris.vrbē.i.romā amator.i.corruptor ⁊ cōcubitor masculoꝝ non deerit vnq̄.i.aderit statim. Bracche.i.italia indumēta talib⁹ pueris pro more patrie grata ⁊ cultelli ⁊ frena ⁊ flagellū ad impellendum equos q plerię oēs faciūt adolescētes aut equos alere ⁊c. ⁊ ipsi sic corrupti p dona:referūt.i.reportāt artharata.i.ad illam vrbem maioris armenie mores ptextatos.i.pretextatoꝝ hoc est nobiliū romanorum precipue adolescentum.

¶ Argumentū satyre tertie.

Ex vrbe vmbritij digressum tertia monstrat

Satyra tertia.

Quamuis digressu veteris cōfusus amici:
Laudo tamen vacuis q sedem figere cumis.
Destinet:atq; vnum ciuem donare sibille.
Janua baiarum est et gratum littus:ameni
Secessus:ego vel procbytam prepono subure.
Nam quid tam miserū:⁊ tam solū vidimus: vt nō
Deterius credas horrere incendia:lapsus
Tectorum assiduos:ac mille pericula seue
Urbis:et augusto recitantes mense poetas?

Quāuis digressu: scripturus poeta vrbis scelera vmbritij digressū describit. Eumq; illa exprimentē inducit. Plinius li.x.c.iiij.de vulturibus sic ait. Umbriti⁹ haruspex nostro euo peritissim⁹ parere tradit oua tredecim. Tu tn̄ aduerte philosophū scribere li.vi.de aialibus q vultur nidificat in excelsissimis rupibus: vnde fit: vt raro nidus ⁊ pulli vulturis cernātur:pariūt vultures oua bina ⁊c. De Umbritio item paulo inferius videto ibi.s.ranarum viscera nūq̄ inspexi. Amici:amicus est qui mihi vsu vite similis:pio ac fideli amore piungitur.socius vero est q̄ nobis aliquo pacto ad aliquid gerendū cōiungit: vt inqt in rhet.Victorinus. Cumis:cume in cāpania sunt antiqtate cunctas ⁊ sicilie ⁊ italie vrbes antecellit vrbs ipsa: Hippocles autē cumeus ⁊ megasthenes calcidicēsis cōdiderunt qua et re cume nuncupātur:nōnulli cumas ob cymata.i.fluctus nomē duxisse memorant: littus eīn proximū frequentibus abūdat tergoribus:quibus illise fremūt vt auctor est Strabo lib.v. Ibidē vero Sibylle sacellū erat:vt etiā solinus ait ⁊ Maro. Uacuis:non plenis ciuium vti roma. Destinet:deliberet cōstituat. Janua baiarū:cōtinguus baijs lucrinus adest sinus. Baias aūt ab Ulyssis socio baio noīe vocabulū traxisse ferunt. Erāt ibi calide aque ⁊ ad voluptatē ⁊ ad sanandos morbos accōmodissime:qd etiam Strabo lib.v.scribit. Gratū littus.sunt eīn amena campanie littora vt scribit mela. Procbytam:ante misenum procbyta iacet insula a pithecusis quandoq; diuulsa:vt scribit Strabo lib.v. Dicta aūt pcbyta a procheo quod est effundo. Nā vt Plinius scribit li.iij.ca.vi. ab enaria insula pfusa erat. Enaria vo a statione nauium Enee ab homero inarime dicta:vt idem ait. Uirgili⁹ quoq; sic. Tum sonitu pcbyta alta tremit: durūq; cubile Inarime iouis imperijs iposita Typheo. Dionysius aūt scripsit a pcbyta muliere troiana procbytam insulam dici. Subure:in antiquis textib⁹ ⁊ in Uarrone q̄ subura est nō suburra:itaq; p vnicum r melius scribitur. Nā Uarro inquit subura q sub muro terreo carinarū. Et postea sic subura. Junius scribit ab eo q fuerit sub antiqua vrbe:cui testimonium pōt esse q subest ⁊ loco qui terreus murus vocat. Erat aūt celeberrima regio, ppterea Juuenalis illā opponit pcbyte:qd qdem Martialis ondit lib.xij.dicēs. Dum tu forsitan inqetus erras. Clamosa Juuenalis in subura. Et paulo inferius ad Marcellā. Nulla nec in media certabit nata subura Nec capitolini collis alūna tibi. Ac mille pericula seue vrbis. Idem fere Cicero questus est lib.vi.eplarum fam.his verbis. Equidē nos q rome sumus miserrimū esse duco non solum q in oibus malis acerbius est videre q̄ audire:sed etiā q ad oēs casus subitorum periculoꝝ ma/

Umbritius
Uultur.
Amic⁹ socius
Cume
Baie
Procbyta
Procheo
Enaria
Inarime
Subura

gis obiecti sumus q̄ si abessemus. Augusto recitantes mense poetas: eos enim recitantes audiendo tedio maximo afficiebantur. Ausen.

q Vamnis digressu. In hac tertia satyra: poeta vt (inquit calderinus) reprehensurus acerbitate satyrica: ciuitatis romane vitia. et hoc p̄serti q̄ bonis viris locus nō sit in vrbe: sed tantū peregrinis et seruilibus: assentatoribus vmbritiū sue etatis virū optimū ꝛ haruspicē migrantez introducit: eiqꝫ suas dat ptes ad vrbis incōmoda exponēda. Dicit ergo primo q̄ mest⁹ qdē est ꝑpter digressionē amici sui vmbritij: sed tñ eū laudare et cōsiliū eius q̄ proponat habitare cumis nō tā populosis nec tantis incōmodis vt ciuitas romana est p̄ssis. Quia in multis locis sunt iucūdi et ameni secessus quos preferat vico romano populosissimo: imo poeta dicit se malle habitare i insula desertissima sicut erat procbyta q̄ in subura. nam nulla solitudo aut vastitas seu desertio loci est tam misera aut tā molesta cuiq̄ vt incōmoda ciuitatis et pericula que ex parte enarrat. ¶ Vnde ordo est. q̄uis ego sup. sum cōfusus. i. perturbatus animo: digressu. i. propter digressuz amici mei vmbritij haruspicis. tñ ego laudo q̄ destinet. i. intendat: figere id est firmare: sedē id est mansionē: cumis in ea ciuitate antiquissima: que est in cāpania italie. atqꝫ destinet. i. animo ꝑponat addere. i. adiungere sybille. f. cumane q̄ cumis residebat: vnū ciuem id est ciuitatis eius habitatorem videlꝫ seipm. ianua. i. introitus baiarū est littus gratū id est vtile et cōmodū: et secessus ameni id est receptacula a populo seposita: longe amenissima: quasi dicat non esse opus vt quis rome maneat: cum tā ameni sint secessus in cāpania vt cumis ꝛ baijs. Et si nō essent secessus tam ameni: tamen inquit. ego prepono id est antepono subure id est regioni illi romane vel vico ciuitatis romane sub muro terreo longe celeberrimo: procbytā insulā paruā ꝛ desertā ante misenum iacentem. nam quid vidimus tam miserū et tam soluz id est desertum. q. d. nihil est tam miserū. vt non credas sup. esse deterius. i. peius. licet proprie sit minus bonum: horrere incendia ꝛ assiduos lapsus tectorū. ac mille pericula seue vrbis: et poetas recitantes mense augusto: quo tamē ceteris gymnasijs propter intensum cauma vacatio conceditur. Innuit itaqꝫ q̄ in principio prime satyre diximus nihil molestius esse q̄ raucos et ineptos poetas audire: quorum tanta erat impudentia vt etiā sub estiuo calore vnumquēqꝫ sollicitarēt ad audiendum.

Sed dum tota domus rheda componitur vna:
Substitit ad veteres arcus: madidāqꝫ capenaz:
Hic vbi nocturne numa constituebat amice
Nunc sacri fontis nemus: et delubra locantur
Iudeis: quorum cophinus fenumqꝫ supellex.
Omnis enī populo mercedem pendere iussa est
Arbor: et eiectis mendicat sylua camenis.
In vallem egerie descendimus: et speluncas
Dissimiles veris: quanto prestantius esset
Numen aque viridi si margine clauderet vndas
Herba: nec ingenuū violarēt marmora tophum.

¶ Sed quuz tota: in antiquis est quum ꝛ dum. Man. Rheda: dicunt aliqui rhedam vehiculum dici q̄ rotas habeat. Fabius vero libro primo docet gallicum esse vocabulum. Rheda Vna: per id gaze tenuitatem ostendit. Ad veteres arcus: hos lateritios ab Romulo constructos dicūt: nec florētes postea romani passi sūt in marmoreos cōmutari: vt antiquitatem ꝛ memoriam conditoris conseruarent. Madidamqꝫ capenaz: porta capena: Appia quoqꝫ dicta est vt Frontin⁹ scribit: ſm vero alios a capena oppido iuxta quā portam fontes erāt ꝛ aqueductus super eam. Capena porta Hic vbi nocturne Romāi po. auariciā carpit locabāt. etenīz nemora alias musarum propria. Hic: pro illic. Constituebat loquebatur.

Amice: id est egerie: de qua libro tertio fasto. ait poeta. Egeria est que prebet aquas dea grata camenis. Illa nume coniunx consiliumqꝫ fuit. Egeria Sacri fontis nemus. Liuius libro primo sic ait: Lucus erat quem mediuz ex opaco specu fons perenni rigabat aqua: quo quia se persepe Camenarum lucus Numa sine arbitris velut ad cōgressum dee inferebat: camenis eum lucum sacrauit q̄ dearum Camena sibi ꝯcilia cū coniuge sua Egeria essent. Plutarchus vero scribit non solum Camenis lucum et

Scriptorum secessus Templa Delubra

prata que circū erāt sacrata ab numa fuisse: sed ⁊ fontē ipm sacris vestalibus virginibus cōstitutū. Scriptores preterea nemora appetūt. vnde Horatius lib. ij. epistola ad florū ait. Scriptorū chorus oīs amat nemus ⁊ fugit vrbē. Delubra: Camenarū: scꝫ. vtqꝫ Asconius libro primo verrinarū ait. Tēpla sunt singuloꝝ dijs attributorū locorū. Delubra vero multarū ediū sub vno tecto ab diluuio pluuie munitarū. Alij delubra dicūt ea tēpla in qbus nūc delubra corpū abluēdoꝝ more dodonei iouis aut apollinis delphici: in qbus delubris lebetes tripodesqꝫ visuntur. libro aūt quarto georgicon etiā aliter ex Macrobio diximus. Judeis: qbus edicto Domitiani vrbe pulsis necesse fuit syluas incolere. Cophinus: vas ex virgultis: greca aūt est dictio. Priscianus corbē interpretatur. Supellex: substātia facultas sarcinule. Cophinus fenūqꝫ ex tenui ⁊ vili supellectile inopiā declarauit iudeorū: de ijs aūt latius diximus satyra sexta. cophino fenoqꝫ relicto: itaqꝫ videre nō pigeat. Pendere: soluere: pēso em̄ ere nō numerato debitū soluebāt. Unde Festus ait: penas pēdere ꝓprie dicit̄ qui ob delictū pecuniā soluit: qꝛ pēso ere vtebātur. Eiectis camenis: qbus sacratū erat nemus. Mendicat: ab alijs necessaria querit ⁊ captat. Sylua. i. iudei ipi siluā incolētes. Unde sat. vi. ait. Quū dedit ille locū cophino fenoqꝫ relicto Arcbanā iudea tremēs mēdicat in aurē interpres legū solymarū. ⁊c.

Cophinus

Pēdere penas

Ascen.

¶ Sed dū tota cohors. ⁊c. Describit locū quo cōuenerat vmbritiū: ⁊ id nō sine acerbitate satyrica in auariciā romanoꝝ q̄ sanctissima loca ⁊ musis olim cōsecrata iudeis locabāt. Legendū puto sed dū: qꝛ cū subiūctiuū efflagitat in sensu quo hic ponerec̄: quū aūt nō tā cōgruit. ¶ Nā ordo est. Sed interea dū tota domus. i. oīs supellex vmbritij ꝑ qd̄ significat̄ vir cōtinēs ⁊ minime auarus: cōponit̄. i. simul ponit̄. in vna rheda. i. vehiculo humili: ipe vmbritiꝰ substitit. i. parum stetit expectās aduētū rerū suaꝝ: ad veteres arcus quos romulus lateritios fecerat: fiebāt aūt arcus lapidei sicut in pōtibus ad memoriā triūphi aut victorie egregie. vnde hos factos dicit Calderinꝰ ob memoriā horatiorū tergeminorū: de quibus Liuius libro primo. et ad. i. iuxta capenā sup. portā madidā ꝓpter fōtes ⁊ aqueductus illic existētes: ⁊ fōtinalia festa q̄ illic celebrari cōsuerāt puteis coronatis ⁊ sparsis floribus in fontes. cōstitit inquā hic. i. in eo loco: vbi. i. in quo loco numa pōpilius scꝫ secūdꝰ romanoꝝ rex et vir religiosissimꝰ qui cū vxore sua egeria nimpha dicebat se habere nocturna colloquia sup sacris ab se institutis vt reuerētia maior haberetur eis ꝑ numinis auctoritate: cōstituebat sup. colloquēdi tēpus: amice nocturne. i. cū qua tempore nocturno amicoꝝ more locutus est. i. familiariter: ⁊ hoc tp̄e suo. Nā nūc inquit: nemus: id est secessus ille ⁊ locus a nemine ꝓpter religionē olim habitatꝰ: sacri fōtis: in quo erat sacer fōs et delubra id est templa dee illic cōstructa: locātur iudeis quoꝝ post destructionē hierosolyme: nusq̄ certa domꝰ: requies ⁊ nulla labori. vnde dicit: quoꝝ supellex. i. tota vtensiliū collectio: est supple cophinꝰ in quo infantes ⁊ pauca supellex ad victū necessaria reponebātur: ⁊ fenū in alimentū iumēti: oīs em̄ arbor. i. quilibet locꝰ minimꝰ in quo ad arborē alligari pōt equus aut mulus: est iussa nūc a senatu pēdere. i. ad pēsum dare hoc est ꝑsoluere populo romano mercedē: id est preciū locationis: ⁊ silua a silēdo vel sylua ab hyle. i. cōgerie materie prime dicta: mēdicat: id est turpē stipē a miseris iudeis efflagitat: aut silua. i. habitās in silua iudeoꝝ populꝰ: mēdicat: et hoc camenis. i. musis ⁊ ceteris nimphis eiectis. i. violenter exclusis aut expulsis. Nos ergo vt possemꝰ. s. habere plixiꝰ colloquiū (lōga em̄ ē satyra) descēdimꝰ in vallē egerie vbi erat fōs egerie sacer. et ad sup. spelūcas. i. antra dearū dissimiles veris. i. lōge distātes ab illis naturalibus a natura exhaustis cū iā sint manu exhauste: cū ars imitet̄ naturā nō prestet. vñ dicit quāto. q. d. multo p̄stātiꝰ eēt numē aque. i. sanctitas ꝓpt̄ p̄ntiā numinis. nullꝰ em̄ fōs credebat̄ sine numine si herba illic nascēs clauderet. i. circūdaret vel potiꝰ sepiret vndas. i. aquas fontales: viridi. s. virenti: margine. i. extremitate: ⁊ marmora q̄ nūc sunt per artē polita ⁊ illic constructa: nō violarent. i. corrūperent ⁊ minus religiosum redderēt: tophū: lapidē scabrū illic nascētē. vnde dicit ingenuū. q. d. inde genitū: vel nō adulteratū nec phuco aut arte simulatū qd̄ ingenuoꝝ est.

Man. Hodie Heri Here

¶ Hic tunc vmbri. Emolumenta: fructꝰ. Hodie: dicit̄ hodie q̄si hoc die: vt inq̄t asconiꝰ lib. ij. verrinarū. Here: Fabiꝰ primo libro sic ait: here nūc e littera terminamus: at veterū comicoꝝ adhuc libris inuenio heri ad me venit. Deteret: deprimet diminuet. Illuc:

Hic tunc vmbricius quādo artibꝰ īquit honestis
Nullus in vrbe locus: nulla emolumenta laboꝝ
Res hodie minor ē here q̄ fuit: atqꝫ eadem cras
Deteret exiguis aliquid: proponimus illuc

Ire: fatigatas vbi dedalus exuit alas
Dum noua canicies: dū prima et recta senectus
Dū superest lachesi quod torqueat: et pedib⁹ me
Porto meis: nullo dextram subeunte bacillo
Cedamus patria: viuant arcturius istic
Et catulus: maneant qui nigrū in candida vertūt.
Queis facile est edem conducere flumina portus
Siccandam eluuiam: portandū ad busta cadauer
Et prebere caput domina venale sub hasta:
Quondā hi cornicines: et municipalis harene
Perpetui comites: noteq́ per oppida bucce
Munera nunc edunt: et verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter. inde reuersi
Conducunt foricas: et cur non omnia? cum sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit quotiens voluit fortuna iocari.

id est cumas poeta: nanq́ lib. vi. eneid. ait: Dedal⁹ vt fama est fugiens minoia regna prepetib⁹ pennis ausus se credere celo insuetū per iter gelidas enauit ad arctos chalcidicaq́ leuis tādē superastitit arce. Reddit⁹ his primū terris tibi phebe sacrauit Remigiū alarū posuitq́ immania tēpla. dedalos aūt ingeniosus interp̄tat: dedallo tñ orno vario. De dedalo vero latius Diodorus lib. v. Et nos satyra prima. Dū prima et recta senectus: Anno. vi. et. xl. initiū senectutis maiores nostri esse voluerūt: vt inq̄t i Catone maiore Cicero. Belli⁹ itē lib. ix. cap. xxviii. ait: q̄ Tubero scripsit Seruium Tulliū regē populi romani pueros eē estimasse q̄ minores essent annis septēdecim. Atq́ inde ab anno septimodecimo: quos idoneos iā esse reipublice arbitraretur milites scripsisse eosq́ ad annū. xlvi. iuniores supraq́ eū ānū seniores appellasse. Lachesi: lachesis vna parcarū est q̄ interp̄tatur ptractio fm quosdā: ab aliquibus sortiēs: quia de nobis sortiatur. lachos enī sors dicit: lachano aūt sortior. Cur vero tria fata sunt latius vide apuleiū in fine libri de mūdo. De lachesi itē Martialis ait lib. iiii. Nil adiicit penso lachesis: fusosq́ sororū Explicat: et semp de trib⁹ vna necat. Arcturius et catulus: nomina sūt vilissimorū hoīū iā sane ditatū. Nigrū in cādida: vitia in virtutes: falsa i vera: mala in bona. Hoc ē q̄ ex hūili fortuna eleuāt. Solebāt enī veteres bona albo lapillo notare: mala vero nigro. vn̄ et Persi⁹ ait. Queq́ sequēda forēt et q̄ vitāda vicissim Illa prius creta mox hec carbone notasti. Edem cōducere flumina port⁹. i. vt sint publicani: p edē nāq́ templorū itelligit loca vel agros. Eluuiē: voraginē cloacā imundiciā lacune liquorē fossarūve sordes. Cadauer. erāt eni funeris locatores et cōductores. Busta. bustū pprie dicit locus in quo mortu⁹ est cōbustus et sepult⁹: dicitq́ bustū q̄si bene vstū: vbi vero q̄s cōbustus tm̄modo alibi sepultus est is ad vrēdo vstrina vocatur sed mō busta sepulcra vocam⁹: hec Fest. Prebere caput. ij enī precio ducti operā suā locabant. Plaut. in mustellaria: vbi isti q̄ triū nūmorū causa subeunt sub hasta. Quondā hi cornicines. hic est in antiquo textu cū glosa supius: scz Arcturius et Catulus: qđ quidē aliter interp̄tari non debet. cōqueritur aūt vmbricius q̄ olim cornicines tubicines et huiusmōi hoīes nūc adeo dites sunt vt munera gladiatoria edant. Municipalis arene. i. munera capiētis vel oppidane: nā in municipijs etiā theatra erāt. Perpetui: assidui. Note bucce. in theatris eni canere solebāt: vel q: tibicines fuerāt. Munera: gladiatoria. s. Et verso pollice vulgi. i. vulgo refragāte: repugnāte: aduersante: nā si premēdo pollicē fauere dicimur: vertēdo illū fauorē denegamus. vnde Pli. lib. xxviii. c. ij. sic ait: pollices cū faueamus premere etiā prouerbio iubemur. et Hora. lib. i. epi. ad Loliū ait: Fautor vtrūq́ tuū laudabit pollice ludū. Ostēdit igit Iuue. vulgo etiā aduersāte illos oīno exequi sua vota. Populariter: vulgo: passim. Tullius lib. vi. de repub. hoīes eni populariter annū tantūmō solis: i. vnius astri reditū metiūtur: sunt qui aliter dixerint nō rite tñ. Occidūt: quū enī gladiatoria munera edūt illorū mortis cā existūt. Mar. in cerdonē li. iij. Innocuos pmitte sales: cur ludere nobis Nō liceat licuit si iugulare tibi. Inde: ab munerib⁹ et cede. Foricas: cloacas latrinas: foria enim teste nonio: stercora liquidiora dixerunt veteres: forice teste Probo: deijcere deonerare ventrē: foras eijcere. Non omnia supple faciant.

Dedalus
Pueritia
Iuuentus
Senectus
Lachesis
Eluuies
Bustum
Vstrina
Forice

¶Hic tūc vmbꝛitius. In hac parte incipit vmbꝛitiꝰ narrare cām cur migret: quasi īterrogatus fuerit a Iuue. cur nolit amplius rome residere: ⁊ assignādo causā opoꝛtune recitat varia vitia ciuitatis romane vſqꝫ ad finē satyre fere. ¶ Oꝛdo est. Umbꝛitius īquit hic. i. in valle egerie tunc. i. postꝙ illuc ꝑueneramꝰ. qm̄. i. quādoqdē nullꝰ locꝰ est sup. in vꝛbe honestis artibus: ⁊ nulla emolumēta. i. nulli fructꝰ. nulle mercedes sup. sūt laboꝝ quos sumūt scꝫ honesti: ⁊ quādoqdem res. i. possessio diuitiarū viri boni nihil lucrātis rome: est hodie minoꝛ ꝙ fuit here. i. heri: ⁊ eadē res deteret. i. diminuet cōsumēdo sese cras aliqd exiguis sup. rebꝰ. Nō dices sic: ⁊ cras: id ē crastinū tēpꝰ deteret aliqd exiguis rebꝰ: qꝛ tūc vacaret eadē: qđ fieri nō pōt: qꝛ ergo res inqt mea indies rome deterioꝛ fit: nos ꝓponimꝰ ire illuc: vbi dedalus faber athenīēsis subtilissimꝰ: qui a minoe rege captꝰ: factis sibi ⁊ icaro filio alis auolauit: vn̄ dicit: exuit alas fatigatas: lōgo volatu scꝫ. hoc est ꝓponimꝰ ire cumas. vn̄ Uirg. in. vi. Dedalꝰ vt fama ē sfugiēs minoia regna Pꝛepetibꝰ pēnis ausus se credere celo Insuetū ꝑ iter gelidas enauit ad arctos. Chalcidicaqꝫ leuis tandē supastitit arce. hoc est cumis a chalcidicēsibꝰ cōditis. Uidet̄ aūt hic nō sine cā vti ꝑiphꝛasi. i. circūlocutione: hꝫ eñ suū pōdus in sentētia. Nā si dedalꝰ volās ⁊ lōge terras despiciēs: elegit sibi sedē ⁊ resedit cumis: facile creditu est illic optimū ⁊ amenissimū esse locū. Pꝛoponimus inqt ire cumas dū. i. ꝙdiu sup. nobis est canicies noua. i. pꝛima. i. nō pꝛidē cepta. ⁊ dū senecta ē pꝛima. i. in principio sui: ⁊ recta. i. sinēs rectū incedere: ⁊ dū supest. i. reliquū est vel restat lachesi. i. illi parce seu dee fatali: q vitā hoīm quasi e colo filū trahēs: paulatim deducit ad moꝛtē: supple aliqd roboꝛis: qđ toꝛqueat. i. carpat aut attenuet: seu fuso inuoluat: ⁊ dū ego poꝛto me meis: id ē naturalibꝰ pedibꝰ ⁊ hoc nullo bacillo. i. paruo ⁊ leui baculo subeūte. i. subingrediēte vel sustētāte dextrā. Cedamꝰ. i. abeamꝰ patria. Nō dicit patrie: qꝛ is patrie cedit qui eā infestā ⁊ inimicā habet: patria aūt q vltro abit: arturiꝰ ⁊ catulꝰ: ꝑditi adulatoꝛes olim coꝛnicines nūc potētissimi viuāt istic. i. in ista nostra patria. ⁊ maneāt illi q vertūt nigrū. i. opa sua mala in candida. i. in boꝛū apparatū ⁊ ita recipiūt ꝓ malis opibꝰ mercedē bonoꝝ: vel qui vertūt nigrū. i. foꝛtunā aduersam nigro lapillo designatā in cādida. i. in bonā. vel q opa impatoꝛis mala: laudant vt bona. Quis. i. qbꝰ facile est cōducere edē rome. licet magno cōstet ⁊ flumina ⁊ poꝛtus: vt maioꝛe ꝑcio alijs locēt vnde diuites facti sunt. Itē quibꝰ est facile cōducere eluuiē. i. voꝛaginē ⁊ cloacarū immūdiciē siccādā. i. emūdādā. q. d. quoꝝ tāta est auaricia vt velint: ⁊ tāta apud impatoꝛē auctoꝛitas vt possint: etiā inhonestissimoꝝ ministerioꝝ habere gubernationē vt videlicet sine eoꝝ cōsensu: nemo aut cloacas seu latrinas audeat mūdare aut cadauera cōburere. vnde subdit: ⁊ quibus sup. facile est cōducere cadauer poꝛtādū ad busta. i. ad vstrinā. vbi defūctoꝝ coꝛpa comburebātur: ⁊ postea cineres in vasculū qđ ab vꝛēdo vꝛna dicit̄ collecti cōdebātur in loco quē bustum quasi bene vstū dicebāt: qui aūt tale munus habebant dicebātur libitinarij. Et quibus facile est pꝛebere caput venale sub hasta dn̄a. i. cuiꝰ auctoꝛitate pꝛeco vendit: ⁊ que dn̄os emptoꝛes facit. Potest aūt dupliciter intelligi aut sicut mācinellus vt sic qbus est facile pꝛebere suū caput venale sub dn̄a. i. qui nō timēt cū nō sint soluēdo aut soluere nō possint pꝛeciū cōductionis publicarū rerū: vendi sub hasta publica licitatione. aut q tā auidi sunt lucri vt se venales exhibeāt. Aut certe: qbus facile est pꝛebere caput seruoꝝ venale sub hasta dn̄a. i. qui etiā vēditionibꝰ publicis pꝛesunt. Hi de qbus loquoꝛ arturiꝰ ⁊ catulus qui sup. fuerūt quōdā coꝛnicines. i. canētes coꝛnu moꝛe histrionico dū gladiatoꝛes aut cōsules in harena exercebātur: nō quidē rome vbi peritioꝛes erāt sed in municipijs. vnde dicit: ⁊ qui sup. fuerūt quōdā comites ꝑpetui. i. cōtinui harene municipalis: id est gymnasij vbi laniste aut ceteri ludij sese exercebant: et bucce note: id est habentes buccas quibus coꝛnua inflabāt notas per oppida: id est loca clausa menibus: edūt: id ē distribuūt nūc munera supple gladiatoꝛia: id est qui erāt ministri gladiatoꝛū nūc eoꝛū pꝛefecti sunt: ⁊ occidūt populariter: id est per populū ⁊ passim: et hoc tamen pollice vulgi verso: id est fauoꝛe subtracto et in odiū verso. quā sententiā politianus cap. xlij. ponit. Uidetur tamen maioꝛis esse in sententia Calderini: qui intelligit verso pollice vulgi: id est conciliato vulgo ⁊ populi fauoꝛe: quasi dicat nūc tantū sublimati sunt vt populus etiā dū inale populo faciūt eis faueat. quia populus qui stupet in titulis et imaginibus vt Hoꝛatius dicit: foꝛtunā sequitur: et ipsi reuersi inde: id est ex populi cede: conducunt foꝛicas: id est latrinas purgādas. et cur nō oīa supple faciāt ⁊ vilia ⁊ sublimia cū sint sup. tales quales foꝛtuna: quotiēs voluit iocari. i. ilocalariter et sine ratione agere: extollit ex humili. i. ex re humillima. hoc est infima ⁊ humi sita: ad magna fastigia. i. ad summitatē ⁊ magnā altitudinē rerū. i. diuitiarū ⁊ honoꝝ. Et quia ipse talis nō est nec esse velit: ideo innuit sibi rome nō esse locum. Unde subdit quod sequitur.

¶ Quid rome faciã? quasi dicat nihil. quia motus astrorũ ignoro vt futura canã. Funus. mortem: ait enĩ Ouidius: Filius ante diẽ patrios inquirit in annos. De funere aut satyra prima latius dictũ est ibi scz. Et iratis plaudẽdũ funus amicis Ducitur. Ranarũ viscera nunq̄ inspexi: ad veneficia videlicet parãda: auctore enĩ Plinio ex rane rubete visceribus hoc est lingua ossiculo liene iecore et corde mira fieri posse cõstat: sunt enĩ plurimis referte medicaminibus. De quo latius videto satyra prima ibi sitiente rubetã. Tacit⁹ libro. xvij. ita scribit. xviij. cal. februarij sacrificãti pro ede Apollinis Galbe haruspex Umbritius tristia exta et instãtes insidias ac domesticum hostem predicit audiente Othone: nã proximus astiterat. &c. Que mittit: munera scz. Que mandat: verba videlicet. Norunt alij: et norint et norũt in antiq̃s est. Mãcus: manu carẽs dicit: quãdoq̃ debilis. Cõscius: maloꝝ scz. Unde Mar. Uis fieri diues bythynice: cõscius esto. Horati⁹ vero lib. i. epistola ad Lolliũ ait. Arcanũ neq̃ tu scrutaberis vlli⁹ vnq̄ Cõmissumq̃ teges et vino tortus et ira. Uerri: diuiti: scelerato et furi: q̃lis fuerat verres: de quo latius satyra secunda ibi. Si fur displiceat verri. Tãti tibi non sit opaci: precipit alioꝝ secreta fugienda et si lucrum cõsequi posses. Tagi: Solin⁹ capite. xxiij. de lusitania loquẽs ait tagũ ob arenas auriferas ceteris ãnib⁹ pretulerũt Et Mar. li. i. Liciano inq̃t. Estu⁹ serenos aureo frãges tago Obscur⁹ vmbris arborũ. Ut somno careas: maloꝝ nanq̃ cõscius anxius est ne ab diuite illo quandoq̃ morti detur q̄ secreta manifestaret. Timearis: ne eius scelera patefacias. Grecã vrbẽ: id ẽ grecos viros ac mores eorum: vnde ait inferius: Omnia nouit Greculus esuriens. Quid q̄ adulãdi gens prudẽtissima &c. Quamuis sup. sit. Quota portio fecis achee. i. minima portio vilissimorũ grecoꝝ. plures enĩ syri sunt. — *Man.* — *Rubeta* — *Umbritius* — *Tagus*

Quid rome faciam? mentiri nescio: librum
Si malus est nequeo laudare et poscere: motus
Astrorum ignoro: funus promittere patris
Nec volo: nec possum: ranarum viscera nunq̄
Inspexi: ferre ad nuptam que mittit adulter
Que mandat norunt alij: me nemo ministro
Fur erit: atq̃ ideo nulli comes exeo tanq̄
Mancus: et extincte corpus non vtile dextre.
Quis nunc diligitur nisi conscius? et cui feruens
Estuat occultis animus: semperq̃ tacendis?
Nil tibi se debere putat: nil conferet vnq̄
Participem: qui te secreti fecit honesti.
Carus erit verri: qui verrem tempore quo vult
Accusare potest. tanti tibi non sit opaci
Omnis harena tagi. quodq̃ in mare voluitur aurũ
Ut somno careas: ponendaq̃ premia sumas
Tristis: et a magno semper timearis amico.
Que nunc diuitibus gens acceptissima nostris
Et quos precipue fugiam properabo fateri.
Nec pudor obstabit. non possum ferre quirites
Grecam vrbem. q̄uis quota portio fecis achee?

¶ Quid rome faciã? quasi dicat nihil cũ nihil sciã aut scire veli earũ artiũ q̃ nũc rome in p̃cio sunt. Ego nescio mẽtiri sicut faciunt adulatores et bonoꝝ delatores: et nequeo laudare librũ. i. scripta diuitũ: si est malus. i. si sũt inepta: et nequeo laudãdo librũ malũ poscere aliquid ab eo qui eũ fecit. ego ignoro motus astrorũ: vt futura canã: et nec volo nec possũ promittere liberis sup. funus. i. mortẽ patris diuitis. s. et rigidi. ego nunq̄ inspexi viscera ranarũ: q̃ rubete dicũtur: vt inde venenum extrahã. Alij norũt. i. nouerũt. q. d. ego non noui: ferre id est portare: ad nuptã que adulter mittit et que mandat. nemo erit fur me ministro. i. me ministrãte: vel existente ministro. atq̃ ideo ego nulli exeo comes. i. non egredior cũ aliquo ad malũ facinus perpetrandũ. et q: nemo rome iam bonũ facit: ego sũ tanq̄ sup. essem mancus. i. cui mẽbrum deest: et tanq̄ corpus non vtile id est inutile. dextre extincte id est emortue id est cuius dextra est emortua Quis nunc diligitur nisi conscius? id est qui scit secreta facinora. Et cui animus feruens id est — *Ascen.*

incer sis estuat.i.ardet:occultis ⁊ semp tacendis?q.d.nemo.Est aut̃ sentẽtiose dictũ ꝙ anim⁹ cõscij ardet:vel q: difficile est tacere:vel q: nota mala incitãt ad siña.is q̃ te fecit participẽ.i.cõscium secreti honesti.Nil.i.nõ aliq̃d nõ putat se debere tibi aliq̃d.Jlle sup.erit carus verri.id est furi diuiti sicut verres erat q̃ põt accusare verrem tpe quo vult.ois harena tagi.i.illi⁹ fluuij lusitanie seu hispanie q̃ auriferas h3 harenas:opaci.i.denũ ⁊ turbulẽti ,ppter tales harenas: ⁊ aurũ qd̃ voluit in mare:p tagũ aut similes fluuios:nõ sit tibi.i.nõ reputet a te tanti sup.pcij eẽ vt tu careas somno:q: cõscius tanti sceleris.⁊ vt tu tristis:sumas p̃mia ponẽda.i.q̃ merito deponi debeãt:⁊ vt timearis semp a magno amico.i.vñ ea p̃mia sumpsisti.timearis inquã ne ei⁹ scelera reueles.Ego propabo nũc fateri q̃ gẽs sup.sit acceptissima nostris.i.romanis diuitib⁹: ⁊ quos sup.hoies ego fugiã sup.si essez diues vt illi p̃cipue.i.p̃ter alios:fatebor iquã:nec pudor obstabit:q̃uis sit dedecus ciuitati q̃ est patria mea.o quirites.i.o romani.ego nõ possum ferre i.equo aio tolerare vrbẽ grecã.i.romam vbi tot greci ⁊ fere oẽs greco more viuũt:q̃uis quota portio.q.d.minima portio fecis.i.turpissime gẽtis achee.i.grece sit rome?hoc est pauci quidẽ greci respectu alioꝝ obscenoꝝ sunt rome:⁊ tamen tota vrbs grecissat.

Man.
Nuper
Pridez
Jampridem
Syria
Orontes
Typhon
Seleucia

Jampridem Dudum ⁊ iamdudũ de paruo tempore dicitur nũper siue pridẽ ⁊ iãpridem de longiore tẽpore. Syrus orontes id est syrij romam venere.Syria autem septẽtrionẽ versus cylicia ⁊ amano terminatur.Est in syria orontes fluuius olim Typhõ dictus:eo enim in loco de Typhonis fulminatione fabulant.Mutato autem noie ab illo qui in eo põtem fecit Orontes est appellatus: Efficitq3 ostia amnis ipse apud seleuciam syrie vrbem. De quo strabo libro.xvi.lati⁹. Chordas obliquas:nõ solum tibias s3 etiam instrumenta quedam obliquis chordis.

Gentiles

Gentilia:gẽtis propria.Gentiles sunt qui inter se eodem sunt nomie abingenuis oriũdi:vt Cicero scribit in topicis

Tympana

Tympana ea dicuntur a tympanizo quod est extendo:⁊ et verbero.sunt ei vasa semispherica:que semp bina ferũtur:in qb⁹ ab vno latere pellis extenditur: ⁊ virgula percutiũtur:quibus q̃dem in sacris cybeles vtebantur

Assyrij

Picta mitra:ex more gẽtis:scribit eñ Herodotus: ꝙ assyrij capita crinita habentes mitris redimiũt.

Recbidinna

Rustic⁹ ille tuus:ostẽdit grecoꝝ syroꝝq3 contagiõe etiã rusticos ⁊ robustos romanos

Jam pridem in tyberim syrus defluxit orontes.
Et linguam et mores:et cum tibicine chordas
Obliquas:necnon gentilia tympana secum
Vexit:et ad circum iussas prostare puellas:
Jte quibus grata est picta lupa barbara mytra.
Rusticus ille tuus sumit recbidinna quirine
Et ceromatico fert niceteria collo.
Hic alta sicyone:ast hic amydone relicta
Hic andro:ille samo:hic trallibus aut alabandis
Exquilias dictumq3 petunt a vimine collem:
Viscera magnarum domuum:dominiq3 futuri.
Jngenium velox:audacia perdita.sermo
Promptus et iseo torrentior:ede quid illum
Esse putes?quẽuis hominẽ secum attulit ad nos
Grãmaticus:rhetor:geometres:pictor:aliptes:
Augur schenobates medic⁹ magus omnia nouit
Greculus esuriens:in celum iusseris ibit.
Ad summã nõ maur⁹ erat:neq3 sarmata:nec thrax
Qui sumpsit pennas medijs:sed natus athenis.

Ceroma
Niciteria.
Sicyon.

luxu mollicie ⁊ palestris corruptos vires aioꝝ perdere. Recbidinna:sic est in antiquis codicibus.erant autem peregrine vestes:quibus in gymnasijs vtebantur. Ceromatico collo:ceromate peruncto. Erat enim Ceroma vnguentum cum oleo ⁊ terra in speciem luti:quo quidez in palestra vngebantur. Niceteria vel niciteria:vtrunq3 inuenitur in antiquis: mutatur enim ita in e vel in i.erant premia relata et victoria pugillũ. nike eñ victoria est: nikao vinco: nikecterion premium victorie. Alta sicyone sup.relicta: sicyon teste Plinio libro quarto

achaic oppidũ fuit item teste eodẽ in mari egeo insula et opposito ad epidaurũ quã altã esse et eminentẽ voluit. Dirimus ꝛ plura lib.ij.geoꝛ. Amydone: amydon peonie ciuitas que troianis auxilia misit: quod Homerus lib.ij.iliados ostendit. Andro: prima cycladũ andros cũ oppido ipam Myrsilus Lauron: deinde Antandron cognominatã tradit. Callimachus lasiam. Alij nonagriã hydrusam epagrin. Plinius lib.iiij. Samo: in ionia Chios ꝛ samos est teste mela: Gratissima olim Junonis pelasgidos sedes vt scribit Dionysius: vtq; Strabo lib.xiiij. edocet samos vino nõ valde fortunata est: in ceteris vero feracissima. Unde laudãtes nõ dubitãt illud ei prouerbiũ accõmodare: ꝙ etiã fert galline lac: vt Menander inquit Apuleius lib.ij. sic ait. Samos icario in mari modica insula est ex aduersum miletos ad occidentẽ eius sita. Trallibus: Trallis vrbs sita est in vertice quodã plano qui promõtoriũ natura munitũ habet: ea optime habitatur. hinc clari oratores fuere Dyonisocles ꝛ postea Damasus scombes Trallis ab argiuis cõditas dicũt ꝛ thracibus quibusdã. a quibus etiã nomẽ vrbi inditũ est. hec ꝛ plura Strabo lib.xiiij. Est autem in caria vrbs vt Ptolomeus lib.v.ostendit. ꝛ Plinius etiã lib.v.cap.xxx. Alabandis: alabãde minoris asie vrbs in caria duobus mõtibus subiecta est: hoies molles habet ꝛ psaltrias multas: hinc viri memorabiles fuere duo fratres oratores Menecles ꝛ Hierocles. Item Apollonius ꝛ Molon qui rhodũ migrauerũt. Auctor est Strabo lib.xiiij. Exquilias: exquilinus mõs dicitur vbi edes est marie maioris ꝛ Uici in macello. dicte exquilie ab excubijs regis seu ab eo ꝙ exculte ab rege tullo essent: vt Uarro docet. Ab vimine collem. viminalis collis incipit a thermis Dioclitiani: tenditq; in quirinalẽ ad portã populi versus. Fest⁹ aũt sic ait: viminalis porta ꝛ collis appellabãtur ꝙ ibi viminũ fuisse silua videtur. Iseo torrẽtior: Iseus oratoris nomẽ: scribitur aũt sine h ꝛ cũ e post s. de hoc vero Plinius in epistolis libro secundo epistola vero tertia ad nepotẽ scribẽs ita inquit. Magna iseũ fama precesserat: maior inuentus est: summa est facultas copia hubertas: dicit semp ex tẽpore: sed tanq̃ diu scripserit: sermo grecus imo atticus prefationes terse graciles dulces graues interdũ ꝛ erecte: poscit cõtrouersias plures electionẽ auditoribus permittit. ꝛc. postea inquit incredibilis memoria repetit altius que et tẽpore ne verbo quidẽ labitur annũ sexagesimũ excessit. ꝛc. Hec ꝛ multo plura de iseo Plinius scribit. Plutarchus preterea de altero iseo meminit etiã oratore Demosthenis q̃dem preceptore in arte dicẽdi. Grãmaticus: scilicet est. Geometres: in antiquis geometer legitur: alij geometres volũt vt geo vna syllaba sit per syneresim. Geometrie vero eousq; dandam operã monebat Socrates quoad quisq; posset terrã mensura accipere aut dare: auctor est Laertius. Aliptes: aliphar oleũ vnguẽtũ vernici simile ob luciditatẽ: alipho vnguo: alimma vnctio: aliptes qui in gymnasio palestritas vngebat. Schenobates: funãbulus. schenos eñ funis ꝛ schenion funiculus dicitur: beno vado ascendo. Magus: magia incãtatio dicit᷑: magos incãtator: sed persarũ lingua sapiens dicitur. In celũ iusseris pro si iusseris. Uirgili⁹ lib.vi. Tu quoq; magnã partẽ opere in tãto sineret dolor: icare haberes: pro si sineret. Horatius libro primo car. Sapias vina liques: pro si sapias. Sepe eñ per defectionẽ si subauditur: qđ ꝛ Priscianus latius.xviij. de cõstructione subiũctiui ostendit. Sarmata: sarmate sunt schytarũ gentes ab grecis sauromate appellantur auctore Plinio libro quarto capitulo decimotertio. Medijs sed natus athenis: cõcludit illud de grecis. in celum iusseris ibit

¶ Iampridẽ in tyberim. Cõtinuat eundẽ sermonẽ dicens. Orontes: fluuius ille. syrus. i. fluẽns in syria: defluxit in tyberim fluuiũ romanũ: hoc est mores syroꝝ traducti sunt romã per seruos: nã syrus vexit secũ linguã syrorũ ꝛ mores ꝛ chordas obliquas cithararũ cũ tibicine: necnõ id est etiã timpana gẽtilia. i. gentis sue propria: ꝛ vexit secũ puellas iussas prostare. i. pro forib⁹ suis stare ad meretriciũ questũ: ad circũ in fornicibus scilꝫ. Ite. i. discedite a me: ꝛ ab oibus honestis romanis: quib⁹ grata. i. accepta est lupa. i. meretrix barbara. i. peregrina ꝛ barbaris moribus: picta mitra. i. habẽs mitrã in capite pictã more gẽtis patrie sue. O quirine ille tu⁹ rusticus qui colit rura populi tui: sumit nũc trechidinna. i. peregrinas vestes quib⁹ in gymnasijs vtebãtur: ꝛ fert. i. gestat collo ceromatico. i. vnguẽto tali perfuso: niciteria. i. premia relata ex victoria. hic. i. aliqs viliũ hoim sup. petit esquilias collẽ illũ in ciuitate romana: ꝛ collẽ dictũ a vimine id est viminalẽ et hoc sicyone ciuitate illa achaie relicta. et hic. i. alius amydone: ciuitate peonie relicta. hic. i. alius andro illa insula relicta. et ille. i. alius samo illa insula relicta. hic. i. alius trallibus illa vrbe carie: aut alabãdis illa vrbe minoris asie sup. relictis: petũt inquiã esquilias et viminalem collem vbi multi diuites habitabãt: existẽtes futuri viscera: id est intestina q̃uis viscera sint queuis caro intra cutem. ꝛ futuri domini magnarũ domuũ. Ede: id est eloquere dic

Amydon
Andros
Samos
Chios
Trallis
Alabande
Apollonius
Exquilie
Uiminalis collis
Iseus
Aliptes
Schenobates
Magia
Magus
Sarmate
Sauromate
Ascen.

exprꝭesse quid putes supple esse illũ: cui supple est: ingeniũ velox: ꝛ audacia perdita: id est ꝑ quã ipse perditus dicitur: ꝛ sermo promptus. i. paratus ꝛ expeditus ꝛ torrẽtior. i. abũdãtior: in si ꝙ ysseo oratore illo clarissimo ꝛ prõptissimo: talis sup. attulit ad nos quẽlibet hominẽ. i. seipm̃ qui est omnis homo. grãmaticus. rhetor. geometres. pictor. aliptes. i. vnguẽtarius. Augur ꝗ garritũ auiũ obseruat. schenabates sup c hordas ambulãs qui ideo aliquando a latinis funãbulus dicitur. medicus. magus: oĩa enĩ nou it ſm iactantiã suã. Greculus. i. homo grecus esuriens ibit in celũ si sup. iusseris. Ad summã. i. vt sũmatim dicã ꝛ vno verbo explicẽ: non erat maurus neq; sarmata: nec is qui sumpsit pẽnas erat maurus aut sarmata. i. dedalus vel icarus filius eius: non erat maurus neq; sarmata: nec qui sumpsit pennas: id ẽ volauit: sed natus est in medijs athenis vbi philosophi plurimi.

Horum ego non fugiã conchylia? me prior ille
Signabit? fultusq; toro meliore recumbet
Aduectus romam: quo pruna et coctana vento
Usq; adeo nihil est? ꝙ nostra infantia celum
Hausit auentini bacca nutrita sabina?
Quid ꝙ adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti: faciem deformis amici:
Et longum inualidi collum ceruicibus equat
Herculis anteum procul a tellure tenentis.
Miratur vocem angustam: qua deterius nec
Ille sonat: quo mordetur gallina marito.
Hec eadem licet et nobis laudare: sed illis
Creditur: an melior quũ thaida sustinet an quum
Uxorem comedus agit: vel dorida nullo
Cultam palliolo: mulier nempe ipsa videtur
Non persona loqui: vacua ꝛ plana omnia dicas
Infra ventriculum et tenui distantia rima.

Man. Concylia

¶ Horũ ego nõ fug. conchylia: conchyliatã vestem significat: de qua Suetoni⁹. vsum cõchyliate vestis abstulit: sunt aũt cõchylia pisces quorum incisis cõchis lachryme manãt. Conchylia ꝗ adulatiões ꝛ phucatos sermones potes exponere. Signabit. s. testamentũ. Toro meliore: honoratiore loco discũbet: tribus enĩ stratis lectis olim epulabãtur. Epulandi vero morẽ in lectis stratis Cicero lib. v. tusc. ostẽdit: ait enĩ de Dionysio tyrãno siculo in Democlis cõuiuio hec verba. Collocari iussit hominẽ in aureo lecto strato pulcherrimo textili stragulo magnificis opib⁹ picto. Abacosq; ꝙplures ornauit argẽto auroq; celato. tũ ad mẽsam eximia forma pueros delectos iussit cõsistere. ꝛc. Quo pruna et coctana vẽto. i. eodẽ modo venalis. Coctana aũt est in antiquis non coctona. Plinius de ijs lib. xiij. ait: ꝙ syria peculiares habz arbores In ficoꝝ aũt genere Caricas: et minores eius generis ꝙ coctana vocãt. Itẽ pruna in damasco mõte nata. Martialis lib. xiij. hec tibi que torta venerũt cõdita mẽta. Si maiora forẽt coctana ficus erãt. Usq; adeo. i. certe: vel in tantũ si interrogatiue legeris: vel vsq; adeo. i. cõtinue hausit celũ. est autem sensus ꝙ rome nati atq; nutriti fuerim⁹ nihil est. greci enĩ ꝛ venales serui in pretio sunt. Hausit celũ: spirãdo concepit aerẽ. Bacca sabina: fructib⁹ e sabinia in vrbẽ latis. Quid ꝙ adulandi: adhuc etiã in grecos inuehitur. Quid supple vlterius dicã. Gens: greca scz. Prudẽtissima: scz est. Et lõgũ inualidi: adulatio est in luctatorẽ. Collũ ceruicibus equat: collũ dicit᷑ qđ inter pectus ꝛ faciẽ est: cui⁹ pars prior guttur: posterior gula: ps aũt posterior colli extrema ceruix appellata est: vt scribit philosophi interpres libro primo de aĩalibus. Anteũ: anteos cõtrarius interpretatur: anteo contra eleuo. De Anteo cũ Hercule pugnãte videto Lucanũ libro quarto ibi: nõdũ post genitos tellus effeta gigãtes Terribilẽ lybicis partu cõcepit in antris. ꝛc. Eusebius aũt scribit ꝙ dicit᷑ Anteus terre filius: quia solũ palestrice artis certaminũq;: que in terra exercẽtur sciẽtissimus erat et ob id videbat᷑ a terra matre adiuuari. Procul a tellure tenẽtis apud Lucanũ libro. iiij. Hercules cũ anteo certãs ait. Nõ credere solo sternisq; vetabere terre: Herebis pressisq; intra mea pectora mẽbris Huc antee cades: sic fatus sustulit alte Nitẽtẽ in terras iuuenẽ moriẽtis in artus

Epulãdi mos in lectis: Democles

Coctana

Carice

Collum

Hercules

Non potuit nati tellus submittere vires. Alcbydes mediū tenuit iā corpa pigro Stricta gelu terrisq; diu nō credidit hostē.. Angustā: raucā suffocatā imꝑfectā nā mox vt emissa fuerit cōti cessit: iccirco nequaꝗ lōgius producit. Qua deterius nec ille sonat. hāc vocē lib. xi. Fabius ita improbat. Vox aūt vltra vires vrgēda nō est: nā ⁊ suffocat sepe ⁊ maiore nitu minus clara est: ⁊ interim elisa in illū sonū erūpit cui greci nomē ab gallorum immaturo cātu dederūt. Illis greculis: scz. An melior scz est: ostendit aūt greculū persone cuilibet in scena idoneū esse. Thaida: id ē meretricē. Sustinet: repsentat. Comedus: ipē greculus agēs comedias. Dorida: nymphā Oceani filiā. Cultā: ornatā tectā. Palliolo: velo ⁊ fascia. Fabius em̄ libro. xi. inquit. Palliolum sicut fascias quibus crura vestiūtur focalia ⁊ auriū ligamēta sola excusare potest valitudo. Persona: vir personatus. est em̄ persona oris tegmē qua comedi vtebātur ⁊ tragedi. Eā inuenit Aeschylus. Unde ait Horatius in arte. Ignotū tragice genus inuenisse camene. Dicitur et plaustris vexisse poemata thespis. Que canerēt agerētq; perūcti fecibus ora. Post hunc persone palle q; reperto: honeste Aeschylus ⁊ modicis instrauit pulpita tignis. Edocuit magnūq; loqui nitiq; cothurno. Diximus etiā plura in satyra sexta. Vacua oia planaq;: deest enim penis. Distātia separata. Rima: ipsius hiatus fissura. Illic: vbi greci sunt.

Galli vox

Palliolum

Persona

Thespis

Aeschylus

¶ Horū ergo. ⁊c. Pergit vmbritius recitādo ineptias ⁊ vitia intolerabilia vilissimorum hominū qui ꝑ adulationē ⁊ nephas ad diuitias ⁊ dignitatē peruenerūt: ⁊ dicit. Nō fugiā. i. debeā ne fugere. q. dicat maxime: cōchylia. i. cōchyliatā vestē: horū videlicet vilissimorum hoīm q̄ quia mollibus et preciosis induūtur volūt bonis viris preferri: vnde subdit. Ille. i. notissim⁹ cornicen et histrio: signabit sup. testamētū prior me. i. prius ꝙ ego. vbi in testimoniū vocati fuerimus. ⁊ ipse fultus. i. suffultus sustētatus ⁊ molliter sedēs recūbet in meliore toro. i. habebit honestiorem recubitū in cōuiuijs ꝙ ego. ille inꝗ aduectus. i. qui aduectus est venalis ex syria romā: eo sup. vento: quo coctana. i. fici minores ⁊ pruna que in damasco mōte laudāt: sup. aduehūtur vel aduecta sunt. Usq; adeo. i. intantū: est. i. reputat a romanis nihil. i. nullius momenti ꝙ nostra infantia nutrita bacca. i. fructu minute arborū nō dense crescēti: vt sunt bacce oliuarū ⁊ cornorū: sabina. i. e sabinia romā venali allata: hausit celū. i. cōcepit aerē ⁊ spiramētū auētini sup. collis: id est ꝙ nos nati ⁊ nutriti sumus in ciuitate romana: quia illi aduectitij serui ⁊ histriones preferuntur nobis antiquis ciuib⁹ ⁊ ingenuis: ingenueq; in ciuitate romana educatis. Quid sup. dicā: ꝙ gens prudētissima. i. peritissima adulādi laudat sermonē indocti amici: ⁊ laudat faciem amici deformia: ⁊ equat. i. equiparat ⁊ equaliter laudat longū collū amici inualidi. i. qui ꝓlixa sed laxa ⁊ inualida habet mēbra: equat inquā ceruicibus herculis tenētis procul a tellure: id est a terra matre eius anteū gigātē qui quotiēs deuictus ab hercule defatigaret terrā matrē contingēdo vires resumpsit: qđ tandē aīaduertēs hercules eū subleuauit ⁊ ita mēbra eius cōfregit subleuādo aūt cū frontē ei applicaret ceruices extēdit: bene dico ceruices quia vt auctor est quintilianus hortēsius prim⁹ ceruicē singulariter dixit. Miratur. i. cū admiratione laudat vocē angustā. i. stridulā ⁊ exilē amici: qua voce nec sonat deterius. i. peius ⁊ dissonātius: ille sup. maritus: id est gallus: quo marito gallina mordet. i. qualē habet gallus dū gallinā mordet: licet. i. licitū ē hoc est nō est aliq̄ legę vetitū nobis laudare hec eadē q̄ illi laudāt: sꝫ creditur. i. fides adhibetur illis scz greculis: an melior sup. sit comedus. i. actor comediarū: quū. i. quādo sustinet. i. representat: thaida. i. ꝑsonā meretricis: vel quū agit vxorē. i. matronā honestam. vel quū agit dorida. i. nimphā cultā nullo palliolo. i. nudā sicut sunt nimphe maris: nēpe q: ipa mulier viua scilꝫ quā representat videtur loq̄: nō ipa ꝑsona. i. nō comedus ꝑsonat⁹. i. facie muliebri adulterina tectus: et tu q̄ audias eū sic loqui dicas oia esse infra ventriculū. i. in loco mēbri virilis vacuo. i. sine mēbro virili et plana. i. nō extantia: cū nō sit ibi mētula. ⁊ distātia. i. seꝑata aut fissa tenui rima. i. modica fissura qualē habent membra muliebria: hoc est. dicas eū cūnum nō mētulā habere: et ita plane mulierē nō virū esse. Et ita dicit ꝙ comedi quidē ita agūt ꝑsonā cuiuslibet mulieris cū ipsi sint viri: siue nude: vt nimphe: siue molliter vestire vt meretricis: siue honeste vt vxoris vt quilibet credat ipasmet mulieres loqui: ⁊ tamē optimi comedi nō tam bene agūt ꝑsonas suas repsentādo qualibet muliebrē: sicut greculi illi adulatores suas agāt adulādo: vt in sequēti dicā. Hec doris huius doridis vel doridos est filia oceani: ⁊ accipitur interdū pro mare sicut ibi. Doris amara suā non intermisceat vndā. Diximus prius comedū esse qui comediā agit: ⁊ comicū qui eam scribit. ꝙ aūt dicit nullo palliolo: ad hoc respexit ꝙ comedie fere ex greco sunt argumēto: et tales palliate dicūtur quia more greco in pallijs agebātur. Est enim vestis vtriusq; sexus apud grecos sicut toga apud romanos. sed pro muliebri sepe palla legitur.

Ascen.

Man. ¶ Nec tamē ant. Antiochus: is ⁊ alij mimi optimi suo tēpore erant. Unde ⁊ Quintilian⁹ li. xi. in fine ita scribit. Maximos actores comediarū Demetrium ⁊ stratoclea placere diuersis ꝟtutibus vidim⁹. Sed illud nimis mirum ꝙ alter deos ⁊ iuuenes ⁊ bonos patres seruosqꝫ et matronas ⁊ graues anus optime. Alter acres senes callidos seruos parasitos lenones et omnia agitatiora melius. sunt em̄ natura diuersa: nam vox quoqꝫ demetrij iucundior illius acrior erat. Emo: eme cātilena dicitur vel ꝓnunciatio: inde emus viri ꝓprium. Natio: natio dicitur grecus an barbarus. Patria atheniensis a lacedemoni⁹. Cognatio q̇bus maiorib⁹. quib⁹ cōsanguineis. Auctor ē Cicero li. ꝓmo rheto. vet. Comeda: agēdis comedijs apta: et mima. Cachinno. Cicero li. iiij. sic ait. Ut si ridere concessum sit: vituperatur tamē cachinnatio. cagchazo autem cachinnor significat nob cagchasmos vero cachinnus dicitur. Cōcutit̄ grecus scꝫ. Endromydem: erat hec vestis hyemalis crassa: q̄ q̇dem in gymnasiis post certamen vtebātur ne refrigescerent. hinc Martialis li. iiij. ait de Endromide Hanc tibi sequanice pinguē textricis alūnam. Que lacedemoniū barbara nomen habet. Sordida sed gelido non aspernanda decēbri Dona: peregrinaꝫ mittim⁹ endromidē Seu lentū ceroma teris tepidū ve trigona: Siue harpasta manu puluerulenta rapis. Plumea seu laxi partiris pondera follis: Siue leuem cursu vincere queris atham. Ne madidos intret penetrabile frigus in artus: Neue grauis subita te premat iris aq̄. Ridebis ventos hoc munere tectus ⁊ imbres: Nec sic i tyria syndone tut⁹ eris. Si dixeris estuo sudat: semp em̄ auget assentatio id quod is: cui⁹ ad voluntatē dicitur vult esse magnum: vt scribit in Lelio Cicero. Ergo: q̄m scilꝫ adulandi gens prudentissima ē: ⁊ natio comeda.

Demetrius

Stratocles

Emus

Natio

Patria

Cognatio

Rides

Cachinno

Endromys

Nec tamen antiochus: nec erit mirabilis illic
Aut stratocles: aut cum molli demetrius emo.
Natio comeda est: rides: maiore cachinno
Concutitur: flet si lachrymas conspexit amici
Nec dolet: igniculum brume si tempore poscas:
Accipit andromydem: si dixeris estuo: sudat.
Non sumus ergo pares: melior qui semper: ⁊ omni
Nocte dieqꝫ potest alienum sumere vultum:
A facie iactare manus: laudare paratus
Si bene ructauit: si rectum minxit amicus:
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
Preterea sanctum nihil est et ab inguine tutum:
Non matrona laris: non filia virgo: neqꝫ ipse
Sponsus leuis adhuc: non filius ante pudicus.
Horum si nihil est: aulam resupinat amici.
Scire volunt secreta domus: atqꝫ inde timeri.
Et quando cepit grecorum mentio: transi
Gymnasia: atqꝫ audi facinus maioris abolle.
Stoicus occidit baream delator amicum:
Discipulumqꝫ senex ripa nutritus in illa
Ad quam gorgonei delapsa est penna caballi

Alienū: nunc em̄ thaida nūc vxorem nunc dorida sustinet. A facie iactare manus: admirantis signa. Laudare patus si bene ructauit si rectū minxit amicus ⁊c. Solebāt diuites luxuriosi quidē ⁊ imtēpantes inter epulas ⁊ ructare ⁊ meire ⁊ crepitū vētris edere palam. Que oīa et luxu ꝓueniētia edita corpori ꝓsunt. qđ ita fieri a q̇busdā vt dixim⁹ Martialis me docuit li. iij. in Zoilum sic scribēs: Jacet occupato galbanat⁹ in lecto Cubitisqꝫ trudit hinc ⁊ inde cōuiuas. Effult⁹ ostro sericisqꝫ puluinis Stat exoletus: suggeritqꝫ ructanti. Pennas rubentes cuspidesqꝫ lentisci. Et estuāti tenue vētilat frigus. Supina prasino concubina flagello. Fugatqꝫ muscas myrtea puer virga. Percurrit agili corpus arte tractatrix Manūqꝫ doctam spargit oībus mēbris. Digiti crepātis signa nouit eunuchus. Et delicate suscitator vrine. Dn̄i bibentis ebriū regit penem. Et libro. xiiij. Matella fictilis sic loquitur. Dū poscor crepitu digi

Incontinentium epule

torum τ verna moratur O quotiēs pellex culcitra facta mea est. libro vero .x. ait Martial. Nil aliud video quo te credam⁹ amicū: Quam q me coram perdere crispe soles. Hec autem oia nō in egrotis arguit vt qdam putant: verūtamen in sanis luxuriosis: Itaq trula non p vase ad egerendū accipi debet. sed pro vinario vase. nec vnq aliter repitur. vnde Martialis lib. ix. sic ait. Clinicus herodes trulam subduxerat egro. i. furatus fuerat. Deprēsus dixit stulte qd ergo bibis? est hic vinariū vas nō aūt egestionis: vt ille intellexit. Horati⁹ item satyra tertia libri scdi sermonū. Qui veientanum festis potare dieb⁹ Cāpana solit⁹ trula: vappāq profestis. Et Varro lib. i. de lingua latina vinaria trula accessit. est autē diminutiuū a trua: vt idem inqt. Trua vo vas erat: qd e culina in lauacrinā aquā fundebat. Expones igit sic laudare patus: si aurea trula inuerso fundo dedit crepitū. i. si exhausta trula bibēdo emiserit diues luxuriosus crepitū. s. ventris. Quod qdem absurdū minime vlli videri debet. solent eñ bibaces id agere. qd quū aduerterem illico locus iste in mentez venit. qua de re hic verus est sensus. Nec vllus alius oīno conuenire pōt. Stoici aūt vt Cicero scribit libro. ix. epistola ad Papyrium dicebāt crepit⁹ eque liberos ac ructus eē oportere. τ Claudius Cesar vt Tranquillus scribit dr meditat⁹ edictuz quo veniam daret τ flatū crepitumq ventri in cōuiuio emittendi: cū piclitatum quendā pre pudore ex cōtinentia repperisset. Sanctū inuiolatum incorruptū: vt illud in marone. Tuq o sanctissima cōiunx felix morte tua. In quo castitat⁹ honorē incorrupte vxoris amplexus est. Unde τ sancte leges q nō debeāt pene sanctione corrūpi. Preterea sanctū qñq est idē quod sacrum. idemq qd religiosum: vt ibi. Et sctōs restinguere fontibus ignes. In lib. ij. en. hic eñ sanctos sacros accipiem⁹: q diuinitus otigerunt. Sacrū vero dicitur quicqd est qd deoz habet. Macrobius lib. iij. sat. ita scribit. Sctitas vero vt scribit Cicero in libro de. n. d. est sciētia colendorū deoz. Inguine. i. pene. Matrona: Gelius li. vij. ca. vij. scribit Matronā dictam que in matrimoniū cū viro couenisset: etiā si liberi nōdum nati forēt. dicit τ plura. Laris. i. dom⁹. Leuis imberbis τ sine pilis. Resupinat: subuertit. Quādo: qm. Transi: preteri dimitte. Gymnasia: exercitia palestras τ gladiaturas ludos item τ certamina gymnica: quib⁹ quidē romani ad grecorū imitationē exercebātur. gymnaso exerceo denotat gymnasia. g. f. grece exercitiū nā gymnastice ars exercitatiua gymnos nudus dr gymnoo nudo. Maioris abolle. maioris qm erat Abolla: vt aiunt vestis philosophica τ militaris: scribūtq Diploidem dici ab grecis vestē duplicē quaz latini abollam appellant. Stoicus occidit bareā. Tacit⁹ libro. xvi. vbi de Nerone meminit ita scribit. At Baream soranum iam sibi Torius sabinus eques romanus poposcerat reū ex psulatu asie: in qua offensiones principis auxit iusticia atq industria: τ quia portui ephesiorum aperiendo curā insumpserat: vimq ciuitatis pergamene phibētis Acratuz Cesaris libertum statuas τ picturas auehere inultā omiserat. Sed crimini dabatur amicitia plauti τ ābitio ociliāde puincie ad spes nouas. Postea inqt idē Tacitus Mox datus testibus loc⁹ τ quantū nūc seuitia accusationis pmouerat tantū ire. P. Egnatius testis conciuit. Cliēs hic sorani: τ tūc emptus ad opprimendū amicū auctoritatē stoice secte pferebat habitu τ ore ad exprimēdā imaginē honesti τ exerciti. Ceterum aio pfidiosus auariciam ac libidinem occultans que postq pecunia reclusa sunt dedit exemplū precauendi τc. Subdit inde q sorano τ seruilie eius filie datum est mortis arbitriū. Stoicus delator. i. Publius Egnatius. De stoicis autez vide satyra secunda ibi scz stoicide. Delator: suo eñ testimonio dānatus est bareas. Discipulumq senex: Heliodorus stoicus preceptor Licinium syllanū discipulum suū cum argueretur cōiurationis inficiantē preter domesticā dilectionē oppressit. auctore Probo satyra prima. ibi scz. Et post hūc magni delator amici. ibi nos varia rettulimus de L. syllano. posset tamē quod Probus ait verū esse: non omnis eni historicus omnia cōplectitur. posses itē hunc locuz intelligere aliter de secūdo carinate videlz q discipulū aliquē detulerit. nā vt Tacitus lib. xv. scribit Neronis tpe secund⁹ carinas fuit greca doctrina oretenus exercitus aimq bonis artibus nō imbuerat: τ philostrat⁹ in vitis sophistarū secundū atheniēsem sophistam ait. Ripa nutritus in illa: grecū esse τ thebanū ostendit: in helicone eni monte phocidi affini. nec procul a pernaso distante est cōsecrata musis edes: fonsq caballinus et libethridū spelunca nympharum: exquo etiā mōte permessus et olmeus fluentes in vnumq permixti in copaidē lacū incurrūt: auctor est Strabo lib. ix. Ripa igitur Iuuenalis ait propter permessū τ olmeū fluuios. Solinus vero sic scribit apd thebas helicō luc⁹ est Cytheron salt⁹ amnis ismen. fontes arethusa edipodia psamate dirce: sed ante alios aganippe τ hippocrene: quos cadmus litterarū primus repertor: dū rimatur quenā adijsset loca quoniā equestri exploratione deprehendisset incēsa est licētia poe-

Trula

Crepit⁹ liber

Sacrum
Sanctitas
Matrona

Gymnazo
Gymnasia

Abolla
Diplois

Licinius

scdos carinas

Permessus
Olmeus
Helicon
Cytherum

Ismeus
Aganippe
Hippocrene
Pegasi
Gryphes
Medusa
Perseus
Gorgone
Protogenes
Ascen.

tarum:vt pariter vtrūq; vulgarent.s.ꝙ eoꝝ alter alitis equi vngui cula sollicitat⁹ foret alter potatus ꝛc. Penna caballi:scribit Hyginiusꝙ aratus:k alij cōplures pegasum equū Neptuni ꝛ Meduse gorgonis filiū dixerunt:qui in helicone boetie mōte vngula saxum feriens fontē aperuit:q̄ ex eius noīe hippocrene est dict⁹. Naso in lib.iiij.metamor.scribit pegasuz e meduse sanguine natū esse. Plinius aūt libro.x.ca.lvi.sic ait. Pegasos equino capite volucres ꝛ Gryphas auritos aduncitate rostri fabulosos reor:illos in scythia hos in ethyopia. Gorgonei: medusei fuerat eñ medusa gorgonidūz regina:q̄ cum vires auxissent ab Perseo Iouis filio expugnate sunt:vt libro.iiij.Diodorus refert:pugnauerātq; sepius antea cum amazonibus:a morib⁹ igit̄ vt puto dicte Gorgones. Nam gorgos terribilis ac velox dicitur.

¶ Nec tñ antiochus. Sententiā supius dixim⁹:depēdet eñ cū supiore. vult eñ dicere ꝙ ipi greculi sunt cēsores comedoꝝ:ꝛ sunt comedi optimi: q: optime ꝑsonas suas adulādo agūt: ita licet ꝙ comedus agat mulierē vt ipsamet loqui credatur:tñ anthiocus:optim⁹ ille comed⁹:non erit mirabilis.i.admiratione dign⁹ illis vel illic.i.apud illos:aut stratrocles aut demetrius: cū emo molli.i.effeminata voce:qui etiam comedi ꝛ mimi sunt:nō sunt sup.mirabiles illis: q: natio eoꝝ est comeda.i.a natura sunt idonei ad ꝑasitos ꝛ adulatores agēdos: cum non solum veri videant̄:sed veri sint. Si sup.tu rides talis cōcutit̄ maiore cachinno.si ꝯspexit lachrymas amici:ipse flet ēt cū heiulatu:nec.i.ꝛ nō tñ nō dolet.si tu poscas tpe brume.i.q̄ dies sunt breuissimi et frigus vigere solet:igniculū.i.modicū ignē:accipit endromydē.i.vestē villosam ꝛ densam et crassam qua in maximo frigore vtebātur in gymnasijs. Si tu dixeris estuo.i.estu solis afficior vel caleo satis.ille sudat.i.dicit se sudare.ergo cū nos talia facere nō possumus non sum⁹ pares id ē sufficiētes expectatiōi molliū romanoꝝ vel equales illis adulatorib⁹.melior.i.magis idoneus ad hāc rē sup.est qui potest semꝑ:ꝛ pro id est oī nocte ꝛ die sumere vultū alienū.i.volūtatis ꝛ affectionis sue indiciuz facere in vultu:ad affectionē alterius cui assentat̄:ꝛ qui pōt iactare man⁹ a facie:in signū admirationis ꝛ doloris interdū sūmi:ꝛ ꝑatus laudare si amicus diues bene.i.libere ructauit.dicit eñ id salubre esse ꝛ sanitatis indiciū:si amicus minxit rectū.i.i directum:qd̄ signū fortis ꝛ nō impedite calculo nature est:ꝛ si aurea trulla dedit crepitū duz ebibit amicus hoc fundo iuerso.i.sursum verso:dū eñ ebibim⁹ fundū poculi sursum xtimus. Vult mācinell⁹ ructationē ꝛ mictionē in cōuiuijs a diuitib⁹ fieri:ꝛ ita trullaz accipi ꝓ poculo aureo: nō pro vasculo quo excremēta excipiūtur. Calderin⁹ tñ de vasculo tali intelligit:eo ꝙ martialis dicit in bassam. Ventris onus misero(nec te pudet)excipis auro. Nec me mouet ꝙ trulla fere pro vase vinario accipiat̄: q: luxuriosus hō qui auro excipit excremēta vētris:etiam poculo ad hoc vti posset:plus aūt mouet ꝙ dicit fundo iuerso q̄si sursum verso vt dixi. Q: tñ non est verisimile ꝙ ad mensaz mingāt:ego potius ꝛ libētius ꝙ tales adulatores sequātur diuites:etiā quādo secedunt ad opus egestionis:ꝛ ꝙ trulla faciat crepitū:aut dū ille largiter egerit.aut dū bombum validiorē emittit: ꝛ hoc fundo iuerso.i.a ꝑte interiori verso:vel ex onere resultāte aurum eñ flexile est:ꝛ sine dubio tenuis bractea vñ talis trulla cōficit̄. Preterea.i.preter ꝑditā illā adulationē qua patrēfamilias decipiunt:nihil est vbi tales sunt:sanctum.i.iuiolatuz:ꝛ nihil est tutū ab inguine.i.a pudendis illoꝝ:quib⁹ oīa conātur polluere. Matrona laris.i.dom⁹: hoc est materfamilias:nō est tuta:filia adhuc ꝟgo nō est tuta:neq; ipe spōsus cui videlz ꝟgo despōsata est adhuc leuis.i.iberbis:ꝛ filius pudicus ante.i.priusq̄ tales venerit in domū. Et si nihil ē horū qd̄ polluat:neq; matrona neq; filius neq; filia:neq; gener neq; nur⁹:resupinat.i.subuertit ꝭm mācinellū ꝛ georgiū.dicit eñ geor.valla sic resupinat.i.subuertit. Resupinare eñ honeste ab incepto reuocare vel ꝑcutere significat. Actius in antigona quid agis ꝑturbas rem oēm ac resupinas sorori. Est aūt ꝓprie resupinare caput postq̄ declinaueris rursū eleuare.quō galline bibūt. Qui ergo rē ꝑturbat iam eleuādo iam deprimendo is ꝓprie resupinat.hoc igit̄ loco resupinat.i.iuertit disquirēdo singula:vñ sit acq̄situ:ꝛ ad quē vsum vt cognoscat vitā amici. Aula p̄terea est q̄ grece aule dicit̄.i.regia:q: ꝟo p̄rfamilias rex in familia sua d̄r.ꝛ dñs cōuiuij in cōuiuio:ideo pōt hic capi ꝓ tota domo cui⁹ ipse rex est:sicut ꝛ rustic⁹ in bucolicis ꝟgilianis tugurium regna vocat dicēs. Post aliquot mea regna vidēs mirabor aristas. Et id quidē mihi hoc loco plus placet q̄ vt accipiā aulā ꝓ ea ꝑte dom⁹ quā vulgus salā vocat. Causa aūt quare aulaz resupinat est:q: oēs tales nosse volūt secreta dom⁹ atq; inde timeri. Primū eñ nō cessant indagare donec norint:ꝛ postq̄ nouerint si erigātur aut nō tam bene accipiātur vt prius minātur se ea reuelaturos. Et qm̄.i.qm̄ mentio grecorum cepit sup.fieri:transi gymnasia.i.exercitia: palestras scz ꝛ gladiaturas:ludosq; et certamia gymnica:hoc ē p̄teri hmōi mimos ꝛ cornicines at

q̄ gladiatores. et audi facin⁹ maioris abolle. vel sic trāsi sup. ad gymnasia litteraria et audi facin⁹ maioris abolle. i. vestis philosophice talaris. s. Stoic⁹. s. egnati⁹ ꝓfessus stoicā sectā: occidit ꝑ falsum testimoniū et delationē barcā: et ipse existēs delator occidit amicū bareā: et ipse senex nutritus in illa ripa ad quā delapsa est. penna gorgonei caballi. i. equus alatus ex gorgonis. s. meduse a ꝑseo interfecte sanguine natus. i. iuxta heliconē nutritus occidit discipulū: scz Toriū seuinū: et ita de eodē egnatio mallē intelligere cū calderino q̄ vt delator sit egnatius et senex heliodorus vt probū sensisse volunt. Fabule explanātur ad vnguem a mācinello.

Non est romano cuiq̄ locus hic: vbi regnat
Protogenes aliquis: vel diphilus aut erimātus.
Qui gentis vitio nunq̄ partitur amicum:
Solus habet: nam cum facilē stillauit in aurem
Exiguum de nature patrieq̄ veneno:
Limine submoueor: perierunt tempora longi
Seruitij: nusq̄ minor est iactura clientis.
Quod porro officium: ne nobis blādiar aut quod
Pauperis hic meritum: si currat nocte togatus
Currere cum pretor lictorem impellat: et ire
Precipitem iubeat dudum vigilantibus orbis?
Ne prior albinam et modiam collega salutet.
Diuitis hic serui claudit latus ingenuorum
Filius: alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt: donat caluine vel catiene:
Ut semel atq̄ iterum super illam palpitet: at tu
Quum tibi vestiti facies scorti placet: heres:
Et dubitas alta chionem deducere sella?

¶ Protogenes. i. pictor qualis ꝓtogenes: qui teste Fabio libro duodecimo capitulo decimo cura prestantissimus fuit: sicut ratione Pamphilus ac Melanthius. De Protogene etiam meminit Gellius. Dicitur quoq̄ Protogenes aliquis ꝑmi generis: a quo scilicet genus incipit vt ostendit Dionysius in ꝑncipio historiarum. Diphilus is interpretatur Jouis amicus id est principis. Erimantus: id est mathematicus aliquis. interpretatur enim eridos: id est litis et contentionis mantis id est vates et diuinus. Partitur: participē facit de bono aliquo. Facilem credulam: quod quidem vitium est. Unde Quintus Cicero. de petitione consulatus ait: Illud teneo neruos atq̄ artus esse sapientie nō temere credere. Aurem: diuitis alicui⁹. Stillauit: susurrando immisit. Limine: e domo ipsa diuitis. Nusq̄ minor est iactura clientis: id est facilior seu ironice loquitur vt indicant precedentia. Porro: certe. Nobis qui mediocri censu sumus. Blandiar: blandicias faciā: dicendo forte nos officia mereri. Nocte: togatus currere: Erat toga viliorum vti superius per Asconium docuimus: hanc salutātes clientes summo mane sumebant. hinc ait Martialis libro. iij. ad Candidum. Exigis a nobis operam sine fine togatam. Non eo libertum sed tibi mitto meum. Et libro decimo ad Galluū: Mane vel a media nocte togatus ero. Lictorem: eius ministrum: sex enim lictores ꝑtor habebat: duodecim consul. De lictoribus late in satyra. viij. Dudum: pauloante. Albinā aut modiam: ee quidem vetule erant diuites ac orbe. Hic: Rome. Vestiti: id est fucati: ꝑ quod natura turpē indicat meretricem: vt Chione erat. Hinc Martialis libro nono in Gallam ait: Nec dētes aliter q̄ serica nocte reponas: Et lateas centum condita pyxidibus. Nec tecum facies tua dormiat &c. Scorti. i. meretricis. Scorta enī vt Festus ait appellantur meretrices: quia vt pellicule subigātur. Heres sistis. Chionē: a chion. i. nix dicta est: de qua etiam Marti. ait libro tertio. Digna tuo cur sis indignaq̄ noīe dicaz. Frigida es et nigra es: nō es et es chione.

¶ Nō est romano cuiq̄ loc⁹. Eādē rē ꝓseq̄t vmbriti⁹ ostēdēs nullū eē q̄stū rome bonis ciuibus. post q̄ recepti sūt tot greculi. ¶ Ordo ē loc⁹. i. grā vt recipiaris a quouis diuite in familiarē nō est cuiq̄ romano: h. i. rome: vbi regnat aliquis ꝓtegenes. i. pictor egregius et adulator: vel qui

Man.
Diphilus
Erimatius
Mantis
Credere temere
Lictores
Scorta
Chione.
Ascen.

ex seruili domo natus principiū est generis ⁊ nobilitatis sue. vel diphil us.i.aliquis ioui char⁹. hoc est adulator grec⁹ imperatori char⁹. aut erimāt⁹.i.litis ⁊ cōtrouersie vates ⁊ nūcius: hoc em̄ interp̄tātur hec grecoꝝ ꝓpria: que interp̄tamēta posui: q2 cōsona sunt reb⁹. qui sc3 protogenes diphilus aut erimātus: nūq̄ impertitur.i.ptē facit amico: ⁊ ideo h3.i.possidet q̄ p adulationē acq̄rit solus: ⁊ hoc vitio gētis.i. f̄m q̄ gētes in patria illi⁹ sunt vitiose: vel qd̄ vitiū est patrie. Tales aūt Maro apud inferos in tormentis ⁊ plurimos esse dicit in sexto sic. Nec partē posuere suis q̄ plurima turba est. Nā pro q2: quū.i.postq̄ stillauit.i.infudit in aurē principis sc3 facilē.s. ad audiēdū ⁊ credēdū: exiguū.i.modicū de veneno nature sup. ꝓprie: ⁊ patrie q̄ oib⁹ illis cōmunis est: ego summoueor.i.p delationē expellor limine.i.a domo diuitis cui diu seruierā: ⁊ tempora lōgi seruitij perierūt: q2 nullū emolumētū mihi attulerūt. iactura.i.dānū cliētis.i.amici familiaris in cliētelā addicti: nusq̄.i.nō vsq̄. nō est.i.nō reputat̄ vsq̄ minor sup. q̄ rome. hoc est omnino parui fit rome dānū cliētuloꝝ qui exigūtur sine occasione legitima: nulla mercede reposita. Porro. Nā certe qd̄ officiū aut (ne blandiar nobis.i.vt dicā veritatē licet nobis dānosa sit) qd̄ meritū.i.premiū aut merces paupis est hic.i.rome? q.d. nullū. si ip̄e cliēs paup curret nocte id est ante lucē: togatus in toga salutatū: cū ita sit q̄ pretor impellat lictorē.i.ministrū publicū: qui fasces ip̄ius fert: currere ⁊ iubeat ip̄m ire precipitē ⁊ hoc orbis.i.liberos nō habētib⁹ vigilātibus dudū.i.paulo prius. Ne collega.i.cōpetitor sportule ad idē mun⁹ missus salutet prior albinā aut modiā: ditissimas illas matronas ⁊ orbas filius ingenuoꝝ claudit.i. cōprimit cōtinuādo se illi: claudit inquā hic.i.in hoc cōcursu latus serui diuitis.i.eius qui seruit diuiti. Sed quare diuites sportulā petūt? vt inhoneste expēdāt inhoneste petūt. Nā alter sup. diuitū donat caluine vel catiene mechis illis tātū sup. q̄tū tribuni militū accipiūt in legione.i.dum stipēdia faciūt: vt palpitet: id est palpitationes venerias ⁊ luxuriosas faciat super illam semel atq3 iterum id est semel aut bis. at tu: id est quicunq3 es: non enim ad iuuenalē loquitur. cum: id est quando facies scorti.i.meretricis: vestiti.i.togate placet tibi. vel facies scorti vestiti.i. meretricis optimis vestibus culte placet tibi: heres ⁊ dubitas chionē meretricē optime cultā deducere: id est deorsum ducere alta sella.i.excipere eā quū descēdit de sella: quasi dicat non debes dubitare. et hoc ironice. Mordet aūt eos qui meretricibus in publico obsequūtur.

Man.

¶ Da testē rome: ostēdit in vrbe fidē nō adhiberi bonis viris: lic3 essēt q̄lis Scipio Nasica: vel Numa: vel Metellus: s3 diuitib⁹ oīa credit̄. Hospes numinis idei.i.cybeles: q̄ venit in vrbē ex ida troiana: vt habet̄ lib. iiij fast. ⁊ apd̄ Liuiū li. xxix. vbi cybeles effigiē sacrū lapidē fuisse ostēdit. Publi⁹ autē Scipio Nasica ab senatu vir optim⁹ iudicat⁹ matrē deū hospitio recepit. Eloquētia prim⁹ iuris sciētia cōsultissim⁹ fuit. vnde vulgo Corculū dict⁹: hec ⁊ plura plini⁹. Solin⁹ itē capite scd̄o vbi de hoīe meminit sic ait Vir optim⁹ Nasica scipio iudicat⁹ est: nō priuato t̄m testimonio s3 toti⁹ senat⁹ sacramēto: q̄ppe q̄ inuēt⁹ dignior nō fuit cui p̄cipue religionis crederetur mysterium. ⁊c. Numa: inclita iustitia religioq3 Nume Pōpilio fuit: Curib⁹ sabinis habitabat cōsultissim⁹ vir oīs diuini atq3 hūani iuris. Auditoq3 noīe eius patres romani ad vnū oēs ei regnū deferēdū decreue-

Scipio Nasica

Numa pompilio

Da testem rome tam sanctum: q̄ fuit hospes
Numinis idei: procedat vel numa: vel qui
Seruauit trepidam flagranti ex ede mineruam
Protinus ad censum: de moribus vltima fiet
Questio: quot pascit seruos: quot possidet agri
Jugera: q̄ multa magnaq3 paropside cenat.
Quantum quisq3 sua nūmorum seruat in arca
Tantum habet et fidei: iures licet et samothracū
Et nostrorum aras: contemnere fulmina pauper
Creditur atq3 deos dijs ignoscentibus ipsis.
Quid q̄ materiam prebet causasq3 iocorum
Omnibus hic idem: si feda et scissa lacerna
Si toga sordidula est: et rupta calceus alter
Pelle patet vel si consuto vulnere crassum
Atq3 recens linum ostendit: non vna cicatrix.

runt:regno ita potitus vrbē iure legibusq; ac moribus ornauit.hec ⁊ plura Liuius li.i. Flagrā
ti ex ede:lib.vi.fast.legitur q̄ signū celeste Minerue armigere: qđ in troiam ꝯciderat romam
deductū fuerat:seruabaturq; in tēplo veste:sed quū id tēplum arderet ministre attonite flebāt. Palladium
Tunc itaq; Lucius Metellus hō patritius ⁊ pōtifer. Haurit aquas tollensq; man⁹ ignoscite Metellus
dixit Sacra vir intrabo nō adeunda viro. Si scelus est:in me cōmissi pena redundet Sit capi-
tis dāno roma soluta mei. Dixit ⁊ arripuit:factū dea rapta ꝓbauit: Pōtificisq; sui munere tu-
ta fuit. Videto item Plutarchū de cōparationib⁹:⁊ Pliniū libro.vij.ca.xlvi.vbi dicit Metellū
orbā luminib⁹ exegisse senectā amissis incēdio quū palladiū raperet ex ede veste. Trepidaz
mineruam:pro trementē:palladiū nāq; illud oculos mouebat atq; hastam:quam manu detine-
bat:vel trepidā de qua trepidabatur. Protinus ad censum:siquis testis adhiberet:de censu illi
co peterēt.de morib⁹ vltimo. De morib⁹ vltima fiet questio:scribit Cicero libro.ij.offi.ita:fitq; Paropsis
omne iudiciū nō q̄ locuples sed qualis quisq; sit. Quot pascit:seruos sup.aiunt vel petūt. Pa
ropside:paropsis dicit̄ a para ⁊ opson:id est ad cibū. Est eñ ꝓprie iuris genus auctore Polluce
⁊ Eustachio:sed ꝓ obsoniorū lance ac vase hic ponit̄. Quantū quiq; sua ⁊c. Hinc salustius in iu
gur.inquit. Et iā antea expertus sum parū fidei miseris esse. Et Horatius satyra prima inquit.
At bona pars hominuz decepta cupidine falso. Nil satis est.inquit:q: tanti quantū habeas sis
Samothracū ⁊ nostroꝝ aras. Macrobius lib.iij.sat.scribit Varronē humanaruz secundo
referre:Dardanū deos penates et samothracia in phrigiam:⁊ Eneā ex phrygia in italiā detulis-
se:atq; etiā Varronē nō expressisse q̄ essent dij penates:sed q̄ diligētius eruūt veritatem pena-
tes esse dixerūt ꝑ quos penit⁹ spiramus ꝑ quos habem⁹ corpus ꝑ quos rationē animi posside-
mus:esse aūt mediū ethera iouem: Iunonē vero imū aera cum terra.⁊ Mineruā summū ethe Minerua
ris cacumen. Et argumēto vtūtur q̄ Tarquinus demarati corinthij filius samothracicis religi
onibus mystice imbutus vno tēplo ac sub eodē tecto numina memorata ꝯiungit. Cassius vero
hemina dicit samothracas deos eosdēq; romanorū penates ꝓprie dici:theus megalus.i.deos Penates
magnos qđ Maro sciens ait. Cū socijs natoq; penatibus ⁊ magnis dijs. Expressit eniz theis
megalis.hec ⁊ plura Macrobi⁹:ꝑ quod intelligendū samothraces ⁊ nostros deos eosdēz eē h
etiā loco. Dionysius aūt libro.i.hist.scribit: q̄ erant penates adolescētes duo sedētes:ac pila te
nentes:⁊ in oībus simulacris iuuenes duo militari habitu appebāt. Cicero vero in libro de.n.
d.scribit penates dictos siue a penu. Est eñ omne quo vescūtur hoīes penus siue ab eo q̄ peni- Pene
tus insident:et quo etiā penetrales a poetis vocātur. Samothracū:samothracia insula est in Penus
mari egeo:ait eñ Dionysius:tuz etiam ⁊ imbros:vnde statim thracia illa ⁊ ꝑuagata emicat sa samothracia
mos:at paulo inferi⁹ inquit:⁊ samos ipa gratissima oliz iunonis pelasgidos sedes. Ptolemeus Samos
lib.iij.scribit samothraciā insulā ⁊ ciuitatē esse in egeo Meminit ⁊ plura. Plinius lib.iiij.cap. samothracia
xij. Apuleius lib.ij.scribit sami Iunonē natam ⁊ nutritā fuisse ibiq; vetusta delubra tenuisse. Samos Iu-
Quid sup.dicēdum amplius. Lacerna.i.penula:nam seqtur si toga sordidula est: de lacerna nonis
autem videto ibi.lacernate cum se iactaret amice. Aicen.

¶ Da testē rome ⁊c.ostēdit virtutem rome nō esse in pretio sz solas diuitias:quod etiā Hora-
tius in epl'is sic dicit. Hos solos aiūt sape ⁊ bene viuere:quoꝝ cōspicit̄ nitidis fūdata pecunia
villis. ¶ Ordo est. Da rome testē tam.i.tantū sanctū:q̄.i.q̄tum sup.sanctus:fuit hospes.s.scipio
nasica:numinis idei qđ in ida silue troiana colit̄.i.cibeles:ꝓcedat.i.veniat in cōspectū roma-
norū vel.i.etiā numa:secūdus rex romanoꝝ vir religiosissimus.vel ille sup.q̄ seruauit sup.inco-
lumē mineruā deā illā trepidā.i.in ꝑiculo existentē ex ede.i.tēplo eius:flagrāti.i.ardēti hoc ē
Lucius metell⁹ qui palladiū.i.palladis simulachrū ab troia auectū ignib⁹ subripuit.ꝓtin⁹.i.sta
tim sup.aspicietur ad censuz.i.ad reddit⁹ ⁊ vectigalia aut diuitias quas possidere ꝑmittebant̄ a
cēsorib⁹.vltima q̄stio.i.inq̄sitio fiet de morib⁹.queret̄ eñ sup.ꝑmuz quot seruos pascit:quot iu
gera agri possidet ⁊ q̄ multa:⁊ q̄.i.q̄tū magna paropside.i.vase ad cibos coquēdos cenat:vul
go dr̄ parapsis sed q: dicit̄ a para ⁊ opson:⁊ in cōpositione solet ꝑcedēs vocalis elidi:ideo peri-
ti scribūt paropsis. Quisq; hz tm̄ fidei.i.tāta cuiq; fides adhibet̄:quātū nūmoꝝ spectat i sua ar
ca:licet tu iures.i.iurādo in testimoniū accipias:aras.i.deos q̄ colūtur in aris: samathracuz.i.
pplo'ꝝ samothracie:⁊ aras nostroꝝ sup.pplo'ꝝ.i.romanoꝝ:hoc ē licet:tu q̄ es pauꝑ iures ꝑ deos
aduectos et samothracia:⁊ ꝑ deos quos romani potissimū celebrāt:tm̄ nihil sup:habebit̄ tibi fi
dei.q: pauꝑ credit̄ ꝯtēnere fulmina q̄bus iuppiter malos terret:atq; ꝓ ⁊ deos:⁊ hoc ipis dijs
ignoscētibus.i.nolētibus scire aut factū pauperū dissimulātibus:q̄si qui nō attendāt ad facino
ra pauperū. Quid sup.dicēdū de hoc q̄ idē videlicet pauꝑ ꝑbet hic.i.rome oībus materiā ⁊ cau

fas iocoꝝ.i.irrisionū ꝑ iocos: si lacerna.i.vestꝫ oblōga ⁊ virilis quā forte a patrono quis habu it dono: sit feda ⁊ scissa: toga.i.vestis exterior ceteras regēs: sit sordidula.i.modicuꝫ sordida. to lerabilior enī est imūdicia in veste interiori in qua paupes laborāt ꝙ in exteriore: in qua in po pulo versantur: ⁊ ideo dicit si feda ē lacerna: ⁊ si toga sordidula est: nō sine cā vtēs diminutiuo. et si alter calceꝰ patet.i.videt ab eis pelle rupta.i.detrita. vel si nō vna.i.multiplex. cicatrix.i.ve stigiū rupture ondit linū.i.filū lineū crassum.i.densuꝫ vel (qđ tn̄ minꝰ placet) pice inuolutum atqꝫ recens.i.recēter adhibitū ⁊ hoc vulnere cōsuto.i.fissura ⁊ ruptura ꝯsuta dixi minꝰ placere ꝙ ideo crassum filū dicat: qꝛ pice iuoluat. qꝛ quāto minꝰ diligētie adhibuerit tanto maior est cā irrisionis: preterea ideo dicit filū recens: qꝛ adhuc albū: ⁊ ita plus eminens ꝙ si detritum colo rem picis aut corij accepit: ⁊ ita pauptem nō vitia ridebāt.

Nil habet infelix paupertas durius in se:
Quā ꝙ ridiculos homines facit: exeat inquit
Si pudor est: et de puluino surgat equestri:
Cuius res legi non sufficit: et sedeant hic
Lenonum pueri quocunqꝫ in fornice nati.
Hic plaudat nitidi preconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes iuuenesqꝫ laniste.
Sic libitum vano: qui nos distinxit othoni.
Quis gener hic placuit censu minor atqꝫ puelle
Sarcinulis impar? quis paup scribitur heres?
Quando in consilio est edilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse quirites.
Haud facile emergunt: quoꝝ virtutibus obstat
Res angusta domi: sed rome durior illis
Conatus: magno hospitium miserabile: magno
Seruorum ventres: et frugi cenula magno.

Man.

¶ Nil hꝫ infelix pau.du.in se ꝙ ꝙ ridiculos hoies facit: Cice ro itē in Lelio sic. Quid aūt tur

Otho roscius

pius ꝙ illudi. Exeat inqt: Pedi anus in orone ꝓ cornelio sic ait Quāꝙ Luciꝰ roscius Otho biē nio an̄ cōsul firmauit i theatro: vt eqtibus romanis.xiiij.ordies spectādi gr̄a darētur. Et seneca ep̄la.xliiij.inquit. At me hercle multis.xiiij.gradꝰ clausi sūt: nō oēs curia admittit. Hoc autem loco poeta i Domitianū inuehit Othonis enī legē reuocarat: vt ptꝫ ꝑ Suetoniū vbi sic ait. susce pta moꝝ correctōe licentiā thea tralē ꝓmiscuā iniqtate spectādi ībibuit. Florꝰ etiā lib.xcix.epit. Liuij sic ait. Luciꝰ Rosiꝰ tribunꝰ plebis legē tulit: vt eqtibꝰ roma nis in theatro.xiiij.gradꝰ ꝓxi

Lucius rosiꝰ.

mi assignarent. De puluino eq stri.i.ab eqstribꝰ in qbꝰ sedebāt eqtes. Seneca lib.vij.de bn̄fici

Equestria
Popularia

is. Eqstria oim eqtū romanoꝝ sunt Popularia aūt dicebāt vbi plebs in theatris sedebat. Sue toniꝰ in Domitiano. Et qꝛ pars maior itra popularia deciderat ⁊c. Surgat: seruādis gradibꝰ

Lectius
Oceanus

ꝑfecti erāt lectius ⁊ Oceanꝰ Mar.li.v. Quadringēta tibi nō sūt cherestrate surge: Lectiꝰ ecce venit. Et li.iij. Est ⁊ in hoc aliqd vidit me roma tribunū. Et sedeo qua te suscitat oceanꝰ. Fornice:

Pinnirapus
Pinna

cauerna antro. Plaudat manꝰ ꝑcutiat gaudeat laudet. Nitidi.i.diuitis ⁊ splēdidi. Pinnirapi: retiarij gladiatoris a pina et rapio dr: pinna acutū significat: hic pinne muroꝝ: ⁊ pinnacula: hic pinnirapꝰ retiariꝰ q pinnā.i.galee sūmitatē aduersarij rapiebat. Laniste ꝑncipis gladiatoꝝ

Vanus

Lanista enī gladiatores erudiebat. Vano: stulto: vt Seruiꝰ ait: expōit ei hūc locū lib.xi. Enei dos: ibi.s.vane ligur. Meliꝰ tn̄ vano Othoni exponet: ⁊ leuia ⁊ inania ꝓ grauibꝰ ⁊ veris astu tissime cōponēti. Gelliꝰ enī li.xvij.c.iiij.sic ait. Nos aūt postea ex appollinare didicimꝰ. Vanos

Vanus

ꝓꝑe dici nō vt vulgꝰ diceret desipiētes aut hebetes aut ieptos: sed vt veterū doctissimi dixissēt mēdaces ⁊ infidos ⁊ leuia ianiaqꝫ ꝓ grauibꝰ ⁊ veris astutissime cōponētes. Stolidos aūt voca

Stolidus

ri nō tā stultos ⁊ excordes quā tetros ⁊ molestos ⁊ illepidos. hec ille. Quis gener hic placuit cē su mior? Themisthocles vt scribit Cicero lib.ij.offic. quū cōsuleret vtrū bono viro pauperi aut

Filia cui dāda
Galloꝝ dotes

minꝰ ꝓbato diuiti filiā collocaret. Et inqt malo virū q pecunia egeat ꝙ pecuniā q viro. Atqꝫ puelle sarcinulis ipar. Cesar li.vi.cōmēta.de bello gallico scribit ꝙ Gallie viri quantas pecuni

as ab vxorib⁹ dotis noīe acceperūt tātas ex suis bonis estimatiōe facta cū dotib⁹ cōicant: huꝰ
ois pecunie piunctum rō habeť: fructusq̄ seruať. Uter eoꝝ vita superarit ad eū ps vtriusq̄ cum
fructib⁹ supioꝝ tēpoꝝ puenit. Uiri ī vxores sicuti in liberos vite necisq̄ hn̄t ptātem. Sarcinu-
lis: dotib⁹. Qn̄ in ɔsilio est edilib⁹. Silr fere Naso li.iij. de amorib⁹: Curia paupibus clausa est:
dat cēsus honores ⁊c. Qn̄ in ɔsilio est edilib⁹: Romanos mgr̄atus dānat q̄ paupes neq̄ ī cō-
silio: neq̄ in magistratu admitterēt. Gelli⁹ aūt libro.xiiij.ca.xxvij. sic ait. Js q̄ nō vniuersū po
pulū: sed ptē aliquā adesse iubet nō comitia sed ɔsiliū edicere debet. vtq̄ Cicero lib.i.rhet.vet.
scribit ɔsiliū est al'qd faciēdi aut non faciēdi vere rō excogitata. Edilib⁹: cū edilibus: q̄ licet ex
plebe creati paupes in ɔsilio nō admittebāt. Edilis aūt initio dict⁹ est mgr̄atus: q̄ ediū nō mō
sacrarū sed etiā priuatarū curā gerebat: vt fest⁹ ait: ⁊ Varro. Pōpeius ꝑo iurecōsult⁹ sic. Jtem
q̄ vt eēnt q̄ edibus p̄essent in q̄bus oia scita sua plebs deferebat duos ex plebe cōstituerūt: qui
etiā edides appellati sūt. Scribūt alij apud ediles plebeios ⁊ cōsularē ⁊ tribunitiā ptātem ⁊ tā
dem totius reipu. summā recidisse. Crescētibusq̄ plebeis opib⁹ etiā dictatores ac pōtifices ex
plebe creati sunt. Asconi⁹ in orone ꝓ Cornelio oñdit. Ediles etiā ludis agēdis p̄fuisse: ait enim
sic. Sed sine mētione megalēsiū. Ediles eñ eos ludos facere soliti erāt. Scribūt alij ediliū q̄
officiū fuisse vt cloace publice ⁊ aqueduct⁹: ceteraq̄ edificia lauta mūda integraq̄ et expedita
asseruarētur. Plutarch⁹ in vita Marij scribit: q̄ duo erāt ordines ediliū. Unus in quo ipi edi-
les in iure dicēdo sellis curuos pedes hn̄tibus vtebātur: ⁊ hic nomen mgr̄atus retinebat: erat
eñ maior edilitas. Scd̄m edilē popularē magistratū appellabāt. Debuerāt olim migrasse. i. iā-
diu: qd̄ placet. Uel dicas q̄ etiā cōuenit antiquo tp̄e debuerāt penit⁹ paupes romani a patrib⁹
discessisse: ⁊ nūq̄ in gratiā redijsse. Historia eñ talis ē: ppl's a patrib⁹ secesserat q̄ tributū ⁊ mi
litiā tolleraret: nec reuocari poterat. Tunc Meneni⁹ Agrippa apud eū inquit: hūani olim art⁹
quū ventrē ociosū cernerēt ab eo discordarūt: ⁊ suū illi ministeriū negauerūt. Cū eo pacto ⁊ ip
si deficerēt intellexerūt vētrē acceptos cibos p oia mēbra differere: ⁊ cū eo in gratiā redierunt
Sic senat⁹ ⁊ ppl's q̄si vnū corp⁹ discordia pereūt ɔcordia valēt: hac fabula ppl's regressus ē. Cre
auit tñ tribunos plebis: q̄ libertatē suā aduersus supbiā nobilitatis defenderēt. Auctor est pli.
Dionysi⁹ q̄ lib.vi. q̄plurima Liui⁹ itē lib.ij. vbi ait plebē Sicinio quodā auctore iniussu cōsulū
in sacrū mōtē recessisse trās aniene amnē tria ab vrbe milia passuū: oratōeq̄ Menenij Agrip
pe: vt dictū est in grām rediisse. Haud facile emergūt: Phs etiā lib.i. ethicoꝝ. ait: fieri eñ non
pōt: aut nō facile fit: vt is res agat p̄claras cui facultates desunt. Multa nāq̄ p amicos p diui
tias p ciuilē potētiā tāq̄ p instra agūť. Utq̄ laerti⁹ scribit. dixit idē phs. xtutē ad btām vitā si
bi minime sufficere. Quippe corpalib⁹ bōis exterioribusq̄ īdulgere: miserū atq̄ infelicē fore sapi
entē: siue dolorib⁹ afficiať siue iopia ⁊ ceteris hmōi. Conat⁹: vltra vires īpensa. phs lib.v. polit.
inq̄t: q̄ que īpēse sepe facte ɔsumūt sub̄am. Magno: ɔstat. s. Frugi cenula. i. vtilis. hinc ēt Ho-
ratius ait lib.i. epl'arum ad villicū suum. Cena breuis iuuat.

Margin: Consilium; Ediles; Edides; Plebis dissensio a patribus; Menenius Agrippa; Tribuni plebis; Sacer mons; Diuitie; Virtus; Impense. Cenula; Ascen.

¶ Nil habet infelix. Ostendit iterū pauptatē rome haberi sūmo ludibrio: ⁊ eē fere ītolerabi
lē: q: quos miserari deberēt romani irridēt: sȝ vt dici solet. Est misero peius derisio q̄ dolor ei⁹
Ordo est. pauptas infelix. i. q̄ fm opinionē romanoꝝ īfelices facit. cū tñ Lucanus eā dicat: mu-
nera nōdū intellecta deū. nil. i. nō aliq̄d: nō habȝ aliq̄d duri⁹ in se q̄ q̄ facit hoies ridiculos. i. de
risibiles. Tristissimū aūt ē in publico irrideri ⁊ a sede occupata explodi: qd̄ etiā ī euāgelio Lu.
xiiij. saluator ita docet. Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discūbas in prio loco: ne forte hono-
ratior te fuerit inuitat⁹ ab illo: ⁊ veniēs is q̄ te ⁊ illū vocauit: dicat tibi: da huic locū: ⁊ tūc īcipi
as cū rubore nouissimū locū tenere. hic aūt nō rep̄hendunť paupes q̄ in theatro in.xiiij. p̄mis
gradib⁹ aliq̄n sedebāt: q: is locus potuit eis cōgruere: cū sint ingenui ⁊ ob virtūtē longe hono
rabiliores q̄ libertine ɔditionis aut turpi q̄stus hoies: ⁊ forte parētes eū locū tenuerāt: ⁊ ipsi
priusq̄ lex esset reuocata ne q̄s nō hn̄s censum eq̄strē sederet illic. census aūt eq̄stris cōtinebat
cccc. sestertia. que q: sordidissime vite hoies possidebāt: is q̄ p̄erat theatro eijciebat paupes de
honesta domo: ⁊ dedit locū diuitibus etiā infamib⁹: qd̄ rep̄hendit vmbriti⁹. Ordo est: Theatra-
rius sup. inq̄t. is sup. cui⁹ res. i. possessio nō sufficit. i. nō satis ē legi. i. qui nō hȝ cēsum equestrē.
exeat ⁊ surgat de puluino id ē sedili puluino instrato: equestri. i. debito hn̄tibus censū equestrē
si pudor. i. verecūdia est sup. aliqua ī eo: ⁊ pueri lenonū qui ex turpi q̄stu meretricularū diuites
facti sūt: nati ī quocūq̄ fornice. i. ɔstibulo: sedeāt h. ⁊ fili⁹ nitidi. i. bene culti p̄conis. i. rerum ve
nalium laudatoris ⁊ nūciatoris plaudat. i. plausū det hic inter cultos iuuenes pinnirapi. id est
retiarij gladiatoris: ⁊ inter iuuenes laniste id est eius qui gladiatores docet: et eos aliquando

ad ſpectaculū exhibet cū periculo capitis eoꝝ.hoc eſt ſedeāt hic filij eoꝝ qui ad cēſum equeſtrē peruenerūt turpib⁹ artib⁹ ⁊ infami queſtu: ⁊ exeāt boni ciues q: paupes. Sic em̄ libitū ſup. eſt Othoni vano.i.ſtulto ſm̄ Seruiū vel leui iudicio: qui diſtinxit nos ſic.vt ſcȝ ſedes diuitijs non virtutib⁹ cōcederētur. Sed nō ſolū otho ad diuitias reſpexit.nā quis gener.i.volēs eſſe gener id eſt maritus filie impar.minoꝛ cenſu.i.dote: ⁊ ſarcinulis.i.oꝛnamētis ſeu mūdo muliebri puel le placuit hic.i. rome: q.d. nullus.quis paup ſcribitur.ſ.in tabulis teſtamētoꝝ: heres.q.d.nullus. Quādo eſt paup ſup.edilib⁹.i.cū edilibus in cōſilio: q.d.nūq̄.tenues.i.paupes: quirites: i. plebei romani debuerant olim.i.a multo tpe: migrare.i.diſcedere mutaturi habitationē et hoc facto agmine.ſicut olim in mōtē ſacrū ſeceſſerāt.q.d.viſo ꝙ nulla ſpes lucri aut honoꝛis ē nūc paupibus romanis: ipi debuerāt olim cū adhuc fuerāt potētes et cū primū inceperāt opprimi a diuitibus migrare.i.diſcedere a roma: ⁊ alio ſe trāſferre: ſed nūc ſerū eſt: quia nō auderēt colligere manū cōtra potētes ita ſubacti ſunt.illi quoꝝ virtutibus: obſtat.i.detrimētū aut impedimentū facit: res anguſta.i.arcta ⁊ modica quā habēt domi: haud.i.nō: emergūt.i. ex obſcuro ⁊ ignobili ſtatu quaſi ex aquis caput extollunt ad maioꝛa ſublimati: ſed durioꝛ conatus.i. molitio ad victū queritādū eſt illis rome q̄ alibi.hoc eſt miſerabilioꝛes ⁊ afflictioꝛes ſunt pauperes rome q̄ alibi: q: hoſpitiū miſerabile quale fuit codri: eſt ſup.vel cōſtat magno ꝑcio. ⁊ vētres ſuoꝝ cōſtāt magno: ⁊ cenula.i.pua cena ipi⁹ patriſfamilias: frugi.i.frugalis: magno ſup.cōſtat.

¶ Fictilib⁹ terreis vaſis a fingo. Pudet romanos: ſcȝ paupes ne ab alijs rideāt. hic Sene. epiſtola.li.ait. Non ego ambitioſus ſum: ſed nemo aliter Rome poteſt viuere. Nō ego ſumptuoſus ſum: ſed vrbs ipa magnas ipēſas exigit. ⁊c. Epl'a vero.v. ſic inquit. [Margin: Man.] Magn⁹ ille eſt q̄ fictilib⁹ ſic vtit̄ queādmodū argēto. Nec ille minoꝛ eſt q̄ ſic argēto vtit̄ queādmodū fictilib⁹. Quod turpe negauit [Margin: Curi⁹ dentat⁹] Marc⁹ Curi⁹ dētat⁹ bis de ſabinis triūphauit: tertio de lucanis ouans vrbē introiuit pyrrhū epirotam ex italia pepulit. Legatis ſamnitū aurū offerētib⁹ quū ipſe in foco rapas toꝛreret: malo hec inq̄t in fictilib⁹ meis eē ⁊ aurum habētib⁹ impare: hec ex Plinio. Luci⁹ etiā Floꝛ⁹ ſic ait. Quū Curius fictilia ſua ſānitico auro preferret. Qd̄ turpe negauit: ſunt q̄ nullo pacto velint ad hiſtoriā aliquā id referri: dicētes ſenſū eſſe ꝙ rome pudet hoies cenare fictilib⁹: q̄ ſi repēte ad marſos aut ad ſabellos trāſferātur minime putarēt id eſſe turpe: ibi em̄ modeſtius viuit̄. Arguta: ſane interptatio: meo tm̄ iudicio ad hiſtoriā melius referet̄: nā clara ē: nec abre marſos mēſamq̄ ſabellam ait: quoniā quū ſamnites libertatem aſſequi vellēt deſciuerūt: Unde Marſicū exarſit bellū qd̄ latius infra patebit. Eritq̄ argumentū a maioꝛe ad minus: ſi em̄ Curiū

Fictilibus cenare pudet: quod turpe negauit
Tranſlatus ſubito ad marſos menſamq̄ ſabellā
Contentuſq̄ illic veneto duroq̄ cucullo.
Pars magna italie eſt ſi verū admittim⁹ in qua
Nemo togam ſumit niſi moꝛtuus: ipſa dierum
Feſtoꝛum herboſo colitur ſi quando theatro
Maieſtas: tandemq̄ redit ad pulpita notum
Exodium: cum perſone pallentis hiatum
In gremio matris foꝛmidat ruſticus infans.
Equales habitus illic: ſimilemq̄ videbis
Oꝛcheſtram et populum: clari velamen honoꝛis
Sufficiunt tunice ſummis edilibus albe.
Hic vltra vires habitus nitoꝛ: hic aliquid plus
Quam ſatis eſt: interdum aliena ſumitur arca.
Commune id vitium eſt: hic viuimus ambitioſa
Paupertate omnes: quid te moꝛoꝛ? omnia rome
Cū pretio. quid das vt coſſum aliquādo ſalutes?
Ut te reſpiciat clauſo veiento labello?
Ille metit barbam: crinem hic deponit amati.
Plena domus libis venalibus accipe et illud
Fermentum tibi habe: preſtant tributa clientes
Cogimur et cultis augere peculia ſeruis.

cenare fictilibus nō puduit:eo minus pauperes Romanos in ipa vrbe pudere debet. Marsos mēsamq; sabellā: Marsi italie populi velocitate pedū plurimū ad cursum prestant:vt Dionysi⁹ scribit. Solinus aūt ait Marsorū gentē serpētib⁹ illesam esse:sed nihil mirū a circes filio ij genus ducūt:et de auita potētia deberi sibi sciūt seruitiū venenatorū:ideoq; venena cōtēnūt. Strabo vero ait libro.v.q alba marsis finitima est in excelso locata saxo:prope:fucinus est lacus lōgitudine par pelago. Js aūt marsis et vicinis maximo oibus vsui sit. Sabellam:samnites intelligit.qui vt Festus ait dicti sunt a colle samnio vbi ex sabinis aducctātes cōsederūt. Plini⁹ vero li.iij.ca.xlij.ait q samnitij erāt italie populi quos sabellos et samnites greci dixere. Ea gens vt Fabius lib.i.ait. Opulēta erat fallax rapida ac furiosa et in exitiū vrbis agitata pertinax: sexies em̄ rupto federe cladibusq; ipis animosior.hos tamē qnquaginta annis per fabios et papyrios patres eorūq; liberos vrbs roma subegit ac domuit. Sūt autē samnites inter cāpaniā et apuliā vt ostēdit Strabo lib.v.regionē mōtanā possidētes et mari nō admodū proximi.hec autē natio exigua erat:ceterū fortitudine cōspicua ostētata romanis eorū sepissime virtute tandē cū libertatē assequi vellēt desciuerūt vnde marsicū exarsit bellū. Marsicū autē ideo noiatū quoniā a marsis rebellādi suscitatū fuerat initiū. Propter hec igit Juuenalis ait:ad marsos mēsamq; sabellam. Unde ad historiā Lurij referendū est. Veneto:a colore dixit. Est em̄ venetus color marinis fluctibus similis:auctore Vegetio in fine tituli liburnarū ait em̄ sic. Ne tamē exploratorie naues cādore prodātur colore veneto qui marinis est fluctibus similis vela tingūtur: nauteq; vel per noctē sed etiā per diē facilius lateāt exploratores.hec ille. Jsidorus etiam de colorib⁹ sic ait:venetū ceruleum tēperare primū alexādria repperit.in italia ex arene puluere et nitri flore idē faciūt.hec ille. Putāt alij illū esse quē nūc blauū appellant. Eo aūt colore panni viles tingebātur. Mar.lib.iiij. Si veneto prasinoq; faues:qui coccina sumis. Duro: Crassi fili. Lucullo:capitis velamēto ad imbres vētos et frigora arcēda. Pars magna italie est. Umbriti⁹ in oppidis facilius viuere posse ostēdit:vbi nulla ambitio nulli impēse conatus vltra vires vti in vrbe manētibus. Nemo togā sumit:ad salutādū scz diuites. Nisi mortuus. Toga em̄ mortuo addebatur Mar.lib.ix. Aut palles toga mortui tribulis. Dierū festorū maiestas:de ludis quibuscūq; intelligit:qui ab oppidanis vt etiam nūc moris est celebrātur. Maiestas:dignitas. Herboso: in pratis em̄ ludebāt. Tandē:post annū.scz solēt et em̄ anno quoq; ludos celebrare oppida multa. Pulpita:cathedras. Exodiū notū:nō em̄ nouū fiebat vt in vrbe. Exodiū vt scribit pollux cantus est quē cedētes de theatro cātabāt. Exodios grece cātus dicit:exodos vero exitus. Sed quid proprie exodiū sit latius videto satyra.vi.ibi.s. Urbicus exodio risum mouet attellane. Liuius eniz aperuit. Jllic:in theatro herboso. Orchestrā:in orchestra apō romanos senatorū sedib⁹ loca erāt designata:cuius pulpiti altitudo nō erat plus quinq; pedū:vt ibi sedentes spectare possent omniū agētiū gestus. idq; ex Victruuio colligi potest. Jn theatro autē herboso loca omnia similia erāt cūctis spectātibus. Erat aūt proprie locus in theatro vbi saltabatur:ab orcheome quod est salto:inde orchestes.i.saltator. Velamē:appositio est. Edilibus qui ludorū curā habebāt vti paulo superius etiā ostēdimus. Tunice albe:ostēdit q nō oēs in oppidis spectādo albis tunicis vtebātur vt rome:sed qui preerāt ludis tantū. Martialis libro quarto de Horatio. Et plebs et minor ordo maximusq; sancto cū duce cādidus sederet.etc. Nitor:splēdor candor a niteo. Ambitiosa:gloriosa supba honoris cupida. Cossum:fuit Cossus poete tēporibus captator quidā: de quo satyra decima inquit. Ut captatori moueat fastidia Cosso. Hic tamē de Cosso nobili genere orto intelliges et per eū nobilissimū quēq;. Cossorū em̄ familia nobilis erat. Hinc Tacitus lib.xv. vbi de Nerone meminit ita scribit. Defunctaq; virgo vestalis lelia in cuius locū Cornelia ex familia cossorū capta est. Et lib.xvij.ita. Ne Vitellius quidē minis ac verbis tēperabat.quū Claudius Cossus vnus ex legatis note facundie sed dicendi artem apta trepidatione occultās: atq; eo validior militis animū mitigauit.etc. Quid das:quasi dicat multū. Veiēto: De hoc ita scribit Tacitus lib.xiiij.vbi de Nerone meminit: haud dispari crimine Fabius Veiento cōflictatus est:q multa et probrosa in patres et sacerdotes cōposuisset ijs libris quib⁹ nomē codicillorū dederat. Adijciebat Talius Geminus accusator vendita ab eo munera principis:et adipiscēdorū honorū ius:que causa Neroni fuit suscipiendi iudicij. Conuictūq; Veientonem italia depulit: et libros exuri iussit cōquisitos lectitatosq;.etc. De eodē etiā Plinius iunior lib.iiij.epistola vero ad semproniū Ruffum ita inquit. Cenabat Nerua cū paucis Veiento recūbebat proximus atque etiā in sinu.etc. Ostēdit aūt Juue.hic veiētonē supbū adeo qdē q salutātib⁹ nō solū nō respōderet:sed nec eos aspiceret nisi quicq donassent. Jlle metit barbā. Ordo est:ille metit barbā ama

Marsi

Alba

Fucinus

Samnites

Sabelli

Marsicum bellum

Venet⁹ color

Lucullus

Toga

Exodium

Exodios

Exodos

Orchestra

Spectādo cādidi erant

Cossus

Veiento

ti scilicet pueri. Est aūt sensus ꝙ cliētes munera mittere cogebātur etiā in re turpi diuitibus: quotiēs eoꝝ pueri ꝑmo radebātur: tōdebāturue: dies em̄ ille ab amicis celebrabatur solēniter.
Fermētum Libis cibarijs. Accipe: audi. Fermētū.i. iracūdie furorē: fermētum em̄ a feruore dici volunt ꝙ plus vna hora nō pōt cōtineri: crescēdo em̄ excedit: seu ꝑ ironiā fermētū.i. leuamētū ⁊ solamen Prestāt: soluūt diuitibꝰ. Cliētes: amici domestici. Cultis: diuitibꝰ ⁊ amatis a principe. Peculia:
Peculium peculiū seruorū est: a pecore dictū: sicut ⁊ pecunia nobiliū vt scribit Festus. Peculiū alij esse volunt quicquid proprie alicuius est: ⁊ quicq̄d nostro labore paratū est. de quo late Lau.
Ascen. ¶ Fictilibus cenare pudet. Ostēdit quare durū sit pauperibus rome residere: q: neq̄ diuitias acq̄rere possunt: neq̄ in pauptate viuere sine irrisione ꝑmittūtur: q: vitio nūc datur cenare in fictilibus: qđ tamē nō erat pudori olim clarissimo dictatori qui de sānitibꝰ triūpharat. Deinde progredit̄ ad detestationē pōpe q̄ fit rome in ludis ⁊ publicis spectaculis: cū talis alibi non fiat: et quia oēs volūt diuites videri licet multi pauperes sint: ideo durissimā agūt vitā: q: nihil miserius in hoc mūdo ꝙ pauꝑ supbus ⁊ elato aio: q: neq̄ habet neq̄ petere audet. Cōcludit ita ꝙ oia magno cōstare rome: cū ne mēdicare quidē cū cōmodo tuo sine precio possis. Ordo est. Pudet etiā paupes: cenare.i. cenā facere in sup. fictilibus.i. terreis vasculis a figulo fictis: qđ id est quā rem: negauit esse turpe: is sup. videlicet curius dētatus qui translatus est subito.i. ex improuiso: cū in agro suo araret. ad marsos populos illos italie: et ad mēsam sabellā.i. qua vsus est cū a legatis samnitiū cōueniret̄. ⁊ cōtētus erat illic.i. corā samnitibus cū tamē dictator eēt: cucullo.i. indumēto capitis rustico quo vinitores ⁊ piscatores et etiā milites vtūtur cōtra seuitiā celi. Unde dicit veneto.i. marini coloris vel quo piscatores veneti vtūtur: ⁊ duro.i. crassi fili Et nō solū tūc dictator duro habitu vestiebatur: sed etiā hodie in multis ꝑtibus italie pōpā vestiū cōtemnūt: vnde dicit. Si admittimus verū.i. si volumus qđ verū est fateri: magna ps italie est: in quo nemo sumit togā nisi mortuus: quia toga nō sumit̄ nisi ab ociosis aut quibꝰ pudori ē vestis vilior in qua laborant: mortuorū aūt corpa in toga ad sepulchra portabātur: ⁊ si ipa maiestas.i. festiuitas aut solēnitas dierū festorū colitur.i. celebrat̄ vel exornat̄. quādo.i. aliquādo: in theatro.i. edificio ad spectandū facto: nō quidē marmoreo sed herboso: q: et herbis ⁊ frōdētibꝰ ramis in agris ⁊ municipijs italie sibi similitudinē theatri extruebāt: et si exodiū.i. carmē ridiculū et rusticū in fine a iuuētute rustica decātatū: notū.i. tritū ⁊ vsitatū: nō recēter factū sed repetitū singulis annis redit.i. redijt (ꝓpter sincopē em̄ producit syllabā vltimā) tandē peracto sc3 anno: ad pulpita: que plures petūt: vbi sedebāt canētes: cū.i. qn̄ infans rusticus: nō assuetus talibus spectaculis formidat in gremio matris illic sedentis: hiatū.i. rictū et aperturā deformē oris: ꝑsone.i. ꝑsonati: pallētis.i. fecibus ora pallida habētis. vel pallētis timore ne forte erret in re quā raro facit: vel reuera ꝑsone.i. faciei adulterine: ⁊ ex cortice facte. pallētis nō bene colorate: sed vetustate albicātis: tu videbis.i. quilibet videre poterit illic.i. in illo herboso theatro: habitus equales.i. nihil discriminis habētes: ⁊ videbis orchestrā.i. locū ad saltādū aptū iuxta quē rome erāt senatorū sedes: ⁊ populū similē.i. similiter ornatū: q: frōdibus ⁊ herbis: nō tapetibꝰ orchestrā aut vestibꝰ populū: ⁊ tunice albe cū ceteris piceis: seu (vt dicūt) griseis vterētur: sufficiūt.i. sufficiēter explēt: sūmis edilibꝰ qui ludis illis preerāt: velamē.i. cooperimētū clari honoris.i. in signū sūmi honoris. Nitor.i. splēdor habitus vltra vires.i. facultatē sumit̄ hic aliquādo ex aliena archa.i. ꝑ vsurā aut furtū. et aliq̄d existēs plus ꝙ satis est.i. supfluū sumit̄: hic.i. rome aliqn̄ ex archa aliena. Id aūt vitiū est cōe. Nos oēs viuimus hic.i. rome: pauptate ambitiosa: id est supba ⁊ honoris cupida: sed quid o iuuenalis vel quiuis auditor: quid.i. ad quid moror: id est teneo te verbis. Oia sup. fiunt rome cū precio.i. nihil fit rome gratis: quid das.i. dare cogeris ianitoribus sc3 vt salutes.i. admittaris ad salutandū aliqn̄ cossum virū illū nobilē et prediuitē: q.d. dimidiū lucri tui. et quid das: vt veiento vir ille supbus ⁊ diues respiciat te: dū eū salutas: scil3 clauso labello.i. nihil tibi loquēs: sed forte capite annuēs. Ille.i. aliq̄s ex familiaribꝰ domꝰ diuitis: metit.i. radit primū barbā: amati sup. pueri a dn̄o forte ad turpitudinē: ⁊ hic.i. alius deponit crinē amati pueri: ⁊ ita q: celebrant eū diē quo primū radit̄: ⁊ tundet̄: domꝰ illa diuitis est plena libis.i. cibarijs venalibꝰ: ⁊ ꝓpterea nos miseri cliētes vt simus in gratia cogimur afferre obsonia ⁊ munera: q̄ Persius vocat Marsi monumēta cliētis. vel emere liba: et dare pueris et familiaribus. Unde dicit. Accipe.i. intellige ⁊ habe tibi: et.i. etiā hoc fermentū.i. feruide ire incitamētū: vel vt alij intelligūt sunt verba cliētis ad eū cui porrigit: dicēs: accipe et habe illud fermētū.i. illa liba calida tibi: sed nō placet q: fermētū in malū accipi solet. fermētū aūt est quia cliētes ꝑstāt diuitibꝰ tributa.i. cogūt̄ q̄si tributarij singulis ānis mūera offerre: ⁊ nos cogimur augere cultis.i. ornatis forte q̄bꝰ dn̄s abutit̄: seruis peculia.i. qđ extra potestatē dn̄orū habent.

Quis timet aũt timuit gelida preneste ruinam:
Aut positis nemorosa inter iuga volsinijs aut
Simplicibus gabijs: aut proni tyburis arce?
Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte sui: nam sic labentibus obstat
Villicus: et veteris rime contexit hiatum.
Securus pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic: vbi nulla incendia: nulli
Nocte metus: iã poscit aquã: iam friuola trãsfert
Ucalegon: tabulata tibi iam tertia fumant
Tu nescis: nam si gradibus trepidatur ab imis:
Ultimus ardebit: quem tegula sola tuetur
A pluuia: molles vbi reddunt oua columbe.
Lectus erat codro procula minor: vrceoli sex
Ornamentum abaci: necnon et paruulus infra
Cantharus ⁊ recubans sub eodẽ marmore chirõ
Iamqȝ vetus grecos seruabat cista libellos:
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit codrus: quis enĩ negat: et tamen illud
Perdidit infelix totum nihil: vltimus autem
Erumne cumulus: ꝙ nudũ ⁊ frusta rogantem
Nemo cibo: nemo hospitio: tectoqȝ iuuabat
Si magna arturi cecidit domus: horrida mater:
Pullati proceres differt vadimonia pretor:
Tũc gemimus casus vrbis: tunc odimus ignem
Ardet adhuc ⁊ iam occurrit: qui marmora donet
Conferat impensas: hic nuda et candida signa.
Hic aliquid preclarum euphranoris: ⁊ polycleti
Phecasianorum vetera ornamenta deorum.
Hic libros dabit et forulos: mediamqȝ mineruã
Hic modium argenti: meliora ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus: et merito iam
Suspectus tanꝙ ipse suas icenderit edes.

¶ Quis timet. q. d. nullus. Vol- Man.
sinijs: in hetruria. Plini⁹ li. iij. in
quit. Volaterani cognoĩe hetru- Volaterani
sci volsinieses. ⁊c. Stra. etiã. li. v. Volsinij
de eadẽ ait. Ceterũ in mediterra
nea preter iã dictas vrbes extãt
Arretiũ perusia volsinij sutrium
⁊c. Simplicibus: historiã tãgit.
Gabij nãqȝ fuerunt rudes ⁊ sim
plices erga sextũ Tarquinij sup-
bi filiũ: q̃ minor ex trib⁹ erat: de
quo lib. ij. fast. plene habet: ⁊ apd Gabij
Liuiũ lib. i. latius. Gabijs: erãt
gabij in prenestina via siti: vbi la
tomie plusq̃ relique lapides ro-
me suppeditabãt: distãtes roma
et preneste ex equo ⁊ stadia cẽtũ.
Auctor est Stra. lib. v. Blõdus
ergo vir prestãtissim⁹ De gabijs
aliter. Tibicine: substẽtaculo. Fe Tibicines
stus eñi sic ait. tibicines in edifi-
cijs dici existimãtur a similitudi
ne tibijs canẽtiũ q̃ vt cantant eos
substineãt ita illi edificia teneãt.
Preterea q̃cq̃d in substẽtaculo al
terius ponit tibicẽ dicit. Ouidi⁹
lib. iiij. fast. Hec mõ versabat stã
tem tibicine telã. Fultã: munitã
Villic⁹: ville custos ꝓprie dicit.
Pẽdẽte: imminẽte. Friuola: va- Friuola
sa fictilia quassata: a frio frias. q̃d Frio
est vix tractãdo cõfringere: quo
verbo Plini⁹ sepe vtit. De friuo-
lis vero latius videto sat. v. Per
id aũt ostẽdit poeta ante meliora
etiã trãstulisse: tu tamen superio
ra domus eius habitãs nihil ser
uare poteris. Ucalegõ: id est he Ucalegon
rus cõturbernij tui qui sub te ha
bitat. nã superiora domus inqui
linis locabãtur ⁊ pauperib⁹: hinc
Martialis ait. Et tribus habito
scalis sed altis. Et alibi Iuuena-
lis. Rarus venit in cenacula mi-
miles. i. ad inq̃linos. Allusit autẽ
ad illud eneid. libro secũdo. Iam
proxim⁹ ardet Ucalegon: fuerat
demũ nomen troiani cuiusdam
apud Homerum libro tertio ilia
dos vbi sic legitur. Stãt circũ si
mul vcalegõ desuetus ab armis
iã senio: Antenorqȝ ambo: sȝ plu
rima vtriqȝ cõsilij virtus: sũmis
de reb⁹ habebãt sermones. ⁊ ma

ta inter se ⁊ magna loquētes. Tabulata tibi iā tertia fumāt: hoc ideo qm̄ vt scribit Ouid. li. i.
de amorib⁹: Feruida vicino flāma vapore nocet. et Horati⁹ li. i. ep̄la ad Leliū. Ad te post paulo
vētura ꝑicula sentis. Nā tua res agitur: paries quū ꝓximus ardet. Lect⁹: cubandi. s. vel tricli-
Lecti triclinares naris. Ait em̄ Plinus lib. xxxvij. ca. v. de triūpho Pōpeij: Lecti triclinares tres vasa et auro⁊
gēmis abaco⁊ nouē: ⁊ inferi⁹ inq̄t primusq; Pōpeius sex pocula ex eo triumpho capitolino Io
ui dicauit: que ꝑtinus ad hoīm vsum trāsiere: abacis etiā escarijsq; vasis inde expetitis. Abaci.
Cantbarus mense in qua pocula exponūtur. Ornamentū ṽo abaci ironice: cū dixerit Vrceoli sex Infra
sc; vrceolos q̄ supiori gradu astabāt. Cātbarus: est id grecū nomē poculi genus: ⁊ ꝓp̄riū libe-
ri patris poculū. quē Maro sileno assignat: de quo Macrobius lib. v. sat. Marmore. s. abaci
Chiron: statua Chironis cētauri iacēs sub pede seu colūna ip̄ius abaci vel sculpta ibidē. Iam
Opicus q; vet⁹: ordo est ⁊ cista iā vet⁹ seruabat ⁊c. p qd̄ eius inopiā ostēdit. Grecos greco⁊ aucto⁊ quib⁹
Osci codrus studebat. Opici. i. osci ⁊ barbari. Festus em̄ sic ait. Opicū quoq; inuenim⁹ p osco. oscis
Oscena em̄ frequētissim⁹ fuit vsus libidinū spurcarū: vn̄ ⁊ ṽba ip̄udētia appellātur oscena. Titini⁹ Osce
Opici. et volsce fabulātur: nā latine nesciūt. Strabo aūt lib. v. de cāpania loquēs ait q̄ alij asserūt opi
Ausones cos prius ⁊ ausones babitasse eā sc; cāpaniā. iter opicos aliq̄ numerāt baianos cumanos pu-
Campania teolanos neapolitanos: ee nāq; vrbes opico⁊ dicūtur fuisse: vocēq; opic⁹ opprobrij vim babuis-
Opicus se ⁊ in cōuiuijs in illos dici, solitā q̄ litteras nescirēt: ⁊ inculti⁹ ineptiusq; loquerētur. Multa ei
Grecari ṽba trabūtur a morib⁹ nationū vt grecari ab eo ꝓtulerunt q̄ greci liberalius se baberēt in cō-
uiuijs. Opici mures: puto poti⁹ opicos dictos ab greco: ope. qd̄ est cauerna foramē vox. Cu
mulus: incremētū. Frusta: in antiquis frusta vidi. Prob⁹ ṽo frustra r addito legit: vt aiūt. Ar-
turi: diuitis ꝓprius. Pullati: pulla ⁊ nigra veste induti. Vadimonia: spōsiones fideiussio-
nes q̄bus mala plurima euenire p̄nt. Gemim⁹: nō aūt gemin⁹ casus: qm̄ sus ꝓducit. Confe-
Eupbranor rat ip̄ensas: portet ꝓ instaurāda domo. Eupbranoris: de boc Fabi⁹ lib. xij. sic ait. Eupbranorē
admirandū facit q̄ ⁊ ceteris optimis studijs inter p̄cipuos: ⁊ pingēdi fingēdiq; idem mir⁹ arti
Polycletus fex fuit. Polycleti Fabi⁹ idem inq̄t Similis in statuis differētia ⁊c. Diligētia ac decor in poly
cleto supra ceteros cui quāq̄ a plerisq; tribuit palma: tn̄ ne nihil detrabat deesse pōdus putāt
nā vt būane forme decorē addiderit supra verū: ita nō explicuisse deo⁊ auctoritatē videt. q̄n eta
Pbecasij tē q̄ grauiorē dr̄ refugisse nil ausus vltra leues gēas. b ille. vide etiā Plin. lib. xxxiiij. c. vij. Pbe
casiano⁊. i. atbeniēsiū: in quo⁊ tēplis statue ille fuerāt. Pbecasij em̄ vocabātur sacerdotes atbe
Foruli niensiū ⁊ alexādrino⁊ auctore Appiano lib. v. vbi de Marco Antbonio loq̄tur boc pacto. Cal-
ciamēta cādida q̄lia atbeniensiū sacerdotes ⁊ alexādrino⁊: quos pbecasios vocāt. deferre con-
sueuerūt. sibi assumpsit. Forulos: tbecas capsulas ⁊ cōditoria libro⁊: tabularū vel aliarū rerū.
Dicti aūt foruli q̄ foris tegāt. Mediā: nō p̄fecte stature. Modiū: modi⁹ mēsura erat librarū
xliiij. vt aiūt. Persic⁹: ditissimi orbi nomē. Orbus aūt priuatus dr̄ aliqua p̄sona chara vt Fest⁹
ait: Orborū carentiū liberis. Lautissim⁹: generosissim⁹ celeberrim⁹. Tanq̄ ip̄e suas ⁊c. binc
etiā Mar. lib. iij. ait. Empta dom⁹ fuerat tibi tōgiliane ducētis. Abstulit bāc nimiū casus in or
Ascen. be frequēs. Collatū est decies: rogo nō potes exuideri. Incēdisse tuā tōgiliane domū?

¶ Quis timet aut timuit ge. pre. ruinā? Alia pōit incōmoda ⁊ pericula vrbis ex ruinis domo⁊
Preneste ⁊ incendijs frequentibus que in alijs ciuitatibus non timentur. quia non contingunt. Vnd̄ di
cit. Quis timet modo aut timuit vnq̄ ruinam in preneste ciuitate illa: gelida. id est frigida q̄
est in montibus sita. q. d. nemo. Est autem preneste oppidum tuscie dictum si festo credimus q̄
locus in quo situm est montibus prestet: ⁊ ita cum ae dipbtbongo prima eius scribitur. Serui
us autem vult a prinu id est ilice que illic abundat cognominatum. Conditū preterea est teste
Festo a ceculo vulcani filio dicente Virgi. i. vij. Nec prenestine fundator defuit vrbis: vbi de
ceculo loquitur. Solinus autem a p̄nesto latini regis filio sic appellatum scribit. Seru⁹ preter
ea ⁊ priscian⁹ dicunt etiam bec p̄nestis dici: quod geor. val. negat dicens bic gelida: ⁊ ipsa apud
Virgilium qui dicit: preneste sub ipsa referri ad generalitatem. q. sit: ipsa ciuitate ⁊ gelida ciui
tate: aut quis timet ⁊c. volsinijs. i. apd̄ volsinios in betruria: positis inter nemorosa iuga. id est
montium colla: sub vertice existentia: aut gabijs simplicibus: id est non dolosis: aut in arce id ē
castro sublimi tyburis proni illius oppidi proni. id est in decliuo positi ita vt longe venientibus
ruenti simillimū esse videat. quis inquam illic ruinam aut timet aut timuit. q. d. nemo. Nos aūt
colimus vrbē fultā. i. sustentatā magna parte: qd̄ dicunt ꝓ magna p̄te sui: tenui. i. fragili tibici
ne. i. fulcro siue sustentaculo. Nam villicus. i. custos ville rustic⁹ sc; obstat: sic. i. p fulcra et sustē-

tacula aut trabes suppositas: domibus sup. labētibus. i. que laberētur nisi subueniret: et cōterit
hiatū. i. aperturā forainē veteris rime: ⁊ iubet nos sup. securos. i. existentes sine cura dormire:
vel iubet dormire securos: hoc est secure: ruina pēdēte. i. imminēte. Sēsus ergo est q̄n diuites
romani habēt domos ruinosas quas locauerūt: ⁊ vidēt ruinā imminere aduocāt villicū ex agro
vt trabē ferat ad sustētādū domū et vt cōterat. i. obstruat hiatū veteris rime ne videat: ⁊ abiēs
dicit. dormite securi nihil imminet periculi: iā satis habet sustētaculi: non posset ruere. Propte
rea dicit vmbritiꝰ: viuendū est. i. viuere decet: illic vbi nulla sup. sunt incēdia: ⁊ nulli metus sunt
nocte: rome aūt assidue sunt aut incēdia aut metꝰ habēdi ne sint iā. i. aliq̄n vcalegō. i. quiuis vici
nus tuꝰ sicut vcalegō erat vicinꝰ enee: de quo ip̄e apud Virg. in secūdo dicit: iam proximꝰ ardet
vcalegon: poscit. i. efflagitat aquā: ad extinguēdū incēdiū: iā. i. aliq̄n scilꝫ quādo videt extingui
nō posse: trāsfert. i. in aliū locū fert: friuola. i. res friuolas ⁊ fere cōfractas: ⁊ iā. i. statim post ter
tia tabulata q̄ vulgus solaria vocat fumāt tibi. i. in detrimētū tuū: ⁊ tu qui es in altiore p̄te do-
mus sub tecto locatꝰ: nescis nā si trepidaẛ. i. trepide curriẛ propter incēdiū in imis gradibus:
id est in infima p̄te domꝰ. Jlle ardebit vltimꝰ. i. illius res ardebit vltima: ⁊ forte etiā ip̄e quē so-
la tegula tueẛ. i. defendit a pluuia: vbi colūbe molles. i. veneree ⁊ salaces reddūt. i. pariūt vel po
nūt oua. Probat exemplo dicēs. Lectus erat codro. i. codrus habuit lectū nō quidē triclinarē:
quia diceẛ statim Nil habuit codrus: hoc est tā paup̄ erat vt nihil dictus sit habuisse. nō est aūt
paup̄is habere tricliniū nec vero fiẛ ꝙ quis lectos triclinares sub tegulis collocet. Jntellige-
mus ergo de lecto in quo cubabat q: dicit ꝙ erat minor procula: p̄ quā vxorē eiꝰ intelligo. vt sit
sensus ꝙ tā breuis fueritis lectus vt procula nō tota sup̄ eū cubaret: sed pedibꝰ extēsis excede-
ret: erat ergo lectus codro minor. i. breuior: procula: vxore eius: et sex vrceoli. i. parua vascula ad
aquā acquirendā ⁊ ea fictilia: erāt codro ornamētū abaci. i. thesaurorū repositorij: vel tabule ad
hoc cōstructe vt pocula ⁊ cetera vasa sustineat. Grece diciẛ hic abax huiꝰ abacos. vn̄ latinꝰ itūs
hic abacus ci. quia ergo pro ornamēto abaci nō habebat nisi sex vascula terrea signū est summe
paup̄tatis. Nā apud Horatiū in de arte poetica cū dicit. Amphora cepit institui Currente rota
cur vrceus exit: vrceus est vas paruū ⁊ fictile: ⁊ tamē hic diminutiuo vtitur. preterea paruus
cātharus. i. vasculū ansatū ad potandū: ⁊ chiron. i. opus de chirone vt intelligit Calderinus: vel
statua chironis vt intelligit Manci. qđ minꝰ placet: quid em̄ tā paup̄i cū chironis statua. vel vt
ego intelligo chiron. i. opus chironis in medicina ⁊ potissimū in chirurgia ad quā artē se cōtu-
lerat codrus paup̄tate coactꝰ qđ significat poeta dicēs. iāq̄ vetꝰ ⁊c. q: grecos libellos. i. poetas
⁊ ph̄os grecos: ⁊ carmina diuina (qđ ironice dicit: nam prius dixerat poeta. Rauci theseide co
dri ⁊c.) repo fuerat in cista: tā ꝙ̄ nō amplius eiusmodi rebꝰ vacaturꝰ. vt ergo paucis iterū dicā:
accipiamus sic ⁊ cantharus paruulus erat infra sup. abacū. i. pēdebat sub abaco: sicut in bucoli-
cis diciẛ: ⁊ grauis attrita pēdebat cātharus ansa ⁊ chirō. i. opꝰ chironis erat sub eodē marmore
id est marmorea mēsa quia vetus cista seruat iāq̄. i. a plusculo t̄pe libellos grecos quos abiece-
rat: ⁊ mures opici: id ē cauernosi: vel reuera barbari vt osci qui nō abstinebāt a re tā diuina: ro-
debant carmina diuina: si de caribus codri intelligimus: vt mihi placet dictū est ironice. si de
carminibus grecoꝝ poetarū merito diuina appellarit. Codrus nihil habuit. i. pauprimꝰ erat vsq̄
adeo vt oēs eū nihil habere dixerit: vnde sequiẛ. quis em̄ negat eū. s. nihil habere. q. d. nemo: ⁊
tn̄ ip̄se infelix perdidit illud totū nihil: ita ꝙ re vera penitus nihil haberet: aūt. i. sed vltimus. i.
sūmꝰ cumulꝰ. i. incremētū vel aggregatū: erūne. i. p̄ditiōis ⁊ calamitatis sup. erat: ꝙ nemo iuua
bat cibo: nemo hospitio: ⁊ nemo tecto codrū nudū rogantē. i. petentem more mendici frusta. i.
fragmēta panis. ⁊ sic nō solū melior ē versus sed etiā sensus: q: aliter vnū bis diceret: q: idē est
frustra rogare ⁊ nullū eum iuuari. Si magna domus arturi. i. arturij: de quo dictū est: viuant
arturius istic et catulus. cecidit vel incendio vel ruina: mater videlꝫ roma est sup. horrida. i. in-
culta ⁊ quasi tremēs pre tristitia tanti casus. et p̄ceres. i. primores ciuitatis sūt sup. pullati. hoc
est nigris vestibus induti. p̄tor differt. i. in aliū diē extendit vadimonia. i. fideiussiones ⁊ alias
obligationes: nos geminꝰ. i. deploramus tacite oēs tūc casus vrbis: ⁊ nos odimus. i. odio p̄se
quimur tūc ignē quo factū est tale incendium. et sciat tyrūculus grāmatice odimus media bre
ui esse: est em̄ in voce preteriti t̄pis: sed hic p̄ntis in significatiōe. nā venit ab odi: odio odis em̄
non reperies nisi semel apud Ciceronē de oratore odias. domus eius ardet adhuc: ⁊ iam occur
rit sup. aliq̄s qui donet marmora ad reedificandā preciosā ⁊ regalē domū. ⁊ sup. alius q̄ cōferat
impēsas: si hic. i. alius dabit nuda ⁊ cādida signa. i. imagines nudoꝝ corporū ad viuū excisas in
candido vt pote pario marmore: hic. i. alius dabit aliq̄d preclarū. i. aliqđ preclarū opus euphra-

noris et policleti: id est illorũ artificũ in statuis sculpẽdis et pingẽdis peritissimorũ: appositorie dabit inq̃t aliq̃d p̃clarũ existẽs vetera ornamẽta deorũ phecasianorũ.i.quos sacerdotes phecasij: .i.athenienses et alexandrini coluerũt. Hic.i.alius dabit libros et forulos.i.thecas seu capsas in quib⁹ libros reponat: et mediã mineruã.i.vetus es habẽs imaginẽ mineruę: sed cõtritã: vel re-uera mediã mineruã: quã vt deã sapiẽtie in bibliotheca ponebãt in tabula altiore vbi media: id est vsq; mediũ corpis procul vidẽtibus tota credebat: vel sic media vt statuas sanctorũ medias in aris et argento reponi videmus. hic.i.alius dabit modiũ argẽti. Persicus vir ille diues: lautissim⁹ orborũ.i.lautissime et delicatissime viuẽs inter orbos.i.liberis carentes: quia eñ liberis carebat: oẽs heredipete.i.hereditatis petitores mittebãt optima queq; cibaria ad eũ vt inesca-rent eũ: huic aũt cõbusta erat domus: sed p dona captatorũ reponit.i.resarcit reficit reaccumu-lat plura et meliora sup. bona: et ipse ẽ iã merito suspect⁹ tãq̃ ipse incẽderit suas edes.vt.s. melio ra ad plura reponeret qd̃ et fecit.

Si potes auelli circensibus: optima sore.
Aut fabraterie domus aut frusinone paratur:
Quanti nũc tenebras vnum conducis in annum.
Hortul⁹ hic puteusq; breuis: nec reste mouẽdus
In tenues plantas facili diffunditur haustu
Viue bidentis amans: et culti villicus horti:
Unde epulum possis centum dare pythagoreis
Est aliquid quocunq; loco: quocunq; recessu
Unius sese dominum fecisse lacerte.
Plurimus hic eger moritur vigilando: sed illum
Langorẽ peperit cibus imperfectus et herens
Ardenti stomacho: nã que meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in vrbe
Inde caput morbi rhedarum transitus arcto
Uicorum inflexu: et stantis conuicia mandre
Eripiant somnum druso: vitulisq; marinis:
Si vocat officium turba cedente vehetur
Diues: et ingenti curret super ora liburno:
Atq; obiter leget: aut scribet vel dormiet intus:
Namq; facit somnum clausa lectica fenestra:
Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat
Unda prior: magno pp̃ls premit agmĩe lumbos
Qui sequitur: ferit hic cubito: ferit assere duro
Alter: at hic tignum capiti incutit, ille: metretam
Pinguia crura luto: planta mox vndiq; magna
Calcor, et in digito clauus mihi militis heret.

Man. Sora Lyris — ¶Si potes auelli: Circẽsib⁹: lu dis et curruũ certamine cõstitu-tis. Sore: sora vrbs est nõ longe ab arpino Tullij patria: apd̃ quã lyris elabẽs fregellas affluit: vt Strabo li.v.edocet. Ptoleme⁹ li bro.iij.nũerat soras inter medi-terraneas ciuitates latinorũ. Fabrateria Frusino Trerus — Fa brateriẽ: i via latina vrbs sũt fru-sino et fabrateria: iuxã quã Trerus amnis fluit. auctore Stra.lib.v. iuxta vero frusinonẽ cosas elabi-tur. Tenebras: tenebrosã domũ. Pytbagoras — Puteusq; breuis.i. ppter ppin-quos amnes. Pythagoreis: py-thagoras aĩatis abstinere iussit: exercens atq; assuefaciẽs morta les ad faciliorẽ victum: vt cibos semp parabiles haberẽt: quibus igne ad coquẽdũ opus non esset quiq; aquã simplicẽ biberẽt. Ob soniũ pythagore erat vt plurimũ cruda vel elixa olera: marinis ra ro vtebat. plura Laerti⁹. Lacer-te: exigui agri et hortuli: vbi q̃dez lacerte morari solẽt. posuit ergo cõtẽtũ pro cõtinẽti: per metony-miã.i.trãsmutationẽ. Lãgorem: morbũ. Meritoria: hospitia pu-blica dicta a merẽdo. Nã que me ritoria somnũ admittũt: id etiam Martialis lib.xij. conqueritur: ait eñ ad sparsum Numerare pi-gri damna quis potest somni. Et paulo inferi⁹ ad cliẽtes ait. Ocia me somnusq; iuuãt: que magna ne gauit Roma mihi. Mãdre stan tis: tardãtis propter vicorũ infle xum. Mandre aũt.i. gregis mu lorũ ducẽtiũ rhedas. Cõuicia ve ro mulionũ intellige i ip̃os mu-Vituli marini — los. Druso sui tẽporis somniculo sum notat. Vitulisq; marinis: vi

tuliq; marini quos vocant phocas spirant ac dormiūt in terra Ipsis in sono mugit⁹. Unde no- Phoce
men vituli acceperunt. nullūq; animal premitur graviore somno. Plini⁹ auctor lib. ix. Si vocat
officiū: divitū celer itus per urbē exponitur: illiusq; in populū tedia & incōmoda. Officiū magi
stratus: vel negociū aliqd sibi agēdū. Liburno: liburnia dalmatie iūgitur: sed augusto dimicāte Liburnia
attico bello cū liburnorū auxilio precipue victus fuisset Antonius experimēto tāti certaminis
patuit liburnorū naues ceteris aptiores: ergo similitudine & noīe usurpato earūdē instar classē Liburne
romani principes texuerūt. hincq; naues ipe appellātur liburne: qd vegetius scribit. Hic vero naues
liburnū gen⁹ est vehiculi seu lectice: utrūq; eñ intelligi pōt. Obiter: dū in itinere est: quasi cir- Obiter
cū iter. Tamē: quāuis legat scribat aut dormiat intus. Anteveniet: precedet. Obstat: opponit.
Assere: asseres dicti ꝙ assideāt parietibus trabibusq;: ut Festus ait. Asseres demū pali dicun- Asseres
tur vel partice. Cesar nāq; libro scdo de bello civili ait. Asseres eñ pedū. xij. cuspidibus prefixi.
Et Hyrcius lib. iiij. de bello Alex. Asseres remorū usum obtinebāt. Asser itē lignū est longū &
eminēs quo lectica portatur a servis. Iuue. satyra. vij. Perq; solū iuuenes longo premit assere
medos Empturos pueros. Tignū: id lignū est qd de pariete in parietē porrigitur: vel quod in Tignū
edificio trāsuersum ponit auctore Festo. id aūt Cesar libro secūdo de bello civili cōfirmat. inqt
eñ: Ita ut capita tignorū extrema parietū structura tegerētur nequid emineret. Ibidē supraq;
eū locū duo tigna transuersa iniecerūt. Tignū vero hoc loco magnū lignū intellige. Metretā: Metreta
metreo metior dicit: inde metreta & metrō: id est mēsura. Metreta vero mēsura est liqdorū ha- Sextarij
bēs fm quosdā sextarios decē. Dicti aūt sextarij fm Priscianū ꝙ eos capiat sex congius unus. Longius
Martialis ait plurimus hispanas misit tibi nauta metretas. Pinguia sup. sunt. Mox deinde Militū claui
ubi e luto exij. Clauus militis: milites eñ tibialibus utuntur multis clauis fabricatis qd in ar- Clauata
mis Achillis scribit Ho. Uñ Iuue. ait sat. xvi. Cū duo crura hat eas offēdere tot caligatos mi
lia clauorū. &c. Fest. ēt ait. Clauata dicūt aut vestimēta clauis intexta aut calciamēta claui infixa

¶ Si potes auelli. &c. Nisi inquit friuola & inanis delectatio: qua in circēsibus ludis ceteris- Exem.
q; spectaculis que rome fiūt capiātur illi qui alioquin in tanta miseria rome viuūt: possent eo
precio quo rome vix cenacula sub tecto: aut locū obscurissimū in aliquo angulo abstruso in unū
annū cōducūt: in oppidis multis italie emere domū cū aprico aere: & horto unde holuscula sibi
suisq; emāt & ibidem sani viuere & quieti: cū rome si nō alia de causa vel ex ea lāguorē contrahāt
ꝙ noctu p̄ molestijs reqescere vetiti cibū nō digerāt: nā vespi plurimi negociatores molestant:
mane salutatores. Ordo est. si tu qcūq; es q rome pauptate & miserijs cōficeris: nō eñ hoc ɔtra
iuuenalē dicit: sz scdaz psonā, p qlibet posuit. Si tu igit potes auelli circēsib⁹. i. a ludis curulib⁹
q in circo fiebāt uñ circēses dicti: optima dom⁹ parat. i. cōpat: emit tibi sore in ea urbe italie nō
lōge ab arpino aut fabraterie. i. in ea urbe q ē in via latina: aut frusinone etiā urbe in via latina:
parat inquā tāti. i. tāto pcio: quāti. i. quāto pcio tu cōducis nūc rome tenebras. i. tenebrosā do-
mū in unū annū. i. ad usum uni⁹ soli⁹ anni. hortul⁹ existēs sup. hic. i. in alijs oppidis italie: q; p et
pute⁹ breuis. i. breui spacio distās: nec mouēd⁹. i. exhauriēd⁹ reste. i. chorda: sz sup. manu diffūdi
tur. i. dispgitur facili haustu: q; manuali in plātas tenues. i. tenellas viue igit amās bidētis: id
est agriculture q bidēte fit & villicus. i. custos in villa horti culti. i. suo tpe elaborati. uñ. i. ex quo
horto possis dare epulū. i. solēne cōuiuiū cētū pythagoreis. i. de secta pythagore q vetuit esum
carniū ut plurimi dicūt. Aliqd. i. res nō cōtēnēda est fecisse sese dominū uni⁹ lacerte. i. tanti loci
quātū una lacerta occupare solet: in quocūq; loco & quocūq; recessu. Plurimus eger morit hic
id est rome: vigilādo. i. propter nimias vigilias: sed cib⁹ impfect⁹. i. indigest⁹ herēs. i. adherens
stomacho ardēti. i. febricitāti: peperit. i. protulit illū languorē: uñ scz moriūtur. Nā que merito-
ria. i. ut qdā dicūt hospitia publica siue caupone vel poti⁹ officine in quib⁹ mechanici opant ad
mittūt. i. pmittūt somnū. i. dormitionē. q. d. nulla. Dormitur. i. dormitio fit in urbe magnis opi-
bus vel precio magnarū opū quas dare oportet volētib⁹ habere cubiculū quietū. vel ab ijs q ma
gnas opes possidēt: et magnas domos. Caput. i. origo morbi est sup. inde. i. ex hac re ꝙ trāsitus
rhedatū. i. curruū in arcto. i. angusto flexu vicorū. i. regionū urbis: & cōuicia. i. mutua male dicta
mādre. i. mulionis ducētis mādrā. i. gregē mulorū ducētiū rhedas: stātis: id ē impediti pcedere
Eripiūt druso hoī illi sōniculoso: & vitulis marinis. i. phocis solitis grauissimo sōno opprimi: si
officiū. i. magistrat⁹ vel publicū negociū vocat. i. reqrit diuitē adesse: ipe diues vehet. & curret:
id est magno cursu trāsferet sup ora. i. facies miserorū: & hoc in ingēti liburno. i. curru tā impe-
tuose & celeriter quiete tamen pro ijs qui in sunt procedēte: ut naues liburnorū solent: et hoc po-
pulo cedēte. i. locū dāte: vel dic liburno. i. vehiculo sed placet silitudo nauiū liburnorū. dicit eñ:
atq; p & ipe sup. diues leget obiter. i. dū i itinere ē vl scribet vl dormiet int⁹. i. i ipo vehiculo: aut

lectica que potest esse in hexaphoro: aut in vehiculo. nanq; pro q: lectica clausa fenestra. i. hns fenestrã clausã facit somnũ: et licet dormierit: tñ ante veniet q: ei cedit: sed vnda. i. turba ppli per modũ vnde diffluẽs prior. i. q̃ ante nos est obstat nobis properantibus. i. dũ properamus: et ppls qui sequitur nos p̃mit lumbos nostros: magno agmine. i. multitudine agminati incedẽte et acta a primis. alter. i. vnus ex illis: ferit. i. pcutit nos: duro assere quo lectica portat aut palo quẽ in manu portat. at. i. sed: hic. i. alius incutit capiti tignũ. i. magnũ lignũ quod possit esse tignũ vel asserẽ et tignũ in notis significatis accipiamus: vt dicamus asserẽ et tignũ vehi ad cõstructionem domorum sicut de marmoribus postea dicet: quod et hic dicerẽ: nisi diceret poeta ferit et incutit: quod manibus fieri videtur. ille aũt. i. alius incutit capiti metretã. i. mẽsurã liquidorũ quã secum fert. Crura mea fiunt sup. pinguia. i. crassa et cenosa luto: et calcor. i. suppeditor vndiq; a magna planta: equorũ. s. et clauus. i. calcar vel tibiale clauosũ: militis insidẽtis equo: sic eni manus ad calcaria eius extendit dũ a latere progredimur: heret. i. infigitur mihi in digito

Man.

Nonne vides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiue: sequitur sua quemq; culina.
Corbulo vix ferret tot vasa ingentia: tot res
Impositas capiti: quas recto vertice portat
Seruulus infelix: et cursu ventilat ignem
Scinduntur tunice sarte modo: longa coruscat
Sarraco veniente abies: atq; altera pinum
Plaustra vehunt: nutant alte populoq; minãtur
Nam si procubuit qui saxa ligustica portat
Axis: et euersum fudit super agmina montem:
Quid superest de corporibus: quis mẽbra quis ossa
Inuenit? obtritum vulgi perit omne cadauer
More anime: domus interea secura patellas
Jam lauat: et bucca foculũ excitat et sonat vnctis
Strigilibus: pleno componit lintea gutto:
Hec inter pueros varie properantur: at ille
Jam sedet in ripa: tetrumq; nouitius horret
Porthmea: nec sperat cenosi gurgitis alnum
Infelix: nec habet quem porrigat ore trientem.

Nonne vides quãto: diuitum romanorum arguit gulã et sportule desideriũ: seruorumq; miseriam narrat. Celebrer ab diuitibus scilz. Quanto fumo: tanto enim studio obsonia q̃ distribuebãtur hoies excipiebãt: vt illa cũ foculis exciperent ne intepescerent De quo q̃dem Seneca epistola secũda lib. xi. sic ait. Circa cenationem eius supple egri: de eo ei loquitur: nõ tumultus coquorũ est ipsos cũ obsenijs focos transferentiũ: hoc em̃ iam luxuria cõmenta est nequid intepescat cibis: nequid palato iaz calloso parum serueat cenaz culina sequitur. Hec ille. Suetonius itẽ de Nerone ait. Adhibitus sumptibus mod⁹: publice cene ad sportulas redacte. Interdictũ neq̃d in popinis cocti preter leguminia aut holera veniret. Cũ antea nullũ non obsonij genus ppone retur. Culina aũt locus ipse coquendi qm̃ ipsos focos cum obsonijs trãsferebant. Festus ait sic: Culina vocat loc⁹ in quo epule in funere cõburũt. Centũ cõuiue: sunt scilz. Corbulo: Tacit⁹ libro. xiij. vbi de Nerone meminit sic ait. Ne si ad accipiendas copias syriam intrauisset corbulo oim ora in se verteret. Corpore ingẽs verbis magnificus: et

Sportule
Culina

sup experientiaz sapientiamq; etiam specie inaniũ validus. paulo aũt superius dixerat q Nero Domitiũ corbulonẽ retinende armenie preposuerat. Ignem: quẽ scilz in culina portabat Sarte modo: ergo strictiores. Scindunt: a seruis scz nimio põdere nixis. Longa coruscat vehiculorum picula exponit: quẽ locũ ex Horatio trãstulit. is em̃ libro. ij. epistola ad Augustum inter alia hmõi ait. Torquet nũc lapidẽ nũc ingens machina tignũ. Coruscat: tremit micat

Sarracum.
Plaustrum.

Sarraco: sarracuz vehiculi gen⁹ fortissimũ quo q̃dem lapides et ligna ferebãtur. Plaustra: plaustrũ vehiculi gen⁹: qd ex oi pte palã erat dictũ q pluce t. In eo vehebãtur lapides asseres

tignū vt scribit Varro. Ligustica: liguria in ipis apeninis mōtibus inter galliā atq3 hetruriam sita est: nihil descriptione dignū habēs: nisi ꝙ vicati vitā agunt terrā arantes asperrimā fatigātesq3 ligonib9: imo ꝓo saxa incidētes vt possidoni9 inq̄t: vt scribit Strabo li.v. Mōtē saxum ipm mōtis ꝑtē. Quid.q.d.nihil. More aīe. aīam ventū ac spiritū dicūt: ita ergo atteruntur corpa saxis illis oppressa: vt nihil ex eis supsit ac videri possit: z nō secus ꝙ vētus ac spūs q̄ nō videt appeat. Vel more aīe perit omne cadauer.i.sicut aīa euanescit quū a corpe migrat nō appendo. Aīam dixit esse Hipocrates spm̄ tenuē p corpus oē dispersum. De aīa vero latius dictum est satyra prima ibi sc3 paulatimq3 aīa caluerūt mollia saxa. Secura: de suo hero.s. Patellas: patelle pn̄t lances z paropsides dici. Horatius i epl'is. Nec modica cenare times holus oē patella. Festus ꝓo sic ait: patelle vasa picata parua sacrificijs faciēdis apta. Bucca: p id z soculū eius indicat pauptatē. Sonat: resonat, vnctis strigilib9: appendo resonabāt: q̄ quidē vncte erāt ꝑpter oleū quo in balneis vtebātur. Strigilib9: strigilis vti Priscian9 li.vij. scribit vel deriuatur a stringo: vel a greco stleggis. Stringo aūt rado est qn̄q3 auctore Nonio. Erat deniq3 ferreū instrm ad radendū lauantiū corp9 sudoremq3 tergendū idoneu3. Hinc Suetonius de Augusto hec inq̄t: sed z callis q̄busdam ex prurigine corpis assiduoq3 z vehemēti strigilis vsu plurifariam cōtractis ad impetiginis formā. Soliti aūt erant prisci priusq̄ comessent lauari q̄re vēturo dn̄o ad balneū necessaria pabant. Vnde Apuleius li.iiij. sic ait. In fine smonis huius sese deuestiunt: nudatiq3 z flāme largissime vapore recreati calideq3 perfusi: z oleo peruncti mensas dapib9 largiter instructas accubūt. Lintea: ijs.n. madida corpa siccantur. Gutto: guttus vas erat ex cornu: qd̄ guttatim fundebat oleū lauātibus se in balneis. Erat itē vinariu3 vas. Varro eni sic ait ꝙ vinū dabant vt minutatim funderent a guttis guttum appellarūt. De gutto etiā plura in satyra.vij. videto ibi sc3 magno cū rhinocerote lauari. Pueros.i.filios illi9 oppressi saxis ligusticis: nec seruos intelligas cum paup esset. Propantur in domo.s. In ripa: videl3 acherōtis ac stygis. Porthmea.i.charontē: ait eni poeta Portitor ille charon. De quo latius videto satyra secūda ꝑpe finē. Porthmeus aūt portitor dicit: is sc3 qui traducit hoīes ac vehit nauigio. Nec sperat: qm̄ hi quos vehit vnda sepulti vt lib.vi.eneid. poeta edocuit. Cenosi gurgitis. Virgiliū imitatus est: ille eni dixerat. Hinc via tartarei q̄ fert acherōtis ad vndas. Turbidus hic ceno vastaq3 voragine gurges. Estuat: atq3 oēm cocyto eructat arenā. Alnu3 stygiam cymbā intellige. Nec habet: nō eni in eo funeris solēnia seruata fuerāt: vel inopiā ei9 ostēdit. Trientē: Propertius quoq3 vltima elegia dixerat. Vota mouēt supos: vbi portitor era recepit Obserat vmbrosos lurida porta rogos. Trientē: q̄ de inferis greci fabulātur ab egyptijs acceperūt. Auctore diodoro lib.scdo. ij eni mortuoꝝ corpa p fluuiū z acherusiā paludē ad sepulchrum deferebāt: ibiq3 cōdebāt. Nauis q̄ vectabat corpa Varis appellabat. Obolū aiebāt dari portitori cui nomē inditū erat ab incolis charō. Apulei9 itē lib.sexto met. scribit Venerē psyce ancille sue iratā iussisse accepta pyxide adire ꝓserpinā: vt ei modicū de sua formositate ꝓserpina mitteret. Tūc illā in altā turrim ascēdisse vt inde se daret ꝑcipitē: sic eni rebatur ad iferos recte atq3 pulcherrime se posse descēdere: sed turris ꝓrupit in vocē subitā admonuitq3 psycen vt tenarū adiret ꝑpe lacedemonē achaie ciuitatē: ibi eni ad inferos descēsus pt3. vn̄ ad ipam orci reginā pgeret. nō tn̄ vacua deberet accedere: sed offas polente mulso cōcretas āmbab9 gestaret manibus ac in ipso ore duas ferret stipes: cūq3 ad flumē mortuum appulisset cui ꝑfectus Charon protinus expetēs portoriū sic ad ripā vlteriorē subtili cymba deducit cōmeantes. ergo z inter mortuos auaritia viuit. Nec Charon ille ditis: vt patet tantus de9 quicquā gratuito facit: z paup moriēs viaticū debet querere: et es si forte pre manu nō fuerit nemo eū expiare patietur huic squalido seni daret nauli noīe de stipibus quas ferret alterā: sic tamē vt ipse sua manu de ore suo sumeret. alterā vero stipē in reditu eidem seruaret: sic etiā offarū alterā Cerbero cani obijceret transiens: alteram tamen rediens zc.

Liguria
Aīa quid
Patelle
Strigilis
Stringo
Guttus
Porthmeus
Inferorum sermo
Psyce ancilla
Tenas
Charontis stips
Auaritia iter mortuos
Ascen.

¶ Nonne vides quāto celebret sportula fumo? Impedimēta viarū ōndit rome plurima eē ex importunitate z tumultu petentiū sportulā. et ita progredit ad taxandā hmōi importunitate3 dn̄orū qui seruos suos cū periculo vite cogūt per medios tumultus populi et occursus vehiculorū precipitanter currere cū onere maximo: vnde sepe mortē incurrūt. ¶ Ordo est. Nonne vides q̄nto fumo.i. festinātia z tumultu vn̄ a lassis halit9 fumos9 emittit: vel quāto fumo manante ab igne obsonijs ne frigescant supposito: sportula celebret.i. frequētetur a diuitibus p seruos et clientes. vnde aduertendū vt in prima satyra dictū est sportulā esse portionē centū quadrātū que in sportula asseruabant: vt darentur clientibus postq̄ salutauerāt: sed domitianus istituit

pro illis centū quadrātibus cenā rectā dari: quā diuites ꝑ seruos afferri curauerāt vt hic nar⸗
raꝝ: dicit ergo centū cōuiue sup. sunt vnꝰ diuitis sportulā dātis. i. centū petūt ꝑ seruos sportulā
⁊ quēqꝫ cōuiuarū seu petentiū sportulā sequiꝝ sua culina. i. supellex qua opus est ad culinā. i. co⸗
quinā obsonioꝝ vt calida reportētur. Curbulo. i. vir fortissimꝰ q̄lis erat domitiꝰ corbulo vix ferret
i. portaret tot ingētia. i. valde magna vasa: ⁊ tot res impositas capiti suo vl' seruuli: quas ip̄e hunc
lus pusillo. s. corꝑe: portat vertice recto. i. erecto: ne. s. effundāꝝ iura: ⁊ vētilat. i. vēto inflat ignē
cursu. i. currēdo: ignem dico suppositū lebeti aut paropsidi. hoc est vasculo in quo obsonia sunt.
Tunice illiꝰ seruuli sarte. i. cōsute: mō. i. pauloante vt honestior apperet: scindūtur. i. dilaceran⸗
tur ab alijs p̄mētibꝰ ⁊ stipātibus: abies. i. talis arbor videlꝫ sapinꝰ q̄ ad ꝯstructionē edificiorum
vtūtur coruscat. i. resplēdet lōge ⁊ hoc sarraco. i. vehiculo firmissimo veniente: atqꝫ altera plau
stra (ergo sarracū ꝙ plaustrū) vehunt pinū: arborē p̄longā: ⁊ hmōi arbores nutāt. i. extremita⸗
te sua sicut hoīes capite motū annuētiū faciūt: ⁊ minanꝝ pplo. Nā si axis. i. currꝰ. sed tn̄ primū
axis: q̄ portat saxa ligustica. i. de liguria: ꝓcubuit. i. ꝓstratꝰ est ⁊ infractꝰ ⁊ fudit mōtē. i. saxa ingē
tissima instar mōtis: inuersū sup agmina turbarū: q̄d supest. i. reliquū est de corꝑibus? q. d. ni⸗
hil: q: obterūtur in minutū puluisculū: quis inuenit. i. inuenire pōt mēbra. quis ossa? q. d. nemo.
Omē cadauer vulgi obtritū a saxis: perit. i. euanescit aut ad nihil tēdisse videꝝ. more aīe. i. spi⸗
ritus vitalis: q: Juuenalis sepat aīam ab aīo: vult eñ aīam esse oībus aīantibꝰ: animū solis hoī
bus. ꝙ si vmbritiꝰ animū intelligit: dic cōꝑationē in hoc stare ꝙ sicut aīa hoīs sic oppressi licet
nō redigaꝝ in nihilū: nō tn̄ apparet: sic ⁊ corpus eiꝰ. vel loquiꝝ sm̄ epicurios docētes aīam perire
cū corꝑe: sed istud nō placet: q: iam dicet sic opp̄ssū apud inferos sedere ī ripa orantem vt trās⸗
uehaꝝ. Domus. i. familia: sed poteris dubitare cuiꝰ sit familia: an diuitis q̄ seruū emisit an ip̄ius
serui. Videꝝ ꝙ diuitis: q: dictū est ꝙ infelix seruꝰ portat tot vasa nimirum dn̄i: ⁊ ita videꝝ ꝙ do
mus ip̄ius diuitis expectās aduentū sportule paret vasa ad eā recipiendā. Verumtn̄ quia dicit
patellas ꝑ diminutionē ⁊ ꝙ bucca nō folle excitat foculū nō focum: manifestū est ꝙ de serui do
mo loquiꝝ: q: diuitū domꝰ nō sunt sine igne. Capit aūt foculū ꝓ paruo igne ꝯtinēs pro cōtento.
Ad illud aūt q̄d diximꝰ hunc emissū a diuite ⁊ ita aduētū eius expectari. Duplex est respōsio: aut
quia partem sportule clientuli domū suam referre solebāt: aut quia de alio nunc loquitur: dictū
eñ est ꝙ centū erāt cōuiue inter quos erāt ⁊ clientes sportulam pro se petētes. nā ea clientibꝰ
debebaꝝ. horū ergo vnum dicit nūc oppressum ⁊ domū eius aduentum expectare. ¶ Ordo igiꝝ
est. domus. i. familia illius cuius cadauer cōtritum est: existens secura. i. sine cura ⁊ anxietate:
nihil sciens de morte eius: iam lauat patellas: quibus excipiat sportulam aut partem eius: ⁊ ex
citat. i. viuificat: bucca. i. inflatura oris foculū. i. paruū ignē: ⁊ ipsa domus: sonat. i. resonat: stri⸗
gilibus. i. instrumētis illis curande ⁊ stringēde cutis in balneis: vnctis. i. oleo ꝑfusis: ⁊ compo⸗
nit. i. suo ordine ponit lintea: q̄bus madida corꝑa siccenꝝ: ⁊ hoc gutto. i. vasculo ex cornu. vn̄ gut
tatim oleū distillabat: existēte pleno sup. olei. hec. i. hmōi ministeria ꝓperātur. i. propanter fiūt
varie: inter pueros. i. domisticos vt filios eiꝰ: at. i. sed ille videlꝫ cliens cuius cadauer sic cōtri
tū ⁊ insepultū est: sedet in ripa acherontis aut stygis petēs traduci: sed nō traducendus: q: quo
rum corꝑa insepulta sunt: centū errāt annos: vt dꝛ sexto eneid̄. ⁊ ip̄e nouitiꝰ. i. de nouo accedēs
horret: i. cū horrore expectat: tetrū. i. terribilē ⁊ imanē: porthmea. i. portitorē seu transuectorē
charonta. s. de quo Virgiliꝰ in. vi. eneid̄. Portitor ille charō ⁊c. nec sperat alnū. i. cymbā aut sca
phā ex alno arbore in aq̄s plurimū durāte: gurgitis cenosi. i. lutosi ⁊ imūdi: nec hꝫ trientē. i. ter
tiam ꝑtem assis quem porrigat ore. ip̄i charonti: ⁊ id̄ solebāt mortuis sub ligua trientē ponere
p̄cium trāsuectionis. Et hec ex gētilitate potissimū egyptiaca ꝯficta sunt. Videꝝ aūt poeta po
tissimū respicere ad verba virgiliana sexto eneid̄. vbi innuitur ꝙ insepulti nō traducātur ad vlte
riorem ripā: vtpote q̄diu aīe corꝑibus eēnt obnoxie dicit eñ sic sybilla ad eneā. Anchisa gene
rate: deū certissima ꝓles. Cocyti stagna alta vides stigiāqꝫ paludē. Dij cuius iurare timēt ⁊ fal
lere numen. hec oīs quā cernis. inops inhumataqꝫ turba est. Portitor ille charon: hi quos ve⸗
hit vnda sepulti. Nec ripas daꝝ horrēdas nec rauca fluēta. Trāsportare: priusq̄ sedibꝰ ossa quie
rūt. Centū errāt annos: volitātqꝫ hec littera circū. Tū demū admissi stagna exoptata reuisunt
⁊c. Ubi seruꝰ dicit ꝙ ideo centū errāt ānos: q: illi sunt legitimi hūane vite. Quod aūt exponit
inops. i. sine pulueris iactu: nō ab oībus accipitur. Nā sunt q̄ accipiāt inopē eū dici quē Juue⸗
nalis hic dicit qui nō habet quē porrigat ore triētem. Hec aūt oīa de humatione corꝑorum ⁊ de
exequijs ꝑsoluendis: humana pietas excogitauit ne ferarum more insepulta iacerent homi⸗
num corpora: quam rem auxit gentilium quoqꝫ superstitio.

¶ Qđ ſpaciū ſcꝫ eſt. Curta: fracta. Ignauus: ineptus inutilis non aptꝰ induſtrie: nā induſtrios gnauos dicimꝰ. Tot fata: mortis gn̄a ſunt. Effundere pelues: emittere ſolū qđ in vaſis eſt: peluis aūt quaſi pedeuis a pedū lauatione vt ſcribit Uarro. Ebrius ac petulans: noctis pericula in vrbe oſtēdit. Tranquillꝰ de Othone ſic ait. ferebatꝛ vagari noctibꝰ ſolitus atqꝫ inualidū quēqꝫ obuiorū vel potulētū corripe: ac diſtento ſago ipoſitū in ſublime iactare. De Nerone qꝫ ſic priꝰ ſcripſerat: pꝰ crepuſculū ſtati accepto pileo vel galero popinas inibat: circūqꝫ vicos vagabatur ludibūdus: nec ſine pnicie tn̄: ſiquidē redeūtes a cena verberare: ac repugnātes vulnerare cloaciſqꝫ demergere aſſueuerat. tabernulas etiam effringere ꝛ expilare: ac ſepe in eiuſmodi rixis oculorū ꝛ vite periculum adijt. Petulans: audax temerarius improbus. Lugentis amicū pelide De hoc ita Homerꝰ lib. vlti. iliados. Carpit alta qes: dirū: ſed luget achilles Patrocli exitiū: nūc huc nūc vertitur illuc: Et nūqꝫ dulci declinat lumia ſomno. Patroclūm cupit ac defunctum robur amici. Crudeles fundēs lachrymas: haud immemor ille. Quaꝫ varios ſecum caſus belliqꝫ furores Pertulit: ꝛ rapidos ſcopuloſa per equora fluctus. In latus interdūꝫ iacet: interdumqꝫ ſupino Corpore nūc heret vultu: tū ſurgit ꝛ alti. Antius ad littus maris errat ꝛ omnia verſat. Improbus: temerarius ſeuus. Annis: propter annos in quibꝰ mali nō puniūtur: vel q: iuuenis ē. Coccina: Coccos ruber dicitꝛ. Coccinos granū ꝛ coloris genꝰ purpurei. ſ. grano infecti. Plinius lib: xxij. ca. iij. Coccum herbā ſcribitꝛ eſſe ex qua granis imperatoria paludamenta inficiantꝛ.

Margin: Man. / Ignauus / Peluis / Otho quid noctu / Nero quid noctu / Achillis luctꝰ / Patroclus / Coccos / Coccinos

Reſpice nunc alia: ac diuerſa pericula noctis
Quod ſpatium tectis ſublimibus: vnde cerebrū
Teſta ferit: quotiens rimoſa et curta feneſtris
Uaſa cadant: qn̄to percuſſum pondere ſignent
Et ledant ſilicem: poſſiſqꝫ ignauus haberi
Et ſubiti caſus improuidus: ad cenam ſi
Inteſtatus eas: adeo tot fata: quot illa
Nocte patent vigiles te pretereunte feneſtre
Ergo optes votumqꝫ feras miſerabile tecum
Ut ſint contēte patulas effundere pelues.
Ebrius ac petulans qui nullum forte cecidit
Dat penas: noctem patitur lugentis amicum
Pelide: cubat in faciem: mox deinde ſupinus
Ergo non aliter poterit dormire: quibuſdam
Somnum rixa facit: ſed qn̄uis improbus annis
Atqꝫ mero feruens cauet hunc: quē coccina lena
Uitari iubet: ꝛ comitum longiſſimus ordo
Multum preterea flammarū atqꝫ enea lāpas:
Me quem luna ſolet deducere vel breue lumen
Candele cuius diſpenſo et tempero filum:
Contemnit. miſere cognoſce proemia rixe
Si rixa eſt: vbi tu pulſas ego vapulo tantum:
Stat contra ſtrariqꝫ iubet parere neceſſe eſt.
Nam quid agas: cum te furioſus cogat: et idem
Fortior: vnde venis exclamat: cuius aceto
Cuius conche tumes: quis tecum ſectile porrum
Sutor: et elixi veruecis labra comedit:
Nil mihi reſpondes: aut dic: aut accipe calcem:
Ede vbi conſiſtas: in qua te quero proſeucha.

Lena: veſtimētū militare qđ ſupra oia veſtimēta ſumitꝛ auctore Macello. Uirgi. li. iiij. Tyrio qꝫ ardebat murice lena: deſignat aūt Iuuenalis tribunū. q̇ armatis vrbē cuſtodiebat. Atqꝫ enea lampas vel: et aenea lampas vti eſt in antiquis: id eſt candelabrū corinthiū. Pli. lib. xxx. de candelabris. Nec pudet tribunū militum ea ſalarijs emere cū ipm nomen a cādelarū noie impoſitum appeat. Diſpenſo. diſtribuo.

Margin: Lena. / Tri. mili. / Candelabrum

Proemium · Conchis · Porrum · Proseucha · Proseuche · Ascen.

¶ Cognosce proemia rixe. ꝙ proemia legatur meli⁹ ē ⁊ magis cōueniēs sequētibus. Quod antē principiū latine vel exordiū dicitur: greci vidētur ꝓemiū nominasse inqt Fabius lib. iiij. vbi etiā scribit ꝙ proemiuꝫ dictū est siue ꝙ eme cantus est ⁊ citharedi pauca illa que anteꝙ legitimū carmen incohēt emerēdi fauoris gratia canūt proemiū cognoīauerunt. Oratores quoqꝫ ea que priusꝙ causam ordiātur ad conciliādos sibi iudicū animos preloquūtur eadē appellatione signarunt: siue ꝙ emos grece via appellatur id quod ante ingressum rei ponit̃ sic vocare est institutū. Conche: cōchis viridis faba est: quā hodie vt aiunt neapolitani c in g vertētes: dicūt gōgulā: quā condiūt nūc porro nūc cepe addito pipere aut cumino: alij anethū miscēt. cib⁹ sane rustican⁹ est difficilisqꝫ materie. De hac Mart. lib. vij. in papillū ait. Et bene si cenas conchis inūcta tibi est. i. sine oleo. Et lib. xiij. Si spumet rubra conchis tibi pallida testa Lautorꝝ cenis sepe negare potes. Sectile porrū: qđ leuiter secari ⁊ findi pōt. sectiuo porro auctoritatē dedit princeps nero vocis gratia ex oleo estatis mēsiū oībus diebus. auctor Plini⁹ lib. xix. Est et aliud genus in capita excrescens. Veruecis labra: olim eñ veruecinū caput inter alia munera mittebatur. Mar. lib. xiiij. de capite arietino Mollia phryxei secuisti colla mariti Hoc meruit tunicā qui tibi sepe dedit. Proseucha: proseuchome oro adoro ꝓprie deū: inde proseuche oratio que ad deū fundit̃: quasi pros che quoniā attētione opus sit: prosecho enim attendo intendo ad hibeo significat. ponitur pro domo pauperum vbi elemosynas petunt.

¶ Respice nūc alia. Recitat alia incōmoda ciuitatis romane presertim tēpore nocturno: quo ex altissimis fenestris deijciūt sepe in capita trāseūtiū testas ac pelues plenas immūdiciarū et quādoqꝫ ipās testas. Preterea discurrūt petulātes ⁊ ebrij quēlibet molestantes ⁊ percutiētes nisi magistratus fuerit abs quo abstinēt: ꝙtūuis ebrios ac improbos se simulent. Ordo est. Respice nūc alia ac diuersa pericula noctis. respice. s. qđ. i. quale ⁊ ꝙ altū sup. est spaciū sublimibus tectis: vnde. i. e quib⁹ testa. i. vas terreū ⁊ patēs deiectū cū immūdicijs ferit. i. incutit cerebrum trāsire volentiū Respice inquā quotiēs vasa rimosa. i. fissa: ⁊ curta. i. fracta quib⁹ pars est ablata: cadāt sup. de: fenestris. ⁊ ꝙto pōdere signēt ⁊ ledāt silicē. i. lapidē durissimū in pauimēto platearū. tu possis haberi ignauus. i. inutilis ad salutē tuā: ⁊ ad debitū opus negligēs ⁊ improuid⁹ subiti casus si eas ad cenā intestatus. i. priusꝙ testamētū feceris: adeo. i. intantū sup. tot fata id est genera mortis vel vie tibi ad mortē parate: quot fenestre vigiles. i. vigilantiū patēt. i. apte sunt: te pretereūte. i. quādo tu preteris. Ergo optes sup. merito. ⁊ feras tecū votū miserabile. i. desideriū miserū: vt sup. fenestre. hoc est qui sunt illic vbi patēt fenestre: sint cōtēte: effundere. i. effundēdo euacuare pelues patulas. i. amplas et capaces: et sup. nō deijcere etiam ipsas testas fissas aut fractas. Ebrius aut petulās. i. lasciuiēter vnūquēqꝫ molestās q̄ nullū. i. nō vllū: q̄ non cecidit. i. ꝑcussit forte vllū: dat penas. i. se tormētat: ⁊ patit̃ noctē pelide. i. achillis qui erat filius pelei lugētis amicū. s. patroclū. i. talē noctē habꝫ qualē achilles dicit̃ habuisse: libro vltimo iliados apud homerū: audita morte patrocli amici sui charissimi cū quo apud chironē educat⁹ fuerat. Is eñ audita morte eius cupidus vindicte nō potuit quiescere: sicut nec petulās qui nullū percussit pōt quiescere ꝓpter desideriū future noctis qua aliquē ꝑcutiat. vnde dicit ꝙ talis cubat. i. prosternit se: nunc. i. aliqñ in faciē: ⁊ deinde mox. i. paulo post: cubat supin⁹. i. faciē sursum habēs: ergo nō poterit dormire aliter ꝙ ꝑ malū alterius: q: rixa facit quibusdā somnū. sed ꝙuis sup. sit improbus annis. i. ꝓpter iuuenilē etatē q̄ imperita rerū ⁊ improba est: ⁊ feruēs mero: id est vino puro: tamē sup. cauet. i. euitat hūc. i. eū quē lena. i. chlamys coccina. i. purpurea: iubet vitari. ⁊ quē lōgissim⁹ ordo comitū. i. comitantiū: ⁊ preterea quē multū flāmarū: ⁊ lāpas. i. cādela hrū erea. i. ex ere corinthio factū: sup. iubēt vitari. sed cōtemnit me. i. pauperē vt ego sum: quem luna. i. claritas et splēdor lune solet deducere: vel breue. i. modicū lumē cādele: cui⁹ scilꝫ cādele ego dispenso. i. distribuo ⁊ tēpero filū qđ in medio est: ne cito cōsumat qđ in circuitu est. Cognosce proemia. i. preludia exordia ⁊ incitamēta rixe (si quidē rixa est sup. dicēda: vbi in qua tu. i. aduersarius me⁹ quisqs est pulsas. i. ꝑcutit me: ⁊ ego vapulo. i. ꝑcutior tm̄ ⁊ nō ꝑcutio. q. d. non est ꝓprie rixa que inter litigātes ⁊ equaliter se defendētes est: sed magis violenta oppressio ⁊ degrassatio: si tamē rixa dicēda est accipe eius inceptionē) ille improbus stat cōtra sup. te. i. opponit se tibi: ⁊ iubet stari. i. vt stetur a venietib⁹: necesse est parere. i. obedire. nā quid agas. i. agere debeas aut possis cū furiosus et idē fortior te cogat te: q. d. nō possis aliud facere ꝙ obedire. et clamat vnde venis? cui⁹ aceto tumes. i. vbi cū miseris bibisti vinū acetosum: cuius cōche. i. faba viridi: tumes: quis sutor: calciamentorꝝ aut vestimentorꝝ veterū: comedit tecū porrū sectile. i. diuisum ⁊ sectū non capitatū qđ minoris est ꝙ capitatū: ⁊ labra veruecis. i. arietis castrati elixi. i.

buliti:q̄ cibus vilis est ⁊ miseroꝝ. Nil mihi respōdes? Aut dic sup. qđ peto aut accipe calcē. id ē ictū calcanei. Ede. i. eloquere dic expsse: vbi ꝯsistas. i. habites: in qua ꝓseucha. i. in quo tugurio ego q̄ro. i. querere debeā te si opus eēt opa tua. Nō absurdū esset si proseucham acceperis ꝓ domo in qua deo seruit̄. sed occulte sicut iudei ⁊ christiani tūc tp̄is ꝓseuchas. i. secreta oratoria habebant: ⁊ vtrorūq̄ religio despectui romanis erat.

Dicere si tentes aliquid tacitus ve recedas
Tantundē est: pariter feriunt: vadimonia deinde
Irati faciunt: libertas pauperis hec est
Pulsatus rogat: ⁊ pugnis concisus adorat:
Ut liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
Nec tamen hoc tantum metuas: nā qui spoliet te
Non deerit clausis domibus: postq̄ omnis vbiq̄
Fixa cathenate siluit compago taberne.
Interdum et ferro subitus grassator agit rem:
Armato quotiens tute custode tenentur
Et pontina palus: ⁊ gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanq̄ ad viuaria currunt.
Qua fornace graues: qua non incude catene
Maximus in vinclis ferri modus: vt timeas ne
Uomer deficiat: ne marre: et sarcula desint.
Felices proauorum atauos: felicia dicas
Secula: que quondam sub regibus atq̄ tribunis
Uiderunt vno contentam carcere romam
His alias poterā et plures subnectere causas.
Sed iumenta vocant: et sol inclinat: eundum est
Nam mihi commota iam dudum mulio virga
Innuit: ergo vale nostri memor: et quotiens te
Roma tuo refici properantem reddet aquino:
Me quoq̄ ad eluinam cererem: vestrāq̄ dianā
Conuelle a cumis: satyrarum ego ni pudet illas
Adiutor gelidos veniam caligatus in agros.

¶ Uadimonia: fideiussiōes ne postea offēderet̄. Taberne: caupone vel apothece. taberna a tabulis dr̄. Grassator: grassari latrones dicūtur vias obsidētes: vt scribit Festus. Pōtina palus: hec antiquo in latio est. Plinius eñ lib. iij. sic ait. A circeis palus pōtina est: quez locū. xxiiij. vrbium fuisse. Mutianꝰ ter consul ꝓdidit. Iuuenalis aūt latronum fuisse sedē ōndit: ꝑ eā ei paludē Appia via tendebat: nā mlͭa insunt vestigia vt vidimus. Man. Grassari Pontina Palus

Gallinaria pinꝰ. Strabo li. v. de sinu cumano sic ait: hocq̄ i sinu fruticosis virgultis freq̄ns ⁊ arboribꝰ sylua est: multis porrecta stadijs aquarū indiga: ceterū sabulosa: quā gallinariā vocāt syluā. hic Sexti Pōpei classis p̄fecti piratica struxere nauigia: q̄ tēpestate siciliā a romano desciscere fecit imperio. hec ille Est ⁊ locus alter ad Gallinas dictus in villa cesarū fluuio tyberi imposita iuxta nonuz lapidē via flaminia: vt late ōndit Pli. libro xv. ca. xxx.. Pinus ꝓ silua dixit: ibi eñ pinus fuisse credēdū: cuz vt Strabo ait in ea Sexti Pōpeij piratica nauigia struxerint Huc: in vrbē. Uiuaria: de viuarijs apiarijs leporarijs piscinis ⁊c. Uideto Gellium li. ij. ca. xx. Qua fornace latronū copiā ostēdit. Qua nō incude: nō. s. fiunt: q̄si dicat vbiq̄: ⁊ tñ nō satis est oino eñ fures multiplicātur. Idē qͦq̄ hac tempestate rome accidit. Modꝰ mēsura. Marre: sappe instrumenta rusticoꝝ. Columella. Tū penitꝰ marris eradere viscera mr̄is: Ne dubita. Sarcula instrumēta agricolaruz a sarrio. i. purgo: vel vt ait Uar. a serendo ac sarciēdo. Proauoꝝ atauos. Auus est p̄ris matrisq̄ pr̄. Proauus est aui pr̄. Abauus est ꝓaui pr̄ni aut materni pr̄. Atauꝰ est abaui vel abauie pr̄. Tritauus est atati pr̄: vltimum cognatiōis nomē est. De ijs oibus auctor ē Paulꝰ digestis de gradibꝰ. Proauoꝝ: cognatio ita se hʒ pr̄. auꝰ

Tribuni ꝓauus abauꝰ atauꝰ tritauus. Tribunꝰ: tribuni creati sūt.xvi.āno post reges exactos. Dū enim
plebs a senatu ⁊ cōsulibꝰ premeret: tūc ipa sibi duos tribunos q̄si ꝓprios iudices ⁊ defensores
creauit aduersus iiurias nobilitatis: qđ q̄dē Liuius li.ij.edocet. Illi vo tres collegas sibi crea-
Carcer ī vrbe uerūt. Uno: nō em̄ tot vigebāt latrones ⁊ scelerati. Carcere: Liuiꝰ lib.i.de Anco Martio sic
Jumentum ait. Carcer ad terrorē increscētis audacie media vrbe iminēs foro edificat. Jumēta: iumentū
Aquinum a iunctu dr̄ auctore Varro. Columella vo in ꝓlogo libri septimi scribit iumēta nomen a re tra
Melpis.flu. xisse ꝙ nostrū laborē vel onera subuectādo vel arando iuuarent. Aquino: in via latina aquinū
magna ciuitas est: iuxta quā Melpis flumē labit Strabo scribit lib.v. Eluinā cererē: a fon
te nō longe ab aq̄no sic dictā existimo: adhuc em̄ ab incolis Eluinꝰ fons appellat: apud quē ⁊ tē
plorū vestigia: q̄ quidē ⁊ Cereris ⁊ Diane putātur fuisse. Pliniꝰ lib.iij.ca.xiiij.scribit eē in pice-
Euripidis no eluinū flumē: sed nō ad rē. Satyrarū adiutor: Laertiꝰ scribit nō defuisse q̄ Socratem iuuisse
socrates ad- Euripidē existimauerint. vñ Mesilochꝰ ait phrygibꝰ Nono Euripidis poemati ⁊ Socratez li
iutor. gna ministrasse: Euripidis recēs phryges ē fabula Sarmēta cui suppōit ⁊ Socrates prudēs.
Ascen. ¶ Dicere si tētes. ꝓsequit inceptū. ¶ Ordo est. Si tu tētes.i.coneris aliq̄d dicere ve ꝓ vel re
cedas tacitꝰ.i.tacēs: tantūdē est.i.in idē redit. feriūt em̄ sup.tales ꝑiter id ē vniformit: dicentē
vt tacentē: deinde.i.postq̄ te ꝑcusserūt ipsi irati.i.simulātes se iratos faciūt vadimonia.i.vadē
abs te poscunt priusq̄ sinant te abire: pro iiuria quā te dicunt sibi intulisse. hec ē libertas.i.libe
rum ius: paupis. quo mō gaudet in ciuitate romana paup. ꝙ ipe pulsatꝰ rogat: ⁊ ipse cōcisus.i.
cōtusus ⁊ cōcussus pugnis: adorat.i.suppler p̄catur: vt liceat sibi inde.i.ex eo loco reuerti cum
paucis dētibꝰ: ceteris scꝫ excussis. Nec tñ tu metuas tm̄ hoc.i.ꝑcuti. Nā nō deerit imo presto
erit q̄ spoliet te: clausis domibꝰ.i.postq̄ domꝰ meritorie sunt clause: ⁊ postq̄ ois cōpago.i.cōpa-
ctio cōglutinatio ⁊ ex asseribꝰ clausura taberne.i.apothece vt dicūt vel caupone: cathenate.i.ca
thena munite: fixa.i.firma: siluit.i.silentiū fecit vbiq̄. Grassator.i.violentus obsessor ⁊ inuasor:
agit rē.i.latrociniū imo homicidiū suū. interdū ⁊.i.etiā ferro.i.armis ferreis: quotiēs palꝰ pon
tina q̄ est ī antiquo latio: ⁊ pinꝰ.i.silua pinorū gallinaria: sic dicta: q̄ loca sunt incidijs latronum
apta: tenētur tute.i.tutos faciētes q̄ trāseūt custode armato. Sic oēs latrones currūt inde.i.ex
illis locis: huc.i.romā: tanq̄.i.sicut ad viuaria.i.loca victū abūde sufficiētia: sunt em̄ vbi nutri-
unt quis aialia ad victū spectātia: siue in aq̄s siue in terris. Nā in sequēti satyra dicet depastū-
q̄ diu viuaria cesaris. Uerūtamen Mar. varro apud Au.gelliū dicit ꝙ villatice pastionis tria
sunt gña: ornithones. leporaria. piscine. Ornithones oīm volatiliū: Leporaria oīm gressibiliūꝫ
nō solū leporꝫ: ⁊ ea nūc viuaria appellamꝰ: sed docti olim roboraria dicebāt a tabulis roboreis
q̄bus septa erāt. Piscine nūc q̄ꝫ pisciū sunt. Apiaria q̄ꝫ nūc dicūtur loca in q̄bus siti sunt aluei
apū: sed gelliꝰ negat apud eos q̄ incorrupte locuti sunt: illud vocabulū reꝑiri. Qua fornace ⁊c.
Qr vt dictū est romā oēs latrones cōcurrūt q̄ plurimi sunt: dicit tot cathenas fieri oportere vt
merito timeas ne ferrū desit instrumētis rusticis fabricādis: vñ dicit felices fuisse priscos ro-
manos q̄ viderūt romā cōtentā vno carcere. nō ꝙ detestet copiā cathenarū aut custodiarū no
xiorū: sed vim ⁊ abūdātiā malorꝫ ꝑ q̄bus eas fieri expedit: deinde cū iā aduenerit mulio: vale di-
cit Juuenali: ⁊ ita satyra cōcludit. ¶ Ordo est. Qua.i.in qua fornace ⁊ qua incude.i.ferro durio
re sup qđ aliud cudit: graues cathene nō sup. fiūt? q.d. in nulla. Unō maximꝰ modus.i.maxima
mēsura ferri est sup. in vinclis.i.vīculis faciēdis ita sup. vt timeas.i.quis merito timeat: ne vo
mer ꝑs ferrea aratri q̄ terrā vomit ⁊ ne marre ⁊ sarcula: instrumēta q̄bus terra fodit ⁊ colit. de
sint sup. agricolis. tu dicas atauos.i.penultimos aui noīe appellādos: proauorꝫ.i.auorꝫ: auorꝫ eē
felices: ⁊ illa secula esse felicia: q̄ viderūt quondā sub regibꝰ atq̄ tribunis hoc est ꝯsulibus romā
esse cōtentā vno carcere. Ego poterā his iā dictis causis: subnectere.i.subsequenter apponere
alias ⁊ plures causas: quare.s.discedā: sed iumēta que trahunt rhedam rerū mearū: vocāt sup.
me. hoc est q: p̄cedunt significant mihi ꝙ sequi debeā: ⁊ sol inclinat sup. se: eundū est.i. ire opor
tet. Nā mulio.i.rector mulorꝫ: innuit.i.significat mihi iamdudū.i.iam ⁊ paulo: priꝰ virga.i.fla
gello mulorūꝫ cōmota.i.quassato. ergo o Juuenalis vale existēs memor nostri: ⁊ quotiēs roma
reddet.i.restituet quasi debitū aquino tuo.i.patrie tue te: ꝓperantē.i.festinantem refici. id est
recreari: conuelle.i.cōpelle ⁊ abstrahe a loco grato vtpote a cumis: q̄ꝫ.i.etiā me ad cererē elui-
nā.i.ad templum cereris eluine a fonte eluino sic dicte q̄ ab eluendo dictꝰ putat ꝙ illic eluerent
id est purgarētur: ⁊ ad vestrā dyanā.i.quā vos aq̄nates colitis in luco miturnēsi: ego adiutor sa
tyrarūꝫ.i.adiuturus te satyras scribere. ni.i.nisi pudet sup. scribere illas veniā caligatꝰ ī agros
gelidos: id est frigidulos: ⁊ ideo caligatus.

¶ Argumentum ſatyꝛe quarte.
Quarta quidem criſpinum odit:caluumꝗꝫ neronem.

Ece iterum.pꝛima etenim ſatyꝛa dixerat.Cum pars niliace plebis:cum verna canopi Criſpinus ⁊c. Ecce:iterum criſpinus adeſt mihi ſepe vocādus:adeſt legi in antiquis codicibus. Ecce:de ecce particula ſic ait Aſconiꝰ li.ij.verrinarū.Ecce autem pꝛopꝛium hoc Ciceronis eſt in rebus impꝛouiſis: qđ cum cura Uirg.⁊ legit ⁊ trāſtulit:vt ecce autem gemini a tenedo ⁊c. Ad partes: ad ſatyꝛas q̄ ſunt operis partes.Eger: debilis.Uidue tantū:ꝑ id voluptate ductū ad libidinem oſtendit.cū egeſtate vt multi alij nō cogeretur:Martia.li.xi.ad Caridemū Nūc ſectaris anus o quantū cogit egeſtas.Illa futuꝛorē te carē deme facit.Quid refert: ꝓdeſt. q.d.nihil qꝛ malꝰ eſt:hic felix eē nō pōt.Porticibꝰ: ſolebāt pꝛiſci in domibꝰ geſtatōes hr̄e i quibꝰ geſtarēt:hr̄e itē ⁊ hoꝛtulos oblectationū grā.Inceſtꝰ:ceſtus cingulū dr̄ veneris:quo vtit̄ ad honeſtas nuptias:hic inceſtum dr̄ qđ a ſacrato illo venerꝭ cingulo nō fuerit vinctū. auctoꝛ ē Lactātius lib.ij.the.Inceſtum vt inq̄t Seruius libꝛo.vi.enei.ibi inceſtat funere claſſem.i.polluit:eſt quecunꝗꝫ pollutio. Terram ſubitura.ſacerdos:Ueſtales.n. inceſti damnatas a Numa pompilio viuas ſuffodi inſtitutum eſt:vt plutarchus oſtendit ⁊ Dionyſius libꝛo ſecundo.latius tamen iſta dixinus in ode Hoꝛatij ſecunda.ibi enim de veſtalibus multa. Man. Ecce

Satyra quarta.

Ece iteruꝫ criſpinus adeſt mi
chi ſepe vocandus
Ad partes:monſtrū nulla vir-
tute redemptum
A vitijs: eger ſolaꝗꝫ libidine foꝛtis:
Delitias vidue tantum aſpernatur adulter.
Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus:quāta nemoꝛum vectetur in vmbꝛa
Iugera quot vicina foꝛo:quas emerit edes?
Nemo malus felix:minime coꝛruptoꝛ et idem
Inceſtus:cum quo nuper vittata iacebat
Sanguine adhuc viuo terram ſubitura ſacerdos

Ece iterū criſpinus adeſt.In hac quarta ſatyꝛa:vt calderinus ſcribit:poeta accuſaturꝰ domitianū crudelitatis gule ⁊ auaricie a Criſpino oꝛdit̄:in quo ⁊ pꝛīcipē notat:nā domitianꝰ inceſta virginū veſtaliū(vt ſcribit Tranq̄llus) varie ⁊ ſeuere coercuit.Pap.Pulchꝛius an tacita vigilet face troicꝰ ignis. Atꝗꝫ explo:atas iā laudat veſta miniſtras.⁊c.tn̄ criſpino adultero notiſſimo:⁊ virgis veſtalis ſtupꝛatoꝛi ignoſcebat.Tendit aūt pꝛīcipalr̄ ſatyra in adulatoꝛes pniciosiſſimos ad quos taxādos iucūde īducit epulū ex rhōbo factū:qꝛ vero ſemel criſpinū notauerat in ꝑma ſatyra cū diceret:verna canopi: poſſet q̄s dicere ꝙ nimis auide in eū inuehat̄: ideo dicit poeta ꝙ vitia eius meruerūt vt ſepe notet̄ ⁊ repꝛhēdat̄:cū virtutis nihil:vitioꝝ habeat plurimū.¶ Oꝛdo eſt.ecce.q.d.vide quō ex īpꝛouiſo nō q̄rēti nec de eo cogitāti:criſpinꝰ adeſt.i.occurrit:mihi ſcripturo ſatyrā iteꝝ.i.ſcđario:qꝛ ſemel de eo ſcriptū ē. Alij legūt ⁊ ē ſic.ecce criſpinus iterū ſup.occurrit:⁊ ē vocādus ſepe mihi.i.a me:ad ptes ſup. opis mei.i.ad ſatyras: exn̄s mōſtrū nō redēptū a vitijs:quoꝝ ſeruitꝰ peſſima ē:qꝛ q̄ facit peccatū ſeruꝰ eſt peccati:vlla virtute:⁊ ergo mōſtrū:qꝛ mōſtroſū ē nullā virtutē hr̄e:quā vitijs opponas.exn̄s itē eger.i. ībecillis ꝯtra vitia:ſꝫ foꝛtis ſola libidine:qꝛ magnanimitatē pꝛe ſe fert ī libidine:nā ipē adult̄ aſpnat̄ tm̄ delitias vidue quas q̄ paupes ſunt queſtus grā ſectant̄.habet ergo in libidine hoc foꝛtitudinis ꝙ ipſa libido nō vincat̄ ab auaricia.Potius veſtales foꝛmoſas ⁊ iuuēculas:ꝙ viduas etiam diuites vn̄ lucrū habere poſſet ſectatur.Quid igit̄ refert.i.q̄d ad rē facit.i.ad h̄ vt bonꝰ ⁊ beatꝰ ſit quātis.i.ꝙ magnis ⁊ ꝙ lōgis poꝛticibꝰ fatiget iumēta:duꝫ ab eis vehit̄:⁊ in quanta vmbꝛa nemoꝛū.i.arboꝝ in hoꝛtis voluptuoſis cōſitaꝝ:um qui quidē hoꝛti taꝫ magni ſunt vt nemꝰ facere Aſcen.

videantˀ: vectetur .i. frequenter vehatˀ. et quot iugera .i. quot iugerū fundos: emerit vicina foro et ita in eo loco vbi carissima sūt: ꝛ quot edes emerit sup. vicinas foro: q. d. nihil: qꝛ nemo malꝰ est sup. felix: ꝛ si nemo malꝰ felix est: mīme sup. felix est .i. nullo mō: est enī aduerbiū negādi sed minimū suplatiuū a parū aut paruū: vnde q̄ minime felix est felix nō est. qui mīmū: felix quidē est: sed in mīmo gradu. mīme igiˀ felix ē corruptor sup. virginū: ꝛ idē .i. etiā incestꝰ .i. corruptor vestaliū .i. monialiū: cū quo sacerdos vittata .i. monialˀ dee veste cōsecrata: ꝛ vittis ac velo ornata: iacebat nup. i. ab hic ꝯples dies cū sup. adireˀ a q̇busdā: aut aliq̇d sile (aliter enī nō bn̄ q̄dret īꝑfectū tp̄s nā iacuit potiꝰ diceret) vittata iquā sacerdos cū eo iacebat subitura .i. q̄ fm leg sub ire ꝛ subintrare debeat terrā: sāguie adhuc viuo .i. ip̄a adhuc exn̄s viua: sic enī numa istitu ērat.

Sed nunc de factis leuioribus et tamen alter
Si fecisset idem caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis titio serioqꝫ: decebat
Crispinum: quid agas quum dira et fedior omni
Crimine persona est: mullum sex milibus emit
Equantem sane paribus sestertia libris
Ut perhibent: qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis si munere tanto
Precipuam in tabulis ceraꝫ senis abstulit orbi:
Est ratio vlterior: magne si misit amice:
Que vehitur clauso latis specularibus antro.
Nil tale expectes: emit sibi: multa videmus
Que miser et frugi non fecit apitius: hoc tu
Succinctus patria quondam crispine papyro
Hoc precium squame? potuit fortasse minoris
Piscator q̄ piscis emi: prouincia tanti
Uendit agros. sed maiores appulia vendit:

Man. Domitiani censura — ¶ Sed nūc: scꝫ dictū ꝛ actū est De factis: crispini scilicꝫ. Judice Domitiano videlicꝫ. nā legē iuliā ī adulteros reuocarat: magistratibus quoqꝫ vrbanis ꝓuinciarūqꝫ presidibus coercēdis tātū cure adhibuit vt neqꝫ modestiores vnq̄ neqꝫ iustiores extiterint. su scepta morū correptione licentiā theatralem: ꝓmiscua iniquitate spectādi inhibuit. Incesta vestalium virginū a patre suo quoqꝫ ꝛ fratre neglecta varie ac seuere co

Cornelia vgo — ercuit. Nā Corneliā virginē maximā absolutā dehinc lōgo interuallo repetitā atqꝫ ꝯuictā defodi imꝑauit; stupratoresqꝫ virginis in comitio ad necē cedi: Auctor est Trāquillus. Martialis libro sexto ad Domitianū: etiā ait censor maxime principūqꝫ princeps Titio Serioqꝫ: sic est in antiq̇s. ij autē vt datur intelligi equites erāt vti et Crispinꝰ ponūturqꝫ ꝓ quibuscūqꝫ bonis. Agas: dicas. Quū: quādo. Dira: dirū est triste

Dirum — ꝛ infestū ꝛ quasi deoꝝ ira missuꝫ Marcellus scribit. Dirū deorūꝫ

Mullus — ira natū inq̇t Festus. Mullū sex milibus: postq̄ lasciuie Crispinū dānauit: iā gule arguit. Mullū Macrobius sat. libro tertio scribit Sammonicum rettulisse q̄ Asinius Celer vircōsularis mullū vnū septē milibus nūmū mercatus est. In qua re luxuriā illi

Mulli — us seculi eo magis licet estimare: q̄ Plinius secūdus tēporibꝰ suis negat facile mullū repertū: qui duas pōdo libras excederet. At nūc ꝛ maioris pōderis passim videmus: ꝛ precia hec insana nescimus. Hec ille. Plinius aūt lib. ix. ait. Ex reliqua nobilitate: ꝛ gratia maxima est ꝛ copia mullis sicut magnitudo modica: binasqꝫ libras pōderis raro admodū exuperāt. Barba gemina

Mullei calcei — insigniūtur inferiori labro. Nomē eis fenestella a colore mulleorū calciamentorū datum putat Mullū octoginta librarū in mari rubeo captū Licinius Mutianus ꝓdidit. Festꝰ vero ait q̄ mullei calcei erāt regū albanoꝝ ꝛ post patritioꝝ a mullando .i. suendo dicti. Mullus vero trigla: est grecis. Philosophus aūt libro. iiij. de aīalibus scribit mulloꝝ feminas ꝛ maiores esse et viuaciores q̄ mares. Sex milibus: id est sex sestertijs: mille enī nūmos valebat sestertiū vt aiūt Ut perhibēt. vt asserūt assentatores: qui crispinū excusantes dicūt mullū fuisse sex librarū. Cōsiliū: scꝫ emēdi mulli. Precipuā: cerā principalē hereditatis partē. Ulterior: magis vltra ꝛ maior. Magne diuiti: latis specularibus. Seneca etiam epistola. octogesimaseptima sic ait. Nihil mihi videtur iam interesse algeat balneū ac caleat. Quāte nūc aliqui s rusticitatis damnat sci

pionē ꝙ̄ nō in caldariū ſuū latis ſpecularibus diē amiſerat: ꝙ non in multa luce decoquebatur.
Plinius aūt lib.xxxvi.ca.xxvi.ſcribit ꝙ ſpecularis lapis faciliore natura finditur in tenues cru-
ſtas. Et Martialis ait lib.viij. Hibernis obiecta notis ſpecularia puros Admittūt ſoles et ſi-
ne fece diē. operiebātur eñ ſpecularibus loca in domo voluptatis gratia: que ſic tecta Antrum
appellat Iuuenalis. Tale: vt mullū donauerit. Multa videm⁹: hoc ſcʒ tpe fieri: ⁊ ꝑ Criſpinū et
alios gule cauſa. Non fecit: ſcʒ gratia gule. Apicius: Seneca de cōſolatiōe ad Elbiā matrē hec
ait. Apicius noſtra memoria vixit: qui ⁊ in ea vrbe aliquando ex qua philoſophi velut corrupto
res iuuētutis abire iuſſi ſunt ſciētiā popine profeſſus ſua diſciplina ſeculū infecit: Cuius exitiū
noſſe opere preciū eſt: cū ſeſtertiū milies in culinā cōgeſſiſſet: cū tot cōgia principū ⁊ ingēs ca-
pitolij vectigal ſingularis comeſſationes ſuaſiſſet: ere alieno oppreſſus rōnes ſuas tūc primū
coactus inſpexit ſupfuturū ſupra ſeſtertiū cēties cōputauit: ⁊ velut multa fame victurus ſi in ſe
ſtertio cēties vixiſſet veneno vitā finiuit. quāta luxuria erat cui centies ſeſtertiū egeſtas fuit: ⁊
qđ alij voto petunt veneno fugit. Frugi vtilis poſteris quia ſe interemit. Succinctus papyro:
per id oſtendit eius inopiā ⁊ cōditionē viliſſimā. Papyro: papyrus naſcit̄ in paluſtrib⁹ egipti:
ex qua nauigia texunt: ⁊ e libro vela tegeteſq̄: necnō ⁊ veſtē: atq̄ ſtragula ac funes. Plinius li-
bro nono. Prouincia: ea proprie extra italiā dicebatur. Plinius in epiſtolis. prouincialis es an
italicus. Et Feſtus ait prouincie appellātur ꝙ populus romanus eas prouicit. i. anteuicit.

Speculari. lapis — Apicius — Papyrus — Prouincia

¶ Sed nūc de factis. ⁊c. Nunc inquit de factis leuiorib⁹ criſpini loquimur. Maiora aūt erūt — Aſcen.
qn̄ de ei⁹ delatiōib⁹ loq̄mur q̄b⁹ optimi viri interēpti ſunt: q̄ res reipublice magis ꝑnicioſa fuit.
Poſſem⁹ q̄ꝫ ſic intelligere vt ſit. Sed nūc h̄ factū criſpini reputat̄ eē de leuiorib⁹ pctīs: nō ꝙ le-
ue ſit: ſed q: leue reputat̄ a domitiano in ipō criſpino cū in alio fuiſſet letale. Ordo ē. Sʒ nūc lo
quimur ſup. qđ poti⁹ dicerē ꝙ̄ locuti ſum⁹: q: non grauī⁹ peccatū eſt guloſitatis de q̄ nūc loq̄t̄ ꝙ̄
inceſti. Loq̄mur igit̄ de leuiorib⁹ ſup. pctīs aut facinorib⁹ criſpini locuturi poſtea de maioribus
Vel ſic. ſʒ ſup. hoc factū criſpini reputat̄ nūc de leuiorib⁹: ⁊ tn̄ ſi alter feciſſet idē: caderet. i. mor
tē oppeteret: ſub iudice morū videlʒ domitiano. Dico inq̄t ꝙ hoc leue reputat̄ in criſpino. Nā il
lud qđ foret turpe titio ⁊ ſerio (vel ſeio vt multi legūt) bonis. i. reipu. vtilib⁹ eq̄tib⁹. decebāt cri-
ſpinū. q̄d agas. i. q̄d facias ꝯ eū: quū. i. q: ita ē ꝙ dira pſona criſpini. i. ipē criſpin⁹ eſt fedior om-
ni crimine: ⁊ h̄ hyperbolice: nā emphatice diceret de criſpino ꝙ ſit ipā luxuria aut ipʒ ſcel⁹. ſʒ hy-
perbola eſt cū dicit ꝙ fedior ſit oī crimīe. Incipit aūt oſtēdere vitia ei⁹. Primū guloſitatē dicēs
ipē criſpin⁹ emit mullū. i. talē piſcē quē vulgo barbionē aut barbonē dicūt a barba inferioris la-
bri. ſex milib⁹ ſup. nūmū: equātē. i. eq̄parātē ſane. i. certe ſeſtertia: q̄ ſingula mille nūmos conti-
nēt paribꝰ libris. i. ſicut ſex milib⁹ emit: q̄ faciūt ſex ſeſtertia: ita pēdebat̄ ſex libris: vt. i. ſicuti ꝑ-
hibēt. i. atteſtāt̄ aſſētatores q̄ loquūt̄ maiora de magnis. Ego laudo cōſiliū. i. induſtriā ⁊ artē ar
tificis. ſ. criſpini: ſi abſtulit. i. callide acq̄ſiuit ſibi tanto munere. i. ꝑ tā delicatū ⁊ magnū piſcem
p̄cipuā cerā. i. p̄ncipalē ꝑtē in tabula teſtamēti: ſenis orbi. i. nō habētis liberos. Dicit aūt laudo
ꝓ laudarē: ⁊ abſtulit ꝓ abſtuliſſet: niſi qđ mihi vero ſil'e ſit: hec v̄ba ſūt pſone introducte rn̄dēt̄
⁊ dicētis. ego laudo cōſiliū artificis ſi q̄dē abſtulit. ⁊c. Eſt rō vlterior. i. vltra iā dictā: q̄re potuit
prudēter mullū tanti emiſſe: ſi miſit magne. i. ꝑdiuiti amice: q̄ vehit̄ latis. i. āplis ſpecularibus
ſup. lapidib⁹ in antro clauſo. i. q̄ latiſſimā domū aut porticū ad delitias ſuas ſoli⁹ ſpecularib⁹ lapi
dib⁹ ornatā hʒ: ſʒ ſecluſam a pplo vt q̄etior ſit: ⁊ ita videt̄ ab ijs q̄ ingredi nō pn̄t a ꝑte q̄ viā pu-
blicā reſpicit antrū clauſū: ⁊ ita intelligi pōt vehi in porticu ſua: ſicut iā de criſpino dictū eſt. et
ꝑ h̄ ſiḡt̄ ditiſſima. Rn̄det poeta. Nil tale expectes. i. nō debes aliq̄d tale expectare: q: ipē emit ſi
bi. i. ad gulā ſuā. Nos videm⁹ multa fieri gr̄a gule q̄ nō fecit apici⁹ hō ꝑditiſſima ſui tpis gula.
miſer ⁊ frugi: aut ironicos h̄ dicit: aut miſer ⁊ frugi reſpectu criſpini: aut miſer q: ad inopiā re
dact⁹ ſibi viſus ē cū tn̄ ſup̄ cēties ſeſtertiū adhuc poſſideret: ⁊ frugi. i. vtilis ijs q̄b⁹ cēties ſeſter-
tiū reliq̄t mortē veneno oppetēs vt Sene. ſcribit. Exclamat ḡ poeta ꝯ criſpinū dicēs. o criſpi-
ne anne tu quōdā ſuccinctus. i. ſuccīctim veſtit⁹ papiro. i. veſte facta ex pellicula aut mēbranula
papiri. i. cāne grādioris: patria. i. q̄ plurima naſcit̄ in egipto q̄ ē patria tua. feciſti ſup. hoc inquā
h̄. i. tā enorme p̄ciū ſquame. i. piſcis quē ꝓpt̄ ſpēʒ q̄ ſquama noſcit̄: nō ꝓpt̄ ſaporē tāti emiſti. ⁊ ē
imitatio Horatij in ſmōib⁹ q̄ dicit quoſdā appetere pauones nō ꝓpt̄ ſaporē ſʒ ꝓpt̄ colorē ſeu ꝓ-
pter plumas: cū tn̄ plumas nō comedāt: ſicut nec criſpinus ſquamas mulli. ipē piſcator q̄ cepit
aut vēdidit piſcē potuit fortaſſis emi minoꝝ. i. minori p̄cio ꝙ̄ ipē piſcis. Prouicia vtpote aphrica
aut alia vbi ager car⁹ ē: vēdit tāti. i. tāto p̄cio agros: q̄ ſatis ſunt ad familiā vnā alēdā: quāti ſup-
ple emiſti piſcē: ſed appulia q̄ eſt ꝑs italie vēdit etiā agros tāti: ſʒ maiores ꝙ̄ prouincia.

Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorē?cum tot sestertia partem
Exiguam:⁊ modice sumptam de margine cene
Purpureus magni ructaret scurra palati?
Jam princeps equitum magna qui voce solebat
Uendere municipes fracta de merce siluros?
Incipe calliope licet hic considere:non est
Cantandum:res vera agitur:narrate puelle
Pierides:prosit mihi vos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret flauius orbē
Ultimus et caluo seruiret roma neroni:
Incidit adriaci spatium admirabile rhombi
Ante domum veneris:quā dorica sustinet anchō
Impleuitq; sinus. neq; enim minor heserat illis
Quos operit glacies meotica:ruptaq; tandem
Solibus effundit torpentis ad ostia ponti:
Desidia tardos et longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbe liniq; magister
Pontifici summo:quis enim proponere talem
Aut emere auderet?cum plena ea littora multo
Delatore forent:dispersi protinus alge
Inquisitores agerent cum remige nudo:
Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem
Depastumq; diu viuaria cesaris:inde
Elapsum veterem ad dominum debere reuerti.
Si quid palphurio:si credimus armillato.
Quicquid conspicuū:pulchrūq; est equore toto
Res fisci est vbicunq; natat:donabitur ergo
Ne pereat iam letifero cedente pruinis
Autumno:iam quartanam sperantibus egris
Stridebat deformis hyems:predamq; recētem
Seruabat:tamē hic properat velut vrgeat auster

Man.

¶ Quales tūc epulas. Postq̄ poeta Crispini vitia patefecit: iā in Domitiani gulam inuehitur.

Induperator — Epenthesis

Induperatorē:pro impatorē:est enī epēthesis:id est:interpositio. Alij parenthesim vocāt:quidam pleonasmū appellant: qđ Donatus ⁊ Diomedes scribūt. Nos vero latius:in carmine figurarum. Quū:quādo. Tot sestertia.i.sex. Partē:appositio est. Modice respectu gulosi impatoris: vel ironia est. Scurra:irrisor:parasitus adulator. Purpureus Crispinus

Crispinus

enī inter equites ascriptus erat: hinc ⁊ prius dixerat Crispin⁹ tyreas humero reuocāte lacernas Princeps equitū. Tacitus libro xvij. sic ait. Septimādecimā cohortē e colonia hostiēsi in vrbem acciri Otho iusserat Armande eius cura Vario Crispo tribuno

Varius — Municipes

e pretorianis data. ⁊c. Municipes:in eodē municipio natos. in nilo enim nascūtur. Municipes itē erāt vt Festus ait qui ex alijs ciuitatib⁹ romā venissent: quib⁹ nō licebat magistratū capere: sȝ tantū muneris ptē:vt fuerūt cumani acerrani. ⁊c. Gelius quoq; lib. xv. cap. xiij. ait: ꝙ municipes erāt ciues romani ex municipijs suo iure ⁊ legib⁹ suis vtētes: muneris tantū cum populo romano honorarij pticipes a quo munere capescēdo appellati videntur.

Silurus

Siluros:silurus in nilo ē grassaturq; vbicunq; est omne animal appetens: equos innatantes sepe demergens:precipue in Me

Menus

no germanie amne propter lisbo um:et in danubio. Plinius libro nono caplo decimotertio. Fracta:putrida. Cantandum:fingendum poetico more.

Pierides — Pierus mōs

Pierides: ee dicte sunt muse a pierio monte:vt scribit Festus. Est autē pierus mons thessalie:qui ad macedoniā protenditur. Auctore Plinio libro quarto. In Hesiodi autem theogonia legitur ex Joue ⁊ Mnemosyne musas in pieria natas.

Pueri — Puelle

Puelle: olim puere pro puelle. Varro de vita patrū: pue

ri liberi ⁊ puere ministrabant.pueritia quoqꝫ pro puritas.Auctor est Nonius.Et Festus ait ꝙ puelli pueri dicebantur per diminutionē.Puellas:quasi puras et virgines. Flauius vltimus. Domitianū intelligit.De gente autem flauia scribit Trāquillus ꝙ obscura fuit initio.Naꝫ Tit⁹ Petronius municeps rheatin⁹ fuit filiūqꝫ habuit sabinū:cui mortuo Vespasia polla Sabinus et Vespasian⁹ liberi fuere supstites.Maior Sabinus ad prefecturā vrbis.Minor Vespasian⁹ ad principatū vsqꝫ processit:q̄ ex Domicilla vxore liberos tulit Titū ⁊ Domitianū ⁊ Domicillā. Vxori ⁊ filie supstes fuit:vtrāqꝫ aūt adhuc priuat⁹ amisit.Titus ei successit in principatu. Tito vero Domitian⁹ vltim⁹ quidē flauie gētis princeps.Caluo Neroni.i.domitiano:sic eñ appellatus est immanitate atqꝫ seuitia.Ausonius de ordine.xij.imperatorū:His decimus fatoqꝫ accitus Vespasian⁹.Et titus imperij felix bonitate: secutus frater: quē caluū dixit sua roma neronē.Trāquillus itē ait.Caluitio ita offendebat vt in cōtumeliā suā traheret sicui alij ioco vel iurgio obiectaretur.Ait idē in Tyberio ꝙ nero lingua sabina fortis ac strenuus significat.Laceraret:Domitianus Aretinū Clemētē cōsularē capitis cōdēnauit:Flauiū clementē patruelem suū illiusqꝫ etiā filios interemit:plura videto apud Suetoniū.Adriaci rhōbi: Adriā inclitam ciuitatē fuisse memorie proditū est:a cuius noīe modica trāspositione sumpta ⁊ sinus appellat⁹ est Adriaticus.Strabo scribit libro.v.Rhombi: rhōbus piscis est planus cui dextrū latus resupinatū est.Plinius ait lib.ix.Et Martialis lib.xiij.inquit.Quāuis lata gerat patella rhōbū. Rhōbus latior est tamē puella.Plinius libro.ix.cap.liiij.scribit ꝙ rhombus rhauenne optimi saporis habetur.Dorica ancon:Mela scribit in piceno vrbē esse:que in angusto duorū promōtoriorū ex diuerso coeuntiū inflexi cubiti imagine sedet:et ideo a graijs dicta ancona inter gallicas italicasqꝫ gentes quasi terminus interest.Plinius aūt scribit libro tertio ꝙ ab siculis colonia ancon apposita est promōtorio cunero.In ea vt etiam Catullus ostendit Venus colebatur.Ancon aūt cubitū significat.Dorica:Dorus dorienses pernaso affines habitatores constituit:sibiqꝫ supstites a se vocatos reliquit.Auctor est Strabo libro.viij.Et Plinius libro.vi.c.ij. scribit tris tantū gentes grecas iure dici.Doricam:Ionicā:Eolicam.Ceteras barbarorū esse. Sinus retiū scilicet.Minor:rhombus.Hesrat in retibus.Illis:rhombis.Glacies meotica: scribit Dionysius meotidē paludē in superiori asie parte:intra quam tanais dilabitur: multoqꝫ prius inflatus borea immēsam illuc cōuehit glaciē:infelicesqꝫ illos facit qui vicina incolūt loca Strabo vero libro vndecimo scribit:Meotim lacū esse qui tanaim recipit: sic etiā Plinius libro sexto.Et philosophus libro nono de aīalibus sic ait. Apud meotidē paludē lupos esse piscatorū familiares aiūt,et nisi partē suā a piscatoribus acceperint retia quū in terra expansa reficcantur lacerare. Ad ostia ponti:Mēsura ponti a bosphoro ad meotidis lacū protēditur:vt scribit Plinius libro sexto vbi etiā dicit ꝙ ora ipsa bosphori vtrinqꝫ ex asia atqꝫ europa curuatur in meotim.Torpentis:segnis frigidi glaciati.Pontifici summo:De domitiano etiā Plinius Cornelio scribens ait:qui vt pontificis maximi iure reliquos pontifices non in regiam sed in albanam villā cōuocauit vt incesti Corneliā maximillā condēnarēt. Proponere:publice ponere ad vendendū.Alge marini littoris quod alga spargitur. Agerent:accusationē tractarent. Remige nudo:piscatore paupere.Viuaria cesaris:piscinas eñ Domitianus habuit:vbi auctore Plinio pisces noīatim ad escam veniebant.Palphurio:Palphurius Sura: et Armillatus magni viri fuerant:sed delatores postea euaserunt:de quibus lege Tranquillū in Domitiano et Caligula:ac Probum: vel hos fisci causas agentes accipimus.Suetonius autem sic ait de domitiano:sed et capitolino certamine cunctos ingenti consensu precantes vt Palphuriū Suram restitueret pulsum olim senatu: ac tunc de oratoribus coronatū nullo responso dignatus tātūmodo iussit voce preconis.Fisci fiscus saccus est publicus:quem habent exactores:in quo mittūt debitū publicum:quod regi redditur.Pedianus libro secundo Verrinarū scribit ꝙ fisci erant vtensilia ad maioris summe pecunias capiendas.Unde fiscus pecunia publica ⁊ confiscare dici solet.Ne pereat:perdatur:nam piscatori ablatus fuisset ab inquisitoribus. Letifero autūno. Ouidius in arte de autūno ait.Aere non certo corpora langor habet. Et Iuuenalis satyra decima.Quot themison egros autumno occiderit vno.De autumno autem latius in satyra sexta ibi scilicet Septembris ⁊ Austri.Quartanā sperātibus egris.Alcinous scribit egrotationū causas complures esse.Primum quidem elementorum aut defectum aut superabundantiā ac trāsmutationem ad aliena loca. Febris quidem continua fit quū ignis superabundat.Quottidiana vero quū aer.Tertiana quū aqua.Quartana autem quū terra.Dicemus autem de quartana latius in satyra nona.Hic:piscator.Auster:Plinius libro secundo capitulo q̄nquagesimonono

Flauia gens

Caluus nero
Domitiani
caluitium

Adria
Adriaticū
mare
Rhombus

Ancon

Dorus
Dorienses
Grece gētes
Meotis pal⁹
Lupi

Pōti mēsura

Domitianus
pōtifex sum.

Palphurius
Sura
Fiscus

Autumnus
Egrotationū
cause
Febris

Auster scribit ꝙ huid' est auster ꝑferti italie:nā aphrice seren' ē.saluberrim' oīm aqlo.noxi' auster.no
Aquilo ctu auster:iterdiu aqlo vehemētior.de austro tñ mlto pl'a videto sat. vi.ibi Septēbris ⁊ austri.
Ascen. ¶ Quales tūc epulas ⁊c.Si inqt tanti cōstat gula vilissimi hoīs:quāti erit impatoris domi tiani.q.d.maximo ꝑcio.q: sanguine multoꝝ:vt in descriptione cene ex rhōbo capto ⁊ domitiano oblato cōsequēter ꝓsequit ondens adulatoꝝ pniciosissimū malū. ¶ Ordo est.Quales epulas putemus.i.putare debeam' ipm induparorē.i.impatorē domitianū:p epēthesim em̄ cā metri interposuit du. glutisse.i.tanꝙ rē dulcē ingurgitasse aut deuorasse: glykys eni dulce est tūc cū.i.qñ:purpure'.i.purpura indut':scurra.i.captator risus ex turpibus verbis nō habita rōne psone sue:palati.i.palatij:magni:q: impatorij:videlȝ crispinus ructaret.i. vsqȝ ad ructationem ingurgitaret tot sestertia.i.sex q̄ multa sunt ꝓ pte cene talis hoīs:vnde dicit p appositionē: tot sestertia sup.existētia exiguā.i.modicā ptem ⁊ sumptā de margine:de extrema pte: modice cene:respectu aliarū cenarū eius.scurra dico olim sup.iā princeps.i.magister equitū q̄ solebat vēdere magna voce more eorū qui in pagis ⁊ minorib' oppidis pisces venales nūciant se habere siluros pisces in nilo frequētes:municipes.i.ꝭm mācinellū in eo municipio captos vnde crispin'.velut dixi:venales ī municipijs ⁊ viliores ꝙ quos rome vēdere posset:vñ addit de merce fracta.i.putrida.vel accipiēdo ꝯtentū ꝓ ꝯtinēte.i.de corbe manco ⁊ rupto.Incipe calliope ⁊c.Qr dictū est.Quales tūc epulas:q.d.ꝑciosissimas:describtur' qualē piscē domitian' glutiuerit:inuocat nimiū facete musas q̄si vo rē tantā sine numinis auxilio exequi nō posset.Et id oē facit cuȝ scōmate.i.amara irrisione.O calliope:dulcis vocis dea q̄ heroica.i.maxima q̄qȝ scripturis auxilio eē soles:incipe sup.mihi rē memorare quā dicere paro:licȝ.i.licitū est cōsidere.i.descēdere vt sedeā ⁊ quietē capiā:hic.i.in hac re quā dicere paro:alij hñt ꝯsistere.i.retinere cursum vene satyrice:⁊ graui' dicere.vñ subdit:nō est cātandū.i.nō oprtet cātare tanꝙ iocularia aut fabulosa:q: res va agit:⁊ o pierides.i.o muse puelle.i.adhuc vgines ⁊ pure:narrate mihi beniuole sup.rē:⁊ ꝓsit mihi dixisse.i.appellasse vos puellas.Cū.i.qñ vltim' flaui'.i.domitian' qui nūc est vltim' d̄ flauioꝝ gēte laceraret.i.crudelitate sua tyrānica dissecaret:orbē.i.mūdū: semianimū.i. semiuiuū ⁊ semimortuū:⁊ roma ꝟuiret.i.in ꝟuitutē redacta obediret neroni caluo.i.domitiano sic agnoīato:spaciū.i.āplitudo ⁊ magnitudo:admirabile.i.admiratiōe digna:rhombi:i.talis piscis:adriaci.i.nutriti in mari adriaco:incidit.i.a casu portum aut sinū intrauit:ante domuȝ id est edē veneris:quā domū:ancon ciuitas illa dorica.i.a doricis cōdita:sustinet.i.cōseruat.⁊ impleuit sinus.i.angulos ⁊ curuaturas maris iuxta portū:em̄ pro q: heserat.i.adheserat vel retibus vel littorib' ⁊ arene ꝓpt magnitudinē:nō minor.i.existēs nō mior illis: quos glacies meotica i.meotis paludis q̄ est in supiori asie pte:operit.i.tegit tota hyeme ⁊ pingues facit:⁊ ipa glacies rupta.i.soluta:tādē.i.p longā hyemē.effūdit.i.exponit: solib'.i.calori solis:ad.i.iuxta ostia.i.receptacula fluuioꝝ pōti illi' maris:torpētis.i.stagnātis ⁊ tarde aut parū refluētis:effūdit inquā existētes:tardos.i.min' agiles desidia.i.ꝓpter sessionē ⁊ in fundo hesionē:⁊ pigues lōgo frigore.Magister cymbe.i.nauicule:⁊ lini.i.retis linei:destinat.i.adiudicat deberi:sūmo pontifici domitiano.s.hoc monstrū.i.inuise magnitudinis rhombū:em̄ pro q:qs auderet ꝓponere.i.venalē añ cōspectū emētiū ponere:aut si ꝓposit' eēt:qs auderet emere taleȝ sup.piscē:q.d.nemo: cū.i.qñquidē ea littora in qb' capt' erat:forēt.i.essent plena multo delatore.i.occulto accusatore:⁊ cū inqsitores alge.i.qd cū alga herba illa vilissima quā mare ꝓijcit: merciū aut nauiū ad litt' ꝓijciat:dispsi ꝓtin'.i.āplit p oia agerēt sup.nauē ad piscatorē:potius ꝙ sic.i.accusationem tractarēt:remige.i.remigāte:nudo.i.apto vt piscator videre posset se visū eē talē piscē cepisse: agerēt inꝙ nauiculas suas:nō dubitaturi.i.vt tales q̄ nō dubitēt dicere piscē illū fugitiuū.i.q̄ effugerit ex piscina ipatoris:⁊ depastū eē diu viuaria cesaris:⁊ ipm elapsuȝ inde.i.ex viuarijs h̄ est piscinis cesaris debere reuerti ad veterē dominum.i.possessorē domitianū.s.Quinetiam si nos credim':qd.i.aliqd palphurio ⁊ armillato:quicqd est cōspicuū ⁊ pulchrū in toto equore est res fisci.i.ptinet ad fiscum.i.ad mensam impatoris:vbicūqȝ.i.in quocunqȝ loco siue publico siue priuato natat.ergo:q: retineri tute nō pōt rhōb' tant' donabit sup.impatori:ne peat.i.corrūpat:q: ali' emere nō auderet:⁊ h̄ poti' ꝙ ne pdat:q: ablat' fuissȝ ꝓpterea dico q: seqt iā letifero ⁊c.ironice ei dicit h̄.q.d.equū ē vt donet cito.q: iā finis ē autūni:⁊ frig' incipit vigere.q.d.non opus ē vt tātū ꝓpet:Pōt tñ sic itelligi:⁊ forte meli' donabit ergo ne peat.q: vēdere nō auderet ꝑcipue ea tēpestate q̄ diu cōseruari posset:⁊ ad impatorē icorrupt' aduehi:si em̄ alio tpe vēdidisset potuisset dixisse q: icorruptū attulisse nō potuisset.Dic igit ne peat:cum iuste auferat a delatoribus ⁊ a nullo audeat emi:et hoc autūno letifero.i.letū hoc ē mortē afferre solito.cedēte i.locum dante iā pruinis,i.vt galli dicūt gelu albo: vel matie roris congelate:quod intensi fri-

goris signū est:et egris sperātibus.i.timētibus:sicut primo eneid.At sperate deos memores fandi atq₃ nefandi.iā quartanā sup.febrē que in fine autūni aut annalis aut mortalis iudicatur Hyems.i.tēpestas hyberna:deformis.i.formositatē anni hoc est frōdes ⁊ flores delēs: stridebat.i.ventorū stridorē dabat:⁊ seruabat.i.preseruabat a putrefactione:predā recentē.i.nō salitā et tamē hic videlicet miser piscator properat.i.festinat portare rhōbū illū ad imperatorē:tāq̄ auster:vetus ille tepidus ⁊ humidus vrgeat.i.impellat timore corruptionis.

Vtq₃ lacus suberant:vbi q̄q̄ diruta seruat
Ignem troianum et vestam colit alba minorem
Obstitit intranti miratrix turba parumper
Et cessit:facili patuerunt cardine value.
Exclusi expectant admissa obsonia patres.
Itur ad atriden:tunc picens accipe dixit
Priuatis maiora focis:genialis agatur
Iste dies:propera stomachum laxare saginis:
Et tua seruatum consume in secula rhombum:
Ipse capi voluit:quid apertius?et tamen illi
Surgebant criste:nihil est quod credere de se
Non possit quum laudatur dijs equa potestas

¶Diruta alba:a Tullo hostilio scil₃.Strabo lib.v.scribit q̄ alba diruta est tēplo dūtaxat excepto: fuerat aūt illud veste:superi⁹ em̄ dixerat q̄ Amuli⁹ Numitoris filiā syluiā veste sacerdotē cōstituit.Vestā minorē ad differētiā tēpli veste in vrbe constructi a Pōpilio qui auctore Liuio virgines veste legit.alba oriūdum sacerdotiū ⁊ genti conditoris haud alienū.Turba sacerdotū albanor₃ scilicet:nā vt scribit Trāquillus celebrabat Domitianus et in albano quotannis q̄nquatria minerue:cui collegiū istituerat: et quo forte ducti magisterio fungerentur: redderētq₃ eximias venerationes ⁊ scenicos ludos:sup que oratorū ac poetarū certamina. Cessit:locū dedit.Exclusi:a pastu rhōbi scil₃:et a valuis.Admissa: recepta interi⁹.Obsonia:ea sunt q̄cūq₃ pani ⁊ vino addūtur.Patres qui Domitianū fuerant comitati.Atriden:Domitianū:nā sicut Orestes matrē occiderat: ita Domitian⁹ Flauiū clemētē patruelē suū illiusq₃ filiū trucidauit:et plures.Picēs:piscator ex piceno.Picena regio inq̄t Festus in qua est Asculū dicta:q̄ sabini cū asculū proficiscerētur in verillo eorū picus cōsederat. De piceno aūt multa Plini⁹ libro.iij.ca.xiij.Genialis voluptuosus ⁊ cōuiualis.nā quotiēs voluptati operā damus indulgere dicimur genio:vt etiā Seruius edocet.Laxare:aperire.Saginis:pingui. Dijs equa potestas.Trāquillus ait de arrogātia Domitiani q̄ cū pcuratorū suorū noie formalē dictaret epistolam sic cepit.Dominus ⁊ deus noster sic fieri iubet:vnde institutū post hac vt ne scripto quidē ac sermone cuiusq₃ appellaretur aliter.

Man. Alba

Quinquatria minerue

Domitiani seuitia

Picenum

Domitianus dn̄s et deus

¶Vtq₃ lacus.⁊c. Ondit quō oblatus ē piscis.Ordo est .vt.i.postq̄ lac⁹ qui erāt sub menib⁹ albe:suberāt sup.piscatori.i.postq̄ supauerat lac⁹ ⁊ appropinq̄rat albe:vbi tūc domitian⁹ in collegio sacerdotū erat:vbi:in q̄b⁹ lacub⁹.alba q̄q̄ diruta.i.deleta a tullo hostilio tn̄ sup. fuat ignē troianū q̄ ppetu⁹ erat:⁊ colit vestā deā v̄ginitat q̄ p ignē sig̃t:minorē q̄ q̄ rome a numa coli iussa ē.turba miratrix obstitit parūp.i.puo tpe piscatori intrāti.i.volēti itrare:⁊ cessit.i. locū dedit: value.i.ianue patuerūt.i.apte sūt apportāti.s.facili cardine.i.reuolucro earū.p̄res.i. senatores exclusi:expectāt obsonia admissa.i.rhōbū:quē pluris q̄ p̄res faciebat ipator:itur ad atridē.i.terrificū ⁊ magnanimū ipatorē domitianū q̄ agimēnōi cōpād⁹ē: ⁊ hoc ironice.velvt māci.dicit tāq̄ ad orestē atride nepotē ⁊ matris interfectorē:tūc picens adulator ille dixit o impator accipe obsonia maiora:id ē excellētiora focis p̄uatis.i.q̄ q̄ debeāt coq̄ in focis p̄uator.iste dies agat genialis .i.sicut is in quo genio.i.deo nate īdulgeri sol₃ .hoc ē natalis quo voluptati ⁊ libidini maximā operā dabant: ppera laxare.i.euacuare saginis.i.pingui pristino:vel poti⁹ laxare.i.recreare ⁊ latū reddere stomachū tuū saginato pisce: ⁊ cō sume rhōbū seruatū a fatis.s.in.i. vsq₃ ad tua secula.qđ patet q: ipē voluit capi. q̄d apti⁹ inq̄t poeta posset mētiri: vel sunt v̄ba picētis quid apti⁹ q̄ capi voluisse.q.d.nihil ⁊ tamē criste.i.spine surgebāt illi.s.rhōbo pre indignatione q̄ capt⁹ esset.verum nihil est qđ potestas equa.i.equalis dijs.i.domitian⁹ qui se dn̄m ⁊ deū volu it appellari.i.cui psuasū est q̄ deus esset nō possit credere de se quū laudatur.

Ascen.

Sed deerat pisci patine mensura: vocātur
Ergo in concilium proceres: quos oderat ille
In quorum facie misere magneqꝫ sedebat
Pallor amicitie: primus clamante liburno
Currite iam sedit: rapta properabat abolla
Pegasus attonite positus modo villicus vrbi.
An ne aliud tunc prefecti? quorũ optim⁹ atqꝫ hic
Interpres legum sanctissimus: omnia q̄q̄
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Justitia: venit et crispi iucunda senectus.
Cuius erant mores: qualis facundia: mite
Ingenium: maria ac terras populosqꝫ regenti
Quis comes vtilior: si clade ꝛ peste sub illa
Seuitiam damnare: ꝛ honestum ferre liceret
Consilium? sed quid violentius aure tyranni:
Cum quo de pluuijs: aut estibus: aut nymboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunq̄ direxit brachia contra
Torrentem: nec ciuis erat qui libera posset
Verba animi proferre: et vitam impendere vero
Sic multas hyemes: atqꝫ octogesima vidit
Solstitia: his armis illa quoqꝫ tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat acilius eui
Cum iuuene idigno quē mors tam seua maneret
Et domini gladijs iam destinata: sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus.
Unde fit vt malim fraterculus esse gigantum.
Profuit ergo nihil misero: q̄ cominus vrsos
Figebat numidas albana nudus arena
Venator: quis enim iam non intelligat artes
Patritias? quis priscum illud miretur acumen
Brute tuum? facile est barbato imponere regi.

Man.

¶ Sed deerat: propter insolitā magnitudinē. Magne imperatorie. Liburno: precone: a liburnia que dalmatie iūgit. Sedit in cōcilio scz. Properabat: ad cōciliū. Abolla: militari veste seu potius phisolofica: de qua latius supra.

Pegasus

Pegasus: is alban⁹ ciuis erat: et iure cōsultus ꝛ causidic⁹. De quo in vitis principū per eliū spartianū: fuit autē ab Vespasiano vrbi prefectus: vt Pomponius tradit in origine iuris. De eodez quoqꝫ pegaso libro secūdo institu. in rubrica de fideicōmissarijs hereditatibus. §. postea vero: fit mētio. Attonite: propter Domitiani seuitiā ac scelera. Villicus: quia albanus ciuis: non aūt romanus. Aliud: scilicet erāt ꝙ villici. Optimus: videlicet erat. Diris: asperis: infestis: detestabilibus. Inermi: debili sine vi ꝛ potētia. Venit: in cōciliū. Crispi: Tacitus libro. xvij. sic ait.

Vibius

Vibius Crispus pecunia potentia ingenio inter claros magis ꝙ inter bonos. ꝛc. Libro vero. xiiij. de Nerone scribens ita dixerat: fine anni

Vibi⁹ secund⁹

Vibius secūd⁹ eques roman⁹ accusantibus mauris repetūdarū dānatur: atqꝫ italia exigit: ne grauiore pena afficeret Vibij Crispi fratris fauore enitus. hic idē crisp⁹ vt Trāquill⁹ scribit: Cuidā interrogāti esset ne qs int⁹ cū Cesare nō absurde rn̄dit ne musca quidē.

Domitiani musce

Domitian⁹ em̄ inter initia principatus quottidie secretū sibi horariū sumere solebat: nec quidē amplius ꝙ muscas captare ac stilo preacuto cōfigere. Erant mores scz tales. Regēti: domitiano scz Clade: calamitate periculo illius tpis. Seuitiā: qua qdē Domitianus vtebat. Unde Suetoni⁹ ait ꝙ celerius ad seuitiā desciuit: ꝙ ad cupiditatem. Violentius: terribilius. Aure: auditu. Seneca i epistolis inquit: vtrūqꝫ enim vitium est: et omnibus credere et nulli. Tyranni: Domitiani. Nam si aliquid audisset non placiturū eos peremisset. De pluuijs aut estibus: id est de re parua ꝛ leuissima: scribit enim Trāquillus ꝙ

Domitianus multos peremit leuissima de causa. Fatum: mors Jmminebat instabat. Jlle Crisp⁹
Brachia: mentē ⁊ animū metaphora est a natātibus: q̄ cōtra aquas natare refugiūt. Torrentē
impatoriā volūtatē. His armis. i. assentatione. Jlla: impatoria scʒ: impēdere cōsumere vitā di-
cēdo verū. Solstitia: ea duo sunt brumale ⁊ estiuū. ix. cal. ianuarij brumale solstitiū ē. Estiuū ve-
ro. viij. ⁊. vij. ⁊vi. cal. iulias: in quo fauoni⁹ ⁊ calor. Auctor est colu. li. xij. c. ij. Solstitiū Uarro scri Solstitia
bit ꝙ sol eo die sistere videt̄ appellatū. Proxim⁹: crispo. Properabat: ad cōciliū. Acilius: Tran
quill⁹ de Domitiano sic. Cōplures senatores in ijs aliquot cōsulares interemit: ex q̄b⁹ ciuicā ce-
realē in ip̄o asie procōsulatu. Saluidienū orsitū Aciliū glabrionē exilio quasi molitores noua-
rū rerū. Cū iuuene: quis hic fuerit latet. Dn̄i: domitiani. Olim: iāpridē. Nero em̄ vt Suetonius Acili⁹ glabrio
ait nobilissimo cuiqꝫ exitiū destinauerat. Prodigio: mōstro. Par: similis. Gigantum. i. malim
esse ignobilis ⁊ incerto patre natus sicut gigātes nati ex terra ⁊ sanguine titanū: vt li. i. meta.
Ouidi⁹ indicat. Cominus. i. ense. Numidas vrsos: Numidia pars est libie masinisse clara noīe: vt
scribit Pli. li. v. Jdē quoqꝫ li. viij. ait. Annalib⁹ notatū est Domitiū enobarbū edilē curulē vrsos Numidia
numidicos. C. ⁊ totidē venatores ethiopas in circo dedisse: sed mirari adiectū numidicos fuis-
se: cū in aphrica vrsos nō gigni cōstet. Albana arena: scribit Sue. ꝙ Domitianus armoꝝ nullo Ursi
vel sagittarū precipuo studio tenebat̄: ⁊ cētenas varij generis feras sepe in albano secessu cōfi
ciētē spectauere pleriqꝫ. Artes patritias. i. nobiliū astus: nobiles em̄ in theatrales pugnas de-
scendebāt: se fere stultos ostēdētes: quo impatoris seuitiā effugerēt: vti bruto cōtigerat de su-
perbo rege. De quo lege Pliniū de viris illustrib⁹: ⁊ Liui⁹ li. i. circa finē ait: Junius Brut⁹ tar-
quinia sorore regis natus iuuenis lōge alius ingenio q̄ꝙ cui⁹ simulationē induerat: is cū primo Juni⁹ brutus
res ciuitatis in q̄bus fratrē suū ab auūculo interfectū audisset: neqꝫ in aīo suo quicq̄ꝙ regi timē
dū: neqꝫ in fortuna cōcupiscēdū relinquere statuit: cōtēptuqꝫ tutus esse: vbi in iure parū presi-
dij esset. Ergo ex industria fact⁹ ad imitationē stultitie cū se suaqꝫ prede esse regi fineret. Bru-
ti quoqꝫ haud abnuit cognomē: vt sub ei⁹ obtētu cognominis liberator ille populi ro. anim⁹ la- Brutus
tens aperiret̄ tp̄e suo. ⁊c. Acumē: ingeniū prudentiā acuitatē naturalē sapientiā. Barbato re
gi: prisco ⁊ rudi: vti Tarquini⁹ sup̄bus fuerat prisca etate: qua quidē romani barbati erāt. Nam Tōsores p̄mi
teste Plinio libro. vij. in italiā ex sicilia venere tōsores post Romā cōditā anno. cccc. liiij. addu-
cente. P. Ticinio Mena vt auctor est Uarro lib. ij. capite vltimo de re rust. vbi etiā ait ꝙ olim
tonsores non fuisse assignificāt statue antiquorū ꝙ plereqꝫ habēt capillum ⁊ barbam magnam
Jmponere regi: id est decipere regē. Jmpono em̄ cū datiuo decipere significat. Ascen.

¶ Sed dederat. ⁊c. Jnuēta est poete occasio describēdi seuitiā domitiani: ⁊ p̄fidiā adulatoꝝ. ⁊
quā quisqꝫ apō domitianū vitā ageret: ideoqꝫ recēset cōciliū procerū: dicēs ip̄m vocatū ad hoc
vt disq̄rāt quo pacto piscis ille coqui debeat aut apponi: nō em̄ habebat̄ vas satis capax: nec di-
gnū videbat̄: talē piscē cōcidi. Ordo est. Sed mēsura patine. i. vasis patētis in quo piscis appo-
neret̄ deerat pisci. proceres ergo vocātur: in cōciliū. i. cōtionē ad capiēdū consiliū: quos proce-
res ille. s. domitian⁹ oderat: ⁊ in quoꝝ facie sedebat. i. apparebat cū vocati essent: pallor in signū
timoris misere q̄ miserū exitū habebat: ⁊ magne. i. impatorie amicitie. Pegasus vir ille alban⁹
positus. i. cōstitut⁹ mō. i. paulo ante: villic⁹. i. tāq̄ꝙ villic⁹. i. gubernator ville q̄ꝙ nūs eēt p̄fect⁹ vrbi
scʒ albane: attonite. i. p̄culse quasi tonitru iouis: edicto domitiani: ꝑperabat. i. ꝑperāter curre-
bat prim⁹: ⁊ hoc abolla veste tali rapta. i. celeriter accepta: ⁊ liburno. i. p̄cone ex liburnia clamā-
te: o ꝑceres sup. currite. i. celeriter venite ad cōciliū: nā sup. impator sedit. i. iā locū cepit Gra-
phice aūt expressit vocē clamātis ⁊ trepidātis nō em̄ multis verbis vtit̄: et tāq̄ꝙ de noto: nō di-
cit quis sedit: nec qui currāt. dico pegasus villic⁹: ⁊ si dicas ꝙ p̄fect⁹ esset: rn̄det. An ne prefecti
vrbis aliud sup. erāt tūc q̄ꝙ villici. Uel sic an ne p̄fecti tūc aliud sup. faciebāt q̄ꝙ pegasus q̄ ꝑpera
bat: q. d. nō: quoꝝ scʒ p̄fectoꝝ hic scʒ pegasus erat sup. optim⁹: atqꝫ sctissim⁹ interpres legū q̄ꝙq̄ꝙ
putabat oīa eē tractāda iustitia inermi. i. sine vi ⁊ potētia: ⁊ h̄ tp̄ib⁹ diris: q: tp̄a eēnt dira q̄b⁹ nō
liceret in malos impatori caros rigorē iustitie exeq̄: iucūda senect⁹ crispi. i. ip̄e iucūd⁹ senex cris
p⁹: venit ⁊. i. etiā: cui⁹ mores erāt sup. tales: q̄lis facūdia. i. dulces ⁊ amabiles: ⁊ ingeniū mite: id
est benignū ⁊ placidū. vn̄ Stati⁹. Lumina nestorei mitis prudētia crispi. ⁊c. Quis sup. eē possꝫ
comes vtilior domitiano sup. regēti maria terras ac populos. i. imperiū romanū ea cōtinēs: si li
ceret sub illa clade ⁊ cede quā domitian⁹ in bonos exercuit dānare seuitiā ⁊ ferre honestū consi
liū: q. d. null⁹. sʒ q̄d est sup. violēti⁹ aure tyrāni. s. domitiani. q. d. nihil. vtpote cū quo fatū. i. mors
amici. i. quē simulabat sibi amicū: locuturi de pluuijs aut estibus: aut nymboso: id est vētoso ve-
re ⁊ autūno scilʒ. i. de dispositione tēporis pēdebat: id est imminebat, igitur quia sciebat ea non

licere:nūꝙ direxit brachia cōtra torrentē.i.fluxum impetuosuȝ.hoc est nūꝙ quicꝙ fecit cōtra violētiā domitiani:nec erat sup.aliqs tūc tpis ciuis vel nec ipe crispus cū heret mite ingeniuȝ nō erat talis ciuis q̄ posset ꝓferre libera v̄ba animi:ꝛ impēdere v̄o vitam.i.qui vellet dicendo verū obire mortē inferendā a tyrāno. Hec oia pūt ironicos legi:q: tacitus crispū inter claros magis ꝙ inter bonos habendū censet. Sic.i.ꝑ assentationē aut per dissimulationē:ipe crispꝰ vidit multas hyemes:q: octoginta:ꝛ octogesima.i.octoginta solstitia sup.estiualia:hoc ē octoginta annos:quos vt accumulatius eloquereꝛ in hyemes ꝛ estates diuidit: sicut Virgiliꝰ in.i. eneid.triēniū dicēs. Tertia dū latio regnantē viderit estas Ternacꝫ trāsierit rutulis hyberna subactis. Accipit hic solstitia ꝓ estiualibus:sicut Virgiliꝰ in bucco. Solstitiū pecori defendite Nā si bina solstitia quadraginta annis dederit:iam nō erit senex:vidit inquam octoginta solstitia:tutꝰ his armis.i.vel hac comitate vel hoc silētio ꝛ dissimulatiōe: quocꝫ.i.etiā in illa.i.in seuissima aula. Aciliꝰ vir ille eiusdē eui ꝓperabat proximꝰ sup.crispo:cū iuuene indigno quē tā seua mors vt passus est ꝛ que destinata.i.addicta illi est gladijs domini.i.domitiani maneret.id ē certissime futura expectaret:dicit calderinꝰ hūc quocꝫ aciliū vocatū:quē qui sit latere mācinellus dicit:sed q: vt Seruiꝰ docet:quotiēs pris ꝛ nō filij nomē exp̄mitur:eodē noie fuisse credendi sunt:facile in sententiā calderini cōcessero:etiā si filiꝰ eius nō fuerit nisi valla domitiū appellaret. Sed senectus in nobilitate est. olim.i.iam a multis annis:par.i.similis ꝓdigio.hoc ē prodigiū creditur nobilis senex:q: vt etiā dicit Eccle.x. Ois potētatꝰ breuis vita. Et saty.x.dicturus est poeta. Ad generū cereris sine cede ꝛ vulnere pauci descēdūt reges ꝛ sicca morte tyrāni Unde.i.qua de re fit vt ego malim eē fraterculus.i.de genere gigātuȝ qui filij terre sunt:ꝛ ob id ignobiles:vtpote quoꝝ ꝑentes ignorētur. Qñ eñ specialia nescimꝰ ad generalitatē recurrimus:ꝛ ideo filij quoꝝ parētes sunt ignoti dicūtur auctore Seruio filij neptuni:ſm eos qui oia ex hūore ꝓcreari dicūtur:sic Tales milesius.vñ illud.iiij.geor.oceanūcꝫ patrē rerū. Qui v̄o ex terra potissimā originē hoies trahere dicūt:sic ꝛ fides hȝ:dicūt quoꝝ ꝑentes ignoti sūt esse filios terre:vñ Persius sat.vi. Presto ē mihi maniꝰ heres Progenies terre. Quere et me:q̄s mihi quartꝰ sit pater: Haud prōpte dicā:tñ adde etiā vnū: Unū:etiā terre est iā filiꝰ. Dicit aūt frater culꝰ ꝑ diminutionē:q: nō affectat molē corporis gigātei:sed ignobilitatē vt tutꝰ sit a ꝑsecutiōe tyrānoꝝ:respectu igiꝛ gigantū puus sit. Ergo cū mori debuerit:dicit eñ valla ꝙ cū acilij filiuȝ domitiū domitianꝰ occidisset ipm aciliū quo penas sentiret suauit incolumē. Nil ꝓfuit misero id ē domitio iuueni ꝙ venator ipe nudus.i.inermis vt domitiano eiꝰ rei studioso placeret figebat cominꝰ:de prope vt dicūt.i.ense vrsos numidas.i.magnos ꝛ feroces quāti ꝛ q̄les sunt in numidia pte lybie.in arena albana. Quis eñ nō intelligat iā artes patritias.i.patritiorū hoc ē ex patribꝰ seu senatoribꝰ ortorū:artes.i.calliditates:q̄ se infames exhibebāt ꝛ ob id stultos:vt seuitiam tyranni euitarēt.q.d.nemo.q: quilibet intelligit id eos ea gratia facere.o Brute q̄s miretur illud tuum priscum.i.priscis tpibus mirandū.acumen.i.ingeniū tuum:quo Tarquinij superbi superbiā euitasti.q.d.nemo:sed facile est imponere.i.fraudē facere aut imponere falsam opinionem regi barbato.s.Tarquinio superbo eo tpe nato:quo reges romani barbati ꝛ intonsi erant:sed nunc ꝓꝙ difficile esset callidos tyrānos latere aut circūuenire.

Filij neptuni

Filij terre

Melior:ꝙ iuuenis ille: erat eñ timore principis pallidꝰ. Ignobilis:ignobiles.n.tutiores erāt apud domitianū. Ibat:ad cōsilium:de Rubrio Gallo oino itelligendū est de quo Tacitꝰ li.xvij sic ait. Earū que brixelli egerāt cohortium p̄ces Rubrius Gallus tulit ꝛc. Item li.xviij.sic credere plericꝫ Flauij gabini consilijs cōcussā cecinne mentē mini stro sermonū Rubrio Gallo ꝛc. Veteris itacꝫ offense reus propter id poetā dixisse crediderim Et tñ:ꝙuis.s.reus offense veteris. Improbior:peior impuden-

Man.

Rubrius

Gallus

Nec melior vultu ꝙuis ignobilis ibat
Rubrius:offense veteris reus atqȝ tacende:
Et tamen improbior satyram scribente cinedo.
Montani quoqȝ venter adest abdomine tardus
Et matutino sudans crispinus amomo.
Quantum vix redolent:funera duo seuior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro:
Et qui vulturibus seruabat viscera dacis
Fuscus marmorea meditatus prelia villa.

tior sup.erat.Satyra scribēte cinedo.i.illo:q̄ ⁊ si improbissim⁹ in alios tñ inuebit̄:qđ ē incōueni
entissimū.Carere em̄ dz omni vitio qui in aliū dicere patus est.vt Cice.inquit:potes etiā de Ne
rone cinedo intelligere.Nā vt scribit Tacit⁹ lib.xv.Pythagore nero nupsit.Taciti v̄ba hec sūt Nero nupsit
de Nerōe:ipe per licita atq3 illicita fedat⁹ nihil flagitij reliq̄rat:quo corruptior ageret.Nisi pau pythagore
cos post dies vni ex illo cōtaminatorū grege cui nomē pythagore fuit in modum solēniū cōiugi Nero in quin
orum denupsisset.inditū impatori Flameum:misit auspices duos:⁊ genialis torus ⁊ faces nu- tianum
ptiales cūcta deniq3 spectata q̄ etiā in femina nox operit.Jnde subdit hec Tacit⁹.Quintianus Montanus
molli corpore infamis:⁊ ab Nerone ꝓbroso carmine diffamat⁹ cōtumelias vltū ibat. Monta Curti⁹ monta-
ni.Tacit⁹ lib.xi.Trauli mōtani equitis romani meminit.Libro v̄c.xiij.de Julio Mōtano lib. nus
xxi.De alpino Mōtano.hic aūt de Curtio Mōtano intelligēdū.de quo Tacit⁹ li.xvi.sic ait.Et
Curtiū mōtanū detestāda carmina factitantē eludere ipune sinerēt:post subdit.Eniuero Mō
tanū probe viuentē neq3 famosi caris q: ꝓtulerit ingeniū extorrē agi.Et li.xx.sic:Cēsuit Curti
us Mōtanus vt Pisonis quoq3 memoria celebraret.Jnde subdit occurrit truci oratiōe Curti
us Mōtanus eousq3 progressus vt post cedē galbe dataz interfector Pisonis pecuniā:⁊ ab re
gulo appetitū morsu Pisonis caput obiectaret ⁊c.Js aūt Curti⁹ montanus etiā ad Domitiani Venter
tpa puenit:qđ predicta ostendūt:⁊ in tacito late patet. Vēter:vēter pect⁹ est pte priore:eius Jlia
q3 radix vmbilicus est:Cui radici ps subiecta in lat⁹ vtrūq3 ilia dr̄.vt scribit phs lib.i.de aialib⁹ Abdomē
Abdomine:abdomen a pube sursum v̄sus ad p̄cordia puenit auctore Celso.Et Pli.li.xi.Su Sumen
men ⁊ Abdomen idem eē ostēdit. Matutino amomo:Amomi vua in vsu est:frutice veneno- Amomum
so palmi altitudine:carpiturq3 cū radice:nascitur in armenia in media in ponto:vt docet Pli.li
bro.xij.Dyoscorides ait cpamomū genus est odoratissime herbe cuius frutex similis est botro
coloris ruffi:florem habet albū. Matutino:oriētali.a matuta.i.aurora. Funera:cadauera q̄
vngi solebant Ennius Tarquini corpus bona femina lauit ⁊ vnxit .Pompeius sup.adest.Pli-
nius libro.ij. in epistolis docet Pompeiū falconem causidicū fuisse:consulit em̄ ei vt creat⁹ tri- Pompeius
bunus abstineat actione causarū.Tacitus libro.xx.de Pōpeio syluano seu syllano (vtroq3 em̄ falco
modo in varijs locis scriptū est) meminit his verbis:Actum in senatu vt sexcenties sestertiū
a priuatis mutuū acciperetur:prepositusq3 ei cure: Pompeius syluanus: vtq3 ibidem apparet
fuit etiam is Domitiani temporibus.de nullo eorum tamē hic intelligendū fuerit. Verum de
Pompeio ruffo.is em̄ delator Domitiani tempore fuisse apparet.Plinius em̄ libro.iij.epistola
ad cornelium Minitianū ita scribit.Quinetiam duo consulares pompeius ruffus ⁊ Libo fru
gi leserunt eum Norbanū videlicet testimonio tanq̄ apud iudicem sub Domitiano Saluij libe
ralis accusatoribus affuisset:damnatus ⁊ in insulam relegatus est. Et qui:adest intellige.Fu-
scus:scribit Tranquillus domitianum expeditiones duas in dacos suscepisse:primā Appio sa Domitianus
bino consulari oppresso:Secūdā Cornelio fusco prefecto cohortium pretorianarū:cui belli sū- in dacos
mam cōmiserat.de fusco autem latius vide in satyra prima ibi.Cum fas esse putet. Villa mar Cor.fuscus
morea:preliari enim excogitauerat dū3 ibi in ocio esset.Nam vt scribit Tacitus libro.xvij.Cor
nelius fuscus vigens etate claris natalibus prima iuuenta quietis cupidine senatorium ordi-
nem exuerat. Seruabat viscera dacis:ibi enim oppressus est fuscus.de quo Martia.libro .vi.
Jlle sacri lateris custos martisq3 togati: Credita cui summi castra fuere ducis.Hic situs est fu
scus:licet hoc fortuna fateri:Non timet hostiles iam lapis iste minas.Grande iugum domi-
ta dacus ceruice recepit:Et famulum victrix possidet vmbra nemus. Dacis diuidunt̄ daci a Daci
germanis danubio vt scribit Tacitus.De eisdem vero latius Strabo.li.vij.

¶ Nec melior vultu.describit reliquos ad ꝯciliū citatos.¶ Vñ ordo est.Rubri⁹ gallus q̄uis Ascen.
ignobilis:tñ sup.nō ibat ad ꝯciliū:melior.i.ꝯfidētior vultu:q̄ scilicz ille iuuenis:q: vterq3 palle
bat timore:exñs reus veteris atq3 tacēde offense:duplex est hui⁹ offense expositio:aut stupri:qđ
scelus pre turpitudine nimirū tacendū est:aut vt mācinelli⁹ sentit cōtra calderinū:offense tacē
de.i.quā incurrit q: nō tacuit pro flauio sabino cōtra cecinā.Et q̄uis sup.nō melior eēt vultu:
hoc ē tantūdē timebat:tñ erat iprobior.l.ipudentior:cinedo.i.muliebria patienti:scribēte satyrā
i.carmē maledicū in alios qđ improbissimū est.Vēter mōtani.i.curtij.i.ipe curti⁹ mōtan⁹ ven-
trosus ⁊ piguis:tardus ꝓpt̄ pingue:abdomine.i.sumine adest q̄3.i.etiā ⁊ crispin⁹ de q̄ iaz in p̄n
cipio h⁹ satyre dictū ē sudās.i.distillās:amomo vnguēto ex flore amomi matutio.i.oriētali:vbi
s.sol matutino tpe orit̄:sudās sup.tm̄:q̄tū olēt vix duo funera.i.cadauera diuitū q̄ opobalsamo
amomo ⁊ eiusmodi cōdiri solebāt.Pōpeius.s.falco seuior.i.cū seuitia pitior aperire.i.facere in
tercidere:leui surfuro.i.modica delatione:iugulos.i.guttura multorū sup.aderat.Et fuscus me

ditatus ṗlia ī villa marmorea.i.in sūmo ocio: ⁊ tranquillitate: q̄ seruabat viscera.i.cadauer suū vulturibus.i.auib⁹ illis rapacibus: dacis.i.in dacia exītibus vbi opp̄ssus est.sup.aderat.

Et cum mortifero prudens veiento catullo
Qui nunq̄ vise flagrabat amore puelle.
Grande et cōspicuū nostro quoq̄ tēpore mōstrū
Cecus adulator: dirusq̄ a ponte satelles:
Dignus aricinos qui mendicaret ad axes.
Blandaq̄ deuexe iactaret basia rhede:
Nemo magis rhōbū stupuit: nā plurima dixit
In leuam conuersus: at illi dextra iacebat
Belua: sic pugnas cilicis laudabat ⁊ ictus:
Et pegma: ⁊ pueros inde ad velaria raptos.
Nō cedit veiento: sed vt phanaticus estro
Percussus bellona tuo diuinat: ⁊ ingens
Omen habes inquit magni clariq̄ triumphi:
Regem aliquem capies: aut de temone britanno
Excidet aruiragus peregrina est belua: cernis
Erectas in terga sudes: hoc defuit vnum
Fabritio: patriā vt rhōbi memoraret ⁊ annos.

Man. ¶ Et cū mortifero pru.ve.ca. De his ad Semproniū russum Pli.lib.iiij.ita scribit: Cenabat
Veiento: nerua cū paucis veiento recumbebat proximus atq̄ etiā in sinu. Dixi oīa quum hoīem noīaui: in
Catullus messalinus: cidit ſmo de Catullo messalino qui luminibus orbatus ingenio seuo mala cecitatis addiderat: nō verebatur non erubescebat non miserabat̄. quo sepi⁹ a Domitiano nō secus ac tela que ⁊ ipsa ceca ⁊ improuida ferūtur in optimū quēq̄ cōtorquebat. De hui⁹ nequitia sanguinarijsq̄ sentētijs in cōmune oēs super cenā loquebātur. Hec ille. plura tñ diximus in satyra.iij.ibi. Ut te respiciat clauso veiento labello. Prudens: ironia est: vel serio dic̄: qm̄ doctus erat veiento: vt Taci.li.xiiij.ośdit. Cōspicuū: preclarum mirandū. Nostro quo.tē. Nā prius ēt talis fuerat catullus. Dirusq̄ a pō.sa. tanq̄ a ponte vbi mēdicant similes ceci imperatori satelles seuus effectus eēt ⁊ familiaris ac minister scelerū. Aricinos axes: solebant eñ egeni ī Aricino Cliuo mēdicare. vnde Mar. ait: Debet aricino cōuiua recūbere cliuo. Est autē Aricia
Aritia: in colle sita cui proxime subest Appia via vltra albā ad mille passus. Municipiū aūt Aricinum Cicero philippica tertia scribit vetustate antiq̄ssimū iure federatū ppinq̄tate pene finitimum Rome.s. splēdore municipiū honestissimū hinc Voconie: hinc Scatinie leges: hinc multe selle curules: hinc eq̄tes romani lautissimi plurimi ⁊ honestissimi. Deuexe: declinate pne ipm ppt cliuū qui etiā nūc extat. Sic: sil'r adulādo cū nil videret. Cilicis: gladiatoris nomen. Pegma:
Pegma: De pegmatis Seneca sic ait. hs ānumeres lz machiatores: q̄ pegmata p se surgētia excogitāt ⁊ tabulata tacite ī sublime crescētia: ⁊ alias ex inopinato varietates aut dehiscētibus q̄ coherebāt aut q̄ distabāt sua spōte coherētib⁹: aut his q̄ eminebāt paulatim in se residētib⁹. in quē sensum Mar. ait. Et crescūt media pegmata celsa via. Joseph⁹ itē li.vij. de triūpho Vespasiani et Titi pegma sic describit. Maxime aūt stupor erat machinarū q̄ portabātur siue pegmatum fabricatio: p quo℞ magnitudine timendū virib⁹ portantiū occurrētes timebāt: multa eñ in tertiū nidū quartūq̄ surgebāt: ⁊ magnificētia fabrice cū admiratōe delectabat: Pueros: laudabat etiā pueros q̄ erāt in pegmate. Inde a pegmate finitis ludis. Raptos: stupratos. Velaria loca
Phanaticus: vbi vela seruabant̄: q̄bus theatrū exornabat̄. Non cedit: catulli.s. laudationib⁹. Phanaticus
Estrus: q̄ p̄est phāo dr̄. Est aūt ordo: sz vt phanatic⁹ o bellona pcussus tuo estro diuinat. Estro.i. furore
Bellona: scribit eñ Festus estrū furorē dici greco vocabulo. dr̄ itez Asilus estreo ℞o insanio dicit̄: estre lateo me stimulor. Bellona: Tulli⁹ in li. de.n.d. scribit q̄ minerua iouis scdi filia inuētrix bello℞ fuit atq̄ p̄nceps: ⁊ ob id a nōnullis bellona appellata est: ⁊ soror martis ⁊ auriga. Hui⁹ aūt dee sacerdotes rē diuinā faciebāt pprij sanguinis effusiōe: quē ritū Lactātius li.i. ośdit: in ipaq̄ sanguinis effusiōe diuinū afflatū capiebāt ita vt p̄ntia explicarēt futura vaticinarent̄. Tybull⁹ eti

ain dixit. Hec vbi bellone motu est agitata ꝛc. Temone regimine. alludit enī ad curr⁹ quib⁹ britāni vtebātur in plijs. Aruirag⁹: britānie rex. Sudes: spinas cristas pinas. Fabritio: veiento Veiento
ni. Taci. ēt scribit li. xiiij. ita haud dispari crimie Fabriti⁹ veiento ꝯflictat⁹ ē: ꝙ multa ꝛ ꝓbrosa
in patres ꝛ sacerdotes cōposuisset his libris: qbus nomē codicilloꝝ dederat.

¶ Et cum mortifero. Eandē rē ꝓsequitur. Ordo est. Et veiento prudēs. i. callidus q̄ sciebat Ascen.
impatore vti: ꝛ vitā suā diu cōseruare. sup. aderat: ꝙ diu vixerit patet ex carmie Statij de bello germanico: vbi sic dicit Lumia nestorei mitis prudentia crispi Et fabius veiēto: potentē signat vtrūq; Purpura: ter memores implerūt noie fastos. ꝛc. aderat inquā cū Catullo. s. messalino ceco: sed mortifero. i. adulationibus ꝛ delationib⁹ mortē ferēte: q̄ flagrabat. i. ardebat amore puelle nunq̄ vise: q: cecus erat: existens grande ꝛ cōspicuū monstrū nostro tpe: q: cecus adulator: ꝛ dirus. i. crudelus: satelles. i. apparitor: assecla. i. cōtinuus comes domitiani: a ponte sup. assumptus: vel qui nequitiā suā visus est a ponte vbi mendici sedent deduxisse: dignus q̄ mendicaret ad. i. apud axes. i. currus aritiā tendētes aut inde redeūtes: ꝛ qui iactaret. i. de longe daret blāda basia. i. blanda verba q̄lia qui basia dare volunt habent: rhede. i. vehiculo tali: deuexe. i. deorsum vecte: hoc est in cliuo posite: cū vrbs sit in colle sita. nemo magis stupuit rhombū q̄ ille cecus: nā ipse cōuersus in leuam sup. partē dixit plurima de rhombo: at. i. sed belua marina sup. s. rhombus iacebat illi dextra. i. iacens erat dextera. est enī nti casus. ꝛ ipē laudabat sic. i. adulatorie ꝛ ipudenter: pugnā ꝛ ictus cilicis: illius gladiatoris ex cilicia: quē nō videbat. ꝛ laudabat sic pegma. i. talē fabricā aut machinā ligneā i qua ludebat̄ ꝛ laudabat sic pueros raptos ad stuprū. s. inde. i. ex pegmate ad velaria. i. ad loca in quibus vela seruabantur. veiento nō cedit: ipsi sc3 catullo ceco: sed diuinat. i. futura predicat: vt. i. queādmodū phanaticus. i. is qui pēst phano percussus: o bellona. i. minerua q̄ inuētrix es belli: tuo estro. i. tuo stimulo furoris quo pcussi inter sacrificādum proprij sanguinis effusione: explicabāt pñtia ꝛ vaticinabant̄ futura xm lactātiū. diuinat ergo ꝛ inquit o iperator tu habes ingens. i. valde magnū: omen. i. portentū ꝛ indiciū magni triumphi. tu capies aliquē regē aut aruiragus rex britannie: excidet de temone. i. regimine: britanno. i. regni britannie: alludit aūt ad currus q̄bus tunc vtebant̄ britanni in plio. sed ꝙ regē capiendū significat: patet ex magnitudine eius: dictū enī est ꝙ erat maior priuatis focis: et ꝙ britannū qui extra mundū regnare dicit̄: potius q̄ vicinū patet. q: belua ē peregrina. i. externa: ꝙ aūt omē belli sit cōstat: q: o impator tu cernes sudes. i. spinas q̄ representāt sudes ꝑustas q̄ sūt rusticoꝝ arma: erectas in terga: si de tergo piscis loq̄t̄: magis grāmatice diceret i tergo: q: nō videtur hitudo acti casus: si de alijs loq̄tur. dic in terga. i. cōtra terga obstātiū. oīa g° q̄ de rhōbo dici possēt ꝯsecut⁹ est: s3 hoc vnū defuit fabritio sc3 veientoni vt mēoraret patriā ꝛ ānos rhōbi.

Quidnā igitur censes? cōciditur? absit ab illo
Dedecus hoc montanus ait: testa alta paretur:
Que tenui muro spaciosum colligat orbem
Debetur magnus patine subitusq; promethe⁹:
Argillam atq; rotā citius properate: sed ex hoc
Tempore iam cesar figuli tua castra sequantur.
Uicit digna viro sententia: nouerat ille
Luxuriam imperij veterem noctesq; neronis
Jam medias: aliamq; famē cū pulmo falerno
Arderet: nulli maior fuit vsus edendi
Tempestate mea: circeijs nata forent: an
Lucrinū ad saxum: rutupinoq; edita fundo
Ostrea callebat primo deprendere morsu
Et semel aspecti littus dicebat echini

Man.

¶ Testa: vas fictile. Muro tenui: subtili creta. Spaciosu3 orbē: allusit ad illud vitellij: de quo Plinius lib. xxxv. cap. xi. ait. At Hercules Uitellius in principatu suo. cc. sestertijs condidit patinam: cui faciende fornax in campis exedificata erat: quonia3 eo peruenit luxuria: vt etiam fictilia pluris constent q̄ murina. vitellij fictile

Promethe⁹. id ē figulus prudēs qualis prometheus qui hominem ex humo terre composuit. Figulinam vero fabricam teste Plinio libro septimo inuenit Choroebus atheniensis. promethia autem prudentia seu prouidētia dicit̄ ꝓmetheo prouideo. promethos prouidens seu prudēs: Argilla: ea vt q̄dam putāt ab argis vocata est: apud quos

Prometheus

Promethia

Promitheo

vt aiūt primū ex ea vaſa confecta ſunt. Rotā: in figulinis orbē inuenit: Auctore Plinio lib. vij.
Rota figuli Anacharſis ſcythes: vt alij hyperbios corinthius. Figuli: luti cōpoſitores. Viro: mōtano. No
Nerōis epule ctes neronis. De Nerone Trāquillꝰ ſic. Epulas e medio die ad mediā noctē protrahebat: refo-
tus ſepius calidis piſcinis ac tpe eſtiuo niuatis. Itaqꝫ id poeta mōtanū nouiſſe dicit: cuꝫ dicat
Domitiani etiā luxuriā imperij veterē. De Domitiano aūt Trāquillꝰ ait ꝙ prādebat ad ſatietatē: cōuiuaba
cibus turqꝫ frequēter ac large ſed pene raptim certe nō vltra ſolis occaſum. Aliāqꝫ famē. i. futuram:
adhuc eñ in mēſa ſedēs de futura cogitabat. Nulli: ꝙ ipi mōtano: hinc dixit venter abdomine
Oſtrea tardꝰ. Oſtrea: piſces ſūt ſilicea teſta incluſi. Ouidiꝰ. faſt. li. v. Oſtreaqꝫ in cōchis tuta fuere ſuis
Sergiꝰ orata Sergiꝰ aūt orata primꝰ optimū ſaporē oſtreis lucrinis adiudicauit: ꝫ nōdū britānica ſeruiebāt
littora quū orata lucrina nobilitabat: a brūduſio poſtea aduecte oſtree cōpaſcebātur in lucrino.
Circeium Pli. li. ix. Circeijs: circeiū poſt Antiū eſt ſtadijs. cc. xc. diſtās mōs mari ⁊ paludibꝰ imminet in-
Storas flu. ſtar habēs inſule. habet etiā caſtellū ⁊ circes ſacellū: ⁊ minerue arā: in medioqꝫ ſtoras eſt fluuiꝰ
Tarrachina Deinceps circeio ꝓxima intra ſtadia. C. Tarracina ē: antea trachina. i. aſpa vocata. qđ Stra. li.
Trachina v. edocet. Hora. itē ait. Oſtrea circeis miſeno oriūt̃ echini. Lucrinū ad ſaxū: lucrinꝰ ſinꝰ vſqꝫ ba
Lucrinus ias latitudinē pādit: q̄ ex exteriori pelago ꝑ aggerē lōgitudinis ſtadiorꝫ. viij. latitudis aūt vniꝰ
orbite arcet̃: illū aūt ab hercule traducēdaꝝ Gerione boū cā aggregatū fuiſſe ꝓhibēt. Captan-
Rutupinus dis vero oſtreis huberrimꝰ. Stra. li. v. Rutupino fūdo. i. britānico ab oppido littorali: qđ Pto-
fundus lomeꝰ edocet li. ij. vbi dicit canticoꝝ vrbē eſſe rutupias. Echini piſces ſunt e cancroꝝ genere: in
Echini quibꝰ ſpine pro pedibꝰ. Ingredi eſt ijs in lorbē volui. ora in medio corpe in terrā ꝟſus. Plinius
Echineis ſcribit libro. ix.. vbi etiā alio capite dixerat ꝙ eſt paruꝰ admodū piſcis aſſuetꝰ petris echineis ap
pellatꝰ: hoc carinis adherēte naues tardius ire creduntur.

Aſcen. ❡ Quidnā igitur cenſes. Hic explicat̃ cauſa cōcilij. dictū eñ eſt Sed deerat piſci patine mē
ſura: vocātur ergo ad conciliū ꝓceres. dicit̃ ergo a veientone aut ab alio cōſultāte. quidnā igit̃
cenſes. i. iudicas de hoc piſce faciēdū eſſe: concidit̃. i. nōne qꝛ deeſt mēſura patine: debet cōcidi
id ē in ꝑticulas diuidi. Montanus ille q̄ dictus eſt ventrē abdomine pinguē habere tanq̄ pri-
mus gule ꝓcerū: affert primā ſententiā ⁊ ait: hoc dedecus. i. hec cōtumelia: et hec indignitas
abſit ab illo. ſ. piſce tā nobili vt cōcidatur: ſed teſta. i. vas terreū paretur. i. fingatur que colligat
ſpatioſū orbē. i. capacē rotunditatē: tenui muro vt leuius et melius coquatur: magnꝰ ⁊ ſubitus
id eſt ſubito inuētus: vel ſubito opans: ꝓmetheus. i. figulus peritiſſimꝰ qualis erat ꝓmetheus
debetur patrine. i. ad patinā fingendā: properate. i. ꝓperanter afferri curate: citius argillā. i.
tenacē terram atqꝫ rotā qua currente fingat: ſed o impator ne forte aliqñ ſimilē defectū patia
ris figuli ſequantur ex hoc tpe. i. poſthac: tua caſtra. Vicit digna viro. vrbane domitianū repre
hendit qui talibus viris acq̄eſcebat. Ordo eſt. Sententia digna viro. ſ. mōtano epuloni vicit. i.
approbata eſt: ille eñ exptus aut cōuictor habitus nouerat veterē luxuriā. i. abūdātiā in cibo:
veſtitu. venere: aut eiuſmōi re aliqua: in qua luxus eſt quo oēs fere impatores a Suetonio pec
caſſe notātur. ⁊ nouerat iā medias noctes neronis quas ſolitꝰ eſt nero in comeſſationibus tra
ducere: taliā. i. nouā ⁊ exquiſitā famē: cū pulmo arderet. i. flagraret eſtuaret: falerno. i. vino fa
lerni mōtis ardentiſſimo: quo digerēte cibos appetitus excitabatur. nulli (inq̄t poeta) maior
vſus. i. experientia edēdi. i. comedēdi: fuit mea tēpeſtate. i. tpe meo ꝙ ſup. montano: qꝛ callebat
id ē callide ſciebat: deprēdere. i. internoſſe: ⁊ cōprehendere primo morſu oſtrea: an forēt. i. eēnt
nata. i. ꝓcreata circeijs. i. mari apud circeū montē: an ad ſaxū lucrinū: an forēt edita. i. extracta
aut ꝓcreata fundo rutupino. i. britannico. et dicebat littus. i. locū natiuū aut educatiuū echini
illius piſcis de genere cancrorū: ſemel aſpecti. i. poſtq̄ ſemel aſpexerat. Eſt aūt eſchinus piſcis
de genere cancroꝝ ſpinoſus ad cuius ſiſitudinē cooptoria ſeu calices caſtanearū etiā eſchinos
appellāt: ⁊ quecūqꝫ in eoꝝ ſiſitudinē q̄d includūt. Echineis aūt huiꝰ echineidos piſciculꝰ eſt na
uē ingētē detinēs. vñ remora latine appellari pōt: auctore Do. ſup illud in andria Terētij. Ma
nebo ne quid veſtrū remorer cōmodū. Jucūde aūt ⁊ diſerte dicit. q̄dnā igitur cēſes. q̄ vox ē atto
niti ⁊ incerti cōſilij: vtpote neſciētis viſa difficultate rei q̄d dicendū ſit: ⁊ dicit cēſes: quaſi de re
cēſoribꝰ digna. videt̃ aūt declinare in eā ſentētiā vt cōcidatur. viſo ꝙ nō eſt patina ſatis ampla:
que oia ironicos ꝑ poetā efficta ſunt: qꝛ licet ſex librarū fuiſſet rhōbus: facilis reptu fuiſſet tāta
patina. Sed vt ꝑditā gulā domitiani ⁊ eiꝰ cōuictoꝝ ſignificet dicit ipm etiā fictilibus vſum: qꝛ
in fictilibꝰ cibus nō cōtrahit ſaporē reprobū. Sētētia digna viro: qꝛ cū eſſet maximꝰ lurco. i. de-
uorator dedit ſentētiā ſe dignā vt integer ſeruetur: quod ad gulam ſpectat. Sicut in prima di-
ctum eſt. Quanta eſt gula que ſibi totos ponit apros.

¶ Getis: iuue. primã ꝓducit: alij vero corripiũt. Ouidius: Nulla getis toto gens est trucu lẽtior orbe. Getas aũt greci thraces opinati sunt: q̃ vtrũq3 istri latus incolebãt. Gete q̃dem ad pontũ in oriẽtẽ vergũt. Toruis sycambris: Sycãbri germanie populi de q̃bus lege Cesaris cõmentarios. Precipiti pẽna. Cursores: vt Dion scribit pegrinãtes soliti erãt pẽnas in vertice arrectas ferre. Pli. aũt de colũbis sic ait lib. x. Quin internũcie in reb⁹ magnis fuere: et ep̃las annexas earũ pedib⁹ obsidione mutinẽsi in castra consulum ꝑtulere. D. Bruto mittente. Quid vallũ ⁊ vigilum obsidio atq3 etiã retia amne pretẽta ꝓfuere Antonio ꝑ celũ eunte nũcio?

Man.
Gete
Sycambri
Penne nunciorum
Colũbe nũtie

Surgitur: ⁊ misso proceres exire iubentur
Concilio: quos albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos: ⁊ festinare coactos:
Tanq̃ de getis aliquid: toruisq3 sycambris
Dicturus: tanq̃ diuersis partibus orbis
Anxia precipiti venisset epistola penna.
Atq3 vtinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora seuitie: clare quibus abstulit vrbi
Illustres animas impune: ⁊ vindice nullo:
Sed periit. postq̃ cerdonibus esse timendus
Ceperat: hoc nocuit lamiarum cede madenti:

Abstulit. Domitianus. s. Impune: nullo nobiliu3 vlciscente. Cerdonib⁹. i. plebeis ⁊ vilibus. Cerdones eñ dicuntur q̃ artificio ⁊ lucro victum querũt. nam cerdos lucrum dr̃: cerdeno: lucror. Trãquillus de Domitiano sic. ꝑ hec terribilis cũctis ⁊ inuisus tandẽ oppr̃ssus est amicoꝝ libertinorũq3 intimoꝝ cõspiratione simul ⁊ vxoris. Trucidat⁹ aũt ẽ vulnerib⁹ septẽ. xiiij. kl'. octob. Anno etatis. xlv. imperij. xv. Et periit postq̃ ⁊c. Hinc Cicero li. ij. off. sic ait. Rerũ aũt oium nec aptius est quicq̃ ad opes tuendas ac tenendas: q̃ diligi. Nec alienius q̃ timeri. Preclare Ennius quẽ metuũt oderũt: quẽ quisq3 odit: periisse expedit. Hoc timeri sc3 a cerdonib⁹ ⁊ vilissimis. Lamiarũ. i. nobilium. lamias eñ nobiles pro alijs posuit: quos multos Domitian⁹ occiderat: l3 ẽt Eliũ lamiã. de quo ita Ttranq̃llus Eliũ lamiã ob suspiciosos q̃dẽ verũ ⁊ veteres ⁊ inorios iocos q̃ post adductã vxorẽ laudãti vocẽ suã: heu taceo dixerat. Elij q̃dẽ vxor Domitia lõgina appellabat̃: quã viro ablata3. Domitian⁹ etiã in m̃rimoniũ adduxit. deide lamiã ip̃3 i exiliũ misit: vt Trãquill⁹ scribit Hora. q̃3 li. iij. carminũ de lamijs ita scri. ode. xvij. Eli vetusto nobilis ab lamo qñ ⁊ priores hinc lamias ferũt denoiatos ⁊ nepotum ꝑ memores gen⁹ oẽ fastos. Auctore ab illo ducis originẽ: q̃ formiaꝝ menia dr̃ princeps: ⁊ innãtẽ marice littorib⁹ tenuisse lyrim late tyrãnus ⁊c. Ab lamo itaq3 formiarũ rege lamie dicti sunt.

Cerdones
Domitiani cedes
Diligi
Timeri
Lamia

¶ Surgitur. ⁊c. Urbane admodũ ostẽdit quõ dimissu3 est cõciliũ: ⁊ simul amare taxat domitianũ: qui in re nulla sũma maturitate cõsilij vsus est: et in re grauissima: vtpote procerũ interemptiõe: nulla. vnde dicit q̃ qui passim ⁊ nullo vindice nobilissimos quosq3 interemit: tandẽ periit cũ cepit esse timẽdus: cerdonibus. i. vilissimis q̃busq3: qd̃ dictũ videt̃ quasi cũ nihil de nobilitate dereliquerit: in cerdones. i. vilis q̃stus gratia opatores seuitiã suã extẽdisset. ¶ Ordo est. Surgit̃ sup. ab oibus ⁊ proceres iubẽtur exire ꝯcilio misso. i. demisso: quos ꝓceres magn⁹ dux videl3 domitian⁹: qd̃ ꝑ ironiã dicit: q2 dux erat epulonũ: traxerat. i. celeriter aduenire cõpulerat: in arcẽ albanã: vbi tẽplũ veste erat: attonitos. i. quasi tonitru repẽtino ꝑcussos: ⁊ coactos festinare: tanq̃ sup. eẽt dictur⁹ aliq̃d de getis ⁊ sycãbis toruis. i. ferocibus: populis illis in extremis oris fere germanie: Uir. etiã ꝓducit ꝑmã de dictione gete dicẽs Morte cõtemnũt laudato vulnere gete: sed idẽ poeta oẽs pedes hexametri v̓sus a breui icoasse notat̃. Et tãq̃ epistola anxia. i. anxietatis idex ⁊ significatrix venisset. i. apportata eẽt a diuersis ptibus orbis p̃cipiti pẽna vid3 colũbe aut alterius auis ad hoc edocte ⁊ emisse in extrema obsidiõe. atq3 vtinã domitian⁹ sup. dedisset potius: his nugis. i. hmõi rebus iutilibus: tota illa tp̃a seuitie q̃bus abstulit ipune. i. sine punitione ⁊ nullo vindice: clare vrbi. s. rome q̃ per illustres aĩas clara erat. nã dicendo claras illustres aĩas: duo eẽnt epitheta viciose cõiuncta: q2 sine cõiunctione. Sed ipe periit: q2 interemptus est a cõiuratis ministro quodã stephano vocato: vt dicit Sueto. Postq̃ ceperat eẽ timẽdus cerdonib⁹. i. mechanicis lucro intẽt. s: hoc. s. se timẽdũ fecisse: nocuit domitiano madẽti sanguine lamiarũ. i. nobiliũ q̃les erãt lamie. e q̃bus quẽdã eliu3 noie iteremerat.

Ascen.

¶ Argumentum satyre quinte.
Ganeo que tolerat parasitus quinta notauit.

Satyra quinta.

I te propositi nondum pudet:
atqꝫ eadem est mens.
Ut bona summa putes aliena
viuere quadra:
Si potes illa pati: que nec sarmentus iniquas
Cesaris ad mensas: nec vilis galba tulisset
Quãuis iurato metuam tibi credere testi
Uentre nihil noui frugalius: hoc tamen ipsum
Defecisse puta: quod inani sufficit aluo:
Nulla crepido vacat? nusq̃ pons: ⁊ tegetis pars
Dimidia breuior? tanti ne iniuria cene?
Tam ieiuna fames? quum possis honestius illic
Et tremere: ⁊ sordes farris mordere canini?

Man.

I te ꝑpositi: Incertũ quẽdã alloq̃tur hic Juuenalis arguẽs illũ ꝙ diuitũ cenas sectaret: in q̃bꝰ intolerabilia pati oporteret. hinc ad mendicãdũ potiꝰ eundẽ hortatur: quẽ trebiũ esse infra oñdit. Quadra. i. mensa seu potius frusto panis in quadrã scisso. Martia. libro. vi. Quũ mittis turdumue mihi q̃drãue placẽte. Et lib. xij. i vacer ram nec quadra deerat casei tolosani.

Quadra

Sarmentus scurra

Sarmẽtus. de hoc saty. v. Flaccꝰ ait. Nunc mihi i paucis sarmẽti scurre pugnã messiiq; cicerri Musa velim memores. fuit is Cesaris scurra. de quo Plutarchus in vita. M. Anthonij.

Galba

Galba: is etiã scurra fuit Martialis lib. i. in ceciliũ. Qui Galbã salibꝰ tuis ⁊ ipm posses vincere testiũ caballum. Et lib. x. de capitolino. Ille suo felix cesare galba vetus.

Frugalitas

Frugaliꝰ: modestius ac parcius. ꝑuo eñ cõtẽtus esse põt. Cicero pro deiotaro sic ait. Ego tñ frugalitatẽ. i. modestiam tẽperantiã ṽtutẽ maximã iudico. Idem q̃ lib. iij. tusc. ait. Eas tres ṽtutes fortitudinẽ iusticiaꝫ prudentiã fragilitas est cõplexa. Reliq̃ igitur ⁊ quarta virtꝰ vt sit ipa fragilitas necesse est. Frugalitas vt opinor a fruge: qua nihil meliꝰ a terra oritur. Hec ille. Inani: ieiuno ⁊ vacuo.

Crepido

Crepido: abrupti saxi altitudo ⁊ cauerna. Uacat: vt ibi scꝫ maneas mendicãs. Põs: vbi itẽ mendicare possis. Tanti. s. est: vt eiꝰcã tot patiaris. Tam ieiuna: sup. est ibi.

Possis

Possis: sis Juuenalis corripuit alij ꝑducere. Hora. sat. ij. Metiri possis oculo latus. Illic in crepitudine aut põte aut tegete. Tremere: frigoris scilicet causa. Farris canini sordes caninas intelligit. Festus eñ ait sic: Canice furfures de farre a cibo canum vocate:

Canice

Ascen.

I te propositi nõdũ pudet. In hac quita satyra poeta duo facit: notat impudentiã ingenuorũ qui vt vilissimi scurre cenas diuitũ sectabãtur vilissimas: ⁊ auaritiã atq; iniquitatẽ diuitũ q̃ tales cenas cliẽtibus et familiaribꝰ apponi iusserãt cũ ipsi delicatissime viuerẽt. Ordo est ꝑm Calderinũ. o trebi ego nihil noui frugalius. i. modestius ⁊ ꝑpatius ventre sup. tuo: tñ puta hoc ipm qd̃ sufficit inani aluo defecisse sup. tibi: vt necesse sit aliunde petere: nulla crepido. i. abrupti saxi altitudo: vacat. i. vacua ẽ ceteris mẽdicis vt illic sedeas ⁊ mẽdices: et põs. i. sedes in põte nusq̃ vacat: ⁊ pars tegetis. i. teges: mutilata. i. abrupta: breuior dimidia sup. ꝑte integre tegetis: nulla inquã teges. i. protectio a pluuia i qua mẽdices vacat. q. d. plurima adhuc loca vacãt in q̃bus potius tibi mẽdicandũ esset. et hoc si te nõdũ pudet propositi atq; eadẽ mens ẽ sup. tibi. vt putes summa bona viuere aliena quadra. i. pane in quadrã scisso: vnde scissoriũ vulgus vocat. sup quẽ panẽ diuites obsonia piguia icidũt: q̃propt a mẽdic ꝫ amat: ⁊ si potes pati illa sup. opprobria ⁊ illas cõtumelias ⁊ iniurias: que. s. opprobria: nec sarmẽtus scurra ille tulisset. i. pati voluisset ad mensas cesaris. s. iulij: iniq̃s. i. si fuissent iniq̃: hoc est inequales: nec galba scurra ille vilis tulisset. q̃q̃ metuã tibi testi iurato. i. postq̃ iurasses. h̃ testifi cãti ꝑ iuramẽtuꝫ. credere tãti sup. est ⁊c. hunc ordinẽ inuit calderinꝰ: q꞉ tñ nimis longus est ⁊ intricatꝰ: dicamus et ordine textus sic. O trebi: vel tu q̃cunq; es trebij filius: qd̃ potius mihi placet: si te nondũ pudet ꝑpositi: atq; si ea

dē mēs est tibi vt viuere aliena quadra putes eē sūma bona: ꝛ si potes pati illa q̄ nec sarmētus nec galba vilis tulisset ad mēsas cesaris iniquas.i.si fuissent inique: ꝙuis metuā.i. formidē id credere tibi testi iurato.i.iuramēto astricto:q: ego nihil noui frugalius.i.pcius ventre tuo: et ita putē ꝙ potius fameas ꝙ̄ talia patiaris:sed puta hoc ipm quod sufficit inani aluo defecisse id est pone casuȝ ꝙ illud modicū quo vēter tuus cōtent⁹ est desit tibi ita vt necesse sit aliūde petere.nulla crepido vacat:nusꝙ̄ pons ꝛ tegetis pars dimidia breuior.i.vacat ne aliqs locus vbi potius mēdices:ꝙ̄ cenulas supborū secteris?nā est ne tāti tibi iiuria cene.i.reputas ne tm̄ valere iniuriosā cenā:et est ne tibi tūc sup.tā ieiuna fames?quū.i.qn̄ poscis.i.exigis cupis tremere.i.cum timore sedere: honestius illic.i.in cena iniuriosa diuitū:ꝛ mordere sordes.i. reliquias īmundas farris canini .i.panis duri ꝛ īmūdi quē ne canes quidē esse vellēt de quo dicet infra Ecce alius quāto porrexit murmure panē Vix fractū:solide iam muscida frusta farine Que genuinū agitēt nō admittētia morsū.Ego hāc interp̄tationē ab alijs nō accepi.nā vt vidistis mācinellus legit possis a possū:qd̄ sine dubio fieri nō pōt:q: vltimā apud oēs producit:ego legerē potius possit:vt sit fames tua:possit.i.tu famelicus possis.Sed quia vero simile est ꝙ viri honesti potius amabant iniuriosas cenas diuitum sectari ꝙ̄ publice mendicare:ꝛ etiam q: nō taȝ in ponte ꝙ̄ in cena diuitum sordes canini farris dabātur.ego lego ꝛ legendum non dubito poscis:ꝛ expono illic.id ē apud iniuriosam cenam.Unum obest mihi ꝙ cum in hac significatione apud alios raro indicatiuo iungitur:sed tamen nō cōuincor: quia si nusꝙ̄ in ea significatiōe in qua hic accipi videtur:a Juuenale indicatiuo iungitur:quod nolim cōcedere:tamen dum ideȝ est ꝙ quando passim indicatiuo iungitur.vnde exposui:quum id est quando.vt sit fames est tibi tunc quū poscis.vel iūgatur cū sequētibus:vt sit quū.i.qn̄ tu poscis.id est requiris ꝛ exigis tremere illis honesti⁹.i.cum maiori honore.ꝙ̄ sup.in ponte ꝛc.Primo fige loco ꝛc.

Primo finge loco:ꝙ tu discumbere iussus
Mercedem solidam veterum capis officiorum
Fructus amicitie magne cibus imputat hūc rex
Et ꝙuis rarum tamen imputat:ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem
Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto:
Una simus ait:votorum summa:quid vltra
Queris?hȝ trebi⁹ propter quod rūpere somnum
Debeat ꝛ ligulas dimittere sollicitus ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Sideribus dubijs:aut illo tempore quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca boote.

¶ Prio loco:in p̄mis. Finge:cogita.Discūbere:vesci. Jussus:ab diuite. Solidā:totā ꝛ itegrā.Lapis:ex ipsa mēsa.s.Unde ait.Fructus amicitie magne cibus.Imputat:exprobrat. Hunc: cibū scilicet. Rex:diues. Ergo quoniaȝ imputarat cibum. Libuit:regi ꝛ diuiti.Tertia culcitra: tres em̄ mensas in conuiuio apponere cō sueuerant iuxta quas erant tori i quibus sederēt. Plinius libro secundo epistola ad auitum. Eadeȝ omnibus pono: ad cenam em̄ nō ad notam inuito cunctisqȝ rebus ex equo quos mensa ꝛ toro equaui. Ne cessaret culcitra: non tui boni gratia inuitaberis. sed quo tricliniuȝ certo numero conuiuarum impleatur. Votorum: desiderate cene. Summa scilicȝ est clienti. Rumpere somnum:salutaturi siqdeȝ summo mane surgebant. Ligulas:lingua diminutiuuȝ format lingula:ꝛsine n.ligula pro ea que calceorum est Martialis ait.Non extrema sedet lunata lingula planta:ligula vero primam corripit:vt hic. Orbem vt scilȝ redierit. Sideribus dubijs:in crepusculo:idest dubia luce:Tunc enim stelle non ita vti prius apparent.Jllo tempore.i.eodem crepusculo:idem enim declarat tunc autem plaustrū se circumagit ad nos versus rediens. Pigri sarraca boote.Bootes aliter Arctophylax:idest vrse custos est appellatus.Legitur enim libro secundo de.n.d. Arctophylax vulgo qui dicitur esse bootes.Manilius etiā libro primo ait.A tergo venit Arctophylax ideqȝ bootes. Scribit

Man.
Bootes

Arctophylax
Plaustrum.i. vrsa maior
Septemtrio.
Triones
Booteo
Bootes
Ascen.

.itē Hyginius sic:itaqꝫ ⁊ ille q̇ antea plaustrū sequēs bootes est appellatus Arctophylax est dictus. Est aūt signū proximū plaustro.i.maiori arcto:quā cōplures plaustro similē dixerunt a figura posituraqꝫ stellarū:vnde ⁊ septētrio appellatur a septē stellis. Triones boues appellāt q̄si terriones:hoc est arande colēdeqꝫ terre idoneos. De trionibus vero latius Gellius libro scdo capitulo.xxi. Booteo autē aro significat:bootes bubulcus. Pigri:hoc ideo quoniam adeo polo iūctus est:q̄ nūq̄ totus occidit:et tardius voluitur. Circūagūt:circūuoluūt.

¶ Primo fige loco. Mācinell⁹ legit finge.i.cogita:alij fige.i.fixū pone in aīo tuo. docet autē cenas diuitū esse aspnādas multis de causis:p̄mo ,ppt̄ iacturā ⁊ dānū qd̄ ex eo seq̄tur. nā cliens nō habet aliā mercedē ,p intolerabili labore q̄ vnā cenā ⁊ eā vilissimā. Ordo ē. fige.i.pone primo loco inter iniurias ⁊ cās cōtēptus cene:q̄ tu iussus discūbere.i.ad mensam diuitis sedere:capis solidā.i.integrā mercedē veterū officiorū.i.obsequiorū ⁊ misteriorū: nā fruct⁹.i.vtilitas et lucrū magne amicicie.i.familiaritatis cū diuite:ē sup.cib⁹.i.cibatio ī vna cena:rex.i.diues dn̄s ꝯuiuij:imputat.i.exprobrat tibi hūc.s.cibū:⁊ q̄ exprobratio fieri solet ī ingratos q̇ sepe ⁊ multa beneficia acceperūt:nūq̄ aliqua referētes:ideo ne forte putes cliētes sepe accipi: aut ad cenas vocari:addit. Et q̄uis rarū sup. det cibū tn̄ imputat eū. vel imputat hūc cibū ⁊ q̄uis rarū tn̄ imputat euꝫ. Ergo si libuit.i.si libidine:nō rōne nec gratitudine ductus voluerit:accire.i. aduocare post duos mēses:clientē.s.te neglectū:ne tertia culcitra cessaret.i.ociosa esset lecto existēte vacuo:hoc est vt infim⁹ triclinij lectus esset plenus:⁊ vt cōuiuiū essꝫ plenū. Erāt eñ in triclinio vt prius dixi tres lecti. Unde Horati⁹ primo sermonū. Sepe trib⁹ videas lectis cenare quaternos. Erāt tamē lecti miores q̇ ternos capiebāt:in quorū primo dn̄s solus sedebat: adhibitis sex alijs. De quo triclinio sic dicit Martialis. Septē signa capit. sex sum⁹:adde lupū. vt scꝫ adimpleatur tricliniū. Nō ergo ,p tuo cōmodo:sed ex libidine sua:⁊ ne tertia culcitra.i.tertius torus culcitra tectus vacaret:si libuit inquā te accire ip̄e ait.i.dicit ad te:simus vna.i.simul in vna cena:suma.i.cōsūmatio ⁊ plenitudo votorū.i.desideriorū tuorū sup. hec est. quid queris vltra.q.d. nihil. Trebius habꝫ.,p tu trebi habes. Mutat p̄sonā:vel q̄ prius de alio trebij simillimo locutus est:qd̄ mihi absurdū nō videt̄:vel q̄ moris est q̄n in noīe vtpote noto ⁊ nobili vis quedā est:relicto pronoīe trāsire ad ip̄m etiā p̄sona mutata:ideo ad trebiū locutus in scd̄a p̄sona: nūc quasi de trebio loquat̄ in tertia p̄sona dicit. habet trebius.⁊c. Sic q̄nto eneid. nisus de se loq̄t̄ dicēs Que munera niso digna dabis:primā merui qui laude coronā? Niso dicit quasi cuius nomē tā q̄ victoris iā oībus innotescebat:priusq̄ ceciderat. Sic hoc loco Trebius q̇ pre se fert ingenuitatē habet hoc dicto: propter qd̄ debeat rūpere.i.interrūpe sōnos:⁊ dimittere ligulas.i. partē calciamēti cooperiētē pedis summitatē:factā in modū lingue. Nā a lingua diminutiuū esse volūt. Solēt aūt diminutiua syllabā corripe:que elementa abijcit vt ofella ab offa. tigillū a tigno. sigillū a signo. figulus a fingo. ligula a lingua.⁊c. debeat inquā dimittere ligulas sollicitus:ne tota turba salutatrix.i.salutantiū peregerit orbē.i.ne iā ceteri salutatores oēs diuites salutauerint:quos p̄ orbē.i.circuitū adibāt. In prosa dixisset ne turba salutatrix p̄egrit totū orbē. ⁊ hoc siderib⁹ dubijs.i.in diluculo:quū iā sidera cū luce certāt:aut illo tp̄e:quo frigida sarraca.i.plaustra septētrionis q̄ tp̄e frigido vidētur. boete q̇ arctophylax.i.vrse custos dr̄ pigri.i.tarde se mouētis:circūagūt.i.circūnectūt se

Man.
Saccida lana
Corybātes

¶ Succida lana : que sudanti oui lana tondet̄: eaꝫ Varro succidam appellat:hec vt mollescat vino suffundit̄. Varro aūt lib.ij.capitulo.xi. sic ait. Tōsare tēpus inter eq̄noctiū vernū et solstitium quū sudare inceperit oues:a quo sudore recēs lana tonsa succida ē appellata. Corybanta:te insanū⁊ furentē pessimi vini culpa. Corybātes scribit Stra.li.x. crete popopulos cybeles mistros. Inter quos esse tradūt quosdā spiritib⁹ afflatos ⁊ bacchicos cū strepitu ac fragore cymbalisqꝫ ac tympanis ⁊ armis itē etiā tybijs ⁊ vociferationib⁹ inter sacrificādū stupefaciētes:inqꝫ ministrorū habitu publica mō quodā sacra factitātes. Jurgia:altercationes cōuicia. Saucius:vulnerat⁹ ab eo cui cōuicia dixeras. Vos clientes ⁊ parasitos. Sagūtina

Qualis cena tamen? vinum quod succida nollet
Lana pati:de conuiua corybanta videbis.
Jurgia proludunt:sed mox et pocula torques
Saucius:et rubra deterges vulnera mappa:
Inter vos quotiens libertorumqꝫ cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.

lagena:fictili vase. Martial' eñi ait li.xlt. Que nõ sollicit' teneat seruetqꝫ minister: Sume sagũtino pocula ficta luto. Sagũtus aũt vrbs sita est vltra iberũ in radicib' mõtis:q̃ hispanos a celtiberis diuidit circiter mille passus distãs ab mari:cui' incole ⁊ copia terrestriũ fructuũ ⁊ multitudinis incremẽto:⁊ virtute militari ceteris hispanie populis p̃stãt. auctor est Polybi' li.iij.

Saguntus

¶ Qualis cena.⁊c. Describit inq̃tatẽ cene:primo q: vilissima apponebaſ cliẽtulis. scdo q: lautissima ⁊ maxime opipara dño. secũdũ faciet ibi. Ipe capillato. Ordo est hic. Tamẽ cꝑius sup.tãtope cenã sectaris:qualis sup.est ipa cena? q.d. vilissima. q: vinũ sup.apponiſ in ea:qd̃ lana succida.i.q̃ sudãte oue tõsa est:nollet pati.i.imbibere vt mũdeſ:tã grassum ⁊ inmixtũ est. Tu videbis.i.q̃libet videre poterit:corybãta.i.aliquẽ raptũ furore effectũ quasi corybãta: de cõuiua.i. effectũ malignitate vini ex eo q̃ venerat vt esset cõuiua. Iurgia.i.cõtumeliosa v̄ba iurgiorũ icitamenta:proludũt.i.pugnã tanq̃ proludia p̄cedũt: sed tu saucius.i.vulnerat' ab eo cui cõuicia dixeris.vel a furẽtib' ⁊ ebrijs:torques.i.impellis ⁊ proijcis in aduersariũ tuũ:mox.i.paulo post iurgia illa:pocula.i.vasa potoria.⁊ deterges:vulnera sup.tua mappa.i.mãtili:rubra.i.sanguinolẽta:vel sanguine tincta. Quotiẽs pugna cõmissa inter vos scꝫ cliẽtes ⁊ parasitos ⁊ cohortem libertorũ ipsius dñi:nã serui nõ accumbũt:lagena saguntina.i.fictili ex luto saguntino:quod a sagunto hispanie oppido romã aduehebatur:feruet:id est feruide fit: q̃si dicat frequentissime:et ita neqꝫ bñ:neqꝫ q̃ete accipiebãſ

Ascen.

Ipse capillato diffusum consule potat
Calcatamqꝫ tenet bellis socialibus vuam
Cardiaco nunq̃ cyathum missurus amico.
Cras bibet albanis aliquid de montibus: aut de
Setinis:cuius patriam:titulumqꝫ senectus
Delenit multa veteris fuligine teste.
Quale coronati thrasea heluidiusqꝫ solebant
Brutorum et cassii natalibus:ipse capaces
Heliadum crustas et inequales berillos
Virro tenet phialas:tibi non committitur aurũ
Vel si quando datur custos affixus ibidem
Qui numeret gẽmas vnguesqꝫ obseruet aducos
Da veniam preclara illic laudatur iaspis
Nam virro vt multi gemmas ad pocula trãsfert
A digitis:quas in vagine fronte solebat
Ponere zelotypo iuuenis prelatus hyarbe.
Tu beneuentani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quattuor:ac iam
Quassatum:et rupto poscentem sulphura vitro
Si stomachus domini feruet vinoqꝫ ciboqꝫ
Frigidior geticis petitur decocta pruinis.

Man.

¶ Capillato cõsule.i.intonso et antiquissimo. Ouid. in fast. Hoc apud intõsos nomẽ hẽbat auos. De tõsura aũt latius dixim' satyra.iiij. ibi.s. Barbato imponere regi. Bellis socialib' Iulio Cesare ⁊ Martio philippo cõsulibus vt scribit Florus de bello sociali et Liuius lib.lxxi. Marc' Liui' Drusus tribun' plebis vt maiorib' virib' senatus cãm susceptã tuereſ:socios ⁊ italicos populos spe ciuitatis romane sollicitauit: ijsqꝫ adiuuãtib' per vim legibus agrarijs frumẽtarijsqꝫ latis legẽqꝫ iudicialẽ tulit:vt equa p̄te iudicia penes senatũ ⁊ equestrẽ ordinẽ essent. Cũ inde promissa socijs ciuitas p̄stari nõ posset irati italici defectionẽ ceperunt agitare. Propter que Liuius Drusus etiã senatui inuisus factus velut socialis belli auctor icertũ a quo domi occisus est. Idẽ Liui' superiori libro narrat q̄ cũ senat' impotentiã equestris ordinis in iudicijs exercẽdis ferre nollet omni vi niti cepit:vt ad se iudicia trãsferrẽtur sustinẽte cãꝫ. M. Liuio Druso tribu.pleb.⁊c. Id apposui vt senatus causa aperiretur. Cardiaco: cardia cor significat. inde cardiacus qui cordis molestiam patitur ⁊ dolorem:cui quidẽ optimũ vinũ mederi solet. Cardiaco nũq̃ legiſ itẽ cardiaco cyathum nõ porrecturus amico. Albanis mõtibus. Plinius lib.xiiij. scribit: Albanas vuas predulces ac

sociale bellũ

Cardia
Cardiacus

Albana vina

Setina vina raras in austero. vbi etiã ait ꝙ Diuus Augustus Setinũ pretulit cunctis. Est aũt Setia in mõ
te sita põtinas paludes despectãs. hinc Martialis ait. Pẽdula põtinos despectat setia cãpos.
Thrasea Thrasea: is ⁊ Heluidius erãt brutorũ emuli qui patriã liberã a tyrãnis reddiderat. Tacitus li-
Heluidius bro. xx. sic ait. Heluidius priscus regione italie tarracine municipio cluuio patre q̃ ordinẽ primi
pili duxisset: ingeniũ illustre altioribus studijs iuuenis admodũ dedit. nõ vt pleriqꝫ vt noie ma-
gnifico segne ociũ velaret: sed quo firmior aduersus fortuita rempublicã capesceret: doctores
sapiẽtie secutus est: qui sola bona q̃ honesta: mala tm̃ que turpia: nobilitatem ceteraqꝫ extra ani
mũ neqꝫ bonis neqꝫ malis annumerãt. Questorius adhuc a peto thrasea gener delectus e mo-
ribus soceri nihil eque ac libertatẽ hausit. Ciuis senator maritus gener amicus cũctis vite offi
cijs equabilis: opũ cõtẽptor recti peruicax cõstãs aduersus metus. Erãt q̃bus appetẽtior fame
videret̃: quãdo etiã sapiẽtibus cupido glorie nouissima exuitur. Ruina soceri in auxiliũ pulsus
vt Galbe principatu redijt Marcellũ Epriũ delatorẽ Thrasee accusare aggreditur. ⁊c. Postea
subdit: deniqꝫ cõstãtia fortitudine Catonib⁹ ⁊ Brutis equaret̃ Heluidius. ⁊c. De thrasea itẽ li-
bro. xvi. scribit Tacitus Neronẽ thrasee infensum fuisse ꝙ ille senatu egressus est cũ de Agrip
pina referretur. quodqꝫ iuuenaliũ ludicro parũ expectabilẽ operã prebuerat: eaqꝫ offensio alti-
us penetrabat quia idẽ thrasea pataui vnde ortus erat ludis cesticis a Troiano Antenore in-
stitutis habitu tragico cecinerat: die quoqꝫ quo pretor Antistius ob probra in Neronẽ cõposi-
ta ad mortẽ dãnabatur mitiora censuit: obtinuitqꝫ: ⁊ quũ diuini honores popee decernerentur
sponte absens funeri non interfuit. ⁊c. Inde subdit Tacitus Capitonẽ Cõsutianũ Thrasee ini-
micũ Neroni dixisse. Frustra Cassium amouisti si gliscere ⁊ vigere brutorũ emulos passurus
es. ⁊c. Subijcit quoqꝫ Tacitus Thrasee datũ esse mortis arbitriũ: quoqꝫ Heluidius gener ita-
lia pelleretur: ꝙ item ad Thraseam in hortis agentẽ questor consulis missus est. Thrasee vero
Domitius Cecilianus ex intimis amicis quid senatus censuisset exposuerat. Tum progressus
in porticũ illic a questore reperitur letitie propior: quia Heluidiũ generũ suũ italia tantũ arce-
ri cognouerat. Accepto dehinc senatusconsulto Heluidiũ ⁊ Demetriũ cynice institutionis do-
ctorem in cubiculũ induxit. porrectis vtriusqꝫ brachij venis postq̃ cruorem effudit humũ super
spargens propius vocato questore libemus inquit ioui liberatori. ⁊c. Placet preterea ꝙ in Do-
mitiani inuidiã Thrasee ⁊ Heluidij meminerit Juuenalis Nã Suetonio teste iuniũ rusticum
necari iusserat: quoniã peti Thrasee: ⁊ heluidij laudes ediderat: appellabatqꝫ eos sanctissimos
Coronati: Valeri⁹ li. ij. de institutis antiquis: vbi de ciuitate Spartana meminit: scribit p̃mos
Jonas vnguẽti coronarũqꝫ in cõuiuio dandarũ ⁊ secũde mẽse ponẽde cõsuetudinẽ haud parua
luxurie irritamẽta repperisse. Brutorũ: Junius enim Brutus reges expulerat. Decius vero
Brutus cuz Cassio sororis eius marito ⁊ alijs coniuratis iuliũ cesarem occiderat: studio liber-
Heliades tatis. Heliadum crustas: vasa que et electro cauabãtur significat: ferũt enim heliadas sorores
phaetõtis fratris interitum tãdiu deplorasse: vt mortue omnes in alnos tandẽ arbores lachry
mantes adhuc cõuerterẽtur: easqꝫ lachrymas a celtis ipsis qui ea circũhabitãt loca sepenume
ro emũgi cum in aureũ vertantur electrum: ⁊ tanq̃ lapides durescãt: quod ⁊ Dionysius scribit.
Helios Helios preterea sol dicitur: Inde heliades solis filie: ex electro aũt calices fiebãt. De quo lege
Pli. li. xxxiij. ca. v. vbi inuenies etiã ꝙ omni auro argentũ inest: sed vbicũqꝫ quinta argenti por
Electrum tio est: Electrũ vocatur: Cuius natura est ad lucernarũ lumina clarius argẽto splẽdere. Inequa
Beryllos les beryllos. Beryllos india gignit raro alibi repertos: poliuntur omnes sexangula figura
artificũ ingenijs: quoniã hebescũt ni color repercussu angulorũ excitetur. Aliter em̃ politi non
haberent fulgorẽ eundẽ. Probatissimi sunt et ijs qui viriditatẽ puri maris imitãtur. Indi mi-
re gaudent lõgitudine eorũ solosqꝫ gemmarũ esse predicãt: qui carere auro malint: ⁊ ob id per-
foratos elephantorũ setis religant. Quidã ⁊ angulosos putãt statim nasci: ⁊ perforatos gratio
res fieri medulla candoris exempta. ⁊c. Auctor est Plini⁹ lib. xxxvij. ca. xij. Inequales ergo Ju
uenalis ait propter angulos vt dictũ est. Ipse capaces: ordo est. ipse virro tenet capaces helia-
Phiala dum crustas ⁊ inequales beryllos appositio phialas. Phialas: phiala vasa queqꝫ designat vini
Iaspis aut aque capacia: q̃bus in mẽsa vtimur vt scribit Pollux. Da veniã. si custos affigit̃ ibi. Iaspis:
viret ⁊ sepe trãslucet iaspis: plurime ferũt eam gentes: optima que purpure quicq̃ habet. secũ
da que rose: tertia que smaragdi est ⁊ stellata rutulis pũctis. Plini⁹ lib. xxxvij. ca. xx. Virro: ita
legitur in antiquis codicibus. Ad pocula gẽmas. Martialis etiã agit lib. vlti. Gemmarũ scy-
thicis vt luceat ignibus aurum: Aspice quot digitos exuit iste calix. Plini⁹ itẽ li. xxxiij. ca. i. ait.
Nec hoc fuit satis turba gẽmarũ potamus: et smaragdis teximus calices. Vagine frõte. i. ca-

pulo. Zelotypo: suspitioso: zelos amor et emulatio dicitur: typos forma figura. Iuuenis eneas
quē Dido hiarbe regi lybie preposuerat. vt lib. iiij. eneid. habetur. vbi de enea dixit. Stellatus — *Zelotypus*
iaspide fulua ensis erat. Beneuētani sutoris: De Nerone Cornelius ait. Apud beneuētū inte-
rim consedit: vbi gladiatorꝝ munus a Vatinio celebre edebatur. Vatinius inter fedissima eius
aule ostenta fuit sutrine alūnus corpe detorto facetijs scurrilibus: primo inter cōtumelias as- — *Vatinius*
sumptus dehinc optimi cuiusqꝫ criminatione eo vsqꝫ valuit: vt gratia pecunia vi nocendi inter
maximos emineret. Beneuētani ergo sutoris. i. vatinij: qui fuerat sutor vitrearius ex beneuē-
to: a quo calices vitrei vatinij dicti sunt. Siccabis calicē: Apuleius lib. iiij. floridorꝝ scribit ita.
Sapiētis viri sup mensam celebre dictū est. prima inquit cratera ad sitim pertinet. secunda ad
hylaritatē. tertia ad voluptatē. quarta ad insaniā. Nasorꝝ quattuor: fiebat enī in Vatinijs pocu- — *Vatinij*
lis nasus lōgior. vnde Mar. ait li. vlti. Vilia sutoris calices monumēta Vatini Accipe: sed na- — *calices*
sus lōgior ille fuit. Sulphura: ruptū vitrū sulphuratis permutabatur. Mar. Qui pallentia sul-
phurata fractis pmutat vitreis. Decocta. Neronis principis inuētū est decoquere aquā: vitro- — *Aqua decocta*
qꝫ demissā in niues refrigerare: ita voluptas frigoris cōtigit sine vitijs niuis. Pli. li. xxxi. c. iij.

¶ Item capillato. Ostendit e diuerso lautitias cene dn̄orū: nam sicut Seruio teste plena ali- — *Ascen.*
cuius rei cōmēdatio atqꝫ laudatio fit: ex presentia bonorꝝ eius ꝛ absentia malorꝝ q̄ alijs insunt:
ita plena vituperatio ecōuerso fit ex p̄ntia malorꝝ que hꝫ: ꝛ et carētia bonorꝝ quibꝰ caret. Ordo
est. Ipse. s. dn̄s ꝛ rex cōuiuij: potat. i. abunde bibit sup. vinū diffusū. i. qḋ diffuse ꝛ abūde prone-
nit: consule capillato. i. intonso ꝛ p hoc antiq̄ssimo: virtus aūt vini ex diuturnitate eiꝰ cōprobaꝭ
quod et Ci. in lib. de amicicia attestaꝭ his verbis. Amiciciarū esse debēt sicut aliarū rerū socie-
tates. veterrima queqꝫ vt ea vina que vetustatē ferūt esse debēt suauissima ꝛc. Hinc q̄ꝫ Vergi.
eneid. p̄mo. Implenꝭ veteris bacchi pinguisqꝫ ferine ꝛc. Et ille tenet vuā. i. liquorē vue. i. vinū
opimianū: calcatā. i. calcibus expressuꝫ: bellis socialibus. i. dū cēnt ea bella q̄ socialia ꝛ marsica
vocanꝭ. nā lucio opimo cōsule cū grachius tribunꝰ plebis iterēptꝰ est: tēperies q̄dā fuit q̄ coctu
ra dicíꝭ: tanta vini fertilitate ꝛ p̄stantia vt que eo anno diffusa sūt: in ducētesimū fuerit seruata
redacta in speciē mellis: vt scribit Pli. tenet ergo. i. hꝫ in ptāte vt bibat tale vinū: nūq̄ꝫ missurꝰ
id ē cōcessurus: cyathū. i. poculū illud: amico cardiaco. i. cordis dolorē q̄ sitim generat patiēti.
tenet inquā nūc: q: bibet cras aliq̄d sup. vini. i. aliquod vinū de mōtibus albanis: aut de setinis
sup. mōtibus qui sūt iuxta pōtinos cāpos: cuius sup. vini senectus. i. vetustas: deleuit. i. amouit
multa fuligine. i. mucore aut situ nigro veteris teste: q: in testis vinū olim seruabāt siue in fere
is. i. terreis vasis nō in ligneis: deleuit inquā patriā. i. iscriptionē de qua patria eēt: ꝛ titulū eiꝰ
scribebant enī ad vascula illa pice obturata: ꝛ in multos annos reposita: titulū cōtinētē patriā
et nomē ꝛ preciū vini: qui iā vetustate amotus aut offuscatus erat. quale sup. vinū thrasea ꝛ hel
uidius libertatis amatores: ꝛ tyrānorꝝ īimici solebāt sup. bibere vel tenere coronati. i. hn̄tes co
ronas pāpineas in capite quas sumebāt q̄ egregie potare decreuerāt: natalibus. i. in die nati-
uitatū brutorꝝ ꝛ cassi. i. cassij libertatis vindicū. nā iunius brutꝰ reges exegit: decius aūt brutus
cū cassio impatores exigere conatꝰ: iuliū cesarē occidit. ipse virro. i. vir diues rex cōuiuij tenet
crustas heliadū. i. vasa q̄ ex electro cauabātur: qḋ quidē electrū fit ex lachrimis heliadū. i. filia-
rū solis ꝛ sororꝝ phaetōtis: que cū fratris mortē nimiū ipatienter ferrēt in arbores mutate sūt:
aut alnos aut populos vn̄ spēs electri distillare dꝭ. tenꝫ inq̄ꝫ capaces. i. valde amplas crustras
id est corticū electra sudantiū pticulas: heliadū. i. filiarū solis: et tenet berillos lapides tales in
equales. itē virro tenet phialā. i. paterā. Aurū. i. poculū aut aliudvasculuꝫ aureū: nō cōmittitur
tibi q̄ cōuiua paup es. vel si aurū daꝭ qn̄. i. aliqn̄ custos. i. obseruator est sup. affixus ibidē: q̄ nu-
meret gēmas. p̄ciosos lapillos q̄ sunt in vasculis illis aureis. Et q̄ obseruet. i. diligēter custodi
at ne fureꝭ vngues adūcos. i. rapaces: qbꝰ gēmas abradere possis. da veniā. i. ignosce istiusmōi
luxurie: iaspis. i. lapillus talis: p̄clara. i. pura ꝛ multū plucida: laudaꝭ illic. i. conuiuijs diuitū vel
potius in poculis. Nā virro: vir ille diues. trāsfert gēmas. i. lapillos p̄ciosos a digitis ad pocu-
la: vt multi sup. faciūt gēmas dico: quas. i. quales: iuuenis scꝫ eneas p̄latus sup. ab elissa q̄ ꝛ di-
do diciꝭ fm Virgi. hyarbe duci illi: zelotypo. i. primū zelū tenēti: solebat ponere in fronte vagi-
ne: in capulo seu manubrio ensis vel in sūma pte vagine. Diciꝭ enī: iiij. eneid. de ense enee. Stel
latꝰ iaspide fulua ensis erat. Solēt enī mortales quibus maxime oblectātur plurimū exornare.
Bibaces ergo ꝛ bacchi proceres procula sua gēmis exornant: belligeri viri ensem suū. ꝛc. Tu
vero: cliens scilicet siccabis. i. ebibendo siccū reddes cū nō sit satis vini in eo calicem scꝫ vitriū
quattuor nasorꝝ. i. plime deformitatis: sicut vatinio vitriario ex beneuēto vnus nasus multū dif

formitatis afferebat: siccabis dico calicē q̃ttuor nasorum: hn̄tez nomē sutoris beneuētani. i. ipsius vatinij: a quo calices vitrei vatiniani dicti sunt: ⁊ siccabis calicē iā quassatū. i. cōcussum ⁊ dissolutū: ⁊ poscentē sulphura: reqrentē cōmutari pro sulphure: ⁊ hoc vitro rupto. Si stomachꝰ dn̄i feruet vino ⁊ cibo. i. febricitans est: aqua sup. decocta. i. artificiose facta frigidior pruinis geticis: id est que sunt apud getas: vbi plurime ⁊ diutissime sunt niues. petitur sup. pro eo.

Non eadē vobis poni modo vina querebar
Uos aliam potatis aquam: tibi pocula cursor
Getulus dabit: aut nigri manus ossea mauri
Et cui per mediam nolis occurrere noctem:
Cliuose veheris dum per monumenta latine.
Flos asie ante ipsum precio maiore paratus
Quam fuit ⁊ tulli census pugnacis ⁊ anci.
Et ne te teneam: romanorum omnia regum
Friuola: quod cum ita sit: tu getulum ganymedē.
Respice cum sities: nescit tot milibus emptus
Pauperibus miscere puer: sed forma: sed etas
Digna supercilio: quando ad te peruenit ille?
Quando vocatus adest calide: gelideq3 minister
Quippe indignatur veteri parere clienti:
Quodq3 aliquid poscas: ⁊ q̄ se stante recumbas.
Maxima queq3 domꝰ seruis est plena superbis
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Uix fractum: solide iam mucida frusta farine.
Que genuinū agitent non admittentia morsum:
Sed tener: ⁊ niueus: molliq3 siligine factus
Seruatur domino: dextram cohibere memento.
Salua sit artocopi reuerentia: finge tamen te
Improbulum: superest illic qui ponere cogat
Uix tu consuetis audax conuiua canistris
Impleri: panisq3 tui nouisse colorem?
Scilicet hoc fuerat propter quod sepe relicta
Coniuge per montē aduersum gelidasq3 cucurri
Exquilias: fremeret seua cum grandine vernus
Jupiter: ⁊ multo stillaret penula nimbo?

¶ Cursor: pincerna minister.
Man. Getullꝰ niger. Ossea manꝰ. i. dura ⁊ sine pulpa ꝑ qđ etiā grandē ostn̄dit Oui. in ibim ait: insequar ⁊ vultꝰ ossea forma tuos. Cliuose inequalis. De latina vo via. late dictum est in fine saty. i.. Monumēta. i. sepulchra. Sunt aūt aliq
Monumenta Monumēta ꝑ u: aliq monimē-
Monimenta ta ꝑ i dicentes. Mihi tn̄ ꝑ v potius placuerit: dicimus enim documentum a doceo non docimētum est etiaz monumentū plenius q̄ monimentum. Demum Priscianus li. iiij. de denominatiuis tractās termiatis in en sic ait. Sin a secūda vel tertia i habent correptā: vt moneo mones Monimen: rego regis regimē. Et paulo supius dixerat monui vel monitꝰ monimētū: ostendēs a pt̄o actiuo vel ꝑticipio deriuari. Qua đ re arguo a monui monumētū per u: a monitꝰ vero monimentū ꝑ i: dicendū. Ueruz q̄ documentū ꝑ u dicimꝰ eodem pacto monumētuz per u censeo proferendum. Flos asie: vt fuit Ganymedes. Tulli pugnacis ⁊ anci. Tullus hostilius ter-
Tullꝰ hostillꝰ tius romanorum rex fuit romulo ferocior: hinc Maro libro sexto ait. Cui deinde subibit Ocia qui rumpet patrie residesq3 mouebit Tullus in arma viros ⁊ iam desueta triumphis agmina Quem iuxta sequitur iactantior ancus. hi autem pauperes fuere Omnia: supple q̄ fuerint Fri-
Friuola uola: ea sunt proprie vasa fictilia quassata: Unde dicta verba friuola que minus sunt fide subnixa: vt scribit festus. Getuluz ganymedem: nigrum pincernā Sed forma: est ei. Supercilio grauitate: Maro similiter in priapea dicit Conueniens latio pone superciliuz. Plinius libro
Supercilia vndecimo inquit. Supercilia

homini ꝛ pariter ꝛ alterne mobilia:ꝛ in ijs pars animi:negamus an annuimus hec maxime in
dicāt.fastus sup̱bia alibi cōceptaculū:sed hic sedē habet:in corde nascit̃ huc subit hic pēdet ni- Superbia
hil altius simul abruptiusq̃ inuenit in corpe vbi solitaria esset.Philosoph⁹ aūt ii.i.de aīalibus
ait.Si sup̱cilia in rectū porrigūtur mollē subesse animū indicant.Si iuxta nasum inflexa sunt: Supercilia
austerū notāt ꝛ acerbū.Sed si iuxta tp̱a inflectūtur derisorē dissimulatorēq̃ indicant.Si vero
in totū demissa notā inuidie habēt.Calide gelideq̃ minister:olim em̃ romani ꝛ calidā et frigi-
dam aquā miscebāt.Hinc Martialis libro vltimo ait.frigida nō deerit:nō deerit calda petēti.
Sed tu morosa ludere parce siti.Quintilianus preterea libro primo vbi de vtilitate declinatio Caldum
nis meminit ostēdit Augustū:in epistolis ad.C.cesarē scriptis emēdati⁹ calidū dicere maluisse
ꝙ caldū:nō quia id nō latinū esset.sed q: esset odiosum.Veteri.Vili.nouis em̃ cliētibus vt alli
cerētur blāditie fiebāt.Alius:minister scʒ.Vix:cū labore.Genuinū:Genuin⁹ dens est a genis Genuinus
depēdēs vt scribit Fest⁹.Siligine:Siligo nūquā maturescit pariter:nec vlla segetū min⁹ dila- Siligo
tionē patitur ꝓpter teneritatē:semp̱ rectā habet spicā:nec rorē continet q̄ rubiginē faciat. Ex
aphrica dulcissimus panis:ip̄a spissior ꝙ far ꝛ maiore:spica eadē ꝛ pōderosior far sine arista est
itē siligo.Pli.lib.xviij.c.x.Molli siligine.mollē appellat ꝓpter ei⁹ teneritatē de qua iā diximus:
Artocopi:Artocopi in antiquissimis codicib⁹ legi nō aliter.Dices igit̃ Artocopi.i.panis cum Artocopus
labore facti.artos em̃ panis dicit̃:copos labor.Nec pro aliquo accipit̃ hic nisi pro ip̄o pane:q̄m
subseq̄tur sup̱est illic q̄ ponere cogat.Licet cōfector panis grece dicat̃ artocopos et artopeos.
Superius em̃ dixerat:sʒ tener ꝛ niueus molliq̃ siligine factus seruat̃ dn̄o. Salua reuerentia.
ea quidē tū salua erit:quū panis ille nisi a dn̄o tactus fuerit.Improbulū:importunū dictus aūt
improbus ꝙ etiā instet prohibēti. Vix tu cōsuetis.Vix sup.dignus es dispēsator inquit.Cani-
stris cōsuetis.i.cōsueto pane.Scilicet hoc fuerat:Cliētis ꝛ parasiti respōsum. Hoc:vt male ce-
narē:vt opprobria reciperē.Exquilias:De exquilijs videto satyra tertia. Exquilias dictūq̃ pe-
tūt ab vimine collē. Fremeret:strideret.Vernus iuppiter:aquosus ventosusq̃ aer. Juppiter
enim vt Varro scribit aer dicitur ꝛ celum.

¶ Nō eadē vobis poni mō vina querebar. Nō tm̄ inquit in vino qd̄ dn̄s cōuiuij optimū:cliē- Ascen.
tes pessimū bibūt:discretio est:sʒ etiā in aqua ꝛ pane:ꝛ multo maxima in seruitijs seu ministris
Ordo est.Ego q̄rebar.i.cōquerebar:mō.i.paulo āte:nō eadē vina poni.i.apponi vel proponi vo
bis ꝛ dn̄o:veruʒ qd̄ intolerabili⁹ est:vos potatis aliā aquā:q: inde coctā.cursor getulus.i.niger
quales sunt getuli dabit tibi pocula:aut ossea.i.macelēta man⁹ in qua nisi ossa ꝛ nerui videntur
mauri quē vulgo morū dicūt:nigri in colore ꝛ is sup.cui nolis occurrere p̱ mediā noctē: dū ve-
heris p̱ monumēta.i.sepulcra latine sup.vie:cliuose.i.depēdētis vel illic vbi cliuosa est ꝛ sepul-
cra sunt:q: crederes spiritū aut manes defuncti esse.Flos asie.i.pulcherrim⁹ iuuenis ex asia: si
cut erat ganymedes rapt⁹ in pincernā iouis:mistrabit sup.añ ip̄m videlicʒ dn̄m parat⁹.i. cōpa-
ratus ꝛ empt⁹ maiore p̄cio:ꝙ fuit cēsus.i.thesaur⁹ ꝛ possessio tulli.s.hostilij.tertij regis romano
rū:pugnacis.i.bellicosi:q̄ aīos romanoꝝ tp̱e nume resides ꝛ ociosos:in arma excitauit:ꝛ cēsus
anci.i.anci martij quarti regis romanoꝝ:ꝛ ne ego teneā te sup.suspēsum lōga narratiōe: oīa.i.
oēs diuitie regū romanoꝝ:q̄ septē fuerūt:sup.sunt friuola.i.quasi teste rupte:ꝛ res nulli⁹ precij
respectu p̄cij dati ꝓ pincerna dn̄i:qd̄ cū ita sit:tu quū.i.qn̄ sities respice.i. respicito ganymedē
getulū.i.pincernā nigrū ꝛ deformē ex getulia:quē ironicos ganimedē appellat: sicut prius so-
craticos cinedos:cū nihil sit alieni⁹ a ganymede.q: puer.s.pincerna dn̄i:empt⁹ tot milib⁹ nūmū
scʒ:nescit miscere sup.potū.Sed forma.s.etas sup.talis pueri est sup.digna sup̱cilio.i.grauita-
te:vel poti⁹ sup̱bo fastidio et cōteptu:ꝛ hoc iterū ironice.q.d.nō est egre ferēdū: si tā formosus
puer:ꝛ tā tener adhuc sit sup̱b⁹ ꝛ fastidiosus nolēs paup̱ib⁹ ꝓpinare aut seruire.qn̄ ille.i. notus
minister q̄ vinū ꝓpinat vel ille iā dict⁹ puer:p̱uenit ad te.q.d.rarissime aut nūq̄:qn̄ mister cali-
de ꝛ gelide sup.aque vocat⁹ ad te adest tibi:q.d.tardissime:quippe q: certe ip̄se indignat̃ pare-
re veteri cliēti.i.tibi q̄ ex vetustate cōtēptū ꝯtraristi:q: noua placēt:ꝛ indignat̃ ꝙ poscas aliq̄d
ab eo.ꝛ ꝙ recūbas.i.sedeas ad mēsam.se.s.ip̄o stāte.maxima q̄q̃ dom⁹.i.oīs magna ꝛ magnoꝝ
hoc est diuitū dom⁹ est plena seruis sup̱bis.i.fastidiosis.ecce quāto murmure ali⁹ sup.seru⁹ por-
rexit.i.de procul apposuit tibi panē.vix:i.cū difficultate maxima nō scissum sed fractū:panē di-
co appositore existētē frusta.i. fragmēta mucida.i.mucore cōtracto et vetustate.farine solide:
id est cōglutinate.vel in qua nihil est irritamēti gule sicut in pane dn̄i.que.s.frusta agitēt.i. ex-
pellāt vel torqueāt genuinū.i.dentē illū a genis depēdētem inter reliquos molares fortissimū
nō admittentia:quia non admittunt morsum:id est vt mordeātur pre duritie.sed panis tener et

niueus.i.albus factus molli siligine.i.ex farina siliginea que mollis admodũ est:seruatur dño: memẽto cohibere.i.cõtinere ⁊ tecũ habere nõ extẽsam dextrã tuã reuerẽtia.i.honor debit⁹ artocopi.i.panis elaboratiuel cũ labore facti p̄ dño:sit salua.i.nulla temeritate fedata:tamẽ finge te improbulũ.i.ponam⁹ ꝙ p̄ improbitatẽ modicã velis cõtingere panẽ dñi:supest.i. super te est astat:q̃ cogat ponere.i.deponere:⁊ dicat sup.tu audax.i.temerarie cõuiua.vix.i. cũ difficultate sup.dignus es inpleri canistris.i.frustis q̃ in canistrũ aut sportulã aut corbẽ colligũtur.cõsuetis.i.notis tibi:Alij legũt dicit georgi⁹vis tu:sed nõ procedit:ego credã auctorẽ fecisse cõsuet⁹ licet syllaba vltima breuis sit:q: in fine dictionis ⁊ in principio tertij pedis sepe alibi positã leges syllabã alioquin breuẽ:⁊ esset ordo.tu cõuiua audax cõsuet⁹vir impleri canistris.i.pane canistrorũ:nõ potes sup.nouisse colorẽ tui panis? Est sermo abrupt⁹:qualis artificiose dat̃ iratis increpãtibus.Respõdet cõuiua sic reprehẽsus.scilicet.i.scire licet.q.d.Nõne certe hoc: idẽ huiusmodi acceptio ad cenã in qua ne panẽ quidẽ mũdiorẽ habere pmitto: fuerat propter qd̃ ego cucurri sepe relicta cõiuge:per montẽ aduersum.i.quẽ ascẽdere debebã:⁊ exquilias vicũ illum romanũ vbi plurimi diuites residebãt:gelidas.i.frigidas:quia exposite erant vento nocturno: cũ iuppiter.i.aer vernus.i.verni tpis vel in vere:fremeret cũ seua.i.magna ⁊ horrẽda grãdine et cũ penula.i.exterior vestis villosa ꝯ pluuiã assũpta.stillaret.i.diffllueret:multo nymbo.i.mlto hymbre:ex nube vẽtosa collecto.q.d.nõ debebã ppt̃ hmõi cenã derelinq̃re ꝯiugẽ sũmo mane:⁊ venire salutatũ patronũ hũc p̄ grãdinẽ frigus pluuiã ⁊ vẽtos:currẽdo cõtra ascẽsum collis.

Aspice q̃ longo distendat pectore lancem
Que fertur domino squilla: ⁊ quib⁹ vndiq; septa
Asparagis: qua despiciat conuiuia cauda.
Quum venit excelsis manibus sublata ministri
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo
Ponitur exigua feralis cena patella:
Ipse venafrano piscem perfundit:at hic qui
Pallidus affertur misero tibi caulis olebit
Laternam:illud enĩ vestris datur alueolis. quod
Canna micipsarum prora subuexit acuta:
Propter quod rome cuz bocchare nemo lauatur
Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mullus erit domino:quẽ misit corsica: vel quez
Taurominitane rupes:quãdo omne paractũ est:
Et iam defecit nostrum mare:dum gula seuit:
Retibus assiduis penitus scrutante macello
Proxima:nec patitur thirrhenũ crescere piscẽ.
Instruit ergo focum prouincia:sumitur illinc
Quod captator emat lenas:aurelia vendat.

Man.

¶ Aspice q̃ lõgo: poete verba diuitũ gule luxum: clientũq; miseriam ostendẽtis.Distendat:impleat.

Squilla

Squilla: de hoc pisce multa philosophus libro.iiij. de animalibus scribit. Meminit item Plini⁹li.ix.ca.xli.vtiã squilla nõ scylla legit̃.Et Cicero in li.de.n.d.sic ait.Pina vero:sic eñ grece dicit̃ duab⁹grandib⁹patula conchis cũ parua squilla quasi societatẽ coit cõparãdi cibi. Et Horatius sat.viij.lib.ij. affert̃ squillas inter murena natãtes in patina porrecta.Plini⁹ itẽ lib.ij. epistola ad Gallã sic ait. Mare non sane preciosis piscibus abundat soleas tñ ⁊ squillas optimas egerit At Mar.li.xiij.sic. Cerule⁹ nos lyris amat:quẽ silua marice protegit: hinc scylle maxima turba sumus.

Scylla

Asparagi

Asparagis:Asparagi cumino addito inflationes stomachi coliq; discutiũt. Ventrẽ leniter molliũt pectoris ⁊ spine doloribus intestinorũq;vitijs prosũt: venerẽ stimulãt:vrinã cient vtilissime preter q̃ ꝙ vesicã exhulcerant. Hec ⁊ plura plinius.Feralis cena:exitialis:cammari siq̃dẽ stomacho nocẽt ⁊ capitis dolorẽ inducunt:sunt eñ difficilis digestiõis.Si negas experire.Duo:

Venafri oleũ

cammari eñ mittis ouis frigũtur etiã hodie.Venafrano:laudes habet olei totus maxime venafranus ager planis finitimus aruis:vt scribit Strabo libro quinto de cãpania loquẽs.Olebit laternã:id est oleũ illud in caulibus ad te latis immissum laterne odorẽ habebit:que pessime

olet ibi extincta potissimũ candela. Alueolis: ventriculis. Canna mycipsarũ: id est numidarum Mycipsa
Mycipsa eñ Masinisse filius ibi regnũ solus obtinuit Manastabale ⁊ Gulussa fratrib⁹ mor- Canne indice
bo absumptis. Auctor est Sal. in iug. Preterea scribit Mela de india loquens ꝙ Arundinum
fissa internodia nauitas binos ⁊ quedã ternos etiã vehũt. Qui vero scribũt Strabonẽ referre
in aphrica ad cubitos quinos longas crassitudine aũt digiti minoris cãnas nasci. fec⁹ est. Stra
bo eñ lib. xvij. vbi de libya ⁊ regno Micipse loquitur sic ait. Nonnulli terrã biferam habent ⁊
duas messes faciũt. Culmus est quinũ cubitorũ longitudine crassitudine vero parui digiti: hec
ille. de culmo itaq; spice dixit: nõ aũt de cãna aliqua: ergo ⁊c. Canna mycipsarũ. posuit cãnã hoc
loco pro naui. allusit eñ ad cãnas indicas nõ ꝙ in aphrica canne sint tante vt ex eis nauicule fi
ant vti ex indicis. Nec etiã intelligendũ est de oleo aphro vt puto quoniã vt scribit Plinius li-
bro. xv. ca. ij. Aphrica oleo carebat. Ait eñ sic de oleo loquẽs Vicina bonitas prouincijs. Exce-
pto aphrice frugifero solo. Ceteris totũ id natura cõcessit oleum ac vinũ huic inuidit tantũ. sa-
tisq; glorie in messibus fecit. Posses attamen ex his verbis intelligere aut ꝙ aphrica oleo care
ret penitus aut ꝙ bono oleo careret. Itaq; hoc pacto aphrũ oleũ pessimũ intelligeremus. Ali
ter vero oleũ sisaminũ ꝙ in egipto fit cibis fedũ. Lucernis exile vt scribit Plini⁹ li. xv. c. vij. de
oleo fictitio. Cũ bocchare. i. cũ numida aliquo vel mauro egiptiove: nã eorũ regẽ pro quocunq;
posuit. Vtebãtur aũt in balneis fetido oleo de quo iã dictũ est. Corsica: in ligustico mari est cor- Corsica
sica: quã greci Cyrnõ appellauere: sed tusco propior a septẽtrione in meridiẽ proiecta: qd Plini Cyrnos
us scribit lib. iij. plura tamẽ meminit Diodorus libro sexto. Mulus: de mulis late diximus supra
Taurominitane rupes Taurominiũ oppidũ apud Messanã in sicilia vt scribit Strabo lib. vi. Taurominiũ
olim naxũ vocarũt: auctore Solino. Macello: pro piscatore posuit: cũ locus sit vbi obsonia ven Prouincia
dũtur. Instruit: parat. Focũ: ardentẽ gulã. Prouincia: extra italiã prouincie dicuntur quia po-
pulus roman⁹ eas prouicit auctore festo: qd iterũ supra ostẽdim⁹. Aurelia: diues ⁊ orba.

¶ Aspice ⁊c. Ostendit quõ diuersa obsonia diuersimode dño ⁊ cliẽtibus apponũtur. Ordo Ascea.
est. Aspice ꝙ. i. quantũ longo. i. extento et exporrecto pectore minister distendat. i. a se ⁊ potissi
mũ a facie ne naso fedasse puteẽ extensã teneat: lancẽ. i. patinã. Mancinellus legit distẽdat. i.
impleat: sed minus placet: qr distẽdi nõ ẽ simplr ipleri: sed cũ extẽsione que lanci nõ cõuenit sicut
vberibus ⁊ saccis. Alij pterea legũt Qua fertur. ⁊c. vt sit: qua sup. lance squilla ferẽ. ⁊c. plures
legũt q. vt sit. aspice q. i. qualis ⁊ quãta squilla. i. piscis sic dictus: ⁊ aspice qbus aspagis. i. herbis
talibus p cõdimẽto circũpositis. q. d. delicatissimis: vtpote altilib⁹: sunt eñ duplices: siluestres
qui pprie aspagi sunt: qr dicũtur sm varronẽ ab asperitate loci in qbus nascunẽ: vel qr ex aspis
virgultis leganẽ: ⁊ altiles qui in hortis alunẽ: septa. i. circũdata: ⁊ qua. i. quali ⁊ ꝙ longa cauda
despiciat. i. deorsum aspiciat: cõuiuia. i. vos cõuiuas. i. in imo sedẽtes quos despicit talis squilla
quia non dignetur talibus anteponi: et despicit: qr ab alto quodãmodo respicit quũ. i. qñ venit
sublata. i. sublimata: sursum lata siue exaltata manibus ministri. sed cãmarus pisculus ille de ge
nere locustarũ vilis saporis poniẽ. i. preponitur tibi: cõstrictus. i. cõfrictus: dimidio. i. dimidia
to ouo qd appositũ est pro cõdimẽto: vt dicũt interpretes. Vel Cãmar⁹ constrictus. i. cõpressus
et decremẽto ei⁹: ouo ei⁹ existẽte dimidio. i. ad dimidiũ vsq; cõstricto iaz decrescẽte luna: habet
eñ piscicul⁹ ille oua q vt succ⁹ ei⁹ ⁊ quicqd hz pulpe cũ luna crescẽte crescũt: ⁊ decrescente decre
scũt. Rubet aũt cãmarus coct⁹. Vñ Martia. Concolor in nostra cãmare lance rubes. Georgi⁹
valla scripsit gãmarus: sic eñ vulgo proferẽ. sed plures p c scribi volunt sicut Caius hycurgus.
Cneus. amurca: q vbi c habẽt p g efferũtur. Cãmarus ergo cõstrictus ⁊ iã quasi languens: ouo
eius existẽte dimidio: poniẽ tibi feralis. i. letalis cena: vel qr cãmari stomacho ⁊ capiti nocent:
vel qr tũc maxime quãdo decrescũt mortiferi sunt: vel quia talis cena mortuos decet: ⁊ lugẽtes
eos. poniẽ inquã in exigua patella. Ipe scilz dñs perfũdit piscẽ qui sine oleo satis saperet: vena
frano sup. oleo qd maxime laudaẽ. at. i. sed hic caulis qui existẽs pallidus. i. hoc holus pallidũ. i.
lãguẽs: vel caulis lactuce vetustate lãguẽtis ⁊ pallide: q afferẽ tibi misero: olebit laternã: id ẽ
pre se feret odorẽ olei: qd qr vilissimũ ⁊ insipidissimũ: in laternis comburi debeat. illud eñ sup.
oleũ daẽ vris alueolis. i. vẽtrib⁹: qd cãna. i. nauicula facta ex cãna: vel qd in doliolo facto ex can
na aduehiẽ micipsarũ. i. numidaruz q p micipsam regẽ nobilitati sunt ⁊ inde denoiati: subuerit
acuta prora. i. in acuta naui. hoc est nõ oleũ oliuaꝝ qr tali saltẽ bono caret aphrica: sed ex qbusdã
seminibus: qd fedũ ⁊ insipidũ est: ppter qd sup. oleũ: nemo lauaẽ rome cũ bocchare. i. cũ quouis
numida etiam ditissimo licet esset bocchar eorũ rex: quia cũ in patria soliti sunt inungi oleo illo
grauissimi odoris: adhuc cum corpora eorum calefiũt illud olent: nõ autem est verosimile ꝙ ro-

me vbi eſt copia optimi olei boccar: oleo patrie ſue vti velit: quod etiã oleũ facit hoĩes tutos ab atris ſerpentibꝰ qui grauitatẽ eius ferre nõ poſſunt: Mullus. i. piſcis delicatus ſic appellatus erit domino. i. dñs habebit mullũ quẽ corſica inſula illa: miſit: aut quẽ rupes tauromãtine. i. rupes que ſunt iuxta tauromimũ oppidum ſicilie: ſup. miſerũt: qñ. i. quãdoquidẽ ita eſt ꝙ oẽ mare noſtrum. i. italicũ eſt pactũ. i. expiſcatũ ⁊ iã defecit. i. piſcibus euacuatũ eſt: dũ gula. i. guloſitas noſtra ſeuit. i. vehemẽtiſſima creſcit: ⁊ hoc macello. i. quolibet piſcatore in macello vẽdere ſolito: ſcrutante. i. inquirẽte: aſſiduis. i. q̃bus continue vtitur retibus: ꝓxima ſup. maria: nec patit̃ piſcẽ tyrrhenũ. i. maris tyrrheni qđ inferũ dicit̃: creſcere. ergo. i. ea de cã: ꝓuincia. i. regio lõge poſita ⁊ a romanis ꝓcul victa: inſtruit focũ. i. ſufficit vel adminiſtrat q̃bꝰ focus. i. culina inſtruitur: hoc eſt obſonia prebet. Illud ergo quod lenas captator hereditatis ſcꝫ emat: vt det diuitibus orbis: ⁊ qđ aurelia diues ⁊ orba vẽdere cogitur ne corrũpantur obſonia data: ſumitur illic id eſt ex prouincia.

Virroni murena datur: que maxima venit
Gurgite de ſiculo: nam dum ſe continet auſter
Dum ſedet et ſiccat madidas in carcere pennas
Contemnunt mediam temeraria lina caribdim.
Vos anguilla manet longe cognata colubre
Aut glacie aſperſus maculis tyberinus: et ipſe
Vernula riparum pinguis torrente cloaca:
Et ſolitus medie cryptam penetrare ſubure
Ipſi pauca velim facilem ſi prebeat aurem.
Nemo petit: modicis que mittebantur amicis
A ſeneca: que piſo bonus: que cotta ſolebat
Largiri: nãqꝫ et titulis: et faſcibus olim
Maior habebatur donandi gloria: ſolum
Poſcimus: vt cenes ciuiliter: hoc face: et eſto
Eſto vt nunc multi diues tibi: pauper amicis:
Anſeris ante ipſuꝫ magni iecur: anſeribus par
Altilis: ⁊ flaui dignus ferro meleagri
Fumat aper: poſt hunc raduntur tubera: ſi ver
Tunc erit: et facient optata tonitrua cenas
Maiores: tibi habe frumentum aledius inquit
O lybie diſiunge boues dum tubera mittas.

Man.

¶ Murena: murenas in ſicco littore elapſas vulgus coitu ſerpentiũ impleri putat: Ariſtoteles. Myrinũ vocat marem q̃ generat. Diſcrimẽ dãs ꝙ murena varia ⁊ infirma ſit. Myrinꝰ vni color ⁊ rubuſtus denteſqꝫ extra os habeat. in Sicilia aũt Murene optimi ſaporis capiebãtur Pli. ſcribit lib. ix. Macrobiꝰ etiam lib. iij. ſic accerſebantur autẽ murene ad piſcinas noſtre vrbis abuſqꝫ freto ſiculo: qđ regium a meſſana reſpicit: illic eñ optime a ꝓdigis eſſe credũtur. Temeraria lina: temerarij piſcatores.

Murena

Caribdis

Caribdim. ante meſſanã vrbem peloro adiunctã charibdis oſtẽditur ꝓfundũ quidẽ immenſum quo inundationes freti mirũ in modũ nauigia ꝯtrahũt magnas ꝑ circũductiones ⁊ vortices precipitata. auctor eſt Strabo lib. vi. Anguilla: ea neqꝫ mas neqꝫ femina eſt: neqꝫ prolem ex ſe aliquam poteſt ꝓcreare. vt philoſophus li. iiij. de aĩalibus ſcribit

Anguilla

Cognata

Cognata eiuſdẽ generis dicitur vti Fabius libro. i. exponit.

Glacie maculis: pro glaciei: olim nãqꝫ quinti ordinis genitiuus etiã in e terminabat̃. Ouiđ lib. iij. met. prima fide vociſqꝫ rate tẽtamina ſumpſit. Et lib. vi. vtqꝫ fide pignus dextras vtriuſqꝫ popoſcit. fide ꝓ fidei dicit qđ ẽt priſcianus lib. vij. oſtendit.

Fide ꝓ fidei

Tyberinus: piſcis lupus intelligit̃: non aũt q̃ inter duos pontes captus eſſet. nã is precipuum locũ tenebat. Vt late Macrobius meminit lib. iij. c. de Accipenſere. hinc addidit poeta aſperſum maculis ⁊ ſolitũ penetrare cloacas. Nã lupi optimi ſine maculis erãt. Vñ columella li. ix. c. xvij. De poſitione piſcine ſic ait. Tũ etiã ſine macula nã ſunt ⁊ varij. lupos includamꝰ. Vernula: alũnus. De verna aũt ſatyra prima latius. Torrente: fluẽte. m̃texni in vrbe cloace ingentes ſunt. Crypta: ea dici põt occulta ſeu abſconſa. crypto eñ abſcon

Crypta

do dicit. Inde crypta abſcōſus ⁊ occultꝰ locus ⁊ cauernoſus. Subure: de hac latiꝰ in ꝑncipio ſa
tyra.iij. Ipſi virroni.ſ. Velim ſup. dicere. Nemo petit. hec illi ꝟba diceret. Eſt aūt ſenſus ꝙ ab
ipſo nō magna dona peteret: niſi vt eadem cena eſſet oībus Pli. etiam hmōi cenas vituperat li
bro enī ſcdo epl'a ꝟo ad auitū ſic ait. Lōgū eſt altiꝰ repetere: nec refert queadmodū acciderit:
vt hō mīme familiaris cenarē apud quendā vt ſibi videt᷑: lautū ⁊ diligentē: vt mihi ſordidū ſi
mul ⁊ ſumptuoſū: Nā ſibi ⁊ paucis opima quedā: ceteris vilia ⁊ minuta ponebat: vinū etiā par
uulis lagūculis in tria genera deſcripſerat: nō vt ptās eligēdi: ſed ne ius eſſet recuſandi: Et ali
ud ſibi ⁊ nobis aliud minoribꝰ amicis: nā gradatim amicos habet: aliđ ſuis noſtriſq̄ libertis ⁊c.
Modicis.i. charis: vel q: difficile eſt plures habere amicos qui veri ⁊ fidi ſint. A ſeneca:
is enī diues erat. Vñ Tacitꝰ lib.xiiij. ſic ait: hi varijs criminationibꝰ Senecā adoriūtur: tanꝙ — Senece opes
ingētes ⁊ ꝑuatim ſupra modū euectas opes: adhuc augeret: ꝙq̄ ſtudia ciuiū in ſe ꝟteret: hor
torū quoq̄ amenitate ⁊ villarū magnificētia quaſi ꝑncipē ſupegrederet᷑ ⁊c. Piſo bonꝰ: Pedi
anus in orōe ꝯtra Luciū Piſonē de. M. piſone oratore inſigni meminit. In orōne ꝟo ꝯtra. C.
Antm̄ ⁊. L. catilinā ſcribit. Cn. Piſonē adoleſcētem ꝑditum cōiuraſſe cū Catilina ad cedē ſena
tus faciendā. Cicero aūt de claris oratoribꝰ de. L. piſone viro doctiſſimo meminit. Itē de. M. — Piſones
piſone grecis doctrinis erudito q̄ hoīm ineptias ac ſtulticias nō ferebat: hic ꝟo intelligēdū
eſt de. C. piſone ſenece ſocio. Tacitꝰ enī lib.xv. ſic ait: C. piſo Calphurnio genere ortus: ac mltas
inſigneſq̄ familias paterna nobilitate cōplexus claro apud vulgū rumore erat ꝑ virtutem aut — C. Piſo
ſpecies virtutibus ſimiles. Nāq̄ facūdiā tuendis ciuibꝰ exercebat: largitionē aduerſus amicos
⁊ ignotis quoq̄ comi ſmone ⁊ cōgreſſu: aderāt etiā fortuita corpꝰ ꝓcerū: decora facies: Sed ꝓ
cul grauitas morū aut voluptatū parſimonia. Lenitati ac magnificētie ⁊ aliqñ luxui idulgebat
⁊c. In fine ꝟo libri.xiiij. ſic ait idē tacitꝰ. Romanꝰ ſecretis criminationibꝰ incuſauerat ſenecam
vt. C. piſonis ſociū ⁊c. Cotta. Aſconius in orōne pro cornelio ſcribit fuiſſe tris coctas frēs — Cotta
qui oēs adepti ſunt cōſulatū. C. aūt cotta magnꝰ orator habitus ⁊ cōpar in ea gloria. P. ſulpitio
⁊. C. ceſari. Cicero vero de claris oratoribus ſcribit L. cottā pretoriū in mediocrium oratorū nu
mero habitū eſſe. Caius aūt cotta dicebat pure ac ſolute: nihil erat in eiꝰ oratione niſi ſyncerū
atq̄ ſanum ⁊c. Titulis: honoribꝰ.ſ. Faſcibꝰ: cōſulatibus preturis ⁊ hmōi dignitatibꝰ. Donandi
gloria: Saluſtius enī in Catil. de romanis inquit magiſq̄ dādis ꝙ accipiēdis beneficijs amici — Donandi glīa
tias parabāt. Et phs libro.iiij. eth. ait ꝙ ipius ꝟtutis eſt beneficia potius cōferre ꝙ ſuſcipere.
Ciuiliter.i. comiter ⁊ cōmunibꝰ epulis. Eſto diues tibi.i. nil dones niſi cenā cōem tibi ⁊ amicꝫ
Paup amicis: phs. lib.iiij. ethi. ait. At ꝟo facile nō eſt liberalē diuitē eſſe: Et lib.viij. inqt. ami — Amicitia
citiā in cōicatione ſocietateq̄ ꝯſiſtere. Anſeris iecur: Pli. lib.x. de iecore anſeris ſic ait fartili — Anſeris iecur
bus in magnā amplitudinē creſcit. Exemptū quoq̄ lacte ac mulſo augetur. Nec ſine cā in q̄ſtio
ne eſt. Quis ꝑmus tñ bonū inuenerit. Scipio an Metellus vir cōſularis: an. M. ſeſſius eadē
etate eques ro. Mar. li.xiij. ait. Aſpice ꝙ tumeat magno iecur anſere maius. Altilis: galli — Altilis
na intelligit᷑ que ad ſaginā alebatur: de qua Martia. ait: Paſcit᷑ ⁊ dulci facilis gallina farina: — gallina
Paſcit᷑ ⁊ tenebris ingenioſa gula eſt. Sed quo pacto Galline ſaginētur: legito Varronē li.iij.
et columellā lib.ix. Flaui: flauus color videtur ex viridi ⁊ ruffo ⁊ albo concretus: Verba ſunt — Flauus color
frōtonis apud Gelliū lib.ij. c.xxvi. Meleagri. Indignata diana in agrū calydonie aprū ingen
tem oiaq̄ vaſtantē imiſerat ad quē occidendū Meleager enei filia multos inſignes iuuenes — Aper melea
aduocauit: de quo latius in metamorphoſi habet᷑. Tubera: Pli. lib.xix. ſcribit: ꝙ tubera naſcū — gri
tur locis ſiccis ⁊ ſabuloſis fruticoſiſq̄ laudatiſſima q̄ aphrice creſcūt: quū fuerint imbres antū — Meleager
nales ac tonitrua crebra: tūc naſci dicūtur: ⁊ maxime e tonitribus: nec vltra annū durare: tener — Tubera
rima aūt verno eſſe. De ijs Mar. li.xiij. ſic. Rūpimus altricē tenero de ꝟtice terrā. Tubera bo — Aphrice
letis poma ſecūda ſumus. Tibi habe frumentū. Plini. lib.v. de aphrica ſic ait. Libyphenices vo — fertilitas
cātur q̄ Byzantiū incolūt: ita appellat᷑ regio. ccl. M. paſſuum per circuitū fertilitatis eximie — Libye fertili
Cum centeſima fruge agricolis fenus reddēde terra. — tas

¶ Virroni murena datur. Proſequit᷑ inceptū oſtendens ineq̄litatem obſoniorū. ¶ Ordo eſt. — Aſcen.
Murena.i. talis piſcis delicatus: datur.i. apponitur virroni: viro diuiti ⁊ dño conuiuij que exi
ſtens maxima: venit.i. aduecta eſt: de gurgite.i. de mari vorticoſo ſicilie. Nam dum auſter: ven
tus ille aquoſus: continet ſe.i. non flat: ⁊ dum auſter ſedet: ⁊ ſiccat in carcere.i. in antro eolio: de
quo dicitur primo eneiđ. Illa ſe iactet in aula Eolus: ⁊ clauſo ventorum carcere regnet: pēnas
quibus volat: madidas.i. pluuijs imittas.i. dum ſudum hoc eſt ſerenum eſt: quieſcente auſtro q̄
ſiculo mari infeſtus eſt: lina.i. vela linea: temeraria.i. nimium audacia: hoc eſt naute nimium te

merarij vela pãdentes:cõtemnũt mediã caribdim.i.voraginez illam in mari siculo:q: in medio eius piscanť murenas. Anguilla piscis vilis ⁊ vulgaris corrispõdens murene:manet.i.expectat vos:interea dñ murena dño apponiť.ãguilla dico cognata.i.eiusdẽ speciei:aut que s̃m vulgus nata creditur ex eodez:Aut tyberin⁹ sup.piscis in tyberi capt⁹:aspersus maculis glacie.id est glacieť:vel aspsus maculis glacie.i.ꝓpter glaciẽ vel in glacie:⁊ ipẽ existens vernula riparũ id ẽ verno tpe natus in ripa:vel alũnus riparũ:⁊ existens pinguis:cloaca:quã latrinã dicũt:torrente.i. in tyberĩ effluente.Et solitus penetrare.i.pene intrare:cryptã.i.meatũ absconsuz ⁊ subterraneũ p quẽ sordes in tyberim defluũt:subure.i.illius vici populosissimi:vel accipiẽdo a pte totũ:ipsius rome medie ⁊ ita penetrãs vsq3 ad sterquilinia.Ego velim sup.dicere pauca:ipi vironi aut consili diuiti:si prebeat aurẽ facilẽ ad audiendũ.nemo petit ea q̃ mitteban̄ a seneca.s. anneo seneca viro bono:de quo stati dicã:amicis modicis.i.modicũ hñtibus.i.paupibus: vel etiã in modico amicis.hoc ẽ iã nemo petit a te q̃ seneca mittebat etiã ad modicos ⁊ vulgatiores amicos:q: maiora mittebat q̃ nunc q̃spiã audeat petere:nemo etiã nostrũ sup.petit q̃ piso sc3.L.piso senece soci⁹: bonus.i.benefic⁹:⁊ que cotta bon⁹ solebat largiri.i.largiť cõferre amicis ⁊ plebi romane.nãq3 pro q: maior gloria donãdi habebať olim fascib⁹ ⁊ titulis.i.magistratibus:fasces ⁊ titulos hñtibus.sunt aũt fasces virge colligate:q̃ portabanť a lictoribus post eos magistratus q̃ aiaduersionẽ in corpus habebãt:⁊ ideo ꝓ sũmis honorib⁹ accipiũtur.nos poscimus solũ vt cenes ciuiliter.i.more ciuiũ q̃bus epule et victus dũ cõuiuũt debẽt esse coẽs ⁊ consiles:⁊ face.i.fac:hec.i.cena ciuiliter:⁊ esto:esto inquã vt multi nũc sunt sup. diues tibi.i.ad cõmodũ ⁊ voluptatẽ tuã:⁊ paup amicis.i.ad bonũ et vtilitatẽ amicoꝝ.i. in ceteris sis parc⁹ erga alios ⁊ largus in te:nos nõ petim⁹ aliud pro labore nostro nisi vt ciuiliter cenes. Jecur magni anseris poniť sup.añ ipm ⁊ altilis.i.volucr ad esuz alta vt gallus gallinace⁹ aut gallina aut siliis par.i.eq̃lis in magnitudine anserib⁹ sup.poniť ante ipm:⁊ aper dignus ferro.i. cuspide ⁊ venabulis meleagri.i.illius fortissimi viri ab eneo geniti qui aprũ a diana irata calydonie agris immissum interemit:meleagri dico sup.flaui sup.in colore:talis eñi ab homero appellať:fumat.i. fumãs ⁊ adhuc calidus ponitur ante ipm.vult ergo dicere q̃ dño apponiť ap equalis ⁊ par sui seu porco etolo:tubera:radices ille capitate ⁊ inflate q̃ ex terra effodiunť ⁊ q: acide sunt appetitũ ꝓuocant.ideo dicit tubera raduną.i.paranť vt apponanť:post hũc.s.aprũ:si quidẽ tũc cũ talis cena fiet:erit ver ⁊ si tonitrua optata a gulosis faciẽt cenas maiores.i. augebũt tuberibus que secũda poma apud martialẽ appellanť sic.Rumpim⁹ altricẽ sũmo de vertice terrã Tubera boletis poma secũda sumus. Aledius:vir gulosus et tuberũ appetens ait.o lybie habe tibi frumentũ.i.serues tibi frumentũ:nolo ad nos frumẽtũ tuũ mittas:⁊ ei⁹ ꝓcreãdi causa tubera crescere prohibeas:disiunge ergo boues sup.aratorios q̃bus arãt in p libus ptibus mũdi.i.dissolue ab aratro:dũ .i.donec vel dũmõ mittas ad nos tubera.i.nõ petim⁹ frumentũ tuũ dũmõ tubera habeam⁹.Quia de seneca dicere pollicit⁹ sum:dicã ea que Geor.valla in cõmẽtarijs suis

Senece vita. ac mors

habet:que hmõi sunt. Anneus seneca ꝓpter ingẽtes opes atq3 mores excelsissimos neronis inuidiã meruit:haud dubie cito pitur⁹ nisi se ptificũ simulasset. Et (vt tacit⁹ scribit) cũ nõ potuisset ĩpetrare vt neroni opes q̃s in eius imperij exordijs fuerat assecut⁹ cũctas legaret: prioris tñ potẽtie instituta cõmutauit. Prohibuit vt min⁹ opprimereť inuidia:salutantium cetus vitauit: comitatus raro p vrbẽ quasi valitudine infesta aut sapiẽtie studijs attinereť. Et vt scribũt quidam:pre nimio studio quasi tabe cõfectus erat: Hic vt inq̃t probus sub claudio quasi conscius adulterioꝝ iulie germanici filie in corsicã relegatus:post triẽniũ reuocatus est:qui etsi magno desiderio athenas intenderet:ab agrippina tamen erudiendo neroni in palatium adductus: seuum imanẽq3 natũ ⁊ sensit cito ⁊ mitigauit. Inter familiares dicere solit⁹:non fore seuo illi leoni:quin gustato semel hois cruore ingenita redeat seuitia. Huic postremo q̃ habit⁹ esset inter conscios coniurationis pisoniane nero per tribunũ vltimã necessitatez denũciauit. Hic interritus:amicorum aios q̃bus iam eius casus lachrymas exciuerat:ad firmitudinẽ reuocauit:rogitans vbi p̃cepta sapientie:vbi tot p annos meditata rõ aduersuz iminentia:cui p̃terea ignota sit neronis seuitia. Neq3 aliud superesse post matrẽ fratremq3 interfectos:q̃ vt educatoris precep[illegible] necẽ adijceret. Deinde sibi venas presecans:cruriũq3 venas abrũpens:⁊ durante tractu lentitudineq3 mortis:hausto veneno ⁊ postremo calide aque stagnũ introiens exanimatus est.hec ille. Epitaphiũ eius hmõi legiť. Cura:labor:meritũ:sumpti ꝓ munere honores. Ite:alias postbac sollicitate aias. Me ꝓcul a vobis de⁹ euocat. Jlicet actis Rcb⁹ terrenis hospita terra vale. Corp⁹ auara tñ solẽnib⁹ accipe saxis: Nãq3 aiam celo reddimus:ossa tibi.

¶ Structorē: interea ⁊c. parande menſe miniſtrū ⁊ diſpēſatores Uirgilius libro primo eneidos. Quinquaginta intus famule: quibus ordine longo Cura. penum ſtruere ⁊c. Chironomonta. chir man⁹ ⁊ nomos lex. In antiq̄s textib⁹ inueni Chironomōta ⁊ Chironomāta: itaq̄ declinabitur chironomō vt leō leōtis vel chironomas vt diamas diamātis: Chironomos eñi chironomu apō illos chironomi apud nos faceret gtm̄. Ponitur aūt chironomon ꝑ illo q̄ ad menſaꝫ edēda incidebat certa lege man⁹. Uolāti cultello. Seneca epl'a. xlix. inquit. Alius p̄cioſas aues ſcindit: ⁊ per pectus ⁊ clunes certis ductibus circumferens eruditā manum in fruſta excutit ⁊ plura. Dictata precepta. Tria noīa. i. tanq̄ nobilis. Nobiles eñi notabātur trib⁹ noīb⁹: prenoīe. noīe et cognoīe. vt Caius Julius Ceſar. Quadringēta: ſic eſt in antiq̄s libris ⁊ ita legēdū eſt: nō quadragita nā parua eēt nūmū copia: Quadrigenta. oñdit hoc loco nūmorū atq̄ diuitiarū gr̄a quēq̄ amatuꝫ iri. Siīs diȷs. i. heros aliq̄s. Melior fatis. nā fata fecere te pauperē homūcio ṽo diuitē. homuncio aūt dixit: q̄ ſupius ait. Aut ſimil' diȷs. De heroe ibi intelligēs. Homūcio hō homūculus homuncio homul⁹ ⁊ hoñulul⁹ facit diminutiua. vt Priſcian⁹ edocuit libro. iiȷ. Trebio. cliēti. ſ. ac paſito. Luſerit eneas: ad illud quarti eneidos alluſit. ait eñi Dido: Siq̄s mihi paruulus aula luderet eneas q̄ te tm̄ ore referret. Dulcior illo. ſ. Uirro nc captatore. Jucūdū ⁊ charum ſterilis fac̄ vxor āmicū. hic Mar. li. xi. ad vrbicū ait. Dicat pregnantē tua ſe coſconia tantū. pallidior fiet iam pariente lupus. Charuꝫ captatoribus. ſcilicet. Nunc dū pauper es. Licet q̄uis: vel licitū eſt: vtrūq̄ ei ħ ɔuenire pōt. Pueros tres. id ē tergeminos. qđ q̄dē haud eſt inſolēs ⁊ iuſitatū. Anno enim ſalutis chriſtiane. M. cccc. lxxviij. mēſe auguſti. velitris mulier quedam adhuc quideꝫ viuēs tris vno partu edidit abortiuos mares omnes triuꝫ menſiū. poſt ea vero ſecuta ſunt Bellum Caritas peſtilentia. Plinius item libro ſeptimo capitulo q̄rto ſic ait. Tergeminos naſci certum eſt horatiorum curatiorumq̄ exemplo ſed hoc inter oſtenta adducitur. ⁊c. Preterea inquit philoſophus libro ſepti mo de animalibus in genere humano paucos geminos ſeruari ſi alter mas ſit alter

Man.

Chironomon

Inuiſiones menſe

Homūcio
Homulus
Homululus

Structorem interea: ne qua indignatio deſit:
Saltantem ſpectas: ⁊ chironomonta volanti
Cultello: donec peragat dictata magiſtri
Omnia: nec minimo ſane diſcrimine refert:
Quo geſtu lepores: ⁊ quo gallina ſecetur:
Duceris planta. velut ictus ab hercule cacus
Et ponere foris: ſi quid tentaueris vnq̄
Hiſcere: tanq̄ habeas tria noīa: quādo propinat
Uirro tibi: ſumitq̄ʒ tuis contacta labellis
Pocula? quis veſtrū temerarius vſq̄ʒ adeo: quis
Perditus vt dicat regi bibe? plurima ſunt que
Non audent homines pertuſa dicere lena.
Quadringenta tibi ſi quis deus aut ſimilis diȷs:
Et melior fatis donaret homūcio: quantus
Ex nihilo: quantus fieres virronis amicus?
Da trebio: pone ad trebium: vis frater ab ipſis
Ilibus? o nummi vobis hunc preſtat honorem:
Uos eſtis fratres: dominus tamen ⁊ domini rex
Si vis tu fieri: nullus tibi paruulus aula
Luſerit eneas: nec filia dulcior illo
Jucundum ⁊ charum ſterilis facit vxor amicum:
Sed tua nunc mycale pariat licet: ⁊ pueros tres
In gremium patris fundat: ſimul ipſe loquaci
Gaudebit nido: viridem thoraca iubebit
Afferri: minimaſq̄ʒ nuces: aſſemq̄ʒ rogatum
Ad menſam: quotiens paraſitus venerit infans

femina. Gellius lib.ix.c.ij scribit Diuo Augusto imperāte ancillā eius Augusti in agro laurē
te peperisse qnq3 pueros: eosq3 pauculos dies vixisse. matrē quoq3 eoꝝ nō multo postq̄ peperit
mortuā monumētūq3 ei factū iussu augusti in via laurentia: inq3 eo scriptū esse numerū puerpe
rij eius quē diximus. Nido: allusio est ad naues. Viridē thoraca: thorax pectus dicitur: hic ve
Thorax ro vestis est: vt apud Suetoniū in Augusto: ait enī. Thorace laneo ⁊ feminalibus et tibialibus
muniebatur. Minimasq3 nuces. i. corulos. Rogatū: a puero scilicet.
Ascen. ¶ Structorē. ⁊c. Sicut ostēso diuerso potu adiecit diuersitatē pincernarū: ita nūc ostēsis di
uersis cibarijs: supaddit structorē q̄ gestu manuū nimiū festiuo singula obsonia ante dn̄m mē
bratim cōcidit. Ordo est: Interea dū tubera radūtur dn̄o vt appetitū prouocēt: tu affect⁹ iniu
rijs ⁊ misere acceptus: spectas. i. spectare potes: ne qua indignatio desit: tibi sup. q̄ tātas deliti
as dn̄i vides cū tu vix pane satureris: structorē. i. parāde mēse ministrū ⁊ dispēsatorē: saltantē. i.
quodā tripudio corpis ante dn̄m seruiētē: ⁊ chironomōta. i. manuū legē: quo motu moueri de
beāt obseruātē: cultello volāti. i. agiliter in manu versante: donec ipe pagat. i. psequat̄ oīa dicta
ta. i. p̄cepta magistri. i. p̄ceptoris eiusmodi artis. Erāt enī vt postea dicet poeta: qui eā artē pro
fitebātur ⁊ docebāt in cena vlmea. i. lignea. Nā oē gen⁹ altiliū in ligno formatū habebāt et do
cuerūt discipulos eiusmodi altilia ligneo cultro mēbratim dissecare. Nec refert (inquit poeta p
ironiā) sane. i. certe: minimo imo maximo discrimine: i. maximū discrimen seu differentiā habet.
Quo gestu lepores sup. secētur. i. diuidāt̄: et quo gestu gallina secet̄. Duceris plāta. ⁊c. Aliud ge
nus cōtumelie: q̄ ne loquēdi quidē libertas sit cliētibus: nec cū dn̄o cōpotandi aut cōuiuādi fa
miliariter. Ordo est: tu duceris. i. extraheris plāta. i. p plātā: velut. i. sicut cacus filius vulcani q̄
boues herculis veniētis ex italia abegerat: vt dicit Liui⁹ in primo: ⁊ Virg. in. viij. velut ergo ca
cus: ictus. i. pcussus ⁊ occisus ad hercule: ⁊ extract⁹ ex antro quo mō in ipm boues p caudas in
traxerat ne vestigia intrantiū sed exeuntiū appareret. Verba virgiliana sunt. Pedibusq3 infor
me cadauer protrahit̄: ⁊ tu ponere. i. deponeris ⁊ derelinqris foris. i. extra domū (sunt enī futu
ri tpis indicatiui mōi: duceris. i. poneris: qr mediā pducūt: dico aūt poneris. i. deponeris. ⁊c.
qr si intelligas exponeris iā diceret foras) ponere ergo foris: tāq̄ habeas tria noīa. i. ac si esses
libertus eius ⁊ sumpseris duo noīa eius ad tuū ⁊ ita habueris tria nomina: si tētaueris. i. cona
tus fueris vnq̄ hiscere. i. mutire. i. etiā sūmisse dicere: qd. i. aliqd. Audiuistis explanationē Mā
cinelli: quā eandē Calderin⁹ habet. Sz angel⁹ politian⁹ vir diuino ingenio et incredibili studio
preditus cēturie sue capite. xxxi. eā quā nos posuim⁹ innuit: probās irrefragabilibus auctorib⁹
libertos patronoꝝ noīa habere: quō dictū autumat a persio. Exit Marcus dama. i. q̄ dama fue
rat solūmō appellat⁹ incipit iā manumissus marc⁹ appellari noīe patroni sui. Ostēdit preterea:
testamētarios siue heredes testamēto institutos: testatorū noīa habere: ⁊ nō oēs nobiles nec so
los tria noīa habere. Si quis dicat hec quidē vera esse: sed nō cōtinuo iuuenalē sic intellexisse:
cōuincetur si cōtextū aīaduerterit. Nā ad id qđ dicit duceris plāta: dat exemplū caci dicēs sicut
ictus ab hercule cacus sup. protract⁹ vel duct⁹ est: ⁊ ad id qđ sequit̄. Et ponere foris. subdit exem
plū dicēs: tāq̄ habeas tria noīa. i. tāq̄ existēs libert⁹ ei⁹ habeas tria noīa: ⁊ ita fueris illi iure pa
tronat⁹ obnoxius: nec audeas quicq̄ proloqui: cū tñ sis ingenu⁹ ex ingenuis nat⁹. Nō ergo ordo
est. si quid tētaueris vnq̄ hiscere: tāq̄ habeas tria noīa: sed ponere foris tāq̄ habeas tria noīa.
Unde nisi hec sentētia optima ⁊ clarissima esset: potius sequerer primā expositionē Valle dicē
tis: ponere foris tanq̄ habeas tria noīa. i. vocēt te greci trib⁹ noībus incipiētib⁹ a k. apud nos
a c. i. cretēsem. cilica. cappadoca. Nā pessimi serui cretēses cilices ⁊ cappadoces produnt̄ur: sz nō
pcedit: ⁊ comicis poti⁹ q̄ satyricis: plauto q̄ iuuenali tale cōmētū quadret. Quinadeo sentētia
veluti ex vno poete stomacho orta indicat q̄ poete intellexit clientem a diuite illo tractari ac si
esset libertus ei⁹: subdit enī. Quādo propinat virro tibi tāq̄ amico: ⁊ qñ sumit pocula cōtacta tu
is labellis? q. d. nūq̄: cum nō amicoꝝ aut familiariū suoꝝ sed libertoꝝ loco te habeat. Quis ve
strū. i. ex vobis est sup. vsq3 adeo. i. intm̄ temerarius (qđ vulgo dicit̄ presumptuosus) quis vsq3
adeo pditus. i. nulli⁹ pensi: aut discretionis: vt dicat regi bibe? q. d. nemo. Plurima sunt q̄ hoīes
lena. i. chlamide vel vt vulgo dicit̄ mātello: ptusa. i. detrita. i. qui vilibus ⁊ detritis induūtur: nō
audēt dicere: hoc est ideo nō habes auctoritatē loquēdi qr paup ⁊ pānosus es. Sed si quis deus
vt hercules aut mercurius: aut sit̄is dijs. i. bō benefic⁹ ⁊ liberalis deo bn̄ficētissimo in hoc vtcū
q3 cōparādus (quo verbo poeta si aīaduerterim⁹ egregie liberalitatē laudat videt̄ enī q̄ diuiti
as suas dat. eas cōtēnere pre amicitia aut hūanitate: ⁊ ita facere qđ euāder ad eneā. viij. eneiđ.
dicit. Aude hospes cōtēnere opes: ⁊ te quoq3 dignū finge deo) Mancinellus intelligit similē

deo esse heroa. Et de hoie dici qd sequit. τ si homũcio.i. minimꝰ hoim melioꝛ.i.benignioꝛ in te fatis.i.ꝙ fata q̄ te pauperē dereliquerũt. Ego sic cōsti uo. Si qs deꝰ aut silis dijs:τ melioꝛ fatis: donaret tibi quadringēta sup.sestertia.i.sensum eqstrũ:quãtus.i.ꝙ magnꝰ tu homũcio.i.q nũc reputaris homũcio:fieres:q.d.maximꝰ:τ quãtus amicꝰ virronis fieres ex nihilo.i.q nullo gradu amicitie ei mō ꝯiunctus es.diceret ei tũc virro.da trebio.pone ad trebiũ.o frater trebi vis ab ipis ilibus.i.itestinis pinguibꝰ pisciũ. Ad:qd poeta. O nũmi.ipse virro pstat vobis hunc honoꝛē:vos estis fratres eiꝰ.tñ si tu vis fieri dñs.i.obtinere multa obsonia a captatoꝛibꝰ vñ facias ꝯuiuia:τ rex dñi.i.illiꝰ qui te accipiet:ita ꝙ maioꝛ sis in domo eius ꝙ ipemet. Nullus eneas paruulꝰ.i.nullꝰ filiꝰ qualē dido ex enea ante abitũ eius desiderat quarto eneid. Luserit tibi i aula.i.atrio tuo.existēs dulcioꝛ illo.videlz virrone captatoꝛe. nec filia dulcioꝛ illo eodem: luserit tibi.sic meliꝰ intelligit ꝙ vt filiã dicas dulcioꝛē filio. Uxoꝛ sterilis.i.infecũda facit amicũ iucũdũ τ charuz sup.captatoꝛibꝰ. Sed licet mycale tua.s.vxoꝛ pariat τ fundat tres pueros in gemium patris.i.in gremiũ tuũ:simul.i.statim post ꝙ ipe dñs diues q se simulat amicũ tuũ gaudebit nido loquaci.i.garrulitate tergeminoꝝ filioꝝ:ipe iubebit afferri thoꝛaca.i.vestimētũ pectoꝛis viridem.i.viridis coloꝛis quo puer oblectet:τ minimas nuces.i.auellanas fructũ coꝛili:τ assem rogatũ a puero:quotiēs infans.i.filiꝰ tuus adhuc infans:pasitus.i.incipiēs amare mēsas alienas moꝛe pasitoꝛum:venerit ad mensaz eius.hoc est qui tibi oꝛbo maxima queqz munera mitteret non dabit trium liberoꝛuz parenti quicꝙ: nec liberis tuis etiam iucundis τ delectabilibus nisi vilissima queqz.

Uilibus ancipites fungi ponentur amicis.
Boletus domino:sed quales claudius edit
Ante illum vxoꝛis:post ꝙ nil amplius edit:
Uirro sibi τ reliquis virronibus illa iubebit
Poma dari:quoꝛum solo pascaris odoꝛe:
Qualia perpetuus pheacum autũnus habebat:
Credere que possis surrepta soꝛoꝛibus aphꝛis
Tu scabie frueris mali:quod in aggere rodit
Qui tegitur parma τ galea:metuensqz flagelli
Discit ab hirsuta iaculum toꝛquere capella.
Foꝛsitan impense virronem parcere credas:
Hoc agit vt doleas:nam que comedia:mimus
Quis melioꝛ ploꝛante gula:ergo omnia fiunt
Si nescis:vt per lachꝛymas effundere bilem
Cogaris:pꝛessoqz diu stridere molari
Tu tibi liber homo:τ regis conuiua videris
Captum te nidoꝛe sue putat ille culine:
Nec male coniectat:quis enĩ tam nudus:vt illum
Bis ferat:hetruscum puero si contigit aurum.
Uel nodus tantum:et signum de paupere loꝛo?

¶Uilibus ancipites.pgit cene varietatē narrare. Ancipites piculosi. Pli.lib.xxij.scribit ꝙ fũgoꝝ tutissimi q rubent calloꝛ mox candidi tertiũ genus suilli venenis accōmodatissimũ familias nuper interemere τ tota conuiuia. Noxij erũt fungi q i coquēdo duriores fiũt. Boletus domino Optimꝰ est boleti cibus sed imenso exēplo in crimen adductꝰ veneno tyberio Claudio pncipi p hãc occasionē a ꝯiuge dato Agrippina. Auctoꝛ est Pli.lib.xxij.vbi etiaz sic scribit Claudiꝰ stomacho vtiles putat boletos. Pheacũ autũnus. Pheaces iquit Mella p pꝛie illyꝛicos vocãt. Pli.li.xix.scribit ꝙ antiqtas nihil pꝛius mirata est ꝙ τ hesperidum hoꝛtos ac Regũ adonis τ Alcinoi. Soꝛoribus aphꝛis. In Ethiopia speciosissimũ pomariuz atlanti fuit:in quo nascebãtur mala aurea q hesperides custodiebant. Egle: heretbusa:hespercthusa:τ Draco puigil. Qd lactantiꝰ scribit lib.ij.the. Dionysius itē inquit hesperidum insulas non frustra fabulatũ esse aurea poma pduxisse: Cum plurimo auro ditissime sint atqz omnium pene metalloꝝ genera pariãt Plinius autem lib.v.vbi de mauritania scribit ait poꝛtentosa grecie mendacia pdita esse de hesperidum aurifero nemoꝛe: Cum nil aliud pꝛeter oleastros pdu

Man.
Fungi
Boletus
Pheaces
Hesperidum hoꝛti

ferit.plura diximꝰ in Buc.egloga quidē sexta. In aggere.castroꝝ.s.poma etenī quedā in aggere serebanť.hinc Pli.li.xv.c.xiiij.sic ait.De generibꝰ diuersis maloꝝ.eque pegrine sunt zinzipha ꝛ Tuberes:q̄ ꝛ ipsa nō pridē venere in italiā.hec ex aphrica.illa ex Syria. Sex.papiniꝰ quē consulē vidimus.pmus vtraqꝫ attulit diui Augusti nouissimis tēporibꝰ in castroꝝ aggeribus sata:baccis similiora q̄ malis:Sed aggeribꝰ precipue decora:qm̄ ꝛ in tecta iā sylue scādūt hec ille. Qui tegitur:tyro intelligiť. Parma:clypeo.Diciť aūt parma vt Uarro scribit q̄ e medio in oīs ptes par. Ab hirsuta capella.i.ab armēto:hoc est loro caprina pelle facto:quo illigate haste mitti solent.Uel ab hirsuta capella.i.a sago cilicio:qd̄ ex pilis hircinis texebať. Auctore etiā Uarrone:libro enī scd̄o capite vltimo scribit:Capras pilos administrare ad vsū nauticū ꝛ ad bellica tormēta ꝛ fabrilia vasa:neqꝫ nō quasdā nationes harū pellibꝰ vestiri:vt in Getulia ꝛ Sardinia:ait itē magnis villis esse in magna pte phrygie.Unī ꝛ Cilicia ꝛ cetera eiꝰ generis fieri solēt.Columella etiā meminit li.viij.c.vi. Ab hirsuta capella:potes etiā exponere a bellicis tormētis:nam vt ex Uarrone diximꝰ ad bellica etiā tormēta capre pilos administrant qd̄ nō eēt absurdū.

Caprarū pili

Cilicia vestimenta.

Mimus

Mimus:Diomedes de mimo hec ait:Mimꝰ est sermonis cuiuslibet motus sine reuerētia:vel factoꝝ cū lasciuia imitatio.Mimus dictꝰ quasi solus imitemur. Cum et alia poemata idē faciāt:sed solus q̄si priuilegio quodā qd̄ fuit cōmune possedit. Plorante gula:plorāte guloso.Est aūt sensus q̄ nulla comedia nullꝰ Mimus tanta afficit voluptate quanta q̄dem plorās gulosus:Bilem iracūdiā per lachrymas aūt ait:qm̄ vt inquit Ouidi.Expletur lachrymis egeriturqꝫ dolor.

Molares

Molari:vltimi dentium sunt molares:q̄ concisa a priorībꝰ atqꝫ confracta subigūt ꝛ molūt.vñ ꝛ molares vocati sunt.Nidore:odore. Quis enī tam nudꝰ vt illum bis ferat ꝛc.Sēsus ē q̄ nullꝰ ingenuus:aut libertine cōditionis posset illū pati ni seruus eēt.

Bulla aurea

ingenui enī bullā aureā gestabāt cordis figurā habentē.libertinoꝝ vero filij nō aureā.sed ex loro habebāt.Macro.li.i.sat.ita scribit.Nōnulli credūt ingenuis pueris attributū vt cordis figuram in bulla ante pectꝰ annecterēt:quā inspiciētes ita demū se hoīes cogitarēt si corde p̄starēt Togā quoqꝫ p̄textam hijs additā vt ex purpure rubore ingenuitatis pudore tegerenť. Libertinis vero nullo iure vti pretextis licebat:sed postea libertinorū quoqꝫ filijs pretexta cōcessa est.

Pretexta

Et paulo inferiꝰ ait:ex quo cōcessum vt libertinoꝝ q̄ filij q̄ ex iusta duxtarat matrefamilias nati fuissent:Togā pretextā ꝛ lorū in collo ꝓ bulle decoro gestarēt:Hetruscū aurū quare aureā bullā hetruscū aurū appellet latiꝰ videto sat.i.ꝛ p̄textatꝰ adulter. Puero:illi.s.tā nudo.Nudꝰ ipius lori circulū intelligit:nā lorū in collo ꝓ bulle decoro gestabāt libertinorum filij vt dictum est.

Ascen.

¶ Uilibus ancipites ꝛc. Hactenus ostēsum est:quō prior mensa diuersa sit dn̄o ꝛ cliētibus ceterisqꝫ ad cenā vocatis:tā in vino ꝛ pane q̄ in obsonijs ꝛ ministris: nūc ostendet differentiā scd̄e mēse quā pomoꝝ Ser.esse docet:Et dicit q̄ vilibus amicis anteponiť fungus cū periculo eorū vite:ꝛ dn̄o boletus:dn̄o itē poma p̄stātissima:amicis vilissima:neqꝫ id tā ex auaritia dn̄oꝝ q̄ ex malignitate eorū fit.gaudēt enī miseros cliētes irridere:ꝛ se coꝝ dn̄os ostētare. ¶ Ordo est:fungi.s.suilli ancipites.i.dubitandi:q2 cū periculo vite sumunť:interemerunt enī aliquādo totas familias:vnde vt viteňť a pueris:rustici nōnulli panē diaboli vocāt:nascūtur in pratis ꝛ locis pinguibꝰ periculosi:habēt caput maius reliquo corpore.vñ Plau.in trinūmo sicophantā latissimo galero tectū de fūgino gn̄e esse dicit.ꝛ materia eoꝝ est lanugo seu mucor terre. fungi igiť ancipites:potissimū suilli q̄ parū rubēt poneňť amicis vilibus: boletꝰ qui etiā de gn̄e fungorū est:sed delicatissimus:poneť sup.dn̄o.sic et Mar.Sunt tibi boleti fungos ego sumo suillos:sed sup.talis boletꝰ poneť dn̄o: quales claudius impator:edit.i. comedit: ante illū.s.boletū vxoris.i.quē vxor eius aggrippina ei anteponi curauit:post quē nil ampliꝰ edit:q2 eo intoxicatus est:hoc est boletus nō venenosus nec venenatus.Itē virro.i.dn̄s cōuiuij diues scꝫ iubebit illa poma dari.i.vt illa poma deňť sibi ꝛ reliq̄s virronibus.i.virroni in diuitijs ꝛ lautitijs similibus:quorū scꝫ pomoꝝ tu pascaris.s.vel oblecteris:sicut pmo enei.Atqꝫ animū pictura pascit inani.vel re vera pascaris.i.reficiaris solo odore:nā odore vehemēti obsonioꝝ qui ea cōcoquūt sic pascunť vt minus comedāt:famelicus etiā suauissimo odore ad tp̄s reficitur:licꝫ nō prestet solidū nutrimentū.Nec intelligo vt valla:poetā hoc dicere velle:q2 tu qui cōuiua es de illis pomis nō nisi odorē habeas:sꝫ q̄ si ea odorare detur tāte fragrātie sint vt vel solo odore pascaris. Qualia sup.poma autūnus ꝑpetuus.i.maturitas perpetua pomoꝝ ac si semp esset autūnꝰ:quo tp̄e hic poma maturescūt:pheacū.i.illorū ꝑplorum quorū rex alcinous erat. Scribit enī Homerus viij.odyssee:q̄ Alcinous pheacū rex hortos habuit perpetuis fructibus virētes:in quibus pirū piro succedebat ꝛc.pheaces aūt a pheace neptuni ꝛ cortice filio dicti sunt: vt scribit

Dio. Et ſup. ea iubebit dari poma que poſſis credere eē ſubrepta.i.clā ablata ſororib⁹ aphris .i heſpidib⁹: que poma aurea ꝓpt̄ fertilitatē terre habuiſſe a grecis finguntr: vel q: oues optimā lanā ferētes habuerūt: eodē eñ vocabulo ꝗdā grecoꝝ et poma ⁊ oues vocāt: videlȝ mela. Tu q̄ de paupibus amicis es: frueris.i.cū delectatione pre iedia veſceris ſcabie mali.i.pomi: hoc eſt pomo ſcabioſo ⁊ fere ſilueſtri: qḋ is ſup. qui tegit̄ parma.i.breui ſcuto ⁊ galea: et q̄ metuēs flagelli.i.formidās percuti vite: ex ea eñ erat flagellū quo milites cedebant̄: diſcit torquere.i. vibrare aut impellere iaculū.i.haſtā amētatā.i.amēto hoc eſt chorda inuolutaȝ a capella hirſuta i.a loro caprino: vel e pharetra caprina: hoc ē corio caprino facta deprōptū telū: vel ipē veſtitus veſte ex pilo aut lanicio caprino cōfecta: q̄ naute ⁊ milites ꝯtra ſeuitiā celi vtūtur: nō ei a pluuia penetrat̄: vel a bellicis tormētis: vel alijs ꝗbuſuis modis intelligas. dūmō periphraſticos.i.deſcriptiue tyronē.i.nouitiū militē intelligas q̄ ideo metuēs flagelli dicitur: q: ſine cōmeatu a militia diſcedere nō audebat: ⁊ ꝓpterea dicit poeta: tu frueris ſabie mali qḋ is qui ⁊c.i.tyro vł nouus miles a caſtris diſcedere nō auſus rodit adhuc īmaturū in aggere ſup.caſtroꝝ vbi ꝗdam poma feri mācinellus ſatis recitat. Forſitan ipenſe.cām tam vilis cene dicit eſſe nō auaritiam dñoꝝ: ſed petulantē malignitatē q̄ ſuos irridere gaudēt. ¶ Ordo eſt. Tu forſitan credas vironē ꝑcere impēſe.i.cauere ne multū impēdat ſȝ erras ſup.q: ipē agit.i.ꝑtendit hoc.vt ſcȝ doleas: ⁊ fleas ⁊ ita ſibi ſpectacula in mēſa ꝑbeas.nam q̄ comedia ſup.eſt melior.i.delectabilior gula plorāte.i.ꝙ dū hō guloſus plorat in ipā cena ex indignatione: ⁊ ꝗs mimus.i.ſermo ad imitationē ⁊ ad verū fact⁹ ⁊ habēdus atqȝ agēdus cū geſtu corpis: eſt ſup.melior gula plorante.q.d. nulla ⁊ null⁹. Q: nō pōt quicꝙ eē veriſimilius ꝙ ipm verū.dū aūt plorat talis ꝯuiua: nō iā vt mimus agit ⁊ repn̄tat plorantē: ſȝ eſt ipēmet plorās. Ergo ſi neſcis: oīa fiūt a dño ea intētiōe ſup. vt tu ꝑ bilē.i.amarā irā quā ꝓuocat bilis cogaris effūdere lachrymas.i.vt te faciat plorare. vel meli⁹ vt nō ſit trāſpoſitio in textu. vt cogaris effūdere.i.extiguere bilē.i.iracūdiaȝ tuā ꝑ lachrymas: q: mulieres ⁊ molli aīo viri ꝑ lachrymas iracūdiā ⁊ dolorē mitigāt. vñ dicit Ouid. Expletur lachrymis: egeriturqȝ dolor. ⁊ vt cogaris diu ſtridere molari ſup.dēte quo cib⁹ molit̄ preſſo i.ꝯſtricto in ſignū occulte iracūdie. Tu videris tibi hō liber: ⁊ cōuiua regis.i.diuiti viri: ⁊ multū erras. q: ipē putat te eſſe captū ⁊ ita mancipiū ac ſeruū ſuū: nidore.i.exhalatiōe ⁊ odore ciborū ſue culine. nec cōiectat male: q: reuera aīm ſeruilem geris. eñ pro q:.ꝗs ſup.eſt tā nudus.i. pauꝑ ⁊ inops vt ferat.i.toleret patiat̄ bis illū.i.talē dñm irriſorē: q.d. nullus. ſi ꝗdem aurum hetruſcū.i.bulla aurea quā ex hetruria ꝑmū romā tullus hoſtilius trāſtulit: ⁊ q̄ ingenuis tm̄ pueris cōceſſa eſt: ſi ergo aurū hetruſcum cōtigit.i.datum fuit ipi puero.i.cum eſſet puer.i.ſi ſit ingenuus. vel ſi tantū nodus.i.bulla nō aurea ſed coria et loro facta cordis figurā habens; vñ dicit ⁊ ſignum de pauꝑe loro cōtigit ſup.ipi puero.i.ſi fuerit libertine conditionis.

Spes bene cenandi vos decipit: ecce dabit iam
Semeſum leporē: atqȝ aliquid de clunibus apri
Ad nos iam veniet minor altilis: inde parato
Intactoqȝ omnes ⁊ ſtricto pane tacetis
Ille ſapit qui te ſic vtitur: omnia ferre
Si potes: ⁊ debes: pulſandū vertice raſo!
Prebebis quandoqȝ caput: nec dura timebis
Flagra pati: his epulis: ⁊ tali dignus amico

¶ Ecce dabit iam: verba ſunt clientum. Minor altilis: gallina imperfecta ⁊ diminuta: Inde. quia leporem ⁊ altilem expectatis. Stricto: non aperto ⁊ inciſo. Si: quia eſt enim ordo. Si quia potes omnia ferre ⁊ debes ferre ſcilicet. Vertice raſo. in dedecus: ſcilicet ac irriſionem. Flagra verbera percuſſiones. Man.

¶ Spes bene ⁊c. Pergit. Nā ordo eſt. Spes bene cenandi decipit vos: dicitis eñ in aīo veſtro. Sup. diues dabit cras leporem ſemeſum: id eſt ſemicomeſtum: aut aliquid de clunibus apri. Altilis minor id eſt gallina nondum perfecta vel imminuta veniet: id eſt dono feretur cras ad nos. Inde. id eſt ex ea re quia leporem ⁊ aprum aut altilē expectatis omnes tacetis pane exiſtente parato ad hoc vt comedatur: ꝙ pro et intacto. id eſt adhuc integro ⁊ ſtricto. id eſt imminuto ablato cortice. id eſt omnino adaptato vt comedatis. vel ſtricto.i.ſtrictim ablato e menſa: a vobis itacto. Aliter ſic. Inde poſtꝙ ſic ſperatis exiſtētes do Aſcen.

mi vestre:q2 dictū est cras dabit rc.vos oēs tacetis.i.cōtēti estis pane parato.i.parabili cito r vulgari:r intacto quē dñs q eū misit nō ē dignat⁹ cōtingere:r stricto.i.modico tñ r iminuto.o trebi:ille sapit.i.sapiēs ē:q vtit te sic.i.hoc mō.si tu potes r debes ferre oia sup.dura r itolerabilia sicut fui:tu pbebis qnq3 caput tuū pulsādū ab ipo diuite:capite tuo raso more libertoꝝ ei⁹ nā q manumittebant raso capite accipiebāt pilleū:nec timebis iā assuefact⁹pati dura flagra.i. flagella:nam diminutiuū a flagro est flagellū:existens dignus his.i.hmōi epulis tam vilibus:r tali amico tam iniquo.

Argumentum Satyre sexte.
Sexta hec infidas mulieres pandit abunde.

Satyra sexta.

Redo pudicitiam saturno rege moratam
In terris:visamq3 diu:quum frigida paruas
Preberet spelunca domos:ignemq3 laremq3:
Et pecus:et dominos cōmuni clauderet vmbra:
Siluestrem montana torū quum sterneret vxor
Frondibus:et culmo vicinarumq3 ferarum
Pellib⁹:haud similis tibi cynthia:nec tibi: cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos:
Sed potāda ferens infantibus hubera magnis:
Et sepe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo celoq3 recenti
Viuebant homines:qui rupto robore nati
Compositiq3 luto nullos habuere parentes.

Maro

Redo pudiciciā Reprehensurus poeta mulierum lasciuiam inquit Aureo seculo qđ fuisse sub saturno perhibēt se credere pudiciciā in terris fuisse. Seculo vero argēteo quo quidē iuppiter regna recepit cepisse etiam adulteria: vnde antiquū r vetus est alienū cōcutere lectū.itaq3 vrsidio nullo pacto vxorem ducēdā cōsulēs mulierū vitia explicat.Saturno rege:Saturn⁹ etate aurea in latio regnauit quo tēpore fides iustitia r omnis virtus colebatur: et tellus per se dabat omnia non bella nō enses erāt ver erat eternū. De hoc Maro lib.viij. inqt. Primus ab ethereo venit saturnus olympo Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptis.Is genus indocile ac dispersum motibus altis cōposuit: legesq3 dedit latiūq3 vocari maluit:Is quoniam latuisset tutus i oris.Aureaq3 vt perhibēt illo sub rege fuere secula:sicq3 placida populos in pace regebat.Deterior donec paulatim ac decolor etas.Et belli rabies et amor successit habendi. De hoc etiā latius.Hesiodus li.i.georgicon.Spelūca domos:Pli.li.vij.sic ait.Laterarias domos cōstituerūt primi curyalos r hyphios fratres athenis:antea specus erāt pro domib⁹.Laremq3:colebāt eñ domi lares in ipo foco:q deorū penatiū ara est:ut etiā porphirio edocet.Hinc Naso li.i.tristiū de vxore inqt.Illa sed ante lares sparsis prostrata capillis.Contigit extinctos ore tremente focos.Et columella li.xij.de villico inquit.Consuescatq3 rusticos circa larem domini focū familiarē epulari.Cato itē in re rustica de officio villice inquit.Calēdis nonis festus dies quū erit.Coronam in focū indiat:per eos itaq3 dies lari familiari pro copia supplicet. Cynthia:ea propertij fuerat amica.Unde ait ipe Cynthia prima suis miserū me cepit ocellis.Itez Cynthia prima fuit:Cynthia finis erit: proprie tamē hostia dicebatur vt edocet Apulei⁹ in prima oratione.Nec tibi o lesbia catulli amica que extinctū passerem fleuisti.De quo ipe Catul⁹sic Passer mortuus est mee puelle.Quē plus illa oculis suis amabat:r inferius.Tua nūc opa mee puelle flendo trugiduli rubēt ocelli:Ea proprie Clodia dicebatur auctore Apuleio in prima oratione.Infantibus hubera magnis:tradit Hesiodus:vt aiūt primo seculo hoies centum annis sub matris imperio stetisse tanq3 adhuc infantes.Celoq3 recenti. Diodorus libro primo refert

Saturni etas

Domus antiquorum Lares

Cynthia Hostia

Lesbia Clodia

Mundi ordo
Gens prisca

ab rerū primordio ⁊ celū ⁊ terrā vnicā habuisse ideam immixta eorū natura. Exinde distinctis inuicē corpibus cepisse mūdū hūc ordinē quē videmus. Rupto robore nati. Vergilius idē li. viij. vbi euāder enee loqtur. Hec nemora indigene fauni nymphecꝫ tenebāt: Gensqꝫ virū trūcis ⁊ duro robore nata. Quis necꝫ mos: necꝫ cultus erat: nec iūgere tauros. Aut cōponere opes norant: aut parcere parto. Sed rami atcꝫ asper victu venatus alebat. Compositiqꝫ luto nullos habuere parētes. Tradūt egyptij ab orbis initio primos hoies apud se creatos: tū bonitate felicitatecꝫ soli: tū propter nilū qui ⁊ alia multa produxit genera. auctor est Diodorus libro primo.

Hoies primi in egypto

Ascen.

Credo pudicitiā. ⁊c. Secūdū calderinū argumētū huius sexte satyre hmōi est. Adulteria que lege ꝓhibuerat domitianus tota satyra insectat poeta: ⁊ legem irridēs que cōtemnebat: ⁊ notās tēpora sua. Monet autē posthumū vrsidiū qui de vxore ducenda tractabat: oēm vite sortē cōnubio preferendā esse: imo etiā mortē ⁊ eam quidē turpissimā q: suspēdio pagēdā: nō ꝙ cōnubia damnet: sed q: intolerabiles rome sint vxores tū ꝑpter adulteria: tū ꝑpter intolerabilē superbiā. Unde multa mulierū vitia recitat: repetitacꝫ seculorū origine: ostēdit nullū vitiū appetijsse prius mortales ꝙ adulteria. Scribit idē calderinus ꝙ tres ioues fuerūt: duo theologi nati in arcadia: quorū alter erat filius etheris ⁊ proserpine frater: alter filius celi ⁊ pater minerue: tertius saturni filius: a quo ipse saturnus expulsus cū iano in latio regnauit etate aurea vt Hesiodus primus docuit. Homerus vero si platoni credimus seculū aureū designauit in cyclopibus: quos scribit post diluuiū mōtiū cacumina tenuisse: in spelūcisqꝫ victitasse fructibus spōte nascētibus. ¶ Ordo est. Ego inquit Juuenalis credo quidē pudicitiā. i. cōiugalē castitatē: moratā sup. esse: in terris: inter hoies scilꝫ. saturno rege. i. regnāte vel existēte rege. hoc est dū regnaret in latio: et visam diu cū. i. qn̄ spelūca. i. cauerna in terra aut rupibus exhausta: aut manu aut natura. frigida: nullis plumis scilꝫ fulta: ⁊ in terra que frigida est locata: pberet sup. mortalibus puas domos. i. domicilia modica: cꝫ pro ⁊ et cū spelūca clauderet coi. i. vna ⁊ eadē vmbra. i. cooptura. s. testudine spelūce ignē ⁊ larē. i. deū familiarē qui in foco colebat ⁊ pecus: cū cubilia aut stabula nō haberēt: ⁊ videt respexisse ad polyphemū quē virgilius tertio eneid. dicit oues in antro suo habuisse: ⁊ quē homerus dicit aurea etate fuisse: ⁊ dn̄os. i. patresfamilias. ⁊ cū vxor mōtana. i. in mōtibus habitās: sterneret. i. equaret et strueret thorū. i. lectū a tortis herbis dictū: frōdibus. i. arborū folijs q ꝓprie frōdes sunt: ⁊ culmo. i. calamis segetū: qui q: sternūtur stramina a plerisqꝫ vocātur: ⁊ pellibus ferarū vicinarū: q: inter eas versabat. Existēs sup. haud. i. nō silis tibi o cynthia: amica proptij de qua ipse in principio sic Cynthia prima suis miserū me cepit ocellis: Contactū nullis ante cupidinibus: nec silis tibi o lesbia amica catulli: cuius nitidos ocellos passer extinctus. i. mortuus: turbauit lachrymis scꝫ: vt approbat catullus ipse. Sed ferēs vbera potāda nō solū sugēda: ergo magna ⁊ magnis infantibus qui tūc magni erāt qn̄ materno lacte nutriebātur: qd̄ potius dicerē ꝙ ꝙ ideo magni dicātur: q: ſm hesiodū primo seculo hoies centū annis sub matris impio steterāt: quia nō semp sugebant. Uult autē poeta duo ostēdere hūano generi vtilissima: vtpote quo medio pudicitia conseruari posset: q: eodē quo tūc seruata est scꝫ labore: vigilia: neglectiore cultu: liberorū ꝓprijs mamillis educatione: frigore: ⁊ parco alimēto: q: vt dicit Comicus Sine cerere ⁊ baccho friget venus. i. sine cibi ⁊ potus copia nulla est luxurie potētia. Hec aūt oia latius explicabit poeta in hac satyra ibi Seruabat castas hūilis fortuna latinas. ⁊c. Itē quo pacto validiores sint infantes: q: si materno lacte nutriātur. De qua re phauorinus phs apud Aulū gelliū li. xi. cap. i. multa notatu dignissima profert. inter q hec sunt ad matrē q filie nutricē procurauerat verba. Oro te mulier sine eā totā ac integrā esse matrē filij sui. Qd̄ est em̄ hoc contra naturā impfectū atcꝫ dimidiatū matris genus: pepisse ac statim a se se abiecisse? Aluisse in vtero sanguine suo nescio qd qd̄ nō videret: nō alere suo lacte qd̄ videat: iā viuētē: iā hoiem: iā matris officia implorātē? An tu quocꝫ putas naturā feminis māmarū vbera quasi quosdā neuulos venustiores: nō liberorū alendorū: sed ornādi pectoris cā dedisse? Et alia multa: q illic vidēda sunt. Priscis ergo tpibus naturā secute suos fetus alebāt. Unde dicit hic ꝙ magnis infātibus vxor mōtana ferebat: existēs sepe horridior. i. aliqūtulum horrida. i. frigore cōcussa: marito ructāte glādē: qua tūc scꝫ ⁊ aqua vescebātur. vt Boetius attestat: ⁊ Virg. geor. i. his verbis. Liber ⁊ alma ceres: vestro si munere tellus. Chaoniā pingui glādē mutauit arista. Poculacꝫ inuētis acheloia miscuit vuis. Quippe q: certe homines viuebāt tūc aliter: orbe. i. globo mūdi existēte nouo: ⁊ celo recēti. i. recenter a terra ceterisqꝫ elemētis dirēpto: ſm gētiles. ⁊ ſm nos recēter a deo creato. Sed aduertēdū ꝙ cū vnaquecꝫ gens antiqtatis gloriā lubēter sibi vēdicet: vt archades ſm statiū. ⁊ gēs italica ſm Uirgiliū

Joues tres

Etas aurea

que asserit suos indigenas.i.hoies nō aduenas sed inde.i.ex eo loco genitos: ea tempestate fuisse qua ianus saturnū accepit: ⁊ id in exordio mūdi cū tn̄ constet aduenīēte saturno vel quo tp̄e eū aduenisse dicūt: multos pp̄los in multis regionibꝰ fuisse: sed poetice fingit poeta sub saturno illo mūdū fuisse nouū: ⁊ populū nouū: cuiꝰ q᷑ creationē cape nō poterāt: dicebāt ex celo ⁊ terra.i.virtute celesti q̄si ex putrefactiōe genitos: q᷑ vero in cauatis arborib' residebāt fictū est ꝙ gens illa sit duro robore nata. vt Vergiliꝰ dicit: Et statiꝰ bis vbis. Arcades huic veteres astris lunaq₃ priores Agmina fida datis. nemorū vos stirpe rigēti: fama satos: quū prima pedū vestigia tellus Admirata tulit: nōdū arua: domusq₃ nec vrbes: Cōnubijsq₃ modꝰ: quercꝰ lauriq₃ ferebāt Cruda puerpia: ac pp̄los vmbrosa creauit Fraxinꝰ ⁊ feta viridis puer excidit orno. ⁊c. Viuebāt g̊ alit̄ tūc hoies: q̄ nati robore rupto vt eniteret̄: ⁊ q̄ ꝯpositi luto: nullos habuere parētes.

Multa pudicicie veteris vestigia forsan
Aut aliqua extiterāt ⁊ sub ioue: sed ioue nondum
Barbato: nondum grecis iurare paratis
Per caput alterius: quum furem nemo timeret
Caulibus aut pomis: et aperto viueret horto.
Paulatim deinde ad superos astrea recessit
Hac comite: atq₃ due pariter fugere sorores
Antiquum et vetus est alienum posthume lectū
Concutere: atq₃ sacri genium cōtemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit etas
Viderunt primos argentea secula mechos:
Conuentum tamen et pactum: et spōsalia nostra
Tempestate paras: iamq₃ a tonsore magistro
Pecteris: et digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras: vxorem posthume ducis?
Dic qua tisiphone: quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam saluis tot restibus vllam
Cum pateant alte: caligantesq₃ fenestre?
Cum tibi vicinum se prebeat emilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus: illud
Nonne putas melius: ꝙ tecum pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat: exigit a te
Nulla iacens illic munuscula. nec queritur ꝙ
Et lateri parcas: nec quantum iussit anheles?

Man.

¶ Multa pudicitie. hactenꝰ de prima: nūc vero de scd̄a dicet etate. Per caput alterius. Ascaniꝰ libro.ix eneid. etiā ait: ꝑ caput hoc iuro ꝑ qd̄ pater āte solebat. Paulatim deinde. scribit Higinꝰ ꝙ virgo teste Hesiodo iouis ⁊ themidis filia teste Arato Astrei et aurore: q̄ in aureo seculo fuerat: eorūq₃ princeps ꝓpter diligētiā ⁊ eq̄tatē iustitia appellata in celū fugit etate enea: cū hoīm scelera pati non potuisset.

Astrea
Justitia

Astrea: astrei et aurore filia iustitia appellata: vt patuit. Hac comite: videlʒ pudicitia. Due sorores: iustitia scʒ ⁊ pudicitia. Sacri.i.matrimonialis. Ouid. li.iij. de arte nuptā veneratū iri ostēdit: dicēs.

Nupta

Nupta virū timeat: rata sit custodia nupte: hoc decet hoc leges iusq₃ pudorq₃ iubent. Geniū: numē. Fulcri.i.lecti: fulcra eñ dicūtur esse summe lectoꝝ ꝑtes ⁊ ornamenta dicta ꝙ toros fulciant et sustineant.

Fulcra
Pactū

Cōuētū: hoīm cetū. Pactuʒ: Cicero li.ij. rhet. sic ait: Pactum est qd̄ inter aliquos conuenit qd̄ iā ita iustū putatur vt a iure ꝓstare dicat̄.

Sponsalia

Spōsalia: ea dicūtur eē futurarū nuptiarū promissiones Gelliꝰ aūt lib.iiij.ca.iiij. scribit ꝙ olim in latio sic spōsalia fiebant. Qui vxorē ductur' erat ab eo vnde ducenda erat stipulabat̄ eā in matrimoniū ductum iri. Qui daturus erat itidē spōdebat daturū Is cōtractꝰ stipulationū sponsio nūq₃ dicebat̄ Spōsalia: Tū que promissa erat sponsa appellabat̄ qui spopōderat ducturū spōsus.

Sponsa
Sponsus

Iā pecteris: vt cultior eas ad spōsam. Pignus: anulum intelligit. Quem vt scribit Macro. lib.vij. Cōmunis q̄dē assensus in digito q̄ minimo vicinꝰ est: ⁊ manu precipue finistra gestādū esse per

suasit: quoniã neruus quidã e corde natus vsqꝫ ad digitũ men⁹ sinistre minimo proximũ pergat
et illic desinat implicatus ceteris eiusdem digiti neruis: ideoqꝫ visum veteribus vt ille digitus
anulo tãꝙ corona circũdaret. quo quidẽ anulo vtriusqꝫ cõiugis amor cõiũgi solet. Posthume: Posthumus
posthum⁹ hic ꝓpriũ est viri nomẽ. nã ⁊ aliud signat: vnde ceseilius posthuma inq̃t proles nõ eũ
significat q̃ patre mortuo: sed q̃ postremo loco nat⁹ est. auctor est Gellius li.ij.c.xvi. Uxorẽ post Uxor an du
hume ducis. Metelli numidici de ducẽdis vxoribus ad populũ hec verba fuere. Si sine vxore cenda;
possemus Quirites esse: oẽs ea molestia carerem⁹: sed qm̃ ita natura tradidit. vt nec cũ illis sa-
tis cõmode: nec sine illis vllo mõ viui possit: saluti ꝑpetue potius ꝙ breui voluptati consulendũ
Auctor est Gellius li.i.c.vi. Caligãtes. i. oculos obscurãtes. Emilius pons. is est in via flami-
nia: distãs ab vrbe vltra primũ lapidẽ quẽ auctore plinio de viris illustrib⁹. M. Emilius scaur⁹
censor fecit. Ideoqꝫ Miluius etiã dicit̃. Exitus: finis. Nõne putas. Ironice loq̃tur: ostẽdit eniꝫ
illũ pedicone. nã dormit nõ dormiat inq̃t. Inferius etiã ait. Mechoꝝ notissim⁹. Pusi. Uarro Pusus
scribit pusum puerũ dictũ fuisse: ⁊ pusam puerã. Unde pusio nascit̃: qð nomẽ in pathicos cõui- Pusa
cij fuit. Qua quidẽ voce Apuleius li.ix. in adulteros sic vtitur. At vero adulter bellissim⁹ ille pu- Pusio
sio inclinatã dolo pronã vxorẽ fabri sup incuruat⁹ secure dedolabat. Exigit: querit. Queritur: vti
mulier assolet. Lateri parcas: id est ꝙ nõ cocas. Latera eñ tunc offenduntur. Martialis libro
duodecimo. R..mpis basse latus: sed id conaris vxoris tibi dote quod parasti. Iussit: quid mu-
lieres agunt: non enim satis est ei semel ⁊ bis ascendi. Ascen.

¶ Multa pudicitie ⁊c. Ostẽdit quõ pudicicia ꝑma defecit. i. dereliq̃t mortales: ⁊ ꝙ parũ apð
eos mansit. vt ex ordine capies qui talis est. Multa vestigia veteris pudicicie forsan: aut si nõ
multa: saltẽ aliqua extiterãt ⁊. i. etiã sub ioue. i. sub etate argentea: sed ioue nondũ barbato. i. pri
usꝙ iuppiter esset barbat⁹: et grecis nondũ paratis iurare ꝑ caput alterius: dicit grecis nõdũ
paratis tanꝙ ꝑfidis ⁊ periuris vt q̃bus nunꝙ deest testimoniũ: nec testis ꝑcio iurare paratus
vnde cepit fides eis a negociatoribus minor haberi: cogebant̃qꝫ p̃nti pecunia oĩa mercari. vñ
Plau. in asinaria. Cetera q̃ volum⁹ vti greca mercamur fide: hoc ẽ tradito precio e vestigio. ꝙ
vero addit ꝑ caput alterius ẜm iterp̃tes huius loci intelligẽdũ est grecos potissimũ in testimo
niũ ꝑ caput alterius iurare solitos: vt pater per caput filij: quasi ꝑ salutẽ eius. qð videt̃ pulchre
significasse Iulus ascanius lib.ix. dicẽs. Per caput hoc iuro per qð pater ante solebat. q.d. ego
nũc more italico ꝑ hoc. i. ꝑ meũ caput iuro: ꝑ qð p̃r me⁹ eneas cũ grecissaret iurare solebat ante:
sup. ꝙ in italiã venisset. Sꝫ huic loco (meo q̃dẽ iudicio: nam ab alio nõ accepi) nõ male q̃dra-
ret: si dixerim⁹: grecos tũc ꝑ caput alteri⁹: vt saturni aut iouis: iurare incepisse vbi eos deos eẽ
effinxerãt. q.d. cũ iuppiter ⁊ saturn⁹ ꝓ mortalib⁹ haberent̃: nec iuppit̃ ꝑ flagitia ⁊ adulteria apud
grecos meruisset vt ꝓ deo haberet̃ ⁊ ꝑ ei⁹ caput iurarẽt: ⁊ quũ nemo timeret caulibus ⁊ pomis:
(nã fruges nõdũ inuẽte erãt). i. holerib⁹ ⁊ fructib⁹ arboꝝ: furẽ: ⁊ cũ sup. quilibet viueret horto
apto. i. nõ clauso ꝯ fures. i. cũ nemo decerpet qð nõ plãtauerit. Quia vt Pli. scribit: Seua latro
cinatio coegit ꝑfigere aspect⁹ hortoꝝ. Quinetiã post inuẽtã frugẽ vbi fures qð nõ seuerãt me-
tere inceperũt inuẽte sũt leges: ⁊ iõ vocat virgili⁹ cererẽ. iiij. eneið. legiferã dicẽs legifere cere
ri. ⁊c. Astrea. i. virgo astrei filia q̃ iustitia dicta est. de qua Uirg. in buc. Iã redit ⁊ ṽgo redeunt
saturnia regna. Et Oui. victa iacet pietas: ⁊ ṽgo cede madẽtes Ultia celestũ terras astrea reli
quit. recessit a mortalib⁹. s. paulatim: qꝛ ẜm Ouið. vltima: deinde: increscẽte. s. ꝑfidia ad supos:
ad quos oẽs iusti tẽdũt: hac. s. pudicitia comite. i. comitãte ẜm Iuue. cũ tñ ẜm alios multo ante
discesserit pudicitia ꝙ iustitia atqꝫ due sorores. s. iustitia ⁊ pudicitia: fugere. i. fugerũt pariter. o
posthume ãtiquũ ⁊ vet⁹ ẽ sup. institutũ: cõcutere. i. cõturbare violare. lectũ. i. torũ alienũ: ꝑ adul
teriũ. s. atqꝫ cõtẽnere: geniũ. i. deũ ğnatiõis: ⁊ sacri. i. m̃rimonialis: fulcri. lecti q̃ genialis dr̃. ꝑo
nit aũt ꝑtẽ ꝓ toto: qꝛ fulcrũ est quo lect⁹ fulcit̃. ⁊ bñ dicit sacri: qꝛ m̃rimoniũ legitimũ sacramẽto
fit: aut qꝛ de iure lect⁹ m̃rimonialis sacer. i. inuiolabil' sit. Etas ferrea ꝓtulit. i. ꝓduxit mox. i. pau
lo post: oẽ aliud crimẽ ꝑter adulteriũ scꝫ. sed secula argẽtea viderũt ꝑmos mechos. i. adulteros
qꝛ int̃ deos etiã adulteria fuisse asserũt: qð magne demẽtie Pli. adiudicat. Ponit aũt Iuue. mo
re latinoꝝ tres tm̃ etates. Latini eñ poete cõsiderãtes: oẽ seculũ aut mere bonũ aut ꝑtim bonũ
ꝑtim m lũ: aut mere malũ: vocauerũt primũ aureũ: scðm argenteũ: ⁊ tertiũ ferreũ. Greci autem
in illo mixto gradus cõsiderantes ponũt quattuor: aureũ tempore deorũ quo nullũ penit⁹ vitiũ
erat: argenteũ quoqꝫ tpe deorũ: sed paucis obrepentibus vitijs inter mortales ercũ. tempore
heroum qui semidei putati sunt: ⁊ ferreum inter homines qui natura proni ad malum sunt. Et
tamẽ ꝙuis prima fuerint adulteria et ea nũc plurima sint tu o posthume: paras id est pretẽdis
cõuentũ supple amicorũ: et pactũ id est modũ cõtrahendi matrimoniũ: et sponsalia id est spon-

none de futuris nuptijs: nostra tẽpestate .i. nostro tpe in quo tot regnãt adulteria: tu em̃ pecteris iã a tonsore magistro .i. vt in die nuptiarũ honestior sis comã exornari facis a tõsore pito: ⁊ fortasse dedisti digito puelle pign⁹ .i. anulũ q̃ fm̃ Pli. olim ferreus erat q̃ stati pacte vxori mittebat: certe: nũquid sanus eras? quũ scilz sponsalia firmares: tu ne vxorẽ ducis posthume? dic qua tisiphone .i. furia infernali te ipellente. Tres em̃ sunt: tisiphone: megera: alecto. dic quib⁹ colubris .i. serpentibus quos furie pro capillis hñt: ⁊ quos eis quos furere volũt iniciũt: exagitare .i. exagitaris: hoc ẽ furiaris ⁊ in furorẽ raperis. potes tu ferre .i. tolerare ⁊ pati vllã dñam id ẽ vxorẽ tibi dñaturã. sed et greci et latini cõiuges dñas vocãt: tot restib⁹ .i. tot chordis ⁊ funibus q̃bus te posses suspẽdere saluis. q.d. rem icredibilẽ mihi facis: ⁊ potes ferre dñam: cũ alte fenestre ⁊ caligãtes .i. oculos obscurantes ne forte retraharis ab icepto terrore mortis: pateãt id est apte ⁊ parate sint tibi ad p̃cipitiũ: vt rupturus collũ te p̃cipites: ⁊ cũ pons emili⁹ .i. a M. emilio scauro cõstructus prebeat se tibi vt te p̃cipites submergẽdũ. aut si nullus exitus vite scz de multis q̃ multi sunt placet tibi: nõne putas melius eẽ q̃ pusio .i. puer pathic⁹ ⁊ ipudicus dormit tecũ. qui nõ litigat noctu sicut vxores solent: q̃ iacẽs illic in loco noto vtpote inter brachia tua vt turpiora taceã nulla munuscula exigit a te vt vxores exigũt. nec q̃ritur .i. ɔquerit q̃ pcas lateri sup. tuo: debitũ subtrahẽs: nec ꝑ et nõ: ⁊ q̃ nõ anheles .i. ãplereris eũ q̃tũ iussit .i. voluit sicut vxor. Hec aũt oĩa hiphbolice dicta sunt ⁊ satyrice: a poeta nimiũ auide adulteria et fastidia mulierũ execrante: nã q̃ sancte ⁊ caste loqui vellet: nõ consuleret maiora mala incurrere ad minus euitãdũ: sed maius malũ est sese interimere q̃ vxorẽ etiã adulterã pati: pessimũ aũt crimẽ est masculis abuti. et ita nõ debemus poete auscultare nisi quaten⁹ adulteria detestet: modus em̃ detestandi nõ ex sententia poete: sed hyperbolicos ponit. q.d. omne tibi malũ tolerandum et omne facinus etiam turpe perpetrandum esse: potius q̃ vxorem ducas.

Sed placet vrsidio lex iulia: tollere dulcem
Cogitat heredem cariturus turture magno
Mullorumq́ iubis ⁊ captatore macello.
Quid fieri nõ posse putes: si iungitur vlla
Vrsidio? si mechorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro
Quem totiens texit perituri cista latini?
Quid q̃ ⁊ antiquis vxor de moribus illi
Queritur? o medici mediã pertũdite venam
Delitias hominis. tarpeium limen adora
Pronus: ⁊ auratam iunoni cede iuuencam
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Pauce adeo cereris vittas contingere digne.
Quarum non timeat pater oscula: necte coronas
Postibus: ⁊ densos per limina necte corimbos
Vnus iberine vir sufficit: ocyus illud
Extorquebis: vt hec oculo contenta sit vno

Man.

¶ Lex iulia. q̃ adulteros puniebat. de q̃ in satyra .ij. latius videto. Tollere .e. educare: q2 marit⁹ ⁊ verus pat: nõ adulter. Caritur⁹ turture magno. Captatores em̃ orbis tãtũ donabãt: vt ipsi heredes fierent. Turture magno: nõ de pisce intelligas: sed de aui.

Turtur auis

Martialis em̃ lib. iij. ait. Aureus imo dicis turtur te clunibus implet. Ponitur i cauea mortua pica mihi. Itẽ in eodẽ libro in zoilum. Et concubino turturũ nates donat. Et libro .xiij. Dum pinguis mihi turtur erit ⁊c. Quid fieri non posse putes. Similiter fere ⁊ Maro in buc. Mopso nysa datur: quid non speremus amãtes? Iubis barbis. Nã barba gemĩa insigniuntur iferiori labro Mulli vt docet Plinius li. ix.

Mulli

Stulta ora. Stultũ minus est q̃ insanũ. Horatius sat. iij. lib. ij. Stultũ me fateor. liceat cõcedere veris. Atq̃ etiã insanũ.

Stultum
Insanum

Perituri latini: id est habẽtis vxorẽ mechã sicut latinus. Thymelen habebat: q̃ mimus erat Domitiani. Perituri id inquit: qm̃ nõ sine periculo deprehẽdunt vxores: q̃ quidẽ adueueniente viro adulterũ celant quocũq̃ modo. quod si nõ licuerit inter virũ atq̃ adulterum pugna oritur Horati⁹ itẽ mechos occultari tradit his v̄sib⁹. An turpi clausus in arca. Quo te de-

misit peccati cōscia berilis. Cōtractū genibus tāgas caput. Erat aūt Cista celādis idonea: Unde Macrobius libro primo sat. vbi de seruis loquitur: sic ait. Cepionē quoq; qui in Augusti necem fuerat animat⁹: postq̄ detecto scelere dānatus est. Seruus ad tyberim in cista detulit peruectūq; ostiā in agrū laurentē ad villā patris nocturno itinere perduxit. Quid: dicendū scilicet Mediā venā. Medicoꝝ peritissimi in brachio eā aiunt esse: q̄ cū epati ⁊ cerebro sanādo cōmunis sit media dicitur. Id itaq; Juuenalis ait. vt vrsidiū insanū ⁊ furiosum ostēderet. Placet autem potius vt media vena frontis intelligatur: ait enī satyra. xiiij. Jāpridē caput hoc vētosa cucurbita querit in quo loco etiā plura diximus. Uena aūt ea dicitur: qua sanguis cōtinet: vt inqt interpres phi lib. iij. de aialibus. Delitias bois: solēt auctores in re leuiore ab o suspēdere vt Cicero in Antoniū Indignū facin⁹ et hominē nequā: qui nō dubitaret vel in foro alea ludere vel cū lege de alia cōdēnatis. Et plini⁹ iunior ad octauiū hoiem te patientē vel potius durū ac pene crudelē qui tā insignes libros: tā diu teneas. Est aūt acclamatio in eū: qui moribus sui seculi nō cōtētus electissimā mulierē querat. Tarpeiū limen. Jouē capitolinū: cōtinēs p cōtēto. Auratā iunoni iuuencā. hoc ideo quoniā iuno pronuba est. Unde Virg. Junoni ante oēs cui vincla iugalia cure. Item lib. iiij. et pronuba iuno. Auratā iuuēcā. Deoꝝ honori vt li. xxxiij. c. iij. Plini⁹ tradit in sacris nihil aliud excogitatū est q̄ vt auratis cornibus hostie maiores dūtaxat immolarētur. Meminit itē ⁊ li. xvi. c. iiij. Pauce adeo. Cereris victas cōtingere digne: hoc ait quoniā vt inquit Ouidi⁹ li. i. de amorib⁹: Casta est quā nemo rogauit. Aut si rusticitas nō vetat: ipsa rogat. Et Mar. ait. Quero diu totā sophroni ruffe p vrbē. Si qua puella negat nulla puella negat. Adeo: certe vel intantū vtrūq; hic cōuenit. Cereris victas. Diodorus li. vi. scribit q̄ Athenienses publice deā cererē preceteris coluere tū sacrificijs amplissimis: tū eleusine mysterijs que antiqtate castimoniaq; apud oēs hoies vulgata erāt. Colebat ⁊ Ceres in vrbe a matronis Hinc Liui⁹ ait. Sacrū anniuersariū cereris intermissum esse: q: nec lugētibus facere id fas est nec vlla illa tēpestate matrona luctus expers fuerat. Qd aūt caste deberēt esse. Ouidi⁹ quoq; libro quarto fast. ostēdit dicēs. Sed si tura aberint hudas accēdite tedas. Parua bone cereri sint modo casta placēt. Timeat: tanq̄ lasciue data. Plutarchus in problematis scribēs cur institutū fuerit: vt mulieres cognatos ore oscularētur: An inquit vt multi putāt q̄ ijs vini vsus interdictus esset. ⁊ iccirco ne bibētes laterēt: sed domesticoꝝ cōgressu redarguerētur: osculādi consuetudo inducta est. An q̄ cognatoꝝ cōnubijs lege prohibitis hoc comitatis genus ad osculū vsq; processit: ⁊ hoc solū cognationis signū ⁊ cōmunicatio relicta est. Refert ⁊ duas alias cās: ee tamē placuere magis. Plini⁹ itē lib. xiiij. c. xvi. sic Cato ideo ppinquos feminis osculū dare vt scirēnt an temetū olerēt hoc tū nomē vino erat: vnde ⁊ temulētia appellata. Un⁹ iberine vir sufficit. Id superiori sentētie accōmodatur. Extorquebis: torquēdo elicies atq; extrahes.

¶ Sed placet vrsidio ⁊c. Sed forte inqt poeta lex iulia placet vrsidio. i. approbat legē latā cōtra adulteros nō vult ampli⁹ esse adulter: sed gnare legitimos liberos. s3 id fieri nō posse videt potissimū cū sit maximus adulter ⁊ vxorē castā petat: qualē etiā si ipse cast⁹ eēt difficilimū eēt repiri: ⁊ ita pgredit ad vitia mulierū notāda. Ordo est. Sed sup. dicas lex iulia lata ꝯtra adulteros placz vrsidio. s. posthumo: ipe cogitat. i. aio cōcipit tollere. i. educare: dulcē heredē. i. legitimos filios quib⁹ nihil dulcius: caritur⁹. i. ex ħs eo aio vt ob hoc carere velit: magno. i. pingui turture. i. aue potius q̄ pisce: vtrūq; aūt significat turtur: sed p pisce tm̄ masculini est gnis pro aue etiā feminini: ⁊ iubis. i. barbis ⁊ anteriore parte oris mulloꝝ illoꝝ pisciū in delitijs habitorum. ⁊ macello captatore. i. omni obsonio qd a captatoribus e macello ad ipm mitti solebat. sed innuit poeta id nō eē verisile. nā qd inquit putes nō posse fieri. q. d. nihil. Aduerte aūt grāmatice: quod nunc vulgo dicūt Si possibile est maiores q̄ caste atq; latine locuti sunt semp dixisse si fieri potest. si vlla. i. queuis vna qualiscūq; vite (est enī diminitiuū vllus ab vno) iungit. i. fit cōiunx vrsidio: Et si notissim⁹ olim mechoꝝ. i. adulteroꝝ porrigit. i. porrox vltro pbet iam ora stulta. i. desipiētia capistro. i. freno maritali. i. matrimoniali. quē cista latini perituri. i. qui timebat delationibus perire: vnde in prima dicta est: a trepido thymele sūmissa latino. texit. i. abscōdidit totiens aduentāte. s. ipso latino. quid sup. dicendū est de hoc: q̄ vxor de moribus antiquis id est casta et pudica querit illi. s. vrsidio: O medici ptūdite mediā venā: quā mediā aut medianā dicūt: vt sc3 vrsidius leuetur ab insania qua nūc agitat: delitias hois. i. hoiem delitiosū: non expressit o: q: vt valla docet vbi minor est excandescentia ⁊ res leuior o subticet: ponitur tamē actūs tanq̄ ab eo rectus: vt sit o delitias hois: hoc est o q̄ delitiosus ē hic homo: vel o quas delitias habet ⁊c. O posthume adora pronus. i prostratus in terrā limen tarpeiū. i. introitū arcis

Media vena
Uena
Juno pnuba
Hostie aurate
Cereris sacra
Oscula mulierum
Ascen.

tarpeie:vbi iouis iunonis ⁊ minerue templū est:⁊ cede.i.macta sacrifica iunoni:cui (vt Virgilius dicit) sunt vincla iugalia cure:iuuencā.i.vitulā auratā.i.aurata cornua habētē: si matrona pudici capitꝭ cōtigerit tibi. Adeo.i.in tm̄ sup.sūt mō pauce mulieres digne ꝯtingere.i.tractare vittas.i.serta caput ornātia:cereris illiꝰ dee ꝑpt̃ raptū filie proserpine eiꝰ adulteria ⁊ incōtinē tiā detestātis ⁊ ob id nō nisi a castis tractabilis.hoc est igit̃ pauce sunt admodū caste hoc tēpore:quarū oscula pater nō timeat:q̄ nō nisi casta ⁊ honeste charitatis signū pre se ferētia desiderat:cū iā oēs fere lasciuissima basia cōferāt. Necte coronā postibꝰ verba sunt cōgratulātis vrsidio ⁊ dicētꝭ.o posthume necte postibꝰ tuis coronā.i.corona postes domꝰ tue sicut faciebāt q̄ vxores ducebāt ⁊ necte ꝑ limina dēsos corimbos.i.hederā cū corimbis qui fructꝰ eiꝰ sunt.i. instrue domū frōdibꝰ ⁊ exhibe te paratū nuptijs tuis:inuēta est em̄ tibi vxor. Nā vnꝰ vir sufficit iberine mulieri illi in vrbe agēti:quā ducere poteris. Rn̄det poeta. Tu extorq̄bis.i.cū difficultate impetrabis ab ea:ocyus.i.citius illud:vt scȝ hec sit cōtēta vno oculo q̄ꝫ sup.vno viro.

Man.

Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis:viuat gabijs vt vixit in agro:
Viuat fidenis:et agello cedo paterno:
Quis tamen affirmat:nil actū in mōtibus aut in
Speluncis:adeo senuerūt:iuppiter et mars?
Porticibus ne tibi monstratur femina voto
Digna tuo?cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames:quodqȝ īde excerpe possis?
Chironomon ledam molli saltante bathillo
Tuscia vesice non imperat:appula gannit
Sicut in amplexu:subitum et miserabile longum
Attendit thymele:thymele tunc rustica discit.
Ast alie quoties aulea recondita cessant:
Et vacuo clausoqȝ sonant fora sola theatro:
Atqȝ a plebeis longe megalesia:tristes
Personam:thyrsumqȝ tenent:et subligar acci.
Vrbicus exodio risum mouet attellane
Gestibus autonoes:hunc diligit elia pauper:
Soluitur his magno comedi fibula:sunt que
Chrisogonum cantare vetent:hispulla tragedo
Gaudet:an expectas vt quintilianus ametur?
Accipis vxorem:de qua citharedus echion
Aut glaphyrus fiat pater:ābrosiusqȝ choraules
Longa per angustos figamus pulpita vicos

¶ Viuat gabijs. De gabijs late iam dictum est: Est autem sensus. Viuat in oppidis etiam paruis non solū magnis vti vrbs est in quibus cōpti sunt iuuenes ac multi: que quidē omnia in agro desunt. Et sic difficile erit castam fore. Fidenis: Fidenates hetrusci fuerūt:⁊ vrbi proximi:vt Liuius primo libro ostendit. Et libro quarto inquit. Sed neqȝ capi poterat vrbs alta ⁊ munita. Postea ait:quia suapte natura tutissima erat. Et inferius. Classibus quoqȝ ad fidenas pugnatū:per quod ostēdit iuxta tyberim sitas fuisse Et agello cedo paterno:id ē cōcedo q̄ꝫ rure paterno honesta vixerit:si gabijs aut fidenis erit eiusmodi. Adeo:intantū. Senuerūt Juppiter ⁊ mars. Hos posuit ꝓ adulteris:nam ⁊ in montibus ⁊ in antris ij stupra et similia sepe commiserant vt passim legitur. Porticibus:illuc enim mulieres conueniebāt. Ouidius libro primo de arte. Tu modo pōpeia lentus spaciare sub vmbra. Cū sol herculij terga leonis adit. Nec tibi vitet̃ que priscis sparsa tabellis Porticus auctoris Liuia nomen habȝ. Cuneis:sedibus theatri: quo mulieres ibāt. Ouidius ibidem. Sic ruit ad celebres cultissima femina ludos. Copia iudiciū sepe morata meum est. Spectatū veniunt:veniūt spectentur vt ipe. Ille locus casti damna pudoris habet. Chironomō ledam: Ordo est:molli bathyllo saltante ledā chironomon Tuscia non imrat vesice. Chironomon ledam:

Fidene

Mulierum spectacula

Chironomon

Orientur postes: et grandi ianua lauro:
Ut testudineo tibi lentule conopeo
Nobilis curialiū: aut mirmillonē exprimat īfans.

id est saltationē gesticulatricem
Leda enim est hic saltationis no
mē q̄ chironomia .i. manuū lege
⁊ motu agebat. Chir manꝰ dicit:
nomo moueo: nomos vero lex di
citur. Bathyllo: mimo illo. Tu
schia: Tuscia habēt antiqui textus: ⁊ ita legendū quoniā appula sequtur. Tuscia ergo .i. mulier a
tuscia sicut appula, ex appulia. Vesice nō imperat: vrinā cohibere nō pōt adeo libidinis furore
corripit. Vesica autē loco vltimo posita est: meatibꝰ annexa illis porrectis a renibus ad ceruicē
vt ostēdit Philosophus libro primo de aīalibus. Gannit: gemit obmurmurat. Subitū et mise
rabile lōgū. gestuū noīa hec erāt: vt Julius pollux edocet. Attendit: obseruat. Thymele: muli
er que saltationibꝰ oblectabatur. Thymele ꝓprie dicit pulpitū scena: thymelikos istrio. Discit
.s. attēdere turpes gestꝰ istrionis. Ast alie quotiēs: sensus ē ꝙ aliq̄ mulieres finitꝭ ludis mimoꝝ
tractāt ornamēta: ludosq; agūt. Aulea: vela depicta. Fora sola. sola fora sonāt: q: theatrū ē clausū
qd̄ priꝰ sonabat ob ipos ludos. A plebeis lōge megalesia. Designat hic Juue. duo ludoꝝ genera
ludos sc3 cybeleios q̄ megasia dicū ⁊ plebeios: q̄ quidē exactis regibꝰ ꝓ libertate plebis facti
aut ꝓ recōciliatiōe plebis post secessionē in auētinū: vt docet Asconiꝰ lib. ij. verrinarū. De q̄bus
Liuiꝰ sic scribit li. xxiiij. plebei ludi. M. Aurelio Cotta ⁊ M. Claudio Marcello cōsulibus ter
instaurati sunt. Romane igit mulieres q̄ ludis gaudebāt tristes erāt illis cessantibꝰ ⁊ Mega
lesibus lōgo post tpe plebeios sequētibꝰ. Megalesia ij ludi magne matri .i. cybele erāt dicati a — Megalesia
Junio Bruto: qd̄ docet Liuiꝰ his verbis. Marcus Juniꝰ Brutꝰ edē magne matris deū in pa
latio dedicauit: ⁊ ludos ob eādē dedicationē factos megalesia appellauit. megali aūt magna di — Persona
citur: megaleios magnus. Thyrsum: hastā pāpinis inuolutā. Personā: faciei tegmē. psona aūt
dicta est a psonādo: qm̄ indumētū illud oris ⁊ capitis vna tātū vocis emittēde via peruiū: ma
gis claros canorosq; sonitꝰ facit: vt. C. Bassus putauit auctore Gellio li. v. ca. vij. Diximꝰ ⁊ plu
ra in satyra tertia. Tenēt: domi cōtinēt ac tractāt: hinc etiā ait inferius. Si gaudet cantu: nulli
us fibula dura est: vocē vendētis pretoribus: organa semꝑ in manibus densi radiāt testudine to
ta Sardonices: crispe numerātur pectine chorde. Quo tener hydemeles operā dedit. Hūc te
net hoc se solatur: gratoq; indulget Basia plectro. Subligar: quo pudēde partes obteguntur
id subligar ⁊ subligaculū dicit. Cicero in officijs. Scenicoꝝ quidē mos tantū habet vetere di — Subligar
sciplina verecūdiā: vt in scena siue subligaculo prodeat nemo. Acci: illius mimi. Urbicus: mimi
nomē est. Exodio attellane: erāt exodia ridicula q̄dā vt Liuꝰ videtur ostēdere: ait eñ in princi — Exodium
pio libri septimi sic. Juuētus istrionibus fabellarū actu relicto ipa inter se more antiquo ridicu
la intexta versibus iactitare cepit: Unde exodia que exodia postea appellata: consertaq; fabellis
potissimū attellanis sunt: qd̄ genus ludorū ab oscis acceptū tenuit Juuētus: nec ab istrionibus
pollui passa est: hec ille. De exodio etiā videto satyra tertia. Attellane: Diomedes sic ait. Tertia
species est fabularū latinarū: que a ciuitate oscorū Attella in qua primū cepte: Attellane dicte
sunt argumētis dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis grecis. Vestibus autonoes: id est
dum fabula autonoes agit. fuit aūt Autonoe cadmi filia thebarū regis ⁊ mater Acteonis con — Antonoe
uersi in ceruū: ⁊ a canibus lacerati. de quo in met. Hunc diligit Elia pauper: id est aliqua nobi
lis pauper: vt fuit Elia de Eliorum familia pauperrima ex qua fuit Elia quedam: que fauēte nar — Elia
cisso studuit preferri Agrippine ⁊ Lolie Pauline in Claudij imperatoris matrimoniū vt scri
bit Tacitus ⁊ Valerius maximꝰ libro quarto ca. iiij. de paupertate. vbi de Elia familia scribens
inquit ꝙ sedecim eodē tempore Elij fuerūt: quibus vna domūcula fuerat: ⁊ vnus in agro veien
te fundus: inq; maximo circo flaminio spectaculi locus: que quidē loca: ob virtutē publice dona
ta possidebāt. Soluitur: ad coitū scilicet. Fibula: vtebātur comedi ⁊ citharedi non tam vt vela
rent pudenda: ꝙ vt a coitu comprimerētur: ne eo raucescerēt vt Celsus docet. Mulieres vero — Fibula comedorum
hos ad coitū magno ꝓcio cōducebāt eis videl3 soluēdo. Mar. li. vij. Menopili penē tā grādis
fibula vestit. Ut sit comedis omnibus vna satis: hūc ego crediderā. nam sepe lauamur in vno.
Sollicitū vociparcere flacce sue. Dum ludit media populo spectante palestra. Delapsa est mise
ro fibula: Verpus erat. Jdē li. xiiij. Dic mihi simpliciter comedis ⁊ citharedis fibula q̄d prestat
carius vt futuāt. Cātare vetāt: propter coitū. s. qui raucos efficit. Ut Quintilianus ametur. Sē
sus est ꝙ mulieres mimos ⁊ istriones amāt: nō aūt doctos viros ac probos: Qualis erat Quin
tilianus. Accipis vxorem. ⁊c. Similiter fere Ouidius libro. iij. de amoribus: ait enim. Et cole

quos dederit:multos dabit vxor amicos.Echiō.hic citharedi nomē.In metamorphosi.ꝰo cad
mi socius in cōstruendis thebis. Glaphyrus:citharedi nomen interpretaꝛ aūt festiuus iucū
dus astutus ornatus politus Martialis lib.iiij.ait:Plaudere nec cano plaudere nec Glaphy
ro. Ambrosius choraules:Ambrosius viri ꝓpriuȝ:sed interpretaꝛ diuinus aut imortalis.Cho
raules autem est is qui in choro fistulam inflat est igitur tibicen Coros enim dicitur tripudiuȝ
cetus:chorus. aulos tibia fistula. auleo tibia cano. Figamꝰ pulpita.ꝑ ludis nuptiarū gratia
agendis. Janua lauro.in nuptijs lauro domꝰ ornabaꝛ:vnd Apuleiꝰ li.iiij.ait:Domus tota lau
ris obsita:tedis lucida ꝯstrepebat hymeneum.Ut testudineo.Ordo est:Infans nobilis.i.pul-
cher tibi o lentule in conopeo testudineo.i.curuo exprimat repñtet referat Euryalū aut Mir-
millonē. Lentule:lentꝰ bardiacus Lanista fuit ſm Plutarchū nobilissimꝰ:poniꝛ hic ꝑ quocū
Conopeum ꝙ lanista. Conopeo.Conopeū velum erat.quo in egypto ad arcendos culices vtebātur:vt scri-
Retiarus bunt Herodotus ꝛ Porphyrio.conops conopos.culex dicitur.Euryalū.Retiarij nomē est Re
Mirmillo tiario.pugnāti aduersus Mirmillonē cātabaꝛ nō te peto piscē peto: qd me fugis galle?q: mir
millonicū genus armature gallicū est:ipsiqȝ Mirmillones ante galli appellabātur.In quoruȝ
galeis piscis effigies inerat:quod festus scribit.Plura diximꝰ in satyra secūda.vicit ꝛ hoc mō
strum tunicati fuscina gracchi.

Ascen. ¶ Magna tamē fama est. Contra illud qd dictū est de iberina muliere in vrbe agēti ꝙ poti
us cōtenta sit vno oculo ꝙ̄ vno viro:obijciꝛ mulier in agro degēs vt significeꝛ ne in agro qdē
eē pudicicia.Ordo est.tñ ꝙ̄uis sup.iberina nō sit casta:magna fama ē.i.bona cōmēdatio ꝛ opi
nio:cuiusdā viuētis rure paterno: rñdet poeta:viuat gabijs vt vixit in agro.q.d.id efficere nō
posses vt etiā in mīmo oppido casta viuere possit sicut in agro forsā vixit:q: eā nemo rogauit.
nā viuat gabijs aut fidenis.i.in illis oppidulis italie: nō sup.viuet vt vixit in agro:sed cedo.i.
cōcedo tibi vt sup.viuat in agello paterno:tñ qs affirmet:nil.i.nullus opus veneriū actū eē in
montibus aut in speluncis.q.d.nemo.vñ infert adeo.nūqd adeo.i.intantū: iuppiter ꝛ mars.i.
potētes adulteri:quales iuppiter ꝛ mars.i.dñi pagoꝝ ꝛ milites in agris subinde ꝟsantes:senu
erūt.i.ipotētes ad rē veneriā effecti sūt.vt qs audeat viuētē i agro castā affirmare?q.d.nō.Et
si nō ē casta affirmāda q̄ ex agro i vrbē venit vt iberina.nec q̄ in agro patno adhuc viuit:qrēda
est vrbana:nōne ergo femina digna tuo voto.i.desiderio.hoc ē casta ꝛ pudica:monstraꝛ tibi in
porticibꝰ.i.āplis domibꝰ in ciuitate romana porticū hñtibus?q.d.nō.an spectacula.i. theatra:
quo nobiles ꝛ ignobiles ꝯueniūt ad spectādū:hñt totis cuneis.i.receptaculis ꝛ sedibꝰ suis sup.
aliqd.i.aliquā feminā:qd.i.quā ames.i.amare possis securꝰ.i.sine cura ꝛ formidine de incōti-
nētia eius.ꝛ qd possis excerpe.i.diligere tibi:inde.i.ab oibꝰ illis.q.d.nō:quod ꝓbat:q: tuscia.i.
mulier a tuscia nō impat.i.nō moderaꝛ vesice.i.nō pōt cōtinere qn migat bathillo.i.mimo ꝛ vt
dicūt ioculatore ꝛ saltatore illo molli saltāte.i.dū bathillus mollis saltat: ledā.i. saltationē illaȝ
sic vocatā:chironomō.i.gesticulatricē.et que seruata lege manuuȝ fit.et est actūs grecus cōis
gñis:appula.i.mulier ex appulia gānit.i.vocē vulpis emittit:sicut sup.emitteret i amplexu.i.si
amplecteretur ad coitū.Thymele.i.queuis mulier scenicis ꝛ histrionibꝰ delectata: attendit.i.
aiaduertit.subitū sup. genꝰ saltandi:miserabile.i.exile:ꝛ longū.i.ꝓlixū ꝛ thymele dico rustica
id ē adhuc impita artis saltādi:discit tūc.i.qñ ille saltat sic attēdendo ad singulos motus eius.
he mulieres q̄ nō ita dudū in vrbē venerāt discūt diligenter gña saltationum ꝛ nimio gaudio
afficiūtur saltāte bathillo.Ast.i.sed:quotiēs aulea.i.vestes varijs floribus aut imaginibꝰ inter
texte q̄ in aula attali primū inuēte dicūtur:et in theatris ad muros depēdē t:siꝛes tapetibus q̄
scabellis substernūtur:auleis aūt theatruȝ ornabaꝛ quotiēs ludi agebātur.quotiēs ergo aulea
recōdita.i.reposita cessant.i.quotiēs ludi nō amplius exhibētur : ꝛ quotiēs sola fora in qbꝰ ius
dicitur sonāt:theatro.i.loco spectaculoꝝ clauso:ꝛ megalesia.i.magne deoꝝ matris videlȝ cy-
beles ludi:sunt sup.longe a plebeis sup.ludis.i.post lōgissima interualla exhibētur.post plebe-
ios ludos:vel vt alij intelligūt:sunt lōge.i.nō exhibētur plebeis sup. hoibus.alie sup.mulieres
id est vrbane ludis illis assuete:existentes tristes:tenēt.i.tractant ꝛ induūt ꝑsonā.i.tegmē oris
faciei cuiuslibet effigiē hñs quā falsam.i.nō suam faciē galli vocāt:ꝛ thyrsum.i.hastaȝ pāpinis
inuolutā ꝛ subligar.i.quo virilia tegūtur ne inter agendū inhonestius nudenꝛ:acci.i.accij illiꝰ
mimi.i.ipe inter se imitanꝛ mimos qd plus est ꝙ̄ adhuc discere.Preterea iterea dū ludi publie
ci nō fiunt:vrbicus mimus ille mouet risum inter mulieres:exodio.i.lasciuo ꝛ inculto carmine
quo in fine festorum rustici vti solebant:ꝛ gestibus autonoes fabule sic dicte:attellane:de gene
re attellanarum:Elia matrona illa romana pauper q̄ non posset comedi ꝯsuetudinē impetrare

diligit hunc.s.vrbicũ,exodiorũ cantorẽ:ꝛ ita semirusticũ:sed fibula qua ligabant pudẽda actoꝝ comediarũ vt a coitu p quẽ raucescerẽt abstineant:comedi.i.actoris comediarũ soluit ad coitũ scꝫ his.i.ab alijs.s.diuitibus:magno.i.magna mercede.sunt sup.alie q̃ vetẽt p frequentẽ coitũ chrisogonũ cãtorẽ illũ cãtare.hispulla matrona illa gaudet tragedo.i.actore tragediarũ:an ex pectas vt quintilian⁹.i.vir bonus ꝛ doctus vt quintilianus erat ametur:q.d.id frustra faceres Tu quicunqꝫ rome vxorẽ ducis: accipis vxorẽ:de qua echion vir ille cithared⁹.i. cithara canẽs aut glaphyrus alius cytharedus:aut choraules inflator tibie hoc est tibicen:ambrosius.i. adhi beri solitus cũ ambrosia.i.bellarijs ꝛ dulciarijs peracta cena:ꝛ hoc potius dicerẽ ꝙ ꝓpriũ esse viri.fiat pater.i.q̃ ab illis corrũpenda sit.figamus.i.ponam⁹ firmiter longa pulpita in quibus nuptiarũ ludi agantur p angustos vicos.i.per eos q̃ pre multitudine populi ãgusti fiãt:aut p angiportuꝫ: postes dom⁹ nostre ornent sup.frõdib⁹:ꝛ ianua ornet sup.grãdi lauro.i.faciamus oia ptinẽtia ad solẽnitatẽ nuptiarũ : vt o lentule vir romane diues ꝛ senatorius:infans nobilis quẽ vxor tua iã noua nupta pariet:exprimat.i.,representet exp̃sse agat aliquãdo:eurialũ.i.retia riũ silꝫ euriali: aut mirmillonẽ.i.gladiatorẽ aduersariũ eius more gallico armatũ quẽ retiari⁹ capere tentat cãtans piscẽ peto:te nõ peto:cur me fugis galle:habebat eñ mirmillo piscem in galea:exprimat inquam:conopeo.i.sub velo quali ad arcendos culices egiptij vtebantur:testu dineo.i.camerario in morẽ testudinis incuruato:testudinẽ aũt voco quam galli voltã.i.curua turam circumuolutam.Et hoc potentem innuit:sed omnia per ironiam dicit.

Nupta senatori comitata est hippia ludiũ
Ad pharon:ꝛ nilum famosaqꝫ menia lagi
Prodigia:ꝛ mores vrbis:dãnante canopo
Immemor illa domus:ꝛ coniugis atqꝫ sororis
Nil patrie indulsit:plorantesqꝫ improba natos
Utqꝫ magis stupeas:paridem:ludosqꝫ reliquit
Sed ꝙꝙ in magnis opibus:plumaqꝫ paterna
Et segmentatis dormisset paruula cunis:
Contempsit pelagus:famam cõtempserat olim:
Cuius apud molles minima est iactura cathedras
Tyrrhenos igitur fluctus lateqꝫ sonantem
Pertulit ionium constanti pectore:ꝙuis
Mutandũ totiens esset mare. iusta pericli
Si ratio est ꝛ honesta:timent: pauidoqꝫ gelãtur
Pectore:nec tremulis possunt insistere plantis.
Fortẽ animũ prestãt rebus quas turpiter audẽt:
Si iubeat coniunx:durum est conscendere nauim
Tunc sentina grauis:tunc summus vertitur aer
Que mechũ sequitur stomacho valet:illa maritũ
Conuomit:hec inter nautas ꝛ prandet ꝛ errat.
Per puppim:ꝛ duros gaudet tractare rudentes

¶ Nupta senatori.hoc loco hip pie imodestiã taxans alias quoqꝫ hmõi carpit.fuerat aũt nupta fabritio veientoni.de quo satyra iiij.habuim⁹. Ludũ.lusorẽ,p ludi um.ludij eñ ꝛ ludiones a ludo di cũtur:sic etiaꝫ Ludie mulieres. Ludiones aũt istriões dicti sũt qd latius ex liuio docem⁹ satyra vij.ibi.Qd non dant ꝓceres da bit istrio. Pharon.pharos insu la quedã est oblõga opposita ale xandrie.q̃ cõtinenti adiacet : bi cipitẽ ad eam portũ faciẽs: Naꝫ cũ littorea regio sit sinuosa duo ꝓmontoria in mare emittit iter que insula iacet:q̃ portũ claudit Est ibi petra q̃dã mari circũda ta:q̃ turrim habꝫ multis tabula tis excelsam:ꝛ albo lapide mirifi ce structã:eodẽ noie quo insula. Eã Sostrat⁹ Guydi⁹ regũ ami cus posuit:ob nauigantiũ salutẽ vt epigrãma declarat. Naꝫ cum ora ex vtraqꝫ pte importuosa et humilis eẽt ꝛ cautes ꝛ breuia ha beret:signũ aliquod necessariuꝫ fuit altuꝫ ꝛ clarum:quo nauigã tes ad portus ingressum dirige rent. Strabo ita docet lib.xvij. Solinus ꝟo scribit ꝙ egyptij in portubus machinas ad prelucẽ di misteriuꝫ fabricatas. pharos dicunt. Famosaqꝫ menia la gi.i.Alexandriã: Nam vt Stra bo li.xvij.scribit: Ptolomeus la

Man.
Ludij
Ludiones
Pharos
Sostratus
Lagus

Urbs
Canopus
Serapidis templū
Fossa canopi

gi filius Alexandro succeſſit. Famosa vo menia dixit: qm̄ vt idem Strabo meminit. Oēs post tertiū Ptolomeū male vixerūt diuitijs corrupti: oīm vo pessime quartus: ⁊ septimus ⁊ vltimus Auletes: aut famosa Pōpeij cede. Uel potius famosa dixit ꝑpt luxū ⁊ virorū ⁊ mulierū in fossa q̄dā de qua iam dicemus. Prodigia: scelera seu prodigiosos mores. Urbis. i. rome. Nam teste fabio lib. vi. Urbis appellatiōe: etiā si nomē nō adijceret: Romā tñ accipi receptū est. Dānante Canopo: Canopus centū ⁊ viginti stadijs distat ab Alexādria pedestri itinere vadētibus: Est autē in quadā nili insula. Ibiq̄ Serapidis tēplū ⁊ cultu ⁊ religione excellens ad solennia cuius ingens turba ꝑ fossam ex alexādria descēdebat. nā die ac nocte nauiculis plena erat virorū ac mulierū impudēter canentiū ac saltantiū cū omni dissolutione: erantq̄ diuersoria fosse īposita ad hmōi relaxationē ⁊ celebritatem idonea. Ut scribit Strabo lib. xvij. Cū demum apud alexādriam ⁊ canopum ita lasciue viuerent: dānabāt tñ vrbis mores: tanq̄ turpiores. Indulsit pepcit: Debuit em̄ respectu patrie saltem id non agere. Paridem: is pantomimus erat. Ludos: circēses vel quoscūq̄. In magnis opibus. s. esset: Hoc est q̄uis diues ⁊ nobilis cōtempto tñ pelago secuta est gladiatorem. Paterna. ꝓpria nō aliena vt paupibus euenit. Segmētatis cunis. i. zonis ⁊ cingulis q̄busdā depictis. Pli. em̄ lib. vi. c. xxxiij. Segmenta circulos signare ostendit.

Segmenta

His verbis: plura sunt aūt hec segmenta mūdi: q̄ nostri circulos appellauere: greci paralellos

Molles cathedras. i. apud illas q̄ sedēt in cathedris īpudicis. Martia. lib. iij. inter femias tota q̄ luce cathedras: Desidet ⁊c. Molles aūt ait: qm̄ sunt ⁊ alie nō molles. Tyrrhenos fluctus: mare tyrrheniā radens tyrrhenū vocatur: sed cū postea incurnet ad oriētē solē siculum dr. Cū iam ad iapigiam vsq̄ reclinet: atq̄ inde ad boream versus dilatet sese Adriaci nomen accipit. Ac rursus ad hesperiā citeriorem conflexū Jonium efficit mare: quod Dionysius scribit. Jonium: fluctū. s. Sentina: nauis fundū quo tota decurrit aqua a sentiēdo dicta. putet em̄ maxime. Illa sup. que Maritū. s. sequitur. Hec q̄ mechum sequitur.

Tyrrhenum mare
Adriaticum mare
Jonium mare
Ascen.

¶ Nupta senatori comitata est hippia ludiū: Credo poetā ludiū scripsisse ⁊ hypermetrū. i. superabūdātē mēsurā versus in vna sillaba fecisse: qui versus tūc vitiosus nō est: qm̄ silla abūdās per vocalē sequentē absumit: sicut hic seq̄tur ad pharon ⁊c. Arbitror p̄terea hippie nomen esse fictitiū: sicut tuscie ⁊ appule. hippos em̄ equus ⁊ equa grece dicit. vnde hippiā ꝓ equa cuius ardentissima est coitus libido nō absurde posuerit. nō inficias tñ eo quin proveientonis vxore accipi possit: in hac aūt dānat mulieres senatorias. nā gradatī ad cria ꝓgredit: vt queq̄ enī nobilissima est ita maxīa libidine agitat: qd̄ licet facile ē in poeta videre: tñ ijs q̄ imbecilles habēt oculos aperiā. Concedit poeta in agro paterno morātē castā posse dici: sed nō mansurā. tusciā ⁊ appulā que scʒ in vrbē venerāt iā discere ⁊ obseruare saltationes q̄ p̄ma via ad impudiciciā est matronas aūt et ceteras vrbanas etiā scenica īdumēta tractare ⁊ comedos mimosq̄ adamare vsq̄ ad ipudicā cōsuetudinē. hippiā vero mulierē senatoriā deserto marito ludiū ꝑ maria ac terras insecutā. Messalinā vero īperatoriā cōiugē insatiabili libidine exarsisse. ¶ Ordo est: Hippia mulier equina libidine ardēs: nupta senatori: fabritio veiētoni: comitata est ludiū. i. istrionē et ut dicunt ioculatorē ac mimū. ad. i. iuxta vel vsq̄ ad pharon insulā illā oppositā alexandrie in egipto: et nilū fluuiū egipti: ⁊ menia famosa. i. ꝓpter scelera defamata lagi. i. regis alexādrie q̄ alexādro successit: ⁊ hoc canopo illa parte egipti vbi maxima erat lasciuia (dicēte Statio. Cur ne thera pnei lasciuia tota canopi) dānante. i. reprobāte ꝓdigia. i. prodigiosa scelera: qualia sūt que contra naturā fiunt: ⁊ mores vrbis scʒ romane. hoc est: q2 in canopo detestabant mores romani tanq̄ ꝓdigia scelerū licet hoies ibi lasciue viuerēt: tñ contulerūt sese ad alexādrie menia vbi mores romanos nō damnauerūt: quapropter ea famosa. i. infamia dicit. sicut famosā vocamus meretricē. Illa videlicet hippia: imemor. i. oblita domus sue: ⁊ cōiugis atq̄ sororis: nil indulsit. i. pietatis aut amoris cōtulit patrie: q̄ tñ ex natura nobis carissima esse consueuit: et ipsa improba. i. ab oībus īprobanda reliquit natos. i. prolē suā plorantes: et vt magis stupeas reliq̄t paridē panthomimū illū ⁊ ludos circenses: quibus magis q̄ liberis afficiebatur. Sed q̄q̄ ipsa paruula. i. cū esset adhuc valde parua: dormisset in magnis opibus. i. diuitijs: et pluma paterna id est molli lecto in domo patris: ⁊ cunis. i. cunabulis segmētatis. i. circulis et fascijs preciosis circumligatis. i. q̄q̄ esset mollissime et tenerrime educata: tñ sup. contēpsit. i. paruipendit ⁊ leue reputauit pelagus. i. piculū: grauitatē odoris: et oēm laborē maris: nō loquor dicit de fama eius. nā ipsa cōtempserat olim. i. multo ante famā sup. suā. i. nomē bonū. cuius sup. fame iactura id est amissio ⁊ pditio: est. i. reputat ⁊ existimatur. minima. i. minimi momenti ⁊ nullius (vt dicūt) importātie: apud molles cathedras. i. sedes molliū ⁊ ditissimorū. hoc est diuites parui faci

unt si famā amittūt:ꝛ ē similis locutio illi pus habite:nusq̄ minor est iactura clientis:igit quā doquidem spretis oībus q̄ rome oblectare possent.ꝛ puipensis oībus que eā a fuga retrahere possent:comitari voluit ludiū:ipsa pertulit constanti pectore.i.constanti animo ꝛ valido corpore ad finem vsq; tulit.i. ppessa est fluctus tyrrhenos.i.maris tyrrheni:ꝛ ptulit ionium sup.fluctum.i.maris ionij:sonātem.i.vndarū impetu crepitantē late.i.ampliter:q̄uis mare esset totiens mutandū.i.q̄uis deberet totiens intrare nouū halitū maris quē vix naute sine vomitu ferunt. Si ratio picli pro piculi.hoc est quare debēt obire periculum est iusta: tunc ipse mulieres timent:ꝛ gelantur.i.pallore ꝛ tremore indicāt se gelari pectore exñte pauido.i.meticuloso: nec pñt insistere.i.firmiter stare:plantis.i.pedibus tremulis.i.pre anxietate tremētibus ꝛ titubātibus seu vacillātibus:sed pstant.i.exhibēt cū prestantia fortē.i.virilem ꝛ cōstantē animū reb⁹ quas audent turpiter.i.cū dedecore. Si cōiunx.i.marit⁹:iubeat ascendere nauez tūc est eis durum. Et sentina.i.exhalatio q̄ est in sentina.i.pfundo nauis:est grauis.i.grauis odoris ad vomitum puocans:ꝛ tūc summ⁹ aer vertit.i.tūc dicūt ꝙ aer q̄ in sūmitate sua vertit pre se fert tēpestatē maximā. Ea vo que sequit mechū.i.adulterū:valet.i.est valida stomacho nec timet sentinam grauē. Illa q̄ maritū sequit:cōuomit.i.vomitu cōspuit maritū. Hec q̄ mechū seq̄t prandet inter nautas:ꝛ errat.i.currit huc illuc leta ꝛ petulans p puppim.p summitatem nauis vbi nauarchi.id est gubernatores sedent:ꝛ gaudet tractare id est contingere duros rudentes.id ē chordas quibus malus ꝛ vela colligantur.

Qua tamen exarsit forma: qua capta iuuēta est
Hippia?quid vidit:propter quod ludia dici
Sustinuit?nam sergiolus iam radere guttur
Ceperat:ꝛ secto requiem sperare lacerto.
Preterea multa in faciem deformia:sicut
Attritus galea:mediisq; in naribus ingens
Gibbus ꝛ acre malum semper stillantis ocelli.
Sed gladiator erat:facit hoc illos hiacyntos
Hoc pueris patrieq;:hoc pretulit illa sorori:
Atq; viro:ferrum est quod amant:hic sergius idē
Accepta rude cepisset veiento videri.

¶ Ludia.i.ludij ꝛ lusoris vxor vel amica. Iam radere guttur.eū grandeuum ostendit. Cum hirsutus esset ita vt guttur etiā raderet:ꝛ Tibullus inquit charior ē auro iuuenis cui lenia fulgent Ora.nec amplexus aspera barba terit. Preterea Gellius libro.iij.c.iiij.ostendit in annis.xl publij Scipionis aphricani temporibus barbam viros rasitauisse. Secto lacerto.i.tanq̄ si sect⁹ ei lacertus fuisset:mutilato eniz aliquo membro requiez ꝛ missionem impetrabant gladiatores. Hiacynthos.i.ita pulchros vti fuerat hiacynthus de quo late in metamorpho.habetur. Ferrum:gladiaturaz. Cepisset veiento videri.i.si rude donaret videretur profecto veiento qui iaz senex:vel sic potius. Si sergius acciperet rudem hoc est si non amplius gladiator esset.relinqueretur ab hippia:sicut relict⁹ est veiento:ꝛ sic concludit hippiam sola gladiatura captam. Rude:rudis virga erat qua gladiatores donati cessabant a gladiatura:vt scribit Prisci.lib.vij. Man. Rudis

¶ Qua tamen exarsit forma ꝛc. Ne quis facile ignoscat hippie vtpote pulchritudine et venustate capte oñdit poeta nihil venustatis in eo fuisse quem secuta est: imo mulieres potius ferrum ꝙ formam virorum amare. ¶ Ordo est. Et tamen ꝙꝙ scilicet mirandum sit ꝙ sic aufugerit:qua forma.id est formositate:ꝛ qua iuuenta.id est iuuenili etate eius quem secuta est: exarsit.id est inflāmata est hippia?quid vidit sup.tam delectabile ꝛ placidum in sergio gladiatore quē secuta est:ppt qd sustinuit.i.ppessa est dici.i.appellari p diffamationez:ludia.i.ludij hō est ioculatoris cōiunx vel amica q̄ prius erat senatoris.q.d.id scire nō possum.nam sergiolus.i.imitator sergij vel lz villa neget fit p diminutionē dictū vt neq; formosū neq; pulchrū dicat:ceperat iā:pusq̄.s.eā abducerz:radere gutt.i.hr̄e plenā barbā ꝛ seniū attingere ꝛ cepat sperare requiez.i.missioné a mūere gladiatorio:ꝛ hoc lacerto.i.brachio ei⁹ secto.i.diuiso propter rupturam aut fracturā ossis. Qū eñ in munere publico impotentes effecti erāt remittebātur. vñ spabat Ascen.

statim absolui ab officio gladiatorio ꝓpter annositatē ⁊ imbecillitatē: ⁊ ita q: pusillꝰ erat ⁊ senex et cōfractus nō potuit esse pulcher. Preterea. i. insuper nō erat formosus: q: habebat sup. multa deformia: vel multa deformia sup. erāt ei in faciē. i. ad deformitatē faciei vel deformātia faciē vel contra decorē faciei: aliter diceret in facie: sicut scꝫ ꝙ erat attritus galea circa frontē ⁊ tempora: et ingens gibbus. i. tumor ex percussione scꝫ erat sup. ei: in medijs naribus. ⁊ acre. i. asperum ⁊ grauiter vrgēs malū. i. icōmodū ocelli. i. parui oculi: stillantis. i. fluentis semp ex lippitudine scilicet. Sed: ꝙuis scꝫ nec pulcher esset nec formosus tamē erat gladiator: hoc scꝫ esse gladiatorē: facit illos scꝫ deformes ⁊ senes: hiacinthos. i. pulcherrimos iuuenes ꝫm iudiciū talium mulierū: hiacintho in florem sui nōis cōuerso similes. Ipsa scꝫ hippia pretulit pueris. i. liberis suis. ⁊ patrie ⁊ sorori atqꝫ viro hoc scꝫ habere gladiatorē: quia ferrū est qd̄ amant sup. tales mulieres. Et reuera ingeniū mulierū ad vetita inclinatū est: vt que per sexū ab armis arcētur: aio ad ea applicēt. Hinc fictū martis ⁊ veneris adulteriū. hinc romulꝰ ex marte satus. hinc bastici ludi mulierū iudicio submittūtur. Sergiolus cepisset videri veiento. i. tāte dignitatis ⁊ honoris quante erat veiento senator ⁊ maritus eius: accepta. rude. i. postꝙ̄ accepisset rudem qua donabantur emeriti milites. Est emim rudis quedā virga longa sine ferro: qua dirimūtur gladiatores ab ijs qui propter vetustatem experientiā quidē habēt ⁊ ita recte iudicare possunt: sed nō vires: quapropter amplius exercere non possunt: vnde emeriti dicuntur.

Man. ¶ Diuorum: imperatorū. Claudius aud: Claudius imꝑator Valeriā messalinā cōsobrini sui filiā in matrimoniū acceperat: vt testatur Suetonius. Plinius autē libro. x. ca. lxxij. sic ait. Ceteris satietas in coitu homini pene nulla: Messalina Claudij cesaris cōiunx hanc regalē existimans palmā elegit in id certamē nobilissimā e prostitutis ancillā mercenarie stipis: eāqꝫ die ac nocte superauit quinto ac vigesimo cōcubitu. Tegetem: lupanaris locū respectu regie imꝑatoris tegetem appellat. Palatino. imperatorio palatiū nāqꝫ imꝑatores vt plurimū habitarūt. Augusta iꝑatoris vxor. Sumere: pro sumebat. Linq̄bat: peccabat. Ancilla vna: de hac iā diximus ex Plinio. Nigrū crinem. nigrū ait: quoniam matronis nūꝙ̄ flaua coma dabatur: sed nigra: vt Seruius li. iiij. eneid. scribit. Centone: laneo pāno diuersis coloribus texto: supquē coire solebāt. huiusmodi tegmen mutatis litteris celonē dicimus sitqꝫ a cēto verbo greco: qd̄ est pungo. Nā vt Strabo lib. vij. ostēdit. Centones pilosi erant et hispidi: ait enim sic. Nomades ⁊ eis tentorijs vtūtur. Centonū instar pilo cōtextis: in plaustris vitam degentes. Galero: galerꝰ est vt volunt a galea: ꝙ in modū galee esset. Titulū mentita lycisce.

Messalina

Cento

Quid priuata domꝰ: quid fecerit hippia curas:
Respice riuales diuorum: claudius audi
Que tulerit. dormire virum quum senserat vxor
Ausa palatino tegetem preferre cubili
Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos
Linquebat comite ancilla non amplius vna
Et nigrum flauo crinem abscondente galero
Intrauit calidum veteri centone lupanar
Et cellam vacuam: atqꝫ suam: tunc nuda papillis
Constitit auratis titulum mentita lycisce:
Ostenditqꝫ tuum generose britannice ventrem
Excepit blanda intrantes: atqꝫ era poposcit
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit: sed quod potuit tamē vltima cellam
Clausit adhuc ardens rigide tentigine vulue
Et lassata viris nondum satiata recessit:
Obscurisqꝫ genis turpis: fumoqꝫ lucerne
Feda: lupanaris tulit ad puluinar odorem
Hippomanes carmēqꝫ loquar: coctūqꝫ venenū
Priuignoqꝫ datum. faciunt grauiora coacte
Imperio sexus: minimumqꝫ libidine peccant.

Martialis li.iiij.ait. Facere in lyciscā paule me iubes vsus. Quib⁹ illa lectis rubeat: ⁊ sit irata Titulum vero ait: qm̄ in celle fronte apponebat. Martialis lib.xi.in cantbarū. Intrasti quotiens inscripte noīa celle seu puer arrisit siue puella tibi. Britānice. Suetoni⁹ de claudio inquit: ꝙ ex Messalina ocauiam babuit ⁊ quē primo Germanicum mox britānicū cognominanit. britānicum vigesimo imperij die: inqꝫ secundo consulatu natum sibi paruulū etiam tū ⁊ militibus pro cōcione manibus suis gestans ⁊ plebi ꝑ spectacula gremio aut ante se retinēs assidue cōmēdabat. fuit postea inter cenādū cū Nerone sūpto veneno ab locusta pato sublat⁹. Era poposcit. i. cypro p̄ma fuit eris inuētio. Seruī⁹ aūt rex p̄mus signauit es: antea rudi vsos rome Tymeꝰ tradit. Signata est nota pecudū. Vñ ⁊ pecunia appellata. Auctor est Plini⁹. li. xxxiij. ⁊ xxxiiij. Nō potuit Est quoddā ꝓdire tenus si nō datur vltra. inqt Hora. epl'a. i. Adbuc ardēs rigide tētigine vulue. Libido em̄ nunꝙ̄ satiat: ⁊ extincta reaccendit vsu crescit. nec rōni paret: q̄ impetu ducit: vt scribit Hieronim⁹ in aureola. Puluinar. lectum imperatoris. Hippomanes. scribit Pli. lib. viij. eq̄bus amoris innasci veneficiū bippomanes appellatū in fronte: carice magnitudine colore nigro: qđ statim edito partu deuorat feta: aut partū ad hubera nō admittit: si q̄s p̄reptum babeat. dr̄ aūt ab bippon. i. equoꝝ. ⁊ Mania furia insania. Est etiam bippomanes virus ex inguine equarum distillans quo tp̄e agitantur amoris furore. vnde Maro. lib. iij. g. ait. binc demum bippomanes vero quod noīe dicunt pastores lentū distillat ab inguine virus: bippomanes quod sepe male legere nouerce. de eo igit̄ Iuue. intelligit. Preterea nouercas malas eē vt plurimū etiā Plutarch⁹ innuit scribit em̄ Catbonis senioris filiū patrē cōuenisse veniamqꝫ depcatum esse siqd in eū patrauisset quo subiratus ac dolēs sibi nouercā induxisset. Philosophus itē lib. vi. de aīalibus. scribit ꝙ eque incēse libidine aliqd emittūt: quod bippomanes appellat. eodē quo illud qđ nascitur noīe qđ precipue ad amoris veneficia petitur: sed accipi cum bumorē difficile esse aiunt ꝙ paulatim admo[illegible] labitur. Paulo item inferius ait. Quuz equa peperit statim secūdas deuorat: atqꝫ etiam qđ pu[illegible] nascentis fronti adberet bippomanes dictū: magnitudine min⁹ carica pua specie latiusculū orbiculatū nigrum: siquis prerepto odorē moueat eq̄ expitatur furitqꝫ agnito eo odore. q̄propt id a veneficis petit ⁊ p̄ripit mulierculis.

Britannicus

Eris inuentio

Pecunia

Hippomāes

Nouerce

¶ Quid priuata domus ⁊c. Progredit vt dixi per gradus dignitatis ad gradus scelerū: vt q̄ dignitate maxima vtpote impatoria polleat: sceleris dānet sedissimi. loquitur em̄ de messalina Claudij cesaris vxore: de qua ꝑ mācinellū dictū est. ¶ Ordo ē. Curas. i. curiose scutaris o postbume: vel o lector: qđ domus priuata. i. senatoris q̄ se magistratu abdicauit: vel qui priuatus magistratu respectu impatoris dici posset: ⁊ qđ bippia fecerit: q. d. nō debeas boc curare. vnde sequitur. Respice riuales. i. q̄ ad eundē thorū cōiugalē vt tauri ad eundē riuū tendunt: boc est adulteros: diuorū. i. imperatorū qui se diuos inscribunt: boc est vide quales ⁊ quot adulteros accepit domus iperatoria: et audi que. i. qualia opprobria ⁊ quas cōtumelias Claudius ipator ille tulerit. i. ꝑpessus sit. vxor eius. s. messalina: quū. i. q̄n senserat virū. i. maritū suū Claudiū impatorem dormire: ausa p̄ferre cubili. i. thalamo palatino. i. iperatorio: in palatio iperatoris existēti: tegetem. i. tuguriū lupanar. Nā lupanaria boc est domūcule meretricie fere tegetes sunt: boc ē sine tabulatis: solūmodo a pluuia tegentes: ⁊ ipsa meretrix. i. pro mercede corpus exponēs libidini: augusta. i. imperatoria augusti cōiunx: ausa sumere. i. sua spōte capere cucullos. i. cooperimēta capitū: nocturnos. i. quibus vtebant cognosci nolētes tp̄e nocturno: linquebat. i. delinquebat id est peccabat ſm Man. vel ſm Geor. val. linquebat sup. maritū: ⁊ boc vna ancilla non ampli⁹ comite. i. comitante eā: ⁊ galero. i. coopimento caput in morē galee circundāte. flauo. i. flaui coloris quales sunt capilli fere meretricū: abscondente. i. occultāte: nigrū crinē ipsius impatricis que more matronarū nigros capillos babebat per quos ne agnosceret matrona non meretrix esse: abscondit eos galero flauo. ipsa intrauit sup. cū centone. i. pāno laneo ⁊ villoso: veteri. i. ne asperum esset iaz detrito: super quē turpitudinē suā faceret: lupanar. i. prostibulū vbi lupe. i. meretrices prostant calidū ex frequētia eorū quos lycisca meretrix ante aduentū eius susceperat vel calidum ex fomentis lycisce. vel ordo est. Intrauit lupanar calidum veteri centone. i. quod cento calidum tenuerat: sed non placet. Sensus em̄ est ꝙ fecerat lyciscā meretricē nobilissimā et a multis petitam exire: que locū calidū fecerat: vnde sequitur et intrauit cellam vacuā. i. euacuatam a lycisca: atqꝫ suā. id ē quā ipsa ad suum vsum conduxerat: sed interdiu lycisce cōcesserat et tunc id est postꝙ̄ intrauerat: cōstitit. i. in prostibulo stetit nuda: papillis auratis id est babēs nudas papillas auro in circuitu redimitas: mētita. i. ꝑ mendacium p̄figens celle sue titulū lycisce. illius famose mulieris. ⁊ o britānice generose. i. qui vt generosus q: impatorum domo nat⁹

Ascen.

a patre tuo claudio ostētari populo solebas:oñdit.i.ostēdit rem cū ea habere volētibus:ventrē tuū.i.vnde tu ꝑ natiuitatem egressus eras:⁊ ipa excepit blanda.i.blandiēs:intrantes ad se.scꝫ causa stupri:atqꝫ poposcit era.i.p̄cium stupri ne crederet nō esse meretrix.Et ipa abit.i.recedit mox.i.paulo post tristis:⁊ hoc lenone.i.magistro meretricū iā dimittēte vt scꝫ dormitū eant:suas puellas.i.quarum ipe aut dn̄s aut gubernator erat:sed quod potuit sup.fecit:qr ipsa clausit cellam existens vltima:⁊ ipa recessit ardēs.i.efferuens tētigine.i.prurigine vulue.i.cūni: rigide scꝫ ꝑ libidinē inflati:⁊ lassata.i.fatigata viris.i.fututorib⁹:sed non satiata.i.exaturata:⁊ ipsa turpis.i.īmunda.genis obscuris.i.denigratꝭ fuligine.i.cōtactu: ⁊ halitu frequēti amplexātiū ⁊ feda fumo lucerne.i.lampadis ad quam recipiebat pecuniā:tulit id est portauit odorē lupanaris.i.prostibuli:ad puluinar scꝫ impatoris:cū rediret ad lectum eius. Hippomanes ⁊c. tangit alia scelera mulierum q̄ grauiora dicit ꝙ que ꝑ libidinē cōmittunt.¶ Ordo est.Loquar id ē describā vel debeā ne describere mō:hippomanes.i.veneficia amatoria mulierū que faciūt per hippomanes.i.carūculam quā ab inguine eque preripiūt:⁊ carmen.i.incātatoria ⁊ ſm virgiliū nō innoxia verba ⁊ venenum coctū.i.tempatum ⁊ admixtū dulcib⁹cibis:⁊ datum a nouercis.s.priuigno.i.filio mariti ex alia vxore eius nato:ipe mulieres coacte iperio sexus.i.nature muliebris que impatiēs supba:⁊ vindicte appetēs est:vñ alibi dicit poeta:vindicta nemo magis gaudet ꝙ feīa:faciūt grauiora sup.pctā iam dictis:forte ordo esse posset.ipe mulieres coacte.per maliciā scꝫ faciūt grauiora impio sexus.i.ꝙ sexus earū fragilis et ad libidinē ꝓnus imperet: quia peccant minimum.id est pro minima parte libidine.i.ꝑ libidinem.

Optima sed quare censonia teste marito?
Bis quingenta dedit:tanti vocat ille pudicam
Nec pharetrꝭ veneris macer ē: aut lāpade feruet
Inde faces ardent:veniunt a dote sagitte
Libertas emitur:coram licet innuat atqꝫ
Rescribat:vidua est locuples:que nupsit auaro.
Cur desiderio bibule sertorius ardet?
Si verum excutias:facies non vxor amatur.
Tres ruge subeant:⁊ se cutis arida laxet.
Fiant obscuri dentes:oculiqꝫ minores:
Collige sarcinulas dicet libertus:⁊ exi
Jam grauis es nobis:⁊ sepe emungeris:exi
Ocyus et propera:sicco venit altera naso.

Man.

¶ Optima sed q̄re:Indicat aut dote summa:aut decore nō autē pudore diligi mulieres. Pharetris veneris.quibus amare cogatur ꝓpertius li.ij.de amore inquit.Et merito hamatis manus est armata sagittis.Et pharetra ex humero gnosia vtroqꝫ iacet. Ante ferit quoniā tuti ꝙ cernimus hostem. Nec quisꝙ ex illo vulnere sanus abit.Vtqꝫ Cic.li. iiij.tusc.edocet: Amore capt⁹ abducendus est non nunꝙ ad alia studia:sollitudines:curas negocia:loci deniqꝫ mutatione tanꝙ egroti nō conualescētis sepe curādus est.Etiā nouo quodā amore veterē amorē tanꝙ clauo clauū eijciendū putant. Maxime aūt admonendus quātus sit furor amoris omibus em̄ ex animi ꝑturbationib⁹ est profecto nulla vehemētior ⁊c.hec ille.Inde.ab bis quingentis. Sagitte.amoris.s.Emitur.ab vxore diuite.Coram.p̄nte viro.Licet.licitum est. Innuat.amator. Vidua. id est;libera ac si vidua esset ⁊ ab viro diuisa.Macrobius li.i.sat.ait.Iduare hetrusca lingua diuidere esse.Unde vidua quasi valde idua:id est valde diuisa.Aut vidua ab viro diuisa.Bibule. semꝑ bibentis.Ruge semitule:pellis contractiones in fronte hoc loco. Arida:sanguine sicca. Sarcinulas.reculas supellectilia.Et exi ⁊c.desinente pulchritudine amicitia quoqꝫ nonnunꝙ desinit:vt scribit ph̄s lib.viij.ethi. Grauis.molesta.Interea dum iuuenis est. Calet.formosa est sanguine enim calescimus ⁊ formosi sumus. Et regnat.hoc ideo quoniam dat facies animos facie violenta corinna est:Ut scribit Naso.libro secundo de amoribus:⁊ libro tertio inquit formosas superi metuunt offendere lesi.⁊ libro prima fast.fastus inest pulchris sequiturqꝫ superbia formam ⁊c

Amoris remedia

Iduare Vidua

Ascen.

¶ Optima sed quare cesennia vel cesonia ⁊c.Quia ostēsū est in omni genere mulierū: difficil

limū eē repire pudicā quā secure ames: posset qs obijcere τ cesenniā τ bibulā q̄ ambe etiā a ma
ritis vt pudice τ caste laudantur? Respōdet poeta ꝙ altera ꝑpter dotē casta esse ꝓhibet: altera
propter formā: τ ita inuit nullā propter pudicicie virtutē amari. vtriusq̄ aūt mariti miserrima
est conditio: q: alter libertatē castigande vxoris ꝑpter dotē qua illa impiū sibi vēdicauit: amisit
alter meretricio amore ꝓ maritali vxori cōglutinatꝰ: eiusq̄ forma captus submittit colla iugo
De his qui dote libertatē vēdūt: est illud plautinū. vxorē cepi dote imperiū vēdidi. Et illud me
nandri qd Aulus gelius lib.ij. cap.xxiij. sic latinū fecit. In aurē vtrāq̄: qn̄quidē dotata ē: cubet
Re confecta magnifica: et negotio inclyto: Et paulopost. Me miserum q̄ creobulā duxi: τ talē
ta decē: Nanā mulierculā: cuius sꝑbia adeo intolerabilis est τc. Si quis nescit qd sit in vtrāq̄
aurē cubare: sciat mulierē pauperē et ob id morigerā viro faciem semꝑ aduersam non auersam
habere et ita in vnam aurez cubat. superbā et diuitē tā auersā ꝙ aduersā ꝓ libito τ ita in vtrāq̄
aurē cubat. De pulchritudine captis sexcenta sunt vnicuiq̄ ad manū exēpla. Quis eni nō audi-
uit Adam sansonē loth dauid τ salomonē femina decepit: qs modo tutus erit. Sed ne in re ma
nifesta te lector morer Ordo est: Sed sup. forte q̄ras quare cesennia vel cēsonia: sit sup. optima
id est optimoꝝ iudicata morū: marito teste. i. attestāte: Respondet poeta. q. d. ideo dicta est opti
ma: q: dedit bis quingenta sup. sestertia. i. bis cēsum equestrē: et ille videlʒ maritus vocat tanti
q. d. pro tāto: seu pro tanta dote vxorē pudicā. nec pro τ nō: et nō est macer. i. exhaustus τ emace
ratus pharetris. i. iaculis q̄ in pharetris sūt: veneris. i. amoris: aut feruet. i. ardet lāpade. i. the
da aut flāma veneris: habet eñ cupido deus amoris in altera manu iacula q̄bus vulnerat nōdū
captos: τ in altera flāmas. qbꝰ incensos inflāmat: qd respexit Virg. dicēs in ꝑncipio q̄rti enei.
Vulnus alit venis: et ceco carpitur igni. Talis ergo maritus: nullo veneris: sed dotis amore
captus est. Faces id est flamme amoris ardent: inde id est a dote: et sagitte id est iacula amoris
veniunt inde id est a dote. Libertas sup. peccandi et nō obediēdi viro: emitur a muliere per do
tem: et venditur a viro. Sequentia Calderinus nō exponit. Man. et Valla intelligūt sic. licet
id est licitū ē vt amator supple innuat. i. nutu adulterium cōmittat corā supple marito: et rescri
bat ad coniugē adulter se venturū: quia sepe vt dicit Horatius: non sine conscio surgit marito
locuples supple mulier que nupsit auaro est vidua. id est tam libera ac si esset vidua: τ ita essent
hec dicta contra superbiam τ licentiam ac libidinem mulierum. Ego vero credo posse intelligi
dicta esse in auaritiam virorum. vt sit licet. id est q̄uis. maritus innuat. id ē se consentire signifi
cet proprio nutu: coram id est in presentia constitutus coram tabellarum scriptore seu notario:
τ rescribat. id est propria manu τ proprio scripto attestetur contraxisse matrimonium: tamē sup
ple locuples. id est prediues mulier que nupsit auaro est vidua. id est carens marito. ex quo eñ
non mulierem sed dotem amat: non soluit debitum ei: τ ita est quasi vidua. id est a viro diuisa.
Item posses querere: cur sertorius ardet. id est inflammatur. desiderio. id est concupiscentia.
bibule illius mulieris formose? Si tu excutias. id est excutiendo inquiras verum id veritatem
τ est metaphora a vasis aut a vestibus quorum valor excutiēdo cognoscitur. facies id est forma
sitas aut species vxoris amatur a sertorio: non ipsa vxor. Probat: quia ponamus supple ꝙ tres
ruge id est corrugationes τ reuolutiones seu plice pellis laxe: subeant id est subsequantur. aut
subsequenter veniant in faciem bibule: τ cutis arida id est arefacta iam succo deficiente laxet.
id est laxam faciat et extendat se: et dentes fiant obscuri: et oculi contecti deformi pelle aut con
sumpti senio: fiant minores id est cōtractiores. Libertus sup. sertorij dicet iussu eius ad bibulā
Collige sarcinulas. id est mundum mulierem seu ornamenta tua: non enim attulit dotem: hoc
est migra τ quere alium maritum: τ exi: quia tu es iam grauis. id est molesta nobis: et tu emun
geris. id est naso distillante dum mungeris exhauriris τ consumeris. Exi igitur ocyus. id est ce
leriter (Ponitur enim comparatiuuʒ hoc aduerbium sepe pro absoluto. Nam absolutum apud
latinos non est. grece autem dicitur. okys velox) τ propera. id est properanter facesse hinc ne
forte cum detrimento tuo hic offendaris: quia altera sup. coniunx patroni mei: sicco naso id est
habens nasum siccum τ non distillantem: venit. id est iaʒ aduenit ad nos. est enim presentis tē-
poris. Ex hoc autem loco manifeste confirmatur id quod diximus ibi coram licet innuat τc.
videlicet illud dictum esse in auarum qui dote contentus mulierem quasi viduam facit. Nam si
cut hic maritus captus pulchritudine: faciem non vxorem amasse probatur ex eo ꝙ extincta for
ma mulierē ipsam exigit: ita superiori loco dotem non vxorem amasse: quia eam quasi viduam
secubare permittit: licet matrimonium solenniter contraxerit. Debemus ergo totum textuʒ in
spicere vt recte interpretemur.

Interea calet et regnat:poſcitqꝫ maritum
Paſtores et ouem canuſinã:vlmoſqꝫ falernas:
Quãtulum in hoc:pueros omnes:ergaſtula tota
Quodqꝫ domi non eſt:et habet vicinus ematur.
Menſe quidem brume:cum iam mercator iaſon
Clauſus:et armatis obſtat caſa candida nautis
Grandia tolluntur criſtallina:maxima rurſus
Mirrina:deinde adamas notiſſimꝰ ⁊ beronices
In digito factus pretioſior:hunc dedit olim
Barbarus inceſte:dedit hunc agrippa ſorori:
Obſeruant vbi feſta mero pede ſabbata reges
Et vetus indulget ſenibus clementia porcis.

Man. Canuſium Canuſina Phalernus ager — ¶ Ouẽ canuſinã:Canuſiũ oppidũ eſt dauniorũ in appulia.vt docet Plinius lib.iij.idẽ quoqꝫ libro.viij.ſcribit:Canuſinas lanas rutuli velleris eſſe quas erythrasvocãt.erythros autẽ ruber dicitur:erythreno rubefacio.Ulmoſqꝫ phalernas.Secũda vini nobilitas phalerno agro erat:qui ager a ponte cãpano leua petentibus vrbanã coloniã Syllanã nuper capue contributã incipit.Auctor eſt Plinius libro.xiiij.c.ix.Quãtulu:minimũ poſcit. In hoc in predictis.Ergaſtula:ſcilꝫ emãtur.i.officine grece ergaſterion officina:ergazome operor.Mercator iaſon:alluſio eſt ad eũ qui in põtũ velleris aurei grã nauigauerat.Ponit̃ hic pro quocũqꝫ mercatore.Menſe brume clauſus:per hyemẽ ſiqdẽ mare claudi videt̃ nauigaturis.Armatis:accinctis ⁊ paratis ad nauigandũ.Cãdida:niuibꝰ ſparſa:per qd hyemis ſeuientis indiciũ habetur.Oſtendit aũt poeta imminente hyeme virũ ab vxore cogi nauigare:vt ornamenta reportet.

Cryſtallus — Cryſtallina:fit Cryſtallꝰ gelu vehemẽtiore concreto:nec alibi certe:ꝙ vbi maxime hiberne niues rigent glaciẽqꝫ eſſe certũ eſt.Unde ⁊ nomẽ greci dedere.Oriens ⁊ hãc mittit:Sed indice nulla prefertur.Hec ⁊ plura Pliniꝰ li.xxxvij.cryſtallos autem glacies interp̃tat̃.

Myrrina — Myrrina:ea primũ in vrbẽ inuexit Põpeius oriẽs myrrina mittit humorẽ putant ſub terra calore denſari:ſplẽdor ijs ſine viribus nitorqꝫ verius ꝙ ſplẽdor.Sed in precio varietas colorũ Plura Pli.li.xxxvij.

Adamas — Adamas notiſſimꝰ.maximũ in rebus hũanis nõ ſolũ inter gẽmas preciũ habet adamas:diu nõ niſi regibus:⁊ ijs admodũ paucis cognitus hircino rumpit̃ ſanguine:ac ne aliter ꝙ recẽti calidoqꝫ maceratꝰ:⁊ ſic quoqꝫ multis ictibus:vnde ⁊ nomẽ indomita vis greca interpretatione accepit.

Magnes — Adamas diſſidet cũ magnete lapide intãtũ:vt iuxta poſitus ferrum nõ patiatur abſtrahi:aut ſi admotus Magnes apprehẽderit rapiat atqꝫ auferat.Adamas ⁊ venena irrita facit:et lymphationes abigit:metuſqꝫ vanos expellit a mente.Plura Plinius li.xxxvij.

Antiochus Cleopatra — Barbarus inceſte.i.Anthiochus cleopatre vxori ſue:que quidẽ inceſta erat quoniã vt ſcribit Joſephus li.xiij.Mortuo Ptolemeo demetrio viro ſuo:ſe iũxit matrimonio Antiocho demetrij germano.Olim prius antiochus dedit cleopatre vxori ſue inceſte.Deinde agrippa beronice ſorori ſue etiã inceſte vt iã dicemus.Nec eſt intelligendũ de duplice beronice:qm̃ in textu beronices eſt ſingularis genitiui tãtũmõ.Dedit hunc agrippa ſorori.i.Beronice.

Beronice — Nam vt ſcribit Joſephus li.xx.Beronice poſt herodis mortẽ qui eius fuerat maritus ⁊ patruus multo tp̃e viduata fama diſcurrẽte cũ agrippa fratre coiuerat.Hũc dedit:dedit hũc.ſiuolumus eundẽ adamanta intelligere datũ fuiſſe diuerſis reginis vt cleopatre ⁊ beronice:vt diximus:quadrat ⁊ ꝯuenit expoſitio illa:Barbarus inceſte.i.antiochus cleopatre vxori ſue.Si vero hunc dedit.i.talẽ exponere voles:diuerſos adamãtas fuiſſe intelligemꝰ.Eritqꝫ expoſitio huiuſmodi hũc dedit olim Barbarus inceſte.i.talẽ adamãta olim dedit herodes patruus beronice vxori ſue:Et hũc dedit hoc eſt talẽ agrippa dedit beronice ſorori ſue:⁊ ſic eidẽ beronice intelligemꝰ duos adamãtes datos eſſe:⁊ a patruo ⁊ a germano:cũ quibꝰ oĩbus cõcubuerat:vt oſtẽdimus ex ioſepho.Erat hic locꝰ implicitꝰ:iã vero explicitũ credimꝰ.

Sabbatũ Moyſes — Sabbata:ſabbatũ iudeorũ lingua requies interp̃tatur:vbi reges nudis pedibꝰ ſacris intereſſe ſoliti.Juſtinꝰ lib.xxxvi.ſcribit Moyſen ab egypto cum ſuis pulſum ſacra egyptiorũ furto abſtuliſſe:itaqꝫ Damaſcena antiqua patria repetita mõtẽ ſynai occupauit:in quo ſeptẽ dierũ ieiunio per deſerta arabie cum populo ſuo fatigatus quũ tãdẽ veniſſet:ſeptimũ diẽ more gẽtis Sabbatũ appellatũ in omne euũ ieiunio ſacrauit:qm̃ illa dies famẽ illis erroremqꝫ finierat.Dicũt alij ſabbatũ hebraice latine requiẽ

interpretari: eo ꝙ deꝰ in eo requieſſet ab oĩbꝰ opibꝰ ſuis: Eſt itaq; ſabbatũ dies ſeptimꝰ apud eos feſtus: quoꝝ lingua vt aiũt Sabe ſeptẽ ſignificat. Senibꝰ: ſeneſcũt enĩ cũ nõ occidãtur. Vetꝰ clemẽtia: veteri enĩ lege iudeis prohibitũ eſt porcos comeſſe: quare aũt videto in ſatyra. xiiij. Aſcen.

¶ Interea: Loq̃tur de ea cuiꝰ forma maritꝰ captꝰ eſt tãtiſper dũ viget. Ordo ẽ. Jlla aũt formoſa ⁊ conſcia forme atq; inde ſupba: calet. i. ſucci ⁊ boni ſanguinis plenã: formã q̃ a formo. i. calido ſm donatũ dicta eſt: fouet ⁊ nutrit: vel calet. i. feruẽter amat. ſicut friget que negligit aut negligẽter agit: ⁊ regnat in domo mariti ⁊ poſcit maritũ. i. exigit a marito amplexãs eũ in lecto: paſtores ⁊ ouẽ canuſinã q̃ optima eſt: ⁊ vlmos. i. arbores illas falernas. i. in falerno mõte cãpanie italice vitibus ornatas: ſed q̃tulũ. i. q̃tũ modicũ eſt ſup. in hoc. i. in huĩoi petitiõe. q. d. minimũ eſt reſpectu aliarũ petitionũ: poſcit enĩ oẽs pueros. i. ſeruos familiares mariti: ⁊ tota ergaſtula id eſt ſeruos vinctos ⁊ in ergaſtulis. i. officinis ſeu opatorijs ſeruoꝝ opantes: ⁊ poſcit vt ſup. id qð nõ eſt domi mariti ⁊ qð viciniꝰ hꝫ emat ſibi a marito: ⁊ quidẽ certe mẽſe brume. i. quo eſt bruma hoc eſt breuiſſima tẽpeſtas diei: hoc eſt decẽbri: cũ. i. qñ: iaſon. i. audax etiã ⁊ temerariꝰ mercator qualis erat iaſon qui primꝰ naui lõga vſus cũ in inſulã colchon ad acquirẽdũ aureũ vellus nauigauerat: clauſus ſup. eſt iã: ꝓpter gelu ⁊ glaciẽ: et cũ. i. qñ. i. caſa domꝰ ruſtica cãdida. i. niue cõſperſa: obſtat. i. ꝑ terrorẽ obſtaculũ prebet nautis armatis. i. armis ſuis. i. inſtrumẽtis ⁊ indumẽtis nauticis inſtructis: tũc ſup. grãdia. i. magna ſup. vaſa criſtallina. i. ex criſtallo facta: tollũtur. i. extorquẽtur viro per mulierem: vel afferũtur ad mulierẽ a marito de longiſſimis regionibus per mediũ mare cõgelatũ: ⁊ maxima ſup. pocula: myrrina. i. ex myrra facta: tollũtur ſup. deinde adamas lapis ille notiſſimꝰ ⁊ factus precioſior in digito beronices illiꝰ regine vxoris herodis. i. q: beronice eã portauit: Declinat aũt hec beronice beronices. Barbarꝰ ſcilꝫ herodes patruus beronices dedit hũc. i. cõſimilem ſeu talẽ: inceſte ſcilꝫ beronice vxori ſue: ⁊ agrippa dedit hũc. i. cõſimilẽ ſorori ſue beronice: ⁊ ita duos habuit alterũ ab herode alterum ab agrippa. Non enĩ eſt veroſile ꝙ illũ eũdẽ adamãtẽ maritꝰ hic vxori emat: q: nõ de vno: ſed de quouis loquitur pulchritudĩe vxoris captor ⁊ eiꝰ impio ſubiecto: ⁊ ita licet hyſtoria ꝑmittat de eodẽ intelligi: locꝰ hic nõ patit. Jllic aut dedit vbi reges obſeruãt ſabbata mero. i. nudo pede ſcꝫ in iudea. vel mero. i. ſolo pede: q: ſolũ mõ ab ope ceſſent: ⁊ etiã ab itinere lõgo. Nã iter ſabbati apud iudeos modicũ ẽ. Sacrilegu aũt eſt iuſtinũ q̃ et trago multa cõtraria veritati affert ſequi: relicta ſacre ſcripture veritate. Et vbi vetus clemẽtia: indulget. i. indulgẽter parcit ſenibꝰ porcis. Nõ ideo ſenibus: quaſi iunioribꝰ nõ indulgeat: ſꝫ q: cũ nõ comedãtur ad ſeniũ illic ꝑmittãtur viuere. Loquitur ergo de iudea: vnde de antiocho ⁊ cleopatra abſurdũ eſt intelligere.

Nulla ne de tantis gregibus tibi digna videtur
Sit formoſa: decens: diues: fecunda: vetuſtos
Porticibus diſponat auos: intactior omni
Crinibus effuſis bellum dirimente ſabina:
Rara auis in terris: nigroq; ſimillima cygno
Quis feret vxorem: cui conſtant omnia? malo
Malo venuſinam: q̃ te cornelia mater
Gracchorum: ſi cum magnis virtutibus affers
Grande ſupercilium: ⁊ numeras in dote triũphos.
Tolle tuum precor annibalẽ victumq; ſyphacem
Jn caſtris: et cum tota carthagine migra.

¶ Nulla ne de tãtis. Oñdit hoc loco poeta vix inueniri poſſe mulierẽ dignam: que ſcꝫ formoſa ſit: honeſta: diues: fecunda: nobilis. Eãq; cui oĩa illa cõſtarẽt: intolerabilẽ eſſe docet. Man. Porticibus: in atrijs atq; porticibꝰ magnarũ domuũ imagines ſtabant. Vñ Seneca ait epl'a. xiiij. Nõ facit nobilem atriũ plenũ fumoſis imaginibus: Nemo in noſtrã gloriã vixit: neq; qð ante nos fuit noſtrũ eſt. Animꝰ facit nobilẽ. ⁊c. Crinibus effuſis: de ſabinis bellũ dirimẽtibus inter Romulũ ⁊ Taciũ lege faſtos. li. iij. Ait enĩ Ouidiꝰ. Jã ſteterãt acies ferro mortiq; parate. Jam lituus pugne ſigna daturꝰ erat. Quũ rapte veniunt inter patreſq; viroſq;. Jnq; ſinu natos pignora chara tenent. Ut mediũ campi ſciſſis tenuere capillis. Jn terrã poſito procubuere genu. ⁊c. Rara auis in terris id eſt raro mulier erit formoſa decẽs diues fecũda intacta. ⁊c. Oia predicta ſcilꝫ. Venuſinã: hoc

Satue in atrijs Sabinarum pax

Cornelia

Lelij filia

Scyphax

ideo Juuenalis ait: quia Horatius nõ alias vxores optãdas q̃ sabinas aut appulas ostẽdit. De venusino aũt late diximus satyra prima. Cornelia mater gracchorũ scribit Pli. li. xxxiiij. ca. v. q̃ cornelie gracchorum matri: que fuit Aphricani prioris filia sedẽs statua posita est in Metelli publica porticu: que statua tpe suo erat in Octauie operibus. De hac eadẽ Quintilian⁹ libro pmo sic meminit. In parẽtibus vero q̃plurimũ esse eruditionis optauerim: verũ nec de patrib⁹ tantũ loquor. Nã gracchorum eloquẽtie multũ cõtulisse accepim⁹ corneliã matrẽ. Cui⁹ doctissim⁹ sermo in posteros quoq3 est epistolis tradit⁹. Et lelij filia reddidisse in loquẽdo paternã eloquẽtiã dicit᷑: et Quinti hortẽsij filie oratio apd̃ triũuiros habita legit᷑. Syphacẽ. Scipio maior cognomento Aphrican⁹ in aphricã tota mole cõuersus Asdrubalis copias et Syphacis exercitus fudit vtriusq3 castra facibus illatis vna nocte deleuit. Quod florus scribit.

Ascen.

¶ Nulla ne de tãtis gregibus. Cõcludit nullã esse ducẽdã vxorẽ sidio: aut eñ impudica: aut feda: aut indecẽs: aut paup aut sterilis aut ignobilis erit: aut his cõtraria: ita vt sit ex omni pte perfecta: sed vitia illa habẽs nõ est amabilis: et dotes illas nature. fortune. et morũ habẽs: nõ est ,ppt supbiã tolerabilis: etiã si inueniri posset. Ordo est. Ne an nulla de tãtis gregib⁹. i. congregationibus mulierum vt mõ dictũ est. videt᷑ tibi digna quã vxorẽ ducas? q. d. video q̃ nõ. Sed sit aliqua formosa i facie et reliquo corpe. decẽs in morib⁹. diues in fortunis. fecũda in ptu. et disponat. i. p ordinẽ successionis quasi per scemata ponat. i. pingi aut sculpi faciat: auos. i. maiores suos: vetustos. i. lõga generatione ,pductos in porticib⁹ sup. suis. hoc est sit nobilissima: nec dudũ nobilitata: sed ab antiquissimis nobilitatẽ trahẽs: sit intactior sup. a viro. i. castior et inuiolatior omni sabina sup. muliere: dirimẽte. i. que diremit et interrupit bellũ inter Romulũ et tatiũ. De quo et libro primo prime decados liuiane sic collegit Valla. Cũ equestri neptuno ludos finitimis populis Romul⁹ indicasset: circũhabitãtes cũ vxorib⁹ liberis totaq3 familia: ad vrbẽ velut ad rẽ nouã et simul ad ludos cõuenere. tũ ad spectacula intẽtis aduenis rapte virgines et in matrimoniũ a parẽtibus prius romanis negatũ abducte sunt: quarũ parẽtes vindictã sumpturi romã petunt et ceteris fusis tãdẽ sabini duce Tatio instructiores cõgrediũt᷑: verũ cũ aliq̃diu acerrime vtrinq3 pugnatũ esset: resq3 romana supior videret᷑: sabine mulieres quarũ ex iniuria bellũ ortũ erat: crinibus sparsis scissaq3 veste: victo malis muliebri pauore ause se inter tela volantia inferre ex trãsuerso impetu facto: diremere infestas acies diremere iras: patres hinc: hinc viros orantes ne sanguine nefando soceri generiq3 respergerẽtur. effecerũtq3 vt pacatis animis in vnã ciuitatẽ coirẽt. vnde et tatiẽses dicti romani a Tatio sicut quirites a romulo vel eius hasta. Diremerũt ergo bellũ sabine: et vt Pli. in eplĩs docet laudãtur sabine a castitate sicut patauine a frugalitate. Sed q̃res forsan quõ intactas dicat q̃ rapte iã matres effecte erãt? At scies poetã innuere intactã dici q̃ tãgi noluit licet violentiã sit passa. Castitatis aũt certissimũ indiciũ est amor in maritos: quẽ ille vehementẽ ostenderũt. Si igit᷑ sit mulier formosa. decẽs: diues. fecũda. nobilis: pudica: que sup. est rara auis in terris sicut phenix q̃ vn⁹ dũtaxat repiri dicit᷑: et simillima cygno. i. holori nigro. Quis ferat. i. tolerare possit vxorẽ cui oĩa iã dicta cõstãt. i. simul adsunt? q. d. nemo. vnde infert. Malo. i. magis volo: malo inquã venusinã. i. mulierẽ ex venusio inter appuliã et lucaniã: qualis licz ignobilis et paup sit: optãda ab horatio perhibet᷑ q̃ te o cornelia mater gracchorum: q̃ casta nobilis et facũda perhiberis. i. q̃ sitem tui. si affers cũ magnis virtutib⁹ tuis: grande supciliũ. i. supbiã: et numeras in dote triũphos maiorum tuorum videlz scipionũ. Ego precor id est pcarer si mihi vxor esses et nobilitatẽ tuã obijceres. tolle annibalẽ ducẽ carthaginẽsiũ tuum: id est ad gloriã generis tui deuictũ: et Syphacẽ regem illũ etiã victum a Scipione maiore: et migra: id est recede a me cum tota carthagine: id est cum tota gloria Scipionum: quorum alter carthaginem tributariam fecit: alter deleuit.

Man.

¶ Parce precor pean: Mulierum superbiã intolerabilẽ exemplo niobes ostendit: que quidẽ se latone preposuerat. vñ apd̃ Oui. li. vi. met. Quis furor auditos inquit pponere visis. Celestes? aut cur colitur latona per aras: Numen adhuc sine ture meũ est? mihi tantalus auctor: Cui licuit soli superorũ tangere mensas, &c. In

Parce precor pean: et tu depone sagittas
Nil pueri faciunt: ipsam configite matrem
Amphion clamat: sed pean contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum: ipsumq3 parentẽ
Dum sibi nobilior latone gente videtur

Atq; eadem scropha niobe fecundior alba:
Que tanti grauitas? que forma vt se tibi semper
Imputet? huius enim rari summiq; voluptas
Nulla boni: quotiens animo corrupta superbo
Plus aloes q̃ mellis habet: quis deditus autem
Usq; adeo est: vt non illam quã laudibus effert
Horreat: inq; dies septenis oderit horis? 162

quãcunq; domus aduerti lumina partem. Immense spectantur opes: accedit eodẽ Digna dea facies: huc natas adijce septem. Et totidẽ iuuenes. ⁊ mox generosq; nurusq;: querite nũc habeat quã nostra superbia causam. ⁊c. Hec ꝓpter iratus apollo iuuenes ipsos sagittis strauit: Diana vero puellas. De Niobe itẽ multa Diodorus libro quinto. Et Homer⁹ libro vltimo iliados. Pean: apollo dicitur: q; sagittarũ ictu nocere putabatur: peno enĩ ferio dicit: quã sententiã Festus me docuit. Et tu: diana scilicet. Amphion vir Niobes. Contrahit: in natos amphionis. Extulit: ad funus tulit. Gregem natorũ. De horũ numero varia est opinio. Hinc Gellius libro. xix. c. vi. sic ait. Mira ⁊ prope adeo ridicula diuersitas fabule apud grecos poetas deprehenditur: super numero niobes filiorũ. Nam Homerus pueros puellasq; eius senos dicit fuisse. Euripides bis septenos: Sapho bis nouenos: Bacchillides ⁊ pindarus bis denos: quidã alij scriptores tres fuisse solos dixerunt. Hec ille. Latone gente: fuit enim latona filia Cei: ex gente tytannorũ. De ipsa nãq; ait Ouidius libro. vi. Genitam tytanida Ceo. Scrofa alba: hec triginta filios peperit: quũ eneas eam voluisset immolare: vt tradit Dionysius libro primo. Que tanti grauitas: hoc est que grauitas que forma tãti est vt debeas eas subire. Huius boni: grauitatis ⁊ forme. Nulla sc; est. Corrupta: vxor ipsa nobilis et formosa. Plus aloes: id est amaritudinis: Aloe scylle similitudinẽ habet: maior et pinguioribus folijs caulis eius tener est: rubens medius: radice vna seu palo in terra demissa. graui odore. gustu amara laudatissima ex india affertur. Plura etiã Plinius lib. xxvij. Plus aloes q̃ mellis habet: est enĩ mulier natura ipa querula inuida magis q̃ vir: ⁊ maledicẽtior: p̃terea anxia et desperans magis q̃ mas: atq; impudẽtior: quin etiã facilior decipi meminisseq; aptior. Et minus cibi desiderans: vt scribit philosophus libro primo de aialibus. Et Hieronymus in aureola inquit. Nocuum genus femina: ianua diaboli: via iniquitatis: scorpionis percussio. Deditus vxori scilicet. Septenis horis: id est maiori parte diei.

Niobe

Pean

Latona

Aloe

¶ Parce precor pean. Hoc loco q; intolerabilis sit sup̃bia mulierũ: ꝓbat: q: ne dij q̃dẽ inultã dimiserũt: vt ostẽdit exẽplo niobes q̃ latone matri apollinis ⁊ diane ꝓpter fecũditatẽ p̃ferri voluit: sed filij eius ab apolline: filie a diana in vltionẽ matris interẽpti sunt. videt̃ aũt ideo iferre hoc exẽplũ: quasi innuat ãbos gracchos filios cornelie qui per seditionẽ sublati sunt: ꝓpter matris superbiã occulto dei iudicio sublatos. Facit aũt hic ãphion exclamationẽ cõtra vindictã in liberos factã cũ in matrẽ fieri debeat. ¶ Ordo est. Amphion pater liberorũ clamat O pean. i. o apollo ego p̃cor: parce sup. pueris: quos Homerus sex mares et sex femellas dixit. Euripides aũt. xiiij. Sappho. xviij. Pindarus. xx. et ita incertus est numerus: cũ alij tres solũ ponãt: ⁊ tu o diana depone sagittas: nil enĩ pueri faciũt: cõfigite ipam matrẽ. s. niobẽ sup̃bã. sed pean cõtrahit. i vtraq; manu simul. i. in diuersũ trahit arcũ: et extulit. i. efferri ad sepulchrũ fecit: gregẽ. i. multitudinẽ natorũ: ⁊ ipm parentẽ. s. amphionẽ: dũ. i. qñ niobe videt̃ sibi nobilior: gente. i. gñatione latone mr̃is apollinis et diane. atq; dũ eadẽ v[...]et̃ sibi fecundior scropha. i. sue alba q̃ cum in italiã eneas veniret triginta capitũ fet⁹ enixa iacebat Alba solo recubãs albi circũ vbera nati vt dicit Uir. in. iij. Que grauitas morũ sc; mulieris estimat̃ a te tanti: ⁊ que forma. i. pulchritudo aut formositas estimat̃ tanti: vt ipa imputet. i. extollat in exprobationẽ tui: se tibi: q. d. merito nulla. enĩ pro quia: nulla sup. est volũptas hui⁹ summi ⁊ rari boni q̃d est habere mulierem prudentẽ ⁊ formosam: quotiẽs enĩ ipa est corrupta sup̃bo aĩo ipa habet plus aloes. i. amaritudinis: q̃ mellis. i. dulcedinis aut delectationis: quis aũt est vsque adeo. i. intantũ dedit⁹. i. addict⁹ ⁊ indulgẽs vxori: vt nõ horreat. i. obhorreat et oderit in dies. i. p singulos dies septenis. i. septẽ horis illã quã effert. i. extollit laudibus. propter prudentiã facundiã aut formã. q. d. nullus. Bene vtitur auctor septenis: quia cũ distributione. q. d. singulis diebus septẽ horis: sed nõ tã venuste posuit si valle credimus indies: quod sine augmento s̃m eum poni non vult. Posuit ergo hic sicut alibi sepe pro quottidie.

Ascen.

Man. ¶ Quedã pca.referaʒ ſup.Rãcidius.amarius:putidius.Sulmonēſi.itala.Mera cecropis:pura atheniēſis. Dones.cõcedas.Iſta predicta.ſ. Pulſat.vexat. Adhuc grece.ſ.cõcũbis ⁊ loqueris Zoe ke pſyche.i.vita ⁊ aĩa.Catullus etiã ait.Verboſa gaudet venus loquela.Mar.itē
Lodix lib.x.Leliã reprehēdit ꝙ grecis verbis in venere vterek.Relictis.ſ.verbis. Lodice.Mar.li. vltimo de lodicibꝰ ſic ait:Nudo ſtragula ne toto paterēt:Iuncte nos tibi venimus ſorores.iĵs eñ lecti totus appatus cõtegebak:erant aũt gemie:in optoriũ coeũtes:quod ex ipſo martiale palã eſt. Uteris in turba:Ouidius libro.iij.de amoribus ideʒ quoqꝫ arguit his ṽbis.Quis furor eſt:que nocte latēt:in luce fateri?Et que clam facias:facta referre palam.
Nequitia
Nequam Nequã:laſciua hoc loco:A nequam nequitia fit.Eſt autem nequitia laſciuie vitiũ frugulitati.i.temperantie contrarium:Eſt itaqꝫ laſciuie incontinentia quod Cice.oſtendit libro.iij. tuſc.Gellius autem lib.vij.c.xi. ſcribit.Antiquos Nequã appellauiſſe hominem nihili neqꝫ rei neqꝫ frugis bone vt ꝓdigũ libidinoſum:inutilem:improbũ ſcelestum.Claudius libro primo annalium.Nequitiaʒ appellauit luxum vite prodigum. Ut tamen quãuis. Mollius.laſciuius:nam cum iuuenes ſolerent grece loqui:hec etiam vt iuuenis videretur idem agebat.Emus autem ⁊ carpophorus mimi erant:
Carpophorus Carpophorus quidem fructifer interpretatur.De emo latius ſupra. Tabellis matrimonio legitimo.

Quedaʒ parca quidē:ſed non tolerãda maritis
Nam quid rancidius:q̃ ꝙ ſe non putat vlla
Formoſam:niſi que de tuſca grecula facta eſt?
De ſulmonenſi mera cecropis:omnia grece
Cum ſit turpe magis noſtris neſcire latine.
Hoc ſermone pauent:hoc iram:gaudia:curas
Hoc cuncta effundunt animi ſecreta:quid vltra?
Concumbunt grece:dones tamen iſta puellis
Tu ne etiam quam ſextus ⁊ octogeſimus annus
Pulſat adhuc grece?non eſt hic ſermo pudicus
In vetula quotiens laſciuum interuenit illud
Zoe ke pſyche: modo ſub lodice relictis
Uteris in turba:quod enim nõ excitet inguen?
Uox blanda ⁊ neq̃ digitos habet:vt tamen oēs
Subſidant penne:dicas hec mollius emo:
Quã q̃ ⁊ carpophoro:facies tua cõputat annos.

Ascen. ¶ Quedam parca quideʒ) Taxat laſciuiam ſermonis mulierũ:q̃ cũ iã vetule ſint:vtũk tñ adhuc greco ꝭmone vt blãdiores ſint.Nã grecꝰ ꝭmo plus blãditiarũ q̃ latinꝰ hʒ.Principiũ aũt huiꝰ textꝰ a georgio val.⁊ mãcinello ſic itelligik.Ego ſup.referaʒ aut narrabo mõ q̃dã pca.i.ignobilia ꝭm vallã:vel q̃dã modica ⁊ exilia vitia reſpectu alioꝝ:ſʒ tñ nõ tolerãda.i.ea q̃ nõ debeãt tolerari a maritiſ.Alik ſic itelligik.Quedã ſup.mulierũ eſt pca q̃dē:i.nõ ē magnifica ⁊ ſũptuoſa aut ſupba:ſʒ nõ ē tolerãda maritis:q: eſt i ꝭmone laſciua ⁊ moroſa. Nã q̃d eſt ſup.rãcidius.i.corruptiꝰ:q̃ ꝙ vlla ſup.mulier nõ putat ſe formoſã:niſi q̃ ē facta de tuſca grecula.i.niſi q̃ ſolebat tuſca lingua q̃ ipi vernacula ē loq̃:nũc greca loq̃k.⁊ niſi q̃ facta ē cecropis.i.atheniēſis ſiue artica.Nã ꝭmo atticꝰ ꝑferk ceteris:de ſulmonēſi.i.de itala oĩa ſup.dicũt nũc grece.cũ ſit.i.reputek magis turpe nr̃is neſcire ſup.grece q̃ latine.vel ſic:cũ ſit.i.reputek noſtris.i.latinis:turpius:neſcire ſup.dicere oĩa grece q̃ latine.ipe pauēt.i.pauorē ſuũ exprimũt h̃ ſermõe.⁊ effũdũt irã:gaudia curas.i.oēm affectionē animi:hoc.ſ.greco ꝭmone ⁊ effundũt cũcta ſecreta.i.oēs ꝯceptões aĩ hoc ꝭmõe.q̃d vltra ſup.ꝓgrediar ſingla recitãdo:ipe cõcũbũt grece.i.dũ cõcũbũt greco ꝭmõe vtũk:vł ꝯcũbũt laſciue more greco ſʒ ꝑpt ſequẽtia ꝑor expõ placet.dones.i.ꝯcedas iſta.i.greco ꝭmõe ad oĩa vti puellis.i.iuuēculis:tu ne etiã o vetula ſup.quã annꝰ ſextꝰ ⁊ octogeſimꝰ pulſat.i.ſenio ⁊ lãguore vexat adhuc ſup.loq̃ris ⁊ cõcũbis grece?hic i.hmõi ꝭmo grecꝰ nõ ē pudicꝰ.i.hõeſtꝰ i vetula q̃tiēs illõ laſciuũ ʒoe.i.aĩa:ꝓferk aũt grece ʒoi:q: ſcribik ꝑ ita lr̃aʒ q̃ apð nos i e mutak:kai.i.⁊:ꝓferũk ãt ke:q: ai diphthõgõ ꝓferũt vt nos ae pſyche.i.aĩa ꝓferk ēt a grecis pſychi q: etiã ita hʒ i fine.⁊ tu vteriſ mõ.i.aliq̃ñ ṽbis relictiſ.i.q̃ re

linqui debeãt:ficut.diues inaccessos.rc.i.inaccessibiles:vel cuiusmõi reliquisti sub lodice.i.stragulo seu cooptorio lecti:in turba.i.vulgo.Qd pniciosum ē.qd em̃ inguen.i.mēbrū libidinis:nō excitet sup.hmōi sermo. Nā vox est sup.illi blāda r hʒ digitos neq̃.i.luxuriosos incitatores ad venerē Nisi dicas vox blāda hʒ:et.i.etiā nequā digitos.i.tantū excitat inguina q̃tū digiti nequā.tñ demus sup.vt oēs pēne.i.vires nature qb⁹ se mēbrū erigat:subsidāt.i.ad imū cadāt neq3 surrigere possint:r q̃q̃ dicas hec.i.hmōi vba:molli⁹.i.effractiore r effeminatiore voce emo r carpophoro:illis mollissimis mimis r histrionib⁹ tñ sup.o vetula facies tua cōputat.i.enumerat nobis annos sup.tuos.i.licʒ vox tua te iuuēculā iudicet:facies tñ rugosa te vetulā censet.

Si tibi legitimis pactam iunctamq3 tabellis.
Non es amaturus:ducendi nulla videtur
Causa.nec est quare cenam:r mustacea perdas.
Labente officio:crudis donanda:nec illud
Quod prima pro nocte datur:cum lance beata
Dacicus:et scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas vxoria:deditus vni
Est animus:summitte caput ceruice parata
Ferre iugum:nullam inuenies que parcat amãti
Ardeat ipsa licet:tormentis gaudet amantis
Et spolijs.igitur longe minus vtilis illi
Uxor:quisquis erit bonus optandusq3 maritus.
Nil vnq̃ inuita donabis coniuge:vendes
Hac obstante nihil:nihil hec si nolit emetur
Hec dabit affectus:ille excludetur amicus
Jam senior:cuius barbam tua ianua vidit
Testandi cum sit lenonibus:atq3 lanistis
Libertas:et iuris idem contingat harene
Non vnus tibi riualis dictabitur heres.
Pone crucem seruo:meruit quo crimine seruus
Suppliciū?quis testis adest?quis detulit?audi
Nulla vnq̃ de morte hominis cũctatio longa est.
O demens?ita seruus homo est?nil fecerit:esto
Hoc volo:sic iubeo:sit pro ratione voluntas.

¶ Si tibi legitimis pactā:pseuerat poeta vrsidio psuadere nullo mō vxorē ducēdā.Cū nequaq̃ amari possit ob eius supbiā malosq3 mores. Mustacea:Cato capite.cxx.sic ait. mustaceos sic facito:farine siliginee modiū vnuʒ musto cōspergito:anisum:cyminū adipis pōdo duo:casei librā:r de virga lauri deradito:eodē addito: et vbi defrixeris lauri folia subtus addito dū cōcoques. Labente officio:in fine nuptiarum Crudis:crudus hō dicit̃ q̃ adhuc nō digessit:Itē cui⁹ stomach⁹ nō facile cōcoquit: hūc aūt antiquū morem mustaceoꝝ adhuc mea in patria seruāt: in nuptiarū siquidē fine mustacea cōuiuis donantur post epulas adhuc ad mēsam sedētibus. Nec.s.est quare pdas Prima nocte:Plutar.in proble. querit:quid ē q̃ marit⁹ p̃mo spōse nō in luce sed in tenebris iūgitur. An quia eū pudet q̃ anteq̃ coeat alienā putat: An queadmodū Solon scripsit:Spōsam malo cydonio degustato thalamū ingredi solitā:vt p̃m⁹ cōplex⁹ nihil triste aut iniocūdū haberet.Sic romanus legislator:siquid absurdū ac deforme corpori aderat occultauit.Hīā:diuite:aurea eniʒ vasa vt hic ostēdit: seu argentea auro ornata spōsis donabant̃ prima nocte:in qb⁹ quidē impatorū imagines erāt.Domitian⁹ enim Daci⁹ dict⁹ ē a dacis victis: r germanic⁹ quoniā vicit germanos. vt Suetonius ostendit. In antiquis codicibus Dacius est.Si tibi simplicitas vxoria. Si amaturus es vxorē simpliciter inquit multa pati oportebit ab illa:hinc oīa pādit inferius.Si tibi: placet scʒ.Amāti:viro scʒ Cui⁹ barbā tua ianua vidit.Unde Simo Terētian⁹ ait.Per ego te deos oro:r p nostrā amicitiā chreme:que incepta a puis cū etate accreuit.Et Cice.lib.i.epistolarū ad Lētulū.Sed presta te eū qui mihi a teneris vt greci dicūt vnguiculis cognit⁹.Testādi:legādi.

Man.
Mustacea
Crudus
Coniuges cū nocte coeūt
Dacius do.

Arene:mimis ⁊ gladiatoribus.Tibi:testāti scꝫ.Dictabitur:ab vxore.Pone crucē:vxoris verba
Ob leue aūt delictū cogebātur ab dn̄is Serui circū vicinos ferre in collo furcam subligatis ad
Furciferi eā manibꝰ:⁊ p̄dicare pctm̄ suū:simulqꝫ monere ceteros:ne q̄d simile admitterēt. Vn̄ pāphilus
Serui ait Dauo:Ego tibi credā furcifer.Meruit:vir inquit.Detulit:accusauit.Cūctatio:mora.O de-
mēs:vxor loquit̄.Jta seruꝰ bō est:hoc est talis seruꝰ bō est:vel ita hoc pacto:quia dixisti de morte
hōis seruꝰ bō est:⁊ sic nō interrogatio esset verū affirmatio.Macro.aūt li.i.sat.de seruis pluri
ma ⁊ q̄dē mirāda tradit:aitqꝫ nō esse fastidio despiciēdū seruile nomē:Cū ⁊ iouē tetigerit cura
de seruo:⁊ multos ex ijs fideles prouidos fortes ⁊ philosophos etiā extitisse cōstet.Seneca aūt
epistola.xlvij.eadē fere oīa de suis refert que Macro.Jnde igit̄ Macro.sumpsit exceptis ex-
emplis p eū positis.Dicit aūt Seneca.Serui sunt imo hoīes.Serui sūt imo cōtubernales.ser
ui sunt imo humiles amici.serui sunt imo cōserui:si cogitaueris tantūdē in vtrosqꝫ licere fortu
ne.Vis tu cogitare istū:quē seruū tuū vocas:ex ijsdē seminibꝰ ortū:eodē frui celo eque sperare:
eque viuere:eque mori:tā tu illū ingenuū videre potes ꝙ ille te seruū.nescis qua etate hecuba
Homo seruire ceperit:qua cresus:qua darij mater:qua plato:qua Diogenes: Viue cū seruo clemēter:
comiter quoqꝫ:⁊ in sermonē illū admitte ⁊ in cōsiliū ⁊ in cōuictū.Homo est:Gellius libro quar
to capitulo primo docet hoīem esse mortale animal rationis ⁊ scientie capiens.
Ascen. ¶ Si tibi legitimis.⁊c. Jterū probat nō esse ducēdā vxorē:vtit̄ aūt hmōi argumētatiōe.aut
amabis vxorē:aut nō amabis.Si nō amabis nulla est ratio ducēdi:si amabis:torqberis: q: nul
la est q̄ parcat amāti.Ordo est.Si nō es amaturꝰ cōiugē pactā ⁊ iūctā tibi tabellis.i.instrumē-
tis legitimis.i.sup hoc legitime cōfectis:nulla videt̄ cā ducēdi sup.eā.nec est quare pdas cenā
id est epulū nuptiale q̄d expensis mariti datur.nec est sup.ratio quare pdas mustacea.i.digesti
ua fercula donāda.i. q̄ donari debeāt iā officio sup.nuptiali seu celebritate labēte.i. declinante
ad exitū: crudis.i.q̄ dones stomachū oneratū cibis habētibus post cenā:vt laxet̄ et exoneretur
Nec est sensus quē Beor.Val.affert vt sit:licet eā nō sis amaturus:nō est tn̄ cā quare q̄ in nup
tijs eueniūt iocūda amittas:imo sensus est quē diximꝰ.si nō amabis nulla est rō quare tales ex
pensas facias:⁊ pdas mustacea:nec cur pdas illud sup.donū q̄d dat̄ a marito noue nupte: p pri
ma nocte.i.pro virginitatis flore prima nocte violādo:cū.i.qn̄ dacius sicut mācinellꝰ in antiq̄s
codicibꝰ reptū dicit:sed analogie magis cōgruit ⁊ cōsuetior est lectio dacicus.i.imago domitia
ni dacorū victoris:et germanicus.i.imago eiusdē germanorū victoris:radiat.i. radios emittat
auro.i.signo aureo scripto.i.insculpto.lance beata.i.beatā faciēte:q: argētea aureis signis or-
nata.Vel melius beata.i.bene hoc est multū pecunie habēte seu cōtinēte. Sensus ergo est cur
tantū expēdas vt tūc moris erat p nuptijs ⁊ prima nocte eiꝰ quā nō es amaturꝰ:Sed sup.si sim-
plicitas vxoria est tibi.i.si simpliciter vnā vis quā ames ⁊ animꝰ est deditꝰ vni.s.cōiugi: submit-
te caput tuū ⁊ hoc ceruice tua existēte parata ferre.i.portare ⁊ pati:iugū.i.subiectionē.Nullam
eñ inuenies q̄ parcat amāti sup.marito.i.q̄ sentiat se ab eo amari:licet ipa ardeat.i. redamet ⁊
vehemētissimo amore illi respōdeat:q: quelibet mulier naturaliter gaudet de tormentis aman
tis.i.se iactat ⁊ gloriat̄ in hoc ꝙ vidit maritū amore sui torqueri:⁊ gaudet spolijs.i.virum ama-
torē spoliare.Jgit̄ q̄squis erit.i.esse volet bonus.i.verus ⁊ legitimꝰ hoc est syncero amore cōci
liatus ⁊ propterea optādꝰ maritꝰ:vxor erit longe minus vtilis illi ꝙ sup.nō bono:q: durior erit
illius cōditio ꝙ nō amātis.¶ Nil vnq̄ inuita.⁊c.Ostendit quale imperiū exerceat mulier que
sentit se amari in amatorē.Ordo ē.Tu nil donabis vnq̄ cōiuge inuita.i.nolente ⁊ repugnāte.i.
nō audebis aliquid cuiq̄ donare si cōiūx noluerit:⁊ tu nihil vnq̄ vēdes hac scꝫ cōiuge obstāte:
id est ꝯtrastāte.hoc est dū obstat.⁊ si ipa nolit nihil emetur a te.hoc est si ipa renuat:nihil aude
bis aut donare aut vendere aut emere.Quinetiā hec scꝫ vxor dabit affectus.i.affectiones ani-
mi tui.i.nullū audebis amare aut odisse nisi quē ipa volet:ille.i.notissimꝰ amicus iā senior cuius
barbā vidit tua ianua.i.qui in amicitia tecū cōsenuit.excludet̄ sup.a te imperāte vxore:ne forte
heres inscribat̄: cū velit lenonē potius ⁊ lanistā cū quo rem habeat heredē inscribi.Vnde cū li
bertas testandi.i.recipiendi testamētū:sit lenonibus:vel cū nūc cuilibet sit libertas.i.libera po
testas testandi.i.legandi per testamētū bona sua:lenonibus atqꝫ lanistis.i.magistris gladiato
rum:et cū idem iuris.i.eadē libertas cōtingat harene.i.gladiatoribus in harena versantibus
non vnus imo plurimꝰ riualis.i.eiusdē tori videlicet tui petitor.hoc est adulter:dictabitur.s.ab
vxore:heres.i.quē tu scribas heredē.p̄terea si libuerit cōiunx tua dicet.pone seruo.s.huic aut
illi crucē.et si respondeas:quo crimine meruit seruus suppliciū: quis testis est eius criminis ?
quis detulit.i.indicauit crimē eius:aut quis accusauit eū.audi:nulla cūctatio.i.mora aut delibe

ratio longa est de morte hoīs apud mulierē. Dicit enī. o demēs. i. o male sane qui rationē exigis de morte serui. Est nc sup. seruus ita. i. intātū homo. i. reputādus homo ⁊ nō potiꝰ pecus: vt ego debeā rationē assignare quare ipē mori debeat? esto. i. pmittamus verum esse ꝙ nil fecerit. i. ꝙ non meruerit crucē. quid tum postea? ego volo hoc vt scȝ crucifigatur. ⁊ ego iubeo sic: voluntas mea; sit pro ratione. i. satis sit quia sic volo: siue iuste siue iniuste.

Imperat ergo viro: sed mox hec regna relinquit
Permutatq̧ domos: et flammea conterit: inde
Auolat: et spreti repetit vestigia lecti.
Ornatas paulo ante fores pendentia linquet
Vela domus: et adhuc virides in limine ramos
Sic crescit numerus: sic fiunt octo mariti
Quinq̧ per autūnos: titulo res digna sepulchri
Desperanda tibi salua concordia socru:
Illa docet spolijs nudi gaudere mariti.
Nil rude: nil simplex describere: decipit illa
Custodes: aut ere domat: tunc corpore sano
Aduocat archigenen: onerosaq̧ pallia iactat.
Abditus interea latet: et secretus adulter
Impatiensq̧ more pauet: et preputia ducit
Scilicet expectas: vt tradat mater honestos:
Aut alios mores ꝙ quos habet: vtile porro
Filiolam turpi vetule producere turpem.

¶ Imperat ergo viro. Diodorꝰ libro pmo tradit ꝙ apud egyptios mulier dn̄ari dicit profitentibus in dotis cōfectiōe viris omnibus esse vxoris arbitrio parendū. Et philosophus libro octauo ethicoꝝ ait. Interdum aūt dominātur vxores ob amplitudinē patrimonij: nō igitur fiūt imperia ob virtutē: sed ob diuitias et potentiā. Plutarchus preterea scribit Catonē seniorē de vxoria potestate ita dixisse. Omnes homines vxoribus imperant: nos omnibus hominibus. Nobis autem vxores: Dixerat et priꝰ temistocles ita: O vxor athenienses grecis imperant. Ego atheniēsibus Tu mihi: Tibi filius. Regna: imperia. Flamea: de ijs diximus satyra secūda. Numerus: maritorū scilicet. Octo mariti: ad octauū enī maritū licebat vxori nubere: Hinc Martialis ait libro septīo Iam sex aut septē nupsisti Galla Cinedis. Dū coma te nimiū pexa q̧ barba iuuat. Item libro nono Fūera post septē nupsit tibi galla virorū picentine: sequi vult puto Galla viros. Et libro sexto ait. Aut minus: aut certe non plus trigesima lux est. Et nubit decimo iam Thelesina viro. Que nubit totiens nō nubit adultera lege est. Titulo: res digna sepulchri. Maritoꝝ enī noīa sepulchris vxorū inscribi solebant: quod etiā Martia apud Lucanū optabat. Ait enim in libro secundo. liceat scripsisse Catonis Martia. Et libro nono Martialis ait. Inscripsit tumulo septē celebrata virorū Se fecisse Cloe: quid pote simplicius. Nudi mariti: multi enī vxoribus vestimēta parātes magno nudi fere incedūt. Tunc: quū scȝ custodes fallere volet. Corpore: filie scȝ. Archigenen: medicū aliquē: seu ipm vere Archigenen: qui optimus fuit medicus grecus quidē Domitiani tēpore: cōtra quem dicunt Galienū sepe inuectū fuisse. De medico aūt Martialis etiā ait libro sexto. Vxorē Charideme tuam scis ipse: sinisq̧: A medico futui: vis sine febre mori. Iactat: supponit velut infirme. Interea dū medicus aduocatur per custodes scȝ adulter Abditus latet: fuerat autē abditus per socrū custodibꝰ amotis ne forte a vēturo medico ⁊ custodibus redeūtibus videretur. Abditus interea: Ordo est. Interea adulter abditus latet: ⁊ secretus ⁊ impatiēs more pauet. ⁊c. Vtile: facile est. Porro: id est valde vel certe. Producere: educare.

Man.
Vxorum Imperia

Maritorum numerus

Ascen.

¶ Imperat ergo viro: sed mox hec regna relinquit. ⁊c. Eandem rem continuat. Ordo igitur est. Ergo ipsa imperat: id est dominatur viro imperans quicquid factum voluerit: sed ipsa relinquit mox: id est paulo post: hec regna: id est domū huius mariti in quo regnauit: ⁊ permutat domos: id est ad aliam maritum accedit: et conterit frequenti vsu: flammea: id est vestes nuptiales: quia sepe ducitur. Vel conterit: id est dissecat flāmea quibus ducebatur ad illum maritum.

tanꝙ aſpnata matrimoniū eius. Et auolat. i. celeriter quaſi volans abit ⁊ repetit veſtigia lecti ſpreti. i. prioris mariti quē ſpernēs ad hūc venerat: ⁊ linquit. i. deſerit fores iſtiꝰ ſcd̄i mariti ornatas ſcilꝫ frondibꝰ: paulo ante: ⁊ linquit vela pēdentia. i. aulea ſuſpenſa in die nuptiarū: ⁊ linqͭt in limine domꝰ ramos adhuc virides. i. nondū arefactos. Et ſic. i. hoc mō creſcit nūerus maritorum: ⁊ ſic fiunt octo mariti ꝑ quinqꝫ autūnos. i. quinqꝫ annos: q: ſingulis annis ſemel autūnus eſt: q̄ res eſt digna titulo ſepulcri. i. vt īſcribat̄ ſepulchro talis mulieris. Quia em̄ glorioſuꝫ erat mulieribꝰ multis viris bonis nupſiſſe: ꝑ hoc em̄ ſignificabātur multis ꝑ virtutē aut quāuis dotem placuiſſe: ideo nō nulle eandē rem ſarcophago inſcribi fecerāt. Eſt ergo hic amara irriſio: q: nō ꝑ iuſtas nuptias tot maritos habuit: ſed ꝑ ſupbiam cōtēnens hos: ꝓpter pulchritudineꝫ amata ē ab alijs. Si nō diceret̄. ſpreti repetit veſtigia lecti: ergo dicereꝫ talem tot maritos aut veneno aut alio modo ſuſtuliſſe: q: nō erat tam libera ꝑtās mulieri diſſidēdi ſic viro repudiādi.

¶ Deſperanda tibi ⁊c. Aliud malum matrimonij ꝙ ſocrus. i. mater vxoris eā corrūpit et ad malum erudit. ¶ Ordo eſt. concordia cū vxore tua eſt deſperanda tibi ſalua. i. ſuperſtite ſocru. i. matre vxoris tue. illa videlicet ſocrus docet filiā ſuam cōiugem tuā gaudere ſpolijs mariti nudi id eſt nudati vel male veſtiti. illa docet filiā reſcribere ad mechos nil rude ⁊ nil ſimplex id ē artificioſe. illa decipit cuſtodes a marito ad cuſtodiam vxoris cōſtitutos: aut ſi nō poteſt decipere: domat. i. corrūpit eos: ere. i. pecunia: tunc. i. quando fallere vult: aduocat. i. ad filiam corpore ſano id eſt ſanum corpus habentē tanꝙ ad egrotantē vocat archigenē. i. medicū illū: aut ſimilem: et iactat. i. abijcit pallia oneroſa quaſi ea filia ſuſtinere non poſſet. interea aūt dum ſemotis cuſtodibus viſitat̄ a medico: ipē adulter q̄ expectat abitū medici latet abditus ⁊ ſecretus ⁊ ipē impatiens more. i. nō potēs ferre morā quā medicus aut cuſtodes faciūt: pauet ne videat̄ ⁊ ducit. i. tractat preputia. i. virgā ſuā vt poſt abitū rem venereā expedite ꝑpetret. hic aūt verſiculꝰ ſm ꝓbum in multis non eſt. Scilꝫ expectes ironicos. q. d. nō debes expectare vt mater tradat filie honeſtos mores aut alios ꝙ quos habet. Porro. i. ſane vtile. i. in vſu eſt: vel cōmodū eſt: ide em̄ veſtit̄ ⁊ viuit. Vetule turpi. i. infami ꝓducere. i. educare filiolā turpē. Eſt em̄ plebeius verſiculus. De meretrice puta ꝙ ei ſit filia puta. vt em̄ ſatyra. xiiij. ꝑ totam fere docebit̄. liberi mari mope imitātur mores ꝑentum: ⁊ ideo cōſulit ibidē dicēs. ſi q̄d turpe paras nec tu pueri ꝯtempſeris ānos: ſed peccaturo obſiſtat tibi filiꝰ infans. Nō eſt ergo veriſile vt filia ab ineūte etate turpibus matris ſue moribus imbuta honeſtior ſit: preſertim cum ne mater quidem ad honeſtatem eā cohortetur ſed potius ab ea dehortetur.

Man. Manilia

¶ Manilia. ea fuit meretrix: que quidē. A. hoſtilium mācinū edilem curulē lapide noctu percuſſit vt ſcribit Gelliꝰ lib. iiij. ca. xiiij. qua de re hoſtilius ei diem ad populum dixit vulnuſqꝫ ex eo lapide oſtentabat. Manilia ꝯo ad tribunos plebis prouocauit: apud eos dixit. Mancinū cū vi irrūperet ī edes ſuas: lapidibus depulſum ⁊c. Ab ea igit̄ Juue. idem nomē aſſumpſit. Si rea nō eſt: ꝙuis nocens non fuerit aliqua. Libellos. i. actiones q̄bus aut petimus aut accuſamꝰ. Principiū. exordium. Locos loci dicūtur ex quibꝰ argumenta eruuntur: vt inquit Cicero lib. ij. de oratore. Et ī topicꝫ ait: ꝙ quū ꝑueſtigare argumentū aliquod volumus locos noſſe debemus: ſic enim appellate ab Ariſtotele ſunt he quaſi ſedes e quibus argumenta ꝓmuntur: itaqꝫ licꝫ dif

Loci

Nulla fere cauſa eſt: in qua non femina litem
Mouerit: accuſat manilia ſi rea non eſt.
Componunt ipſe per ſe formātqꝫ libellos
Principium atqꝫ locos celſo dictare parate.
Endromydas tyrias: ⁊ femineum ceroma
Quis neſcit? aut quis non vidit vulnera pali
Quem cauat aſſiduis ſudibus: ſcutoqꝫ laceſſit
Atqꝫ oēs implet numeros: digniſſima prorſus
Florali matrona tuba: niſi ſiquid in illo
Pectore plus agitat: vereqꝫ paratur arene
Quem preſtare poteſt mulier galeata pudoreꝫ:
Que fugit a ſexu: vires amat? hec tamen ipſa
Vir nollet fieri: nam quātula noſtra voluptas.

finire ait:locū esse argumēti sedē. Atq; fabius lib.v.edocet:est argumētum ratio pbationē pre Argumētum
stans:qua colligitur aliud p aliud.⁊ que qđ est dubiū:per id qđ dubiū non est cōfirmat. Celso: Celsus
fabius lib.xij.de oratorib⁹ loquens sic ait:Quid plura:cū etiam Corneli⁹ Celsus mediocri vir in
genio non solū de ijs oībus cōscripserit artibus:sed ampli⁹ rei militaris ⁊ rustice precepta reli
querit:dign⁹ vel ipso pposito:vt eū scisse oīa illa credamus. Endromydas:tyrias.arguit hoc
loco mulieres:que qdem in gymnasijs vt viri exercebātur:vtebāturq; vestib⁹ athletarū ⁊ Cero
mate vnguēto. Arguit item illas:que tyronum more in cāpo martio ad palū exercebātur. En Endromys
dromydas tyrias.i.purpureas ⁊ lane mollioris. Mar.lib.vltimo inqt: Pauperis est mun⁹ sed
nō est pauperis vsus:hanc tibi pro togula mittim⁹ endromyda: Ea aūt in gymnasijs sumebāt
ab illis:q se exercebāt in palestra post certamē ne refrigescerēt de qua endromyde latissime di
ximus sat.iij. Ceroma.vnguentū erat ex oleo ⁊ terra in speciē luti:quo qdem in palestra vnge Ceroma
bātur:de quo etiā supius saty.iij.⁊ Mar.lib.v.ait. Et castigatum libyce Ceroma palestre. Vul Pali exercitio
nera pali. Vegetius li.i.sic ait de Tyronibus:eoq; modo nō tantū mane:sed etiam post meridi
em exercebātur ad palos:paloꝝ eñi vsus non solū militib⁹ sed etiaȝ gladiatorib⁹ plurimū pdest
Nec vnq̄ aut arena aut cāpus inuictū pbauit virū nisi qui diligēter exercitat⁹ docebat ad pa
lum. A singulis aūt tyronibus singuli pali defigebātur in terraȝ ita vt micare nō possent:⁊ sex
pedibus eminerēt. Cōtra illum palū tanq̄ cōtra aduersariū Tyro ⁊ Crate illa ⁊ claua velut cum
gladio se exercebat ⁊ scuto: Ut nūc quasi caput aut faciem peteret:nūc ab laterib⁹ minaret. In
terdum cōtenderet poplites ⁊ crura succidere:recederet insultaret:insileret: ⁊ quasi presenteȝ
aduersariū sic palum oī impetu oī bellandi arte tentaret. Sudib⁹.clauis ligneis. Scuto.cra
te rotūdata:de vimine eñi in modū cratiū scuta texebāt. Oēs numeros.nihil omittebat ex legi
tima exercitatione. Dignissima. Prorsus: Dicit poeta has mulieres:que ad palum exercebātur
dignas quoq; vt nudas se floralib⁹ exponerēt:sicut olim agebāt. Ad floralia autem p tubā me Floralis
retrices accersebātur. De floralib⁹ vero lati⁹ Ouidi.lib.v.fast.fiebant eñi a fine aprilis in calen
das maijas:hinc flore ait Ouidius. Incipis aprili trāsis in tpa maij. Alter te fugiens cū venit
alter habet. Inde ait Turba qdem cur hos celebret meretricia ludos. Non ex difficili cognita
causa mihi: Non est de tetricis non est de magna pfessis. Uult sua plebeio sacra patere choro.
Vere arene.vere pugne. Pudorē.honestatē. Uires:virilia officia. Nam quātula nostra vo Voluptas
luptas:fabula est apud Ouidiū in met.de Thyresia asserēte maiorē esse voluptatē mulierib⁹ q̄
viris in coitu. Ut aūt Cato maior in Cicerone ait. Diuin⁹ plato escā maloꝝ voluptatē appellat:
q̄ ea videlicet hoīes capiātur vt hamo pisces. Gellius itē lib.viij.c.v.scribit:q̄ Critolaus peri
patheticus ⁊ malum esse voluptatē ait:⁊ multa alia mala parere ex sese:iniurias:desidias:obli
uiones:ignauias: Zeno censuit: voluptatem esse indifferens.i.neutrū. Neq; bonum neq; ma
lum. De voluptate vero etiā plura dicemus satyra.xi.

¶ Nulla fere causa est ⁊c. Ostendit mulieres viroꝝ officia quantū possunt sibi vsurpare. Nā Ascen.
et lites agūt in foro:et in harena gladiatoriā. Ideoq; dictū opinor satyra secunda ex ore mulie
bri Nunqd nos agimus causas ⁊c. Et iterū. Luctant pauce:comedūt coliphia pauce. Ideo pau
ce:q: nōnulle vt hic dicitur luctant. q̄ aūt illic mulier negat mulieres causas agere:nō est con
tra hunc locū:q: ibi loquit ex persona lauronie.hic ex propria. Neq; hic dicit q̄ causas publice
agant p se:sed q̄ libellos cōponunt forte p aduocatos offerēdos. ¶ Ordo est. Nulla est fere cau
sa:in qua feia nō mouerit.i.excitauerit aut īuenerit si vellet litē.i.occasionē litigādi. Manilia
id est quis mulier manilie sīlis:accusat.i.hȝ partes accusatoris:si ipsa nō est rea.i.si non debet
habere ptes defensoris. Id aūt potius dico:q̄ cū mancinello:si nō est aliqua rea: q: vult si ipse
mulieres nō accusent q̄ accusent: Ipse mulieres cōponūt et formāt:per se.i.sine auxilio viroꝝ
libellos.i.formā petēdi aut accusandi per actorē offerendā:pate.i.propte ⁊ edocte dictare.i.ad
scribendū a se inuētū pnunciare:celso Cornelio.s.viro illi oratorie studioso:principiū.i.exordiū
atq; locos rhetoricos.s. Quis nescit:q.d.nemo:q: quilibet mō vidit:endromydas.i.vestes qui
bus gladiatores vtunt:sunt eñi dense et ita difatigatis contra infrigidationē circumponuntur
mulieres aūt viris delicatiores habebāt eas tyrias.i.purpureas:⁊ quis nescit ceroma.i.vnguē
tum quo vnguebant palestrite:vt corpora glabra:et cōtra ventū ac sudorē nimiū munita habe
rent:femineū.i.quo feīne palestrā exercentes vnguebant.aut quis nō vidit vulnera.i.trāsfixio
nes pali factas in palo.i.poste aut trūco erecto:quē palū mulier sup. cauat.i.perforat assiduis
sudibus.i.pticis aut lanceis non ferratis:et lacessit.i.prouocat scuto vt contra feriat:atq; iplet
omnes numeros id est omnia ad artem militarem spectantia tam in gestu q̄ in aggressione et

defensione.hoc ē etiā mulieres exercēt se in arte militari more tyronū:implet inquā oēs numeros matrona existēs dignissima prorsus.i.porro versus:hoc est omnino tuba florali.i.vt per tubam ad floralia vocetur:& ita cū ceteris floralia agentibus denudetur:nisi si quid plus agitat.i concipit in illo pectore scilȝ gladiaturā ꝙ floralia agentis:et paratur.i.disponitur vere harene i.vt aliquā veram pugnā in harena exerceat.Quē honorē.i.quā honestatē potest mulier galeata prestare.q.d.nullū.vtpote que fugit a sexu.i.ab officio sexus muliebris:& amat vires.i.robur virorum:et tamen hec ipsa que sic virilia exercet: nollet fieri vir. Nam quantula id est quantum parua est nostra id est virilis voluptas respectu muliebris:quasi dicat minima est.

Man.
Auctio
Balteus
Manice

Quale decus rerum si coniugis auctio fiat
Balteus:& manice:& criste:crurisqȝ sinistri
Dimidium tegmen:vel si diuersa mouebit
Prelia:tum felix ocreas vendente puella.
He sunt que tenui sudant in cyclade:quarum
Delitias & panniculus bombycinus vrit
Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus
Et quanto galee curuetur pondere:quanta
Poplitibus sedeat:ꝙ denso fascia libro
Et ride positis scaphium quum sumitur armis.
Dicite vos neptes lepidi ceci ve metelli
Gurgitis aut fabij que ludia sumpserit vnquā
Hos habitus: quādo ad paluȝ gemit vxor asyli?

¶ Quale decus rerū scȝ erit. Si cōiugis auctio fiat:ordo ē. Si cōiugis.i.vxoris balteꝰ & manice & criste: & dimidiū tegmen cruris sinistri fiat auctio. Auctio.i.publica vēditio reruȝ ꝓuatarum:q: vendētis augetur & emētis dicta. Balteus:ꝙ cingulū e corio habebāt bullatū balteum dictū inquit Varro. Manice quibus manus muniūtur: & contra pugnantes et contra frigus Vegetius.libro.i.cap.xx.ait.Vt sagittarij sinistra brachia manicis munirētur.Pli.item ad Macrum.Ad latus notariꝰ cū libro & pugillaribꝰ:cuius manꝰ hyeme manicis muniebatā. Crurisqȝ si. Macro.libro.v.sat.scribit morē etholꝰ fuisse vno tātūmō pede calciato in bellū ire vt ostendit Euripides:quē Maro li.vij.imitatus ait de hernicis.Vestigia nuda sinistri instituere pedis: crudus tegit altera pero.Dimidiū tegmē hic intellige qḋ a pede vsqȝ ad genu tantū ascēdebat.naȝ reliqua ps nuda erat:qm̄ clypeo tegebatur quū subsidebāt clypeū ictus opponēdo.Crus autē ꝓprie est a genu vsqȝ ad pedē.Martialis li.ix.in edilium.Nil est tutius edili lacernis. Nec crus cōpede lubricū decenni.Pro coxa etiā repitur.Idem ꝑdicto libro.Nec viuat vllus in tuo pilus crure.& Pli.li.xxviij.c.xxi.sic ait.hulcera sanat i tibijs cruribusqȝ adeps vrsinus admixta rubrica. Dimidiū.quo pacto dimidium & dimidiatū differant lege gelliū.lib.iij.c.xiiij. Diuersa ꝙ pali scȝ. Tu felix.f.eris loquiturqȝ ironice. Ocreas.dicta est ocrea ꝙ opponebatur ob crus vt scribit Varro Vegetius aūt lib.i.c.xx.sic ait:pedites scutati ꝑter catafractas & galeas etiaȝ ferreas ocreas in dextris cruribꝰ cogerētur accipe:Sic erāt muniti illi q in ꝑma acie pugnantes principes:in secūda hastati:in tertia triarij vocabātur:sed triarij genibꝰ flexis solebāt intra scuta subsidere ne stātes vulnerarētur venientibus telis.Cyclade.veste muliebri rotunda & tenuissima.Alexander romanus impator auctore lāpridio dicere solebat:matronas regias contētas esse debere cyclade que sex vncijs auri plus nō haberet. Bōbycinus in assyria bōbyces vermes qdam telas araneoꝝ mō texunt ad vestē luxumqȝ feminarū:q bombycina appellatur. Auctor est Pli.lib.xi.Tamē latius videto saty.ij.Martia.item li.viij.Femineuȝ lucet sic ꝑ bōbicina corpus Calculꝰ in nitida sic numeratur aq.Quo fremitu. Cicero li.ij.tusc.sic: In stadio cursores exclamāt ꝙ maxime possunt:vt se intendant ad firmitatem:faciunt idem quum exercētur athlete.Pugiles vero etiā quum feriūt aduersarium iniectis cestibus ingemiscūt.non ꝙ doleant:animove succumbant:sed q: in ꝓfundenda voce omne corpus intēditur venitqȝ plaga vehementior.ꝓpterea igitur Juue.ait:Aspice quo fremitu &c: Quanta:ꝙ parua. Poplitibꝰ:flexuris genuum ad euitandos ictus. Fascia.sup.sit. Denso libro.i.volumine vestium:nam succincte ludebant.quumqȝ subsiderent fascia ipsa replicabatur Martialis li.vij.in philenen:har

Crus
Ocrea
Cyclade
Bombyces

pasto quoq3 subligata ludit. Scaphium: Julius pollux scribit: Scaphium feminarū vas eē in quod migerent. Dicite vos neptes lepidi. Censorum neptes hoc loco citat: vt de mulieribus iudicent. lepidus enim ⁊ Metellus ⁊ Fabius gurges censores fuerant. De metello autē ceco videto in sat. iij. Lepidi lib. lxviij. epitomatis liuij sic legitur: Marcus Emilius lepidus q̄ princeps senatus sextis iam censoribus erat lectꝰ: anteq̄ expiraret precepit filijs lecto se strato sine lintheis: sine purpura efferrent: in reliquum funus ne plusq̄ eris denos consumerent: imaginum specie non sumptibus nobilitari maximorū virorum funera solere. Diximus etiam de eodem in satyra. viij. alia quedam. Gurgitis fabij: In li. xi. epitomatis liuij sic legitur. Cū fabius gurges cōsul male aduersum sannites pugnasset: ⁊ senatꝰ de remouēdo eo ab exercitu ageret: fabius maximꝰ pater deprecatꝰ hanc filij ignominiā eo maxime senatū mouit q̄ iturū se filio legatum pollicitus est: idq3 p̄stitit: atq3 eius ꝯsilijs ⁊ opera filius cōsul adiutꝰ cesis sannitibꝰ triūphauit: Caiū pontium impatorē sannitum ductū in triumpho securi pcussit. Macro. vero li. iij In eo capite vbi tractat: Que scientissime prolata ⁊c. sic ait: Ergo hoc pretermisso ad viros venio triumphales: quos victores gentiū luxuria vicit: ⁊ vt taceam gurgitē a deuorato patrimonio cognominatū: quia insignibus virtutis secute vitia prioris compensauit etatis: in quā foueam metellus pius peruenit cōtinuatōe successuū ⁊c. Vale. quoq3 li. iiij. de continentia et abstinentia huius fabij gurgitis meminit. Ludia: ludij ⁊ istrionis vxor. Hos habitꝰ: endromydas cristas galeas: ocreas. Gemit: fremit: dixit eñ superius: Aspice quo fremitu monstratos preferat ictus Asyli. id gladiatoris nomen erat

Scaphium

Lepidus

Fabiꝰ gurges

Gurges fabij

¶ Quale decus rerum ⁊c. Prosequitur eandē rem ostendens mulieres sibi omnia arma atq3 indumenta gladiatorū ac militū cōparasse. Loqtur aūt ironice in principio alludēs ad mundū muliebrē. i. ad ornamēta mulierū. nā mundus ornatus dicit̄. ¶ Ordo igitur est. Quale decus. i. qualis ornatus sup. fieret vel exponeret̄: si auctio. i. venditio publica sub hasta p auctionē ꝓtorū rerū. i. ornamētorū et sarcinularū cōiugis fiat. q. d. pulcherrimū. ⁊ id p ironiā. Esset eñ balteus id est cinctura militaris: ⁊ manice. i. armature manuū: ⁊ criste. i. ornamenta galearū: ⁊ dimidiū tegmē sinistri cruris quō Virgilius hernicos armatos in bellū ꝓdysse dicit. vel si mouebit diuersa ꝓlia vt opus sit vtriusq3 cruris tegmine: tu sup. eris tum. i. tunc qñ fiet auctio talis felix puella vēdente: q: puella vendit ocreas. i. crurū armamēta vnde preciū obtineas. he. i. hmōi mulieres que armis interdū induunt̄ ⁊ gladiaturā exercent. sunt que sudāt. i. que se quasi p̄ teneritudine ⁊ imbecillitate muliebri simulāt sudare: in tenui cyclade. i. veste tenuissima quā circūponunt sibi: ⁊ quarū delitias. i. voluptates: vel potius quarū delitias. i. delitiosum corpus. pānicu lus. i. modicus et tenuissimus pānus bombycinꝰ. i. ex vermiū q̄ bōbyces dicunt̄ tela cōfectus: vulgo sericū vocant: sed seres lanā ex arborū folijs carpūt. vrit. i. excitat si voluptates dicis: vel cōburit p̄ pondere si delitiosum corpus. Aspice quo fremitu talis cui vestis tenuissima oneri ē perferat. i. pfecte ⁊ ad optatū ferat ictus mōstratos a lanista seu magistro gladiature. et aspice quo pondere galee ipsa curuet̄: ⁊ quāta. i. q̄ extēsa ⁊ magna poplitibus. i. in poplitibus ⁊ suris: sunt autem poplites nerui post genua ⁊ sure ille carnose pulpe post tibias: sedeat: i. inclinet se dum euitat ictus: hoc est vide quāta crura habeat: ⁊ q̄ neruosos poplites demōstret: dū sedet. i. in ipsos incūbit ad euitādū ictus: Man. dicit quāta. i. q̄ parua: q̄ ad artē spectet: vt sc3 sciat se in modicū globū cōtrahere dū ictus euitet: s3 vbi puitatē significare solet. vtit̄ poeta diminutiuo: vt iam patuit ibi: sed quantula nostra voluptas. Preterea sensus poete est ostēdere ipam habere crura nō exilia s3 virilia: ⁊ deesse tm̄ mēbrū virile: vnde subdit. Et ride positis ⁊c. hoc ē ride dū muliebri more migit. Quietiā videt̄ structura esse: Aspice quāta. i. q̄ densa fascia. i. ligatura vestiū: ⁊ q̄ denso libro. i. volumine ⁊ implicatione vestiū sedeat. i. implicet̄ poplitibus ⁊c. sed meo iudicio meliꝰ quadret vt mulier sedeat q̄ fascia: q: videt̄ respexisse illud pmi eneid. Nuda genu nodoq3 sinus collecta fluētis. Et ita ordo ⁊ sensus est. Aspice quāta. i. quantū magna ipa sedeat poplitibus. i. incūbat in genua: q̄ nuda habet vt poplites viriles videant̄. et q̄ dēso libro id est volumie vestiū vt fascia sup. fit illi circa gremiū. i. femora. Et ride cū. i. qñ scaphium. i. vas quo vtunt̄ mulieres ad migendū sumitur a tali muliere: ⁊ hoc armis positis. i. depositis. Ideo aūt ridebis: q: quā in armis virū iudices migentē mulierē censeas. Vos nobilissime mulieres neptes lepidi ei metelli ceci. i. dum mineruam flagrāti ex ede reciperet excecati: aut gurgitis fabij. i. nobilissimorū virorū: que ludia. i. vxor istrionis et gladiatoris sumpserit vnq̄ hos habitus quos vos sumit̄. q. d. nulla. qñ gemit. i. fremit: vel lassata gemitū facit vxor asyli illiꝰ gladiatoris ad palum quē ictibꝰ lacessat et fatiget sicut vos: quasi dicat nunq̄. et ita infamiores illis estis.

Ascen.

Semper habet lites: alternaq; iurgia lectus
In quo nupta iacet: minimum dormitur in illo:
Tunc grauis illa viro: tunc orba tigride peior:
Quum simulat gemitus occulti cõscia facti
Aut odit pueros: aut ficta pellice plorat
Uberibus semp lachrymis: semperq; paratis
In statione sua: atq; expectantibus illam
Quo iubeat manare modo: tu credis amorem:
Tu tibi tunc curuca places: fletumq; labellis
Exorbes: que scripta: et quot lecture tabellas
Si tibi zelotype retegantur scrinia mecbe?
Sed iacet in serui cõplexibus: aut equitis: dic
Dic aliquem sodes: dic quintiliane colorem.
Heremus: dic ipsa. olim conuenerat inquit
Ut faceres tu quod velles: necnon ego possem
Indulgere mihi: clames licet. et mare celo
Confundas: homo sum. nihil est audacius illis
Deprensis: iram atq; animos a crimine sumunt.

Man.

¶ Grauis: molesta est. Trigide: Tigrin hircani et indi ferunt animal velocitatis tremende: at vbi vacuũ cubile reperit feta fertur preceps odore vestigans ingresso demũ raptore in nauim irrita feritas seuit in littore. hec et plura Pli. li. viij.

Pellex

Pellice: de pellice superius satyra scda habet latius ibi. s. Horrida quale facit residens in codice pellex. Aut ficta pellice plorat. Ouidi⁹ li. ij. de arte inquit. Sz neq; fuluus aper media tam seu⁹ in ira ē fulmineo rabidos quũ rotat ore canes. Nec lea cũ catulis lactẽtib⁹ ubera p̄bet: Nec breuis ignaro vipera lesa pede: Femina q̄ socij deprẽsa pellice lecti Ardet: ⁊ in vultu pignera mẽtis habet. In ferrũ flãmasq; ruit: positoq; decore Fert vt aonij cornib⁹ icta dei. Et li. iij. ait: Accedant lachryme: dolor et de pellice fict⁹. Plorat: Naso li. i. de arte inq̃t. Et lachryme prosũt: lachrymis adamanta mouebis. Uberib⁹ sp lachrymis: Mulier enim misericors magis et ad lachrymas ꝓpẽsior q̄ vir est. vt scribit phus li. ix. de aialib⁹. Quo iubeat manare mõ Phyllis ouidiana ait: Demophoonti: Credidim⁹ lachrymis an ⁊ he simulare docẽt? he quoq; habẽt artes: quaq; iubẽtur eunt.

Curuca
Cuculus

Curuca. i. nutriẽs vt curuca ꝓ tuis alienos filios amplectẽsq; vxorẽ tuam ab alijs possessam: vt curuca oua cuculi sua esse existimãs. Scribit enĩ Aristo. li. vi. de aialib⁹ interprete Theodoro q̄ cucul⁹ in curuce nido parit illaq; fouet: ⁊ excludit: ⁊ educat. Parit itẽ interdũ in nidis minorꝫ auiũ ⁊ oua q̃ aliena repererit edit: maxime vero nidos palumbiũ petit: quarũ oua esu absumẽs sua relinquit: parit maiore ex pte singula oua raro bina. Idẽ phs li. ix. aialiũ ait: q̄ cuculus timiditate aues excedit: q̃ppe q̃ ab auiculis vellatur: ⁊ pre metu earum fugiat. Sed iacet: Arguit mulierũ argutas ⁊ impudẽtes defensiones. Sodes: si audes: vti sis pro si vis. Terẽ. in Andria: Dic sodes q̃s heri Chrysidẽ habuit? Auctor est Fest⁹. Scrinia: ibi enĩ scripta seruabãtur. Hinc Martialis etiã libro quarto inquit. Plena laboratis habeas cũ scrinia libris. Emittis quare Sosibiane nihil.

Rationem

Colorẽ: hoc loco rationẽ intelligit: de qua quidẽ Cicero in ptitionibus sic ait: Sed distinguẽdi grã. Rationẽ appellam⁹ eãq; affert ab reo ad recusandũ depellẽdi criminis cã: q̃ nisi esset qd defenderet nõ haberet. Latius tñ videto satyra. vij. ibi. Quis color.

Ascen.

¶ Semper habet lites. Aliud incõmodũ matrimonij ex vitio mulierum: q̄ ne noctu quidẽ requies fit. Ordo est. Lectus in quo iacet nupta. i. cõiũx legitima habet semp lites ⁊ iurgia alterna. i. altricationes: dormitur. s. a viro minimũ. i. pro minima pte noctis in illo. s. lecto. Illa: scilꝫ vxor est tũc: grauis. i. molesta viro: ⁊ ipa est tũc peior tigride orba. i. cui ablati sunt catuli: tũc dico: quũ. i. qñ ipa cõscia occulti facti ipsius mariti simulat gemitus. hoc est qñ incipit gemiscere quia simulat se scire adulteriũ viri aut aliqd detestabile factũ: ⁊ hoc potius dico: q̄ vt de proprio facto intelligã: nõ ignarus q̄ mulieres cũ peccauerint priores litigẽt ne viris sit obiurgãdi locus: sed hoc faciũt quãdo dep̄hẽse sunt: hic aũt dicit occulti cõscia facti: hoc est facti ipsius viri qd ipe putet occultũ esse: ⁊ ipa tũc aut odit pueros. i. familiares: aut plorat: pellice ficta. i. simulata. i. simulãs se pati pellicẽ plorat dico lachrymis uberibus: id est exuberantibus semper: vel

existentib⁹ semꝑ uberib⁹.i.abūdantibus ⁊ patis semꝑ in sua statione.i.in loco vbi stant donec iubeanť effluere aut excurrere: sicut cursuri ad stadiū stant in sua statione parati signo dato excurrere. vñ subdit: atq₃ expectātib⁹ eā.i.iussum ei⁹ quo modo ipsa iubeat eas manare.i.diffluere. Tu u' aūt qui putas eam plorare quasi ex zelotypia: cū ploret ex malicia: credis amorē eius i te ⁊ tu curruca.i.filis currucc aui: quia sicut illa oua aliena vtpote cuculi fouet: ita tu liberos alienos: aut saltē coniugē quasi nidū ad quem adulteri accedāt. Galli puerso officio vocant eū cuculum ꝗ alienos liberos fouet vt suos: cum cuculus magis ꝓprie voceť: qui ad alienū nidū id ē torum accedit ⁊ curruca: quē mō cuculum vocāt: places tibi.i.supbis in fortunis tuis: ⁊ beatuȝ te putas aut gratularis tibi: tūc.s.qñ vides cōiugem plorare: ⁊ exorbes.i.sorbēdo exiccas fletū i.lacbrymas illi⁹ labellis tuis. tu inquaȝ lecture.i.ꝗ lecturus es: que.i.qualia scripta ⁊ quot tabellas: adulterorū scȝ si scrinia.i.capse ⁊ ciste: mecbe.i.cōiugis tue adultere: zelotype.i.fingentes se de te zelotypā: retegantť.i.apianť. Sed iacet ⁊c. Nec solū inquit hoc mali est ꝙ occulte mecbenť: ⁊ tñ te adulterij incusent: quinetiā in adulterio deprebēse te obiurgandi ⁊ se purgandi colorē inueniūt: quē ne quintilianus ꝗdem optimus declamator inuenire posset. Ordo est. Sed cōiunt tua iacet. hoc est ponam⁹ ꝙ inuenias eaȝ iacentē in cōplexib⁹ serui aut equitis: ꝗ sup. via aut rō est excusandi eā. o quintiliane optime orator dic: dic sodes (blādiētis iteriectio) i.si audes dic inquā aliquē colorē.i.aliquā rationē qua verisilr posset excusari. Respōdet per fictionem poete ꝗntilian⁹ dicēs. Herem⁹.i.nos oratores dubitam⁹ an possit inueniri ratio. vnde poeta ad mulierē deprebēsam dicit: dic ipsa.i.tu que deprebēsa es. ipa inquit.i.dicit ad virū. Cōuenerat.i.cōueniēs ⁊ bonū visum erat tibi olim: vt tu faceres qꝺ velles: ⁊ accederes ad quā velles me spreta. nec nō: accipiam⁹ duas negationes pro vna: vt sit ⁊ ego nō possem indulgere mihi: q.d. Id equū non est qꝛ si tu placitū tuum fecisti facio iaȝ meū. vel sic: cōuenerat.i.cōuentuȝ ⁊ pactū fuerat inť nos olim cū scȝ aliā plusꝙ me amares: vt tu faceres qꝺ velles necnō.i.⁊ etiā vt ego possem indulgere.i.bonos dies ⁊ mollē delitiosamq₃ vitā dare mihi: licet.i.licitū est permitto tibi. vel licet.i.ꝗuis clames.i.clamādo in vltionē voces ⁊ cōfundas mare celo: sicut irati solēt: tñ sup. ego sum hō.i.psona humana: q.d. sum fragilis: ad libidinē prona: nō possuȝ seccubare semꝑ vt imagines lignee aut lapidee: ⁊ ita si tu tibi indulsisti: sine me mihi quoq₃ indulgere: Nihil est inquit poeta audacius.i.aīosius ⁊ magis temerarium illis deprēsis.i.in adulterio inuentis. Nā deprebēdimus in facto: rescim⁹ post factū: dicit aūt deprensis propter metrum: naȝ deprebensis non staret. Et ipse mulieres sumunt iram atq₃ animos a crimine. id est ꝺm magnitudinem peccati simulant se vltro iratas.

Unde hec mōstra tamē: vel de quo fōte requiris?
Prestabat castas humilis fortuna latinas
Quondā: nec vitijs contingi parua sinebat
Tecta labor: somniq₃ breues: ⁊ vellere tusco
Vexate dureq₃ manus: ac proximus vrbi
Annibal: ⁊ stantes collina in turre mariti.
Nunc patimur longe pacis mala: seuior armis
Luxuria incubuit: victumq₃ vlciscitur orbem.
Nullum crimen abest: facinusq₃ libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad istros
Et sybaris colles: hic ⁊ rhodos: ⁊ miletos
Atq₃ coronatum petulans madidūq₃ tarentum.

¶ Unde hec mōstra tamē. vult poeta ostēdere luxurie causas ꝗ quideȝ romanos inuaserat. Unde scȝ venerint. Vellere tusco. de eo intelligit qꝺ in tusco vico vrbis Romane tractabať sicut ⁊ sericum. Unde Martialis li. xi. ad flaccum ait: Nec nisi pma velit de tusco serica vico: Aut cētuȝ aureolos sic velut era roget. Liuius aūt lib. ij. scribit omisso romano bello porsenam cū pte copiarū filium Aruntē Ariciā oppugnatum misisse: demum amisso duce in prelio hetruscorum ptem exiguam Romaȝ sponte petijsse: ꝗbus locus ad habitēdum datus: quē deinde. Tuscū vicuȝ appellauere. Meminit ⁊ festus Proxim⁹ vrbi. Liui⁹ li. xxvi. scribit ꝙ habito nūcio aduent⁹ Annibalis in vrbeȝ ploratus mulierum non ex priuatis solum domibus exaudiebatur: sed vndiq₃ matrone in publicum effuse cir-

Man.

Tuscus vicus

Annibal vrbi proximus

ea deũ delubra discurrebãt crinib⁹ sparsis arces verrentes nixe genibus supinas man⁹ ad celũ ac deos tendentes: orantesq̃ vt vrbem romam e manib⁹ hostium eriperent matresq̃ romanas ꝛ liberos paruos inuiolatos seruarẽt. Demum Annibal ad tertium ab vrbe roma lapidẽ sup anienem castra posuit: ipse vero cum duobus milibus equitũ a porta collina vsq̃ ad herculis tẽplum: vt vrbis situm exploraret obeq̃tauit: ꝛ cum triduum in aciem vtrinq̃ exercitus ois descẽdisset: certamẽ tempestas diremit: nam quũ in castra redijssent statim serenitas erat. Hinc syllius. lib. xij. de Annibale inq̃t: Nũc aditus lustrat clausas nũc cuspide pulsat infesta portas. Id autẽ Syllius dixit: quoniã Pli. li. xxxiiij. ca. v. de statuis sic ait. Et adeo discrimẽ omne sublatũ vt Annibalis etiã statue tribus locis visant̃ in ea vrbe: intra cuius muros solus hostiũ emisit hastam. Collina in turre volũt collinã portam fuisse q̃ nũc Salaria dr̃: ꝙ p eã sabini salẽ ab mari deferebãt sic dictam vt festus ait. Varro docet Collinã dictã ab varietate colliũ quã quirinalis habuit collis: ea eñ ad quirinalẽ ducebat. Liui⁹ lib. xxvi. scribit: ꝙ in tumultu aduentus Annibalis fuluius flacc⁹ porta capena cũ exercitu Romã ingressus media vrbe p carinas exq̃lias ꝯtendit. Inde ingressus inter exquilinã collinãq̃ portã posuit castra. Ediles plebis cõmeatum eo cõportarũt. Cõsules senatusq̃ in castra venerũt. ibi de sũma reipu. cõsultatũ: Placuit ꝯsules circa portas collinã exquilinãq̃ ponere castra. C. calphurniũ pretorẽ vrbanum capitolio atq̃ arci preesse: ꝛ senatum frequẽtẽ in foro cõtineri: siquid in tã subitis reb⁹ cõsulto opus eẽt. Inter hec Annibal ad anienẽ flumẽ tria milia passuũ ab vrbe castra admouit ꝛc. vt paulo superius patuit. Ex quo pauptas romana perit. Liuius etiã in ꝓlogo suo dixit. Quãto rerum minus tãto min⁹ cupiditatis erat. Nup diuitie auaritiã ꝛ abũdãtes voluptates desideriũ p luxum atq̃ libidinẽ pereundi pdendiq̃ oia inuexere. Vlciscit̃ orbẽ: ac si diceret melius fuisse non supasse totum orbẽ ne romã luxuria occupasset. Hinc: ab vrbe: Fluxit. luxuria. Istros in ipso italie ambitu primos illyrici littoris. Istros esse edocet. Stra. li. vij. Sybaris colles ab achiuis cõditũ oppidum sybaris est: inter duos sitũ fluuios crathidẽ ꝛ sybaridẽ. Eoq̃ excellentie ꝛ felicitatis ea ciuitas excreuit. vt quaternas ꝓximas rexerit gentes: ꝛ quinq̃ ac viginti vrbes suo subdiderit iperio ꝛ cõtra crotaniatas. ccc. hoim miliũ exercitũ duxerit: totam autẽ felicitatem intra dies. lxx. Crotoniate illis interceperunt: adeo delitijs ꝛ luxuria imtẽperantes deffluebãt: vrbe eñ potiti inducto flumine cũcta demerserunt. Auctor ẽ Strabo li. vi. Rhodos in lycia insula: in qua tres vrbes quõdã erãt: lyndos: camyros: lelysos: vt scribit Mela: Solinus addit ꝙ nunq̃ ita celũ nubilũ est: vt in sole rhodos nõ sit. Pli. etiã ait ꝙ rhodos habitata est tribus vrbibus: s; nũc rhodo. Miletos. ionie caput Cadmi oli dom⁹: illi⁹. s. q̃ pmus inuenit prose orationis disciplinã. Soli. c. xxxvij: edocuit. plura tñ Stra. li. xiiij. ꝛ nos li. iij. geor. Hic et rhodos ꝛ miletos. i. ex romanis ẽ luxuria rhodia ꝛ melesiorũ. ij eñ molles euaserãt. Coronatũ. Val. li. ij. de insti. anti. vbi de ciuitate sptanea loq̃tur: scribit ionas pmos vnguẽti coronarũq̃ in cõuiuio dãdarũ ꝛ scde mẽse ponẽde cõsuetudinẽ haud pua luxurie irritamẽta repisse. Petulãs. lasciuũ. Madidũ. propter cõuiuia potus et vnguẽta. Tarentũ. Florus scribit tarentũ calabrie quõdã ꝛ apulie caput positũ in ipsis adriatici maris faucibus: vtq̃ Stra. li. vi. edocet: Amplissime tarentinorũ opes aliq̃n fuere: inde posterioribus annis illecebrosesq̃ inoluere delitie ꝓpter fortunas nimiũ secundas adeo vt plures totius populi ludos festasq̃ celebritates quotannis agerent: q̃ reliquos anni dies eam ob rem in deterius vrbanum regimen ferebatur.

Annibalis hasta in vrbem

Collina porta

Salaria porta

Romani ad portaz collinã ꝯtra annibalẽ

Diuitie quid

Istri

Sybaris

Rhodos

Miletos

Corone conuiuijs

Mense scde

Tarentum

Ascen.

¶ Unde hec mõstra tamẽ. Ostendit causam tãte luxurie vt cognita vitetur. Ordo est. tñ cum licet verũ admirabile tñ sit tot vitia in vna ciuitate esse tu reqris. i. quilibet dubitans reqrere potest: vnde sup. sint vel ꝓuenerint: hec mõstra. i. mõstrosa scelera: que cõtra naturã ꝛ sexũ fiũt et de quo fonte. i. de qua origine. Respondet poeta primũ oñdens causam opposite virtutis sc; pudicicie: q: oppositoꝝ eadẽ est disciplina. ostẽso eñ ꝙ pauptas: labor: vigilia: sobrietas. ꝛ hmõi sint cause cõtinentie patebit ꝙ diuitie: ocium: dormitatio: crapula: ꝛ ebrietas sint cause incõtinentie. dicit ergo sic. Fortuna hũilis. i. modica rerũ possessio: prestabat. i. exhibebat quõdã latinas. i. mulieres in latio: castas: et labor. i. assidua operatio: nõ sinebat. i. pmittebat: tecta pua. i. humiles domos: cõtingi. i. polui vitijs: ꝛ somni breues: ꝛ manus mulierũ dure ac vexate: i. exercite vellere. i. lanitio: tusco in tuscia nascẽte: et annibal dux carthaginensiũ ꝛ inimicus romanorum: proximus vrbi. s. rome. et mariti stantes. i. excubãtes in turre collina: nõ sup. sinebãt parua tecta cõtingi vitijs: sed nos patimur nunc mala. i. incõmoda: longe. i. diuturne pacis: p quam ociũ et sopor ꝛ ex illis luxuria producta sunt: vnde seq̃tur luxuria seuior. i. nocẽtior: et imanior armis. i. bellis: incubuit. i. inuasit ciuitatẽ: vnde icubatores dicunt̃ tyrãni qui occupãt regna alie

na:et luxuria vlciscitur orbē.i.mundū victū a romanis.i.facit vltionē pro mundo victo:q2 vincit victores. Nullum crimē et nullū facinus libidinis abest romanis scilꝫ:ex quo sup.tpe.i.post quod tempus paupertas romana perit.i.peryt(est em̄ sincopa vt docet vltima syllaba que ideo producitur) Et crimen libidinis et luxurie fluxit hinc.i.a romanis ad istros.i.illos pplos in extremis oris italie p̄mos illirici littoris. Et colles sybaris illius ciuitatis inter duos fluuios ab achiuis cōdite:⁊ maxime opulētie atqꝫ luxurie.et hinc ē sup.rhodos.i.luxuria rhodioꝝ. Si dixeris hic luxuria fluxit ad rhodos:malus erit versus:q2 in accusatiuo vltima ꝓduceret̄:⁊ si deposueris et:vt sit hinc rhodos:iam prima cōtra cōsuetudinem ꝓducit̄.vnde Hora.in carmi. Laudabūt alij clarā rhodon ⁊ mytilenē. Et Lucanus lib.viij. Claráqꝫ relinquit Sole rhodon.vbi clara vocatur sole:ꝓpter dictū solini a Mancinello recitatū. Possumus ergo hic legere. Hinc ad rhodon ⁊ miletos:faciendo spōdaicū versum quē Iuue.sepe facit:aut vt Hora. Hinc ad rhodon et mitylenē.et forte ita scriptū reliq̄t:q2 tamē codices habēt:hinc ⁊ rhodos legamus sicut occepimus. Et hinc ē sup.rhodos.i.luxuria rhodi:⁊ myletos luxuria mileti:⁊ tarentū coronatū.id est inter potādū coronis ornatū:⁊ petulās.i.lasciuum:et madidū.i.vinovnguētoqꝫ diffluēs

Man.

Prima peregrinos obscena pecunia mores
Intulit:⁊ turpi fregerunt secula luxu
Diuitie molles:quid enim venus ebria curat?
Inguinis ⁊ capitis que sint discrimina nescit.
Grādia que medijs iam noctib⁹ ostrea mordet:
Cum perfusa mero spumant vngenta falerno:
Cum bibitur concha:cum iam vertigine tectum
Ambulat:⁊ geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc ⁊ dubita qua sorbeat aera sanna
Tullia:quid dicat note collactea maure
Maura pudicitie veterem cum preterit aram:
Noctibus hic ponunt lecticas:micturiunt hic
Effigiemqꝫ dee longis siphonibus implent:
Inqꝫ vices equitant:ac luna teste mouentur
Inde domos abeunt:tu calcas luce reuersa
Coniugis vrinam magnos visurus amicos.

¶ Prima.pro primum. Peregrinos.externos ⁊ īpudicos dixit em̄ supius saty.iij.iampridez in tyberim syrus defluxit orōtes ⁊ linguā ⁊ mores ⁊ cum tibicine chordas obliquas:necnō gētilia tympana secū vexit:⁊ ad circum iussas ꝓstare puellas. Obscena mala ⁊ imunda. Molles mollicié causantes. Ven⁹. Cicero i li. de.n.d.sic:Que autez dea ad res oēs veniret venerē nostri noiauerūt.atqꝫ ex ea poti⁹ venustas q̄ ven⁹ ex venustate. Ven⁹ ebria Ebrietas hoīs mētem mutat ac furorē gignit:tūc animi sacreta ꝓferūtur:solem orientez non vident:ac min⁹ diu viuūt. Hic pallor gene pēdule:oculoꝝ hulcera tremule man⁹ furiales sōni:⁊ inquies nocturna. Premiūqꝫ summuz ebrietatꝭ libido portētosa ac iucūdū nefas. Postera die ex ore halit⁹ fetidi:ac fere rerū oīm obliuio morsqꝫ mēorie:⁊ bibēdi cōsuetudo auget auiditatē. Tergilla Cicerōi Marci filio binos cōgios simul haurire solitū obijcit. Sꝫ nimirum hāc gl'iam auferre Cicero voluit īterfectori pr̄is sui.M. Antonio. Is ei an̄ eū auidissime appēhēderat hāc palmā edito ēt volumie de sua ebrietate.h̄ ⁊ plura Pli.li.xiiij. Hora.qꝫ li.i.ep'la ad Torquatū sic: Quid nō ebrietas designat opta recludit. Spes iubet eē ratas ad p̄lia trudit inermē. Solicitꝭ animis on⁹ eximit:ac docet artes:fecūdi calices quē nō fecere disertū. Inguinis:vulue. Capitꝭ:oris. Discrimīa.differētie. Que mulier. Ostrea.pisces in cōcha degētes. Perfusa:corpori sparsa. Spumāt:sudant. Mero.puro. Phalerno.optio vino.de q̊ supius ibi vlmosqꝫ phalernas. Cōcha.amplo vase. Vertigine gyro volubilitate. Quū iā v̄tigine tectū ābulat. Alexāder aphrodise⁹ scribit in ꝓble. Ebrios cūcta v̄tiginosa videre:qm̄ ex multo vino p'ima fit exhalatio spūs euaporātis ad cerebrū:qui cū distrahi nequeat ante concoctionē:vniuersum cōcutit ⁊ circūuertit cerebruz ⁊ ita cōuersus ꝓ videndi neruum ⁊ pupillam euadit ad ea que videntur. Geminis lucernis scribit idem Alexander aphrodiseus circa principiū in ꝓble.q̄ aliqui valde ebrij dupla vident:

Venus

Ebrietas q̄d

Ebrioꝝ visio

quoniã ex multa humiditate oculorũ repleti musculi plus aut minus: et molles effecti atq̃ contracti: diuertũt atq̃ distrahũt oculos: alterũ quidẽ sursum: alterũ vero deorsum: proinde supest vt oculorũ radij non in eũdem pariter locũ proferãtur. sed in distantes locos ⁊ corpora: atq̃ ita vterq̃ oculus sua spectãs: duplã efficit visionem. Exurgit: exurgere videtur. I nunc et dubita: Arguit mõ mulieres fellãtes ⁊ cũnilingas. Sorbeat aera: respiret occupato ore. Sanna: querela ⁊ sonitu narium. Collactea: eodẽ lacte nutrita dicitur. Collactanea vero eisdem mammis. Collactea: mulieris propriũ hic. Maure: ancille sue. Pudicitie veterẽ arã: Docet Festus ꝙ plebeie pudicitie sacellũ rome vt sacra cetera colebatur. Hic: ad aram pudicitie Siphonibus: Siphones tibie dicũtur a sono vocis si si si: vt quidã aiũt. Hinc Juuenalis hoc inquit: ob mingen-

Siphones di sonitũ. Dicũt alij esse tubos: id est canales quosdã per quos emittitur aqua. Hinc Juuenalis Vesice meatꝰ ꝑ quos vrina exit Siphones appellauit. Siphonũ vero figurã. Seneca li. ij. questionũ naturaliũ ostendit his verbis. Solemus duabꝰ manibꝰ accipere interiũctis: ⁊ compressa vtrinq̃ palma in modũ siphonis exprimere. Et Plinius li. v. epistola ad Apollinarẽ sic ait. E stibadio aqua velut expressa cubantiũ pondere siphũculis effluit: cauato lapide suscipitur. ⁊c. Luna teste: putãtes enĩ ille non videri: a luna tamẽ cõspiciũtur. Calcas vrinã: quã scʒ emiserat: nã dixit micturiũt hic. Magnos amicos: nobiles ⁊ diuites qui ad templa cõfluũt.

Ascen. ¶ Prima peregrinos. Ostẽdit q̇d castitatẽ ꝑstitit: nũc q̇d eã expulit docet: dicẽs ꝙ pecunia: ⁊ rerũ copia: quã ociũ ⁊ inde luxus cõsecutꝰ est. Ordo est. Pecunia obscena. i. que obscenos facit: vel q̃ sceno obuoluta est dũ e visceribus terre extrahit̃: fit enim vt dicũt sancti: et luto indurato.

Epithetorum natura Sed melius est dicere epithetũ ab effectu. Nã poete diligẽtes epitheta pro locis accõmodant qđ priusq̃ pergã latius in hoc exemplo declarabo. Meminerimꝰ ergo tripliciter solere apponi epitheta. i. adiectiua siue apposita: aut ad discretionẽ faciendã. vt tertio Eneid. Et phrigie molimur mõtibus ide: ad excludendã idã cretẽsem. Aut ad perpetuã rei naturã significãdã sic celũ profundũ ⁊ mare veliuolũ. ⁊c. a vergilio dicũtur. Aut ab effectu: vt mors frigida: frigus pigrũ. ⁊c. ab eodẽ dicũtur. Hic ergo aut perpetua pecunie natura est: vt obscena sit: q2 ceno extrahit̃: aut (qđ potius) credo epithetũ eius ab effectu pro loco datũ est. Nã in prima satyra vbi ostẽdit ꝑ delatores amore pecunie multoꝝ funera procreari: dixit ⁊ si funesta pecunia tẽplo nõdũ habitas. Hic vero vbi docet ꝙ obscenã vitã induxit: obscenã vocat. Virgiliꝰ aũt in tertio eneid. cõsiderãs duo: alterũ ꝙ amore pecunie filiꝰ priami occisus esset ⁊ fides violata execrabiliter. alterũ ꝙ nulla res ad immania scelera tã cogat q̃ fames extrema: q̃ etiã in ꝑpria mẽbra seuire nõnũq̃ subegit: dicit: q̇d nõ mortalia pectora cogis auri sacra fames. Sacra dixit. i. execrabilis: sicut sacer ignis dicit̃. Pecunia igitur obscena. i. ꝑ quã vita obscena orta est romanis: intulit in vrbem scʒ: prima. i. ſm mãcinellũ primũ: vel reuera prima. i. ante oẽs alias res: q2 potuerũt plures res mores externos intulisse: vtpote cõmerciũ peregrinoꝝ: frumẽti viniq̃ copia aliũde aduecta. lõga apud externos mora aut belli aut negociatiõis grã. Tediũ asperioris vite: ⁊ desideriũ indulgẽtioris ⁊ multa alia. Jdeo dicit ꝙ pecunia prima intulit peregrinos: id ẽ externos ⁊ ob id barbaros ⁊ ineptos mores: et diuitie molles: id est molles facientes: nã pauptati assueti duri dicũtur. vnde dictũ est: dardanide duri ⁊c. post lõgã scʒ fugã ⁊ varios labores: est ergo etiã epithetũ ab effectu: q2 molles efficiũt: fregerũt. i. corruperũt secula. i. ea tp̃a quibus creuerãt: turpi. i. fedo luxu. hoc est vestiũ: ciborũ: et ceterarũ rerũ sup̃fluo vsu. quid enĩ curat venus. i. luxuriosa mulier. i. ip̃a luxuria: ebria. i. ebrietate adiuta: q. d. nihil: q2 nescit que sint discrimina. i. q̃ sint differẽtie inguinis. i. mẽbri genitalis ⁊ capitis. i. oris hoc est tã facile inguen q̃ caput denudat: vel sicut os vino ita genitalia libidini exponit: deniq̃ non plus reuerentie capiti q̃ genitalibus exhibet. ea scilicet que mordet iam noctibus supple existẽtibus medijs: grandia ostrea: que venerẽ prouocãt: cũ scilicet. i. quando vnguẽta perfusa mero. i. puro: falerno: id est vino salerni mõtis: spumãt: id est efferuẽt: quia vt dicit Hieronymus. Venter mero estuans facile despumat in libidinẽ. et cum: id est quãdo bibitur scilicet ab oĩbus illic existẽtibus: concha: id est amplo vase: et cum tectũ: id est summitas domus ambulat: id est ambulare videtur: vertigine: id est propter vertiginẽ: id est capitis ebriosi gyrationẽ: et cum mensa exurgit: id est exurgere videtur cum lucernis geminis: id est que videntur gemine cũ singule sint. Et postq̃ videas rome tantã immodestiã ⁊ tantos excessus in cibo ⁊ potu dicit poeta figurate precipiẽs qđ fieri non debere innuit sic. J: hoc est vade ⁊ dubita. quasi dicat nisi stolidꝰ ueris nõ dubitabis: sed facile ꝑcipisces qua id est quali. sanna: id est nariũ sonoritate: tullia fellatrix illa seu cũnilinga: sorbeat: id est auide inspiret et recipiat per nares aera: id est aerẽ: dum os in fedo illo ope occupatũ habet: et q̇d: id est

ꝙ libidinosum verbū collactea illa mulier vel tullia collactea:id est que simul est lactata cū maura:dicat maure.illi mulieri:quia tamē nomē a patria deductū videtur:ideo multi volūt ꝙ maura sit nomen ancille:et collactea propriū matrone.sed nō cōuincit quia galla etiā patriū videt᷑ ⁊ tamē matronis cōuenit:preterea dicit note qd de ancilla nō diceret:note ergo:id est familiari: vel per crissationē cognite:cū:id est quādo maura preterit.i.pertransit veterē arā pudicicie:qd iterū probat non esse ancillā quia ancille domi diceret. Quid aūt dicat ostendit ex eo qd faciūt ad arā pudicitie dicens. Matrone sup.ponūt hic:id est apud arā pudicitie:noctibus.i.tempore nocturno:lecticas in quibus se reponāt:et micturiūt:id est cū pruritu mingūt hic.⁊ implēt effigiem.i.simulachrū dee:longis siphonibus:id est sonitibus mingētiū mulierū lōgo tpe duranti bus:vel meatibus vesicarū suarū quibus ad micturā vtūtur:quasi siphonib⁹ longis:id est canalibus qui ⁊ tubi dicūtur per quos aqua emittitur.⁊ equitāt crissando in vices:id est vicissim:dū se mutuo subagitādo fricāt. Unde tribades greco vocabulo a martiale dicūtur ⁊ monētur: id ē agitātur luna existēte teste.i.tpe nocturno cū a nemine preterꝙ a luna se videri putāt:inde. id est ex tali cōfrictione(id enim dicitur licet valla neget) seu crissatione per quā semē emiserūt: abeūt domos ad maritos scꝫ suos:et tu qui marit⁹es visurus.i.qui surgis vt visas magnos amicos.i.diuites et potentes:iam luce reuersa.i.tpe matutino:calcas.i.pedib⁹cōculcas fm mancinellū vrinā cōiugis:quā dimisit in templo:ad qd noctu sole mulieres cōueniūt interdiu etiā viri:vnde dicit ꝙ calcas vrinā visurus amicos in templo. Dictū em̄ est micturiūt hic. Idē fere dicit Georgius Valla:sed lōge subtilior ⁊ textui magis quadrās est sentētia Calderini sic dicētis Tu calcas vrinā cōiugis.i.cū vis surgere ad salutādos diuites amicos:tu forte vis prius coire cū vxore:sed nihil spermatis in ea reperis. Nā exhausit lūbos nocturno tpe cū alijs mulieribus Tu igitur tm̄ calcas eius vrinā ⁊ nō sperma. Hec ille.quibus obstat verbū calcas qd a calcibus quib⁹coit⁹nō fit mirū deducit᷑. Unde mea sentētia est: tu visur⁹.i.dū prima luce surgis vt visas ⁊ salutes magnos amicos q̄ sportulā dāt calcas vrinā cōiugis:quā ebria ⁊ prurigine ardēs ex crissatione preterita dereliq̄t ante lectū tuū ad quē se ex sacris recepit.

Nota bone secreta dee:cum tibia lumbos
Incitat:et cornu pariter vinoqꝫ feruntur
Attonite:crinemqꝫ rotant vlulante priapo
Menades:o quantis tunc illis mentibus ardor
Concubitus:que vox saltante libidine:quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita laufella corona
Prouocat:et tollit pendentis premia coxe.
Ipsa medulline frictum crissantis adorat. 319
Palmam inter dominas virtus natalibus equat
Nil ibi per ludum simulabitur:omnia fient
Ad verum:quibus incendi iam frigidus euo
Laomedontiades:et nestoris hernia possit.

¶ Nota bone secreta dee: portentosam mulierū lasciuiā arguit:quā in bone dee templo admittebāt. Nota:sunt scꝫ.preterea de bona dea.latius vide satyra secūda. Multa etiā in Plutarcho de vita cesaris. Secreta dee:scribit Macrobius horū sacrorū ritū occultiorē fuisse:dūqꝫ dee ipsi sacra celebrarētur:vt Plutarchus scribit in cesare:neqꝫ eo virū accedere:neqꝫ domi adesse fas erat. In eis sacrificijs ipē inter se mulieres multa orphicis consentanea facere tradebātur:ibi maxima sacrorū pars noctu peragebatur ꝓmiscua sonis ⁊ cātibus iocca longasqꝫ exercebant vigilias: Diximus ⁊ plura in satyra scđa. Tibia lumbos:scribit em̄ Plutarchus: ꝙ sonis ⁊ cantibus promiscua ioca lōgasqꝫ exercebāt vigilias in sacris bone dee. Lūbos incitat: in lumbos em̄ libidinis sedes est Hinc Persi⁹. Quū carmina lūbū intrant. Cornu:sonāte scꝫ. Uinoqꝫ in sacris em̄ bone dee vino vtebāt.qd nō suo noīe lac nūcupabāt. Uas aūt mellariū noīabat᷑. Auctor ē Macro.li.pmo sat. Crinem sparsum:scilicet bacchantū more. Rotāt:circūducūt. Ululante priapo: resonāte priapo:eum siquidē clamando sepius nūcupabant:Dixit Plutarchus mulieres inter se multa bacchanalibus similia fecisse in his sacris. Et Herodotus libro primo scribit ꝙ in bacchanalibus

Man. Bone dee sacra

Lumbi

Bone dee lac.

Bacchanali

statuas cubitales e neruis cōpactas femie circūferebāt ꝑ pagos. Mētula que fere instar erat
reliqui corporis innuente ⁊ tibia preeūte: quā femine bacchum canentes sequebantur. Mena
Menades des: dicūtur a menome qđ est insanio: hinc furiose seu insane mulieres ille dicebantur que bac
chi sacra capillis sparsis: hincinde cursitabant. O quātus: exclamatio est. Que vox: quanta vox
Saltante: exiliente. Libidine: tentigine seu priapo: Nam vt dixit Herodotus ferebātur statue
mentula innuēte dum bacchanalia celebrabant: quibus quidē bone dee sacra maxime cōuenie-
bant. Laufella: de hac eadē meretrice. Martialis libro tertio meminit: appellatqꝫ fatuā. Pro
uocat: ad libidinē scilicet: solebāt eñ alique cū alijs mulieribus venerē exercere. Hinc Martia
lis libro .ij. ad Bassam tribadē ait. Inter se geminos audes cōmittere cūnos: Mentiturqꝫ vi-
Tribas rum prodigiosa venus. Tribas aūt mulier alias subagitans a Tribo qđ est tero frico. Martia-
lis libro septimo in Philenem ait. Pedicat pueros tribas philenis. Et tentigine senior mariti
Undenas vorat in die puellas. Et paulo inferius iterū ait. Ipsarū tribadū tribas phileni. Re
cte quā futuis vocas amicā. Tollit: tanqȝ victrix. Pendētis coxe: id est sublate: que nanqꝫ subit
coxam eleuat. Martialis libro .xi. de leda ait. Protinus accedunt medici: mediceqꝫ recedunt:
Tolluntur qꝫ pedes: o medicina grauis. Frictū: fricationē: pruriginē: tētiginem. Crissantis. ap-
Adoro te se motantis dum futuitur: de quo latius sat. ij. Adorat: fricando eñ incūbit tanqȝ adorās. Est
Oro aūt adorare ab oro quod est ore precor: ⁊ tamē adorare sine ore hoc est sine voce fit: nō sine plica-
Natales tione genuū ⁊ gestu corporis. Palmā: victoriā. Dominas: ipsas feminas victrices. Uirtus. po-
tentia libidinis. Natalibus: id est nobilitati: ea enim nobilior etiam habetur que potētior est in
libidine. Natales aūt significant generis nobilitatē auctore etiā Diomede: vel equat palmā na
talibus: id est ita celebrant pari letitia palmā illam: ac si natales celebrēt in quibus maxime ex-
Herula ultabant. Nestoris hernia: is apud Ouid. libro octauo met. inquit. Uiri annos bis centū. Nūc
tertia viuitur etas. De quo latius dicemus ĩ satyra .x. Hernia: Testiculorū tunica interdū vel ex
morbo primū inflammatur: deinde postea pōdere abrumpitur: vel ex ictu aliquo protinus rūpi
tur: tum pondere eo deuoluitur aut omentum aut etiam intestinū: id vitium cōmuniter apud
nos hernia dicitur: vt scribit Celsus libro septimo.
Ascen. ¶ Nota bone secreta dee ⁊c. Ad grauissima mulierū scelera progredit: que contra naturā in
locis sacris cōmittebāt. Ostendit aūt in ea re se satyricū esse: nā olim cū satyre agerētur intro-
ducti erant dij siluestres quos satyros vocāt: qui cū essent lasciui ⁊ petulci gaudebāt turpissima
queqꝫ scelera exprobrare. Ceterū honestis ⁊ pudicis auribus ea res indigna est. Nam licet ideo
recitantur huiusmodi peccata vt vitent: tamē facilius vitari possunt ab ijs qui ea non legunt:
neqꝫ in legendis occupatos habēt animos. habent eñ ipsa carnalia vitia occultū venenū quod
dū vitādū predicatur penetrat: quocirca paucis rē ab alijs explanatā percurrā. ¶ Ordo est. Se-
creta sup. sacra que olim secrete cū omni scelere fiebāt bone dee: sic vocate: sunt sup. nota. i. ma-
nifesta modo: postqȝ fescēnia mulier hispana, pdidit ac indicauit: vel nota sunt secreta bone dee
id est nos scimus qualia sint: q2 scelestissima: cū. i. quando tibia qua in sacris vtendū erat: sed ipe
ad libidinē abutebātur: incitat. i. cōmouet ad libidinē: lūbos in qbus est libido maxime in viris
et cū mulieres feruntur id est agitantur cornu et vino. i. quando more bacchantiū post potum
cornu inflant: et ad sonū eius agitantur: et cū ipse menades. i. furiose mulieres quasi baccho sa
crificātes que furorē simulabāt rotant. id est in gyrum voluunt: crinem id est capillos suos disso
lutos et hoc priapo illo deo hortorū et fertilitatis: quē sub specie membri virilis colebant: hulu-
lante id est cum hululatu resonante: non ꝙ deus sit vlulans: sed ꝙ nomen eius dum inuocatur
a mulierib' hululatū citet. O qȝtus: id est qȝ vehemens: quasi dicat vehemētissimus ardor cōcu-
bitus inest supple tunc quādo imago priapi portatur a potis mulieribus ⁊ eius nomen innoca-
tur. que id est qualis vox: quasi dicat lasciuissima: ⁊ hoc libidine id ē tentigine: vel libidinis deo
saltante id exiliente: vel nutāte dū sic motatur a mulieribus. qȝtus id est qȝ magnus est supple il
le: id est notissimus. torrens id est subito inūdans riuus seu fluxus: veteris meri: id est vini vix
in vrinā cōuersi: ⁊ fluentis per crura mulierū madentia: hoc est ꝙ abunde putas per impatien-
tiā libidinis in ea tripudiatione vrina emittitur ab illis potis mulieribus: Laufella: matrona
illa infamis: prouocet ad certamen zodomitice libidinis: ancillas lenonum: id est prostitutas: ⁊
hoc corona posita: id est cōstituta victrici: vel corona pāpinea qua in sacris vtebātur posita. i. de
posita: sed prior modus propter sequētia prestat: ⁊ tollit. i. aufert vt victrix: premia: id est premia
tionē scz coronā constitutā: coxe: id est femoris pendētis: id est quā artificiose pendēdo premiū
meruit: inferior eñ. i. succūbēs: supiorē hoc est incūbētē sublimi coxa vt dicit Calderin' excepit

Et ipsa Laufella: Adorat.i.ſm Calderinū et Mancinellū fricando ꝛ incūbendo:et genua apte diſponēdo peragit.Uel ſm Beor.val.adorat.i.laudat ꝛ colit tāꝙ rem diuinā. vt vero ſententiā meā dicā.Species ſm Uallā adorare eſſe motu corpis:vt genuū flexione aut nutu capitis bono rem exbibere:vnde crucē dñi inquit prudētes adorāt:ſatui orāt.Senſus aūt poete eſt ꝙ dū lau fella eſt incūbens:tūc ipa eſt victrix:ſed ſuccūbēs fateť ſe victā a medullina q̄ tā artificioſe incū bit vt frictū eius adoret.i.venereť totius corpis agitatione.Ordo igiť eſt.Ipſa laufella tribas ꝛ incubatrix peritiſſima:adorat.i.ſupplex venerať.toto corpe frictū.i.cōfricationē medulline. illius matrone:criſſantis:id eſt apte dū incubit ſe motātis:virtus.i.conſtātia ꝛ potētia criſſan-di:equat.i.equiparat:eque laudatā facit:palmā.i.victoriā in tali certamine:natalib⁹.i.generoſi tati ꝛ nobilitati generis quā ꝙ alto loco nati ſumus obtinemus:caret aūt dictio natales ſic ſin-gulari.Equat dico inter dominas:id eſt potētes matronas. Nil ſimulabitur.i.effingetur ibi ad ludū:id eſt ſimulacbrū libidinis:omnia ſup.opera illa carnalia:fient ad verū:cū vero coitu:qui-bus laomedontiades.i.priamus laomedōtis filius:frigidus euo.i.ſenio:poſſit incendi.i.inflā-mari ad libidinem:et quibus bernia.i.ſacculus teſticuloꝝ neſtoris:id eſt illius viri: qui ſm Ho merū iam tertiā etatē vixerat:boc eſt mentula eius ꝙuis ſit pre ſenio iam ita contracta:vt ber nia:id eſt ſacculus ille laxior effectus emineat poſſit incendi.

Tunc prurigo more impatiēs:tū femina ſimplex
Et pariter toto repetitur clamor ab antro.
Iam fas eſt admitte viros.dormitat adulter?
Illa iubet ſumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil eſt ſeruis incurritur:abſtuleris ſpem
Seruorum:veniet conductus aquarius:bic ſi
Queritur:et deſunt boīes:mora nulla per ipſam
Quo minus impoſito clunem ſubmittat aſello.
Atqꝫ vtinā ritus veteres:et publica ſaltem
His intacta malis agerentur ſacra:ſed omnes
Nouerunt mauri:atqꝫ indi:que pſaltria penem
Maiorem ꝙ ſint duo ceſaris anticatones
Illuc teſticuli ſibi conſcius vnde fugit mus
Intulerit:vbi velari pictura iubetur
Quecunqꝫ alterius ſexus imitata figuram eſt.
Ecquis tūc boīm cōtēptor numinis:aut quis
Sympuuium ridere nume:nigrumqꝫ catinum
Et vaticano fragiles de monte patellas
Auſus erat?ſed nunc ad quas non clodius aras.
Audio quid veteres olim moneatis amici.
Pone ſeram.cobibe:ſed quis cuſtodiet ipſos
Cuſtodes?cauta eſt:et ab illis incipit vxor.

¶Tūc prurigo: libido arrectio Tū femina ſimplex:libidinis fu-rore imprudens:binc ſimpliciter et apte vocat adulterū. Mar.li. x.pueros ſimplices vocat dicens Ludi magiſter parce ſimplici tur be.non enim prudētes ſunt pue-ri. Antro:tēplo propter clamorē ꝛ inpudicitiā dixit antrum. Ad-mitte:ſcilꝫ tu cuſtos mulier. Dor mitat adulter: indignatur muli-er ꝙ nullo pacto veniret aliquis Iuuenē:aliquā puellā. Propera-re:ſcꝫ accitum viros. Cucullo:ne cognoſcatur. Quominus:vt non Publica ſacra. Bone dee nanqꝫ ſacra pro populo fiebāt.vt ſcribit Seneca in epſa.lxxxviij. De qua latius videto in ſatyra.ix.ibi ſcilꝫ pro populo faciēs. Publica ſaltē priuata em̄ ꝛ ſpecialia ſacra ſi cor rupta eſſent ꝛ impudica min⁹ma li eſſet. Pſaltria:dicebať illa que ſectaretur amaretqꝫ biſtriones. a pſallo qđ eſt canto.bic autē Clo dius intelligitur. Scribit enim Plutarcbus in vita ceſaris Clo-diū aſſumpto pſaltrie amictu ap-paratuqꝫ illo in domū ceſaris in-greſſum fuiſſe nocturno tempo-re dum ibi pompeia ceſaris vxor bone dee ſacra celebraret. Hinc et inferius ait:ſed nunc ad quas non Clodius aras? Penē.i.pria-pū.penē caudā vocabant:vt ſcri-bit Feſtus: diciť aūt a pendēdo. Anticatones: id eſt pugillares: membrani:replicati: et teretes.

Man.

Pſaltria

Penen

Anticatones

Duos aũt anticatones reliquit cesar: quos Suetoniꝰ scribit eũ fecisse sub tp̄s mutinensis p̄elij
De q̄bus latius Plutar. in cesare: scribit em̄: Cesarem aduersus defunctũ iam vita Catonem li-
brũ edidisse. Indignatũ q̄m̄ Cicero catonis laudationē scripserat: Cui operi nomē catonis idi
derat: Itaq; multa in catonē crimina obiurgationesq; cesar cōplexꝰ est. Qui liber inscribebatur
Anticato. Illuc. in edē bone dee. Mus. nō em̄ maribꝰ ibi inesse licebat. Nã in sacris bone dee
Auctore Seneca in ep̄la. xcviij. ita submouebãt oēs viri vt picture q̃ masculoꝝ aialiũ ꝯtegerē-
tur: videto tñ latiꝰ in sat. ix. ⁊ Plutar. in ꝓbl. scribit sacrũ flore quã bonã deã noiant fieri solitũ
a castis ac puris mulieribꝰ: nō solũ enim viros excludebãt cũ solēne sacrificiũ facerēt: sꝫ q̄cquid
masculũ eēt domo exigebãt. Alteriꝰ. i. virilis. Tũc pauptatis. s. tpe. Cōtemptor. s. erat. Sim
Simpuuium puuiũ. i. calicē: erat em̄ vas ꝑuũ nō dissimile ciatho: quo vinũ in sacrificijs libabat. vnd̄ ⁊ mulie
res rebꝰ diuinis dedite simpulatrices dñr. Qd̄ festꝰ scribit. Varro aũt docuit q̄ vinũ sumebant
Simpulum minutatim a sumēdo Sumpulũ noiauerũt. In antiquo Juuenalis textu. Sipuuiũ le. Et pli. li.
xxxv. c. xi. sic ait. In sacris q̄dē ⁊ iter has opes nō murrinis christallinis ve: sed fictilibꝰ ꝓlibat.
Sipuuijs innocētius Nume. eo ei tpe fictilibꝰ ꝓlibabat vt diximꝰ. Vaticano mōte. vbi fictilia
fiebãt. Mar. li. i. In vaticanis ꝯdita musta cadis. Vaticanꝰ coll' appellatꝰ inq̄t festꝰ: q̄ eo potiꝰ
Vaticanus sit po. ro. vatũ respōso expulsis hetruscis. Gelliꝰ ṽo li. xv. c. xvij. inq̄t. Et agrũ vaticanũ ⁊ eiusdē
agri deũ p̄sidē appellatũ accepimus ab vaticinijs: q̄ vi ac instinctu eiꝰ dei in eo agro fieri solita
eēnt. sed. M. Varro vaticanũ deũ penes quē eēnt vocis hũane initia appellatũ scribit a vagi-
tu q̄m̄ pueri simulatq; pti sunt. eã primã vocē edũt: q̄ p̄ma in vaticano syllaba ē. Idcircoq; vagi
re dr̄ exprimēte ṽbo sonũ vocis recētis. Nũc: in diuitijs. s. Clodius. is em̄ in domũ Cesaris vbi
sacrificabat bone dee ingressus est ꝓ pōpeia cesaris vxore: de quo late Plutar. in cesare: ⁊ nos
plura sat. ij. ibi Clodiꝰ accuset mechos. Cauta ē: ⁊ ab illis incipit vxor: Hinc ēt naso lib. iij. de
amoribꝰ ait. Dure vir iposito tenere custode puelle. Nil agis igenio queq; tuēda suo ē. Si q̄ me
Castitas mulierum Ascen. tu dēpto casta est: ea deniq; casta: vt huaris corpꝰ: adultera mens est: Nec custodiri ni vellit vlla
pōt: Nec mentē seruare potes licet oia claudas: Oibus exclusis intus adulter erit.

¶ Tũc prurigo more impatiēs ⁊c. Loquit de eadē re: videlꝫ de libidine ad quã excitat dũ sa
cra bone dee iter se tpe nocturno agũt ¶ Ordo ē. Prurigo. i. tētigo icitatio libidinis est impati
ens more. i. pati nō pōt dilationē: tũc. i. q̄ñ sic ꝓuocate sũt ꝑ ebrietatē tripudiatōez: priapi inuo
cationē ⁊ ꝯtactionē ⁊ sũmopē ꝑ crissationē: tũc est sup. q̄libet feīa sinplex. i. ẜm cōmētarios im
prudēs: nō simulata sꝫ fatua: nesciēs libidinē suã tegere. vel simplex feīa. i. ꝯfitēs se feminã eē
⁊ nihil virile agēs: sed virũ desiderãs. Et clamor repetit. i. iterat ꝑiter. i. sil' ab oibꝰ in toto antro
ad qd̄ crissature ꝯuenerãt. Clamor aũt erat huiusmōi ad sacerdotē mulierē custodē neq; vir ac
cedat obseruantē: q: Oui. dicit. Sacra bone maribꝰ nō adeũda dee. Admitte iã: q̄si pacts̄ sacris
viros: est ei fas. Adulter solitꝰ venire in fine sacroꝝ ad nos: Ubi sup. morat mō: dormitat? Illa
i. vna ex eis sic ipatiēs: iubet ꝑ ancillã iuuenē ꝓperare. i. celerit venire cucullo sũpto. ne cogno-
scat: ⁊ si nihil est sup. iuuenũ. i. si ancilla nō pōt inuenire iuuenē ꝑatum coire cũ dña. incurrit. i.
icursus fit a dña huis. i. in huos: q̄bꝰ vis infert vt coeãt: ⁊ si sup. abstuleris spē huoꝝ. i. dixeris ser
uos occupatos eē in rebꝰ dñi: nec tũc inueniri posse quēq; qui futuat: aquariꝰ. i. solitus mercede
ꝯstituta aquã inferre cōductus ad venerē ꝑagendã: veniet ad dñam: ⁊ si hic. i. aquariꝰ queritur
i. nō possit facile repiri: ⁊ si hoies cuiusq; cōditionis sint desũt: nulla mora. i. nulla dilatio ē sup.
ꝑ ipam. i. q̄ptum est i ipa dña hoc est: si iueuiri posset: quo. i. vt: minꝰ. i. nō sũmittat. i. suppōat: asel
lo clunē: vt ab asino subagitet. Atq; vtinã inq̄t poeta veterũ ritꝰ sacroꝝ. s. a maioribꝰ romãis vt
a numa istituti: ⁊ nō ꝑegrini vt bacchanaliũ aut sacroꝝ bone dee: quos luxuria romana a grecꝭ
accepit: ⁊ saltē publica sacra. i. q̄ fiunt ꝓ salute reipu. agerētur intacta. his. i. hmōi malis. id sce-
leribꝰ. sed oēs mauri atq; indi nouerunt: q̄. i. qualis psaltria. i. mulier instrumētis musicis in sa
cris psallēs: q̄ inquã: q: vir videlicet clodius ⁊ nō mulier: itulerit illuc id est in edem bone dee
vel vbicũq; sacra bone dee fierēt: q: clodius in domũ cesaris in habitu psaltrie ingressus est: in
tulerit ergo illuc. i. in illum locũ: vñ a quo loco: mus cōscius sibi testiculi. id est sciens se testicu
los virilis sexus hr̄e fugit: intulerit dico: penē. i. caudã virilē: maior ē q̄p sint duo anticatones cesa
ris. id ē libri quos cesar anti. id ē cōtra cathonem scripsit qui sane magni erant ⁊ affectate vtit
hac compatione vt manifeste clodium notet. non sine taxatione cesaris: ⁊ intulerit etiam illuc:
vbi pictura. quecunq; imitata est figuram alterius id ē virilis sexus iubetur velari. id est occul
tari vt Seneca quoq; attestatur. Ecquis id est en quis. q. d. nullus hominum erat sup. tunc id ē
apud maiores romanos cōtēptor numinis. id est diuinitatis. aut quis erat tunc ausus ridere
id est irridere sympuuium idest modicum calicem: nume? quasi dicat nullus.

id est quo Numa in sacris vsus est:⁊ vti instituit. Geor. Val. legit nõ sympuuiũ aut sympulũ:sed vel sympiniũ a sympino verbo greco qđ est simul bibo:vel sumpiniũ ſm Varronẽ a sumendo vino:sed sic secũda produceret. Unde legi vt plures cũ Mãcinello sympuuiũ:⁊ catinũ vas illud fictile.nigrũ.i.ex terra nigra:⁊ patellas fragiles q: fictiles:de mõte vaticano vbi fiebãt.sz nũc ad quas aras nõ est sup.clodius.i.filiis clodio:in habitu muliebri inter matronas vt eas corrũpat cõuersat⁹.q.d.ad nullas nõ est.q: ad oẽs est. Ego audio qđ vos amici veteres.i.maiores nři moneatis olim:dicẽtes:pone.i.obijce oppone:adulteris scz serã ⁊ cohibe sup.vxorẽ ⁊ filias.sed qs custodiet mõ ipos custodes?q.d.nemo.q: vxor ẽ cauta.i.callida bñ sibi cauẽs ne prodat a custodib⁹ scel⁹ suũ:⁊ incipit ab illis scz custodib⁹ adulteriũ ne postea ab eis accusetur. Man.

Jamqz eadẽ sũmis:pariter minimisqz libido:
Nec melior pedibus silicem que conterit atrum:
Quã que longorum vehitur ceruice syrorum.
Ut spectet ludos conducit oculnia vestem:
Conducit comites:sellam:ceruical amicas:
Nutricem:et flauam cui det mandata puellam.
Hec tamen argenti supest quodcunqz paterni
Leuibus athletis:ac vasa nouissima donat.
Multis res angusta domi est: sed nulla pudorẽ
Paupertatis habet:nec se metitur ad illum
Quẽ dedit hec:posuitqz modũ:tamẽ vtile quid sit
Prospiciunt aliquando viri:frigusqz famemqz:
Formica tandem quidam expauere magistra.
Prodiga non sentit pereuntem femina censum
Ac velut exhausta rediuiuus pullulet arca
Nummus:et e pleno semper tollatur aceruo
Non vnqz reputat quanti sua gaudia constent.

¶ Eadẽ:scz est. Sũmis: diuitibus nobilib⁹. Minimis: pauperibus rusticis. Que cõterit.i.rustica ⁊ paup. Lõgo⁊ syrorũ. Syri eñi magni sũt viri ⁊ fortes serui. Mar. Grãdes octo tulere syri. Oculnia: que oĩm oculis conspici vellet. Ceruical:puluinar qđ sub ceruice ponaẽ. Flauã impudicã:flauis ⁊ cultis crinib⁹. Hec tamẽ alia scz mulier. Leuib⁹ formosis ⁊ sine pilis. Vasa nouissima:nõ solũ vetera vasa donat.sz etiã vltima ⁊ recentiora:q vel vir eius vel ipa emerat parauerat ve Athletis:pugilib⁹ ⁊ luctatorib⁹. thaleo certo significat.dedit hec pauptas scz. Tamẽ vtile quid sit Victorin⁹ in rhe.ita inqt. Utilitas porro duob⁹ generib⁹ cõprehẽditur: si mala propellamus:⁊ si prospera prosequamur. Formica magistra. Hora.etiã satyra.i. inquit. Nã exẽplo est magni formica laboris: Ore trahit qđcũqz potest atqz addit aceruo. Quẽ struit haud ignara:ac nõ incauta futuri. Pli.aũt li.xviij.c.xlij.scribit formicaz interlunio.i.lune coitu quiescere: plenilunio etiã noctibus opari. Sed li.xi.c.xxix.dixerat formicis esse respu.rationẽ memoriã curã:⁊ qđ semina arrosa cõdũt ne rursus in fruges exeant e terra:maiora ad introitũ diuidũt.madefacta imbre proferũt:ac siccãt. Silices itinere earũ attritos videm⁹ inqt ⁊ in ope semitã factã. Prodiga:cõsumptrix prodigere eñi cõsumere: vt docet Festus. Et pħs li.iiij.ethi.ait: Eos hoies:q sunt incõtinẽtes:et ob intẽperãtiã pecunias profligãt Prodigos vocitam⁹. Cice.itẽ li.ij.offi.sic. Prodigi sunt q epulis ⁊ visceratiõib⁹ ⁊ gladiato⁊ muneri⁹ ludo⁊ venationũqz apparatu pecunias pfundũt:in eas res quarũ mẽoriã aut breuẽ aut nullã sint relicturi oino. Prodiga nõ sentit.⁊c.inqt Ci.li.ij.offi.ita. Pecunie querẽde non solũ ratio est:sed etiã collocãde:que ppetuos sumpt⁹ suppeditet. Et li.iij.sic. Sapientis est habere rõnẽ rei familiaris:neqz eñi solũ nobis diuites esse volum⁹:sed liberis:ppinquis: amicis:maximeqz reip. Censum.gazam. Rediuiuus:in antiqs textib⁹ Rediuiuus legitur. Festusqz exponit Rediuiuũ ex vetusto renouatum.

Prodigus

Pecunia seruanda

Rediuiuus

Utilitas

Formice natura

¶ Jãqz eadẽ.⁊c. Ostẽdit luxuriã ⁊ libidinẽ cõem esse oĩb⁹ mulierib⁹ romanis. Ordo est. Eadẽ id est cõsilis ⁊ coequalis libido est iã.i.tẽpestate nřa:pariter.i.cõformit sũmis.i.pdiuitib⁹ mulierib⁹:⁊ minimis.i.pauprimis. Nec ea mulier paupcula:q cõterit pedib⁹ suis freqũẽter eũdo:silicẽ id est lapidẽ durũ in pauimẽto plateaũ stratarũ:nigrũ.i.lutosum:est melior.i.frugalior aut ca- Ascen.

stior ꝗ ea vehit̄.ceruice.i.humeris syrorum.i.fuorum ex syria:lōgorum.i.pstātiū corporum:i.ꝗ potentissima matrona q̄ lectica portat̄. Ogulnia:mulier pauper sed videri cupiēs ⁊ oculorum captatrix cōducit vestē vt spectet ludos:cōducit comites.i.pedissequas q̄ eā sequātur:cōducit sellā in qua sedeat cōducit ceruical:sup qđ recūbat.ↄducit amicas.i.q̄ se amicas simulēt:⁊ ei9 tāꝗ diuitis amicitiā optare:cōducit nutricē:q̄ foris simulet se liberos ei9 nutrire quos ipsamet domi nutrit:⁊ puellā flauā.i.cōptā flauos capillos habētē:cui det ꝓ tpe illo mādata:tāꝗ dn̄a:⁊ tn̄ ꝗuis.s.appetat diues videri ⁊ pōpose vestiri:hec donat athletis.i.pugilib9:leuib9.i.imberbib9:qđcūqȝ.i.qcqđ argēti paterni.i.vasis argētei ex patrimonio derelicti.supest.i.reliquū est ipsi:⁊ vasa nouissima id est ad nouissimū custodienda.vtpote in qb9 sacra ꝑagebāt:acerrā ⁊ salinū aut hmōi. Quia vero dixit diuitias luxuriā intulisse:⁊ nūc quasdā paupes esse:videret̄ non recte dictū ꝗ eadē libido sit sūmis ⁊ minimis:q: deficiēte cā deficit effect9. Ad hoc rn̄det poeta ꝗ paupes q̄dē nūc sint ꝑ libidinē effecte.sed nulle seruāt pudorē ⁊ verecūdiā decentē paupes:vsqȝadeo nūc sunt omnes corrupte. Ordo est. Res angusta.i.modica supellex est multis domi.i.multe habēt parū diuitiarū in domo sua:sed nulla habet pudorē.i.pudicā vitā pauptatis.i.qualē paupertas merito faceret.nec sup.vlla metit̄ se ad illū modū:quē hec scȝ pauptas dedit.i.generauit:⁊ posuit:⁊ tn̄ ꝗuis mulieres oēs sunt prodige:viri prospiciūt aliqñ quid sit vtile:⁊ q̄dā viri expauere.i.timuerūt tādem post lōgā.s.egestatē frigus ⁊ famē:⁊ hoc formica magistra.i.exēplo suo mōstrāte.de qua preter ea q̄ mācinell9 affert sunt plebei vsiculi.dū calor est ⁊ pulchra dies formica laborat. ne pereat.dū nix venerit alta fame. Et illud Prouer.vi. Uade ad formicā o piger:⁊ cōsidera vias ei9: et disce sapiētiā. Que cū nō habeat ducē nec ꝓceptorē nec principē parat in estate cibū sibi:⁊ cōgregat in messe qđ comedat. Sed femina prodiga.i.porro agēs.i.profūdēs ⁊ dilapidās sua: nō sentit cēsum.i.thesaurū pereūtē:ac ꝓ et nō reputat.i.recogitat respicit vnꝗ:quāti.i.ꝗ magno ꝓcio ↄstēt.i.cōpent̄ sua gaudia:velut.i.ꝑinde ac si nūm9.i.pecunia ad numerādū apta redimu9: id est postꝗ extinct9 esset reuiuiscēs:pullulet.i.ꝑ se crescat in arca exhausta a muliere:⁊ quasi nūmus tollatur.i.auferatur semꝑ e pleno ⁊ nō imminuto:aceruo.i.cumulo pecuniarum.

Sunt quas eunuchi:imbelles:ac mollia semper
Oscula delectent:et desperatio barbe:
Et ꝗ abortiuo non est opus:illa voluptas
Sūma tamen:ꝗ iam calida et matura iuuenta
Inguina traduntur medicis:iam pectine nigro
Ergo expectatos et iussos crescere primum
Testiculos:postꝗ ceperunt esse bilibres
Tonsoris damno tātum rapit heliodorus
Conspicuus longe:cunctisqȝ notabilis intrat
Balnea:nec dubie custodem vitis et horti
Prouocat:a domina factus spado.dormiat ille
Cum domina:sed tu iam durū posthume:iamqȝ
Tondēdū eunucho bromium committere noli

Man.

¶ Eunuchi:de ijs videto satyra prima. Imbelles: non fortes. Mollia:leuia. Carēt em̄ pilis eunuchi:qđ satyra.i.legito. Abortiuo non est opus. Martialis etiā lib.vi.inq̄t. Cur tantū eunuchos habeat tua gellia queris Pānice: vult futui gellia non parere. Sūma.s.est mulierib9. Natura: pfecta. Tradūtur:vt castrētur scilȝ. Expectatos:a mulierib9. Primū ꝗprimū. Damno tōsoris. nil em̄ lucrabit̄ ab illo imberbi. Heliodorus:medic9 castrandi peritus: interꝓtat̄ aūt solis donū. helios em̄ sol dicitur. Dorea doreas feminini generis donū dicit̄. Conspicuus longe: ordo est fact9 spado ab domina intrat balnea longe conspicuus ⁊ notabilis cūctis nec dubie.⁊c. Conspicuus: Nam bene mentulati ⁊ drauci conspiciebātur. Martialis libro primo ad Maternū. Sȝ spectat oculis deuorantibus Draucos. Custodem vitis:id est priapū qui non solū in vrbiū templis:sed in agrestibus quoqȝ locis tanꝗ vinearū atqȝ hortorū custos colebatur fructuū fures castigans:ei sacra cum risu ⁊ ludo fiebant.fabulantur antiqui Dionysij ac veneris filiū fuisse: asseruntqȝ non nulli priscos illos cum vellent hominū pudenda occultius nominare priapū dixisse. Diodorus auctor libro quinto.nos plura libro quarto Geor. Jamqȝ tondendum: intelligit iam grandē puerū ec

Heliodorus

Priapus

exoletum: Quid ergo in tenellū fieret. Bromium: formosum puerum: qualem Bromiū id est baccbum dicūt. Bromos crepitus tonitrus strepitus dicitur. Hinc Bromius dictus est bacchus ꝙ cum tonitru adueniente ioue semele mater eū peperit. De quo late in meta. Noli: per id multo minus tutam vxorem significat. Bromius

¶ Sunt quas. ⁊c. Carpit delitias ⁊ voluptates mulierū que oīa pro libidine agūt. Ordo est. Sunt sup. mulieres: quas eunuchi. i. emasculati qui testiculos nō habēt: ⁊ idcirco imbelles ad generationē impotētes: et oscula semp mollia. i. sine asperitate barbe: et desperatio barbe delectent ⁊ ꝙ nō est opus abortiuo sup. partu: id est vt faciant abortū quē potius facerēt q̄ maturū partū ederent: sed cū nō cōcipiāt nō est opus abortiuo: Illa tamē voluptas est: id est reputatur a talibus mulierib⁹ summa: ꝙ inguina. i. virilia mēbra tradūtur medicis. i. chirurgicis euellenda matura. i. quādo sunt matura. i. ptigerūt iustā mensurā ad generandū: et hoc iuuēta existēte iam calida. i. ad coitū apta. ⁊ pectine nigro. i. pube existēte nigra: quia pubes ante barbā venit: qua nigrescēte: barba statim nasceretur si nō euellerētur testiculi. Ergo cū ita sit ꝙ nō appetāt alios: heliodorus ille crastrator peritus rapit. i. extrahit euellit: damno. i. ad damnū vel cū dāno tonsoris sup. barbe quā eunuchus nō habet: tantū. i. solūmō: testiculos expectatos: ad maturitatem scʒ ac iussos crescere primū: id est anteq̄ euellātur. postq̄ ceperūt esse bilibres: id est duarū librarū. Talis aūt iuuenis factus spado a dn̄a: id est ad votū dn̄e intrat balnea: conspicuus id est spectabilis lōge: ⁊ notabilis pro magnitudine mentule cūctis: et prouocat. i. prouocare potest: non dubie sup. de victoria. i. cōfidēter custodē vitis et horti. i. priapū qui propter magnitudinē mēbri virilis ex hellespōto eiect⁹ erat. De quo Hora. in sermonib⁹. Olim trūcus erā ficuln⁹: inutile lignū. Quū faber incert⁹ scānū faceret ne priapū Maluit esse deū: de⁹ hinc ego furū auiūq; Maxima formido. ⁊c. Ille talis: id est mollis et bene mētulatus dormiat o posthume cū dn̄a: id est cū vxore tua quia libēter admittet eū: sed tu o posthume noli cōmittere. i. destinare eunucho id est vt fiat eunuchus: bromiū: seruū tuū: iam durū. i. virilē ⁊ robustū: ⁊ iā tondendū. i. barbatū. nō aūt formosum vt bacchū. q. d. amitteres operā ⁊ impēsas tuas: quia vxor tua nollet cum tali dormire. Nō vult ergo poeta dicere id qđ mācinellus ꝙ videlʒ etiā cū bromio vxor dormire vellet: sʒ mere oppositū: et ꝯsulit vt nō aliū vxori castrari faciat q̄ abs quo eā supponi vellet: innuit autem melius esse ab eunuchis q̄ ab adulterijs subagitari coniugem illius. Ascen.

Si gaudet cantu: nullius fibula dura est
Vocem vendentis pretoribus: organa semper
In manibus: densi radiant testudine tota 378
Sardonices crispo numerātur pectine chorde.
Quo tener hedymeles opā dedit: hūc tenʒ hoc se
Solatur: gratoq; indulget basia plectro 381
Quedam de numero lamiarum ac nominis alti
Cum farre et vino ianum vestamq; rogabat.
An capitolinam deberet pollio quercum 384
Sperare: et fidib⁹ promittere: quid faceret plus
Egrotante viro: medicis quid tristibus erga
Filiolum: stetit ante aram: nec turpe putauit
Pro cithara velare caput. dictataq; verba
Protulit: vt mos est: ⁊ aperta palluit agna. 389

Man.

¶ Fibula: qua scilicet vtebantur seruāde vocis gratia. De qua latius superius ibi scilicet. Soluitur his magno comedi fibula. Testudine: cheli cithara: Crispo. celato. Sardonices: Romanoꝝ primus sardonice vsus est prior Aphrican⁹: ⁊ inde romanis hāc gēmā fuisse celeberrimā tradit demostrat⁹. Auctor est Plinius libro. xxxvij. Quo: pectine scilicʒ. Tener: iuuenis mollis atq; lasciuus. Hedymeles: citharedi nomen. Hedys suauis dicitur: melos cantus dicitur. Hunc: pectinem scilicet. Nam cūʒ citharedū non habeat: eius instrumētis oblectatur. Plectro: plectro enim grece percutio significat. Inde plectrum quo quideʒ chorde percutiūtur. Id vero sapho dicit inuenisse. Quedam de numero. Illas arguit: que pro adulterorum salute ⁊ commodis deos orabāt. Lamiarum nobilium: de quibus vide supra in fine satyre quarte.

Sardonix

Hedymeles

Plectrum

¶ Alti. generosi supbi. nam si ignobilis nō adeo mirum eēt. Cum farre ⁊ vino ianum: Ca
Jani sacra — to in re rustica capi. cxxxiij. docet: ꝙ iano farre ⁊ vino sacrificabat: vt esset propitius liberis do
mui ⁊ familie. aliisq; etiam rebus. Apud Ouidiū item lib. i. fast. Sic ianus loquitur. Ara mihi
posita est paruo cōiuncta sacello. Hec adolet flammis cū sale farra suis. Jpe vero Ouidi. īquit:
Mox ego cur ꝙuis alioꝝ numina placē Jane tibi pmū tura merumq; fero. Ut possis aditum
per me qui limina seruo: Ad quoscūq; voles inquit habere deos. Jdē quoq; pus dixerat. Quic
Vesta — qd vbiq; vides celum mare nubila terras. Oia sunt nostra clausa: patētq; manu. Vestaꝫ. Cice
ro in libro de. n. d. scribit. Veste nomē a grecis esse: Ea est em̄ que ab illis hestia dicit. Uis aūt
eius ad aras ⁊ focos ptinebat. Jtaq; in ea dea: ꝙ est rerum custos intimarū. ois ⁊ precatio ⁊ sa-
crificatio extrema est. Dixerat aūt paulo supius in oibus rebus vim habere maximā primaꝫ ex
trema. ⁊ ꝙ principem in sacrificando ianū esse voluerūt qd ab ieūdo nomē est ductū. Utq; Dio
nysius scribit lib. ij. Erat vesta vrbis rome custos: quā vgines seruabāt ppetuo igni: cuius extin-
ctionē sup grauia oia romani timebāt: interitū vrbis signum id assumentes. quacūq; acciderit
causa. et Oui. lib. vi. fast. ait. Vesta eadē est ⁊ terra: subest vigil ignis vtriq;. Significat sedem
terra focusq; suā. Nec tu aliud vestam: ꝙ viuam intellige flāmaꝫ. Nataq; de flāma corpa nulla
Focus — vides. Stat vi terra sua: vi stando vesta vocatur. Causaq; pars graij nois eē pōt. At focus a flā
mis: ⁊ ꝙ fouet oia dictus. Quid tū in primis edibus ante fuit. Pollio. cithāredi nomē. Capi
Capitolina — tolinā quercum: Domitianus tranquillo auctore instituerat quinquēnale certamen capitolino
certamina — ioui triplex: Musicū: Equestre: Gymnicū. Certabat etiā ⁊ prosa orone grece latineq;. Ac pre-
Corone — ter cithāredos chorocitharistē ⁊ psilocitharistē. hec ille. Quercū: querceam coronā. Martia.
O cui tarpeias licuit cōtingere quercus. Antiquitus quidē nulla nisi deo corona dabatur: ferūt
ꝙ primum oim liberū patrem imposuisse capiti suo ex hedera. Ciuica iligna primo fuit: postea
magis placuit ex esculo ioui sacra variatūq; ⁊ hoc cum quercu est. Plura Pli. li. xvi. Et Gellius
Fides — de coronis multa li. v. Fidibus. cithare chordis. festus sic ait: fides genus cithare dicta ꝙ tā-
tum inter se chorde eius quantū fides inter hoies cōcordet: cuius diminutiuū fidicula est. Pro
mittere. coronā ipsam. Dictata a sacerdote. s. vel haruspice. Velare caput. Mos iste ab enea
Caput velare — sumptus est. de quo late habetur libro. iij. en. helenus em̄ enee sic loqtur: Purpureo velare co-
mas adoptus amictu. Nequa inter sanctos ignes in honore deorum. Hostilis facies occurrat
⁊ oia turbet. Hunc socij morē sacrorum hunc ipse teneto. Hac casti maneant in relligione nepo
tes. Palluit. nihil enim ad votum inspexerat.
Ascen. — ¶ Si gaudet cantu ⁊c. Alias delitias mulierū tangit: que cithāredorū capte amoribus eis et
eoꝝ instrumētis magno vtebant pcio. Est tū duplex lectio ⁊ sensus hoc loco. Nā alij legūt durat
alij dura est qd fere in idē redit. Alij ītelligūt ꝙ mulieres cātantibus abutant. alij ꝙ solo cātu.
priores sic cōstruūt. Si sup. mulier gaudet cantu. i. in cythara aut in alio instrumēto canente. fi
bula. i. cōnexio subligaris quo vtebant ad firmitudinē vocis ⁊ lateris nullius vēdētis pretoribus
vocem est dura sup. satis vt nō soluat: vel durat: qr statim pposito coitus pcio dissoluit. Poste-
riores sic. Si matrona diues: gaudet. i. oblectat cantu. i. cantilenis suauibus: fibula. i. cōnexio
subligaris nullius vendētis ptoribus vocē. i. cantare conductus a ptore solitus: est dura. i. satis ro
busta: ad tenendū firmitudinē lateris ⁊ vocis ipsius cantoris: qr licꝫ fibula illius nō dissoluatur
p coitum: raucescit tamē frequēti cantu: vñ subdit organa. i. instrumēta musica q mulier tangit
vt ad ea cantor cōcinat: semp sup. sunt in manibus mulieris: ⁊ sardonyces: lapilli illi preciosi: dē-
si. i. dense positi radiāt in tota testudine. i. cithara ex testudine pmum inuēta. Alibi vtitur in fe
mineo gene. conducta paulus agebat Sardonice. sicut prius. Et natalitia tandē cū sardonice al-
bus. Jdeo autē apponit lapillos cithare: qr vt pus dixi: quisq; ea exornat instrumēta: quorū visu
atq; opatione oblectat: vnde virro hō bibat pocula gēmis ornabat. Eneas bellator optimus: va-
ginam et hic mulier cantu oblectata: testudinē. i. cytharā suam: chorde. i. nerui seu fides cytha-
re nūerātur. i. p numerū pulsant seu disponūtur. pectine. i. tali instrumento: crispo. i. crispante:
qr et pilis fere pficitur. sunt qui legant: crispe vt sit chrispe chorde. Quo scꝫ pectine: hedymeles
suauis ille cantor: dedit aliqñ operā: ipa. s. mulier: tenet hūc scꝫ pectinē: ⁊ solat se hoc: ⁊ īdulget
id ē affectiose pbet plectro videlꝫ pectini grato ppterea ꝙ eo hedymeles vsus esset basia. i. la-
sciua oscula. Quedā sup. mulier de nūero lamiarū. i. nobiliū ac p et alti. i. nobilis ⁊ supbi sāgui
nis. i. gñis: rogabat. i. interrogabat psulebat ianū ⁊ vestē numina a romanis culta cū farre ⁊ vi
no. i. oblatione ex farre ⁊ vino facta: an pollio cytharedus ille: deberet spare quercū capitolinā
i. coronā quernā p victoria obtēta in certamie ioui capitolino a domitiano instituto: ⁊ an possꝫ

ipse ꝓmittere sibi coronā illaȝ fidib⁹.i.chordis suis sonoris. Quid faceret talis nobilis mulier plus: viro egrotante.i.si vir egrotaret:q.d.nihil.⁊ quid ipa faceret plus medicis tristib⁹ erga filiolū.i.ꝓ͛ opt̄ morbū incurabilē filioli:q.d.nihil. Ipa eñ stetit ante arā: nec putauit esse turpe velare caput.i.velādo sacrificare pro cithara.i.citharedo:⁊ protulit ṽba dictata: a sacrificulo vt id est sicut est mos:⁊ palluit id est pallida effecta est: agna aperta ab baruspice vt agnosceret futura: quia nihil salutis significatiuum illic vidit.

Dic mihi nunc queso: dic antiquissime diuum
Respondes his iane pater? magna ocia celi:
Non est vt video: nō est quid agatur apud vos:
Hec de comedis te consulit: illa tragedum 393
Commendare volet: varicosus fiet baruspex.
Sed cantet potius: q̄ totam peruolet vrbem
Audax: ⁊ cetus possit q̄ ferre virorum.
Cumq̧ paludatis ducibus presente marito
Ipsa loqui recta facie: strictisq̧ mamillis:
Hec eadem nouit: quid toto fiat in orbe. 399
Quid seres: quid thraces agant: secreta nouerce
Et pueri: quis amet: quis decipiatur adulter:
Dicet quis viduam pregnantem fecerit: ⁊ quo
Mense quib⁹ verbis cōcūbunt queq̧: mōis quot
Instantem regi armenio: parthoq̧ cometem 304
Prima videt: famam rumoresq̧ illa recentes
Excipit ad portas: quosdam facit isse niphatem
In populos: magnoq̧ illic cuncta arua teneri
Diluuio: nutare vrbes: subsidere terras. 308
Quocunq̧ in triuio cuicunq̧ est obuia narrat.

¶ Antiquissime diuū.li.i.fast. Janus ait. Me chaos antiq̄.nā sū res prisca vocabāt.⁊ Macrobius li.sat.i.ostēdit ianū in italia primū diis tēpla fecisse:⁊ ritus instituisse sacroꝝ ideo eū in sacrificiis prefationē meruisse ꝑpetuā. Jane pater.in sacris ianuȝ geminum. Janū patrē: Januȝ iunonium inuocabant. Patrē aūt quasi deoꝝ deum. Plura Macro.li.i. sat. Magna ocia celi: Eiusdem poete ṽba. Magna.s.sunt si respōdebit̄ eis: Cicero in li.de.n.d.sic ait: At eñ minora dii negligunt: neq̧ agellos singuloꝝ: nec viticulas ꝑsequūtur. Varicosus.plenus varicib⁹: Varix vena in suris inflexa vl' obtorta dr̄ Inde vari dicūtur obtortis plantis. Nō Marcellus scribit.legimus aūt pre nimio pōdere nasci varices: aut si stātes poplitibus inniti fuerimus: varicosos fieri Pli.lib.xi.c.lxvi.scribit varices: in crurib⁹ viro tantū mulieri raro accidere. Fiet.stādo.s.nimiū dū exta ꝯsulit. Haruspex.de hoc lati⁹ sat.ii. Et hac eadē satyra inferius poeta dicet. Armenius vel comagen⁹ haruspex pectora pullorū rimat̄ ⁊ exta catelli. Interdū ⁊ pueri. Sed cantet poti⁹.vagas mulieres hic carpit ⁊ verbosas atq̧ audaces: aitq̧ meli⁹ esse eas cantādo delinquere:⁊ cantu gaudere vt dictū est: q̄ nimiū multa scire. Paludatis ducib⁹.paludamēto indutis: seu armatis ⁊ ornatis: festus eñ sic: paludati armati ornati: oīa eñ ornamēta militaria paludamenta dicūtur. Marcell⁹ aūt sic: paludamentū est vestis: q̄ nūc Chlamys dr̄. Seres: vt scribit Pli.li.vi. c.xvii. Regionē inhabitāt: q̄ spectat estiuū oriētē:⁊ primi sunt hoīm q̄ noscūtur: Lanicio syluarū nobiles: ꝑfusam aq̄ depectētes frondiū caniciē. Solin⁹ etiā plura: Et nos plura li.ii.g. Pueri.i.priuigni. Instantē: iminentē minitantē. Armenio: Armenia borealis ē regio: Cilicie ⁊ medie iūcta: Armenia ad oriētē iacet: Media ad occidentē: vtraq̧ ad aq̄lonē: plura Strabo.li.xi. Partho: parthoꝝ imperium orientis erat. Trogi euo: De quib⁹ lib.xli.meminit. Nos ṽo lati⁹ li.iii.g. Cometē. Pli.li.ii.inq̄t: Cometas greci vocāt: nr̄i crinitas horrētes crine sanguineo:⁊ comarū mō in ṽtice hispidas: fit cādidus cometes argēteo crine ita refulgēs: vt vix contueri liceat. de Comete aūt Lucan⁹ ait: Et terris mutātē regna cometen.⁊ Sueton⁹ in Nerone sic: Stella crinita: q̄ sūmis ꝑtātibus exitiū portēdere vulgo putat̄ ꝑ continuas noctes oriri

Man.
Janus
Dii quid curēt
Varices
Paludati
Paludamētū
Seres
Armenia
Media
Parthi
Cometes

ceperat. Pli. itẽ inquit. Terrificũ magna ex pte sidus eẽ: atq̃ nõ leuit̃ piatũ: vt ciuili motu octa uio ꝯsule. Phs aũt li. i. metauroꝝ dicit Cometã nõ esse stellã: ſ3 quãdã aeris ĩpressionẽ. Famã rumoresq̃: Fama est opinio ẜm cõsuetudinẽ: famosus ꝟo ĩfamis: auctor ẽ Marcellꝰ: qñq̃ tñ in bonã q̃ ptem legimꝰ. At Fabio quidẽ auctore li. v. fama cõsensus ciuitatis velut publicũ testimoniũ vocat̃. Rumor ꝟo sermo sine vllo certo auctore dispsus: cui malignitas initiu3 dederit: incremẽtũ credulitas. Nephaten: Nephates mons est in armenia masio monti orientem versus iminens: quod Strabo. li. xi. edocet. Est etiam fluuius vt hic ⁊ in Lucano ibi: Armeniusq̃ tenens voluẽtem saxa niphatem. Nutare: huc illuc declinare.

Ascen. ¶ Dic mihi nũc queso. Or dictũ est ꝙ quedã mulieres consulũt de salute adulteroꝝ suoꝝ quasi ꝟo dij talia curẽt: iocũde alloq̃tur poeta ianũ pcũctans eũ: an ne aliud agendũ habeãt dij ꝙ talibus q̃stionibꝰ rñdere. Deinde ꝓgredit̃ ad alias petulãtias mulierũ notãdas. ¶ Ordo est. O antiq̃ssime diuũ. i. diuoꝝ iane q̃ ante saturnũ in italia regnabas ⁊ ꝑncipiũ ac ianua rerũ diceris q̃so. i. supplet oro (qd̃ addit ne durũ eẽt ꝟbum impandi dic quo his vtit̃) Dic mihi nũc: postq̃ꝫ te de talibꝰ cõsulũt mulieres: dic inquã o iane pater diuũ: respõdes tu is. i. homõi interrogationibus mulierũ? q. d. certe si hoc facis magna sup. sunt ocia celi. Et vt. i. ẜm quod video: nõ est inq̃ꝫ q̃d agat̃. vel meliꝰ nõ est aliq̃d qd̃ agat̃ apud vos sc3 deos celestes. Nam hec. s. mulier consulit. i. cõsiliũ poscit te de comedis. i. de salute aut victoria comedoꝝ. i. actoꝝ cõediaru3. illa. i. alia volet cõmẽdare. i. ꝓtectioni tue cõmittere tragedũ. i. actorẽ tragediarũ: ⁊ si oĩbꝰ aure3 prebueris haruspex. i. inspector extoꝝ haruge. i. victime fiet varicosus. i. varicibꝰ hoc est neruis cõtractis ex lõga statiõe. plenꝰ. Sed cãtet potiꝰ sup. matrona ꝙ ꝑuolet. i. dissolute volet ꝑ totã vrbẽ extñs audax: ⁊ ꝙ possit. i. valeat potẽs sit ferre. i. sustinere cetus. i. cõuẽticula viroꝝ: q̃ ꝓ ⁊: ꝙ ipa possit recta. i. erecta facie cũ tñ pudica mulier: vultũ demissa ꝓfert̃: vt de Didone, dr̃ ꝑmo eneid. et mamillis strictis. i. cõpressis q̃busdã fascijs a pte inferiore vt oñdit plautꝰ meretrices facere vt e sinu exiliant ⁊ pateãt: vel vt ꝓhus legit: siccis. i. virilibꝰ nihil lactis maternalis habẽtibꝰ. loqui cũ ducibꝰ paludatis. i. paludamẽtis ornatis: ⁊ hoc marito existẽte p̃sente. i. in p̃sentia: vt sup. iam freq̃ẽs facit. hec eadẽ aũt q̃ hoc facit nouit q̃d fiat in toto orbe: q̃d seres ppl'i illi ad idos q̃d traces populi ad septẽtrionẽ vergẽtes agãt. Et nouit secreta nouerce ⁊ pueri. i. q̃d nouerca cum ꝑuignis secrete egit: ⁊ nouit q̃s amet: ⁊ q̃s adulter decipiat̃. Et dicet. i. dicere poterit q2 scit q̃s fecerit viduã pregnantẽ. i. grauidã. ⁊ quo mẽse: ⁊ q̃bus ꝟbis ⁊ quõ queq̃ sup. mulieres concũbũt. i. coeunt. Et ipa videt prima. i. ante oẽs viuẽtes cometẽ. i. sydus crinitũ aut vt dicũt caudatũ: instantẽ. i. mortẽ minantẽ aut si ad sydꝰ refers minãs: regi armenio. i. armenioꝝ: ⁊ partho. i. ꝑthoꝝ. illa excipit. i. ex ore nũcioꝝ capit ad portas ꝑusq̃ꝫ recipiant̃ in vrbẽ famã ⁊ rumores recẽtes: ⁊ facit. i. p̃dicat niphatẽ fluuiũ illũ isse. i. fluxisse in quosdã ppl'os: ⁊ cũcta arua teneri. i. obrui ⁊ inundari illic. i. iuxta niphatẽ: magno diluuio. i. inundatiõe aquarũ: ⁊ ipa narrat in quocũq̃ triuio ⁊ cuicũq̃ ẽ obuia vrbes nutare. i. ex terre motu casũ minari ⁊ terras subsidere. i. ĩ abissum abire: hoc ẽ talis scit oĩa ⁊ facta ⁊ ĩfecta. vt plautꝰ in trinũmo de viris dicit.

Man. ¶ Humiles: pauperes vi es. Rapere: trahere. Cõcidere: ꝑcutere. Loris: zonis: flagellis. Exorata: ab aliquo orata ne id facere3 tñ imanior erat. Dñum: canis. s. Grauis. s. est. Occursu: dũ occurrit. Cõchas: in q̃bus lauari solebat. Castra: comites ⁊ sarcinulas ac instrumẽta pro balneis. Tumultu: strepitu ⁊ clamore variaru3 vocum. Lassata: defatigata. Graui massa. i. plũbea massa: sudaturi eñi ĩ balneis se exercebãt Vñ seneca ep'la. lvij. hec ait. Ecce vndiq̃ me variꝰ clamor circumsonat supra ipm̃ balneũ habito: ꝓpone nũc tibi oĩa gña vocu3 q̃ in odiũ pñt aures adducere quũ

Sudantes in balneis

Nec tamẽ id vitium magis intolerabile: ꝙ ꝙ
Vicinos humiles rapere ⁊ concidere loris
Exorata solet: nam si latratibus alti
Rumpuntur somni: fustes huc ocius inquit 312
Afferte: atq̃ illis dominum iubet ante feriri:
Deinde canẽ: grauis occursu: teterrima vultu
Balnea nocte subit: conchas ⁊ castra moueri
Nocte iubet: magno gaudet sudare tumultu
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa.
Callidus ⁊ criste digitos impressit aliptes: 319
Ac summum domine femur exclamare coegit.

Conuiue miseri interea somnoq; fameq;
Urgentur: tandem illa venit rubicundula totum
Enophorum sitiens: plena quod tenditur vrna
Admotum pedibus: de quo sextarius alter 324
Ducitur ante cibum rapidam facturus orexim
Dum redit ⁊ terram luto ferit intestino
Marmoribus riui properant: aut lata falerno
Peluis olet: nam sic tanq̃ alta in dolia longus
Deciderit serpens bibit ⁊ vomit: ergo maritus
Nauseat atq; oculis bilem substringit opertis:

fortiores exercẽtur: ⁊ manꝰ plũbo graues iactant: quũ aut laborant: aut laborẽ imitãtur: gemitus audio quotiens retentũ spiritũ remiserũt sibilos ⁊ acerbissimas respiratões. Et postea inquit audio crepitũ illise manꝰ in humeris que ꝓut plana prouenerit aut concaua ita sonum mutat: hoc ⁊ plura ille. Aliptes. vnctor. alipho enim vngo dicit. Criste: tentigini ipsiꝰ vulue. Femur: coxe partẽ supiorem. Exclamare: resonare manibꝰ ꝑcutiẽdo. Mar. lib. vij. de phileni. Uncti vbere vapulat mgr̃i. ⁊ Seneca Audio crepitũ illise manꝰ in humeris ⁊c. Enophor: id vas est vinariũ. enos vinũ dr̃: phoron portãs. Tendit: ipletur. Admotum pedibꝰ. i. seruis p qd̃ malũ vinũ significat: q̃le. s. seruis dat qui etiã pedes appellãtur. malũ em̃ vinũ vomere cogit sicut optimũ repmit. Hinc ait Hora. in epod. Uel qd̃ fluentẽ nauseã coerceat metire nobis cecubũ. Et phs ꝑticula. iij. probl. scribit ꝙ ea maxime vomitũ mouent q̃ insuauia: fastidiosaq; sunt: Merum aũt reprimendi vim obtinet. Sextarius: sexta ps congij dicitur: nam sex capit congius vnus vt Priscianus edocuit. Alter. i. duo sextarij. Rabidam orexim id est rapidũ appetitũ. Orexis em̃ appetitus dr̃: ex vomitu autem appetitus nascitur: oregome appeto significat orexis appetitus dicitur. Plinius autem orexim pro vomitu etiam posuit: libro enim septimo epistola ad Priscum de fannia egrotãti sic ait. Hoc discrimine implicita ẽ insidens febris tussis orexis summa macies summa defectõ ⁊c. Intestino: intimo ⁊ viscerali.

Aliptes

Enophorum

Sextarius

Riui vomitus scilicet. Dolia. vasa grandia sunt quibus vinum conditur: qd̃ etiam Marcellus edocet. Serpens. phs li. viij. de animalibus ait. ꝙ serpẽtes vini incontinentes sunt: pinde viperas aliqui vino cum fictilibus ad sepes disposito venantur: ebrie enim capiũtur. Nauseat: vomit. Bilem. amaritudinem ipsam ⁊ Cholerã. bilis enim proprie est humor fellis Substringit: vomendo enim conatus quidam fit clausis oculis si vomitus asper fuerit.

Serpens. Vipera

¶ Nec tñ id vitiũ. Nunc seuitiã ⁊ inclemẽtiã mulierũ tatat. Ordo ẽ. Nec tñ id vitiũ scz curiositatis et leuitatis: ac dissolutionis: est magis itolerabile: q̃ ꝙ ipsa exorata. i. postq̃ semel ẽ p̃cibus placata: vel exorata a vicinis malis: solet rape. i. vi arripere: ⁊ cõcidere. i. flagellare loris. i. scuticis seu flagellis ex corio factis: vicinos hũiles. i. infime cõditionis: nã si sõni alti. i. ꝓfundi et cerebrũ qd̃ altũ est ãpliter occupãtes: rũpunt. i. interrũpunt latratibꝰ caniũ: ipsa inq̃t ad lorarios suos. i. seruos q̃ vicula ⁊ virgas custodiũt ⁊ exercẽt afferte ocyus. i. valde cito. huc. i. ad me fustes. i. baculos ⁊ virgas magnas: ⁊ iubet dñm. i. possessorẽ canis feriri. i. vapulare: aut cedi illis. s. fustibꝰ ⁊ deide canẽ: ⁊ ipsa grauis. i. molesta ⁊ asꝑa ac terribilis occursu dũ cuiq̃ occurrit et teterrima. i. toruissima ⁊ imitissima vultu iubet balnea parari sibi nocte. i. tpe nocturno: ⁊ iubet cõchas. i. vasa ãpla in q̃bus lauet ⁊ castra. i. sarcinulas p modũ eorꝫ q̃ in castris sunt moueri: q̃si ad nouã obsidionẽ ꝑgat: ita morosa ⁊ põposa cũ tot instrumẽtis balneũ intrat: ⁊ hoc iterũ nocte vt molestũ sit ministris: ⁊ ipsa gaudet sudare magno tumultu dũ multos videt afflictos in obsequio suo. Cũ. i. postq̃ brachia eius lassata graui massa scz plũbea qua exercebant in balneis. ceciderunt. i. inclinata sunt: ⁊ aliptes. i. vnctor callidus. i. ex industria errãs ⁊ sciens quõ ipsi complaceat: imp̃ssit criste. i. summitati vulue erecte: digitos suos: ⁊ coegit summũ femur id est summam partem femoris id est inguẽ dñe exclamare. i. crepitũ facere: dum manus eius vncta per membra lubrica agiliter rotatur ⁊ ducitur. Conuiue miseri qui inuitati sunt ad cõuiuium vel ab ipsa vel a dño. vrgentur. i. affliguntur interea dum ipsa sic in balneis lauatur: somno ⁊ fame: illa autẽ venit tandẽ. i. post expectationẽ rubicũdula. i. subrubẽs ex calore et sitiens totum enophorum id est vas vinarium quo vinũ affertur vt inde in pocula diffundatur quod nimirũ pro tot cõuiuis capacissimũ erat: quod vas tenditur. i. distenditur impletur vrna plena: admotũ id est

Ascen.

aduolutū: pedib⁹.i.pueris seu seruis: p qđ inq̄t Mācinellus: malū vinū vomitū excitās significat. Sed de hoc in fine hui⁹ lectionis disputabo. Nō est eñ cōtrariū illi qđ dictū est ꝙ scȝ sitiret illud enophorū: q: hoc solū dixit pro mēsura exprimēda: nō ꝙ ipa vinū et illo enophoro biberet nisi vt vomat: sed q: maior est mēsura vini seruorꝝ ⁊ familiariū ꝙ dñi ⁊ dñe. vomitura aūt de illo vase afferri sibi iussit vnde seq̄tur. de quo scȝ enophoro ducit.i. extract⁹ ad dñaȝ fertur alter.i. secūd⁹ sextari⁹ hoc ē duo sextarij q̄ tertiā ptē cōgij vni⁹ efficiūt. ducit inquā factur⁹.i. vt faciat orexim rabidā.i. appetitū vehemētem et vomitu procreatū: vel vomitū ipm dum.i. qñ ipa redit et balneis: ⁊ ferit.i. vehemēter opplet: luto.i. oleto seu stercore: intestino.i. et intestinis profluēte: terrā.i. dū ore ⁊ podice egerit: ⁊ riui micture et vomit⁹ properāt.i. properāter currūt: marmoribus.i. p parietes dom⁹ marmoree: aut lata peluis in quā recipiūt ministri vomitū ⁊ vrinā eius olet.i. putet falerno sup. vino: quo deonerari voluit vt nouū recipet. Nā ipa bibit ⁊ vomit sic: id est eodē mō tanq̄.i. ac si lōg⁹ serpens deciderit in dolia.i. sic dū vult euomit vt euomeret si audiret postq̄ biberit serpētē delapsum ⁊ submersum esse in illud doliū vñ ipa bibit: ergo marit⁹ vidēs ipam sic vomētē: nauseat.i. nausea afficit: ⁊ substringit.i. clā cōstringit ne ipa pcipiat bilē.i. humorē amarū fellis q̄ et indignatione cōcitat: ⁊ hoc oculis optis.i. occlusis. Dixi mācinellū et quē fere seq̄tur calderinū velle ꝙ malū ⁊ seruorꝝ vinū significet: de quo qđ sentiā paucis explicabo: q: dicit ꝙ lata peluis olet falerno: nō videret absurdū si illud enophorū admotū pedib⁹.i. a pueris vel aduolutū pedib⁹ non allatū manibus pre magnitudine sit repletū falerno: optimo quidē vino: quod nimirū orexim: id est appetitū excitat. Nec obstat ꝙ dicit eam vomere: q: acre vinū a calida muliere sumptū facile vomitū generat: tu legito vt voles.

Man.

Illa tamen grauior: que cum discumbere cepit
Laudat vergilium: periture ignoscit elisse.
Committit vates: et comparat inde maronem
Atq; alia parte in trutina suspendit homerum
Cedunt grāmatici: vincūtur rhetores: omnis
Turba tacet: nec causidicus: nec preco loquatur
Altera nec mulier: verborū tanta cadit vis:
Tot pariter pelues: ⁊ tintinnabula dicas
Pulsari: iam nemo tubas atq; era fatiget:
Una laboranti poterit succurrere lune.
Imponit finem sapiens ⁊ rebus honestis.
Nam si docta nimis cupit: ⁊ facunda videri:
Crure tenus medio tunicas succingere debet.
Cedere syluano porcum: quadrante lauari.

¶ Ignoscit: miseretur: parcit: Periture: digressu videlicȝ enee Priscian⁹ vo inq̄t. Qua regnans felix Dido p secula viuit. Atq; pudicitiā nō pdit carmine ficto. Cōmittit: cōparat. Maronē: Maro dict⁹ est Vergili⁹ a Marone patre. Prisci. eñ libro. xvij docet Vergiliū Maronis filiū fuisse. Trutina: statera dicit. Victruuius lib. xi. Id aūt ex Trutinis: q̄ statere dicūtur licet cōsiderare. Vñ ⁊ Trutinari deducit Persi⁹. Atq; exporrecto trutinātur vba labello. Nec. s. loquat. Tot: quot verba sunt. Era: enea vasa. Laboranti: eclipsim patienti propter cātus: vt thessali putabāt. Tibullus elegia octaua. Cātus ⁊ e curru lunā deducere tentat. Et faceret si nō era repulsa sonēt. Finē: modū mensurā terminū. Imponit finē sapiēs: snia hec gñalis ē: ꝙ sapientissim⁹ q̄sq; imponit modū etiā reb⁹ honestis: nō solū turpib⁹. Docta nimis: vt viri sūt. Debet sicuti oratores. Crure tenus medio. Fabius li. xi. de cultu oratoris sic ait. Cui lati claui ius nō erit: ita cingat vt Tunice priorib⁹ oris infra genua paulū: posteriorib⁹ ad medios poplites vsq; perueniāt. Nā infra mulierū est: supra centurionū. Et paulo inferi⁹ ait. Ipam togā rotūdā esse: ⁊ apte cesam velim: pars ei⁹ prior medijs crurib⁹ optime terminat: posterior eadē portione alti⁹ ꝙ cinctura. Syluanoris de⁹ erat aruorū ⁊ pecoris. Hinc Vergili⁹ lib. viij. ait. Syluano fama est veteres sacrasse pelasgos Aruorū pecorisq; deo lucūq; diēq;: Qui primi fines aliquādo habuere latinos. Syluano aūt porcū Mares mactabāt: vt etiam hic locus indicat. Quadrante lauari Mares eñ loturi quadrantē soluebāt. Horati⁹ in satyra tertia. Dū tu quadrāte lauatū rex ibis.

Dido

Maro

Trutina

Oratoris tunica

¶Illa tamē grauior q̄ cū discūbere cepit ⁊c. Taxat alias petulātias ⁊ molestias mulierū: que sibi sapientissime vise sole loqui volūt: ⁊ de sūmis reb⁹ in cōuiuijs iudicare. Ordo est. Tamē. i. tametsi multū grauis. i. molesta sit mulier ipiosa ⁊ imūda ita euomēs vt iā dictū est: tamen illa est grauior. i. molestior: que cum cepit discūbere. i. ad mensam sedere vt comedat: laudabit Vergilium: ꝙ bene scripserit. ⁊ ignoscit. i. cōdolet vel veniā dat elisse: que ⁊ dido appellat̃ ꝯpiture. i. ꝙ imprudenter amās perierit: cū quelibet mulier talis viri qualis eneas introducitur amore capi posset: cōmittit. i. simul in trutinā mittit: hoc est cōparat vates. i. poetas latinos cū grecis et suspendit inde id est ab vna parte in vna lance maronē. i. Vergiliū maronis filiū quē a vergilijs potius vergiliū ꝙ̄ a virga virgiliū appellatū docet Angelus politianus. Atq̄ suspēdit alia parte id est pro alia parte Homerū in trutina. i. statera seu bilance. Vergilius aūt doctissimus est poetarū apud latinos: et Homerus apud grecos. Grāmatici quorū officiū est de poetis iudicare: et eos explanare vt docet Diomedes: cedunt ipsi mulieri: ⁊ rhetores qui artē dicendi docent vincuntur ab ea: omnis turba. i. totū cōuiuium tacet dum ipsa scʒ loquitur: nec causidicus nec preco loquatur: cum vterq̄ loquendo viuat. nec altera mulier: tanta vis. i. tanta vehemētia verborum illius vnius mulieris: cadit. i. decidit ex ore vt tu dicas. i. quilibet q̄ adsit dicat: tot pelues ⁊ tot tintinabula pulsari pariter: vt sup. nullius vox audiat̃: ⁊ ideo nemo fatiget id est fatigare frustra debet: iam cū scilʒ talis loquitur. tubas atq̄ era. i. pelues ereas ⁊ tintinabula id est cymbala erea: quia vna id est sola mulier poterit. i. satis sit tinitu vocis sue succurrere lune laboranti per incantationē. credebant em̄ gentiles ꝙ per incātationē luna posset e celo deduci aut in eclipsim trahi: vnde est illud Vergilij in buccolicis. Carmina vel celo possunt deducere lunā Remedium autem credebant concrepitū peluium et tintinabulorum: sicut et nos campanarū sacratarū sonitu cōtra aduersam tēpestatē vtimur. vñ tibull⁹ Cantus et e curru lunā deducere tentat: Et faceret si non era repulsa sonent. Ipsa preterea sapiens id est more philosophorū profitens sapientiā: imponit rebus et id est etiā honestis finē. i. ostendit ⁊ docet inter bona honesta quod sit summum: quasi reiecto bono voluptatis et fortune. de bono honesto de quo stoici ceteriq̄ sapientissimi habiti disputant: tantūmodo discutiat. nam si ipsa cupit videri nimis docta et facunda ipsa debet succingere tenus medio crure id est vsq̄ ad medium crus tunicas more scilicet oratorum: hoc est debet etiam habitu se ostendere: et cedere siluano deo porcum more virorum cum mulieres cereri sacrificarent: et lauari quadrante more philosophorum: vt ostendit Horatius de stoico dicens satyra tertia. Dum tu quadrante lauatum Rex ibis.

Non habeat matrona tibi que iuncta recumbit
Dicendi genus: aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema: nec historias sciat oēs
Sed quedam ex libris ⁊ non intelligat: odi
Hanc ego que repetit: voluitq̄ palemonis artes
Seruata semper lege: ⁊ ratione loquendi
Ignotosq̄ mihi tenet antiquaria versus:
Nec curanda viris opice castigat amice
Verba: solecismum liceat fecisse marito
Nil non permittit mulier sibi: turpe putat nil
Cum virides gemmas collo circumdedit: ⁊ cum
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nihil est ꝙ̄ femina diues:

¶Dicendi genus. i. rhetoricen est em̄ Rhetorice benedicēdi scientia. Aut rhetorice est inueniēdi recte ⁊ disponēdi ⁊ eloquendi cum firma memoria ⁊ dignitate actionis sciētia. Que oīa Fabi⁹ li. v. edocet. Enthymema. vt Cicero in topicis edocet: ꝙ̄uis oīs sentētia Enthymema dicatur: ꝓprie tñ dicitur sententia acutissima q̄ ex ꝯtrarijs cōficitur. Eius generis est: Id qđ scis prodest nihil: id qđ nescis obest. ⁊ Fabius scribit li. v. ꝙ enthymema alij rhetoricū syllogismū alij imꝑfectum syllogismū vocauerunt: q2 nec distinctis: nec totidē partibus ꝯcluderet̃: habet em̄ rōnem ⁊ ꝓpositionē: nō habet cōclusionē: ita est ille imꝑfectus syllogismus. Vt quē iure quē loco queʒ tꝑe nō est ausus: hūc iniuria iniquo loco: alieno tꝑe cū periculo capitis non dubitauit occidere.

Man:
Rhetorice
Enthymema

Idem quocꝫ Fabius li.viij.ait Enthymema quocꝫ est:quod omnes mēte concipimus:propꝛ'e
tū dicitur que sentētia est ex cōtrarijs:ꝓpterea ꝙ eminere inter ceteras videtur:vt Homerus
poeta:vrbs roma.enthymeome autē aīduerto:cōsidero:cogito reminiscoꝛ significat.enthyme
ma cogitatio interpꝛetatur. Curuumvel curtū.curuū dixit:qꝛ in se recurrit:curtū veroꝛ quia im
Palemon perfectus est sillogissimus. Rotato:volubili:veloci. Palemonis artē.palemon grāmaticus
Gutta fuit etate Quintiliani:quod lib.primo Fabius ipse meminit.Eusebius etiā Claudio regnante
Stilla ait.Palemon vicētinus insignis grāmaticus rome habetur qui quondā interrogatus quid in
ter stillam ⁊ guttā interesset:Gutta inqͭ stat ⁊ stilla cadit.M. Antonius liberalis latinus rhe
toꝛ grauissimas inimicias cū palemone exercuit. pꝛeterea Sueto.in libello de grāmaticis ait
ꝙ.Q.Rhennius palemon vincentinus militaris verna dū herilē filium comitaretur in scho-
lam litteras didicit.postea manumissus docuit rome:⁊ pꝛincipē locum inter grāmaticos tenu
it:ꝙ̄ꝙ infamis omnibus vitijs:sed capiebat hoīes tū memoꝛia rerū: tum facilitate sermonis:
necnō etiā poema faciebat ex tēpoꝛe.scripsit vero et varijs:necvulgaribus metris. Arrogātia
fuit tanta:vt.M.Varronē poꝛcū appellaret:secū ⁊ natas ⁊ moꝛituras litteras iactaret.nomē
suū in buccolicis nō temere positū:sed pꝛesagiente Vergilio foꝛe quādocꝫ oīm poetarū ac poe
matum palemonē iudicē.gloꝛiabatur etiā latrones quondā sibi pꝛopter nominis celebꝛitatem
parsisse.luxurie ita indulsit:vt sepius in die lauaretur:hec ex Suetonio. Antiquaria:antiqua
rum rerū inuestigatrix. Opice.i.barbare ⁊ inepte loquentis:de opicis autē plene dictū est sa-
Solecismus tyꝛa.iij.Et diuina opici rodebāt carmina mures. Solecismū:vitiosam verboꝛū compositionē
vt inter nobis ꝓ inter nos.Diome.scribit ꝙ solecismus est incōueniēs romano sermoni iūctu
Stribiligo ra verboꝛū cōtra regulā artis grāmatice posita.et Gelius lib.v.c.xx.scribit ꝙ solecismus a ve-
tustioꝛibus latinis stribiligo dicebatur a versura videlꝫ ⁊ pꝛauitate toꝛtuose oꝛationis tanꝙ ste
robiligo quedā.Asinius capito solecismus est inqͭ impar et incōueniens cōpositura partium
oꝛatiōis.Fabius quocꝫ lib.i.multa de solecismo scribit:⁊ nos in carmine figurarū. Liceat ma
rito.i.saltem marito ꝑceret:si vitiose loqueret̄. Virides gēmas.smaragdos intelligit.Pli.em̄
Smaragdus lib.xxxvij.scribit:ꝙ nullius coloꝛis aspectus iucūdioꝛ est.nā herbas quocꝫ virentes frondesqꝫ
Elenchi despectamus.smaragdos vero tanto libentius qm̄ nihil oīno viridius cōparatū illis viret.pꝛe
terea soli gēmarū cōtutu oculos īplent:nec satiāt:qn ⁊ ab intētione alia obscurata aspectu sma
ragdi recreat̄: aciesqꝫ scalpentibus gēmas nō alia gratioꝛ oculoꝛū refectio est.Elenchos.Pli.
lib.ix.de vnionibus scribit:ꝙ pꝛocerioꝛibus sua gratia est.elenchos appellāt fastigiata lōgitu-
dine:hos digitis suspendere ⁊ binos ac ternos aurib⁹ feminarū gloꝛia est. Intolerabilius ⁊c.
Vxoꝛ diues Marti.etiam lib.viij.ad pꝛiscum ait:Vxoꝛem quare locupletem ducere nolim Queritis:vxoꝛi
nubere nolo mee:Diximus et plura superius ibi scilicet:imperat ergo viro.
Ascen. ¶ Non habeat ⁊c.Pꝛosequit̄ inceptū.Oꝛdo est.Matrona q̄ recūbit.i.sed ⁊ iūcta tibi ꝑ cōiu
gium seu matrimoniū:nō habeat genus dicēdi.i.nō sit pita artis dicēdi:ita vt sciat in vno gene
re sermonis versari:aut nō sup.toꝛq̄at.i.violēter expꝛimat oꝛe rotato.i.circūuoluto ⁊ cōcussa li
gua:qua q̄bus pathos seu affectio expꝛimēda est vti solēt:enthymema curtū.i.succinctū in quo
deest altera propōnū vt fiat syllogism⁹ ꝑfectus:fit aūt potissimū ex pugnātibus inter se senten-
tijs ⁊ fere ꝑ interrogationē quale est illud Antoniū pꝛiuatū ferre non potuistis:hūc impatoꝛē
feretis? Nec cōiunx tua sciat oēs histoꝛias:sed sciat quedā ad histoꝛiā ꝑtinentia(ne oīno elin-
guis ⁊ ignara rerū sit)ex libꝛis:alij exponūt ex.i.extra libꝛos:h̄ ē sine libꝛis.Alij ex libꝛis quos
legere ꝑmittit̄:sed nō intelligere ad vnguē.vn̄ sequit̄:⁊ nō intelligat.Odi.i.odio ꝓsequoꝛ: hāc
id ē eā que repetit ⁊voluit artē palemonis illi⁹ grāmatici peritissimi:sed arrogātissimi:⁊ hoc lege
loquēdi ⁊ rōne loquēdi.i.arte grāmatica seruata.i.obseruata semꝑ ab ea:qꝫ ꝓ et que sup.e xūs
antiquaria.i.antiq̄tatis amatrix:tenet v̄sus ex antiquis poetis aut ānalibus:ignotos mihi : q̄
mei tpis v̄bis vtoꝛ:Nec pꝛo et nō:⁊ q̄ castigat amice.i.alteri matrone familiari ⁊ amice: opice
id ē barbare adhuc ⁊ inepte:verba quedā min⁹ culta nō curāda.i.nō aīaduertēda viris:qꝛ mulie
res multis in locis etiam apud barbaros exquisitōꝛes:moꝛosioꝛes ⁊ cultioꝛes sunt in sermone
ꝙ̄ viri.liceat ipa ꝑmittēte ⁊ nō curante:viro facere solecismum.id est ineptum ⁊ semibarbarū
sermonem.hoc autem non dicit poeta quasi pꝛecetur vt saltem ꝑcat marito si vitiose loquatur.
sed quia contēnit sermonē viri.Mulier cū.i.postꝙ̄ circūdedit collo suo virides gēmas.i.sma-
ragdos:⁊ cū.i.postꝙ̄ cōmisit aurib⁹.i.auriculis suis extēsis.i.late patētibus:magnos elēchos
id ē oblōgos vniones:Nil nō ꝑmittit sibi.i.oīa ꝑmittit sibi:⁊ putat nil sup.esse turpe sibi.vn̄ ni-
hil est intolerabilius:ꝙ̄ femina diues:opibus scꝫ cōfisa suis.

¶ Interea: dũ. s. oĩa sibi feĩna ꝑmittit. Est aũt ordo. Interea facies feda aspectu ⁊ ridenda tu met multo pane. Feda. turpis. Aspectu: dũ aspicitur. Poppeana: vngenta a popea vxore. Nero nis dicta. Pli. li. xi. de lacte loquens scribit: ꝙ asine ꝑgnãtes cõtinuo lactescũt: quarũ lac cõferre aliquid et cãdori in mulierũ cute existimatur: Poppea certe domitij Neronis cõiunx: quingentas ꝑ loca oĩa secũ fetas trahens balnearũ etiam solio totũ corpus illo lacte macerabat: extendi quoqꝫ cutẽ credens. Quãdo videri vult formosa domi. i. apud maritũ: placet eñi vt iterro

Interea feda aspectu: ridendaqꝫ multo
Pane tumet facies: aut pinguia poppeana
Spirat: ⁊ hinc miseri viscantur labra mariti
Ad mecbum veniet lota cute: quando videri
Uult famosa domi? mecbis foliata parantur
His emitur quicquid graciles huc mittitis idi.
Tandem aperit vultum: ⁊ tectoria prima repõit
Incipit agnosci: atqꝫ illo lacte fouetur:
Propter quod secum comites educit asellas:
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed que mutatis inducitur: atqꝫ fouetur
Tot medicaminibus: cocteqꝫ siliginis offas
Accipit ⁊ madide: facies dicetur an hulcus?

gatiue fm̃ Domitiũ legat: sic ei cõueniet supiori sẽtẽtie. Nã dixerat facieꝫ tumere multo pane aut spirare poppeana: hic miseri viscant. labra mariti: Sꝫ mecho lauabatur: pabãturqꝫ foliata vngenta q̃dem ꝑciosissima. facies aũt pane tumebat asine lacte perfuso: vt cutis tantũ candorem et extensionẽ acciperet: postea eñi alio fuco ornabat. Quãdo videri vult formosa domi? Hic tibullus ait. Tu ne putas illã ꝓ te disponere crines? Non tibi sꝫ cuidam cupiet formosa videri. Ita ꝙ vt diximꝰ exponẽdũ est: aliter eñi nullo pacto sensus ꝓcedet si recte aduertes o lector. Foliata Pli. lib. xiij. ca. i. de vngentis ita ait. Nardinũ siue foliatũ cõstat omphacio balanino: iunco costo nardo amomo myrrha balsamo. Graciles indi. i. tenues macri so lis videlicet estu. Nã humor pin guedinis causa maxima est: Hinc Aristo. octaua particula suorum problematũ petẽs. Cur maris aĩalia maiora vegetioraqꝫ sint ꝙ terre: An inquit: ꝙ vis solis cõsumendo que terrã ambiũt copiam detrahit nutrimẽti: q̃obrem que abdita vitam agunt vegetiora sunt: his igitur oĩbus incõmodis cum genus maritimum sit imune. merito tum adolescere põt corpore ampliori ⁊ vegetiori. Graciles huc mittitis indi: scribit Dionysius ꝙ in plerisqꝫ indie locis aurum erui tur: ꝙ ꝫ multi ex eis inde questum aucupantur: alij telas lineas cõtexunt: alij sectos elephantũ dentes abradũt: Alij ꝑ fluminũ decursus incedentes perquirũt Berillos adamãtas iaspides amethistos. Tectoria. vngenta ipsa: nam dixit pane tumet facies. Incipit agnosci: remoto eñi fuco ꝓpria facies appet. Hyperboreũ axem: habitãt hyperborei sup aquilonis flatus: dicti ꝙ humane vite modũ excedant viuendo vltra centesimũ annũ: vt scribit festus. Solinus etiã scribit hyperboreos incolere vltra aquilonem: apud quos mũdi cardines esse credũt. Domus sunt nemora vel luci. In diem victũ arbores subministrant: discordiã nesciũt. Egritudine nõ inquie tantur ad innocentiam oĩbus equale votum. Si dimittatur exul. Sensus est: ꝙ ducit asinas lactis causa ac si ei exulandũ essꝫ apud hyperboreos: vbi hominũ caro ingenti frigore finditur exuriturqꝫ. Mutatis. i. varijs. Offas. partes frusta. Madide. lacte. s. asinino. Siliginis. de sili ne latius vide satyra quinta: ibi scꝫ. Sed tener ⁊ niueus molliqꝫ siligine factus seruatur domino. Facies dicetur an hulcus: hoc ait propter vngenti tumorem: Hinc superius inquit ridẽdaqꝫ multo pane tumet facies. Facies. ponitur hic facies pro ore ⁊ genis ⁊ oculis: quod greci ꝓsopon. i. personam dicunt. Cum facies proprie sit forma oĩs ⁊ modus: ⁊ factura quedaꝫ corporis totius: ⁊ a faciendo dicta: vt ab aspectu species: ⁊ a fingendo figura: hec ex Gel. libro. xij. ca. xxviij. Hulcus: hulcꝰ traxit aspirationẽ ab greco: illi eñi helkos dicunt: helkao ṽo hulcero helko traho Est autẽ hulcus recta ⁊ clausa malignitas. Uulnꝰ ṽo hiatus patẽs Mar. ẽ auctor.
¶ Interea feda ⁊c. Recitat alia in muliere potissimum diuite intolerabilia: ꝙ scꝫ fuco vt sandice ⁊ cerusa aut lacte asinino et stercore canino faciẽ illinens: labra mariti cõglutinat ac viscat

Man
Popea nero nis
Foliatum vn guẽtum
Maris aĩalia
Indie opes
Hyperborei
Facies
Species
Figura
Hulcus
Uulnus
Ascen.

mecbis aũt et adulteris lota ⁊ vncta occurrat. Ordo est. Interea dũ sic mulier diues oĩa sibi p-mittit ⁊ licere putat: facies eius feda aspectu. i. ad aspiciẽdum: q; pro et ridenda. i. irridenda tumet multo pane: intincto scz lacti asinino: quo cutis firma et nitida efficit: et spirat pinguia popeana id est emittit odorem pinguiũ vnguẽtorũ que popea neronis vxor inuenit: ⁊ labra miseri mariti: viscantur. i. cõglutinãtur: hinc. i. ab his vnguentis. Ipsa aũt veniet ad mechũ id est adulterum: cute existente lota. i. nitida ⁊ tersa a fuco mũdata. Quando vult videri formosa domi: interrogatiue positũ est quasi dicat nunq̃ sed foliata. i. cõfectiones vnguentorũ parantur mecbis id est dũ ire vult ad mechos vtitur foliatis. Et quicq̃d vos indi graciles. i. macilẽti mittitis huc id est ad nos videlz romã: emitur a muliere: his scz mecbis: vel vt mecbis illis ornata et vncta cõplaceat: vel vt donet: qđ minus placet: q: sensus est domi omnino negligit cultũ et mundiciã: emit tñ ornamenta quecũq; ab indis aduehuntur vt ornetur exitura ad mechum. Tandẽ id est postq̃ diu fucata incessit ⁊ fucũ mutare vult: aut dũ vetula efficitur: ipsa apit id est retegit vultũ id est faciẽ: ⁊ reponit. i. aufert prima tectoria. i. coopimẽta: sunt aũt tectoria ꝓprie incrustatiões quibus muri et parietes ruinosi obteguntur vt nouã faciẽ habeant: et ita est iucunda metaphora quia sicut murus ruinosus ex vetustate si tectoria auferãtur caducus ⁊ fissuris plenus apparet: ita facies vetule ablato fuco rugosa ⁊ tetra: atq; pro et ideo ipsa fouetur eo lacte scilicet asinarũ propter quod scilicet lac habẽdum recẽs ipa educit secum asellas comites sicut popea facere solebat: si ipsa exul. i. extra solum patriũ iens dimittatur ad axẽ hyperboreũ id est ad polum septẽtrionalẽ id est licz eũdũ sit ad extremas oras mũdi. Sed ea species sup. oris que inducitur id est farcitur ⁊ superducitur atq; fouetur tot mutatis. i. varijs ac diuersis medicaminibus: vel totiẽs appositis sicut emplastra vlceribus mutari solẽt: et que accepit offas. i. madida frusta: siliginis cocte et madide: vt ruge reficiantur: dicetur facies an hulcus? q. d. videtur q̃ potius vlcus.

Man.

¶ Opere preciũ: laboris precium ⁊ commodũ atq; vtile. Libraria serua ab librãdo pẽso. Ponũt exuũt. Cosmete: cosmeo orno: hic cosmos cosmoy ornamẽtũ: quẽ ⁊ latini mũdũ vocãt. Et mũd⁹. i. orbis. Cosmete igit ornatrices dicũtur: erant eñ ancille curantes ornatũ domine. Liburnus: minister vel aliquo missus. sumptũ est nomen ab liburnia. Alieni somni: id est mariti: qui dormiendo auersus fuerat. Pendere penas id est pati penas. Pẽdere penas ꝓprie dicit vt Festus ait: qui ob delictũ pecuniã soluit: quia penso ere vtebãtur. Hic alius seru⁹. Ferulas ferulis a preceptoribus discipuli vapulabant. De quibus latius satyra prima. Et nos ergo manũ Ferule subduxim⁹ Ille: ali⁹ Flagellis: id est virgis. Nam flagella dicũtur summe arborũ partes: ab eo q̃ ventorũ crebros flatus sustineant. Uirgilius lib. ij. Geor. Neue flagella summa pete. Scutica: Zona aliqua. Tortorib⁹: cruciatorib⁹: questoribusq;. Annua: stipẽdia scz. Prestẽt: soluãt. Obiter: interea. Linit: inũgit colorat. Amicas: amicarũ iudicium. Picte vestis: aurũ. Plinius

Pendere penas

Flagella

Uestes picte

Est operepreciũ penitus cognoscere toto
Quid faciant agitẽtq; die: si nocte maritus
Auersus iacuit: perijt libraria: ponunt
Cosmete tunicas: tarde venisse liburnus
Dicitur: ⁊ penas alieni pendere somni
Cogitur: hic frangit ferulas: rubet ille flagellis:
Hic scutica: sunt que tortoribus annua prestent.
Uerberat: atq; obiter faciem linit: audit amicas:
Aut latũ picte vestis considerat aurum:
Et cedens longi relegit transacta diurni:
Et cedit donec lassis cedentibus exi
Intonat horrendum: iam cognitione peracta
Profectura domo sicula non mitior aula
Nam si constituit solitoque decentius optat
Ornari: et properat: iamq; expectatur in hortis
Aut apud isiace potius sacraria lene.
Componit crinem leceratis ipsa capillis
Nuda humeros psecas infelix: nudisq; mamillis

Altior hic quare cincinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen facinusq́ꝫ capilli:
Quid psecas admisit: quenā est hic culpa puelle
Si tibi displicuit nasus tuus? altera leuum
Extendit: pectitq́ꝫ comas et voluit in orbem
Est in consilio matrona admotaq́ꝫ lanis
Emerita que cessat acu: sententia prima
Huius erit: post hanc etate: atq́ꝫ arte minores.
Censebunt: tanquā fame discrimen agatur:
Aut anime: tanti est querendi cura decoris
Tot premit ordinibus: tot adhuc cōpagibꝰ altū
Edificat caput: andromachen a fronte videbis.
Post minor est: aliā credas: cedo si breue parui
Sortita est lateris spatiū breuiorq́ꝫ videtur
Virgine pygmea nullis adiuta cothurnis
Et leuis erecta consurgit ad oscula planta.

libro octauo de generibꝰ lanarū ꝛ vestiū scribit: Pictas vestes iā apud Homerū fuisse: Unde triūphales nate. acu facere idei phryges inuenerūt. Aurum intexere in eadē asia inuenit attalus rex. vnde nomē attalicis: Colores diuersos picture intexere babilon maxime celebrauit: et nomē imposuit. Cedens: verberās. Relegit: requirit: retractat. Trāsacta: preterita. In antiquo textu legitur Trāsuersa. sicq́ꝫ expones delicta. Diurni: tēporis scilꝫ. Cedit: cedere facit. Cedētibus: pcussoribus. Cognitione peracta: finita cognitione preteritorꝫ. Non minor: supple est. Profectura domo sic est in antiquo textu: ꝛ ita legēdū nō aūt pfectura domꝰ: nā sentētia iseriꝰ nō bereret: q̄ est apertissima. Qui autē dixit in metro esse barbarismū: nō rite quidem. Nā et Propertius lib. ij. ait. Hec quoq́ꝫ pfecto ludebat iasone Varro. Sicula aula: Duo de quadraginta annos tyrannus syracusanorū fuit superior Dionysius cuꝫ q̄nq́ꝫ et viginti natus annos domina tū occupasset. De quo Cicero libro vltimo tusc. plura etiā meminit. Et Plinius li. vij. scribit: q̄ post theseū tyrānus primus fuit phaleris Agrigēti. de quo legito etiā Nasonē nona elegia tertij libri de tristibus. Duo aūt Dionysij tyranni fuerunt: pater scilicet et filius. De filio Iustinus libro. xxi. scribit: q̄ extincto in silicia Dionysio patre insidijs suorꝫ ī loco eius milites maximū natu ex filijs eius Dionysiū suffecere: maturā eius etatē secuti. Is aūt non cognatos tantum fratrū: sed et ipos fratres interfecit tyrannidē in suos priusq̄ꝫ in exteros auspicatus. Deinde nec vti pater carcere nexis: sed cedibus ciuitatē repleuit pulsus tandē a ciuibus in italiā ad locros cōfugit. Inde etiā pulsus ob eius seuitiā Corinthū se contulit: vbi pueros litteras docuit: nam ludi magister effectus est. Isiace lene. De hac vide Josephū libro. xviij. c. x. Ouidius etiam libro primo de arte inquit. Nec fuge niliace (seu linigere) mēphitica sacra iuuēce. Multas io facit quod fuit ipa ioui. Erat autē rome isidis templū iuxta campū martiū. Iuuenalis paulo infra. A meroe portabit aquas. vt spargat in edem isidis: antiquo: que proxima surgit ouili. id est campo martio: vbi locus erat qui ouile appellabatur. Lucanus de sylla libro secūdo. Et misere maculauit ouilia rome. Crinem: domine scꝫ. Phecas: sic est in antiquis codicibus: est aūt ancille nomen. aliqui psecas legūt: nil tamē referret. Nudūq́ꝫ mamillis: dixit em̄ ponūt Cosinete tunicas: Altior hic quare cincinnus? Verba sunt dn̄e ad ancillā. Cincinnus: capillus crispus ꝛ dependens. Martialis quoq́ꝫ libro secundo in lalagen ait. Unꝰ de toto peccauerat orbe comarum Anulus incerta nō bene fixus acu Hoc facinus lalage. speculo quod viderat vlta est. Et cecidit sectis icta flegusa comis. Taurea: scutica taurino corio. Verba sunt poete. Flexi: curuati ꝛ male dispositi. Altera: ancilla scilicet. Leuum: crinem videlicet. Pectitq́ꝫ comas et voluit in orbem. Apuleius libro. ij. met. de crinibus mulierū sic ait. Licet inquā Venus ipa fuerit licet omni gratiarū choro stipata: ꝛ tota cupidinum populo comitata: ꝛ balteo suo cincta cymnama fragrans ꝛ balsama rorans: Calua processerit: placere non poterit: nec vulcano suo. Item tanta denicq́ꝫ est capillamenti dignitas: vt quāuis auro veste gēmis omnicq́ꝫ extero mūdo exornata mulier incedat: tamen nisi capillum distinxerit ornata nō possit videri. In orbem: in anuli formam

Dionysius

Isidis têpluꝫ

Capilli mulierum

muliebres capillos reuoluebat. Est in cõsilio. Ordo est. Matrona que cessat emerita acu: et ad-
mota sup. est lanis. Est in cõsilio. Emerita acu: vacationẽ habẽte. Cessat fuere: scz quia anus. Ad-
mota lanis. Mulieres em̃ post acũ lanificiũ exercebãt. Discrimẽ: periculũ iudiciũ. Anime: vite
Tanti est: tanti extimat. Decoris: ornatus. Cõpagibus: cõiũctionibus. Andromachen: dares
macbeo Phrygius scribit. Andromachen hectoris vxorẽ fuisse oculis claris candidã modestã lõgã: for-
mosam sapientẽ pudicã. Ouidius etiã libro tertio de arte inquit. Parua vehat equo. quod erat lon-
gissima nũq̃ Thebais hectoreo iũcta resedit equo. Cedo: dic. Ait aũt quidã alter Juuenali. Il-
Pygmei lã caput edificare. etc. quia natura parua est. Pygmea: pygmei mõtana indie tenẽt: teste Pli. libro
septimo: salubri celo: semperq̃ vernante. Et auctore Gellio li. ix. q̃ lõgissimi sunt nõ excedũt du-
Ascen. os pedes et quadrãtẽ. lati9 tamẽ dicem9 sat. xiij. Cothurnis. i. altis calciamẽtis subere cõfectis.
¶ Est operepreciũ. Ostẽdit alia vitia mulierũ et potissimũ seuitiã quã exercẽt in familiã ob leui-
sissimã offensiũculã. Ordo est. Operepreciũ. i. preciũ et merces ope. i. operationis et laboris est: hoc
est vtile et cõmodũ est cognoscere penit9 quid mulieres faciãt et agitent. i. impellãt alios facere
toto die. hoc em̃ pacto facile vitabũtur. Ostẽdit aũt q̃d agãt dicẽs. Si marit9 iacuit nocte auer-
sus. i. habẽs faciẽ auersam ab ea: et nõ sit eã amplexat9: libraria: ancilla q̃ pẽsum librat hoc est la-
mpẽdia: perijt. i. in pessimũ discrimẽ venit vt illi perijsse vtile sit. Cosmete. i. ornatrices: ponũt:
id est reponũt et restituũt tunicas quas pro labore peracto acceperãt vt in illis dñam comitarẽ-
tur. Liburn9 nũci9 aliquo missus vel lecticari9: vel qui eã in liburno vehere debebat dicit venisse
tarde: et cogit pẽdere. i. psoluere penas: alieni somni. i. pro alieno somno: vel quia marit9 auersus
iacuit dormiẽs: vel quia dña somnũ amisit ex ea indignatione quod auersus iacuerit: et ita prius solito
surrexerit: vnde tarde venisse culpatur liburnus. hic. i. aliquis seruorum: frangit ferulas. i. bacu-
los leues quib9 percuti solebãt: frangit aũt in dorso suo dũ percutitur: ille rubet flagellis. i. vir-
gis factis ex sũmis ramis arborũ: hic. i. alius rubet scutica. i. virga et corio. sunt sup. diuites mu-
lieres que prestẽt. i. persoluãt tortoribus. i. flagellatorib9 annua sup. stipendia: siue annuas mer-
cedes vt qñ vellẽt et quos vellẽt cedãt. Diues ergo et seua mulier verberat. i. verberare facit et li-
nit. i. fucat: obiter. i. interea: faciẽ suam et audit amicas cõfabulãtes: aut considerat latũ aurũ ve-
stis picte acu scilicet: hoc est opus aliquod phrygionũ qui gallice broddeurs dicũtur: et ipsa cedens
id est cedere hoc est verberare faciẽs: relegit. i. recognoscit trãsacta. i. rationem trãsactorum: lon-
gi diurni sup. tpis. gallice de la longue iournee. Alij textus habẽt trãsuersa. i. nõ suo ordine fa-
cta. Significatur aũt ex mera malitia nõ ex ira subita aut cõmotione animi sic cedere eo quod qua-
si trãquillo animo alias res interea agit: et quia nimis diu cedere faciat. vnde seq̃tur: et cedit: id
est cedere facit donec intonat: id est per modũ tonitrus clamat horrendũ. i. horrẽde et terribili-
ter exi sup. domũ meã nõ amplius reuersurus serue nequã: et hoc facit: cedẽtib9 lassis. i. defatiga-
tis: prius nõ. Ipsa aũt profectura. i. egressura domo: iã cognitione scz delictorum pacta: est sup. nõ
mitior aula sicula. vbi scz seuissimi tyrãni regnauerũt. sic Mãcinellus legit. Geor. valla legen-
dum docet: prefectura dom9: eo quod profectura a proficiscor primã corripiat: Nestor aũt putat in-
differentẽ esse legens profectura: et eũ haud dubie mãcinell9 vt in multis secut9 est. verũ si non
adducãt aliũ locũ vbi proficiscor primã producat: legerẽ potius cũ valla: prefectura vt sit prefe-
ctura. i. gubernatio illius domus est sup. non mitior aula sicula. i. siciliensi peracta iã cognitione
Nec mala est cõtinuatio legẽdo prefectura: nã docet quare prefectura est tã seua: nã inquit si cõ-
stituit. i. decreuit: et optat ornari decentius solito. i. q̃ solita est: et properat. i. accelerat et expectat
iã in hortis scz voluptarijs ad quos cõueniebãt impudici et impudice: aut potius apud sacraria
id est repositoria sacrorum: lene. i. gubernatricis meretricũ et eorũ magistre: isiace. i. que iuxta do-
mũ isidis residebat: aut que sacerdos erat eius. aut deriuatiuũ pro pncipali posuit: vt sit ipsa isis
lena dicta eo quod in templo eius fiebant cõmercia qualia in domo lene: dicẽte Ouidio. Multas
io facit quod fuit ipsa ioui. Fuit aũt io: id est isis ioui concubina. psecas ancilla infelix nuda hu-
meros: id est habens nudos humeros et existẽs ipsa. i. q̃tũ ad personã suam capillis laceratis:
id est dissectis a domina: aut incultis: et mamillis nudis cõponit crinẽ dñe scz. Cõponũt aũt irro-
rando. i. sparsim madefaciẽdo: vnde potius cũ Calderino et valla psecas q̃ cũ mãcinello phecas
lego. Nã psecades sunt minute ptes gutte aquarũ. Et hec psecas psecados gutte minuta ps si-
cut aurũ inter arenã: et ita quia ancillarum noĩa aut a patria aut ab officio fere fingũt. cõgruũ est vt
cõpositricis capillorũ nomẽ psecas dicatur. dũ aũt sic festinãti cõponũtur ab ancilla illa misera
capilli et ipsa dña videt ĩ speculo cyrros extãtes: indignata dicit ad eã. quare hic cincinus. i. ca-
pillus crispus et cõdensus est altior ceteris: et post hoc dictũ inq̃t poeta: taurea. i. scutyca de pel

le taurina:ſic.ij.maccb.xij.legim⁹ flagris ⁊ taureis cruciatos.punit ↄtinuo crimē ⁊ facin⁹ capilli flexi.i.cincinati:⁊ incuruati.i.errorē illū quē vt crimē ⁊ imane facinus punit:vnde addit poeta quaſi ad ſupbā ⁊ ſeuā illā dñam loquatur.Quid.i.qđ peccatū admiſit pſecas? quenā culpa puelle ſcȝ pſecadis:ē hic.i.in hac re:ſi naſus tuus diſplicuit tibi? hoc eſt qđ vulgo dicit̃. quid poteſt ipſa ſi tu non es pulchra? Altera puella ſeu ancilla extendit leuū ſup.crinē: qui eſt in leua id eſt ſiniſtra parte:vel leuū ſup.cincinnū:⁊ pectit comas:nō dicit pectinat:q: latinū nō eſt:et voluit id eſt circunducit in orbē.i.ambitū aut circulū.matrona quedā ex vicinis:que ceſſat.i.nō amplius laborat acu emerita.i.cuius acus addita eſt ceſſationi propterea ꝙ iā debilitatur viſiua virtus:et ita inutilis eſt acus.nō dices aūt ꝙ matrona ſit emerita:q: verſus nō ſtaret:eſſet eñ nti caſus ⁊ ita vltima corriperetur:que nūc cum ablatiui caſus eſt ⁊ conſtruitur cū acu producitur. Preterea matrona nō erat emerita ſimpliciter:ſed tñ ſm quid:q: eñ propter debilitatē viſus erat inutilis ad pingendū aut ſuendū acu:ideo erat admota lanis ⁊ rudiorib⁹ officijs:erat ergo acus emerita nō ipſa:deriſorie aūt dicit ꝙ que viſū debilitatū habebat:q: propter ſeniū ceteris in cōponēdis capillis prudētior credebat̃:ac ſi maturitate cōſilij ad eam rem opus eſſet. Ordo igit̃ eſt.matrona q̄ ceſſat.i.nō ampli⁹ opatur aut fuit acu emerita.i.requiei ꝯtū ad eā matronā conceſſa:ꝙ pro et:et ſup.que admota eſt lanis ſup.carpendis aut nendis:eſt in conſilio cōuocato ſcȝ ad capillos cōponēdos.⁊ ſententia huius ſcȝ matrone erit prima:⁊ minores.i.inferiores etate ⁊ arte cenſebūt id eſt iudicabunt poſt hanc:tanꝙ diſcrimē id ē periculū fame aut anime id eſt vite agatur id eſt tractet̃ Acclamat autē poeta dicēs:tanti id eſt tanto precio ⁊ tanta eſtimatione:eſt.i.habetur cura id eſt accuratio ⁊ ſollicitudo.decoris.i.venuſtatis:querendi id eſt ineſtigande. Illa aūt anus:premit.i.cōpingit:tot ordinibus.i.faſcijs aut tricis capillorū in ordinē cōſtrictis:et edificat.i.per modū edificij exaltat:adhuc caput altū.i.iā ſatis exaltatū:tot cōpagibus.i.cōnexiōibus rerū:quot ſup.videbis.i.q̇libet videre poterit a fronte.i.ab anteriore pte capitis ſup quā orbes illos circūuoluit andromachen.i.longiſſimā mulierem ſicut erat andromache hectoris cōiunx:ſed poſt.i.a parte poſteriore ē minor.i.breuior ſup.multo ita vt credas aliā ſup.eſſe:ſed cedo.i.dic(eſt eñ verbū defectiuū prima breui) ſup.quid faceret? vel cedo id da permitte ſup.vt caput extollat: ſi ſortita eſt per naturā breue ſpacium parui lateris et ſi ipſa videtur breuior virgine pigmea que breuiſſima eſt:nullis pro nō vllis:non adiuta id eſt ſi non eſſet adiuta vllis cothurnis:id eſt altioribus calciamētis etiā ſuram ambientibus:que aut ipſis ſimilia nunc ſubere ſubleuata ſiūt:et ipſa leuis id eſt agilis et modico corpore cōſurgit ad oſcula mechi planta exiſtente erecta:id eſt ſurſum directa:dum ipſa talis innititur.

Nulla viri cura interea: nec mentio fiet
Damnorū:viuit tanꝙ vicina marito:
Hoc ſolo propior:ꝙ amicos coniugis odit,
Et ſeruos:grauis eſt rationibus:ecce furentis
Bellone matriſq; deū chorus intrat: et ingens
Semiuir obſceno facies reuerenda minori:
Mollia qui rupta ſecuit genitalia teſta
Iampridē cui rauca cohors:cui tympana cedunt
Plebeia:et phrygia veſtitur bucca tiara:
Grande ſonat:metuiq; iubet ſeptēbris ⁊ auſtri
Aduentum:niſi ſe centum luſtrauerit ouis
Et xerapelinas veteres do na ueri ſi:

¶ Interea dum ſe linit ⁊ colit. Man.
Cura:erit ſup. Tanꝙ vicina.i.ſine aliqua viri cura. Grauis: moleſta. Rationib⁹:domeſticis ⁊ viri impēſis quas aggrauat nimio cultu. Ecce furētis: mulierū ſupſtitionē damnat:que quidē futurorū ſollicite ſacerdotes bellone cybeles ⁊ iſidis adibant:vt expiarētur. Bellone furētis: Mineruam principē et inuentricē belli ferunt:vt ſcribit Cicero in lib.de n.de. Minerua
Bellone aūt ſacerdotes nō alieno ſed ſuo cruore ſacrificabāt vt Lactāti⁹ libro pmo.ca.xxi.ſcribit. In ipa aūt ſanguinis effuſione diuinū afflatū capiebāt.ita vt preſentia explicarent:futura vaticinarētur. Unde et Tibull⁹ ait. Hec vbi bellone motu ē agitata.⁊c. Matriſq; deū:⁊ Apulei⁹ li.xi. ſcribit ꝙ rerū nature parens elementorū oīm domina ſumma nu

Ut quicquid subiti ꝛ magni discriminis instat
In tunicas eat: ꝛ totum semel expiet annum
Hibernum fracta glacie descendet in amnem.
Ter matutino tyberi mergetur: ꝛ ipsis
Uorticibus timidum caput abluet: inde superbi
Totum regis agrū: nuda ac tremebūda cruētis
Erepet genibus. si candida iusserit io
Ibit ad egypti finem calidasqꝫ petitas
A meroe portabit aquas: vt spargat in edem
Isidis: antiquo que proxima surgit ouili
Credit enim ipsius domine se voce moneri.
En animam ꝛ mentem cū qua dij nocte loquūtur.
Ergo hic precipuum: summūqꝫ meretur honorez
Qui grege linigero circundatus: ꝛ grege caluo
Plangentis populi currit derisor anubis.
Ille petit veniam quotiens non abstinet vxor
Concubitu sacris obseruandisqꝫ diebus
Magnaqꝫ debentur violato pena caduceo
Et mouisse caput visa est argentea serpens
Illius lachrymę: meditataqꝫ murmura prestant
Ut veniam culpe non abnuat ansere magno
Scilicet ꝛ tenui popano corruptus osiris

Minerua
Venus
Diana
Proserpina
Ceres
Juno
Bellona
Hecate
Rhānusia
Isis
Luna

minū regina manium: prima celitum deoꝝ: dearumqꝫ facies vniformis. Cuius numē vnicū multiforme specie ritu vario nomie multiuago: tot⁹ venerat᷑ orbis. A phrygib⁹ noiatur pessimūtica dūi mater Ab atticis cecropeia minerua. a Cyprijs paphia venus. a Cretēsibus Dictinna diana. Ab siculis trilinguib⁹ stygia proserpina. ab eleusinis vetusta dea. Ceres ab alijs Juno. ab aliis. bellona ab alijs. hecate ab aliis. rhānusia. ab ethyopib⁹ ꝛ egyptijs vo noie regina isis. Diodo. etiā lib. i. ait: ꝙ quidā isidem. alij Cererē: quidā tesmophoram: alij lunā nōnulli iunonē: alij alio nomine appellāt. Chorus: sacerdotū cetus. Intrat tēplū. s. Ingēs semiuir. Antistes galloꝝ: nec vir: nec femina abscissa enī sibi erāt virilia. Obsceno. turpi. nam vt supius patuit sat. ij. ante cybeles lecticā spurcissima queqꝫ cātabātur: audiente frequētissima multitudine: eo potissimum die: quo lauabat᷑ i albone fluuio. Facies appositio est. Secuit genitalia testa. Samia testa: Auctore Plinio Galli sacerdotes virilia abscindebāt de qb⁹ late li. iiij. fastoꝝ. Jam pridē: a pueritia: hinc dixit mollia genitalia. Rauca: ꝑpter cantū. s. Aristoteles in octaua ꝛ nona ꝑticula ꝓblematū scribit: Spadonibus vocē inesse ꝛ tenuē ꝛ acutam: et illis oībus qui exptes seminis sunt. vt pueris: feminis: decrepitis. Et Alexander aphrodiseus scribi vocē sonorā esse illis: q̄ suapte natura sunt calidi: trahit eñ spm̄ calor ꝛ maiorē efficit. Uocis aūt sonoritas fit in eo quod aerem multū mouet. Acuta vox in eo quod celeriter mouet᷑. Grauis aūt in eo quod tarde: propter humiditatem multā eunuchis: ꝛ feminis ꝛ pueris ꝛ decrepitis i latitudinem arteria non extendit᷑. Caliditate enim opus est ad diducenda in latitudinez spiramēta: quēadmodū igitur angustorū spiramentoꝝ tibia in vocem acutā exit ita ꝛ arcta arteria. Patet itaqꝫ ijs v̄bis spadones nō raucā sed tenuē ꝛ acutā vocē emittere. Ergo rauca cohors Juuenalis ait propt᷑ cantū: nō propt᷑ auulsos testes: vt quidā voluit. Tympana plebia: q̄bus i sacris vtebātur cybeles et plebe sacerdotes: nō eñ egregij viri: sed ifimi illa pulsabāt. De tympanis aūt lati⁹ Satyra. iij. Et phrygia vestitur bucca tiara: sicuti mitra ꝛ caput: ꝛ mētū vestiebat᷑ ita fere ꝛ tiara vt h̄ Juue. oñdit. de mitra aūt hyarbas. li. iiij. en. ita inq̄t. Meonia mētū mitra crinēqꝫ madentē. Subnix⁹. Phrygia tyara. phrygio pileo: nā vt sat. iij. oñdim⁹ e phrygia cybeles statua in vrbē venerat. De tyara aūt Hiero. i eplā ad Fabiolā de veste sacerdotali scribit ita. Quartū gen⁹ ē vestimēti rotūdū pilleolū: q̄le pictū in Ulysseo ꝯspicim⁹: quasi sphera media sit diuisa ꝛ ps vna ponat᷑ in capite. Hoc greci ꝛ nr̄i tyarā nōnulli galerū vocāt. Nō habet acumē in summo: nec totū vsqꝫ ad comas caput tegit: sed tertiā ꝑtem a fronte inoptam relinquit. Atqꝫ ita in

Spadonibus vox

Tyara

occipitio vitta cõstrictus est.vt nõ facile labatur ex capite est aũt byssinũ.⁊ sic fabre oꝑatũ lin- Aquilo
teolo vt nulla acus vestigia forinsecus pateãt.hec ille.Grande sonat.alta voce canit.Austri ad Auster
uentũ:saluberrimus oĩm aquilo:nocius auster:vt scribit Plinius lib.ij.Aristoteles vero parti-
cula.xvij.problematũ scribit ꝙ auster humida ⁊ calida corpa reddit.q̃ maxime putredini oppor-
tuna sunt.Scribit itẽ ꝙ spirãtibꝰ austris hoĩes grauiores inualidioresq; sese reddũt: ꝙ humor
corpis flatꝰ ciꝰ calore tabescẽs multus ex pauco redũdat:atq; humor grauis leui et spiritu consi
stit quas ob res vires hoĩs debilitari necesse est.Ait etiã ꝙ austri sicci ⁊ aque oĩno expertes fe-
bres cõtrahũt qm̃ humorẽ calidũ alienũ in corpibꝰ creãt:quippe q̃ natura humidi et calidi sunt:
que q̃dẽ qualitates febrifice sunt:febris eñ earũ cõsistit exuperãtia.Septẽbris.Aristoteles ꝑ- Ver
ticula prima problematũ ait ꝙ ver atq; autũnus morbis infestãt:q: mutationes graues oẽs oc Autũnus
currũt:sed autũnꝰ vere grauior est.q: corpe calido refrigescẽte ꝙ frigido incalescẽte potiꝰ egro
tamꝰ.Ut igit vere frigidũ recalescit sic autũno calidũ refrigescit.Lustrauerit:purgauerit se ip
sa mulier.Ouis.Apuleius li.xi.metamorphoseos sue de sacerdotibꝰ isidis sic ait.Sũmꝰ sacer- Oua
dos teda lucida:et ouo.⁊ sulphure solẽnissimas preces de casto ꝓfatꝰ ore ꝙ purissime purificatã Teda
sc3 nauim dee nũcupauit.Utebãtur igit tedis ⁊ ouis ⁊ sulphure in purificatiõibꝰ.Hinc etiã Na Sulphur
so li.ij.de arte:vbi amica egrotauerit in autũno ait.Et veniat q̃ lustret anꝰ lectũq; locũq; ꝓferat
et tremula sulphur ⁊ oua manu.attamẽ textꝰ aliqui habẽt sulphura viua manu.Xerapelinas ve Xerapeline
teres:sic legẽdũ est:ita eñ in antiquissimo textu legi Xerapelinas.Merula sic ait.Has vestes
atrabaticas inuenio latine appellatas his vbis apd Suidã.diebꝰ festis ⁊ in victoria.aut astãti-
bus legatis induebãtur tunicas:⁊ chlamydes auro ac purpura variatas:aut alio quouis modo
ꝓciosas.In quottidianis vero cõuẽtibꝰ Xerapelinas:sic a calore dictas:q̃s vocabãt atrabaticas Uestes
de colore videl3:atrũ eñ nigrũ vocãt.vñ cõijcimꝰ xerapelinas nigras fuisse.nõ aũt virides.vt q̃ in cõpitis
dã somniauit:hec ille.Discriminis:periculi.Descẽdet ipa mulier.s.In tunicas eat.Festꝰ sic ait.Pi-
le effigies viriles ⁊ muliebres et lana cõpitalibꝰ suspẽdebãtur in cõpitis.qd̃ esse deorũ inferio-
riorũ quos vocãt lares putarẽt:q̃bꝰ tot pile:quot capita seruorũ:tot effigies quot essent liberi po Lares
nebant:vt viuis pcerẽt ⁊ essent his pilis ⁊ simulacris cõtẽti.Macro.aũt li.i.sat.inducit Albi- Tyberi
nũ ita dicentẽ.Qualẽ nũc permutationẽ sacrificij pretextate memorasti inuenio postea cõpita- aquas
libus celebratã:quũ ludi per vrbẽ in cõpitis agitabãtur:restituti sc3 a Tarquinio supbo laribus
ac Manie ex respõso apollinis:quo preceptũ est:vt capitibꝰ pro capitibus supplicaret.Idq; ali-
quãdiu obseruatũ:vt ꝓ familiarũ sospitate pueri mactarẽtur Manie dee matri lariũ.Qd̃ sacri- Mania dea
ficiũ genꝰ Juniꝰ Brutꝰ cõsul pulso Tarquinio aliter ꝯstituit celebrãdũ.Nã capitibꝰ allij ⁊ papaue Lares
ris supplicari iussit:vt respõso apollinis satisfieret de noĩe capitũ:remoto scil3 scelere infauste Effigies in
sacrificationis factũq; est vt effigies Manie suspẽse pro singulorũ foribꝰ periculũ si qd̃ immine- compitis
ret familijs expiarẽt ludosq; et vijs cõpitorũ in quibꝰ agitabãtur cõpitalia appellauerũt.Tyberi Tyberis aqua
mane aqua tyberis expiabãtur.Unde ⁊ Persius satyra secũda sic ait.Hec sancte vt poscas tybe Septenarius
rino in flumine mergis Mane caput bis terq;:⁊ noctẽ flumine purgas:Apuleius in hmõi pu
rificatiobꝰ li.xi.met.numerũ septenariũ ponit:ait eñ sic:Meq; ꝓtinꝰ purificãdi studio marino
lauacro trado:septiesq; submerso fluctibꝰ capite:ꝙ eũ numerũ ꝓcipue religionibꝰ aptissimũ di
uinus ille pythagoras prodidit.⁊c.Timidũ caput.ita legendũ est:qd̃ etiã antiqui textꝰ habent:
noli igitur tumidũ per u legere.nam sententia non quadraret superiori.dixit enim:vt quicquid
subiti et magni discriminis instat in tunicas eat propter id igit timidũ caput ait.Supbi regis
agrũ.i.cãpũ martiũ.de quo latius satyra.ij.ibi:Uade ergo et cede seueri iugeribꝰ cãpi.Nuda
ipsa.s.mulier.Expiet.circueat.Candida io.i.isis:q̃ olim in cãdidã vaccã versa fuerat anteq̃ in
egyptũ cõfugeret:de qua late Oui.lib.ꝓmo meta.A meroe.nilꝰ facit insulas in ethyopia maxi Meroe
mas:vnã insignẽ noĩe meroen:in qua est vrbs insignis insule noĩe:quã cambyses cõdidit a ma
tre eius denoĩatam.effodiũtur in ea aurũ ⁊ argẽtũ es ferrũ:hebenũ insuper fert lapidũq; mul- Isis
tiplex genus:hec ⁊ plura Dio.lib.ꝓmo.Isidis.Diodo.li.ꝓmo scribit ꝙ asserunt egyptij isidem
pluriũ inuentricẽ ad morbos medicamẽtorũ:⁊ medicine arti admodũ cõtulisse:quã imortalita-
te q̃ potitã gaudere hoĩ3 cultu:incq; eorũ valitudine ꝓcipue vsari.quinetiã in sõnis opitulatur
palam eis quos cẽsuerit dignos.Omnis fere orbis hanc deã colebat propter manifestas eius
morborũ curas:etenĩ in somnis illã dicebãt nõ recte valentiũ auxilia morbis ꝓbere.et qui eius
monitis obtemperarẽt:preter opinionẽ curari etiã quorum medici salutem desperarint.Tra-
dunt aliqui isidis ⁊ osiridis sepulcra in nysa arabie sita:esse autem vtriq; dicatã columnã sacris Colũna Isidis
sculptã litteris:incq; isidis hec scripta esse.Ego isis sum egypti regina a mercurio erudita:que

ego legibus ſtatui nullus ſoluet. Ego ſum oſiridis: ego ſum prima frugū inuētrix. Ego ſum ori
Oſiridis coluna regis mater. Ego ſum in aſtro canis refulgēs: mihi bubaſtia vrbs cōdita eſt. Gaude gaude egy
pte: que me nutriſti. In colūna vero oſiridis hec ſcripta dicūtur. Mi pater ſaturnꝰ deoꝝ oīm iu
nior: ⁊ū vero oſiris rex ꝙ vniuerſum peragraui orbē: vſqꝫ ad deſertos indorū fines ad eos quo
qꝫ profectꝰ ſum ꝗ arcto ſubiacēt: vſqꝫ ad hiſtri fontes: ⁊ iterū alias quoqꝫ orbis adij vſqꝫ ad mare
occeanū ptes: Sū ſaturni filiꝰ antiquior: neqꝫ vllꝰ eſt in orbe ad quē nō acceſſerim locus: docens
oēs ea: quorū inuētor fui. Ouili: ouile locꝰ erat in cāpo martio de quo ſuperius late. Dñe: iſidis.
En animā: exprobrātis eſt. Ergo hic precipuū. Ordo eſt. Ergo hic. i. iſidis ātiſtes: ꝗ circūdatus
linigero grege: ⁊ grege caluo populi plāgētis: currit deriſor anubis: meretur honorē precipuū
et ſummū. Anubis: hoc loco genitiui caſus. Vñ Rufus Feſtꝰ in arato: vbi de virgine meminit
ait. Aut peluſiaci magis es dea littorꝫ iſis. Digna poli cōſors ⁊ cura latrantꝫ anubis. Variabit
itaqꝫ hic anubis huiꝰ anubis vel anubidis: ſicut adonis huiꝰ adonis vel adonidis: hic oſiris huiꝰ
Iſidis corus oſiris vel oſiridis: hic ſerapis huiꝰ ſerapis vel ſerapidis. Hinc Apuleiꝰ li. xi. ait. Inuicti oſiridis
Itē de ſerapis pncipal dei nocturnis. Grege linigero. Apuleiꝰ li. xi. ſic ait. De iſidis ſacris. Tūc
influūt turbe ſacris diuinis initiate viri feminęqꝫ oīs dignitatis: ⁊ oīs etatꝫ linteęveſtis cādo
Siſtra re puro luminoſi. ille lympico tegmine crines madidos obuolute. Hi capillū deraſi fūditꝰ ver-
ticē pnitētes: magne religionis terrena ſidera ereis ⁊ argēteis imo vero aureis etiā ſiſtris ar-
gutū tinnitū cōſtrepētes. Et Antiſtites ſocioꝝ proceres illi ꝗ cādido lintheamine cinctū pecto
ralē aduſqꝫ veſtigia ſtrictim iniecti potētiſſimoꝝ domini proferebāt inſignis exuuias. Grege
Apis boue caluo. diximꝰ ex apuleio ꝙ iſidis ſacra celebraturi viri capillū fūditꝰ deradebāt. Et Pli. li. viij. ca.
xlvj. vbi de Api boue meminit ait: ꝙ bos in egypto etiā numīs vice colebat: apin vocabāt. Non
erat fas eū certos vite excedere annos: Merſuꝫ in ſacerdotū fōte enecabāt: q̄ſituri luctu ⁊ aliū
quē ſubſtituerēt: ⁊ donec inueniſſent merebāt deraſis etiā capitibꝰ. Nec tñ vnq̄ diu q̄rebat: in-
uētus deducebat a ſacerdotibꝰ Mēphin. ⁊c. Tuncqꝫ ſe prorūpebāt in cetus incedebat ſummoto
Oſiris mors ſtrepitu lictoꝝ iuſſu grexqꝫ pueroꝝ comitabat carmē honori eiꝰ canētiū. intelligere videbat et
adorari velle. Plāgētis populi: iā diximꝰ ex Plinio ꝙ q̄ſituri apin bouē lugebāt merebātqꝫ dera
ſis etiā capitibꝰ. Et Diodorus li. i. ait. ꝙ Typhon fratē oſirim occidit quē in ſex ac viginti ptes
laniauerat. Iſis tamē ppt oſiris mortē auxilio ori filij Typhonē interemit: ⁊ cedis cōſcios: inde
egypti regnū cepit. Oſiridis partes omnis diſperſas: preter pudēda cū inueniſſet: ex aromati-
bus: ac cera ſingulas in formā hoīs viro ſimilē cōpoſuit: conuocatis deinde egypti ſacerdotibꝰ
ſingulis dedit oſiris imaginē iubēs vt ſeruarēt in adytis: et vt deū colerēt: eiqꝫ animal ex ſuis
Apis qđ mallēt dicarēt. illudqꝫ colerēt veluti oſirim dū viueret: atqꝫ poſt obitū ſimili cerimonia obſer
uarēt. Sacerdotes obſecuti ſunt iſidis iuſſis ⁊ animantia a principio ei dicata in honorem ha-
bētes: cū moriebātur in eoꝝ funere renouabāt oſiridis luctū. Tauros aūt ſacros. hūc apin alte-
rū Mēphin noīatos ſacrificabāt oſiridi. Quos etiā velut deos egptij oēs colebant. Lactātius
Anubis vero lib. i. c. xxi. ſic ait. Iſidis egyptia ſacra ſunt. quatenus filiū paruulū. vel perdiderit: vel inue
nerit. Nam primo ſacerdotes eius deglabrato corpore ſua pectora tūdunt. Lamētātur ſicut ipſa
quū perdidit fecerat. Deinde puer producitur quaſi inuētus ⁊ in letitiā luctus ille mutatur. ⁊c.
Macedon Anubis: ſcribit Diodorus libro primo: ꝙ Anubis ⁊ Macedon oſiridis filij fuerunt: quorū vter
qꝫ armis vſus eſt inſignibus aliquo animali. haud eorū nature diſſimili. Nam Anubis canem.
Canis in egypto Macedon lupum inſigne armorū tulit. Qua ex re hec animalia egyptij ſummo in honore habe
bāt ⁊ horū animātiū formis apud egyptios colebātur ⁊ Anubis ⁊ Macedon. Idē quoqꝫ Dio-
dorus libro ſecūdo ſic ait. Canis tū venationi: tum ad cuſtodiā prodeſt propterea deū qui apud
eos Anubis vocatur capite fingūt canino: ſignificātes cuſtodē corporis oſiridis atqꝫ iſidis fu-
iſſe. Quidā aſſerūt iſidis canes: quo tempore oſiris queſitus ē ⁊ feras ⁊ obuios oēs amouētes
Iſidis ſacra vna oſiridis corpus inueſtigaſſe. Ideoqꝫ in feſtis iſidis preire canes pōpā veteri more antiquā
erga canes gratiā oſtētāte. Ille petit veniā: Adhuc predictā mulierū ſupſtitionē arguit: nam ꝗ
ab cōcubitu ſacris diebus nō abſtinuerāt iſidis ſacerdotes adibāt: vt expiarētur. Ille: ſcilicꝫ ſa-
cerdos ⁊ antiſtes iſidis. Petit: ab iſide. Vxor: alicuius videlicet. Sacris diebus: per nouem di-
es a viris abſtinebāt mulieres: dū iſidi ſacra fierēt. Vnde Propertius libro ſecūdo. Elegia ve-
ro. xxiij. ait. Triſtia iam redeunt iterū ſolēnia nobis Cynthia iam noctes eſt operata nouē. At
qꝫ vtinā nilo pereat ꝗ ſacra tepēte Miſit matronis inachis auſonijs. Que dea tam cupidos to
tiens diuiſit amantes Quecūqꝫ illa fuit: ſemp amara fuit. Violato caduceo: non caducro: ſed ca
duceo legendū eſt: qđ etiā in antiquo textu legitur. Nec te moueat prima ſyllaba. Nā vti in ver-
ſilogo latius oſtendi multa ſunt habentia primā ſyllabā cōmunē. Macrobius etiā libro primo

sat.scribit.ꝙ argumētū caducei ad genitura͞ quoqꝫ hominū:que genesis appellatur:egyptij ꝓ tendūt. Caduceus aūt ipe duob⁹ draconibus ornabatur.mare ꝛ femina:in modū obligatis par te media voluminis sui. Tūc preterea violari caduceū credimus:quū vetito tpe cōiuges coeūt Et Apuleius li.xi.sic ait. Ille superum cōmeator ꝛ inferū nūc atra:nūc aurea facie sublimis at tollens canis ceruices arduas Anubis.leua caduceū gerens:dextra palmā virētē quatiēs.ꝛc. Patet itaqꝫ caduceo nō cadurco legendū esse. Monisse caput:assensisse precibus. Argētea ser pens:ꝙnis in caduceo dracones essent. Licet etiā de caduceo poeta dixerit paulo ante. Nō ta mē de illis hoc loco intelligendū:nam singulariter argētea serpēs ait. Postea dicet corruptus osiris. Itaqꝫ de dracone intelligit.qui erat in signo adiūcto simulacro Serapidis.scribit enī Macro.li.i.sat.ꝙ simulacro serapidis signū tricipitis animātis adiūgebāt:qđ quidē in medio leonis caput exprimebat. Dextera pte caput canis exoriebatur.pars vero leua ceruicis rapacis lupi capite finiebat. Easqꝫ formas aīaliū draco cōnectabat volumine suo capite redeūte ad dei dexterā qua cōpescebat mōstrū. Hec ex Macrobio. De capite igit huius draconis oīno intelli gas. Serapis aūt idē ꝛ osiris. Diodor⁹ eīn li.i sic inqt. Osiris vero tū serapis dicit:tū Dionysi⁹: tū pluto:tū ammon:tū iuppiter. Illius sacerdotis scꝫ: Murmura:videlicet sacerdotis. Ansere Herodotus li.ij.scribit de sacerdotib⁹ egyptiacis:ꝙ e re domestica nihil cōferebāt:sed eorū sin gulis quottidie cibi sacri cocti presto erāt. Et carnis bubule ꝛ anserine satis abūdeqꝫ. Uinū ꝙ vineale tradebat. Uniuersi aūt egyptij isidē ꝛ osirim peqꝫ colebant. Tenui popano:greci popa non dicūt. Nō recte igit pepono legit a quibusdā. Suidas apud grecos scribit Domitio refe rente. Popanū esse placentā latā tenuē rotūdā. Pollux:etiā placente gen⁹ popanon scribit esse: qua in sacrificijs vtebātur. Cuius dictionis vsus est frequēs apđ Aristophanē vt Merula edo cet. Corruptus:seductus a priori sentētia. Hinc Persius satyra secūda ait. Funde merū genio nō tu prece poscis emaci. Que nisi seductis nequeas cōmittere diuis.

Caduceus

Anubis forma

Serpens Draco

Osiris Serapis Dionysius Ammon Juppiter Egyptij sacerdotes Popanon

Ascen.

¶ Nulla viri cura interea. Paulatim progreditur poeta ad superstitionē mulierū dānandam non sine nota variorū sacerdotū hmōi supstitionē pdicantiū:sed in principio huius partis con tinuat vsqꝫ ad finē supiorē sermonē quē de mulierū seuitia in seruos atqꝫ ancillas:et de cultu ni mio ac morositate earum inceperat docens eas paruifacere maritos suos quantum ad vtilita tem eorū. Ordo est. Nulla cura viri.i.de viro:fiet interea dū se tā laute curat:nec mētio dānorū ꝙ vir patitur ex tali sumptu mulieris fiet.ipsa eīn viuit tanqꝫ sup. esset vicina marito et nō vxor ppior ipi marito ꝙ relique vicine:hoc solo.i.ꝙtū ad hoc solū ꝙ odit amicos et suos cōiugis.i. mariti sui.ipa ē grauis.i.molesta.rōib⁹.i.fm Māci.ꝛ Calde.domesticis ꝛ viri ipēsis qs aggra uat nimio cultu:ꝛ ita cū supiorib⁹ ꝯstruit:vt sit.hoc solo ē marito ppior ꝙ vicina ꝙ odit amicos cōiugis ꝛ ꝙ sup.grauis ē rōnib⁹ ei⁹. Pōt itē dici ꝙ grauis sit rōnib⁹.i.sūptib⁹ quos facit cōsilio sacerdotū:de qbus dicturus est. Ego vo potius dicerē cū geor.val.rationib⁹.i.rōnatib⁹ vel ra tiocinationib⁹ ꝛ argumētationib⁹ quas affert ex supstitiosa doctrina a sacerdotib⁹ sūpta. Curve ro id potius dicerē.duplex est cā.altera qꝛ dicit hoc solo.i.h vno:cū iam duo sint.altera ꝙ meli or est ꝯtinuatio textus:vt illud ecce furētis sit ꝓbatiuum eius qđ dixit ꝙ grauis est rationib⁹. qꝛ scꝫ supstitiosa est.qꝛ infert.ecce ꝛc. Ista tū nō oīno cōuincūt:qꝛ posset hoc copulatū ꝙ suos ꝛ amicos odit:ꝛ ꝙ grauis est rōnibus ꝓ vno sumi. Et ad ꝯtinuationē dices ꝙ poeta voluit ex abrupto rē nouā incipe:qđ etiā indicat aduerbiū eē:qđ in reb⁹ ex insperato obueniētibus poni vult vt significet importunus et improuisus aduētus sacerdotū:qui vtcūqꝫ intellexeris hic certe significat. Dicamus ergo sic:ipsa est grauis.i.molesta viro rationib⁹.i.sumptib⁹ suis dū vir ra tiones suas facit:qꝛ multa expendit etiā in supstitione qꝛ Ecce ꝛc. Uel grauis ē ratiōibus.i.ar gumētationibus suis supstitiosis:qꝛ ecce chorus bellone.i.dee belli siue palladis siue alterius furētis.i.in furorē diuinatiōis rapientis:oēs eīn ꝗ quasi nūine possessi futura pdicebāt quodā furore capiebant:sicut de sibilla dicitur vi.eneid.ꝙ haberet os rabidū ꝛ fera corda.ꝛ.iij.eiusdē Insanā vatē aspicies ꝛc. Et in.ij.de cassandra. Infelix ꝗ nō sponse pcepta furētis audierat. Est ergo epithetū ab effectu:vt sit que furētes facit:et chorus.i.cetus secerdotū ꝗ galli dicunt ma tris deum.i.deorū:scꝫ cybelles que etiā furētes facit:intrat.i.ex inopinato ingredit domū viri ad vxorē scꝫ:et ingens.i.valde magnus semiuir.i.sacerdotū :matris deū preses ꝗ excisis testi culis nō totus vir est:semiuir dico appositorie facies reuerēda.i.ꝗ habet faciē reuerendā mino ri obsceno.i.propterea ꝙ habꝫ mēbrum obscenū minus ꝙ alij viri:qꝛ habet solā virgā excisis testiculis.vnde etiā semiuir dict⁹ est:qui secuit.i.intercidit vt euellat testiculos suos:mollia ge nitalia.forte mollificata vt facilius incidantur:vel naturaliter mollia testa rupta.i.cultro petri

no sicut iudei circuncidebãt. Cui sacerdoti cohors rauca.i.ceterorum sacerdotũ propter effeminatã
naturã rauce loquẽtiũ: vel assiduo cantu raucescentiũ: et cui tympana plebeia.i.q̃ a vulgaribus
et plebeis sacerdotibus pulsant: cedũt.i.locũ dãt vt que ab eo vincunt: iampridẽ.i.iã a plusculo
tpe.et sup.cuius bucca.i.extremitas oris vestitur tyara phrigia.i.gñe infule a phrigibus.i.tro
ianis frequentate. Declinat aũt vel hic tyaras hui⁹ tyare sicut apud Vir.in vij.dicentẽ: sacerq
tyaras: q: oĩa in as p̃me masculina sũt.vl' hec tyara: vtrũ loco: et sonat grande.i.grãditer magna
voce: et iubet aduentũ septẽbris et austri.i.austri septẽbrij: qui in septẽbri flans febrẽ gñat: me
tui.i.timeri: ni.i.nisi ipsa cõiunx.lustrauerit.i.purgari fecerit se centũ ouis: datis scz sacerdoti
illi: et nisi donauerit ipsi sacerdoti veteres xerapellinas.s.vestes.i.subnigri coloris: qualẽ habet
rosa arida.xeron enĩ aridũ significat: vt quicq̃d magni et subiti discriminis.i.periculi instat.i.immi
net illi matrone: eat.i.conueratur in tunicas: quas dederit: idẽ dicũt qui in noĩe sanctorum vtpote
antonij aut cornelij aut humberti porcellũ aut pullũ petũt: q: predicunt oẽ malũ q̃d toti domui
dantis futurũ esset in caput illius aĩalis q̃d sancto educatur recasurũ. Et vt expiet.i.purget et si
bi piũ faciat totũ annũ ipsa descendet in amnẽ.i.fluuiũ ex hymbribus et niuib⁹ crescentẽ: hiber
num.i.hiemalẽ: et hoc iã fracta glacie: et merget.i.imerget ter tyberi: in illo fluuio qui per romã
fluit: matutino.i.quo mergit matutino tpe: credebãt enĩ q aque fluẽtes haberẽt vim purgãdi
vñ dicitur.ij.eneid. Donec me flumine viuo abluero et potissimũ mane et in tiberi ter imersis.si
cut hic et apud Per.quẽ allegat Man.et apud Hora.dicentem Frigida si puerũ quartana reli
querit illo Mane die quo tu indicis ieiunia: nudus In tyberi stabit: casus medicusve leuarit
Egrum: et precipiti: mater delira necabit In gelida fixũ ripa: febremq reducet. Et ipsa matrona
abluet.i.purgabit: ipsis vorticibus.i.gurgitibus seu aquis thybris se vertentib⁹ caput suũ timi
dum.i.ipsa timida.et inde.i.postq ita lota est erepet.i.rependo transibit nuda et tremebunda ex
frigore scz genib⁹ cruẽtis: trita scz pelle: totũ agrũ regis supbi.i.cãpũ martiũ sm Man.vel po
tius sm Probũ tarquiniũ campũ.hoc est insulã thibris: nã tarquini⁹ supbus dictus est. Et si io
candida q̃ in vaccã albã versa est: vel si sacerdos ius siue isidis candida.i.candidis vestita: iusse
rit.i.p̃ceperit: ipsa ibit ad finẽ egipti: et portabit aquas calidas: petitas.i.acceptas petẽdo illuc
a meroe: isula illa ethiopie: vt ipsa spargat eas in edẽ isidis: que surgit.i.edificata est: proxima an
tiquo ouili.i.ad septa in cãpo martio. Credit enĩ matrona se moneri voce ipsius dñe scz isidis:
qñ monet a sacerdote eius: vel q: in somnis credit eã sibi apparere: et talia iubere. Vñ quod p̃us
dixit: si candida iusserit io: etiã de ipa dea intelligi põt: vidisti ea q̃ mãcinell⁹ recitat. En aĩam et
mentẽ cũ qua dij scz isis. Nã quia numina vtriusq sexus ptãtem habent: potuit de iside dicere
deum: sicut Virgili⁹ de venere: descẽdo ac ducente deo: et de iunone aut furia. Nec dextre errã
ti deus abfuit. vel cõceptorie dixit. vsus plurali: vel q: etiã alij dij cum ea loqui intelligant. vel
poti⁹ pro singulari per inuidiã: sicut comic⁹ de vna meretrice: nõ possum perpeti meretricũ contume
lias: et Virgili⁹ de vna naue. Nauib⁹ infandũ amissis. En igitur aĩam et mentẽ cũ qua dij loquũ
tur nocte: hoc est vide an sit verisimile q dij loquãtur cũ tam scelesta muliere: q.d.minime: et tñ ip
sa dicit se moneri ab iside. Ergo cũ ita sit q oẽs sint supstitiose: hic.i.is antistes meret precipu
um et summũ honorẽ q̃ circũdatus grege linigero.i.lineis induto: et grege caluo.i.fundit⁹ raso
populi plãgentis.i.multitudinis apin bouẽ cũ planctu q̃rere solite: currit existens derisor anu
bis.i.ipsius anubidos filij osiridis q̃ in specie canis aut cũ capite canino colebat. currit autẽ de
risor.i.quasi irritator: vt irritatus latratũ emittat ad quẽ ceteri plangãt. Ille scz antistes isidis
petit veniã ab iside: quotiẽs vxor alicui⁹ viri persoluẽs ei nõ seruãti talia sacra debitũ: nõ abstinet
cõcubitu dieb⁹ sacris et obseruãdis: ijs q̃ supstitione illa capte sunt. Et magna pena.i.mulcta: et
vt dicũt emẽda debet caduceo.i.virge seu signo.pacis.i.q̃d caduceatores.i.pacis iternũcij: et mercu
rius pacis auctor propter facundiã: qui etiã dñ osyris: in sinistra manu portat violato: per mulierẽ
que imunda per coitum illud inspicit aut cõtrectat. Nõ est legendũ cadurco licet probus velit: sz
caduceo vt mãcinellus dicit: nec tñ habet hic primã breuẽ sed est versus similis illi in p̃mo enei
dos: dependẽt lychni laquearib⁹ aureis: q̃tũ quidẽ ad vltimũ pedem: nec tñ oĩno: q: syllaba abũ
dans põt hic absumi per vocalẽ sequentẽ: et ita nõ est viciosus hypmeter: et in Virgilio cõsumi per
sineresim. Aut est versus cõstans ex duob⁹ amphimacris.i.pedib⁹ habentib⁹ breuem inter duas
lõgas.q̃ sint pena ca: et duceo: sed hec a grãmatico disquirẽda sũt. Et si argẽtea serpẽs q̃ erat in
imagine osiridis in ara isidis cõplectens canẽ et lupũ. (Ridiculũ esset hic intelligere de escula
pio vt valla.) visa ẽ antistiti scz mouisse caput in signum indignatiõis. Mãcinell⁹ diligenter a
Calderino notata psequit: habes lector historiam ex eo: et nisi tarduisculus es intellectum hui⁹

textus. Vereor tñ adhuc multos nescire q̃d sibi poeta velit: vnde licet ꝓlixior fiam mentē eius q̃ptum mihi patet apiam. Scies igiť litterarū tyrūcule: poetā velle dicere rome fuisse ad cāpū martiū tēplū isidis in quo erāt sacerdotes oēm ritū egiptiorum obseruātes: ⁊ matronas romanas in multā supstitionē trahētes: ꝑsuadentes eis: nisi deā muneribꝰ placarēt: ⁊ eiꝰ festis diebus caste viuerēt: magnū malū eis obuēturū. irata scȝ dea: q̃ tūc irata significabať q̄ñ insignia que secū habebat quatiebat: Credebāt em̄ supstitiosi illi gētiles ꝙ simulachra deorū dearumq̄ aut caput: aut q̄d in manu habebāt quatetēt: quotiēs indignatione multa afficerētur. vñ de palladio. i. palladis siue minerue simulachro ab vlixe violato dicif. ij. eneid. Nec dubijs ea signa dedit tritonia mōstris. Vix positū castris simulachrū: arsere coruscę Luminibus flāme arectis: salsusq̄ ꝑ artus Sudor ijt: terq̄ ipsa solo (mirabile dictu) Emicuit: parmāq̄ ferēs hastāq̄ trementē. Et poeta supra satyra. ij. ad martē. Nec galeā quassas nec terrā cuspide pulsas. Sacerdotes itaq̄ quouis pacto ꝑcipiebāt an festis illis mulier cum viro rē habuerit: quo cognito accedebāt ad eā cū graui supcilio dicentes deā oīno offensā: ⁊ offensionē significasse: q: caduceū et serpentes q̃ osyris insignia habet: mota vidissent: declinaf aūt hic caduceꝰ vel hoc caduceū. Et hic aut hec serpēs. Ver. in. ij. Serpēs amplexus vterq̄. Lachryme illius scȝ antistitis ꝓ muliere orantis: ⁊ murmura. i. tacita p̄camina cū susurro quodā edita meditata ad piationē eius: prestant. i. efficiūt vt osiris: nō abnuat. i. renuat culpe scȝ mulieris pollute: veniā. i. remissionē. s. q: certe existens corruptꝰ. i. ad ignoscendū inductꝰ: sicut iudex dissimulans: ⁊ vindictā negligēs ansere magno ⁊ tenui popano. i. pane in sacrificium oblato.

Cum dedit ille locum: cophino fenoq̄ relicto
Archanam iudea tremens mendicat in aurem.
Interpres legum solimarum ⁊ magna sacerdos
Arboris: ac summi fida internuncia celi. 442
Implet ⁊ illa manum: sed parcius ere minuto
Qualiacunq̄ voles iudei somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum: vel diuitis orbi
Testamentum ingens: calide pulmone columbe
Tractato: armenius vel comagenus aruspex.
Pectora pullorum rimatur: ⁊ exta catelli: 444
Interdum ⁊ pueri: faciet quod deferat ipse.
Chaldeis sed maior erit fiducia: quicquid
Dixerit astrologus: credent a fonte relatum
Ammonis: quoniam delphis oracula cessent:
Et genus humanum damnat caligo futuri.

¶ Ille sacerdos videlȝ. Dedit locū: discessit. Cophino fenoq̄ relicto. i. negocijs omissis: ꝑ Cophinum sed em̄ seruilia opera significanť. auctore etiā Augustino sup psalmū. lxxx. ita ei inquit. ꝑ Cophinū significanť opa seruilia mūdare stercora: terrā portare Cophino fit. Erat preterea cophinus vas ex virgultis: greca dictio. Priscianus Corbeȝ interp̄taf. ex tenui aūt ⁊ vili supellectili inopiā declarauit iudeorūȝ vt ibi sat. iij. Quoꝝ Cophinus fenumq̄ supellex. In feno aūt dormire solitos intelligimꝰ. Iudea iudeoꝝ multitudo. Tremēs vł inopia tremens vel superstitiosa ⁊ anxia futuris. Mēdicat necessaria q̄rit ac postulat. In aurē mulierū. s. Legum solymarū. Iosephus li. vlti. de bello iudaico scribit: ꝙ p̄mus ꝯditor Solymarūȝ fuerat chananeoꝝ potētissimꝰ: q̃ patria lingua iustus appellatus est. erat q̃ppe talis: ideoq̄ sacerdotiū primus exhibuit: ⁊ phano p̄mū edificato hierosolymā ciuitatē vocauit. Cū ante solyma vocareť. Chananeoꝝ postea ꝑplo pulso: ret iudeoꝝ leobius colēdam suo tradidit: ⁊ Pli. li. v. scribit hierosolyma fuisse lōge clarissima vrbiū oriētis. Nomē iudee. Legū solymarū. Diodo. li. ij. docet ꝙ moyses apȯ iudeos a Iaō quē deū vocāt: aceceptas leges dare pre se ferebat. Ut citiꝰ populi ob rei excellētiā deū timore legibꝰ obtēperarēt. Sacerdos arboris: allusio est ad dodoneas sacerdotes: nā vt scribit li. ij. herodotus. Erant simillima inter se oracula ⁊ illud apud Thebas egyptias. ⁊ illud apud Dodonā vbi antiq̃ssime sacerdoti nomē erat ꝓmenee: ꝓxime timarete: mīme natu Nycandre. Iouis fanū in dodona erat sub phago cōditūȝ. Scribit idē geminas ex egypto colūbas euolasse vtrāq̄

Man. — Cophinus — Solyme — Hierosolyma — Moyses — Dodone — Sacerdotes

Columbe do donee — nigram: Unã quidẽ in aphrycã: alterã vero in dodonã epiri: q̃ phago insidens humana voce elo
cuta sit: eo loci iouis oraculũ cõdi debere: Eam vero q̃ ad aphros abijsset columbã iussisse aphris
vt Ammonis oraculũ conderẽt: qđ oraculum ꝛ ipm iouis erat. Sed re vera columbas illas ait
fuisse feminas sacerdotes sorores a phenicib⁹ his locis venditas ꝛc. Magna sacerdos arboris.
allusio est vt dixi ad dodoneas sacerdotes qm̃ iudei etiã syluas: tũc colebant. Unũ dixit satyra. iij.
Et eiectis mẽdicat sylua camenis. Et ꝓpterea magna sacerdos ait: qm̃ vt diximꝰ apud Dodonã
erat magna: Erat minor: erat minima sacerdos. Illa: vxor videlicet alicuiꝰ. Sed parcius ere mi
nuto. Qualiacũq3 voles iudei somnia vendũt. Sensus est. ꝙ mulier aliqua manu3 implebat
Isidis sõnia — iudeis. Illi tamẽ mercede minima somnia interpretabant. Ere minuto: vt puta quadrãte. Qua
liacunq3: vel bona: vel mala: vel vera: vel ficta: vel obscura: vel clariora. Judei somnia vendunt.
Apuleius lib. xi. ait ꝙ isis sibi dormienti apparẽs ita dixit. Que sunt cõsequẽtia sacerdoti meo
per quietẽ facienda ꝑcipio. diximus et plura hic etiã conueniẽtia paulo supius: vbi de iside me
Serapis — minimus. Strabo quoq3 lib. xvij. scribit in Canopo fuisse serapidis templũ: ꝛ cultu et religiõe
excellẽs: vt etiã doctissimi viri crederẽt: ꝛ pro se vel pro alijs insomnia ibi captarẽt. Spondet
amatorẽ. in eas inuehitur poeta que haruspices cõsulebant in rebus etiã improbis: simulq3 ha
ruspices ipsos armenios scilicet ꝛ comagenos taxat vti ꝛ iudeos paulo ante: nã mulieres deci
piendo multa illis pollicebant: vt amatores diuitũ testamẽta et huiusmodi. Tenerũ. adolescen
Comagena — tem. Calide. nuper occise: ꝛ adhuc palpitantis.. Comagenus. Strabo li. xvi. sic ait. Syrie
Seleucia — partes a Cilicia ꝛ amano incipiẽtes ponimus comagenam. ꝛ eã que seleucis syrie appellant.
Postea inquit hoc in loco: nũc est Euphratis pons: apud quẽ sita est seleucia. Mesopotamie ca
Diuinatores — stellũ comagene a Põpeio adiectũ. Comagena demũ pparua regio est. Deferat. i. accuset ꝛ re
Caldei — prehendat. Caldeis: sed maior erit fiducia. i. plus credẽt. astrologis q̃ haruspici. Strabo aũt
lib. vi. scribit: ꝙ olim diuinatores in ꝑcio erant. quẽadmodum tyresias: orpheus ꝛ museus: apđ
indos gymnosophiste. apud persas magi: ꝛ q̃ necromantici ꝛ hydromantici appellant: apđ as
syrios caldei: apud romanos hetrurie haruspices. Chaldeoꝝ astronomicoꝝ genera multa erãt
qui tanq̃ per sectas eiusdẽ de rebus alias atq3 alias opiniones sequebãtur. Cicero lib. i. de di
uinatione scribit ꝙ in syria chaldei cognitione astroꝝ. solertiaq3 ingenioꝝ antecellũt. Diodo
rus item ait li. iij. ꝙ chaldei pitissimi astrologie habiti sunt multi diuinatione quadã futura pre
dicebant: ac tum augurijs: tum sacris: tum alijs quibusdã incãtationibꝰ. ꝛ mala auertere ab hoĩ
minibus: ꝛ bona afferre: auguria insup: somniaq3 ꝛ pdigia interꝑtari cõsueuere. A fronte rela
Ammonis oracula — tum Ammonis: vel a fonte. vtrũq3 enim legi põt. Antiqui ꝛ diuinationẽ. ꝛ oracula plurimum
venerabãtur: nũc earũ rerũ maxima negligẽtia est inq̃t. Strabo li. xvij de sua tẽpestate. Nã ro
Delphica oracula — manis sybille respõsa satisfaciũt inquit idẽ. ꝛ hetrusca diuinatio ꝑ auguria ꝑ exta ꝛ iouis signa
quapropt ãmonis oraculũ q̃si et toto deficit: prius in honore maximo habebat. Ubi respõsa nõ
Fons solis — vt apđ delphos verbis dabãtur: sed magna et pte nutu ꝛ signis. Utq3 mella scribit. in Cyrenaica
Ammon — ꝓuincia erat Ammonis oraculũ fidei inclyte ꝛ fons quẽ solis appellabant. Solinꝰ itẽ inquit. ꝙ
Ammonis tẽplo fons ꝓrimꝰ ẽ soli sacer: vbi ꝛ lapis legit: ãmonis vocãt cornu: nã ita tortuosus
est: ꝛ inflexus: vt effigiẽ reddat cornu arietis: fulgore aureo est. Prediuina somnia reꝑsentare.
dr: subiectꝰ capiti incubẽtiũ. Herodotꝰ li. ij. scribit: ꝙ egyptij Joue3 Ammonẽ vocant. Delphis
Delphicũ oraculum — oracula cessant. Strabo etiã lib. ix. sic ait: hodie ꝓfecto summo in mendicitatẽ delphicũ est ora
culum. Erant aũt Delphi strabonis tẽpore circa templũ Apollinis ad fines castilie fontis in la
Delphi — tere australi pnassi montis phocidis. Cicero preterea in diuinatione scribit euanuisse delphicũ
oraculum ꝙ ex hausta sit celestis cuiusdam spiritus vis: Caligo futuri. obscuritas ꝛ ignoran
tia futurorum: quia oracula cessant.
Ascen. — ¶ Quum dedit ille locũ. Reprehẽdit nũc iudeorũ supstitioni adherentes. Ordo est Quũ id
est qm̃: ille sc3 antistes isidis: dedit locũ. i. abeundo pmisit accessũ: iudea sup. mulier tremens ex
frigore mẽdicat ad aurẽ sup. applicata: vel vt archana dei se dicturã significet: vel vt furet: ꝛ lo
culos auferat: ꝛ hcophino et feno. i. cibo iumẽti relicto: vel in ꝑto: vel ĩ via publica: exũs iterꝑs
legũ solymarũ: que in veteri testamẽto habentur: ꝛ magna sacerdos arboris. i. que vt mulieres
dodone sub phago respõsa dare potest: ꝛ fida internũcia summi celi. i. q̃d summũ celũ vel celi re
gnator velit annũciãs. Illa. i. talis implet: et. i. etiã manũ sup. suã aliqua stipe: sed iudei vendunt
pcius. i. magis sobrie q̃ sacerdotes isidis et minuto. i. paruo ere ꝛ stipendio qualiacũq3 somnia
voles. i. qualia te velle putant. hoc eni primũ inspiciũt: etiã ij quos alij bohemos: alij egyptios:
alij saracenos vocãt. ¶ Spõdet amatorẽ: hoc quidã supioribus cõnectũt: vt sit iudea spodet ꝛc.

ſed melius cõſtruit cũ ſequẽtibus ſic:baruſpex.i.boſtiarũ inſpector:armeni⁹.i.et armenia oriũdus:⁊ comagenus.i.et pte illa ſyrie:ſpondet amatorẽ tenerũ.i.adoleſcentẽ mulieri libidinoſe:vel ingẽs.i.valde copioſum teſtamentũ diuitis ſup.viri:orbi.carẽtis liberis:⁊ boc mulieri auare:pulmone colũbe calide.i.adbuc palpitantis ⁊ paulo ante occiſe tractato ab comã talis baruſpex:rimatur.i.ſcrutat̃ p rimas:pectora.i.exta interiora pullorũ:⁊ exta catelle.i.parui canis:et interdũ et.i.etiã pueri ſup.occiſi exta rimat̃:⁊ ipſe baruſpex faciet id ſup.quod deferat.i.clã accuſet alios feciſſe:ſicut qui barie filiã ad magicã artẽ bortati ſunt eã accuſarũt:ſʒ maior fiducia erit caldeis.i.aſtrologis quorũ plurimi fuerunt.caldei ipſe mulieres credẽt quicq̃d aſtrologus dixerit eſſe relatũ.i.p reſpõſo reportatũ a fonte ãmonis.i.iouis arenarij in ſpecie arietis culti:dico ãmonis oracula inq̃t poeta:qm̃ oracula ceſſant delpbis.i.apud delpbos vbi apollo reſpõſa dabat:⁊ caligo.i.ignorãtia et obſcuratio futuri.i.de re futura:dãnat.i.dãno afficit gen⁹ bũanũ. Man.

Precipuus tamen eſt borum qui ſepius exul:
Cuius amicitia conducendaqʒ tabella
Magnus ciuis obit:⁊ formidatus othoni:
Inde fides arti ſonuit ſi dextera ferro
Leuaqʒ:ſi longo caſtrorum in carcere manſit:
Nemo mathematicus geniũ indẽnatus babebit.
Sed qui pene perit:cui vix in cyclada mitti
Contigit:⁊ parua tandem caruiſſe ſerypbo
Conſulit icterice lento de funere matris:
Ante tamen de te tanaquil tua:quando ſororem
Efferat:⁊ patruos:an ſit victurus adulter
Poſt ipſam.quid ei dare maius numĩa poſſunt.
Hec tamen ignorat quid ſidus triſte minatur
Saturni:quo leta venus ſe proferat aſtro.
Qui menſes damno:que dentur tempora lucro.

¶ Horũ aſtrologor.ſ. Exul.ſ. fuerit:ſed futuror ſciẽtia ab exilio reuocat⁹. Cõducenda. ↄſtituta mercede ducẽda. Tabella.in qua q̃dem cõputare ſolent aſtrologi. Magnus ciuis obit. Galba impator intelligit̃. Suetonius eñi ſcribit ꝙ otbo conatibus Galbe p̃mus acceſſit:⁊ ſpem imperij cepit magnam quidẽ et ex cõditione tempor:ſed aliquãto maiorem ex affirmatione ſeleuci mathematici:q̃ cũ eũ oli ſupſtitez Neroni fore ſpopõdiſſet tũc vltro inopinatus aduenerat.imperaturũ quoqʒ breui repromittens. Tulerat aĩo otbo cenantẽ in palatio Galbã aggredi:ſʒ medium tp̃s religio ⁊ Seleucus exemit:deinde deſtinata dies eſt. Vide ⁊ plura ſatyra.ij.ibi nimirũ ſummi ducis eſt occidere galbam. Inde.ex boc quod ſequitur ſcilicet. Fides adbibetur. Arti aſtrologie et mathematice Dextra ipſius aſtrologi. Ferro.cathenis ⁊ manicis ferreis. Otbo Galba Seleucus

Longo caſtrorum carcere:id eſt longis cathenis:cathene enim ſunt caſtrorum carcer. Mathematicus.mathematice ſpecies ſunt quattuor. Arithmetica que de numeris tractat:arithmeo numero dicit arithmos numerus fertur. Muſica. Geometria. Aſtronomia mathema autem ⁊ mathes diſciplina dicitur matheteyo:doceo mathetes diſcipulus. Geninum. Apuleius de demonio ſocratis ait. Eudemonas dici beatos.quorum demon bonus id ẽ animus virtute perfectus eſt:quem noſtra lingua poteris genium vocare:quoniam is deus qui eſt animus ſui cuiuſqʒ quanq̃ ſit immortalis.tamen quodammodo cum bomine gignitur. Indemnatus. non damnatus. Vix:pene. Cyclada.de ſerypbo intelligit:eſt enim cycladũ inſula teſte Plinio libro quarto capitu.xiij. In eam autem vti in Gyaron nocentes mittebantur. Gyaros vna ſporadum eſt:de qua latius ſatyra prima. Strabo autem libro decimo.plura de ſerypbo ſcribit. Cyclades vero dicte ſunt quia in orbem iacent. Conſulit icterice. Mulieres carpit:que quidẽ matris viri:ſororis ⁊ patruorum mortem:adulterijqʒ vitam optantes conſulebant aſtrologos. Que vero optima ſcitu fuiſſent non curabant:vt ſcire quid triſte Saturni ſidus minaretur:⁊ buiuſmodi. Conſulit.aſtrologos ſcilicet. Lento funere.tarda morte. Ictrice matris.icteros auctore Paulo morbus eſt:quũ per totuʒ corp⁹ bilis ſuffunditur:que interdũ nigra interdum flaua eſt. Pli.libro.xxvi.cap.xxxi.morbum regium appellat:ait enim ſic. Morbum regium Mathematica Eudemones Serypbus Icteros

Arquatus morbus In oculis precipue mirari est tenuitatē illā densitatēqꝫ tunicularū felle subeūte. hippocrates a
septimo die in febre mort iferū signū esse docuit. Marcell' vero Arquatū morbū appellat q̇ re
Tanaquil gius dicit: a colore videlicet celestis arquus vel ꝙ ita stringat corpa: vt in arquū ducat. Tanaqͥl
tua: que videri vult auguriorū perita: vt fuit Tanaquil vxor Tarquinij prisci regis romanorū: q̄
vt Romā venit Caia cecilia est appellata: vt scribit Festus. Liuius primo libro scribit: quō Ta-
naquil perita erat: vt vulgo hetrusci: celestiū prodigiorū. mulier itaqꝫ viro predixit summū rerū
Caia cecilia culmen: vbi aquila illius capiti reddiderat pileū: quē prius abstulerat: predixit itē ⁊ Seruio tul
lo regnū: quū puero dormienti caput arsisset. Efferat: ad sepulcrū ferat. Tamē cum predicta in-
quireret: Optima scitu. sequētia videlicet non curabat. Saturni sidus: id gelide ac rigentis est
Saturni nature vt inquit Plinius libro secūdo. Et Cicero libro primo de diuinatione scribit: ꝙ stella Jo
Jouis stella uis aut Veneris cōiūcta cū luna ad ortus puerorū salutaris sit: Saturni Martis ve cōtraria.
Veneris stella Ptolemus libro primo quattuor partiū scribit: ꝙ scientia viriū stelle Saturni ceterarūqꝫ etiā
stellarū procedit ab experimētis suarū figurarū: que sunt in earū collatione cum sole ⁊ luna. De
Martis stella stella autem Saturni latius diximus libro primo Georg. ibi scilicet. Frigida Saturni sese quo
stella receptet. Quo astro: quo sidere.
Ascen. ¶ Precipuus tamē est horū. Acrius damnat superstitionē sumptā ab Astrologis: quibus vt
perniciosissimus quisqꝫ erat: ita maximā habebāt fidem. Naꝫ qui auctor fuerit consilio suo sedi
tionis magne atqꝫ ciuilis belli: ⁊ inde in exiliū missus sed vincente tandē cui victoria ꝑdixerit
parte reuocatus sit: is precipuus inter eos habitus est. Ordo est. Quāuis supple oībus magna
fides habeat: tamē is est precipu'. i. prestātissimus horū scilꝫ astrologorū: qui sup. factus est: se-
pius q̄ ceteri exul: ⁊ cuius amicitia. i. per cuius amicitiā: qꝫ pro et tabella in qua iudicia sua scri
pserat: cōducenda. i. magno precio inspiciēda ab eo videlicet othone cui victoriā promiserat: ci-
uis magnus ⁊ formidatus othoni videlicet galba impator obit. i. obijt per sincopā: quia syllaba
vltima producitur. Galba aūt ab othone interemptus est: vt visum est in scda satyra. Inde. i. ex
ea re sup. habetur: fides id est confidentia arti: scꝫ astrologice. si dextera sup. manus: qꝫ pro et le
ua: id est sinistra: sonuit ferro id est manicis ferreis ⁊ si mansit in longo carcere castrorūꝫ: id est
in cathenis que sunt carcer quē in castris habent: sunt em̄ castra exercitus in campo domicilia
et munitiones: que quia sepe mutātur carcerē nō habent: sed pro eo cathenas. Dicit ergo ꝙ de-
tentus in cathenis ab eo cui victoriā pollicitus erat: donec habita fuerit victoria: vt si mentiat
in caput eius recidat: posteaq̄ forte victoria secuta est: in summa estimatione habebat. Et ideo
addit. Nemo mathematicus. ⁊c. Judicio inquit supstitiosorū ad mathesim hoc est mathemati-
cam scientiā que astronomiā et ex cōsequēti quodāmodo astrologiam cōplectitur: nemo credi-
tur natus aut feliciter aspirare qui habebit geniū id est deuꝫ nature sue seu dominū horoscopi
exñs indemnatus id est sine damno ⁊ periculo vite: quasi ad artem pertineat subijci exilio ⁊ gra
uissimis periculis. Sed supple erit verus mathematicus: qui perit. i. perijt: pene id est quasi: et
cui contigit id est pro beneficio magno datū est: vix id est cū magna difficultate mitti id est rele-
gari in cyclada id est in seriphon vnā ex cycladibus que sunt insule exilio destinate noxiorū. De-
clinatur aūt hec cyclas huius cyclados: ⁊ ita in accusatiuo habet hāc cyclada: ⁊ cui contigit tan
dem id est post longū exiliū: caruisse per reditū scilicet serypho insula illa parua: id est modica:
Videtur aūt affectate dicere caruisse: quasi re illi vtili ac si prestaret in exilio mālisse q̄ redijsse
¶ Consulit icterice. ⁊c. Ab huiusmodi ergo astrologo petunt mulieres omnia: et salutē et mor-
tem quorū volunt. Ordo est. Tanaquil id est mulier astrologie perita: ⁊ rerū futurarū prescia: si-
cut tanaquil tarquinij prisci regis romanorū vxor: tua scilicet vxor: consulit id est ab huiusmodi
astrologo consiliū ⁊ iudiciū petit: de lento id est tardo funere id est obitu matris sue icterice: id
est icteron hoc est morbū illū patiētis. sed consulit tamē ante id est prius q̄ de matris morte: de
te id est de tua morte: ⁊ consulit quādo efferat id est ad sepulcrū ferat sororē: ⁊ patruos id est fra
tres patris: an adulter sit victurus post ipam. Sperat em̄ virum ante se moriturū: ⁊ adulterum
superuicturum: Unde addit. Enim pro quia: quia quid maius possunt numina id est potestates
celorū ⁊ deorum quas astrologus callet: dare id est conferre. q. d. nihil: Et tamē hec id est hmōi
mulier que consulit id est que petit consiliū: ignorat: quid id est quod malū: triste id est infortu-
natum sidus saturni illius planete: minatur et quo: id est cū quo astro: id est sidere aut signo aut
planeta: venus ille planeta proferat se id est oriatur: leta id est fortunata ⁊ benigna: ⁊ qui mēses
dentur damno. i. ad damnū: et que tempora dentur lucro id est ad lucrū. hoc est que cōsulit quia
astrologie imperita est: minus molesta est q̄ que docet: de qua iam dicetur.

¶ Pinguia succina: nascit̃ succinũ defluente medulla pinei generis arborib⁹ vt gũmi in ceraſis. Resina pineis erũpit humoris abũdantia: densatur frigore vel tpe qđ arboris succũ eē etiã prisci nostri credidere: ob id succinũ appellãtes. pinee aũt arboris eē indicio est pineus in attritu odor: ꝛ ꝙ accẽsus tede mõ ac nidore fragret. Trãspadane femine moniliũ vice succina gestabant maxime decoris gratia ꝙ autẽ distillet primo succinũ argumento sunt quedã intus transluce ntia: vt formice aut culices: lacerteq;: q̃s adhesisse musteo non est dubiũ: ꝛ inclusas indurescẽti Genera eius plura: Cãdida odoris p̃stantissimi: sed nec ijs. nec tetris precium. fuluis maior auctoritas. Ceterũ attritu digitoꝝ accepta vi caloris: attrahũt in se paleas: ꝛ folia arida: vt magnes lapis ferrũ. hec oĩa ex Pli. libro xxxvij. Ephemeridas. libellos in q̃b⁹ acta quottidiana ꝯtinẽtur ephemeridas appellãt. In q̃bus itẽ annotatiões eoꝝ q̃ die quoq; accidũt. ephemeris ei diariũ dr̃ ephemeros ṽo q̃ttidian⁹. Belli⁹ li. v. c. xviij. ait Annales eē quum res geste pluriũ annoꝝ obseruato cuiusq; ãni ordine deiceps cõponũtur. Quũ ṽo nõ p annos: sʒ p dies singulos res geste scribũtur ea historia greco vocabulo. ephemeris. i. diariũ dr̃. Asconi⁹ lib. iij. de pretura vrbana scribit. ꝙ moris fuit vnũquẽq; domesticam rõnem sibi totius vite sue p dies singulos scribere: ĩ quo apparet. q̃d quisq; de redditib⁹ suis. q̃d de arte: fenore: lucro ve seposuisset. Et quẽ itẽ sumptũ damnũ ve fecisset. sed postq̃ assignandis lr̃is reoꝝ et suis q̃sq; tabulis dãnari cepit: hec vet⁹ cõsuetudo cessauit. Pariter. vna cum viro. Numeris calculationib⁹ Thrasylli. Trãquillus scribit ꝙ tyberi⁹ Thrasyllũ mathematicũ vt sapientie pfessorẽ cõtubernio admouerat. Frict⁹ angul⁹. vexatus: exasperat⁹ digitis vel re alia. Genesi. i. geniture numeris ꝛ calculatione. Genesis ei genitura interp̃tatur auctore. Mac. li. i. satur. Collyria medicamĩa sunt oculorũ. Hora. sat. v. hic oculis ego nigra meis collyria lipp⁹ illinire ꝛc Petosyris. fuit is astrolog⁹ insi-

Man.
Succinum

Illius occursus etiam vitare memento
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas: que nullum cõsulit: ꝛ iam
Consulitur: que castra viro patriamq; petente:
Non ibit pariter numeris reuocata thrasylli
Ad primũ lapidem vectari cum placet: hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus: inspecta genesi collyria poscit.
Egra licet iaceat capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo: nisi quam dederit petosyris.
Si mediocris erit spacium lustrabit vtrunq;
Metarum: ꝛ sortes ducet: frontemq; manumq;
Prebebit vati crebrum poppysma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur: ꝛ indus
Conductus dabit astrorum mundiq; peritus
Atq; aliquis senior qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est ꝛ in aggere fatum
Que nudis longum ostendit ceruicibus aurum
Consulit ante phalas: delphinorumq; columnas
An saga vendenti nubat caupone relicto:
He tamen ꝛ partus subeunt discrimen: ꝛ omnes
Nutricis tolerant fortuna vrgente labores.
Sed iacet aurato vix vlla puerpera lecto.
Tantum artes huius: tantũ medicamĩa possunt
Que sterilem facit: atq; hoĩes in vẽtre necandos
Conducit: gaude infelix: atq; ipse bibendum
Porrige quicquid erit: nam si distendere vellet:
Et vexare vterum pueris salientibus: esses
Ethyopis fortasse pater: mox decolor heres.
Impleret tabulas: nunq̃ tibi mane videndus.

Annales
Ephemeris
Diarium

Genesis

gnis ⁊ egyptiꝰ:de quo Pli.li.vij.ca.xli.ait. Durat ea rō quā petosyris ac necopsos tradiderunt
Si mediocris erit.mulier inq̄t.mediocris ꝯditionis sortes adibit. Lustrabit circuibit. Meta
rū:circuloꝝ.ꝯstituebaꝑ em̄ circulꝰ quē sortilegi lustrabāt.deide sortes educebāt. Frontē. lineis
em̄ frōtis ⁊ manꝰ ventura noscebāꝑ.frontiū inspectores metoposcopi vocabātur.nam metopon
Poppysma — frons: copos inspector. Popysma sonitꝰ est illi se manꝰ si concaua fuerit:sed ꝓprie sibilꝰ ⁊ pulle
ceruicis eq̄ne plausus:hic Mar.li.vij.in gallā coeuntiū sonitū poppysma vocauit. Quis nā fer
re pōt fatui poppysmata cūni: Quū sonat hic cui nō mētula mensqꜫ cadit. poppyso sibilo signifi
Phryges — cat. Crebrū poppysma.coitū itellige in quo sonitꝰ quidā creber fieri solet. Pro manuū palpita
tione nō ꝯuenit:q̄s em̄ sibilus aut sonitꝰ in tractatiōe manuū fit? nullꝰ certe. Phryx augur.scri
bit Cicero li.i.de diuinatiōe ꝙ phryges ⁊ cylices ⁊ arabū natio auiū significationibꝰ plurimuꝫ
obtēperāt:qd̄ ideꝫ factitatū in vmbria se accepisse inq̄t. Et indus.ordo est ⁊ dabit responsa indꝰ
Indi phī — ꝯductꝰ peritus astroꝝ ⁊ mūdi. Strabo.li.xv.vbi de india loquiꝑ scribit bragmanes phos physio
Fulgura — logiā.i.nature rōem ⁊ astronomiā exercere. Qui publica fulgura cōdit. Scribit Seneca p̄scos
Fulmina — romanos cū crederēt nisi fato fulmia nō decidere cesis hostijs extructisqꜫ aris adhibito sacer
dote velut in ꝓcurationē maloꝝ illa cōdere. Publica.erāt em̄ ⁊ priuata. Pliniꝰ nāqꜫ lib.ij. scri
bit hoc pacto. Ceterū existimāt nō vltra decē annos portēdere priuata:p̄terq̄ hec q̄ m̄rimonio
primo facta.aut natali die. Publica nō vltra.xxx.annū:preterq̄ in deductione oppidoꝝ. Plebei
um fatum.i.responsa de fato mulierū plebeiarū posita sunt in circo ⁊ in aggere.in ijs enim locis
erāt diuinatores.ad q̄s quidē plebeie accedebāt. In circo.apud quē meretrices erāt.q̄ de futu
ris cōsulebātur. Pliniꝰ em̄ lib.xxx.c.ij.de Nerone sic ait. Utināqꜫ inferos potiꝰ:⁊ quoscunqꜫ de
Meretricum responsa — suspitionibꝰ suis deos cōsuluisset:q̄ lupanar ibꝰ:atqꜫ prostitutis mādasset inq̄sitiones eas: Iu
uenalis etiā ꝓbat id ꝙ meretrices cōsuluerint ad circū quū ait. Que nudis longū ⁊c. In agge
agger tarq̄nij — re.placet intelligi de aggere Tarquinij supbi: Pliniꝰ em̄ li.iij.de vrbe ait. Clauditur ab oriente
aggere Tarquinij superbi inter prima opa mirabili:nā ꝙ eū muris equauit q̄ maxime patebat
aditu plano. Que nudis longū:meretricis circūlocutio est. Cōsulit plebeie interrogāti. Ante
falas.fale vt inq̄t nonius turres sunt lignee.q̄ apud veteres propꝑ spectatores e lignis erige
bātur. Itaqꜫ añ falas.i.añ ligneas turres in circo spectandi gr̄a fabricatas. Festus ꝟo sic ait:fa
Fale — le dicte ab altitudine:a falando:qd̄ apud hetruscos significat celuꝫ. Delphinoꝝqꜫ colūnas.i.āte
Templū Cnei Domitij:scribit em̄ Pli.li.xxxvij.c.v.ꝙ a scopa factus est in maxima dignatione
Domitij tēplū — Cnei Domitij delubro in circo flaminio Neptunꝰ ipse ⁊ thetis:atqꜫ achilles: Nereides sup̄ del
phinos ⁊ cete.⁊ hippocāpos sedētes ⁊c. Saga vendēti. Sagū vestimētū erat militare:vt do
Sagum — cet nonius. Nubat plebeia illa. De tū:he plebeie.s.est aūt sensus.ꝙ pauperes pariūt ⁊ nutri
unt. Diuites ꝟo:vt dicet infra.cupiētes nō pariunt.nā abortiuos procurāt. Fortuna: pauptate
Puerpera pariēs. Huiꝰ que.s.steriles facit. Intelligit aūt de q̄cūqꜫ. Cōducit hoīes necādos.i.
accipit ad necādos. Infelix vir.s. Porrige.vxori tue: Quicq̄d erit.s.datū ab illa. Decolor. Niger
Decolor — sine colore.ꝙ desit ei color. Tabulas testamēti.s. Uidēdꝰ.videri dignꝰ:ne malū p̄beret omen.

Ascen. — ¶ Illius occursus ⁊c. Damnat mulieres que se astrologie ꝑitas attestanꝑ:⁊ nichil nisi habi
to prius et libris suis iudicio opanꝑ:qd̄ periculosum est etiā nunc viris multis malū. Ordo est.
Memēto etiā o posthume vitare.i.effugere:occursus.i.contractū matrimonialē:vel legamus
simpliciter:occursus.i.vel solā obuiationē (quasi periculosū sit tali occurrisse) illius sup.mulie
ris:in cuiꝰ manibus tu cernis ephemeridas.i .opum singulorū dierū ānotationes:tritas.i.fre
quenti vsu attritas:ceu.i.sicuti succina pinguia.i.arborū distillamia q̄si ex succo earū fluentia:
ex quibus ⁊ monilia ⁊ anulos mulieres tunc gestabāt:et nūc rosacea serta ad q̄ diue virgini salu
tationes dicūt.cōficiūt:que scꝫ mulier:nullū cōsulit.i.a nullo cōsiliū petit:⁊ que iā cōsuliꝑ.i.vn̄
ꝯsiliū ab alijs petiꝑ:q̄ reuocata.i.si fuerit reuocata:numeris.i.calculationibꝰ:vel facie celi infor
tunata p numeros thrasilli.i.illius mathematici deprehēsa:nō ibit viro petēte.i.aggrediēte ca
stra aut patriā:pariter.i.simul cū eo. Nā si placet tali mulieri:vectari.i.vehi:in lectica aut curru
ad p̄mū lapidē positū in via publica extra vrbē:hora.i.opportunitas tpis:sumiꝑ.i.disquiritur ex
libro astrologie scꝫ:si angulus ocelli frictus.i.fricando attritus aut rubens prurit.i.adhuc pru
ritū facit:ipsa poscit.i.exigit a chirurgico:collyria.i.emplastra seu medicamēta oculoꝝ ⁊ hoc ge
nesi.i.geniture calculatione ⁊ facie inspecta.i.prius visa: Et licet ipsa iaceat egra:nulla hora vi
deꝑ aptior cibo capiendo.i.ad cibū capiendū:nisi sup.ea quā petosyris:astrologus ille ex egipto
dederit.i.assignauerit:si ipa mulier erit mediocris:in diuitijs.s.ipa lustrabit.i.circuibit vtrūqꜫ
spaciū:metarū.i.circuloꝝ cōstitutoꝝ vt eos lustrando sortes educāt:⁊ ducet sortes ⁊ p̄bebit vati

id est diuinatori:rogāti.i.postulāti ꝑ mercede crebrū poppisma.i.sonitū cūni ipsius mulieris
coeūtis secū:ꝛ id melius ꝙ vt de sonitu manuū intelligas:prebebit inquā frontē vnde ꝑ phiso⸗
nomiā animū ꝛ fortunā eius se noscitare dicit:ꝛ manū ex cuius lineamētis ꝑ chiromātiā idem
facit.Sūt eni supstitiosi hoies ꝛ indocti q̄ manū inspiciētes fata hoīm dijudicant:qui minoris
ꝙ astrologi vaticinia ꝛ iudicia sua vendūt.sed phryx.i.hō ex phrygia:augur.i.augurij ꝑitus:qui
ex auiū garritu futura p̄scit:dabit respōsa diuitib⁹ sup.mulieribus. Tangit aūt poeta varias di Diuinatorum genera
uinationū species.sunt aūt duo genera:alterū nature alterū artis.Natura furorē diuinū habet
quo mens ꝓphetarū rapta est:ꝛ somnū:cuius spēs enumerat Macro.in de somno scipionis.in
his sunt visiones ꝛ reuelationes. Ars aūt apud priscos habuit haruspicinā.augurīū:auspiciū
astrologiā ꝛ sortes.Haruspicina ab hara inspicienda dicta:exta fulgura ꝛ ostenta cōprehendit
Nam mactata hostia:apud aram eaq3 aperta quō corꝑar:ꝛ reliqua exta.i.intestina extātia se
se habeāt inspiciebāt.Fulgura ab ioue demissa putabātur ꝛ aut publica aut priuata esse vt mā⸗
cinellus recitat.Ostenta sunt que preter naturam euenientia aliquid futurum ostendūt:q̄ ostē
ta ab ostendendo.monstra a mōstrando.portēta a portendēdo:ꝛ prodigia ab prodigēdo appel⸗
lātur.Auspicia ab auibus inspiciēdis dicūtur. Auguria ab earu3 garritu:aut gustu. Ad hec ad
ditur omina q̄ cum ob aliam causam ab alijs dicta sint:nos t̄n ea ad negociū nostrum transferi
mus. Astrologia est de astris sermo:ex eorum dispositionib⁹ quā per astronomiā deprehēdim⁹
futura predicens.Ad quam ꝯiecture q̄ ex elemētis sumūtur reduci possunt vt geomātice ex ter
ra.ꝛ pirromatice ex igni:itē q̄ lineamētis manuū vt chiromātice.Sortes vero primū erāt pri
scarū litterarū note in robore īsculpte que manu pueri mitte:vt educebātur futura predicabāt.
Omnia aūt que artis sunt supstitionē sapiūt:cum veram artē si ars vlla est nemo hactenus ha
buerit.Neq3 siqn̄ mira cōtigisse vt in Liuio lib.i.Legim⁹:cōtinuo veram artē credemus:s3 ea
disputare nō est hui⁹ loci.Tangit aūt hec genera Virgi.lib.iij.eneid.dicens.Troiugena inter⸗
pres diuū:qui numina phebi:Qui tripodas clarij lauros:quī sydera sentis.Et volucrū linguas
ꝛ ꝑpetis omina pēne.Nam numina phebi:ꝛ tripodas ꝑ furorem diuinū:ꝛ visiones sentit:sydera
celi ꝑ astrologiā.volucrū linguas ꝑ augurīū: prepetis omina pēne:ꝑ auspicia ad que omina et
cetera potenta redigi possunt.Augur ergo phryx.i.phrygi⁹ siue troianus dabit respōsa diuiti⸗
bus:ꝛ indus aliq̄s ex india ꝑitus astrorum et mundi.i.astrologus cōductus a diuitib⁹ dabit di⸗
uitibus responsa:atq3 aliquis senior.i.presbiter qui condit.i.sedat fulgura publica.i.in reip.de
trimentū missa.fatum aūt plebeium.i.mulieru3 plebeiarū:positū est in circo.i.fornicibus thea⸗
tri:vel vbi ludi circēses fiebāt vł in aggere tarquinij sup.i.depēdet a respōsis meretricū:ꝛ paup
cularū ad circū ꝓstantium aut ad aggerē tarquinij:nisi forte geomāticos intelligas q̄ ex lineis
aut pūctis p̄ter industriā terre incussis futura iudicāt:sed nō placet propt̄ sequentia:vnde dicit
Ea que existens nudis ceruicib⁹.i.meretricula q̄ nudat ceruices si pulchras h3:ostēdit aurū lon⸗
gū:vel reticulū aureū:vel flauos capillos:ꝯsulit.i.consiliū dat ꝛ idicat plebeie.s.iterrogāti: ante
phalas.i.turres ligneas i circo spectādi grā fabricatas:ꝛ aū columnas delphinoꝝ.i.ante tēplum
Lnei Domitij vbi delphinib⁹ dij deeq3 maris isidebant in statuis.s.Scies aūt grāmatice:a gtō
in os f eri ntōs in vs:vt a delphin delphinos:fit h̄ delphin⁹ delphini:ꝛ ab elephas elephātos: h̄
elephāt⁹ti.ꝛ ita in multis alijs vt doc3 ꝑscian⁹.Cōsulit aūt:an mulier plebeia nubat viro vēdēti
saga.i.vestimēta militaria:relicto caupone eius priore marito:non dicit occiso:q: nobiles ꝛ di⸗
uites sp crudeliora apud hūc poetam ostenduntur facere ꝙ vulgares.vnde addit . Tamen he
id ē hmōi mulieres plebeie:subeūt discrimē.i.ꝑiculū partus:ꝛ tolerant.i.ꝑpetiūtur:omēs labo
res nutricis.i.pariūt ꝛ nutriūt fetus suos ꝛ hoc fortuna.i.ꝯditione.hoc ē paupertate vrgēte.s3
pnerpera.i.q̄ puerū pepit:iacet vix.i.rarissime in lecto aurato:q: q̄ lectos auratos habēt nō pa⸗
riūt:tantū.i.tā multū pn̄t artes:ꝛ tantū possunt medicamina.i.veneficia hui⁹.i.eius mulieris
q̄ facit sterilē:ꝛ q̄ cōducit.i.cōducta accipit hoies iā cōceptos ꝛ formatos ac aiatos fet⁹:necan⸗
dos i vētre materno.Legi forsan posset adq3 vt sit.s.artes hui⁹ q̄ facit sup.se sterilē:q3 pro ꝛ ꝯdu
cit veneficā sup.ad necādos hoies i vētre suo.s3 ꝓseq̄mur notiorē viā q̄ prior ē.O ifelix maritus
gaude:q̄ vxor tua obortū facere vult:atq3 ip̄e.i.tute porrige ei quicq̄d erit bibendū.i.noli ei ve
tare.Nā si ip̄a vellet distendere ꝛ vexare vteru3 suum.i.maturos ꝑtus edere ꝛ extensum habe⸗
re ventrē:tu eēs pueris saliētib⁹.i.emergētibus:vel sic potius.si vellet vexare vterū suū pueris
saliētibus:tu eēs fortasse pater ethyopis.i.cōcepti a seruo ethyope:sicut supioribus annis nea
poli cōtigisse ꝑdicāt:vbi nobilissima matrona ethiopē edidit:quē pr̄ regi francoꝝ filiolū desti
nauerat.ꝛ heres.i.successor tuus decolor.i.partim patri.i.suo ethyopi ꝑtim matri similis:im⸗

pleret tabulas testamēti tui scilicet: nunꝙ̄ vidēdus .i. videri dignus mane: ne omen malū afferret. Credebāt em̄ ꝙ que prima audirētur aut viderētur future lucis qualitatē predicarēt. Ideo ꝙ oīa bona mane dicebātur. Unde salutādi mos exortus: quin manū bonū dicebāt: vnde imma ne. ecōuerso malū. et oīa pulchra et leta videnda afferebantur. — Man.

Transeo suppositos et gaudia votaqꝫ sepe
Ad spurcos decepta lacus: atqꝫ inde petitos
Pontifices salios: scaurorum nomina falso
Corpore laturos: stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus: hos fouet omnes
Inuoluitqꝫ sinu: domibus tunc porrigit altis.
Secretūqꝫ sibi mimū parat: hos amat his se
Ingerit: atqꝫ suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus: hic thessala vendit
Philtra: quibus valeant mentē vexare mariti:
Et solea pulsare nates: quod desipis inde est:
Inde animi caligo: et magna obliuio rerum
Quas modo gessisti: tamē hoc tolerabile si non
Et furere incipias: vt auūculus ille neronis
Cui totam tremuli frontem cesonia pulli
Infudit: que non faciet: quod principis vxor?
Ardebant cuncta: et fracta cōpage ruebant
Non aliter q̄ si fecisset iuno maritum
Insanum. minus ergo nocens erit agrippine
Boletus: siquidem vnius precordia pressit
Ille senis: tremulūqꝫ caput descendere iussit
In celum: et longam manantia labra saliuam.
Hec poscit ferrum atqꝫ ignes hec potio torquet.
Hec lacerat mixtos equitū cū sanguine patres
Tanti partus eque quāti vna venefica constat.

¶ Trāseo suppositos: pretereo inq̄t referre spurios qui pro legitimis suppositi et accepti ementito partu a nobilib⁹ feminis educātur. Hinc viroꝝ gaudia et vota pro ꝓprijs filijs decepta sunt ab vxorib⁹ accipiēdo spurios aliūde Itaqꝫ generosis familijs inserūtur heredes futuri. et Salij martis sacerdotes: qui q̄dē e generosis dūtaxat eligebātur: vt latius satyra secūda ostēdim⁹. Transeo suppositos: occupatio est: fit eniꝫ cū dicim⁹ nos ꝑterire. aut nescire: aut nolle dicere id qđ tūc maxime dicim⁹: hoc mō. Nā de pueritia quidē tua: quā tu omniū intemperātie addixisti. diceremus si hoc tēpus idoneū putarē: nunc consulto relinquo. — Occupatio. Suppositos aliorū pueros: pro legitimis positos. Ad spurcos lac⁹: ad velabrē sem paludem: que iuxta auētinū mōtē erat: nā olim paludib⁹ mōs erat ab reliquis disclusus. vt scribit Uarro lib. i. de lingua latina. Spurcos: Spurcū inquit Nonius significare obscenū: obscurū: lutulentū: fetidū. — Spurcus. Scauroꝝ nobiliū. De scauris late satyra secūda Fortuna improba. — Fortune vis. Uirgilius de fortuna sic. Fortuna immeritos auget honorib⁹: fortuna innocuos cladibus afficit. Justos illa viros pauperie grauat. Indignos eadē diuitijs beat. Apulei⁹ item lib. vij. sic ait. Subibatqꝫ me non de nihilo veteris priscęqꝫ doctrine viros finxisse ac ꝓnūciasse cecā et prorsus exoculatā inesse fortunā: q̄ semꝑ suas opes ad malos et indignos cōferat: Nec vnꝙ̄ iudicio queꝙ̄ mortaliū eligat. imo vero cū his potissimū diuersetur quos procul si videret fugere deberet. Nudis: pauꝑib⁹ vilib⁹ et expositis. Tūc: postꝙ̄ sinu inuoluerit. Secretū mimū. cū quo secreto ludat: eleuat em̄ eū e pauꝑtate ad summū: vnde sat. iij. dixit. Cū sint quales ex humili magna ad fastigia rerū extollit: quotiēs voluit fortuna iocari. Hos: suppositos. s. Ingerit: imitti ꝑbet. Producit: exaltat. Hic magicos affert cāt⁹. Capit hoc loco mulieres q̄ veneficijs viros furere et insanire cogūt. Hic aliqs. Hic ali⁹. Philtra: philtrō amor dicitur: et res ipa ad amorē inducēs. — Philtris. Philtra amatoria interꝑtātur. De ijs Ouid. li. ij. d̄ arte sic ait.

Tissessala veneficia

Nec data profuerint pallētia philtra puellis: Philtra nocēt animis vimqꝫ furoris habēt. Thes⸗
sala: in thessalia siq̄dē veneficia fiebāt nimio. Hinc Apuleiꝰ li.ij. met. sue inq̄t. Quid hoc inquā
cōperior: hiccine mortui solēt aufugere? Tace: respōdit ille scꝫ senex q̄dā. Nā oppido puer ⁊ sa⸗
tis peregrinꝰ es: meritoqꝫ ignoras thessalie te cōsistere: vbi Sage mulieres ora mortuorū pas⸗
sim demorsicāt: eaqꝫ sunt illis artis magice supplemēta. Et Plautꝰ in amphitrione inquit. Ego

Solea Crepidule

pol hodie vlciscar illū thessalū veneficū qui per se vertit familie mentē mee. Et solea pulsare na
tes. Gellius li.xij.c.xx. sic ait. Oia em̄ ferme id genus: quibꝰ plātarū calces tantū in fine tegun⸗
tur cetera prope nuda ⁊ teretibꝰ habenis iūcta sunt: Soleas dixerūt: Nōnūꝙ voce greca crepi⸗
dulas. Persius itē satyra quinta ait. Solea puer obiurgabere rubra. Inde: a philtris ⁊ cātibus
magicis. Caligo: obtusitas: obscuritas. Tolerabile. s. est. Neronis auūculꝰ: Germanicꝰ ex agrip
pina. M. Agrippe ⁊ iulie filia tulit: ⁊. C. Cesarē Caligulā ⁊ Agrippinā: ex qua natus est Nero

Cesonia

vt scribit Suetonius. Cesonia. C. Caligula: vt Trāquillꝰ ait. Cesoniā neqꝫ facie insigni: neqꝫ eta
te integra: matrēqꝫ iam ex alio viro triū filiarū: sed luxurie ac lascivie perdite: ⁊ ardētius et con
stātius amavit. Quā enixā vxorio noīe dignatꝰ est. Quotiēs preterea vxoris vel amicule collum
exoscularetur. addebat tā bona cervix simulac iussero demetur: quin ⁊ subinde iactabat exquisi⸗
turū semel fidiculis de cesonia sua: Cur eam tantopere diligeret. De sevitia autē ⁊ sceleribus cali⸗
gule ꝙplurima Suetonius vbi etiā sic ait. Creditur potionatus a cesonia vxore amatorio q̄dē

Caligula

medicamēto: sed quod in furorē verterit. Frontem tremuli pulli. De Hippomane intelligit: de
quo latius superius in hac eadē satyra ibi. Hippomanes carmenqꝫ loquar. Qd̄ scꝫ fecit. Princi
pis imperatoris caligule. Uxor. Cesonia. Ardebāt cūcta: id ait: quia vti in Trāquillo legit̄. Cali⸗
gula sevissimus fuit. Fracta cōpage: furore scꝫ caligule. Agrippine boletus. De hoc aūt latiꝰ sa⸗
tyra quinta ibi. Boletus dn̄o: sed qualē Claudius edit Ante illū vxoris: post quē nil ampliꝰ edit.
Precordia pressit. hoc ait. qm̄ caligula furēs multos offendit: Claudius vero boleto illo nullos.
Senis: id est Claudij: nā excessit anno etatis sue. lxiiij. Imperij autē anno. xiiij. Tremulūqꝫ ca
put. Suetoniꝰ de Claudio sic. Risus indecēs ira turpior: spumāte rictu: humētibꝰ naribꝰ plectra
lingue titubātia: caputqꝫ cū semꝑ tū in quātulocūqꝫ actu vel maxime tremulū. Descēdere iussit
in celū. i. ire ad inferos. Illi em̄ in celū descēdunt: q̄ inferos petūt. Nā et sub terris celū est. Nec
vllo pacto ad historiā aut fabulā aliquā referēdū: cū res sit apertissima. Silr̄ ⁊ Maro li.v. Len

Claudij mors

tusqꝫ carinas est vapor: ⁊ toto descēdit corꝑe pestis. Nā ⁊ hic descēdere deorsum ire significat.
Ignis em̄ vrēdo descēderat licet flāma ipa ascēdat semꝑ. Qd̄ aūt descēdere in celū ire ad infe⸗
ros significet satyra. x. etiā patet vbi ait. Ad generū cereris sine cede ⁊ vulnere pauci descēdūt
reges ⁊ sicca morte tyrāni. Manātia: emittētia senū more. Ferrū: mltos interemerat caligula

Atthellanes poeta Caligule sevitia

sed alios cū clā interemisset citare nihilominus vt vivos ꝑseveravit. qd̄ Suetoniꝰ scribit. Atqꝫ
ignes. Athellanen poetā ob ambigui loci versiculū media amphiteatri arena igni cremavit ca
ligula. Torquet: questorē suū in cōiuratione noīatū flagellavit: ac nōnūꝙ horreis ꝑclusis ꝑplo
famē induxit. curatorē munerū ac venationū ꝑ cōtinuos dies in conspectu suo cathenis verbe
ratū nō prius occidit ꝙ offensus putrefacti cerebri odore. Lacerat mixtos equitū cū sanguine
patres. Equitē ro. obiectū feris quū se innocētē proclamasset: reduxit: abscissaqꝫ lingua rursus
induxit. Quū discerpi senatorē cōcupisset: nec ante satiatus est: ꝙ mēbra ⁊ artus ⁊ viscera hoīs
tracta ꝑ vicos: atqꝫ ante se cōgesta vidisset. Tāti partꝰ eque quāti vna venefica cōstat. Sēsus ē
ꝙ tāti cōstat hippomanes: quāti vna venefica. i. hippomane tātū sceleris evenit furēte caligu⸗
la: quātū sceleris ab vna venefica fieri potest. De sevitia aūt caligule ex hippomane sumpto cō
cepta iā dictū est ab poeta. De sevitia vero venefice iāiam exorditur. Cōstat: hoc ideo dicit: quo
niā multi veneficijs obeūt. Nec interrogative legat̄ vllo pacto. Nā tāti quāti correlativa sunt.

Ascen.

¶ Transeo suppositos. Per occupationē dicit se nolle dicere quō ꝑ mulierū fraudē spurij ⁊
incertorꝫ parentū pueri: ꝓ nobiliū liberis educant̄: ⁊ a miseris viris heredes inscribant̄. Ordo
est. Ego trāseo. i. silentio ꝑtereo infantes sup. suppositos. i. cū sint spurij ⁊ invētitij: clā loco vero
rū positos ad latus quasi puerpere decūbentis: ⁊ transeo gaudia maritorū de illis tanꝙ de pro⸗
prijs gaudentiū: ⁊ vota. i. desideria vel optata eventa: decepta. i. illusa ad spurcos lacus id est ad
velabrensem paludē imundā: atqꝫ transeo pontifices salios. i. martios q̄ nō nisi ex nobilissimis
vtpote patritijs fiebāt: petitos. i. assumptos inde. i. ab illa palude: ad quam expositi a sordidissi⸗
mis nimirū parentibus: ⁊ in domū patritiā per mulierū que se gravidas mētiebant̄ fraudē im
portati ad pontificalē dignitatē provecti sunt. salios dico laturos. i. portaturos noīa scaurorum
id est nobilissimorū virorū: corpore falso. i. mētito: noī nō correspondente: nā corpus sumpserūt

a meretricibus ⁊ adulteris: nomē aūt a scauris ⁊ alijs nobilib⁹: a quorū vxoribus suscepti fuerāt
fortuna iproba. i. iprobanda: q2 temere ⁊ sine ratione agens stat noctu arridēs. i. annuēs fauēs
quodā blando risu: infantibus nudis. i. omni ope humana destitutis ⁊ nudis expositis: et fouet
id est focillat hos oēs infantes nudos sinu suo: et porrigit. i. porro dirigit tunc postꝙ sic fouit al
tis domibus. i. ad altas ⁊ nobiles domos: ⁊ parat. i. instituit ꝑparat sibi mimū. i. imitatorem ge
stuū: ⁊ vt dicūt ioculatorē: secretū. i. nescitū ab hoībus multis: quo sc3 ipsa quotiens vult iocari
agat nobilē pnerū ex spurro: pontificē ex deposito: alto loco natum ex inuentitio: ⁊ forte incerto
coitu concepto. fortunā igit amat hos. i. hmōi infantulos: ⁊ ingerit se. i. totā benignitatē suam
infert vltro: his sc3 infantulis: atq3 ipsa ridens. i. arridēs ꝑducit. i. porro ducit hoc ē ad sūmos
honores gradatim ducit suos alūnos. i. a se fotos ⁊ alitos. ¶ Hic magicos affert cātus. trāsit ad
consilia mulierū mala: que nō solū supstitiosas artes didicerūt: sed pniciosissimas. nā ⁊ venefi-
cia ⁊ amatoria plurime exercuerūt. eas ergo notat nō sine vēdentiū tacita criminatione. Ordo
est. Hic. i. aliqs magus: affert. i. mulieri venales exponit cantus magicos. i. magica arte valen
tes. hic. i. alius vendet philtra. i. venena amatoria. i. amare facientia: thessala. i. qualia plurima
in thessalia colligebant: quibus ipsa mulier valeat vexare. i. torquere ⁊ in diuersas ptes furibū-
dam rapere: mentē id est rationē mariti sui: ⁊ pulsare pro libito suo nates. i. clunes eius: solea id
est calciamentis calceis mollioribus suppositis: ⁊ pedibus quasi solū prebentibus quos a parte
supiore parū tegunt: ꝙ ergo o marite tu desipis. i. male sapis. i. insan⁹ es: inde. i. ex hmōi venesi
cijs amatorijs. ⁊ inde. i. ex ijsdē ē sup. caligo. i. obtenebratio animi. i. intellect⁹: ⁊ magna obliuio
rerū: quas tu gessisti. i. fecisti: modo. i. paulo ante. tū hoc scil3 habere intellectū obscuratū et ob
liuionē rerū esset sup. tolerabile. i. quouis modo portabile: si nō incipias: et. i. etiā vel insup fure
re: vt auunculus ille. i. notissimus neronis scil3 Caligula: cui cesonia vxor infudit totā frontē. i.
totū hippomanes: hoc est totā illā carūculā q adheret fronti: pulli tremuli. i. recēs nati. que mu
lier nō faciet sup. illud qd principis vxor videl3 cesonia sup. fecit: hoc est si vxor principis ausa ē
eum amatorio medicamēto in furorē vertere: que erit priuati viri vxor id nō audēs: q. d. nulla.
Ostendit aūt quātū malū fecerit cesonia dicēs. Cuncta. i. oīa pertinētia ad impiū: ardebant: id
est veluti igne quodā a furore impatoris absumebātur: ⁊ cuncta ruebāt: cōpage. i. vinculo ⁊ col
ligatione fracta. i. soluta: respublica em̄ ad principē tota pendere videt: quo ruēte: ⁊ illa ruit. nō
aliter sup. ruebāt cūcta: ꝙ sup. totū vniuersū ruisset: si iuno ⁊ soror ⁊ cōiunx iouis fecisset maritū
videl3 iouē insanū. Si esset hic mihi philosophādi locus dicerē nō sine magna ratione hoc exē
plū esse adductū. Nā vt dicūt: Iupiter est quodcunq3 vides quocunq3 moueris. iouis oīa plena
Iupiter est ille magn⁹ animus mundi a quo oīa et ortū ⁊ cōseruationē habēt: ꝓinde si iuppiter
insaniret totū vniuersum periret: vt totū regnū insaniente rege. Et ergo dicit ꝙ minus nocuit
reipublice agrippina auferēs maritū veneno: ꝙ cesonia faciēs ip3 furere. Ordo est. Ergo cum
ita sit ꝙ ꝑ furorē principis tota respub. dissoluta sit: boletus. i. venenū admixtū boleto: agrippi-
ne. i. qd agrippina dedit claudio impatori marito suo: erit minus nocēs ꝙ sup. philtrū cesonie:
siquidē. i. quia certe ille sc3 boletus: ꝑssit. i. oppressit: extinxit: ꝑcordia. i. reticulū cor cingens in
quo est sedes vite: senis sc3 claudij per seniū cito morituri: ⁊ iussit caput ipsius claudij tremulū
quod et natura tremebat etiā ante esum boleti: ⁊ labra manantia. i. destillantia longā saliuam
aut more senū: aut certe ꝓ tpe: q2. s. veneno ꝑ vomitū liberari conabat: descēdere ī celū. i. in oī3
mortuorū velamē siue occultamē: hoc est ad inferos: vbi etiā beatorū receptacula videl3 cāpos
eliseos fabulata est gentilitas. hec potio. s. quā cesonia caligule dedit: poscit ferrū atq3 ignes. i.
exponit oīa ferro ⁊ igni: vt exēplis doc3 Man. hec potio torquet: hec lacerat: pres. i. senatores
⁊ patricios viros mixtos cū sanguie eqtū. Tanti ptus ⁊c. Istud videt mihi potius figurate ꝑ ac
clamationē ꝙ simpliciter dictū: ⁊ posse legi bis tāti: vt sit. tāti cōstat ptus eque. i. hippomanes
qd subducit eque partui. i. pullo. hoc est tāto precio ⁊ tāta sanguinis effusione a natura ꝓducit
partus eque: ⁊ tanti. i. tam seua mercede cōstat vna venefica. vel legēdo quāti sic. tanti. i. tā ma-
gno precio cōstat. i. cōparatur pt⁹ eque: quāti ergo cōstat vna venefica: q sc3 mille ptus subripe
potest: quasi dicat maximo. Si quis velit nō figurate legere vt sit sensus. partus eque constat
tāti. i. cum tanta difficultate acquiritur quāti venefica: id est cum quāta venefica: nihil mihi ve
rosimile faceret. Nec sic. partus eque est tanti quanti vna venefica quod constat scilicet. Argu-
tius autem Calderinus exponit: vt per acclamationem seu epiphonema cōiūgatur prior pars
superioribus: sicut primo eneidos acclamat poeta dicens. Tante molis erat romanam condere
gentem. Et posterior pars sequentibus cum interrogatione preficiatur: vt sit sensus et ordo.

o quāti cōstat vna venefica. Nā quia mulieres oderūt natos de pellice iā priuignū occidere fas est. &c. Ego tñ sic intelligo: vt sit cū tāti sup. cōstet pt⁹eque. i. hippomanes datū caligule: quanti cōstat vna venefica: q̄ mille ꝑncipes inficere possʒ: vel sic tāti cōstat pt⁹eque: o quāti cōstat vna venefica: occasione cui⁹ exclamatiōis progredit̄ ad declarationē ei⁹: vt sequētia docent.

Oderunt natos de pellice: nemo repugnet.
Nemo vetet: iamiā priuignū occidere fas est.
Uos ego pupilli moneo: quis amplior est res
Custodite animas: & nulli credite mense.
Liuida materno feruent adipata veneno
Mordeat ante aliquis quicquid porrexerit illa
Que peperit: timidus pregustet pocula papas
Fingimus hec: altū satyra sumēte cothurnum
Scilicet egressi: finem legemqʒ priorum
Grande sophocleo carmen bacchamur hiatu:
Montibus ignotū rutulis: celoqʒ latino.
Nos vtinā vani: sed clamat pontia feci:
Confiteor: puerisqʒ meis aconita paraui:
Que deprensa patent: facinus tamē ipsa peregi.
Tu ne duos vna seuissima vipera cena?
Tu ne duos? septem: si septem forte fuissent.
Credamus tragicis quicquid de colchide torua
Dicitur. & progne: nil contra conor: et ille
Grandia monstra suis audebāt tēporibus: sed
Non propter nūmos: minor admiratio summis
Debetur monstris: quotiens facit ira nocētem
Hunc sexū: et rabie iecur incendente feruntur
Precipites: vt saxa iugis abrupta quibus mons
Subtrahitur: cliuoqʒ latus pendente recedit.

¶ Oderunt natos de pellice. Carpit mulierū seuitiā & crudelitatem non solū in priuignos: sed in proprios etiā filios. Nemo repugnet: ꝙ scʒ natos de pellice occiderit. Fas est: hoc ait poeta ex affectu: quoniā & proprios natos necabant. Animas: vitas. Mense: cibo. Adipata: cibi adipe conditi. Papas: custos: pedagog⁹. Papas venerationis est nomen. Nam pappas grece pater dicit̄. Pappos: auus. pappazo: inuoco auū vt infantes faciunt. Timidus: ne scilicet veneno obeat. — *Mani.* — *Papas* — *Pappas* — *Pappos* — *Pappozo*

¶ Fingimus hec: scripserant tragici medeam ac prognē necasse proprios filios: cum itaqʒ Iuuenalis etiam hoc loco latinas mulieres eo scelere damnet: dicit relicta satyrarū lege ac fine tragediam quodāmodo imitari: quod priores satyrici minime fecerant. Fingimus: componimus. Altum cothurnum: id est sublimem dicēdi stilum. Utuntur enim cothurno tragedi sicuti comedi socco. Erant aūt cothurni calciamētorum genera venatorū: quibus crura etiam muniebantur cuius calciamenti effigies erat in simulacris liberi & diane: vt inq̄t Probus in huco. Hinc ait Maro ad dianā in egloga. vij. Leui de marmore tota puniceo stabis suras euincta cothurno. Scilicet: certe. Finem legemqʒ priorū: vt Lucilij: Horatij: Persij qui quidem satyris suis haud imitati sunt tragicos: vt hic videtur poeta fecisse. Sophocleo hiatu Sophoclis boatu. Sophocles eñ tragediarum scriptor fuit teste Eusebio: fuit aūt athenīēsis quē Cicero diuinū poetā libro primo de diuinatione vocauit: plura dixim⁹ in huc. Bacchamur: furētes cōponim⁹. Negat enim sine furore Democritus quēq̄ poetā magnū esse posse: qd̄ idē dicit Plato. Auctor est Cicero libro ꝑmo de diuinatione. Mōtib⁹ ignotū rutulis italie nāqʒ nulle adhuc ꝓprios necarāt filiolos. Utinā vani. i. vtrū mēdaces essem⁹: dixerat eñ fingim⁹ hec. &c. ꝓpterea inq̄t nos vtinā vani. Pōtia: hec duos filios veneficio ꝑdiderat: quo adultero facili⁹ obseq̄ret̄. Mar. li. ij. in gallā etiā ait. O mat̄ q̄ nec pōtia deterior. Aconita cōstat oīʒ venenoꝝ ocyssimū esse Aconitū: & tactis ꝙ̄ genitalib⁹ feīni sex⁹ aīaliū: eodē die inferre mortē. Hoc fuit venenū: quo interēptas dormiētes a calphur- — *Cothurni* — *Sophocle* — *Poete furor* — *Aconitum*

nio bestia vxores. M. Cecilius accusator obiecit. Ortum fabule narrauere e spumis cerberi canis: extrahēte ab inferis hercule: ideoq apud heracleam poticā vbi mōstrat eius ad inferos aditus gigni. folia habet cucumeris: nō plura quattuor ab radice leniter hirsuta: radicē modicā cāmaro similē marino. Nascit i nudis cautibus: quas aconas vocāt. ꝛ ideo aconitū aliq̄ dixere: hec ꝛ pl'a Pli. li. xxvij. Prima aūt hecate aconitū inuenit: de quo latius Diodo. li. v. Soli. aūt

Vipere coit⁹

Medea

Jason

scribit in ponticis oris aconē portū esse: qui ꝓuentu malorū graminū vsq adeo celebris est: vt noxias herbas aconita illic noīemus. Duos: necasti scʒ. Seuissima vipera. hoc ait: qm̄ vt scribit Pli. lib. viij. In coitu vipere mas caput īserit in os: qd̄ illa abrodit voluptatis dulcedine. sic et mulieres aliq̄ filios necabāt vt adulteris oblectarent gratificenturq illis. Septē. necasseʒ videlicet. Colchide torua: Medea iasonis amore capta illū a colchis in thessaliā secuta est: cūq decēniū corinthi secū fuisset. filiosq etiā pepisset: spreta ob nouā nuptā creusam. s. vel glaucā creontis filiā: furore ducta domū incendit radice quadā a circe inuenta: ea virtute: vt incensus ignis nequiret extingui: iason tamē euasit: glauca ꝛ pater igni absumpti sunt. quidā tñ scriptores volunt medee filios dona quedā spōse attulisse venenis illita: quibus tactis sponsa ꝛ pater cōsumpti sunt. Jrata aūt medea q̄ iason euaserat: eāq spreuerat: in eius calamitatē oēs iugulauit natos: excepto vno qui fugit Tessalus. s. de q̄bus oībus plura Dio. li. v. de cuius Medee sentia Maro etiā eglo. viij. sic ait. Seuus amor docuit natorū sanguine matrē Cōmaculare manus Crudelis tu quoq mater. Qui. aūt Medee tragediā scripsit: ait eñ Fab. li. x. sic Ouidij medea

Colchis

videt mihi ostendere quātū ille vir prestare potuerit: si ingenio suo tēperare q̄ indulgere maluisset. diximus et pl'a de iasone ꝛ medea satyra prima. Colchide: colchis regio terminat septētrione parte sarmatie: ab occasu ponti euxini parte: eaq extendit a corace amne vsq ad iteriorem sinū iuxta phasim fluuiū. ab meridie terminat hinc pte capadocie: inde pte maioris armenie. ab oriente iberia: auctor est Ptole. li. v. et Stra. lib. xi. scribit colchidis regionē sitā esse sub caucasijs ac moschicis mōtibus. Diod. aūt li. v. scribit Sybari colchidis regiā fuisse. vbi Eeta rex medee pater erat: que quidē iasonē ꝛ argonautas ad tēplū deduxit martis lōge ab vrbe sybari stadijs septuagīta: milites q aptis ianuis vt regis filiā introduxerūt ꝛc. vt sup in satyra pma

Sybaris

Eeta

Progne

Progne. hec pandionis athenarū regis filia thereo thracie regi iuncta fuerat: irata deinde in virū: q sororē philomelā stuprasset: i viri vltionē Jthim filiū pemit ꝛ mēse paterne apposuit: de quo late Naso in met. lib. vi. Monstra. scelera. Non ꝓpter nūmos: vt nūc scʒ. Mōstris. sceleribus. Quotiens facit ira nocentē hunc sexū. hoc pacto iungēda est series. Et rabie iecur incendēte. i. furore ꝛ ira: qd̄ ꝓpt cholerā fit. q̄ calida est ꝛ sicca. ꝛ ab ip̄o epate ad fel transmittit: et q̄ ira mouet. Hic colerici facili⁹ irascūtur ꝓpt humoris tenuitatē. hinc ꝛ sat. i. ait: Quid referaʒ quāta siccū iecur ardeat ira. Precipites. ad scel⁹ pne. Jugis. ab mōtiū sūmitatib⁹: Cliuoq lat⁹. Ordo ē: ꝛ q̄b⁹ recedit lat⁹ pendēte cliuo. i. pno colle. Recedit: ruit. Lat⁹. ip̄or videlicet saxoruʒ.

Jecoris natura

Ascen.

¶ Oderūt natos ꝛc. Trāsit ad notāda imanissima veneficia q̄ mr̄es in ꝓpos filios suos exercebāt: ꝛ id quidē gradatim facit. Nā primo q̄si respectu maioris sceleris licitū fit: dicit sic. Permittam⁹ vt matrone oderint natos ex pellice. i. spurios in adulterio cōceptos: ꝛ eos veneno abstulerit: nā etiā fas nūc videt p̄uignos. i. filios ex p̄ore ꝯiuge natos necare: q̄īquidē mr̄es imanissime interdū etiā ꝓprios filios necent. ¶ Ordo igit est. Matrone sup. iā fere oēs oderūt natos de pellice. i. de ꝯcubina durāte mr̄imonio. hoc ē spurios: sicut ꝛ Juno pellicū ꝓlem vbiq ꝓsequtur. Jstud aūt videt quodāmō licitū ꝛ tolerabile: cū mulieres sint zelotype ex natura: vnd' addit. Nemo repugnet. nemo vetet. i. ꝓmittam⁹ oēs eas spurios odisse. Nā fas est. i. eo ipunitatis malitia mulierū ꝓuenit vt fas esse videat: iā iā. i. maxime hac tēpestate qua etiā ꝓprios liberos necāt occidere p̄uignū. i. filiū mariti ex alia ꝯiuge natū. Et ergo dicit poeta. O pupilli. i. matribus orbi quis. i. quibus res est amplior. i. diuitie sunt aliquantulum ample: ego moneo. i. adhortor vos: custodite vt custodiatis. animas id est vitam vestram: ꝛ nulli. id est non vlli: non credite id est non committite vitam vestram: vel non confidite vlli mense: quecunq ea fit. quia adipata. id est pinguia fercula ex adipe facta: liuida. id est liuorem hoc est colorem qualem veneno necti hn̄t inducentia: feruent. id est abundant vel fermentata sunt: veneno materno. id est a matribus imposito. Aliquis mordeat ante. id est priusq̄ tu quicquid. i. quēcūq cibū illa q̄ pepit sup. te. i. genitrix tua porrexerit sup. tibi: ꝛ papas. i. nutritius vel pater aut qui se patrem putat. timidus ne inficiatur pregustet. id est priusq̄ tu gustet: poculum. id est potum a matre porrectum.
¶ Fingamus hec ꝛc. Qr imanissimū est facin⁹ matrē filios suos necare: ꝛ materiā satyricaʒ que vera ꝛ verissimilia dūtaxat peccata notat transcēdere videt: ꝛ ad tragicam fictionē accedere: iō

poeta ne tragediā nō ſatyrā ſcripſiſſe culpetur:oſtendit ſe rē verā ⁊ vere actā notaſſe. Ordo eſt Nos fingimus.i.cōponim⁹ hec id eſt que diximus de nece ꝓpriorū filiorū:⁊ hoc ſatyra ſumēte cothurnū altū.i.ſtilū ſublimē qualis tragedijs cōuenit.ſcʒ q: certe nos egreſſi.i.tranſgredictes finē.i.metā ⁊ legē priorū ſup.ſatyricorū: Lucilij Horatij et Perſij:bacchamur.i.furentes eſſla-mus grande.i.altiſonū carmē:hiatu ſophocleo.i.quo ſophocles vſus eſt.de quo Verg.in buco. Sola ſophocleo tua carmina digna cothurno.Bacchamur inquā carmē ignotū motibus ru-tulis ⁊ celo latino.i.quale nō prius rutuli aut latini poete in ſatyra fecerunt:nō q: nō prius ma-ter filios occiderit ſed q: argumentum vt nō veriſimile et altius ꝙ vt ſatyre cōueniret:priores reiecerint.Sed vtinā nos ſup.eſſemus vani id eſt mēdaces aut rem nō verā fingētes:ſed pon-tia matrona illa clamat id eſt apte dicit:ego confiteor ꝙ ego feci:qꝫ ꝓ id ē:ego paraui meis pue-ris id eſt filijs:aconita id eſt venena:que aconita patent deprenſa id eſt deprehēſa cū facerē:et tamē licʒ cognitum erat ꝙ venena parauerā:ego peregi facinus.i.necaui eos.Exclamat poeta O vipera id eſt ſerpens ſeuiſſima tu ne necaſti duos filios vna cena? Tu ne que mater es duos ſup.necaſti?Reſpōdet pontia.Septē ſup.necaſſem vna cena ſi ſeptē fuiſſent.ſi ita eſt inuit poe-ta:credamus tragicis.i.tragediarū:in quibus matres liberos necant:ſcriptoribus:credamus quicqd ab eis dicitur de colchide.i.medea torua.i.crudeli et imiti fronte.de qua Verg.in buc. Seuus amor docuit natorū ſanguine matrē Cōmaculare manus ⁊c. Eſt aūt patronymicū a pa tria ſumptū:hec colchis huius colchidis vel colchidos ſicut caſtilides ſicelides ⁊c .Et credam⁹ tragicis quicquid dicit᷑ de progne que etiā patri filiū epulādū poſuit:dicēs Qđ petis intus ha-bes:quo audito in auē cōuerſus auolauit:vnde dicit Verg.in buco.Aut vt mutatos terei mu-tauerit artus Quas illi philomela dapes que dona pararit Quo curſu deſerta petiuerit: et qui bus ante Infelix ſua tecta ſuperuolitauerit alis.ego inqt poeta nil conor ſup.cōtra talia dicta tragicorū.i.nō obſto qui credā ea vere potuiſſe cōtingere. Et credo ꝙ ille ſcʒ medea ⁊ progne audebant ſuis temporibus grandia mōſtra id eſt monſtroſa et cōtra id quod veriſimile ſit pec-cata:ſed nō propter nūmos:ſicut nunc audent:q: ille per impatiētiam amoris ea perpetraſſe di cuntur.Minor admiratio debetur ſummis mōſtris quale ē ſuos natos occidere:quotiens ira facit hūc ſexū.i.muliebrē:q fragilis eſt ⁊ impatiēs irarū:nocētē:i.ſontē ⁊ culpabilē: ⁊ quotiens ſup.mulieres ferūtur.i.agitātur:pcipites.i.ſine rōne diſcurrētes:⁊ hoc rabie.i.impatiētia amo ris incēdente.i.inflāmante iecur:in quo eſt ſedes amoris.ferūtur dico ita:vt.i. quēadmodū ſa-xa abrupta iugis id eſt illis particulis mōtis que ſunt ſub vertice eius:quib⁹ ſup.ſaxis mons:id eſt pars inferior mōtis ſubtrahitur:⁊ latus mōtis recedit cliuo pendente.

Illā ego non tulerim:que cōputat:⁊ ſcel⁹ ingēs
Sana facit.ſpectant ſubeuntem fata mariti
Alceſtim.et ſimilis ſi permutatio detur
Morte viri cupiant animā ſeruare catelle:
Occurrent multe tibi belides:atqꝫ eryphyle:
Mane cliteinneſtram nullus nō vicus habebit
Hoc tantum refert:ꝙ tyndaris illa bipennem
Inſulſam et fatuā leua dextraqꝫ tenebat.
At nunc res agitur tenui pulmone rubete.
Sed tamen et ferro ſi preguſtaret atrides
Pontica:ter victi cautus medicamina regis.

¶ Cōputat mēte reuoluit āteꝙ̄ ſcel⁹ aggrediat᷑.Sana:non furioſa vti Medea ac progne. Spe-ctāt:aſpiciūt mulieres ipē i thea tris dū id agebat᷑. Subeūtē fata recipientē mortē. Alceſtim:alce ſtis fabulā.fuit aūt Alceſtis filia pelie theſſalie regis maior natu: quam iaſon mortuo pelia nuptui dedit Admeto theſſalo regi.Qđ Diodor⁹ ſcribit li.v.Admet⁹ tādē graui morbo implicit⁹ per legatos apollinē de ſalute cōſuluit:is reſpōdit poſſe eū viuere ſi quē inueniſſet:q pro eo fata ſubire vellet:tētatis igit᷑ oib⁹ ꝓpinqs amicis cliētib⁹:⁊ ipis deniqꝫ ſeruis: ſola vxor inuēta ē:q ꝓ eo mori voluerit. Preterea ſcribit Cicero libro.v.tuſc.ꝙ mulieres in india: quū eſt cuiuſqꝫ earū vir mortuus in certamē iudiciūqꝫ veniūt:quā plurimū ille dilexerit::plures eīm ſingulis ſolēt eſſe nupte ea le ta proſequētib⁹ ſuis vna cū viro in rogū imponit᷑:illa victa meſta diſcedit.Aiam: vitā.Det:cōce-

Man.

Alceſtis admeti.
Admeti oraculum

Indorum vxores

Belides datur mulieribus vt Alcestidi cōcessum fuit apollinis sentētia. Catelle: potius scʒ q̄ viri. Beli
des. ee quinquaginta fuere filie danai filij beli. que q̄deʒ quinquaginta egypti filios patrueles
suos: ac viros prima nocte occiderūt: preter vnā natu minimā hypermestrā: que suo lino peper
cit de quo extat Nasonis epistola: ꝛ in ibin ait. Queqꝫ parare suis letū patruelib⁹ ause Belides
Erypbile assidua colla p̄munt aqua. Eripbile. fuit hec emphiarei vxor que latentē virū ne in thebas iret
Amphiareus prodidit monilis desiderio ducta: qd̄ sane erat Argie polinicis vxoris ab vulcano elaboratum
Vir postea hiatu terre absumpt⁹ est. de quo Statiū legito. Mane: nocte em̄ viris parat cedes
Clytemnestrā. i. mulierē que virū occiderit sicut clytēnestra agamēnona suū Egystho sacerdo
te atqꝫ adultero auxiliante. Refert. differt in genere mortis. Tyndaris. clytēnestra tyndari ꝛ
lede filia. Insulsamꝛ fatuā pro ipsa insulsa ac fatua. In antiquo textu legi inuisam ac fatuā. At
nunc res agit. nostro tp̄e inquit mulieres occidūt viros nō ferro: vt clytēnestra egerat: furore
quodā: Agamenon em̄ cassandrā priami filiā secū duxerat. At veneno perimunt. interdū ꝛ fer
ro si viri antidotū pregustassent. Agitur: cōtra viros scʒ. Agitur ab vxorib⁹. Rubete: de hoc la
tius in satyra prima. Atrides: maritus vt fuit atrides. i. Agomēnon clytemnestre. Ter victi re
gis medicamina. Plini⁹ scribit li. xxv. ꝙ Mitridates pōti Rex quottidie venenū bibebat pre
sumptis remedijs: vt cōsuetudine ipsa innoxiū fieret. Et Ualerius li. ix. ait: Mitridatē cū ma
ximo cruciatu veneno repugnātē spm̄ suū tādē succūbere coegit. Gel. vero lib. xvi. c. xvi. sic ait.
Quāobrē postea: cū p̄lio ppl̄i romani vict⁹ met⁹ sui in vltima regni refugisset ꝛ mori decreuisset
Mitridatis et venena violētissima festināde necis gratia: frustra expert⁹ esset: suo se ip̄e gladio trāsegit: hu
venenum ius regis antidotus celebratissima est: que Mitridatios vocatur. Hec ille. Lucanus etiā vene
Antidotum no perijsse asseruit dicēs. Prelia barbarico vix cōsummata veneno. Pontica medicamīa regis
Plinius li. xviij. c. xxiiij. sic ait. In arcanis Mitridatis maximi regis deuicti. Cn. Pōpeius in
uenit in peculiari cōmētario ipsius manu cōpositionē Antidoti e duabus nucibus siccis: item
ficis totidem ꝛ rute folijs viginti simul tritis: addito salis grano: ꝛ qui hoc ieiunus sumat nul
lum venenū nociturū illo die: hec ille. Ter victi regis. Lucius florus libro. iij. scribit Mitrida
tē primū a Sylla victū fuisse. Deinde a Lucullo. Tertio a Pōpeio vno prelio cōfectū. Eāqꝫ dimi
cationē nocturnā fuisse ait. Lucēte luna a tergo hostibus a facie romanis: Hinc pōtici p erro
rem lōgius cadētes vmbras suas: quasi hostiū cor pa petebāt: ꝛ Mitridates q̄dē nocte illa de
bellatus est. Idē quoqꝫ libro. Cij. Epitomatis Liuij sic ait. Cneus Pōpeius in prouincie formā
pontū redegit. Pharnaces filius Mitridatis Bellum patri intulit ab eo Mitridates obses
sus in regia cum veneno sumpto parum profecisset: ad mortem ab milite gallo nomine Bithoc
co: a quo vt adiuuaretur petierat: interfectus est.

Ascen. ¶ Illam ego nō tulerim ꝛc. Ostendit poeta multū referre quo animo peccet deliberato an
subito furore capto: dicēs mulierē intolerabilē esse que tam imane facinus deliberato aīo facit
Concludit autē multas malarū: paucas vero bonarū esse imitatrices. ¶ Ordo est. Ego nō tule
rim. i. nolim pati aut tolerare illā sup. mulierē maleficā: que cōputat. i. simul putat ꝛ cogitat me
dia ꝛ opportunitates cōmittendi flagitij: ꝛ que sana. i. non capta vehemēti passione amoris aut
alia rabie: facit ingens. i. valde magnū scelus. Spectant sup. multe mulieres in theatro aut in
picturis: alcesti. i. fabulā de alcesti q̄ fuit filia pelie regis thessalie: subeuntē. i. aggrediētē et pa
ti volentē fata. i. mortē fatis inferendā: mariti. s. admeti regis: ꝛ si det ipsis ab apolline silis p
mutatio. i. vt morte sua possent differre mortē viri: ipse cupiāt seruare aīam. i. vitā catelle. i. pue
canis nedū suā: morte. i. p mortē viri potius q̄ ecōtrario. Et ideo multe belides. i. interfectrices
virorū suoꝝ q̄ belides imitant. i. neptes beli: ꝛ multe erypbile. i. virorū suoꝝ pditrices sicut ery
phila erat: occurrēt. i. obuiam venient tibi rome: ꝛ nullus vicus nō habebit. i. oīs vicus habebit
mane clitēnestrā id ē interfectricē mariti sui: sicut erat clitēnestra agamēnonis: sed tm̄ hoc re
fert. i. interest inter clitēnestrā grecā ꝛ eius imitatrices romanas ꝙ tindaris. i. tindari filia cli
tēnestra tenebat leua et dextra. i. vtraqꝫ manu: sʒ argute leuā ꝓponit poeta vt inpitā inuat eius
rei mulierē: bipenem. i. securim duas pinas habentē: insulsā id est ipsa insulsa: vel insipidā: quia
nō talē quali romane interficiūt. i. bolo delicato ꝛ fatuā ob eādē cām: qꝛ insulsum cibū fatuū di
cim⁹: vel fatuā: q̄ si forte vir experrect⁹ fuisset scel⁹ fata esset. At. i. sed res scʒ necatio viroꝝ agit
nūc tenui pulmone rubete. i. rane venenose. sed tm̄ sup. ageret. et. i. etiā ferro: si atrides. i. marit⁹
sicut atrides. i. agamēnō erat marit⁹ clytēnestre: caut⁹. i. sibi cauēs pregustaret pōtica medica
mina. i. antidotū mitridaticū regis. i. mithridatis regis pōti ter victi a romanis: q̄ frequēti vsu
antidoti premunit⁹: quū voluit intoxicari nō potuit. ¶ Finis satyre sexte.

¶ Argumentū Satyre septime.
Septima demonstrat Romā nil ferre poetis.

Et spes: & ratio. Laudatur hac Satyra imperator Domitianus. Arguuntur Romanide. Ille enim solus studiosis fauebat: ij vero tantū admirabātur & laudabāt disertos nil cōferēdo. Nec est vlla in principē ironia: si cautius lector inspexeris

Satyra Septima.

Et spes et ratio studiorū in cesare tantum:
Solus enim tristes hac tempestate camenas
Respexit: cum iam celebres notiq3 poete
Balneolum gabijs: rome conducere furnos
Tentarent: nec fedum alij: nec turpe putarent
Precones fieri: cum desertis aganippes
Vallibus esuriens migraret in atria clio.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur: ames nomē victūq3 machere:
Et vendas potius cōmissa quod auctio vendit
Stantibus: enophorū: tripodes: armaria: cistas
Alcyonen bacchi: thebas: et terea fausti.
Hoc satius q̄ si dicas sub iudice: vidi
Quod non vidisti: faciant equites asiani
Quanq̄ et cappadoces faciāt equitesq3 bithyni.
Altera quos nudo traducit gallia talo.

repetit enim inferius. Nemo tamē studijs. &c. Itē si qua aliunde putas rerū expectāda tuarū p̄sidia. Itē. spes nulla vlterior: nisi i cesare scilicet: qd quidē minime repetijsset si ironice loqueret. Qd aūt de Domitiano vere intelligendū sit: Suetoni⁹ ostendit his verbis Cupiditatis quoq3 atq3 auaritie vix suspitionē vllā aut priuat⁹ vnquā aut princeps aliq̄diu dedit: inmo e diuerso magne sepe non abstinētie modo: sed etiā liberalitatis experimēta: oēs circa se largissime prosecut⁹ nihil prius aut acrius monuit: q̄ ne qd sordide faceret. Hec ille. Fabi⁹ etiā Quintilian⁹ in prologo libri quarti sic ait de ipō Domitiano. Nunc oēs in auxiliū deos ipsumq3 in p̄mis quo neq3 p̄sentius aliud: nec studijs magis propriū numē est inuocē. &c. Tales itaq3 mores Domitianus habebat poeta scribente hāc satyrā. Postea vero seuus deinde cupid⁹ effect⁹ est. vt Tranquill⁹ late ostēdit. Nec de alio imperatore intelligendū: qm̄ et paris pātomimus Domitiani tempore floruit: de quo infra poeta. Spes: est expectatio boni. Metus vero mali expectatio. Qd Cicero edocet li. iiij. tusc. Varro autem sic ait. Etiā spes a sponte potest esse declinata q̄ tum sperat: quū qd vult sic fieri putat. Nā qd nō vult: si putat metuit nō sperat. Ratio. i. causa. Est enī causa animi impulsus ad aliqd agendū. Ratio aūt est gerendorū ordo ex causa venientiū: vt q̄d quo loco facias: ac dicas intelligas. Auctor est Victorinus libro primo rhet. Quib⁹ verbis colligit Causam esse posse sine ratione. Rationē vero nō posse sine causa esse. Itaq3 ratio p causa hoc loco ponit. Et Fabius lib. ij. ait q̄ Ratio est: qua qd factū esse cōstat defenditur. Vel ratio studiorū. i. consiliū. Tullius enī in li. de. n. d. sic Nunq̄ vidi inq̄t aīam rōnis cōsilij q3 participē in vlla alia nisi humana figura. Inferius aūt motū celerē cogitatiōis acumē & solertiā Rationē quoq3 vocat. scribit enī ita: Sic haud scio an melius fuerit humano generi motū istū celerē cogitationis acumē: solertiā quā rationē vocamus. &c. In cesare: domitiano sc3. Camenas musas. de quibus late in satyra tertia: per has autem poetas intelligit. Tristes: ob nulla emolumenta laborū. Respexit deorū more: qui etiam aspicientes fauere dicuntur. Celebres: preclari et inclyti. Balneolum: non balneum dixit propter eorum inopiam: et oppiduli situm. Gabijs: de ijs late satyra tertia. Furnos: id autem tum vt calerent: tum vbi cibari possent: frigebant enim: egeniq3 erant. Fedum: deforme: indecorum. Precones fieri: ij enī lucrum cōsequebātur. Hinc Martialis libro quinto ad lupū sic ait.

Mani
Domitiani largitas.
Spes quid
Metus quid
Ratio
Causa

Cui tradas lupe filiū magistro. Queris sollicitus: diuq; rogas. Dēs grāmaticosq; rhetorasq;.
Deuites moneo: nihil sit illi Cum libris ciceronis: aut Maronis. Fame Rutiliū sue relinquat
Si versus facit abdices poetam Artes discere vult pecuniosas: Fac discat citharedus aut cho
raules. Si duri puer ingeni videt. Preconē facias: vel architectū. Aganippes vallibus. i. se
cessibus aptis poetari volentibus. De aganippe aūt latius satyra. iij. ibi scz Ripa nutrit⁹ in illa
Clio. poeta ipse. de clio aūt ⁊ musis alijs ample in carmīe de floribus edocuim⁹: in dictione mu
sa. Migraret in atria: in domos diuitū: vt ibi viuere facilius possent mendicādo fere: nā solo
Pierides victu cōtenti assecle fiebāt: ⁊ satellites: quod etiā nūc multi faciūt apud proceres degendo. Pie
ria. poetica vel musica: nā pierides muse a pierio mōte dicte sunt: vt scribit Festus. plura dixi
mus satyra: iiij. Quadrans similiter Martia. lib. ij. ait. Et quadrās mihi nullus ē in archa. No
Machero phoros men ⁊ victū. Machere ames. i. velis noiari macherophoros. i. ensiger tanq̄ satelles: velis itē
victū cōsequi: qualē ensigeri cōsequuntur. qui sensus est profecto optimus nā quadrat superiori
dixerat eñ poeta. Esuriens migraret in atria Clio. Machera aūt gladius dicit. Et vendas po
tius cōmissa. p̄conem fieri hortatur: potiusq̄ iniqua testimonia ꝓhibere gratia lucri. Quod eti
am Oui. lib. i. de amoribus ꝓhibet his verbis. Non bene mēdaces vendūt periuria testes. Et
vendas potius cōmissa. Ordo est. Et potius vendas cōmissa tibi: appositio: Enophorum tripo
des ⁊c. Qd auctio vēdit Stantib⁹. Vel sic: Et potius vendas: qd auctio cōmissa tibi vendit stan
tibus: appositio: enophorꝝ ⁊c. Auctio publica rerū priuatarum venditio. Enophorum de hoc di
ximus satyra. vi. Tripodes. mensas. Alcyonem Bacchi. Tragediam de Alcyone Ceicis.
vxore: q̄ ambo in aues versi fuere. De q̄bus Naso. in met. lib. xi. Vtq; ph̄s lib. ix. de aialibus scri
Alcedo bit. Alcedo auis nō multo amplior passere est. colore tum Ceruleo: tum viridi: tum etiā leuiter
Alcyon purpureo insignis: rostruz subuiride: longū ⁊ tenue: viuitq; piscib⁹: libro ꝟo. v. dixit idē ꝙ Alcy
on circa brumā parere solita est septem dies āte brumā. ⁊ septē a bruma. Septē primis diebus
nidū conficere auem hāc fertur: reliq̄s septē parere educareq;: parit Alcyō circiter quinq; oua
Dim rarissimū vidisse alcyonē est. Columella lib. xij. ca. ij. scribit ita. Octauo calendas Martij
Alcyonij dies Sagitta crepusculo incipit oriri: varie tēpestates. Alcyonij dies vocantur. In atlātico quidez
mari summa tranq̄llitas: nota est. Haud igit hec columelle cum ph̄o cōueniūt. Thebas ⁊ terea
fausti. tragediā de thebis: quō laius occisus est ab Edipode filio: qui postea matrē Iocastā vxo
Edipus rez habuit. Inde se oculorꝝ luce orbauit. Postea ꝟo ethеodes ⁊ polynices edipodis filij mutuis
cecidere vulnerib⁹. Terea: tragediam de tereo: progne philomela ⁊ ithi. Bacchi ⁊ fausti: noia
erant tragicorꝝ iuuenalis tēpestate. Hoc satius: videlz p̄conē fieri: ⁊ cōmissa vēdere stantib⁹
Cappadocia Eq̄tes asiani. hos populos poeta carpit: in testimonijs p̄bendis: nā falsi erant. vñ ⁊ Cicero
Bythini pro Flacco. Minoris asie populis nullā fidez adhibendā clamat. Cappadoces. erat Cappa
docia in decem preturas diuisa iuxta armeniam regio: de qua plurima Strabo. li. xij. Bythi
ni. asie populi iuxta phryges ⁊ misos auctore Strabo. li. xij. Altera quos nudo traducit Gallia
talo. ¶ Ordo est: quāq̄ faciāt eq̄tes illi quos altera Gallia traducit nudo talo. de Gallogrecia i
Ascen. telligit iuxta bythiniā: ⁊ paphlagoniā. Sz dicta ē etiā Galatia. Lege Strabo. li. xij. Traducit
ī vrbē mittit. Nudo talo: nudis pedib⁹ ob inopiā. s. postea tñ eq̄tes fiūt patris diuitijs mal' artib⁹

ET spes ⁊ ratio studiorꝝ ⁊c. In hac septima satyra carpit auariciā p̄diuitū romāorꝝ
q̄ lıtterarū bonarū studiosis nullā opē cōtulerūt: cōmendat preterea impatoris
Domitiani ī ea re largitatē: vel q: id meruerat: vel q: in reliq̄s satyris ip̄m dānas
se criminari vereat. Cōparat preterea poeticā artē ad alias: innuēs poeticā qui
dē ceteris multo honestiorē: sed min⁹ lucrosam. Cōcludit aūt miserrimā esse grā
maticorꝝ qui primas litteras docēt ꝓuinciā: eo ꝙ pauci iustā mercedē: ⁊ ij non nisi coacti ꝑsol
uant: cū tñ sanctissima sit: quippe vnde bonorꝝ moruz sancteq; vite salus atq; institutio plurima
depēdet. Nam si verū est: qd dicit in ep'lis horati⁹. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē
Testa diu: hoc est si que prima discuntur tenacissime herēt: magna cura adhibēda erit parētib⁹
vt liberi bonis artibus honestisq; moribus imbuātur. cū tñ nihil minus curēt: quā rem hic per
trāsitū ⁊ alibi plene notat poeta. ¶ Ordo est. Et spes ⁊ ratio. i. tam spes q̄ ratio: vel tum spes tuz
ratio: vel simul spes studiorꝝ. i. emolumēti seu lucri qd ex studio humanitatis q̄s cōsequi ꝑet: et
rō. i. occasio recte sperandi est sup. tm̄. i. solūmō: in cesare. i. impatore domitiano: eñ ꝓ q: q: so
lus. i. cesar domitian⁹: respexit. i. misericorditer iterū inspexit: hac tēpestate. i. hoc nr̄o tpe: came
nas. s. musas carminū inuētrices: tristes. i. squalidas ⁊ neglectas ⁊ ob id tristantes. Respicere
passim pro clementer ⁊ misericorditer inspicere accipit. Est enim cōpositū a re qd hic iteratio

nem importat et specio inusitato verbo quod significat video. Qui ergo semel videt miserum: nec mouentur viscera eius sup eū ille quidem aspicit: sed qui motus misericordia iterum aliqd collaturus inspicit: is respicit. Quū.i.qñ poete celebres ⁊ noti.i.nobiles ⁊ clari: tentarent.i.attentarēt pretenderēt: cōducere gabijs.i.apud gabios: balneolū.i.paruū balneū vt sint balneatores ⁊ inde victū aucupenꝫ. Nec erāt tunc vt nūc in pluribus locis: balnea meretricularū domicilia: ⁊ conducere rome furnos: e quibus sibi et panē ⁊ ligna cōpent: dū alijs p̄stent aut panē ipsi coquāt. Magis tñ respicit ad id qđ Calderinus dicit: vt frigētes de furno ⁊ balneo locādo cogitent: vt sit emulatio illius Horatiani. nec qui Frigus collegit furnos ⁊ balnea laudet Ut fortunatā plene p̄stantia vitā. Nec pro ⁊ nō cū sup. alij poete putarēt fieri p̄cones.i.venditores rerū cū preconijs.i.laudatione earū: nō esse sup. turpe.i.inhonestū. Quū.i.qñ clio.i.musa historiarū inuētrix: hoc est quis rerū poeticarū scriptor: esuriens.i.esse seu comedere desiderās: hoc est famens: migraret.i.habitationē trāsferret: in atria.i.in domos diuitū vbi atria seruēt: ⁊ aduentantes recipiāt tenui mercede. vnde Hora. Atria seruentē postico falle clientē: ⁊ hoc vallibus aganippes: illi⁹ fontis poetis apti ⁊ musis sacri in boetia.i.oībus locis amenis ⁊ cōgruis ad carmia fingenda: desertis.i.derelictis. Nā si nullus quadrās.i.ne minus quidē nūmus (est autē q̄rta ps assis cōtinēs tres vncias) ostendaꝫ tibi in arca pieria.i.musica seu poetica.i.si nullus fructus tibi obueniat ex arte poetica ita vt fame cōficiaris: tu ames nomē licet videaꝫ inhonestū ⁊ victū licet sit vilis: machere.i.quē ex machera dñi ferenda.i.ex ense eius portādo post eū cōsequeris: vocaberis em̄ macherophoros.i.ensifer: ⁊ viues cū cliētibus ceteris. vel sit ꝓpriū preconis vt Calde. vult. qđ mihi nō placet: nec inuit poeta macherā p̄conē esse: cū dicit ⁊ vēdes potius ⁊c. q: duo dicit: vt sis libentius aut macherophorus aut potius preco: q̄ poeta. Ego potius dicerē: nomē ⁊ victū machere.i.gladiatoris q̄ ex machera.i.gladij vsu viuit ⁊ nomē sumit. Et vēdas potius stantib⁹.i.circūstantibus vt emāt illud qđ auctio.i.publica rerū priuatarū venditio ꝯmissa tibi cū sis p̄co vendit: videlicet enophorū.i.vas vinariū: tripodes.i.mēsas quales erāt ad quas delphis responsa dabanꝫ: armaria id ē rerū variaruꝫ repositoria: vt in q̄bus mulieres mundū suū recondūt: cistas.i.scrinia et capsas in quibus libri aut alia celanꝫ. Et alcynoen i.tragediā de alcynoe: bacchi illius poete tragici thebas.i.fabulaꝫ sic inscriptā: sed q̄ non extat cū a malo sit poeta cōposita: ⁊ terea.i.tragediā de tereo in auē ꝯuerso ob esum filij: fausti: illius poete. Satius.i.eligibilius et meli⁹ est hoc sup. facere.i.res priuatas vendere pro mercede tibi ꝯstituta q̄ si dicas sub iudice.i.coram eo. sed in īferiore loco stās: ego vidi.i.te vidisse dicas illud qđ nō vidisti.i.q̄ vēdas falsuꝫ testimonium: q̄q̄.i.tametsi: eq̄tes asiani.i.ex asia: ⁊ cappadoces.i.ex cappadocia: ⁊ eq̄tes bithyni.i.ex bithynia: ⁊ sup. equites: quos altera gallia.i.gallogrecia: traducit.i.romam transfert stipendia facturos: nudo talo.i.pedib⁹ nudis ob inopiam discalceatis: faciant hoc.i.dicant se vidisse coram iudice quod non viderunt.

Nemo tamen studijs indignum ferre laborem
Cogetur post hac: nectit quicunq; canoris
Eloquium vocale modis: laurumq; momordit.
Hoc agite o iuuenes circumspicit: ⁊ stimulat vos
Materiamq; sibi ducis indulgentia querit.

¶ Nēo tñ studijs. Dixerat poetas tentasse cōducere balneas ⁊ furnos: ⁊ q̄ solus imperator respexit camenas tristes: ꝓptea nūc ait: q̄ poetarū Nemo frustra laborē studijs nūc īpendet. Post hac: post q̄ imperator respexit camenas tristes. Eloquiū vocale. sonoꝝ poema. Modis versibus Laurūq; momordit: hoc ait. Qm̄ lauro poete coronabātur. Unde ⁊ Ouiđ. lib. iiij. De ponto ait. Tempora sacrata mea sunt velata corona. Publicus inuito quam fauor imposuit. Plinius lib. xv. ait: q̄ erat laurus spectatissima in monte parnaso: ideoq; etiā grata apollini assuetis eo dona mittere iam ⁊ regibus romanis. Cato duo lauri genera tradidit Delphicam. ⁊ cypriam. Delphica victores Delphis coronari. ⁊ triumphantes rome: Hoc agite o iuuenes. id est impendite laborem studijs. Exhortatur aūt poetas de ipso imperatore scribere: cum eis indulgeat ac faueat. Ducis indulgentia. Diximus supra q̄ sepe magne liberalitatis experimenta domitianus dedit. — Man. | poeta | Laurus poetarum | Laurus parnasi | Laurus delphica

¶ Nemo tamen ⁊c. Ostendit omnibus bene scribētibus repositū esse apud imperatorē premium. ¶ Ordo est: tamen.i.licet paulo antehac omnes poete frustra scribentes fere mēdicabāt aut mechanicas artes discere cogitabāt: tamē nemo cogetur posthac.i.post q̄ cesar respexit ad — Ascen.

camenas ⁊ suscepit poetas:ferre.i.tolerare laborē indignum studijs suis:vt q̄ nullũ attulerit si-cut prius fructũ:q: nũc nemo laborabit frustra:quicũqꝫ nectit.i.condit ⁊ cōponit:eloquiũ vo ca le.i.poema sonoꝝ:canoris.i.bene resonãtibus:modis.i.v̄sibus modis.i.numeris ⁊ mẽsura con stantib⁹:⁊ q̄cũqꝫ mo mordit laurũ.i.i.gustauerit dulcedinē glorie poete laureati.i.quicũqꝫ cona tur dign⁹ esse vt laureetur.O iuuenes.i.quicũqꝫ future glorie ⁊ mercedis spem habetis: agite hoc.i.cōficite carmina vocalia⁊ sperate laureã:q: cle nẽtia ducis scꝫ domitiani:q̄ quasi dux::cir cũspicit.i.ex omni parte tanq̄ laudē ⁊ p̄mia datur⁹ aspicit:⁊ stimulat.i.instigat ⁊ impellit vos: ⁊ querit sibi materiam.i.occasionem vobis bene faciendi:si scripseritꝭ laudes virtutũ eius.

Man.

¶ Si qua aliunde putas:sen-sus est ꝙ si aliunde q̄ ab impato re presidia expectas debes igni tradere potius carmia: null⁹ eñ fauebit:nam diues tantũ laudat disertos⁊ admirat̄. Ideo:vt aliũ de fouearis. Tabelle crocee.i.ce drine. Marti.lib.v.ad Musas Nunq̄ grandia:nec molesta po-scit. Que cedro decorata purpu-raqꝫ. Nigris pagina creuit vm-bilicis. Ueneris marito.i.vul-cano ⁊ igni. Pertũde.pertũdi si-nas: Tinea Ouid.de ponto etiã inquit li.i.. Cōditus vt tinee car pitur ore liber. Pli.li.xi.c.xxxiiij ait.ꝙ puluis in lanis ⁊ v este Ti neas creat. Nascũtur ⁊ in cartis Dicũt alij tineã dictã ꝙ tineat:⁊ eousqꝫ assideat quo erodat Ut di gn⁹venias hederis: Trahimur oẽs studio laudis:⁊ optim⁹ quis-qꝫ marie gloria ducit̄. Ipi ei phi etiã illis libellis:quos de contẽ-nenda gloria scribũt:nomẽ suũ

Cedrine tabulle

Hedera

Tinea

Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarũ
Presidia:atqꝫ ideo crocee membrana tabelle
Impletur:lignorum aliquid posce ocyus:⁊ que
Componis dona veneris thelesine marito
Aut claude:⁊ positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos:vigilataqꝫ prelia dele
Qui facis in parua sublimia carmina cella
Ut dignus venias hederis:⁊ imagine macra:
Spes nulla vlterior:didicit nam diues auarus
Tantum admirari:tantum laudare disertos.
Ut pueri iunonis auem sed defluit etas
Et pelagi patiens:⁊ cassidis atqꝫ ligonis:
Tedia tunc subeunt animos:tunc seqꝫ suamqꝫ
Terpsichoren odit facunda ⁊ nuda senectus.

inscribũt. In eo ipso in quo p̄dicationẽ nobilitatẽqꝫ despiciũt:p̄dicari de se:ac noiari volũt. hec scribit Cicero pro Archia. Hederis:hedera eñ poete coronabãtur:hinc Maro egloga.viij. ait. Pastores hedera crescentẽ ornate poetã.⁊ Pli.scribit:poetas coronari hedera habẽti croce um semẽ:ꝓbus vero li.iij.g.ait. Ideo poetis et hedera coronã dari q: existimat̄ liber eẽ cũ mu sis. Plura tñ diximus ode p̄ma Horatij. Frãge calamos.ne scribas.s.imagine macra.poetꝭ eñ in ede camenarũ dabat̄ statua macra:⁊ hedera coronata: Pli.scr.li.xxxiiij.c.iiij. ꝙ notatuꝫ est a victorib⁹ ⁊ luciũ actiũ poetã in comenarũ ede maxima forma statuã sibi posuisse:: cuꝫ breuis ad modũ fuisset. Disertos.disert⁹ dr̄:q̄ pōt satis acute atqꝫ dilucide apud mediocres hoies ex cōi quadã opinione hoim mirabiliter dicere. Eloquẽs ṽo dr̄.q̄ mirabili⁹ ⁊ magnificẽti⁹augere pōt atqꝫ ornare q̄ velit:oisqꝫ oim rerũ:q̄ ad dicendũ ptinẽt fontis.aio ac memoria cōtinet. Auctor est Cicero li.i.de oratore. Junonis auẽ.i.pauonem.de quo Naso.lib.i.de arte ait laudatas os-dit auis iunonia pẽnas. Si tacit⁹ spectas illa recōdit opes. Sꝫ defluit etas:hortatur anteq̄ se-necta veniat relicto studio alia via lucrandũ esse. Etas iuuẽta scꝫ quidem tendit ad annos.xlvi. Pelagi patiens.vt mercator fieres. Cassidis galee.vt miles esses. Ligonis vt agriculturã ex erceres. Tũc.in senecta.videlꝫ. Odit.hoc q̄dẽ accidit nullo hito emolumẽto ex studioꝝ laborib⁹

Hedera poe tarum

Disertus

Eloquens

Ascen.

¶ Si qua aliunde ⁊c. Hic principalẽ tangit materiã huius satyre:ostendens omnes nobiles romanos tantũ auaricie studere:vt frustra omnino scripseris qđ alteri q̄ imperatori dicaueris ¶ Ordo est. O thelesine poeta bone (sed hunc pro quouis ponit) Si putas qua.i.aliqua p̄sidia id est munimẽta ⁊ auxilia rerũ tuarũ esse expectãda.aliũde.i.ab alio q̄ ab impatore:atqꝫ mẽbra na.i.tenuis pellicula ad scribendũ apta:tabelle crocei coloris:implet̄ sup.versibus:ideo:q: scꝫ speras te aliq̄d ab alijs cōsecu turũ:posce.i.require a famulis tuis ocyus.i.celeriter aliq̄d ligno

rū vt facias ignē:⁊ o thelesine dona.i.cōmitte:marito veneris.i.ipſo vulcano deo ignis:hoc ē ipſi igni ea ſup.que tu cōponis:aut claude libellos tuos ⁊ pfunde.i.cōſume et pfoꝛa:libellos tuos poſitos.i.in arca repoſitos. O miſer qui dignus miſeratione es:frāge calamos quibus res geſtas remunerandus a ciue ſcribis:⁊ dele id eſt:abole ⁊ ſemoue:pꝛelia vigilata.i.que vigilans cepiſti deſcribere.Tu inquā quicūq; es qui facis ſublimia .i.altiſona: qualia ſunt heroica carīa in parua cella:occludebāt eñ ſeſe:vt ſenſus colligerēt. Perſius.Scribimus incluſi ⁊c. Eſt aūt antitheſis:ſublimia carmia ⁊ pua cella.vt venias.i.efficiaris ⁊ habearis:dignus hederis.i.coꝛona ex hederis qua bacchus coꝛonatus eſt:⁊ imagine macra poſita ſcilꝫ in ede apollinis:nam in vtriuſq; tutela poete ſunt.Perſius.quoꝛū imagines lambunt hedere ſequaces.q aūt macra dicit:aut intelligit macrā eſſe mercedē:illic picturā habere que inanis eſt:vt pmo eneid.aīm pictura paſcit inani.aut veri⁹ macros depingi poetas ob ſtudiū.Nulla ſpes lucri eſt vlterioꝛ.i. vltra id qd ab impatoꝛe cōſequaris:nā diues auarus:quales pꝛeter domitianū oēs ſunt:didicit admirari tm̄.i.tm̄mō:⁊ laudare tm̄.i.tm̄mō diſertos:⁊ ſup.eis nihil dare.vt.i.quēadmoduꝫ pueri ſup.laudant ⁊ admirant auē iunonis.i.pauonē:cuius coloꝛē laudāt:ſed nihil ei dant:imo plumas extrahāt ſi poſſent:ſicut auari canoꝛitatē carminū laudāt:ſed nō fouent canētes:Et ſic eſt cōparatio in modo faciendi.poteſt etiā eſſe in quātitate ſic.Nā diues auar⁹ didicit admirari et laudare tm̄.i.intantū vel eaten⁹:vt.i.inquātū vel quaten⁹ pueri auē iunonis ⁊c.Ideo aūt dicūt pauonē eſſe auē iunonis:q2 iuno tranſtulit in eius caudā oculos argi:qd fingit:q2 iuno eſt dea aeris ex cuius relucētia varietas coloꝛū in pauone ⁊ iride cōſpicitur.Sed interea dū in cōficiendis carminibus operā perdis etas ſcꝫ iuuenilis patiens pelagi id eſt nauigationis ⁊ caſſidis id eſt galee hoc eſt militie ⁊ ligonis.i.agriculture.hoc eſt in qua mercaturā militiā aut agriculturam exercere cum lucro poſſes:defluit.i.delabitur:⁊ ſeuectus facūda(quia vt dicit Martialis.Dulcia cōfecta modulatur carmina lingua)⁊ nuda.i.inops:odit ſe ⁊ ſuam terpſichoꝛē.id ē muſam ⁊ muſica inſtrumēta quoꝝ inuentrix eſt.vnde Virgilius.Terpſichoꝛe affectus citharis mouet:iperat auget.Nā terpſis delectatio ē.vñ interptat delectatio choꝛi.Eſt ergo magna vis paupꝛtatis q delectationē facit odiſſe.Eadē rōne dixit pus migraret in atria Clio: tanq; ea per quam poete maxime diuitib⁹ grati ⁊ iucūdi eſſe debebant.Naꝫ ea eſt que celo beat.i.eterna memoꝛia moꝛtales celebꝛat.vnde Hoꝛatius.lib.iiij.carminum.Neq; ſi charte ſileant:quod bñ feceris.Mercedem tuleris.Quid foꝛet ilie Mauoꝛtiſq; puer ſi taciturnitas Obſtaret meritis inuida romuli. Et paulopoſt.Dignum laude virum muſa vetat moꝛi Celo muſa beat ⁊c.Clio eñ dicta eſt q glo2ioſum facit.Cleos enim gloꝛia eſt.

Terpſichoꝛe
Clio

Accipe nunc artes:nequid tibi conferat iſte
Quem colis:⁊ muſarū:⁊ apollinis ede relicta
Ipſe facit verſus:atq; vni cedit homero
Pꝛopter mille annos:at ſi dulcedine fame
Succenſus recites maculonus commodat edes
Ac longe ferrata domus ſeruire iubetur:
In qua ſollicitas imitatur ianua poꝛtas
Scit dare libertos extrema in parte ſedentes
Oꝛdinis:⁊ magnas comitum diſponere voces
Nemo dabit regum quanti ſubſellia conſtent
Et que conducto pendent anabathꝛa tigillo
Queq; repoꝛtādis poſita eſt oꝛcheſtra cathedris

¶ Accipe nunc artes:diuituꝫ aſtus expoīt:ipſi etem vſus quoq; faciebāt:ne aliquid traderent poet.Et muſarū ⁊ apollinis ede relicta.id ē relicto pierio ſtudio:nā colēdo illū nil cōponere poterāt:qd quidem in ede muſarum recitaretur:vt moꝛis erat auctore poꝛphyꝛione. Muſarum vero edes a Martio philippo conſtructa fuerat. Apollinis auteꝫ ab auguſto in palatio cum poꝛticu vbi erat bibliotheca ⁊ greca ⁊ latina auctoꝛe Suetonio. Pꝛopter mille annos. Apollodoꝛus athenienſis poſt.C.xl.annum euerſionis ilij ſcribit Homerum fuiſſe.Eratoſthenes vero poſt.c. annū.Eſt aūt opinio varia vt refert etiā Euſebi⁹.Cicero itē in plogo tuſc.ſcribit homeruꝫ fuiſſe ⁊ heſiodū ante vꝛbem conditam

Man.
Muſaꝝ edes
Apollo palatinus
Homeri etas
Heſiodi etas

Nos tamē hoc agimus: tenuiqꝫ in puluere sulcos
Ducimus: ⁊ littus sterili versamus aratro
Nam si discedas: laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali: tenet insanabile multos
Scribendi cacoethes: ⁊ egro in corde senescit
Sed vatem egregium cui non sit publica vena
Qui nihil expositū soleat deducere: nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta
Hunc qualem nequeo monstrare: et sentio tantū
Anxietate carens: animus facit omnis acerbi
Impatiens: cupidus siluarū aptusqꝫ bibendis
Frontibus aonidū: neqꝫ enim cantare sub antro
Pierio: thyrsum ve potest contingere sana
Paupertas: atqꝫ eris inops: quo nocte dieqꝫ
Corpus eget: satur est quū dicit horatius obe.

At si dulcedine fame: sensus est. ꝙ si quis fama ductus aliquid recitare voluerit ei a diuitibus domus tantūmodo cōmodabitur. Amittetqꝫ impēsam omnē: quā fecerat pro ferendis reportādisqꝫ subsellijs: ⁊ ceteris ad id necessarijs. Maculon⁹: diues ille. Seruire tibi scilicet. Sollicitas: anxias: timorosas: hostium causa. Extrema: in parte sedentes. Suetonius scribit Nero nē plures alexandria euocasse: et adolescentulos equestris ordinis. et quinqꝫ amplius milia e plebe robustissime iuuētutis vndiqꝫ eligisse: qui diuisi plausuū genera cōdiscerēt. Comitū: plaudentiū scilicet. Regum: diuitum. Subsellia: sedilia ipsa pro auditoribus illuc allata.

Recitaturi cura

Nam vt etiam Tacitus ostendit Recitaturus rogare vltro ⁊ ambire cogebatur. vt essent qui dignarentur audire: ⁊ ne id quidē gratis. Nam et domum mutuabatur: ⁊ auditoriū extruebat: subsellia etiam conducebat.

Anabathra
Orchestra

Pendent: vt gradus solent. Anabathra: gradus vel scale: Anabeno enī ascendo significat. Conducto tigillo: id est ligno ⁊ tabulis conductis. vnde gradus fierent. Orchestra. in orchestra senatorū sedibus loca erāt designata: cuius loci altitudo nō erat plus ꝗnqꝫ pedū ibi etiā saltabat̄ dicitur enī ab orchiome qđ est salto: latius dictū est satyra. iij. Posita. parata et extructa. Reportandis. in loca scꝫ vnde acceperāt. Cathedris. in quibus scꝫ digniores sedere solebāt. Tamē. ꝙꝙ nil cōferatur. Hoc agimus scribimus ⁊ recitamus. nā circa ea qui libet ⁊ in his oꝑatur: que ⁊ maxime amat. et propria voluptas auget operationē: vt inquit phs lib. x. ethicorū.

Voluptas
Sterilitas
Ambitiosus
Cacoethes

Tenuiqꝫ in puluere sulcos ducimus. Martia. autē libro primo ad. L. iuliū ait In steriles cāpos nolunt iuga ferre iuuēci: pingue solum lassat: sed iuuat ipse labor. Discedas a musis scilꝫ. Tenet. te videlicet. Ambitiosi mali. id est cupidi laudis: et qua nil boni cōsequeris. is autem qui in honorū exuperat appetitione ambitiosus vocatur: vt scribit phs lib. ij. ethicorū. Tenet insanabile. ordo est: insanabile cacoethes scribendi tenet multos: est enī cacoethes neutri generis ⁊ tetrasyllabon. cacon aūt malum dicitur. ethos ꝑ ita quod in e longū vertitur mos: sed ethos per e teuue consuetudo. Scribēdi cacoethes: ita legendū est non cachetos. versus enī non cōstaret: ⁊ cachetos volūt nec grecam vocē esse nec latinā: itaqꝫ cacoethes legēdū quod ⁊ politianus se legisse ait in vetusto codice longobardis exarato litteris. Egro. ambitioso et cupido laudis. Sed vatē egregiū. ostendit egregios vates fieri mēte leta de gaza existēti: ⁊ omni remota acerbitate: secus aūt minime posse. licet oino scribāt. Publica vena. i. cōis. Expositū: ab alijs scriptū.

Deduco

Deducere: attenuate ꝓsequi. Naso Ad mea perpetuū deducite tēpora carmen. Feriat. signet: metaphora est a signātib⁹ ipāꝫ monetā. Cōi moneta: cōi materia. Triuiale. rude: ⁊ quale faciebāt in triuijs rustici Virgi. in buco. Non tu in triuijs indocte solebas Stridenti miserū stipula disperdere carmē. Hunc. talē. Syluarū: vbi cōponere possit. Nam vt inq̄t Horatius lib. ij. epistola ad aug. Scriptorū chorus omnis amat nemus: et fugit vrbē. Aonidū. musarū.

Parnassus
helycon
Baccari poetarum

Sub antro pierio: hoc ait quoniā Strabone teste li. ix. parnassus mons phocidis vniuersus consecratus existebat et antra ⁊ alia loca honore et sanctitate digna continens. E quibus celeberrimum ⁊ formosissimū exta at Corytium nympharum antrum. Dixit ideꝫ in aonia boetie parte helyconem montem esse. quo in loco cōsecrata erat musis edes: fonsqꝫ caballinus et libethridum spelunca nympharum. Thyrsum: furorem poeticum: baccbus enim fauere poe

tis dicitur: thyrsum posuit: ⁊ bacchari poete dicūtur: quū furore ↄcepto scribūt Papini⁹: hec ego Bacchari
nascētes letus bacchatus ad aras. Cicero item lib. i. de diuinatiōe sic ait. Negat eñ sine furore poetarum
democritus queq̄ poetam magnū esse posse: qđ idem dicit Plato. ⁊ Macrobius lib. i. sat. inq̄t.
q̄ boetij pnassum montē apollini ↄsecratū esse memorātes. simul tamē in eodem ⁊ oraculū del-
phicū: ⁊ spelūcas bacchicas vni deo cōsecratas colebāt. Unde ⁊ apollini ⁊ libero patri in eodē Parnassus
monte res diuina celebrabat. Preterea dicit idē Macrob. q̄ liberi patris simulacrū quū thyr- Thyrsus q̄d
sum tenet quid aliud q̄ latens telum geritur: cuius mucro hedera labēte protegitur: qđ osten-
dit vinculo quodā patiētie obligandos impet⁹ belli. habet eñ hedera vinciendi obligādiq̄ na-
turam. Cōtingere: cōcipere. Sana pauptas: q̄ sanos hoīes facit. Unde supius dixit. Nullum Paupertas
crimē abest facinusq̄ libidinis ex quo pauptas romāa perit. Atq̄ eris iops quo nocte ⁊c. Scri Felicitati ne-
bit phs lib. vij. eth. q̄ felix indiget bonis ⁊ corpis ⁊ externis ipaq̄ fortuna quo nō impediatur. cessaria
Idem etiā li. x. dixit q̄ ⁊ sapiens ⁊ iustus ⁊ ceteri rebus his indigent q̄ necessarie sunt ad vitam
Et li. i. vixerat. fieri ei nō potest aut nō facile fit vt is res agat p̄claras cui facultates desūt: mul
ta nāq̄ p amicos p diuitias per ciuilē potentiam tanq̄ p instrumēta agūtur. Obe. legit item Obe. Euoe
Euoe est aūt letātis interiectio: ⁊ vox bacchātiū. Dixit aūt Hora. Ode. xxi. libri scđi. Euoe recen
ti mens trepidat metu: plenoq̄ bacchi pectore turbidum letatur. Euoe pce liber pce graui me-
tuēde thyrso. Donat⁹ in phormione ait q̄ Obe interiectio ē satietatē vsq̄ ad fastidiū designās.
¶ Accipe nūc artes. Ostendit quare diuites nihil dāt: q: ⁊ ipi poete videri volunt. ¶ Ordo est Ascen.
Accipe. i. intellige nūc artes. i. fraudes diuitū. Iste per cōtēptū dicit. quasi ineptus hō ⁊ ingra
tus quē tu colis. i. cui⁹ cliēs es: ⁊ cui obsequeris: ne cōferat tibi q̄d. i. aliquid pro carminib⁹ tuis:
ipe. i. ipemet facit versus: sed ede musarū ⁊ apollinis relicta. i. spreto ⁊ cotempto iudicio docto-
rum virorū qui recipiebāt scripta apolline digna in edē apollinis. vñ Flaccus. Scripta palati
nus q̄cunq̄ recepit apollo. Et psius. Semipagan⁹ Ad sacra vatū carmē affero nostrū. Is aūt
de quo hic loq̄tur cōtempsit tale iudiciū. vnde subdit: Atq̄ cedit vni. i. soli homero. i. fatetur se
vinci a solo homero: nec propter artē sed ppter mille annos. i. q: mille annos ipm p̄cessit: hoc
est ppter antiquitatē. At. i. sed si tu succēsus. i. clāculū vel parū inflāmatus dulcedine fame. id ē
igniculo glorie: ⁊ nō amore lucri: recites. i. velis carmina tua corā doctis pnunciare: maculon⁹
diues ille cōmodat tibi edes suas. Ac p et domus ferrata. i. ferro munita longe. i. ample: iube-
tur seruire tibi. i. ad cōmodū tuū apiri. In qua domo ianua. i. value munite vectib⁹ ⁊ repagulis
⁊ laminis ac clauis ferreis imitatur portas publicas scȝ ciuitatū sollicitas ne hostes ingredian
tur. (Dicta ē porta a portādo: q: p ea oīa in ciuitatē portant. vel q: dū fundamēta ciuitatis iaci
untur ⁊ menia aratro designātur: aratrū illic vbi porta esset portat). i. dabit tibi firmissimaȝ do
mū quā nemo te inuito intrabit. Scit p̄terea dare libertos. s. suos sedētes i extrema pte ordinis
id est toti⁹ cetus: vt tibi applaudāt: ⁊ scit disponere magnas voces comitū. i. cōcomitantiū ⁊ ap
plaudentiū. i. oīa quidē exhibebit q̄ ad famā aucupandā tibi prōcinari possint: sed nemo reguȝ
i. diuitū audientiū ⁊ quoꝝ laudes recitas: dabit tibi tantū sup. quāti subsellia. i. loca iferiora ad
q̄ sedent discipuli ⁊ huiles auditores cōstant sup. tibi cōducēti ea ab ipso maculono. aut ab alio
si maculon⁹ gratis domū suā cōmodat. qđ nō placet: q: dixit. Accipe nūc artes ⁊c. Orchestram
tñ ⁊ tigillū cōducebāt ab alijs. vnde seq̄tur. Et q̄ti sup. ↄstent anabathra. i. gradus p quos ascē-
ditur: que pēdent. i. suspensa sunt: tigillo cūducto. i. ad trabē ad quā firmātur tales gradus etiā
cōductā ⁊ quāti sup. cōstet orchestra. i. senatoꝝ sedes: q̄ posita est. i. sita cathedris repotandis.
i. inter cathedras repotādas. i. cōductitias: q: nō ptinebāt ad domū maculoni. vel que posita ē
i. cōposita ex cathedris ⁊c. Nos tñ hoc agimus ⁊c. Sunt q̄ hic poetā de se precipue loqui i-
telligāt: vt sit sensus q̄uis nihil emolumēti aut lucri consequor in scribenda potissimuȝ satyra:
tñ quadam dulcedine scribendi captus nō possum quin scribā. Alij (⁊ meo quidē iudicio meli-
us) intelligūt gñaliter dictū de oībus poetis ei⁹ tpis. Et ita ordo est. Tñ. i. tametsi nullū lucruȝ
hoc tpe scribēdo cōsequimur: tñ nos agim⁹ hoc. i. scribim⁹ frustra: ⁊ ducim⁹ sulcos in temu pul-
uere. i. sulcam⁹ puluerē tenuē in quo nihil nascit: ⁊ pro id est: nos versam⁹. i. inuertim⁹ sterili. i. i
fructuoso aratro: littus. i. terrā sterilē ⁊ puluerulentā vicināq̄ mari. hoc ē nos sine cōmoditate
laboramus capti dulcedine fame. Nam si discedas. i. discedere velis ab officio scribendi ⁊ te ap
plicare ad officium lucrosum: consuetudo mali. i. incō modi aut vitij: ambitiosi. i. honoris cupi-
di: tenet. i. retinet te laqueo. i. cupiditate sui: quasi laqueo: ⁊ cacoethes. i. malus mos seu malum
institutū scribendi: insanibile. i. difficillimū ad sanandum (Cum enim consuetudo sit altera na
tura: p q̄ difficille est consueta relinquere) tenet sup. in errore multos. Credo istic legi posse ca

coethos: q: os non es est in simplici: ⁊ os potius ꝙ̃ es corripit. sic h̃ vbi due prime sunt breues ⁊ tertia lõga q: grece h3 ita: quod apud nos fit e longũ: ⁊ vltima itẽ breuis: ⁊ senescit. i. conualescit vsq3 ad vltimã senectutẽ: in corde egro. i. inualido ꝑ longã cõsuetudinẽ. Egregiũ est hoc verbũ: quo ne in peccãdi cõsuetudinẽ labamur cauere monemur: spes em̃ fere penitẽtie multos decipit: qđ in vitis patrũ mõstratum dr̃ in lignante. i. ligna colligẽte q̃ cum fascẽ lignoꝝ leuare non posset plura in horas adiecit: ⁊ semꝑ frustra qđ prius nõ potuit attẽtauit. Q: qui nõ est hodie cras min⁹ aptus erit. Nã vt diuus Augustin⁹ oñdit etiam naturali rõe ꝓbari põt in quibusdã vitijs cuiusmodi sũt ira ⁊ ven⁹ morã impotentiã resistẽdi causare. Nã qui sepe irascit: fel auctius efficit: quo aucto iracũdus efficit: semꝑ aũt ven⁹ ebria sitit. Vitiũ ergo h̃ cõsumit vires vt ꝑduret in corde egro. Sed anim⁹ carẽs. i. vacãs anxietate. i. sollicitudine: ⁊ impatiẽs oĩs acerbi. i. q̃ nihil acerbũ patit: licet pati potẽs sit ⁊ cupidus siluarũ. i. secretorũ locoꝝ: ⁊ aptus bibẽdis fontib⁹. i. ad bibendos fontes aonidũ. i. musarũ in aonijs mõtibus versantiũ: facit. i. efficit vatẽ i. poetã egregiũ. i. nõ vulgarẽ: sed extra gregẽ positum: cui nõ sit vena. i. habilitas ⁊ idoneitas vt fluẽtia carmina faciat: publica. i. triuialis ⁊ vulgaris: qui nihil. i. nõ aliquid: q̃ nõ soleat deducere. i. attenuate prosequi: aliq̃d: expositũ. i. oĩbus patens ⁊ semel excogitatũ (q: facili⁹ est inuẽtis vti ꝙ̃ noua inuenire: vñ Horati⁹ in arte poetica. Rectius iliacũ carmẽ deducis in act⁹. Quã si ꝓferres ignota indictaq3 ꝑmus) nec ꝑ ⁊ nõ: ⁊ q̃ non feriat. i. fabricet quasi suꝑ incudẽ: carmẽ triuiale. i. rusticũ ⁊ inornatũ: quale in triuijs cantari solebat: moneta cõi. i. effigie vulgari. hoc est ad imitationẽ alioꝝ: sicut plures nũmi vnã monetã hñt: hũc. i. talem dico sup. qualẽ ego nequeo mõstrare. i. exhibere in memetipso. sed sentio. i. ꝑcipio tm̃ qualis esse debeat. Nã multi artem habẽt: qui venã ⁊ gratiã cõficiendi nõ hñt vel neq̃o mõstrare: cũ nullus mõ sit. Probat aũt ꝙ anim⁹ carẽs ãxietate talẽ facit: dicẽs. Neq3 em̃. i. q: pauꝑtas sana. i. furoris poetici expers: ⁊ inops. i. expers eris. i. boni exterioris quo corpus eget nocte ⁊ die: nõ põt cantare: sub pierio. i. musarũ antro. i. nõ põt cantare musis ⁊ apolline digna. nec põt ꝯtingere thyrsum. i. rapi furore diuino: quo rapiebãt. bacchãtes: thyrsum. i. hastã pãpinis inuolutã tenẽtes. Probat exemplo dicẽs. Horatius est satur. i. potus ⁊ vini plenus: cũ dicit ohe: qđ satietatis vsq3 ad fastidiũ indiciũ est. Horati⁹ q3 in ep̃lis fatetur poetas cũ poti essent ad carmen accessisse. Sunt q̃ dicãt iõ poetas eẽ ĩ tutela apollinis ⁊ bacchi: q: sine apolline. i. lumĩe ĩgenij ingeniti ⁊ ĩfusi: ⁊ sine baccho. i. aĩ tranquillitate: quã bacchus qui ideo liber dicitur efficit: nemo verũ poema cõficit. Cetera mancinellus recitat. Videto infra ibi cũ. Vinum toto nescire decembri.

Quis locus ingenio: nisi cum se carmine solo
Vexant: ⁊ dominis cyrrhe: nyseq3 feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas?
Magne mentis opus: nec de lodice paranda
Attonite: currus ⁊ equos: faciesq3 deorum
Aspicere: ⁊ qualis rutulum confundat erinnys.
Nam si virgilio puer: ⁊ tolerabile desit
Hospitium: caderent oẽs a crinibus hydri
Surda nihil gemeret graue buccĩa: poscim⁹ vt sit
Non minor antiquo rubrenus lappa coturno
Cuius ⁊ albiolos ⁊ lenam pignerat atreus.

¶ Quis locus. s. eẽ põt. Carmine solo. non alia cura domestica. Dominis cyrrhe nyseq3 ferũtur i. apolline ⁊ baccho. Cyrrha sub cyrrhin ꝑnassi rupẽ vrbs venusta iacebat. Cyrrhi ad mare locata a qua ĩcipiebat ad delphos ascensio stadijs fere. lxxx. qđ strabo docet li. ix. ait suo tpe dirutã fuisse. Nyse. Diodor⁹ scribit li. i. Dionysiũ nutritũ in nysa felicis arabie ꝓpinqua egypto. ⁊ Dionysiũ nyseũ appellatũ ab ip̃a nysa i arabia sita. Idẽ q3 Diodo. lib. v. scribit ꝙ iuppiter infantẽ Dionysiũ Mercurio dedit ad Antrũ Nyse qđ inter phenicia3 nilũq3 erat deferendũ a nymphisq3 omni studio curaq3 educandũ. Vñđ ab ioue nysaq3 Dionysiũ dixerũt Dñis cyrrhe niseq3 ferũt. Apollo enim ⁊ Dionysius poetis fauere dicũtur. Nam apollo musarũ dux est vt scribit Strabo libro decimo. ⁊ Dionysius musas virgines secum duxisse traditur apprime eruditas: quibus tum ꝓpter cantus suauitatem, tum quia bonis artibus erudite erant oblectabatur, vt scribit Diodo-

Man.

Cyrrha

Cunabula dionysij.

Nysa vrbs
Nyseus dionysius ⁊ infans
Dionysius vnde componit

Apollo musarum dux
Dionysi⁹ secu3 musas hũit

tus libro.v.Sed tamen lib.i.dixerat ꝙ Osyris qui ab grecis Dionysius appellatur dicitur fuis Osyris idem
se cupidior risus:delectariqꝫ musicis ⁊ choreis:quapropter illum musicorum multitudo sequeba qui'⁊ dionysi⁹
tur.Inter eos nouē fuisse virgines adolescentulas tuz canere solitas:tū in alijs eruditas.quas Muse.it.
deinde greci appellauerūt Musas.has apollinez docuisse dicūt:ex qua re musicus est nomina
tus.Duas.scribendi scꝫ.⁊ viuendi. Magne mentis opus:ordo est aspicere currus: ⁊ equos
faciesqꝫ deorum ⁊ qualis erinnys rutulum confundat est opus magne mētis:nec attonite de lo
dice paranda. Lodice.de hac vide satyra.vi.ibi.Modo sub lodice relictis.Aspicere. mente
concipere. Currus ⁊ equos:Virgilius libro duodecimo de turno sic ait.Poscit equos:gau
detqꝫ tuens ante ora frementes.Pilūno quos ipsa decus dedit Orythia ⁊c.Et inferius in eodē
libro poscit equos.atqꝫ arma simul:saltuqꝫ superbus Emicat in currum:⁊ manibus molitur ha
benas ⁊c. Faciesqꝫ deorum.Maro libro duodecimo sic. At iuno ex summo qui nunc al
banus habetur ⁊c.Ex templo turni sic est affata sororem.Diua deam ⁊c.Nympha decus fluuio
rum animo gratissima nostro ⁊c.Et libro secundo eneid.Eneas ait. Quum mihi sese non ante
oculis tam clara videndam Obtulit:⁊ pura per noctem in luce refulsit.Alma parens confessa
deam ⁊c.⁊ Paulo inferius Neptunus muros magnoqꝫ emota tridenti fundamenta quatit ⁊c.
Sunt ⁊ passim exempla in eneide de dijs ipsis. Et qualis.ꝙ terribilis. Rutulum cōfun
dat erinnys.de hac libro septimo.Virgilius sic ait.Talibus Alecto dicto exarsit in iras.At iu
ueni oranti subitus tremor occupat artus.Diriguere oculi.tot erinnys sibilat hydris.Tantaqꝫ
se facies aperit:quum flammea torquens Lumina:cunctantem ⁊ querentē dicere plura.Rep
pulit ⁊ geminos erexit crinibus angues.Verberaqꝫ insonuit.rabidoqꝫ hec addidit ore. Puer.
seruus.a crinibus.s.alectus erinnyos:nam dixit:tot erinnys sibilat hydris. Item et geminos
erexit crinib⁹ āgues.Gemeret:sonaret.Buccina:de hac Maro li.vij.sic ait.Pastorale canit.s.
alecto:signum cornuqꝫ recuruo.Tartaream intendit vocem:qua protinus oē ɔtremuit nem⁹:⁊
syluę intonuere profunde.postea inquit.Tumvero ad vocem celeres qua buccina signum Dira
dedit:raptis cōcurrūt vndiqꝫ telis Indomiti agricole. Rubrenus lappa:inopis poete tragici
nomen. Antiquo:cothurno.sophocleo:seu antiqua tragedia.Albiolos.alb⁹ inde albiolus.tabu
la gypsata erat vbi scribebaꝫ.Lenam.i.penulam ꝓprie aūt lena vestimentū erat militare qd̄ su
pra oia vestimenta sumebaꝫ vt docet Nonius.Atreus:fenerator quidam. Ascen.

¶ Quis locus ingenio.Prosequtur inceptū demonstrans neminē egestate confectū egregia carmina cōficere potissimū si sollicitus sit pro rebus necessarijs acquirendis:cū vis ingenij nostri nō possit se ad duas curas extēdere.quod additur:q: cōstat multos poetas ⁊ egregios philosophos imo plurimos aut seruos aut pauperes fuisse.Hec aūt scribit in auaros diuites:quorum auaricia multa egregia opa infecta manebāt:que ⁊ reipublice et sibi multū vtilitatis attulissent:si ea facta curassent.¶ Ordo est.Quis locus sup.esse potest ingenio id ē ad exercendum ingeniū in carminibus scribendis.q.d.nullus:nisi quū.i.quādo nostra pectora nō admittentia id est nō tolerātia: aut nō bene recipientia duas curas.i.de duabus rebus:poetica scꝫ ⁊ domestica.vexant.i.sollicitāt se solo carmine.i.solius carmis cōfectione:et nō externis curis:et ferūtur.i.rapiūtur ⁊ agitanꝫ dn̄is.i.a dn̄is cyrrhe ⁊ nyse:illarū ciuitatū.i.apolline qui cyrrhe coliꝫ et dioniso seu baccho qui nyse:quorū vterqꝫ poetis preest vt diximus:et in parnaso colitur.vnde Lucanus.Cardine pernasus gemino petit ethera colle Mons bromio pheboqꝫ sacer.Aspicere.i.contemplari et aīo conspicere currus ⁊ equos et facies deorū qualia Homerus potissimū finxit.⁊ aspicere qualis erinnys.i.furia bellica confundat.i.pturbet ⁊ redarguat rutulū scilicet turnū rutulorū ducē:quā Vergi.depinxit vij.eneid.est sup.opus magne.i.excellentis: mentis id est rationis ⁊ virtutis intellectiue:nec pro ⁊:et nō est opus mētis attonite.i.perplexe et sollicite:de lodice.i.quauis re domestica parāda.i.cōparāda.Declinatur aūt hec lodix:nā hic lodex vt dicit Quintilian⁹:nūc nemo dicit.Errat ergo qui dicit Lodicis demes: q: si lodex dicaꝫ per eiusdē regulas masculinū esset.Probat ꝙ nō sit attonite mentis opus.Nam si puer.i.minister quo administrāte vt dicit phs holuscula:pho opus ē:desit.i.deficiat vergilio:⁊ si hospitiū.i.domiciliū tolerabile.i.in quo saltē tranqlle viuere posset:desit vergilio:oēs hydri.i.omēs angues quos dicit furiā Alecto habere ꝓ capillis:caderēt a crinib⁹.i.nō possꝫ fingere eā eos in crinib⁹ habuisse:⁊ buccina.i.tuba aut cornu buccis furie inflatis sonās:vt.vij.eneid.dr̄.surda.i.surdis digna.i.que nihil sic sonaret:vel surda.i.altisona:que nunc alta ⁊ magna voce sonuit:sicut surdastri qui parū audiunt alte sonant:credentes alios etiā eo vitio laborare:nihil graue.i.existens graue ex hostile:aut nihil gemeret id est quasi cū gemitu rauce sonaret:graue id ē grauiter et

terribiliter. Poscimus.i.nos requirimꝰ ⁊ desideramꝰ: vt rubrenꝰ lappa: paup ille poeta tragicꝰ cuius albiolos.i.tabellas in quibꝰ scribat ⁊ lenā.i.penulā qua vestiatᷓ. atreꝰ vir diues et potens: pignerat.i.pro pignore detinet: non sit minor.i.minoris estimationis antiquo cotburno: id est antiquis qui alto stilo scripserunt: hoc est requirimꝰ a diuitibus vt saltem rubrenū opibus suis iuuent. qui si adiutus fuerit facile ad antiquū cotburnū assurgat.

Man.

¶ Infelix: ironice loqᷓt. Plꝰ.s. ꝙ intestina leonis. Cōtētꝰ fama iaceat Lucanꝰ in hortis. poterat inqᷓt Lucanꝰ sola glia esse cōtētꝰ: cū diues esset at nō sic alij poete: Lucanū vero fuisse diuitē. Tacitus ostēdit li.xvi. et Eusebius: de quo sic ait. Laneus Melas Senece frater ⁊ Gallionis bona lucani poete filij sui ab Nerone pmeretᷓ. Serrano: tenuiqꝫ saleio: noīa sunt pauperū poetarū. Gloria scꝫ sit. ¶ Curritᷓ ad vocē iucūdam. ⁊c. superiꝰ dictū est a Juuenale Lucanū potuisse cōtētū esse sola fama. q: diues erat. Sarrano vero ⁊ saleio nō satis esse gloriā sine premijs. quia pauperes. Ad qd probādū Statij exemplū subijcit. Nā cū is optimꝰ eēt poeta ⁊ gratus oībus ⁊ maximā gloriā cōsequeretur: esuriebat: nisi pulpitis pasceretᷓ. Cui ppter ea minime inuidēdū fuisse dicit: ꝙ pulpitis pascebatur: nō ab diuitibus. vti ⁊ Vergilius ⁊ Horatiꝰ. Mecenate hic certe sensus optime supiori quadrat. Paridi. Domitiani tpe floruit paris pātomimus. Trāquillus enim de Domitiano scribit. ꝙ vxorē suā Domitianꝰ paridis istrionis amore deperditam repudiauit intraqꝫ breue tēpus impatiēs dissidij qsisse efflagitante populo reduxit. Et paulo inferius inqᷓt. Discipulum paridis pantomimi puberem adhuc etiā tunc maxime egrū ꝙ arte formaqꝫ non absimilis magistro videbatᷓ occidit. Martialis libro.xi. sic ait. Quisquis flaminiam teris viator. Noli nobile preterire marmor: Urbis delitie: salesqꝫ nili. Ars ⁊ gratia lusus: et voluptas. Romani decus: ⁊ dolor theatri. Atqꝫ oēs veneres cupidiesqꝫ Hoc sunt cōdita quo paris sepulcro: Agauen.i. fabulā cōpositā de agaue matre pēthei thebarū regis: q bacchi numie aper visus: ⁊ ab matre et materteris laceratꝰ est: de quo late Nāso li.iij.met. Intactā: nouā necdū recitatā. Per Agauē autē potes intelligere tragediā aliquā de agaue: potes ⁊ thebaida ipiꝰ statij itelligere: vbi de agaue ⁊ pētheo meminit qd magis placet. Ille ⁊ militie. In paridē ipm nūc inuehitᷓ nā cū esset istrio plurimū valebat apud impatorē: sicqꝫ ipm quoqꝫ impatorē tacite carpit debebat eñ ad summū

Lucanꝰ diues

Agaue
Pentheus

Non habet infelix numitor: quod mittat amico
Quintille quod donet habet: nec defuit illi
Unde emeret multa pascendū carne leonem
Jam domitum. constat leuiori belua sumptu
Nimirum ⁊ capiunt plus intestina poete.
Contētus fama iaceat lucanus in hortis
Marmoreis: at serrano tenuiqꝫ saleio
Gloria quantalibet: quid erit si gloria tantū est?
Curritur ad vocē iucundā: ⁊ carmen amice
Thebaidos: letam quū fecit statius vrbem:
Promisitqꝫ diem. tanta dulcedine captos
Afficit ille animos: tantaqꝫ libidine vulgi
Auditur: sed quum fregit subsellia versu:
Esurit: intactam paridi nisi vendat agauen.
Ille ⁊ militie multis largitur honorem:
Semestri vatū digitos circūligat auro.
Quod nō dāt proceres: dabit istrio: tu camerinos
Et bareas tu nobilium magna atria curas?
Prefectos pelopea facit: philomela tribunos.
Haud tamē inuideas vati: quē pulpita pascunt
Quis tibi mecenas: quis nūc erit aut proculeius
Aut fabius: quis cotta iterū? quis lētulus alter?
Tunc par ingenio precium: tunc vtile multis
Pallere: ⁊ vinum toto nescire decembri.

tollere graues potius viros ꝙ istrionē. Militie honorē: prefecturā: tribunatū ⁊ equestrē dignitatē. Semestri auro: hoc ait qm̄ tribuni etiā aurū gestabant: vt ostēdit Plutarch⁹. Et Plinius nepos in epl'is ꝓ Caluisio ita rogat. hūc rogo semestri tribunatu splēdorē et sibi ⁊ auūculo suo facias. Itaqꝫ tribuni anulū ꝓ semestri auro poeta intelligit. Quod nō dāt ꝓceres: dabit istrio. Sēsus est nō esse colēdos ꝓceres ⁊ nobiles vt Camerinos ⁊ Bareas: ⁊ eiusmodi: nihil em̄ cōferēt. Tragedia vero paridi p̄bitate ⁊ p̄fectū ⁊ tribunū faciet. Tu curas: tu poeta sc₃. istrio: istriones dicti ꝙ primū ex istria venerūt: vt inq̄t Fest⁹. Liui⁹ aūt p̄ma facie libri septimi sic ait. Cete rū pua ꝙ vt ferme principia oia ⁊ ea ip̄a peregrina res fuit: sine carmine vllo sine imitādoꝝ carminū actu. Ludiones ex hetruria acciti ad tibicinis modos saltātes haud idecoros mot⁹ dabāt imitari deīde eos iuuēt⁹ simul incōdit⁊ int̄ se iocularia fūdētes versib⁹ cepere: nec absoni ab voce mot⁹ erāt. Accepta itaqꝫ res sepiusqꝫ vsurpādo excitata v̄naculis artificib⁹: q: ister tusco v̄bo Ludio vocabat̄ nomē istrionib⁹ inditū: q̄ nō sicut ante fescenio v̄su similē incōpositū temere ac rudē alternis iaciebāt: s₃ ipletas mōis satyras descripto iā ad tibicinē cātu motuqꝫ cōgruēti ꝑagebāt. Valeri⁹ etiā li. ij. vbi de ludis meminit eadē fere dicit. Pelopea: tragedia de pelopea filia thyeste cū qua ip̄e p̄r coiuerat. V̄n̄ Egysth⁹ nat⁹ est: q̄ agomēnona occidit. Philomela tragedia de Tereo progne philomela ⁊ iti. Haud tn̄ inuideas: inuidēdū siq̄dē esset ei si diuitū ope nō pulpitis pasceret̄ vti. Maroni ⁊ Horatio accidit. ij em̄ a mecenate plurima acceperūt. Pulpita recitationes ⁊ scena: nō aūt diuites. Quis tibi: sc₃ est. Mecenas. i. diues aliq̄s liberalissim⁹ vti mecenas Maroni ⁊ horatio hinc ait; Mar. Sint mecenates: nō deerūt flacce marones. Proculei⁹: aliq̄s liberalis. vti ⁊ proculei⁹: q̄ eques roman⁹ tāte pietatis in fratres fuit: vt bona cū ijs iterū equa portione diuiserit. Cū bellis ciuilib⁹ attriti paupes essent. De hoc Horati⁹. Carminū libro. ij. ait. Viuet extēto proculei⁹ euo. Not⁹ in frēs animi paterni: ꝓculeij frēs erant Scipio ⁊ Murena: vt scribit Acrō ⁊ porphirio. fuit deniqꝫ ꝓculei⁹ Augusti amicissim⁹: de quo Plut. meminit in Antonij vita. Fabi⁹: de fabij maximi liberalitate videto Valeriū li. iiij. ca. viij. Et Pliniū de viris illustrib⁹. Cotta: de hoc etiā superius ait saty. v. Que piso bonus: que Cotta solebat largiri. Lentulus alter: quasi dicat non inuenies alterū Lentulū qui sit ita liberalis vt ille erat. Tunc par ingenio p̄ciū. Ouid. itē lib. iij. de amori. ait. Ingeniū quōdā fuerat p̄ciosius auro At nūc barbaria est grādis: habere nihil. Et Pli. lib. iij. epist. vlti. sic ait. fuit moris antiq̄ eos q̄ vel singulorū laudes vel vrbiū scripserāt: aut honoribus aut pecunia ornare. Nostris vero tp̄ib⁹ vt alia speciosa ⁊ egregia ita hoc in p̄mis exoleuit. nā postꝙ desiim⁹ facere laudāda laudari quoqꝫ ineptū putam⁹. Par. s. erat. Vtile: fuit. Toto decēbri. eo q̄dē mēse saturnalia fiebāt magna licētia poculoꝝ. Sta. in satur. Et multo grauidus mero decēber. Qui aūt scribebāt vt eēnt sobrij abstinebāt illis voluptatib⁹: ⁊ merito: qm̄ ingenio par p̄ciū erat. Marti. etiā lib. xiij. in xenijs ait. Postulat ecce nouos ebria bruma sales. Janus aūt vt scri. Mac. li. i. sat. Saturno arā cū sacris tanꝙ deo cōdidit: q̄ saturnalia noiauit: refert ⁊ plures opiniones. Celebrabant̄ olī vno tm̄ die. i. xiiij. kalen. Januarij. Sed post in triduū ꝓpagata a. xvi. kalen. Januarij cepta in xiiij. desinebāt quo solo fieri ante cōsueuerāt: sed sigillarioꝝ adiecta celebritas in septē dies discursū publicū ⁊ letitiā religionis extēdit. Vescebant̄ aūt eo tp̄e dn̄i passi₃ cū seruis. Et vinū: toto nescire decēbri. Hora. episto. ad Mece. lib. primo cōtrariū scribit his versibus. Prisco si credis Mecenas docte Cratino Nulla placere diu nec viuere carmina possunt: Que scribunt̄ aque potorib⁹. Itē Laudib⁹ arguit̄ vini vinosus Homerus Ennius ipse pater nūꝙ nisi potus ad arma Prosiluit dicenda. Itē nec cessauere poete nocturno certare mero: putere diurno. Tullius aūt lib. v. tus. ait. Quid ꝙ ne mente quidē recte vti possumus: multo cibo ⁊ potione cōpleti? Home. vero lib. vi. iliados. inducit hecubā hectori ita dicere: Recreabit aūt te: mihi crede potus hoīs nāqꝫ defatigati oc defecti suaui vino mire ⁊ animus excitat̄ ⁊ robur exurgit. Ouid. quoqꝫ lib. vij. meta. inq̄t. Agitant cōuiuia p̄res. Et mediū vulgus: necnō ⁊ carmīa vino Ingeniū faciēte canūt ⁊c. Ascen.

¶ Non habet infelix numitor ⁊c. Hic manifeste taxat ineptitudinē nobiliū quib⁹ cū gratissimi ⁊ acceptessimi esse debeant poete: vsqꝫ adeo tamē sordēt: vt potius meretricē ⁊ leonē vel canem ꝙ poetā nutriāt. Ordo est. Numitor infelix: nō q: nō habeat diuitias: sed q: nescit eis vti Est em̄ ꝓdigus in meretrices ⁊ canes: ⁊ auarus erga amicos. i. viros bonos: quos habeat merito amicos. Ipse ergo est: nō ironicos: sed revera infelix: q: non habet quod mittat amico id ē viro studioso in quē sc₃ est auarus: sed vt dicit Seneca: tam deest auaro quod habet ꝙ quod nō habet. Non ergo habet. q: sic tenet: ac si nō habeat: habet quod donet quintille amice sue et meche. Eleganter ⁊ signate loquit̄. eleganter quidē: q: vt precipit valla: quotiens verbū repetitur

Tribuī aurnū

Istrio vnde

Istrio quid

Pelopea

Egysthus

Proculeius

statim nõ ponemus:sed:aũt:vero:porro ⁊c.quibus positis subticebitur verbũ.Quale esset.Nu-
mitor hz qd donet quitille:sed nõ qd mittat amico:vbi nõ elegãter diceres:sz nõ hz ⁊c.Signa
te aũt q: dicit:qd mittat amico tanq̃ absenti:⁊ qd reposcere posset:⁊ qd donet: q̃ntille quasi pre
sens p̄sti ⁊ dono ex affectione quadã.Nec defuit illi videlz numitori vnde emeret leonẽ iam.i.
pauloante domitũ pascendũ multa carne.Nimirũ q: certe (sed hoc p ironiã dicit) belua.i.fera
scz leo cõstat.i.nutrit leuiori.i.minori sumptu.i.expensa:et intestina.i.aluus et venter poete ca
piunt sup.plus alimẽti q̃ intestina leonũ.Si q̃s dicat:poetas debere esse ꝯtentos gl̃ia sua qua
imperatoribus triumphantib⁹ eq̃parant cũ vt illi lauro donent.Respondet poeta.Lucanus poe
ta ille diues ⁊ nobilis qui pharsalicũ bellũ inter cesarẽ ⁊ pompeiũ cũ multa laude descripsit:ia-
ceat in hortis.i.locis amenis arboribus ⁊ herbis ad voluptatẽ cõparatis:hoc est recubet vt vo-
luptuosi quibus aut stare aut sedere sepe graue est:iaceat ergo.i.voluptatẽ capiat ⁊ delitiose vi
uat:aut iaceat.i.nõ extollat a quouis:sz maneat in fortunis suis:quõ vt Ouidi⁹ dicit: paup vbiq;
iacet:cõtentus fama.i.nihil petẽs p̄ter famã:sz sup.sit gl̃ia quãtalibet.i.q̃tũuis magna serrha-
no ⁊ saleio tenui.i.pauperi:hoc est vt Probus legit:poetis illis pauperibus:⁊ ita opponunt lu
cano diuiti:et ita aut serrhano:aut vt calderinus vult sarrano.Ego quoq; legendũ censeo.Non
esset tamẽ ineptissimus sensus legẽdo sarrano tenuiq; salino:vt opponant hortis lucani:⁊ sit:sz
gloria quãtalibet sit sarrano ⁊ tenui salino.i.nõ habẽtib⁹ hortos tales:sed dũtaxat fictilia vascu
la.q̃d erit ⁊c.q̃d erit sup.ipsis poetis paupibus:si tñ gloria est eis.q.d.nihil cõmodi.Currit ⁊c.
Ostendit exẽplo statij bonis poetis nihil cõferri a diuitib⁹.Ordo est.Currit scz ab oibus ad vo-
cẽ iucundã.i.suauẽ et delectabilẽ pronũciationẽ statij:et carmẽ sup.iucundũ.i.delectabilẽ cõpo
sitionẽ:thebaidos.i.poesis de thebis a statio cõdite:amice.i.libenter accepte:quũ.i.quãdo sta-
tius fecit vrbẽ.s.romã letã:q̃ tale carmẽ esset recitaturus.q; pro et promisit romanis scz diẽ.i.
tempus quo recitaret:tãta id est tam magna dulcedine afficit ille poeta videlz statius animos
captos id est irretitos:⁊ auditur tanta libidine vulgi.i.vilis populi.sed quum.i.postq̃ fregit id
est cõtriuit subsellia.i.sedilia inferiorũ auditorũ:versu id est recitatiõe versuũ suorũ.Est similis
locutio illi in prima satyra Cõuulsaq; marmora clamant:semper et assiduo rupte lectore colũ-
ne.Et ita eodẽmodo exponi debet:vt scz subsellia sint fracta versu id est hyperbolicos loquẽdo
vehemẽti impetu ⁊ recitatione verboꝝ ei⁹ vel potius fracta ab his qui versum audituri cõuene
rãt.Postq̃ aũt ita recitauit:esurit.i.fame cõficit:nisi vendat paridi pantomimo illi:agauen:id
est fabulã de agaue q̃ furore bacchico rapta filiũ suũ pẽthea occidit intactã.i.nõ visam nec tra-
ctatã ab alijs.Nec mirũ si a paride nutriat:q: ille scz paris largit multis:et.i.etiã honorẽ mili-
tie:⁊ circũligat digitos.s.poetarũ auro.i.anulo aureo:semestri.i.sex mensiũ officio fũgẽtiũ hoc
est tribunoꝝ:istrio.i.mimus ⁊ vt dicũt ioculator dabit id.i.victũ ⁊ honorem: qd proceres.i.opti
mates ⁊ primores ciuitatis nõ dãt.i.gratiores sunt erga poetas istriones vt paris ⁊ reliqui q̃
proceres:⁊ ita nõ dãnat principaliter quẽ hic laudare intẽdit domitianũ q̃ tantã p̃tãtẽ istrioni
bus fecerat:sed poti⁹ laudat gratitudinẽ istrionũ vt dãnet auariciã procerũ.Tu o poeta curas:
id est nõne magni facis camerinos ⁊ bareas:proceres illos:⁊ magna atria nobiliũ:q.d.id stul-
te facias.Quia pelopea.i.tragedia de pelopea facit prefectos:⁊ philomela.i.tragedia de philo-
mela vẽdita mimis ⁊ istrionib⁹ facit tribunos:tamẽ.i.licet tu q̃ vẽdidisti sic fabulas tuas digni-
tatẽ cõsecut⁹ es:haud.i.nõ inuideas: vati scz statio aut simili:quẽ pulpita.i.recitationes carmi
nũ suoꝝ ⁊ explanationes ad pulpita pascũt.i.nutriũt.Quis tibi erit nũc iterũ mecenas aut pro
culeius:aut fabius:aut cotta quis alter lẽtul⁹.i.fautor ⁊ fotor sicut illi fuerũt olim poetis:quasi
dicat null⁹.Quãdo aũt tales vixerũt:tũc preciũ.i.premiũ:erat par.i.equale ingenio.i.ꝑm excel-
lentiã ingenij quisq; tũc premia accipiebat:pallere.i.ex nimio studio pallidũ fieri:erat tũc.i.ea
tempestate vtile multis:et nescire id est nõ gustare vinũ toto decẽbri erat vtile multis.¶ Que-
ras hic forsan quõ fuerit vtile:cum tamen vulgo dicatur q̃ vinũ tẽperate sumptũ acuit ingeniũ
Et prouerbioꝝ.xxxi.Exultatio anime ⁊ cordis vinũ moderate potatũ.⁊c. Si diceret vtile esse
parũ potare nulla esset cõtrouersia:quia ibidẽ dicitur.q̃ sufficiens est homini erudito vinũ exi
guũ.⁊c.Dicemus ergo hyperbolicos dictũ:⁊ poetã nõ intelligere eos abstinuisse omnino a vi
no:sed a comessationib⁹ ⁊ potationib⁹ decẽbribus:quibus tẽpore saturnalioꝝ que in decẽbri ce-
lebrabãtur romani indulgebant.Quia vero in decẽbri bruma:id est breuissima tẽpestas diei est
et ob frigus ac tenebras rara lucubratio:⁊ frequens gule indulgentia: solent qui se diligentes
ostentare volunt:lucubrationes suas decembrias appellare:quasi vero ceteris vino ⁊ somno in
dulgentibus ipsi studio vacent.

¶Vester porro labor. Ostēdit historicos etiā vti ⁊ poetas nihil emolumenti suscipere. Causidicos vero aliqd: parū tamē. culpa tēporꝝ scȝ. Fecūdior: maior ⁊ copiosior ꝗ̄ poetarū. Porro: certe Atq̄ olei plus. Demosthenes orator atheniēsis interrogat⁹ quō orator fact⁹ sit: respondit plus vino impendēs oleū. qð Diomedes recitat. Modi: mensure finis. Crescit: ipsa pagina. i. libell⁹ ipse. Papyro: de papyro iā superius patuit. Sic iubet vt crescat pagina. Seges merces: metaphora est ab agricolis sumpta. Terre historie. Aperte: enucleate ⁊ descripte negociorū q̄ in iudicio agūtur: ordinē eoꝝ modū ⁊ figurā cōtinētes: debentq̄ semp per publicā scribi psonā. Acta legenti: causidicū notat vt sequentia indicāt. Sȝ gen⁹ ignauū: amici obiectio est: dicit enim historicos minime lucrari: ꝙ intra parietes ⁊ in vmbra versentur: non aūt in foro vti causidici. Gen⁹ historicorū scȝ. Ignauū: inutile: nō aptū industrie: industrios enim gnauos dicim⁹. Dic igitur poete verba. Ipsi causidici: scȝ. Sonāt clamāt: dicūt. Creditor: creditor dicitur: quia debitori credit. Est eñ Creditor q̄ alienā fidē sequit̄ mutuatā pecuniā numerādo. est etiā creditor ille cui ob aliquā rē venditā quispiā debet. Libelli: in quibus scȝ actor causam ⁊ actionem exprimit. Est autē duplex libellus: quidā eñ accusationis: et is in criminalib⁹ locū habet. Et quidā cōuētionis: ⁊ is in ciuilib⁹. Latus: scȝ causidici. Acrior illo: id est pragmatic⁹ acrior illo creditore scȝ. Nā in foro causidici erāt qui ad subsellia vocē tantū cliētibus accōmodabant. erant ⁊ pragmatici q̄ illis suppeditabant iura vt Cicero scribit. Et Faustus libro. iij. ca. viij. quorū quidē erat maior dignitas ⁊ fame discrimen. De pragmatico igit̄ nūc loq̄tur submonēte et incitāte causidicū ad clamorē lege suppeditata. De pragmaticis vero paulo inferius videto latius. Ad dubiū nomē. i. incertū debitū. Plerūq̄ eñ ex scriptis incertitudo aliqua nascitur. Sepe numero aūt nomē ꝓ debito ponit̄. Columella li. i. c. vij. Nec sane est iudicādū nobis quicq̄d licet. Nā sūmū ius antiq̄ summā putabāt crucem. Nec rursus in totū remittendū. Quoniā vel optima noīa non appellādo fieri mala fenerator alphius dixisse seuerissime fertur. Cicero itē pro Roscio sic ait. Nō refert parua nomina in codices imo oīs summas Et in epistola quadā ad atticū. perfici inquit. vt Salaminij totū nomē persoluerēt. Et Asconius libro. iij. de pretura vrbana vbi tractat argumētū accusationis sic ait. Tituli debitorū noīa dicūtur presertim in his debitis in quib⁹ hominū noīa scripta sunt quibus pecunie cōmodate sunt cum rei ꝯtrariū est mutuas accepisset: ergo noīa debita vel debitoris: hec ille. Codice: codex liber est in quo accepti ⁊ expēsi rōnes scribūtur. De quo sic Cicero loquitur. Quo mō sestertia. cccliij. in codice accepti ⁊ expensi nō sunt. Et alibi sic. Utrū cetera noīa in codicē accepti ⁊ expensi digesta habes an non? Hic aūt codex aliter excipit̄ pro codice legū scȝ: aliter eñ nō quadraret sentētia: in qua significatione Asconi⁹ pedian⁹ in oratione ꝓ cornelio De Maiestate vsus est. Ait eñ itaq̄. P. Seruili⁹ globol⁹ tribun⁹ plebis inuētus erat qui. l. Cornelio obsisteret. Is vbi legis ferūde dies venit: ⁊ preco subiiciēte scriba verba legis recitare pplo cepit ⁊ scribā subijcere ⁊ pconē pnūciare passus nō est. Tū corneli⁹ ipse codicē recitauit: hec illē

Vester porro labor fecundior historiarum
Scriptores: petitur plus tēporis atq̄ olei plus.
Nanq̄ oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus: et crescit multa damnosa papyro
Sic ingens rerū numerus iubet: atq̄ operū lex.
Que tamen inde seges terre quis fructus aperte
Quis dabit historico: q̄tum daret acta legenti?
Sed genus ignauū: quod tecto gaudet: ⁊ vmbra
Dic igitur quid causidicis ciuilia prestent
Officia: ⁊ magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonāt: sed tunc quum creditor audit
Precipue: vel si tetigit latus acrior illo
Qui venit ad dubiū grandi cū codice nomen.
Tunc immensa caui spirant mendacia folles
Conspuiturq̄ sinus: verum deprendere messem
Si libet: hinc centum patrimonia causidicorum:
Parte alia solum russati pone lacerte.

Mani
Demosthenis oleum
Ignauus
Gnauus
Creditor
Nomen pro debito
Jus summū
Noīa pro titulis debitorum
Codex

Spirāt.emittunt. Folles pulmones quibus inest spirandi vis.Conspuit̃ finus:id q̇dem ꝟbo-
rum copia ⁊ celeritate eueniebat.Rus sati pone lacerte:siue Russati. Sat⁹lacerta ditissim⁹fuit
vti poeta hic ostēdere videtur.Cui⁹sola villa centū causidicoꝝ patrimonia supabat.Placet ⁊ il-
lud ꝓbi vt Russat⁹lacerta fuerit auriga sub domitiano.Placet itē vt de lacerta milite intelliga
Russati milites — mus.Russati eñi milites dicebant̃ a russata veste coccinea qua sub ꝯsulib⁹romani vsi sunt mili-
tes.Cōpare aūt ⁊ causidicoꝝ ⁊ militū p̃rimonia nō absonū est.Nā ita oratores in foro ꝯtendere
solēt sicut in castris milites:hic Cicero ad herēniū lib.i.ait.De ijs reb⁹caute ꝯfligendū est.Con
fligere eñi militare ꝟbū est.Dabātur etiā causidicis statue eq̄stres vt iamiam appebit. Qui au
tē ti sapone legendū cēsuit:nullo pacto admittēdus est.Cū nequeat id cōuenire.absurduꝫ etem̄
esset tam lōginquas petere cōpationes:fiunt namq̄ ee p notiora:ergo ⁊c.

Ascen. — ¶Vester porro labor ⁊c.Ostendit historiographis longe plus laboris esse ꝙ poetis: sed nō
plus lucri:posset principiū p ironiā legi:vt sit o scriptores historiarū vester labor est porro.i.sa-
ne fecūdior.i.vtilior ⁊ vberior seu fructuosior:q: cōsiderāt ꝙ plus tpis ⁊ rerū ipēditis quā iro-
niā aperit dicēs Que tñ inde seges ⁊c.sed melius ē seriose ex sentētia poete legi hoc ordine. O
scriptores historiarū.i.historiographi vester labor est porro.i.valde fecundior.i.maior ⁊ exten
sior ꝙ poetarū:sicut mulier feta grossior est.q: plus tpis ⁊ plus olei.i.vigiliarū ⁊ lucubrationū
ad lucernas:vñ res multa vigilia ⁊ diligētia pfecte vt orationes demosthenis dicūtur lucernā
olere:petitur.i.exigit̃ a labore.i.exercitu vestro.Nāq̄ pagina.i.cōpactio papyri aut librorū id ē
corticū interiorū quarūdā arborū aut cartharū:oblita modi.i.finis aut mēsure:surgit omibus
sup.vobis:millesima.i.millecupla:vel mille voluminib⁹ aut mille foliculis cōtexta:⁊ crescit dā-
nosa oībus vobis:multa papyro.i.propt̃ multā papyrū q̄ erat pellicula tenuis papyri.i.cāne seu
arūdinis:qualis in egypto plurima nascit̃.ingens numer⁹.i.multiplicitas rerū describendarū
et lex operū que vult vt quo ordine et quib⁹ modis queq̄ gesta sunt:eo ⁊ eis describātur: iubet
id est vult sic sup.vos facere.Tñ.i.ꝙuis maior sit labor : q̄ seges:⁊ quis fructus.i.que merces ⁊
qd̓ lucrū:terre apte.i.aratro scisse:hoc est historie enucleate:est sup.inde.i.ex tanto labore:q.d.
tenuis.Quis dabit historico.i.scribēti aut legēti historias tm̄ sup.quātū daret legēti.i.ꝓnūciā
ti:acta.i.processus in foro iudiciali.hoc est causidico.q.d.nemo.Sed forte inq̇t poeta:tu auare
modo dices:historici sunt gen⁹ hoīm ignauuꝫ.i.sine industria:segne pigrū et inutile ad laborē
quod gaudet tecto.i.ꝓtectione a pluuia:⁊ vmbra.i.ꝓtectione a strepitu:ꝙ si hoc dicis:dic etiā
q̇d officia ciuilia.i.exercicia in iure ciuili p̄stent causidicis.i.causas dicētibus ⁊ quid libelli.i.pe
titionū forme vel toti⁹ ꝓcessus:comites.i.comitantes eos.i.qui portant̃ post eos:vel quos ipi
secū portāt:in magno fasce.i.onere colligato:prestent causidicis.q.d.parū aut nihil.Ipsi sonāt
magna.i.magne seu grāditer:nomē ꝓ aduerbio:⁊ formā acti pluralis nō abti seruās:q: vt dicit
Serui⁹noīa quū fiūt aduerbia suas quātitates seruāt:sed declinationē amittunt.Sonāt ergo
magna:sed tūc precipue.i.potissimū quū.i.qñ creditor.i.is qui pecuniā petit ꝓ quo agit: audit
id est presens est:vel si alius aduocatus seu causidicus acrior illo:tetigit latus.i.controuersiam
cū eo agit:et collateralis est vel potius si acrior illo.i.alius creditor ardentius petēs vtpote ar
gentarius fm ꝓbum tetigit latus instigādo eū:qui venit cum grandi codice.i.libro in quo ac-
ceptoꝝ ⁊ expensoꝝ rōnes scribūtur:ad nomē.i.debitū:vel ad nomē sup.debitoris dubiū.i.incer
tū illo inficiāte.Cur aūt nomē ꝓ debito accipiat̃:est q: quecūq̄ in talibus libris ad nomē alicu
ius scripta sunt:illi persoluenda sunt:⁊ ita persoluere nomen est ꝑsoluere ea que nomini ascri-
pta sunt.Sepe enim nomen pro nominatis accipitur:vt iudei infesti sunt christiano nomini.i.
ipis christianis.Si quis priori modo(qui mihi minus placet)legere velit vt sit de alio causidi
co intelligēdū.q: acrior accurratū facit:dicet q̇ venit cū grādi codice ꝓcessuū suoꝝ ad nomē du
biū.i.ipē dubi⁹quale nomē hiturus sit victi aut victoris.i.q̇ dubitat de cā sua:quanto eñi min⁹
iuris habēt atq̄ equitatis:tanto vehemētius instant : ⁊ maiorē pre se ferunt fiduciam:vnd̓ sub
dit:tunc folles.i.pulmones ipoꝝum quasi folles:caui.i.capaces ventorum:spirant.i.efflant im-
mensa mēdacia:qñ scꝫ dubiā causam habent aut acrem colligatorem:⁊ sinus.i.vestis latior i pe
ctore causidicorum cōspuitur.i.conspergitur sputo:dum enim nimiū velociter ⁊ acriter loquū
tur sepe euenit vt aspergines sputi emittant.Non enim intelligas lector ꝙ sputo se mutuo pe-
tant id eñi indecorum esset:sed ꝙ sinus suos pre nimia feruētia loquendi cōspuūt.Verū.i. sed
si libet deprendere.i.pfecte cognoscere:messē.i.mercedē ⁊ cōmodū tātoꝝ laborē causidicoꝝ vł
si vis deprēdere verā mercedē:sic eñi aliq̇ legūt pōe hic.i.ex vna pte p̃rimonia cētū causidicoꝝ

et pone in alia pte solū sup. patrimoniū: lacerte: i. illius militis russati. i. russata hoc est coccinea veste induti: ⁊ videbis sup. ꝙ lōge supabit ea. Uel sicut prob⁹ legit: pone ex alia pte solū sup. patrimoniū russati lacerti: illi⁹ aurige sic dicti. Uel vt calderin⁹ inqt: pone et alia pte: solū rus. i. dūtaxat rus ⁊ nō reliquas possessiones lacerte. i. qđ posset dici rus lacerte. i. minimu respectu aliarū possessionū sicut dictū est pri⁹ Est aliqd sese vni⁹ dominū fecisse lacerte: sati. i. attici equitis q̄ satus appellatus est: et nunꝙ causas dixit sed tamē tot diuitias accumulauit. Habes tres expositiones: quarū primā probat vestis russata. secūdā auctoritas probi: ⁊ tertiā vocabulū lacerte prius positi. Elige quā vis lector: dūmō intelligis parū lucri esse causidicis respectu aliorum.

Consedere duces: surgis tu pallidus aiax
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Judice: rumpe miser tensum iecur: vt tibi lasso
Figantur virides scalarum gloria palme:
Quod vocis preciū? siccus petasunculus: et vas
Pelamidū: aut veteres aphrorū epimēdia bulbi
Aut vinū tyberi deuectum quinqꝫ lagene
Si quater egisti: si contigit aureus vnus
Inde cadunt partes in federe pragmaticorū
Emilio dabitur ꝗtum petet: et melius nos
Egimus. huius enim stat currus aheneus alti
Quadriiuges in vestibulis: atqꝫ ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus: et statua meditatur prelia lusca.
Sic pedo conturbat: matho deficit: exitus hic est
Tongilli: magno cum rhynocerote lauari
Qui solet: et vexat lutulenta balnea turba
Perqꝫ forum iuuenes lōgo premit assere medos
Empturus pueros: argentum myrrina: villas:
Spondet enim tyrio stlataria purpura filo.
Et tamē hoc ipsis est vtile purpura vendit
Causidicū: vendūt amethystina cōuenit illis
Et strepitu et facie maioris viuere census
Sed finē impense non seruat prodiga roma

¶ Consedere duces. Ostendit hoc loco causidicos et si optime cām egerint minima tamen recipere ab defensis. Consedere duces: id ab Ouidio sumpsit: ait eñ libro. xiij. met. Consedere duces et vulgi stāte corona Surgit ad hos clypei dñs septēplicis aiax. is eñ cū Ulysse de armis achillis causam habebat. Aiax. i. causidicus tanꝙ aiax: qui aduersante vlysse de armis achillis egit causaꝫ. Dicturus dubia pro libertate. i. ita pallidus ac si dicturus esses pro libertate patrie: vt scilꝫ patria liberaret̄ a tyrānis qđ cū tractat̄. quia dubius est euentus pallescit quisqꝫ. Id aūt declarare videt̄ illud i sat. viij. Et quos magnū aliqd dubia pro libertate deceret. Placet item ⁊ alter sensus vt dictur⁹ p dubia libertate causidicus intelligat̄ acturus causam pro liberādo reo ⁊ absoluēdo: de quo dubiū esset ob ingēs scel⁹ admissuꝫ. pallebat ergo causidicus actur⁹ talē causam ne succūberet Est demū sensus. Causidicum in agenda causa maxime sollicitum ⁊ timorosum esse ne forte succumbat ⁊ tamē vbi victor fuerit. paruā quidē mercedē habebit. Bubulco iudice: hoc ait quoniā vt refert Asconius li. ij. Uerrinarum Tribus vrbane rusticeqꝫ omnes xxxv. numerabātur ex quarū singulis vt dicem⁹ in satyra. xvi. terni eligebātur ad iudicādum. Cūqꝫ centū quinqꝫ iudices essent cētumviri appellati sunt: quo facilius nominarētur: vt Festus ait. Rumpe miser tensum iecur: hoc ait quoniaꝫ vt scribit Alcinous. Iecur ⁊ ad excitādā ⁊ ad mitigādā aīe cōcupiscentiā dulcedinē ac densitatē habet. Scalarum gloria palme: de scalis intelligendū qb⁹ quidē actores ipi causarū pulpitū aliqđ ad dicēdū cōstitutū ascēdebāt. Potes etiā intelligere vt in domo victoris Causidici affigerētur palme: que qdē

Mani.

Trib⁹ ro. xxxv.

Judices. Cv.

Centūviri

Iecur

erāt gloria scalarū scꝫ pulpiti iam dicti. Scalarū gloria: appositio est. Nō vocis preciū Causidi-
Causidicorū lucellum
cos parū lucrari. etiā Naso. li. i. de amoribꝰ ostendit his versibꝰ. Nec me verbosas leges edíscere
nec me Ingrato voces prostituisse foro. Plinius itē lib. ij. epistola ad maximū ita inquit. Heri
duo nomenclatores mei habēt sane etatē eorū qui nuꝑ togas sumpserūt ternis denarijs ad lau
dandū trahebātur: tāti cōstat vt sis disertissimꝰ hoc precio ꝗlibet numerosa subsellia implētur
Petaso
Petasūculus
hoc ingēs corona colligit. hoc infiniti clamores cōmouēt. &c. Petasunculꝰ: est petaso cota por-
cina sallita. Inde patasunculꝰ diminutiuū. Siccꝰ aūt ingratꝰ est: hinc Mar. ait li. xiij. Mustꝰ ē
propera: caros nec differ amicos. Nā mihi cū vetulo sit petasone nihil. Pelamidū: Plinꝰ lib. ix.
scribit: ꝙ Tynni partꝰ Cordyla appellat. Limo se vero ab luto pelamides incipiūt vocari. Et quū
Cordyla
Pelamides
Tynni
Epimēdia
Bulbi
annuū excessere tēpus. Tynni eī mēbratim cesi ceruice & abdomine cōmēdātur. Cetera parte
plenis pulpamētis sale asseruat. Vilissima ex ijs ꝗ caude proxima q: pingui caret. Aut veteres
aphrorū Epimēdia Bulbi. Ordo est: aut epimēdia appositio veteres bulbi aphrorū. Epimēdia:
est Epimēdiū vt Pli. scribit li. xix. tertiū bulbi genꝰ cibis gratū. Aphrorū: in aphrica eī Plinio
teste li. xix. nati bulbi maxime laudātur. sunt aūt bulbi cepe nō absimiles ascalonie. Tyberi deue
ctū: non romanū: sed vile & externū. Quinꝫ lagene: appositio est. Si quater egisti: sensus est: si
quater egisti cām tu causidicus: indeꝫ habueris aureū oportebit ex illo ꝑtē tribuere pragmati
cis. i. aduocatis: Pragmaticorū: pragmatici teste Quintiliano li. iij. c. viij. iuris interꝑtes a gre
Pragmatici
Aduocati
Pragma
cis dicūtur ꝗ pus mercede cōducti iura oratoribꝰ suggerebāt. Et Cicero lib. i. de oratore sic ait.
Itaꝫ nō vt apud grecos infimi hoies mercedula adducti ministros se ꝓbēt in iudicijs oratoribꝰ:
ij ꝗ apud illos pragmatici vocātur. hec ille. Hos: pragmaticos. Pedianꝰ vbi argumentū diuina
tionis tractat aduocatos videt appellare. Nā vbi Cicero ait. Quartū ex illo grege oratorū inqt
ipe obturbatores quosdā sordidosꝫ causidicos significat: qui adhibebātur ad morā faciēdā: dū
meliores aduocati recrearētur: & se denuo cōpararēt ad dicēdū. Pragma aūt res causa dicitur.
pragmateus negociator. Emilio dabitur quātū petet. Ostēdit illō verū esse. Quātum quisꝫ sua
nūmorū seruat in arca tantū habet & fidei. Diuitibꝰ eī causidicis plura ꝗ pauꝑibꝰ cōferebant.
Emilio: diuiti causidico. Dabitur a clientibꝰ. Egimꝰ scꝫ cām nos pauperes. In vestibulis. satyra
Statue in atrijs
etiā sexta dixit. Vetustos porticibꝰ disponat auos. Nā ibi maiorū imagines disponebātur: vt lati
us illic ostēdimꝰ: & in principio satyre. viij. aliqua. Stat currus aheneus. Plinꝰ li. xxxiiij. De ori
gine & honore statuarū scribit ꝙ in atrijs honos clientiū instituit colere patronos. Scribit itē
Statue equestres
Statue causidicorum
Oculi vnius visus
sequēti capite ꝙ togata effigie antiquitꝰ statue dicabātur: placuere & nude tenētes hastā. Cesar
quidē dictator loricatā sibi dicari in foro suo passus est. Equestreꝫ vero statue facte a grecis or-
to exēplo: postea vero in bigis & quadrigis: vnde & nostri currus in ijs ꝗ triūphassent. Causidi
corū vero statuas equestres fuisse Mar. ostēdit li. ix. his verbis. Tā graue ꝑcussis incudibꝰ era
resultāt: Causidicū medio quū faber aptat equo. Bellatore. i. equo. Lusca: alter enim ex oculis
claudebatur quo certior fieret ictus. Philosophꝰ aūt ꝑticula. xx. suorū ꝓblematū scribit: vno ocu
lo exꝗsitius cerni ꝗ duobꝰ: q: plures motꝰ duobꝰ ꝗ vno excitātur. Et q: radij oculi vtriusꝫ nō si
ne ꝑturbatione in idē cōcidūt: itaꝫ quū vno inspicimꝰ ad rectū cōspectū tanꝗ regulā melꝰ qd
rectū est deprehēdere iudicareꝫ habemꝰ. Sic: q: diues. Cōturbat: alios scilꝫ causidicos. Ma-
tho deficit: succūbit q: pauꝑ. De Mathone latius satyra. i. Exitus hic est Tongilli. sensus est ꝙ
Tōgillꝰ vt cōturbet alios sicuti pedo diues lectica vehebat: & lata purpura induebat sic eī ma-
Rhiniceros
Asser
gis ei credebāt. Cū rhinocerote. in balnea guttū cū oleo deferebāt. Ditiores ex cornu rhinoce-
rotis habebāt: alij vero ex taurino cornu. hinc Mar. ait li. xiiij. Gestauit mō fronte me iuuēcꝰ.
Verū rhinocerota me putabas. Plinꝰ autē scribit lib. viij. ꝙ rhinoceros est vnꝰ in nare cornu
hostis elephāto cui in lōgitudine par cruribꝰ multo lōgioribꝰ color ē ei buxeus. Rhin aūt nasus
dicit: ceras cornu. Diodorus etiā plura li. xiiij. de Rhinocerote. Lutulēta. i. comitū cetu lutulen
to. Lōgo assere: est asser hoc loco lignū siue palus longꝰ & eminēs: quo lectica portabat a seruis.
De assere tamē latius sat. iij. Medos: seruos ex media dicta a Medo medee filio: de qua multū
Strabo li. xi. Vtꝫ Ptolomeus ait lib. vi. Media terminat a septētrione parte hircani maris.
Ab occasu maiori armenia: & assyria. Ab meridie perside. Ab oriente hircanis & pathia. Plura
diximꝰ li. ij. geor. Myrrina: vasa ex myrrino. de quo late sat. vi. Spōdet: ꝓmittit ostēditꝫ eme-
Media
Stlata
Tyria purpura
re posse ꝓdicta. Stlataria purpura. i. lata & āpla: nā Festꝰ sic inqt. Stlata genꝰ nauigij latū ma-
gis ꝗ altū & a latitudine sic appellatū. sed ea cōsuetudine qua stlocū ꝓ locū & stlitē pro litē dice-
bāt. hec ille. Tyrio filo. Apud tyrū purpurarū piscatꝰ hinc tyria purpura optima oim ꝓhibetur.
verba sunt Strabonis li. xvi. Et tū hoc: q: scꝫ se diuites ostēdūt. Vēdit: cliētibꝰ. Vēdūt: scꝫ causi

dicū. Ametbistina: vestimenta violacea. Plinius lib. xxxij. scribit ꝙ principatū Anetbisti indi- ce tenēt perlucēt oēs violaceo colore: scalpturis faciles indice absolutū purpure colorē babēt: Ametbi stus
ad bancꝙ tinguētiū officine dirigūt vota. Idē quoꝙ lib. ix. dixerat sic. Nepos cornelius q̄ diui
augusti principatu obijt. Me inquit iuuene violacea purpura vigebat cuius libra denarijs cen
tum venibat. Illis: causidicis. Strepitū: comitū scꝫ. Facit apparentia. Finem: id est modū. fit Rome
enim vltra vires ⁊ vltra modū impensa: quo ditiores ac digniores appareant. binc ait Seneca viuere
quod etiam satyra tertia diximus in epistola. li. Non ego ambitiosus sum: sed nemo aliter rome
potest viuere. non ego sumptuosas sum: sed vrbs ipsa magnas impensas exigit. Prodiga: con-
sumptrix. Prodigere enim teste Festo consumere est. Prodigus

¶ Consedere duces. Ostendit ꝙ laboriosum ⁊ ꝙparū lucrosuꝫ sit causidicorū munus. Ordo Alcen.
est: ac si dicat poeta: ponamus ꝙ sicut principes viri ac ceterorū duces cōsederūt tpe belli troia
ni ad audiendā cōtrouersiā ⁊ litē inter aiacē ⁊ vlixē de armis acbillis que vulcan⁹ fabricauerat
vt recitat Oui. xiij. metamor. vtēs ijsdē verbis: ita nūc: duces. i. principes romani: qḋ p ironiā di
cit: cōsedere. i. simul sederūt. i. sedes ceperūt audituri causas: tu aiax. i. causidicus tanꝙ aiax sur
gis: q̄ ad iudiciū standū est: pallidus. i. timore pallens: dictur⁹. i. acsi esses dicturus: iudice bu-
bulco. i. corā ignobili ⁊ illiterato ⁊ pinde facile corruptibili aut seducibili p libertate dubia. i. p
ostendēda alicuius libertate nō facile probabili cōtra eū q̄ eū in seruitutē vēdicare vult. pro qua
re maxime pallēdū. i. timendū esset: q̄ libertas p̄ualet auro. aut pro libertate dubia. i. pro aliquo
liberādo ⁊ soluendo cuius libertas. i. liberatio dubia est. Ego poti⁹ intelligo de libertate alicui⁹
clientis ꝙ aut ipsius causidici aut patrie ꝓpter mercedē bic constitutā: quā nec patria nec ipse
sibi cōstitueret: sed potissimū cliētes. Nec verisile est ꝙ loquat̄ de scalis gemonijs in quas obti
nuerit reū abijciendū: tūc eñ nō pro libertate: sed poti⁹ cōtra libertatē loqueret̄: potius dicerē
victori causidico in causa de libertate alicuius in signū victorie palmā cōstitui: cui⁹ natura est vt
ꝯtra pōdus renitat̄ ⁊ incuruet̄ aut in loco publico aut in domo eius: ⁊ ad refrigeriū lassi animi
eā viridē nō solū in colore: sed iā recētē poni: ⁊ boc ad gloriā ⁊ vt dixi refrigeriū eius. In p̄miū
aūt aut p̄ciū laboris a defenso dari que sequūt̄: siccū petasunculū ⁊c. que vt Peersius dicit: sunt
marsi monumēta clientis. Hec mibi sententia cōtextui nūc quadrare videt̄: si quis meliorē cō-
minisci potest (lꝫ eñ nā cōmētarij nibil firme sentētie istic bñt) in mediū ferat: quot capita tot
sensus: ¶ Ordo igit̄ est. O miser. i. dign⁹ miseratiōe vel misere ꝯditiōis vt q̄ ꝓ mercede tā vili
tantope sudas rūpe iecur tuū tensum. i. intēsuꝫ ⁊ inflatū ira. i. clama ⁊ cōcita te furore ⁊ ira vebe
mēti: vt palme. i. rami palmarū: virides. i. adbuc virentes: existētes gloria scalarū. i. quā obtinēt
victores q̄ vt altius videant̄ scalis cōscendūt ad altiora: figunt̄ tibi lasso. i. iā defatigato: ad glo
riā vt dixi ⁊ refrigeriū. Sed audi quod p̄tiū vocis. i. tāti clamoris sit: petasunculus. i. paruus pe
taso. i. coxa porci salita. gallice (vng iambon de porceau sale) sicc⁹. i. fumo ⁊ vetustate arefactus
aut vas. i. fidelia: vt dicit Persius: boc est vas fictile: aut etiā ligneū quo nūc vtunt̄: pelamidum
id est tynnorū seu tūnorū limosorū: gallice: vne caque de tonnine qui sent a la boue: aut epimen
dia que sunt veteres bulbi. i. tales cepe apbror. i. que in apbrica plurime nascūtur. Aut vinū de
uectū. i. deorsum boc est romā aduectū tyberi per tyberim per qḋ vile qḋuis significat: nam pre
ciosa vina campanie vt cecuba setina et falerna non deuebūtur dū romā aduebūtur: eius auteꝫ
vini erunt sup. quinꝙ lagene: id est parua vascula qualia rustici et leprosi secum ferunt: si egisti
quater. In signū ergo summe liberalitatis dabitur vna lagena vltra numerū actionū tuarum.
Et si forte ex illis lagenis: aut loco illarū lagenarum: contigit. i. cum summa difficultate adue-
nit tibi vnus aureus: partes. i. certe promissiones promisse per te in federe: id est confederatio
ne ⁊ pactione: pragmaticorū id est quā contraxisti cum pragmaticis id est aduocatis ⁊ iuris pe
ritis qui causidicis iura suggerunt: ⁊ ita baud facile emergūt quorū virtutibus obstat res angu
sta: diuitibus autem melior est conditio. Nam tantū supple dabitur. emilio id est illi diuiti ⁊ be-
ne vestito causidico: ꝙtū petet. q. d. nobis qui pauperes sum⁹ dabitur qḋ defensi a nobis volūt:
et tamē nos melius egim⁹ sup. causas ꝙ emilius sed prefert̄ emili⁹ nobis: eñ pro q̄: quia curr⁹
abeneus id est ex ere factus buius scꝫ emilij causidici: stat in vestibulis. i. introitibus templorū
⁊ alti quadrijuges. i. equi quaterni ad iugū trabētes: stāt sup. in vestibulis aut ipsius emilij cau
sidici: aut pauli emilij: aut alterius triūpbatoris vnde is nomē ducit qḋ verisimilius est ꝙ vt cau
sidico currū triūpbalem positū credamus: atꝙ ip̄e. i. statua ipsius emilij causidici de quo loqui-
tur nunc: quasi cetera de precessorib⁹ eius dixerit sedens in feroci bellatore scilꝫ equo belligero
id est donat⁹ statua equestri: minatur eminus. i. eminenter et a longe bastile curuatum ex vibra-

tione quam sculptor simulauit: et meditatur.i.exercet prelia: statua lusca.i.altero oculo capta: aut alterum oculum clausum habente: non quidē ex vetustate statue: sed ex arte insidentis: volētes enim aut hasta aut sagitta quid cōtingere: alterum oculum claudūt. Et sic.i.cōsimili mō per diuitias scilicet et gloriā statue eqstris in foro posite: pedo causidicus ille cōturbat: ceteros scilicet causidicos quibus animosior est et altius clamat: eo quod ditior: et matho deficit.i.succūbit sic.i.quia pauperes vilipendūtur. Et hic.i.cōsimilis exitus est tongilli atque mathonis. Nā sicut matho deficit propterea quod in pōpis ostendēdis pauper effectus est. Unde dicitur in prima satyra. Cum noua causidici veniat lectica mathonis Plena ipso etc. ita et tōgillus: de quo hic dicit: qui solet cū diues esset lauari i.lauādus balnea ingredi cū magno rhinocerote.i.cornu rhinocerotis nō contētus gutto vulgari: et qui vexat.i.perturbat balnea.i.ceteros.s.existētes in balneis: turba cōitantiū: lutulēta.i.per lutum post eū currentiū: et qui premit iuuenes medos.i.seruos ex media adhuc fortes lōgo assere lectice scilicet dum portatur sup. per forum.empturus.i.tanquam is qui emere possit pueros.i.seruos argentū.i.vasa argētea: et myrrhina sup.vasa: et villas.i.domos in agro. Enim pro quia stlataria.i.lata vestis quā habet ad modum laticlaui.i.vestis senatorie filo tyrio.i.ex purpura cōfecta: spondet id est fidem facit: vt talia possit: et tamen quamuis ij duo per pompas paupes effecti sunt: hoc.i.superbe vestiri et magnificus videri est vtile ipsis sup.causidicis ceteris. Nam purpura.i.vestis purpurea: vendit causidicū.i.facit ipsum placidū et a multis appetibilē: qualē rem omnes emūt pluris quam alias: et amethystina.i.vestimēta violacea etiā vendūt causidicū: cōuenit.i.cōueniens et vtile est illis viuere et strepitu.s.comitū et facie.s.vestimentorū: maioris census.i.habētiū maiorē censum: sed roma prodiga nō seruat finem.i.modum et rationē impense faciende.i.nō est cōtenta: tāto plus expendere in pompis: quanto lucro esse possunt: quia matho et tongillus eorumque similes dum vt plura lucrentur sese ostentant pauperes efficiuntur: et ob id vilipendūtur.

Man.

¶ Ut redeant veteres: sensus est quod si cicero orator summus tempore suo fuisset: nihil profecto lucratus esset: nisi diues apparuisset. Ut quis. Serui octo.ij.lecticam quod octophoron appellant ferebāt a sex vero hexaphoron dicebatur. Togati.anteambulones. Agebat causas.s. Sardonice.in saty. vi.diximus hāc gēmam romanis fuisse celeberrimam auctore plinio. Rara.scilicet est vel esse creditur. Basilo pauperi causidico Flentem deducere matrē. solebant Causidici matres vxores et liberos ante iudices producere vt lachrymis ad misericordiam mouerentur. vnde Ouidius lib.iij. de ponto ad vxorem inquit Gratia si nulla est lachryme tibi gratia fient: hac potes aut nulla parte merere deos. Nec si tunc fletu scindentur verba nocebit. Interdum lachryme pondera vocis habent. Sunt aūt cōmouendi affectus in peroratione ut docet Fabius lib.iiij.et.vi. hic pedianus lib.iij. de pretura vrbana vbi argumentū accusationis tractat sic ait. Reprehēdunt homines stultissimi Tulliū: quod in filio Verris innoxiam ledat attamen ignorantes illum accusatoria arte prouidere ne in epilogis productis ab hortensio conciliet miam iudicum patri. hec ille. Et in oratione pro scauro sic idem Asconius ait. Ipse quoque scaurus dixit pro se ac magnopere iudices mouit et squalore et lachrymis etc. Gallia. Quintilianus de eloquētia gallica hec: iulius florus in eloquentia galliarū: quoniam ibi demum exercuit eam princeps. Aphrica. idem Quinti. libro.xi. scribit quod a se visi sunt Domitius apher et Julius aphricanus lōge prestantissimi oratores.

scripti G... fidi mus loquium

[Margin:] Octophoron Hexaphoron

[Margin:] Lachryme qd

[Margin:] Epilogi affectus

[Margin:] Ascen.

Ut redeant veteres: ciceroni nemo ducentos
Nūc dederit nummos: nisi fulserit anulus ingēs
Respicit hoc primum qui litigat: an tibi serui
Octo: decem comites post te an sit sella: togati
Ante pedes: ideo conducta paulus agebat
Sardonyce: atque ideo pluris quam cossus agebat
Quam basilus. rara in tenui facundia panno
Quando licet flentem basilo deducere matrem.
Quis bene dicentem basilum ferat? accipiat te
Gallia: vel potius nutricula causidicorum
Africa: si placuit mercedem imponere lingue

¶ Ut redeant veteres etc. Probat magnis sumptibus rome lucrari oportere: imo sepe lucrū ex-

cedentibus. Cū ne optimo quidē oratori qualis erat marcus cicero: qsꝙ ducētos nūmos dederit nisi plus in anulis et seruis expenderit. ¶ Ordo est. Demus vt veteres oratores redeāt qui longe peritiores erāt ꝙ nūc sint: nemo dederit ciceroni ducētos nūmos. Sunt ꝗ velint ordinē esse. Nemo dederit ciceroni ducētos nūmos ad hoc vt veteres redeāt: sed nō ꝗdrat cōstructio argumēto: q: iā ponūt ciceronē esse: dic ergo vt prius. nemo dederit ciceroni ducētos nūmos: nisi anulus ingēs. i. valde magnus refulserit. i. resplenduerit in digitis eius: is qui litigat. i. cōtendit ⁊ litē habet in iudicio: respicit. i. attendit primū hoc qd sequitur: an octo serui. i. qui ferāt lecticā tuā sint sup. tibi. i. an habeas lecticā ab octo seruis ferendā: cū mediocriū a sex: paupiorū a quattuor ferant: et an sint decē comites. i. tecū ad seruitiū tuū euntes: post te: an sella sit tibi in qua pōpose sedeas: potest intelligi de sella in foro posita: ad quā scalis ascendebāt: vnde ꝓus virides scalarū gloria palme: an togati. i. clientes ⁊ salutatores sint tibi ante pedes. i. a ꝑte anteriore eūtes quapropter anteambulones dicunt. Solent eñ dñi in medio anteābulonū. i. precedentium ⁊ comitum. i. insequētiū vehi in lecticis. Et q: ad pōpā litigaturi aspectāt: ideo paulus causidicus ille: agebat. i. dicebat, causas: sardonice. i. tali gēma cōducta: atꝙ ꝓ et: ⁊ agebat ideo id est propter sardonicē: pluris. i. carius ꝓ maiore precio ꝙ cossus: alius causidicus ꝗ gēmā nō habebat in anulo: ⁊ sup. ꝙ basilus: facundia. i. prōptitudo bene loquendi: est sup. i. reputat esse rara, in pāno. i. veste tenui. i. paupe ⁊ vili. Quādo licz. i. ꝑmissum est basilo deducere. i. in senatū coram iudicibꝰ ⁊ patribus cōscriptis ducere matrē sup. rei potiꝰ ꝙ suā flentē vt lachrymis suis miseratione mereatur qd nō fit nisi in arduis admodū causis vbi ꝑiculū vite agit: h̄ ē igr̄ qñ cōmittit basilo ꝗtūuis facundo sed paupi causidico: causa ardua in qua cum de vita agat: prosit matrē flentē deducere: q. d. rarissime aut nunꝙ. Quis ferat. i. patiat basilū pauperē illū causidicum dicentē. i. orantē bene: q. d. nemo. Gallia: et aphrica: que tunc erant prouincie romanorū et vtraꝙ. nutricula causidicorum: que nutriuerit scilicz nō genuerit: sed romanos illuc missos vt coram ꝓuincialibus causas dicāt frequenti exercitatione erudierit: accipiat te si placuit mercedem imponere lingue id est si vis lucrari dicendo. causas proficiscere ad galliam ⁊ aphrycā vtraꝙ enim litigiosa est etiam hodie.

Declamare doces o ferrea pectora vecti
Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos
Nam quecunqz sedens mō legerat: hec eadē stās
Proferet: atqz eadem cantabit versibus ijsdem
Occidit miseros crambe repetita magistros
Quis color ⁊ quod sit cāe genus atqz vbi sūma
Questio: que veniant diuersa parte sagitte
Nosse volunt omnes mercedem soluere nemo
Mercedē appellas? quid enī scio? culpa docētis
Scilicet arguitur ꝙ leua in parte mamille
Nil salit arcadico iuueni cuius mihi sexta
Quaqz die miserū dirus caput hannibal implet
Quicquid id est de quo deliberat: an petat vrbem
A cannis: an post nimbos ⁊ fulmina cautus
Circūagat madidas a tēpestate cohortes.
Quātūuis stipulare: ⁊ protinꝰ accipe quod do

¶ Declamare doces. doctorū labores in declamatiōibus ostēdit atꝙ mercedē nullam preberi ab discētibus. O ferrea pectora vecti. o hic admirādi est atꝙ stupendi. Ferrea dura et patiētissima in declamandi labore. Vecti pro vectij: de vectio aūt Pli. lib. xxix. ca. i. sic ait deide est. Vectiꝰ valēs adulterio Messaline claudij cesaris nobilitatꝰ: pariterꝙ eloquētie affectator ⁊c. Ponitur autē hic pro quocūꝙ declamādi magr̄o. Declamare doces. erat declamatio forensiū actionū meditatio in scholis certa quedam ponebant que themata dicimus inquit Fabius lib. x. Perimit. dignos supplicio asserit. Classis numerosa. prisci rhetores militari exēplo declamātes discipulos in classes distribuebāt ⁊ dicendi ordinē ꝭm vires ingenij dabant: et ita superiore loco quisꝙ declamabat vt precedere profectu videbat. hinc ingēs erat cōtentio palme: ducere vero classem multo pulcherrimū: naz victor classi

Man.

Declamatoris ordo

Classis

Ut totiens illum pater audiat:aſt alij ſex
Et plures vno cõclamant ore ſophiſte:
Et veras agitant lites raptore relicto
Fuſa venena ſilent:malus ingratuſqꝫ maritus
Et que iam veteres ſanant mortaria cecos
Ergo ſibi dabit ipſe rudem ſi noſtra mouebunt
Conſilia ⁊ vite diuerſum iter ingredietur.
Ad pugnam qui rhetorica deſcendit ab vmbra
Summula ne pereat:qua vilis teſſera venit
Frumenti:quippe hec merces lautiſſima:tenta
Chryſogonus quanti doceat:vel pollio q̃nti
Lautorum pueros artem ſcindens theodori.

preponebat̃ eratqꝫ.xxx.diebꝰ in impio deinde victo certaminis erat ptãs vt Fabiꝰſcripſit. Claſſes numeroſa diſcipulorũ acies ac numerꝰ. Legerat.ſ.claſſis ipa ſcribit fabiꝰ ꝙ ipſi p̃ceptores prius materias componebãt ꝓnunciabãtqꝫ vt ad eoꝝ exemplum diſcipuli ſe formarẽt. Proferet.ſic legit̃ in antiquo textu:⁊ ita legẽdũ eſt. Verſibꝰ.i.verbis v̾ſus in

Crambe

ꝓſa etiã dicũtur. Crãbe: Tranquillꝰ in libello vbi de grãmaticꝭ ⁊ oratoribꝰſcribit quũ meminit de Declamatiõe ſic ait. Veteres controuerſie aut ex hiſtorijs trahebãtur.ſicut ſane nõ nulle vſqꝫ adhuc aut ex v̾itate ac re ſi q̃ forte recẽs accidiſſet. Itaqꝫ locorũ etiã appellationibꝰ additis ꝓponi ſolebãt ⁊ ſic certe collecte editeqꝫ ſe habent:hec ille. Placet autem quod Pollicitanus ſcribit vt Grecuꝫ prouerbiuꝫ Iuuenalis expreſſerit dis crambe atanathos.quo ſignificabat̃ ꝙ bis poſita Crambe mors eſt. Crambe aũt braſſice genus idqꝫ expreſſit vt faſtidiũ repetite ſepius cõtrouerſie denotaret. Cũ vulgo q̃ recalefacta braſſica iaꝫ in prouerbiũ faſtidij cõceſſerit ipſius vero greci ꝓuerbij mentionẽ Suida facit.plinius autẽ libro.xx.c.xxvi.vbi braſſicam in tris ſpecies diuidit. Sic ait:Tertia eſt ꝓprie appellata Crãbe tenuioribꝰ folijs ⁊ ſimplicibꝰdenſiſſimiſqꝫ amarior ſed efficaciſſima. Crãbe repetita.i.declamatio ipſa ⁊ cõtrouerſia repetita offendit magiſtros vti Crãbe.i.braſſica re

Color
Ratio

calefacta cõuiuas. Quis color.ordo eſt. Noſſe volũt omnes. Quis color ⁊c. Color. Rationem intelligit ad recuſandũ depellendi criminis cauſa ſicuti in ſexta etiã ſatyra ibi:dic Quintilianẽ

Firmamentũ

colorẽ. De rõne aũt Cicero in ꝑtionibus ſic ait. Sed diſtinguẽdi grã rõnem appellamus eam q̃ affert̃ ab reo ad recuſandũ depellẽdi criminis cauſa q̃ niſi eẽt:qδ defenderet nõ haberet. Firmamentũ aũt qδ cõtra ad labefactandã rõem refert̃ ſine quo accuſatio ſtare non põt. Ex rõnis

Queſtio
Diſceptatio

aũt ⁊ ex firmamẽti ꝯſultatõe:⁊ q̃ſi cõcurſu Queſtio quedã exorit̃: quã diſceptationem voco in qua quid veniat in iudiciũ ⁊ de quo diſceptet̃ q̃ri ſolet. Nã prima aduerſarioꝝ cõtentio diffuſã habet queſtionẽ:vt in ꝯiectura:cepit ne pecunias decius?In diffinitione. Minuerit ne maie

Genus cauſe

ſtatem norbanꝰ?In eq̃tate iure ne occiderit oppinius gracchũ?Hec ille. Que q̃dem oĩa hoc in loco optime conueniũt. Tetigit em̃ Iuuenalis rõnem. Quum dixit. Quis color. Tetigit firmamentum:quũ dixit q̃ veniant diuerſa ꝑte ſagitte Tetigit ⁊ reliqua. Quod cauſe genus. An demõſtratiuum. An deliberatiuũ an iudiciale. Siue honeſtũ admirabile humile anceps obſcurũ de q̃bus late Cice.lib.i.rhet. Et pedianus li.iiij.de p̃tura vrbana ſic ait. Genꝰ cauſe in oĩbus ver

Cauſa

rinarũ libris. Admirabile ſtatꝰ principaliter cõiectura. ꝓpt̃ hec igit̃ v̾ba ſũma queſtio ſtatus intelligit̃ ab Iuuenale.⁊ Cicero li.iij.tuſcu.ſic ait. Nimirũ igitur:vt in cauſis nõ ſemꝑ vtimur eodem ſtatu.ſic em̃ appellamꝰ cõtrouerſiarũ genera ⁊c. Cauſe.cauſa eſt negociũ oĩbus ſuis partibus ſpectãs ad queſtionem. Aut cauſa eſt negociũ cuiꝰfinis ẽ ꝯtrouerſia.ſic em̃ finit eã polodorus.vt ſcribit fabius li.iij.c.v. Hermagoras v̾o cauſam eſſe dicit rem.que habet in ſe cõtrouerſi

Queſtionum
genera

am in dicẽdo poſitam:cũ ceterarũ ꝑſonarũ interpoſitione.auctor eſt Cicero libro.i.rhe. Atqꝫ vbi ſumma queſtio.i.ſtatus an ſciliꝫ in cõiectura an in diffinitione an in equitate: vt oſtendimꝰ ex Ciceronis v̾bis. Qui etiã in topicꝭ ſic ait. Queſtionũ aũt quacũqꝫ de re ſint duo ſunt genera Unũ cognitionis alterũ actiõis. Cognitiõis ſunt he quarũ finis eſt ſciẽtia vt ſi querat̃ natura ne ius ꝓfectum ſit an ab aliqua quaſi cõtradictione hoĩm ⁊ pactione.actionis aũt hmõi exempla ſunt.ſit ne ſapientis ad rempu.accedere. Cognitionis queſtiones tripartite ſunt:quum an ſit aut quid ſit:aut quale ſit querit̃ horum p̃mum cõiectura.ſcδm diffinitione: tertium iuris ⁊ iniurie diſtinctione explicat̃.cõiecture rõ in quattuor ꝑtes diſtributa eſt quarũ eſt vna quum

querit sit ne aliquid. Altera vnde ortū sit. Tertia q̄ in causa effecerit. Quarta in qua de mutatio
ne rei querit. hec Cicero: que q̄dem oia hic cōueniūt. ꝑsequitur idem plura etiam supradicta de
clarātia: sed ne lōgior sim relinquo: tu lector ip̄e videre poteris. Questio. Cicero lib. i. rhe. sic ait
questio est ea que cōflictione causarū gignit cōtrouersia hoc modo nō iure fecisti: iure feci. Vi-
ctorinus autē sic ait. Questio est vox intētionis ⁊ negationis. i. fecisti nō feci: aut iure feci. Que
veniāt diuersa pte sagitte. firmamentū intelligit. Est eñ firmamētum firmissima argumenta-
tio defensoris vt inquit Cic. li. i. rhe. D quo etiā paulo sup̄ius dictū est. Mercedē appellas
i. poscis: v̄ba sunt discipuli. Culpa docētis. poete verba: est aūt sensus: ꝙ docētis culpa arguit
cū obtusus: ⁊ hebes discipulus nil potuerit discere. Scilꝫ certe. Leua in pte mamille. Plini li
bro. xi. scribit. Cor aīalibus ceteris in medio pectore esse homini tm̄ infra leuam papillaꝫ. cordi
p̄cipuus calor. palpitat certe ⁊ q̄si alterū mouet ibi mēs habitat. Bruta existimātur aīaliū qui
bus durū riget: audacia q̄bus puum est: pauida q̄bus p̄grande: Maximū v̄o p̄ portionē est asi
no lepori ⁊ q̄busdā alijs. Nil salit archadico iuueni. hic optime Fabi⁹ li. i. sic ait. Illō tñ in p̄mis
testandū est nihil p̄cepta atqꝫ artes valere nisi adiuuāte natura q̄propt̄ ei cui deerit ingenium
nō magis hec scripta sunt q̄ de agrorꝫ cultu sterilib⁹ terris: Et hieronym⁹ in aureola inq̄t. ledit
discipulū mgr̄m si p negligentiā suā precepta eiusqꝫ laborē disp̄dat. Archadio iuueni. i. asinino
ignauo: ⁊ frigido. Archades asini in achaia optimi ⁊ in italia rheatini: vt scribit pli. li. vij. ipsuꝫ
aīal frigoris maxime impatiēs. ideo nō gn̄at in pōto. Et strabo scribit in archadia fuisse pecori
pascua p̄sertim equis atqꝫ asinis equarum suppositoribus. Dirus Hannibal. declamatio de Hā
nibale. A cannis: e vico illo appulie. de cānis aūt latius videto in fine. ij. sat. An petat vrbē a cā
nis: Liui⁹ li. xxij. vbi de clade cānēsi meminit sic ait. hānibali victori: quū ceteri circūfusi gratu
larētur suaderētqꝫ: vt tāto ꝑfunctus bello diei qd̄ reliquū esset noctisqꝫ insequentis: q̄etē ⁊ ipse
sibi sumeret: ⁊ fessis daret militib⁹ Maharbal p̄fectus equitū minime cessandum ratus imovt
quid hac pugna sit actū scias: die quinto iquit: Victor in capitolio epulaberis: sequere cū equi
te. vt prius te venisse q̄ venturum sciant. Precedant Hannibal inquit inimici: leta res est: sed
via maior: q̄ vt eam statim capere animo possim: itaqꝫ volūtatē se laudare: Maharbalis ait: ad
cōsilium p̄sandū tempus opus esse. Tum Maharbal: non oia eidem dij dedere: Vincere scis
Hannibal: victoria vti nescis: hec Liuius. Circūagat. reducat Madidas a tēpestate. cum ha-
nibal post cannenseꝫ cladē ad tertiū ab vrbe roma lapidē sup anienē castra posuisset: cumqꝫ per
triduū in aciē vtrinqꝫ exercitus omis descendisset: certamē tēpestas diremit: nā cū in castra re
dijssent statim serenitas erat. In religionē ea res apud penos versa est: auditaqꝫ vox hanniba-
lis fert: potiūde sibi vrbis rome modo mentē nō dari: modo fortunā. his motus ad turiā fluuiū
castra retulit sex milia passuū ab vrbe: redijtqꝫ in cāpaniā: hec oia scribit Liuius lib. xxvi. Nos
etiā plura diximus satyra sexta ibi Ac proximus vrbi hannibal. Quātūvis stipulare: poete ver
ba sunt. est aūt sensus. Interroga quātūuis: nā illico dabo: ⁊ age vt pater discipulū totiēs audi-
at: quotiens p̄ceptor ꝑfecto mercedē oēm relinqueret fastidio ductus: p̄ceptori tñ nihil tribuit
Ast alij sex: sensus est: ꝙ aliq̄ alij qui erant declamatores fictas materias relinquētes veras in
iudicijs causas agitabāt: erāt eñ effecti causidici vt aliq̄d lucrarent: sed tñ id minimū erat: vt i
fra ostendet. Vno cōclamāt ore. clamat eñ a causidicis in foro: inde clamosum forū dicit. Se-
neca in hercule furēte: hic clamosi rabiosa fori iurgia vendēs. improbus iras ⁊ verba locat. So
phiste: philostratus ait ꝙ antiq̄ sophistas denoiabāt rhetores declamātes ⁊ illustres: et victori
nus in prologo suo sup rhetoricis Ciceronis sic ait: Rhetor est qui docet litteras atqꝫ artes tra
ditor eloquētie. Sophista est apud quē dicēdi exercitiū discit. Orator est q̄ in causis priuatis ac
publicis: plena ⁊ ꝑfecta vtit eloquētia: sophia sapiētia dicit: sophiso doceo sapientiā: sophisma
fraus deceptio cautela cōmētū captio. sophisteyo doceo: sophistes orator p̄ceptor sapiēs dece-
ptor Socrates i gorgia platonis inq̄t: ꝙ idē ꝑfecto est sophista ac rhetor vel ꝓpīquū aliq̄d atqꝫ
sile. Raptore relicto. i. ficta cōtrouersia de raptore: hoc est stupratore: q̄ frequēs in scholis age-
bat ad hūc modū Rapta raptoris aut nuptias idotatas: aut mortē optat. vna nocte quidā duas
rapuit: altera mortē optat altera nuptias. hec loca meo quidē iudicio merula optime interp̄tat⁹
est: iccirco ⁊ ego secutus sū. soleo eñ doctorꝫ virorꝫ iudicia seq̄ libenter quū recta esse vident: vbi
aūt noui aliq̄d afferre possū: qd̄ recti⁹ visū fuerit: soleo q̄ libētissime a doctorꝫ etiā sētētijs diuer
tere: qd̄ passim ⁊ in hoc ope ⁊ in alijs videri lꝫ. Fusa venena silēt: hoc ē nō agitat a sophisticis fi
cta ꝯtrouersia de venenis vt pri⁹ agitabat: sꝫ veras agitāt lites. Fusa venena silēt. actio hec erat
veneficij ꝓ iuuene ꝯtra meretricē. Fabi⁹ eñ sic facit argumētū in declamatiōe quadā. meretrix

Hannibal ad cannas

Hannibal ad vrbem

Turia fluui⁹

Sophiste

Rhetor

Rophista

Orator

Sophistes

amatori suo pauperi dedit odij potionē. adolescens desijt amare. accusat illā veneficij. Conuenit
etiā actio illa pro filio cōtra patrē. Cuius argumētū sic facit: idē Quintilianus. filiū ter abdicare
voluit pater victus. Inuenit quodā tēpore in secreta domus parte medicamentū terentē: inter
rogauit qd esset: cui parasset. ille dixit venenū: ⁊ se mori velle. iussit pater bibere: ille effudit me-
dicamentū. accusatur a patre parricidij. Malus maritus: male tractationis actionē tangit pro
vxore cōtra maritū. in argumēto cuius sic ait Fabius. male tractationis sit actio. Que amissum
filiū nocte videbat in somnis: indicauit marito: ille adhibito mago incantauit sepulcrū. mater
desijt videre filium. Accusat maritū male tractationis. Ingratusqꝫ maritus: Actio ingrati que
talis inducitur a Seneca. Torta a tyrāno vxor an de viri tyrānicidio sciret perseuerauit negare
postea maritus eius tyrannū occidit. Intra quinquēniū non parientē sterelitatis noīe dimisit.
Agit illa ingrati. Et que iā veteres sanāt mortaria. Declamatio significat filij cōterētis in mor
tario medicamina ad sanandos ceci patris oculos: que nouerca venena esse dixit: ⁊ pater credi
dit: testamentumqꝫ mutauit. He deniqꝫ scholastice erant controuersie: que quidē ob nulla labo-
ris in docēdo p̄mia desierant agi a sophistis: iam veras causas in foro agētibus: vt aliqd lucra-
rentur: qd tamē erat minimū. Ergo sibi dabit ipse rudē. Consulit poeta amico pueros docēti: vt
cōsueto officio seposito. aliud viuendi iter ingrediat: ex illo em̄ nihil habet emolumēti. ¶ Ergo
sibi. Ordo est. Ergo si nostra mouebūt cōsilia dabit sibi rudē: ⁊ vite diuersum iter ingrediet ipe
qui ab vmbra rhetorica descēdit ad pugnā: ne pereat summula. ⁊c. Rudē: docēdi quietē ⁊ finem
De rude virga latius sat. vi. Diuersum: scilicet ab arte rhetorica ⁊ declamādi modo. Ad pugnā:
Thessera — id est ad forenses ⁊ veras causas: nā dixit ⁊ veras agitant lites. Ab vmbra rhetorica: a declama
tione ⁊ scholastica ꝯtrouersia: ficto em̄ themate declamabāt. Sūmula: p̄uula merces. Thessera:
frumēti vilis: erant thessare quibus frumentorū numerus designabatur. Thessera etiā dicebat
preceptū ducis: quo vel ad aliqd opus: vel bellū mouebat exercit⁹. Quod Vegetius scribit li. ij.
cap. vij. hinc ait Maro. It bello Thessera signū. Venit: id est venditur. est enim sensus ꝙ tanti
erat merces illa: quāti vēdebat thessera vilis frumēti. Nec aliter est intelligēdū. Magistratib⁹
aūt licebat ī vsus suos frumētū accipe: an vellēt p frumēto p̄ciū: q̄ estimatio dicebat. Auctor est
Pedian⁹ lib. iij. de pretura vrbis. Merces: tū docendi: tū agē di. Lautissimima: opulēta opima
Chrysogonus: in. vi. satyra citharedi nomē est. ibi scilꝫ Sunt que Chrysogonū cantare vetent
Pollio etiā citharedi nomē ibidem: dicit em̄ An capitolinā deberet pollio quercū sperare. qua
propter miror illos qui voluerūt hoc loco rhetorū esse noīa: cum pro citharedis accipi debeāt
ij enim maxime lucrabantur: vnde Martialis lib. v. ad lupū ait: de filio: Artes discere vult pe-
cuniosas fac discat citharedus aut choraules: quod quidē latius dictū est in principio huius sa-
tyre. per citharedorū deniqꝫ exempla ꝓbat Juuenalis sophistas debere ingredi diuersum viuē
di iter: cū illi qui longe eis inferiores essent multo plura cōsequerent. Lautorū. diuitū. Scin
dēs. deridens: lacerans: vituperans: plus em̄ citharedi lucrabant q̄ rhetores. ꝙ aūt scindere
pro illis significatis poni soleat Ouidius quoqꝫ ad inuidū scribēs vltima elegia de ponto inuit
his verbis. Ergo summotū patria proscindere liuor Desine. neu cineres sparge cruente meos.
vbi ⁊ prius dixerat: Inuide quid laceras nasonis carmina rapti. Non solet ingenijs summa no
cere dies. Et Pli. li. xxxvi. ca. vi. sic ait. Hic nanqꝫ est Mamurra catulli veronensis carminibus
Theodorus — procissus. Theodori. theodorus cadareus fuit rhetorice p̄ceptor: vt Suetonius tradit in Ty-
berio. Et Quintilianus libro tertio.

Ascen. — ¶ Declamare doces? Cum misera sit conditio causidicorū: miseriorē esse docet rhetorū qui
causidicos ⁊ oratores ceteros docent: vsqꝫ adeo vt ferrea videat habere pectora: quisquis aut
grāmaticen aut rhetoricen docere ausus sit. Nā qui rē difficillimā aut periculosissimā attētare
audēt ferrea hn̄t pectora: vt q̄ prim⁹ nauigauit apō Hora. dicētē in p̄mo carminū. Illi robur et
es triplex circū pectus erat ⁊c. Exclamat ergo cōtra vectiū ⁊ quēuis silem q̄ declamare docent
Declamare aūt est de ꝓposito themate ad vtrāqꝫ partē ꝓbabiliter argumētari: qd rhetores do-
cebāt: sed nōnulli declamatores quos vulgus p̄dicatores appellat dici volūt: eo ꝙ sepe in vtrāqꝫ
ꝑtē argumētent: lꝫ alterā doceāt. ¶ Ordo est. Vecti doces tu declamare. i. in vtrāqꝫ ꝑtē de qua
cūqꝫ causa argumētari qd rhetorū officiū est: o ferrea. i. o durissima pectora tua qui talia suffer-
re potes. Calderinus vult vt sit gtī casus sic: tu doces declamare o ferrea pectora vecti. i. vectij
mihi placet invctō cōstrui. Quū. i. qn̄ classis. i. schola ⁊ cōgregatio scholasticoꝝ vni rei vacātiū
nūerosa. i. in magno nūero cōstituta: ꝑimit. i. ꝑimēdos ꝓbat declamādo. s. seuos tyrānos. i. cru-
deles viros regnū ꝑ violentiā occupātes: qd thema oīm vulgatissimū erat. Classes oli vt docet

Liuius inter milites romanos quinq3 erãt:erat aũt cõgregatio advnũ officiũ vocatorũ:q2 aũt diſcipuli tyrones.i.noui milites litterarũ ſunt:ideo eoꝝ ꝯgregationes q̃ loca q̃dã vocãt claſſes dicunt. Nibil dico de q̃buſdã qui expoſuerũt ſic. Cũ claſſis numeroſa perimit ſeuos tyrãnos.i. rhetores ⁊ ludimagiſtros:qui vt Marti.docet ferulas pro ſceptris hñt:vnde tyrãni a crudelitate feriendi dicti ſint:vel q2 dyoniſius tyrãnus ſicilie ludimagiſter effectus ẽ:quid eñ hec ad ſententiã poete?ꝓfecto eiuſmõi ſunt cõmẽta qualia politian⁹ ca.xxxiij.domitiũ de cãbre afferre docet:vident aũt inducti ad talẽ ordinẽ cõſtruendũ ꝓpter illud nã qđ ſequit:qđ referunt ad ꝟbũ ꝑimit vt ſit:ꝑimit inquã tyrãnos.i.occidit p̃ceptores ſeuos.nã pro q2 q̃cũq3 ⁊c.cũ poti⁹ referatur ad illud o ferrea pectora vecti cũ perimit. Nã ordo eſt(vt dixi) O ferrea pectora tua vecti que nõ rũpunt tũc p̃cipue dũ numeroſa claſſis ſcholaſticoꝝ ꝑimit ſeuos tyrãnos.i.ꝓbat veriſimiliter ipſos eſſe perimẽdos: Nã quecũq3 ea claſſis ſedens ſub preceptore legerat mõ dictata a magiſtro:eadẽ ipſa ſtans ante magiſtrũ proferet.i.ꝓnunciabit:quod ineruditoruz eſt: qui nõdũ ipſi cõficiebãt declamationes:ſ3 cõfectas a p̃ceptoribus debite ꝓnũciare diſcebãt:vnde addit et ipſa claſſis numeroſa:cãtabit.i.cõcinue pronunciabit.eadẽ ſup.dictata magiſtri de tyrannis occidendis:atq3 iiſdem verſibus.i.comatis ⁊ periodis:hoc eſt eodẽ numero verborum pauſando:et diſtinguẽdo:⁊ ita crãbe repetita.i.eadẽ declamatio totiẽs a diuerſis recitata:occidit miſeros magiſtros ſicut crãbe.i.braſſica amarior ſepe recocta ⁊ repoſita miſeris eaveſcentibus:quaſi mors eſt:ſicut.iiij.Reg.iiij.ꝓpter amaritudinẽ decoctionis clamatũ eſt. Mors in ollavir dei.vnde grecuz inq̃t pollitianus deuerbiũ eſt dis crãbe athanatos.i.bis crambe mors ſup.eſt quaſi qui bis eandẽ decoctionẽ herbarũ amariuſcularum comederit ita excrucietur:vt qui moritur:vnde nõ eſt hic crãbe nomen declamationis a loco ſumptũ:ſed braſſice quo vtitur poeta:ea figura qua rem ꝓ ſimilitudine rei vſurpare poete ſolent.ſicut eñ in prima ſatyra.actoris arunci ſpoliũ poſuit pro ſimilitudine inter ſpoliũ actoris ⁊ ſpeculũ othonis:q2 vtrunq3 pro re glorioſa auferebatur:ita hic crambẽ ponit pro ſimilitudine que eſt inter cramben ſepe antepoſitã: ⁊ declamationẽ eãdẽ totiẽs repetitã:q2 vtraq3 enecat ⁊ occidit tedio. Male mereberis de me lector ſi prolixitati mee iraſceris :doceo eñ rudes qui vix hec intelligent ſcio. Omnes volunt noſſe.i.cognoſcere quis color.i.que ratio ſit afferenda reo ad recuſandũ depellendi criminis cauſa:⁊ qđ ſit gen⁹ cauſe:an demõſtratiuũ an deliberatiuũ an iudiciale:triplex eñ eẽ Cicero docet. Atq3 vbi.i.in quo ꝯſiſtit ſup.ſũma q̃ſtio.i.ſtat⁹:an.ſ.in ꝯiectura : an in diffinitiõe an in eq̃tate:⁊ q̃ ſagitte.i.q̃ obiectiões aut reſpõſiões acres veniãt a ꝑte diuerſa.i.collitigatoris. Mãcinellus de firmamẽto exponit.ſed nemo vult ſup.ſoluere mercedẽ.i.preciuz laboris . Qđ verbum videt eſſe p̃ceptoris ad diſcipulũ. Unde reſpõdet vn⁹ diſcipuloꝝ. Appellas tu mercedẽ id eſt p̃cium qđ meruiſti.q.d.id iniquiſſime facis.quid eñ ſcio.q.d.nihil. Si ergo nihil me docuiſti:nihil meruiſti:⁊ ita nihil mercedis tibi debet. Uñ addit poeta:ſc3 : q2 certe ⁊ hoc ꝑ indignationẽ culpa docẽtis.i.doctoris arguit.i.rep̃hendit. Uel ſint verba p̃ceptoris ad diſcipuluz qđ ꝓpterea mihi nõ diſplicet:q2 ſtatim dicet cui⁹ mihi ⁊c.quaſi ſint ꝟba rhetoris ⁊ ita ordo erit ſc3 culpa mea docẽtis arguit:q2 nihil ſalit ſup.tibi iuueni archadico ⁊c.ex.i.q2 nil ſup.viuacis ⁊ calidi ſanguis vñ ingenij ⁊ aioſitatis vis eſt:ſalit iuueni archadico.i.aſinino magnũ cor habẽti multi eñ aſini ⁊ ſane magni in archadia ſunt:nihil aũt ad diſciplinã aſino tardius:in leua parte mamille.i.in p̃cordijs.vñ Uirgi.geor.ij. Sin has ne poſſim nature accedere ꝑtes frigidus obſteterit circũ p̃cordia ſanguis ⁊c.cui⁹ ſup.iuuenis hãnibal dir⁹.i.declamatio de hãnibale q̃ dir⁹ erat romanis implet mihi.i.cuius p̃ceptori:caput q̃q3 ſexta die.quod imperiti dicũt omi ſexto die:vel de ſex dieb⁹ ſemel aut vno. Implet inq̃ audiẽdo .ſ. q̃cq̃d.i.de quocũq3 deliberat hãnibal: an petat.i.petere hoc eſt adire debeat:vrbem videl3 romã a cannis:i.ab illo vico vbi plurimos romanos fuderat:an ipſe cautus.i.callidus ⁊ vafer circũagat.i.per cirnitum reducat cohortes.i.milites ſuos in cohortes diſtributos madidas.i.humidas a tẽpeſtate.i.propt tẽpeſtatem pluuioſam poſt nymbos ⁊ fulmina.i.poſt hymbres qui ingruerant. O rhetor inquit poeta: ſtipulare.i.ꝑ ſtipulationem pete a me quãtum vis:⁊ accipe protin⁹ quod do tibi:q2 ſtati dabo qđ petieris.vt pater diſcipuli tui audiat illum totiens declamantẽ.q.d.tam faſtidioſuz id erit vt quauis mercede ꝯſtituta efficere nõ queas: Uel ſint verba patris:vt ſit ordo. Pater diſcipuli tui vt audiat illum totiens declamantem:dicit tibi ſtipulare quantumvis:⁊ accipe quod do tibi:hoc eſt plurima promittet tibi. Aſt.i.ſed: ſex ⁊ plures alij ſophiſte.i.rhetoricã docentes clamãt vno ore contra patrem qui tibi talia promiſit:⁊ ipſis itidem promiſerat ſed nihil ſoluerat:⁊ ideo agitãt veras lites.i.non fictitias ſicut in ſcholis.⁊ hoc raptore.i.themate de raptore relicto in ſcholis

sc3.id est non docent in causa ficta quomodo cōtra raptorem virginū declamandum sit:⁊ venena fusa silent.i.non loquūtur.illic de causa fictitia alicui⁹ qui venenum dicitur infudisse. malus ⁊ ingratus maritus.i.declamatio de marito ingrato ⁊ male tractante cōiugem vt qui inique ꝑcussit aut exegit eam sup.silet.i.nulla fit de ipso a rhetoricis siue sophistis mentio:⁊ mortaria.i.declamatio de mortarijs in quibus filius se ꝯtriuisse asserit medicamina q̄ sanāt veteres cecos id est oculos patris vetustate cecutiētis:cū nouerca dicat ea venena fuisse sup.silent.Ergo dicit poeta:si nostra consilia mouebūt ip̄m rhetorē:ipse dabit sibi rudem.i.virgam qua habita emeritus sit.i.nō amplius tali officio vacans.hoc est dimittet oīno artem rhetoricam:⁊ ingredieẗ genus vite.i.modum viuendi diuersum sup.a rhetorica professione.is inquā donabit sibi rudē ⁊ ingredietur diuersum genus vite qui ab vmbra rhetorica.i.a simulata actione que quasi vmbratica est:descendit ad pugnam.i.ad veram actione3 ⁊ ad verā litē:ne sūmula.i.minima summa pecunie ꝓmisse in mercedem.pereat.i.nō restituatur sibi:qua scil3 summula.i.pro qua tessara.i.signum quo certa mensura aut certus numerus frumenti ip̄m a diuitibus habētibus dabatur sicut habentibus signum plumbeum canonicorum portio canonica datur.accipitur ergo pro mensura vt sit qua tessara.i.certa ⁊ modica mensura vilis frumenti:venit.i.venditur.quippe:quia certe hec merces que ascendebat ad valorem tessare:erat sup.lautissima.i.lautissimi patris.Tenta:si nō credis mihi conare exposcere sup.tantum pro mercede:quanti.id ē quāto precio vel quanta mercede chrisogonus fidicē aut cytharedus ille vel quanti pollio cytharedus alter scindens.i.annihilans vel irridens artem theodori.i.rhetoricam quam theodorus docuit:doceat pueros lautoꝝ.i.munde ⁊ laute viuentium.q.d.id frustra feceris:q̄r nemo tantū ꝓ eruditione filioꝝ quantum pro rebus inutilibus expendit:qđ in sequētibus docet.

Balnea sexcentis:⁊ pluris porticus:in qua
Gestetur dominus quotiens pluit:an ne serenu3
Expectet?sparga tq3 luto iumenta recenti?
Hic potius:namq3 hic munde nitet vngula mule
Parte alia longis numidarum fulta columnis
Surgat:et algentem rapiat cenatio solem
Quāticunq3 domus:veniet qui fercula docte
Componit:veniet qui pulmentaria condit:
Hos inter sumptus: sestertia quintiliano
Ut multum duo sufficient:res nulla minoris
Constabit patri q̄ filius.vnde igitur tot
Quintilianus habet saltus?exempla nouorum
Fatorum transi:felix ⁊ pulcher ⁊ acer:
Felix ⁊ sapiens ⁊ nobilis ⁊ generosus
Appositam nigre lunam subtexit alute.
Felix orator quoq3 maximus ⁊ iaculator
Et si perfrixit cantat bene:distat enim que
Sidera te excipiant:modo primos incipientem

Man.

¶Balnea sexcentis ostendit poeta omnia pluris cōstare ꝑentibus q̄ filios:in illis enim erudiendis minimum quidem exponebant. Sexcentis. ꝯstabunt sup. Sexcentis.s. sextertijs. Pluris videlicet illis sexcentis. Dominus.ipse emptor. An ne serenum. Amici verba. An ne serenum expectet.quasi dicat expectare debet. Et an ne spergat iumenta luto recenti quasi dicat minime spargere debet. Hic potius.in porticu potius gestetur dum pluit. Recenti.nuper facto ob pluuia3. Nitet.non enim luto spargitur. Numidaru3 colūnis. In numidia ē lapis optim⁹ ad columnas. Unde suetoni⁹ de honore Cesari a populo collato. Postea inquit solidam columnā proprie viginti pedū lapidis numidici in foro statuit scripsitq3 parenti patrie. Plinius autem libro.xxxvi.cap.vi.scripsit: Marcum Lepidum Catuli in consulatu colligam primu3 omnium. Limina ex Numidico marmore in domo posuisse magna reprehensione.aitq3 hoc primum inuecti Numidici marmoris vestigium se inuenisse:non in columnis tātum crustisve ab illo positum:vt

Numidicum Marmor

Edere vagitus:⁊ adhuc a matre rubentem:
Si fortuna volet:fies de rhetore consul
Si volet hec eadem fies de consule rhetor
Ventidius quid enī? quid tullius? an ne aliud ꝙ
Sidus:⁊ occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt:captiuis fata triumphos:
Felix ille:tamen coruo quoqꝫ rarior albo.
Penituit multos vane sterilisqꝫ cathedre
Sicut trasymachi probat exitus:atqꝫ secundi
Carinatis:⁊ hunc inopem vidistis athene
Nil preter gelidas ausē conferre cicutas.

Mamurra caristinum posuerat sed in ianuis:⁊ vilissimo liminuz vsu. Fulta:munita:Plinius libro.xxxvi.cap.sexto sic ait.Columnis demum vtebantur in tēplis: nec leticie causa: nondum enim ista intelligebantur:sed quia firmiora aliter statui non poterant postea inquit.ꝙ Mamurra primus totis edibus nullam nisi e marmore columnam habuit omnes solidas e caristio aut lunensi. Algentem solem: id est hibernuz.Columella enim libro.i.capi.sexto scribit ꝙ cenationes brumales spectare debent equinoctialem occidentem:cenationes vero estiue prospectent hibernum orientem:hoc autem dixit:q: estate cenatur ad vmbram hyeme ad solem. Cenatio. Varro scribit:ꝙ vbi cenabāt:Cenaculuz vocitabant:sed postea ꝙ in supiore parte cenitare ceperūt superioris domus vniuersa cenacula dicta.et Apuleius libro.ix.sic ait:Nec oblitus ille veteris amicitie prompte suscepit:meqꝫ per scalas complicitis pedibus in superius cenaculum attracto ⁊c.Idem aūt cenatio est.vt hic locꝰ ostendit.cenādi videlꝫ locus. Quāticunqꝫ domus.s.constabit. Veniet.s.quāticunqꝫ ē aūt sensus:ꝙ in edificijs:⁊ coquis pandis plurimū diuites ipendunt:in filijs vero erudiendis pene nihil:⁊ id qm̄ illorū minimā curā gerūt:cū oppositū esse deberet. Adhibere scꝫ oēm curā:⁊ diligētiā circa filios vt optime ⁊ diligenter edocerēt qd̄ quidez fieret si preceptoribus satisfieret. Fercula.iura Apuleius lib.x.metamor.scribit diuitē quendaz habuisse pistorē dulciariū qui panes ⁊ mellita cōcinnabat edulia.habuisse etiā coquū qui sapidissimis nutrimentis succū pulmēta condita vapore mollibat. Pulmentaria.obsonia sapores dicūtur aūt a pulte:Plinius em̄ lib.xviij.cap.viij.sic.ait.Pulte aūt longo tpe nō pane vixisse romanos manifestū:quoniā inde et pulmentaria hodie dicūtur:hec ille.Erat aūt puls cibus ex farina factus:de qua varro sic ait:puls appellata vel ꝙ ita greci:vel ab eo vti scribit Apolodorus ꝙ ita sonet quū aqua feruenti inspicit:postea inqt:ꝙ a pulte pulmentū hinc pulmentariū dictū ꝙ aūt pulmentū pro obsonio ponat ostendit etiā Cicero libro.v.tuscul.his verbis: cubile terra pulmentū fames erat Anacharsi philosopho. Quintiliano:ac si diceret summo rhetori. Unde igitur tot.amici verba. Igitur si ꝑuā mercedē recipit. Exempla.poete responsio. Nouorū.magnorū. Felix ⁊ sapiens. Quintiliani diuitias ⁊ fortune ⁊ fatorū benignitati iputat.hinc ait:Felix ille tamē coruo quoqꝫ rarior albo:est enī cōclusio horū oīm. Felix.i.qui felix ē et fortunatus est pulcher:est acer et fortis. Pulcher.phs lib.pmo eth.ait:ꝙ nō satis ad felicitatē idoneus est qui penitus est deformis aut ignobilis:aut solitarius sine ꝓle.felix.i.ꝗ felix est ⁊ fortunatus:est sapiēs:est nobilis:est generosus. Subtexit.ordo ē.felix subtexit.i.insuit lunam appositā nigre alute.i.calceo. Mar.lib.xij.in auarū amicū. Quid petit rupta quū pes vagus exit aluta. Et subitus crasse decidit imber aque? Appositā lunā. Nobiles calceos nigros cū luna inscripta gestabant:qua quidē nō sideris formā.sed notā centenarij numeri significabāt:ꝙ initio senatores centū fuerūt:quor filij patritij huiōi calceis vtebātur.hinc Stat.ait. Primaqꝫ patritia clausit vestigia luna. Plutar.vero aliter refert in ꝓblematis:Sed qd̄ diximus magis quadrare videt. Felix.i.ꝗ felix est ⁊ fortunatꝰ:est maximꝰ orator:est maximus iaculator qualis.s.fuit quītilianꝰ:⁊ licet ꝑfrixerit bene cantat. Orator.ꝗs sit orator: paulo supius dictū ē. Iaculator.argumētator vel dialecticus vel sophista. Perfrixit.refrigeratus est.qui aūt ꝑfrixerat raucus erat amissa vocis gratia. Martia.lib.iij.in maximū ꝑfrixisse tuas questa est ꝑfatio fauces. Quītilianus vero etiā si ꝑfrixerit fatorū beneficio vocis gratiam seruat. Distat.differt. Sidera te excipiāt.hoc

Cenaculum
Pulmentaria
Puls
Pulmentum
Deformis
Aluta
Luna in calceis
Fata

Rhetores — ait: ꝙ Manilius li.iij.ita scribit. Fata quoq; ⁊ vitas hominū suspēdit ab astris: Sic felix: aut tri
ste venit per singula fatū. Si fortuna volet fies de rhetore cōsul.vt Quītilianꝰ: quē Ausoniꝰ scri
bit ad cōsulatū puenisse. Et Suetoniꝰ de rhetoribꝰ inquit. Magna etiā professorū atq; doctorū
profluxit copia: adeoq; floruit: vt nonnulli ex infima fortuna in ordinē senatoriū: atq; ad sūmos
honores processerint. De cōsule rhetor. vt Valeriꝰ Licinianꝰ. De quo Pli.li.iiij.epistola ad Cor
Valerius Licinianus — neliū Minutianū ita scribit. Audistine Valeriū Licinianū in sicilia ꝓfiteri: Nōdū te puto au
disse: est enī recēs nūcius. Pretorius hic mō inter eloquētissimos causarū actores habebatur.
Nūc eo decidit: vt exul de senatore: Rhetor de oratore fieret. Itaq; ipse in prefatione dixit dolē
ter ⁊ grauiter. Quos tibi fortuna ludos facis: facis enī ex professoribꝰ senatores: ex senatoribus
Ventidius — ꝓfessores.⁊c. Vētidius quid enī: ꝑ exēpla qđ de fortuna dixerat ꝓbat. Valeriꝰ aūt li.vi.ca.x.scri
bit: ꝙ asculo capto. Cn. Pōpeij magni pater. Ventidiū etate puberē in triūpho suo populi ocu
lis subiecit. Sed postea rome ex parthis triūphum duxit: itaq; qui captiuus carcerē exhorrue
rat: victor capitoliū felicitate celebrauit. Idē eodē anno pretor ⁊ cōsul est factus. Gelliꝰ aūt lib.
xiiij.c.iiij. De hoc ventidio basso latissime scripsit. Quid enī: scȝ factus est. Tulliꝰ.i. Marcꝰ Cice
ro: qui humili loco natus erat: tantū tamē fortuna potuit: vt romani populi patronꝰ senator con
sul esset. In eoq; vno oīs statꝰ romanꝰ esset: Unde primꝰ oīm pater patrie appellatꝰ est. Magis
Seruiꝰ tulliꝰ — aūt cōuenit de Seruio tullio intelligere ꝓpter illud seruis regna dabūt.⁊c. Aliud: scȝ fuit. Si
dus: bonū scilȝ ⁊ prosperū. Seruis regna dabūt: In hoc seruius tulliꝰ testimoniū prebet. De eo
enī li.iij.sic Valerius.in tullo vero seruio fortuna precipue vires suas ostendit. Vernā: huic vr
bi natū regē dando.⁊c. Legito ⁊ Liuiū li.i. Seruis regna dabunt: fit in dn̄atu seruitꝰ.fit in ser
uitute dn̄atus: vt inquit Cicero ꝓ rege deiotaro. Captiuis: vt de Ventidio basso dictū est. Fe
lix ille tamē: cōcludit Quintilianū ex felicitate ⁊ fortuna ⁊ doctrinā ⁊ diuitias cōsecutum fuisse.
Felix ille tamen: ille Quintilianꝰ videlicet: felix scȝ est ⁊ rarior albo coruo: qm̄ quidē rari rheto
res vti Quintilianꝰ fuere felices. Unde optime sequit᷑. Penituit multos vane sterilisq; cathe
Thrasymachꝰ — dre. Penituit multos: exēplo ostendit multos docēdi artē reliquisse: cū labori non satisfieret: vt
Secundus carinas — Thrasymachus: ⁊ secūdus carinas: rhetores. Thrasymachi: thrasymachus carthaginēsis inter
sophistas a philastrato scribitur. Exitus: finis. reliquerat enī docendi studiū. Secūdi carinatis
Cicuta — Tacitus li.xv.in Nerone scribit. secūdū carinatē greca doctrina oretenus exercitū: quoq; animū
nō bonis artibus imbuerat. Philostratus in vitis sophistarū. secūdū atheniēsem sophistā com
memorat: Dion vero tradit Caligulā adeo inuidū ⁊ suspiciosum ad oīa vt secūdū carinatē rhe
torā in exiliū egerit: ꝙ aliquādo orationē quādā per exercitationē in tyrānos dixisset. Cicutas.
Socrates — Cicuta venenū est publica atheniēsiū pena inuisa semini et folijs refrigeratoria vis: q̄ enī sic ne
cātur: incipiūt algere ab extremitatibus corporis. Venerem extinguit testibus circa puberta
tem illita: Hec ex Plinij libro.xxv. Socrates autem inter alios athenis damnatus publice ve
Ascen. — nenū citute hausit. Quod latius satyra decimatertia ostendemus.

¶ Balnea sexcētis.⁊c.vt tetigi docet diuitibus nihil minoris esse ꝙ̄ liberorū eruditionem.
Si quis minus peritus grāmatice artis nesciat rationē latinitatis hmōi: quāti doceat pluris
agebat.⁊c. Sciat omne preciū venditionis emptionis locationis cōductionis doctrine discipli
ne estimationis appreciationis ⁊ quoduis simile a verbis regi in ablatiuo exceptis his quattu
or tāti quāti pluris ⁊ minoris cū eorū cōpositis: que sine substātiuo in abltō poni volūt etiam si
oporteret cōiūctionē diuersos casus copulare: aut in alio casu respōderi ꝙ̄ interrogatū fit. ⁊ idō
dices. ego tanti vendo quāti alij ⁊ non pluris fortasse etiā minoris. ego sex aureis ⁊ pluris emi
⁊c. cū substātiuis aūt etiā illa in abltō poni volunt. vt tāto ꝑcio emi: minori summa vendidi.⁊c.
Ordo est. Balnea sup.cōstāt diuitibus sexcētis sup.nūmis: ⁊ porticꝰ sup.cōstat pluris. porticꝰ
dico.i.via strata sub tecto qualis in claustris cōspicitur: ambitū vulgꝰ appellat: in qua dn̄s: id ē
diues ille gestetur: id est portetur quotiēs pluit: an ne dn̄s sup.expectet id est expectare debeat
serenū.i.serenitatē tēporis vt gestetur? q.d. indignū id esset: ⁊ vt spargat luto iumēta trahentia
vehiculū: Et si verba poete sunt irrisio est: sin amici diuitis illius: adulatio. hic sup.vehatur po
tius id est in porticu: nāq; vngule mule mūde id est nō lutose nitet hic. Cenatio.i.camera ad ce
nandū apta fulta id est sustentata longis.i.altis et prolixis: colūnis numidarū id est de marmo
re numidico factis surgat id est edificetur alte in alia parte habitationis illius diuitis et rapi
at.i.auide ad se recipiat solem algentē id est hibernū vel iam occidētem. Quāticūq;.i.quanto
cunq; precio sup.domus sup.constet: nihilominus supple aliquis qui componit: id est construit
docte id est ex arte fercula id est genera obsoniorū: et qui condit id est debito condimēto coquit

pulmentaria id est quevis obsonia vt pultem decoquenda. duo sestertia: id est quinqꝫ libre: sufficient.i. satis erunt vt multum id est vt res magna ⁊ ampla quintiliano id est optimo rhetori ad erudiendũ filiũ: inter hos sumptus id est vbi tot in aliis rebus expendũtur: Nulla res constabit patri minoris id est minori precio ꝙ filius. Contra quod verbũ obiicit dives vel defensor dicẽs. Si nihil datur vt dicis oratoribus. Unde igitur quintilianus rhetor ille notissimus habet tot saltus: id est loca saltantibus feris apta: que nimirũ spaciosa ⁊ divitum sunt. Respondet poeta a fatis id esse non a beniuolentia divitũ: qui si quintiliano fauerent non tot rhetores in paupertate degerent: sed qui felix est: id est fatũ benignũ habet invitis mortalibus plurima consequetur ad quod declarandũ plura intermiscet: cõclusurus ibi. Felix ille tamen coruo quoqꝫ rarior albo ⁊c. Ordo igitur est. O dives vel defensor divitis qui quintiliani divitias mihi obiicis transi: id ẽ pretergredere exempla novorũ id est magnorũ et inauditorũ fatorum id est noli mihi obiicere vnũ quẽ fata ditarunt. quia felix id est eufortunatus quẽ fata fouent: est sup. id est reputatur et habetur. et.i. pariter pulcher id est decorus in mẽbris: et acer id est strẽnuus in animo. ⁊ hec sũt bona nature. Felix id est is qui felix est: est et.i. pariter sapiens et nobilis ⁊ generosus: ⁊ subtexit id est subsuit alute nigre id est calceo nigro qui ingenuorum est: lunã id est formã lune appositã quod nobiliũ est ⁊ põposorũ: que sunt bona fortune. Felix.i. qui eufortunatus est ⁊ felici sydere natus: est quoqꝫ.i. etiã maximus orator: et iaculator.i. argumẽtator dialecticus aut sophista: et si id est ꝙuis perfrixit.i. raucus ex frigore effectus est: cantat tamẽ bene.i. reputatur bene cantare. Sunt qui frico frixi et fricui in preterito habere dicant: exponẽtes sic. Et si felix ille orator ⁊ iaculator perfrixit supple frontẽ id est pudorẽ exuerit: cantat bene id est reputatur optim⁹ musicus ꝙuis indecore id facit: sed prior sententia placet. Sunt autem hec bona scientie ⁊ industrie Ideo aũt felix hec omnia obtinet: enim pro quia: quia distat.i. refert interest: que sydera excipiant id est egrediẽtem capiant te incipientẽ modo edere.i. emittere primos vagitus id est flet⁹ infantiles (quia vt Plinius docet in principio. vii. libri a vagitu ⁊ lachrymis vitam auspicamur id est incipimus) et rubentẽ adhuc a matre id est qualis a matre egressus es: hoc est multum refert quem horoscopum habueris et qualem faciem celi in nativitatis tue hora: et id quidẽ astrologorum est approbare non nostrum si ipsi sydera violentiam habere dicant: potissimum ad fortuita: vnde dicit poeta. Si fortuna volet tu fies consul: qui est summus magistratus rome: de rhetore.i. qui fuisti iam rhetor vt Quintilianus. Et si eadem.s. hec fortuna volet tu fies rhetor de consule.i. qui iam fuisti cõsul: sicut Valerius licinianus: hunc ordinẽ tenet Manc. quo melior fortuna precedit: ⁊ nõ est reprobãdus licet quidã codices ecõuerso prius habeant fies de consule rhetor: ⁊ post: de rhetore cõsul. Quid em̃ sup. fuit ventidius qui in triũphũ vt captiu⁹ ductus postea triumphauit? Quid tullius sup. fuit.i. marcus tullius qui hũili loco natus oẽs magistratus romanos gessit: ⁊ primus patrie parens appellatus est: Manci. dicit de servio tullio potius intelligendũ esse. qui ex seruo ad regnũ romanũ ꝑuenit: sed is tullus nõ tullius vocatus est. dicit em̃ Ver. in. vi. Residesqꝫ mouebit Tullus in arma viros. Anne aliud sup. fuerãt ꝙ sidus id est syderis hoc est cõstellationis approbatio et miranda potentia fati occulti.i. ignorati a nobis. q.d. minime. fata dabũt seruis regna vt Seruio tullo: et dabũt captiuis vt vẽtidio triũphos id est summã gloriã q̃ mortalibus a romanis cõferri poterat. Fatũ est hoc loco virtus siderum cũ fato.i. volũtate ⁊ preordinatione dei: qui dixit ⁊ facta sunt: ⁊ quecũqꝫ voluit fecit. vnde a fando deductũ est: quicq̃d em̃ fatur deus diffinite futurũ nõ deerit. Et q: celi enarrant gloriã dei ⁊ opa eius ãnũciat firmamẽtũ: volũt astrologi fatũ ex astris posse deꝑhendi quasi ꝑ astra deus fetur. Fatũ preterea est aliq̃n mors a deo preordinata que inevitabilis est: multa de fato Cicero multũ theologi disputant: sed redeo ad ordinẽ. Quia ergo felix.i. felici sidere natus ꝑuenit ad optata etiã renuentib⁹ mortalibus: Ille scꝫ quĩtilianus qui ad divitias ꝑuenit: tamẽ.i. tametsi sit rhetor est sup. felix: sed est sup. quoqꝫ.i. etiã rarior albo coruo: q: rarissimũ evenit aut fato aut fortuna rhetorẽ divitẽ fieri: ⁊ ita nõ debebat fatũ novũ.i. inauditũ vnius rhetoris obiici contra id quod dictũ est ꝙ nemo daret quintiliano iam duo sestertia. posset etiã ordo esse. Ille quĩtilianus scꝫ est felix et quoqꝫ.i. etiã rarior albo coruo: et ita novũ est fatum eius: tamen id est ꝙuis ipse sit felix: penituit multos cathedre in qua rhetoricen docuerũt vane.i. inanis et sterilis: vnde nullum fructum consecuti sunt. sicut id est quemadmodum exitus id est finis trasymachi illius rhetoris carthaginensis atqꝫ secundi carinatis illius rhetoris: athene et id est etiã vos nõ solum romani vidistis hunc scꝫ carinatem inopem. quia etiã apud athenas pauper rhetoricen

docuit: vos inquã athene: nil ause conferre philosophis et rhetoribus preter gelidas cicutas: id est frigidissime herbe succũ venenosum quo socratẽ in carcere necauerũt. ⁊ id in athenas satyrico morsu adijcit poeta. Moris enim est satyrici per transitum quemcꝫ carpere: quem Horatius summopere obseruat.

Man.

¶ Dij maiorum vmbris. Maiores laudat: quod preceptorez loco sancti parentis esse voluerunt. Umbris: scꝫ dent. Perpetuũ ver continuos flores. Qui preceptorem. Fabius libro secundo de discipulorũ officio sic ait. Discipulos id vnũ interim moneo: vt preceptores suos non minus quam ipsa studia ament: ⁊ parentes esse nõ quidẽ corporum: sed mentiũ credant. Multum hec pietas confert studio: Nam ita ⁊ libenter audient. ⁊ dictis credent. ⁊c. Id autem Fabius A cicerone mutuatus est: Ait enim Cicero ad filiũ scribens epistolam. Non minus preceptorẽ amare habes quam ipsa studia: Cum ipse alter existat pater: non dico corpoꝝ: sed mentiũ multo magis illis excellentium: libẽter velis audire: ⁊ dictis credere: et illi vt similis fias desiderare: ⁊ tandem inter alios studẽtes te letum ⁊ a'acrem reddere: ⁊ si quando emenderis: non te irasci: ⁊ si lauderis te inde clariorez studio prebere: quia preceptoris officium est docere: Discipuli vero est: se docilem reddere quum opus sit. ⁊c. Metuens virge. Naso libro primo de arte sic ait: De achille. Qui totiens socios: totiens perterruit hostes Creditur annosũ pertimuisse senẽ. Quas hector sensurus erat poscẽte magistro Uerberibus iussas prebuit ille manus. Patrijs in montibus: id est in thessalis vt in pelio monte. Thetis enim apud statij achilleida sic ait. Quid enim cunabula paruo Pelion. ⁊ torui cõmisimus antra magistri. Cythare di magistri: id est chironis centauri. Naso libro primo de arte: Phillirides puerum cythara perfecit achillem. Itez Eacide chiron: ego sum preceptor amoris. Cedit: percutit. verberat. Rufum: is rhetor erat: qui quidem in declamationibus suis fingebat Ciceronẽ cũ allobrogibus sensisse sumens ex historia thema. Scribit enim Salustius quod catilina legatos allobrogum ad societatẽ belli patrij sollicitauit. Illi tamen incerti quid agerent: tandem rem omnẽ Quinto fabio sange aperuerunt. Cicero postea per sangam consilio cognito: legatis precepit vt studiũ coniurationis simularent. ⁊c. Allobroga: allobroges gallie populi sunt iuxta Rhodanũ. quorũ metropolis est vienna. Auctor est Strabo libro quarto. Quis gremio enceladi: hactenus de rhetorũ parua mercede dixit. Nunc aũt ait: grãmaticos etiã multominus lucrari. Enceladus vero grãmatici nomen est: sicuti et palemon. De quo latius satyra sexta iam dictũ est. quam rhetoris era: scilicet sint. Discipuli custos: ostẽ

Discipuli officium

Achillis laus

Rufus

Allobroges Vienna

Dij maiorũ vmbris tenuẽ: ⁊ sine pondere terrã
Spirantesqꝫ crocos: ⁊ in vrna perpetuũ ver:
Qui preceptorem sancti voluere parentis
Esse loco. metuens virge: iam grandis achilles
Cantabat patrijs in mõtibus: ⁊ cui non tunc
Eliceret risum cythare di cauda magistri
Sed rufum atqꝫ alios cedit sua quẽqꝫ iuuentus
Rufum qui totiens ciceronem allobroga dixit
Quis gremio enceladi: doctiqꝫ palemõis affert:
Quãtũ grãmaticus meruit labor: et tamẽ ex hoc
Quodcũqꝫ est: minus est aũt quam rhetoris era:
Discipuli custos premordet acenetus ipse:
Et qui dispensat frangit sibi: cede palemon
Et patere inde aliquid decrescere: non aliter quam
Institor hiberne tegetis: niueiqꝫ cadurci:
Dũmodo nõ pereat medie quod noctis ab hora
Sedisti: qua nemo faber qua nemo sedebat
Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dũmodo nõ pereat totidẽ olfecisse lucernas
Quot stabant pueri: cũ totus decolor esset
Flacchus. et hereret nigro fuligo maroni.

dit grāmaticorū mercedē nūq̄ dari integrā. Nā plures portiūculam auferunt soluēdo. Custos pedagogus: aut fidelis libertus. Premordet: preaccipit de mercede tua. Acenetus: sic est in antiquissimo textu. Diciturqꝫ ab a qd est sine. ⁊ cenotes cōmunitas: propriam em̄ spectabat vtilitatem. Et qui dispensat: id est economus. Est em̄ economus tam pecunie q̄ frugū ⁊ omnium que dominus possidet dispensator. Vtqꝫ Fabius li.iij. meminit. Economia est cura rerū domesticarū. Diximus ⁊ latius sat.i. Franget sibi: aliquā partē subripiet: quū mercedē pedagogo dabit vt preceptori ferat. Cede: concede. Palemon: id est o grāmatice. Inde: a constituta mercede. Institor: venditor: mercenarius qui prius patitur de precio prius petito aliquid detrahi. Hiberne tegetis: id est lodicis ⁊ culcitre: hinc ait. Niueiqꝫ cadurci: id ē niuei veli ac culcitre. Scribit em̄ Plinius li.xix. ꝙ in culcitris precipuā gloriā cadurci obtinēt: nā nullū linū est candidius. Lexe ve similius. Galliarū hoc ad tomenta pariter inuētum: ⁊ vniuerse gallie vela texūt. Perea[illegible]nitus scꝫ labor ipē docendi post noctē mediā. Mar. li.ix. Quid tibi nobiscum est ludi scelerate magister Infelix pueris virginibusqꝫ caput: Nōdū cristati rupere silētia galli Murmure quū seuo verberibusqꝫ tonas. Vtqꝫ Asconius libro primo Verrinarū scribit. Omnē scholam ludū dixere romani: ⁊ magistri ludi dicūtur: qui primas litteras docent. Deducere: trahere: attenuare: carminare. Obliquo ferro: hamis quibusdā ferreis in tabula fixis: qd passim videre licet. Olfecisse lucernas: docēdo videlicet pueros. Flaccus. Horatij liber ante pueros. Maroni. Bucolicis. Georgicis Eneidi.

Cadurci

Ludi magister

Ludus

Ascen.

¶ Dij maiorum vmbris. Precatur bona maioribus.i. priscis romanis ⁊ grecis qui preceptores suos nō minus q̄ parentes coluerūt. Ordo est. Dij sup. dent vmbris.i. manibus ⁊ cineribus maiorū scꝫ defunctorū terrā tenuē ⁊ sine pondere.i. leuiorē cyppū: vt dicit Persius.i. mollē sepulturā vt in pace requiescant ⁊ molliter ossa cubēt: credebāt eni gentiles bene esse manibus si leuior ⁊ florida esset sepultura: ⁊ dent crocos.i. flores croci: ⁊ perpetuū ver.i. viriditatē ⁊ amenitatē veris perpetuā in vrna.i. iuxta bustū vbi vrna cinerū cōbustorū recōditur: qui scilicet maiores voluerunt preceptorē esse loco sancti parentis: quia animorū nō corporū: vel loco id ē in veneratione parentis qui omis filio sanctus.i. venerādus ⁊ inuiolabilis esse debet. Achilles magnanimus ille ⁊ formidata tonantis progenies metuens virge id ē flagelli preceptoris sui chironis iustissimi centaurorū: iam tamē grandis effectus cantabat laudes chironis iā in patrijs montibus id est in thessalia que est patria eius: docet em̄ Homerus achillem inter bellicos sudores etiā preceptoris sui ⁊ educatoris chironis: quē centaurorū idem iustissimū predicat: laudem decantasse. Et cui cauda magistri cytharedi.i. chironis centauri: qui inferiorem partem vmbilico tenus equinā habuit: non eliceret tunc risum. q.d. cuilibet eliceret: et tamen achilles eo ꝙ preceptor erat laudauit eū. sed iuuentus id est multitudo iuuenum discipulorū cedit id est percutit ruffum rhetorem illum atqꝫ alios sup. rhetores ⁊ grāmaticos: cedit inquā: queqꝫ id est quēlibet sua id est quā docendam quisqꝫ habet. Rufum dico inquit poeta cedi a iumenta: qui ꝑ arrogātiā et factionē diceret totiēs Ciceronē optimū oratorē: allobroga.i. albogrū more crasse ⁊ inflate loquentē. Sunt em̄ allobroges nō lōge a lugduno burgundiā versus. ¶ Quis gremio ⁊c. Nūc grāmaticorꝫ.i. eorꝫ qui primas litteras docēt: miserrimā ostēdit cōditionē: vt qui parū mercedis ꝓ multis laboribꝰ: ⁊ id quidē nō sine interuētu litis obtineāt. Ordo est. Quis affert gremio.i. in gremiū (q: sedētibus preceptoribꝰ ad gremiū eorꝫ afferūt infantuli p̄ciū scholasticum) Enceladi ⁊ Palemonis docti vtriusqꝫ grāmatici: tantū supple q̄tum labor grammaticus id est litterarius hoc est docendarū litterarū meruit: quasi dicat nemo. Et tamen ipse custos discipuli: qui grece pedagogus dicitur. Acenetus id est proprij boni et non communis amator. premordet id est prius abrodit et diminuit quasi de crustulis et is qui despensat id est dispensator rerum domesticarum diuitis qui credita recipit et debita soluit: frangit priusq̄ pedagogo id est pueri ductori det: sibi aliquid et hoc sup. modico sup. precio quodcunqꝫ est: minus autem est qd grāmaticis datur q̄ sup. sint era id est pretia argentea rhetoris: O palemon peritissime et arrogantissime grammatice cede id est patere te vinci: ⁊ patere aliquid decrescere id est diminui: inde id est de modica mercede tua: non aliter q̄ patiatur supple de precio diminui: institor id est venditor mercenarius: tegetis id est lodicis hiberne.i. qua in hyeme vtimur: est enim densa ex lana linteis inserta: et pro id est cadurci id est veli: niuei.i. albi. dum modo non pereat id est dum aliquid mercedis habeas et eo ꝙ sedisti audiens et docens ab hora medie noctis qua hora nemo existens faber ferrarius cui mos est mane surgere: quia tarde operari non licet. et qua nemo qui docet deducere id est attenuare obliquo ferro id est hamis quibusdam in

tabulis fixis lanā.i.carptor aut carminator lanarū:sedebat.s.tūc:cū tu inciperes.dū modo inq̄ non pereat:olfecisse.i.odoratu ptulisse totidē lucernas.i.lāpadas quas pueri pauperꝝ noctu af ferūt:quot pueri stabant ante te dicētes dictata:cū.i.qñ flaccus.i.liber flacci horatij esset deco lor.i.decoloratus propter fuliginē:ꝛ cum fuligo.i.crassa nigredo ex vapore olei ardentis: here ret maroni nigro.i.libro eius denigrato.

Man.

Rara tamen merces:que cognitione tribuni
Non egeat:sed vos seuas imponite leges:
Ut preceptori verborum regula constet:
Ut legat historias:autores nouerit omnes
Tanq̄ vngues:digitosq̄ suos:vt forte rogatus
Dum petit aut thermas:aut phebi balnea: dicat
Nutricem anchise:nomen patriamq̄ nouerce
Anchemoli:dicat quot acestes vixerit annos:
Quot siculus phrygibus vini donauerit vrnas
Exigite vt mores teneros ceu pollice ducat
Ut si quis cera vultum facit:exigite vt sit
Et pater ipsius cetus:ne turpia ludant:
Ne faciant vicibus:non est leue tot puerorum
Obseruare manus:oculosq̄ in fine trementes.
Hec inquit cures:et quum se verterit annus
Accipe victori populus quot postulat aurum.

¶Tamen ꝛ si ab media nocte labores. Merces:p̄ceptoris.s. Uos discipulorꝫ parentes. Cōstet certa sit:ꝛ cōueniat:quo bene et re[illegible] pueri doceātur.

Therme

Thermas thermeno calefacio.therme calor:caliditas.thermos calid⁹. Inde loca aut aq̄s aut igni calentia lauādi sudādiue vsibus deputata Thermas vocauere:q̄ quidē ī vrbe plures fuerūt. Petit.adit. Balnea phebi.credim⁹ hec ī vrbe fuisse nō extra vrbē: Int⁹in q̄ dū quis vagať sepenumero accidit:vt de aliquo scriptorū obscuro loco interrogeť. Nutricē anchise. Que illa fuerit a null' scriptum est.

Grammatici

solebāt aūt grāmatici hmōi q̄stiones obscure exigere. ꝛ Suetoni⁹ scribit Tyberiū cesarē grāmaticos:q̄d genus hoim p̄cipue appetebat eiusmodi fere q̄stionib⁹ experiri:q̄ mater hecube:q̄d achilli nomē inter v̄gines fuisset:q̄d syrenes cātare sint solite.

Anchemolus

Nouerce Anchemoli. De h̄ Uirgili⁹ li.x.ait. Hinc sthelenū petit:ꝛ rheti de gēte vetusta anchemolū thalamos ausū icestare nouerce: Abien⁹ aūt Seruio referēte scripsit āchemoli nouercā dictā fuisse Casperiā. Acestes:de h̄ Maro li.v.ait:Senioris aceste.i.valde senis.sic em̄ exponēdum est quotiēs absolute poniť. Quot vrnas:quot cados.legiť em̄ li.i.en. Uina bon⁹ q̄ deinde cadis onerarat acestes ꝛc. Exigite.petite. Ceu pollice:tanq̄ digito. Ducat:formet.est aūt metaphora ab cera.q̄ digitis ducitur ad aliquā formā:quā tenerā teneris pueris cōpat. Ne faciāt vicib⁹. Pli.idē ferme admonet.libro em̄.iij.ep̄la ad hispulā de ilius filio sic ait. Jā studia ei⁹ extra limē ,p̄ferēda sūt:iā circūspiciēdus rhetor latin⁹:cui⁹ schole seueritas:pudor: in p̄mis castitas ɔstet ꝛc. In fine.s.libidīs In qua q̄dē oculorꝫ hirqui ꝛ anguli tremere solēt. Cures:sic legiť in antiquo textu.ꝛ ita legēdū est.nō aūt curas. Hec inq̄t cures.inq̄t pueri pr̄ tibi p̄ceptori. Cures hec:videlꝫ vt sis pať ipsius

Ann⁹ vertens

cetus:ne turpia ludāt: Ne faciāt vicib⁹.finito deniq̄ āno mercedē minimā sumes quātula certaturis offerebať. Et quū se v̄terit ann⁹.solaris ann⁹ ꝛ vertēs ꝛ magn⁹ vocať. Uertēs q: dūꝫ ad

Lune vnde

id signū se denuo vertit:exquo digressus ē.pagit cursum suū numero dierū.ccclxv.ꝛ quadrāte. Magnus v̄o habeť ,ppter lunarē annū:qui mensis est.q: luna paulo minus q̄ mēsem ī zodiaci circuitiōe cōsumit. Horꝫ virgili⁹ vtrūq̄ cōplexus: Interea magnū sol circūuoluiť annū: Hic

An

ateius capito:annū circuitū tpis putat dictū.q: veteres An pro circū ponere solebāt.vt an terminū pro circū terminum:ꝛ ambire:pro circūire. Hec ex macro.li.i.sat. Et quū se verterit ann⁹ accipe ꝛc.poete v̄ba sunt. Scribit aūt Macro.li.i.sat.q̄ finito anno mercedes exoluebāt magi

Preceptorum merces

stris.ait em̄ sic de martio. Hoc mēse mercedes exoluebāt magistris quas cōpletus ānus victoribus:q̄d quidē ꝛ Trāquillus ostendit his v̄bis de Claudio loquēs: Nec vllo spectaculi genere cōmunior:aut remissior erat adeo:vt oblatos victorib⁹ aureos prolata sinistra pariter cū vulgo

voce digitisq numeret. Est autem intelligendum q sicut hodieq certaturis premia proponuntur aut ex panno: aut ex moneta aliqua. &c. eodem modo olim agebatur. Victori vero popul9 fauens a prefecto ludorum postulabat illi oblatos aureos dari. quod idem & nunc fieri solet in certaminibus. populum scilicet victori oblata pmia postulare. hinc ludorum prefectus victori ppria manu: vti & Claudius faciebat: oblata munera tradit.

¶ Rara tamen. Eandem rem continuat docens difficilem & exiguam mercedem ex durissimis laboribus: Tamen. i. quis a media nocte doceas: rara sup. est merces que non egeat cognitione tribuni. i. que soluatur sine coactione tribuni. Sed vos parentes. s. discipulorum imponite preceptorib9 seuas. i. magnas & difficiles obseruatu leges: vt regula verborum. i. doctrine constet. i. innotescat preceptori: quia volunt parentes etiam hodie docere preceptores quid doceant. Volunt ergo vt fili9 legat historias: vt nouerit oes auctores tanq vngues & digitos suos vt ipe rogat9 forte. i. a casu dum petit. i. aggreditur intrat aut thermas. i. cameras calidas quas stufas galli vocant: aut balnea phebi illius viri: nisi potius dicam9 thermas esse in domib9: balnea phebi in stagnis aut riuis: a phebo. i. sole calefactis: dicat respondens scz nutricem. i. nomen nutricis anchise: patris enee. & nomen & patriam nouerce anchemoli illius viri: dicat quot annos acestes rex siciliensium quem Virg. seniorem dicit: vixerit: & quot vrnas vini. i. cados vt Virg. eneid. i. dicit siculus. s. acestes donauerit phrygib9. i. troianis que oia in Virg. tanguntur sed non explicantur: sunt aut friuole interrogationes. Et exigite. i. exacte poscite vt preceptor ducat tenera ora mores puerorum: ceu. i. tanq duceret eos pollice: vt. i. quemadmodum quis pollice ducit: si facit vultum. i. effigiem cera. i. de cera vel in cera que pollici obedit. exigite vt preceptor sit: et. i. etiam pater ipsius cetus non solum vt preceptor bonas litteras: sed etiam vt pater bonos mores eos docens: ne videlicet pueri ludant turpia. i. turpiter vel turpes. i. sodomiticos ludos: & ne faciant vicibus. i. vicissim turpitudinem illam: Non est leue. i. facile: obseruare man9 tot puerorum inspiciendo quid agant & contrectent. & oculos trementes in fine. i. inspicere an habeant oculos trementes quod signum est pacte libidinis. Pater aut poti9 poeta irridens inquit o preceptor cures hec: et quum annus se verterit. i. redierit ad idem principium: quia vt dicit Virg. Redit agricolis labor act9 in orbem Atq in se sua per vestigia voluit ann9: hoc est ergo expleto anno: accipe aurum. i. pcium quod populus postulat a prefecto aut tribuno tibi victori. i. votorum compoti: qui in iudicio patrem vicisti: id est sume has curas vt in fine anni si coniuncere poteris patrem habeas eam mercedem quam populus tibi postulauerit a prefecto aut tribuno vt ipse tibi persoluat. Ascen.

¶ Argumentum satyre Octaue.

Nobilis octaua propria virtute vocatur.

Satyra Octaua.

Temmata quid faciunt quid prodest pontice longo
Sanguine censeri: pictosq ostendere vultus
Maiorum: et stantes in curribus emilianos:
Et curios iam dimidios: nasumq minorem
Coruini: et galbam auriculis nasoq carentem

Temmata quid faciunt: Illos arguit psertim ponticum qui maiorum virtutibus se iactant. Cum ipsi ignaui sint. Itaq consulit eis. Vt virtutem ipsam viribus totis amplecti conent hoc enim modo vere nobiles et generosi fient. Nam genus & proauos et que non fecimus ipi vix ea nostra voco inquit Vlyxes contra aiacem libro. xiij. met. Nasonis. Tulli9 item contra Salust. ita scribit. Satius est tamen meis gestis florere: q maiorum opinione niti: & ita viuere vt ego sim posteris meis nobilitatis initium et virtutis exemplum. Et Seneca epistola. xliiij. ait. Non facit nobilem atrium plenum imaginibus: nemo in nostram gloriam vixit. Neq quod ante nos fuit nostrum est: animus facit nobilem. Quis est generosus: ad virtutem bene ab natura compositus. Stemmata: dicuntur stemmata corone & ornamenta. Dicuntur item linee seu ramusculi: Man. Nobilis Generosus Stemmata

quos in genere faciũt.quũ gradus cognationũ partiũtur vtputa ille filius:ille pater:ille auus.
ille proauus:ille abauus:ille atauus:ille tritauus. Persius satyra tertia. Stemmate ꝙ tusco ra
mũ millesime ducis. Et Suetoni⁹ de Galba scribit.ꝙ impator etiã stẽmata in atrio ꝓposuerat:
quo paternã originẽ ad iouẽ:maternã ad pasiphaen referret. Martia.itẽ lib.iiij.ad posthumũ.
Atria pisonũ stabãt cũ stẽmate toto. Seneca quoqꝫ epistola.xliiij.inqt. siquid est aliud boni in

Philosophia

Phia hoc est ꝙ stemma nõ inspicit. Platonẽ nõ accepit nobilẽ phia:sed fecit. Longo:antiquo.
Censeri:iudicari. Pictosqꝫ ostẽdere vultus maiorũ. Plini⁹ in ꝑncipio libri.xxxv.hec ait. Aliter
apud maiores in atrijs hec erãt q̃ spectarẽtur:nõ signa externoꝝ artificũ nec era aut marmora
Expressi cera vultus singulis disponebãtur armarijs:vt essent imagines.q̃ comitarẽt̃ gẽtilitia
funera semperqꝫ defuncto aliquo totus aderat familie eius:qui vnq̃ fuerat populus. Stemma

Imagines in atrijs

ta vero lineis discurrebãt ad imagines pictas:tabulis vero codicibus implebãtur ⁊ monumẽ-
tis rerũ in magistratu gestarũ:alie in foribus ⁊ circa limina animoꝝ ingentiũ imagines erant
affixis hostiũ spolijs:que nec emptori refringere liceret:que etiã dominis mutatis dom⁹ orna-
menta erant:hec ille. Paulo tamẽ superius ita scribit. Imaginũ quidẽ pictura q̃ maxime simi-
les in euũ propagabantur figure:qđ in toto exoleuit.⁊c. Et stãtes in curribus emilianos.i.triũ
phales viros. Nã paulus emilius fili⁹ eius qui apud cãnas cecidit de ligurijs triũphauit. Per-
sen regẽ macedonũ apud samathracas cepit:in triũphũqꝫ duxit. Eiusdẽ pauli filius Scipio emi
lianus a scipionis aphricani filio adoptatus Carthaginẽ intra sex menses deleuit. Numantiam

Paul⁹ emilius

in hyspania vicit:hec ⁊ plura Plinius de viris illustrib⁹. In curribus:de statuis ⁊ curribus triũ

Scipio minor

phalibus legito Pli.li.xxxiiij. Nos etiã diximꝰ saty.vij.ibi. Stat currus aheneus.⁊c. Curios le-

Ualerius Coruinus

gito in sat.ij. Dimidios:id aũt longã ꝓpter antiquitatẽ. Coruini. Ualeri⁹ coruinus tribun⁹ mili-
tũ aduersus ingentẽ gallũ prouocatorẽ solus territis oĩbus processit. Coru⁹ ab ortu solis galee
eius insedit:⁊ inter pugnãdũ ora oculosqꝫ galli verberauit hoste victo Ualeri⁹ Coruinus dict⁹
est:auctor est Pli. Nasum minorẽ:fractũ intelligit ob vetustatẽ. Galbã. Neroni galba successit

Galba

nullo gradu cõtingẽs cesarũ domũ. Sed haud dubie nobilissimus.magnaqꝫ ⁊ vetere prosapia:
vt qui statuarũ titulus pronepotẽ se. Q. Catuli capitolini semp ascripserit:impator vero etiã stẽ
ma in atrio ꝓposuerit:quo paternã originẽ ad iouẽ maternã ad pasiphaen minois vxorẽ refer-
ret:familiã illustrauit Seruius galba cõsularis tẽpoꝝ suoꝝ eloquẽtissim⁹:hec Trãquillus.

Ascen.

Temmata quid faciũt ⁊c. In hac octaua satyra reprehẽdit poeta ponticũ ⁊ eius
similes de nobilitate generis gloriantes cũ ipsi ignobiliter.i.turpiter viuãt:ta
metsi sola virtus vere nobilẽ faciat: Arguit aũt in principio eos qui vt nobilita
tẽ generis ostentẽt:ꝓponũt stẽmata.i.protractiones lineaꝝ cũ inscriptiõe no
minũ ⁊ ꝓpriorũ et appellatiuorũ oĩm ab vna radice descẽdentiũ sicut arborẽ cõ
sanguinitatis canonũ studiosi sibi cũ appellatiuis noĩbus describũt. Quõ si q̃s
ꝑ exẽplo stẽma ꝑmi regis albanorũ describere velit:ponat pro radice saturnũ:⁊ ꝓducat lineã
paternã sic. Saturn⁹ iouẽ genuit iuppit̃ dardanũ ⁊ venerẽ:dardan⁹ erichthoniũ: erichthoni⁹
troem:tros assaracũ:assaracus capim:capis anchisen.anchises ⁊ ven⁹ eneã. Maternã sic. Sa
turnus faunũ genuit:faun⁹ picũ.picus latinũ.latinus lauiniã:ex qua eneas ascaniũ ꝭm quosdã
primũ albanoꝝ regẽ ⁊c.huiusmõi aũt origines ⁊ ꝓpagationes:alij solis noĩbus ⁊ ꝑ lineas con
nexis describebãt:alij etiã statuas ex cera cõficiebãt:vt ex plinio per Mancinellũ accepisti et
vt declarabo in principio sequẽtis ꝑticule. Quia tñ stẽma proprie corona dicit̃:vult Calderinus
stẽma solũmodo ob aliqđ insigne facinus quauis corona aut nautica aut ciuica aut murali aut
laurea ⁊c.coronatorũ esse:nã nõ oĩm ꝓgenierũ stẽmata erant. ¶ Ordo est. O pontice quid stem
mata faciũt ad nobilitatẽ sup.verã? q.d.nihil. Quid prodest censeri.i.recenseri aut in lustris dũ
census disquirit̃ memorari longo sanguine.i.longe sumpta origine. Et quid prodest ostendere
vultus.i.effigies maiorũ suorũ pictos in foribus domuũ publicarũ aut priuatarum aut ex cera
formatos et postea coloratos:et quid prodest ostendere emilianos cuiusmodi erant scipiones
stantes:in sculptura scꝫ:in curribus triũphalibus videlꝫ. Et quid prodest ostẽdere curios id ẽ
maiores suos de gente curiorũ:iam dimidios id est ꝓ dimidio sui dirutos et vetustate exesos:
⁊ nasum minorẽ.i.vento ⁊ pluuia aut edacitate tp̃is imminutũ ⁊ attritum: Coruini scilicꝫ valerij:a
coruo agnominati: ⁊ quid prodest ostendere galbã qui neroni successerat vel potius aliquẽ ex
maioribus illius carentẽ auriculis ⁊ naso.i.cuius statua antiquissima auriculis ⁊ naso ex vetu-
state mutilata erat. Gloriosuꝫ aũt erat habere in genere suo antiq̃ssimos viros nobiles:⁊ ideo
pulchrũ erat ꝙ statue eorũ iam cõsumi ceperant ex antiquitate. Unde Horatius vt mecenatis

nobilitatē vno verbo exprimeret dicit in principio carminū. Mecenas atauis edite regibꝰ. Et Virg. li. vij. de regia pici sic dicit. Quin etiā veterū effigies ex ordine auorū Antiqua ex cedro: italusq; paterq; sabinꝰ Vitisator curuā fuās sub imagine falcē Saturnusq; senex ianiq; bifrōtis imago Vestibulo astabāt: altiq; ab origine reges Martia q̄ ob patriā pugnādo vulnera passi.

Quis fructus generis tabula iactare capaci
Famosos equitum cum dictatore magistros:
Si coram lepidis male viuitur? effigies quo
Tot bellatorum: si luditur alea pernox
Ante numantinos? si dormire incipis ortu
Luciferi: quo signa duces ⁊ castra mouebant?
Cur allobrogicis ⁊ magna gaudeat ara
Natus in herculeo fabius lare: si cupidus: si
Vanus: et euganea quātūuis mollior agna?
Si tenerum attritus catinensi pumice lumbum
Squallentes producit auos: emptorq; veneni
Frangenda miseram funestat imagine gētem?
Tota licet veteres exornent vndiq; cere
Atria: nobilitas est sola atq; vnica virtus.
Paulus: vel cossus: vel drusus moribus esto
Hos ante effigies maiorum pone tuorum.
Precedant ipsas illi te consule virgas.

¶ Generis: genus triplicem si gnificationē habz. Est genus. i. patria: origo: sanguis. Quo mō est illud. Unde genus ducis. Est itē genus sub quo multa similia ex eodē descendentia continent: vt animal genus. etiā hoc modo piscis: equus: animalia sunt: sed horū omniū genus animal. Est tertiū illud genus quo cuiuslibet rei qualitas indicat: si dicas cuiꝰ generis vestis. ⁊c. Auctor ē Victorinꝰ in rhet. Tabula capaci: dixímus ex Plinio ꝙ tabule codicibus implebantur et monumētis rerū in magistratu gestarū. Dixímus itē ꝙ expressi cera vultꝰ singulis disponebātur armarijs. ⁊c. Famosos equitū magistros. i. illustres. Pliniꝰ li. vi. epl'a ad Triariū sic. Impense petis vt causam agā pertinētem ad curā tuā pulchrā alioquin ⁊ famosam: faciam sed nō gratis. ⁊c. Apuleius li. ix. hic vxorē generosam ⁊ eximia famositate preditā mira custodela munitam domi sue ꝙ̄ cautissime cohibebat. Idem paulo inferius sic ait. atq; hac ipsa potissima famosa castitate et insignis tutele nimietate instinctꝰ atq; inflāmatꝰ. ⁊c. Libro aūt. x. sic. Tūc thessaliā etiā accesserat nobilissimas feras ⁊ famosos inde gladiatores cōparaturꝰ. Libro vero. xi. sic. At ille vir alioqn grauis ⁊ sobrie religionis obseruatione famosus. ⁊c. Patet ijs igit famosum etiā illustrē denotare contra illoꝝ opinionē q̄ tātūmō infamē significare scripserūt. Ut illud plauti. Qui etiā me miseꝝ famosum flagitijs suis. Et Salust. illō. largitionē famosam īpudētēq;. Equitū magistros: quales tribuni celerū apō reges tales ferme apō dictatores magistri eqtū. fuere nā eis sūma ptās i eqtes erat Dictatoribꝰ vero qbꝰ semp addebātur sūma ptās ⁊ ius in populū Vegetius aūt lib. ij. ca. ix. sic ait. Sed legati imꝑatoribꝰ ex cōsulibꝰ ad exercitꝰ mittebātur quibꝰ legiones ⁊ auxilia vniuersa obtēperabāt in ordinatione pacis vel necessitate belloꝝ in quorū loco nūc illustres viros constat magistros militū substitutos a quibus nō tm̄ bine legiones sed etiā plures numero gubernabantur: hec ille. Ubi etiā aduertēdū ꝙ sicuti Juuenalis ait famosos magistros equitū ita vegetius illustres viros magistros militū dixit. Si corā lepidis. Caper sic ait Corā illo dicendū est nō palā illo: nā palā ad multos refertur: hec Caper. Priscianꝰ aūt li. xiiij sic scribit. sed Coram magis ad personas palā ad omnia accipitur. priscianꝰ igit lōge meliꝰ ꝙ̄ caper inqt: qō quidē Juuenalis sic ostendit. ⁊ sat. xi. dicens. Et corā dominis cōsumitur. itē Corā alijs Horatius satyra quarta. Corāve quibuslibet. Seneca epistola. xi Coraꝫ pluribus erubuit. Lepidis: probis viris: qualis fuit Emiliꝰ lepidꝰ: q̄ puer etiā ꝑgressus in aciē hostē interemit ciuem seruauit qua de re ei in capitolio statua bullata ⁊ incincta pretexta senatus cōsulto posita fuit. Auctor est Valeriꝰ li. iij. de indole capite pmo. Dixímꝰ ⁊ alia de eodē in sat. vi. ibi. s. Dicite vos neptes lepidi. Ut li. xlvij. Epitomatis Liuij legit. M. emiliꝰ lepidꝰ pōtifex maximꝰ fuit: fuit ⁊ pnceps senatꝰ lectus.

Man/ Genus

Coram Palam

Si coram lepidis.i.coram statuis proborum virũ:qualis fuit lepidus.Quo ad q̃d. Si ludit alea
pnox:sensus est q̃d tibi prosunt maiorum imagines si nocte tota ludit alea? Vel si etiã econtrario
Pernox
ante solis occasum:dormire incipis:quo tpe sepe numero castra mouebãt duces. Pernox nocte
tota vigil. Ante numãtinos ortus luciferi.i.ante solis occasum: posuit em̃ luciferum pro he
Lucifer phos
spero:pꝑterea numãtinos addidit ortus:vt hesperũ designaret. Nam stella veneris.phosphoros
phoros
ros grece lucifer latine dr̃.quũ antegreditur solẽ.quum subsequit aũt hesperos:qd Cicero in li
bro de.n.d.ita docuit.& Pli.lib.ij.c.viij.de venere sic ait. Preueniẽs quippe & ante matutinum
Vesper
exoriens luciferi nomẽ accipit:vt sol alter:Contra ab occasu refulgẽs nuncupat Vesper proro
gans lucẽ vicem ve Joui reddens. Numãtinos ortus.i.hispanos:nam vt scribit Mela vrbium
Numantia
de Mediterraneis in Terraconensi hispania clarissime fuerũt. Pallãtia & Numãtia.vtq̃ Pto
lemeus scribit li.ij. Occidentale latus Terraconẽsis ab occiduo alluitur oceano.Cũ itaq̃ ad oc
cidentẽ esset Numãtia:hesperi ortus numãtinos poeta appellauit.De numãtia aũt plurima di
ximus in Hora.lib.ij.ode vero.xij.Quo signa duces & castra mouebãt.q sub occasum solis se
Ciceronis
pe id fieret pluribus in locis & passim legitur. Presertim libro.xv.eplãrum Ciceronis.ea q̃dẽ epi
Imperato
stola:que incipit. Sũma tua auctoritas fecit. Ubi cicero impator.M.Catoni scribẽs inter plu
ris astutia
rima sic ait.Quũq̃ me discedere ab eo mõte.s.Amano:simulassem & alias partes Cilicie petere
abessemq̃ ab amano iter vnius diei & castra apud epiphaneã fecissem ad.iiij.idus octobris quũ
q̃ aduesperasceret expedito exercitu ita noctu iter feci.vt ad.iij.idus octobris quum lucesce
ret in amanũ ascenderẽ distributisq̃ cohortibus & auxilijs &c.plerosq̃ nec opinãtis oppressimus
Crassus
q̃ occisi captiq̃ sũt &c.Et frontinus li.i.Strategematon capite vero q̃nto sic ait.Cneus fonteius
Fonteius
crassus in hispania cũ tribus milibus hoim pdatum pfectus:ad hasdrubalẽ & ad primos tm̃ ordi
Jugurtha
nes relato cõsiliõ.Incipiente nocte quo tpe minime expectabat p hostium stationes prorupit.
Idem frontinus lib.ij.c.i.sic inquit.Jugurthã aũt cõstat memorem virtutis romanorum.semp i
clinato die cõmittere plia solitum:vt si fugarent sui oportunã noctẽ haberẽt ad delitescendum.
Hmõi aũt exẽpla innumera sunt.Quapropter ante Numãtinos ortus luciferi.i.anteq̃ hesperus
oriatur exponẽdũ est:vt ante etiã diximus.Quicũq̃ igitur hoc pacto nõ intelligeret maximo esse
in errore quis dubitet.Cur allobrogicis:oñdit hic vitiosos maiorũ laudibus gestis:& imagini
bus gaudere minime posse:nec vllo pacto nobiles esse.qm̃ sola virtus nobiles efficit. Allobrogicis
i.titulis suorum maiorũ.sunt aũt allobroges in gallia vt patuit sat.vij.Valerius aũt lib.vi.De mu
Fabius allo
tatione morum scribit.q Fabius maximus gallica victoria cognomẽ allobrogi sibimet ac posteris pe
brogus
perit.Cuius adolescentia fuerat valde infamis:sed nihil eodẽ sene ornatius aut speciosus illo se
culo romana ciuitas habuit. Sed tertio li.c.v.scribit q pdicti.Q.Fabij maximi allobrogi filius
Q.Fabius maximus iam pditam luxuria vitam egit.q ei.Q.Põpeius ptor vrbanus paternis
bonis interdixit.ergo quẽ nimia pris indulgẽtia heredem reliquerat publica seueritas exhere
Herculis ara
dauit. Magna ara.suo numi hercules instituit arã:que maxima apud põtifices habebat.quum
Nicostrtaa
sit ex Nicostrata euãdri matre.que ab vaticinio carmẽtis dicta est imortalem cõperisset. auctor
est Solinus.pterea Macro.li.iij.sat.scribit.Rome Victoris Herculis aras duas fuisse. Unã
ad portã tergeminã.alterã in foro Boario.Victor aũt Hercules dictus est q omne aialium ge
Fabia gens
nus vicerit.hinc Maro.lib.viij.ait.hec inquit limina victor alcides subijt.Herculeo lare. Her
culea domo.Quid.li.ij.fast.Fabie gentis auctorem Herculẽ ostendit his vsibus.Ut tamẽ her
Euganei
culee supessent semina gentis.Credibile est ipsos cõsuluisse deos. Euganea agna.Plinius
Verana
lib.iij.c.xx.scribit Euganeorum oppidum eẽ Veronã.que quidẽ vrbs distat a patauio Milibus
Eugenia
passuum.l.Capite vero sequẽti de gẽtibus alpinis scribit idẽ:q Euganee gẽtis oppida.xxxiiij.
Euganei
Cato enumerabat.Et paulo inferius ait.Graiarum alpium incolas prestantesq̃ genere euga
Lanarum
neos inde tracto nomine:q eugenia nobilitas dicit:eugenes generosus.Liuius aũt in princi
Nobilitas
pio ait:q euganei inter mare alpesq̃ incolebant:quo tpe antenor in intimum maris adriatici
Altinates
sinum:venit.Euganea.agna:ad oues altinates respexit.que mollicie lane laudãtur.Columella
oues
em̃ lib.viij.sic de ouibus emendis.Generis eximij calabras appulasq̃ milites nostri existima
Altinũ opi.
bãt:earumq̃ optimas tarentinas:Nunc gallice preciosiores habẽtur earumq̃ precipue altina
tes.vt autem Strabo lib.v.ait Altinũ in palude positum est.similẽ rhauenne situm habẽs.Pli
Lumbi
nius etiã Altinũ in Venetia ponit.Et strabo lib.v.Patauinos pãnos laudauit.Martia.quoq̃
Catina
ait li.xiiij.Velleribus primis Appulia prima secundis.Nobilis.altinũ tertia laudat ouis.Tene
Etna
rum.i.lasciuum:in lumbis em̃ libidinis est sedes:Hinc ait psius.Quum carmina lumbũ intrãt.
Attritus.attritũ habens corpus & membra. Catinensi pumice.i.etneo.etna em̃ mons iminet.

Catine oppido ab ipa distans stadijs.lxxx.ab etne aūt Crateribꝰ petre liquefacte cū riuis igneis in agrū catinensiū deferebātur:qđ Strabo.li.vi.edocet. Et Pli.li.xxxvi.scribit:ꝙ ij pumices q̄ sunt in vsu corpoꝝ leuigandoꝝ feminis iaȝ quidē ꝛ viris:atq̧ vt ait catullus liberis laudatissimi sunt in Melo.ꝛ eolijs insulis. Squalētes auos:auoꝝ imagines squalidas:sic eñ sunt natura ipa.Producat ita legit in antiquissimo textu.Producat.i.palā ducat.atq̧ ondit glorie cā. Imagine.sue.s.stature.Funestat inqnat.Ueteres cere.ceree imagines veteres.De qbꝰ superius in hac satyra dictū est. Uirtꝰ de hac latiꝰ dictū est in pncipio boꝝ cōmentarioꝝ.et Cice.li. ix.eplarū Dolobelle scribēs ait: Nihil est eñ mihi crede ṽtute formosiꝰ:nihil pulchrius: nihil amabiliꝰ.Et in li.de.n.d.sic.ppt ṽtutē eñ iure laudamur:ꝛ in ṽtute iure gloriamur. Hinc etiaȝ in oratione pro.L.cornelio idē de carthaginēsibus ait ita.Undiq̧ fortiores viros asciuerūt:et boim ignobiliū virtutē psepe nobilitatis inertie ptulerūt.Libro ṽo scđo of.de virtute ait.Uirtus ois in tribꝰ rebꝰ fere vertit.Quartū vna est in .pspiciendo qđ in quaq̧ re veruȝ sincerūq̧ sit altera cohibere motꝰ animi turbatos appetitionesq̧ obediētes efficere rōni:Tertia his quibꝰ ɔgregamur:vti moderate ꝛ sciēter. Diximus et plura in sat.i.ibi.s.Ut colitur pax atq̧ fides victoria virtus.Idem Cice.li.ij.rhe.ait.Uirtꝰ est aī habitꝰ:nature mō atq̧ rōni ɔsentaneus. habitus ṽo:vt idē scribit lib.i.rhe.Est animi ꝛ corpis cōstans ꝛ absoluta aliqua in re pfectio.Paulus:pauli similis:ꝛ sic cossi aut Drusi:ij eñ virtute pditi fuerūt.Cōsulit itaq̧:vt virtutē assequatur.Mos.s.mores .pbos.vnde Pliniꝰ li.v.eplaruȝ ait.Inuenio aūt apud sapiētis:honestissimū esse maiorū vestigia sequi si modo recto itinere .pcesserint.Illi.mores videlicet. Te cōsule virgas.Duodecim erāt lictores.i.ministri q̄ cuȝ fascibꝰ virgarū securim cuiq̧ consulū preferebāt. Atq̧ cōsuluȝ insignia erāt duodecim fasces:ita ptoꝝ ac presidū sex tantū. Lictor autē ab ligando dictus:ꝙ quū magistratꝰ populi romani virgis quēpiā ṽberari iussissent.crura eiꝰ.ꝛ manꝰ ligari vinciriq̧ a viatore solita sint.Isq̧ q̄ ex collegio viatoꝝ officiū ligādi haberet.lictor sit appellatꝰ.ita Ualgiꝰ dixit.De lictore vt refert Gelliꝰ li.xi.c.iij.Plutarchꝰ aūt in .pblematis sic ait. Quid est:ꝙ ptoꝝ virge securibꝰ alligate pferūtur: an signū est:nō oportere magistratus iracūdiā prōptā ac dissolutā esse.an virgarū dissolutio mora ꝛ tarditate irā frāgit ꝛ impetū moderatur.Sed malitia qm̄ ptim medicabilis est:ptiȝ curari nō pōt.Uirge qđ mutari pōt corrigunt Secures aūt qđ emendari non potest abscindūt.Hec ille.Uirge tñ ille magistratuū.ex betula arbore fiebant.que eximio est candore:ꝛ tenuitate:vt scribit Plinius.

Pumices
Uirtus
Habitus
Lictores
Lictor
Secures
Uirge lictorū

¶ Quis fructus generis tabula ꝛc.Eandē rē cōtinuat: vt tamē scias lector quid per tabulā significet leges per mancinellū ex Plinio recitata:q̄ si legisti quidē sed nō intellexisti: hoc tibi volūt.Ueteres romani vt ad maiorū vestigia quotidie cohortarent:,pposuerāt oculis suis illorū insignia hoc modo:in atrijs quas galli salas vocāt erāt q̄dā armaria.i.variarū rerū repositoria seu locatoria(cogor fere barbarus esse vt intelligar)in q̄bus disponebant vultus egregioꝝ viroꝝ sue cuiusq̧ familie expressi cera:qui dū quis mortuꝰ erat circū funꝰ ponebant: vt tota familia.i.oēs q̄ de domo illa vnq̄ egregij prodierāt cōspicerent:iuxta aūt armaria in parietibus erant stēmata.i.ramusculi ab radice primi nobilis in illa domo discurrentes ad imagines oīm nobiliū ab illo descendentiū illic pictoꝝ:ad quas imagines erāt tabule formate in formā tabularū ceratarū in quibus infantuli scribere discūt vbi cartharū abundantia nō est:ee aūt tabule erāt capaces ita ꝙ codices.i.vt vulgus vocat rotulas continerēt ꝛ monumenta.i.scripta ad eternā memoriā eoꝝ que ij quorū erāt in magistratu gesserāt.in ianuis aūt ꝛ circū valuas erāt imagines ingentiū aīorū qui aliqua bella egregia gesserāt:et spolia exuuiasq̧ hostiū retulerāt que q̄dē spolia affigebant limitibꝰ ꝛ fornicibus ac valuis eo pacto vt ne alieno q̄dē dn̄o qui eas edes emerit ea deponere liceat .de quibus spolijs dicit Uerg.cōtinue ad ea que in superiore pticula recitauimus sic Multaq̧ preterea sacris in postibꝰ arma Captiui pendēt currus curueq̧ secures Et criste capitū:ꝛ portarū igētia claustra spiculaq̧ clypeiq̧ ereptaq̧ rostra carinis ꝛc. Ordo textus nostri est.Quis fructus.i.que vtilitas sup. est iactare.i.ad iactantiā ostētare in tabula capaci.i.valde ampla largā scripturā capiēte:famosos.i.gloriosos ꝛ maxime fame:et hoc q̄dem hic in bonaȝ partem.magistros equitū quos capitaneos vulgus vocat:cum dictatore qui summus erat magistratus nō ordinarie sed pro tempore creatus:qui nō vt cōsul cum patribus quid faciendū esset cōsultabat:sed dictabat.i.ex sentētia sua pronunciabat quicq̄d volebat: nec erat ius ab eo prouocandi .Quis fructus inquaȝ est ostentare maiores summos magistratus gessisse:si male viuitur ab ostentātibus scȝ:corā lepidis id est illic vbi imagines lepidorū id est optimorū virorū quales lepidi fuerunt depicte erant;q.d.nullus.et quo.i.ad quid valet iactare

Ascen.

tot effigies bellatorū:martia qui ob patriā pugnando vulnera passi: si alea.i.ludus alearū pernox.i.totā noctē durans:luditur.i.exercet̄ ante numātinos.i.victores numātie ciuitatis hispanie:quā scipio expugnauit ꝗ ob id numantinus dictus est. Et si talis ostentator ⁊ aleator postꝙ̄ totā noctē fere lusisti.incipis dormire ortu luciferi.i.oriente lucifero: quo oriente vel in cuius ortu duces romani mouebant signa.i.vexilla et castra:hec est vera lectio quā Calderinus vir nimirū argutissimus et optime de litteris meritus:licet aliquādo dormitasse notet̄ nobis approbat.quapropter miror cur Mancinellus ab eo discesserit. Tametsi eñ nō oīno dissona sunt que adducit:verisimilior tñ est calderini sentētia. Verū quidē est ꝙ lucifer dictus sit phosphoros grece:⁊ ꝙ numātia ciuitas hispanie sit:adde si vis ꝙ etiā hesperus lucifer quodāmodo dici potest:nō solū q: idē est astrum:verum etiā q: vtroqꝫ tpe lucem fert:sed matutino affert. vesptino aufert. Unde ferre licet raro pro auferre ponit̄.vt ī bucolico. Oia fert etas animū qꝫ ⁊c.⁊ ita si luciferū dicere voluisset ꝙ lucē auferret:nihil tñ ꝓcederet:q: sensus nō ē ꝙ incipiat aleator dormire vbi totā noctē luserit vesperi sed summo mane sub lucē. Preterea quales ortus mihi pones in hesperia hoc est occidente? quō luciferum vespi orientē dices cuꝫ iam vicinꝰ occasui sit? Adhoc ꝗs luciferū vnꝙ̄ dixit ꝙ lucē auferat licet ferre ꝓ auferre ꝑ apheresim dicat̄:sꝫ hoc purgant si nō potiꝰ inuertūt dicētes luciferū ꝓ hespero poni:fateor quidē quosdā ṗmo eneid. Reuocato sanguine teucri:teucrū pro dardano putare poni:sed si mihi eēt hic de ea re disputandi locꝰ dicerē:nec illic teucrū pro dardano:nec alibi philomelā pro progne nec alia ꝓ alijs vt dicūtur poni:sed pro se.nā vult sanguinē teucri reuocari.i.aboleri vt et creta oriūdū:⁊ dardani genus et italia oriundū exaltari. Reuocamꝰ eñ florentes dū eos ad abolitionē vocamꝰ. Sed ad institutū nostrum:licet aliqui duces romani ceperint castra mouere cum hesperi occasu qñ scilicet aut opportunitas aut necessitas interueniēs cōsuluit:tñ aduētante luce cōsuetius est ea moueri. Preterea ꝗs neget vitupabilius eē cū lucifero oriente ꝙ̄ cū hespero occidente incipe dormire? Nō est ergo opus accipe luciferū pro hespero:⁊ ortū pro occasu cū in ꝓpria significatiōe verior sit sentētia. Cur fabius.i.aliquis fabiorū natus in lare herculeo id est in familia que herculē se auctoreꝫ habere profitetur gaudeat allobrogicis sup.titulis ⁊ appellationibus quas fabius emēdatis et quo allobrogas viderat moribus assumpsit:se allobrogū appellans:quas filius eius ob turpes mores merito amiserat:⁊ cur gaudeat magna ara herculis id est pōtificatu ad magnam arā herculis:vel gloria que ex eo fabiorū familie oriebatur ꝙ ab eo scꝫ hercule genus ducerent cuiꝰ maxima rome ara venerabatur:cur inquā gaudeat talibus:si ipe existēs cupidus id est auarus:si vanus.i.mendax et sine fidei cōstantia:et mollior quantūvis agna euganea id est oue altina qua nihil imbellius:cū hercule nil fuerit bellicosius:et si attritus lumbum tenerum id est mollē et delicatum ac libidinosum id est habēs eum attritum:est enim greca figura: pumice id est lapide cauernoso quo membrane ⁊ cutes leuigantur et poliuntur:cathinēsi id est ethneo id est qualē ethna mons sicilie sepe euomit:moris est epitheta rebus dare a locis in quibus plurime ⁊ optime sunt:vt hiblee apes:tyria purpura:indici vniones ⁊c.producat id ē porro ducat et exponat oculis mortaliū ad ostentationē auos id est imagines auorū squalētes id est situ ⁊ squalore victas:quia vt prius dixi que quisqꝫ amat ea potissimū colit:quia ergo talis non vult imitari mores maiorum suorū derelinqut imagines eorū squalidas:et si ipse emptor veneni:quo suos necet:funestat id est incestat et quasi funere cōtaminat:imagine sup.sua:frangēda id est dirumpenda et non cum alijs ponenda:et ita quasi mortua inter viuentes vnde quodam modo quasi presenti semper cadauere funestam facit:miseram gentē id est progeniem suam dignam miseratione cū ei imputandū non sit si malos habeat nepotes quibus optimis moribus egregie preluxerit. Miserū fere in bonam partem accipimus:nec de malo miserum dicimus. Licet igitur id est quāuis veteres cere id ē antiquissime imagines ex cera in armarijs vt dixit Plinius disposite:exornēt tota atria:tamē sup.sola atqꝫ vnica virtus est nobilitas:vel nobilitas est sola atqꝫ vnica virtus.i.nihil dici potest vera nobilitas:nisi ipsa virtus. Et ideo esto moribus id est similitudine morū paulus vel cossus vel drusus.i.similis optimoꝝ virorum cuiusmodi illi fuerūt:⁊ pone hos mores tuos bonos ꝗbus alicuius illoꝝ similis es: ante effigies maioꝝ tuorum.i.reputa te potius nobilē:q: tales mores habes:ꝙ̄ q: tales pentes ⁊ maiores. Illi scꝫ boni mores ꝓcedant.i.ꝓferant̄ ꝗ̄tum ad hoc quod est effici nobilem ipsas virgas.i.fasces virgarum quos lictores ferebant:te sup.existente cōsule.i.nō te tam reputabis nobilē ꝙ generosos habeas parentes aut amplos gessisti honores seu magistratus:ꝙ̄ ꝙ spectatos obtineas laudatissimi cuiusqꝫ mores:vt in sequentibus prosequitur dicens.

Prima mihi debes animi bona:sanctus haberi
Justicieq; tenax factis dictisq; mereris.
Agnosco procerem:salue getulice:seu tu
Syllanus quocunq; alio de sanguine rarus
Ciuis ⁊ egregius patrie contingis ouanti
Exclamare libet populus quod clamat osiri.
Inuento: quis enim generosum dixerit hunc:qui
Indignus genere est:preclaro nomine tantum
Insignis?nanum cuiusdam atlanta vocamus
Ethyopem cignū:paruā extortamq; puellam
Europen:canibus pigris scabieq; vetusta
Leuibus ⁊ sicce lambentibus ora lucerne
Nomen erit tigris pardus:leo si quid adhuc est
Quod fremit in terris violentius.ergo cauebis
Et metues ne tu sis creticus aut camerinus
His ego quē monui?Tecū est mihi sermo rubelli
Plance:tumes alto drusorum sanguine:tanq̄
Feceris ipse aliquid propter quod nobilis esses
Ut te conciperet que sanguine fulget iuli:
Non que ventoso conducta sub aggere texit.
Uos humiles inquis vulgi pars vltima nostri
Quorum nemo queat patriam mōstrare parētis
Ast ego cecropides:viuas ⁊ originis huius
Gaudia longa feras:tamen ima plebe quiritem
Facundum inuenies:solet hic defendere causas
Nobilis indocti:veniet de plebe togata
Qui iuris nodos:⁊ legum enigmata soluat.
Hic petit euphraten iuuenis domitiq; bataui
Custodes aquilas armis industrius.at tu
Nil nisi cecropides:trūcoq; simillimus herme
Nullo quippe alio vincis discrimine:q̄ q̄
Illi marmoreum caput est:tua viuit imago.

¶Prima ꝓ primū. Animi bona:prudētiā:iusticiā:fortitudinē tēperantiā:alia em̄ sūt corporis bona:vt velocitas:vires: dignitas valitudo.alia sūt rerū externarū.q̄ quidē casu:aut fortūa accidere pn̄t:vt gen⁹ edificatio: diuitie ptātes:glia:ciuitas amicitie.⁊ q̄ hmōi sūt. Sanct⁹ haberi ordo ē.Mereris sup.si tibi erūt aī bona factis ⁊ dict; haberi sanctus. Justicieq; tenax.⁊c.Phs lib.v.ethi.ait:q; ꝓuerbio dicere cōsueuim⁹.Justicia in se v̄tutes ꝯtinet oēs.⁊ Cice.li.ij.of.sic fundamentū em̄ ꝑpetue cōmendationis ⁊ fame est iusticia sine qua nihil pōt eē laudabile:⁊ li.ij.rhe. ita scribit.Justicia est hitus animi.cōi vtilitate cōseruata suam cuiq; tribuēs dignitatē.ei⁹ initium est a natura ꝑfectū. Factis dictisq;.Phs lib.iiij.eth.inquit. Qualis est vnusquisq;:talia tā dicit q̄ agit. Agnosco ꝓcerē.sensus ē q; poeta vidēs nobilē virū ⁊ ciuē aliquē egregium exclamabit leticie cā.vti egyptij faciebāt inuēto api boue luctū deponentes.Si tn̄ viderit degenerē aliquē.generosū nullo pacto appellabit.Procerē.i.virū egregiū ꝓceres em̄ p̄ncipes ciuitatis dicūtur.qꝛ eminēt in ea.sicut in edificijs mutili q̄dā.hoc ē capita trabiuz.q̄ ꝓceres noiant̄.Getulice tanq̄ getulos vicerit Getulicū appellauit ꝓcerez illū. Syllan⁹. is q̄dē nobilis fuit.Suetoni⁹ em̄ in claudio ait.Triūphalia ornamēta Syllano filie sue spōso nōdū puberi d̄dit.ide subdit Octauiā Neroni p̄uigno dedisse ante Syllano despōsatam.De supplesen.O syri inuēto.i.api boue q̄ in egypto numinis vice colebatur: tanq̄ osiris:sic em̄ iusserat isis osiridis vxor agēdū.q̄rebat̄ aūt ab ijs āno q̄ cū luctu iuuētū v̄o populus mira applaudēs leticia magna cū voce salutabat.Eundē q; ꝑ vrbē incedētē grex puerorū cōitabat̄ carmē honori eius canētiū:de q̄b⁹ oīb⁹ late dictū est in sat.vi.ibi.s.Cū grege caluo p.p.c.d.Anubis.Cur apis bos colerer̄ videatur i sat.xv.Generosū.Quis ē gn̄osus iquit Seneca epl'a.liiij.Ad v̄tutem bn̄ ab na,

Man.
Justicia
Proceres
Gener.

tura cõposítꝰ. Fabius itẽ li.v. Qui generosissimus: nõne qui optimꝰ: nõ qui celebritate nascẽdi sed q̃ virtute maxime excellit. Indignꝰ gñe: scꝫ est. Philosophꝰ pticula octaua pblematũ querit

Filij cur parentibus similes

cur proles ceterorũ animãtiũ magis ꝙ hoĩs suis parẽtibus gerit naturã. An ꝙ homo vago varioqꝫ plurimũ aĩo in coitu est. prout aũt pater materqꝫ in cõceptu affecti fuerit: ita partus euariant. Cetera vero animãtia oĩa aut certe plurima rei tantũ: ipsi intẽdunt totaqꝫ sese veneri dedunt. Nanũ: nanos greci vocauerũt breui atqꝫ humili corpe hoĩes paulũ supra terrã extãtes. la

Nanus
Pomiliones

tini pomiliones appellãt. vt scribit Gellius li.xviij.c.xiij. Nanũ atlanta vocamus: ostẽdit hic ꝙ sicuti ironice nanũ aliquẽ vocamus atlanta. Eodẽ mõ generosus dicit̃ indignus genere ⁊ solo noĩe insignis. Leuibꝰ expilatis. Pardꝰ: pardi vt scribit Pli.li.viij. mares sunt pãtherũ. vtqꝫ philosophꝰ li.viij. aĩaliũ ait. Femine oẽs minꝰ ꝙ̃ mares sunt animose: excepta panthera ⁊ vrsa. ferũt

Pardus

ꝙ pãtherã sese abscõdẽtẽ venari ꝓpterea ꝙ suo odore beluas delectari intelligat. propiꝰ eñ ita accedũt quas corripiat. Adhuc etiã. Ergo qm̃. s. ironice nani gigãtes vocãtur: ⁊ nigri albi. Canes etiã pigri dicũtur pardi aut leones aut tigres: cauebis eodẽ mõ ne ironice dicaris Creticꝰ aut Camerinꝰ. i. generosus ⁊ egregiꝰ. Uel aliter cauebis ergo. i. ꝓpter predicta metues ne sis creticus: aut Camerinus. i. viciosus vt illi fuere. Dixerat eñ sat.ij. Cretice pelluces dedit hanc

Sulpitius
Camerinus

cõtagio labẽ. Sulpitius aũt camerinus reus accusatus ꝓcõsul ex prouincia aphrica in vrbẽ redijt. De quo Tacitꝰ li.xiiij. Ergo cauebis ⁊ metues ne tu sis creticꝰ aut camerinꝰ his ego quẽ monui. Ordo est. Ergo tu quẽ ego his monui cauebis ⁊ metues ne sis creticꝰ aut camerinꝰ. hic locꝰ hactenꝰ latuit nũc ꝑfecto patet. nisi eñ talis ordo daret̃ nullo pacto quadraret sentẽtia. est ꝙ iã manifestũ põticũ ⁊ rubelliũ diuersos esse nõ vnũ vt quidã voluere. Tecũ est mihi sermo Rubelli plãce: dimisso põtico ad rubelliũ se vertit poeta. q̃ nobili sanguine tumebat. aitqꝫ illũ vere nobilẽ ⁊ generosum dici posse q̃ ꝑ se laudãda effecerit qđ quidẽ exẽplis probat. preterea apud Ta

Rubellius

citũ Rubellius plautꝰ legit̃. Rubelli plance vel plaute huic nobilitas fuerat ꝑ matrẽ ex iulia familia. scribit eñ Tacitꝰ li.xiij. Rubelliũ plautũ ꝑ maternã originẽ pari ac neronẽ gradu a diuo augusto fuisse. Hinc ait poeta inferiꝰ. Ut te cõciperet q̃ sanguine fulget iuli. Quẽ quidẽ iulũ ge

Julus
Julia gens

neris auctorẽ gẽs iulia iactabat. Sed aduertẽdũ multos vt hoc eoꝝ pace dixerim errare: putãtes iulũ ascaniũ ipm intelligi iulie gẽtis auctorẽ cũ fuerit iulꝰ ascanij filiꝰ. cui regni loco apd' albã sacra est ptãs attributa atqꝫ honor cuiꝰ familia fuit maxima atqꝫ clarissima oĩm. qđ Dionysiꝰ li.i. scribit. Ex eadẽ familia iuliꝰ cesar fuit. Unde ⁊ Maro ait iuliꝰ ab magno demissum nomẽ iulo. qđ nõ de ascanio intelligẽdũ est: sed iulo ascanij filio q̃ magnꝰ fuit ꝙ̃tũ ad sacrã ptãtẽ ⁊ hono

Sermo
Contentio
Amplificatio
Drusus

rẽ vt ostẽdimꝰ. Sermo: Cice.li.iij. ad herẽniũ sic ait. Sermo est oratio rẽmissa ⁊ finitima quotti diane locutioni. Cõtẽtio est oratio acris ad cõfirmãdũ ⁊ cõfutãdũ accõmodata. Amplificatio ẽ oratio q̃ aut in iracũdiã inducit ꝯ aut ad misericordiã trahit auditoris aĩm. Tumes. Supbia enĩꝫ cõe nobilitatis malũ vt ait Salust. in iug. Drusoꝝ sanguine. M. Liuiꝰ drusus gñe ⁊ eloquentia magnꝰ fuit: de quo Pli. plurima. fuit ãt is drusus e leuinoꝝ familia ĩ qua drusus hostiũ duce druso cominꝰ trucidato sibi posterisqꝫ suis cognomẽ inuenit. in hãc familiã adoptatus fuit maternꝰ auus tyberij cesaris ⁊ drusi fratris quẽ in germania amisit. Qui tyberiꝰ ⁊ drusus genꝰ ducebãt a tyberio nerone q̃ asdrubalẽ vicit: hec oĩa ex Trãquillo in tyberio. Ut te cõcipet q̃ sanguine fulget iuli: hoc ad illud refert̃. tanꝙ̃ feceris ipe aliq̃d ꝓpter qđ nobilis esses. Est eñ hic sensus: si ipe aliq̃d fecisses ꝓpter qđ vere nobilis appellari posses. Nobilitas eñ est sola atqꝫ vnica virtꝰ merito mater tua q̃ ortũ habet ex clarissima iuli familia te cõcipe debuit ⁊ non mulier aliqua vilis. ꝓpt̃ qđ innuit nullo pacto ignauũ aliquẽ ortũ mereri in nobili genere insigniqꝫ sobole. Uẽ

Aggere

toso sub aggere: de aggere tarquinij intelligendũ. de quo latius in sat.vi. diximꝰ. intelligẽdum ꝙ̊ ibi textrices cõductas texere solitas. Humiles: scꝫ estis. vulgi ps vltima nostri: appositio ẽ. Ast ego Cecropides. Sẽsus ẽ alij sunt aduene atqꝫ aduẽtitij ita q̃dẽ ꝙ nemo parẽtis patriã mõstrare queat. Ego autẽ autochthon. i. indigena: qđ atheniẽses dicebãt iactãtes ꝙ non aliũde venissent. quã rẽ Tucidides tãgit. Justinꝰ etiã li.ij. ita scribit de origine atheniẽsiũ. Et ꝙ nõ vt cetere gẽtes a sordidis initijs ad sũmũ creuere. soli eñ p̃terꝙ̃ icremẽto etiã origine gloriãt̃. q̃ppe

Atheniensiũ origo
Cecrops

nõ aduene neqꝫ passim collecta populi illuuies originẽ vrbi dedit: sed in eodẽ nati solo qđ incolũt: ⁊ q̃ illis sedes eadẽ origo ẽ. Postea subdit Deucalionis aũt tpe regẽ habuere Cecropẽ: ab illo itaqꝫ Cecropide ipi atheniẽses dicti sunt. Uiuas poete sunt verba. Tamẽ: ꝙ̃uis scꝫ alto sanguine natꝰ fueris: ⁊ hoc te iactes. Jma plebe: sup. ex Plebe togata. i. vilissima. Nã toga viliorũ erat: vt scribit Asconiꝰ. qđ etiã latiꝰ patuit supra. Nodos: difficultates: sentẽtiasqꝫ latẽtes: ⁊ implicitas.

Enigmata

Enigmata: velatas questiones ⁊ obscuras. Gellius li.xi.c.vi. sic ait. Que greci dicunt enigmata: hoc genꝰ quidã e nostris veteribꝰ Scirpos appellauerũt. Euphratem: hunc vt scribit

Solinus.maior fundit armenia:lōgisqȝ excursibus Babyloniā diuidit tandem in sinū psicuȝ defert. Domitiqȝ barbaui.Corneli⁹ tacitus de germania sic: Om barū gentium virtute preci pui Batbaui:nō multū ex ripa:sed insulā Rheni amnis colūt:Cathoꝝ quondā ppl's:⁊ seditione domestica in eas sedes trangressus.In q̄bus pars Romani iperij fierēt.Hos aūt puer Domitianus domuit.Custodes aq̄las.Plini⁹lib.x.c.iij.sic ait:Romanis eam.s.aquilam legionib⁹ C.Marius in scđo cōsulatu suo propꝛ dicauit.Erat ⁊ antea prima cum quattuor alijs:lupis mi notauris: equis:apris:q̄ singulos ordines anteibāt.Paucis ante annis sola in aciē portari ceperat:reliqua in castris relinquebātur.Mari⁹ in totū ea abdicauit:et eo notatuȝ nō fere apud legiones vnqȝ bibernatum eē in castris vbi aquilarū nō sit signū. Hec ille.Uegetius vō libro ij.c.xiij.sic.Primū signū totius legionis est aquila:quā aquilifer portat.Dracones etiā p singulas cohortes a Draconarijs ferūtur ad pliuȝ.Sequēti vō capite sic ait:Queādmodū inter pedites Cēturia vel Manipulus appellat:ita inter equites Turma dr̄.Et habȝ vna turma equites xxxij.Huic q̄ preest Decurio noiatur:Centū eñ pedites ab vno Cēturione sub vexillo gubernātur. Similiter.xxxij.equites ab vno decurione sub vno vexillo reguntur.At tu.s.es. Cecropides.i.indigena:⁊ alto sanguine cretus. Trunco herme id est Mercurij:qui dicitur hermes.i. interpres:quod nomen assumpsit teste Diodoro lib.vi.q̄m deorum mandata diligenter perficiat.Mos aūt erat athenis:vt thucidides indicat:vt illis:q̄ preclarū aliq̄d egissent.nō bini nō terni nō pl'es .p meritoꝝ dignitate Mercurij darēt expssi marmore:vbi solū caput eminebat reliquo corpore rudi:atqȝ ita supra fores disponebāt.Plutarchus etiā ī vita Alcibiadis scribit Athenis fuisse magnā copiam statuarū Mercurij.Atqȝ Cesar libro.vi.de bel.gal.scribit:Galli etiā plurima simulacra Mercurij habebant:dicit eñ sic de Gallis:Deū maxime Mercuriū colūt.hui⁹ sunt plurima simulacra.Hunc oīm inuentorē artiuȝ ferunt.Hunc viarum atqȝ itinerum ducem.Hūc ad questus pecunie:mercaturasqȝ habere vim maximā arbitrantur.

Batbaui
Chati
Aquila in vexillis
Aq̄la.legiōis
Centuria
Manipulus
Turma
Decurio
Centurio
Hermes
Athenienfiuȝ statue
Mercurij inuenta
Ascen.

¶Prima mihi debes animi bona.Ordo est ac si dicat poeta:si tu vis vt te dicā nobilē: tu debes mihi bona.i.dotes ⁊ virtutes animi prima.i.in primis ante oīa alia.i.ante generositatē et claritudinē sanguinis aut āplitudinē honoruȝ aut opes fortune.Sola eni animi virtus nostra est.Sanitas eñ et incolumitas ac pulchritudo nature celoqȝ debent.generositas progenitoribus.honores exhibētibus.diuitie fortune:aut donātibus eas:⁊ potissimū deo cui⁹ oīa bona sūt at virtus quā nemo mortaliū aut dare aut auferre nobis potest. Nostra(vt dixi)est:sed nō a nobis.Si tu mereris factis et dictis.i.ope et sermone(quo ordine dixit Lucas act.i.Cepit iesus facere et docere)haberi.i.estimari ⁊ reputari sanctus.i.inuiolabilis ⁊ tenax.i.obseruās tenaciter iustitie:ego agnosco sup.te vel in te procerē.i.primorē ciuitatis optimū virū ⁊ nobilissimū qui ciuitatis onera portare posses vt nobilissimus ⁊ generosissimus.Raro aūt procerē:quiritē: primorē:primatē:optimatē et hmōi singulariter leges.Salue getulice.i.ego te tunc salutareȝ sic:o getulice.i.ita generose vt getuloꝝ victor: salue:seu.i.siue tu existens sillanus.i.nobilis vt sillan⁹:seu sup.ciuis rarus.Et pro.i.egregius.i.per virtutē ab alijs segregandus(vnde Home. et post eū Uergi.duces ab exercitu segregāt:vt reliquias danaū atqȝ imitis achilli)cōtingis id est cū difficultate datus es patrie ouanti.i.exultanti de virtute tua:tunc te inuento libet exclamare illud genus exultationis qđ populus egiptius exclamat osiri.i.boue osirim represētāte inuento:postq̄ diu q̄situs fuerat:eñ pro quis.q.d.nemo dixerit hunc.i.eū generosum qui existens indignus genere suo:q2 a virtute maioꝝ suoꝝ degenerās:est tñ.i.solūmodo insignis id est clarus ⁊ insignitus:⁊ pro insigni preditus:pclaro noīe.i.cognoīe maioꝝ suoꝝ.hoc est habēs nomē pclaroꝝ virorū ⁊ nō opationes.Proxime cōsequētia legi possunt vt p similitudinē ostēdat q̄ sicut per ironiā nanū vocamus atlanta siue atlantē(est eñ acti casus ab atlas)ita nō nisi ironice optimoꝝ viroꝝ noīa pditissimis damus.Maior tñ vis ⁊ melior cōtext⁹erit per interrogationē figuratā q̄ negatiuā responsionē efflagitat hoc modo.Nunq̄d vocam⁹nanū.i.pusillū filiū cuiusdā noti nobis:atlanta.i.pulcherrimū ⁊ lōgissimū virū qualis et quātus dicit atlas qui vt Uerg.iiij.eneid.dicit Axem humero torquet stellis ardentibus aptū:Nunq̄d vocamus ethiopē.i.nigerrimū:cygnū.i.cādidissimū:Nunq̄d nos vocam⁹ puellā puā ⁊ extortā.i.strumosam et gibbosam et membra extorta habentē: europen.i.procerā et pulchā qualis erat europe. Nunq̄d tygris aut pardus aut leo:aut sup.si q̄d est in terris qđ fremit adhuc violenti⁹ q̄ aialia iam dicta:erit nomē canib⁹ pigris:⁊ leuib⁹.i.expilatis hoc ē quib⁹attriti sunt vel exciderūt pili: vetusta scabie.i.p vetustam scabiē:⁊ lābentib⁹ora.i.extremitateȝ lucerne sicce.i.inutilib⁹ ad venationē ⁊ victū sede queritātibus:q.d.nime.vnde infert.Ergo tu cauebis ⁊ metues ne sis cre

ticus.i.appelleris creticꝰ aut camerinus.i.vir strenuꝰ ⁊ nobilis sicut metellꝰ q̄ deuicta creta creticus dictꝰ est:⁊ tñ sis bō nequā ⁊ ꝑditus.ita hoc vltimū calderinꝰ ⁊ ex eo mācinellꝰ gloriat̄ aperuisse.ego credo legi posse:ac camerinꝰ nō aut:⁊ sensuʒ eē.ergo cauebis ne sis creticꝰ noīe scilʒ ac camerinꝰ ⁊c. Nā creticū nomē seueritatis est ⁊ viri iuridici vt sat.ij.Cretice pelluces:vbi creticus nō ponit̄ ꝑ noīe vili:sed ꝑ excellētissimo:vnde egre fert ꝙ creticus.i.qui seuerꝰ iudex eē debeat pellucet:i.ꝑ molles habitus lucet:vt ibi dictū est.Camerinus aūt ꝑ sordido ponit̄ vt in p̄cedēti satyra.Tu camerinos ⁊ bareas tu nobiliū magna atria curas?Preterea sulpitius camerinus vitiosus a Tacito notat̄.Quia tñ textꝰ hñt aut camerinus ⁊ certū est camerinos nobiles esse exponi pōt ne sis creticus aut camerinꝰ sup.noīe tm̄.Necꝫ ordo ē.Ergo tu quē ego his monui cauebis ne sis creticꝰ ⁊c. Sed sicut Hora.in p̄mo sermone:ad auditorē suū ridētē ⁊ libēter rem fabulosā audiētē dicit:q̄d rides?mutato noīe de te fabula narrat̄ ⁊c.ita hoc loco per fantasiaʒ quādā fingit poeta rubelliū plancū hec libenter audire quasi in aliū dicant̄.vñ interrogat eū dicēs.Quē monui putas his verbis meis:o rubelli plance:sermo ē mihi tecū.i.ad te loquor tu em̄ tumes.i.inflaris et suꝑbus incedis alto sanguine drusoꝝ.i.illorū nobiliū:tanꝗ̄.i.ꝑinde ac si ipse.i.tu feceris aliquid propter qd̄ esses nobilis:⁊ ꝓpter qd̄ dignꝰ sup.esses vt matrona ali q̄ nobilissima q̄ fulget sanguīe iuli vñ iuliꝰ cesar cognoīatus cōcipet te:⁊ nō ea q̄ cōducta.i.mercenaria.texit.i.texturā.exercet:in ventoso aggere.s.tarquinij suꝑbi.Tu em̄ inq̄s ad ppl'm romanū.vos hūiles.i.hūili domo aut loco nati:estis sup.vltima.i.vilissima:et abiectissima ꝑs nostri vulgi:quorū,nemo queat mōstrare patriā parētis sui.i.nemo sit vnde originē duxerit:cū tamē aduena sit.Ast.i.sed:ego sup.sū cecropides.i.nobilis a principe ciuitatis mee originē trahens sic̄ cecropide.i.atheniēses nobiles a cecrope rege suo.Respōdet poeta:aut forte aliq̄s ex plebe q.d.bene sit tibi:vel prosit tibi ꝙ cecropides sis:viuas:sicut a gratātibꝰ dicit̄ viuat rex: ⁊ feras id est tollas:habeas:longa gaudia huius originis.tamē ne ꝯtēnas oīno plebē: q: tu inuenies in ima.i.infima ⁊ hūillima plebe quiritē.i.ciuē romanū:facūdū.i.disertū et bene loquentē.hic scʒ plebeius facūdus solet defendere causas nobilis scʒ hoīs ⁊ indocti.veniet sup.aliq̄s de plebe togata.i.romana vel si vis de classe,libertinorū:q̄ togati salutabāt ⁊ p̄texta nō gaudebāt qui soluat.i.aꝑiat nodos.i.difficiles ⁊ ītricatos sensus:⁊ iuris enigmata.i.obscurissima ꝓblemata legū.i.qui sit iuris legūqꝫ peritꝰ.hic.i.hmōī plebeius:petit eufratē.i.armenios ⁊ exteras regiones aut miles aut negociator seu mauis mercator missus:iuuenis.i.in iuuenta sua:⁊ ipse industrius .i.solers ⁊ gnauus ⁊ ad multa reipub.vtilis:armis.i.per arma:petit aquilas custodes bathaui sup.populi germanie:domiti:a domitiano scʒ iuuene.i.signa aut vexilla romana quibus bathaui iā domiti custodiūtur ne rebellēt.at.i.sed tu q̄ te iactas de nobilitate tua:nil sup.es:nisi cecropides.i.nobilis ⁊ gñosus.i.nihil cōmodi ꝑ patria facis:ꝙ pro et:es sup.simillimꝰ trūco herme.i.mercurij cuiꝰ caput solū effigiatuʒ erat:⁊ qui dabat̄ p̄clare agentibus:quippe:q: certe tu non vincis.i.excellis illū truncum vllo alio discrimine.i.vlla differētia q̄̄ ꝙ caput est illi marmoreum:⁊ tua imago viuit:sed nihil boni operatur.

Man.

¶Teucroꝝ proles:dixit enim vt te ꝯciperet q̄ sanguine fulget iuli.Fortia.scilicet sint. Fabius etiā ait:Qui generosissimꝰ.Non ne qui optimꝰ?⁊c.vt supra. Rauco.plausu videlicʒ spectantium. Nobilis.s.est.Clara sup.ē.Equore.cāpi planicie.Venale.scilʒ.ē:hoc est exponit̄ venditioni.Corithe:optie nomē eq̄.Hirpini optimi,equi:Martia.lib.iij.in cotilum:Hirpini veteres q̄ bene nouit auos.Nil sup.fac̄. Ibi.i.equo deside ⁊ degenere.Nulla scʒ est Umbrarū.maioꝝ ⁊ mortuorum equoꝝ.Dños precijs.ordo ē. Sonipedes ⁊ digni molaʒ versare nepotis exiguis pretijs iubētur

Hirpinus equus

Dic mihi teucrorum proles animalia muta
Quis generosa putet nisi fortia?nēpe volucrē
Sic laudamus equū: facili cui plurima palma
Feruet:⁊ exultat rauco victoria circo:
Nobilis hic quocunqꝫ venit de gramine:cuius
Clara fuga ante alios:⁊ primꝰ in equore puluis:
Sed venale pecus corithe posteritas ⁊
Hirpini:si rara iugo victoria sedit:
Nil ibi maiorum respectus gratia nulla
Umbrarum; dominos precijs mutare iubentur

Exiguis:tritoqꝫ trahunt epirhedia collo
Segnipedes:digniqꝫ molam versare nepotis
Ergo vt miremur te non tua:primũ aliquid da:
Quod possim titulis incidere:preter honores
Quos illis dam⁹ ⁊ dedimus: quib⁹ omnia debes
Hec satis ad iuuenem: quē nobis fama superbũ
Tradit ⁊ inflatũ:plenũqꝫ nerone propinquo
Rarus enim ferme sensus cõmunis in illa
Fortuna.sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim sic vt nihil ipse future
Laudis agas. miserũ est alioꝝ incumbere fame
Ne collapsa ruāt subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas desiderat vlmos.
Esto bonus miles.tutor bonus.arbiter idem.
Integer:ambigue si quando citabere testis
Incerteqꝫ rei:phalaris licet imperet:vt sis
Falsus:⁊ admoto dictet periuria tauro.
Summum crede nefas animam preferre pudori
Et propter vitam viuendi perdere causas
Dignus morte perit:cenet licet ostrea centum
Saurana:⁊ cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia quum te
Rectorem accipiet.pone ire frena:modumqꝫ
Pone ⁊ auaritie:miserere inopum sociorum
Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges:quid curia mandet.
Premia quāta bonos moneant: q̃ fulmine iusto
Et capito ⁊ tutor ruerint damnante senatu
Pirate cilicum:sed quid damnatio confert?
Preconem cherippe tuis circumspice pannis.
Cum pansa eripiat:quicquid tibi natta reliquit.
Iamqꝫ tace:furor est post omnia perdere naulũ

mutare dños:tritoqꝫ trahũt epirhedia collo. Epirhedia.i.vehicula. Fabius li.i.c.v.scribit. Epirhediũ ex duob⁹ pegrinis cõpositũ. Epi eñ greca ꝑpositio est. Rheda gallicũ nomē. Nepotis. viri ꝓpriũ:cui pistrinũ erat. Nõ tua.nõ genus tuũ: tuorũqꝫ facta Titulis.solēt eñ gesta titulis notari. Hec satis scꝫ dicta fuerint. Ad iuuenē:Rubelliũ.s. Nerone ꝓpinquo. Dixerat eñ supra Tumes alto drusoꝝ sanguine. Itēꝫ vt te cociperet q̃ sanguine fulget iuli. Ex iulia eñ domo oriundus erat Rubelli⁹ ex qua itēꝫ fuerat Julius Cesar:qui augustũ octauium sororis sue nepotem in familiā nomēqꝫ adoptauit. Is vero tyberiũ priuignũ coactꝰ prius Germanicũ drusi fratris filium adoptare. Tyberius heredes equis partibus reliquit. Caium ex germanico:⁊ tyberiũ ex druso nepotes. Caius caligule nomē crastrēsi loco traxit. Huic mortuo Tyberio a senatu ius arbitriũqꝫ oium rerũ ꝑmissum est. Quo ceso claudi⁹ drusi fratris tyberij fili⁹ fraterqꝫ germanici patris ipi⁹ Caligule a militib⁹ imꝑato: effect⁹ ē. Vxorēqꝫ habuit inter alias Agrippinā germanici fratris sui filiā:q̃ ex alio viro nerone genuerat. Neroni octauiaꝫ filiā ex messalina vxorē dedit:eũqꝫ etiā adoptauit vndecimo etatis anno. Ipo mortuo.xvij.nat⁹ ãnos. Nero ipator cosalutat⁹ est:in quo q̃dem cesarum ꝓgenies defecit. Neroni eñ Galba successit nullo gradu contingēs cesarum domũ. Autor est Trãq̃llus. Nerone propinquo.i.cognato tyberio Nerone:vł tyberio cesare de Neronũ familia:seu nerone cesare filio agrippine filie germanici filij drusi germani tyberij cesaris:nā vt supius dictũ est Rubellius pari ac nero gradu p materna originē a diuo Augusto distabat. Rarus eñ ferme: sensus est:qꝫ rari generosi sapiunt:et discernũt vera bona: propterea ru

Epirhedia
Cesarũ series
Nero

bellius inflatus et ſupbus maioribus ſuis. Senſus cois.i.cōmunis quedā oīm intelligētia.vel
ſenſus cōmunis.i.qualē cōmuniter habēt homines Nobili em̄ genere orti ſupbi ſunt:⁊ſupbia
cōmune nobilitatis malū eſt. Ferme: vniuerſaliter ⁊ fere ſemꝑ hoc loco. Alibi quaſi.pāphilus
in and. ia Ter. Jam ferme moriens me vocat. Acceſſi ⁊c. Rarus.ſ.eſt. Fortuna.videlꝫ generis
illuſtris. Sed te cenſeri:ad ponticū redit dimiſſo rubellio.de quo dixerat:hec ſatis ad iuuenē.
Cenſeri.iudicari. Subductis tecta colūnis.metaphora eſt ſumpta ab domibus:que ſubductis
colūnis ruūt. Deſiderat:ſic itaqꝫ illis etiā euenit ꝙ virtute carētes maiorū laudibus inhereſcūt

Palmes Palmes:dictus eſt palmes vt Feſt⁹ait:ꝙ in modū palmarū virgulas quaſi digitos edit. Eſt au
tem vitis materia mollis:ꝙ per nouella brachia emiſſus fructū affert. Hinc Maro in Thyrſide
Maleolus ait. Jam leto turgēt in palmite gēme. Et Columella li.iiij.c.vi.inqt:ꝙ maleolus nouell⁹eſt pal
mes innat⁹prioris anni flagello.⁊c. Strat⁹ humi palmes viduas deſiderat vlmos. Cicero etiā
Vitis natura in ſenectute ait. Vitis ꝙ natura caduca eſt:⁊ niſi fulta ſit ad terrā fertur:eadē vt ſe erigat claui
culis ſuis:quaſi manib⁹quicqd eſt nacta cōplectiť. Arbiter:is eſt iudex per cōſenſum litigantū
Arbiter electus ad coꝑlitē ſua ſentētia dirimēdā. Integer:ſcꝫ eſto. Nō bene cōducti vendūt mendacia
teſtes inqt Ouidius lib.i.de amorib⁹. Phalaris:poſt Teſecū tyrānus primus fuit phalaris agri
genti. Plinio teſte lib.vij.de quo etiā ſic ait. Perillū nemo laudat ſeuiorē phalaride tyrāno. Cui
taurū fecit mugitus hoīs pollicitus igne ſubdito.⁊ prim⁹eū expert⁹eſt cruciatū iuſtiore ſeuitia
Meminit ⁊ Naſo libro.iij:de triſtibus. Cicero vero li.ij.offi.phalarim ceteris crudeliorē oſten
dit his verbis. Nec vero vlla vis imperij tanta eſt:que premente metu poſſit eſſe diuturna. Te
ſtis eſt phalaris:cui⁹eſt ꝑter ceteros nobilitata crudelitas:ꝙ nō ex inſidijs interijt.nō a paucis
ſed in quē vniuerſa agrigētinoꝝ multitudo impetū fecit. Animā:vitā. Eſt em̄ vita reciproc⁹ſpi
ritus. Pudori:honeſtati.i.malle turpiter viuere ꝙ̄ honeſte mori. Eſt itaqꝫ ſenſus:ꝙ poti⁹ debe
res tauri tormēta ſubire:ꝙ̄ falſus teſtis eē. Propt vitā:vt viuere poſſis. Viuēdi cās.i.honeſta
tē ipam. Ait em̄ Tullius li.iij.off.ſic. Ad honeſtatē nati ſumus. Et in libro de.n.d.dicit ꝙ homo
ortus eſt ad mūdū cōtemplādū. Et lib.i.off.ſic. Jn primiſqꝫ hoīs eſt propria veri inquiſitio atqꝫ
Oſtrea inueſtigatio. Dignus morte:id aūt ꝓpter ſcelera eſt. Perit:mortu⁹em̄ diciť ꝙ vitioſus eſt. Gau
Gaurus rana oſtrea:lucrina intelligit. Lucrin⁹em̄ ſinus captandis oſtreis huberrimus.vt ſcribit Stra
Vngentorum bo li.v. Et Pli.li.iij.docet littora iuxta mōtes Gauranos Maſſicos ⁊ ſurrētinos Conchylio et
luxuria piſce nobili annotari. Et Lucan⁹lib.ij.de Gauro ait. Vel ſi cōuulſo vertice:Gaurus decidat in
fundū penit⁹ſtagnātis auerni. Coſmi:vngentarij nomē. De Coſmo aūt latius in ſaty.vi. Mer
gatur:dū ſcꝫ vngiť. Hinc Pli.li.xiij.c.iij.ſic ait. Liniqꝫ iā nō ſolū:ſed ⁊ perfundi vngentis gau
dēt. Vidim⁹etiā veſtigia pedū tingi:qd.M.Othonē mōſtraſſe Neroni principi ferebant. Cre
do vt equaliter ſentireť iuuari ab ea pte corpis. Necnō aliquē ex priuatis audiuim⁹iuſſiſſe ſpar
gi parietes balnearū vngento. Expectata diu:auaritie fugiēde admonet. Prefectos ꝓuinciaꝝ.
Pone ire frena. Phs li.i.ethi.ait.impoſſibile eſſe indign ātē opari bona. Et Cicero li.i.off.inqt
Sed tamē ira procul abſit:cū qua nihil recte fieri nihil conſiderare pōt. Modūqꝫ pone ⁊ auari
Auaritia tie. Nullū em̄ vitiū tetrius ꝙ̄ auaritia:ꝑſertim in principib⁹⁊ rēpu.gubernātib⁹. Vt inqt Cice
ro li.ij.off. Jtē nulla aūt re cōciliare facili⁹beniuolētiā multitudinis poſſunt ij qui reipu.ꝑſunt
Pietas ꝙ̄ abſtinētia ⁊ cōtinētia. Miſerere inopū ſociorū. Pietas em̄ fundamētū eſt oīm virtutū: vt Ci
cero ꝓ plantio inqt:⁊ pro.Q.ligario ait ita:hoīes em̄ ad deos nulla re ꝓpius accedunt:ꝙ̄ ſalutē
Leges hoībus dando. Et li.iij.offi. Detrahere inqt aliqd alteri:hoīem hoīs incōmodo ſuū augere com
modū:magis eſt cōtra naturā ꝙ̄ mors:ꝙ̄ pauptas:ꝙ̄ dolor. Reſpice quid moneāt leges. Con
ſtat profecto ad ſalutē ciuiū:ciuitatūqꝫ incolumitatē:vitāqꝫ hominū quietā ⁊ beatā cōditas eſſe
Obtēperatio leges:vt inquit Cicero libro ſecūdo de legibus. Et Hieronymus in aureola ſcribit. Omni obla
tione ⁊ hoſtia precioſior eſt obtemperātia mandatorū:dicente propheta. Ecce obediētia melior
eſt ꝙ̄ ſacrificiū. Et alibi. Jnitiū bone vite facere iuxta que precepta ſunt apud deū: magiſꝙ̄ im
molare hoſtias. Et alibi. Qui cōſeruat legē multiplicat oblationē:ſacrificiū ſalutare eſt attēde
re mandatis:⁊ diſcedere ab omni iniquitate. Oſſa vides regū:ſenſus eſt.vides prouinciarū re
Capito ges ſeu diuites bonis exhauſtos a prefectis prouinciaꝝ. Fulmine peria. Capito. Tacitus li.xvi.
Conſutianus ſcribit. Conſutianū capitonē Tigillini generū preter animū ad flagitia precipitē fuiſſe Traſce
Tutor inimicū:ꝙ auctoritate eius concidiſſet iuuātis cilicū legatos dū Capitonē repetūdarū interro
Julius gant. Tutor. Julius Tutor treuir ripe rheni a vitellio prefectus eſt:vt ſcribit Tacitus libro.xx.
Senatus Juuenalis hic oſtendit tutorē ipſum cilicas ſpoliaſſe ⁊ repetundarū damnatū. Damnāte Sena
tu:Senatū maiores noſtri appellarūt:quia in ſenibus eſſet cōſiliū:ratio:ſentētia. Vt inqt Cice

ro in senectute. Diximus et plura satyra prima ibi. Patritios omnes. ⁊c. Pirate Cilicum: quasi
dicat spoliatores predonũ. Pirata apud nos predo dicitur: cilices vero olim predatorijs nauib⁹ Pirata
mare infestarũt: quos tandẽ Põpeius domuit. Est aũt cilicia iũcta syrie. Damnatio: scȝ procon Cilices
sulũ ⁊ prefectorũ. Quid: quasi dicat nihil: nõ eñ prouincialib⁹ pecunia restituebat: quãuis illi dã
nati essent. Hinc ait superius. At tu victrix prouincia ploras. Vel quid dãnatio cõfert: quasi di
cat nihil. Cũ alij prefecti surripiãt: quicqd tibi reliquerãt precedẽtes. Confert: prodest socijs sci
licet quibus pecunia non restituitur. Precone cheripe: hũc pro quocũqȝ prouinciali posuit: di-
citqȝ ꝙ videat ⁊ circũspiciat preconẽ vendere pãnos suos. Cu pansa eripiat ei quecũqȝ alia nat
ta reliquerat: videndo taceat: ne forte vitã etiã perdat. Hic quidẽ sensus ⁊ verus et apertus est. Natta
Pansa id est recẽs prefectus prouincie spoliator. Natta prouincie pfect⁹ pretori⁹. Seneca epl'a
cxxiij. de quodã natta Tyberij tempore meminit. Iãqȝ tace: id admonet ne magis iratus prefe
ctus residua bona: vel ipam vitã ei forte eriperet. Potest quoqȝ intelligi. Iamqȝ tace. i. noli am
plius accusare prefectũ ꝓuincie. Cũ illius dãnatio nil tibi cõferat. ⁊ in illo accusando senatui vl- Na
terius impẽdas. Per qð naulũ intelligit: est naulon preciũ quod naute pro vectura soluit. Hinc
a marinis mercatorib⁹ sumpta est metaphora: ij eñ vendẽtes merces minoris ꝙ cõstiterint cu-
rant ne illud etiã penitus amittãt: qð pro naulo ⁊ vectura naute soluerãt. Potes etiã intellige-
re post omnia. i. post amissam nauim perdere etiã naulũ. Furor est post omnia perdere naulum
Naso etiã dixit obsistere fatis nemo potest: dãnis addere dãna nefas. Ascer.

¶ Dic mihi teucrorũ ꝓles ⁊c. Ostendit in ceteris aĩantibus nihil generosum dici aut nobile
ꝓpter nobilitatẽ gignẽtiũ: si idipm fortitudine ac generositate aĩ careat. Ordo est. Proles teu
crorũ. i. iactãs te a teucris. i. troianis originẽ ducere: existẽs tñ aĩalia muta. q. d. idola ⁊ nihil bo
ni agentia aut dicentia: dic mihi qs putet. i. censeat: aliqua sup. aĩalia generosa id est nobilia ex
genere nisi fortia. i. ea que fortia sunt. q. d. nemo. Nẽpe. i. quia certe nos laudamus sic. i. propter
propriã virtutẽ ac dotẽ: equũ volucrẽ id est velocis cursus: cui facili sup. ad cursũ. i. agili feruet
id est multiplicatur cũ feruore plurima palma. i. victoria in certamine curuli (aut etiã dũ solus
currit sicut nũc in multis locis italie equi vel soli vel cũ leui sessore emittunt ad cursum statuto
victori premio) et cui victoria exultat. i. cũ gaudio ⁊ exultatione spectantiũ acclamatur in circo
id est populo in circo sedente: rauco scilȝ propter plausum et frequẽtem clamorem. Hic. i. hmõi
equus victoriosus est sup. nobilis: de quocũqȝ gramine. i. quibuscũqȝ pascuis venit. i. adducitur
(est eñ presentis tẽporis: quia corripit primã) cuius sup. equi fuga. i. cursus velox quasi aufugi
entis: est clara id est perspicua ante alios sup. equos: et cuius puluis id est abs quo puluis conci
tatus ⁊ per aerẽ diffusus: est. i. conspicitur prim⁹ in equore: i. campo equo ⁊ plano (nã equor etiã
in terra est vt in aquis: sed quia liquida si non violentẽtur in equor coeunt: ideo vulgo mare vo-
camus equor) sed pecus id est armẽtũ equorũ. (Pecus eñ est quicqd humana caret effigie) ve
nale id est productũ ad vendendũ: existens posteritas. i. proles aut generatio posterior coritbe:
illius laudatissime eque: et hirpini illius optimi equi si victoria cedit: id est paret et conceditur
illi rara iugo id est per iugum id est trahendo iugum in curuli certamine: vel forte cõscendẽdo
iugũ id est editiorẽ partẽ montis: respectus id est consideratio maiorũ id est progenitorum nil
sup. facit aut ꝓdest ibi. i. in eis: ⁊ nulla gratia vmbrarũ. i. abvmbris parentũ est ibi: sed ipsi segni
pedes id est tardos pedes habentes iubentur mutare dominos. i. vendi: exiguis. i. modicis pre
tijs: et trahunt epirhedia. i. humilia vehicula super que trabes aut lapides aut vasa trahuntur:
collo attrito assiduo iugo: ⁊ digni sup. sunt versare molã. i. lapidẽ molarẽ: nepotis viri auarissimi
q in pistrino die et nocte equos vexabat. Scies grãmatice locutionẽ hanc cõgruã esse in reb⁹
non in vocibus: qua dicitur venale pecus iubentur ⁊c. Unde triplex est cõgruitas rerum tan-
tum vt quando collectiua singularia dictioni plurali maritantur: vt pars in frusta secãt. Turba
ruunt ⁊c. Item vocum tantum: vt turba ruit: ⁊ vtrarumqȝ vt tullius orat. Quia ergo pecus col-
lectiuum est bene dixit iubentur: nec oportet intelligere est vt sit pecus est sup. venale ⁊c. quia
melius coheret textus: de eisdẽ enim loquitur: sed pergo. Ergo o rubelli vel tu cecropide: vt mi
remur te et non tua id est tuos maiores: et tibi ex iure hereditario prouenientia et non ex pro-
pria virtute: da primum aliquid quod possim incidere titulis sup. tuis preter honores maiorum
scilicet tuorum: quos damus et dedimus supple semper illis scilicet parentibus et maioribus
tuis: quibus debes omnia que scilicet laudabilia habes. Hec satis supple dicta sunt inquit poe
ta: ad iuuenem scilicet rubellium: quem fama tradit nobis id est attestatur esse superbum et in
flatum qȝ pro et plenum id est tumentem et turgidum nerone propinquo id est propinqua con-

sanguinitate tyberij neronis. Enim pro quia: sensus cõis .i. qualem cõmune .i. vulgus habet vel quo sentiat vt vulgus: est sup. ferme .i. quasi semper: rarus in illa .i. nobili fortuna. Sed o pontice ego noluerim te censeri .i. iudicari: ⁊ existimari .i. ꝙ tu existimeris ⁊ honorer; laude .i. ꝓpter laudẽ tuorũ sup. maiorum: sic dico vt ipse .i. tu nihil agas future laudis .i. ꝓpter qd in futuro tẽpore forte post mortẽ tuã mearis laudari: miserũ .i. res misera est incũbere .i. inniti: fame .i. bono nomini ⁊ bone opinioni aliorũ .i. que habeatur tibi ꝓpter alios ⁊ non ꝓpter te ne tecta .i. sup talem famã extructa collapsa .i. simul labentia ruãt .i. decidãt: ⁊ hoc colũnis .i. fulcris ⁊ sustentaculis: subductis id est amotis ⁊ interruptis. hoc est miserũ est ꝓpter alios vtpote propter parẽtes aut fratres aut alios quosuis precise laudari: quia si eorũ fama denigretur etiã tua denigrabitur: qd ꝓbat exẽplo naturali dicẽs. Palmes .i. ramus ipi⁹ vitis q per ꝓprias vires neqt surgere: stratus id est prostrat⁹ humi id est super terram. desiderat id est optat vt leuetur: vlmos id est tales arbores quibus propter raritatem vmbre vites fere adherent in pluribus locis italie: viduas id est desertas ⁊ derelictas ab eo. Ergo si vis secure laudari: esto bonus miles: si militiã geris: bonus tutor: si tutelam geris: ⁊ tu idem esto integer id est incorruptus: arbiter id est iudex ex arbitrio animi tui iudicans: partibus ad te rem omnẽ referẽtibus. Et si tu citabere id est citaberis: hoc est aduocaberis per iustitie administratores: testis rei ambigue id est dubie: q; pro et incerte: quã scilicet solus scias: licet .i. ꝙuis phalaris .i. seuissim⁹ quisq; tyrãn⁹: qualis erat phalaris agrigenti: imperet tibi vt sis falsus testis: et dictet id est pronũciet tibi periuria id est formã peierãdi: et verba que vult vt peierãdo dicas: ⁊ hoc tauro id est machina erea figuram tauri habente: quã perillus excogitauit et primus intrauit: admoto supple tibi id est ante te posito vt nisi peieres in ipm proijciaris: Crede summũ nephas supple esse preferre pudori id est verecũdie de male faciendo: animã id est vitã: ⁊ perdere propter vitã id est vt viuas: causas viuẽdi id est honestatem que cõplectitur iusticiã et equitatẽ ac reipu. cõmoda ⁊ super omnia dei amorẽ. Dign⁹ morte id est qui meruit mortẽ: vel qui dignus est ꝓpter scelera sua vt moriatur: perit id est ad nihilum redigitur ita vt ne memoriã quidẽ sui post obitum derelinquat: vel perit id est assidue moritur: vel perit id est iam perijsse censendus est: licet cenet centum ostrea gaurana: id est lucrina que laudatissima sunt: et mergatur id est immergatur toto aheno id est vase ereo in quo vnguenta conficiuntur: cosmi: illius vnguentarij: hoc est licet delicatissime viuat. Quũ .i. quando prouincia id est aliqua regio longe a roma distans et a romanis prius deuicta ob qd vt in fide maneat op⁹ sit romano gubernatore: expectata .i. desiderata a te diu accipiet .i. libẽter capiet tãdem post longã sc; expectationẽ: te rectorẽ: pone .i. constitue ire frena .i. moderamina: ne modum excedat: bene dicit pone frena: quia nõ potest vir acer omino extinguere fomitẽ ire: dicẽte Horatio in primo sermonũ deniq;: quatinus excidi penitus vitiũ ire: Cetera item nequeunt stultis herentia ⁊c. Neq; omnis ira peccatum est dicẽte psalmista. Irascimini ⁊ nolite peccare ⁊c. Et pone modum id est moderamen: auaricie id est auiditati habendi: non ei que vitiosa est: quia ea penitus excidi debet: sed qua et licite ⁊ illicite cupere possumus. Miserere sociorum id est iam in societatẽ acceptorum: inopum id est opibus egentiũ: propter bellũ in quo deuicti sũt. Et quo libentius miserearis: attende quia nihil tecum feres: tu enim vides .i. videre potes: ossa regum id est ditissimorũ exhausta .i. exiccata ⁊ arefacta medullis vacuis id est exiccatis: hoc est attende ꝙ ne medullã quidem suam retineãt: vel intellige vt Manci. de spoliatione sepulchrorum. Respice id est diligenter cõsidera: quid leges moneant: quia vt iustitiã facias: quid curia sc; senatorũ mandet: q; vt fidem populo romano ⁊ equitatem prouincialibus tuis serues: quanta premia maneant .i. expectent: bonos id est iustos ⁊ fidos viros: ⁊ ꝙ id est quantũ: iusto fulmine id est fulminatione seuere sentẽtie: capito et tutor viri illi romani: pirate .i. spoliatores in mari cilicũ illorũ populorũ: qui et ipsi pirate fere sunt: quasi dicat spoliatores spoliatorũ: ruerint id est ceciderint in interitũ et hoc senatu .i. senatorũ collegio seu curia dãnante supple eos. Quia vero per hoc cõmendasse videtur senatum: vt qui iustitiã colat: et prouinciarum spoliatores seuere puniat: cum tamen in prima satyra dictum sit: ꝙ victrix prouincia ploret: et ꝙ nihil prosit prouincialibus vicisse in iudicio: ideo facit hic consimilem obiectionem ostendens ꝙ nunc dãnatio nichil prosit: q; si nouus rector et gubernator constituatur prouincie: is auferet quecũq; prior qui damnatus est reliquerat. Et ideo consulit prouincialibus vt taceãt id est vt tolerent quãtũ possint rectorem etiam iniustum: ne cum iactura mercis etiã naulum amittant. Hec autem potior ⁊ sui similior est sententia: ꝙ que est a Mãcinello proposita. Deinde ostẽdit cur senatum commendauerit: quia scilicet olim talis erat: dicens Non ijdem gemitus ⁊c. De quo

statim videbimus. Ordo hic est. Sed q̄d confert id est vtilitatis affert dãnatio rectorꝫ scꝫ ipsis ꝓ
uincialibꝰ: q.d. nihil. Et ideo o Cherippe.i. quicũq; in ꝓuincia habitas: circũspice.i. prouide tu
is pãnis.i. rebꝰ tuis mobilibꝰ: p̄conẽ.i. vẽditorẽ priusq̄ scꝫ nouꝰ rector mittat̃. Cũ.i. quãdoq̄dem
pansa.i. posterior gubernator eripiat tibi: quicq̄d natta.i. prior gubernator reliquit tibi: q; ꝓ et
tace iã.i. noli ampliꝰ accusare rectores: q: si etiã pãsa dãnatus fuerit: mittet̃ forte aliꝰ adhuc aua
rior q̄ nihil derelinquet: sꝫ furor ẽ.i. ad furorẽ incitare põt perdere naulũ.i. p̄ciũ vecture post oĩa
sup. ꝑ iacturã amissa: aut post naufragiũ etiã p̄cio vecture fraudari: hoc est nihil penitꝰ retinere.

Non ijdem gemitus olim: nec vulnus erat par
Damnorũ socijs florentibus: et modo victis.
Plena domus tũc oĩs: ⁊ ingẽs stabat aceruus
Nũmorũ: spartana chlamys: conchylia coa
Et cum parrhasij tabulis: signisq; myronis
Phidiacum viuebat ebur: necnõ polycleti
Multus vbiq; labor: rare sine mentore mense.
Inde dolobella est: atq; hinc antonius: inde
Sacrilegus verres: referebant nauibus altis
Occulta spolia: et plures de pace triũphos.
Nunc socijs iuga pauca boũ: ⁊ grex ꝑuꝰ equarũ
Et pater armenti capto eripietur agello:
Ipsi deinde lares: si quod spectabile signum
Siquis in edicula deus vnicus: hec etenim sunt
Pro summis nã sunt hec maxima. despicias tu
Forsitan imbelles rhodios: vnctãq; corinthon
Despicias merito. nam quid resinata iuuẽtus
Cruraq; totius facient tibi leuia gentis?
Horrida vitanda est hispania: gallicus axis
Illyricũq; latus: parce ⁊ messoribus illis
Qui saturant vrbẽ: circo sceneq; vacantem
Quãta aũt inde feres tam dire premia culpe:
Cum tenues nuper marius discinxerit ãphros?
Curandum in primis ne magna iniuria fiat
Fortibus ⁊ miseris: tollas licet oẽ quod vsq̄ est
Auri atq; argenti: scutũ gladiũq; relinques!
Et iacula ⁊ galeam: spoliatis arma supersunt.

¶ Nõ ijdẽ gemitꝰ. Oñdit spo- Man.
liatos ꝓuinciales ac socios a p̄fe
ctꝫ oli fuisse lõge ditiores. hic fa
cilius q̄ nũc tolerasse bonorꝫ dã-
na ⁊ rapinas. Gemitus dãnorꝫ.i.
querela ⁊ dolor. Vulnꝰ par: simile
hodierno. Spartana chlamys.s.
stabat id ẽ laconica purpura: quã
q̄dẽ in europa Pli. laudat li.ix.c.
xxxv. Cõchylia coa: cõchylia sunt
ex gñe purpurarũ. vt oñdit Pli. Conchylia
li.ix.c.xxxv. ⁊ lib.xi. ait q̄ Bõbi-
ces telas araneorꝫ mõ texunt ad Bombices
vestẽ luxũq; feĩarũ: q̄ bõbicina
appellãt̃ prima eas retorq̄ri: lrur
susq; texere inuenit in Coꝰ muli-
er pãphile platis filia. ⁊ in Co in
sula nasci tradũtur: cupressi tere-
binthi fraxini quercꝰ: quarũ flo-
rẽ imbribꝰ decussum terre halitꝰ
animat: fiũt aũt p̄mo papiliones
parui nudiq;: mox frigorꝫ impati
entia villis inhorrescũt: ⁊ aduer-
sus hyemẽ tunicas sibi instaurãt
densas. demũ ex ijs fiũt vestes le
uissime q̄bꝰ etiã viros vti non pu
duit. Parrhasij tabulis: parrhasi Parrhasius
us pictor ephesi natꝰ primꝰ dedit
argutias vultꝰ elegãtiã capilli ve
nustatẽ oris cõfessiõe artificũ in
lineis extremis palmã adeptus.
auctor Pli. li.xxxv.c.ix. Suetoni
us etiã in Tyberio de quadã par
rhasij tabula meminit. de parrha
sio etiã Fabiꝰ li.xij. Signisq; my
ronis: hic statuariꝰ fuit numerosi Miro
or in arte q̄ polycletꝰ. De q̄bꝰ am
hobus Pli. multa li.xxxiiij.c.viij.
Phidiacũ viuebat ebur: Mino-
ribꝰ simulacris signisq; innume- Phidias
ra ꝓpe artificũ multitudo nobili
tata est: ante oẽs tñ phidias athe
niẽsis ioue olympie facto ex ebo
re q̄dẽ: sed ⁊ ex ere signa fecit. Ac
preter iouẽ olympicũ: quẽ nemo
emulatur fecit ex ebore eque mi-
neruam athenis. Hec et plura

Plinius lib.xxxiiij.c.vij. Fabius etiā lib.xij.scribit phidiam in ebore celando longe citra emulū
Mentor valuisse. Sine mentore mēse: hoc ait: qm̄ Mentor in vasis celandis mirus artifex fuit: De quo
plinius lib.vij.c.xli. Martialis itē lib.ix. pocula Mentorea nobilitata manu. Atqꝫ pli.li.xxxiij.
c.xij.scribit: Crassus orator duos scyphos mētoris artificis manu celatos sestertijs centū emit
Dolobella Inde dolobella est pedian⁹.in orone pro.M.Scauro sic ait: Scire vos oportet duos eodē tpe
fuisse: ⁊ prenoie ⁊ noie.⁊ cognomine Dolobellas horꝝ igit̄ alterū Dolobellā Cesar accusauit: nec
Verres dānauit. Alterū.M.scaur⁹ ⁊ accusauit ⁊ damnauit. idē pedian⁹li.ij. Verrinarū scribit: Verrē
fuisse dolobelle legatū ⁊ pquestorē: ⁊ Cesarē dolobelle accusatorē. Inde dolobella est. Ordo est
inde dolobella est sacrilegus. Atqꝫ hinc antoni⁹ est sacrilegus: inde Verres ē sacrileg⁹.ad oēs
em̄ sacrilegus refert̄: non ad verrē dūtarat. Secus em̄ qui sensus esset? Antonius.pedianus in
oratione contra.C.Antoniū: ⁊.L.Catilinam cōpetitores sic scribit. Clientē autem negabat ha
bere posse.C.Antoniū. Nam is multos in achaia spoliauerat. Nactus de exercitu syllano equi
tū turmas. Deinde greci quos spoliauerat eduxerūt Antoniū in ius ad.M.Lucullū ptorē ꝗ
ius inter pegrinos dicebat ⁊c. postea subdit: hūc antoniū Gelli⁹ ⁊ lentul⁹ cēsores sexennio. quo
hec dicerent senatu mouerūt: causasqꝫ scripserūt: ꝙ socios deripuerit: ꝙ iudicium recusauit ⁊c.
Verres: de h̄ late dictū est i sat.ij. Si fur displiceat Verri. Occulta spolia. occulta vltimā produ
Occulta spolia cit hoc loco ppter sequentē positū. Dixit autem occulta spolia: qm̄ bellica spolia palā ferunt̄ nō
occulta. plures de pace: ꝙ̄.s.de bello: pacis em̄ tempore socios depredabātur. Juga pauca boūꝫ
scꝫ arripiētur a prefectis prouinciarum. pater armēti.i.admissarius. Ipsi deinde lares.s.eripiē
tur. Lares deos penates intelligit hoc loco: quod sequentia indicant.⁊ Apuleius de deo socra
Lar tis scribit: ꝙ qui pacato ⁊ quieto numine domū possidet lar dicit̄ familiaris. De laribus aūt su-
Edicula perius latissime. Si qd.s.est. Spectabile. conspicuū pulchrū insigne. Signum simulacrū. Edi
Rhodos cula: ediculā appellat loculū vbi simulacra resident: hinc etiā Apuleius lib.ij. sic ait: In ipo ve
ro meditullio hipone dee simulacrū residens edicule ⁊c. que verba latius repetaꝫ infer⁹: vbi de
hipona dicet̄. Deus vnicus.s.est. Imbelles rhodios. Rhodos insula in lycia.ꝗ nauibus multo
tpe mari dominata est.⁊ piratas sustulit: ⁊ romanis amica fuit. Hec ⁊ plura Strabo libro.xiiij.
Diximꝰ ⁊ alia in sat.vi.ibi: hinc ⁊ rhodos ⁊ miletos: atqꝫ coronatū petulans madidūqꝫ Carētuꝫ.
Vbi ostendit rhodi incolas luxurie deditos: ⁊ a virtutib⁹ desciuisse: ⁊ propterea hoc etiam loco
imbelles rhodios dixit. Vnctāqꝫ corinthū. Corinth⁹ sita erat i isthmo peloponessi pmōtorio lo
Corinthus cupletissima ꝗdem. vbi Veneris etiā templū adeo locupletatuꝫ extitit: vt supra mille dee pstitu
tas puellas caperet: ꝗs veneri viri mulieresqꝫ addixerāt: propt̄ has igt̄ freq̄ēs i vrbē m̄ltitudo
Veneris templum turbaqꝫ cōueniebat: vn̄ ciuitas mirū in modū ditabat̄. Corinthus demū ab.L.Mummio solo
eq̄ta est: quare deserta diuti⁹ manēs ab diuo Cesare postea restituta ē: ppter bonuꝫ terre ipius
L.Mūmius ingeniū missis eo colonis frequētib⁹ generis libertinorꝝ ⁊c. Hec ⁊ plura Strabo li.viij. hec ea-
Ephyre dē olim dicta est Ephire: vt docet pli.li.iiij. Vnctāqꝫ corinthū. Vnctā appellat propt̄ luxū: ⁊ tot
prostitutas puellas propt̄ quas vt dictū est freq̄ēs in vrbē multitudo conueniebat. hinc ait: De
Resina spicias merito: ꝗd em̄ resinata iuuētus ⁊c. Resinata. Pli.li.xiiij. scribit ex arborib⁹ quibusdam
resinā defluere.i.liquorē quēdā: ⁊ oleo dissolui. Inde ait. pudetqꝫ cōfiteri maximū iā honorem
ei⁹ esse in euellendis ab virorꝝ corpibus pilis. Resinata. depilata. Horrida vitāda est hispania
hoc ait: qm̄ est grauius spoliari fortunis ꝙ̄ nō augeri dignitate. vt Cice. scribit pro plātio. Hor
Calleci rida hispania sūt in hispania: Calleci ppl̄i nouissimi mōtana hītātes: vt plurimū. Vn̄ ⁊ bellacissi
Lusitania mi: ⁊ subingatu difficillimi. Est ⁊ lusitania inter hispanos gēs āplissima: ⁊ annis plurimis ro-
Celtiberi manorꝝ armis oppugnata. Cūqꝫ Celtiberi ipsi quadrifariā partiti sint fortissimi ad ortū ac me-
Numantia ridiē sunt. Vraci ad carpētanos ptinētes. fontesqꝫ tagi: Eorꝝ nobilissima ciuitas erat Numan
tia: ꝗ in bello Celtiberico: qd aduersus romanū populū gestum est virtutē propriam ostentauit
quod vigesimum perdurauit ad annū. Complures em̄ exercitus cū imperatorib⁹ ad internicionē
detracti. Nouissime aūt numātini obsidōe cicti diut̄na patiētia tolerarūt. pauci dūtarat excepti
qui cedētes murū cediderunt. Hec ⁊ plura Strabo li.iij. Merito igit̄ horrida vitāda est hispa-
Celtogallia nia Juuenalis ait. Gallic⁹ axis: celtogallia que ⁊ gallia dicit̄. in quattuor diuisa est regiones: scꝫ
Gallia aq̄tana aq̄taniā lugdunēsem: Belgicā ⁊ Narbonēsem. auctor est Ptolemeus li.ij. Strabo aūt lib.iiij.
sic ait. Vniuersa vero natio quā hec etas gallicā vel gallaticā nominat martis studio: ⁊ animo-
rū ardet impetu: cōferende pugne alacritate impigra. Gallicus axis. Gallica regio. Dixit autē
axis quoniā ipsi⁹ gallie presertim lugdunēsis latus septētrionē aspicit iuxta britānicū occeanū
qd idē Ptolomeus libro secūdo edocet. Et Strabo li.iiij. ait: ꝙ aq̄tanos nūcupabāt: ꝗ ad septē

trionalē pyrenes ptē habitāt vsq ad occeanū. Illyricūq lat⁹: adriatici lat⁹ Illyrici occupāt inquit Mela. Messorib⁹ illis: aphricos intelligit. scribit em̄ Plinius li.v. in aphrica regionē esse ccl.M. passuū per circuitū fertilitatis eximie: cum centesima fruge agricolis fenus reddente terra. Circo. i. ludis ⁊ spectaculis. per qđ vrbis molliciē ostēdit: prouinciales laudās ex laborib⁹ et cura. Inde: a prouincia sc3 aphrice. Tenues: pauperes. Marius: Priscus sc3. de quo ibi. Exul ab octaua Marius bibit. Discinxerit: vsq ad zonā predatus fuerit. Relinques: poterūt ergo vlcisci: ⁊ iniurijs acceptis ab romanis deficient. Illyrici Aphrice fertilitas

¶ Non idē gemitus. Ostēdit maiorē fidē seruatā quōdā socijs romani imperij q̄ nūc seruet docetq eādē cū magno periculo violari. Ordo est. Nō idē. i. dissiles gemit⁹ dānoꝝ. i. querele de dānis erāt sup. olim: nec par vuln⁹. i. equalis lesio erat olim socijs. i. in societatē romani imperij acceptis: florētib⁹. i. dū florerēt opib⁹ ⁊ diuitijs ⁊ mō ipis victis. i. postq̄ victi sunt. hoc est nō habebāt tūc occasionē q̄ritādi sicut nūc. Ois dom⁹ eoꝝ sup. erat tūc plena: diuitiarū scilz ⁊ ingens aceru⁹. i. cumul⁹ nūmoꝝ. i. pecūie ad nūerādū idonee stabat. i. pat⁹ vl' plen⁹ erat chlamys. i. vestis militaris et purpura: spartana. i. laconica: ⁊ conchilia. i. vestimēta purpurea: coa: ex insula co denoiata: vel illic innēta sup. stabant. Et ebur phidiacū. i. signū eborēū hoc est effigies aut simulachrū a phidia sculptū ⁊ simulatū: viuebat. i. ad viuū simulatū erat: aut in vigore erat: cū tabulis: id est picturis: parrhasij illi⁹ optimi pictoris: ⁊ cū signis. i. imaginib⁹ in es aut marmore incisis. necnō. i. etiā mult⁹ labor. i. multiplex op⁹ polycleti illi⁹ statuarij sup. erat aut stabat vbiq: mense erāt sup. rare sine mētore. i. sine poculis aut alijs vasculis a mētore factis. Inde. i. ex illoꝝ diuitijs est dolobella: vir ille in quē Cicero multa scripsit: sacrilegus. i. sacroꝝ fur: vel q̄ sacrā fidem violauit. Inde ē Antoni⁹ triūuir ille sacrileg⁹. Inde ē verres in quē verrine Ciceronis: sacrilegus: q: sup. ipi referebāt. i. reuehebāt altis. i. pfūdis ⁊ capacib⁹ nauib⁹ occulta spolia: ⁊ plures triūphos. i. signa triūphoꝝ. i. p̄das exuuias ⁊ spolia: de pace: q̄ sup. de bello. Pauca iuga boum sunt sup. nūc socijs romani imperij: ⁊ pu⁹gret equarū (nā equi ablati oīno sunt) sup. ē socijs: et aduerte gregē etiā de eq̄s ⁊ equab⁹ dici sicut armētū. Nā ⁊ Cicero gregē armētoꝝ dixit. ⁊ pater armēti. i. taur⁹ vel equ⁹ admissari⁹. i. q̄ ad generādū admittit armēto: eripiet. i. abiget ⁊ abducetur agello capto. ⁊ ipi lares. i. dij domestici ⁊ familiares eripiētur sup. deinde. i. postea ⁊ si qđ. i. aliqđ signū. i. simulachrū spectabile. i. pulchrū aspectu: ⁊ si q̄s deus vnicus. i. singlis imago alicui⁹ dei est sup. in edicula. i. pua ede seu domo: eripiet sup. Et em̄. i. q: hec. i. hmōi bona sūt p summis spoliatorib⁹ q̄les sūt iā dicti: nā hec sunt maria. q. d. maria sūmos decēt. Consequēter ostēdit vindictā timēdā esse dicēs. Tu spoliator: despicias. i. cōtēnas et puifacias forsitan rhodios: prouīciales rhodi insule tūc molliter viuētes ⁊ ideo imbelles. i. sine bello viuētes vel ad bellū inutiles: bellare nesciētes: ⁊ chorynthō. i. gētē corynthi vnctā. i. vnguēto pfusā ⁊ molliter viuētē: et tu despicias hmōi molles merito: nā q̄d iuuētus. i. multitudo iuuenū: resinata. i. resina leuigata et depilata. i. que pilos extraxit radicit⁹ p resinā: q̄ est succus ex arboribus distillās: ⁊ q̄d crura leuia. i. depilata totius gentis: facient. i. facere poterūt cōtra spoliatorē. q. d. nichil: sed hispania. i. gens hispanorū: horrida. i. inculta: ⁊ minime in corpe curādo morosa: vitāda est tibi. dū sc3 spoliare vis: ⁊ axis gallicus. i. populus habitās sub climate gallico: ⁊ illiricū latus: sup. vitādus ⁊ vitandū est tibi. parce etiā illis messoribus. i. agricolis sc3 aphris: qui saturāt vrbē sc3 romanā: vacantē. i. vt ceteris curis vacuā: indulgentē circo. i. ludis circēsibus ⁊ scene. i. ludis theatralibus i. comedijs ⁊ mimis ac tragedijs spectādis: quo v̄bo taxat luxuriā ⁊ ocia rōanoꝝ. Quāta aūt ⁊c. Vident q̄busdā hec esse alicui⁹ obijciētis Iuuenali q̄ mariū pua vindicta secuta est: qui tamē aphros spoliauerat: ⁊ ita p̄mia posuit p punitione: q: premiū culpe: punitio ⁊ penitētia ē: quāta ergo p̄mia. i. quātā punitionē. q. d. minimā: feres cū marius discinxerit aphros tenues: sed re vera sunt ipsius poete deterrentis a spoliatione aphrorū: cum iam spoliati a mario tenues sint: sed nō imbelles. dic ergo Quāta premia. i. quātam mercedē: quāta spolia: feres id est reportare poteris: tam dire culpe id ē de tam dira culpa qualis est socios spoliare: cum id est quādoquidē ita sit q̄ marius priscus discinxerit id est spoliauerit vsq ad cincturā: nuper id ē nō multo ante aphros populos illos bellicosos. quasi dicat minima: et ideo curandū est in p̄mis ne iniuria fiat fortibus ⁊ miseris: quia vt dicit Ouidius: miseris sollertia rebus: ⁊ Maro: labor omnia vincit Improbus: ⁊ duris vrgens in rebus egestas: licz tu tollas omne quod. i. quicq̄d auri atq argēti est vsq̄ id est in quouis loco apud aphros: quod tamē difficillimū esset: tn̄ sup. tu relinques scutū: et gladiū: ⁊ iacula ⁊ galeā: arma supsunt. i. derelicta sūt semp spoliatis: ⁊ ita lz tenues rebellare tn̄ poterū: quapropter pp̄ijs cōmodis p nephas cōsulens: reipub. grauē iacturā feceris.

Ascen.

Quod modo proposui non est sententia: verum
Credite me vobis folium recitare sibylle.
Si tibi sancta cohors comitũ: si nemo tribunal
Vendit acersecomes: si nullũ in cõiuge crimen
Nec per cõuentus: nec cuncta per oppida curuis
Unguibus ire parat nũmos raptura celeno:
Tunc licet a pico numeres genus: altaq; si te
Nomina delectant: omnẽ titanida pugnam
Inter maiores ipsumq; promethea pones
De quocũq; voles proauũ tibi sumito libro:
Quod si precipitẽ rapit ambitus atq; libido:
Si frangis virgas sociorũ in sanguine: si te
Delectant hebetes lasso lictore secures:
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas: claramq; facem preferre pudendis.
Omne animi vitiũ tanto conspectius in se
Crimẽ habet: quanto maior qui peccat habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis que fecit auus: statuãq; parentis
Ante triũphalem? quo? si nocturnus adulter
Tempora santonico velas adoperta cucullo?
Preter maiorum cineres atq; ossa volucri
Carpento rapitur pinguis damasippus ⁊ ipse
Ipse rotam stringit multo suffiamine consul
Nocte quidem: sed luna videt: sed sidera testes
Intendunt oculos. finitum tempus honoris
Cũ fuerit: clara damasippus luce flagellum
Sumet: et occursum nusq̃ trepidabit amici
Iam senis: ac virga prior innuet: atq; maniplos
Soluet: ⁊ infundet iumentis hordea lassis:
Interea dum lanatas: toruũq; iuuencum
More nume cedit iouis ante altaria: iurat
Solã hiponã ⁊ facies olida ad presepia pictas.

Man. Sententia — Sentẽtia: teste Prisciano ex hermogene. Sententia est oratio generalem pronũciationẽ habẽs hortãs aliquã rem vel deterrẽs. i. dehortãs. Vel demõstrãs quale sit aliqd. Fabi⁹ vero li. viij. scribit. ꝙ sentẽtiã veteres qd aio sensissent vocauerũt. Cice. li. iiij. ad herẽniũ ait. Sentẽtia est oratio sũpta de vita: qua aut quid sit aut qd esse oporteat in vita breuiter ostẽdit hoc mõ. liber is ẽ estimãd⁹: q̃ nulli turpitudini seruit. Foliũ sibylle. i. vaticiniũ ⁊ oraculũ qddã. Sibylla em̃ Cumana: in palmarũ folijs notas scribebat. Verg. Folijsq; notas: ⁊ noĩa mãdat. Si tibi. s. est. Tribunal. i. tua iudicia. Vẽdit alicui. s. e litigãtibus.

Acersecomes. Cero — Acersecomes: capillatus interptatr: ab a qd est sine ⁊ cero tõdeo quasi sine tõsura comarum. Eius aũt verbi futurũ ₛm eoles est cerso ⁊ come: id est coma. inde acersecomes intõsus comã et capillatus. quales pueros p̃fecti ꝓuinciarũ in delitijs habebãt eorꝫ nutu iudicia vẽdẽtes: q̃ similiter vxorũ arbitrio multa administrabãt. In cõiuge. s. est. Crimẽ: auaritie scꝫ. Vxores em̃ presidũ prouinciarũ sepe auaricia notate sũt Mar. li. ij. Gẽtib⁹ in lybicis vxor tua Galle male audit. Immodice fedo crimẽ auaritie.

Cõuẽtus hyspanie — Per cõuẽtus. i. ꝑ regiones ꝓuincie. Unde Pli. li. iij. de hispania Citeriore ait. Nunc vniuersa ꝓuincia diuiditur in cõuẽtus septẽ. Carthaginẽsem: Tarraconẽsem: Cesaraugustanũ: Cluniẽsem: Austurum: Lucrẽsem: Bracarũ.

Celeno — Celeno: vxor tua tanq̃ Celeno ⁊ harpyia rapax. Celenos aũt niger interptatur.

Picus Rex — A pico: generis nobilitatem ostẽdit. Vergiliũ secutus: q̃ gen⁹ latini cõmẽdãs sic ait li. vij. Hũc fauno ⁊ nympha genitũ laurente marica Accipim⁹: fauno Pic⁹ pater: isq; parentẽ. Te Saturne refert tu sanguinis vltimus auctor. Titanida pugnã inter maiores: scꝫ tuos: quasi illi fuerint debellatores titanũ ⁊ gigãtũ atq; pro-

metbei:ficuti iuppiter ⁊ alia numina. Seu inter maiores tuos. Titanas ⁊ gigātes ⁊ ꝓmetheū fuisse dicas:q̄ quidē cōtra deos pugnarūt:tanq̄ magnanimi. Proauū:aui pater proau⁹ dicit̄:q̄si ꝓpe auū. Graduū aūt ordo talis est pater:au⁹:proau⁹:abau⁹:atauus. Tritau⁹: Sic etiā nepos: abnepos:atnepos:trinepos:vt habet̄ in institutionib⁹ li.iij.de gradib⁹. Precipitē:pronū et temere ꝓperātē. Ambit⁹.i.affectus ambitionis:ꝓprie tñ ambitio in aīo est:Ambit⁹ in actu. Nā qui p̄ter modū cupit aut honores:aut laudē ambitione peccat. Qui vero dilargit̄ pecuniā:aut ꝓp̄o munerib⁹ laudibusq̄ blādit̄:aut ceteris artib⁹:q̄ legitime nō sunt ad publicos honores tēdit:ambitū cōmittit. Cui⁹ similis est:quā hodie symoniā vocāt a Simone mago. Hec aūt oīa q̄ ambit⁹ facit:ambitio facere cōpellit. Libido:cupiditas effrenata. Tulli⁹ lib.iiij.tus.sic ait. Volūtas est:q̄ quid cū rōne desiderat. Que aūt aduersus rōnē incitata est vehemētius: ea libido est: vel cupiditas effrenatas:q̄ in oīb⁹ stultis inuenit̄. Socioꝝ in sanguine:a seuitia dānat nūc prouinciarū p̄fectos. Virgas:fasces lictoꝝ intelligit.de q̄bus supra. Hebetes:obtusas nimia socioꝝū cede. Parētū:parēs vulgo pater aut mater appellat̄:sed viri prudētes auos ⁊ ꝓauos: auias et proauias:parētū noīe appellari dicūt:auctor est Fest⁹. Omne animi vitiū. Isidor⁹ etiā inq̄t. Quāto splēdoris honore celsior:q̄sq̄ est:tāto si delinquat pctō maior est. Itē pctā q̄ incipiētib⁹ leuia sunt:p̄fectis viris grauia reputātur.tāto em̄ maius cognoscit̄ esse pctm̄: quāto maior qui peccat habet̄. Crescit em̄ delicti emul⁹ iuxta ordinē meritoꝝ ⁊ sepe qd̄ minorib⁹ ignoscit̄ maioribus imputat̄:hec ille. Vitiū:prauitates animi recte vitia dicūtur:vt inq̄t Cice.in pad. Conspectius:apertius:clarius.: Peccat:peccare est tāq̄ trāsire lineas:peccare certe licet nemini. Auctor idē in parad. Quoquo modo: Mihi te supple iactas. Tabellas testamentoruꝫ:scilicet. Quoquo pacto inq̄ te iactas mihi tu qui nobili natus genere vitiosissimus es. Santonico cucullo Santones populi sunt in aquitania ad occeanū spectantes. Aquitania tamē in gallia trāsalpina est:de qua multa Strabo libro.iiij. Hinc Tibullus ait. Et occeani littora santonici.hoc autē tegmen bardocucullus aliter dicitur. Martialis libro.xiiij. Gallia santonico vestit te bardocucullo. Cecropithecorū penula nuper erat. Preter maiorū cineres:id est in via flāminia atq̄ latina. Nobiles aūt arguit sub noīe Damasippi:quos turpia ministeria exercere non pudet. Carpēto:vehiculo. Pinguis superbus nobilitate ⁊ tumidus:vel eius incōtinētiam luxus ostēdit. Damasippus:domitor equorū interpretatur. Stringit:cōstringit: Sufflamine:sufflamē dicitur illud qd̄ rote opponitur:⁊ ne recurrat oppositio auctore Pro. Maniplos feni:scꝫ. Lanatas:id est oues. More nume:hoc ait:quoniā teste Liuio. Numa pōpili⁹ plurima sacra obibat: ea maxime que liuij tpe ad dialē flaminē pertinebāt. Hiponā equoꝝ:stabuloꝝq̄ deā. Ab hippos quod est equus. Apuleius libro.iij.de asino aureo sic ait. Respicio pile medie:que stabuli trabes sustinebat. In ip̄o vero meditullio hippone dee simulacrū residens edicule:quod acurate corollis rose is equidem recentibus fuerat ornatū. Olida:putrida quasi olita.d.pro.t.

Proauus
Ambitio
Ambitus
Symonia
Voluntas
Libido
Parens
Vitium
Peccat
Santones
Aquitania
Damasippus
Sufflamen
Numa
Hipona
Olida
Ascen.

¶ Quod modo ⁊c. Ordo est. Illud quod ego mō ꝓposui de rebellatione aphroꝝū:nō est sententia.i.volūtas mea vt ita fiat:verū credito me recitare vobis foliū sybille.i.rē tā verā ac vere futurā ac si sybilla eā in folijs palmarū in q̄bus vaticinia solita ē scribere descripserit. Si tibi ⁊c. Redit ad ostēdēdū q̄ sit vera nobilitas:⁊ q̄ equitas sit nobili seruāda. Ordo est. Si cohors comitū sit sup.sancta.i.bona:⁊ si nemo exn̄s acersecomes.i.intōsus ⁊ capillatus:hoc ē diues ⁊ potēs sicut depillati paupes sūt:vēdit sup.tibi tribunal.i.sedē tribunalē nā q̄ p simoniā sedē iudicialē emūt raro iustitiā colūt. Manci.ꝓformi⁹ ad sequētia exponit sic. Si nemo sup.filioꝝ aut domestici coꝝū tuoꝝ acersecomes. i.bene capillatus ⁊ formosus puer vēdit te ꝑmittēte:tribunal.i.iudiciū tuū:⁊ si nullū crimē.s.auaricie est in cōiuge tua:nec ꝑ et nō:⁊ si ipsa cōiunx tua nō parat.i. p̄tendit ire. i.ingredi p cōuent⁹.i.cōuēticula hoīm in pagis ⁊vicis:⁊ p cūcta oppida.i.loca muris munita:celeno.i.tāq̄ celeno q̄ ē vna harpyiarū: raptura.i.vt rapiat vnguib⁹ curuis nūmos id ē si nemo in domo tua te corrūpit a recto iudicio diuertēs:tunc licet.i.licitū est:vt sup.numeres gen⁹ tuū a pico p̄mo inter mortales. Latini generis auctore. Et si alta.i.generosa ⁊ alte repetita nomina delectāt te:pones.i.ponere poteris omnē pugnā titanida.i.titanicā(posuit em̄ patronymicū ꝓ possessiuo)hoc est oēs q̄ in ea pugna fuerūt:⁊ ip̄m ꝓmethea antiq̄ssimū virū inter maiores tuos:⁊ sumito tibi proauū.i.progenitorem quēuis:de quocūq̄ libro.i.quacunq̄ historia scripta voles:q̄ si ambitus.i.cupido honorū ⁊ libido carnis rapit sup.te p̄cipitē.i.sine resipiscētia in vitia corruentē:si frangis virgas.i.flagella in sanguine socioꝝ et si secures id est gladij quibus ceruices noxiorū secant̄ hebetes.i.hebefacti ex frequēti vsu:et hoc lictore exn̄te lasso:delectāt te.i.si delectat te sumere penas cū sanguine de socijs insontib⁹ tanq̄ de sontibus

q: virga puniunt̃ in q̃bus est emēdationis spes ⁊ leuiꝰ crimē: securi aūt āputant̃ in quibus nulla est. ipsa nobilitas parētū tuorū incipit stare cōtra te. i. facere magis vituperabilē: ⁊ preferre pudendis. i. turpibus factis tuis clarā facē factorum suorū qua facta tua magis pateant. Nam oē vitiū animi. i. oē peccatū: habet in se crimē. i. peccatū dignū crimiatiōe: tāto cōspectiꝰ. i. aptiꝰ et euidētius: quāto is sup. q̃ peccat habetur maior. Quo. i. ad quid sup. iactas vel ostentas mihi tanq̄ honorandū ⁊ nobilē te solitū signare falsas tabellas. i. instrumēta cōtractuū aut testamentorū: in tēplis q̃ auus sup. tuus fecit. i. edificauit: ⁊ ante statuā triūphalem sc3 aui tui. hoc est in foro. q. d. ad nihil. Quo. i. ad quid sup. te iactas ⁊ nobilē predicas: si tu existēs adulter nocturnꝰ: id est tēpore nocturno vagari solitꝰ: velas. i. obtegis tp̄a. i. extremitates capitis tui: adopta. i. tecta cucullo. i. indumēto capitis faciē obtegēte: santonico. i. quo santones populi in gallia aq̃tanica frequenter vtūtur. q. d. frustra id facis. Preter maiorum. ⁊c. Hic nobiles arguit quos turpia ministeria exercere nō pudet: quale est aurigādi qđ nero instituit. Ordo est. Damasippꝰ vir quiuis nobilis (Est aūt nomē sumptū ab exercitio: nā domitor equoꝝ interp̄tat̃) pinguis ꝑ qđ ostēditur nō iuitꝰ id facere: rapit̃. i. velocit̃ fertur: carpēto. i. vehiculo volucri. i. q̃si volāti p̄ter cineres atq3 ossa maioꝝ. i. p̄teriēs sepulturā maioꝝ suoꝝ in via flaminia vt dictū est de cōsiliꝭ in p̄ma sat. ⁊ ip̄e ip̄e inq̄ consul. q. d. ꝓpria manu nō ministroꝝ suoꝝ stringit. i. retardat ne delabatur rotam curruum suorum multo sufflamine. i. obstaculo sub rotis in descensu posito: stringit quidem certe nocte: sed q̄uis nocte: luna videt: sed sidera existentia testes (posuit aūt ac si esset substātiuū. hieronymꝰ adiectiue: teste est tribunal ⁊c.) intendūt in factū eiꝰ oculos. i. vident ipm hoc est si forte nemo mortaliū viderit: dij tñ vident sub quoꝝ conspectu nihil turpe agendu3 est. Quū. i. vbi tp̄s clari honoris. i. cōsulatꝰ fuerit finitū: Damasippꝰ sumet flagellū. i. scuticā aut virgam aurige clara luce: ⁊ nusq̄ trepidabit. i. formidabit occursum amici iam senis: in quo seueritas ⁊ auctoritas eē debet: ac ipse prior. i. p̄us q̄ videat̃ ab amico sene: innuet virga. i. dabit illi signum vt videat̃. At pro ⁊ soluet maniplos. i. manipulos feni sup. ⁊ infundet iumētis lassis ordea. i. tūc palā totum ministeriū aurige excercebit: sed nunc dū existens consul. cedit. i. mactat: more nume secundi regis romanorum: lanatas. id est oues: ⁊ iuuencū. i. iuuenem bouem: toruū id est cornu petentem ⁊ pinguem. ante altaria iouis. i. vt flamen dialis. iurat. i. iurās in testimoniū capit solā hiponā. i. deā equoꝝ ⁊ stabuloꝝ: q: ꝑ ea quisq3 iurare solet numina: q̃ maximi facit (Quia vō primā hic corripit lic3 ab hippos deducat̃ ꝑ simplici hipona: nō hippona scribēdū est) ⁊ iurat solas facies pictas. i. ꝑ sola numina facierū pictarū ad olida. i. fetida presepia.

Man.

Sed cum peruigiles placet instaurare popinas
Obuius assiduo syrophenix hudus amomo
Currit idumee syrophenix incola porte
Hospitis affectu dominum regemq3 salutat:
Et cum venali cyane succincta lagena.
Defensor culpe dicet mihi: fecimus ⁊ nos
Hec iuuenes. esto. desisti nempe: nec vltra
Fouisti errorem: breue sit quod turpiter audes:
Quedam cum prima resecentur crimina barba
Indulge veniam pueris: damasippus ad illos
Thermarum calices: inscriptaq3 lintea vadit
Maturus bello armenie: syrieq3 tuendis
Amnibus: ⁊ rheno atq3 istro: prestare neronem
Securum valet hec etas. mitte ostia cesar

¶ Sed cum pu̾igiles. hic Damasippū arguit luxurie ac gule ⁊ incōtinentie. Placet: Damasippo. Peruigiles: vbi tota noctē vigilat̃. Popinas Cauponas. Instaurare. repetere. Obuius. Damasippo. s. Syrophenix: vnguētarij nomē. quasi ex syria ⁊ pheniciā oriūdꝰ.

Amomum

Amomo: amomi vua in vsu ē. nascit̃ in armenia: i media in pōto plura pli. li. xij. ⁊ Dyascorides. ⁊ nos latius ī buc. egloga. iij. Currit: a popinis. s. Syrophenix inq̄ sup.

Idumea

Idumee porte ꝑ quā. s. Vespasianus ⁊ Titus de iudeis triūpharūt. Idumea aūt ps est syrie iuxta iudeā teste plinio libro. v. De idumea ⁊ palmis idumeis plurima diximꝰ li. iij. g. ibi: primꝰ idumeas referam tibi mantua palmas. Hospitis affectu. desiderio hospitis. hoc est vt hospitem recipiat lucrādi cā. Et Cyane popinaria illa: sup. currit:

Mitte:sed in magna legatum quere popina:
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permixtum nautis:aut furibus:aut fugitiuis
Inter carnifices:⁊ fabros sandapylarum
Et resupinati cessantia tympana galli.
Equa vbi libertas: communia pocula:lectus
Non alius cuiq̄:nec mensa remotior vlli.
Quid facias talem sortitus pontice seruum?
Nempe in lucanos:aut tusca ergastula mittas.

vel salutat ⁊c. Venali quā vendere cupit. Succita.suffulta vt sit expeditior ad ministrandū. Defensor:aliq̄s.s.Culpe:hui⁹. Desisti:p desijsti. Nec vltra.s.iuuentā Fouisti:secut⁹es. Indulge:cōcede. Indulge veniam pueris:hic est illud pauloante dictum:quod sepe minorib⁹ignoscitur maioribus imputat̄. Thermarū calices:quib⁹in thermis bibūt. Inscriptaq̄ litea.i.depicta ex varia textura. Maturus:aptus a pomis metaphora. Bello armenie tp̄ibus nerōis bellū in armenia gerebat̄ p domitiū Corbulonem vt tacit⁹scribit. Syrie amnibus Euphrates ⁊ horōtes ibi influūt

Rheno atq̄ istrio. Rhen⁹⁊ister q̄ etiam danubi⁹dicit̄:Germaniā oēm a gallis:Rhetijsq̄ ⁊ pānonijs separāt. Vt scribit tacit⁹. Nerone:impatorē ꝓ quo nūc ip̄z Domitianū intelligere possumus:dixit enī supius sat.iiij.⁊ caluo seruiret roma neroni. Securū:sine cura:⁊ tutū a bellis. Nec etas in qua.s.est Damasipp⁹. Mitte ostia:pro dimitte.haud enī ibi inueniret̄ Damasipp⁹. Vel mitte ostia.i.ad ostia:Mitte aūt ad naues supplēdū. Ostia:exitus tyberis in mare tyrrhenū hic itelligit. Legatū.Damasippū.s.intelligit̄ aūt nauarchos p̄fectus:vel classis ductor. Popina:caupona. Percussore:gladiatore. Sādapilarū Sādapila pheretrū viliū p̄sonarū. Suetonius de domitiano ceso:Cadauer ei⁹populari Sandapila p Vespilones exportatuz. Tympana galli.de gallorū impudentia vide sat.ij. Cessantia:quiescētia.nō sonātia. Resupinati:tanq̄ somno vinoq̄ sepulti. Talē.q̄lis damasippus est. In lucanos. Lucania vt strabo docet li.vi.inter tyrenū siculūq̄ lat⁹ iacet.q̄bus samnites ꝓpinqui. Est etiā sibi iuncta appulia hinc ait. Hora.sat. p̄ma li.ij. Lucan⁹ an. Appul⁹anceps. Nā venusinus arat sinē sub vtrūq̄ colonus. Aut tusca ergastula mittas:Silr̄ martialis li.viij. Et sonet innumera cōpede tusc⁹ager.i.multis ergastulis nam serui in ergastulis fodiebāt agros:p̄sertim in hetruria hinc ⁊ Iuuenalis ait aut tusca ergastula mittas. Idem martialis li.ix. In edilum sic:nec tusca ligo vinea polit⁹. De ergastulis autē latius sat.vi. Mittas ꝓpter vitia quidem:⁊ si generoso sanguine ortum.

Rhenus
Ister
Danubius
Nauarchus
Sandapila
Lucania
Samnites
Appulia
Venusia
Ascen.

¶ Sed cū peruigiles ⁊c. Arguit luxurie ac gule et incōtinentie eosdem nobiles sub noīe damasippi. Ordo est.sed quū.i.qn̄ placet:sc3 damasippo relicto misterio aurigādi:instaurare.i.instanter frequētando reparare:popinas.i.cauponas sordidas in quibus gule ⁊ oī luxuriei opaȝ dant:peruigiles.i.per totā noctē vigiles.i.exeūtibus ⁊ intrantib⁹ patētes et semp vigiles illic scortantes ⁊ bibentes habētes:syrophenix.i.vnguentarius ille a syro aut phenicia denoīatus:hudus.i.perfusus per attractationē:semp amomo.i.vnguento ex amomo:assiduo.i.qd̄ assidue tractat ⁊ vendit:syrophenix inquā ex̄ns incola.i.inhabitator porte idumee:sic dicte rome q̄ per eā et idumea ingressi sunt Vespesianus ⁊ Titus de iudeis ⁊ vicinis idumeis triūphantes:currit.i.velociter accedit:q̄ pro et salutat ip̄m damasippū ⁊ ꝗleim:dominū ⁊ regē cōuiuij sc3:⁊ hoc affectu.i.affectione ⁊ beniuolētia:hospitis.i.acsi esset hospes. Et cyane:mulier ex ea regiōe dicta:succincta sup.currit:cū sup.lagena.s.vnguēti aut potius mulsi aut alterius vini delicati:venali.i.quā venalē affert. Defensor culpe.i.is qui velit defēdere ⁊ purgare culpā damasippi:aut filiis eius:dicet:fecimus et.i.etiā nos hec.i.hmōi facta:iuuenes.i.qn̄ eramus .... Respondet poeta:esto.i.pmittat̄ tibi ita fecisse in iuuēta:nēpe.i.q: certe:desisti.i.desijsti nec fouisti errorem vltra iuuentā sc3:id qd̄ tu audes sup.facere turpiter.i.cum dedecore:sit breue.i.parū durans si vis veniā cōsequi:et q: quedā crimia resecent̄.i.possint aboleri ⁊ auelli cū prima barba indulge.i.indulgenter concede pueris veniā.q.d.poeta permittam⁹ vt hoc facias: sed sup.damasippus vadit ad illos notos ⁊ infames calices.i. ad illa pocula thermarū id ē calidorū locoꝝ et ad illa lintea inscripta.i.ab ebrijs disrupta:vt inscribā te scipionibus apud plautū:vel inscripta varijs figuris ad luxuriam ptinētibus:vadit inquam existens iam maturus bello armenie

Id est vt mittatur ad bellū armenie ⁊ amnib' syrie tuēdis.i.ad tuenda nauigia q per amnes syrie deuehūtur: ⁊ rheno ⁊ istro.i.gallis germanis ⁊ pannonijs sup.tuēdis.i.defendēdis ne romanū imperium adoriātur: hec eñ etas quā damasippus agit:pōt prestare.i.efficere pstanter neronē i.imperatorē:sed neronem dicit quasi de tēpore eius loquatur:securū.i.vt secure.i.sine cura viuat O cesar mitte.i.lega aliquē ptectorē tui ⁊ defensorē hostiū:ostia.i.ad ostia hoc ē exitus tyberis in mare thyrrenū se recipiētis:mitte inquā:sz si mittere vis:quere legatū.i.euz qui mittatur.est aūt hic nomē:q2 alioqn diceret legandū:in magna popina:inuenias eū iā iacentē cū aliquo percussore.i.gladiatore:pmixtū nautis aut furib' aut fugitiuis.s.seruis:inter carnifices.i.tortores ⁊ fabros sandapilarū.i.feretrorum qbus viles ad sepulturā ferūtur ⁊ inter tympana.i.instrumenta pulsatilia:galli sacerdotis cybeles:resupinati.i.euersi p sōnū ⁊ obstertētis cessantia a sonitu scz vbi.i.in qua popina libertas est sup.equa.i.equalis magno ⁊ paruo:nobili ⁊ ignobili: sacerdoti ⁊ pphano:⁊ pocula sūt sup.cōia.i.ad cōem vsum:⁊ lectus nō est alius.i.diuersus cuiq3:nec mensa est remotior vlli.i.vbi gregatim sine ratione dignitatis aut discrimine psonarū viuitur. O pontice qd facias:sortit'.i.si esses sortit'.i.si haberes talē seruū.i.ita viuentē vt nobiles modo viuūt:⁊ tu forte inter eos:nēpe.i.certe.tu mittas sup.eū in lucanos vt illic glebā inuertat cathenatus:aut in ergastula.i.loca in quibus serui cathenati ne aufugerent operantur tusca.i.qualia plurima sunt in tuscia.

At vos troiugene vobis ignoscitis:⁊ que
Turpia cerdoni: volesos brutosq3 decebunt:
Quid si nunq3 adeo fedis:adeoq3 pudendis
Utimur exemplis:vt non peiora supersint?
Consumptis opibus vocem damasippe locasti
Sipario:clamosum ageres vt phasma catulli.
Laureolū velox etiam bene lentulus egit
Judice me dignus vera cruce:ne tamen ipsi
Ignoscas populo:populi frons durior huius
Qui sedet:⁊ spectat triscurria patritiorum
Planipedesq3 audit fabios:ridere potest qui
Mamercorum alapas:quanti sua funera vēdāt
Quid refert? vendunt nullo cogente nerone
Nec dubitant celsi pretoris vendere ludis.
Finge tamē gladios inde:atq3 hinc pulpita pone
Quid satius? mortem sic quisq3 exhorruit:vt sit
Zelotypus thymeles:stupidi collega corinthi?

¶ Cerdoni.i.plebeio ⁊ vili Cerdones eñ dicuntur q artificio et
Man. Cerdones — lucro victū querūt. Nā cerdos lucrū dicitur cerdeno lucror. Volesos: Brutosq3: p hos nobiles oēs intelligit. Quid.dices sup. Utimur:in damasippū scilicet. Cōsumptis:opib': Damasippum
Siparium — arguit istrionice. Sipario. Sipariū velū erat ad scenas velandas: Apulei'. l.i.de asino aureo. Oro te inquā oro te inq3 auleum tragicū dimoueto ⁊ sipariū scenicum cōplicato: Merula in dicto loco apuleij supparū legit. i meo tñ apuleio legitur sipariū.⁊ in epistola prima.li.xi.senece sipparuz Eius vba sunt. Et ex ipo genere velorum alexādrinas q3uis in magna turba nauiū intelligit.solis ei licet sipparū intēdere qd in alto oēs habent naues:nulla eniz res eq adiuuat cursum qua sūma ps veli illic maxime nauis vrgetur ⁊c.postea subdit sipparū alexandrinarū insigne indiciū est. Id tñ senece supparū vt puto eē debet. Lucan' eñ li.v.pro eadez velorū sūmitate supparuz posuit dicens. Et flexo nauita cornu obliquat leuo pede carbasa summaq3 pandens suppara velorum perituras colligit auras. Meus etiam festus siparium habet. ibi enim sic legitur:siparium genus veli mimicum. Domitius tamen minutū fecit. Magis mimicum placet.a mimo enim mimicuz dixit festus. Itaq3 sipbario nullo pacto legendū est. Ageres recitares representares. Phasma catulli.id nomē erat fabule cuiusdā catulli.phasma aūt monstrū ⁊ apparitio apud nos dr. Unde ⁊ herodotus inquit tale
Phasma — phasma aliquādo appuit in grecia in ea igitur fabula monstra repsentabātur qbus agēdis cla-
Laureolus — more opus erat. Laureolū:laureatū mimum intelligit de quo qdem Tranquillus in Caligula

vbi mortis illius prodigia recenset sic ait. Et cum in laureato mimo in quo actor prorípiẽs se ruina sanguine vomit vt plures secundarum certatim experimentũ artis darent cruore scena abundauit:hec ille.iosephus item libro.xix.c.i.quum de caligule cede meminit ita scribit. In illo siquidem spectaculo duo ei auguria prouenerunt. Mimus nanq; est introductus quo actum est vt iudex deprehensus crucifigeretur. Et pantomimus fabulã saltauit Cynare in qua ⁊ ipse occisus ⁊ eius filia Myrrha videbatur atq; sanguis mimica arte diffusus. Et circa iudicem crucifixum,⁊ circa cynaram atq; Myrrham. Durior:quia nullo pudore afficitur. Durior huius:id est Durior fronte huius lentuli. Qui sedet ⁊ spectat. Seneca epistola.vij.ad Lucillium sic ait. Nihil vero est tam damnosum bonis moribus q̃ in aliquo spectaculo residere:tunc enim per voluptatem facilius vitia subrepunt ⁊c. Triscurria id est ingentem scurrilitatẽ. Nam tris ⁊ ter pro superlatiuo vtebantur hinc mercurius dictus est trimegistus.id est ter maximus: ac si diceret longe maximus. tris enim ter: ⁊ megistos maximus dicitur. Et plautus in aulularia inquit nõ fur sed trifur. Et Ouidius in ibim. Magno ter ab hercule quintus.id est ter magno hercule. Non autem ter quintus vt multi dicunt. Patritiorum qui scene operam dabant. Planipedes fabios.i.recitantes comedias planipedes sic aũt dictas auctore Diomede: q̃ actores planis pedibus.id est nudis proscenium introirent non vt tragici actores cuȝ cothurnis neq; vt comici cum soccis olim. Planipes ab Diomede. Mimus grece appellatur:est autem Mimus sermonis cuiuslibet motus sine reuerentia:vel factorum cum lasciuia imitatio. Donatus etiam scribit q̃ vilissime erant planipedes ⁊ argumento,⁊ actione. Mamercorum alapas. id est nobilium:qui quidem mimi alapas ⁊ verbera patiebantur. Hinc Martialis libro quinto in Marianum ait. O q̃ dignus eras alapis Mariane latini.te successurum credo ego panniculo. Quanti sua funera vendant Quid refert? Damnauit superius nobiles illos qui mimicam artem exercebant: Nunc vero hos damnat:qui gladiature munus subibant nullo Nerone id ẽ imperatore cogente sed sponte q̃dem:quod certe magis rep̃hendendum. Sed tamen potius esse ait eligendã gladiaturã q̃ istrionicã.nã licȝ illi mors immineat huic tñ dedecus inest maximũ.vtq; inferius apparet nobiles quoq; illos gladiature arguit.q̃ aperto vultu.non tecti galeis certabãt:cũ honesti⁹ tecti id agere potuissent. Quãti sua funera vendãt. Quid refert? Sensus hic est Si degladiãdo mortis periculũ subeũt:aut magno aut p̃uo ducti precio nulla differẽtia est:oĩno eñ dãnãdi sunt ⁊ nõ excusandi cũ spõte id periculũ ⁊ dedecus subeãt. Nec eos pudeat ludis pretorũ se vendere:tanq̃ viles ⁊ ignobiles.hic p̃fecto ver⁹ est sensus.licet ille aliter dixerit. Quanti.vel magno:vel paruo. Sua funera.suas mortes. Vnde Senec.ad lucil.epist.vij. sic ait: Quicq̃d ante pugnatũ est misericordia fuit:nunc omissis nugis mera homicidia sunt:nihil habent quo tegant̃:ad ictũ totis corp̃ibus expositi nunq̃ frustra manũ mittunt.postea subdit: Non galea nõ scuto repellit̃ ferrũ. Itẽ exitus pugnaciuȝ mors est. Quid refert:q̃d differt: quid distat:que differentia est ad eorũ excusationẽ?q.d.nulla:sunt eñ oĩno dãnandi nobiles gladiature munus subeuntes:presertĩ spõte. Nullo cogente nerone. Sueto.scribit neronẽ in ludis exhibuisse ad ferrũ etiã quadringẽtos senatores:sexcẽtosq; eq̃tes romanos:⁊ quosdã fortune atq; existimatiõis integre ex ĩsdẽ ordinibus:cõfectoresq; ferarũ ⁊ varia harene ministeria Nec dubitant:audent ergo omĩ spreto pudore. Celsi pretoris.de hoc etiã satyra.x.sic ait. Quid si vidisset pretorẽ in currib⁹ altis Extantẽ:et medio sublimẽ in puluere circi.In tunica iouis ⁊c. postea inq̃t: Et sibi cõsul ne placeat.curru seruus portat̃ eodẽ.vbi videtur ⁊ pretorẽ ⁊ consulẽ p̃ eodẽ accepisse.quod etiã cõfirmat Asconius pedianus lib.iij.de pretura vrbana:vbi eñ Cice. ait: Cohorti pretorie:ipse sic seq̃tur:comitibus cõsularibus.veteres eñ omnẽ magistratum cui pareret exercitus:pretorẽ appellarũt.vnde⁊ pretoriũ tabernaculũ eius:⁊ in castris porta pretoria ⁊c. Gellius vero lib.xij.cap.xiiij.scribit:pretores collegas cõsulũ fuisse:sed imperiũ minus pretor:maius habebat cõsul: Solebãt aũt consules:⁊ ductores exercitus habita victoria ludos facere:hinc Maro li.iij georg.ait. Illi victor ego:⁊ tyrio cõspect⁹ in ostro.centũ quadriiugos agitabo ad flumĩa currus. Et liuius li.i.de Tarq̃nio prisco ait:q̃ victis apiolis oppido latinorũ ludos opulenti⁹ instructiusq; q̃ priores reges fecit.tũ primũ circo q̃ maximus dicit̃ designatus est locus. Vẽdere.s.sua funera. Ludis:in ludis. Finge:et fige et finge hñ legit̃.si finge placet. sic cõstrue:tũ finge inde.i.et illa p̃te:gladios.s.poni: Atq; hinc et hac p̃te ⁊c. Finge tamẽ gladios:sensus est q̃ si detur optio.vel gladiature vel istrionice:potius subeunda esset mors digladiando:q̃ istrionice turpissimũ dedecus. Pulpita:que quidẽ in scena ponebantur ad agendũ Quid sat i⁹?quid melius?quasi dicat:subire mortẽ. Mortem sic quisq̃:non si:sed sic cuȝ Calde.

Spectacula

Triscurria
Trimegistus

Planipedes
Comedie
Mimus q̃d

Theatri pugne

Pretor

Legēdū est: ꝛ ita etiā in antiq̄s est. Qui ergo si legit ꝛ sensum ꝛ ordinē deprauauit. Sic.i.adeo mortē exhorruit vt mimus potius fieret. Zelotypus thymeles.i.simulās se thymeles zelotypū aliū alapis cedat: vti latin⁹ faciebat quo risuꝫ spectātib⁹ moueret: pāniculū em̄ verberabat. hinc Martialis li.v.ait. O q̄ dignus eras alapis mariane latini.ꝛc. vt supra. Id aūt ad mamercorū alapas referēdū. Stupidi collega corinthi.i.socius corinthi mimi: q̄ ab eo alapis cesus ob zelotypiam stupebat. Quod etiam passim ꝛ rome fieri vidimus presertim ab illis qui faciē personis vestiūt Carniualiorum tēpore.

Ascen.

¶ At vos troiugene. Eosdē nobiles persequit̄ qui vt a nerone erant instituti: adhuc turpissima exercuerūt: q̄ vilissimos homines dedecerēt. Ordo est. At.i.sed: vos troiugene.i.nobiles q̄ e troianis ortū habere gloriamini: vos ignoscitis.i.veniā datis vobis: ꝛ vestro iudicio: ea q̄ sup ple sunt turpia.i.inhonesta cerdoni.i.hoi vili ad lucrū festināti: decebūt.i.cū decoro ꝛ honestate in exercitio tenebūt: volesos ꝛ brutos.i.nobilissimos quales illi fuerūt: ꝛ ab illis ortos. Volesi em̄ ꝛ bruti auctore dionysio sabinoꝝ nobilissimi fuerūt. q̄ cū Tatio in vrbe māserūt: sabinis autē vet⁹ est cōtinētia. Quid sup. dices: si nos in reprobādis vitijs nūq̄ vtimur adeo fedis et adeo pudēdis exēplis: vt nō supsint.i.quin semp plus q̄ satis sint peiora.i.adhuc fediora: O damasippe: locasti.i.ꝑcio accōmodasti: sipario.i.sumēdo a pte totū ꝑscenio: vel locū ꝓ locato: actorib⁹ fabularū. vocē.i.mimicū officiū cū gestu ꝛ molli ꝓnūciatiōe vocis tue: vt ageres phasma.i.comediā sic dictā a phasmate.i.apparitione: q̄ aliq̄d apparuisse in ea dicat̄ vnde principaliter dependet: clamosum.i.clamoris plenū q2 est comedia motoria: catulli illius poete. Lentulus velox: vir ille nobilis egit etiā bene laureolū.i.laureatū mimū: dign⁹ me iudice.i.ꝫm iudiciū meū: vera cruce: in qua vere crucifigeret̄. ꝛ nō solū simularet p ludū se crucifigi: sicut iudex simulabat̄ crucifigi in fabula quā lentulus egit. Tamen ne sic nobilibus succēseas vt ignoscas populo: dico sup. q̄ frons populi huius.i.huiusmodi spectātis est durior.i.minus pudore ꝛ verecūdia afficibilis q̄ lentuli: vel dic. est durior huius scꝫ lentuli fronte. qd̄ dicerem: Nisi melior esset cōtextus: hui⁹ populi qui sedet ꝛ spectat triscurria id est valde scurrilia facta patritiorū id est eorū qui a patribus ortū trahunt. ꝛ qui audit fabios.i.nobilissimos viros planipedes.i. agentes mimos quos propter humilitatē characteris planis.i.non eleuatis aut cothurno aut socco pedibus agebāt: et qui potest ridere alapas mamercorū.i.scurriles ꝛ iocosas verbationes in maxillis quas mutuo exercent mamerci.i.nobiles vt mamerci. Quid refert quanti.i.q̄ vili pretio ipi sup. nobiles vendāt sua funera.i.mortis periculo in gladiatura se exponāt: q.d. nihil. quia vendūt nullo nerone.i.nullo impatore crudeli neronis simili cogēte: sed ꝯponte. Nec dubitant.i.audent: vendere scꝫ funera sua: ludis.i.in ludis celsi pretoris: hoīs vilis ad pretoriā ꝛ cōsularē dignitatē sublimati. Tamen id est licet sponte faciant finge gladios sup. esse fixos: vel fige gladios inde.i.ex vna parte: ꝛ pone hinc.i.ex alia parte: pulpita.i.spectaculoꝝ loca que plures petunt. quid satius id ē vtrū hoꝝ sup esset nobilibus elegibilius an gladios.i.mortē obire: an munus scenicū: ꝛ videtur q̄ potius mortē. Unde per indignationē querit poeta. Exhorruit quisq̄ sic mortē vt potius q̄ moriatur fit collega.i.coactor zelotyp⁹.i.se zelotypū simulās thymeles: vxoris istrionice: corinthi illi⁹ mimi: stupidi id est hebetis ꝛ ignaui: vel eo q̄ ob zelotypiā cesus esset obstupentis.

Mani

¶ Res haud mira tamen: sensus est: nō esse mirum: si nobiles mimicā artē exercebant: qm̄ Nero qui ꝛ nobilissim⁹ et imperator idē fecit. Nec nobilis aliq̄s nat⁹ cythar[e]do principe aliud erit q̄ ludus. Cytharedo principe nat⁹: adeo quidē Nero musica delectatus est q̄ nomen suū inter cytharedos iussit ascribi: vt Trāquill⁹ refert. Nobilis hic: in antiquo textu hic legitur: ꝛ illic.i.in eo q̄ sequitur. legitur item ꝛ illud. Damnat aūt nobiles: qui aperto vultu in arena certabant agnoscendi. Cytharedo principe natus.n.b.

Nero music⁹

Res haud mira tamē: cytharedo principe natus
Nobilis hic vltra quid erit nisi ludus? et illic
Dedecus vrbis habes: nec mirmillonis in armis
Nec clypeo gracchū pugnantē: aut falce supina
Damnat enim tales habitus ꝛ dānat ꝛ odit.
Nec galea frontē abscondit: mouet ecce tridētem
Postq̄ vibrata pendētia retia dextra
Ne quicq̄ effudit: nudū ad spectacula vultum
Erigit: ꝛ tota fugit agnoscendus harena.

Credamus tunice:de faucibus aurea cum ſe
Porrigat:⁊ longo iactetur ſpira galero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
Uulnere:cum gracchο iuſſus pugnare ſecutor
Libera ſi dentur populo ſuffragia:quis tam
Perditus vt dubitet ſenecam preferre neroni?
Cuius ſupplicio non debuit vna parari
Simia:nec ſerpens vnus:nec culleus vnus.
Par agamennonide crimen:ſed cauſa facit rem
Diſſimilem:quippe ille deis auctoribus vltor
Patris erat ceſi media inter pocula:ſed nec
Electre iugulo ſe polluit:aut ſpartani
Sanguine coniugij:nullis aconita propinquis
Miſcuit: in ſcena nunꝙ̄ cantauit oreſtes
Troica non ſcripſit:quid enim virginius armis
Debuit vlciſci magis:aut cum vinidice galba?
Quid nero tam ſeua:crudaqꝫ tyrannide fecit?
Hec opera:atqꝫ he ſunt generoſi principis artes
Gaudentis fedo peregrina ad pulpita ſaltu
Proſtitui:grateqꝫ apium meruiſſe corone
Maiorum effigies habeant inſignia vocis.
Ante pedes domiti longum tu pone thyeſte
Syrma vel antigones:ſeu perſonaꝫ menalippes
Et de marmoreo citharam ſuſpende coloſſo.

v.q.e.n.l.hinc optime Cice.lib. iij.de legib⁹ita inqt: Ut em̄ cupiditatib⁹ principū.vt vitijs:infici ſolet tota ciuitas:ſic emēdari: et corrigi ꝯtinētia: Item.Nā licet videre:ſi velis replicare memoriā tēpoꝝ.qualeſcūqꝫ ſummi ciuitatis viri fuerūt.taleꝫ ciuitatem fuiſſe.Quecūqꝫ mutatio morum in principib⁹ extiterit:eandeꝫ in pplo ſecutā. Et illic dedecus vrbis habes: Ordo ē.Et habes dedecus vrbis illic:vel illud: appoſitio gracchū pugnantē nec ī armis mirmillonis:nec clypeo.aut falce ſupina.Eſt aūt ſēſus:ꝙ nobiles ipi pugnātes in arena:nolūt eſſe mirmillones.q̇ galea vultum abſcondūt:ſed retiarij q̇ galerum habēt nudo vultu.eoqꝫ pacto agnoſcūtur:qđ quideꝫ ad dedec⁹ accedebat. Mirmillonis Mirmillo in galea piſcis effigiem habebat:hic retiari⁹pugnās aduerſus mirmillonē cantabat: Nō te peto:piſcē peto: q̇d me fugis galle?de quo latius in ſatyra vi.ibi nobil'euryalū.aut Mirmilonē exprimat infans.Gracchuꝫ per hunc nobiliſſimū quenqꝫ intelligit.Nobiles em̄ fuere gracchi:de quibus latius in ſatyra.ij. ibi. Quis tulerit gracchos de ſeditione querentes. Aut falce ſupina:qua mirmillones vtebantur.Damnat.ipē gracchus: Nec galea frontem abſcondit:Quod Seneca ad lucillium pauloante ſcribit:hic etiaꝫ conuenit.Dixit enim: Non galea.nō ſcuto repellitur ferrum ⁊c.Tridentem id ē fuſcinam ⁊ iaculum retiarij:hoc eſt rete:quod in aduerſarium iaciebat.Cantans vt dictum eſt: Non te:peto piſcem peto ⁊c.quo fruſtra iacto:⁊ emiſſo fugiebat.Secutor autem eum inſequebatur.ſic enim dicebatur alter gladiator ab inſequendo ipſum retiarium:geſtabat enim cuſpidem que aduerſarij iaculum impediret.Uibrata dextra.id eſt concuſſa ⁊ extenſa.Pendentia. In tridenti:ſcilicet. Arena:theatri platea. Credamus tunice.id ē committamus gracchū ⁊ nobilem tunice.Uel'credamus tunice ſupple gracchum hefiſſe.Cum aurea ſpira.id eſt faſciola quedam de faucibus ſe porrigat ⁊ iactetur longo.id eſt alto galero.eſt autem ſenſus:gracchū voluiſſe potius eſſe retiarium tunicatū ꝙ̄ mirmillonem: ꝑpter auream faſciolam:que ab galero deſcendens ad fauces iterum in galerum iactabatur.Retiarij autem tunica vtebantur:hinc ſatyra ſecunda ait.Tunicati fuſcina gracchi:et Suetonius in Caligu.inquit.Retiarij tunicati quinqꝫ numero gregatim dimicantes ſine certamine vllo totidem ſecutoribus ſuccubuerant: quum occidi iuberentur.Unus reſumpta fuſcina galerum tantum aperta facie. Cum gracchο id eſt cum retiario nobili imperito ⁊ fere inermi.Iuſſus:ab ipſo videlicꝫ nerone: propterea ſta

Principū vitia

Mirmillo

Secutor

Retiarius

tim sequitur reprebensio in eum. Libera si dentur: in Neronis vitia diuertit: ostendens eū gē
nerosissimum fuisse: attamen vitiosissimū. Suffragia: auxilia dicuntur que consilium prestat.
Senecam qui virtute quidem generosum Neronē prestabat: cuius ⁊ preceptor fuerat. ⁊ a quo
Culeus ad necem compulsus. Nec culeus vnus. id ait propter plurima Neronis parricidia: parricide
enim puniebantur culeo. i. sacco in quo simia. serpens canis: ⁊ gallinaceus cū parricida inclu-
debātur. Unde in institutionib⁹ li. iiij. de publicis iudicijs. §. Alia deinde. sic legit̄. Alia deīde
lex asperrimū crimē noua pena prosequitur. que pompeia de parricidis vocatur. qua cauetur
si quis parentis: aut filie aut omnino affinitatis eius: que nuncupatio parricidij continuetur
Parricide fata perpetrauerit: siue clam siue palam id ausus fuerit. Necnon is cuius dolo malo id factum
est: vel conscius criminis existit: licet extraneus sit: pena parricidij punitur: ⁊ neq̄ gladio neq̄
ignibus: neq̄ alia solenni pena subijcietur: sed insutus Culeo cum cane ⁊ gallo gallinaceo: ⁊ vi
pera: ⁊ simia ⁊ inter eas ferales angustias cōprehēsus fm ꝙ regionis qualitas tulerit vel ī vi-
cinū mare vel in amnem ꝓijciatur. vt oīm elemētoꝝ vsu viuus carere incipiat ⁊ ei celū supstiti
terra mortuo auferat̄ ⁊c. Agamēnonide. i. oresti qui matrē occidit clytemnestram. illa eñ pa-
trem agamēnona occiderat. Crimen. s. commisit nero. Nam agrippinam matrem occidi iussit
Deis auctorib⁹. i odyssee principio legit̄ Mercuriū ab ioue missuz nunciasse egysthone agamē
Egysthus nonē occideret ⁊ aliena vxore abstineret. orestes eñ vindictam acturus erat. Itaq̄ dijs auctori
bus videtur orestes ⁊ egysthum ⁊ matrem occidisse in patris vltionez. Electre sororis sue: ne-
ro tamē vt Suetonius tradit iunxit parricidio matris Amice necē. Antoniam claudij filiam a
Neronis seuitia quo fuerat adoptatus interemit recusantē nuptias suas. Spartani cōiugij. i. hermiones so-
roris sue. nā menelai patrui filia fuerat ex helena: ⁊ sibi despōsata. hāc aūt Antonie cōparat iu
uenalis: vel pōpeie quam vxorem nero calce peremit. Spartani. lacedemonij. nā sparta etiā la
Britannicus cedemon dr̄. Nullis acōita propinqs Miscuit vti nero q̄ Britānico claudij filio ⁊ fratri sibi ꝑ
Neronis seuitia adoptionē. Venenū ꝑ locustā tribuit Byrrho ꝑfecto remediū ad fauces pollicit⁹ toxicū dedit
libertos diuites ⁊ senes dñationis sue fautores atq̄ rectores veneno partim cibis partim poti
onibus indito intercepit. Auctor ē Tranq. In scena nūq̄ cātauit orestes: vt nero. s. q̄ cātare ma
Nerōis istrionica gni estimabat: ⁊ nioben se cantaturū ꝑ Cliuiū ruffum ꝯsularē ꝓnūciauit nō dubitauit etiā in ꝑ
uatis spectaculis operā inter scenicos dare. Inter cetera cātauit Canacē ꝑturientē. Orestez in
sanuz. hec ⁊ plura Trāq. Troica nō scripsit: nero vt tradit Suetoni⁹ ad poeticā ꝓnus carmīa li
benter ac sine labore cōposuit. scripsit ⁊ poesim quā troica appellauit de quo ope sepe meminit
Nero erat versificator serui⁹. ait eñ ibi ⁊ troie cynthius auctor Cynthiū eē regē troie quē in troicis suis nero cōme
morat. Ibi etiā: solus q̄ paridem solit⁹ cōtendere cōtra: ait hic paris fm troica neronis fortissi-
mus fuit. et Eustathius titulos iliados explanās tradit idem esse troica qd̄ ilias fuisseq̄ tragi-
Troica cos nōnullos q̄ nō iliada homeri opus appellarēt s3 troica. Troica nō scripsit: nisi intelligam⁹
nerone in troicis suis vrbis incēdiū descripsisse nullo pacto hic loc⁹ ad supiora ⁊ sequētia accō-
Rome incendium modari poterit. Est igit̄ sensus Orestē nō descrip sisse patrie sue incendium cui⁹ ⁊ ipse fuerit cā
Uti egit nero: nā ꝑ sex dies septēq̄ noctes ea clade seuitū est: vt suetoni⁹ scribit ad monumēto
rum bustorūq̄ diuersoria plebe cōpulsa: tūc arsit quicq̄d visendū atq̄ memorabile ex antiq̄tate
durauerat. Qd̄ incēdiū e turre Mecenatiana ꝓspectans letusq̄ flamme vt aiebat pulchritudi-
Alosis ne alosin ilij decātauit in illo suo scenico habitu hoc est captionē seu captiuitatem ⁊ expugnati
Virginius onem ilij. Magis q̄ vrbis videlicet incendiū. Uirginius. Uirgini⁹ ruffus exercitū germani-
Vindex cū in gallia habebat desciuit tandē a nerone sicut Junius vindex ⁊ galba. Uindex pretor galli
am ꝓuinciā obtinebat. galba vero auctore hispanie defecerūt. plura de ijs Tacitus. Fedo saltu
Neronis musica turpi saltatione istrionica. Peregrina ad pulpita. musicaz exercuit Nero palam neapoli primū
olympie quoq̄ consuetudinem musicum agona commisit. in certando vero ita legi obediebat
vt nunq̄ excreare ausus. Uictorem autem se ipse pronunciabat. Eius deniq̄ certamina gym
nica tota grecia spectauerat: vt Tranquillus scribit: Certamina demum omnia obijt. Hec ope
ra supple fecit. Est enim responsio superioris petitionis: est autem sensus ꝙ nero in sua seua ty
rannide. vacauit etiam musice. procedit item ordo dicendo: hec opera atq̄ he sunt artes ⁊c. om
nino enim interrogationi precedenti sic quoq̄ commode respondetur. Prostitui: proponi:
Apium Apium grate corone. Plinius libro. xix. scribit ꝙ honos Apio erat in achaia coronare victo-
res sacri certaminis nemee. Et tranquillus refert ꝙ in achia: quaz nero petierat: instituerāt ci
uitates apud quas musici agones edi solebant omnes citharedorum coronas ad ipsum mitte-
re quas adeo grate recipiebat, vt legatos qui pertulissent: non modo primos admitteret, s3 eti

am familiaribus epistolis interponeret. Maiorum ipsius videlicet neronis. Insignia vocis ornamenta & coronas de quibus diximus. Domiti pro domitij ataui neronis: dignissimi viri de quo Suetonius. Thyeste Syrma: vestem qua tragedi vtebantur a Syro quod est traho. Nero enim has tragedias personatus recitauit. Thyesten: Antigonen: & Menalippen vt Iuuenalis ostendit: Tranquillus vero alias refert. De quibus iam diximus. De Syrmate vero etiam Mar. libro. xij. In Luccam sic meminit: Transtulit ad tragicos se nostra thalia cothurnos Aptasti longum tu quoq3 syrma tibi. Antigones de Antigone edipi filia intelligit: que ceci patris dux fuerat. De qua tragedia facta est. Menalippes: de menalippe amata a neptuno intelligendum que filium boeotum peperit de hac Varro de re rustica libro secundo cap. v. ait enim sic de boue loquens. Preterea scio hunc esse in quem potissimu3 iuppiter se conuertit quũ se ꝓstrauit p mare e phenice amãs Europã: hũc esse q̃ filios neptuni a Menalippa seruarit: ne ĩ stabulo infantes grex boũ obtereret. De eadẽ Strabo li. vi. scribit his vbis: hic sane de metaponto & menalippe in vinculis cõiecta: & ei9 nato boeotho: multa fabulãtur. Et de marmoreo citharã3 suspende colosso: non de neronis colosso: nã ereũ fuisse scribit Pli. li. xxxiiij. intelligendum est de statua augusti: Tranquillus enim de Nerone sic: Citharam aũt ab iudicib9 ad se delatã3 adoptauit: ferriq3 ad augusti statuam iussit. Id autem hoc loco Neroni obijcit atq3 imputat Iuuenalis. Colosso. Plinius libro. xxxij. sic ait. Moles quippe excogitatas vidimus statuarum quos colossos vocant turribus pares. Vtq3 Tranquillus ait. in vestibulo auree domus Neronis colossus. cxx. pedum stabat: de quo Plinius lib. xxxiiij. multa etiam. hic vero de statua oĩno augusti intelligendũ: vt dixi: Imputat eñ illud de cithara ibi suspensa. De colosso suspẽde: sic etiã Maro lib. xi. ait de p͞re camille: spiculaq3 ex humero parue suspendit: & arcum.

Syrma

Antigone

Menalippe

Neronis cithara

Colossus

¶ Res haud mira tñ &c. Vt grauitatẽ peccati in principe efficacius detestet͂ probetq3 ꝙ prius dixit sc3 ꝙ omne ani vitiũ tanto conspectius in se crimẽ habet: quãto qui peccat maior habetur. dicit nõ esse mirandũ ꝙ nobilissimi ciuitatis romane istrionice & gladiature operam dent: qñ quidẽ tale genus viuendi a principe didicerũt: vt qui citharedo pricipe nati sunt. Affectate aũt dicit principe: siue is interpretetur primus patrũ (Romani eñ summope nomẽ dñi exosi sunt ita vt in re priuata nõ dñi: sed patresfamilias appellari voluerint: & in repub. patres patrie: aut principes: nõ dñi) siue primũ caput siue principiũ tenẽs: nam & patris et primi capitis et principium tenentis exempla imitari solemus. ¶ Ordo est. tamẽ: i. tametsi indignissimũ sit patritiũ virum talia facere: tamẽ res est haud. i. non: mira. i. miranda: nã hic nobilis natus principe existente citharedo sicut erat nero: quid erit vltra. i. vlterius nisi ludus. i. ludius. scriptũ arbitror a Iuuenale ludio: nisi dicas ipm ludu3 posuisse eodẽ modo in sexta: Nupta senatori comitata est hippia ludum. vbi melius ludiũ legas. Tu habes et. i. etiã: illic. i. in illa re que sequit͂: vel lege illud quod sequitur dedecus vrbis: videl3 gracchũ. i. nobilissimũ virũ: pugnantem. i. exercentem genus quoddã gladiature: nec in armis mirmillonis piscẽ ferentis in galea faciẽ et totũ caput abscondente: nec clypeo aut falce supina qua sc3 fuscinã depellat: nec abscondidit frontẽ suam galea sicut mirmillo: gracchus eñ dãnat: dãnat dico et odit tales habitus quibus sc3 incognitus esset: ecce ipse gracchus exercẽs officiũ rethiarij faciem nudã habentis: mouet tridentẽ. i. fuscinã quã rethiarius in manu tenebat contra impetum mirmillonis: postq̃ effudit nequicq̃ id est frustra (elapso sc3 mirmillone quem capere attentauit per rhete ꝓpter piscẽ quẽ in galea habebat: de quo cantabat: piscẽ peto nõ te peto cur me fugis galle:) retia pendentia in dextra vibrata. i. enudata: Et erigit. i. extendit vultũ nudũ. i. faciem suam nudã vt agnoscatur: ad spectacula id est ad spectatores: & fugit tota harena. i. per totam harenam: hoc est theatri plateam seu aream: agnoscendus. i. facilis ad agnoscendũ vel vt agnoscatur. Credamus tunice. i. credamus verũ esse quod tunica indicat. i. gracchum. i. virum nobilẽ et prediuitem in ea rethiariũ agere cum. i. qñ ita sit ꝙ aurea spira. i. fascia de pãno auraceo porrigat se de faucibus: et iactetur id est dependeat vel ostentet͂ in longo galero. i. pileo: hoc est quando videmus aureã fasciã extensam ab vna parte galeri per fauces: hoc est sub mento vsq3 ad aliam partẽ: et illic adhuc iactari: credamus non plebeiũ sed gracchũ in ea tunica esse. Ergo quia secutor id est mirmillo qui vt tunc gracchum fugientẽ per totã harenã sequebatur: quia talem spirã nõ habebat: iussus a nerone sc3 pugnare cũ graccho nobili sc3 et artis imperito: pertulit. i. perpessus ẽ: ignominiã grauiorem omni vulnere. i. q̃ omẽ vulnus quod graccho intulit: graccho effecerit. Et est ironia. nã sensus est: ꝙ intolerabilior erat ignominia mirmillonis ignobiliter vestiti: q̃ oĩe vulnus qd gracchus fugiens suscepit. hoc autẽ totũ dedecus reijcit poeta in neronem eius auctorem subdens

Ascen.

Si suffragia id est vota aut voces eligẽdi principẽ: dentur populo libera. i. nõ coacta vllo timore quis sup. fit tã perditꝰ vt dubitet preferre neroni taliũ auctori Senecã: sanctissimũ bonoꝝ moꝝ preceptorem? q. d. nemo. Cuius scꝫ neronis: supplicio. i. ad cuius suppliciũ nõ debuit vna simia sed plurima: nec vnus serpẽs sed plurimꝰ: nec culleꝰ. i. saccus ex corio vnꝰ: sed plurimus parari: quia plurima patrauit parricidia. Crimẽ ipiꝰ neronis erat sup. par. i. simile sup. crimini: agamẽnonide. i. orestis agamẽnonis filij q̃ clitẽnestrã matrẽ suã sicut nero suã occidit: sed cã facit rẽ dissimilẽ: q̃ppe. i. q꞉ certe ille scꝫ orestes agamẽnonides: erat vltor p̃ris sui agamẽnonis: cesi. i. occisi a matre ⁊ ab egistho adultero iter media pocula. i. cũ ad cõuiuiũ susceptꝰ eẽt ƀm poetã hic et hoc deis. s: existẽtibꝰ auctoribꝰ. i. ita fieri volẽtibus: sꝫ ipe orestes nec polluit se: iugulo electre sororꝭ sue. i. nõ petijt iugulũ eiꝰ sic̃ nero amice sue: ne polluit se sãguie ꝯiugij spartani. i. hermiones ꝯiugis sue spartane. hoc ẽ lacedemonie: sicut nero se polluit sanguie antonie claudij filie nuptias recusantis qui ⁊ britannicũ fratrẽ veneficio locuste interemit sed orestes: non miscuit vllis propinquis aconita. i. venena: ⁊ nunq̃ cantauit in scena: sicut nero ⁊ nõ scripsit troica: sicut nero qui vt in troicis suis incendiũ troianũ ad viuũ explicaret: romã incendit: ergo ꝑpter incẽsionem vrbis troica eius damnat. Unde sequitur. Quid eñ virginius: ruffus scꝫ ab eo deficiẽs debuit magis vlcisci armis: q̃ talẽ descriptionẽ troicorũ ob quã vrbs incensa est? quasi dicat nihil. Aut quid galba qui hispanos reddidit rebelles: debuit magis vlcisci: cũ vindice id est cum pretore illo galliarũ? q. d. nihil. Sed quid fecit nero in tam seua: ⁊ cruda. i. crudeli tyrãnide. hec id est hmõi iam dicta ⁊ que sequũtur opa: atqꝫ he. i. hmõi artes sunt principis generosi: gaudẽtis prostitui. i. quasi ad stuprũ presentari fedo saltu scꝫ mimico et istrionico: ad pulpita peregrina. i. in quibus peregrina agitabãtur. ⁊ gaudẽtis meruisse apiũ: herbã illã: corone grate. i. accepte ⁊ placide. Effigies maioꝝ habeant insignia vocis. i. coronã ex apio meritã ex cantu: hoc ad irrisionem addit poeta. Cũ maiores lõge alijs coronis gaudere cõsueuerint. Pone o nero lõgũ syrma. i. vestem qua tragedi vtũtur a tractu dictã: thyeste vel antigones. i. quo ille fabule aguntur ante pedes domiti id est domitij ataui tui: seu id est siue suspẽde personam id est faciei figuram concauã quã sue istriones superponũt: vt varias agerent: menalippes id est in qua agebas menalippen: et suspẽde cytharam de colosso marmoreo id est de pila aut de columna excelsa: de qua spolia et arma hostiũ maiores tui pendere solebant.

Man.

Quid catilina tuis natalibus atqꝫ cethegi
Inueniet quisq̃ sublimius: arma tamen vos
Nocturna ⁊ flammas domibus tẽplisqꝫ parastis
Ut braccatorum pueri senonũqꝫ minores
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed vigilat consul: vexillaqꝫ vestra coercet:
Hic nouus arpinas ignobilis: ⁊ modo rome
Municipalis eques galeatum ponit vbiqꝫ
Presidiũ attonitis: ⁊ in omni gente laborat
Tantũ igitur muros intra toga contulit illi
Nominis et tituli: quantũ non leucade quantum
Thessalie campis octauius abstulit hudo
Cedibus assiduis gladio. sed roma parentem
Roma patrem patrie ciceronem libera dixit
Arpinas alius volscorum in monte solebat

¶ Quid catilina tuis natalibꝰ Catiline ⁊ cethegi exemplo ostẽdit humili genere natos prestare eis: si virtute prediti erunt. ij enim ⁊ si generosissimi: tamẽ scelerati fuere. De quibus quidẽ satyra prima dictũ est latius. Salustius quoqꝫ plurima. ⁊ Apianus libro secundo de bel. ciuili. Tuis

Natales — natalibus tuo nobili genere. Natales eñ significant generis nobilitatem auctore Diomede.

Narbonensis prouincia Braccbata Gallia — Ut braccatoꝝ pueri: id est nepotes gallie braccbate. Plinꝰ libro tertio capitulo q̃nto sic ait. Narbonẽsis prouincia appellatur pars galliarũ. que interno mari alluitur braccbata ante dicta.

Senones — Senonumqꝫ minores: id est posteri senonũ. qui sunt teste Plinio libro tertio in gallia lugdunẽsi. Cesar de ijs libro quinto de bel. gal. sic ait. Tamen senones: que est ciuitas in primis firma ⁊ magne inter gallos auctoritatis. ⁊c. De senonibus item. L. Florus sic: gal-

Poscere mercedes alieno lassus aratro
Nodosam post hec frangebat vertice vitem
Si lentus pigra muniret castra dolabra
Hic tamen ⁊ cimbros:⁊ summa pericula rerum
Excipit ⁊ solus trepidātem protegit vrbem.
Atqȝ ideo postq̄ ad cimbros stragēqȝ volabant
Qui nunq̄ attigerant maiora cadauera corui:
Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plebeie deciorum anime plebeia fuerunt
Nomina pro totis legionibus hi tamen:et pro
Omnibus auxilijs:atqȝ omni pube latina
Sufficiunt dijs infernis:terreqȝ parenti.
Pluris enim decij:q̄ qui seruātur ab illis.
Ancilla natus trabeam:⁊ diadema quirini
Et fasces meruit regum vltimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis:⁊ quos
Magnū aliquid dubia pro libertate deceret
Quod miraretur cum coclite mutius:et que
Imperij finem tyberinū virgo natauit.

li senones gēs natura ferox:moribus incondita:ad hec ipsa corporum mole perinde armis ingētibus.adeo omni generi terribilis fuit vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur.ij quondā ab vltimis terrarū oris ⁊ cingente omnia occeano ingenti agmine profecti cum media vastassēt positis inter alpes ⁊ padū sedibus:ne ijs quidē contēti per italiā vagabantur:tūc clusium vrbem obsidebant:ꝓ socijs ac federatis populus roman⁹ interuenit.cōuersis igitur a clusio Romāqȝ veniētibus ad aliā flumen cum exercitu Fabius consul occurrit non cremere fedior clades.postea subdit gallos apertam vrbē inuasisse occidisseqȝ plurimos:et iecisse facem tectis: totamqȝ vrbē igne ferro manibus exequasse.⁊c.Ausi:sup.vos estis

Tunica molesta

Tunica molesta:hac tunica obuoluti comburebantur viui. De qua Seneca ad Lucilium epistola secunda secundi voluminis sic ait.Cogita hoc loco carcerem et cruces ⁊ culleos ⁊ vncū ⁊ adactū per mediuȝ hominē qui per omnes artus emergeret stipitem: ⁊ distracta in diuersum actis cruribus mēbra.illam tunicā alimētis igniū ⁊ illitam ⁊ intextam:⁊ quicquid aliud preter hec commenta seuitia est.Martialis item libro decimo.Nam cum dicatur tunica presente molesta Vre manū plus est dicere non facio.Consul:cicero scilicet.Nouus arpinas ignobilis.Scribit Appianus libro secundo de bel.ciuilibus:ꝙ catilina in ignobilitatem ciceronis inuectus:Nouū hominez Ciceronē appellabat:sic eniȝ eos:qui a se ipsis nulla maiorū dignitate claruere:romani solebāt nominare hospitalitatē preterea vrbis irridens inquilinū nominabat:quo verbo dicuntur hi q̄ alienas edes incolūt.Vexillaqȝ vestra cohercet id est frenat:reprimit vestras cēturias vestrasqȝ turmas.Nam vt inquit Vegetius libro secundo.Cohortes in centurias erant diuise:⁊ singulis centurijs singula vexilla constituta erant.Et sicut inter pedites centuria appellabat̄ vel manipulus ita inter equites turma continens.xxxij.equites:qui ab vno decurione sub vno vexillo regebantur.Preterea scribit Salustius:ꝙ postq̄ catiline petitio consulatus in proximū annū die comitiorū non prospera euenit:Neqȝ insidiari Ciceroni consuli potuit:vti cōstituerat.Constituit facere bellum:⁊ extrema omnia experiri.igitur.C.Mallium fessulas:atqȝ in eam partē hetrurie:Septimū quēdam camertem in agrū picenum.C.Julium in apuliā misit: preterea alium alio:quem vbiqȝ oportunū sibi fore credebat.Interea Rome multa simul moliri cōsuli insidias tendere:parare incendia:oportuna loca armatis hominibus obsidere. Demū constituere cum armatis hominibus sicuti salutatum introire ad ciceronē:ac de improuiso domi sue imparatum cōfodere:Sed.Q.Curius qui in ea cōiuratione fuit:per fuluiā mulierē nobilē ipsius curij veterē amicam:vbi intellexit quātū periculum Tullio consuli impenderet:propere ciceroni dolum qui parabatur enūciauit.Ita illi ianua prohibiti tantū facinus frustra susceperāt. Id

Inquilinus
Catilina

autem Curius egit quoniã cicero a principio consulatus sui multa pollicendo per fuluiã effece-
rat: vt ipse cõsilia catiline sibi proderet. Interea Mallius in hetruria exercitũ parabat. Tũc se
natus decreuit vt darẽt operã cõsules: ne quid respu. detrimẽti caperet. Et potestas per senatũ
more romano magistratui maxima permissa: exercitũ parare: bellũ gerere: coercere oĩbus mo-
dis socios: atq; ciues: domi militieq; imperiũ atq; iudiciũ sũmũ habere: aliter sine iussu populi
nulli earum rerum cõsuli ius erat. Post paucos dies. L. senius senator in senatu litteras recita
uit: quas fesulis allatas sibi dicebat: in quibus scriptũ erat. C. Malliũ arma cepisse cũ magna
multitudine: igitur senatus decreto. Q. M. rex fesulas. Q. Metel. creticus in apuliã: circũq;
ea loca missi sunt. Sed pretores. Q. P. rufus capuã. Q. Metel. celer in agrũ picenũ: hisq; pmis-
sum vti pro tẽpore atq; periculo exercitũ cõpararẽt. Postea senatus decreuit vti consules dele-
ctũ haberent. Antonius cum exercitu Catilinã prosequi maturaret: Cicero vrbi presidio esset.
Hec necessaria visa sunt ad illud declarãdũ: Sed vigilat cõsul vexillaq; vestra coercet. &c. Mu
Cicero eques nicipalis eques: oriũdus ex municipio arpinate: Sed rome equestrẽ locũ: qui medius inter pa
tres & plebẽ habebat obtinebat: auctor est Plutar. Qui aũt dicerẽtur municipes late iã diximꝰ
Romanorum timor satyra quarta ibi. Vendere municipes. Galeatũ ponit vbiq; p̃sidiũ attonitis. Scribit Salusti
us q̃ senatusconsulto decretũ fuit: vti gladiatorie familie in capuã: & in cetera municipia distri-
buerentur pro cuiusq; opibus. Rome p totã vrbẽ vigilie haberẽtur: hisq; minores magistratus
preessent. Quibus rebus permota ciuitas: atq; immutata vrbis facies erat: ex summa letitia at
q; lasciuia que diuturna quies pepererat: repẽte omnis tristitia inuasit. festinabãt: trepidabãt:
neq; loco neq; hoĩ cuiq̃ magis credebant: suo quisq; metu pericula metiebatur. Ad hoc mulie
res afflictabãt sese: manus supplices ad celũ tendebãt: miserari paruos liberos rogitabãt: oĩa
Catilina pauebãt: supbia: atq; delitijs omissis sibi patrieq; diffidebãt. At catiline crudelis animus eadẽ
illa mouebat: tametsi presidia parabãtur: hec ex Salust. Et in omni gente laborat: id est p om-
ni gente sollicitus est: pro summis: mediocribꝰ & infimis. pro senatu populo: & plebe. Vel in om
ni gente laborat: id est fatigatur in omni gente ad vrbis rome tutelã: quoscũq; eñ poterat hor-
tabatur orabatq; vt reipu. fauerent potius q̃ catiline. Hinc per fuluiã mulierẽ quidẽ impudi-
cam efficit: vt. Q. Curius consilia catiline sibi proderet: Et legatis allobrogũ precepit: vt studiũ
cõiurationis vehemẽter simularẽt: & Senatus decreto vt diximus. Q. M. rex fesulas missus
est. Q. Metellus creticus in apuliã. Q. P rufus Capuã. Q. Metel. celer agrũ picenũ vt p tpe
Toga atq; periculo exercitũ compararẽt. Toga: Toga proprie romanorũ erat: vt scribit Diomedes.
Hinc poeta ait. Romanos rerũ dominos gentẽq; togatã. Et ex Gellio & Pediano multa dixi-
mus in satyra prima. Toga aũt sepe pro pace ponitur. qđ itẽ & huic loco cõuenit: ea eñ vtebãtur
in pace solũ: cũ in bello bellica vestimẽta sumerẽt. vt chlamidẽ lenã. &c. Hic Cicero ait. Cedãt ar
ma toge cõcedat laurea lingue. Ouid. itẽ de morte Drusi ad liuiã. Occidit exẽplũ iuuenis vene-
rabile morũ. Maximus ille armis maximus ille toga. Nominis & tituli. Apianus lib. ij. scribit
Ciceronis laus q̃ Ciceronis cõsilio Roma a cataline cõiuratione liberata saluator pereũtis patrie visus est ex-
titisse. Gratie itaq; immẽse ab omnibus illis habite: varieq; laudationes. Nã cato patrẽ patrie
illũ appellauit. qđ decus subinde a populo cõfirmatũ est: ac postea ad impatores qui digni habe
bãtur paulatim defluxit. Et Pliniꝰ libro. vij. capite secũdo Ciceronẽ alloquẽs ait. Salue prime
omniũ parẽs patrie appellate: prime in toga triũphũ: lingueq; laureã merite: & facũdie littera-
rũq; latinarũ parẽs. Salustius quoq; inquit: plebẽ cõiuratione patefacta Ciceronẽ ad celũ tu
Leucas lisse & veluti ex seruitute ereptã gaudiũ atq; letitiã agitasse. Leucade: Leucas epiri pmõtoriũ ĩ
finu ambracie apud actiũ teste Ptolemeo li. iij. vbi augustꝰ & Antoniũ & cleopatrã vicit nauma
Augustus chia. De q̃bus legito latius sat. ij. ibi: mesta nec acciaca fecit Cleopatra carina. Diximꝰ & plura
ode. ix. epodõ. Thessalie cãpis: apud philippos macedonie vrbẽ Cesar augustꝰ & eiꝰ collega. M.
antoniꝰ p patria cõtra brutũ & cassiũ pugnarũt: q̃ victi sibijipis mortẽ cõsciuere. De q̃bꝰ late Ap
pianus li. iiij. Et nos Ode. xiiij. primi voluminis carminũ horatij plene. Postea vero ipm An-
toniũ cũ Cleopatra venietẽ cõtra patriã augustus apud acciũ pmõtoriũ naumachia vicit fugiẽ-
tesq; vsq; in alexandriã persecutus est: vbi Antonius & Cleopatra sibijpis mortẽ manu propria
peperere. Quantũ non leucade: quantũ. &c. sensus est q̃. M. Cicero tantũ glorie & tituli (Nam
primus omnium appellatus est pater patrie) adeptus est eius consilio Roma a catiline coniu
ratione liberata. Quantũ minime adeptus est augustus octauius deuictis Antonio: & Cleopa
tra naumachia: deuictis item Bruto & Cassio terrestri prelio: quãuis propterea patriã ipe quo
q; liberasset. Verum vt scribit. L. Florus post Antonij & Cleopatre cladem pacatis gentibus

ferine cunctis Octauius ipse ausus est ianum geminum claudere bis ante se clausum. hinc cōuersus ad pacē primū in omnia mala: ⁊ in luxuriā fluens seculū grauibus seuerisq legibus coercuit: ob hec tot facta ingētia dictator ꝑpetuus et pater patrie: ⁊ augustus appellatus est. Abstulit: rettulit a leucade ⁊c. Arpinas alius: de mario exēplū prebet qui teste Plut. lōge obscuro gnē ortus: pauperes habuit parētes: vixitq in villa: que erat in agro arpinati: alienus ab vrbanis et lautis moribus: sꝫ modestus: septies aūt postea cōsul fuit: vt scri. Pli. qui cymbros in gallia domuit. teutones in italia: deq ijs triūphauit ⁊c. Volscorū in monte: volsci iuncti erāt latinis: vt scribit Mela: et Stra. lib. v. qui etiā ait suessam fuisse volscorū metropolim. Liui. lib. ij. ponit corā et pometiā et velitras inter volscos: de quibus etiā Diony. li. vij. sic ait Vrbs volscorum insignis velitre: magna ipsa ⁊ populosa. hec ille: nos vero plura lib. ij. geor. Iuue. aūt Arpinum quoq Ciceronis et marij patriā: inter volscos hic posuit. Antium quoqꝫ fuit illustrissima volscorum vrbs: vt Diony. scribit lib. vi. Frangebat vertice vitem. i. vite a cēturione in castris pulsabatur. Plinius libro. xiiij. cap. ij. sic ait de vitibus. Quid ꝙ inserte castris summam rerum imperiumq continent cēturionum in manu vites: et opimo premio tardos ordines ad lentas producit aquilas atq etiam in delictis penam ipsam honorat. Item Liuius libro. lvij. ita ait de Scipione emiliano in hispania consule. Quē militem extra ordinem deprehendit si romanus esset vitibus: si extraneus virgis cecidit. Si lentus pigra muniret castra dolabra. scribit Vegetius libro. ij. in legione debere esse fabros lignarios: instructores: carpētarios: ferrarios pictores: reliquosq artifices ad machinas turresq ligneas ceteraq quibus vel oppugnātur aduersariorum ciuitates vel defenduntur proprie. Item illos qui arma vehicula ceteraq genera tormentorum vel noua facerent: vel quassata repararent: et ad fossarum opera facienda bidentes: ligones: palas: rastra: alueos: cophinos quibus portetur terra. debere etiam esse dolabras secures ascias: serras quibus materia pali dolantur atq secantur. Marius ergo dolabra vtēs ad castrorum munitionē pigre et lente a centurione vapulabat vite: per quod Iuuenalis ostendit illum vili genere ortū vilissima quoq exercuisse officia: sed virtute ascendisse postea ad consulatus et triumphos. qua de re nobilis et generosus est appellatus. Pigra. pigritia enim est metus cōsequentis laboris: vt ait Cicero libro. iiij. tuscula. Dolabra. id instrumentum est quo materia dolatur id est minuitur: abraditur: complanatur. Tamen: quamuis ignobilis. Cymbros: ij magno corpore horrendisq oculis erant: et apud germanos predones appellabantur: vt scribit Plutar. vtq Florus ait: Cymbri ⁊ teutoni ab extremis gallie profugi: cū terras eorū inundasset oceanus nouas sedes toto orbe querebāt: exclusiq gallia ⁊ hispania: in italiā venerunt cūq missi legatis ad senatum minime impetrassent aliquid terre sibi dari quasi stipendiū relictis precibus constituerūt armis potiri voto. Itaq nec primū impetum quidem barbarorū syllanus: nec secundū manlius: nec tertium cepio sustinere potuerūt: omnes eñi fugati ⁊ exuti castris fuere: actū erat nisi marius illi seculo cōtigisset. is eñi funditus teutonos prius: deinde cymbros debellauit. Ideo: q: cymbros et summa rerū pericula excepit: et solus defendit trepidantē vrbeꝫ. Nobilis collega. i. Q. Catulo: qui nobilis erat ꝓterea marius consul erat: catulus vero procōsul: scribit eñi Florus li. lxviij. Epithomatis liuij: ꝙ cymbri repulso ab alpibus fuga toq. Q. Catu. procō. qui fauces alpiū obsederat fugientē ꝓconsulē exercitūq ꝓsecuti in italiā traiecerūt: vbi iunctis eiusdē Catuli ⁊ C. marij exercitibus: ꝓlio victi sunt ab eis: in quo cesa traduntur hoim. cxl. milia: capta lx. Lauro secunda. i. secunda laurea corona triūphi: Marius eñi de teutonis triūphauit: deinde. Q. Catulus de cymbris. nam vt Florus scribit dicto libro: Caius Marius summa vi oppugnata a teutonis et Ambronibus castra defendit: duobus deinde prelijs: circa aquas sestias eos hostes deleuit: in quibus cesa traduntur hostium ducēta milia: capta nonaginta. Marius absens quintū cōsul creatus est: triūphū oblatū donec cymbros vinceret distulit: quibus victis vt dictū est coniuncto sibi catuli exercitu marius ipse totius ciuitatis cōsensu receptus: ꝓ duobus triūphis qui offerebanť vno cōtentus fuit ⁊ pmores ciuitatis conseruatā ab eo rēpub. fatebanť: hec ex illo. Plut. etiā ait ꝙ mario famā et gloriā huius rei totam tribuebāt: tñ cū Catulo triumphare animo instituit: populusqꝫ ro. tertiū rome conditorem mariū appellabat: ꝙ nō a minore discrimine tunc romā seruasset: ꝙ cum exactus gallorū furor. Deciorū anime: decius pater cōsul bello latino laborantibus romanis pro exercitu: per valeriū pōtificē se dijs manibus deuouit: impetu postea in hostes facto victoriā suis reliquit. Publius item decius decij filius consul cū fabio maximo: quū galli samnites: vmbri hetrusci contra romanos cōspirassent: ⁊ exercitus romanus in eo esset discrimine: exēplo patris se ⁊ hostes tellu-

Augustus pater patrie
Marius
Arpinas
Volsi
Suessa
Velitre
Vitis cēturionum
Castrorum operarij
Dolobra
Cimbri
Teutoni
Cimbrorū victoriā in ro.

ri ⁊ dijs manibus deuouit:facto impetu in hostes victoriā suis reliq̃t:de quibꝰ et Pli. de viris illustribus:et Liuius plura lib. quidē. viij. et li. x. Legionibus. i. romanis. Auxilijs. i. socijs. Vegetius enī lib. ij. c. i. sic ait: Verū ipsi pedites in duas diuisi sunt ꝑtes:hoc est in legiones ⁊ auxilia.

Pedites
Legiones
Auxilia

Auxilia a socijs vł federatis gētibꝰ mittebanł: Romana aūt virtꝰ p̃cipue in legionū ordinatione p̄pollet. legio aūt ab eligēdo appellata est :qꝺ vocabulū eoꝝ desiderat fidē:atq̃ diligētiā quibꝰ milites ꝓbanł:sequēti vero cap. ait: ꝙ legiōibꝰ semꝑ auxilia tanq̃ leuis armatura in acie iungebanł. Plebe latina. ea enī in deditionē venerat post deuotionē decij patris. Sufficiunt dijs infernis: ⁊c. hoc ait qm̄ deuouēdo se decij omēs minas ꝑiculaq̃ a deis suꝑis inferisq̃ in se ipsos dūtaxat verterūt: ⁊ luendis ꝑiculis publicis piacula fuere:qꝺ Liuiꝰ scribit. ait enī lib. viij. in hac trepidatione Decius cōsul. M. Valeriū magna voce īclamat. Deoꝝ inq̃t ope valeri opꝰ est. agedū pontifex publicus po. ro. prei verba:quibus me ꝓ legionibꝰ deuoueā. Pōtifex eum togā p̄textam sumere iussit: et velato capite manu subter togā ad mentū extra suꝑ telū subiectū pedibus stantē sic dicere: Jane: iuppiter: mars pater: quirine: bellona: lares: diui nouēsiles: dij indigetes: diui quorū est potestas nostroꝝ hostiū: dijq̃ manes: vos preco: veneror: veniā peto: feroq̃: vti populo ro. quiritū vim victoriāq̃ ꝓsperetis hostesq̃ populi ro. quiritū terrore: formidine: morteq̃ afficiatis. sicut verbis nūcupaui: ita ꝓ repub. quiritū exercitu legiōibus auxilijs ppł̃i romani quiritū legiones auxiliaq̃ hostiū mecū dijs manibꝰ deuoueo. hec ita p̄catus lictores ire ad. T. Māliū iubet. matureq̃ college se deuotū ꝓ exercitu nūciare. Ipse incinctꝰ cinctu gabino armatꝰ in equū insiluit: ac se in medios hostes imisit.

Terra parens

Terreq̃ parēti. Pli. li. ij. scribit: ꝙ terre eximia ꝓpter merita nomē indidimꝰ materne venerationis: illa enī nascētes nos excipit natos alit: semelq̃ editos sustinet sp̄ nouissime cōplexa gremio vt mater operit: hec sola nūq̃ irascił hoī. Aque subeūt in imbres: rigescūt in grādines. tumescūt in fluctꝰ. aer densał nubibus fuerit procellis: at terra benigna: mitis indulgens: vsusq̃ mortaliū semꝑ ancilla que coacta generat: que sponte fundit: quos odores: saporesq̃: quos succos: quos colores: ꝙ bona fide creditum reddit fenus: que nostri causa alit: illa serpentē homine percusso non recipit amplius. illa medicas fundit herbas: et semper homini parturit ⁊c.

Serpens in hominem
Seruij tulli

Enim: certe Pluris: scʒ fuerunt Decij plebei ꝙ nobiles ab illis seruati. Ancilla natus. Valerius lib. iij. scribit: Seruium Tulliū vernam natum a fortuna vrbi regem datum fuisse. Liuius vero libro. i. ait. se eoꝝ magis sententie esse: qui ferunt Corniculo capto grauidam vxorem Seruij tullij occisi qui princeps in illa vrbe fuerat: inter aliquas captiuas cognitam ob vnam nobilitatem ab regina romana prohibitam seruitio: et partum rome edidisse prisci Tarquinij domo: hinc serua natum multos existimasse.

Fortuna

Demum occiso Tarquinio prisco a duobus filijs Anci martij. ipse Seruius tullius cum trabea et lictoribus prodijt: ac sede regia sedit: regnauitq̃ annos quattuor et quadraginta. ita vt bono etiam moderatoq̃ succedenti regi difficilis emulatio esset. Inde lucius Tarquinius regnare cepit: cui suꝑbo cognomen facta indiderūt: qr socerū gener sepultura prohibuit: Romulū q̃ insepultum perisse dictitās.

Tarquinius
uperbus

Socer aūt eius erat Seruiꝰ tulliꝰ quē mediū arreptū elatūq̃ e curia in inferiorē ꝑtem ꝑ gradus deiecerat. Inde ꝑcussores ꝑ eū missi illuʒ interficere. Trabeā: erat trabea vestis regia ex purpura ⁊ albo. Virgi. lib. ij. g. Illum nō populi fasces non purpura regum flexit.

Trabea
Diadema
Diadeo
Lictores
cur. xij.

Diadema. diadema diadematos corona dicitur. diadeo corono circūligo. Quirini romuli: de quo latiꝰ satyra. ij. Fasces: de quibus late suꝑius: eos autē lictores. xij. ferebant annexos securibꝰ vt dictū est ante. Liuius scribit Romulū cū cetero habitu se augustiorem fecisse tum maxime lictoribꝰ. xij. sumptis: ob duodecim vultures qui sibi auguriū dederant futuri regni: vel potius imitatꝰ hetruscos finitimos: ꝙ ex duodecī populis cōiter rege creato: singulos singuli ppł̃i lictores dabāt. At Mac. li. i. sat. ait ꝙ Tulliꝰ hostiliꝰ rex romanoꝝ tertiꝰ debellatis hetruscis sellā curulē: lictoresq̃ ⁊ togā pictā atq̃ p̄textā. q̄ insignia magistratuū hetruscorū erant: p̄mus vt rome haberētur instituit. Regū vltimꝰ ille bonoꝝ: q̃nq̃ reges ante Seruiū Tulliū fuerāt. Romulꝰ Numa pōpilliꝰ. Tulliꝰ hostiliꝰ. Ancus martiꝰ. Tarq̃nius priscus. Prodita laxabāt ońdit a nobilibꝰ patrie ꝓdimēta ꝑata fuisse: a seruo aūt occulta illoꝝ crimina ad patres ꝓducta ⁊ inde patrie libertatem seruatā. Laxabāt. aperiebāt. Prodita laxabāt ⁊c. pulsis tarquinijs romano regno iunio bruto auctore legati ab regibꝰ venerūt sine mētione reditꝰ bona tātū repetētes dūq̃ ꝑ aliquot dies expectarēt respōsuʒ: clā recuꝑandi regni cōsilia struebāt: hinc nobiliū adolescētiū aīos ꝑtentauerūt: ac de accipiēdis clā nocte in vrbē regibꝰ colloquebanł: Itaq̃ vitellijs acq̃lijsq̃ fratribꝰ p̄mo cōmissa res fuit. Vitelloꝝ soror ꝯsuli bruto nupta erat: cui q̃dē peꝑat duos filios. Tytū ⁊ Tyberiū: eos quoq̃ in societatem cōsilij Auūculi assumpserūt: p̄terea ⁊ nobiles

Bruti filij in patriam

aliquot adolescētes: cōscij assūpti sunt. Id demū vindici⁹ ex seruis vn⁹ aduertit: quapropt̄ rē ad cōsules detulit capti fuerūt ⁊ legati et cōiurati: legatis pepercerūt iure gentiū. ꝓditores vero dānarūt. Stabāt itaqꝫ ad palū delegati nobilissimi iuuenes: Cōsules in sedē ꝓcessere suā: missiqꝫ lictores ad sumēdū suppliciū: nudatos virgis cedebāt: securiqꝫ ꝑcusserūt. Indici aūt premiū datū est pecunia. s. ex erario: ⁊ libertas ⁊ ciuitas. A quo q̄dā vindicte q̄ nomē tractū esse existimāt. hec ex Liuio li. ij. Diony. aūt li. v. scribit Marcū et Malliū frēs vxoris bruti vitellios Luciū vero ⁊ Marcū aq̄lios: filios q̄dē sororis Colatini alteri⁹ cōsulis. Tyrānis exulib⁹. i. tarq̄nijs regib⁹. Iuuenes ipi⁹ cōsulis. i. Titus ⁊ Tyberi⁹ filij bruti cōsulis. Exactis eñ regib⁹ duo consules creati sunt. Iuni⁹ brut⁹. ⁊. L. tarq̄ni⁹ collatin⁹ lucretie marit⁹: is tamē abact⁹ fuit a magistratu q: et gēte tarq̄niorꝫ erat. Inde brutus collegā sibi comitijs cēturiatis creauit. P. Ualerium quo adiutore reges eiecerat. Et quos. i. ⁊ illi iuuenes: laxabāt portarū claustra: quos. ⁊c. Intelligit aūt vitellios ⁊ aq̄lios frēs: ⁊ alios nobiles adolescētes cōiurationis cōscios vt dictū ē paulo ante. Dubia ꝓ libertate: adhuc eñ pēdebat patrie sal⁹: ⁊ incertū erat: an libertatē habitura eēt: Coclite: porsena clusij rex: vt tarq̄nio regnū restitueret: Romā cū infesto exercitu venit. Pons sublici⁹ iter pene hostib⁹ dedit: nisi vn⁹ vir fuisset horatius Cocles: id munimentū illo die fortuna vrbis romane habuit: q̄ posit⁹ forte in statione pōtis: quū captū repētino impetu ianiculū: atqꝫ inde citatos decurrere hostes. vidisset trepidāqꝫ turbā suorꝫ arma ordiesqꝫ relinq̄re: monebat: ꝓdicabat vt pōtē ferro igni quacūqꝫ vi possent: interrūperēt: se ipetū hostiū: q̄tū corpe vno poss3 obsisti excepturū. vadit inde in primū aditū pontis: duos tñ cū eo pudor tenuit. Sp. laertiū: ac Titū herminiū ābos claros gñe: factisqꝫ. cū his primā ꝑiculi ꝓcellā parūp sustinuit: deiñ eos q̄ ipsos exigua pte pōtis relicta: reuocātib⁹ q̄ rescindebāt cedere in tutū coegit: hostes clāore sublato vndiqꝫ in vnū hostē tela iaciebāt: q̄ cū in obiecto cūcta scuto hesissēt: iā ipetu detrudere conabāt̄ virū: quū sil' fragor rupti pōtis: sil' clāor romanorꝫ alacritate ꝑfecti opis sublat⁹ pauore subito hostiū ipetū sustinuit. Tū cocles Tyberine inq̄t pr̄ te sancte p̄cor: hec arma ⁊ hūc militē ꝓpitio flumie accipias. ita sic armat⁹ in tyberi desiluit multisqꝫ supincidētib⁹ telis icolumis ad suos tranauit. grata erga tātā v̄tutē ciuitas fuit statua i comitio posita: agri q̄tū vno die circūarauit datū: hec et Li. li. ij. Pli. aūt li. xi. c. xl. ait q̄ q̄ alto lumie orbi nascerent̄: coclites vocātur. Muti⁹ porsena p̄mo conatu repulsus: obsidere vrbē cōstituit: itaqꝫ p̄sidijs in ianiculo locat3 ipē in plano ripis tyberis castra posuit sperās sedēdo se expugnaturū vrbē: tūc. C. muti⁹ adolescēs nobilis vrbis obsidionē egre ferēs: senatū adijt: Trāsire inq̄t tyberi p̄res ⁊ intrare si possim castra hostiū volo: nō p̄do mai⁹ si dij iuuāt in aio est facin⁹: approbarūt patres: abdito intra vestē ferro ꝑfect⁹ est: cōstituitqꝫ ꝑpe regiū tribunal: ibi cū stipēdiū forte militib⁹ daret̄: ⁊ scriba cū rege sedēs pari fere ornatu multa ageret: cū milites vulgo adirēt: scribā ꝓ rege obtrūcauit: vadē tē inde p trepidā turbā cruēto mucrone sibi ipse fecerat viā: regij vero satellites cōprehensū3 retraxere: anteqꝫ regis tribunal destitut⁹: metuēdus magis q̄ metuēs: Roman⁹ inq̄t su3 ciuis C. mutiū vocāt: hostis hostē occidere volui: nec ad mortē min⁹ aī est: q̄ ad cedē fuit. et facere et pati fortia romanū est: nec vnus ego in te hos aīos gessi. Longus post me ordo est idē petētiū decus post hec ⁊ plura. Et tibi inq̄t vt sentias q̄ vile corp⁹ sit ijs q̄ magnā gloriā petūt dexterāqꝫ accenso ad sacrificiū foco inijcit. tūc rex amoueri ab altaribus iuuenē iussit: aitqꝫ tu vero abi in te magis q̄ in me hostilia ausus: nūc iure belli liberū te intactū inuiolatūqꝫ hinc dimitto. Tunc muti⁹ quasi remunerās meritū: Quādo q̄dē inq̄t apud te est virtuti honos: vt beneficio tuleris a me q̄d minis nequisti. tercētū cōiurauim⁹ principes iuuētutis romane: vt in te hac via grassare mur: mea p̄ma sors fuit: ceteri suo q̄sqꝫ tpe aderūt. post Mutius in patriā redijt: cui postea sceuole a clade dextre manus cognomentū inditū: Patres. C. Mutio virtutis causa trans tyberi agrū dono dedere: que postea sunt Mutia prata appellata: hec et dicto lib. ij. Liuij. Uirgo nauit: porsena territus Mutij dictis et timens propterea sibi illorū. ccc. iuuenū insidias pacem cum romanis egit: accepitqꝫ obsides: aliter eñ presidium ab ianiculo deducere nō volebat. quibus habitis exercitum ab ianiculo deduxit: et agro ramano excessit: Chlelia virgo vna et obsidibus cum castra hetruscorum forte haud procul ripa tyberis locis essent: frustrata custodes: dux agminis virginum inter tela hostium tyberim tranauit: sospitesqꝫ omnes romam ad propinquos restituit. Quod vbi regi nunciatum est per legatos repetita fuit ⁊ ab senatu remissa: tunc rex obtulit ei obsidu3 partem quos vellet eligeret: elegit illa impuberes: eo q̄ ea etas maxime opportuna iniurie esset. pace reintegrata Romani nouam in femina virtutē nouo genere honoris statua equestri donauere: in sūma sacra via fuit posita v̄go insidēs equo: Hec ex libro secūdo

Uindicius seruus

Uindicta

Porsena

Horatius Cocles

Coclitis oratio

Mutius sceuola

Porsena

Mutij verba ad porsenā

Sceuola vnde

Chlelia

Tybris tuscie finis

Ascen.

Imperij finē tyberinum. Tybris enim romani imperij finis erat. Nam vt scribit Strabo libro quinto. Tusci campos vsq ad amnem tyberim possidebant.

¶ Quid catilina ⁊c. Ostēdit exēplis Catiline ⁊ cethegi qui in patriā conspirarunt: vt Salustius in catilinario docet: nobilitatē generis nihil aut reipublice aut priuate cōferre: si animi nobilitas desit. ¶ Ordo est. O Catilina quid inueniet quisq̄ nobilius natalibus tuis: id est nobilitate gn̄is tui: atq cethegi cōplicis tui: quasi dicat nihil: tamen vos parastis arma nocturna: id est inuidiosa noctu rem peragentia: vel obscura id est ignobilia vt claritudini generis ignobilitatem obijciat armorū illorū: armis aūt sanguis effunditur. Et parastis domibus: id est priuatis edibus: et templis id est deorū edibus flammas id est incendia: parastis inquā ausi sup. facinus: qd̄ liceat punire tunica molesta: in qua homines cōburebantur viui. vt id est queadmodū id ausi fuerūt pueri braccatorū. i. gallorū et gallia braccata: et minores id ē posteri: senonū. i. illorū populorū gallie: qui totam vrbem incendio abolere conati sunt. Sed cōsul videlicet. M. Tullius cicero: vigilat. i. pro salute vrbis sollicitus est: ⁊ coercet id est restringit ⁊ repellit vestra arma. hic scʒ consul existens nouus sup. homo. i. qui nec in se nec in maioribus suis illum magistratū vnq̄ in familia sua vidit. ⁊ arpinas. i. nō roman⁹ quātū ad patriā sed inquilinus ⁊ ignobilis quātū ad gen⁹: ⁊ existēs mō. i. paulo ante rome: eques municipalis. i. ex municipio. ponit: id est iponit ciuitatib⁹ sup. attonitis. i. pplexis ⁊ stupefactis de re noua. p̄sidiū armatū. i. munitiones ⁊ custodiā armatoꝝ. Presidiū em̄ est qd̄ galli garnison vocāt. ⁊ laborat. i. laborem impendit vel se periculo exponit in oi gente. Igit. i. p hmōi diligēti custodia: toga. i. gubernatio in pace: vel pax ipa cōtulit. i. cōtribuit illi. s. ciceroni: tātū nois ⁊ tituli: q̄tū octaui⁹ august⁹. s. quē inepti octauianū vocāt nō meruit leucade: in bello scʒ acciaco cōtra antoniū ⁊ cleopatrā: ⁊ q̄tū octauius in campis thesalie: apud philippos scilicet macedonie vrbē: cōtra cassiū ⁊ brutū sed cū anthonio: nō meruit assiduis cedib⁹. i. occisionibus hoim̄: ⁊ gladio hudo. i. sanguinolēto. Et si qs dicat q̄ multū meruit: fatet quidē: sed roma libera. i. liberata a cōiuratione catiline: salutat ciceronē parētē: ⁊ salutat. i. salutando appellat patrē patrie. Alius arpinas. s. marius solebat in mōte volscoꝝ lassus aratro alieno. i. alteri arādo poscere. i. exigere mercedes laboris ⁊ ope sue ⁊frāgebat post hec. i. hmōi vilia misteria: vitē. i. virgā ex vite qua cēturiōes milites liberos cedebāt vertice sup. suo dum percutiebatur. si ipse lentus id est tardus muniret castra dolabra pigra id est instrumento dolandi quo pigre vtebatur: hoc est postq̄ arator fuerat: vacās militie vilissima illic quoq primū misteria prebuit dolando scʒ ligna pro castrorum munitionibus aut machinarū faciendis. tamē hic. i. huiusmōi ignobilis primū: excipit. i. adoritur ⁊ ad se capit: et. i. pariter cymbros populos illos alemānie inferioris: ⁊ summa pericula rerū scʒ bellicarū: cū iam populus romanus a cymbris fusus esset: ⁊ ipse solus protegit vrbē scʒ romam trepidantē timore videlicet. Atq ideo ipse effectus collega nobilis scʒ. Q. catuli ornatur lauro. i. corona laurea: secūda. i. quā bis meruit: postq̄ corui volabāt ad cymbros: et pro. i. ad stragē sup. cymbrorum ⁊ theutonū: qui scʒ corui nūq̄ attigerāt maiora cadauera. Anime deciorū. i. illorū clarissimorū postea virorū fuerūt plebeie. i. in corpe ex plebeis propagato: ⁊ noia deciorū fuerūt plebeia: ⁊ tn̄ hi scʒ decij pater ⁊ fili⁹ qui se pro repub. deuouerūt. Est aūt deuouere votis se morti p salute alterius addicere vel alteri se sic dedere atq addicere vt potius vitā q̄ illuʒ derelinquat: et ita deuotus longe aliud q̄ apud ecclesiasticos sepe significat. Et tamen hi q̄uis ignobiles fuerūt sufficiūt id est satis esse visi sunt: dijs infernis ⁊ terre parenti id est magne matri animātiū pro totis legionibus et omnibus auxilijs id est militibus auxiliarijs atq pro omni pube latina. i. contenti sunt dij postq̄ illi se deuouerāt toti exercitui parcere qui perijsset nisi se deuouissent in diuersis prelijs: em̄ pro q: quia decij fuerūt sup. pluris id est maioris precij aut estimationis apud deos q̄ qui seruātur ab illis id est q̄ totus exercitus romanorū. Ille vltimus bonorū regum scʒ Seruius tullus natus ancilla. i. ex serua meruit trabeā. i. vestē pōtificalē: ⁊ diadema. i. insigne regale q̄rini. i. romuli: ⁊ fasces insignia etiā regū ⁊ postea cōsulū. Iuuenes sup. filij cōsulis scʒ bruti ipius q scʒ exigēdis regibus auctor fuerat. laxabāt. i. iā reserabāt aut reserare parabāt: claustra portarū ciuitatis romane: pdita. i. porro data ⁊ in potestatē quātū in ipsis erat tradita: tyrānis id est supbis ⁊ imitibus regib⁹ scʒ tarq̄nio ⁊ filijs ei⁹ exulibus. i. extra solū patriū agētib⁹ et iam exactis. cōsulis dico iuuenes: quos aliq̄d magnū. i. aliqd̄ facin⁹ magnū deceret. s. facere aut obire p libertate dubia. i. que tūc erat in ambiguo: qd̄ sup. facinus magnū: mutius. s. sceuola miraret cū coclite q pontē sublitiū fregit in cōspectu hostiū: ⁊ q miraret virgo. s. chlelia q natauit. i. tranatauit tyberinū finē iperij romani. historias recitat Manci. vide eum ne cogar repetere.

¶ Seruus: vindicius scz de quo iam dictũ est. Matronis: nobilibus. Lugẽdus: vrbis enim proditeta aperiẽs libertatis romane causa extiterat: Lugẽdus aũt ceu brutus. Scribit em̃ Liuius lib. o. ij. q matrone annũ vt parentẽ brutũ luxerũt: q tã acer vltor violate pudicitie fuisset. Illos scz iuuenes bruti filios & alios nobiles cõiurationis conscios vt dictũ est. Et legũ prima securis: prima securis legũ: ait qm̃ in ciuitate iam libera leges obseruab ãtur scdm ergo leges proditores illi supplicio affecti sunt & securibus cesi Tyrãni aũt suopte arbitrio & damnãt et indulgent. Hinc: Adolescẽtes illi nobiles assueti cum filijs tarquinij supbi more regio viuere. Exactis tarquinijs cum pristina eorum viuendi libertas in seruitutem versa esset inter se conquerẽtes ita dicebãt. vt scribit Liuius lib. ij. Regem hominẽ esse: a quo impetres vbi vis vbi iniuria opus sit esse gratie locũ: esse beneficio et irasci et ignoscere posse: inter amicũ et inimicũ discrimen esse: Leges rem surdã inexorabilem esse: salubriores meliorẽq inopi: q potẽti. nihil laxamẽti: nihil venie habere si modũ excesseris periculosum esse in tot humanis erroribus sola innocẽtia viuere. Legum: lex est recta ratio imperãdi ac prohibendi: vt scribit Cicero lib. i. de legibus. Et lib. ij. inqt. Cõstat profecto ad salutẽ ciuium ciuitatũq incolumitatẽ vitãq omniũ quietã & beatã cõditas esse leges. Thersites. De hoc Homerus in iliade lib. ij. ita scribit. Hic tũ thersites: quo non deformior alter: Venerat ad troiam: Linguaue proteruior alter: Bella gerenda negat: patrias hortatur ad oras Vertere iter. quem consilijs illustris vlyxes Correptũ dictis: sceptro percussit eburno. Fuit aũt Meleagri patruelis: Nam eneus etholie rex meleagrũ genuit. Agrius vero thersitẽ. Eacide. i. achillis eaci nepotis. nam pelei filius fuit. cui quidẽ vulcanus arma fabricauit Homero li. xviij. in iliade id scribẽte mortuo patroclo: ait em̃. Post hec accensus furijs decurrit ad equor: Fortiaq arma thetim supplex rogat illa relictis. Fluctibus: auxiliũ Vulcani protinus orat. Excitat etneos calidis fornacibus ignes Mulcifer: & validis fuluũ domat ignibus aurũ. Mox effecta refert diuinis artibus arma. Euolat & thetis: q postq magnus achilles. Induit: in clypeũ vultus cõuertit atroces. Illic ignipotẽs mũdi celauerat arcẽ: Sideraq: & liquidas redimitas vndiq nymphas. &c. Et tamẽ vt lõge repetas. Nomẽ. i. generositatẽ & gloriã. Ordo aũt talis est. Et vt. i. q̃uis longe repetas: & lõge reuoluas nomẽ. Tamẽ deducis gentẽ ab infami asylo. Cõcludit tãdẽ romanos oẽs eque ignobiles esse. Cũ a pastoribus: furibus: parricidis: & sceleratissimis originẽ habuerint illi em̃ ad romuli asylũ cõfugerãt. Nã vt scribit Liuius li. i. romulus adijciẽde multitudinis causa locũ quẽdã asylũ aperuit: eo et finitimis populis turba oĩs sine discrimine liber an seruus eẽt. auida nouarũ rerũ perfugit. Idq primũ ad ceptã magnitudinẽ roboris fuit. Dicitur autẽ ab a qd est sine & Sylao vel syleo predor: diripio: nullus em̃ illinc vi aliqua diuelli poterat. Iustinus item lib. xxxviij. de romanorum origine scribit romanos tales reges habuisse: quorum etiã nominibus erubescãt. aut pastores aboriginũ aut haruspices sabinorum: aut exules corinthiorum: aut seruos vernasq tuscorũ: aut superbos. Atq vt ipsi ferũt cõditores suos lupe uberibus alitos sic oẽm illũ populũ luporum animos inexplebiles sanguinis: atq imperij diuitiarũq auidos ac ieiunos habere. &c. Plutar. de Asylo sic ait. Primis deinde vrbi fundamẽtis iactis: sacrũ quẽdã locũ eo confugiẽtibus profugiũ statuerũt asylũ vocãt: eo q omnes sine vllo discrimine exciperet. Nec domino seruus. nec debitor creditoribus: nec homicida magistratibus dedebatur: cũ dicerẽt firmũ ac ratum id oĩbus pythico oraculo esse oportere: vt q celeriter vrbs compleretur. vtq Tacitus libro. xviij. ostendere videtur: fuit asylũ. nõ lõge a capitolio: ait enim sic. Tũ diuersos capitolij aditus inuadũt: iuxta locũ asyli & qua tarpei rupes. c. grad. adit. Diony. ẽt de asylo li. ij. plura refert.

Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus: at illos verbera iustis
Afficiunt penis: et legum prima securis.
Malo pater tibi sit thersites: dũmodo tu sis
Eacide similis: vulcaniaq arma capessas:
Quam te thersite similem producat achilles
Et tamen vt longe repetas longeq reuoluas
Nomen ab infami gentem deducis asylo:
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum
Aut pastor fuit: aut aliud quod dicere nolo.

Marginalia: Man. — Bruti luctus per ro. — Regis impiũ — Legũ impia — Lex quid — Thersites — Achillis arma — Romanorum origo — Asylum — Romanorum reges

Ascen. ¶ Occulta ad patres. Eandē rem prosequit. Ordo est. Seruius scz vindicius lugēdus matro
nis qz propter eius indicationē orbe facte sunt: produxit ad patres. i. indicauit patribus crimi-
na dictorū iuuenū: at. i. sed verbera id est flagella: et securis prima legū. i. que prima legitimam
executionē fecit: vel que potissima est pro legibus conseruādis afficiūt illos scz iuuenes iustis
penis: primū em̄ erant virgis cesi deinde decollati: Ego malo vt thersites. i. vilissimus miles si
cut thersites apud grecos teste Homero: sit tibi pater dūmodo tu sis similis: in moribus scz et
fortitudine animi: eacide. i. achilli (vel potius achillis: qz filiis sic gtm̄ regit) qui est nepos eaci
et dūmodo tu capessas. i. accipias arma vulcania. i. qualia achilles per matrē a vulcano obtinue
rat. q̄ꝑ q̄ sup. achilles ꝓducat te similem thersite. Et tm̄: q̄uis generositatē tuā iactas: dem⁹ sup.
vt repetas longe ⁊ reuoluas lōge: nomen. i. cognoīa generis tui: tu deducis gētem. i. gentilita
tem ⁊ genus tuū ab asylo. i. loco imunitatis: infami. i. ad quē oēs malefactores ⁊ infames se re-
ceperant. Et quisquis fuit ille: primus maiorꝝ tuorꝝ: aut fuit pastor: nā collecta manu pastorꝝ ⁊ la
tronum romulus auum in regnum restituit albanorum ⁊ romā cōstruxit: aut fuit aliud qd̄ nolo
dicere scz fur aut latro aut sicarius aut alioquin famosus.

¶ Argumentum Satyre. ix.
Turpia qui tolerant: Nona car-
puntur auari:

Satyra Nona.

Scire velim qua-
re. Ad neuolum
scribitur hec sa-
tyra: vbi quidem
grādiuz cinedo-
Man. rū mores ⁊ aua-
ritiam Neuolus ipe accusat. Pe
tit autē poeta a Neuolo cur tri-
stris eat pter solitū. Respondet
neuol⁹: qm̄ fere nihil recipiebat
vt olim. ab viris illis quibus ab
utebatur: ⁊ quorum vxores gra-
uidas reddiderat: rogat⁹ quidez
a viris ipsis. Scribitur vero sa-

Scire velim quare totiens mihi
neuole tristis
Occurras fronte obducta: ceu
marsya victus.
Quid tibi cum vultu: qualez de
prensus habebat
Rauola dū rhodopes huda terit inguina barba:
Nos colaphū incutimus lābenti crustula seruo.

tyra velut dialogus. Poeta em̄ ⁊ neuolus vicissim loquūtur. Fronte obducta: opta ⁊ contracta
Frons Pli. lib. xi. scribit: q̄ frons hoī tm̄ tristitie. hilaritatis. clemētie seueritatꝫ index est. Pretea oli
hic frons dixerūt: sicuti hic pons. mons. fons. Cecilius. Nam hi sunt inimici pessimi. frōte hila-
Marsya ro corde tristi ⁊c. Auctor est Gel. lib. xiiij. c. ix. Ceu marsya victus. Marsya phryx fuit ⁊ tibicen
vultu ferino trux hispidus multibarbus: spinis ⁊ pilis obsitus cū apolline certauit. dij simulan-
di gratia iudices astitere. ad deridendā. s. mōstri illius barbariem. Nec minus ad stoliditatē pu
niendā. Sed prius q̄ tibias occiperet inflare multa in apollinē dixit: quē certamine supatū. co
rio execto nudis ⁊ laceris visceribus reliquerunt. hec ⁊ plura Apule. li. i. floridorꝝ. scribit idem
Ouidi. fast. li. vi. circa finē. ⁊ in met. li. vi. Fuit aūt Satyrus. Plinius aūt lib. xvij. c. lxvi. refert
q̄ in regione aulocrene: ꝑ quam ab apamea in phrygiā itur: platanus ostendebat ex qua pepē
dit Marsya victus ab apolline: que iā tum magnitudine electa est. Tibi. s. est. Cum vultu tali. s.
Rauola. hūc cūnilingnū ostēdit. plures em̄ lucrabātur ꝓpterea: depħensus tm̄ expalluit. Rho-
Rhodope meretrix dopen ꝓ meretrice posuit: sui tpis. Nā fuerat Rhodope altera meretricula esopi fabularū phi
cserua quōdā coturbernalis: q̄ tantas opes meretricio q̄stu cōquisierat. vt in egypto pyrhami
dē laudatissimā fecerit. Auctor ē pli. li. xxxvi. c. ix. Strabo aūt lib. xvij. inf pyrhamides apd̄ mē
phim olim exn̄tes regū sepulture. Tres noiat eximias. Quarū due inter septē spectacula annu
merabātur: Singule altitudine stadij figura quadrata: altitudinē hn̄tes paulo maiorē quolibet
latere: ⁊ paulo altera: altera maior. Erāt aūt ee inter se ꝓxime in eodē plano. Ulteri⁹ vero i ma
iore mōtis altitudine erat Tertia: multo ꝑmis duab⁹ minor: maiore tm̄ impēsa structa. hec dicit
meretricis sepultura ab amātibus effecta: Eā mulierē sapho doricā vocat: ⁊ fratris sui charari
amicā. Aliā eam rhodopen noiant: ⁊ regis vxorē deinde fuisse: post mortē vero hāc sepulturam
Colaphus habuisse: hec ⁊ plura scribit Strabo lib. xvij. Terit. lingebat enim. Colaphū. colaphiso cedo

significat. colaphus pugnus vel alapa dicitur. Lambenti crustula. rauola tamē lambit cunnos. Crustula. erat crustulū dulciarij genus teste porphirione: super illud Horatij libri primi sermone pmo. Ut pueris olim dant Crustula blandi Doctores: elementa velint vt discere prima. Seneca item epistola centesima ait. Sic consolamur crustulo pueros sic infātiū fletū infuso lacte cōpescimus. Uarro autem sic: crustulū a crusta pultis: eo ꝙ vt corium exuritur crusta dicta. Crustulum

Scire velim ⁊c. In hac satyra vt Mancinellus recitat carpūtur auari turpia patientes: Quinadeo tria accusat poeta: turpitudinē videlꝫ draucorū tam fedam ac infamē opam locantiū: ⁊ obscenitatē pathicorū talē conducentiū: ⁊ eorūdē auaritiā mercedē nō soluētiū. Alloquit͛ aūt neuolū draucū: q̄ cū in dialogi formā loq̄t͛ hoc ordine. O neuole ego velī scire q̄re tu mihi occurras totiēs tristis ⁊ facie obducta. i. laxo supcilio et rugosa pelle superfusa. ceu. i. sicuti marsia satyrus ille ferino vultu victus ab apolline in arte musica. Quid sup. est tibi cū vultu. i. quid sibi vult vultus iste tā tristis? q̄lē sup. vultū habebat rauola cūniling⁹ ille īfamis: deprēsus. i. in ipo facto rept⁹: dū terit. i. atterit ⁊ expilat sepe lābēdo inguina. i. pudenda mēbra barba sua huda: turpitudine. s. rhodopes illi⁹ infamis mulieris. nos inq̄t poeta incutim⁹ seruo lābēti crustula. i. fragmēta panis aut placēte aut alteri⁹ rei cōestilis: colaphū. i. baculū quo ipm cedim⁹ ⁊ tñ sup. ille lābit cūnos aut ligit: aut nos talia patimur. et ita p transitū tāgit more satyrico alios hoies vitiosos Ascen.

Non erat hac facie miserabilior crepereius
Pollio: qui triplicem vsuram prestare paratus
Circuit: ⁊ fatuos non inuenit: vnde repente
Tot ruge? certe modico contentus agebas
Uernam equitem: conuiua ioco mordēte facetus
Et salibus vehemens intra pomeria natis
Omnia nunc cōtra: vultus grauis. horrida sicce
Sylua come: nullus tota nitor in cute: qualem
Prestabat calidi circunlita fascia visci
Sed fruticante pilo neglecta ⁊ squalida crura
Quid macies egri veteris? quem tempore longo
Torret quarta dies: olimqꝫ domestica febris.
Deprendas animi tormenta latentis in egro
Corpore: deprendas ⁊ gaudia sumit vtrunqꝫ
Inde habitum facies: igitur flexisse videris
Propositum: ⁊ vite contrarius ire priori.
Nuper enim vt repeto phanū isidis: ⁊ ganymedē
Pacis: ⁊ aduecte secreta palatia matris
Et cererem: nam quo non prostat femina templo
Notior aufidio mecbus celebrare solebas:
Quod taceo: atqꝫ ipsos: etiaꝫ inclinare maritos.

¶ Hac: tua. s. Prestare reddere: soluere. Cōuiua ioco mordēte facetus: Uarro vt scribit Gellius li. xij. c. xi. in satyris Menippeis dixit: Nec loquaces conuiuas. nec mutos legere oportere q: eloquētia in foro ⁊ apud subsellia: Silētiū vero nō in cōuiuio sed in cubiculo eē deberet. Sermones igit͛ ad tp̄s habēdos censet: nō sup reb⁹ anxijs aut tortuosis sed iucūdos atqꝫ inuitabiles ⁊ cū quadā illicebra ⁊ voluptate vtiles. ex q̄bus ingeniū nostrum venustius fiat ⁊ amenius. ⁊ Cic. lib. i. de oratore ita. Quid esse potest in ocio aut iucūdius aut magis pprium humanitatis q̄ facetus sermo ac nulla in re rudis: hoc eñi vno prestam⁹ vel maxime feris: ꝙ colloq̄mur inter nos: et exprimere dicēdo sensa possum⁹ Fatuos. qui sibi fenerent. Fatuos: insulsos. Unde. s. sunt. Agebas vernam equitē. i. eques ⁊ diues videbaris inter pauperes ⁊ seruos. Joco mordēte: iocū id accipim⁹ qđ est ꝯtrariuꝫ Serio: nā effingere ⁊ terrere: ⁊ pmittere interim iocus ē: Fabius auctor lib. vi. Et phs lib. iiij. et hi ait. ꝙ q̄ ne qꝫ dicerent quicq̄ ridiculi: neqꝫ alios dicere pateren͛: rustici duriqꝫ eē vidētur. At is: q̄ cū moderatiōe iocat͛: comis atqꝫ vrbanus vocat͛. Salib⁹ ītra pomeria natis vrbanitatē significat. Ur-

Man. Conuiue q̄les Facetus s̄mo Jocosus vir

Urbanitas banitas enim dicitur sermo preferens in verbis ꝛ arte ꝛ vsu proprium quendam gustum vrbis: ꝛ sumptam e con-
uersatione doctorum tacitam eruditionem. Denique cui contraria sit rusticitas. salsum in consuetudine pro
Salsum ridiculo tantum accipimus: ꝛ Catullus cum dicit: in tanto nulla est corpore mica salis: hoc dicit nihil in cor
pore eius esse ridiculum. Salsum igitur erit: quod non erit insulsum: velut quoddam simplex orationis con
Vehemens dimentum quod sentitur latente iudicio: velut palato: excitatque: ꝛ tedio defendit orationem. Fabius lib.
Ve vi. Vehemens. seueras. i. acutus: vehemens autem a ve particula: que hic auget: ꝛ mente componitur. Unde
Macro. li. vi. sat. sic ait. Ve particula: sicuti quedam alia: tum intentionem significat. tum minutionem
Nam vetus ꝛ vehemens alterum ab etatis magnitudine compositum: elisumque est. Alterum ab nimio impe
tu ꝛ vi mentis instructum. Vecors autem ꝛ vesanus priuationem significat sanitatis ꝛ cordis. Intra po
Pomerium meria. Leuius lib. i. de seruio tullio sic ait: Aggere ꝛ fossis ꝛ muro vrbem circundat. Item pomerium pro-
fert: pomerium verbi vim solum intuentes post menium interpretantur esse. Est autem magis circa murum
locus quem in condendis vrbibus quondam hetrusci: qua murum ducturi erant: certis circa terminis
inaugurato consecrabant: vt neque interiore parte edificia menibus continuarentur: que nunc vulgo etiam
coniungunt: Et extrinsecus puri aliquid ab humano cultu pateret soli: hoc spacium quod neque habitari
neque arari fas erat: non magis quod post murum esset: quam quod murus post id pomerium Romani appella-
runt ꝛ in vrbis incremento semper quantum menia processura erant: tantum termini hi consecrati proferebantur
Hec ille. Contra. s. sunt tibi. Sicce: non vncte vnguento vti quondam. Horrida sylua: hispidi crines
Viscum ꝛ inculti: per metaphoram. Calidi visci. Viscum cum resina ꝛ cera pannos in cute mitigat omnis ge-
Resina neris: vt scribit Pli. li. xxiiij. Idemque lib. xiiij. dixit resina euelli pilos. Circunlita: circumuncta. Sz
Neuolus sunt tibi. Squalida: non lucida ac leuia vti prius. De neuolo autem Marti. li. iij. ait. Sed pedicaris
Febris quarta sed pulchre neuole ceues. hinc arguere possumus neuolum cinedum fuisse: postea adulterum: et pedico
nem. Fruticante: pullulante: ꝛ renascente. Quid: cur tibi est. Torret desiccat vrit. Quem tempore longo
torret quarta dies. i. quartana febris: que quidem pluribus etiam annis durare solet. Quod ꝛ Auicena
ꝛ Gallienus late ostendunt. Et celsus li. iij. c. iij. ait quod quartanam patientibus finita febre biduum inte
grum est: ita quarto die reuertitur. Atque lib. iij. c. xv. asserit tarde admodum finitur: nisi primis die-
bus discussa sit. Olim iampridem. Deprendas: deprendere ꝛ cognoscere potes. ostendit autem et animi
qualitate merorem ꝛ leticiam in vultu dignosci ꝛ deprehendi. quod ꝛ de fronte diximus. Utrunque habitum
vtranque qualitatem: leticiam. s. ꝛ merorem: Inde. a tormentis ꝛ gaudijs. Fanum isidis: vt. s. Inde te mu-
lieres conducerent. De quo lege sat. vi. Ganymedem pacis: in pacis enim templo a Vespasiano fa
Ganymedis statua cto. Ganymedis statua erat ꝛ veneris hinc Mar. li. vij. ait. sic tibi. lasciui non desit copia furti.
Siue cupis pace: seu ganymede coli. Aduecte matris. i. cybeles: que a phrygia aduecta fuit
in vrbem: De qua re latius sat. iij. diximus. Secreta palatia. Secreto enim ea femine vel adulteri
Cereris sacra frequentabant. Et cererem: in cuius templo caste solum modo esse solebant: at iam ibi quoque prostrant
Ouid. li. iiij. fast. sed si tura aberint: hudas accendite tedas: Parua bone cereri: sint modo casta
placent. latius videto in sat. vi. Quod taceo: paralepsis est: ab oratoribus dicitur occupatio. para autem
iuxta. ꝛ lepsis captio: vel acceptio: De occupatione autem Cicero ad her. li. iiij. sic occupatio est: cum
Paralepsis occupatio dicimus nos preterire: aut nescire: aut nolle dicere id quod tunc maxime dicimus: hoc modo. Nam de
pueritia quidem tua: quam tu omnium intemperantie addixisti diceremus. si hoc tempus idoneum putarem: nunc
consulto relinquo. ꝛ illud pretereo: quod rei militaris te infrequentem tradidisti ꝛc.

Ascen. ¶ Non erat ꝛc. Hic vt dixi per transitum primo tangit pollionis crepereí perditam vitam: deinde ad
neuolum redit. Ordo est pollio crepereius: qui paratus est prestare. i. persoluere si inueniret qui dare
vellent triplicem vsuram: circuit. i. querit ꝛ non inuenit: fatuos qui quicquid darent: hoc est sortem cum
vsura perderent. vel paratus prestare. i. ad vsuram triplicem dare si inueniret fatuos volentes acci
pere: non erat miserabilior hac facie quam in te video. vnde sup. nate vel orte sunt vel processerunt repente
tot ruge. i. plice faciei tue: certe tu existens contentus modico: agebas. i. exhibebas et representa
bas vernam equitem. i. eum qui cum verna esset equitis animum et leticiam pre se fert: Est autem verna seruus
domi nostre vt ex ancilla nostra quasi veris tempore natus: existens etiam conuiua facetus: ꝛ hoc ioco. i.
iocoso sermone tuo: mordente. i. quemuis mordaciter iocose tamen carpente: et existens vehemens
salibus. i. salsis et facetis lepidisque sermonibus non rusticis: sed natis intra pomeria. i. intra mu-
ros ciuitatis: hoc est vrbanis: vnde vrbanitas sales dicuntur: quod sicut sine sale insipidus est cibus
ita sine illis illepidus est sermo. Omnia sup. sunt in te nunc contra. i. contrario modo. vultus est
grauis. i. ponderosus et tristis. silua. i. inculta congeries aut crispitudo come sicce. i. non vncte
vel cum tu tabe consumaris arentis: est horrida. i. inculta. nullus nitor est in tota cute: qualem nitorem
fascia calidi visci quod cum cera et resina cutem leuigat et polit circunlita. i. in circuitum linendo ducta

p̄stabat.i.et bibebat paulo ante.sed crura sunt tibi nunc neglecta.i.inculta ⁊ squalida.i.immunda ⁊ impolita:⁊ hoc pilo.i.crine fruticante.i.p modum fruticum dense pullulāte. Quid.i.ad q̄d sup.est tibi macies veteris egri qui.s.difficuiter sanatur:⁊ tardius succū p̄ditum instaurat.quē egrū quarta dies.i.febris quartana q̄ quarto q̄z die redit:torret.i.exiccat ⁊ quasi tabe cōsumit: ⁊ quē torret febris olim domestica.i.que ex quotidiana quartana effecta est.Tu deprendas id ē deprendere potes:tormenta animi latētis in egro corpore.⁊ deprendas gaudia sup.latentia in corpore sano.Nam facies sumit inde.i.ex dispōne animi:vtrūq̄z habitū.i.vultum ⁊ dispositionē aut leti aut tristis hois.Jgitur q: olim letus nunc tristis appares:tu videris flexisse.i.laxasse ⁊ mutasse,ppositum sup.tuū ⁊ ire cōtrarius vite priori.Em̄ pro q:.vt.i.s̄m q̄ repeto.i.memoria recolligo:tu mechus.i.adulter ⁊ draucus.i.subagitator mulierū ⁊ virorum:notior aufidio:chio sc3 famosissimo adultero:a Martiale.q̄z notato solebas celebrare.i.frequētare phanu3.i.templum isidis:⁊ ganymedem.i.statuā ganymedis:pacis.i.in templo pacis cōstitutā:⁊ secreta palatia.i.porticum ⁊ adyta:matris sup.deum.hoc est cybeles aduecte a troia. Et cererē.i.cereris templū:q̄d solis castis adire licebat q̄d cernēs infert p parēthesim.q.d.Bene dico etiā cererē. Nā quo.i.in quo tēplo femia:non prostat.i.non venalem ad opus venereū se exhibet?q.d.in nullo non:hoc est in quolibet prostat.Et tu solebas etiam:quod taceo.id est pre turpitudine dicere nolo:inclinare ad stuprum scilicet ipsos maritos. Mar.

Vtile ⁊ hoc multis vite genus:at mihi nullum
Inde operepreciū: pingues aliquando lacernas
Munimenta toge duri cassiq̄z coloris
Et male percussas textoris pectine galli
Accipimus:tenue argentum veneq̄z secunde.
Fata regunt homines fatū est ⁊ partibus illis
Quas sinus abscondit.nam si tibi sydera cessant:
Nil faciet longi mensura incognita nerui
Quāuis te nudum spumanti virro labello
Viderit: ⁊ blande assidue densēq̄z tabelle
Sollicitent ethus gar glyceos andra cinedon
Quod tamen vlterius monstrū:q̄ mollis auarus
Hec tribui:deinde illa dedi:mox plura tulisti
Computat ac ceuet:ponatur calculus:ad sint
Cum tabula pueri:numera sestertia quinq̄z
Omnibus in rebus numerentur deinde labores:
An facile ⁊ pronum est agere intra viscera penē
Legitimum:atq̄z illic hesterne occurrere cene?
Seruus erit minus ille miser:qui foderit agrum
Quam dominum:sed tu sane tenerum ⁊ puerū te
Et pulchrum ⁊ dignum cyatho:celoq̄z putabas.

¶Vtile et hoc multis. Neuoli respōsio est. Vtile.s.fuit.ac est Hoc: maritos.s.iclinare:Nullū sc3 est.Ope p̄ciū:cōmodū: vtile ⁊ ope.i.laboris p̄ciu3. Pingues crassas. Munimēta appositio ē Lacernas:penulas:q: dicit munimenta toge.Textoris galli.i. em̄ viliores vestes texebāt. Vnde Strabo libro.iiij.de gallis sic ait:Sagis vestiunt:comasq̄z nutriunt:,pmissis vtūtur femialib⁹ pro tunicis vero scissos gerunt cum manicis amictus:vix pudēda:natesq̄z velantes.lana q̄dem aspera.ceterum oblongis villis Vnde ⁊ hirsuta texunt sagula:q̄ lene vocantur.hec ille.Martialis etiā ait. Me pinguis gallia vestit.⁊ lib.iiij.Accipe sequanice pinguē textricis alūnam.Sequani autem gallie populi sunt de quibus multa Strabo libro. iiij. Veneq̄z secunde.prime ei vene dignius. Fata regūt homines:de fatis latius dictu3 est sat.vij.⁊.ij. Varro autem scribit:fatum dictu3 id quod pueris cōstituunt parce fando.he vt hesiodus scribit:Nascētibus bonū et malum hominibus conferūt. De parcis vero late diximⁿ eglo ga quarta. Sinus vestis: scilicet Marro ēt lib.i.eneid.de venere.Nuda genu:nodoq̄z sinus collecta fluētis. nā si tibi sydera

Galloꝝ vestes

Lena

Sequani

Fatum

cessant: ostēdit a syderibus fata esse: qđ & Manlius lib. iiij. asserit: dicēs: fata quoqꝫ: et vitas hominum suspēdit ab astris: Sic felix: aut triste venit per singula fatū. Spumāti labello: prurigi nis ardorē significat. Tabelle: cinedi scꝫ virronis. Sollicitēt scꝫ te. Est aūt sensus: ꝙ habentes immēsum penē. licet appetātur a cinedis: nisi fata ꝓpria habuerint fine lucro aliquo fodiēt. qđ et Neuolo acciderat. Jtbus garglyceos andra cinedō. i. Moris eñ dulcis vel suauis hoīem ci nedum. supple aūt esse decꝫ. Verū hoc ait quia dixerat. Blande tabelle ad illud eñ rettulit. Et

Fata

visus est sermone greco ceu lasciuiore: grecis eñ verbis impudicos affectus plerūqꝫ exprimebant: & eisdē blādiebātur vt illud in satyra. vi. zoe ke psyche. i. vita & anima. Ulterius: id est maius est. Mollis. i. cinedus. Hec tribui Uirronis cinedi verba imputātis beneficia collata draucis. Cōputat: neuoli verba sunt. Dignū cyato: vt dignus fuit ganimedes miscere ioui.

Ascen.

¶ Utile & hoc multis. &c. Respōdet neuolꝰ: ꝑ cuius respōsionē taxat poeta impudētem turpitudinē draucorū non verentiū tā fedū scelus profiteri. Ordo est. Et. i. etiā hoc genus vite scꝫ inclinando maritos fuit sup. & est vtile multis: at. i. sed nullū opepreciū. i. cōmodū & lucrū & preciū opere. i. opationis est mihi inde. i. ex eo genere vite. Nos accipimus. i. ego accipio pro mercede aliquando pingues lacernas. i. vestimenta crassa & pingui lana confecta: vel ex vsu immundi viri pinguia effecta: appositorie: munimēta id est que sunt munimēta toge id est quas ferrē super togam. Lacernas dico duri & crassi coloris & male percussas. i. nō bene compactas pectine galli textoris. Et nos accipimꝰ etiā tenue. i. modicū & exile argētū & argentū secūde vene: id est minus mundū & purū quale est qđ primū depurādo effluit. Et si queras cur ego miser sim & alij diuites: nesciā aliud dicere ꝙ ꝙ fata regūt homines: fatū est etiā illis partibus quas sinus absconditt. i. pudendis. Nam si sidera id est beniuolentia et prospera influentia siderū cessant tibi. Mensura incognita lōgi nerui. i. mēbri neruosi hoc est virilis virge nil facit tibi sup. vtilitatis ꝙuis virro vir diues & pathicus etistēs labello spumāti pre libidine viderit te nudū in balneis scilicet. Et quāuis blāde assidue & dense tabelle. i. mense ad quas te accipit: sollicitent te ad diligēter illi obsequendū. hoc est licet visus ab eo fueris & appetitus & ad mēsam inuitatus: vel licꝫ ostenderit tibi ingentes tabellas testamenti sui in quibꝰ heres inscribaris: nihil profuerit si fata negent Posset forte per tabellas fedius aliquid intelligi: ꝙ vt latius explicem: Uerisimile tamen est ipsum de tabellis mensarum loqui ad quas te assiduo accipit vnde dicit assidue: et quia opiparam cenam det: dicit dense. Et quia ipse blandus tibi est: dicit blande: Docet aūt cur blandum eū esse innuerit vtens greco sermone: ac dicens. gar: id est enim. hoc est quia supple decet andra. i. virū vel hominē: cinedū. i. pathicū: hoc est muliebria patientē: esse sup. ethus id ē moris glyceos. dulcis. Qui scire volet quō grece leget et quō latinis carbacteribus scribet sciet quod dam elementum quod greci ita vocant ab eis proferri vt i: ai diphthongon vt e: oi vt i: oy vt u Nos autē ita mutamus in e longū: et oi in oe dihptbogon: k in c: itaqꝫ scribit grece. ithoys gar glykeos andra kinaidon. profertur aūt ithus gar glykeos andra kinedon. Nostro more scribe retur ethus: nam ethica non ithica dicimus: et glyceos et cinedon mutando k in c. Interpretatur autē: moris enim dulcis hominē cinedum: hec latius dixi propter imperitos qui hesitarent vbi diuersimode scriptū inuenirent. Tamē id est quāuis ita sit ꝙ mihi fata obstent. quod monstrum est vlterius id est excellentius & verius: ꝙ mollis. i. pathicus auarus: q. d. nullū. Dicit autem auarus ille ad draucum munuscula petentē. hec tribui sup. tibi. deinde illa: et mox tulisti plura sup. ꝙ meruisti: hoc modo inquit neuolus: cōputat ipse virro ac ceuet: et tamen inquit inter computandum impatiens libidinis more canum ceuet. i. clunes motat. Alij textus habēt atqꝫ cauet: ne scꝫ plura petam & dicit: ponatur calculus id est fiat per calculos cōputatio laboris tui & accepte mercedis: assint pueri. i. ministri notarij: cū tabula in qua scꝫ scribāt. numera inquit virro: in omnibus rebus. i. pro omnibus vilibus indumentis et eiusmōi que dedi tibi quinqꝫ sestertia: quasi dicat meliora fuerunt: sed cōputemus solummodo quiqꝫ sestertia pro omnibus datis: deinde numerentur labores tui. i. quotiens me subegisti: quasi dicat videbis ꝙ satisfecerim Ad quod neuolus innuens mercedē constitutā esse nimis modicā pro labore sumpto dicit. an putas sup. ꝙ facile & pronum est agere penē legitimum id est virgam aut caudam virilem iuste mensure intra viscera: atqꝫ occurrere illic cene id est comestioni hesterne. i. prioris diei. Nimis satyricus est hic poeta: in hoc tamen cōmendandus ꝙ turpia damnat: vituperandus autem ꝙ nimis apte carnalia vitia explicat. sed legamꝰ casti ac sobrij nec immoremur: verba non officiēt Jlle seruus erit minus miser qui foderit agrum ꝙ qui foderit dominum agri scꝫ. sed tu o virro putabas te sane id est valde tenerum et puerum id est imberbem adhuc. et pulchrum id est for-

mosum et dignũ cyatho.i.officio cyathissandi aut ꝓpinādi et celo.i.vt rapiaris ab aquila in celum:⁊ fias picerna iouis:vt ab eo stupreris ꝓpter pulchritudinē tuā: sicut ganimedes raptus dicit̄:hoc est tu putabas forteq̄ ego facerē tibi talia gratis oblectatus teneritudine ⁊ pulchritudine tua:⁊ ita nihil cōfers:vnde subdit per impatientiā in omnes exclamans quod sequitur.

Uos humili assecle vos indulgebitis vnq̄
Cultori:iam nec morbo donare parati?
En cui tu vridez vmbellam:cui succina mittas
Grandia:natalis quotiens redit:aut madidū ver
Incipit:⁊ strata positus longaq; cathedra:
Munera femineis tractas secreta calendis.
Dic passer:cui tot montes:tot predia seruas
Appula:tot miluos inter tua pascua lassos:
Te triphol inus ager fecundis vitibus implet
Suspectumq; iugum cumis:⁊ gaurus inanis.
Nam quis plura linit victuro dolia musto?
Quantū erat exhausti lūbos donare clientis
Iugeribus paucis:melius ne rustic⁹ infans
Cum matre ⁊ casulis:⁊ cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es cum poscis ait:sed pensio clamat
Posce:sed appellat puer vnicus:vt polyphemi
Lata acies:per quam solers euasit vlysses
Alter emendus erit:nanq; hic nō sufficit ambo
Pascendi:quid agant bruma spirante?quid oro
Quid dicam scapulis seruorum mense decembri
Et pedibus:durate atq; expectate cicadas

¶ Uos:sc; auari cinedi.humili assecle:vili seruo: Marcell⁹ scribit:Assecłas vocitatos ab eo q̄ assint:⁊ oibus iussis dñoꝝ presto sint. Cultori.s.diligenti vos ⁊ venerāti. Morbo prurigini.i.drau cis vestrū morbū curantib⁹. En cui tu viridē poete ṽba ironica: dicit eñi neuolū habere illu;:cui dieb⁹natalib⁹vel kalendis martijs donare possit:vt solebāt mulieribus amatores hmōi diebus hinc tibull⁹in ip̄o principio voluminis tertij ait. Martis romani feste venere calēde. Exoriēs nostris hic fuit ānus auis. Et vaga nunc certa discurrunt vndiq; pōpa. Perq; vias vrbis munera pq; domos.⁊ Mar.lib.v.ad gallā inquit:Scis certe puto vr̄a iā venire:Saturnalia martias kł. Tu; reddā tibi galla qd̄ dedisti. Atq; Ouid.libro.iij.fast.scribit: Martij kalēdas femine colebāt in honorē belli cū sabinis cōpositi. Umbellā:velū ad arcendū soles p̄sertim in theatris. Marti. li.xiiij. Accipe q̄ nimios vincāt vmbracula soles. Succia: de his late in sat.vi. Natalis:ipius.s.cinedi. Uer incipit:ꝓpter kalendas martias id ait:licet septimo idus feb. Uer incipet vt scribit Uarro lib.i.de re rustica.⁊ Oui. li.ij.fast.tēpore suo quarto idus feb.principiū veris ondit. Madidum ver:pluuiosum. Uirgi.li. ij.g.de vere. Tu; pater omnipotens fecundis imbrib⁹ether Cō iugis in gremium late descēdit ⁊c. quod quidē latius eo loco iam declarauimus. Strata: tapetibus ornata. Positus cathedra:mos erat:vt hinc colligere possumus:mulieres kalendis martijs ornare domū:⁊ sedes ac cathedras tapetibus sternere cū ad eas eo die amatores dona mitterent.adirentq; etiam. Quod quidem poeta neuolum quoq; ironice sane:erga virronem cinedum suū posse agere scribit. Munera secreta officia qualia in amicas amatores obibant. Mittendo eis dona.⁊ earum tecta celebrātes. Secreta aūt hic dicit:quoniam secreto in virrone; cinedum talia agenda erant non autem palam:vti in mulieres agebatur. Passer.i. mollis:lasciuus:salat vt passer est. Predia.agros. Miluos lassos. Persius item ait. Diues arat curibus quantum non miluus oberrat. Trifolinus ager. Plinius libro.xiiij.ca.ix.ostendit in campania esse trifolinum agrum:Campaniamq; ipsam Uinis trifolinis gloriatam suo seculo.⁊ Marti. in xenijs ait. Non sum de primo fateor Trifolina lyeo. Inter vina tamen septima vitis ero.

Man. Assecle

Martis kł

Ueris initiu;

Suspectū eminēs ⁊ sursum aspectū: Cume em̄ suspiciunt illud cū eis emineat. Suspectū iugū
Misenum misenū ꝓmōtoriū intelligit. Strabo em̄ lib. v. sic ait. Proximū cumis est misenū ꝓmōtoriū ⁊c.
Cume Et inferiꝰ inqt hactenꝰ terminat̄ sinus quē craterē appellāt: duobꝰ diuisus ꝓmōtorijs meridiē
spectantibus Miseno videlicet ⁊ Athenio: Totus vero ornamētis insignit̄. tum iā dictis vr-
bibus: tū edificijs arbutisq̄ conspicuus: hec ille. Et gaurus inanis. Pliniꝰ lib. xiiij. ca. ix. sic ait.
Certant massica eque ex mōte Gaurano puteolos Baiasq̄. ꝓspectantia: Inanis: cōcauus Li
nit dolia. i. vngit pice: vel resina: ijs em̄ rebus dolijs perunctis vina cōdiebātur. vt scribit Pli.
Massica vina lib. xiiij. Exhausti: sanguine vacui ꝓpter coitum. melius ne rusticus infans sic legi in antiquissi
Gaurana mo textu. qđ magis placet. Est aūt ordo. An infans rusticus meliꝰ fiet legatꝰ. i. lenunculꝰ. Ami
ci pulsantis cymbala: cū matre ⁊ casulis ⁊ cū lusore catello: supple a gallo nutritur ⁊ alitur: lega
tur. Itaq̄ hoc carmē per parenthesim. i. interpositionem. Melius ne rusticꝰ infans: Sensus est:
ꝙ lenones filij meretricum plus recipiunt a gallis: ꝙ̄ ipse neuolus draucus ab hirsutis cinedis
Illi em̄ cū matre ⁊ catulo a gallis nutriebant̄ soluta etiā pensione. Cymbala pulsantis amici: id
est galli amātis: Cybeles em̄ sacerdotes lasciuissimi erant. Catello. solēt em̄ meretrices catel-
los alere. Improbus es. eiusdē neuoli verba: ꝓsequitur em̄ sermonē suum: suosq̄ labores et
Appellat curas. Ait passer ille. i. virro cinedus. Appellat: clamat: citat: vt soluā debitum. Fabius lib. v. c.
xij. Et magna pecunia appellabaris a creditoribꝰ. Columella item lib. i. c. vij. Nam summū ius
Summū ius antiqui summā putabāt crucē. Nec rursus in totū remittendū: Quū vel optima noīa non appel
lando: fieri mala fenerator Alphius dixisse seuerissime fertur. Ut polyphemi lata acies: sensus
est: sicuti polyphemo vnicus oculus non satis fuit: qm̄ illo effosso sibi ab vlysse cecus restitit: ita
mihi vnicus seruꝰ nō sufficit. fuit is cyclops in sicylia neptuni filiꝰ. De quo multa Uirgilius lib.
iij. enei. Polyphemos aūt garrulus ⁊ illustris interpretatur. De polyphemo etiam plura dixi-
mus egloga nona. Lata acies. erat em̄ phebee lāpadis instar. Euasit vlysses: Maro li. iij. enei.
id late scribit. Solers: in omni re prudens dicitur. Cicadas: que quidem frigora aspernantur.
hinc sub ardēti sole ꝯcinunt. de q̄bus plura diximꝰ egloga. ij. Oro: peto: postulo.

Ascen. ¶ Uos humili ⁊c. Ordo ē. o vos cinedi auari idulgebitis. i. cū indulgētia cōferetis vnq̄. i. saltē
aliqñ assecle. i. seruitori obsequēti: humili. i. pauperi ⁊ infime ꝯditiōis. idulgebitis inq̄ vos vnq̄
cultori. i. ei qui vos colit: vos inq̄ parati donare: nec morbo. i. ne morbo quidē vestro. i. libidini
vestre. q. d. non: q2 si suo morbo nō obsequunt̄: quid gratis facient: Unde rediēs ad virronē ar
guit eū ingratitudinis dicēs. En sup. virū cui tu mittas. i. mittere debeas vmbellā. i. ramū viri
dem vel potius velū ad faciendam vmbrā et cui tu mittas grandia succina gallice ambres: quo-
tiens natalis eius redit aut madidū ver incipit: ⁊ tu positus in cathedra longa ⁊ strata scz tape
tibus aut floribus: tractas secreta munera. i. muliebria que q2 vir es secrete tractas calēdis fe
mineis. i. quibus feminis mos gerūdus est: hoc est martijs: de quibus Horat. Martijs celebs
quid agā calendis: O tu passer. i. vir mollis vt passer: cui seruas tu tot ꝑdia appula. i. in appulia
vbi opima ⁊ fertilia sunt: et cui seruas tot miluos lassos inter tua pascua. i. cui seruas tot ⁊ tam
ampla pascua. vt milui ea peruolādo priusq̄ euolarēt lassarent̄. Ager triphbolinus. i. in cāpania
italica sic appellatus: implet. i. locupletē facit te fecundis vitibus. et iugū suspectum cumis. i. qđ
cumani verent̄ ne in ipsis preceps ruat propter altitudinē: aut suspectū. i. sursum aspectū a cu-
mis: hoc est qđ iuxta cumas est sed altius ⁊ gaurus mōs ille inanis. i. concauus: et cauernosus.
Nam q̄s linit. i. obturat plura dolia musto. i. recēti et nouo vino victuro. i. diu in vigore suo mā
suro: q. d. nemo. Et ideo infert. quantū erat sup. tibi. q. d. modicū: donare. i. munerare: paucis iu
geribus cum tot habeas scz: lūbos scz meos clientis sup. tui exhausti per actū venereū tibi im-
pensum sanguine euacuati. Sequētia subobscura sunt: q2 aliq̄ textus nō hn̄t hoc loco hic quod
haberi debēt si ne accipiat̄ pro an sed legendo sine hic: ne idē esset qđ certe. oēs aūt exponūt ꝙ
infans fiat legatus. i. internūcius hoc est lenūculus. i. paruus leno: sed hoc infanti nō conuenit
Potes lector sequi Manci. ego aūt sic intelligo: vt neuolus ex desperatione dicat: hoc est refe-
rat dicta coram virrone. Ne. i. certe viso ꝙ nihil mihi des ⁊ vxor ⁊ filius moriūtur fame: infans
id est filius meus rusticus. i. ruri educatus ⁊ residens fiet melius. i. cōmodius aut melius est ꝙ
fiet cū matre sua cōiuge mea: ⁊ cū casulis. i. edicula ⁊ reculis meis ⁊ cū catello lusore. i. qui cum
infantulus ludit: q2 alia nō habet: fiet inquā legatus. i. quasi testamētale donū amici pulsantis
cymbala. i. galli sacerdotis: qui si ipsi eā operā prestare velim quā tibi presto coniugē ⁊ liberos
mecum alet: ⁊ hoc minaciter in virronē dicit: Cui quadrāt sequentia: q̄propt̄ huic sn̄ie adhereo.
¶ Improbus ⁊c. Cū hec inquit dico virroni ipse ait. i. dicit mihi: o neuole tu es improbꝰ quū

id ē qđ poscis ab amico. Ego fateor. inmuit neuolus. sed pēsio quā de domo mea aut agello psolnere debeo. clamat. i. p clamorē monet me dicēs posce: sed puer. i. seruus vnicus. i. qui mihi vnicus est: vt lata acies. i. ingens ocul' polyphemi illi' pastoris siculi qui vnus ex ciclopibus erat: et vnū oculū habebat sed tm̄ quātus globus solis nobis videt̄. vnde dicit Virgili' in tertio eneid Cui lumen ademptū ingens qđ torua solum sub fronte latebat Argolici clypei aut phebee lampadis instar: q: tamen nō nisi vnū oculū habebat: ideo ausus est illū stipite ficulno terebrare vlyxes: nō ausur' profecto si geminos habuisset: q: difficile fuisset ambos simul pfecte extinguere τ tamē si vel modicū viduset vindictam sumpsisset. Non bene ergo erat polyphemo vnū oculum habenti sicut nec neuolo vnum seruum habenti: τ in hoc similitudo est: nō q seruus vnic' sit alioquin similis oculo polyphemi. per quam scilicet aciem hoc est vnicum oculum quia vnicus erat vlyxes solers euasit. Alter sup. puer emendus sup. ē mihi. Nāq hic vnicus scʒ nō sufficit. τ quando duo mihi erūt: ambo sup. erunt pascendi: quid agant bruma. i. vento brumali spirāte? oro. i. queso interrogo: quid dicam scapulis. i. humeris seruorum nudis scʒ τ quid dicam pedibus discalceatis. s. in mense decembri? Nunquid dicam eis. durate τ expectate cicadas. i. estatem qua cicade canunt? q. d. id frustra fecero.

Verum vt dissimules: vt mittas cetera: quanto
Metiris precio: q ni tibi deditus essem
Deuotusq cliens: vxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus ista modis: q sepe rogaris
Et que pollicitus: fugientem sepe puellam
Amplexu rapui: tabulas quoq ruperat: τ iam
Signabat: tota vix hec ego nocte redemi
Te plorante foris: testis mihi lectulus: τ tu
Ad quem peruenit lecti sonus: τ domine vox.
Instabile ac dirimi ceptum: τ iam pene solutum
Cōiugiū: in multis domibus seruauit adulter
Quo te circūagas? que prima aut vltima ponas?
Nullum ergo meritum ē ingrate ac perfide: nullus
Quod tibi filiolus: vel filia nascitur ex me?
Tollis enim τ libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri: foribus suspende coronas
Iā pater es: dedimus quod fame oppōere possis
Iura parētis habes: propter me scriberis heres
Legatum omne capis: necnō τ dulce caducum.
Commoda preterea iunguntur multa caduco
Si numerum: si tres impleuero. iusta doloris
Neuole causa tui: contra tamen ille quid affert?
Negligit: atq alium bipedem sibi querit asellum.

¶ Verū vt dissimules: hic neuolus imputat molli diuiti. τ auaro: q rogat' ab eo: eius vxorē impleuerit. Ut pro q̄uis. Dissimules: celes: fingas nescire q mihi debebas. Ut mittas. id est pretermittas. Metiris: estimas. Quibus ista modis. s. facta sint. Rogaris pro rogaueris. Tabulas testamenti. s. Signabat. s. alteri. Plorāte: q: coire non poteras: Circunagas: voluas. Tollis educas. Libris actorū. acta dicuntur publice scripture negociorū: que in iudicio aguntur: de quib' etiā sat. vij. Seruius autē circa finem libri. ij. g. ibi: aut populi tabularia vidit: ait q in templo saturni vbi erariuʒ fuerat: reponebantur acta. que susceptis liberis faciebant parentes. Argumēta viri: filius enī Argumētū est: q pater est vir. Argumēta: pbationes. Fame: cum enim cinedus τ mulier sis filium dedi: quo qdē vir appares. Scriberis ab vxore Legatum. id est donatio quedaʒ in testamento a testatore relicta non vt heredi: sed cui placet. Caducum id dicitur quod ab vno cadit in alterum per hereditatem. Seu est legatum relictū sub cōditione: qua deficiente vel viuo vel mortuo testatore id cadat: et perueniat: vel ad testatorē viuuʒ vel ad substitutū eo mortuo. Cōmoda multa. Habens enim ius trium natorum commoda multa accipiebat. Vñ vt scri. Apian'

Man.
Solers
Acta
Legatum
Caducum
Ius triuʒ natorum

libro scdo. Cesar agros in cõi partiri admonuit: ꝑcipue qui circa Capuã ceteris cultiores: ⁊ uberiores habebãtur patribus diuidẽdos esse q̃bus triũ liberorũ ius adesset: q̃bus preceptis ad viginti hominũ milia in vnũ venerãt triũ liberorũ alimoniã vltro deposcẽtes. Et Gellius li. ij. ca. xv. ait ꝙ capite. vij. legis iulie priori ex cõsulibus fasces sumendi potestas fiebat: non qui pluris annos natus esset: sed qui pluris liberos q̃ collega: aut in sua potestate haberet: aut in bello amisisset. Si numerũ: scꝫ triũ natoꝝ. Tres: scꝫ natos. declaratio ẽ supioris: ꝑ epexegesin. Justa doloris: poete ꝟba sũt. Dolor aũt est mot⁹ asper in corpe: a sensib⁹ alien⁹: vt inq̃t Cice. lib. ij. tusc. Jlle cinedus: scꝫ. Negligit: neuoli verba sunt. Asellũ: respectu magni penis ait asellum.

Ascen. ¶ Verũ vt dissimiles. Exprobrat neuolus alia beneficia virroni impẽsa ꝑ que poeta amare taxat molles viros. Ordo est. Verũ. i. sed vt sup. dem⁹ ꝙ dissimules ⁊ mittas. i. ꝓtermittas ⁊ nõ cõputes cetera sup. obsequia tibi impẽsa: quãto ꝓtio metiris. i. quãta mercede dignũ putas: ꝙ ni id est nisi ego essem cliens tibi deuot⁹. i. oĩno addict⁹ et dedit⁹ vxor tua maneret virgo. i. nundũ peperisset: q2 eã non cognouisti. Certe tu scis quib⁹ modis ⁊ q̃. i. q̃tũ sepe rogaris. i. rogaueris sup. me ista. i. vt ista officia tua facerẽ: vt scꝫ tibi cõiugẽ tuã subagitarẽ ⁊ prolẽ sub tuo noie generarẽ: ⁊ tu sis q̃ pollicit⁹ sup. es mihi: ego rapui sepe amplexu meo puellã scilꝫ vxorẽ tuã adhuc iuuẽculã: ⁊ ipa ruperat quoq3. i. etiã tabulas. i. instrumẽtũ cõtract⁹ matrimonialis tecũ. ⁊ signabat. i. signare volebat iã alteri sup marito. Ego vix redemi. i. sedaui. hec. i. hmõi irã: vel potius redemi. i. restitui in pristinũ statũ ac vigorẽ: hec. i. hmõi tabulas matrimoniales: aut vt mãcinell⁹ dicit testamẽtales: vix. i. cũ summa difficultate: tota nocte. i. labore ⁊ subagitatione toti⁹ noctis: ⁊ hoc te plorãte foris cũ te nõ ampli⁹ admitteret: cũ nihil possis. Lectul⁹ in quo venerẽ cũ vxore tua peregi est mihi testis: ⁊ tu etiã mihi testis es ad quẽ son⁹ lecti. i. crepit⁹ sponde ꝑuenit: et ad quẽ vox dñe scꝫ tue. i. cõiugis tue: q̃ impatiẽs libidinis gãniebat sicut dictũ est in sexta appula gãnit sicut in amplexu. Et ne forte istud mirũ videaꝛ cuiq3 addit qȯ seq̃ꝛ. Adulter huauit in multis domib⁹ cõiugiũ instabile ac ceptũ. i. inceptũ dirimi. i. dissolui ꝑ dissidiũ: ⁊ iã solutũ pene. i. q̃si Quo circũagas. i. voluas te subterfugia querẽs: q̃ ponas prima aut vltima. i. q̃d primũ aut vltimũ in excusationẽ adducas. i. adducere possis: vel quo circũagas te. nisi ego tibi vxorem recõciliassem: q̃ ponas prima aut vltima: . i. q̃d agas exclusus ⁊ explosus ab oĩb⁹: Ergo o ingrate ꝓ tot beneficijs acceptis ⁊ ꝑfide ꝓ tot pollicitationib⁹ cũ iuramẽto cõfirmatis: nullũ est meritũ: ꝙ filiol⁹. i. paru⁹ fili⁹ aut filia nasciꝛ tibi ex me. i. queꝫ vel quã ego generaui: q. d. iuste plurimũ esset. Eñ pro q2 tu tollis. i. educas tãq3 tuos. Et gaudes spargere. i. immiscere libris actoꝝ. i. in quibus publice scripture negocioꝝ actoꝝ in iudicio: ⁊ etiã susceptoꝝ liberoꝝ cõtinẽtur: argumẽta id est media ꝓbatiua: viri. i. ꝙ vir sis cũ credãt te genuisse: suspẽde foribus. i. in valuis dom⁹ tue coronas: in signũ puerperij recẽtis: tu es pater iã. i. reputaris paꝛ: nos dedim⁹ tibi qȯ possis opponere fame. i. diffamationi dicẽtiũ te vt cinedũ solũmõ pati ⁊ nihil agere. tu hẽs iura parẽtis: id est q̃ parẽtib⁹ solũmõ aduenire possunt ⁊ q̃b⁹ orbi ac infecũdi carẽt. tu scriberis ꝓpter me heres ab vxore scꝫ ẜm mãcinellũ: vel poti⁹ a quocũq3 potes nũc scribi heres eo ꝙ pꝛ es qȯ ante nõ licebat: tu capis. i. cape potes omne legatũ: in testamẽto. s. necnõ. i. etiã caducũ. i. cõditionatũ testamẽtũ: qȯ dulce est qñ obueniẽ te cõditiõe suscipiꝛ. Preterea multa cõmoda iũgũtur caduco. lex papi. appellat caducũ legatũ relictũ sub cõditione: qua deficiẽte vel viuo vel mortuo testatore id cadat ⁊ ꝑueniat vel ad testatorẽ viuũ vel ad substitutũ eo mortuo. Põt autẽ hmõi caducũ ꝑ filios sic parẽtib⁹ obuenire si filijs imbecillib⁹ substituanꝛ. Si ergo impleuero numerũ sup. legitimũ: hoc est si ego tres sup. tibi genuero tũc eñ haberes ius triũ liberoꝝ. Hacten⁹ locut⁹ est neuol⁹ recitãdo verba potissimũ q̃ cũ virrone se dicit habuisse: ad q̃ poeta scõmate quodã ⁊ amara irrisione respõdet. Neuole cã tui doloris est iusta: tñ dic sup. q̃d ille. s. virro affert ꝯtra. i. in excusationẽ: vel q̃d bñficij refert. Rñdet neuol⁹. negligit sup. me ⁊ q̃rit sibi aliũ asellũ bipedẽ q. s. subagitet ⁊ laboret sine mercede. Asinũ bipedẽ intelligit hoĩem simplicẽ ⁊ facile credẽtem.

Man. ¶ Tibi: ad iuuenalẽ loq̃ꝛ. Valuis. i. podici: seu ianue domus: vt illã exurat. Nec ꝯtẽnas. nec spernas inq̃t. Diuitis cinedi secreta: qñ veneni copia apud eos ẽ: nec curant si carius constiterint venena ipsa. Annona: ab anno dicitur copia siue alimẽtũ. Vt scꝫ te-

Hec soli commissa tibi celare memento:
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis.
Qui modo secretum cõmiserat: ardet et odit

Tanq̄ prodiderim quicquid scio: sumere ferrū:
Fuste aperire caput: candelā apponere valuis
Non dubitat: nec contēnas nec despicias q
His opibus nunq̄ cara est annona veneni.
Ergo occulta teges: vt curia martis athenis.
O corydon corydon secretum diuitis vllum
Esse putas? serui vt taceant: iumenta loquentur
Et canis ⁊ postes: ⁊ marmora: claude fenestras
Uela tegant rimas: iunge ostia: tollito lumen
E medio: clament omnes: prope nemo recumbat
Quod tamen ad cantū galli facit ille secundi
Proximus ante diem caupo sciet: audiet ⁊ que
Finxerunt pariter librarius archimagiri
Carptores: quid enim dubitāt cōponere carmen
In dominos: quotiens rumoribus vlciscuntur
Baltea: nec deerit qui te per compita querat
Nolentem: ⁊ miseram vinosus inebriet aurem
Illos ergo roges quicquid pauloante petebas
A nobis: taceant illi: sed prodere malunt
Arcanum. q̄ subrepti potare phalerni:
Pro populo faciens quātum laufella bibebat.
Uiuendū est recte cū propter plurima: tū de his
Precipue causis: vt linguas mancipiorum
Contēnas: nam lingua mali pars maxima serui
Deterior tamē hic qui liber non erit illis
Quorum animas ⁊ farre suo custodit ⁊ ere.
Iccirco vt possim linguam contēnere serui
Utile cōsiliū mihi: sed commune dedisti.
Nunc mihi quid suades post dānū tēporis ⁊ spes
Deceptas: festinat enim decurrere velox
Flosculus: anguste misereq̄ breuissima vite
Portio: dum bibimus: dū serta vngenta puellas
Poscimus: obrepit non intellecta senectus.

git. Curia martis athenis: Areopagū intelligit. Ubi teste polluce. iudicia cedis: vulnerū ⁊ veneficiorum: per populū exerceri solita sunt. Plini⁹ li. vij. ait sic. Iudiciū capitis i Areopagū primū actū est. Macrobius aūt circa principiū lib. vij. sat. ita scribit. Que tamen silentium ne cōuiuijs. an et oportunus sermo conueniat. Nā sicut apud athenas Ariopagite tacētes iudicāt: ita inter epulas oportet semꝑ sileri. ⁊c. Ares arios vel areos mars dicit. Pagos saxum ⁊ locus eminens. Pege vero fons dorice: hic pagi dicti sūt auctore Festo. Suntq̄ pagi vici et cōuenticula rusticorum vt inquit Diomedes. O Corydon corydon poete verba dicētis nullo modo diuitū secreta celari posse. Est autem Maronis hemistichiō. Is enim ait. Ah Corydon Corydon que te demētia cepit? O Corydō Corydon: ac si diceret: O demēs secretū diuitis vllū esse putas? Sophocles etiā ait. Et cūcta audiens oīa reuelabit dies: vt scribit Gellius lib. xi. c. xi. Clament: ne scilicet diuitū facinus audiat. Finxerunt: cōposuerūt cōtra diuitem. Librarius: ipsius diuitis scʒ. Naʒ inter mācipia librarios habebāt romani partiendis pensis prefectos. Archimagiri: magistri ⁊ principes coquorū. Carptores: qui carnes carpūt. Quid enim: quare. Cōponere: fingere. Rumorib⁹: infamia. Baltea: balteorū verbera. Querat: vt domini crimina referat. Nolentē: scʒ queri. Inebriet: referēdo videlʒ domini crimina. Illos: librariū ⁊ coquos. Ergo quia in dn̄os crimen componūt. Petebas: dixeras enim: hec soli cōmissa tibi celare memento. Potare: scʒ tātū. Pro populo faciens: id est sacrificans pro populo: quod sacrificiū bone dee erat. Seneca em̄ in episto. cxviij. ait: Credat aliquis pecuniam esse versatā in eo iudicio in quo reus erat. Clodi⁹ ob id adulteriū: qđ cum Cesaris vxore in

Areopagus
Areopagos
Pege
Pagi
Secreta
Archimagiri
Bone dee sacrificium

aperto cõmiserat violatis religionibus eius sacrificij.quod ꝓ populo fieri dicitur:sic summotis
extra conspectum omnibus viris:vt picture quoq; masculorũ animaliũ contegant̃. Laufella:vi
nosa mulier:viuendũ est recte vt linguas mancipiorũ cõtemnas. Hinc Cice.li.viij.epist.ad var
ronem inquit:tibi autẽ idem consilij do:qđ mihimetipsi:vt vitemus oculos hoĩm:si linguas mi
nime facile possumus. Mancipiorũ.seruorũ. Contemnas:contemnere possis. Lingua.scʒ est
Far Hic:dominus scʒ. Illis.ab illis seruis. Animas:vitas. Farre:far primus antiquis in latio ci
bus:vt scribit Pli.lib.xviij. Jccirco neuoli verba:cõmune ad oĩs pertinẽs:⁊ si mihi soli dede
ris. Suades:cõsulis. Flosculus:adolescentia vel iuuenta. Portio:appositio est. Obrepit: clam
venit.repere:est iuxta terrã ire:vti serpens. Non intellecta:venit enim tacita.

Ascen. ¶ Hec soli ⁊c. Verba sunt neuoli ad poetã.ad que postea respondẽs poeta docet nullũ turpe
factũ diu occultari posse:per hoc ab eo dehortãs atq; deterrẽs. ¶ Ordo est. O Juuenalis memẽ
to hec que dixi cõmissa.i.coĩcata tibi soli celare:⁊ fige tacitus.i.tacens nostras querelas intra
te:nã inimicus leuis.i.leuigatus in locis pilosis et pudẽdis pumice:lapide cauernoso ⁊ scabro
est res mortifera.is qui mõ.i.paulo ante cõmiserat secretũ suũ:rogãs.s.vt se ⁊ cõiugẽ suã suba
gitarẽ ardet inuidia scilʒ et malo zelo in me:et odit me tanq̃ prodideri.i.porro dederim:hoc est
reuelauerim et oĩbus dixeri quicq̃d scio.nõ dubitat sumere ferrũ contra me:aperire caput meũ
fuste.i.baculo:apponere valuis.i.podici meo cãdelas:vel forte edicule mee:eã cõburere minãs
Nec cõtemnas.i.nõ debes modicũ timere tanq̃ rem cõtemnendã ⁊ minimi periculi:aut despi
cias.i.non debes despicere:hoc est nihili facere q̄ annona.i.vt dicũt prouisio:et penus veneni
nunq̃ est cara his opibus id est habentibus hmõi opes:hoc est diuites semꝑ habẽt venena pa
rata.ergo ne aut ferro aut igni aut veneno pereã tegas occulta.i.hec secreta:vt.i.queãdmodũ
curia martis.i.ariopagus sup.tacuit athenis vbi iudicia capitalia tractabant̃ tacite quibusdã
characteribus.vnde Persi⁹. nigrũ his figere theta.aut vbi capitale erat secreta patrũ reuelare
respõdet iuuenalis more suo adducẽs hemistichiõ.i.dimidiatũ versũ vergilij ex buccolicis quo
se chorid on dementẽ fatetur:quo dementẽ etiã significat et dicit. O choridon choridon.i.o ne-
uole neuole choridoni qui se demẽtẽ dixit persimilis:putas vllũ esse secretũ diuitis qui scʒ mul-
tos seruos et familiares habet.q.d.id fieri non potest:vt enĩ serui taceãt.i.si demus vt serui ta
ceant:iumenta:et canis:⁊ postes ⁊ marmora loquẽtur.i.prodent scelus eius. Claude fenestras
et vela scʒ aulea tegãt rimas.i.fissuras per quas rimari aut scrutari quis posset:iunge ostia tol
le lumen e medio ne quisq̃ possit videre.omnes clament id est strepitũ ⁊ clamorẽ ingentem fa-
ciant ne quisq̃ possit audire:nemo recũbat prope:etiã si secus et surdus sit ne forte possit senti-
re:tamen caupo proximus id est qui vinum et obsonia in proximo vendit sciet ante diem id est
priusq̃ sit dies id quod ille scʒ diues mollis facit:ad id est circiter cantũ secũdi galli:vel potius
circiter secundũ cantum galli:et audiet sup.carmina famosa que librarius id est libre et pensis
partiendis prefectus:⁊ archimagiri id est principes coquorũ et carptores carniũ aut lanarum
finxerunt id est cõposuerunt:quid enim.i.nã ad quid dubitẽt componere id est fingere carmen
id est cantilenam diffamatoriã (sunt qui crimẽ minus emendate legant) in id est contra domi-
nos:quotiens vlciscuntur:baltea id est verbera aut scuticas ex baltheis id est vltionem faciunt.
de verberibus balthearum:rumoribus id est diffamationibus et infamia. Nec deerit immo ad
erit seruus aut familiaris qui querat te nolentem audire vt audias tamen:per cõpita id est loca
cõmunia que competuntur id est cõueniũtur:et qui vinosus id est ebrius inebriet id est frequẽ-
ti halitu repleat et quasi ebriam faciat:aurem tuã id est cuiusq; illic cõparentis:miserã q̄ tam vi
lia audire cogatur.ergo o neuole si vis vt facta virronis sint secreta:roges id est preceris illos
quicquid petebas paulo ante a nobis:vt scʒ secreta ipsis cõmissa celare meminerint:fac sup.vt
illi taceant:sed ipsi malunt ꝓdere.i.reuelare arcanum.i.secretum domini sui q̃ potare tantum
sup.phalerni.id optimi vini subrepti.i.furtiui (quod tamẽ lõge dulcius esse debet q̃ per abun-
dantiã oblatũ:vnde prouerbiorũ.ix. Aque furtiue dulciores sunt:⁊ panis abscõditus suauior)
quãtũ laufella mulier illa bibat bibebat:faciẽs sup.sacrũ.i.sacrificãs bone dee:ꝓ populo.i.pro
salute populi. Viuẽdũ est inq̃t poeta recte:cũ sup.ita sit q̄ propter plurima:tũ sup.precipue:de
his causis.i.propter has causas.quidã textus habẽt tunc ne tum his malus esset versus:alij ha
bent tum de his vt nos legimus:alij neutrũ habẽt:hoc est nec tũc nec tum de:sed tũ his:et tũc
h.habet vim ꝯsonãtis:sicut eneid.i. Post habita coluisse samo:hic illius arma ⁊c.cause aũt sunt
vt contemnas.i.nihilipendere et nõ vereri possis linguas mãcipiorũ.i.seruorũ manu captorũ.
nã lingua ẽ maxima pars mali serui.i.que seruũ malũ facit:vel qua seruus malus vtit̃.deterior

sensus est: malus q̄dem est seruus reuelans secreta dñi sui: sed deterior est dominus sic viuens vt seruos suos ob id formidet. Ordo est. Tamē.i.tametsi malus sit seruus tamē hic scꝫ dñs q̄ nō erit liber illis.i.in illos vel ab illis quorũ aĩas.i.vitã custodit suo farre ⁊ suo ere.i. qui seruos suos ob delicta sua timere cogitur ⁊ ob id eorꝫ seruus esse: est deterior.i.minꝰ valēs. Respōdet neuolus. Idcirco: q: viuendũ est recte ⁊c. tu dedisti mihi cōsiliũ vtile sed cōmune.i.qð non mihi in his calamitatibus vtile esse poterit: sed oĩbus seruos habētibus: vt scꝫ.i.qualiter possim contēnere linguã serui: quia recte viuēdo. Sed quid suades.i.cōsulis nunc mihi: post damnũ.i.perditionē tp̄is: ⁊ post spes deceptas? Eñ pro quia q: velox flosculus ⁊ breuissima portio anguste et misere vite: festinat decurrere.i.interitũ labi. Interea eñ dũ bibimus. dũ poscimꝰ serta ex floribus scilicet dũ poscimus vnguēta ⁊ puellas.i.dũ maxime oblectamur: senectus nō intellecta obrepit.i.clam ad nos serpit ⁊ inuadit nos oscitãtes ⁊ nō aĩaduertētes. Est hec quidem optima et grauissima sñia q̄ tũc solꝫ eē incũdissima qñ ridiculis p̱sonis aut de ridiculis rebꝰ daẽ. vt hic ⁊ in militibꝰ gloriosis apud Plautũ ⁊ Terentiũ: ⁊ in Nasi dieno apud Horatiũ: ⁊ in sexcētis alijs.

Ne trepida: nunꝗ̄ pathicus tibi deerit amicus
Stantibus ⁊ saluis his collibus: vndiqꝫ ad illos
Conueniũt: ⁊ carpentis: ⁊ nauibus omnes
Qui digito scalpunt vno caput: altera maior
Spes superest: tu tantũ erucis imprime dentē.
Hec exempla para felicibus: at mea clotho
Et lachesis gaudent: si pascitur inguine venter
O parui nostriqꝫ lares: quos ture minuto
Aut farre: ⁊ tenui soleo exornare corona:
Quãdo ego figã aliquid quo sit mihi tuta senectꝰ
A tegete ⁊ baculo? viginti milia fenus
Pignoribus positis: argenti vascula puri.
Sed que fabritius censor notet: ⁊ duo fortes
De grege mesorum: qui me ceruice locata
Securum iubeant clamoso insistere circo:
Sit mihi preterea curuus celator: ⁊ alter
Qui multas facies pingat cito: sufficient hec
Quãdo ego pauper ero votũ miserabile: nec spes
His saltem: nam cum pro me fortuna rogatur
Affigit ceras illa de naue petitas:
Que siculos cantus effugit remige surdo.

¶ Ne trepida. poete verba. Pathicus: patiens. Pathos eñ grece passio dicitur. His collibus: septem videlicꝫ Capitolinus seu Tarpeius qui ⁊ Saturnꝰ olim. Item Auentinus palatinus: Celius. Exquilinꝰ. Viminalis. Quirinalis. Ad illos colles scilicet. Carpentis Vehiculis. Qui digito scalpunt vno caput: id est molles et impudici. Unde Seneca epistola.liij.ait. Omnia rerũ omniũ: si obseruentur indicia sunt: et argumentũ morũ ex minimis quoqꝫ licet capere. Impudicum et incessus ostēdit: et manus mota: et vnum interdũ responsum: et relatus ad caput digitus: ⁊ flexus oculorum. Improbum interdum risus: insanum vultus habitusqꝫ demonstrat: hec ille. Ammianus autē libro decimoseptimo scribit pōpeij obtrectatores etiam hoc in eo ludibriosum ⁊ irritũ obseruasse: ꝙ genuino quodam more caput digito vno scalpere solebat. Erucis: herbis salacibus. Est eñ Eruca veneris cōcitatrix iccirco iungitur lactuce fere in cibis: vt nimio frigori par seruor immixtus tēperamentũ equet. Pli.li.xix. Oui. itē li.ij. de remedio. Nec minus erucas aptũ est vitare salaces. Et q̄cq̄d veneri corpora nostra parat. Utilꝰ sumas acuētes lumina rutas. Et q̄cq̄d veneri corp̱a nostra negat. Hec exempla: Neuoli verba. Inguine: scꝫ meo. Vēter: alicuiꝰ cinedi: hoc ē meũ fatũ ē: vt nullo emolumēto pedicē. O pui: nostriqꝫ lares: Diuitias optat Neuolꝰ: vt insipiēs: puo eñ viuere nesciebat: qð sapiētis ē. Lares: erãt lares dij cōpitales: Suetoniꝰ in augusto. Cōpitales lares ornare bis i ãno istituit: vernis flori-

Man. Pathicus

Romãi colles

Pompeij digitus ad caput

Eruca

Ruta

Lares

bus & estiuis. erãt & familiares de quibus ait Neuolus nostri: Cato in re rustica: paterfamilias vbi ad villã venit vbi larẽ familiarẽ salutauit: fundũ eodẽ die si potest circũeat &c. Idẽ quoq; in ferius de villice officio ait: focũ purũ circũuersũ quottidie priusq̃ cubitũ eat: babeat. Calendis nonis fest⁹ dies qnũ erit coronã in focũ idiat. p eos itaq; dies lari familiari p copia supplicet: hec ille: hinc neuolus ait. Et tenui soleo exornare corona. Farre. Pli. li. xviij. c. ij. sic ait: Numa instituit deos fruge colere & mole salsa supplicare. atq; vt auctor est hemina. far torrere. qm̃ tostũ cibo salubrius esset: id vno modo cõsecutũ statuẽdo nõ eẽ purũ ad rẽ diuinã nisi tostũ &c. Latius tñ de laribus diximus ode. ij. Epodon. Figã: reponã: vel fingã cõponã. A tegete & baculo: a paupertate et mendicitate. Uiginti milia. qñ scz fingã. Fenus: appositio ẽ. Positis. a mutuãtibus pecuniã meã. Uascula. qñ fingã. Fabritius cẽsor notet: scribit Gellius li. iiij. Caiũ fabritiũ luscinũ: et. Q. Emiliũ papũ Censores. P. Corneliũ ruffinũ: qui bis cõsul ac dictator fuerat: senatu mouisse causamq; isti note subscripsisse. q̃ eũ cõperissent cene gratia decẽ in põdo argẽti habere. scribit idẽ Uale. maximus li. ij. cap. de censoria nota. Optat igit̃ id ponderis qd censores notent. addit Pli. lib. xxxiij. c. xiiij. eum fabritiũ vetuisse: vt ne bellici quidẽ imperatores plusq̃ patenã et salinũ argenteũ haberent. Et duo fortes. s. notent. Mesorũ: seruorũ ex mesia. Ceruice eorũ scz locata ad ferendã lecticã videlz. Clamoso: ob ludos videlz & plausus. Curu⁹. dũ eñ labo rat curu⁹ est. Uotũ. s. meũ supius. Miserabile ẽ. s. Dis. q̃ optaui. Affigit ceras. apd̃ Home. li. xij. odissee refert: vlysses se a circe monitũ fuisse: vt syrenas caueret: ait aũt sic. Ipa nãq; p̃mũ diuinarũ syrenũ vocẽ: & floriferũ earũ pratũ nobis euitãdũ p̃cepit: soli mihi vt eas audiã cõcedit. sed vos me arcte ad malũ funib⁹ ligabitis: q̃ si forte vt me soluatis iussero: tũ vos plib⁹ me & arctiorib⁹ vinculis iplicetis: hoc ego pacto singula socios admonebã. iterea nauis cito cursu syrenũ insule ppinquit: secũdo nãq; vẽto ferebamur q̃ illic cessauit: & placida trãqllitate de⁹ vndas strauit. at socij collectis in naui velis: remis ordine dispositis mare sulcabãt: hic ego magno cere orbe in ptes consecto: & manibus et vi solis q̃primum mollito ordine omniũ aures obstruxi illi me vicissim manibus pedibusq; ad malum colligarunt: quũ vero tantũ ab insula abessemus quantũ leni remorum pulsu vox exaudiri posset: minime eas e propinqua nauigantes latuimus sed stati cantare perq̃ suauiter orse sunt. Huc ades inclyte vlysse magna achiuorum gloria: hic nauem siste vt vocẽ nostram audias: nemo vnq̃ hac iter fecit: quin nostri cantus suauitate demulceretur: qua oblectatus: et plura a nobis edoctus dimittitur. haud eni nos fugit quid apud magnã troiam greci simul et troiani deorum voluntate gesserunt. Scimus preterea quicquid in alma terra agitur: sic suauissima voce canentibus ego audiẽdi cupidus socijs vt me soluerẽt supercilijs annuens iubebam. at perimedes et eurylochus ab remis quibus incumbebãt properantes pluribus me vinculis implicarunt: ita tanto percurso spatio vt non amplius earũ voces audirentur: amota a sociorum auribus cera: ipsi me soluerunt &c.

¶ Ne trepida &c: Respõdet poeta: sed vt in re turpi & ad turpis rei occasionem neuolo sentẽtiam honestam dedit: ita satyrico risu nũc ipse hoĩ perdito nõ vt talia faciat: sed quia talia facit vile dat consilium vt spem non deponat: quandoquidem defuturi non sint patbici. in quo consilio non tam consilium dare intendit: q̃ ipsum sequentes & eo more viuentes reprehendere. qd dico propter imperitos qui non attẽdentes ad quod propositum vel in qua psona poete loquuntur: ipsos sepe male citant siue vt vulgarius dicam allegant. ¶ Ordo est. O neuole. ne trepida. i. noli pre timore preceps ruere: amicus pathicus. id ẽ qui muliebria a te patiatur nunq̃ deerit tibi his collibus. s. romanis stantibus & saluis. id ẽ q̃ diu roma stabit incolumis. Quia omnes qui scalpũt caput vno digito. i. lubrici desidiosi & luxuriosi inter quos sunt de quib⁹ hic loquitur pathici cõueniunt vndiq; ad illos: &. i. piter carpẽtis. i. vehiculis hoc. est p terrã: & nauibus per aq̃s: nõ dicit pedib⁹: q: raro pedestres iuenias pathicos: vñ nõ sine cã in serta dicte sunt diuitie molles: q̃ tales efficiãt. Altera spes maior q̃ ea q̃ te fefellit: supest. i. reliq̃ est hoc loco. tu imprime tñ erucis. i. herbis illis salacib⁹ dentẽ. i. cõedẽdo erucas & cetera venerẽ puocantia: exhibe te solũmõ patũ & potentẽ ad opus draucorũ: & psto erit pathic⁹. Rñdet neuolus. Para o iuuenalis hec exẽpla felicib⁹. i. eufortunatis at clotho & lachesis mea. i. pce & dee fatit vite mee gaudẽt si vẽter me⁹ pascitur iguine. i. et labore & exercitio iguinis mei hoc ẽ satĩ ẽ fatis meis dũmõ mi sellum victũ et hoc exercitio cõquirere possum. Nõ placet illud obsceniũ qd mãcinellus dicit de ventre pathici: potius dicerẽ sicut scriptũ inueni: si pascitur vnguine. i. re vncta. hoc est caulib⁹ vnctis & nõ macris sicut solit⁹ sum. Optat aũt meliora: q: sic pollicitĩ ita optatis diues q̃libet eẽ potest. O parui q; pro q: q: nostri lares. i. familiares quos ego soleo exornare minuto ture aut

Uillice officium

Lares

Far tostum

Antiquorum parsimonia

Ulissis sermo de syrenibus

Ulyssis cera Syrenũ vba ad vlyssem

Ascen.

farre ꝛ tenui corona: quādo ego vobis scȝ adiutorib⁹ figā.i.fixū reponā aliqͩ quo.i.per qͦ senectus mea sit tuta.i.ꝓtecta a tegete ꝛ baculo.i.ne accepto baculo cogar in tegete mēdicare. Quādo figā viginti milia existētia fenus.i.ad fen⁹ data: ꝛ hoc pignorib⁹ positis: vt securus sim. ꝛ qū figā vel qū erūt mihi vascula puri.i.meri ꝛ nō cōmixti argēti: sed ea vascula q̄ propter magnitudinē pōderis fabritius cēsor notet.i.notare possit hoc est notā luxus nimij ob ea mihi imponere. Et qū sup.erūt mihi duo fortes.s.serui de grege mesor qui robusti populi sunt: qui ceruice locata.i.posita sub me iubeāt me insistere circo clamoso ꝓpter plausus securū.i.sine cura. Sit preterea mihi seruus celator.i.qui sit celare ꝛ sculpere pocula: ꝛ sit alter seruus qui pingat cito multas facies. Uoluit plura optare: sed rephēdit se dicēs. Hec sufficiēt: qū.i.qūquidē ego ero pauper: votū.i.hoc desideriū meū est miserabile: nec spes est saltē his.i.de his habendis: vel in his quos colo. In multis ergo est votū ꝛ desideriū, in quib⁹ nō est spes: nā spes non est sine merito: nec medio ad ipm qͦ speraẜ ꝑueniēdi: nō est ergo spes neuolo: q: dicit: Nā quū.i.qū fortuna rogaẜ ꝑ me: ipa affigit sup.aurib⁹ suis ceras petitas de illa naue.s. vlyxis q̄ effugit remige existente surdo.i.socijs remigātib⁹ ꝑpter cerā affixā aurib⁹ nihil audiētib⁹ cātus siculos.i.sirenū iuxta siciliā habitātium: quarū cātus argumētū recitat et homero mancinellus. Cuius itē principiū ex Cicerone sic ponit Calderinus. O decus argolicū quin puppim flectis vlixe?

¶ Argumentum Satyre Decime.
¶ Cure hominū decima: rerūq̄ libido notātur.

Satyra decima.

Omnibus in terris que sunt a gadibus vsq̄
Aurorā ꝛ gangem pauci digno scere possunt
Uera bona: atq̄ illis multum diuersa: remota
Erroris nebula: quid enim ratione timemus
Aut cupimus? quid tā dextro pede cōcipis? vt te
Conatus non peniteat: votiq̄ peracti?
Euertere domos totas optātibus ipsis
Dij faciles: nocitura toga nocitura petuntur
Militia: ꝛ torrens dicendi copia: multis
Et sua mortifera est facundia: viribus ille
Confisus perijt admirandisq̄ lacertis.

Omnibus i terris. Uanas hominū mētes arguit: ostenditq̄ minime optādas esse diuitias: potētiā: eloquētiā: famā: gloriā: minime etiā senectutē: aut formam ijs em̄ q̄ bona putanẜ: multos perijsse notat. Indicat docetq̄ postea: qͩ nā optare nos deceat ac iuuet. Oib⁹ in terris. Sensus est tāta cecitas tāta bonor ꝛ malor ignorātia est: vt pauci sint ab ortu solis ad occasum q̄ discernere bonum a malo noscant: ꝛ contra. Uñ etiaȝ Seneca epl'a.xlv. inqͭ. Res fallunt: illas discerne: pro bonis mala amplectimur: Optamus cōtra id qͦ optauimus: pugnāt vota nostra cū votis: cōsilia cū cōsilijs. Tulli⁹ itē lib. primo de finibus ait. Ignoratione rerū bonarū ꝛ malarū maxime hoīm vitā vexari. Ab gadibus.i.ab occidēte. Gades em̄ insula est in extremo nostri orbis in occidentē versus. De quibus legito Melam.li.iij. Et Pli.lib.iiij.ca.xxij. Diximus ꝛ latius in ode secūda lib.i. horatij flacci. Gangē ganges: vt Strabo lib.xv. ait. A mōtibus descendēs. quū in planiciē peruenerit: ac orientē conuersus in mare progrediẜ: vnū ostiū habens: q̄q̄ oim indicor flumē maximū sit. Pauci dignoscere possunt vera bona. Socrates in gorgia platonis censet non esse cuiusq̄ viri eligere: quenā ex rebus: que delectāt bone sint: que ve male: sed potius artificiosi viri opus esse vtrūq̄. Uera bona. Stilbon: quē epicuri epistola insequiẜ. Capta patria: amissis liberis amissa vxore: quū ex incēdio publico solus: ꝛ tamē beatus exiret: interrogāti Demetrio. Nūquid perdidisset? oīa: inquit: bona mea mecū sunt. Auctor est

Mani
Res discernēde sunt
Rerum ignoratio
Gades
Ganges
Uera bona
Stilbonis dictum

Bona mea mecū sunt
Vera bona bona vera

Seneca epistola nona. Bona aūt mea mecū sunt. Justitia scꝫ ac virtus: temperātia: prudētia: nihil enī bonū putabat: quod eripi possit vt idem scribit. Epistola vero lxxvij. ita inquit. Bona illa sunt vera: que ratio dat solida ac sempiterna que cadere non possunt: nec decrescere qdē aut minui. Cetera opinione bona sunt: ⁊ nomē quidē habent cōmune cū veris. Cicero itē in oratione pro domo sua ad pōtifices idē asserit his verbis. Nō me bonoꝝ direptio: non tectoꝝ excisio: non depopulatio prediorꝝ: nō preda cōsulū ex meis fortunis crudelissime capta permouet: caduca semp ⁊ mobilia hec esse duxi. Idē quoqꝫ ꝓ rege Deiotaro sic. Quid de virtute eiꝰ dicā? Quid de magnitudine animi? quid de grauitate? cōstātia: que oēs doctiatqꝫ sapiētes summa quidēꝫ

Biātis dictū
Omnia mea mecū porto
Bonū verum

etiā sola bona esse dixerūt. Et in parad. hec scribit. Neqꝫ ego vnqꝫ bona perdidisse dicā: si qs pecus aut supellectilē amiserit. Nec nō sepe laudabo sapientē illum biantē: vt opinor: qui numeratur inter septē sapientes: Cuius quū quidā patriā prienā cepisset hostis: ceteriqꝫ ita fugerent: multa de suis rebus secū asportarēt: quū esset admonitus a quodā vt idē ipse faceret. Ego vero inquit facio. Nam oīa mea mecū porto. Ille hec ludibria fortune ne sua quideꝫ putauit: que nos appellamꝰ etiā bona. Ibidē quoqꝫ ita inquit idē cicero. Si quid recte fit ⁊ honeste ⁊ cū virtute id bene fieri vere dicit̄: ⁊ quod rectū ⁊ honestū ⁊ cū virtute est id solū opinor bonū. Illis bonis:

Malum quid
Ignorantie mala
Vota stulta

scꝫ. Multū diuersa.i. mala. Nam vti ⁊ phs lib. vij. ethi. ait. Malo bonū cōtrariū est. vtqꝫ Cicero lib. ij. tus. scribit. Zeno nihil est inquit malū nisi qd turpe aut vitiosum est. Erroris nebula ignorantie velo. Unde Socrates apud Platonē in alcybiade secūdo sic ait. Illud aūt cogito quātū malū sit hoībus ignorantia. quādoqdē ꝓpter hāc nos latet quū male quid agimus ⁊ qd deterrimū est ob eā pessima nobis quādoqꝫ precamur. qd quidē nemo putaret. Concupis vel concipis legi potest. Conatus: nisus tentationis appetitus desiderij. Peniteat. Socrates itē in alcybiade secūdo platonis ait. interdū breue post tēpus preterita vota damnāt ad cōtraria recurrētes Dij faciles. Lucanus etiā li. i. ait. O faciles dare summa deos. eadēqꝫ tueri difficiles. Domos familias. Nocitura toga ⁊ nocitura petūtur Militia. Quenā petantur Seneca episto. cxix. ostēdit his verbis. Sed magna illa in qbus honores anniuersarios petūt: alij ꝑpetuas potestates alij bellorū euētus ꝓsperos triūphosqꝫ: alij diuitias: alij matrimonia ac liberos: alij salutē suam suorūqꝫ. inde sequit̄ Quāti animi res est solū nihil petere: nulli supplicare ⁊ dicere nihil mihi tecū fortuna: nō facio tibi mei copiā ⁊c. Scribit eadē fere valerius: de qbus legito in fine huius satyre: ibi. s. Aptissima queqꝫ dabūt dij. Toga. in pace. Militia: in bello. Torrēs: velox. Mortifera: sicuti ciceroni ⁊ plibus. Ille: vt milo: de quo Gelliꝰ li. xiiij. c. xvi. ita scri. Milo crotoniēsis

Milonis mors

athleta illustris. quū iā natu grādis artē athleticā desisset: iterqꝫ faceret forte solꝰ: in locis italie syluestribꝰ: quercū vidit ꝓxime viā: patulis in parte media rimis hiātē. tūc imissis in cauernas arboris digitis: diducere ⁊ rescidere quercū conatꝰ est: ac mediā quidē partē discidit diuellitqꝫ quercꝰ aūt in duas deducta ptes quū ille quasi pfecto qd erat cōnixꝰ manus laxasset: cessante vi redit i naturā manibusqꝫ eiꝰ retētis iclusisqꝫ stricta denuo ⁊ cohesa dilacerādū hoīeꝫ ferꝭ pbuit.

Ascen.

Omnibus in terris. In hac satyra dānatis stultorū votis qui nocitura petūt docet tandē qd petendū qdue optandū sit. Ordo est: Pauci sup. homies existētes in omnibus terris que sūt a gadibus.i. ab occidēte: vsqꝫ ad aurorā ⁊ gangē.i. vsqꝫ ad orientē: possunt dignoscere.i. internoscere vera bona: q nocere. s. nō possunt atqꝫ bona diuersa.i. differentia multū illis.i. ab illis veris bonis hoc ē bona apparentia q tū qr mala multis sunt nocēt: Valla dicit diuersa illis.i. sūma mala: et ita nō esset subaudiendū bona: sꝫ diuersa.i. res diuersas ab illis veris bonis.i. sūma mala. sed nō placet: qr melior est cōtextꝰ (vt dixi) et multo vberior imo verior sentētia: qr nō pauci internoscūt vera bona et sūma mala: sꝫ vera bona ⁊ apparētia ⁊ ita decipiunt̄. Pauci ergo psūt dignoscere vera bona et bona illis multū diuersa: ⁊ hoc nebula erroris remota. nebula aūt erroris est mala affectatio: qr vt dicit Hora. male verū exaīat oīs corruptꝰ iudex. qd enī timemꝰ aut cupimꝰ ratiōe? q. d. nihil. Quid cōcipis: i. inceptas aut oīo capessis: aut cōcupis: pede.i. auspicio aut inceptu tā dextro.i. ꝓspero: vt te nō peniteat conatꝰ et voti peracti.i. obtēti et cōpleti? q. d. nihil. Dij faciles id est ad faciendū quod petis parati: euertere.i. funditus destruxerunt totas domos ipsis optātibus.i. ꝓpter optatus seu optationes eorꝝ: vel ipis domibꝰ optantibus sup. id ꝓpter qd euerse sunt. nocitura.i. res nociture petunt̄ toga.i. in pace: ⁊ nocitura petunt̄ militia.i. in militia: aut per bellū: et copia dicēdi torrēs.i. i morē torrētis fluēs: et multis sua.i. propria facūdia est mortifera: vt ciceroni. Ille.i. alius vt milo periit cōfisus viribus suis: et lacertis.i. brachijs admirandis. Neqꝫ ergo facundia: neqꝫ vires corporis que bona nature sunt: vera sunt bona.

¶ Pecunia: Seneca itē epistola quinta ait. Multa bona nostra nobis nocent. Philosophus quoq; lib.i.ethi.sic. Cōplura bonis accidūt detrimēta: iā eīm quidā ob diuitias: quidā ob fortitudinē: periere. Et Cicero lib.i.rhet. Maximū malū est auaritia: multos eīm magnis incōmodis affecit pecunie cupiditas. Apuleius itē in orōne prima sic. Et immodice diuitie velut ingentia ⁊ enormia gubernacula facilius mergūt: q̄ regūt. Delphinis: Delphini adolescūt celeriter decē annis p utātur ad summā magnitudinē venire: viuūt ⁊ tricenis: nutriūt huberibus sicut Balena.

Bona nocēt
Pecunia obē
Diuitie magne
Delphini
Balena

Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strāgulat: ⁊ cūcta exuperās patrimonia census
Quanto delphinis balena britanica maior.
Temporibus diris igitur iussuq; neronis
Longinū ⁊ magnos senece prediuitis hortos
Clausit: et egregias lateranorum obsidet edes
Tota cohors: rarus venit in cenacula miles.
Pauca licet portes argenti vascula puri:
Nocte iter ingressus gladium contūq; timebis
Et mote ad lunam trepidabis arundinis vmbrā:
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota: ⁊ cunctis notissima templis:
Diuitie: crescant vt opes vt maxima toto
Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time quum pocula sumes
Gemmata: et lato setinū ardebit in auro.
Iam ne igitur laudas: q̄ de sapientibus alter
Ridebat: quotiens a limine mouerat vnum
Protulerat q; pedē: flebat contrarius alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandū est vnde ille oculis suffecerit humor
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus: q̄q̄ non esset vrbibus illis
Pretexta: ⁊ trabee: fasces: lectica: tribunal.

Plinius lib.ix. id scribit. Delphinus preterea oīz velocissim⁹ esse credit animaliū: tū aquatiliū tum terrestriū: vt scribit philosophus lib.viij. de animalib⁹. Balena britānica. Plinius libro nono scribit plurima ⁊ marina animalia esse in indico mari: ex quibus Balene quaternū iugerū. Temporibus diris: exemplo ostēdit multis obfuisse pecuniā et diuitias. Igitur: magnos ob cēsus Longinū: Nero Cassiū longinū iuris cōsultū ac luminibus orbatū: iussit interfici q in vetere gētili stēmate Cassij percussoris cesaris imagines retinuisset. Auctor est Suetonius. Meminit ⁊ Tacitus li.xvi. Senece p̄diuitis hortos. Tacit⁹ li.xiiij. vbi de nerone meminit ita scribit: Et Nero ad deteriores incliabat: ij varijs criminatiōib⁹ Senecā adoriūtur tanq̄ ingētes ⁊ priuatim sup̄ modū euectas opes adhuc augeret. q̄q; studia ciuiū i se verteret hortorū q̄z amenitate ⁊ villar magnificētia q̄si p̄ncipē supgrederetur ⁊c. postea subdit q seneca criminantiū nō ignar⁹ ita neroni inq̄t Quart⁹ decim⁹ ān⁹ ē Cesar: ex quo spei tue admot⁹ sū: Octau⁹ vt imperiū obtines. Medio tp̄is tātū honor atq; opū in me cumulasti vt nihil felicitati mee desit: nisi moderatio ei⁹ ⁊c. paulo po inferius sic. Cū opes meas vltra sustinere nō possim: p̄sidiū peto: iube eas p procuratores tuos administrari: in tuā fortunā recipi. ⁊c. li. po xv. scribit idē Tacit⁹ Senecā accepto nūcio neronis iussu de morte: sibi ictu ferri brachia exoluisse: crurū q̄z ⁊ pulpitū venas abrupisse: vtq; citi⁹ obiret venenū q̄dā hausisse frustra: nā frigore iā clausum erat corp⁹ aduersus vim veneni. postremo stagnū calide aque introijsse: eiusq; vapore exanimatū: sine vllo funeris solēni crematū fuisse. Lateranor edes. Tacit⁹ li.xv. scribit in cōiuratiōe pisoniana cōtra Nerone plautiū lateranū cōsulē designatū etiā depr̄esum fuisse. q̄ de re cū nero ad necē cōpulit adeo p̄pere: vt nō cōplecti liberos: nō illō breue mortis arbitriū p̄mitteret: rapt⁹ itaq; i locū suilib⁹ penis sepositū: manu tatij tribuni trucidat⁹ ē: plen⁹ cōstātis silētij: nec tribuno obijciēs eūdo cōsciētiā. In

Longinus
Cassius
Senece diuitie
Senece mors
Plautius lateranus

Cenacula
Conti
Pauperis securitas
Diuitie
Opes
Honores
Democritus
Heraclitus
Pretexta
Triumphātiū
Ornamentuz
Trabee
Subsellia
Selle curules
Tribunalia
Ascen.

Cenacula.i.inquilinos occidēdos:supiora eñ dom⁹ inquilinis locabant̄:q: paupes.Cenacula inquit Festus dicuntur ad que scalis ascenditur:Varro tamen scribit ꝙ vbi cenabant cenaculū vocitabant.⁊c.diximus et plura in sat.vij.Contum.conti haste longiores et robuste dicunt̄:vt scribit Nonius.Cantabit vacuus.latrones vt inquit Hieronimus in aureola.sancto hilarioni dicere: Quid faceres si latrones ad te venirent? eis respondit: Nudus latrones nō timet. At illi Occidi posses:possum inq̄t q: sum mori paratus. Fere gñaliter.Vota:scz sunt:Diuitie crescant:vt opes harū differentiā Cicero in lelio ostēdit:ait eñ ꝙ expetūt̄ Diuitie:vt vtare: Opes vt colare:honores:vt laudere ⁊c.Pocula gēmata:de ijs videto sat.v.ibi.Nā virro:vt multi trāsfert ad pocula gēmas:Setinū ardebit:setina vina cibos cōcoqui cogunt:vt scribit Pli.li.xiiij.c.iiij.diximus ⁊ plura sat.i.Alter ridebat.i.Democrit⁹:scribit eñ Hipocrates epistolā amico: vbi ait dixisse democrito:quū ille continue rideret.Quorū miserandū est rides:quib⁹ letanduz pari modo rides:quare bonum ⁊ malū apud te differūt nihil.tum ille inquit.Ista quidem ꝓbe narras:sed nostri risus nondū causam tenes.tu mei risus causas duas esse putas:bona.s.⁊ mala.Ego tantū rideo hoīem ignorantia plenū ac recte factis oīno vacuum.qui oībus suis ceptis puerascēs:supfluis ⁊ nociuis laborib⁹ se conficit:post plurima demū inquit idem hmōi angustias.quib⁹ hoīes iugiter implicāt̄:quū aspicio:risus abūde effluit:poteris ⁊ plura legere in dicta epl'a.Vixit aūt democritus ānos.cix.vt scribit laertius.Flebat cōtrarius alter.i.Heraclit⁹:his eñ teste etiā Seneca ⁊ plurib⁹ fleuisse dicit̄. Pretexta:Liuius li.x.scribit:Trūphātes toga ꝑtexta tunica palmata:⁊ toga picta ⁊ corona triumphali laureaq; honoratos:simulq; iouis optimi maximi ornatu decoratos curru aurato ꝑ vrbem vectos in capitoliū ascēdere solitos. Erat autem pretexta toga:vbi purpura pretexebatur.vt scribit.Mac.li.i.De qua latius dictum ē satyra.i.ibi ⁊ pretextatus adulter. Trabee.Trabea toga erat augurum de cocco ⁊ purpura. Alia regum ex purpura et albo:Alia dijs sacra:tantum ex purpura.Vt seruius refert.Tribunal pedianus.l.i.Verrinarum inter Subsellia.⁊ Sellas curules.ac tribunalia differentiā his verbis ostendit.Sunt enim subsellia tribunorū:triūuirum questorꝝ ⁊ huiuscemodi minora iudicia exercentiū.q̄ nō in sellis curulibus:nec tribunalib⁹:sed in subsellijs considebant.

¶Sed plures.Ostēdit diuitias q̄ bona fortune dicūtur nō esse vera bona.¶Ordo est:sed pecunia cōgesta.i.accumulata nimia cura:strangulat.i.suffocat plures.i.valde multos:vl' plures ꝙ̄ facūdia aut robur ingens.⁊ census.i.thesaurus ⁊ diuitiarū cumul⁹ exuperās:i.excedēs. tāto sup.in magnitudine cuncta patrimonia veterū.s.quāto balena britānica est sup.maior delphinis:a ntō delphinus vt prius dixi.Igit̄:cōtinuatiuū hic est:vel ordo est.Tota cohors militū scz clausit diris temporibus ⁊ iussu sup.diro:neronis igitur.i.ob ingētes diuitias:longinum cassium.s.⁊ clausit excludēdo scz dñm magnos hortos ꝑdiuitis.i.preter ceteros diuitis senece:⁊ obsidet egregias edes lateranorꝝ scz plautij laterani.miles venit rarus in cenacula.i.in domicilia pauperū q̄ sub tecto sunt.licet portes pauca vascula puri argēti.i.neq; lapillis neq; auro ornati(Hic eñ purum dicit ad extenuandū:non vt ꝓbet q: purum.i.nō viliori metallo deprauatum)ingressus iter nocte:tñ sup.timebis.i.timere debebis gladium.i.siccā ⁊ contū.i.fustē predonū.⁊ trepidabis.i.pre timore tremes ad vmbrā arundinis mote.i.moueri vise ad lunam:credes enim latronem aut raptorem adesse.Viator vacuus.i.nihil portans cātabit coram latrone Vota fere.i.quasi vbiq; prima ⁊ notissima cunctis templis sunt sup.diuitie:vt opes crescāt:vt nostra arca in qua cambiū tenemus sit maxima in toto foro:sed nulla aconita bibuntur fictilib⁹ id est ex vasis terreis:time tunc illa scilicet aconita quum.id est quando sumes pocula gemmata ⁊ quum setinum:i.illud optimum vinū lucebit.i.resplendebit in lato auro.i.lato poculo aureo.

¶Jam ne igitur:q: omnes fere mortales diuitias vt plurimū nocituras petunt:videnī̄ inquit laudandi duo phi:quorū alter īmensam hominū stultitiā semꝑ risit:alter semꝑ fleuit. Ordo est. Igitur cum tantus sit diuitiarū quibus vix quisq̄ bene vtitur appetitus:laudas ne iam ꝙ alter de sapientibus.i.philosophis duobus videlz Democritus ridebat quotiēs mouerat aut protulerat a limine domus sue vnū pedem.i.quotiens aliquid fieri extra domū suā videbat.alter scz Heraclitus cōtrarius.i.contrarie nature aut opinionis flebat:quotiens mouerat aut protulerat pedem a limine:sed censura.i.iudiciū cachini.i.risus.i.cur ridebat:aut quomodo ridere poterat est facilis:posset eñ dici ꝙ risit:q: fuit petulāti splene cachinno:sed mirandū est vnde humor suffecerit.i.vnde sumptus sit qui suffecit oculis semꝑ scz plorantibus.Democritus solebat agitare.i.frequēter cōmouere pulmonē perpetuo risu:ꝙ̄ꝙ̄ pretexta.i.vestis nobiliū quā rome turpissime viuentes portabāt:qd̄ democritus risisset potiusq̄ vestem.Non eñ vestis erat talis

aut cetera insignia magistratuū romanorū non erant talia que derideri mereātur: sed deridendi erant talibus insigniti ⁊ obscenissime viuētes: ꝙꝙ igitur pretexta non esset illis vrbibus id ē ꝙꝙ ille vrbes in quib⁹ versabatur democritus nō habebāt pretextas: ⁊ sic esset datiui casus: vel intellige in vt sit in vrbib⁹: ⁊ ꝙꝙ trabee vestes augurum ⁊ pōtificum: et fasces: et lectica et tribunal id est insignia romanoꝝ nō essent illis vrbib⁹.

Quid si vidisset pretorem in curribus altis
Extantem: ⁊ medij sublimem in puluere circi
In tunica iouis: ⁊ picte sarrana ferentem
Ex humeris aulea toge magneq; corone
Tantum orbem q̄to ceruix non sufficit vlla?
Quippe tenet sudans hanc publicus: ⁊ sibi cōsul
Ne placeat curru seruus portatur eodem
Da nunc ⁊ volucrem sceptro que surgit eburno
Illinc cornicines: hinc precedentia longi
Agminis officia: ⁊ niueos ad frena quirites:
Defossa in loculis: quos sportula fecit amicos
Tunc quoq; materiam risus inuenit in omnes
Occursus hominum: cuius prudentia monstrat
Summos posse viros ⁊ magna exepla daturos
Veruecum in patria crassoq; sub aere nasci
Ridebat curas: necnon ⁊ gaudia vulgi
Interdum ⁊ lachrymas: cū fortune ipse minaci
Mandaret laqueum: mediūq; ostenderet vnguē
Ergo supernacua: aut perniciosa petuntur
Propter que fas est genua incerare deorum.

¶ Quid si vidisset pretorē. Describitur hic pretor habitu triūphali ob victoriam ludos agens Vel ludis presidens. Describitur ⁊ consul: qui etiam p̄tor olim dicebatur. Veteres enim omnē magistratum cui pareret exercitus: pretorem appellauerunt: vt refert pedianus. Quod latius aperuimus satyra octaua: ibi scilicet. Nec dubitant celsi pretoris vendere ludis. Ubi multa hic facientia notantur. Quid sup. egisset democritus. In tunica iouis potes trabeā intelligere: q̄ ⁊ iouis ⁊ triūphantis erat ⁊ Liuius scribit: Ut diximus. ꝙ iouis optimi maximi ornatu triūphantes decorabātur. Sarrana aulea. id est purpurea ⁊ tyria. Tyrus eni Sarra quandoq; dicta est: vt homerus docet. Tyri autem nobilitas omnis cōchylio atq; purpura cōstat: vt pli. li. v. c. xx. inquit. Strabo etiā libro. xvi. ait: ꝙ apd Tyrum purpurarū piscatus hic tyria purpura optima omnium perhibetur. de Tyro autem plura diximus li. ij. georg. ibi Ut gēma bibat: et sarrano dormiat ostro. Publicus seruus. Pli. lib. xxxiij. scribit triūphāti cū Corona hetrusca ex auro subtineret a tergo: anulus tamen in digito ferreus erat equa fortūa triūphātis et serui coronā sustinentis. Sceptro eburno. Liui. li. x. secundi belli punici scribit: triūphantes ornari solitos aurea corona: scipione eburneo: extāte aq̄la in capite: toga picta: ⁊ palmata tunica. Ser. aūt eglo. x. scribit: ꝙ palmata toga vtebātur illi: q̄ palmā merebant. Illic cornicines ij enī p̄cedebāt triūphantes. vñ Plutar. in Emilij triūpho scribit ꝙ tertio die prima luce tubicines nō mite nec suaue: sed bellicū sonātes primi ibāt. Niueos ad frena quirites: albis enī vestibus induti triūphāti ministrabāt. Et vti Plutar. in Emilij triūpho scribit: pplus roman⁹ nitidis vestibus ornatus triūphū spectauit. Sportula. pecunia. i. cētū quadrātes. In loculis. i. crumenis. Inuenit. democritus. s. Crassoq; sub aere nasci. Laerti⁹ scribit: ⁊ hippocrates Democritū fuisse abderitē: siue vt alij putāt milesiū. Abdera aū thracie vrbs fuit. quā Diomedis soror cōdidit: ⁊ a se noīauit: erat aūt vrbs libera teste Pli. li. iiij. Crassoq; sub aere. Sene. etiā epi. lxviij. ait. pōt et casa vir magn⁹ exire: pōt ⁊ et deformi hūiliq; corpusculo formosus aīus ac magnus Quosdā itaq; mihi videt in hoc tales natura gn̄are: vt approbet virtutē oī loco nasci: si posset ꝑ se nudos edere aīos fecisset. Mandaret laqueū: neq; enī fortuna illi: sed ille fortune dn̄abatur. Medium vnguē. spernit enī cui fit digito ficus: tunc siquidem medius vnguis appet: Ouidi⁹

Man.
Pretor i ludis
Cōsul i ludis
Pretor
Tyrus
Sarra
Purpura tyra
Triūphantis corona ⁊ anul⁹
Triumphātis ornamenta
Triumphantium ministri
Democritus
Abdera
Viros inclytos vbiq; nasci

lib.v.fast.sic id describit. Signaq; dat digitis medio cum pollice iunctis: Occurrat tacito ne leuis vmbra sibi. Fas est: qm̃ vota cõcessere. Incerare: apponuntur eñ ceree cãdele ignite. Pli. scribit lib.xi.q genibus hominis quedã religio inest obseruatione gentiũ: hec supplices attingunt: ad hec manꝰ tendũt: hec vt aras adorant. ⁊ Virgilius lib.iij.eneid. inquit de Achemenide Et genua amplexus genibusq; volutans herebat.

Genua

Ascen.

¶ Quid si vidisset. Eandẽ rẽ cõtinuat. ¶ Ordo est. qd sup. fecisset democritꝰ si vidisset pretorẽ extantẽ.i.eminentẽ in altis curribus: in quibꝰ triũphabat: ⁊ si vidisset postea eundẽ sublimẽ in puluere medij circi: et hoc in tunica iouis qua etiã iuppiter induebat. Et ferentem ex humeris aulea sarrana.i.purpurea toge picte.s.figuris intextis: vel picte acu: et si vidisset tantũ orbem magne corone quãto orbi vlla ceruix nõ sufficit ad ferẽdũ scz. Quippe q certe publicus seruus sudãs ex ponderis illius oppressione. tenet hanc sup. coronã: ⁊ ne cõsul triũphans sup. placeat sibi.i.superbiat: seruꝰ publicꝰ portat eodẽ curru: da.i.adde vel dic nũc volucrẽ scz aqlã que surgit id est in sublimi sculpta ẽ in sceptro eburno.i.ex ebore facto. Et da illinc.i.ex illa pte cornicines et hic.i.ex hac pte officia lõgi agminis.i.officiarios lõgo agmine pcedẽtes. ⁊ da qrites.i.cliẽtes romanos niueos.i.cãdidatos euntes sup. ad frena: quos sportula.i.pecunia p sportula dare desossa.i.absconsa in loculis.i.crumena: fecit triũphanti scz amicos. ipe democritꝰ inuenit quoq; id est etiã: tũc materiã risus in oẽs occursus hoim: cuiꝰ scz democriti prudẽtia ostẽdit sũmos viros et daturos magna exẽpla posse nasci in patria veruecũ.i.vbi soliti sunt hoies rudes vt sunt verueces nasci: q; pro.i.sub aere crasso qualis est in thracia. Democritus ridebat curas nec nõ et.i.et etiã gaudia vulgi: et interdũ lachrymas scz propter res amissas. cũ ipse mãdaret.i.transmitteret fortune minaci id est sibi minitanti laqueũ quo se scz ipsa suspẽdat: et cũ ostẽderet fortune mediũ vnguẽ.i.digitũ mediũ quẽ infamẽ Persius appellat. Ergo supuacua scz diuitie et honores.i.vltra q opus sit: aut pniciosa.i.necẽ afferentia: petunt a multis pp̃ter q petita: fas est incerare.i.cereis cãdelis oblinere genua deorũ in qbus scz misericordie sedes esse putatur.

Quosdam precipitat subiecta potentia magne
Inuidie: mergit longa atq; insignis honorum
Pagina: descendunt statue: restemq; sequuntur
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Cedit: ⁊ immeritis frãguntur crura caballis
Jam stridunt ignes: iam follibus atq; caminis
Ardet odoratum populo caput: ⁊ crepat igens
Seianus: deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt vrceoli: pelues: sartago: patelle.

Man.

Dominum potentia

Inuidia

¶ Quosdam precipitat exemplo ostendit potentiã ⁊ honores fugiẽdos esse: nã sepe maximo sũt exitio. Potẽtia: potẽtia est ad sua pseruanda. ⁊ alteriꝰ obtinenda: idonearũ rerũ facultas: vt inquit Cice.lib.ij.rhe. Inuidie: ad id: qm̃ inuidus alteriꝰ macrescit rebus opimis. inuidia siculi nõ inuenere tyrãni Maius tormẽtum. vt inquit Horatius li.i.epistola ad lollium. ⁊ Cice.li.iiij.ad herennium: O virtutis comes inuidia: que bonos insequeris plerunq; atq; insectaris. Impacta: impulsa. Follibꝰ: vulgo mãticis. Caminis fornacibꝰ. Seianus. Elium seianũ tiberius ad summã potentiã puexerat: nõ tam beniuolentia: q vt esset cuius ministerio ac fraudibꝰ liberos germanici circũueniret. Nepotẽq; suũ ex druso filiũ naturalem ad successionẽ imperij cõfirmaret. Eius seiani Natale publice colebat: ⁊ imagines aureas passim habebat: vix tandẽ astu magis ad dolo q principali auctoritate subuertit tiberius ipm. Auctor est Tranqllus. Facie: ipiꝰ.s.statue seiani. Toto orbe scda: hoc ait: qm̃ vt scribit: tiberius seianum collegã sibi assumpsit: in qnto cõsulatu. Erat item secũdus ab impatore ad summã sibi potentiã ab illo traditã. Dion q; multa de seiani honore apud tyberium narrat.

Seianus

Nepotes

Ascen.

¶ Quosdã precipitat. Ostendit potentiã magistratꝰ nõ esse vera bona. Ordo est. Potentia subiecta magne inuidie pcipitat.i.ad precipitiũ impellit quosdã. Longa atq; insignis pagina id est cõpacta inscriptio honorũ: mergit.i.detrudit quosdã. statue priꝰ erecte in gloriã descendũt dũ deijciũtur: ⁊ sequunt restẽ p quã in terrã trahunt: deinde ipa securis ipacta.i.ipulsa cedit ipas rotas bigarũ in qbus.s.stabãt statue: ⁊ crura frãgũtur caballis.i.equorũ statuis emeritis.i.qui nihil cõmeruerũt pp̃ter qd frãgi debeant. Jam.i.paulopost stridũt ignes quibꝰ fun

dunt statue & iã caput adoratũ populo.i.ꝑus a multis honoratum inclinatione capitis aut alio gestu corporis follibus atq; caminis.i.fornacibus.& ingens seianus.i.magna statua eius seiani: crepat.i.cũ crepitu resoluit in fornace:deinde.i.post fusionẽ vrceoli:pelues:sartago & patelle.i. parua & vilia vascula fiunt ex facie secũda:in dignitate sc; toto orbe.i.inter oẽs existẽtes in orbe.

Pone domi lauros:duc in capitolia magnum
Cretatumq; bouem:seianus ducitur vnco
Spectandus.gaudẽt omnes:que labra? quis illi
Vultus erat?nunq̃ siquid mihi credis amaui
Hũc hoĩem.sed quo cecidit sub crimine:quisnam
Delator:quibus indicijs quo teste probauit
Nil horum:verbosa & grandis epistola venit
A capreis.bene h;:nil plus interrogo:sed quid
Turba tremẽs:sequitur fortunã vt semper & odit
Damnatos:idem populus si nortia thusco
Fauisset:si oppressa foret secura senectus
Principis:hac ipsa seianum diceret hora
Augustum:iampridem ex quo suffragia nulli
Vendimus:effugit curas:nam qui dabat olim
Imperium fasces:legiones:omnia nunc se
Continet atq; duas tantum res anxius optat
Panum & circenses.perituros audio multos:
Nil dubiũm:magna est fornacula:pallidulus mi
Brutidius meus ad martis fuit obuius aram:
Quam timeo victus ne penas exigat aiax:
Vt male defensus:curramus precipites:&
Dum iacet in ripa calcemus cesaris hostem
Sed videant serui:ne quis neget:& pauidũ in ius
Ceruice astricta dominum trahat:hi sermones
Tunc de seiano secreta hec murmura vulgi.
Vis ne salutari sicut seianus:habere
Tantundem:atq; illi sellas donare curules
Illum exercitibus preponere:tutor haberi
Principis angusta caprearum in rupe sedentis
Cum grege caldeo:vis certe pila cohortis.

¶ Pone domi lauros. In leticie sc; argumentum:sunt autem populi verba seiano illudentis. Cretatum candidum. Gaudent omnes:hoc ait.quia tyberius seiani familiares atq; etiã notos ꝑsequebatur.post cuius interitum vel seuissim⁹ extitit.Cõmentario quem de vita sua sũmatim breuiterq; composuit tyberius: ausus est scribere.inquit Suetonius:seianum se punisse:q̄ cõperisset furem aduersus germanici liberos filij sui. Nunq̃ amaui hũc hoĩem. Ita dicebant ne seiani amici viderentur sicq; ab iperatore occiderẽt. Nihil horꝝ sup. fuit. Epistola venit a capreis:tiberius enim a Capreis senatui scripserat:s; lecta epistola statiz tribuni et milites circunsterunt seianum:victũq;: ac mox per senatũ condẽnatum in gemonias scalas deiecere:vncoq; distraxerũt.vt scribit Dion. Capreis. Caprearum duo antiquitus fuerãt oppidula. Nunc vero vnũ inquit strabo li.v.qd Neapolitani occupauere. August⁹ cesar magnificẽtissimis ibi struct; edificijs peculiare sibi fecit receptaculũ. Et suetoni⁹ scribit q̄ locus Capreis oñditur.vñ damnatos ꝑ longa & exq̃sita tormẽta ꝑcipitari coram se in mari iubebat tyberi⁹:excipiente classiariorꝫ manu:& cõtis atq; remis elidẽte cadauera:necubi residui spũs quicq̃ inesset. Sed qd:cur:iterrogatio ẽ poete. Tremẽs.s.ẽ in antiquo textu legi fremẽs. Turba amicorꝫ videl; seiani Fortunã felicitatẽ. Ouid.q̃ i tristibus inq̃t. Dum fueris felix multos numerabis amicos. Tẽpora si fuerint nubila solus eris. Et iustinius lib.v.sic. Principio belli omĩs ab ijs.etiã socij desciuerãt vt fit. Nã q̃ se fortũe:eodẽ etiã fauor hoĩm se iclinat. et Cesar li.iij.de bel.ciuili sic.plerumq;

Egregios equites.et castra domestica.quidni
Hec cupias.⁊ qui nolunt occidere quēq̄
Posse volunt:sed que preclara⁊ prospera tantū
Ut rebus letis par sit mensura malorum?
Huius qui trahitur pretextam sumere mauis
An fidenarum gabiorumq̄ esse potestas?
Et de mensura vis dicere:vasa minora
Frangere pannosus vacuis edilis vlubris?
Ergo quid optandū foret ignorasse fateris
Seianum:nam qui nimios optabat honores:
Et nimias poscebat opes:numerosa parabat
Excelse turris tabulata:vnde altior esset
Casus:⁊ impulse preceps immane ruine.
Quid crassos:quid pompeios euertit:et illum
Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites?
Summus nempe locus nullo non arte petitus
Magnaq̄ numinibus vota exaudita malignis
Ad generum cereris sine cede ⁊ vulnere pauci
Descendunt reges:et sicca morte tyranni.

in calamitate ex amicis inimici existūt.Cicero itē lib.iiij.ad Herenniū ait.Ita vt hirūdines estiuo tpe presto sūt.frigore pulse recedūt.Ex eadē similitudine nunc ꝑ trāslationē verba sumam⁹.Ita falsi amici sereno vite in tempore presto sunt:simulatq̄ hyemē fortune viderint:deuolant omnes.Populus:romanus scilicet

Nortia dea

Nortia:Volsinijs tēplū erat nortie hetrusce dee:vt ostēdit Liui⁹ libro septimo.Erat ⁊ sutrinorum numen.Tertiliano teste.Liuius lib.vij.in principio sic ait.Volsinijs quoq̄ clauos indices numeri annoꝝ fixos in templo Nortie hetrusce dee comparare.diligēs taliū monumētoꝝ auctor Cynthius affirmat. Tusco.seiano.Oppressa a seiano.Senectus principis.

Tyberij vita annoꝝ.lxxviij.

obijt Tyberius octauo ⁊ septuagesimo etatis anno:vt Tranquillus refert.Tertio ⁊ vigesimo imperij.Augustū:imperatorem.Suffragia:populus creabat magistratus omnes:postea vero cū iulius cesar oppressisset libertatē non licuit.Lucan⁹ ait lib.i.sector q̄ fauoris ipse sui populus:letalisq̄ ambitus vrbi.Annua venali referēs certamina cāpo.Effugit:popul⁹ scilꝫ.Ondit aūt pplm nil audere imꝑatoris timore:nō

Suffragia populi

Pannus in ludis

eñ liber vt olim erat.Qui.pplus.Fasces:cōsulatus.Legiones:exercitus.Pannū ⁊ circenses:pannū legendū est:erat eñ ꝓpositus pānus:quē aurige victores tollebant.Irridet pplm ipm poeta:vnde alibi ait.Mesticia est caruisse anno circēsibus vno.De pāno aūt cui maxime romani fauebāt quēq̄ amabāt maxime:latius videto in satyra.xi.ibi.s.euētū viridis quo colligō pāni.Fornacula:estuans ira tyberij.Pallidus:timore scꝫ.Mi:pro mihi.Ad martis arā:ad forū iuxta edē martis vltoris.Victus.s.brutidius.Penas exigat.i.ne se occidat vt aiax fecit:multi eñ sibiipsis mortē ꝯsciuere ex amicis seiani:ne torquerent̄:vt scri.Diony.et Sueto.Male defensus:ab grecoꝝ scꝫ ꝓcerib⁹:dū peteret achillis arma vlysse cōpetitore.Cesaris:tyberij.Hostē seianū.Serui nostri.s.Hi sermones.s.erāt.Sellas curules.ee selle erāt magistratuū in q̄bus sedētes iura populo dabāt Curules magr̄atus appellati:inq̄t Fest.q: curru vehebant̄:sꝫ de sellis curulibus ⁊ tribunalib⁹ paulo supius dictū est.Cū grege caldeo.mathematicos intelligit:Sueto.eñ sic ait:thrasiliū q̄ mathematicū:quē vt sapiētie ꝓfessorē cōtubernio admouerat:tūc maxime exptus ē:de caldeis aūt late supius.Pila cohortis.i.ꝓmipilaris fieri:pilū dictū q̄ hostē feriret.vt preliū auctore Varro.erat aūt pilū missile ferro triāgulo vnciarū nouē:hastili pedū q̄nq̄ ⁊ semis:nūc spiculū d̄r ad cui⁹ iactū exercebant̄ ꝑcipue milites:qd̄ arte et virtute directū et scutatos pedites ⁊ loricatos eq̄tes sepe transuerberat:vt Mode.inq̄t.Certe cohortis certe dixit:q̄m in legiōe erāt cohortes decē.Et castra domestica.Et ꝓ.i.declarat eñ illud egregios eq̄tes.castra aūt domestica:ꝑtorianas cohortes intelligit:q̄b⁹ seian⁹ ꝓfuerat.Quid ni:cur nō.Et:etiā:Qui nolūt.s.hec cupere.Preclara.s.sunt.Pretextā sumere:imꝑatoria ornamēta intelligim⁹:q̄bus etiā seian⁹ vsus erat aut purpureā vestē accipe possum⁹:quā ille induerat:quo

Curules selle

Thrasilium

Pilum
Spiculum

quo die in senatū venit.vt Dion scribit.Potestas magistratus:⁊ oppidoꝝ pretor dr.De mensura.Edilium erat de pōderibus ⁊ mensuris cauere:q minimi erāt magistrat⁹.Uis dicere.s.magisq̄ sumere pretextā seiani.Pannosus:vili pāno indutus dicit̄.Ulubris:Ulubre vicus olim ī latio.Crassos.M.Crassuz ⁊ eius filiū.P.Crassum:q trucidati fuerūt a ptbis:qđ scribit latius plutarchus.Appianus item scribit:gloria belli gerendi elatū Crassum:vt.s.ad indicū penetraret oceanū: ⁊ aurū ptboꝝ rapet:bellū iniuste in partbos mouisse. Pōpeios: Magnum pōpeium cū duob⁹ filijs:qui tris orbis partes sua cede inq̄narūt.binc Martia.ait li.v.pōpeios iuuenes asia:atq̄ europa:sed ipm terra tegit libyes:si tamē vlla tegit.Et illū.i.Cesarē dictatorem: q in senatu tribus ⁊ viginti plagis ꝯfossus est vt scribit trāquillus.Crassus aūt:pōpeius: ⁊ Cesar.inter se sibijpis orbem terrarū diuiserāt.Deduxit.impulit.Locus eos euertit.Nulla non arte.i.omni astu.Malignis:maligna numina appellat ea que q̄dem nocitura ꝯcedunt.Ad generū cereris:ad plutonē infernū regem:ꝓserpineq̄ raptorē ⁊ virū.Sine cede ⁊ vulnere ⁊c.Multi eñ iniqui:atq̄ infideles regno:pauci boni sunt inq̄t actius.vt scribit Cice.lib.iij.offi.

Potestas
Ulubre
Crassi
mons
Pomp.filij
Cesaris cedes

¶ Pone domi lauros.Uerba sunt poete precipientis quod factuz oportere negat tacite.Sicut egloga prima.Insere nūc melibee piros:pone ordine vites. Si eēnt ppli vba vt Manci. vult diceret.Gaudemus omnes:nō gaudēt:Sensus ergo et ordo est.Tu quisq̄s es qui triumphum tantope affectas.pone domi tue lauros quibus coronatum te significes.Duc bouez magnum ⁊ cretatū.i.albū in capitolia vt sacrifices ioui capitolino vt triumphantes solent.q.d.nō deberes hoc tantope desiderare:q2 in triumpho non est verum ac stabile bonum.quod probat. Nam seianus qui triumpharat ducitur.i.trahitur ad suppliciū vnco gutturi infixo spectandus id est omnibus spectabilis vt qui triumphantē viderint:nunc ad supplicium ignominiosissimū trahi videant.Omnes qui triūphanti cōgratulati erant atq̄ applauserant:gaudent.i.nunc in interitu eius rident:dicētes quādo a spectaculo tam crudeli reuersi sunt:que.i.qualia labra supple erāt illi hoc est quō detorsit labra sua.q̄s.i.qualis vult⁹ erat illi?Si q̄d.i.si aliquid vel i aliquo credis mihi:ego nūq̄ amaui hūc hoīem:qđ dicūt q prius sūmi illi⁹ amici visi sūt.Sed inq̄t poeta aut quiuis taliter increpantes audiēs:sꝫ sub quo crimine.i.sub quo titulo criminis cecidit.i.occisus ē?quisnā fuit sup.delator.i.occult⁹ accusator:quibus indicijs.i.cōplicibus rem indicantibus:quo teste probauit sup.delator.Respōdet quiuis de populo.Nil horū sup.in condemnatione eius fuit.sed sup.epistola verbosa multorum verborum:⁊ grandis.i.mādatuz tyberij venit a capreis vbi tunc erat.Respōdet poeta ironicos.Bene habet sup.res hec se.Nil plus interrogo.q2.s.satis est principē sic voluisse.Sed quid sup.fecit turba tremens:eo q̄ sibi sile accidere posset.Per quod innuit pplm nō debuisse pati vt indēnat⁹ ⁊ insons pateret̄.Rñdet is ad quez loquit̄ poeta.ppls sup.q̄d faceret.sequit̄ fortunā vt sp sup.solet:⁊ odit dānatos.Idē pplus.s.romanus q sic gauisus est ī morte seiani.si nortia.i.dea hetruscorū q hetruscū seianū ꝓtegere debebat:fauisset tusco scꝫ seiano.⁊ si secura senect⁹ principis.s.tyberij qui in senecta securus viuebat fuisset oppressa a seiano:diceret hac ipsa hora qua tiberius occisus eēt:ipm seianū augustū id ē sūmū impatorē ⁊ patrē patrie rēp.augentē.Populus romanus sup.effugit iāpridē.i.a plusculo tpe curas.i.sollicitudines eligēdi magrat⁹(hoc iterū satyrico morsu dicit irridēs ignauiā romanorum)et quo sup.tpe.i.postq̄ nulli vendim⁹ suffragia.i.puncta aut voces nostras.Nam pop.ro.scꝫ qui dabat olim impium fasces legiones:⁊ oīa sup.alia ꝯtinet nūc se.i.ꝯtent⁹ mō viuit:⁊ optat anxius tantū duas res:scꝫ pannū q victoribus pro pmio proposit⁹ est: ⁊ circēses scꝫ ludos:hoc est pplus se nō āplius intromittit de gubernatione reipub.⁊ ideo princeps.i.impator ꝓ libito quē vult interficit.vñ seq̄tur:Ego audio multos perituros sup.esse.Respōdet alter nil dubiū sup.est:q2 fornacula.i.ira ipatoris q̄si quedā pua fornax feruēs est magna.vel fornacula quā impator ad noxios aut quos volet puniendos cōstituit:est magna.Brutidius meus sup.amicus:fuit mi.i.mihi obui⁹ erñs pallidulus pre timore ad.i.iuxta arā martis vltoris scꝫ:q̄ id est quātū timeo.q.d.multū:ne ipe victus in iudicio:exigat penas a se scꝫ seipꝫ interimēdo:vt id est quēadmodū sup.fecit aiax male defensus in certamine contra vlixem pro armis achillis Innuit aūt q̄ brutidius tractus erat ad iudiciū tanq̄ fautor ⁊ amicus seiani.vnde dicit poeta noīe alicuijs e populo tunc viuētis.Curramus pcipites.i.velociter et calcemus hostē cesaris scꝫ seianū:duz.i.q̄diu iacet in ripa.i.sub scalis gemonijs insepult⁹ sicut iacuit pōpeius hostis iulij cesaris in littore.Sed serui scꝫ nostri videant.i.circūspiciāt et attendāt:ne quis eoꝝ neget id est recuset calcare seianū et trahat(ꝓpterea q̄ et seruis capiat̄ suspicio de dño)dñm pauidū in ius:⁊ hoc ceruice eius astricta ad cathenā aut funē:vel sic Si petat̄ ab impatore ad suppliciū

Ascen.

dñs aliquoꝝ seruoꝝ: videāt ipi serui ne quis eoꝝ neget dñm: sicut olim fideles fui dños suos occultauerūt; sed vt trahat dñm pauidū in ius. pōt etiā intelligi de seruis seiani. Sed videant serui seiani ne quis eoꝝ neget dñm ad suppliciū trahere. sed trahat ⁊c. Hi. i. hmōi sermones: ⁊ hec secreta murmura vulgi erant sup. tunc de seiano. Vis ne salutari sicut seianus: q̄ collega ⁊ summus amic⁹ tiberij salutat⁹ est. vis ne habere tantūdē quātū seian⁹: atq3 donari illi sellas curules ⁊ ꝑponere illū exercitib⁹: ⁊ vis ne hr̄e tutor. i. ꝓtector pn̄cipis. s. tiberij sedētis. i. ocia ducentis in āgusta rupe capreaꝝ cū grege. i. collegio caldeoꝝ. i. mathematicoꝝ ⁊ astrologorū: vis pila. i. gubernationē ferentiū pila: certe. i. spālis cuiusdā cohortis. vis egregios eqtes: ⁊ castra domestica. i. ꝑtorianas cohortes qb⁹ vt seian⁹ ꝑficiar. Quid ni. i. cur ñ cupias hec: ⁊. i. etiā ij sup. qui nolunt occidere quēq̄: volunt tñ posse. i. hr̄e potētiā. Sed (l3 oēs velint potentiā ⁊ diuitias) q̄ sunt sup: tantū. i. intantum ꝑclara ⁊ ꝓspera. i. q̄ res sunt intantū ꝑclare ⁊ ꝓspere: vt mensura maloꝝ: q̄ sequūtur: sit par. i. nō maior: sed eq̄lis reb⁹ letis: q. d. nulla. An sup. mauis. i. magꝭ vis sumere pretextā. i. impatoria ornamenta: hui⁹. s. seiani qui trahitur vnco sc3 ad suppliciū. an vis esse potestas. id est gubernator fidenarū ⁊ gabiorū: paruoꝝ illoꝝ oppidorū: ⁊ tu effectus edilis id est ediū ⁊ edendoꝝ prouisor ⁊ cēsor pānosus paup ⁊ male vestitus. Vlubris. i. in illo vico ⁊ pago latij (galli villagio dicerēt) vacuis. i. desertis ⁊ non populosis dicere sup. ius de mēsura: an equa an iniqua sit. et frangere vasa minora q̄ iustū sit: q. d. potius deberes eligere minimū magistratum vbi secure viuas: q̄ summum rome vbi vt seianus periculo subijciaris. Unde infert Ergo cū ita sit q̄ minimus magistratus in oppidulis aut pagis sit potius eligēdus q̄ summus rome: tu fateris seianū ignorasse quid foret optandū. nā. i. vtpote q: vel nā sup. is erat: qui optabat nimios honores: ⁊ qui poscebat nimias opes: ⁊ parabat numerosa. i. multiplicia tabulata. i. sola in domibus ex tabulis cōfecta q̄ solaria quidā appellāt: celse turris. i. in domo eleuata quasi sit celsa turris. vnde. i. de quibus tabulatis casus. i. ruina esset altior: et preceps. i. precipitiū ruine impulse. i. violenter illate: esset imane. i. terribile: vt res imanis pre magnitudine timēda sicut imania cete Vergi. in. v. eneid. dixit. vel minime bona: nā manū etiā bonū dixerunt. Quid euertit crassos et pōpeios potētissimos rome: ⁊ quid euertit illū sc3 iuliū cesarē dictatorē ꝑpetuū qui deduxit. i. impulit ꝑ tyrānidē quirites. i. romanos domitos. i. subactos: et quasi in seruitutē redactos: ad sua flagra. i. magna flagella qbus quos voluit cedebat. Respōdet poeta. Nempe. i. certe sūmus locus nulla nō. i. qualibet: arte. i. astutia petitus et magna vota exaudita numinib⁹. i. a numinib⁹ malignis. i. maliuolētib⁹: pauci reges descēdūt ad generū cereris. i. ad plutonē deū inferoꝝ q̄ ꝓserpinā filiā cereris a se raptā vt cōiugē tenet: hoc ē pauci reges moriunt sine cede. i. occisione: ⁊ vulnere: et pauci tyrāni descēdūt ad generum cereris morte sicca. i. sine effusione sanguinis.

Man. ¶ Eloquiu3 ac famā: hoc loco eloquentiā ac fama3 fugiendas esse exēplo mōstrat. Totis quinquatrib⁹: Quinquatria (Quinquatria) minerue sacra erāt: sic dicta a dierum numero. de qbus late Ouid. li. fast. iij. Celebrabat aūt domitian⁹ in albano quotānis quinq̄tria Minerue: cui collegium instituerat Erantq3 ibi oratoꝝ ⁊ poetarū carmina. qd̄ Tranq̄llus edocet. Pueri (Minerua a pueris) Mineruam colebant: vt cum in discēdis litteris dea faueret. hinc Ouidi. dicto li. fast. ait: pallada nunc pueri: tenereq3 ornate puelle. Qui bene placarit pallada doct⁹ erit. Uno asse parua pecunia. parū em̄ rhetoribus soluebāt. Quisq̄s adhuc colit ⁊c. Id ē quisq̄s adhuc sub rhetore discit. Vernula: seruus. Capse. in qua li

Eloquiū ac famā demosthenis: aut ciceronis
Incipit optare: ⁊ totis quinquatribus optat:
Quisquis adhuc vno partā colit asse mineruam
Quem sequitur custos anguste vernula capse.
Eloquio sed vterq3 perit orator: vtrunq3
Largus ⁊ exundans leto dedit ingenij fons
Ingenio manus est et ceruix cesa: nec vnq̄
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli
O fortunatam natam me consule romam:
Antoni gladios potuit contemnere: si sic
Omnia dixisset: ridenda poemata malo
Quam te conspicue diuina philippica fame

Volueris a prima que proxima:ſeuus ⁊ illum
Exitus eripuit:quē mirabantur athene
Torrentem:⁊ pleni moderātem frena theatri:
Dijs ille aduerſis genitus fatoqꝫ ſiniſtro
Quem pater ardentis maſſe fuligine lippus
A carbone ⁊ forcipibus:gladioſqꝫ parante
Incude:⁊ luteo vulcano ad rhetora miſit

hri ſunt. Manus Cice.videlicet de quo late putarch⁹. In roſtris autem ⁊ caput ⁊ man⁹ ciceronis affixe ſunt. Ceſa:videlicꝫ a:popilio lenate iuſſu M. Antonij.plutarchus ſcribit vehemēs Antonij odium in ciceronē initiū traxiſſe:qm̄ cicero.P.lentulum cuꝫ lucio catilina conſpirātēꝫ ſupplicio affecerat.Cui lētulo nupta erat Iulia ex ceſarū familia.ipiuſqꝫ antonij mr̄. O fortunatā:ſup dixit Cicero poſt catiline cōiurationē oppſſam:iu quo carie deriſus eſt.Solebat aūt ⁊ carmīa ſcribere cicero:vn̄ li.i.epl'a ad lētulū ita inqt.Scripſi etiā carmina qdā:nā ab orationib⁹ diſiūgo me:referoqꝫ ad manſuetiores muſas.q̄ me marie ſicut iā a pria adoleſcētia delectarūt:Scripſi etiā v̄ſib⁹ tres libros de tpib⁹ meis quos iā pridē ad te miſiſſeꝫ:ſi eē edēdos putaſſē:ſūt em̄ teſtes ⁊ erūt ſempiterni meritoꝝ erga me tuoꝝ meeqꝫ pietatis.Me cōſule:tpe videlꝫ catiline. Potuit cicero.Philippica: Demoſthenes in philippū macedonū regē orones ſcripſit:quas qdē philippicas appellauit.Cicero aūt in.M.antoniū ſcribēs orones quaſdā etiā philippicas noiauit.demoſtheneꝫ imitatus.cū pprie Antonianas debuiſſet appellare.Illū:Demoſthenē intelligit:q̄ orator optim⁹ athenienſis:aduerſat⁹ eſt philippo:Alexādro:⁊ Antipatro.regib⁹ macedonū:tandē antipatri timore fugiēs in quodā neptuni tēplo:e calamo veneno ſūpto ad arā cecidit:qd̄ plutarch⁹ lati⁹ explicat Torrentē eloquentē.Moderantē:tempantē.Frena theatri:pecunias publicas in theatris impēdebāt athenieſes:auctore aūt Demoſthene adhibita ſūt frena.vtqꝫ in vſuꝫ militie ipenderēt ſermonē fecit ad populū.Genit⁹ fuit.Pater ardētis maſſe.Demoſthenis pr̄ Demoſthenes cognoiatus eſt Macheropius ab officina gladioꝝ:quā athenis egregiā:multiſqꝫ artificib⁹ ſuis inſtructā hēbat.Auctor eſt plutarch⁹.Relict⁹ aūt a pr̄e ſeptē annoꝝ.abūdante primonio:demū omiſſis ceter̄ diſciplis:ad vnū ſeſe ipm̄ cōpauit atqꝫ exercuit:vt dicēdi facultatē nāciſceret.ad eāqꝫ rē pceptorē habuit Iſeuꝫ:ꝙꝙ floreret tūc marie Iſocrates.Luteo vulcāo:ruffo igni.ē ei luteus color ruffus dilucidior:vn̄ ei q̄ nomē eſſe factū videt ab luce.ſ.Auctor eſt Gel.lib.ij.

Antonij odium in Ciceronem

Ciceronis carmina

Philippice de Demosthenes

Iseus rhetor

Luteus color

Ascen.

¶ Eloquiū ac famā. Hic oſtendit eloquiū non eſſe verū bonū:qnādoquidē multis nocuerit. Ordo eſt q̄ſquis.i.quicūqꝫ colit adhuc mineruam.i.deā ſapientie et eloquētie:hoc eſt ipam ſapiētiā et eloquētiā:partā.i.parabilē ⁊ acqſibilē vno aſſe.i.minimo pcio.i.q̄ſquis adhuc ſub rhetore pma elemēta eloquētie diſcit(tales em̄ cū plures ſint minoris docent:ꝙ doctiores) ⁊ quē vernula.i.paruus ſeruus cuſtos anguſte capſe:in qua pauci libri cōtinent ſeqtur:q̄ſquis inquā talis eſt incipit optare et optat totis quīquatribus.i.feſtis quinqꝫ dierū ad honorē minerue a domitiano celebrari ſolitis:in q̄bus cū videret et poetas quorū carmīa illic erāt honorari ſi boni eſſent:incipit optare eloquiū ac famā demoſthenis.i.qualē habuit demoſthenes orator ſummus apud grecos:et Ciceronis.i.qualē habuit Cicero pnceps eloquētie apd̄ latinos:ſꝫ vterqꝫ orator tam demoſthenes ꝙ cicero:perit.i.perijt eloquio.i.propter eloquiū:et letus ⁊ exundās id eſt ſuperabundās fons ingenij dedit vtrūqꝫ leto.i.morti:manus ciceronis et ceruix eſt ceſa ingenio.i.ppter igeniū:et roſtra.i.loca in foro iudiciali:vnde publica mādata edicunt munita roſtris nauiū p q̄bus.i.ante que cicero orare ſolebat:maduerūt raro ſanguine puſilli.i.modici ⁊ parū docti cauſidici.Si cicero dixiſſet oia:ſic.i.ſicut dixit.o fortunatā natā me cōſule romam q̄ verſus ppter coicidentes ſyllabas vitioſus ē:potuit.i.potuiſſet cōtēnere gladios anthoni.i.M.Antonij triūuiri.Ego malo inqt poeta poemata ridenda.i.inepta:qualia cicero cōpoſuit (nō em̄ habuit venā ad carnē niſi vbi alioꝝ inēta trāſtulit)ꝙ te o philippica.ſ.oratio(ad imitationem em̄ demoſthenis philippicas inſcripſit orones pulcherrimas cōtra antoniū factas:cuꝫ potius antonianas appellare debuiſſet:in quarū ſcd̄a pcipue antoniū carpit:vn̄ dicit.Ego malo ridēda poemata:ꝙ te o philippica ſup. oratio diuina.i.diuino artificio confecta:que volueris.i.dū volueris aut dū libri aut carthe voluūtur:haberis proxima a prima.id eſt ſecunda.hoc eſt malo ſemper ridenda poemata feciſſet ꝙ ſecundā philippicā:quam artificioſiſſime quidem compoſuit:ſed per eam ſummam inuidiam incurrit. Seuus exitus.id ē crudelis mors eripuit

Et.i.etiā illū sc₃ demosthenē:quē athene mirabāt torrētē.i.in morē torrētis fluētē eloquor mode rātē frena pleni theatri.i.gubernātē totū theatrū.ille.s.demosthenes fili⁹ fabri ferrarij τ potissi mū macheropi.i.factoris gladiorū:genit⁹ sup.fuit dijs aduersis τ fato sinistro.i.īfausto quē pr lip p⁹.i.lippos hoc ē fluētes oclos habēs fuligine.i.ppter fuliginē masse sc₃ ferree:ardētis: hoc ē cādētis:misit a carbone τ forcipib⁹.i.tenellis forum.i.calidū capiētibus:τ incude ferro duriore sup qd cuditur:parāte gladios: τ vulcano.i.fabro ferrario qualis erat vulcan⁹.luteo.i.cenoso τ deformi.Non credo deductū esse a colore luteo id est ruffo.quia sic lutum primā producit. vt in Buco.Murice:iam croceo mutabit vellera luto.Et iterum.Mollia luteola pingit vacinia cal tha.Et sepe alibi.Luteū aūt vocat fabrū propter fuliginē:qꝫ si pro igne posuit qui in carbonib⁹ est:adhuc luteū dicere potuit ad differentiā elementaris cui minerua preest.

Bellorum exuuie truncis affixa tropheis
Lorica:τ fracta de casside buccula pendens
Et curtum temone iugum:victeq₃ triremis
Amplustre:τ summo tristis captiuus in arcu
Humanis maiora bonis creduntur ad hec se
Romanus graiusq₃ ac barbarus induperator
Erexit.causas discriminis:atq₃ laboris:
Inde habuit:tanto maior fame sitis est:qꝫ
Uirtutis:quis enim virtutem amplectitur ipsā
Premia si tollas?patriam tamē obruit olim
Gloria paucorū:τ laudis:tituliq₃ cupido
Hesuri satis cinerū custodibus:ad que
Discutienda valent sterilis mala robora ficus
Quādoquidē data sūt ipsis quoq₃ fata sepulchris
Expende annibalem:quot libras in duce sūmo
Inuenies:hic est quem non capit aphrica mauro
Perfusa occeano:niloq₃ admota tepenti
Rursus ad ethyopū populos:aliosq₃ elephātos.
Additur imperijs:hispania pireneum
Transilit:opposuit natura alpemq₃ niuemq₃
Diduxit scopulos:τ montem rupit aceto
Jam tenet italiam:tamen vltra pergere tendit
Actū inquit nihil est.nisi peno milite portas
Frangimus:et media vexillū pono subura
O qualis facies:τ quali digna tabella
Cum getula ducem portaret belua luscum
Exitus ergo quis est o gloria?vincitur idem

Man.

¶Bellorū exuuie: bellorū gloriam multis obfuisse ostēdit:ceu ānibali.alexādro Xerxi τc.Truncis affixa tropheis lorica:solebāt enī victis τ exutis hostib⁹ obtrūcare arbores:in tumulo vel colle aliquo ibiq₃ exuuias suspendere. Uir.lib.xi.de enea ꝯtra mezētiū Uota deū primo victor soluebat eoo.Ingētē quercū decisis vndiq₃ ramis Cōstituit tumulo.fulgētiaq₃ īduit arma Mezēti ducis exuuias: tibi magne tropheum Bellipotēs aptat:rorātes sāguine cristas. Telaq₃ trunca viri: et bis sex thoraca petitū pfossūq₃ locis. Lorica appositio est. Fracta casside: ita enī trūca oīa i tropheis affigebātur. Buccula: bucce tegmē ferreū cassidi herēs. Homeri interpres li.iiij.iliados.Excussa prius pilo buccula: celsisq₃ cristis. Ex lib.vi.de Astyanacte. Expauerat enī clausam patris galea faciē micātēq₃ ferro Bucculā.terribilesq₃ super conū τ motu ipso minaces cristas. Curtū fractū.Temone:sup.cū.Amplustre

Amplustra

amplustra nauiū ornamēta āpli⁹ qꝫ essēt necessaria vsuvt scribit festus.Captiuus:dux.In arcu summo.Trophea in locis eminētioribus figebātur.Salust.de Pom-

Tropbea

peio.Deuictis hispanis tropbea in pireneis iugis constituit. Ex quo more tropbea in vrbib⁹ figebātur in arcub⁹ ex edificatis.Ut Serui⁹ refert li.xi.enei. Graius vt alexāder.Barbar⁹:vt ānibal.

Uiritus sine premio fugit

Quis enī virtutē.τc.Ouidius id prius ad maximū scripserat libro secūdo de ponto. Ipse decor facti recti:si premia desint. Nō mouet τ gratis penitet esse pbū. Olim:

Nepe, et in exilium preceps abit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens sedet ad pretoria regis
Donec bythino libeat vigilare tyranno:
Finem anime: que res humanas miscuit olim
Non gladij: non saxa dabunt: non tela: sed ille
Cannarum vindex: ac tanti sanguinis vltor
Anulus: i demens et seuas curre per alpis:
Ut pueris placeas: et declamatio fias.
Unus pelleo iuueni non sufficit orbis:
Estuat infelix angusto limite mundi:
Ut gyare clausus scopulis: paruaque seripho
Cum tamen a figulis munitā intrauerit vrbem
Sarcophago contentus erit: mors sola fatetur
Quātula sint hominū corpuscula: creditur olim
Uelificatus athos: et quicquid grecia mendax
Audet in historia: constratū classibus iisdem
Suppositūque rotis solidū mare: credim⁹ altos
Defecisse amnes: epotaque flumina medo
Prandente: et madidis cantat q̄ sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit salamine relicta?
In corum atque eurū solitus seuire flagellis
Barbarus eolio nunq̄ hec in carcere passos
Ipsum cōpedibus: qui vinxerat ennosigeum
Mitius id sane: q̄ non et stigmate dignum
Credidit: huic quisq̄ vellet seruire deorum?
Sed qualis rediit: nempe vna naue cruentis
Fluctibus: ac tarda per densa cadauera prora.
Has totiens optata exegit gloria penas.

quādoque: Annibal enī gloriosus patrie ruine causa fuit. Sterilis ficus: id est caprificus. Fata: ruine: mortes. Expende: pondera. Annibalem: id est eius cinerem Aphrica mauro perfusa oceano. **[Aphrice terminus]** Aphrica ab orientis parte nilo terminatur pelago a ceteris. A septemtrione enī libico mari cingit. Ab meridie ethyopico. Ab occidente atlantico. Mauri vero in atlanticū pelagus expositi sunt. **[Mauri]** Auctor est Mela. Aliosque elephantos: hoc ait quoniam auctore Plinio libro.viij. Elephantes fert aphrica vltra vluicas solitudines: et in mauritania ferūt ethyopes et troglodite sed maximos india. **[Elephanti]** Addit imperiis hispania: hanc amilchar prius infestare cepit: deinde asdrubal eius gener: postea vero annibal potit⁹ est omni ꝑpe hispania vsque ad pyreneū montē: qui eam prouinciā ab gallis diuidit. **[Annibalis victorie]** superat⁹ demū pyreneis iugis ad rhodanum venit. **[Pyreneus mons]** demū alpes etiā dieb⁹ q̄ndecim superauit. **[Alpes rupte]** per ingentia saxa igni acetoque putrefacta sibi aperiens iter. Id Plutarch⁹ scribit. Liuius quoque plurima. Opposuit: annibali scz: atque hostib⁹ aliis. Alpes enim mōtes sunt altissimi: qui italiā a germania submouent. teste Plinio libro.iij. Alpēque niuēque: id ē niuosas alpes. Diduxit: diuisit. Portas: vrbis scilz. Subura. de hac satyra.iij. vide. O qualis: admirandi stupendique aduerbium. Digna tabella: mos erat pictorum in tabulis sepe deformes facies et distorta corpora pingere rome potissimum risus gratia. Portaret belua luscum. Plutarchus sic ait. **[Annibal fit luscus]** Superatisque apēninis iugis ꝑ ligures ea via qua ad paludē ac planiciē fluminis Arni est iter in hetruriā descēdit. Arnus vehemētius excreuerat ꝑ eos dies: atque oēs circūiacētes campos aq̄s inundauerat. Igit annibal tm̄ exercitū secū trahēs: priusq̄ e palustrib⁹ locis egrederet vitare non potuit quin ingentē hoīm ac iumētorꝫ iacturā faceret: ipe quoque dux et si elephāto qui vnus supfuerat: ex multis eminēs veherek: plures tamē dies ac noctes aeris intēperie vigiliisque cōfect⁹ alterū amisit oculū. hec ille. Uincit idē. postq̄ scipio in aphricā cū romano exercitu iuerat: annibal ab italia reuocat⁹ est: vt patrie opitularet: itaque apud zamā pugnatū est: vbi supra viginti milia ho-

stiū eo die ab romanis cesa. totidē ꝓpe capta dicūtur. Ipē annibal dux ad vltimū pugne euentū moratꝰ: e media cede cū paucis effugit. Desꝑatis deinde rebꝰ in asiā ꝓfectꝰ. Exilioqꝫ mulctatus ad anthiochū puenit syrie regē: sed debellato anthiocho romani pter alias cōditiōes quas imposuerūt regi annibalē sibi tradi postulabāt. quod annibal multo ante ꝓspiciēs ab anthiocho discessit: ꝛ lōgis erroribꝰ euagatꝰ tādē ad prusiā bithinie regē cōfugit. Demū. T. flaminiꝰ. C. flaminij filiꝰ: q̄ ad trasimenū ceciderat. annibalē a prusia petijt: quare milites regij ad eū capiendū missi: q̄ in lybissa bythinie vico iuxta maris littꝰ sito erat: sed oī spe euadēdi abiecta: statuit morte volūtaria romanoꝝ manꝰ effugere: Alij seruū ab eo iussum cōpressa gula spm̄ interclusisse tradūt. q̄dā sanguinē tauri bibisse eū dicūt. Liuiꝰ vero scribit: venenū ad similes casus ꝑparatū poposcisse. eoqꝫ sibi cōscisse mortē. lxx. etatis anno: vt q̄dā memorie ꝓdiderūt. hec ex Plut. Multa ꝛ Liuiꝰ li. ix. quarte decadis. Pretoria regis. s. prusie: nā inq̄t. Donec bithino iubeat vigilare tyranno. Nec legēdū ē iugulare: sed vigilare: prusie em̄ regiā frequētās annibal opperiebaꝶ plerūqꝫ surgētē a somno: vt regē salutaret cliētis more. Anulus. Pli. lib. xxxiij. de anulis scribit: ꝙ aliq̄ sub gēmis venena claudebāt. sicut demosthenes summꝰ oratoꝝ grecie: anulosqꝫ mortis grā hēbāt. Declamatio fias. i. declamationis materia. Vñ in saty. vij. dixit. Cū mihi sexta quaqꝫ die miserū dirus caput annibal implet. Quicq̄d. i. de quo deliberat: an petat vrbē a cānis. ꝛc. Pelleo iuueni. i. alexādro macedonico. pella em̄ vrbs macedonie est teste mela. quā matie illustrē alūni efficiūt: philippꝰ grecie domitor. Alexāder etiā asie. Vnꝰ orbis: plutarchꝰ scribit alexādrū cū audijsset anaxarchū de infinitate mūdoꝝ disserētē fleuisse: amicisqꝫ rogātibꝰ: q̄d nā fleret: an non inq̄t dignū est flere. si cū infiniti sint mūdi: dñi vnius vix facti fuerimꝰ. Meminit ꝛ Vale. libro viij. de cupiditate glorie. Estuat: furit: insanit. Limite: termino ꝛ metha. Mūdi. i. terre. Gyare: insule que vna sporadū est. Seriphus vero insula est cycladū. de quibꝰ latiꝰ sat. vi. In has aūt insulas nocētes mittebātur. A figulis munitā vrbē: babylona intelligit: quā semiramis condidit: murūqꝫ vrbi cocto latere circūdedit: arena: pice: bitumine interstrato. que materia in locis illis passim e terra estuat. Auctor est iustinꝰ li. i. Babylone preterea obijt alexāder Aristobolꝰ tradit quū ꝑ febris seuitiā sitim collegisset vinū potasse. quare mentis impotē factū suū obijsse diē pridie calē. q̄ntiles. tū nulla veneni extitit suspitio: sexto post anno: quū de illo renūciatū ē. Olympias cesis cōpluribus iolle pincerne regij ꝑmortui cineres discipasse tradiꝶ. ꝙ is venenū temperasse crederetꝶ: hec et plura Plut. Sarcophago: sola vrna. Sarcophagus lapidis genꝰ est. a sarx. kos q̄ȯ est caro: ꝛ phagos vorax. phago vero comedo. Pli. li. xxxvi. sic ait. In asso troadis sarcophagꝰ lapis fissili vena scindiꝶ. corpa defūctoꝝ cōdita in eo ab sumi cōstat intra. xl. diē exceptis dētibus. ꝛc Sracophago contentus erit. ptolomeus lagi filius Alexandri corpus perdicce abstulit cum id ex babylone deferret: attulitqꝫ alexādriam. eiqꝫ parētauit: q̄ȯ ꝛ adhuc ibi iacet: sed nequaq̄ꝫ in eodē alueolo. Nā q̄ nūc vitreus est: prius aureus erat. Coccas em̄ cui cognomēto su it ptolomeus accersitus illū rapuit ex syria ꝓfectus. qui postea cito excidit: quapropter parū ei spolia profuere. Hec ꝛ plura Strabo li. xvij. Velificatus: velis nauigatus. Athos: macedonie mons. quē xerxes cōtinēti abscidit. vt scribit Pli. lib. iiij. Herodotus etiā li. vij. scribit ꝙ athos mons est ingens ac nobilis ad mare ptingēs ab hac pte hominibꝰ cultus ad continētē desinēs in spēm peninsule cū isthmo duodecim stadioꝝ. xerxem aūt athonis isthmū iussisse intercidi ad mare recipiendū in fossam tāte latitudinis. vt due triremes pariter illac trāsire possent. Catullus. Per mediū classis barbara venit athō. Et Lucanꝰ li. ij. Non eurū zephyrūqꝫ timēs quū vela ratesqꝫ in mediū deferret athon. Grecia mēdax: incredibilia em̄ vidētur que de xerxe dicunꝶ Satyra etiā. xiiij. ait. Si grecia vera. Preterea vt scribit Cicero li. ij. de oratore. Prima historie lex est: ne q̄d falsi dicere audeat. Deinde nequid veri tacere audeat. Ne qua suspitio grē sit in dicendo ne qua simulatis. historia aūt testis est tēpoꝝ. lux veritatis. vita memorie magistra vite: nūcia vetustatis. Constratū classibꝰ ijsdē: suppositūqꝫ rotis solidū mare. Quedā maria pōtibus sternebat inquit Justinꝰ li. ij. de xerxe. Herodotus lib. vij. scribit ex abido ad vlteriorē cōtinētē septē stadi. traiectū pōtibꝰ iūctū fuisse. sed ingens adorta tēpestas ea oīa dissoluit q̄ȯ cū audisset xerxes indigne ferēs. iussit trecēta hellespōto verbera infligi: ꝛ i eiꝰ pelagꝰ par cōpedū demitti: iā audiui inq̄t idē herodotus misisse quoqꝫ cū his qui etiā stigmata hellespōto inurerēt: certe mādauit vt colaphos hellespōto incuterēt: dicētes barbara verba atqꝫ vesana. O aqua amara. Dominus hāc tibi penā irrogat: ꝙ eū lesisti: q̄ de te nihil male meritꝰ erat: te tū rex xerxes velis nolis ve trāsmittet. meritoqꝫ nemo hoīm tibi sacrificat: vt doloso pariter ꝛ amaro flumini. hac pena mare xerxes plecti iussit: pōtesqꝫ ibidē factī: sed quo pacto Herodotus ipē edocet. Defecisse

Annibalis mors

Annibalis lxx. an.

Anuli cum veneno

Pella

Orbes plures

Alexādri orbis

Gyarus

Seriphus

Babylon

Alexandri mons

Sarcophagꝰ

Phago

Alexandri sepulchrū aureū

Xerxes

Historia

Pōs in mari

Xerxes in pelagus

Couitia in mare

Amnes defecerunt xerxi

amnes: Herodotus li.vij. scribit epotũ fuisse ab exercitu xerxis scamãdrũ fluuiorũ oim primũ melenã etiã flumẽ. Lacũ itẽ triginta in circuitu stadiorũ potantibus xerxis iumẽtis exiccatũ: ⁊ lysum fluuiũ epotum. Medo prandẽte: id est medorũ exercitu: qui cũ xerxe erãt: sed ꝓ oĩ exercitu hic accipiť: medi eñ vt scribit Hero. eodẽ ornatu instructi militabãt. Sostratus. is atheniẽsis vates xerxis aduentũ ꝓdixit carminibus ꝓdigia canẽs: q̃ appareręt anteꝙ xerxes veniret: de quo Hero. fuit ⁊ sostratus gnydius regũ egyptiorũ amicus: de quo Stra. li.xvij. Madidis alis id ob furorẽ accidebat: hinc Maro de sybilla ait: Nõ vultus: nõ color vnus: nõ cõpte mãsere come: sed pectus anhelũ: ⁊ rabie fera corda tumẽt. vel potius madidis alis. i. ebrius: nã satyra. xv. ait. Adde ꝙ ⁊ facilis victoria de madidis: et blesis atq; mero titubãtibus. Ille: xerxes. Salamine relicta: Salamis insula e regiõe attice: iuxta egynã: clara nobili victoria de persis: deuictus eñ xerxes a themystocle vix vna naui in asiã fugit. de quo Hero. li. viij. Flagellis. i. remis ꝑm Tor. q: remis vẽtos flagellauit. cũ cõtrarij essent. Barbarus: xerxes. Hec: talia. Ennosigeũ. i. mare: ennosigeus eñ cũ duplici. n. vel simplici Neptuni est nomẽ et enno vel eno qđ est cõcutio et gean terra: q: mare terrã fluctibus cõcutere diciť. Mitius id. scꝫ fecit. Stigmate pũcto: nota signo: Huic: xerxi. Has: predictas. s. quales annibal: alexãder: ⁊ xerxes passi sunt: nã vt Hircius li. iiij. de bello alex. inquit Fortuna plerũq; eos quos plurimis beneficijs ornauit: ad duriorem casum reseruat. Egegit: petijt. — Sostratus — Ennosige — Stigma — Fortune mutatio

¶ Bellorum exuuie ⁊c. Ostendit in victoria: gloria ⁊ preda bellica non esse vera bona: licꝫ a multis appetãtur. Appetuntur aũt in tantũ vt multis persuasum sit ea esse maiora bona ꝙ que a mortalibus conferri possint: quãdoquidẽ triũphans summo deo in eiusdẽ vestib⁹ sacrificabat eiusdẽq; personã gerebat: Quapropter dictũ est ꝙ ne sibi triũphãs placeat curru seru⁹ portatur eodem: Quinetiam contumelias et irrisorias cantilenas in triũphanntem dicere licebat. Ordo igitur talis est. exuuie bellorum id est ea quibus victi in bello exuũtur: vt lorica id est tegmen ex loris factum quale nũc ex hamis et anulis faciũt: affixa trũcis. i. truncatis arboribus: trophe is id est ad tropheũ constitutis: et buccula id est buccarum tegmen pendens de casside. i. galea fracta: omnia eñ disrupta ⁊ fracta suspendebanť: vt vi et a fortiter resistentibus abstracta viderentur: nõ ab imbellibus ⁊ timidis qui arma abijciũt in fugã versi: et iugũ curtũ id est iminutũ temone. i. cuius temo deerat: vel iugũ quod trahebant. equi: quo tp̃e in curribus pugnabãt curtum id est abruptũ et curtatũ: cũ sup. temone. i. ligno oblongo ad quod iugũ annectiť et deinde rote: totusq; currus: ⁊ amplustre. i. ornamẽtũ amplius ꝙ ad nauigãdũ opus sit: dicitur etiã aplustre et in plurali aplustria vel aplustra: quasi sine nauigatione: q: sine amplustri vel aplustri nauigari potest: est ergo ornamentũ ad pompã magis ꝙ ad necessitatẽ adhibitũ. triremis scilꝫ nauis tribus ordinibus remorũ vtentis: victe ab eo qui amplustra suspẽdit: et captiuus scilꝫ summus dux hostilis exercitus: hoc est statua eius tristis. i. propterea ꝙ in triumpho ductus sit vultum tristẽ habẽs: in summo arcu scꝫ triumphali: cõstituebãt eñ arcus ex lapidibus cuiusmodi sunt arcus in pontibus in quorũ summitate tenebat victor victũ. hec omnia aũt crednuť sup. esse bona maiora bonis humanis. i. ꝙ que ab homine cõferri possunt. Induperator: ꝓ imperator id est princeps exercit⁹: qui oibus imperare potest romanus vt pompeius ⁊ cesar: ⁊ graius. i. grecus: vt alexãder magnus: ac barbarus. i. quis alius: vt annibal: erexit se ad hec. i. ad hmõi bona et habuit inde. i. ab ijs bonis ĩpetrãdis: causas discriminis. i. periculi atq; laboris. tanto maior sitis. i. appetitus est fame ꝙ virtutis. Si eñ tollas premia virtutis. i. honorẽ et gloriã: quis amplectitur ipsam virtutẽ. q. d. nemo. Tamẽ quãuis tantopeꝛe appetať gloria. i. appetitus glorie et ambitio paucorũ scꝫ sille et marij. Cesaris et põpeij. Augusti ⁊ collegarũ: aliorũq; qui ciuilia bella gesserũt: et cupido laudis et tituli. i. clari nois inscriptionis hesuri. i. inhesuri saxis. i. saxeis se pulchris aut vrnis existibus custodibus cinerũ: ad que tñ fata discutienda. i. findẽda ⁊ dissoluẽda valẽt robora. i. trũci aut vires: mala. i. inutilia ⁊ nociua sterilis fic⁹. i. eius q̃ caprificus diciť Qñquidẽ. i. cũ ita sit ꝙ fata. i. fatales interitus sint data: quoq;. i. etiã ipsis sepulchris. de qua re sic dicit Auson⁹ Miremur perisse hoies? monumẽta fatiscũt. Mors etiã saxis nominibusq; venit ⁊c. Hec inquã gloria et cupido tituli quãtũuis parũ duraturi: obruit. i. sanguine ⁊ igni q̃si diluuio quodã inuoluit: patriã dictorũ ambitiosorũ scꝫ romã. Expende. i. pondera annibalẽ ducẽ carthaginensiũ: quot libras inuenias in sũmo duce. q. d. paucissimas: et tñ hic est quẽ aphrica ꝑfusa ab occidente scꝫ oceano mauro. i. mari atlantico: q; pro et admota ab oriente scꝫ nilo tepẽti propter calorẽ regionis: et admota rursus vtpote ab meridie ad populos ethiopũ: q: clauditur — Ascen.

mari ethiopico:⁊ ad alios elephātos.idicos.s.aut lybicos:hoc ē q̄tūuis lata regio:tñ non capit id est continere non potest:eo q̄ animus eius maior est et maiora desiderat:vnde subdit.hispania addit̄ impijs eius:transilit.i.celeriter quasi nō esset obstaculū trāsit pireneū mōtē diuidētem hispaniā a gallia:et tñ natura opposuit annibali scꝫ alpē et niuē.i.mōtē altū et niuosum italiam a gallia ⁊ germania sepātē:⁊ ipse annibal diduxit.i.in diuersas ptes duxit:hoc est diuisit scopulos hoc est saxa eminētia inter niues:sicut scopuli in mari eminēt:⁊ rupit mōtē.i.ptē mōtis aceto quo liquefecit ⁊ peredit saxeā materiā. Jam.i.postq̄ talia peregit:tenet italiā:⁊ tamē tendit pgere vltra:et inq̄t nihil actū est nisi frangimus portas ciuitatis romane milite peno.i.punico hoc est carthaginēsi exercitu.et nisi pono vexillū meū in media subura.i.regione populosissima rome. O qualis sup.erat facies.s.annibalis:⁊ quali tabella sup.erat digna vt depigeretur ad spectaculū:quū.i.qñ belua getula.i.et getulia pte aphrice:hoc est elephas q̄ vnꝰ supuixerat:portaret ducē scꝫ annibalē luscū.i.altero oculo captū:aut si mauis monoculū:q2 alterū oculum frigore perdiderat.Ergo o gloria que horū causa es:quis ē exitus id est finis gestorū eius Nempe.i.certe idem scilꝫ victor multorū vincitur:et abit preceps.i.precipitanter in exiliū scilꝫ ad antiochū regē syrie:atq3 sedet ibi.i.in illo exilio:ad.i.iuxta pretoria id est iuxta sedē iudicialē regis:magnus ⁊ admirādus cliens.i.minister ip̄m colens:donec lybeat vigilare.i.vigilias exhibere ⁊ salutatoris munꝰ:tyrāno.i.regi bythino.i.bythinie.s.prusie:Gladij nō dabunt:saxa nō dabunt.tela non dabunt.i.nihil magnū aut violentū dabit aīe.s.annibalis que miscuit.i.pturbauit ⁊ cōfudit olim res humanas:finem.i.exitum sed ille.q.d.nobilis annulꝰ in quo venenuꝫ occultauerat:existens vindex.i.vindicator:cānarum.i.stragis romanorum ab ānibale apud cānas facte:⁊ vltor tanti sanguinis. O annibal demens i ⁊ curre p seuas alpis vt placeas pueris in scholis.s.rhetorū ⁊ fias declamatio.i.p̄beas thema ⁊ materiā declamandi. Addit aliud exēplum dicēs.Unus orbis.i.mundus nō sufficit iuueni pelleo.i.macedonico.hoc est alexādro magno in pella vrbe macedonie nato.ipse infelix:quia non contentus eo quod habuit:estuat id est ardet cupiditate scilicet clausus angusto limite mundi qnem angustum censuit: vt.id est acsi clausus esset scopulis gyare insule illius breuis que sporaduꝫ vna est;⁊ seripho insula illa cycladum vna:parua id est modica:tamen cum.i.postq̄ alexander.s.intrauerit vrbem munitā a figulis.id est lapidibus coctilibus.s.babyloniam vbi veneno necatus est:ipse erit contentus sarcophago.id est sepulchro carnem exedente.sola mors fatetur id est aperte demonstrat: quantula id est q̄ parua sint corpuscula hominum. Addit exemplum xerxis regis persarū dicens.Athos mons macedonie quem xerxes continenti abscidit:creditur velificatus.id est velo tectus:oliꝫ id est tempore xerxis:⁊ quicquid grecia mendax audet in historia: creditur.id est credi potest: nos credimus:mare solidum.id est integrum ⁊ ex omni parte constratum.id est coopertū iisdē classibus quibus scꝫ athos velificatus erat:⁊ credimus mare solidum suppositum rotis vehiculorum scꝫ constructo super ipsum ponte:nos credimus altos.i.profundos āmes.id est fluuios defecisse aquis.s.⁊ credimus flumina esse epota.id est potando exhausta ⁊ hoc medo id est exercitu medorum ⁊ persarum prandente:⁊ credimus que sostratus poeta grecus cantat alis madidis quibus in altum volat.id est potus aut furore poetico irrigatus . Tamen q̄uis talia egisse credatur qualis redijt relicta salamine:ille barbarus.s.xerxes solitus seuire flagellis.id est remis seuitiam suam ostendere in.i.contra corum ⁊ eurum ventos illos nunq̄ passos hec.i.hmō i flagella in carcere eolio.id est eoli regis ventorum.⁊ qui vinxerat.i.ligauerat compedibus id ē vinculis pedum ip̄m ennosigeum.i.neptunum ⁊ posuit pro mari maris deum.id supple fecit sane mitius q̄ non credidit.id est existimauit ip̄m mare dignum stigmate.id est pūcturis a stigo quod est signa facio vel verbero:aut a stizo quod est pungo.verberauit quidem flagellis mare: sed non dereliquit stigmata:quia mare percussum siue cicatricibꝰ ⁊ stigmatis consolidatum est. Jd ergo satyrice dicit in dementiā xerxis qui vt scribit herodotus cum oborta in mari tēpestas pontē quem superinstruxerat diruisset:furiatus hellespotum plagis trecentis affecit cōpedesq3 grauissimas in ipsum deijci voluit:barbara porro ⁊ insulsa adijciēs verba ⁊c. Num supple qs q̄ deorum velit seruire.id ē inseruire moreꝫ gerere ⁊ fauere:huic id est hmōi homini tam fero ⁊ tam barbaro.q.d.minime.Sed qualis redijt xerxes postq̄ innumero exercitu talia peregit. Nempe.id est certe redijt supple vna naue:fluctibus cruentis.id est per fluctus cruentos et sāguine suorum:⁊ h̄ prora id est priore parte nauis a proruendo dicta:tarda id est retardata p densa cadauera.has id est huiusmodi penas quas annibal alexander ⁊ xerxes passi sunt:exegit.id ē postulauit gloria totiens optata ab eis.s.qui sic p eam perierunt.

¶Da spatiũ vite:dãnatur hic longe vite votum:ostẽditur eñ ꝙ multa mala senectus subeat. Longa senectus:plena malis. Artabanus xerxis patruus xerxi apud Herodotũ lib.vij.inquit. Viuendo miserabiliora patimur:nã incidentes calamitates:ꝛ morbi vitã perturbãt:efficiũtqꝫ vt cũ breuis sit tamẽ prelonga videatur:ita mors est optatissimũ profugiũ erũnose vite. Seneca vero epistola.C.ij.inquit. Illud vide mecenatis turpissimũ votũ quo ꝛ debilitatẽ nõ recusat ꝛ deformitatẽ ꝛ nouissime acutã crucẽ:dũmodo inter hec spiritus proget. debilẽ facito manu: debilem pede:coxa tuber astrue gibberũ:lubricos quate dẽtes vita dũ superest bene est: hec mecenas. Seneca autẽ subdit ꝙ bene viuas refert nõ ꝗdiu. Deformẽ ꝛ tetrũ vultũ. Aristoteles particula vltima proble.scribit. Homines cũ senescũt:nigriores reddi. An quia res oẽs excepto situ nigriores quũ putrescũt euadente Senect⁹ ãt nõ nisi ꝗdã putredo ẽ ad hec quũ sãguis siccescẽs nigrior reddi soleat:merito senes sunt nigriores: Sanguis etenĩ ẽ qui nostra corpa colore attingere valeat naturali. Pro cute pellem. Apuleius li.iij.sic. Sed plane:pili mei crassantur in setas: ꝛ cutis tenella duratur in corium. Thabraca:in regione q̃ a promõtorio Metagonio ad aras phile norũ proprie nomẽ aphrice vsurpat. Oppidũ ẽ thabraca: vt mela edocet. Strabo aũt li.xvij. sic ait Refert possidonius se quũ ex gadibus in italiam nauigaret:in libye orã delatũ esse:ac siluã quandã secus mare vidisse simijs plenam:quarũ alie super arboribus alie in terra sederent:nõnulle catulos haberent: ꝛ hubera depen dẽtia:risisse itaqꝫ:cũ eas huberibus graues cerneret: nõnullas etiã caluas:nõnullas herniosas ꝛc. De simia aut ꝫ Ennius.vt refert Cicero in lib.de na.d.sic ait. Simia ꝙ̃ similis turpissima bestia nobis. Leue caput:id est caluum. Vsqꝫ adeo:in tantũ. Torpẽte paleto:id est rigẽte frigido.et sine sensu. Ramice: Ramex morbus est qui integris testiculorũ ꝫ tunicis innascitur tũcqꝫ vene intumescunt:si vero in ipsorũ testiculorũ tunicã intestinũ descenderit:hernia dicitur. Qđ Celsus libro septimo latius tradit. Egri inguinis:propter ramicẽ scilicꝫ.

Vite longẽ mala
Senecte mala
Mors optima est
Mecenatis votum
Viuẽdũ recte
Senes cur nigri
Cutis corium
Thabraca
Simie i libya
Ramex

Da spaciũ vite:multos da iuppiter annos
Hoc recto vultu:solum hoc ꝛ pallidus optas.
Sed ꝙ̃ continuis:ꝛ ꝗ̃tis longa senectus
Plena malis?deformẽ ꝛ tetrum ante oĩa vultum
Dissimilemqꝫ sui:deformem pro cute pellem:
Pendentesqꝫ genas:ꝛ tales aspice rugas:
Qualis vmbriferos vbi pandit thabraca saltus
In vetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenũ discrimina:pulchrior ille
Hoc:atqꝫ ille alio:multo hic robustior illo:
Vna senum facies:cum voce tremẽtia membra.
Et iam leue caput:madidiqꝫ infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis inermi:
Atqꝫ adeo grauis vxori natisqꝫ sibiqꝫ
Vt captatori moueat fastidia cosso.
Non eadem vini atqꝫ cibi torpente palato
Gaudia.nam coitus iam longa obliuio:vel si
Coneris:iacet exiguus cum ramice neruus:
Et quãuis tota palpetur nocte iacebit.
An ne aliquid sperare potest hec inguinis egri
Canicies?quid ꝙ merito suspecta libido est:
Que venerẽ affectat sine viribus?aspicie partis
Nunc damnũ alterius.nã que cantãte voluptas
Sit licet eximius cytharedus?sit ve seleucus:
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna:
Quid refert magni sedeat qua parte theatri
Qui vix cornicines exaudiat:atqꝫ tubarum
Concentus?clamore opus est:vt sentiat auris
Quem dicat venisse puer: quot nuntiet horas.

Canicies

Canicies:caneſcere pilos ocius opertos:ꝙ̄ detectos diffl atoſq; aduertimus:tempora hominū ⁊ partes priores ꝙ̄ posteriores celerius caniciem ſentiūt.pubes nouiſſime caneſcit.Auctor eſt philoſophus libro.iiij.de animalibus.Quid dicendum?Suſpecta libido:multi eñ irrumatores erāt:cū arrigere nequirent.Martialis libro.xi.in Meuiū.Summa petas: illic mentula viuit anus.Atq; Naſo libro.i.de amoribus ait.Turpe ſenex miles:turpe ſenilis amor. Et cicero li.i. offi.Luxuria vero cū omni etati turpis:tum ſenectuti fediſſima eſt.Cantāte:ſcilicet aliquo.Alterius ptis.i.auditus.Seleucus:optimus tibicen:nō tubicen:tubas eñ audiūt oīno ſenes: qd etiam inferius aſſerit.Aurata fulgere lacerna.Tibicines variata veſte induti ⁊ ornati gemmis per theatrū vagabātur canēdo.Horatius in arte.Sic priſce motūq; ⁊ luxuriā addidit arti Tibicen traxitq; vagus pet pulpita veſtē.Morborū omne gen⁹.Plini⁹ libro.vij.ca.lj.ſic de ſenecta Tot periculorum genera:tot morbi:tot motus:tot cure:totiēs inuocata morte vt nullū frequētius ſit votū.Natura vero nihil hoībus breuitate vite preſtitit melius: hebeſcūt ſenſus: mēbra torquētur.premoritur viſus:auditus:inceſſus:dentes etiā ac ciborum inſtrumenta.

Luxuria
Lacerne
Tibicinum
Senectutis mala
Mors optima eſt

Aſcen.

¶ Da ſpaciū vite.Oſtendit in lōga vita nō cōſiſtere vera bona:licet omēs eā exoptent.Ordo eſt.Tu pallidus.i.timore mortis pallēs:optas ſolū hoc et optas recto.i.erecto vultu quaſi quod ſine peccato aut vanitate optare poſſes:hoc ſolū.ſ.o iupiter.i.iuuās pater.i.o ſupreme deus:da ſpaciū vite.i.diu viuendi:⁊ da multos annos:Sed ꝙ̄.i.ꝙ̄tū cōtinuis et quātis.i.ꝙ̄ magnis malis.i.doloribus et aduerſitatibus lōga ſenectus eſt ſup.plena.q.d.maxime cōtinuis ⁊ maximis Aſpice ſi vis mala ſenectutis cognoſcere ante oīa vultū deformē ⁊ tetrū et diſſimilē ſui.i.eius qui prius erat:et aſpice pellē deformē.i.laxā ⁊ rugoſam ac fedā ꝓ cute.i.loco cutis nitide ⁊ bene curate in adoleſcētia ⁊ iuuenta:et aſpice genas.i.inferiora oculoꝝ cilia pendētes:⁊ aſpice tales rugas:qualis.i.q̄les ſimia mater.i.annoſa ⁊ multoꝝ mater:ſcalpit in vetula bucca illic ſup. vbi thabraca patria illa ſimiarū pādit.i.apit ipſis ſaltus vmbriferos.i.ſiluas ingētes.Plurima ſunt diſcrimina.i.plurime ſunt differentie in figura oris ⁊ formoſitate iuuenū:ille iuuenis ſup. eſt pulchrior hoc:atq; ille eſt pulchrior ſup.alio:hic eſt multo robuſtior illo:vna.i.vniformis facies.i.factura aut forma oris eſt ſenū:et mēbra tremētia cū voce ſup.tremēte:vel cū loq̄ volunt ſunt ſup.ſenū.et caput iam leue.i.depilatū:hoc eſt caluū:et infantia.i.ſignū īmūdicie infātie naſi madidi ſup.eſt ſenū:⁊ panis eſt frangēdus miſero ſeni gingiua.i.carne mandibule inermi.i. ſine dētibus crūte.Atq; ipſe ſenex eſt grauis.i.moleſtus:vxori et natis ⁊ ſibi ſcȝ ipſi:adeo.i.intantū vt moueat faſtidia.i.nauſeā ⁊ tediū coſſo captatori.i.heredipete ⁊ ineſcatori ſenū orborū quibus blanditur et palpatur:et non eadem gaudia id eſt nō eedem voluptates vini ⁊ cibi ſunt ſup. ſenibus que erant ipſis iuuenibus et hoc palato torpente.i.hebeſcēte:et amittēte vim guſtatiuā:dico vini ⁊ cibi.innuit poeta nō faciēs mentionē de venerea libidine que in iuuenibus maior eſſe ſolet:nam longa obliuio coitus id eſt coeundi eſt iam ſup.ſenibus: vel ſi tu qui ſenex es:coneris.i.fruſtra attentes exercere actū venereum:exiguus neruus mēbri ſcilȝ virilis iacet quia erigi aut arrigi nequit:cū ramice id eſt morboſis teſticulis.⁊ iacebit quāuis palpetur tota nocte.Anne hec canicies que in pube nouiſſima naſcitur:inguini.i.membri virilis:egri.i.infirmi pōt ſperare aliq̄d ſup.voluptatis veneree?q.d.minime. Quid ſup. dices ꝙ libido q̄ affectat venerē ſine viribus.i.arrectione mēbri ꝑ irrumationē ſcȝ eſt merito ſuſpecta in ſenibus:q: preſupponit̄ de eis ꝙ aliā hre nō poſſent:aſpice nūc dānū alteri⁹ ptis.ſ.auriū.nā q̄ voluptas ē ſup. ſeni cātāte ſup.aliquo:lȝ ille ſup.ſit eximi⁹ citharedus:ve ꝓ vel ſit ſeleuc⁹.i.optim⁹ tibicē q̄lis fuit ſeleuc⁹.et lȝ ſup.ſint tales muſici q̄bus mos ē fulgere.i.reſplēdeſcere lacerna.i.veſte exteriore aurata.i.aurū itertextū aut faſciā auracei pāni hñte.q̄d refert.i.q̄d intereſt in q̄ ꝑte theatri.i.publici ſpectaculi ſedeat:q̄ vix exaudiat cornicines atq; cōcent⁹ tubarū.i.cāt⁹ multorū ſil' ſonātiū? q.d.nihil.opus eſt clamore vt auris eius ſentiat:quem puer dicat veniſſe aut quot horas puer iuſſus diſquirere nunciet.

Man.
Themiſon

¶ Themiſon:medici:nomē ſui tpis.nam fuerat themiſon optimus medic⁹ etate celſi.De eo eñ his loq̄tur Celſus in prologo. Et Plini⁹ ſcribit li.xxix.c.i. ꝙ Themiſon fuit Aſclepiadis auditor ⁊ ſcripſit.Autūno.de hoc lati⁹ dictū eſt ſat.vi.ibi.ſeptembris ⁊ au

Preterea minimus gelido iā corpore ſanguis
Febre calet ſola circumſilit agmine facto
Morborū omne genus:quorū ſi noīa queras
Prōpti⁹ expediā quot amauerit hippia mechos
Quot themiſon egros autūno occiderit vno

Quot basilus socios:quot circũscripserit irus
Pupillos quot longa viros exorbeat vno
Maura die:quot discipulos inclinet amillus
Percurram citius quot villas possideat nunc
Quo tõdente grauis iuueni mihi barba sonabat
Ille humero:hic lumbis:hic coxa debilis:ambos
Perdidit ille oculos:ꝛ luscis inuidet:huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis
Ipse ad conspectũ cene:diducere rictum
Suetus:hiat tantũ:ceu pullus hirundinis ad quẽ
Ore volat pleno mater ieiuna:sed omni
Membrorũ damno maior dementia:que nec
Nomina seruorum:nec vultum agnoscit amici
Cum quo preterita cenauit nocte:nec illos
Quos genuit:quos eduxit:nam codice seuo
Heredes vetat esse suos:bona tota feruntur
Ad phialen:tantũ artificis valet halitus oris:
Quod steterat multis in carcere fornicis annis
Ut vigeant sensus animi:ducẽda tamen sunt
Funera natorum:rogus aspiciendus amate
Coniugis:et fratris:pleneq; sororibus vrne:
Hec data pena diu viuentibus:vt renouata
Semper clade domus multis in luctibus:inq;
Perpetuo merore ꝛ nigra veste senescant.

stri.Basilus.puincie spoliator.
Circuscripserit:id est deceperit (Circũscribere)
Quãdoq; vero circũscribere est
auferre: circũducere: pretermit-
tere.vt scribit Asconius li.iij. de
pretura vrbana.Irus:hic,p pau- (Irus)
pere tutore ponit.Fuit eñ irus
ithacensis mendicus.Utq; Gel
lius li.ij.ca.iij.scribit hiras attici
aspirant.interptaturq; paup.Di
cũt eñ attici:ichthyn hycon:id ẽ
piscẽ pauperem.Uiros:priapos
Exorbeat:fellando scz.Amillus
Martialis etiã libro septimo ait
Reclusis foribus grandes preci
dis Amille.Et te deprendi cũ fa
cis ista cupis.. Quo tõdente:de
cynnamo tõsore itelligit: de quo (Luctus)
latius satyra.i.Grauis:molesta.
Ad phialen:fellatricẽ sui tempo
ris notat. Fornicis: lupanaris.
Urne aspiciẽde sunt. Multis in
luctib⁹:luct⁹est egritudo ex ei⁹ q̃
charus fuerit interitu acerbo.vt
scribit Cicero libro quarto tusc.

¶ Preterea minim⁹.ꝛc. Prosec̃
tur incõmoda senecte etatis. Or (Ascen.)
do est.Preterea mĩm⁹.i.paucissi
m⁹sanguis existẽs in corpe iam
gelido.i.frigescẽte: calet sola fe-
bre.oẽ gen⁹morboꝝ circũsalit.id
est saltu quodã q̃si ex insidijs ag-
gredit senẽ: quoꝝ scz morborũ si
tu q̃ras nõia:q: tot ꝛ tã varia sũt
ego expediã: id est expedite dicã
prõpti⁹quot moechos hippia mu-
lier senatoria.de qua in.vi.dictũ
est:amauerit:ꝛ quot egros the-
mison medicus ille imperit⁹occi
derit vno autũno:quot socios scz
romani impij:Basilus iniquus
gubernator circũscripserit:id est deceperit:et quot pupillos irus circũscripserit.et quot viros:
id est mentulas viroꝝ maura fellatrix illa lõga.i.procera ꝛ grãdis feĩa exorbeat.i. sorbẽdo pur
get:quot discipulos.i.sequaces amill⁹pedico ille notissim⁹inclinet.Et ego pcurrã citi⁹quot vil-
las possideat nũc is sup.s.cynnam⁹quo tõdẽte.i.cũ ipe tõderet:barba grauis.i.molesta:sonabat
mihi iuueni.Et ita more satyrico p trãsitũ carpit varios.Tãgit aũt quosdã morbos senũ dicens.
ille scz senex est debilis hũero.hic.i.alius lũbis.hic.i.alius coxa.i.femore.Ille.i.alius perdidit
ambos oculos:ꝛ inuidet tãq̃ felicib⁹:luscis.i.vnũ oculũ adhuc habẽtib⁹.Pallida labra hui⁹ ca-
piũt cibũ alienis digitis.i.hic impos est manuũ hic suetus diducere rictũ.i.aperire et claudere
os ad libitũ suũ ad cõspectũ cene.i.cenantiũ.Hiat tantũ:nõ potẽs aperire os: ceu .i.tãq̃ pull⁹
hirũdinis debilẽ adhuc garritũ ꝛ screatũ habẽs:ad quẽ pullũ mr ieiuna (hoc v̄bo affectũ mater
nalẽ significat) volat pleno ore.i.qualẽ sonitũ facit cũ mater aduolat cũ cibo.sed demẽtia:id est
alienatio mẽtis ꝛ furor est maior omni damno mẽbroꝝ:que demẽtia id ẽ deliratio nec agnoscit
nõia seruoꝝ nec vultũ amici cũ quo cenauit nocte p̃terita sup.proxime. nec agnoscit illos quos
genuit et quos eduxit:id est nutrit ꝛ educat.Et ill..ctus a fellatrice:vetat eos quos genuit esse

suos heredes ⁊ hoc codice.i.tabella vel instrumēto testamētali seuo.i.impio:tota bona ferunt ad phialē fallatricē illā.Tantum valet halitus.i.attractio tepefaciēs oris artificis ꝙ.i.q: stete rat multis annis in carcere.i.loco obscuro fornicis.i.ꝓstibuli sub fornice cōstituti.Sed lz sup. demus vt sensus vigeāt:tñ funera.i.cadauera natorū.i.filiorū sunt ducēda ad sepulchrū sc3.et rogus.i.ignis incēsus:cōiugis amate.i.charissime ⁊ incōparabilis.i.in quo ipsa cōburi debet est aspiciendus:⁊ rogus fratris est aspiciendus:et vrne.i.vascula in quibus cōtinent cineres vstorū ab vrendo dicta:plene sororibus.i.cineribus sororū.dicit aut fratris et sororū:aut q: plu res etiam tunc mulieres ꝙ̄ viri nascebant: aut q: citius obibant mulieres ꝙ̄ viri:aut quia ver sus ita consuluit.hec pena data est diu viuentibus .vt senescant clade domus semper renoua ta.in multis luctibus ꝙ pro et in perpetuo merore:et nigra id est lugubri veste.

Rex pilius:magno si quicq̄ credis homero.
Exemplum vite fuit a cornice secunde.
Felix nimium qui per tot secula mortem
Distulit:atq; suos iam dextra computat annos:
Quiq; nouum totiens mustu3 bibit:oro parūper
Attendas quantum de legibus ipse queratur
Fatorum:⁊ nimio de stamine:quum videt acris
Antilochi barbam ardentem:nam querit ab oī
Quisquis adest socio:cur hec in tempora duret
Quod facinus dignum tā longo admiserit euo?
Hec eadem peleus raptum quum luget achille3:
Atq; alius cui fas ithacum lugere natantem.
Incolumi troia priamus venisset ad vmbras
Assarici magnis solennibus:hectore funus
Portante ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Iliadum lachrymas:vt primos edere planctus
Cassandra inciperet:scissaq; polyxena palla:
Si foret extinctus diuerso tempore:quo iam
Ceperat audaces paris edificare carinas.
Longa dies igitur quid tulit? omnia vidit
Euersa ⁊ flammis asiam ferroq; cadentem
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara
Et ruit ante aram summi iouis:vt vetulus bos
Qui domini cultris tenue:⁊ miserabile collum
Prebet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille vtcunq; hominis:sed torua canino

Man. Pilos Nestoris anni

¶ Rex pilus.i.nestor.pilos eñ nestoris patria fuit in laconica: mari supincumbens.vt Scribit strabo.li.viij.Apud ouidium inquit Nestor:vixi annos bis centum:nunc tertia viuitur etas.qđ multi interpretantur annos.xc.

Cornice.hesiod⁹ multa de hominū euo referens cornici nouē nostras attribuit etates quadruplum eius ceruis.id triplicatu3 coruis.Auctor Pli.li.vij.Vite a cornice secunde.i.scđo loco post cornicē.Dextra computat ānos.

Iani numer⁹

Macro.li.i.sat.vbi saturnaliorꝫ origo tractatur scribit ꝙ iani simulacrum plerūq; fingitur manu dextra trecentorꝫ:⁊ sinistra sexaginta ⁊ q̇nq; numeru3 tenens ad demonstrandā anni dimensionem.Plinius autē li.xxxiiij.ca. vi.scribit ita p̄terea ianus geminus:a Numa rege dicatus.q̇ pacis belliq; argumēto colit:digitis ita figuratus vt trecētorum quinquagintaq̇nq; dierū nota ꝓ significationē anni.tpis ⁊ eui se deū indicaret.Vbi aduertendū Pli.recti⁹ scripsisse:ꝙ̄ Macrob. sed librariorum culpa factū esse existimo:nam ꝓ quinquaginta ⁊ quinq; scripserunt sexagita ⁊ q̇nq;:nō respiciētes ad Nume ānū sed romuli.Diuus p̄terea hieronymus cōtra Iouinianū libro.i. In ipso fere principio sic ait.Vt poma et arbore:frumentū ex stipula: ita virginitas ex nuptijs: centesimus ⁊ trigesimus fruct⁹ ꝙ̄ꝙ̄ de vna terra:⁊ de vna semēte nascatur:tñ multū differt i numero.Triginta referūtur ad nuptias:nam ip̄a digitorꝫ cōiūctio q̄si molli osculo se cōplexās.⁊ se

Latrauit rictu:que post hunc vixerat vxor.
Festino ad nostros:⁊ regem transeo pōti
Et cresum:quem vox iusti facunda solonis
Respicere ad longe iussit spacia vltima vite.
Exilium ⁊ carcer minturnarūq₃ paludes
Et mendicatus victa carthagine panis
Hinc causas habuere:quid illo ciue tulisset
Natura in terris:quid roma beatius vnq̄
Si circūducto captiuorum agmine:⁊ omni
Bellorum pompa aīam exhalasset opimam
Cum de teutonico vellet descendere curru:
Prouida pompeio dederat campania febres
Optandas:sed multe vrbes:⁊ publica vota
Vicerunt:igitur fortuna ipsius ⁊ vrbis
Seruatum victo caput abstulit:hoc cruciatu
Lentulus:hac pena caruit:ceciditq₃ cathegus
Integer:⁊ iacuit catilina cadauere toto.

derans maritum pingit ⁊ contigem. Sexaginta vero ad viduas eo q̄ in angustia ⁊ tribulatione sunt posite.vnde ⁊ superiori digito deprimuntur q̄tocq₃ maior est difficultas experte quondam voluptat₃ illicebris abstinere tāto maius est premium.Porro cētesimus numerus diligenter q̄so.lector attende de sinistra trāsfertur ad dexteram.⁊ iisdez quidem digitis sed nō eadem manu quibus in leua nupte significāt ⁊ vidue circulum faciens exprimit virginitatis coronā:patet his igitur Nestorem rite sua dextra ānos nūerasse:qm̄ vltra nonagita ānos q̄ nūerus i sinistra numerabātur vixerat quod etiā Venerabilis beda p̄sbyter asserit.Nam vt mihi i vrbe roma abhic triēniū retulit Berardi.Badol⁹brixiēsis mōach⁹ q̄dez ⁊ pit⁹ ⁊ venerādus.Numerat ille digitis i sinistra ab vno ad nōagita i dextra vo cētū ⁊ reliq̄.Indic₃ aute sinistre flexi vnguis radici pollic₃ erecti ifix⁹nonagita sig̅t.Cētū vo i dextra nūerāt quotiēs in medio artu pollic₃ vnguis idicis

heret.Atq₃ alius.i.laertes:quē vt scribit Cice.i senectu.leniēte desiderio qd capiebat e filio co Laertes
lētē agrū et eū stercorantē facit Home.fas q: senet et filio supstes.Assarici:tros genuit assari
cum:et ilionē.ilion laumedontē priami patrē.Hectore funus portāte:filii em̄ oli patrū fun⁹effe Lepidus
rebāt.vñ Liui.lib.lxviii.epit.ita scribit.M.Emilius lepidus q̄ princeps senatus sextis iā cēso
ribus erat lect⁹anteq̄ expiraret p̄cepit filiis lecto se strato sine liteis sine purpura efferrēt ⁊c. Emilius
De metello itē macedonico.Q.metelli filio.Pli.li.vii.c.xlvi.sic ait:hui⁹q̄.Q.metelli:qui illa de
p̄re dixerat filius:inter felicitatis humane exēpla numerat.nā p̄ter honores āplissimos cogno Metellus
mēq₃ macedonie:a quattuor filiis illatus est rogo.vno p̄tore trib⁹ cōsularibus:vno cēsorio ⁊c. Macedōicus
Cassandra iciperet qd prefice erat.:vnde Fest.sic ait:Prefice dicūtur mulieres ad lamētandū Prefica
mortuū conducte q̄ ceteris modū plāgendi p̄berēt quasi in hoc ip̄m p̄fecte.Palla.idē Fest.ait
q̄ p̄texta palla nulli alii licebat vti q̄ ei q̄ funus faciebat.Paris edificare carinas:phereclus ce Paridis
leberrimus faber a minerua dilect⁹paridis naues fabricauit quibus helenā rapuit:vt late scri. naues
Home.li.v.iliados:de helene aūt raptus latissime in ode.xv.Hora.diximus.Ante arā sūmi io Phreclus
uis.hercei iouis.s.est em̄ herceus iouis epitheton:qm̄ intra valluz colebat.herkeios est iouis Herceus
epitheton.herkios vero septū dicit:herkos circuit⁹ septū monile vallū.Exitus:priami sc₃.Vt Juppiter
cunq₃:qualitercūq₃ fuerit.Hois.s.fuit. Canino rictu.de hecuba p̄ami vxore in canē versa:vide Metridatis
lib.xiii.meta.Festino ad nostros.plurib⁹exēplis senectutē multa mala subire ōndit.Regē pon anni.lxix.
ti.i.metridatē:q̄ vixit annis.viii.siue ix.supra.lx.in q̄bus p septē et quinquaginta regnū tenuit.
at victis a se multis populis:⁊ habita clade a sylla lucullo:⁊ pōpe.venenū sumpsit a q̄ quū nō valeret extingui:bittitū quēdā celtarū ducē sibi familiarē orauit:vt sibi mortē inferret ne viuus in
pompei triūphū duceret.Apianus hec et plura:nos quoq₃ latius supra.Cresum:is lydorū rex Cresus
ditissimus fuit:putabatq₃ se oīm beatissimū.vñ ostendēs eius thesaurū soloni:interrogauit an Telus
vidisset aliquē ipso creso feliciorē Solon dixit vidisse telū cui inter alia bona obitus felicissim⁹ felix
obtigerat,vidisse itē cleobē et bithonē filios sacerdotis iunonis argiue q̄ iugū subeuntes plau

stro matrē duxerūt ad iunonis tēplū quiescētesq̧ in ipo delubro:nō sunt ampli⁹ excitati:quorū
effigies:tanq̄ viroꝝ qui optimi extitissent: Argis factas:apud delphos collocauerūt. Postea
solon idē inq̄t Creso:sed q̄d me iterrogasti:nōdū te btm̄ appello:ꝑusq̧ bn̄ vita defunctū audiero
tandē a pfis capt⁹ est Cresus ⁊ Ciro duct⁹ qui iussit vt viuus Pyre imponeret̄:tūcq̧ Cresus recor
datus est v̄boꝝ solonis quā accēsā pietate duct⁹ Cyrus iussit postea extingui. Cū v̄o nō possent
pluuia descēdit Cresusq̧ hoc pacto ignē euasit:ac degit exinde apud ipm̄ Cyrū: hec ⁊ plura he
rodot⁹ li.i. Exiliū ⁊ carcer. De mario arpinate loquit̄:q: sylle armis vict⁹: Mynturnis in pa
Marij exiliū lude latuit inuētus ⁊ in carcerē cōiectus.imissum pcussorē gallū vult⁹ auctoritate deterruit.ac
ceptaq̧ nauicula in aphricā traiecit:ibiq̧ exulauit.s3 monit⁹ a sextilio illic ptore p lictorē:vt inde
abiret:lictori dixit. Nūtia sextilio te vidisse. C.mariū i ruinis charthagis sedētē:exulēq̧:⁊ panē
mēdicantē. Nec plura dicēs:ad nauē rediit.hec ex Plut. Mynturnarū paludes:colonia Myn
Mynturne turne liri āne diuiditur s̄m Pli.li.iij. Est aūt in latio adiecto seu nouo:cui⁹ extremū oppidū est
Suessa:vt idē ait Strabo itē li.v.ait. Mynturnas oppidū:ꝑpe mare:inter formios ⁊ suessam
q̄s diuidit inq̄t lyris amnis. Victa carthagine.apō victā carthaginē:seu in victa carthagine.
Spolia opima Hinc:a lōga vita. Aiam opimā:allusit ad spolia opima:q̄ Dux duci detrahit. Festus ait: opima
spolia dicit̄ magnifica ⁊ ampla.ab ope.s.⁊ hostie opime.i.pingues. Theutonico curru: Mari⁹
theutones in italia vicerat:deq̧ iis triūphauit:vt Pli.scribit. Et nos lati⁹ diximus in sat.viij. Pō
pa aiam:hic nō fit synalepha. Prouida pōpeio:ante ciuile bellū:egrotauerat neapoli pōpeius
vota publice facta sunt:vt salutē reciperet:qua de re reseruat⁹ est ad multa futura mala: deuictus
eñ a cesare:in egyptum cōfugit.vbi a ptolomeo sexaginta annos natus obtruncari iussus ē ab
Achilla presente vxore Cornelia Caput deinde ad cesarē latū est: q̄ in egyptū iuerat:sed oculos
ab ipo auertit:gēmam vero pōpeij:quā suscepisset.illachrymauit.achillā aūt atq̧ photinum eu
nuchū potentem apud ptolomeū ⁊ eius cōsultorē iugulauit.hec ⁊ plura plutar. Igit̄ q: diu vixit
Et vrbis.i.rome:q̄ oppressa fuit a Cesare. Victo a cesare.s. Hoc cruciatu.i.obtrūcatione. Len
Lentulus. tulus. P. Cor. Lentulus sura senatorij ordinis:⁊ C.cetegus cū catilina cōiurauerant:vt osten
Cetegus dit Salusti. Tunc lentulus ptor erat:⁊ cathegus vt osīdit Appianus li.ij.ij ambo supplicio affe
Catilina cti sunt cū aliis q̄busdam. Catilina vero deinde cū hostibus:acriter pugnans:cōfossus est:ac lō
ge a suis inter hostium cadauera reptus. Diximus ⁊ superius late.
Ascen. ¶ Rex pilius ⁊c. Probat exēplis:qō dixit de luctu hn̄do senibus. ¶ Ordo est. Rex pilius.i.ne
stor in pilo regnans:fuit exemplū vite secūde.i.proxime a cornice.i.proxime attigit vitā corni
cis q̄ lōgissima est: si tu credis quicq̄ homero:q̄ dicit ipm̄ iā tpe belli troiani tertiā etatē hoīm
egisse: Sūt tñ qui nonagenariū tūc fuisse putēt:⁊ etatē vnā cōtinuisse vnū cursū saturni:s3 poe
tā vt cetera vt i admirationē traheret:tres etates hoīū vixisse affirmasse:fictitiū aūt id eē ostīdit
p hoc quod addit si quicq̄ credis homero: Verg.eñ in rebus fabulosis aut fidē superantibus
dicere solet si credere dignū est.eloquar an sileā:vt fama est.vt phibent ⁊c. Felix autē sup.fuit
nestor nimirū.i.haud dubie(sed hoc ironice s̄m Calderinū dixit)qui distulit mortē p tot secula
q: per tria:atq̧ qui cōputat annos suos iā dextra sup.manu:in qua tercētorū annorū numerus
figurat̄:ac saltē pl⁹ q̄ centorū.vide Mancinellū. Calderin⁹ putat intelligendū a dextra.i.factis
dextre:q: cū facta sua memoret apud Home.docēs quid iuuenis egerit:et qualia tunc corpora
nascerent̄ se annosū significat. Sed Mancinelli sentētia multo eruditior nescio an accōmoda
tior sit. Non sunt aūt audiendi qui simpliciter dictū putāt:vt sit cōputat annos dextra.i.ad digi
tos suos more senū ⁊ rusticorū:qui grandiorē numerū nō aio sed digitis cōplectunt̄. Id eñ de
eo cui imbecillus sit aīmus quadraret:nō de nestore cui⁹ facūdā sapientiā cōmēdat homerus
Vñ hic ponit̄ pro exēplo illoꝝ:q̄bus sensus viguerūt sed luctus plurimi fuerūt. Et qui totiēs bi
bit nouū mustū.i.vinū. Mustū idem est qō nouū. Vñ plaut⁹ mustā v̄ginē dixit:⁊ itelligit̄ vinū
sicut merū idē qō purū sed etiā vinū intelligit̄. Hic aūt vbi addit̄ nouū:ponit̄ ꝓ cōnotato ⁊ mi
nus ꝑncipali:p illud noti grāmatici equalens geīnis ⁊c. Oro inq̄t poeta:vt sup.attēdas parūp
id est parū tpis.quātū ipe nestor.s.querat̄ de legib⁹ fatoꝝ sibi.s.nimis lōgis.⁊ de nimio.i.nimis
longo stamine.qō pce dee fatales texerūt.que credūtur vitā hoīs vt filū e collo deducere.vnde
est v̄siculus plebei⁹. Prima colū trāsfert trahit altera tertia rūpit. Et hic. Cloto colū portat:la
chesis trahit:atropos occat:quū.i.qñ videt barbā vtpote ꝓuectioris:ātilochi filij sui acris.id ē
strēnuij in bello:ardentē in rogo. Nā querit.i.disquirit rogat ab oī socio.i.familiari suo: quisq̧
id est q̄cūq̧ adest:cur.i.q̄re ipe duret:in.i.vsq̧ ad hec tpa in quib⁹ filij mortē videret:q̧ pro ⁊.qō
facinus.i.factū dānabile dignū.s.vt puniat̄ tam lōgo euo:ipse cōmiserit.i.ꝑpetrauerit:quasi eti

am illis ꝓbata sit illa sentētia: quicq̄d patimur pctā nr̄a meruerūt. Proptius etiā ostendit nesto
ra egre tulisse morte filij dicēs. Nō ille antilochi vidisset corpꝰ humari. Diceret aut o mors cur
mihi sera venis. Peleus pater achillis ⁊ rex thessalie: quū.i. quādo luget.i. defleet achillē filiuȝ
suum. raptū.i. nimis celerit̄ ad mortē tractū: dicit sup. hec eadem que nestor dixit: Atq̄ alius.s.
laertes pater vlyxis cui fas sup. fuit lugere itacū.i. ithacorū regem vlyxem natantem.i. decē an
nos p diuersa maria piclitantē: sup. dicit hec eadē. Priamus rex troie venisset troia existēte in
columi ad vmbras assarici atavi sui. id est fuisset appositus maioribus suis supple cum magnis
solēnibus.i. solennitatibus: ⁊ hoc hectore.i. filio maximo natu: portante. id est efferente funus
ac reliquis ceruicibꝰ fratrū portantibus funus inter lachrymas iliadum.i. troianarum mulierū
vt filiarum ⁊ nurnū eius plorare incipientiū: vt.i. postq̄ cassandra tanq̄ pphica inciperet edere p
mos planctus ⁊ vt polyxena scissa palla.i. q̄ pallam habuit scissam sup. inciperet edere ⁊c. sic cal
derinus ⁊ Mācinellus exponūt. Georgiꝰ aūt videtur itellexisse: vt sit ordo. Hectore portāte fu
nus inter lachrymas iliadū si foret extinctus: vt.i. statim postq̄ cassandra incipet edere primos
planctus: non de morte patris que tunc nondum erat: sed de futura destructione troie: erat eñ
vates: habens hoc ab apolline vt vera quidem prediceret sed que non crederētur. Vñ dicit vir
gilius in secundo eneid. Tunc etiam fatis aperit cassandra futuris: ora dei iussu: non vnq̄ cre
dita teucris. Et hec expositio mihi placeret si huic loco quadraret. Non autem quadrat. nam si
sic exposueris oporteret dicere. q̄ pro ⁊ vt polyxena scissa palla.i. que pallam scissam habuit inci
peret edere primos planctus propter vacticiniuȝ scilicet sororis: sed h̄ veȓ ū nō est. q: nemo cre
didit dictis cassandre. Nec videt̄ quō cōtexeret̄ qd̄ subditur. diuerso tp̄e: hoc enim abundaret:
Nam tp̄s quo cassandra p̄dicebat futura etiā diuersum erat a tempore mortis priami. dic ergo
cū calderino. Polyxena aūt scissaȝ pallaȝ habere hic dicitur: q: cum ad tumulū achillis a pirrho
occideretur. scidit vestem genibusq̄ obuoluit vt decore caderet sicut euripides in hecuba dicit
eam quoq̄ pre dolore scidisset in luctu patris priami: si foret extictus diuerso tēpore: illo scilicet
quo paris ceperat edificare audaces carinas ad rapiendaȝ .s. helenam. Igitur quid longa dies
id est longum tempus vite contulit priamo supple: ipe vidit omnia euersa. ⁊ asiaȝ id est magnā
partem asie scilicet troiam cadentem flammis ⁊ ferro. ipe miles.i. armatus pro patria vt mi
les: tremulus p senectute: tulit id est portauit arma ⁊ hoc tyara pilleo scilȝ quo i pace vtebatur
posita.i. deposita. Et ruit id ē cecidit moriens ante arā summi iouis quasi ioue permittente: vt
id quemadmodum vetulus bos: qui prebet cultris domini tenue ⁊ miserabile collū: fastiditꝰ iam
i. postq̄ est tedio affectꝰ ab aratro ingrato.i. nullā requiē repēdēte. Ille exitꝰ quē priamꝰ habuit
est sup. vtcūq̄.i. q̄litercūq̄ hoīs.i. q̄lis hoīeȝ decet: sȝ vxor.s. hecuba q̄ vixerat post hūc.s. pamū
latrauit rictu canino.i. furiata est rabie canina: exūs torua.i. torua frōte. Plautus eñ ad suum
ꝓpositū cōuertēs fabulā dicit in menechmis: Hecubā in canē putari versā q̄ vnicuiq̄ maledi
ceret. quasi in vnūquēq̄ latrās. Ego dicit poeta festino ad nostros.i. romanos: hoc est ad nar
rationē nostrorū: et transeo regē ponti.i. mitridatē: qui diu viuēdo multa passus est: et transeo
cresum regē olim ditissimū lydorū: quē vox facunda iusti solonis iussit respicere ad spatia vlti
ma longe vite: qd̄ Man. hic et nos in Boetio declaramus. Exiliū marij arpinatis et carcer et
paludes minturnarū in quibus latuit: et panis mendicatus victa carthagine.i. apud carthagi
neȝ victā: habuerunt causas hinc.i. et longeua vita. Quid natura tulisset in terris beatius illo
ciue: et quid roma vidisset sup. vnq̄ beatius. si exhalasset animam opimā id est opima spolia re
ferentē cum vellet descendere de curru theutonico in quo triumphauit agmine captiuorū cir
cumducto id est postq̄ circumduxit id est in circuitu duxit agmen captiuorum: ⁊ omni pompa
bellorū circunducta sup. Campania prouida scȝ mali futuri dederat pompeio magno scȝ febres
optandas id est quas optare debebat vt gloriosus p illas moreretur: sed multe vrbes ꝓ eo orātes
et publica vota pro eius salute facta vicerūt: sup. febres. igitur fortuna aduersa scȝ ipsius pōpei
et vrbis scilȝ rome a cesare victe: abstulit pōpeio scȝ victo a cesare: caput seruatū per preces et
publica vota a febribus. Lentulus scȝ sura vir senatorij ordinis qui cū catilina in patriā conspi
rauerat: sicut ediuerso pompeius pro patria pugnauerat: caruit hoc id est huiusmodi crutiatu
id est obtrūcatione capitis. cethegus scȝ Caius qui etiā coniurauerat in patriam caruit hac pe
na.i. imunis fuit ab hac pena: et cecidit cum moreretur in bello: integer.i. corpore integro ⁊ nō
mutilato: et catilina scȝ Lucius caput totius coniurationis: iacuit cum in bello occisus esset ca
dauere integro id est non truncato neq̄ mutilato. Per quod ostēdit mala saltem penc q̄ affert
senectus per quam bonis mala obueniunt quibus mali non diu viuentes carent.

Man.

¶ Formam optat modico: pulchris et formoſis imminere pericula multa probat. quare formaꝫ optari nõ debere oſtẽdit. Veneris: que dearũ pulcherrima. Uſq3 ad delitias votoꝝ.i. optat etiã delitias natis: vt ſcꝫ ſint diuites regũ generi et filia. Perſiꝰ etiã de mulieꝝ votis erga pueros ait ſatyra.ij. Nũc licini in cãpos: nunc craſſi mittit in edes: hũc optent generũ rex et regina. puelle hunc rapiãt. quicq̃d calcauerit hic roſa fiat. Latona diana: alluſio ẽ ad illud Maronis li.i.eneid. Latone tacitũ pertẽtãt gaudia pectꝰ.

Lucretia — Lucretia: hec ſua forma a ſexto tarq̃nio ſtuprata eſt: de qua videto Liuiũ in fine p̃mi libri. Videto faſtos Ouidij in fine ſecũdi. et Dionyſiũ lib.iiij. vbi aliquãtiſper ab Liuio diuertit.

Rutilia — Rutile gibbũ Liuia rutila nonaginta ſeptẽ annos excesſit. vt Pli. lib.vij. de ſpacijs vite lõgiſſime ſcri.

Virginia — Virginia fuit hec. L. Virginij filia: virgo plebeia. cuius ſtuprãde conſiliuꝫ Appiꝰ claudiꝰ decemuir ceperat: ſed cũ pater a tali re eã tutari nõ poſſet: cultro interemit: hoc tãtũ dicto. liberã te et honeſtã filia ad manes progenitoꝝ mitto: nã viuẽti neutro horũ per tyrãnũ tibi potiendũ erat. Hec et plura Dionyſius lib.x. Corporis egregij: qđ multis placet. difficile cuſtodit. inq̃t ſeneca. Concordia forme. Ouidiꝰ etiã ait. Lis eſt cũ forma magna pudicitie. et in faſtis. Federa ſeruaſſet ſi nõ formoſa fuiſſet. Preterea: oſtẽdit formoſis nõ licere eſſe viros: corrũpũtur eniꝫ a pedi conibus. Ingeniũ: animũ: mẽtẽ: Sanguine feruẽtẽ: pudoris gratia rubore ſparſum. Larga: liberalis. Cuſtode pedagogo et preceptore. Non licet: quia precidũtur et caſtrãtur etiam. Qui autem caſtrãtur: trãſeũt in feminã. hinc et eis vox etiam mutatur. vt ſcribit Philoſophꝰ libro q̃nto de aĩalibꝰ

Prodigus / Prodigere — Prodiga: conſumptrix. Prodigere enim conſumere eſt. Unde et prodigꝰ fit: vt Feſtus ait. Tẽtare

Formã optat modico pueris: maiore puellis
Murmure: cũ veneris fanũ videt anxia mater
Uſq3 ad delitias votorũ. cur tamen inquit
Corripias? pulchra gaudet latona diana.
Sed vetat optari faciem lucretia: qualem
Ipſa habuit: cuperet rutile virginia gibbum
Accipere: atq3 ſuam rutile dare: filius autem
Corporis egregij miſeros trepidoſq3 parẽtes
Semper habet: rara eſt adeo cõcordia forme
Atq3 pudicitie: ſanctos licet horrida mores
Tradiderit domus: ac veteres imitata ſabinas.
Preterea caſtũ ingeniũ: vultũq3 modeſtum
Sanguine feruentẽ tribuat natura benigna
Larga manu: quid enĩ puero cõferre poteſt plus
Cuſtode et cura natura potentior omni?
Non licet eſſe viros: nam prodiga corruptoris
Improbitas ipſos audet tentare parentes
Tanta in muneribus fiducia: nullus ephebum
Deformẽ ſeua caſtrauit in arce tyrannus
Nec pretextatũ rapuit nero loripedẽ: vel
Strumoſum atq3 vtero pariter gibboq3 tumẽtẽ.
Nunc ergo iuuenis ſpecie letare tui: quẽ
Maiora expectant diſcrimina: fiet adulter
Publicus: et penas metuet quaſcunq3 mariti
Exigere irati: nec erit felicior aſtro.
Martis: vt in laqueos nunq̃ incidat: exigit autẽ
Interdum iſte dolor: plus q̃ lex vlla dolori
Conceſſit: necat hic ferro: ſecat ille cruentis
Uerberibus: quoſdã mecbos et mugilis intrat
Sed tuus endimion dilecte fiet adulter
Matrone: mox cũ dederit ſeruilia nũmos.
Fiet et illius quã non amat: eruet omnem

Corporis ornatuz quid enī vlla negauerit hudis
Inguinibus: siue est hec hippia: siue catulla:
Deterior totos habet illic femina mores.
Sz casto quid forma nocet: quid profuit immo
Hippolyto graue propositū quid bellorophōti:
Erubuit nempe hec ceu fastidita repulsa.
Nec sthenobea minus: ꝙ cressa excāduit: ⁊ se
Concussere ambe: muli er seuissima tunc est
Cū stimulos odio pudor admouet: elige quidnaz
Suadendum esse putes: cui nubere cesaris vxor
Destinat: optimus hic ⁊ formosissimus idem
Gentis patritie rapitur miser extinguendus
Messaline oculis: dudum sedet illa parato
Flameolo: tyriusq; palam genialis in hortis
Sternitur: ⁊ ritu decies centena dabuntur
Antiquo: veniet cum signatoribus auspex.
Hec tu secreta: ⁊ paucis commissa putabas:
Non nisi legitime vult nubere: quid placeat dic
Ni parere velis: pereundum est ante lucernas.
Si scel' admittas: dabitur mora paruula: dū res
Nota vrbi ⁊ populo contingat principis aures.
Dedecus ille domus sciet vltimus: interea tu
Obsequere imperio: si tanti vita dierum
Paucorū: quicquid leuius meliusq; putaris
Prebēda ē gladio pulchra hec ⁊ candida ceruix.

vt sibi filiū tradat. Pretextatum nobilē. Rapuit: stuprauit. Strumosum: Struma tumorē in quō subter concreta quedam ex pure ⁊ sanguine quasi glandule oriuntur: que vel pcipue fatigare medicos solent: Quoniam ⁊ febres mouent: nec vnq̄ facile maturescūt: ⁊ sine ferro siue medicamētis curantur plerūq; iteruz iuxta cicatrices ipas resurgunt. multoq; post medicamēto est opus. quib' id quoq; accidit longo spacio detinent. Nascūtur maxime in ceruice: sz etiā in alis et ignuinibus: ⁊ in lateribus: in mamis quoq; feminaruz. Id scribit celsus li.v. Exigere pati. Martis ꝙ fuit ab vulcano cū venere deprēsus: ⁊ cathenis circūdat'. de quo Ouid. in meta. li.iiij. Exigit īfert penas ⁊ poscit. Dolor adulterij. s. mugilis intrat. Mugilū natura ridet: in metu capite abscondito totos se occultari credētium. vt scribit Pli. lib. ix. solebāt ꝑterea mugiles mechis apponi vt inferiorē portā intrarent. hic ait catull' ad aureliū. Ah tū te miserū: maliq; fati. Quē attract' pedib' patēte porta: ꝑcurrēt raphaniq; Mugilesq;. Phs lib. ix. aīalium scribit. Mugilē velocissimuz piscē eē. Et li. viij. ait: Mugilē oiz pisciū marie gulosū eē atq; insatiabilē: ꝙ circa vētre distēto ꝗuescit: ꝑpt ei' igitur voracitatē credo olim mechoꝝ penā fuisse. At ob ipsaz velocitatem: placet mugilem dictum: ꝙ sit multum agilis: vt aiūt. Endimiō. i. formosus puer. endymion em̄ lunā adamauit dormiēsq; ab illa dilectus et osculatus est: Unde Cice. lib. i. tuscu. ait. Endymion nescio qñ in labio obdormiuit: qui est mōs carie: a luna cōsopitus putatur vt eū dormientē oscularet. Re aūt vera vt Pli. scribit li. ij. ca. ix. hominū primus andymion lune motū deprehendit et ob id amore eius capt' fama tradit. Seruilia: fuit seruilia bruti mater: Cathonisq; soror cū qua Cesar consuetudinē habuit: sed pro quacunq; adultera hic ponit. De seruilia eiusq; filia iunia: Macro. li. ij. satur. scribit ita: mater. M. Bruti seruilia: quū preciosuz ere paruo fundū abstulisset a cesare subiciēte haste bona ciuium: nō effugit dictum tale Ciceronis Equidē quo melius emptū sciatis: Cōparauit seruilia hunc fundū tertia deducta: filia autez seruilie erat iunia tertia. eadēq;. C. Cassij vxor. lasciuiēte dictatore tā in matrē q̄ in puellā. Eruet: seruilia. s. atq; adultera. Nudis inguinibus. nuda vulua. Siue hippia. i. siue sit auara vel prodiga vt i ille: de hippia paulo supius ait: prōptius expediā quot amauerit hippia mechos. Deteri⸗

Struma

Mugiles

Endymion

Seruilia
Bruti mater

oꝛ totos.i.que in rebus alijs deterioꝛ eſt:adultero moꝛatā ſe ⁊ liberalē pꝛebet. Graue ꝓpoſituꝫ ꝯſtantia pudicitie:erga phedrā nouercā:a qua attētatus:⁊ quū obſequi nollet:illa poſtea falſo

Bellorophō. eum theſeo patri inſimulauit:dicēs hippolitū eā attentaſſe:qđ quidē ipſa fecerat: Bellorophō

Sthenobea ti:fuit is glauci regis Ephyꝛe filius.⁊ foꝛmoſiſſimus. Hinc Sthenobea pꝛeti regis vxoꝛ apud

quē ille degebat eum blāditijs ⁊ illecebꝛis aggreſſa eſt:ꝓmittēs mariti regnū:q̄ cū renuiſſet:ac cuſatꝰ ab illa eſt regi:ꝙ ſibi vim inferre voluiſſet. Multa demū ſubire ꝑicula coactus eſt ꝓpter ea:at quū victoꝛ ſꝑ fuiſſet:gratiā meruit apud eurien Sthenobee patrē.qua de re illa furoꝛe et ira ducta ſibiipſi moꝛtē ꝯſciuit:auctoꝛ eſt hyginius de ſiderıbꝰ:⁊ homerus li.vi.iliados.quā rē latius ſcribit:appellatq̄ꝫ nō Sthenobeā ſed anteam. Erubuit nempe hec. oꝛdo eſt:hec appoſitio Sthenobea ceu faſtidita repulſa:erubuit nēpe. Nec minꝰ excanduit ꝙ creſſa.i.phedra cretenſis. Faſtidita.i.habita faſtidio a bellorophōte:ac ſpꝛeta. Repulſa:quā.ſ.habuerat a bellorophōte. Cōcuſſere:in vltionē excitauere. Pudoꝛ dedecus Suadendū.ſ.illi. Ceſaris vxoꝛ dum

Meſſalina, Claudiꝰ ceſar ſacrificij gratia oſtiā ꝓfectus eſſet:meſſalina. C. Syliū conſulē deſignatū:iuuen

Syllius tutis romane pulcherrimū ſpꝛeto Claudio ꝯiugem ſumpſit.neq̄ꝫ ſylius flagitij aut periculi neſcius erat:ſed q: certo ſi abnueret exitio opponebatᷣ:p̄ſentibꝰ frui ꝓ ſolatio habebat.illa non furtim ſꝫ multo comitatu ſylij domū petebat.largiebatᷣ opes ⁊ honoꝛes.poſtremo velut trāſlata iā foꝛtūa appatꝰ pꝛincipis apud adulterū viſebantᷣ. Demū cūcta nuptiarū ſolēnia celebꝛata ſūt:Conueniūt eñi qui obſignarēt:audiuit ⁊ auſpicū verba.ſacrificauit diſcubuit inter ꝯuiuas. Oſculataq̄ꝫ ⁊ cōpleta eſt ſylliū:nox deniq̄ꝫ acta licētia cōiugali. Quapp̄ Narciſus libertus Claudio oſtie moꝛāti ꝑ duas pellices Calphurniā ⁊ cleopatrā Meſſaline adulteriū ſignificauit. Jp̄e etiam accitus dixit.matrimoniū ſyllij vidit populus:⁊ ſenatꝰ ⁊ miles:ac ni ꝓpere agis:tenet vꝛbē maritꝰ. Timēs igitᷣ meſſalina lucillianos in hoꝛtos digreſſa eſt.tētauitq̄ꝫ poſtea marito occurrere vt veniā impetraret. Syllius tribunali admotꝰ nō defenſionē:nō moꝛas tētauit p̄catus vt moꝛs accelerarctᷣ. Ticius ꝓculus cuſtos Meſſaline ⁊ ſyllio datꝰ eſt. Jnterim meſſalina lucilianis in hoꝛtis ꝓtrahebat vitā:cōponebat p̄ces nō nulla ſpe. Ac ni cedem eiꝰ narciſus ꝓperaſſet: Claudiꝰ ꝑpeciſſet.ꝓrupit eñi narciſus denūciauitq̄ꝫ Cēturionibꝰ ⁊ tribuno q̄ aderāt exequi cedē ita impatoꝛē iubere.qua de re in hoꝛtis lucilianus ictu tribuni tranſfixa eſt meſſalina. Narciſo ꝟo decreta ſunt queſtoꝛia inſignia. Hec oia ex taciti.lib.xi. Meminit etiā Sueto. Extinguēdꝰ a Claudio.ſ.redeūte ex oſtia. Dudū ⁊ iā dudū de ꝑuo tp̄e dicūtur. Flameolo:de hoc videto ſaty.

Geniales ij. Genialis matrimonialis toꝛus: Geniales eñi ꝓpꝛie ſunt lecti q̄ ſternūtur nubētibus puellis dicti a generādis liberis. Ser.li.vi. Jn hoꝛtis.ſ.lucilianis teſte tacito.li.xi.vbi meſſalina obuerſari ſolebat. Centena:ſeſtertia.ſ. Dabuntᷣ doti videlicꝫ. Ritu antiquo dos eñi marito dari inſtituta fuerat ꝓpter matrimonij onera. Signatoꝛibus.ſ.dotis.nā vt tacitus ſcribit ⁊ tranquillꝰ.

Auſpicia Meſſalina. C.ſyllio nupſerat dote inter auſpices ꝯſignata. Auſpex. Ualerius li.ij.ſic. Apđ antiquos nō ſolū publice ſed etiā pꝛiuatim nihil gerebatur:niſi auſpicio pꝛius ſumpto.quo ex more nuptijs etiā nūc auſpices interponūtᷣ q̄ꝙuis auſpicia petere deſierit:ip̄o tñ noie veteris cōſuetudinis veſtigia vſurpātur. Legitime oia eñi q̄ ad verū matrimoniū ꝑtinerēt adeſſe voluit. Ante lucernas.ante noctis aduētū. Tuo ſylli. Jmperio. Meſſaline videlicet.

Aſcen. ¶ Foꝛmaꝫ optat ⁊c. Oſtendit in foꝛmoſitate nō ēē vera bona:cū multis nocuerit. Oꝛdo eſt. Mater anxia.i.ſollicita:quū.i.qñ videt fanū.i.tēplū veneris:dee venuſtatis ⁊ foꝛmoſitatis:optat modico murmure.i.oꝛis oppꝛeſſione ⁊ muſſitatione modica:pueris.i.maſculis:foꝛmā.i.foꝛmoſitatē:⁊ optat puellis.ſ.filiabꝰ ſuis foꝛmā maioꝛe murmure(q: cōuenietiꝰ eſt puellā ꝙ puerū oꝛnari)⁊ vſq̄ꝫ ad delitias votoꝛū.i.deſiderioꝝ:ita ꝙ i ſola imaginatiōe dū foꝛmā filie deſiderat delitias captat:⁊ tñ q̄ꝙuis id inane ſit ip̄a inq̄t cur coꝛripias.i.rep̄hendas talia vota ſcꝫ Latona mater apollinis ⁊ dyane:gaudet dyana pulchꝛa.i.pulchꝛitudine eius.ſꝫ lucretia a ſexto tarq̄nio ꝓpter foꝛmā ſtupꝛata:vetat optari faciē qualē ip̄a habuit.i.foꝛmoſaꝫ.virginia virgo plebeia ab appio claudio ad ſtupꝛū petita:a quo cū aliter liberari nō poſſet:a patre virginio occiſa liberata eſt:cuperet accipe gibbū rutile:illiꝰ mulieris vetule ⁊ gibboſe:⁊ dare ſuaꝫ.ſ.foꝛmā rutile: filius aūt egregij coꝛpis habet ſemꝑ miſeros pꝛe anxietate:⁊ trepidos.i.trepidātes parētes adeo.i.intm̄ rara ē cōcoꝛdia foꝛme atq̄ꝫ pudicitie:lꝫ domꝰ hoꝛrida.i.aſpe viuēs:tradiderit ſanctos mores:ac licet ip̄a ſit imitata veteres ſabinas q̄ caſtiſſime fuerūt:p̄terea lꝫ natura.i.naturalis influentia larga:tribuat benigna manu caſtū ingeniū:et vultū modeſtū feruentē ſanguine:vnde foꝛma naſcitᷣ:ſunt aūt hec magna:vnde ꝑ parentheſim ſubdit.qđ eñi natura extīs potētioꝛ omī cuſtode ⁊ cura:pōt puero plus cōferre:ꝙ ſcꝫ caſtū ingeniū.i.inclinationē naturalē ad caſtitatē

q.d.nihil:et tñ sup.nõ licet.i.nõ est ꝑmissum tales sup.formosos esse viros.i.fortes ⁊ castos:nã vir a virtute et vi mentis dicit̃:qua qui carẽt viri proprie nõ sunt:vel si de sexu loquit̃:nõ licet.i. nõ ꝑmittit̃ eos a corruptoribus esse viros:q̃ ꝑcidũtur aut castrant̃.nã ꝓdiga improbitas cor- ruptorũ gaudet tentare.i.sollicitare ipsos parentes:vt ꝑmittãt scꝫ.tanta fiducia.i.cõfidẽtia est ipsis in muneribꝰ ꝙ.s.per munera sperãt parẽtes corrũpere. Nullus tyrãnus castrauit in seua arce.i.castro excelso et munito:vel si ad neronẽ respicit:in arce tarpeia.i.in capitolio:ephebũ.i. adolescẽtẽ adhuc leuẽ:deformẽ:nec nero rapuit ad stuprũ scꝫ:ꝑtextatũ.i.aliquẽ nobilẽ puerũ lo ripedẽ.i.oblique incedentẽ:vel strumosuꝫ in collo scꝫ strumã habentẽ:⁊ tumẽtẽ vtero.i.gibbo. Ergo o fatue parẽs:vel fatua mater:letare.i.gaude (ꝑ ironiã hoc dicit) specie.i.speciositate tui iuuenis:quẽ discrimina.i.pericula maiora expectant:nã ipse sup.fiet adulter publicꝰ:⁊ metuet penas.i.punitiones quascũqꝫ mariti irati exigere sup.solẽt: Manci.dicit:metuit exigere.i.pa- ti quascũqꝫ penas mariti irati:sed minus placet. Nec erit felicior astro martis.i.aliqñ depẽhẽde tur sicut mars cũ venere:q̃ res q̃ phisica ẽ:dixit astrũ martis ꝓ ipo marte:vt nũq̃ incidat in la queos: Aũt pro sꝫ.iste dolor quẽ maritꝰ patit̃:dũ depẽhẽdit adulterꝝ: exigit.i.postulat interdũ plꝰ sup.vindicte::ꝙ vlla lex ↄcessit dolori.hic.i.vnus maritoꝝ necat sup.depẽhensos ferro.ille.i.aliꝰ secat.i.disrũpit flagellis cruẽtis.⁊ mugilis piscis lubricꝰ intrat ꝑ posteriora.s.cogẽtibꝰ maritis quosdã mechos.i.adulteros depẽhensos. Sꝫ forte dices:ꝙ tuꝰ endymiõ.i.formosus filiꝰ qualis fuit endymiõ a luna amatꝰ:fiet adult̃ matrone dilecte:sꝫ dicit poeta ipẽ fiet:⁊.i.etiã adulter illi us quã nõ amat:mox.i.statim postq̃ seruilia.i.quis diues matrona quã forte credit̃ amare dede rit nũmos:nec expectet plus pecunie ab ea:ipẽ eruet.i.auferet ⁊ extorquebit ab ea oẽm ornatũ corporis. Quid enĩ negauerit vlla femina inguinibꝰ hudis.i.mẽbris suis ad venerẽ patis.q.d.ni- hil:q̃ siue hec q̃ inguina huda habꝫ ẽ hippia.i.prodiga vt hippia:siue catulla.i.auara alioqñ vt catulla:vel siue nobilis siue plebeia.femina deterior.i.minus valens in reliq̃s suis factis:hꝫ il- lic.i.erga adulterũ:totos mores.i.liberalitatẽ ⁊ comitatẽ ⁊ cetera q̃ gratiã concilient.sed dicet mater forte forma nocet pulchris si sint incasti:sed q̃d nocet forma castoꝝ q.d.nihil. Rñdet poe ta. Immo dic sup.quid graue.i.seuerũ ⁊ maturũ propositũ caste viuẽdi profuit.i.vtilitatis attu lit:hippolyto filio thesei ? q.d.nihil:q̃ a nouerca propt̃ formã appetitꝰ ⁊ falso incusatꝰ ꝑcibus pa tris ⁊ auxilio aui ab equis dissolutus ⁊ dissectꝰ est.q̃d graue propositũ profuit bellorophonti.q. d.nihil:q̃ propt̃ formã appetitꝰ ẽ multa passus:q̃ renuit. Nẽpe q̃ certe:hec.s.mulier q̃ causa fu it quare nil profuit hippolyto aut bellorophonti:erubuit.i.pudore affecta est:repulsa.i.propt̃ re pulsam: ceu.i.sicuti erubescere solet:fastidita.i.ꝑ supbiã spreta. Nec sthenobea.i.antea pretire gis vxor:excanduit.i.furore incẽsa est minꝰ q̃ cressa.i.cretensis q̃ hippolytum amauit.s.phedra minois filia: ⁊ ambe ↄcussere.i.in vltionẽ excitauere se. Mulier est tũc seuissima:quũ.i.quãdo pudor.i.rubor admouet odio stimulos.i.instigationẽ. Elige quidnã putes eẽ suadendũ illi sup. s.C.syllio formosissimo iuueni:cui messalina.s.vxor cesaris.s.claudij: destinat.i.intendit nube- re.q.d.tu non poteris tale ↄsiliũ dare quin interficiat̃:q̃ si ducit interficit̃ a cesare:si nõ:a mes- salina:hic existẽs optimꝰ ⁊ idẽ formosissimꝰ iuuenis gentis patritie.i.senatorie.rapitur miser extinguẽdus.i.necandus.oc̃lis.i.propter oculos vel ante oculos messaline. Illa.s.messalina se det vt sponsa ⁊ hoc flameolo.id est indumento nuptiali parato dudum.i.pauloante:⁊ genialis suppe torus generandis liberis sacratus tyrius.id est purpura tectus sternitur palam:vt in lici tis nuptijs in hortis:⁊ decies cẽtena sup.sestertia.dabũtur sup.in doteꝫ:antiquo:ritu.i.sicut ab antiquo institutũ est:auspex.i.pronubus aut paranymphus veniet cũ signatoribus.s.tabellarũ hoc est vt nunc dicũt notarijs. Putabas tu hec.i.hmõi sponsalia:⁊ preparamenta ad nuptias se creta ⁊ cõmissa paucis.q.d.si hoc putabas tota errabas via:q̃ messalina nõ vult nubere nisi le gitime. Dic si tibi vt illi casus obueniret:q̃d placeat tibi facere. Ni.i.nisi velis parere volunta- ti messaline:pereundũ ẽ ante lucernas.i.ante primũ vsum lucernarũ:hoc est anteq̃ nox sit. Si admittas scelus ducendo cesaris vxoreꝫ:paruula mora dabitur sup.morti:dum id est donec:res nota vrbi ⁊ ppl̃o ↄtigat aures ꝑncipis.s.claudij.ille sciet vltimꝰ dedecꝰ domꝰ sue. Interea tu obse q̃re iperio Messaline:si vita paucoꝝ dierũ est.i.reputatur tibi.i.a te:tanti sup valoris vel pretij q.d.nõ deberes ꝓpter breuẽ vitã aut etiam propter famã seruandam adulteriũ committere:et ideo prudentior fuit ioseph q̃ sylius:⁊ susanna q̃ lucretia. Sed propter formam omnes isti fue runt perplexi:perplexitate pene non culpe. Unde de isto dixit.quicquid.i.siue ducere siue renu ere tu putaris.i.putaueris leuius ⁊ melius:ceruix tua candida ⁊ pulchra est prebenda gladio id est interimendus es.

Nil ergo optabunt homines? si consiliũ vis
Permittes ipsis expendere numinibus quid
Conueniat nobis: rebusq; sit vtile nostris.
Nam pro iucundis aptissima queq; dabũt dij
Carior est illis homo ꝙ sibi: nos animorũ
Impulsu: ꝛ ceca magnaq; cupidine ducti
Coniugiũ petimus: partũq; vxoris: at illis
Notum qui pueri: qualisq; futura sit vxor:
Ut tamen ꝛ poscas aliquid: voueasq; sacellis
Exta: ꝛ candiduli diuina tomacula porci.
Orandũ est vt sit mens sana in corpore sano:
Fortẽ posce animũ mortis terrore carentem:
Qui spatiũ vite extremũ inter munera ponat
Nature: qui ferre queat quoscũq; labores
Nesciat irasci: cupiat nihil: ꝛ potiores
Herculis erũnas credat seuosq; labores:
Et venere: ꝛ cenis: ꝛ plumis sardanapali.
Monstro qđ ipse tibi possis dare: semita certe
Tranquille per virtutem patet vnica vite
Nullũ numen habes: si sit prudentia: sed te
Nos facimus fortuna deam: celoq; locamus.

Deus bona tradit vltro

Socrates de dijs

Uota praua

Filiorũ anxietates

Tomacula

Orandũ quid.

Stultitia

Mens

Furor

Dementia

¶ Nil ergo: alterius verba. Ergo: cũ omnia sint perniciosa. Si consiliũ: poete responsio. Expendere: excogitare. Nam pro iucũdis: id est pro illis que ad oblectationẽ ꝛ voluptatẽ petimus Aptissima queq; dabũt dij. Seneca etiã epistola. cxi. inquit. Quicqđ nobis boni futurum erat: dñs ꝛ parens noster in proximo posuit. nõ expectauit inquisitionẽ nostrã ꝛ vltro dedit. nocitura altissime pressit. Ualerius li. vij. c. ij. de sapiẽter dictis ac factis: vbi de socrate meminit. hãc rem latissime: vti ꝛ Juuenalis edocuit. Unde haud dubiũ est iuuenalẽ inde hec accepisse. Scribit autẽ Ualerius sic externa de socrate pho. Socrates humane sapiẽtie: quasi qđdã terreste oraculũ: nihil vltra petẽdũ a dijs immortalib⁹ arbitrabatur: ꝙ vt bona tribuerẽt. quia ij demũ scirẽt quid vnicuiq; esset vtile: Nos autẽ plerũq; id votis expetere quod non impetrasse melius foret. Et enim densissimis tenebris inuoluta mortalium mens: in ꝙ late patẽtẽ errorẽ cecas precationes tuas spargis. diuitias appetis: q̃ multis exitio fuerunt. Honores concupiscis qui cõplures pessundederũt: regna tecũ ipse voluis. quorũ exitus sepenumero miserabiles cernũtur. splẽdidis coniugijs inijcis man⁹. at hec vt aliquãdo illustrãt: ita nõnũꝙ funditus domos euertũt. Desine igit̃ stulta futuris malorꝫ tuorꝫ causis q̃si felicissimis reb⁹ inhiare: teq; totum celestiũ arbitrio permitte: quia qui tribuere bona ex facili solent: etiã eligere aptissime possunt: hec ille. Notũ qui pueri: socrates apud platonẽ de voto Alcbiadi sic ait: inuenies preterea eodẽ pacto nõnullos homines. qui filios votis exoptãt. At quũ filios adepti sunt in calamitates doloresq; maximos incidũt. Naꝫ pleriq; quũ nati per omnẽ etatẽ improbi perseuerent: vniuersam vitã merore conficiunt. qui vero probos filios nacti. aduerso quodam casu illis orbantur. nihilo min⁹ ꝙ superiores illi: miseri sunt vt prorsus eligerẽt nũꝙ se filios genuisse. Tomacula: edulia que fere ex iecore ꝛ pulmone porcino fieri cõsueuerũt. tome aũt ꝛ tomos incisio ac sectio dicit̃. Inde itaq; volũt Tomacula dici. Optandũ est. ꝛc. Prudens mihi videtur poeta ille inquit Socrates in alcybiade secũdo platonis: qui sic ait. Juppiter rex optima quidẽ nobis ꝛ vouẽtibus ꝛ non vouẽtibus tribue Mala aũt poscẽtibus quoq; abesse iube. Ait etiã idem Socrates ꝙ lacedemonij tam priuatim ꝙ publice deos orabant pulchra cum bonis sibi tribuere: nec plura illis precari quis audebat. Ait quoq; Magna prouidẽtia opus esse: ne quis seipm lateat: dũ magna petit mala credẽs bona se poscere. Mens sana: hoc ait. qm̃ vt ꝛ Cicero inqt in li. de. n. d. Stultitia cõsensu oim philosophorꝫ maius est malum: ꝙ si omnia mala et fortune ꝛ corpis ex altera parte ponãtur: sapientiã aũt nemo assequit̃. In summis malis oẽs sumus. vtq; philosophus li. i. ethi. ait. Ut est in corpe visus: sic est in aia mens. Et Cicero in oratione de respõsis haruspicũ ita inqt. Que põt hoi maior esse pena furore atq; demẽtia? Et li. iij.

tuſ.ſic.Oēs inſipiētes inſaniūt.Sanitatē em̄ aioꝝ poſitā in trāquillitate q̄dā cōſtātiaq; cēſebāt ijs reb⁹ mētē vacuā appellarūt inſaniā.Itē:Mēti toti⁹ animi regnū ab natura tributū ē. Fortē poſce aīm:is bō fortis ꝓprie dr̄:q̄ circa boneſtā mortē:⁊ ea oīa:q̄ repēte euenīūt atq; afferūt ipſam:interit⁹ eſt.vt ſcri.pbs li.iij.etb.Mortis terrore carētē.Mors ē aī diſceſſus a corpe.vt inquit Ci.li.i.tuſ.Terror aūt eſt met⁹ cōcutiēs vt idē ait li.iiij.tuſ.Qui ſpatiū vite ⁊c.Pli.li.xxvij.c.i.ait.Ex oīb⁹ bonis q̄ boi tribuit natura:nullū meli⁹ eē tēpeſtiua morte.Neſciat iraſci:idē pbs li.iiij.etb.ſcri.q̄ ille q̄ ꝑ q̄b⁹:⁊ q̄b⁹ opȝ:⁊ qnū opȝ.q̄to in tpe opȝ iraſcit̄:laudat̄. Qui vero nō iraſcūtur ꝑ q̄b⁹ opȝ:⁊ vt opȝ:⁊ quū opȝ:⁊ q̄b⁹ opȝ:fatui eſſe videt̄.Herculis erūnas: de ijs dictū eſt in ſat.i.Erūna aūt egritudo ē laborioſa:vt inq̄t Ci.lib.iiij.tuſ.Sardanapali:fuit is ſemyramidis fili⁹:vltim⁹ ſyrie rex.Uir muliere corruptior.Arbact⁹ ꝑfect⁹ ipi⁹ medis ꝑpoſit⁹:cū inueniſſet eū inter ſoroꝝ greges purpuras colo nentē: ⁊ muliebri babitu cū mollicie corpis:⁊ oculoꝝ laſciuia oēs feīnas anteire pēſa inter ꝟgies partiētē:Indignat⁹ tali feīne tm̄ viroꝝ eſſe ſubiectū:tractātiq; lanā ferrū:⁊ arma bn̄tes parere.ꝓgreſſus ad ſocios:q̄d viderit refert. Negant ſe ei parere poſſe:q̄ ſe feīnā malit eſſe q̄ virū.fit igit̄ cōiuratio:bellū ſardanapalo infert̄.Uict⁹ in regiā ſe recepit.vbi extructa icēſaq; pyra.⁊ ſe ⁊ diuitias ſuas ī incēdiū miſit:boc ſolo virū imitat⁹:bec Iuſtin⁹ li.i.Cice.vero li.v.tuſ.refert Sardanapalū iuſſiſſe in buſto incidi.Hec babeo: q̄ edi: queq; exſaturata libido Hauſit.at illa iacēt multa ⁊ ꝑclara relicta. Meminit plura Strabo li.iiij. ad tres chartas circa finē. Semita certe:alludit ad ypſilō.Nullū numē abeſt.i.null⁹ deoꝝ.oēs em̄ fauēt prudēti ⁊ ſapiēti.Hinc bora.i.epl'a inq̄t.Ad ſummā ſapiēs vno minor eſt ioue.diues:liber bonorat⁹:pulcber.rex deniq; regū.Saluſt.itē ait i catil.Nō votis:neq; ſupplicijs muliebrib⁹ auxilia deorū parāt̄:vigilādo:agēdo:bene cōſulēdo:ꝓſpera oīa cedūt vbi ſecordie atq; ignauie te tradideris: neq̄cq̄ deos iplores.irati infeſtiq; ſunt.Et Cice.in orōne de reſpōſis baruſpicū ita ſcribit.Deoꝝ imortaliū numine oīa regi gubernariq; ꝑſpexim⁹.Lactāti⁹ ꝑterea lib.iij.c.xxix.legit boc carmē ita.Nullū nomē babes ſi ſit prudētia ſȝ nos te facim⁹ fortuna deā celoq; locamus inde ſubſeq̄t̄ ſtultitia igit̄ error cecitas vt Cice.ait:ignoratio rerū atq; cāꝝ nature fortune nomina īduxit.Nos deſides.ſ.ignauiq;.Facim⁹ deā:Pli.itē li.ij.c.vij.ſic. Toto q̄ppe mūdo ⁊ oīb⁹ locis:oībuſq; boris:oīm vocib⁹ fortuna inuocat̄:⁊ vna noīat̄ vna accuſat̄ vna agit̄ rea:vna cogitat̄:ſola laudat̄:ſola arguit̄:⁊ cū cōuicijs colit̄ volubiliſq;:a pleriſq; vero ⁊ ceca etiā exiſtimata: vaga:icōſtās:incerta:varia:indignoꝝq; fautrix:buic oīa expēſa:buic ferūtur accepta.⁊ in tota rōne mortaliū ſola vtrāq; paginā facit.Adeoq; obnoxie ſum⁹ fortis:vt fors ipa ꝓ deo ſit:q̄ de⁹ ꝓbat̄ incertus.⁊c.Saluſtius etiā in catil.inq̄t:ſed ꝑfecto fortuna in oī re dn̄at̄.In iugurtbino vero ait:ſed dux atq; impator vite mortaliū anim⁹ eſt.q̄ppe fortuna ꝓbitatē induſtriā:aliaſq; bonas artes neq; dare neq; eripere cuiq̄ pōt.Et Seneca epl'a.xciiij.ait.Errāt em̄ q̄ aut boni aliq̄d nobis:aut mali:iudicāt tribuere fortunā.Ualētior em̄ omni fortuna anim⁹ eſt:⁊ in vtrāq; ptē ipſe res ſuas ducit:beateq; ac miſere vite ſibi cā eſt.At Cice.in li.de.n.d.ſic ait.Ad rē aūt vt redeā: iudiciū boc oīm mortaliū eſt.fortunā a deo petēdā:a ſeipo ſumēdā eſſe ſapiētiā. Fortuna aūt vt ſcri.Lactā.li.iij.c.xxix.eſt accidētiū rerū ſubit⁹ atq; inopinat⁹ euēt⁹.ſimulachrū ei⁹ cū copia ⁊ gubernaculo fingūt tāq̄ bec opes tribuat:⁊ būanarū rerū regimē obtineat.Cui opinioni ⁊ Uergi.aſſenſit:fortunā oīpotētē vocās.Et biſtoric⁹ q̄ ait:ſed ꝑfecto fortuna in om̄i re dn̄at̄.Quid ergo ceteris dijs loci ſupereſt?Et pbs li.ij.pbiſi.ait:fortunā eſſe cām ꝑ accidēs. Unde Cice.lib.ij. de diuinatione ſic.Quid eſt em̄ aliud fors:Quid fortuna:Quid caſus:Quid euētus: niſi quū ſic aliq̄d cecidit:ſic euenit:vt vel nō cadere atq; euenire:vel aliter cadere atq; euenire potuerit.

¶ Nic ergo ⁊c.Poſtq̄ oſtenſum eſt q̄d nō ſit optandū et in quo nō cōſiſtat verū bonū:oſtendit q̄d ſit optandū vt verū bonū:inducit aūt auditorē quaſi obijcientē negligendā eē religionē ſi nibil a dijs petendū ſit.Ordo eſt.Ergo cū in oībus dictis nō ſit aliq̄d optandū vt verū bonū nil optabūt boīes?Reſpondet poeta.ſi vis conſiliū a me:tu permittas ipſis numinibus expendere.i.examinare:quid cōueniat.i.vtile ſit nobis.nā dij dabunt pro iucundis.i.pro delectantibus nos et voluptuoſis queq; aptiſſima.i.oīa grata et vtilia licet non ſint iocūda:boc eſt precemur vt dij dent nobis conferentia ad ſalutē que ipſi dare parati ſunt.nā bomo eſt illis ſcȝ dijs: carior q̄ ſibijpſi ſcȝ boī.quod ſi etbnicis viſum eſt quō non nobis chriſtianis videbit̄ pro quib⁹ ſaluator aīam ſuā poſuit?Nos ducti ceco impulſu aiorum et magna cupidine.i.cupiditate:petimus coniugiū et partū vxoris.i.vt vxor pariat.at.i.ſed notū ſup.eſt illis ſcȝ dijs:q̄.i.quales ſup. futuri ſint pueri.i.liberi noſtri:et qualis vxor futura ſit.tū vt et poſcas aliquid et voueas ſi contigerit:ſacellis.i.paruis locis ſacratis:vulgus vocat capellas:exta.i.ſacrificia aīaliū.et tomacula.i.ea edulia diuina.i.dijs ſacrata:porci candiduli.i.mundi et vt donatus vult eximij. Orandū

Sanitas animorum
Inſania
Fortis
Mors
Terror
Iraſci
Erūna
Sardanapalus
Ypſilon
Sapiens
Dij fauēt bene agentibus
Dij rectores omnium
Fortuna dea
Animus
Fortuna
Aſcen.

est vt mēs.i.anim⁹ aut ratio aīe sit sana in corpore sano.i.pro anime corporisq̄ sanitate. Posce a deo aīm fortē carentē terrore mortis (q: qui terrent̄ bonā conscientiā nō habent).qui anim⁹ ponat spatiū.i.longitudinē vite: extremū.i.vilissimū inter munera nature: q: ꝓhibiſce cōpertū vt extremo nati pessimi sint: vt dicit Ser.ad illud.iiij.eneid.de fama. Extremā vt ꝓhibēt ⁊c.et qui anim⁹ queat.i.valeat ferre.i.tolerare quoscūq̄ labores: q̄ nesciat irasci.sup.vitiose: et qui cupiat nihil indecenter: et qui credat.i.estimet erūnas et seuos.i.valde magnos labores herculis eē sup.potiores.i.poti⁹ eligēdos: ⁊.i.simul venere.i.voluptate veneria: et cenis.i.gulositate: ⁊ plumis.i.mollicie⁊ indulgentia: sardanapali: regis illius mollissimi ⁊ gulosissimi. Ego mōstro: qđ ipse.i.tu possis dare tibi sc3 virtutē: et bonū aīm ꝯm illud Hora. in epist. det vitā det opes equū mi aīm ipse parabo. Homo eñ ꝑpter libertatē arbitrij vtcūq̄ virtutis sue auctor ē: q: vt dicit Augu.qui fecit te sine te nō saluabit te sine te: tū vt dicit̄ Jaco.i. Omne datū optimū: ⁊ oīe donū perfectū de sursū est descendēs a patre luminū. Certe inquit poeta: semita.i.angusta ⁊q̄si dimidiata via tranq̄lle vite: patet vnica.i.sola per virtutem: Nullum numē abest nobis sup.si prudentia sit sup.nobis: sic quidā legūt. Melius ꝯtinuatur tamē textus legendo sic. O fortuna tu nullum numen.i.nullā potentiā diuinā qua ad nutū geras habes: si prudentia sit sup.nobis: sed nos qui sine consilio et prudentia omnia gerimus facimus te deam: et locamus celo.

¶ Argumētū Satyre.xi.
Arguit vndecima Vates conuiuia Lauta.

Satyra Undecima

Tticus eximie si cenat: lautus habetur
Si rutilus demēs: quid enī maiore cachinno
Excipitur vulgi: ꝙ pauper apicius? omnis
Conuictus: therme: stationes: omne theatrū
De rutilo: nā dum valida: ac iuuenilia mēbra
Sufficiūt galee: dūq̄ ardens sanguine fertur
Non cogente quidē: sed nec prohibēte tribuno:
Scripturus leges: ⁊ regia verba laniste:

Man.

Tticus eximie si cenat.Sensus ē ꝙ diues large cenans habet̄ lautus et liberalis: paup vero gulosus ⁊ demēs habebit̄. Scribit autem ad persicū amicū: quē conuiuā habiturus erat: promittitq̄ se paraturū ea: que ab luxu abhorrent. Atticus cognomē est nobilis ⁊ diuitis. Mar.li.vij. Attice qui renouas facūde nomina gentis. Eximie: large: sumptuose: apparate. Lautus: generosus: honestus: liberalis: splēdid⁹. Rutilus: cognomē est nobilis effecti inopis ob gulam. Apicius: id est gulosus effectus pauper: vt fuit apicius de quo latius supra. Omis cōuictus: oīe cōuiuiū. De rutilo: loquūtur sc3. Ardēs sanguine: dū iuuenis est. Cogēte sc3 eū ad militiā: romani eñ se iā ad gladiaturā cōuerterāt: qđ quidē hic dānat. Preterea vt habet̄.ff.de re mili. Tribunoꝝ militariū erat milites in castris cōtinere: et ad exercitationē producere ⁊c. Atq̄ sicut scribit Gel.lib.xv.ca.iiij. Quū delectus antiq̄tus fieret: et milites scriberent̄ in iusiurādū eos tribunus militaris adigebat ⁊c. Fertur scripturus.s.gladiatoribus: ꝑ qđ ostendit̄ rutilū iā iuuenē consumptis bonis: lanistam factum: cuius officiū erat gladiatores alere: vt munera edentibus mercede locar et: lucrandi gratia.

Ascen.

Tticus eximie. In hac vndecima satyra taxat poeta sufluuos sumptus cenarū docens statim a principio sumptū ꝓ rebus faciendū esse: q: nō eadē oēs decēt Multa eñ que in diuite lautā et liberalē vitā ꝓbāt: in paupe ꝓdigalitatis notam merent̄. Ordo est. Si atticus vir diues cenat eximie.i.cū egregio sumptu ipse habetur.i.existimat̄ et censetur lautus.i.bō non sordidus: sed lautitias et munditias cenarū amās: si rutil⁹ vir paup cenat sup.eximie: ipse habet̄ demēs Quid eñ excipit̄ maiore cachino.i.ꝓfusa irrisione vulgi ꝙ apici⁹ vir ꝑdite gule: paup.i.q̄ ꝑ gulam paup effectus est; q.d.nihil, ois cōuict⁹.i.oē cōuiuiū oēs sup.therme.i.oēs in thermis sedē

tes:stationes.i.oēs alicubi vt naues ad tp̄s stant:simul stātes:oē theatrū.i.oēs equites in theatro:de rutilo sup.loquūt:nā dū.i.quādiu vel quo tpe mēbra ei⁹ valida ⁊ iuuenilia sufficiūt galee sup.portāde.i.militie exercēde:q̄ ꝓ et dū ipse ardēs sanguie.i.hn̄s calidū sanguinē q̄ agilitatis cā est:fert.i.agitat ⁊ ipellitur:scriptur⁹ est sup.gladiatoribus leges ⁊ regia.i.regalia ⁊ magnifica verba laniste.i.magr̄i gladiatoꝝ:hoc est opas suas locabit laniste:vilissimo sc₃ hoī:cui⁹ artificio corpa hoīm dilaniant.⁊ hoc tribuno nō cogēte:⁊ ita nō excusabilis rutilus:sed nec ꝓhibēte in quo accusandus est tribun⁹:q̄ dedecus nobiliū cū posset nō arcet:p trāsitū ergo vtrūq̄ taxat.

Multos porro vides:quos sepe elusus ad ipm
Creditor introitū solet expectare macelli:
Et quibus in solo viuendi causa palato est:
Egregius cenat meliusq₃ miserrimus horum
Et cito casurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia querunt:
Nunq̄ animo precijs obstantibus:interius si
Attendas:magis illa iuuāt que pluris emūtur
Ergo haud difficile est perituram accersere summā
Lancibus oppositis: vel matris imagine fracta
Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile:sic veniūt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis hec eadem paret:in rutilo nam
Luxuria est:in ventidio laudabile nomen
Sumit.et a censu famam trahit.illum ego iure
Despiciam qui scit quātum sublimior atlas
Omnibus in libya sit montibus:hic tamen idem
Ignoret quātum ferrata distet ab arca
Sacculus:e celo descendit gnothi se auton
Figendū ⁊ memori tractandū pectore siue
Coniugiū queras:vel sacra in parte senatus
Esse velis.nec enim loricam poscit achillis
Thersites in qua se traducebat vlysses
Ancipitem:seu tu magno discrimine causam
Protegere affectas:te consule:dic tibi quis sis
Orator vehemēs:an curtius:an matho:bucce
Noscenda est mensura tue:spectandaq₃ rebus
In summis minimisq₃:etiā cū piscis emetur.
Nec mullum cupias cum sit tibi gobio tantum

¶ Multos:gulosos intelligit. Creditor:ijs qui alienā fidē sequūt mutuo dando pecuniā. vel aliqd aliud tribuēdo. vt inde ei soluat. Ideo aūt Creditor dicit: quia de bitori credit. Et quib⁹:sup.⁊ multos vides. In solo palato: viuēdi causa. Socrates quidē₃ dicebat homines multos propterea velle viuere:vt ederent ⁊ biberēt:se bibere atq₃ esse:vt viueret. Auctor est Macrobius. lib.ij.sat. Egregius:aduerbiū ē:nā seq̄tur. Meliusq₃. Meli⁹.s.q̄ diues aliquis. Horū.s.paupeꝝ gulosoꝝ. Casur⁹ vēturus ad vltimā egestatē. Iā₃ pellucente ruina:trarit ab muro metaphorā. Interea: dū aliquid habēt. Elementa p oīa querūt:vt quadrupedia:pisces:aues. Alio: desiderio ⁊ voluptati. Attendas ꝯsideres. Iuuāt:delectāt. Accersere:euocare ad se:⁊ i sen⁹ accipe Sūmā:peritura.i.periture pecunie q̄titatē:gule eīn tota summa impēdet. Lācib⁹:argēteis.s. Oppositis:oppignoratis. Vel.s.opposita. Matris.s.deoꝝ. vel a matre relicta. Imagine fracta: non eīn erat integra:s₃ ad pect⁹ vsq₃. huiōi eīn statue pulchriores quodāmō videri solēt. Imagine.argētea.s. Et supple haud difficile est. Fictile in eo eīn vescit oppignoratis argēteis lācib⁹ Quadrigētis nūmis.integro cēsu eq̄stri Sic: cōsūptis opib⁹. Veniūt ad Miscellanea ludi.i.aperiūt ludi gladiatorij ad varia p̄mia accipienda. Vn̄ Gelli⁹ circa finē Miscellā doctrinā quasi cōfusaneam appellat. In fine etiā₃ libri noni Martiani capelle ita legim⁹:habes senilē martiane fabulā. Miscello lusit quā lucernis famine. Et Sueton⁹ scribit:Caligulam Lugduni Miscellos ludos edidisse: sed hoc certamē quoq₃ gre

Man. Creditor
Socrates victus
Miscellanea
Miscelli ludi

In loculis:quis enim te deficiente crumena
Et crescente gula manet exitus ere paterno:
Ac rebus mersis in ventrem:fenoris atqꝫ
Argenti grauis:⁊ pecorum:agrorūqꝫ capacem:
Talibus a dominis post cuncta nouissimus exit
Anulus:⁊ digito mendicat pollio nudo
Non prematuri cineres:nec funus acerbum
Luxurie sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerunqꝫ gradus conducta pecunia rome
Et coram dominis consumitur:inde vbi paulum
Nescio quid superest:⁊ pallet fenoris autor
Qui vertere solum baias ⁊ ad ostia currunt.
Cedere nanqꝫ foro iam non deterius:ꝙ
Exquilias a feruenti migrare subura.
Ille dolor solus patriam fugientibus:illa
Mestitia est:caruisse anno circensibus vno
Sanguinis in facie non heret gutta:morantur
Pauci ridiculū:⁊ fugientem ex vrbe pudorem.

ce latineqꝫ facundie. Refert dif
Vētidius fert. Quis gulos⁹ diues an paup.
¶ Rutilo:paupe guloso. Vēti-
dio:diuite. Tacit⁹ libr.xij.vbi de
claudio meminit:scribit ꝙ vēti-
dio cumano galileoꝝ natio.feli
ci ῾vo pallātis liberti germāo sa
marite pebāt.placet vt igr̄ de eo
h intelligat̄. Qui scit ⁊c.i. q̄ sciē-
Athlas tiā hz reruz:q̄ sibi ad bene btēqꝫ
viuēdū nō ꝓferūt. Athlas: Ma
ro.li.iiij.ait. Oceani finem iuxta
solēqꝫ cadentē: Vltim⁹ ethyopuz
locus est.vbi celifer athlas Axē
humero torquet stellis ardētib⁹
aptum. Distet differat. Ferrata
arca.i.ab arca pecūie plena:⁊ sic
ferrata. Saccul⁹:puus pecunie
loculus. Descendit: hoc ait quo-
niā ꝓ oraculo habitū illō ē:vt pli
Gnoti se auton ni⁹ oñdit.gnothi se auton.i.cog-
nosce teip̄m.solebāt aūt vt dion
scribit i delphico tēplo apollinis
sapientissimoꝝ viroꝝ snie anno-
tari vt tā prudētium virorū pre-
ceptis:ꝙ oraculis consulentes
iuuarent. itaqꝫ superior Chilo-
nis sententia ibi erat aureis lit-
teris inscripta.de quo pli.li.vij.
sic. Rursus mortales oraculoꝝ
Chilonis precepta tria societatem dedere Chiloni lace-
demonio. Tria precepta eius del
phis cōsecrando aureis lr̄is:que sunt hec Nosse se quēqꝫ:et nihil nimiū cupere. Comitēqꝫ eris alieni atqꝫ litis esse spōsionē Themestius aūt ait:ꝙ aīa seip̄am cognoscēs:digna est de alijs facere fidē. Mac.li.i.de som.ait:ꝙ h vox gnothi se auton delphici oraculi fert̄ cōsultāti ad beatitatē quo itinere perueniret:si te inq̄t cognoueris:sed et ipsius fronti tēpli hec inscripta sentētia est ⁊c.lib.aūt p̄mo satur.scribit ita:sed et cū posti scriptū sit delphici tēpli:⁊ vni⁹ e numero septē sapiētū eadē sit ista snia gnothi se autō:q̄d in me scire existimādus sim:si nomē ignoro:cui⁹ nūc et origo et cā dicēda est ⁊c. Cic.itē li.i.tusc.sic ait Est illud q̄dē vel maximū aīo ip̄m aīm videre: et nimirū hāc haberet vim p̄ceptū apollinis quo monet vt se q̄sqꝫ noscat:nō em̄ credo id p̄cipi vt mēbra nostra aut staturā figurāve noscam⁹ neqꝫ nos corpa sumus:neqꝫ ego tibi dicens corpi tuo dico sed aīo:quū igit̄ nosce te dicit hoc dicit. Nosce aīm tuū:nā corpus q̄dē quasi vas est aīi aut aliq̄d receptaculū ⁊c. Figendū:scz est gnothi ⁊c. Thersites de hoc lati⁹ in fine satyre.viij. Ancipitē:prudēs erat vlysses:et magnific⁹:attamē dubitabat an se decerent achillis arma:de qua re legito li.xiij.met. Magno discrimie.ꝓ magni discris. Protegere:defendere. Te cōsule Suscipe ōn⁹ officij:qd te putas sustinere posse:inq̄t Cic.ꝓ sexto roscio. Et li.i.offi.ait Neqꝫ em̄ attinet quicꝙ seq̄:qd assequi nequeas. Itē nil decet inuita vt aiūt: Minerua id est obstante aduersante et repugnāte natura.et Hora.in arte: Nil vnꝙ inuita dices faciesqꝫ Minerua. Quis q̄lis. Curti⁹:de curtio mōtano intelligit de quo Taci.li.xx.sic: Censuit curti⁹ mōtanus:vt pisonis quoqꝫ memoria celebraret̄. Inde subdit: Occurrit truci orone curtius mōtanus eousqꝫ progressus vt post cedē galbe datā iterfectori pisonis caput obiectaret ⁊c.cōponebat ⁊ carmia idē curtius mōtan⁹:de quo q̄dē plura diximus saty.iiij.ibi Montani q̄ꝫ venter adest. An matho:de hoc Marti.li.iiij.ait.declamas in febre matho.hanc esse phrenesim si nescis:nō es san⁹ amice Matho.pl'a dixim⁹ satyra.i. Gobio.piscis est parui p̄tij:de quo Mar.lib.xiij.ait: In venetis

sint lauta licet cõuiuia terris: Principiũ cene gobius esse solet. Et Plinius li.viij.de piscibꝰ ter-
renis scribit. In põti regione apprehẽdi in glacie pisciũ quosdã: maxime gobiones nõ nisi pati
narũ calore vitalẽ motũ fatentes. Spectandaqꝫ rebus in summis minimisqꝫ. Mart. ait lib.xij.
Qui sua metitur pondera: ferre potest. Talibus: scꝫ gulosis. Pollio: nobilis et gulosus: olim di-
ues. Mendicat nudo digito: anulo oppignerato: quẽ eques gestauerat. Nã vt scribit Plinius
lib.xxxiij. Anuli mediũ ordinẽ tertiũqꝫ plebi et patribꝰ inseruere. Prematuri ante tẽpus. Cine- Anuli
res: mortes. Luxurie senectus: id est luxuriose vite. Metuẽda: scꝫ est. Est aũt sensus: ꝙ bona in Pudor
iuuẽtute cõsumi nõ debẽt: vt illis senectus cibari ⁊ nutriri possit. Unꝰ ait Neuolus sat.viij. Quã
do ego figã aliquid: quo sit mihi tuta senectus a tegete ⁊ baculo? Hi plerũqꝫ gradꝰ. ostẽdit mul-
tos ob sibi creditã: ⁊ iã cõsumptã pecuniã: exulare nullo pudore seruato. Hi plerũqꝫ: ordo ẽ. Ro
me plerũqꝫ hi gradus sunt: videlicet cõducta pecunia: ⁊ corã dominis consumitur. ⁊c. Dominis
scilicet pecunie. Pallet: ne scꝫ mutuũ perdat. Auctor: dominus. Qui: gulosi consumpta pecunia
et bonis omnibus. Uertere solum: fugere vrbẽ. Liuius lib.iij. College eorum exilij causa solum
verterunt. Ad ostia: id est portus: vt inde nauigẽt. Foro a repetitione mutui: qđ in foro accipie-
bãt: vel quod in foro creditor repetit. Feruenti: calida vel celebri. Ambe tamẽ he regiones cele
bres erant. sed exquilina frigidior: ꝙ altior. de qua satyra.iij. Sãguinis: id est pudoris. Macro
bius ostendit li.vij. cur rubor in facie pudenti appareat. Diogenes vt scribit Laertius. Uidens
adolescentulũ rubore perfusum cõfide ait fili: huiusmodi est virtutis color. Morãtur: retinent.
Fugientẽ ex vrbe: sicuti ex orbe fugerũt pudicitia ⁊ iustitia sorores.

¶ Multos porro vides. ⁊c. Ostendit multos per immoderatũ sumptũ cenarũ in paupꝫtatẽ ⁊ Ascen.
pfidiã incidisse. Ordo ẽ. Tu vides. i. videre potes: porro. i. valde multos: quos creditor. i. is cui
pecunia ꝓpter empta ⁊ nõ ꝓsoluta obsonia debet: elusus. i. deceptꝰ sepe. solꝫ expectare ad ipꝫ in
troitũ macelli. i. domꝰ in qua obsonia varia vẽdũtur: ⁊ quibꝰ cã viuẽdi est in solo palato. i. q̃ nollẽt
viuere nisi ꝓpter voluptatẽ gustus quorũ deus vẽter est ⁊ qui viuũt vt edant: non edũt vt viuãt
Miserrimꝰ. i. pauperrimꝰ horũ pditissimorꝝ hoim ⁊ casurus. i. q̃ casurꝰ est cito: ⁊ hoc ruina. i. cã
ruine. hoc ẽ manifesto vltra diuitias debito: iã perlucescẽte. i. incipiẽte manifestari: cenat egre-
gius id est excellẽtius: ⁊ melius id est abũdãtius q̃ supple alij: vel q̃ vbi adhuc aliquid spei ha-
beret soluendi debiti. interea aũt dum sic properant ad ruinã: nec tamen adhuc cadunt: querũt
gustus. i. appetitũ p oĩa elemẽta. i. in reptilibus natatilibꝰ et volatilibus: q̃ modo aqua mõ igni
decoquũt: et hoc ptijs nũq̃ obstantibus aio eorũ: si tu attendas interius. i. si videas ad secretũ
cordis: illa que emunt pluris. i. maiori ptio aut carius: iuuãt. i. delectãt magis. Ergo haud. i. nõ
difficile imo facilimũ est sic viuẽdo: accersere. i. aduocare hoc est accumulare ⁊ acquirere sum-
mã periturã id est mox consumendã: et hoc lancibus. i. patinis et reliquis vtẽsilibus oppositis
id est oppigneratis: vel imagine matris fracta. i. fusa aut ꝯfracta: ⁊ sic vendita: q̃ turpe eẽt effi
giẽ matris quã in eius memoriã seruare solent alienare ab sese: sic quidã exponũt. Manci. sic:
vel imagine matris. s. deũ hoc ẽ cybeles vel imagine quã mater dereliq̃rit fracta. i. nõ nisi ad di
midiũ corpis facta: opposita sup. ⁊ ꝯdire iã habitis nũmis: fictile. i. vas terreũ i quo q̃ coquit ce-
nare quidem sperat: securus tñ nõ est: vñ magna est ꝓdigalitas eorꝝ quibꝰ facile est cõdire ficti-
le gulosum. i. obsoniũ coquẽdũ in fictili capaci: quadrigẽtis nũmis. i. sensu equestri sm Man.
qui tñ quadringẽties sestertiũ cõtinebat. Sic ludi. i. ipsi ludij veniũt ad miscellania. i. cõfusa et
cõmixta certamina ⁊ exercitia ad qđ scꝫ quisqꝫ potest. Refert. i. differẽtia ẽ ergo: quis paret. i.
prepararet aut coquat: hec eadẽ videlꝫ obsonia. nã ea coquere luxuria. i. nimis abundãs sumptus
est in rutilo iã paupere: et sumit laudabile nomẽ. s. liberalis ⁊ lauti hois in ventidio prediuite vi
ro: ⁊ hmõi obsonatio trahit famã. i. laudem aut vituperiũ. a censu. i. a mensura census. Ego de-
spiciã id est vilipendã iure illũ qui scit quãtũ atlas mõs ille altissimus qui videtur celũ sustenta
re est sublimior. i. altior omnibus mõtibus in lybia: tñ hic idẽ ignoret quãtũ sacculus. i. pua cru
mena (galli bursam vocant: alemani sacculũ) distet ab archa ferrata plena. s. auri et argenti. i.
quãtum differenter debeat expandere: qui sacculũ solũ habet ab eo qui archã ferratã: gnothi. i.
nosce: se. i. te auton. i. ipm (ꝓfertur aũt quasi afton dicas) descẽdit de celo. i. quasi diuinũ oracu-
lum appollinis aureis litteris cõsecratũ est cũ tñ chilonis sit pceptũ: descẽdit in quã dictũ de ce
lo exñs figendũ et tractandũ memori pectore: siue q̃ras cõiugiũ vel siue velis eẽ in sacra pte se
natus. i. neqꝫ ꝯiugẽ neqꝫ gradũ dignitatis supra statũ nostrũ debemus q̃rere: nec eñi thersites
vilissimus miles poscit apđ Homerũ loricã achillis: in qua poscẽda vlixes traducebat. i. versa-
bat se ancipitẽ. i. dubiũ an debeat petere: vel qui cũ piculo etiã petebat. eo ꝙ nobiliorẽ haberet

et fortiorē cōpetitorē videlʒ aiacē. seu. i. siue affectas ꝓtegere causā in magno discrimine. i. periculo videlʒ capitali cōsulete. i. vires ingenij ⁊ facundie atqꝫ eruditionis tue. dic tibi. i. examiata conscientia cōfitere in temetipso q̄s sis: an orator vehemēs vt Cato et Cicero: an curtius. i. mediocris vt curtius: an matho. i. infimus vt matho. mensura tue bucce. i. facundie tue: ⁊ viriū lateris tui est noscēda. i. debet a te nosci: ⁊ mēsura sup. cuiuslibet rei ē spectāda in sūmis ⁊ minimis reb⁹: etiā quū. i. qn̄ piscis emet a te scilʒ. nec tu cupias mullū. i. piscē charissimū: de quo dictū est Mullū sex milibus emit: cū. i. qn̄ gobio q̄ minim⁹ est pisciculus. i. pretiū minimi pisciculi est tibi tm̄ in loculis. i. crumena aut marsupio: quis em̄ exitus manet. i. expectat te crumena. i. pecunia crumene deficiēte. ⁊ gula crescēte: ⁊ hoc ere paterno ac rebus paternis mersis inventrē. i. aluū tuā: capacē. i. q̄ capere potest: fenoris. i. q̄cquid lucri ex vsura habere posses: et grauis argēti. i. grandē sortē et pecorū et agrorū tuoꝝ. i. quicq̄d habes venter vnus capit cōmutatis precijs in obsonia. Anulus aureus scʒ quē ad pompā ne agnoscātur pauperes effecti gerūt: exit. i. emittitur et alienat̄ nouissimus. i. vltimus a talibus dominis: post cuncta. i. postq̄ cetera oīa vendita sunt. ⁊ pollio vir perdite olim gule: mēdicat digito nudo. i. nudato ꝑ ablationem anuli. Cineres prematuri. i. incineratio ante tēpus legitimū: hoc est mors p̄coꝝ: ⁊ funus. i. genus mortis: acerbū sup. reliq̄s: nō sunt sup. metuēdi: nec est metuēdū luxurie. i. luxuriose viuētibus: sed senectus est mutuēda magis morte. i. q̄ mors: hi. i. huiusmodi gradus q̄bus peruenit̄ ad pauptatē: sunt sup. plerūqꝫ. i. vtplurimū: pecunia conducta. i. ad vsurā accepta cōsumitur: ⁊. i. etiā corā dominis inde vbi paulū. i. modicū nescio quid supest. i. reliquū est: ⁊ auctor fenoris. i. qui ad fenus dedit pallet scʒ timore amittendi fenoris cū sorte: illi qui vertere solū. i. q̄ vorsurā fecerūt. i. q̄ possessiones suas alienauerūt: natiuū solū. i. patriā relicturi: currūt. i. celeriter ne cōprehēdāt̄ aufugiūt baias vbi locus amenissimus est: et ostia. i. loca vbi flumina recipiuntur a mari: vt inde quoqꝫ si necesse sit abnauigent. Nam pro q: cedere foro id est non audere cōparere iam in foro propter es alienum non est id est non reputatur deterius q̄ migrare esquilias ad collem minus estuosum rome a subura: vico illo rome feruenti ex abundantia populi scilicet estuanti. Ille solus dolor: et illa mestitia est modo fugientibus patriam scilicet caruisse circensibus sup. ludis vno anno id est spatio vnius anni. Gutta sanguinis id est minima pars ruboris non heret in facie. pauci morantur id est retinent pudorem ridiculum fugientem ex vrbe id est pauci curant seruare pudorem et modestiam: cum nihil eos pudeat.

Man.

¶ Experiere hodie: ad persicū seuertit amicū dicitqꝫ se velle pulcherrima dictu p̄stare vita morib⁹ et re. Experiere hodie. Ordo ē O persice experiere hodie. Nunquid. i. an: non vita mea vel moribus et re p̄stē. i. ostēdā dictu pulcherrima. Siliquas: siliqua legumīnū folliculus dicit̄: proprie tamē cuiusdā arboris fruct⁹ lōgus latusqꝫ etiā. De qua quidē arbore Pli. lib. xiij. videto. Est aūt folijs semꝑ comātib⁹: flore cādido: cū vehemētia odoris. Ganeo: gulosus: luxuriosus: edax. Tulli⁹ pro P. sextio. Plura dixi q̄ dicēdum fuit: in furiosissimū atqꝫ egētissimū ganeonē. Dicit̄ autē Ganeo ab ganeo loco subterraneo ⁊ abdito. Unde et ganee meretrices: q̄ morāt̄ in occultis ⁊ subterraneos locis. vel ganeo dicit̄ a ganoo verbo greco: qd̄ est dulcifico: splēdeo illustro. De Ganeo loco Festus sic ait. Ganeū antiq̄ locū ab

Siliqua

Ganeo

Experiere hodie nūquid pulcherrima dictu
Persice non prestem vita: vel moribus: ⁊ re
Sed laudem siliquas occultus ganeo: pultes
Coram alijs dictē puero: sed in aure placentas.
Nam cum sis cōuiua mihi promissus: habebis
Euandrū: venies tirynthius: aut minor illo
Hospes ⁊ ipse tamē cōtingens sanguine celum
Alter aquis: alter flammis ad sydera missus
Fercula nunc audi: nullis ornata macellis.
De tyburtino veniet pinguissimus agro
Hedulus: ⁊ toto grege mollior: inscius herbe:
Necdum ausus virgas humilis mordere salicti.
Qui plus lactis habet: q̄ sanguinis: ⁊ mōtani
Asparagi: posito quos legit villica fuso.

Grandia preterea tortoqꝫ calentia feno
Oua adsunt ipsis cum matribus: & seruate
Parte anni quales fuerant in vitibus vue,
Signinum syriūqꝫ pirum: de corbibus ijsdem
Emula picenis: & odoris mala recentis:
Nec metuenda tibi siccatū frigore postꝙ̄
Autūnum & crudi posuere pericula succi
Hec olim nostri iam luxuriosa senatus
Cena fuit: curius paruo que legerat horto
Ipse focis breuibus ponebat holuscula: que nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor
Qui meminit calide sapiat quid vulua popine
Sicci terga suis rara pendentia crate
Moris erat quondā festis seruare diebus
Ac natalitiū cognatis ponere lardū
Accedente noua: si quā dabat hostia: carne.
Cognatorū aliquis titulo ter consulis: atqꝫ
Castrorum imperijs: & dictatoris honore
Functus ad has epulas solito maturius ibat.
Ereptū domito referens a monte ligonem.

ditū ac velut in terra dixerūt. Terentius vbi illū querā? credo abductū in ganeū. De ganeonibus etiā Noniꝰ scribit. Pultes: cibos ex farina factos quales olim ante panis vsum latini habuere: qđ latius dictū est in sat. vij: vbi pulmētaria poeta ponit. Placentas que quidē sunt ipa pulte iocūdiores. Cato i re rustica capite. lxxxv de pulte punica sic ait. pultē punicam sic coquito. librā alice i aquā indito facito vt bene madiāt. Id fundito in alueū purū: eo casei recētis. p. iij. mellis. p. viij. Ouum: vnū. oia bene pmisceto: ita insipito in ollā nouā. Capite vo. lxxvi. Quo pacto fiat placenta docet. Euādrū: qui herculē vili cōuiuio recepit: post illū vero Eneā. Qđ habetur li. viij. eneid. Uiscera tosta ferunt taurorꝫ: onerātqꝫ canistris Dona laborate cereris. bacchūqꝫ ministrāt Uescit eneas simul & troiana iuuētus ppetui tergo bouis: & lustralibus extis. Hospes. i. tāꝙ̄ eneas: & ipse. i. etiā ipse eneas: vt hercules. Alter adqꝫ. Diony. pmo lib. scri. eneaꝫ cū regnasset tris ānos post latini obitū: quarto anno p bellū mortuuꝫ fuisse Rutuli nāqꝫ ex vrbibꝰ oēs in eū militarūt: et cū eis mezētiꝰ hetruscorū rex: qđ & regno suo me tuebat: vnde cōmisso acri prelio haud procul lauinio atqꝫ multis vtrinqꝫ cesis: exercitus qđē supueniēte nocte sunt separati enee aūt corpꝰ nusꝙ̄ apparēs: alij in deos trāslatū. alij in flumno iuxta quē preliū fuerat esse submersuꝫ putarūt. Eiqꝫ latini templū cōstruxerūt inscriptiōe tali. pditū patris diui terrestris: qđ fluuij Numici vndas gubernat. Tibullꝰ etiā ait li. ij. de enea. Illic sanctꝰ eris: quū te venerāda Numici vnda deū celo miserit indigetē. De hoc etiā late Naso lib. xiiij. met. vbi & de venere ait. Cōtigit os: fecitqꝫ deū. quē turba quirini nūcupat indigetē. temploqꝫ arisqꝫ recepit: Alter flāmis hercules in Oeta thessalie mōte cōstructā pirā adhuc viuus ascēdit exustus tandē inter deos relatꝰ est ab ioue. De quo late. viij. met. Ornata: cōdita. Macellis: libis venalibꝰ & obsonijs qualia in macellis vendūtur. Idē sat. iij. Plena domus libis venalibꝰ. Et montani: scilꝫ veniēt. Montani vero ait. qm̄ sunt hortēses suauiores. De quibꝰ Pli. lib. xviij. syluestris tamē asparagi vis efficacior est ad medelā: vt scribit idē li. xx. Oua: Pliniꝰ li. xxviij. c. ij. sic ait. Nullus est alius cibꝰ qui in egritudine alat: neqꝫ oneret. simulqꝫ vini vsum & cibi habeat prodest: & tussiētibꝰ per se luteū deuoratū liquidū ita vt dētibus nō attingātur. Atqꝫ Columella li. ix. ait. Oua in hyeme paleis estate furfuribꝰ percōmode seruātur. Signinū: Syriūqꝫ pirū: Uaria sunt pirorꝫ vocabula. De qbus libro tertio Mac. & Pli. li. xv. vbi dicit colore nigro siria vocari. Celsus inter pira. que reponūtur maxime cōmēdat tarentina atqꝫ signina. Columella Tarentina syria dicit appellari li. vi. c. viij. vbi etiā multa pirorū genera numerat. Emula picenis: tyburtia quidā intelligūt. ait enī Hora. li. ij. sat. vero. quarta picenis cedūt pomis tyburtia succo. Nā facie pstāt. Mala: assunt. s. malorꝫ gña Columella ponit libro. vi. ca. viij. Odoris recentis. adeo quippe olebāt: ꝙ recentia videbantur.

Puls
Placenta
Euander
Eneas
Enee mors
Eneas idiges
Herculis mors
Asparagus
Oua
Pira syria

Nec metuenda:ipsa videlꝫ mala. Frigore hyemali:scꝫ luxuriosa:lautissima. Curius:de M. curio dentato:legito in satyra.ij.ibi:Qui Curios simulāt. Compede:cōpedes dicte q: cōtinēt pedes:vt aliqui volunt:Marcel.vero scribit cōpedes non a pedibus dictas sed ab impedimētis. Vulua:feminis vesice iunctus vtriculus:vnde dictus: vterus.quod alio nomine locos appellant:hoc in reliquis animalibus vuluā.vulua eiecto partu melior ꝙ edito.eiectitia vocatur illa hec porcaria:plura Pli.lib.xi. Et Hora.epist.xvi.libri ꝑmi dixit.nil melius turdo Vulua nil dulcius ampla. Sumē vero vt idē ostendit Pli.aliud est ab vulua:ne forte decipiaris. Rara crate. solet eñ supponi crates sallite carni.dixit aūt rara crate:quoniā rara est et rimosa:nō cōtinua ac solida:ex pluribus eñ ꝯficitur virgis vel arundinibus:nec vt aliq̄ dicas rara crate sup.assanda:sed suspensa rara crate. Natalitiū:quo natali die vtebantur. Cognatis consanguineis.sunt autem cognati per feminas ex eadem familia orti.agnati vero ꝑ artem qui cognatus ē ⁊ agnatus est:non tamen ecōtra:auctor est Paulus.ff.de gradibus. Domito:effosso:olim nāq̄ romani etiā nobiles agriculture vacabāt. Vñ pli.li.xvi.c.lxi.inquit:durāt in linterno aphricani prioris manu sate oliue. Itē Myrtus eodē loco conspicue magnitudinis.

Compedes Vulua Vterus Cognati Agnati

Ascen. ¶ Experiere ⁊c. Frugalitatem sue cene ad quam persicum inuitarat poeta longo sermone recitat. Ordo est. O persice tu experiere.id est facies periculum ⁊ sumes experimentum hodie:nūquid ego nō prestem.i.exhibeam vita vel moribus ⁊ re:pulcherrima dictu.id est que pulcherrima sunt dum a me dicuntur.sed existens ganeo.i.lurco ⁊ homo vorax ganearum frequentator occultus laudem.id est cōmendem ⁊ laude prosequar:siliquas.id est durum victū antiquorum:⁊ dictem id est precipiam facere puero meo coram alijs pultes:sed dictem in aure pueri placentas id est vt coquat mihi placētas. Nam tu cum sis conuiua promissus mihi habebis euandrum.i.me modicum ⁊ pauperem te hospitio recipientem sicut euander herculē se apud virgiliū recepisse dicit:⁊ venies hospes tyrynthius.i.vt hercules:aut hospes minor illo.s.hercule:⁊ tamē ipse contingens celū sanguine.i.origine sua.s.eneas filius veneris. Alter sup.eorum hospitū euandri.s.eneas missus est ad sydera aquis.q: submersus est in numico lacu:⁊ alter scꝫ hercules:flāmis quia combustus interijt. Audi nūc fercula non ornata vllis macellis.hedulus.id est paruꝰ hedus pullus capre.veniet de agro tiburtino existens pinguissimus ⁊ mollior.id est tenerior toto grege:inscius herbe.i.qui nondum gustauit herbam:sed vberibus matris nutritus est:⁊ non ausus adhuc mordere virgas humilis salicti.i.salicū simul in imo nascētiū:q̄ hꝫ plus lactis ꝙ sanguis:⁊ asparagi:ab asperitate dicti:mōtani.i.montibꝰ nati quos villica.i.habitatrix ville hoc ē possessiōis mee i agro:legit.i.collegit:mō.i.paulo āte ⁊ hꝰ fuso posito.i.deposito cum colo sup.veniēt. Preterea grādia oua calētia feno torto.i.circūuoluto assūt.s.nobis cū ipsis mr̄ibus i.gallinis.vue huate sup.tales q̄les fuerāt in vitibus.pte.i.ꝓ parte āni.qua.s.erāt mature sup. adsunt nobis. Pirū sigminū ⁊ syriū sic dictum ⁊ mala.i.poma recētis odoris emula picenis.i.certantia in fragrantia et bonitate cum picenis: nec pro et non et poma non metuenda tibi postꝙ posuere id est exuerunt autumnum siccatū frigore.i.per frigus:et pericula succi crudi id est indigesti et adhuc viridioris adsunt nobis sup.de iisdem corbibus id est canistris quibus allata sunt.hec id est huiusmodi cena fuit olim iam id est in priscis temporibus:cena luxuriosa:nostri id est romani senatus. Ipse curius dentatus optimus dictator ponebat.i.coquebat breuibus focis holuscula que sup.legerat in sup.paruo horto:que.i.qualia holuscula: fossor scꝫ seruꝰ ad glebā destinatus squalidus id est immūdus:in magna compede id est catena que ab vna pte agri fodiendi ad aliā vsq̄ extēdebatur:fastidit id est fastu aspernatur:qui scꝫ fossor meminit id est adhuc memor est:quid vulua sup.porcina:calide popine.i.quam in calida popina priusꝙ seruus esset comederat:sapiat id est qualem saporem habeat respectu holerū.moris id est instituti et consuetudinis erat quondā seruare diebus festis id est vsq̄ ad dies festos:terga suis.i.porci sicci id est exiccati in fumo et salsi:pendentia in crate rara vt fumū et ventum capiant. Ac ꝑ et moris sup.erat ponere cognatis lardum natalitium id est ad diem natalē quo maxime genio indulgebant seruatum:et hoc noua id est recenti carne:accedēte id est adiecta ad lardum:si hostia id est sacrificiū pro hostibus deuictis facta:dabat quam id est aliquam. Aliquis cognatorum functus titulo terconsulis atq̄ imperijs castrorū:et functus honore dictatoris id est summi magistratus:ibat maturius id est prius solito id est ꝙ solitus erat ad has id est huiusmodi epulas referens id est reportans a monte id est agro montano domito id est culto et a siluestritate ac nociuis herbis purgato:ligonem id est instrumentum illud quo rustici terram purgant ereptum id est vi extractū e terra dura et saxosa vbi difficilior est domatio.

¶ Quum tremerent aũt fabios: antiquoꝝ frugalitatem ꝛ parſimoniam laudat. arguens atq̧ vituperans ſui tp̃is hoïes: qui q̃dem pro lectis ornãdis etiã teſtudinũ putamina ſecabãt. Tremerent: romani. ſ. Cenſoris mores: Cenſor inquit Uarro ad cuius cenſionem. i. arbitrium cenſeretur populus. Man. Cenſor

Quum tremerent autem fabios: durũq̧ catonẽ
Et ſcauros: ꝛ fabritios: rigidiq̧ ſeueros
Cenſoris mores etiam collega timeret.
Nemo inter curas ꝛ ſeria duxit habendum
Qualis in oceano fluctu teſtudo nataret
Clarum troiugenis factura ac nobile fulcrum
Sed nudo latere ꝛ paruis frons erea lectis
Uile coronati caput oſtendebat aſelli
Ad quod laſciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi: qualis domus: atq̧ ſupellex
Tunc rudis ꝛ graias mirari neſcius artes.
Urbibus euerſis predarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles:
Ut phaleris gauderet equus: celataq̧ caſſis
Romulee ſimulacra fere manſueſcere iuſſe.
Imperij fato geminos ſub rupe quirinos
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis ꝛ haſta
Pendentiſq̧ dei perituro oſtenderet hoſti.
Argenti quod erat ſolis fulgebat in armis
Ponebant igitur thuſco ferraca catino
Omnia tunc: quibus inuideas ſi liuidulus ſis
Temploꝝ quoq̧ maieſtas preſentior ꝛ vox
Nocte fere media: mediamq̧ audita per vrbem
Littore ab oceano gallis venientibus: ꝛ dijs
Officium vatis peragentibus. his monuit nos
Hanc rebus latijs curam preſtare ſolebat
Fictilis ꝛ nullo violatus iuppiter auro.
Illa domi natas noſtraq̧ ex arbore menſas
Tempora viderunt: hos lignum ſtabat in vſus
Annoſam ſi forte nucem deiecerat eurus

Cenſores vero duo erant quoꝝ auctoritas maxima: eorumq̧ adminiſtratio p̱ luſtrũ hoc eſt quinquẽnium tendebatur vt ſcribit Aſconius. lib. iij. de pretura vrbana. plutarch⁹ autẽ in vita pauli Emilij ſcribit Cenſurã magiſtratum fuiſſe maxime oïm reuerentie: plurimeq̧ p̱tãtis: cuꝫ alijs rebus: tũ ad morum emendationẽ: naꝫ in ſenatu remouere imeritos poterat: ꝛ p̃ncipeꝫ preſcribere. auferre equos notare infamia cenſum augere. luſtrũ condere. Dixit idem ꝛ plura in vita catonis ſenioris. Censura Seria: ſeriuꝫ triſte: ꝛ quaſi ſine riſu ait Marcellus. Teſtudo: Plini⁹ lib. ix. inquit: q̧ teſtudines tante magnitudinis indicum mare emittit vt ſingularũ ſup̱ficie habitabiles caſas integant atq̧ inter Iſulas rubri p̃cipue maris ijs nauigent cymbis. Teſtudinũ vero putamina ſecare in laminas: lectoſq̧ ꝛ repoſitoria ijs veſtire. C Aruilius pollio inſtituit. De eiſdem Mar. li. xij. ad Amenũ ait. Gẽmantes prima fulgẽt teſtudine lecti. Et mariſiaci pondere rara citri. Teſtudines Fulcrũ: lecti ornamẽtum: pendẽs ipſe aũt tabule quibus lectica cõficitur fulcra dicũtur: quib⁹. ſ. fulcimur. i. ſubſtentamur. Uirg. li. vi. Lucent geniali bus altis Aurea fulcra toris Nudo latere cuꝫ. Nuda ſponda: nulla eñi adhibita erant ornamẽta in ip̃is tabulis: ſꝫ nude erãt. i. ſine pictura aliq̃. Fulcrum Paruis nõ ſumptuoſis ꝛ ãplis. Frõs erea. Antiquiſſima fuit deliaci eris gloria ꝛ priſci limina etiã ac valuas i tẽplis ex ere factitauere. tricliniorũ pedes fulcra itẽ ere ornabant legito pli. li. xxxiiij. Uile coronati caput oſtdebat aſelli. Coronati ait: q̃m in agroꝝ limitib⁹ aſini caput nudũ cute ſuſpẽdebãt putantes incõmoda ſic arceri poſſe ab agris. Unñ ait columella Nũc ca

put arcadici nudū cute fert aselli Tyrrhenus fixisse Tages i limite ruris. Vile caput: vile ait quia vacuū: et cute nudū erat. Caput ostētabat aselli. intelligēdū oli patresfamilias rure sepe dormisse i villici domo: vbi lectulos habebāt et puos et erea tm̄ fronte fulcitos: nō ei testudine fulcra ornata erāt: vt Juuenalis tpe. In illa vero enea lecti fronte coronati aselli nudū caput: sculptū fuisse vel appēsum inuit: et sic frons ipsa aselli caput ondebat. nā cū lectulus intra domū eēt: quo pacto poterat aselli caput in agrorū limitibus suspēsum ostēdere. Neqꝫ distātia coueniret. Juuenalis eni p testudinū putaminibus fulcra ornātibus: ait antiquos aselli albū caput ad fulcra habuisse. nec abnuo in limitibus agrorū caput illud aselli etiā fuisse. ergo cū lecti et pui et nudi seu inornati olim fuerit

Phalere — Tales: scz erāt. Tunc rudis: ostendit oli romanos mēsarū ornamēta spreuisse: qsisseqꝫ illa in ar-
Phanero — mis et eqs potius Graias artes: multi eni grecorū optimi fuerūt artifices poculorū. Phaleris: phalere equorū ornamēta dicunt a phaneroo qd est manifesto illustro. ijs eni ornamētis illustra

Lupa romuli — ri videt equus: grece phalara dicit: sicut talantō latine vero talentū. de phaleris Verg. ait li. v. Primus equū phaleris insignē victor habeto. Mansuescere iusse: lupa eni visis romulo et remo adeo māsueta effecta est qp etiā vbera pbuit: de quo late Diony. lib. i. Geminos qrinos: romulū et remū. Sub rupe. Diony. in pmo scribit: qp vbi lupa inuēta est pbere infantibus vbera: ppe erat sacer quidā locus sylua densa cōtentus: et petra fontes emittens: dicebat aūt saltus panos esse: eratqꝫ ibi dei eiusdē ara. quē in locū vadēs lupa se cōdidit. Antrū vnde liquor manat cōiunctū palatij edificijs ostendit secundū viā: qua itur ad circū tēplūqꝫ ei pximū: in quo imago ē huius casus: lupa pbēs pueris duobus vbera antique opere simulachra erea: hec Diony. ea vero simu

Far — lachra nūc apud capitoliū visunt. Pendentis dei. i. martis: extabat eni in casside tanqꝫ in aere. Farrata: ex farre cibaria: populū romanū farre tm̄ et frumēto. ccc. annis vsum verrius tradit: auctor est Pli. li. xviij. Tusco catino: fictili vase: intelligūtur aūt arretina vasa Marti. lib. xiiij. arretina nimis ne spernas vasa monemus: Lautus erat tuscis porsena fictilibus. et li. i. Sic arretine

Gallorum aduentus vox nocturna — violāt crystalina teste. Inuideas: inuidere possis: nā puo cōtenti erāt. Presentior: ppitior erat Et vox nocte: fere media. Liuius lib. v. sic ait Eodē anno. M. ceditius de plebe nūciauit tribunis se in noua via: vbi nūc sacellū est supra edē veste: noctis silētio audisse vocē clariorē humana q magistratibus dici iuberet gallos aduentare. id vt fit: propter auctoris humilitatē spretū: et qp longinq: eoqꝫ ignotior gēs erat. His monuit nos: his videlz dijs monuit nos iuppiter fictilis et c. Seneca aplo Paulo scribēs ait: solere deos ore innocentiū effari. Fictilis iuppiter: Pli lib. xxxv. c. xi. scribit qp Turianus a fregellis accitus tpe Tarqnij psci iouis effigiē finxit in capitolio dedicandā: fictileqꝫ eā fuisse: ab hoc eodē factū herculē: ee eni tūc effigies deū erant laudatissime. Nec penitet nos illorū: q tales coluere. aurū eni et argentū ne dijs quidē conficiebant. Et in sacris nō myrinis chrystallinisue: sed fictilibus prolibabatur Simpinijs innocētius: hec ex illo Dominatas: nō eni querebant ebur externum: et citreas mensas: de quibus alibi diximus.

Ascen. — ¶ Quum tremerēt et c. Frugalitatem antiquorum latius prosequitur. Ordo est. Autem. i. sed: quum. i. quando: sup. romani: tremerent. i. vsqꝫ ad tremorē formidarent fabios: et durum catonē et scauros et fabritios viros illos seueros et censorios: et quum etiam collega. i. concensor vel cū alio censor factus timeret seueros mores rigidi. i. inflexibilis censoris: tunc sup. nemo duxit id est existimauit habendū inter curas et seria sua: qualis testudo. i. concha magnas testas habens nataret in fluctu oceano. i. maris occeani indici potissimū factura. id est talis que faceret: troiugenis. i. nobilibus romanis se de troianis ortos gloriantibus: nobile fulcrū. i. sustentamentū pendens: vel tabula lecti ex putaminibus confectum: sed frons. id est altior pars lectice: erea. i. eremunita: et nudo latere. id est nullo fulcro aut putamine tecto: ostendebat lectis paruis vile caput aselli coronati quibusdam scilz sertis. Ad quot caput aselli affixum fronti lectice: alūni lasciui ruris. id ē filijfamilias nutriti ruri: ludebant. Sibi ergo fuerūt sup. tales: qualis sup. fuit domus: et qualis supellex: hoc est viles. Miles romanus existens tūc rudis et nescius imitari graias artes. id est grecorum in fingendis signis artificia frangebat vrbibus euersis. id est funditus destructis pocula magnorum artificum reperta in parte prede (quia enim non erat bibax contempsit pocula artificiosissime composita) frangebat dico miles pocula vt equus gauderet phaleris. id est ornamētis bullatis: et vt cassis. id est galea celata. id est habens celata simulacra id est effigiem romulee fere: scz lupe iusse mansuescere. id est mansueta fieri: vt ostenderet hosti perituro. id est quem interficere vellet: simulachra romulee fere iusse a deo scilz generis romani auctore māsuescere. i. māsueta fieri: et geminos quirinos. s. romulū et remū. fato imperij id ē ppter imperiū romanū aliqn futurū fato: ac vt ostēderet hosti pituro nudā effigiē dei scilz

martis pendētis ⁊ fulgētis clypeo ⁊ hasta.i.armis militaribꝰ.Illud argenti quod tūc ipsis erat fulgebat in solis armis.Igitur q: sola arma exornabāt:ipi ponebāt tunc oia farrata.i.genꝰ pultis ex farre:quibꝰ oibus tu inuideas si sis liuidulus.i.modicū inuidiosus. Maiestas q̄ templorū erat tūc sup.q̄.i.etiā presentior.i.paratior ad cōsulendū rebus romanis:⁊ vox deorū scz audita est a M.Ceditio videlz nocte fere media ꝑ mediā vrbē gallis veniētibꝰ.i.dū galli venirēt ab littore occeano.i.occeani britānici scz ⁊ hoc dijs pagētibus officiū vatis.i.prophete:iuppiter fictilis.i.hñs statuā fictilē.s.terreā:⁊ nō violatꝰ.i.corruptꝰ ⁊ adulteratꝰ vllo auro hoc est monuit nos his.i.de his:⁊ solebat p̄stare rebus latijs.i.latinis hoc ē italicis ⁊ potissimū romanis: hāc curā.i.custodiā sollicitā.Illa tpa viderūt mensas natas domi.⁊ pro.i.nostra.i.italica arbore et lignū stabat in siluis scz in.i.ad hos.i.hmōi vsus mensarū scz:si eurus.i.violētus ⁊ impetuosus ventus deiecerat forte nucem.i.arborem nucū annosam.i.multorū annorū.Ex nuce aūt mense ⁊ simulachra fieri solēt.q: tarde cariē aut teredines patitur.

At nunc diuitibus cenandi nulla voluptas
Nil rhombus:nil dāma sapit:putere videntur
Unguenta atq; rose:latos nisi sustinet orbes
Grande ebur:⁊ magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex illis quos mittit porta syenes
Et mauri celeres:⁊ mauro obscurior indus
Et quos deposuit nabatheo belua saltu
Jam nimios capitiq; graues:hinc surgit orexis
Hinc stomacho bilis:nam pes argenteus illis
Anulus in digito q̄ ferreus:ergo superbū
Conuiuam caueo:qui me sibi comparat ⁊ res
Despicit exiguas:adeo nulla vncia nobis
Est eboris:nec tesselle:nec calculus ex hac
Materia:quin ipsa manubria cultellorum
Ossea:non tamen his vlla vnq̄ obsonia fiunt
Rancidula:haud ideo peior gallina secatur:
Sed nec structor erit cui cedere debeat omnis
Pergula discipulus tripheri doctoris apud quē
Sumine cum magno lepus:atq; aper:⁊ pygardꝰ
Et scytice volucres:⁊ phenicopterus ingens
Et getulus oryx hebeti lautissima ferro
Ceditur:⁊ tota sonat vlmea cena subura.
Nec frustum capree subducere:nec latus aphre
Nouit auis noster tyrunculus:ac rudis omni
Tempore:⁊ exigue frustis imbutus ofelle.

¶ At nūc At aduersatiua est ꝑticula.Latos nisi sustinet orbes Grande ebur. Mensarū luxum hic arguit.Ex mauritania siqdez Citree mense magno veniebant quas quidē eboreis pedibꝰ fulciebāt.Lucanꝰ lib.x.Dentibꝰ hic niueis sectos atlantide sylua: imposuere orbes:q̄les ad cesaris ora. Nō capto venere iuba.et Mar. lib.ij.in Candidū.Tu lybicos indis suspēdis dentibus orbes fulcit testa fagina mēsa mihi.Pardus pardi statua ex ebore.Est autē pardus pāthere mas vt alibi dictū est.Porta syenes:syene insula est in finibꝰ ethiopie: vt docet strabo lib.xvij.Etiā pli.lib.v. c.xi.ait.Syenen in finibꝰ ethyopie insulā esse.C.M.passuū ambitu.Elephātis insula supra syenen.xvi.M:habitatur nauigationis egiptie finis.Porta syenes hoc ait:q̄m elephātes ab elephāti vrbe supra syenē manantiꝰ ꝑ ipsam syenē ad nos veniūt.Mauri celeres:oēs regiones nomiat vbi sunt elephātes. Belua:elephas.Nabatheo saltu Nabathei in arabia sunt:oppidum incolūt petrā noie.pli.li.vi. Meminit ⁊ Diodorꝰ lib.iiij. Orexis:turbatio quedā ⁊ furor qd̄ aptius ꝑ epexegesin declarat dicēs:hinc stomacho bilis.De orexi aūt latiꝰ videto sat.vi.ibi: rabidam facturꝰ orexim.Bilis amaritudo ⁊ ira ꝓpe humor fellis est. Illis mensis ci treis.s. Nam q:.Pes argēteus: solebāt aliq̄ triclinia ⁊ mēsas ēt argēto ornare vt late pli.li.xxxiij capi.xij.ondit.Anulꝰ in digito q̄

Man.
Pardus
Syene
Elephantis insula
Nabathei
Orexis

Triũphantis corona
Triũphantis anulus ferreꝰ.
Calculus
Pergula

ferreus:triũphãti cũ corona ex auro hetrusca sustineret a tergo:anulꝰ tñ in digito ferreꝰ erat: equa forma triũphãtis ⁊ serui coronã sustinẽtis:hi quoq; q ob legationẽ acceperãt aureos anulos:in publico tantũ vtebãtur:intra domos vero ferreis.quo argumẽto etiã nũc inqt Pli.sponse anulus ferreus mittit:isq; sine gẽma:hec ex Pli.lib.xxxiij. Me sibi cõparat.i.qui vult me eximie apparare:vt ipse solet. Adeo:certe. Tesselle:tali et tessere eburnee erant. Calculus:nũc scacus dicit. Mar.li.xiiij. Hinc mihi bisseno numerat tessera puncto:Calculus hinc gemino discolor hoste perit. Ideo q: nõ sunt eburnea. Structor:incisor ad mẽsam. Pergula:ea nõ solũ inuitibus dicit:sed etiã vbi pceptores discipulos erudiebãt:vel artifices alij opa sua velut in ꝓpatulo habebãt. Sueto.de crassitio tarentino grãmatico. Deinde in ꝑgula docuit donec in cõmẽtario Smyrne edito adeo iclaruit.⁊ Pli.li.xxxv.ca.viij de apelle.idẽ ꝑfecta opa ꝓponebat in ꝑgula ⁊c. Triferi doctoris:in vrbe doctores erãt:q scindẽdi obsonia artẽ tradebãt:vt etiã innuit Seneca episto.xlvij.qd latius in saty.v.patet.

Pigardus
Caprearum genera
Ibices
Oryges
Phasiani
Phenicopterus

Pigardus:genus est caprearũ. Pli.lib.viij.de semiferis ait. Capree tñ in plurimas figuras trãsfigurãtur:sunt capre:sunt ibices ꝑnicitatis mirãde sunt et origes cõtrario pilo vestiti et ad caput verso:sunt et dãme ⁊ pigardi ⁊c.vtq; phs li.ij.aialiũ ait.orix vnicornis:⁊ bisulcis pedibꝰ ẽ. Scythice volucres.i.phasiani a phaside fluuio ad nos traducti. Marti.li.xiij. Argoa primũ sum transportata carina: Ante mihi notũ nil nisi phasis erat. Phenicopterus:phenicoptheri linguã precipui saporis esse Apicius docuit:vt scri. Pli. li.x. Marti.etiã li.xiij.ait:Dat mihi pẽna rubẽs nomẽ:sed lingua gulosis Nostra sapit. Aristophanes vt aiũt refert palustrẽ eẽ auẽ:⁊ rubescẽtibꝰ pẽnis.phenicos ruber dr ⁊ pterõ pẽna. Lautissima:ꝓ lautissime.i.eximie ⁊ egregie. Hebeti ferro.i.obtuso:nã si acutũ fuissꝫ:aialiũ formas q lignee erãt lacerasset:hinc ait: Ulmea cena:q: ex vlmo ⁊ ligno aliquo formata erant obsonia.

Galline numidice
Offa

Sonat:dũ.s.incidẽdi ars discitur. Subducere:demere. Aphre auis.i.galline numidice de qua Marti.li.xiij. Ansere romano q̃uis satur annibal eẽt: Ipse suas nũq̃ barbarꝰ edit aues. Var. lib.iij.sic. Galline aphricane sunt grãdes varie:gilberie quas melagrides appellãt greci ⁊c. Tyrunculus:structor rudis ⁊ minister nouitiꝰ. Imbutus:doctꝰ ⁊ instructus. Ofelle:offa aqua.ofella:constabat ex carne porcina.ofelle preterea saliende precepta tradit Cato vltimo cap. Tradit etiam columella li.xiij.ca.lij.vbi diminutiuum etiã offulam fecit:sicut et Uarro.

Ascen.

¶ At nũc.⁊c. Carpit luxũ mẽsarũ. Ordo est. At nulla voluptas cenãdi est nũc diuitibꝰ:⁊ rhõbus.i.delicatissimꝰ piscis:⁊ dãma.i.caro ferina:nil sapit diuitibꝰ:⁊ vnguẽta atq; rose vidẽtur ipsis putere.i.fetere:nisi ebur grande.i.pes mensarũ citrearũ ex ebore magno cõpactus sustinet latos orbes.i.tabulas seu mẽsas rotũdas:⁊ nisi pardus.i.simulachrũ pardi: sublimis id est altꝰ magno hiatu.i.habẽs magnã apturã oris:quasi defessus sit põdere mensarũ:cõfectꝰ sup.ex illis dẽtibus.s.elephantoꝝ quos porta syenes:illiꝰ insule in finibus ethyopie: ⁊ quos mauri celeres mittũt:⁊ quos indus obscurior.i.nigrior mauro sup.mittit ⁊ quos belua.s.elephas deposuit in saltu nabatheo.i.arabico existẽtes sup.iã nimios.i.nimis magnos:⁊ graues.i.molestos ex grauitate:capiti scȝ ipsius belue.hinc.i.ex hmõi luxu ⁊ nimio apparatu mensarũ surgit inqt poeta orexis.i.nausea quedã.hinc bilis.i.amara indignatio surgit stomacho sup.meo.q.d. ego ex tã perdito luxu nõ minus afficior nausea:q̃ ex immũdicia alioꝝ:⁊ ergo caueo.i.fugio cõuiuam superbũ.i.tali luxu vti solitũ:qui cõparat sibi.i.apparatui suo superbo.me.i.modicitatẽ meã:⁊ despicit res exiguas.i.modicas. Adeo.i.oĩno nulla vncia eboris est nobis:nec tesselle.i. ꝑue tessere: sunt mihi ex hac materia.i.ex ebore:nec calculus q nũc scacchus dicitur est mihi ex hac materia:quin.i.qnetiã ip̃a manubria cutelloꝝ sunt ossea.i.ex osse vulgari:nõ ex dente elephãtis.tamen vlla obsonia non fiũt vnq̃ rancidula.i.rancore corrupta his.i.ꝓpter hmõi manubria. Nec gallina secatur.i.dũ demẽbratur fit peior ideo quia scȝ ossea sunt. Signãter dicit peior nõ peiꝰ: quia parui curat poeta bene an male secetur gallina dũmodo ip̃a male secta nõ fiat peior. Unde infert. Sed nec structor id est peritus incisor ⁊ dispositor obsonioꝝ erit mihi sup.existẽs discipulus triphei illius viri doctoris id est docẽtis obsonia mẽbratim diuidere cui.discipulo debeat cedere tanq̃ minus perita:omnis pergula id est tota schola versantiũ in pergula id est loco ad quẽ plures pergũt aut vt discãt aut vt videant res nouas:doctoris dico tripheri apud quẽ lepus est cũ magno sumine:atq; aper ⁊ pigardꝰ id est talis caprea ⁊ volucres scythie.i. phasiani ⁊ ingens phenicopterus id est auis a rubris pẽnis appellata:oryx qui vnicornis ⁊ bisulcis pedibus est:getulus.i.in getulia plurimũ repertus:ceditur.i.inciditur lautissima.i.lautissime ferro hebeti:quia omnia iam dicta obsonia:nõ sũt vera:sed simulachra eoꝝ ex ligno cõfecta ⁊ tenuiter cõglutinata vt cultro obtuso diuidi mẽbratim: sed non destrui aut dissecari possint. Potest etiã

oꝛdo eſſe:⁊ apud quem cena lautiſſima et his oībus.ſ.cōfecta cedit.i.diuidit quaſi incidat ferro id ē cultro:hebeti.i.obtuſo:⁊ cena vlmea.i.vlmo quadam arboꝛe ad hoc apta vnde.ſ.rote vt plurimū fiunt:cōfecta:ſonat.i.fragoꝛē ⁊ crepitū facit eo ꝙ lignū ſiccum iam eſt.tota ſubura.i.ꝑ totum vicū illū rome. Nec noſter tyꝛūculus.i.puus ⁊ nouus miles in hoc genere militie adhuc iperitꝰ nouit ſubducere.i.honeſte decidere capꝛee:a capꝛea:fruſtū.i.bolū decentē eos ꝗbus poꝛrigat:nec latus auis aphꝛe.i.galline ꝗ̄ in latere candidā carnē habet.tyꝛūculus dico ac rudis omni tpe.i.qui in ea re ſemꝑ tyꝛūculus erit ⁊ nunꝙ̄ ꝑitus miles.⁊ imbutus.i.pꝛimū eruditus fruſtis.i.ꝑ fragmenta ⁊ nō integras feras aut aues exigue ofelle.i.carniꝰ inſulente.

Plebeios calices:⁊ paucis aſſibus emptos
Poꝛrigit incultus puer:atq̃ a frigoꝛe tutus
Non phꝛyx aut lycius non a māgone petitus
Quiſꝙ̄ erit:⁊ magno:cum poſcis:poſce latine
Idem habitus cunctis tonſi rectiq̃ capilli
Atq̃ hodie tantum pꝛopter conuiuia pexi:
Paſtoꝛis duri eſt hic filius.ille bubulci
Suſpirat longoꝰ non viſam tempoꝛe matrem
Et caſulam:⁊ notos triſtis deſiderat hedos
Ingenui vultus puer:ingenuiq̃ pudoꝛis.
Quales eſſe decet:quos ardens purpura veſtit:
Nec pugillares defert in balnea raucus
Teſticulos:nec vellendas iam pꝛebuit alas:
Craſſa nec oppoſito pauidus tegit iguina gutto.
Hic tibi vina dabit diffuſa in montibus illis
A quibus ipſe venit:quoꝛum ſub vertice luſit:
Nāq̃ vna atq̃ eadem vini patria:atq̃ miniſtri.

¶Plebeios calices:ijdē audaces dicunt:nā falſa ſpecie imitabantur chꝛyſtallina: vitrei erant Mar.li.xiiij. Nō ſumꝰ audaces plebeia toꝛeumata vitri. Noſtra neq̃ ardenti gēma feritur aqua. A frigoꝛe tutus: craſſo indutus pāno. A māgone petitꝰ:non habeo inꝗt elegantē miniſtrū quē emerim:ſꝫ ruſticū:⁊ in agro natū. Māgones erāt pueroꝛū foꝛme magiſtri ⁊ mentiendi coloꝛis artē ꝓbe callentes ꝗ̄ſi manu agones dicti vt aiūt. Quiſꝙ̄:e meis pueris. Et magno.ſ.ꝑcio nō petitus erit. Poſcis.ſ.aliꝗd. Latine nō grece. Cunctis ē. Tonſi.ſ. ſunt:non lōgi. Recti nō criſpi:⁊ calamiſtrati. Cōuiuia: Cato ſenioꝛ in Cicerone ſic ait. Bene em̄ maioꝛes accubationē epularem amicoꝝ:q: vite cōiunctionē haberet Cōuiuium noīarunt.melius ꝙ̄ greci.ꝗ hoc idem tū Compotationē.tum cōcenationē vocant.de hoc etiā latius in ſaty.i. Ingenui:natiui ac naturalis nō aūt culti ⁊ fucati. Ardēs purpura.i.pꝛetexta veſtis ſplendens ⁊ oꝛnata purpura. ꝗ̄ nobiles pueri vtebant.de qua latiꝰ ſupꝛa. Nec pugillares defert in balnea raucꝰ Teſticulos nec vellēdas ꝑ̄buit alas.ꝑ hec v̄ba oñdit puerū eē ſimplicē ⁊ purū:nec ꝑueniſſe adhuc ad pubertatē. Uñ pl̃s lib.vij.de aīalibus ait. Mas ꝑ̄mū ſemen genitale magna et ꝑte incipit ferre anno pacto bis ſeptimo ſimul etiā pubeſcere incipit. Uox itē ꝑ id tp̄s mutari in ſonū aſperioꝛē ⁊ inequabilioꝛēq̃ incipit:ꝙꝙ̄ nondū grauent qꝺ capꝛire denoīant. Idq̃ potiſſimū incipit ijs:ꝗ rem venereā incipiūt agere. Pugillares:ad pugilli foꝛmā. Raucꝰ ꝓpter coitū.ſ.vt diximꝰ. Nec vellendas alas.i. nō laſciuus eſt nec ꝓpterea grādis ſed puer ⁊ ſimplex.ait aūt ſeneca in balneis fuiſſe alarū vulſoꝛes:vt ſupius oſtendimꝰ. Uñ de alipte inꝗt epl̃a.lvij. Niſi dum vellit alas ⁊c. Macro.autē libꝛo.vij.ſat.ſcribit ꝙ humoꝛ naturalis in coꝛpoꝛe:quando etas tranſijt pueritiā fit durioꝛ:⁊ acuitur in pilos:ideo tunc ⁊ pubes ⁊ gene ⁊ alie partes coꝛpis veſtiūtur. Gutto oleario vaſe quo in balneis vtebantur:de quo etiam late ſuperius.

Man.

Mangones

Conuiuia

Maris ſemē
Pubes
Uox puberū

¶Plebeios calices. Eandē rē ꝑſequit. Oꝛdo eſt. Puer incultꝰ.i.nō elegāter oꝛnatꝰ:atq̃ tutꝰ tū a frigoꝛe.i.ſatis decēter veſtitꝰ:poꝛriget calices plebeios.i.qualibꝰ plebs vtit.hoc ē pocula vitrea:emptos paucis aſſibꝰ.i.vili ꝑcio. Quiſꝙ̄ ſup.pueroꝝ meoꝝ nō erit phꝛyx.i.troianꝰ aut lycius.i.ex lycia:⁊ quiſꝙ̄ nō erit petitꝰ.i.reꝗſitꝰ ⁊ cōꝑatus a māgone.i.vēditoꝛe ⁊ exoꝛnatoꝛe puerorum,equoꝝ ⁊ eiuſmōi rerū:magno ſup.ꝑcio.quū.i.qñ tu poſcis aliꝗd ab eo poſce latine.i.ver

Aſcen.

bis italicis q̃ illi vernacula sunt. Idē hitus est sup. cūctis. s. pueris meis ⁊ capilli sunt cūctis tōsi nō nimis longi: ⁊ recti nō crispātes sꝫ demissi: atqꝫ pexi tñ hodie ꝓpter cōuiuia. hic est filius duri pastoris: ille bubulci suspirat. i. suspirādo desiderat: matrē ⁊ casulā. i. domūculaꝫ ī qua natus est: nō visam lōgo tp̄e: ⁊ ip̄e tristis desiderat sup. videre hedos notos vt quoꝝ aliqñ custos fuerit: existēs puer vultus ingenui ⁊ pudoris ingenui. i. nō seruilis: q̃les decet esse filios sup. nobiliū: quos purpura. i. p̄texta purpurea ardēs. i. multū resplēdēs vestit. Nec ip̄e raucus ꝓpter coitū. s. pactū: hoc ē adhuc castus (aliq̇ legūt draucus. i. vt officiū draucoꝝ p̄stet) defert. i. secū fert: testiculos pugillares. i. instar pugillariū. vñ dictū est in vi. q̃ psaltria penē maiorē ꝗ̄ sint duo cesaris anticatones ⁊c. vel in morē pugillariū cōplicatorū rotōdos. nec p̄buit alas vellēdas: hoc ē qui nōdū pilosas habet alas. nec ip̄e pauid⁹ timēs ne videanť: tegit inguina mēbra virilia crassa. i. pinguia gutto. i. cornu aut vasculo ligneo: vñ guttatim oleum distillet: opposito hic. i. hmōi puer dabit tibi vina: diffusa. i. exp̄ssa ex vuis: ī ill' mōtib⁹ a q̇b⁹ ip̄e vēit: ⁊ sub q̄ꝝ vertice lusit nāqꝫ

Forsitan expectes vt gaditana canoro
Incipiat prurire choro: plausuſqꝫ probate
Ad terram tremulo descendant clune puelle
Irritamentum veneris languentis: ⁊ acres
Diuitis vrtice. maior tamen ista voluptas
Alterius sexus. magis ille extenditur: ⁊ mox
Auribus atqꝫ oculis concepta vrina mouetur:
Nō capit has nugas humilis domus: audiat ille
Testarum crepitus cum verbis nudū olido stās
Fornice mancipiū quibus abstinet ille fruatur.
Vocibus obscenis: omniqꝫ libidinis arte
Qui lacedemonium pytisinate lubricat orbem.
Nāqꝫ ibi fortune veniam damus: alea turpis
Turpe ⁊ adulterium mediocribus. hec eadem illi
Omnia cum faciant hilares: nitidiqꝫ vocantur.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos.
Conditor iliados cantabitur: atqꝫ maronis
Altisoni dubiam facientia carmina laudem:
Quid refert tales versus: qua voce legantur?

Man.
Gaditane puelle

vna ⁊ eadē p̄ria ē vini atqꝫ mistri
¶ Gaditana. s. puella: nam lasciue licentie: ⁊ īpudici: mot⁹ puelle fuere gaditane. Mar. lib. vi. de Thelesina: Edere lasciuos ⁊ betica crusmata gest⁹: Et gaditanis ludere docta modis. Tendere q̃ tremulū pelian: hecubeqꝫ maritū posset ad hectoreos sollicitare rogos. Prurire: libidinem cō mouere. Plausuꝫ astātiū. s. Probate laudate. Irritamētū: appositio ē: Vrtice: irritatōes. maior scꝫ est. Alteri⁹. i. feminei. Ille femineus sex⁹ Extēdiť ad libidinē Aurib⁹: ꝗ̄tū ad v̄ba: Vñ ait iferius: ille fruať vocib⁹ obscenis: oīqꝫ libidinis arte. Oculis ꝗ̄tuꝫ ad gest⁹. Cōcepta et impudicis gestib⁹. Vrina moueť: luxurie ardore. capit: recipit. Nugas vanitates ⁊ libidines. Testarū crepitus. i. tympanoꝝ: testa aūt ꝓprie cretea est. Cū verbis inhonestis scꝫ Olido fornice putēti lupanari. Mancipium: serua meretrix. Quib⁹. s. verbis. Fruať delecteť. Qui lacedemoniū: Pytismate lubricat orbē. In anulatos hoc dictū est: senatores. s. atqꝫ equites: q̇ anulis vtebātur: nam pitizo signat sputo leui ⁊ crebro irrorare ⁊ pytisma e leui sputo irrorō dř ferētes āt anulos sepi⁹ oblectationis ostētatōisqꝫ grā extrahūt sputo addito ad lubricādos digitos. Sūt aūt q̇ legāt pytilismate dicētes. pytilisma eē exercitatōis gen⁹ s̄m galienū ⁊c. ꝗ ego mime ꝓbauerim: nihil enim ad poete sensū: supior v̄o snīa maxime cōuenit: dicit eñ poeta. Mediocrib⁹ turpe haberi: si turpis gest⁹ voluptatis cā aspiciāt: diuitib⁹ v̄o licere videri: hic ait oīa cū faciāt hilares nitidiqꝫ vocāť q̄ q̇dē epitheta hūilib⁹ ac in ludis se exercētib⁹ minime ꝯueniūt: ip̄is aūt diuitib⁹ oīa licere vidētur. Hic ⁊ sat. viij. sic ait. At vos troiugene vobis ignoscitꝭ ⁊ q̄ turpia cerdoni: volesos brutosqꝫ decebūt. Orbē lacedemoniū. i. anulū. lacedomones eñ anulo vtebāť ferreo tñ: vt pli. scribit lib. xxxiij. e grecia aūt anulis origo fuit. Lubrica lubricū facit. ibi. i. in diuitib⁹. fortūe. i. gaze ⁊ honorib⁹. Nr̄a dabūt alios hodie ꝯuiuia ludos: Idē fere pli. li. i. ep̄la ad septimum ait eñ inuidisti nescio an tibi: certe mihi: sꝫ tñ ⁊ tibi. Quātū nos lusissem⁹ risissem⁹: studuissem⁹ potes apparatius cenare apud multos nusꝗ̄ hilari⁹: simplicius: icauti⁹: in sūma expire. Dubiā laudē. dubitatur eñ q̄

Pytilisma

magis laudandā sint:homeri:ne an Maronis. Tales versus. Homeri atq Virgilij.

¶ Forsitan expectes. Ordo est. Tu persice expectes forsitan vt gaditana sup. puella incipiat prurire. id est pruritum facere et libidinem excitare choro canoro. id est simul canentium: ꝛ vt puelle probate. id est laudate plausu. i. dum applaudunt: descendant ex saltu scilicz ad terraz: clune tremulo quod lubricitatis signum est: vñ addit ꝑ appositionē: exītes sup. irritamentū. i. excitatio ꝛ ꝓuocatio: veneris. i. libidinis: languētis id ē ībecillis: et exītes acres vrtice. i. pruriginis excitatrices diuitis sup. viri: tñ ista. i. istiusmōi cōtēptibilis voluptas saltādi ꝛ trepudiādi alteri⁹ scz muliebris sex⁹ est maior scz ꝙ virilis: ille sexus. s. muliebris extendit sup. ad libidinē magis: ꝛ vrina. i. petulātia vrine: cōcepta aurib⁹ ꝑ īpudica ꝟba: atq oculis ꝑ obscena mēbra mouet. i. excitatur. Domus hūilis nō capit has nugas. i. illecebras vanas. Ille scz diues audiat crepitus testarū. i. tympanoꝝ: cū verbis ꝗbus abstinet: mancipiū. i. scortū: stans nudū. i. prostās in fornice. i. ꝓstibulo sub arcu testudineo theatri: aut alteri⁹ edificij cōstituto: olido. i. fetēte ꝓpter lucernas: ꝛ sordes alias. Ille scz diues ꝗ lubricat. i. lubricū facit et irrorat vt possit deponere et ostentare pytisinate. i. sputo frequēti: orbē. i. anulū ponderosuz: lacedemoniū. i. instar anuli lacedemonioꝝ ꝗ magnus sed ferreus erat. Nā pro q si diues sup. talia facit: nos damus fortune. i. ꝓpter fortunas et diuitias eius veniā. Alea est turpis mediocribus: ꝛ adulteriū est turpe mediocribus. i. mediocriter diuitib⁹: ꝛ illi videlz diuites cū faciāt vl' quū faciūt hec eadē que turpia sunt mediocribus: ipsi vocant hilares ꝛ nitidi. i. lauti ꝛ liberales ꝛ nō sordidi nec tristes nimiū. Nostra cōuiuia dabūt hodie alios ludos: i. alias recreatiōes: q honestas. Cōditor iliados. i. homerus cātabit. i. ꝓnūciabit: atq carmina maronis. i. vergilij: altisoni. i. altiloꝗ ꝛ cothurnati facientia laudē dubiā: vtrū scz maiorē an minorē habeāt ꝙ carmina homeri. i. que possunt certare laudibus homeri cātabunt sup. hodie. Si ꝗs autē dicat puerū impitū esse qui ea ꝓferret: addit poeta. Quid refert qua voce. i. pronunciatione tales. i. tam bene cōditi versus legant. q. d. nihil

Sed nunc dilatis auerte negocia curis:
Et gratam requiem dona tibi: quando licebit
Per totam cessare diem: non fenoris vlla
Mentio: nec prima si luce egressa reuerti
Nocte solet tacito bilem tibi contrahat vxor:
Humida suspectis referens multicia rugis:
Vexatasq comas: ꝛ vultum: aurēq calentem.
Protinus ante meum quicquid dolet exue limen
Pone domum: seruos ꝛ quicquid frangitur illis
Aut perit: ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiace spectacula mappe
Ideum solenne colunt: similisq triumpho
Predo caballorum pretor sedet: ac mihi pace
Immense nimieq licet si dicere plebis
Totam hodie romā circus capit. ꝛ fragor aurā
Percutit euentum viridis quo colligo panni
Nam si deficeret: mestam attonitamq videres
Hanc vrbem: veluti cannarum puluere victis
Cōsulib⁹. spectēt iuuenes quos clamor ꝛ audax

¶ Quū qm̄ Cessare: ab reb⁹ gerēdis. Mētio: fiat. Bilē: amaritudinē. Cōtrahat. moueat. i. nō sis zelotipus. Hūida ꝓpter coitum Multicia: vestimēta de ꝗb⁹ saty. ij. Frāgit consumit: Interea: duz nos cenabim⁹: arguit aūt circēsibus deditos. Megalesiace mappe: Megalesia ludi erāt magne mr̄is. i. cybeles: de ꝗb⁹ late supi⁹. Mappe. Cassiodor⁹ scri. ꝙ mappa leticie signū circēsib⁹ dabant: atq ostēsa mappa certa videbat ꝓmissio futuroꝝ circēsiū. in ea ꝟo vt dicūt aliꝗ Pictura erat ꝛ forma ludoꝝ. de hac Mar. li. xij. sic ait. Cretatā ꝑtor quū vellet mittere mappā ꝑtori Mappā surripit hermogenes. Ideum solēne: appositio ē. Ideū aūt. i. idee cybeles. ꝗ ī vrbez e phrygia ducta fuerat. Colūt: romāi celebrāt. Silis triūpho: hitu silis triūphāti. Ut supi⁹ dictū ē sat. x. ibi: Quid si vidisset ꝑtorē currib⁹ altis extātez Predo caballoꝝ: ꝑdo ait vel ꝙ victores eꝗs iuitis dn̄is sibi emeret: iniquo ꝑcio vel ꝙ victoribus eꝗs palmā eripet: ꝛ imeritis daret: qđ itē hodie fieri sepius vidimus ī vrbe ꝑserti. Sedet ī curru s. Capit: recipit. Fragor strepit⁹

Aten. — Man. — Megalesia — Mappe ludorum

Sponſio:quos culte decet aſſediſſe puelle.
Noſtra bibat vernũ contracta cuticula ſolem:
Effugiatq; togam iam nũc in balnea ſalua
Fronte licet vadas:q̃q̃ ſolida hora ſuperſit
Ad ſextam: facere hoc non poſſis quinq; diebus
Continuis:quia ſunt talis quoq; tedia vite
Magna:voluptates cõmendat rarior vſus.

Quo fragore. Colligo:aīaduerto cõſidero. Euentũ:euẽtus exitus eſt alicui⁹ negocij in quo queri ſolet q̄d ex quaq; re euenerit eueniat euẽtũ ſit. vt ſcri. Cic.li.i. rhet.

Pannus in circẽſibus

Viridis pãni. Viridis pãn⁹ premiũ erat in circẽſibus. Erãt autẽ factiones q̃tuor Circenſiũ ludorũ a panni colorib⁹ denoiate τ diſcrete. Colores vero quadrifariã diuiſi erãt in tẽporũ vicẽ.

Praſinus

Praſin⁹ virẽti veri dicat⁹ erat. Roſe⁹ eſtati. Albus pruinoſo autũno. Venetus nubile hyemi. factio quelibet colori ſuo fauebat. Hinc ait Mar.li.xiiij. Si veneto praſinove faues:q̄ coccina ſumis. Ne fias iſta trãſfuga veſte vide. Naz coccinat⁹ ꝑ trãſfuga iure habit⁹ fuiſſet:vtpote q̄ relictis praſino atq; veneto:ad purpurei panni factionẽ abijſſet. Praſinos viridis dicit̃:praſina viriditas. Nã ſi deficeret.ſ.viridis pãni euẽtus vt alterius eſſet factionis. Quelibet eñi vbiq; factio ſuis fauebat. Hinc Mart.lib.ix. At minor in magno clamor furit amphiteatro. Vincẽti parme quũ ſua turba fauet. Eſt aũt parma hoc loco viri ꝓpriũ. Et Sueto.ſcri. C. Caligulã praſine factioni ita addictũ τ deditũ fuiſſe vt cenaret in ſtabulo aſſidue τ maneret. Meſtã attonitãq; videres hãc vrbẽ: Plini⁹ idẽ fere li.viij.epl̄a ad caluiſiũ de circẽſibus meminit his v̄bis. Quo magis miror tot milia virorũ tã pueriliter idẽtidẽ currẽtis equos inſiſtẽtis currib⁹ hoies videre: Sed tñ ſi velocitate equorũ aut hoiũ arte traherẽtur:eſſet rõ nõnulla:nũc fauẽt pãno.pannũ amãt τ ſi in ipo curſu nõ mediocri certamine:hic color illuc:ille huc trãſferat̃.ſtudiũ fauorq; trãſibit:τ repẽte agitatores illos:equos illos:quos ꝓcul noſcitãt:quorũ clamitãt noia relinquẽtes: tanta gratia tãta auctoritas:in vna viliſſima tunica.τc.hec Plinij verba Juue.carmina pñtia optime aperiũt. Cõſulib⁹:paulo emilio: τ Terẽtio Varro. Audat ſpõſio.i.cõtentio τ altercatio:que fiebat depoſitis pignorib⁹:quũ alij aliũ victorẽ aſſererẽt. Unde Oui.in arte ait. Et q̄rit poſito pignore vincat vter. Aſſediſſe:ꝓpe eſſe. Ouidius. Proxim⁹ ad dominã nullo prohibẽte ſedeto. Contracta:rugoſa. Vernũ ſolem:id eſt tepentem. Solebãt eñi in ſole ambulare. Unde Plinius li.iij.epiſtola: p̄ma de ſpurinna ſic ait. Ubi hora balnei nũciata eſt:eſt aũt hyeme nona eſtate octaua:in ſole ſi caret vento ambulat nudus: deinde mouet̃ pila vehemẽter τ diu.τc. Effugiatq; togã:id eſt exuat τ deponat balneorũ videlz gratia. Vel effugiat togã:id eſt togatorũ curas τ tedia. Hinc Mar.li.iij.ad librũ ſuũ ait. Cur abſim queret:breuiter tu multa fatere. Nõ poterat vane tedia ferre toge. Jã nũc in balnea.i.q̄uis nõ ſit hora ſexta potes attamẽ ſalua frõte.i.ſine pudore adire balnea:vt poſtea cenem⁹ hoc autẽ ait:qm̃ ſexta hora lauabãtur. Mar.immodico ſexta nerone calet. Pli.vero vt oſtendim⁹ ait balnei horã in hyeme nonã:eſtate octauã fuiſſe. Hoc.ſ.balnea frequẽtare. Voluptates cõmẽdat rarior vſus. Mar.itẽ ait li.iiij.ad pudẽtẽ. Rara iuuãt:primis ſic maior gratia pomis.hiberne preciũ ſic meruere roſe. At Ci.in lelio ſic:τ q̄dã oia p̄clara:rara. Voluptates:voluptates q̄dẽ diuerſe ſũt teſte p̄ho li.x.ethi.τ q̄ ab honeſtis reb⁹:τ q̄ a turpib⁹ prodeũt. Belli⁹ itẽ lib.xvij.c.v.ſic ait. puteolis eſtiuarũ ludũ τ iocũ i lr̄is amenioꝛib⁹ τ in voluptatib⁹ pudicis honeſtiſq; agitabam⁹ τc. Socrates quoq; in gorgia platonis aſſerit voluptates bonas τ malas eſſe. Bone eñi ſunt q̄ vtiles:male ãt q̄ noxie. Pl̄a ẽt de voluptate dicta ſũt i ſat.vi.ibi.ſ. Nã q̄ptula nr̄a voluptas.itẽ i ſat.i.

Aſcen.

¶ Sed nũc dilatis.τc. Monet perſicũ vt letũ cõuiuã agat eiectis curis domeſticis:τ etiã ludorũ circẽſiũ quib⁹ reliqui nimiũ intẽti ſunt. Ordo eſt. Sed o ꝑſice auerte negocia.i.domeſticarũ rerũ adminiſtrationes:τ hoc curis dilatis.i.extẽſis in aliud tẽpus:τ dona tibi nũc gratã requiẽ qñ licebit ceſſare ꝑ totã diẽ:vlla mẽtio fenoris nõ fiat ſup.apud me.nec vxor cõtrahat.i. cõmoueat tibi tacito.i.tacẽti:bilẽ.i.iracũdiã τ indignationẽ amarã:ſi ipa egreſſa prima luce ſolet reuerti nocte:referẽs multitia.i.mollia ſua indumẽta humida:ꝓpter coitũ:τ hoc rugis.i.plicis ſuſpectis ꝙ ſit inclinata ab adultero.τ referẽs comas vexatas a petulãte adultero:τ vultũ τ aurem calentẽ ex libidinoſa cõtrectatione:τ laſciuis morib⁹.hoc eſt exue zelotypiã τ exue protin⁹ id eſt ſtatim vel omnino ante limẽ meũ.i.q̄ñdo intrabis domũ meã: quicq̄d dolet ſup.tibi. id ẽ memoriã oim rerũ que triſtitiã afferre poſſint: Pone.i.depone e memoria aut ſollicitudine tua domũ:ſeruos τ quicq̄d frangitur illis.id eſt ab illis videlicet ſeruis: aut perit id eſt deperditur:

et ante omnia pone.i.depone obliuiscere sodales.i.cōuictores ingratos:ne inter edendū illorū fiat memoria.interea dū nos cenabimꝰ romani sup.colunt spectacula mappe megalesiace.i.qua ostensa certū erat megalesia.i.ludos magne matris deū celebranda esse in proximo. In ea em̄ pictura ꝛ forma erat ludorū:aut ea p̄miū erat victori:colūt ergo spectacula megalesiace mappe appositorie:solēne ideū.i.troianū:hoc est existentia solēne quoddā a troianis introductū. Hoc autē videt̃ poeta dicere vt demat ꝑfico sollicitudinē negocioꝝ q̄ cū populo habet.q.d.ciuitas tota erit occupata in circensibꝰ:ideo et tu mecū securā vitā agere poteris:simul tñ taxat affectionē populi romani ad eiusmōi ludos.et pretor ex̄ns p̄do caballoꝝ.i.equorū illic vincentiū quos nō iustis pretijs sibi cōparat inuitis dn̄is:aut quos fraudat p̄mio debito: traducto eo ad alios per fauorē:sedet similis triūpho.i.triūphanti:in curru scꝫ et vestibus triūphalibus.ac.i.atqꝫ si lꝫ mihi dicere pace.i.cū pace ꝛ bona gratia plebis imense et nimie:circus.i.locus vbi fiūt ludi circenses:capit.i.irretit ꝛ illaqueat quasi captiuā totā romā:et fragor.i.cōcrepitꝰ currū equorū et populorū ꝑcutit aurā.i.aerē mediū:quo fragore ego colligo.i.cōiecto euentū panni viridis.i. q̄d euenerit viridi pāno decoratis:si em̄ victores sunt ab oibus acclamat̃.viridis pānus:viridis pannus sup.vicit et ita de reliq̄s.nā si euētus sup.viridis pāni deficeret:a victoria scꝫ q̄ illi maxime fauebāt:tu videres hanc vrbē mestā atqꝫ attonitā:veluti sup.erat cōsulibus scꝫ paulo emilio ac terētio varro.victis ab annibale in puluere cānarū illius vici cāpanie. Iuuenes quos clamor.i.applausus vel concertatio vbi dubia est victoria decet:et quos sponsio.i.depositio de futura victoria huiꝰ vel illius decet:et quos decet assedisse puelle culte.i.iuxta puellā cultā:spectent hmōi ludos.nostra aūt cuticula que iā vetula est:contracta.i.corrugata senio: bibat.i.excipiat apricādo solē vernū.i.calorē solis tēperatū:et effugiat togā.i.togatoꝝ qui ludis intersunt sollicitudinē:licet vt vadas iā nūc in balnea:et hoc fronte salua a rubore scꝫ ꝛ infamia:q̄ oēs ꝑdite vite hoīes intersunt circensibus:q̄ꝙ hora solida.i.integra et plena supsit.i.abundet vsqꝫ ad sextā qua balnea calebāt.tu nō possis facere hoc.i.quātūuis libere frequētare balnea quinqꝫ diebus cōtinuis:q̄ magna tedia sunt:quoqꝫ.i.etiā talis vite:rarior vsus cōmendat.i.gratas et iocūdas facit voluptates.i.id vnde si raro fiat voluptates caperentur:sin frequenter:tedium.

Satyra Duodecima.

De Catulli reditu.

Atali corrine die mihi dulcior hec lux
Qua festꝰ promissa deis animalia cespes
Expectat:niueam regine cedimus agnam:
Par vellus dabitur pugnanti gorgone maura:
Sed procul extēsum petulās quatit hostia funē
Tarpeio seruata ioui:frontemqꝫ coruscat
Quippe ferox vitulus templis maturus ꝛ are
Spargēdusqꝫ mero:quē iam pudet vbera matris
Ducere:qui vexat nascenti robora cornu.

¶ Argumentū Satyre.xij.
Hissena arguitur Satyra captator auarus.

Atali corrine die Scrib. poeta velle dijs vota ꝑsoluere: q̄ q̄dē ꝓ catulli amici sui naufragi salute vouerat. Deinde illos arguit:q̄ auaritia ducti ꝓ illis vouēt dūtaxat: q̄ orbi sunt.habētibꝰ autē filios nil boni cōferūt. Promissa aīalia.tū p̄cipuꝰ votoꝝ locꝰ est:quū spei nullus est.vt inq̄t Pli.viij.c.xv. Quidꝰ itē li.i.de tristibus: dij maris et celi:quid em̄ nisi vota supsunt: soluere quassate ꝑcite mēbra ratis. Cespes:ara e cespite. Est aūt cespes herba cū ꝓpria terra euulsa. Oui.lib.ij.de amoribꝰ. Gramineus madidā cespes obūbrat humū. Regine.i. Iunoni. Uer. Ast ego qui diuū regina incedo.ꝛc. Par vellus:etiā agna niuea Pugnāti id est minerue:que meduse gorgonis caput in scuto gerit. De quo Homerus libro quarto iliados sic ait. Tum egida humeris accōmodat:trilicē:horrendā:ꝛ vndiqꝫ terrore redimitā: in ea robur.in ea contentio:in ea minarū vociferatio ꝛ atrox clamor:in ea deniqꝫ inest gorgoneum caput:dirum terribile:ꝛ quo nullū vlterius nouit iuppiter mōstrum atqꝫ portentum. De me

Man.
Votorum Locus
Cespes
Egis
Palladis
Gorgonis caput

dusa aūt videto in sat.iiij. Petulās:cornu petēs:seu iā lasciuus. Funē. Pli.li.viij.cap.xlij.scribit Vitulos ad aras humeris boim illatos:nō fere litare:sicut nec claudicāte nec aliena hostia deos placari:nec trahente se ab aris. Macro.vero lib.iij.sat.addit obseruatū esse a sacrificantib⁹ vt si hostia q̄ ad aras duceret̄ fuisset vehemētius reluctata:oñdissetq; se inuitā altaribus admoueri:abnueret̄:q: inuito deo eā offerri putabāt. Scribit idē in dicto libro:ꝙ litare significat sacrificio facto placasse numē. Tarpeio seruata ioui.nō ab re hec tria numina q̄ sub eodē tecto in capitolio colebant̄ poeta votis ꝓsecutus est:nā penates erāt romanorū:vnde Macro.li.iij.sic ait Sz qui diligētius eruūt veritatē penates esse dixerūt:ꝑ quos penitus spiramus:per quos habem⁹ corp⁹:ꝑ quos rōnez animi possidemus. Esse aūt mediū Ethera iouē. Junonē vero imū aera cū terra Mineruā sūmū etheris cacumē. Et Cice.in lib.de na.de.ait:penates dictos siue a penu:est eñi oē quo vescūtur hoies penus:siue ab eo ꝙ penit⁹ insident:ex quo etiā penetrales a poetis vocant̄. Coruscat:cōcutit:ait eñi quippe ferox vitulus quippe:q: certe est. Spargendus:in fronte scz aut vertice. Virg.lib.iiij.media inter cornua fudit ⁊c. Affectibus:desiderijs.

Ascen. Atali coruine ⁊c. Jn hac satyra se vere amicū habere aim in catullum significat poeta:rep̄hensur⁹ captatores hereditatū quos heredipetas vocāt:q̄ se amicos vt heredes inscribant̄ simulant. Ordo est.o coruiue hec.i.hodierna lux est mihi dulcior natali die:quo tñ maxime genio ⁊ voluptati indulgere solebāt:qua sup. luce cespes.i.ara ex cespitibus.i.terra cū herba cōfectus:festus.i.quē ego festū facio expectat aialia ꝓmissa deis saluatorib⁹ scz amici mei catulli:nos cedimus id ē mactam⁹ regine sup.deoꝝ.s.iunoni agnā niueā.i.cādidā.⁊ par.i.cōsilis coloris hoc ē etiā albū vell⁹ dabit̄ sup.dee palladi seu minerue:pugnanti gorgone.s.medusa maura.i.egide hñte caput gorgonis iposituū. Sz hostia seruata ioui tarpeio.i.q̄ colit̄ in arce tarpeia:hoc ē in capitolio hoc est bos cādidus exñs petulās.i.q: piguis lasciuiens ⁊ cornupetēs:quatit.i.cōcutit ꝓcul.i. de longe funē extensuz.i.laxū:nō eñi poterat arcte ligari:ne inuit⁹ videat̄ offerri:qd̄ signū mali ominis credebat̄:⁊ coruscat.i.micando vibrat frontē:quippe.i.vtpote vitulus.i.bos intact⁹ q̄ nūdū iuguz traxerit:ferox ⁊ maturus templis et are.i.sacrificio:et spargendus mero.i.vino puro qd̄ inter cornua aurata fundebat̄:quē pudet iā ducere.i.ductu quodā oris exugere vbera matris et qui vexat.i.frequenter petit robora id est truncos arborū:cornu nascenti et nondū solido.

Man. ¶Pinguior hispulla: mulierē sui tpis obesam carpit. Pli.lib.i. epl'a ad Calestriū meminit de hispulla q̄dā vxore cornelij rufi clarissimi viri:meminit ⁊ alibi credēdū deniq; iuue. tpe plures huius ce nois fuisse:inter q̄s hec quā taxat obesa erat.de q̄ itē dixisse puto saty.vi.ibi.s. Hispulla tragedo gaudet. Mole:pōdere. Sāguis iret:ꝓ exiret. Feriēda.s.eēt. Clitūni: in phalisco Clitūni ānis aq̄ pota cādidos boues facit. in boetia ānis Melas: Oues nigras. Auctor Plinius libro secūdo. Et Virgili⁹ libro.ij.geor.sic. Hic albi clitūne greges: ⁊ maxima taurus Victima:sepe tuo perfusi flumine sacro Romanos ad templa deū duxere triūphos. Grādi ministro:summo pontifice. Amici: Catulli scz. Preter:vltra. Jgnis: fulguris scilicet. Conferri:cōparari. Poetica.i.qualis ⁊ quāta ab Home describit̄ in vlyssē. Et a marone li.i.eneid.in Eneā. Sortis

Clitūnus

Melas

Si res ampla domi:similisq; affectibus esset:
Pinguior hispulla traheretur taurus:⁊ ipsa
Mole piger:nec finitima nutritus in herba.
Leta sed ostendēs clitumni pascua sanguis
Jret:et a grandi ceruix ferieda ministro
Ob reditū trepidātis adhuc:horrēdaq; passi
Nuper:⁊ incolumē sese mirantis amici.
Nam preter pelagi casus:⁊ fulguris ictum
Euasi:dense celum abscondere tenebre
Nube vna:subitusq; antemnas impulit ignis
Cum se quisq; illo percussum crederet:⁊ mox
Attonitus nullū conferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus:omnia fiunt
Talia tam grauiter siquando poetica surgit
Tempestas.genus ecce aliud discriminis audi

Et miserere iterū:q̄q̄ sint cetera fortis
Eiusdem pars dira quidem:sed cognita multis
Et quā votiua testantur pbana tabella
Plurima.pictores quis nescit ab iside pasci?
Accidit ⁊ nostro similis fortuna catullo:
Cū plenus fluctu medius foret alueus:⁊ iam
Alternū puppis latus euertentibus vndis
Arboris incerto:nullam prudentia cani
Rectoris cōferret opem:decidere iactu
Cepit cū ventis imitatus castora:qui se
Eunuchū ipse facit cupiens euadere damno
Testiculi:atq3 ideo medicatū intelligit inguen.
Fundite que mea sunt dicebat cūcta catullus
Precipitare volēs etiam pulcherrima:vestem
Purpuream teneris quoq3 mecenatibus aptam:
Atq3 alias quarū generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus:sed ⁊ egregius fons
Viribus occultis:⁊ beticus adiuuat aer.
Ille nec argentū dubitabat mittere lances
Parthenio factas:vrne cratera capacem:
Et dignum sitiente pholo:vel cōiuge fusci:
Adde ⁊ bascaudas ⁊ mille escaria:multum
Celati biberat quo callidus emptor olynthi.
Sed quis nunc alius:qua mūdi parte:quis audet
Argento preferre caput:rebusq3 salutem?
Non propter vitā faciūt patrimonia quidam:
Sed vicio ceci propter patrimonia viuūt:
Iactatur rerum vtiliū pars maxima:sed nec
Damna leuant tunc aduersis vrgentibus:illuc
Decidit vt malum ferro summitteret:ac se
Explicat angustum:discriminis vltima quādo
Presidia afferimus nauem factura minorem

tempestatis ⁊ periculi. Pars tēpestatis. Dira scʒ est. Fana plurima: in multis em̄ tēplis periculorū tabelle ex voto apponebātur: nō solum in templo isidis. Ab iside: Naufragi em̄ vota isidi psoluētes tabellā pictā i ei⁹ tēplo affigebāt. puppis: gtūs ē nō ntūs. erit em̄ ordo. Et iā vndis īcerto arboris euertētib⁹ alteꝝ latus puppis prudētia ⁊c. Si vero incerte legeris: sic ordinato. Et iā vndis euertētibus alternū latus puppis arboris incerte prudētia. ⁊c. Arboris incerto id est mali arboris incertitudine: infirmitate: ⁊ vacillatione. Legitur itē arboris inserte. Iactu: bonoꝝ iactura. Decidere: dissipare res suas. Cū ventis: nā venti etiā partē dissipauerant Castora: In terris et in aqua victus est fibris: quos castores vocāt ⁊ castorea testes eoꝝ: quos sibiipsi amputāt periculo vrgente: ob hoc se peti gnari. Plura Pli. lib. viij. ⁊ li. xxxij. Nos etiā plurima li. i. geor. Apulei⁹ li. i. met. scribit aūt ꝙ castor captiuitati metuens se ab insequētib⁹ repcisione genitaliū liberat. Imitat⁹ castora: vt em̄ castor euadēdi gratia sibi testiculos lmorsu amputat: eodē modo Catullus quo euaderet bona e naui iaciebat. Unde inq̄t Fūdite q̄ mea sunt. Teneris mecenatibus: viris mollib⁹. quē locū lati⁹ declarauim⁹ saty. i. ibi. Et multū referēs de mecenate supino. Quaꝝ generosi: ordo ē: vestiū ip̄m pec⁹ infecit natura generosi gramis. i. gnose herbe. Sūt eniʒ herbe q̄dā q̄ paste natiuū colorē tribuūt. Hinc in buc. legit̃. Spōte sua Sādix pascētes vestiet agnos. Egregi⁹ fōs: plurib⁹ in locis aque inficiūt aialia. Clitūnus albos efficit tauros. Melas fluui⁹ nigras oues. Xātb⁹ troie fluui⁹ rufas. Auc. ē pli. li. ij. hoc āt loco de beti fluuio poeta itelligit. Uñ ait ⁊ betic⁹ adiuuat aer. betic⁹ aer betica lana rutila ē: auctor̃ pli. li. viij. lacerna betica apō Mart. li. xiiij. ita loq̄t̃. Nō ē lana mihi mē

Castores
Fibri

Xātbus

Betica lana

dat nec mutor abeno. Sic placeāt tyrie: me mea tinxit ouis. Et li. viij. ad togā ait: An tartesiac⁹ stabuli nutritor iberi. Betis in hespia te q̄ʒ lauit aq̄. Et lib. ix. in tartesiacis domus ē notissima

Hispanie partes tres

terris: qua diues placidū Corduba betin amat. Uellera natiuo pallētvbi flaua metallo: Et linit hespiū bractea viua pecus. et li. xij de corduba sic ait: Albi q̄ superas oues galesi: Nullo murice

Parthenius

nec cruore mendat: sed tinctis gregib⁹ colore viuo. Itē in fine eiusdē li. xij. Betis oliuifera crinē redimite corona. Aurea q̄ nitidis vellera tingis aq̄s. Hispania aūt trib⁹ lē distincta noibus pars em̄ ei⁹ tarraconēsis in qua numātia clarissima vrbs erat. ps Betica: vbi corduba est. pars lusitania: vbi emerita: auctor est mela. Lances: appositio est. Parthenio: laus ab artifice: parthenī⁹ aūt natus ex matre: q̄ virgo nupsit, pprie dicit. est ꝛ in archadia mōs parthenia virgo di-

Pholus centaurus

cit parthenos virgo. Pholo: historia hec est: vt Diod. lib. v. scri. pholus centaur⁹ cū domi herculē suscepisset: defossū antea vini doliū extulit: verū ei⁹ odor ingēs ad ppinquos centauros delatus ebrios reddidit: vna igitur pholi domū magno ingressi tumultu ad rapinā versi sunt quos

Hercules i cētauros

hercules in fugā vertit: multis eoꝝ perēptis. Theocrit⁹ aūt scri. vini cupidū fuisse pholū. Fusci viri sui tpis. Bascaudas: bascāda vas britānicū: inde em̄ mittebat. Mar. li. xiiij. Barbara de-

Bascauda

pictis veni bascauda britannis. Sed me iā mauult dicere roma suā. In ātiquo iuuenale legim⁹

Philippi Poculum

bascandas p n. Escaria: vasa ad escas facta. Celati. s. auri. Biberat quo callid⁹ ēptor olynthi. i. Philipp⁹ rex: q̄ vt Pli. li. xxxiij. c. iiij. scri. poculo aureo puluino subdito solit⁹ est dormire. Calli-

Philippi mores

dus emptor olynthi: Iusti. li. ix. de philippo rege sic ait. Nulla apud eū turpis rō vincēdi blād⁹ pariter ꝛ insidiosus alioquin: q̄ plura pmitteret q̄ pstaret: i seria ac iocosa artifex: amicitias nō fide: sed vtilitate colebat: gratiā fingere in odio: struere inter ꝯcordātes odia: inter hec eloquētia et insignis acuminis oīo solertie plena. Alexāder filius huic successit: et virtute ꝛ vitijs pre

Alexādri mores

supior. vini nimis vterq̄ʒ auid⁹ sed ebrietatis diuersa vitia: patri lmos erat de cōuiuio in hostes pcurrere. picvlis se temere offerre. Alexāder nō in hostē sed in suos seuiebat ꝛc. Callidus: cal-

Callidus

lidi sunt q̄ dolo ac fraude exitū virtutis imitant: vt scribit Uictorinus in rhet. Cicero aūt in li.

Uersuti

de nat. deoꝝ sic ait: Uersutos eos appello: quoꝝ celeriter mēs versatur. Callidos aūt quoꝝ tāq̄

Olynthum

manus in ope: sic animus vsu cōcalluit: Emptor olynthi. Demosthenes contra eschinē scribit. Eschenē philippi amicū pecunia corruptū: illi olynthū tradidisse. solebat em̄ philippus singularū fere ciuitatū proditores pecunia corrūpere. Caput: vitā. Uitio: auaritie scilʒ iactatur a catullo. Leuant: scʒ nauim. Illuc decidit. ad illud deuenit. Angustū. arctū strictū ꝛ implicitū propter malum arborem. Quando: siquidem.

Ascen.

¶ Si res ampla ꝛc. Si res ampla esset mihi domi: ꝛ si res esset mihi filis affectib⁹ in catullū. s. meis: taurus pinguior hispulla muliere illa obesa ꝛ ppingui: quā per transitū notat: ꝛ piger ipsa mole. i. magnitudine corporis sui traheret. i. lente nō inuitus sed tardus mole sua duceret ad victimā: nec. i. et non: et sanguis eius nō nutritus in herba finitima. i. in cōfinio nostro: sed ostēdens in colore cādido piloꝝ pascua leta. i. opima clitūni amnis: iret. i. effueret: ꝛ cernix sup. esset ferienda a grādi ministro. i. sūmo pōtifice: ob. i. propter reditū amici scʒ catulli trepidātis adhuc et periculi in quo fuit memoria: et passi nup horrenda. i. res horrendas et mirantis sese esse sup. incolumē id est saluū et sanū: Nā tenebre dense et ꝯtinue abscondere vna. i. cōtinua nube celū: ꝛ ignis subitus. i. subito inuadens: impulit. i. percussit antēnas id est minora vela: preter id est vltra casus id est dubios euentus pelagi: ꝛ preter ictum fulguris euasi quod euasit: cū id est quādo quisq̄ʒ crederet se percussum esse: illo. i. ab illo: et cū quisq̄ʒ attonitus. i. tonitru stupefactus: putaret nullū naufragiū posse cōferri. i. comparari velis ardētibus: quasi terribilius scʒ vela cōburi q̄ nauim rumpi: oīa talia fiūt: qualia sup. fieri dicuntur: si tempestas poetica. i. a poetis describi solita surgit qn̄. i. aliquando tā grauiter. Ecce aliud genus discriminis. i. piculi: audi sup. illud ꝛ miserere iterū: q̄q̄ cetera sint pars quidē dira eiusdē fortis. i. periculi quod fortiebat: sʒ cognita multis: ꝛ sup. talis quā. i. qualē plima phana. i. tēpla ꝛ sacella testantur tabella votiua. i. ex voto oblata: q̄s nescit pictores pasci ab iside. i. in tabellis votiuis pigēdis isidi. q. d. nemo. Silis fortūa q̄ aduersa vt. s. faceret vota ꝛ iacturā: accidit: ꝛ. i. etiā catullo nr̄o sup. amico cū. i. qn̄ medi⁹ alueus. i. carina nauis: foret. i. eēt plen⁹ fluctu. i. aq̄ marina: ꝛ iam vndis euertentibus. id est obruētibus ꝛ euertere volentib⁹: alternū. i. modo dextrū nō sinistrum latus puppis id est ipius nauis: ꝛ hoc incerto. i. ppter incertitudinē arboris. s. mali: quā semp timebāt rūpendā eē: ꝛ prudētia cani. i. ānosi ꝛ expti rectoris. i. directoris nauis: nullam opem. id est nullum auxilium cōferret contra violentiā celi ꝛ maris: ipē catullus cepit decidere. i. dissipare res suas vl potius decidere. s. causam litis cū vētis: q̄si vero vēti ob diuitias eū psequerent: iactu p iacturam

imitatus.i.imitās in hoc caſtora.i.aïal cuiꝰ teſticuli medicinales ſunt. qui ipe facit ſe eunuchū: id eſt caſtrat ſe abmordēdo teſticulos: cupiēs euadere dāno.i.per dānnū et amiſſionē teſticuli: atq; ideo q2 hoc facit: intelligit inguen.i.teſticulū ſuū medicatū.i.medicamētis q̄ caſtorea dicū tur aptū. Alij legūt cupiēs euadere dāna teſticulis adeo.ꝛc. Et eſt ordo. Cupiēs euadere dāna: ſcʒ mortis: teſticulis ꝓ teſticulos adeo.i.intātū.ꝛc. Catullus dicebat fundite.i.deijcite in mare cūcta que mea ſunt: volēs.i.paratus ꝑcipitare etiā pulcherrima: vtpote veſtē purpureā aptā q̄ id eſt etiā mecenatibꝰ teneris.i.mollibꝰ: atq; alias veſtes.ſ.beticas purpuras quarū natura generoſi graminis infecit ipm pecus.i.lanā pecoris intinxit: ſed ꝛ fōs egregius.i. aqua fontis ad hoc cōuenientiſſimi adiuuat naturā ſcʒ: viribꝰ occultis.i.nos latentibꝰ quare aqua vniꝰ fontis viuacius coloret q̄ alterius: atq; aer beticꝰ.i.iuxta betim fluuiū hiſpanie vim illā aquis et herbis tribuēs vt ſpōte lanā colorent. Ille ſcʒ catullꝰ nec dubitabat mittere in mare ſcʒ: argētū.i. vaſa argētea: videlʒ lances facta ſup.a parthenio: ꝛ cratera.i.ingens poculū: capacē vrne: i.q̄tū vrna ꝛ dignū ꝑholo cētauro illo bibace: vel cōiuge fuſci: quā ꝑ trāſitū bibacitatis arguit. Adde ꝛ baſcaudas vaſa britānica ſiue anglica: ꝛ mille.i.innumera eſcaria ſup.vaſa. Adde etiā: multū celati ſup.auri: quo.i.in huiuſmōi celato poculo ex auro biberat callidꝰ ēptor olynthi.ſ.philippꝰ rex macedonie q̄ olynthū ciuitatē thracie fraude mercatꝰ eſt. qd̄ vt notaret poeta voluit periphraſi vti. Sʒ q̄s aliꝰ a catullo.ꝛ in qua ꝑte mūdi audet q̄s ꝑferre nūc argēto.i.diuitijs caput.i.vitā ꝛ rebꝰ ſalutē. hoc eſt vbi eſſet nūc reperibilis q̄ non potiꝰ vitā periculo exponeret q̄ tā ꝑcioſas merces proijceret in mare? q.d. nuſq̄. Nā q̄dā nō faciūt patrimonia.i.accumulāt diuitias ꝑpter vitā .i. vt inde cōuenienter viuāt: ſʒ ipi ceci vicio.ſ.auaricie viuūt ꝑpter patrimonia.i.nō cupiūt patrimonia vt bene viuāt: ſed cupiūt viuere vt faciāt patrimonia. Maxima ꝑs rerū vtiliū iactat̄ a catullo: ſed nec dāna.i.iacture ille leuāt ſup.nauē aut pericula: aduerſis.ſ.vētis vrgētibꝰ tūc. Decidit. (Georg.legit recidit: ꝛ ꝓbat p̄mā ꝓduci. ſʒ bene legit̄ decidit).i.deuenit ex miſero caſu: illuc.i. ad illud extremū remediū: vt ſummitteret id eſt deijceret ꝛ ſterneret malū id eſt arborē veliferā ferro: ſcʒ ſecuri. ac explicat.i.expedit ꝛ extra plicas ꝛ impedimēta mali ꝛ velox ponit ſe anguſtū id eſt anguſtatū prius. Ultima id eſt vltime partes diſcriminis id eſt periculi ſupple ſunt: quando nos afferimus preſidia: id eſt auxilia ad protegendos nos. factura nauem minorē: id eſt quādo etiam nauem incidimus. Hec potiſſima viſa eſt expoſitio.

I nunc ꝛ ventis animā committe dolato
Confiſus ligno: digitis a morte remotus
Quattuor: aut ſeptem: ſi ſit latiſſima teda:
Mox cum reticulis: ꝛ pane: ꝛ ventre lagene
Aſpice ſumendas in tempeſtate ſecures.
Sed poſtq̄ iacuit planū mare: tēpora poſtq̄
Proſpera vectoris fatūq; valentius euro
Et pelago: poſtq̄ parce meliora benigna
Penſa manu ducunt hilares: ꝛ staminis albi
Lanifice: modica nō multo fortior aura
Uentus adeſt inopi: miſerabilis arte cucurrit
Ueſtibus extenſis: ꝛ quod ſuperauerat vnum
Uelo prora ſuo: iam deficientibus auſtris
Spes vite cum ſole redit: tum gratus iulo
Atq; nouercali ſedes prelata lauino

¶ Dolato: leuigato: elaborato: fabricato. Quattuor: ſm tabule craſſitudinē. Teda tabula. Mox ſtatim. Eſt aūt ſenſus. Quū nauigaturus panem ac vinū parabis aſpice ac etiā para ſecures: ſumēdas quidē ad malū incidendū in tempeſtate. Reticulis: reticulo panes geſtabātur. hic ait Hora. ſat.i. Reticulū panis venales inter honuſto forte vehas humero Sed poſtq̄ iacuit: exponit q̄dnā Catullꝰ egerit tēpeſtate remota quo ad portū veniret. Proſpera fuerūt. Uictoris: Catulli. Ualentius fuit. Stamis albi: dicūt̄ ꝑce felicibꝰ alba ſtamia hr̄e ī manibꝰ. infelicibꝰ vero nigra. Mar.li.vi. ad Aulū. ſi mihi lanifice ducunt: nō pulla ſorores Stamia: nec ſurdos vox hʒ iſta deos. Aura vētꝰ adeſt. Pli. itē lib.v. ep̄la ad apollinarē ſic ait. Frequētiꝰ tn̄ auras q̄ vētos hʒ. ꝑ qd̄ aduertimꝰ aurā eē ꝑuū vētū. Ueſtibꝰ: appoſitio eſt. Nouercali lauino: Aſcaniꝰ abūdā

Man.

Parcarum ſtamina

Aura Uentus

Conspicitur sublimis apex: cui candida nomen
Scropha dedit: letis phrygibus mirabile sumen
Et nunq̄ visis triginta clara mamillis.
Tādē intrat positas inclusa per equora moles
Tyrrhenāq; pharon: porrectaq; brachia rursus
Que pelago occurrūt medio: lōgeq; relinquūt
Italiam: non sic igitur mirabere portus
Quos natura dedit: sed trūca puppe magister
Interiora petit baiane peruia cymbe:
Tunc stagnante sinu gaudent ibi vertice raso
Garrula securi narrare pericula naute.
Ite igitur pueri linguis animisq; fauentes
Sertaq; delubris: ⁊ farra imponite cultris:
Ac molles ornate focos: glebamq; virentem.
Jam sequar: ⁊ sacro qđ restat rite peracto
Inde domū repetā: graciles vbi parua coronas
Accipiunt fragili simulacra nitentia cera
Hic nostrū placabo iouem: laribusq; paternis
Tura dabo: atq; omnes viole iactabo colores:
Cuncta nitent: longos erexit ianua ramos
Et matutinis operatur festa lucernis.

te lauinij multitudine vrbē nouerce reliquit nouā ipē aliā cōdidit: q̄ a situ lōga alba appellata. inter Lauiniū aūt ⁊ albā triginta fere interfuere anni. Auctor est liui.

Alba.c.

Var. ait albā dictā ab alba sue. q̄ triginta peperit porcos. ex quo ꝓdigio post Lauiniū cōditū annis triginta ea vrbs facta. Sumē: appositio ē. Letis phrygibꝰ mirabile sumē: hoc ꝑ parēthesim legit̄. Tādē intrat positas: hostiēsē portū describit. de quo Trāquillꝰ in Claudio sic post. xi. ānos quāuis cōtinuis. xxx. hoim milibꝰ sine intermissione opātibꝰ portū hostie extruxit: circunducto dextra sinistraq; brachio: ⁊ ad introitū ꝓfūdo iā solo mole obiecta: quā quo stabiliꝰ fūdaret nauē ante demersit: qua magnꝰ obeliscꝰ ex egypto fuerat aduectus cōgestisq; pilis supposuit altissimā turrim in exemplū alexādrini phari. vt ad nocturnos ignes cursuz nauigia dirigerēt. hec ille. Qui aūt de lucrino portu intellexerunt. haud rite q̄dē: rō est. q2 poeta inq̄t. Tū gratus iulo atq; nouercali sedes prelata lauino ꝯspicit̄ sublimis apex Deinde subseq̄t̄. Tādē intrat positas ⁊c. A portu eñ hostiēsi non multū Alba distat. A lucrino autem lacu vltra milia passuū centū quo pacto igit̄ Catullꝰ trūca puppe. i. diminuta naui arbore ⁊ reliquis necessarijs distātē potiꝰ q̄ ꝓximū portū adijsset: ergo ⁊c.

Hostiensis portus

Stra. li. v. qđ de distātia diximus asserit dicēs. Antiū situ esse in rupe longe ab hostia ad stadia. cc. ⁊. lx. post Antiū circeiū stadijs cc. distās ⁊. xc. Deinceps circeio ꝓximā intra stadia. c. Tarracinā esse. hec ex Strabone. Nos addimꝰ a Tarracina distare caietā stadijs. cc. inde prope mare Sinuessam esse. inde linternū. inde cumas. post Misenū post Baias. inde lucrinū de lucrino itaq; portu hoc loco minime intelligēdū. verū de hostiēsi. Tyrrenāq; pharō: hostiēsez turrim. Soliñꝰ scribit q2 egyptij in portubus machinas ad prelucēdi ministeriū fabricatas pharos dicūt. Porrectaq; brachia rursus. rursus ait: qm̄ in hostiēsi portu dextra sinistraq; brachia circūduxerat Claudiꝰ. Magister. s. nauis Catulli. Interiora. s. ipiꝰ portꝰ hostiēsis. Baiane ꝑuia cymbe: hoc potissimū illos decepit putantes iuuenalē dixisse Catullū sua naui lucrinū portū adijsse: petijsseq; loca interiora ipiꝰ lucrini portꝰ ad q̄ quidē Baiane cymbe adire solebāt cū aliter intelligēdū sit. Dicit eñ poeta Catullū sua trūca naui adijsse interiora loca portꝰ. s. hostiēsis. ad que adire cymba baiana potuisset. i. parua nauicula. quātula. s. apud baias in lucrino vtebātur. Stagnāte sinu: immobili aqua ⁊ littoris ⁊ portus pene faciēte stagnū. Vertice raso: sicuti serui accepta libertate raso capite pilea accipiebāt: ⁊ rei absoluti ionsi salutabāt: sic naute raso capite erāt post elapsum periculū. Itē igit̄: hortatur pueros suos iuuenalis ad sacra parāda ob reducē Catullū. Igit̄ catullo reduce. Linguis animisq; fauētes: linguas ad ꝟba ⁊ omina retulit. Alios ad mētes. Est eñ sensus q2 in sacris debēt bona fari. meditariq; etiā bona: ⁊ hoc boni ominis gratia fauere inq̄t Fest. bona fari. at veteres poete ꝓ silere vsi sunt fauere. Similiter vt iuuenalis. s. Oui. li. i. fast. ait. Prospera lux oritur: lin

Antiū
Circeiū
Tarracina
Caieta
Pharon

Fauere
Linguis

quisq animisq fauete. Nũc dicẽda bono sunt bona verba die. Tibull⁹ itẽ.ij.el'a lib.ij. Dicam⁹ bona verba: venit natalis ad aras. Quisq̃s ades lingua vir mulierq fauc. Cicero quoq li.i. de diuinatione sic. Neq solũ deoꝝ voces pytbagorei obseruauerũt sed etiã boim q̃ vocãt omina. q̃ maiores nostri: q: valere cẽsebãt. iccirco oib⁹ rebus agẽdis: qd bonũ faustũ: felix: fortunatũq esset: p̃fabãtur. rebusq diuinis: q̃ publice fierẽt. vt fauerẽt linguis inpabat̃ inq ferijs impandis vt litib⁹ ꝛ iurgijs se abstinerẽt. ꝛc. Farra imponite cultris. Mola: q̃ ẽm Valeriũ fiebat ex farre sale et aqua cultri aspergebãtur in sacris: qd etiã asserit Serui⁹ li.vi. Molles focos. focus locus est vbi ignis fouet̃. Tibull⁹. Dũ meus assiduo luceat igne focus. Molles ergo focos Juue. ait propter cespites e q̃b⁹ ara fiebat. binc p epexegesin ait Glebãq virentẽ. i. arã e cespite. potes ꝛ molles focos iucũdos exponere. Graciles coronas. Pli. lib. xxi. scribit. bas ppt̃ gracilitatẽ corollas noiatas. Scribit itẽ ꝙ corone deoꝝ bonos erãt: ꝛ lariũ publicoꝝ p̃uatorũq: ꝛ sepulcbroꝝ ꝛ maniũ. Omnes viole colores: violarũ plura genera: purpuree: lutee: albe. Pli. li. xxi. Nitẽt purgata sunt ꝛ nitida. Erexit ramos: veluti fit in templis festa luce. Operatur: Operari est dijs sacrificare. Vergi. in. g. Letis operatus in berbis. Festa: Ordo est. Janua festa erexit. ꝛc. Nam operatur festa nõ cõuenit. Operari eñi p sacrificare absolute ponitur: vel etiã addito ablatiuo.

Mola salsa
Focus
Corone
Corolle
Violarum genera
Ascen.

¶ I nunc ꝛc. Ordo est: I nũc ꝛ cõmitte aiam. i. vitã tuã ventis: cõfisus. i. munit⁹ ligno dolato remotus a morte. i. submersione quattuor digitis aut septẽ: si teda. i. asser: vel tabula ex teda sit latissima. i. dẽsissima: q: p latitudine densas tabulas faciũt: quãto eñi latiores sunt tãto plus põderis sustinẽt: et debiliores sunt. Aspice mox. i. paulopost secures q̃bus malũ incidas eẽ sumendas in tempestate: cũ reticulus in q̃bus panis portet̃ et pane ꝛ ventre lagene: boc ẽ fac vt etiã secures inferas in naui nõ solũ panẽ et vinũ. sed postq̃ mare iacuit planũ. i. sedatũ est: tpa sup. effecta sunt psppera: ꝛ fatũ. i. p̃ordinata a deis euasio vectoris. s. catulli qui vectus ẽ: aut victoris id est voti cõpotis: est valẽtius. i. potẽtius euro. i. vẽto illo ĩpetuoso: ꝛ pelago: ꝛ postq̃ pce. i. dee fatales bilares. i. lete ꝛ fauẽtes: ꝛ lanifice. i. filatrices: albi. i. psperi staminis. i. cursus vite catulli ducũt manu benigna: pensa meliora. i. significatiua lõgioris vite: vent⁹ adest inopi sc3 catullo nõ multo fortior modica aura. i. aere nullo ĩpetu moto sed leniter spirãte: prora. i. nauis p̃ma ps vel tota nauis miserabilis: q: lacera: cucurrit arte. i. p artẽ: ꝛ vestibus scil3 nauigantiũ extensis loco veloꝝ ꝛ suo sc3 prore velo: qd vnũ velũ supauerat. i. supfuerat adbuc: spes vite redit cũ sole et boc austris. i. ĩpetuosis ventis deficientib⁹: tunc apex. i. sublimis locus gratus iulo. i. ascanio enee et creusa filio: ꝛ sedes prelata lauino nouercali. i. qd nouerca eius lauinia babitabat cui cãdida. i. alba scropba. i. sus dedit nomẽ: q: alba vocabat̃: scropba inquã exñs sumẽ. i. accipiẽdo a pte totũ genus suis: mirabile pbrigibus letis ppter vaticiniũ de ea sue datũ: ꝛ exñs clara id est insignis triginta mamillis nũq̃ visis in alia porca: de bac. iij. eneid. dicit̃ sic. Quũ tibi sollicito secreti ad fluminis vndã Littoreis ingẽs inuenta sub ilicibus sus Trigita capitũ fetus enixa iacebit Alba solo recubans: albi circũ vbera nati Is locus vrbis erit ꝛc. Tandẽ. i. post longã expectationẽ intrat scil3 catullus moles positas p equora inclusa a claudio sc3: boc est bostiensem portũ: ꝛ pbaron. i. turrim bostiẽsem nautis in indiciũ extructã tyrrbenã: in mari tbyrrbeno: et brachia maris porrecta. i. extẽsa que cõcurrũt rursus medio pelago. i. in mediũ pelag⁹: vel quorũ concursus est in medio pelago: ꝛ q̃ relinquũt lõge italiã. Tu nõ ergo mirabere. i. mirari poteris sic. i. intãtũ port⁹ quos natura facit. i. naturales. Sz magister. i. gubernator petit trũca id ẽ truncata et mutilata puppe: interiora. i. interiores ptes maris: peruia. i. transibiles cymbe. i. nauicule baiane. i. quali apud baias vtunt̃. Tunc postq̃ intrauerũt naute raso capite. i. qui fere rasum caput babere solent: securi iã de periculo gaudẽt ibi in sinu maris stagnante. i. stagnũ faciẽte: narrare pericula maris garrula. i. q̃ cũ garrulitate narrari solẽt. Igit̃ q̃nquidẽ salu⁹ est amicus: o pueri. i. familiares mei ac domestici serui ite fauentes linguis. i. verbis: ꝛ aĩs id est votis ꝛ imponite delubris. i. tẽplis aut foribus eorũ: serta. i. coronas ex floribus ꝛ berbis sertas ꝛ imponite cultris q̃b⁹ bostia mactet̃ farra. i. molã salsam: ac ornate molles focos. i. ex molli ꝛ recẽti terra instruite arã: q p id est glebã virẽtẽ. i. cespitẽ: boc ẽ terrã cũ graminib⁹. Ego iam sequar: vos sc3 cũ bostia: ꝛ ego pacto sacro. i. sacrificio rite: qd restat. i. reliquũ est. Aliq̃ text⁹ babẽt qd p̃stat. i. qd p̃stãti⁹ est: repetã inde domũ vbi. i. in qua domo pua simulacra deoꝝ. i. familiariũ nitẽtia fragili cera. i. nitide facta et fragili cera: accipiũt graciles. i. modicas coronas: corollas videlicet. Ego placebo bic. i. domi mee nostrũ iouẽ. i. familiarẽ: erat eñi vnicuiq su⁹ iuppit̃ ꝛ sua iuno. ꝛ dabo larib⁹ p̃nis tura: atq iactabo ĩ bonorẽ videl3 eoꝝ oẽs colores viole. Cũcta nitẽt. i. iã purgata sũt: ianua dom⁹ mee erexit lõgos ramos in signũ festiuitatis: ꝛ ipa festa. i. festiuitatẽ celebrãs opat̃. i. rẽ diuinã facit: lucernis matutinis. i. a principio diei etiã ante lucẽ incipiẽs.

Nec suspecta tibi sint hec corruine: catullus
Pro cuius reditu tot pono altaria. paruos
Tres habet heredes: libet expectare quis egraꝫ
Et claudentem oculos gallinaꝫ impendat amico
Tam sterili: verū hec nimia est impensa: coturnix
Nulla vnꝙ̄ pro patre cadet: sentire calorem
Si cepit locupes: gallita ꝛ pactius orbi
Legitime fixis vestitur tota tabellis
Porticus: existunt qui promittūt hecatomben
Quatinus hic non sunt nec venales elephanti:
Nec latio haud vsꝙ̄ sub nostro sydere talis
Belua concipitur: sed furua gente petita
Arboribus rutulis: ꝛ turni pascitur agro
Cesaris armentum: nulli seruire paratum
Priuato: siquidem tyrio parere solebant
Annibali ꝛ nostris ducibus: regiꝗ molosso:
Horum maiores ꝛ dorso ferre cohortes
Partem aliquam belli ꝛ euntem in prelia turmā
Nulla igitur mora per nouiū: mora nulla per istrū
Pacuuium: quin illud ebur ducatur ad aras.
Et cadat ante lares gallite: victima sacra
Tantis digna deis: ꝛ captatoribus horum.
Alter enim si concedas mactare: vouebit
De grege seruorū magna ꝛ pulcherrima queꝗ
Corpora: vel pueris: ꝛ frontibus ancillarum
Imponet vittas: ꝛ si qua est nubilis illi
Iphigenia domi dabit hanc altaribus: etsi
Non sperat tragice furtiua piacula cerue.
Laudo meum ciuem: nec cōparo testamento
Mille rates: nam si libitinam euaserit eger:
Delebit tabulas inclusus carcere nasse
Post meritum sane mirandum atꝫ omnia soli
Forsan pacuuio breuiter dabit. ille superbus

Man. ¶ Suspecta. vt putares forte
Galline me captatorē. Gal. gallie ad rē di
uinā luteo rostro pedibusꝗ: pu-
re nō videbātur vt scribit Plini
us lib. x. Tam ste. qꝛ et habenti
heredes filios nil sperandūꝫ est
Coturnix Coturnix. ea est pua auis. ꝛ quū
ad nos venit: terrestris potius
ꝙ̄ sublimis: ponderoso corpore.
viribusꝗ pa ruis: hinc volantis
illa cōquestio labore expssa: Pli-
nius libro. x. Vulgo aūt qualea a
sono vocis dicitur. Pro patre:
id est habente filios. Caloreꝫ: fe
Gallita bris. s. Gallita ꝛ pactius: illa ꝛ is
orbi erāt: ꝛ diuites: po te seculo
De gallita sic ait Tacit⁹ li. xvij. p
idē tp̄s postulata ad supplicium
gallita Crispilia varijs frustratio
nibus ꝛ aduersa dissimulātis p̄n
cipis fama. piculo exempta est.
Magistra libidinū neronis ꝛc.
Inde subijcit. Toti⁹ postea ciui-
tatis gratiam obtinuit cōsulari
matrimonio inixa. ꝛ apud galbā
Othonē vitelliū: illesa. Mox po
tens pecunia ꝛ orbitate: que bo-
nis malisꝗ tpibus iuxta valent.
Aliq vero textus habēt galuia i
dicto taciti. Pactius. Tacitus li
bro. xx. de quodā pactio aphrica-
no meminit: q etiaꝫ iuuenalis tē
pore fuit. vt inde colligi potest. ꝛ
Marti. ait. Artis ebur. medice
nartetia cernis: habebis mune-
ra: que cuperet pactius esse sua.
Hecatombe Porticus tēplorum. s. Hecatō-
ben. hecatōbe dicitur ab hecatō
qd est centū ꝛ boys: bos dicebāt
enim sacrificium Centū boum.
Unde strabo lib. viij. scribit La-
conicam quum priscis annis cen
tenis preesset vrbibus hecatom-
polin vocitatā: Inde quotannis
per eos boues centenos imolari
consuetum fuerat: quod sacrum
hecatombas appellabant. Qua-
tinus: Quatin⁹: est qm̄: sed quan-
tum quatenus: aut vt quod fest⁹
asserit. Furua gente. i. nigra vt a
Mauris. indis: ethiopibus: Ce
saris armentū: appositio est. Re
gi molosso. i. pyrrho epirotarum
regi. Elephantos italia primum

Incedet victis riualibus:ergo vides ꝙ
Grande operepreciũ faciat iugulata mycenis.
Uiuat pacuuius queso:vel nestora totum
Possideat quantũ rapuit nero:montibus aurum
Exequet:nec amet queꝙ nec ametur ab vllo.

vidit bello pyrrbi regis ⁊ boues lucas appellauit in lucanis visos Auctor Pli.li.viij.Ferre ꝓ fere bāt. Piniꝰ scribit in theatro: Cesaris tpe.xx.Elepbātos turritos cũ sexagenis ꝓpugnatoribꝰ:e diuerso dimicātibus peditibꝰ quingentis:totidēq equitibꝰ fuisse. Maiores:nobiliores īdicat magnitudo vt inq̄t Pli. Minores appellāt notbos. Partē aliquā.appositio est. Igitur q: illi orbi sunt:vel q: in latio pascunt elepbanti. Nouiũ:is ⁊ ister pacuuiꝰ captatores erant. Illud ebur.i. elepbas:ex cuius dētibus ebur efficit. Ante lares gallite.diximus lares esse publicos ⁊ priuatos. Deis.i.laribus gallite. Vorꝫ.s.gallite ⁊ pactij:q̄ sunt ditissimi. Alter.i.pacuuius. Ipbigenia.i.filia mactanda vti ipbigenia ab agamēnone patre:vt Diane ira placaret:pro qua q̄dē cerua ab ipsa dea supposita est:captator aũt inq̄t poeta:filiā ꝙ sacrificaret etiā nulla babita spe supponende cerue. Tragice cerue:de qua tragedia loq̄tur Sopboclis. Laudo meũ ciuē:ironice loquit:ait em̄ maius esse babere testamētũ orbi mactata filia:ꝙ fuerit seruasse mille rates mactata ipbigenia. Meũ:romanũ q̄dē q̄ vouerit filiā. Testamēto illorꝫ.s.orborꝫ. Mille rates:ꝑpt q̄s vota ē ipbigenia apd aulidē. Libitinā Plutarcbꝰ scribit Pōpiliũ istituisse libitinā coli: que dea sit eorꝫ:q̄ mortuis iusta p̄stant inspectatrix.siue ꝓserpinā illā:siue venerē crediderimꝰ. Eger:or bus ipe: Tabulas:vbi.s.alios scripserat beredes. Inclusus carcere nasse.i.obligatꝰ pacuuio ob maximũ meritũ. Nassa vt festꝰ edocet:ē piscatorij vasis genꝰ:quo quũ intrauerit piscis exire nō pōt: Solēt aũt poete pisces ꝓ orbis ponere:⁊ piscatores ꝓ captatoribꝰ. Post meritũ mirandũ i.pꝰ mactatā illiꝰ filiā. Mycēis.i.aliq̄ filia.vt fuit ipbigenia mycēis. Est aũt mycēis b patronymicũ feim. Rapuit nero: Is q̄dē int alia a se rapta:tēplis etiā ꝯpluribꝰ dona detraxit:nulliq de legauit officiũ:vt nō adijceret. Scis q̄d mibi opꝰ sit ⁊ b agamꝰ:ne q̄s q̄cꝙ bēat.auctor ē Sueto.

Libitina

Nassa

Neronis rapina

Ascen.

¶ Nec suspecta ⁊c. In bac parte poeta satyrico officio functus captatores ꝑsequitur:se p̄mũ purgās. Ordo est. Nec o ꝑfice ꝙuis ꝓ catullo bec offerā:bec sacrificia.s.mea sint tibi suspecta de captatione aut inescatione videlꝫ:quasi faciā vt ab eo beres īscribi sperē. Id em̄ nō pōt fieri Nam catullus ꝓ cuius reditu ego pono tot altaria:babet tres ꝑuos beredes.s.liberos suos. Libet aũt expectare q̄s aliorꝫ scꝫ modo viuentiũ:impendat amico tā sterili.i.saluti amici vnde nibil speret bereditatis:gallinā subaudi etiā egrā et claudētē oculos:verũ bec īpensa scꝫ galline est nimia. Nulla coturnix(que auis minor ē et minoris in italia venit:est em̄ q̄ vulgo quallea dicit:gallice caille)cadet vnꝙ ꝓ patre.i.pro salute patris:boc est bn̄tis liberos. Si locuples.i. aliquis diues vtpote gallita mulier illa et pactius vir ille:orbi.i.sine liberis viuētes:cepit sentire calorē videlꝫ febriũ:tota porticus eius scꝫ diuitis vestit.i.cooperitur tabellis.s.votiuis fixis id est affixis illic:legitime.i.rite.existunt sup.captatores qui ꝓmittunt si amicus scꝫ cōualescat becatomben.i.sacrificiũ centũ boum:quatinus.i.q̄ñquidē elepbanti nec sunt bic.i.rome venales :nec talis belua cōcipit.i.ḡnatur vsꝙ sub nostro sydere.i.climate aut polo:sed petita a gēte furua.i.nigra vt a mauris indis ⁊ etbiopibus:et ipsa existēs armētũ cesaris.i.iꝑatoris pascitur arboribus rutulis.i.apud rutulos populos italie:⁊ in agro turni rutulorꝫ quōdā ducis:nulli id est nō vlli : nō paratum seruire vlli p̄uato:siquidem q: videlꝫ maiores .i. ꝓgenitores borũ.i. elepbantorꝫ solebāt parere tyrio annibali:cartbaginēsiũ scꝫ duci:⁊ nostris.i.romanis ducibus et regi molosso.i.epirotico videlꝫ pyrrbo:⁊ solebāt ferre dorso suo cobortes:aliquā partē belli et turmā.i.multitudinē certā militũ euntē in p̄lia.i.p̄liari volentiũ.q.d.propter generositatem eo ꝙ olim elepbantis bella gesta sunt:vetitũ est ne priuati.i.qui reipub.gubernatores nō sunt non emāt eos ad vsus suos :qd̄ si vetitũ nō esset:etiā elepbātos pro salute diuitũ orborũ mactarent. Igitur q: nūc vetitũ est.nulla mora sup.fit ꝑ nouiũ.i.ꝙtum est in nouio:si lex nō obstaret et nulla mora est per istrũ pacuuiũ:captatorē illũ auidissimũ:q̄n.i.quominꝰ.i.vt nō illd̄ ebur scꝫ elepbantorꝫ ducat ad aras:et cadat ante lares.i.deos domesticos:gallite:illius diuitis orbe: existens victima sacra et digna tātis deis scꝫ tanti tbesauri custodibus:⁊ captatoribus borꝫ scꝫ orborũ. Em̄ ꝓ q: alter captatorũ scꝫ pacuuius:si cōcedas.i.lex cōcedat mactare seruos scꝫ:mouebit.i.amouebit a domo ad aras magna et pulcberrima queq.i.oīa valde pulcbra corpa seruorꝫ et imponet pueris.i.domesticis suis et frontibus ancillarũ suarũ vittas.i.quedā ornamēta ca

capitū que sacrificādis imponebātur: vnde dicit de se synon.ij.eneid. Mihi sacra parari Et sal se fruges: ⁊ circū tpa vitte. Et si qua.i.aliqua iphigenia.i.filia qualis erat iphigenia agemēnoni: q̄ cā ꝓ interfecto ceruo vt dianā placaret ꝓpter grecoꝝ salutē ⁊ ꝓsperā nauigationē habēdā sacrificare voluit: ⁊ fm Horatiū sacrificauit: qd̄ etiā Virg. dicit in.ij.eneid. Sanguine placastis ventos ⁊ virgine cesa. Serui⁹ tñ exponit: nō ꝙ cesa sit sed cedi iussa. Si ergo vlla filia sit illi domi: ipe dabit si pmittat̄ hanc altaribus.i.sacrificijs: et si.i.q̄uis nō sperat: piacula furtiua id ē piationē ⁊ placationē p furtiuā ablationē filie: ⁊ suppositionē ceruę sicut iphigenie cōtigit fm tragediā Sophoclis. vnde addit cerue tragice.i.q̄ in tragedia sophoclis dicit̄ ꝓ iphigenia supposita ⁊ mactata. Laudo meū ciuē ⁊c. videnf̄ q̄busdā hec esse verba captatoris respōdētis iuuenali: ⁊ ita ordo erit: ego laudo meū ciuē.s.gallitā aut pactiū: nec cōparo testamēto illius mille rates grecorū: tot eñi fuisse dicunt̄. vnde Virg. in.ij.eneid. Nō anni domuere decē nō mille carine ⁊c. Sed sequētia indicāt ꝙ sunt verba poete ironice loquētis: q: de captatore in tertia ꝑsona loq̄tur. Ordo igit̄ est. Ego laudo meū ciuē scz pacuuiū: nec cōparo.i.eq̄paro testamēto diuitis orbi mille rates.i.ego puto plus eē impetrare tā amplū testm̄ p mortē filie: q̄ saluasse mille rates. nā si eger euaserit libitinā.i.mortē cui libitina p̄est: ip̄e inclusus carcere nasse.i.vasis ex viminib⁹ confecti: in qd̄ ingressus piscis egredi nescit (.i.ip̄e captus tanq̄ piscis vnde piscem vocāt diuitē captandū: sicut Martia. et piscatorē quō piscis amat) delebit post meritū sane.i. valde mirandū: videlz ꝙ sanguinē hūanū aut hecatombē ꝓ salute amici obtulerit: tabulas prioris testamēti: atq; ip̄e dabit forsan breuiter.i.ꝓpediē oīa sup. bona sua soli pacuuio. ille.s.pacuuius incedet supbus.i.elatus: ⁊ hoc riualib⁹.i.cōpetitoribus victis.i.supatis. Ergo inq̄t per ironiā poeta: tu vides q̄ grāde opeꝑpretiū.i.cōmodū ⁊ vtilitatē faciat mycenis.i.filia sicut mycenis id ē iphigenia mycenarū regis filia: q̄ a patria mycenis dicta ē (et declinat̄ hec mycenis hui⁹ mycenidos ⁊c.) iugulata.i.ꝓ sacrificio mactata. Ergo inq̄t poeta: sp ironice loquēs. ego q̄so vt pacuui⁹ viuat: vel.i.etiā totū nestora.i.totā vitā nestoris: q̄ tres etates hoīm vixisse dicit̄: et vt possideat tm̄ sup. quātū nero rapuit.i.violenter suis abstulit: et vt exequet.i.equū et eq̄ magnū faciat aurū suū mōtibus: et tñ q: captator est: nec amet quēq̄ sed diuitias eius: nec amet̄ ab vllo id est nullum habeat vere amicū.q.d. indignus est vero amico qui res non hoīem amat.

¶ Argumētum Satyre.xiij.

Tertia post decimā solatur damna dolentes.

Satyra.xiij.

Xemplo quodcunq; malo committitur: ipsi

Displicet auctori. prima ē hec vltio: ꝙ se

Iudice nemo nocēs absoluitur: improba q̄uis

Gratia fallacis pretoris vicerit vrnam.

Quid sentire putas omnes Caluine recenti

De scelere ⁊ fidei violate crimine: sed nec

Tam tenuis census tibi contigit: vt mediocris

Iacture te mergat onus: nec rara videmus

Que pateris: casus hic multis cognitus: ac iam

Tritus ⁊ e medio fortune ductus aceruo.

Man. Xemplo qd̄cunq; malo. Caluinuz se cruciantē: ꝙ depositū sibi denegatū fuerat ꝯsolat̄: multis eñi idē accedisse ait. Appellatq; felices illos: q̄ vite incōmoda facile ferunt. Inde arguit eos: q̄ dūmodo alioꝝ pecuniā: retineāt sine timore aliquo deoꝝ peierant. Ad consolationem postea redit Caluini ostēdens malos oīo a deis punitum iri. Exemplo. Exemplū est. qd̄ rē aūcte aut casu alicui⁹ hoīs aut negocij: cōfirmat aut infirmat. Vt inq̄t Cic.li.i.rhet. Ipi displicet auctori: improbi nāq; penitētia sunt referti. nec etiā erga se q̄dem amice affecti esse vident̄ ꝓpterea ꝙ nihil hn̄t qd̄ sit amabile. vt scribit Phs lib.ix.ethi. Auctori.i.peccanti. Vltio pena: vnde ait Cice. pro milione. Et penam semp ante oculos versari putent: q̄ peccauerint Videto tñ latius inferius de prauoꝝ cōsciētia.s.ibi. Quos diri conscia facti mens habet attonitos. improba gratia.i.iniusta. Pretoris:

Exemplum

qui centũuiralibus p̄sidet.Vñ pli.lib.vi.Epiſtola ad ruffuꝫ ſic ait.hoc facto nepotis cõmot⁹ pre-
tor:q centũuiralib⁹ p̄ſidet:deliberatur⁹ an ſeq̃retur exemplũ inopinatũ nobis ocium dedit ⁊c. Judices
Vrnã.i.iudiciũ ipm iudicum ex vrna ſorte lectoꝝ:hoc aũt ait qm̃ vt oñdim⁹ in vltima ſaty.Judi
ces erant centũquinq̧.Vtq̧ indicat Aſconi⁹ orone ꝓ milone.corã accuſatore ac reo pile in qui
bus noĩa iudicũ inſcripta eẽnt:eq̃bant.dein rurſus poſtera die ſortitio iudicũ fiebat.vni⁹ ⁊.lxx.
q numerus qũ ſorte attigiſſet:illi ꝓtin⁹ ſeſſum ibãt.tũ ad dicendũ accuſator duas horas reus
tres hẽbat.Reuſq̧ eodẽ die illo iudicabatur.Relinq̃bat aũt numer⁹ iudicuꝫ qui ſnĩas ferrent.
Quinquageſim⁹ ⁊ vnus.Caluine:is quidẽ poeta fuit humilis. Mar.li.vi.eq̃les ſcribit verſus.
Caluin⁹:⁊ vmber.Recẽti:recẽs illð ẽ:qð paulo añ reciderit:vt iq̃t Ci.li.iij.tulc.De ſcelere.Quic Recens
quid nõ optet ſcel⁹ eẽ:quicq̃d nõ licet nefas putare debem⁹:vt inq̃t Cice.in padoxis.Fidei vio- Scelus
late:ꝑditiſſimi eſt hoĩs ſimul ⁊ aĩcitiã diſſoluere:⁊ fallere eũ:q leſus nõ eẽt:niſi crediditſet.Vt i Nephas
quit Cic.ꝓ ſexto roſcio.Et li.iij.offi.ait q iuſiurãdũ violat.is fidẽ violat quã in capitolio vicinã Fides
iouis optimi maximi vt ĩ catonis orone ẽ:maiores nr̃i eẽ voluerũt:idẽ q̄ꝫ li.i.rhet.inq̃t:vt locus Juſiuſrandũ
in mari ſine portu nauib⁹ nõ põt eẽ tutus:ſic anim⁹ amicis ſine fide ſtabilis eẽ nõ põt. Nec rara
videm⁹ q pateris.Cic.ad Tici.li.v.epiſt.fam.inq̃t.Eſt aũt ꝯſolatio ꝑuulgata q̃dẽ illa maxie:quaꝫ
ſꝑ in ore atq̧ in aĩo hr̃e debem⁹:hoĩes nos vt eẽ meminerim⁹ ca lege natos oĩbus telis fortũe ꝓ
poſita ſit vita nr̃a:neq̧ eẽ recuſandũ:quo min⁹ ea q̃ nati ſum⁹ cõditione viuam⁹.neue taꝫ grauit
eos caſus feram⁹ : quos nullo cõſilio vitare poſſum⁹:euentuſq̧ alioꝝ memoria repetẽdis nihil Fortune tela
accidiſſe nob noui cogitem⁹.Fortune aceruo.multos em̃ caſus fortuna habet.

Xemplo ⁊c.Argumentũ recitat mãcinellus.Ordo eſt.Quodcũq̧ ſup.facin⁹: Aſcen.
cõmittit.i.ꝑpetrat:malo exẽplo.i.ad malũ exẽplũ:diſplicet primũ ip̄i auctori:
q eius.ſ.cã eſt.⁊ hoc mordẽte ꝯſcientia.hec ẽ prima vltio q̄ ſe iudice.i.iudicio
ſuo vel quolibet ſeip̄m iudicãte:nemo.nocens abſoluit:q̄uis iꝑroba gr̃a vice-
rit vrnã.i.anceps iudiciũ p̄toris.i.iudicis:qr olim anteq̄ de ſingl'is leges erãt
certa legib⁹:incerta ſortib⁹ ex vrna ductis iudicabãtur. vñ eſt illud p̄mo enei.
de eliſſa.operũq̧ laborẽ partibus eq̃bat iuſtis aut ſorte trahebat. Quid putas o caluine oẽs ſen
tire de recenti ſcelere ⁊ crimine fidei violate ab eo q denegat tibi depoſitũ?q.d.oẽs dãnant ꝑfi
dũ ⁊ tibi cõdolẽt:ſed nec tã tenuis cẽſus.i.rerũ poſſeſſio cõtigit tibi vt onus mediocris iacture
id ẽ ꝑditionis reruꝫ tuarũ:mergat.i.obruat te calamitatib⁹.metaphora eſt a nauigantib⁹. Nec
videm⁹ ea q pateris rara.hic caſus ſup.cognit⁹ ẽ multis:ac iã tritus ꝑ aſſiduũ vſum:⁊ ductus e
medio aceruo fortune.hoc ẽ inter fortunas hoĩm plurimus eſt:⁊ ideo ferendus.

Ponamus nimios gemitus.flagrantior equo
Non debet dolor eſſe viri.nec vulnere maior
Tu q̄uis leuium minimam:exiguamq̧ malorum
Particulam vix ferre potes ſpumãtibus ardẽs
Viſceribus ſacrum tibi q̄ nõ reddat amicus
Depoſitum?ſtupet hec qui iã poſt terga reliquit
Sexaginta annos fonteio conſule natus
At nihil in melius tot rerum proficis vſu.
Magna quideꝫ ſacris que dat precepta libellis
Victrix fortune ſapientia:dicimus autem
Hos quoq̧ felices qui ferre incommoda vite
Nec iactare iugum vita didicere magiſtra
Que tam feſta dies vt ceſſet prodere furem?

¶ Flagrãtior:ardẽtior maior ve Man.
hemẽtior.Viri.i.prudẽtis ⁊ ma Virtus vnde
gnanimi vñ a viro dicta ẽ virtus Magnanin⁹
vt inq̃t Cic. Philo.li.iiij.eth.ait
q̄ magnanim⁹ neq̧ vehement ĩ
ꝓſꝑitate letabit:neq̧ nimiũ i ad
uerſitate dolebit.Quãuis ꝓ q̄tũ
uis leuiũ.Vix ferre potes. Diffi
cile ẽ em̃ tacere:quũ doleas:vt in
q̃t Cic.ꝓ ſylla.Sacrũ ꝓpt adhi-
bitũ.ſ.iuſiurãdũ.in q vt Cice.in
q̃t li.iij.off.Nõ met⁹ ſꝫ q vis ſit doꝫ
intelligi.eſt em̃ iuſiurãdũ affir-
matio religioſa:qð aũt affirmati
ue qm̃ deo teſte promiſeris:id te-
nẽdũ eſt.Paulo itẽ inferi⁹ ſic ait.
Nullũ em̃ vinculũ ad aſtrigẽdã fi-
dẽ iureiurãdo maiores arcti⁹ eẽ
voluerũt.id indicãt leges in.xij.
tabulis.indicãt ſacrate.indicant
federa:q̃bus ⁊ cũ hoſte deuenit
fides.Jndicant nationes :aĩad-
uerſioneſq̧ cenſoꝝ:q nulla de re

Perfidiam fraudes: atq; omni ex crimine lucrū
Quesitū ⁊ partos gladio vel pyxide nūmos?
Rari quippe boni: numero vix sunt totidē quot
Thebarum porte: vel diuitis ostia nili.
Nona etas agitur: peioraq; secula ferri
Temporibus: quorū sceleri non inuenit ipsa
Nomen: ⁊ a nullo posuit natura metallo.
Nos hominū: diuūq; fidē clamore ciemus
Quanto feſſidiū laudet vocalis agentem
Sportula: dic senior bulla digniſſime neſcis
Quas habeat veneres aliena pecunia? neſcis
Quē tua simplicitas risum vulgo moueat: quū
Exigis a quoq; ne peieret ⁊ putet vllis
Eſſe aliquod numen templis areq; rubenti.
Quondā hoc indigene viuebant more: priuſq̄
Sumeret agreſtem posito diademate falcem:
Saturnus fugiens: tunc cū virgūcula iuno.
Et priuatus adhuc ideis iuppiter antris.
Nulla super nubes conuiuia celicolarum:
Nec puer iliacus formosa nec herculis vxor
Ad cyathos: ⁊ iam ſiccato nectare tergens
Brachia vulcanus liparea nigra taberna.
Prandebat sibi quiſq; deus: nec turba deorum
Talis vt eſt hodie: contentaq; ſidera paucis
Numinibus miſerū vrgebant atlanta minori
Pondere: nondū aliquis sortitus triſte profundi
Imperiū: aut ſicula toruus cum cōiuge pluton:
Nec rota: nec furie: nec saxū: aut vulturis atri
Pena: ſed infernis hilares ſine regibus vmbre.

diligētius q̄ꝑ de iure iurādo iudicāt. Depoſitū: Ariſt. ꝑticla. xviij. ꝓble. petit. Cur depoſitū denegare iniquiꝰ ſit q̄ꝑ mutuū. an ꝙ amico iniuriā facere turpe eſt: depoſitū igit̄ q̄ negat amico iiuriā facit. nullꝰ eñ q̄cq̄ꝑ deponit niſi credēs cōfidēſq;. At is cui debetur amicꝰ nō ē: nō eñ mutuo cōcedit ſꝫ vere dat q̄ amicꝰ ē. an q2 maior iniuria cōmittit̄: ꝑter dānū eñ fides negligit̄. Cuiꝰ grā q̄uis nil aliud cogat: abſtinēdū ab iiuria ē

Depositum denegare

Stupet mirat̄. relicta ſcd̄a ꝑſona ad tertiā loq̄t̄: ꝯ eadē itelligēs ad quā illico redit dicēs. At nihil in meliꝰ tot rerū ꝑficis vſu. Fōteio: cōſule natꝰ. Sueto. de Caligula inq̄t. C. Ceſar: natꝰ ē pridie kl̄. ſeptēb. p̄re ſuo ⁊. C. Fōteio capitōe cōſulibꝰ. Et pli. li. vij. c. xxi. ſic nuꝑq; fōteio: ⁊ Vipſano cōſulibꝰ annos. ix. genitū puerꝝ a meridie ad veſperū. lxxv. milia paſſuū cucurriſſe. At nihil i meliꝰ: Caluinū ignauie arguit: ꝙ ſibi non redditū depoſitū ſtupuerit: cuꝫ ſepiꝰ illud idē multis acciderit. cūq; iā ſenior ſit: tam leuia nō didicerit pati.

Fonteius Consul

Magna ſunt. ſ. laudat aūt fortes viros q̄ dāna cūcta atq; incōmoda ſꝑnūt. Victrix fortune ſapia: hinc ſat. x. de Democrito inquit. Cū fortune ipſe minaci mādaret laqueū: mediūq; oſtēderet vnguē Et Sene. epi. ix. ait. Noſter ſapiens vincit q̄dē incōmodū oē. Ci. vero in lib. de. n. d. ſic. Stulti nec vitare veniētia pn̄t: nec ferre preſentia. Qui incōmoda vite. Epi. xcix. ait Sene. ⁊ hoc ip̄m ſi intelligimꝰ ſolatiū ē: equo aio ꝑdere qꝺ periturū ē: Et Hora. in ſat. ij. li. ij. ait. Fortiaq; aduerſis opponite pectora rebꝰ. ⁊ Ci. li. iij. of. magnitudinis ai ꝓpriū ē: nil extimeſcere: oīa hūana deſpicere: nihil qꝺ hoī accidere poſſit intolerādū putare.

Sapientis patientia

Fortitudinis propriū

Pyxide: veneno in pyxide ꝑato. Rari q̄ppe boni. Hora. li. i. epi. ad q̄nti ū ait. Vir bonꝰ eſt q̄s

Bonus quis

q̄ cōſulta patrū: q̄ leges iuraq; ſeruat: quo multe magneq; ſecātur iudice lites: quo rñſore: et quo cāe teſte tuētur. Thebaꝝ porte. de thebis in boetia intelligit: q̄ ſeptē habuere portas. Oui. li. ij. triſt. Cur tacui thebas. ⁊ mutua vulnera fratrū. ⁊. vij. portas: cū duce quāq; ſuo? Eſt āt alluſio ad vij. ſapiētes: q̄ quidē hi fuere. Thales ſolō. piāder. cleobo. chilō. bias. pittacus. Oſtia nil. ea. vij. ſunt peluſiacū. canopicū. bolbiticū ſeu bolbitinū. ſebeniticū. phatnicū vel phāniticū. Mēdeſiū

Thebe

Nili ostia

seu mendeficũ.tanniticũ Auctor strabo li.xvij.⁊ Pli.li.v. Nona etas agitur: quo nam pacto no-
na vere ⁊ apte exponi possit:nõ habet. Quorum seculorum.s. Nullo metallo:quarta enĩ etas a scelere
nomẽ accepit:nam dicta est ferrea. Cum ferrũ peius sit:ere:argento:auro. Clamore ciemus:di
cimus enĩ pro deum atq; hoĩm fidem. Quanto clamore.s. Fessidũm agentem cãs agitantem.
Sportula vocalis:poete recitãtes.⁊ causidici cenam ⁊ sportulã multis dabãt:vt ab illis in acti
onibus laudarent. Mar.li.vi. Qđ tã grande sophos clamat tibi turba togata. Nõ tu põpei ce-
na diserta tua est. Vocalis.i.resonãs ⁊ clamãs laudãdo aliquẽ: Senior caluine: Bulla dignissi
me.i. habitu puerili: Cũ puerilis:⁊ simplex tibi mẽs ⁊ anim⁹ insit. Veneres oblectationes. Exi- Peierare
gis:petis Peieret. Ci.li.iij.off.sic ait. Nõ enĩ falsum iurare peierare ẽ:sed qđ ex aĩ tui sñia iura-
ueris sicut ṽbis cõcipit more nr̃o:id nõ facere piuriũ est. Scite enĩ Euripides:iuraui ligua mẽ
tem iniuratã gero: Rubẽti hostiarũ cruore. Indigene:latini q̃si inde geniti. Priusq;.i.ante eta
tẽ argenteã Virgũcula.s.erat ⁊ natu grãdior fribus qđ scribit Ho.lib.iiij.iliados: Satur. fugi
ens:is iouẽ filiũ fugit:regnauitq; postea in latio etate aurea:latinosq; docuit agriculturã:de q̃
latius in.g.dixim⁹:⁊ ẽt supra. Priuat⁹ adhuc.s.erat ĩ antris ideis.i.ioue nõdũ regnãte:nã in se
cũda etate argẽtea post aureã.s.cepit regnare iuppiter. Qui vt scri.hom.li.vij.iliados mõti ido Hebe
p̃sidebat. Nulla.s.erãt. Puer iliac⁹. Ganimedes ab ioue rapt⁹ ad mẽse misteriũ. Herculis vxor
id ẽ hebe iunonis filia q̃ ante ganimedẽ ioui pocula mĩstrabat.de q̃ hom.in p̃ncipio lib.iiij.ilia
dos hebe ãt pubertas dr̃ hebao.pubesco vigeo. Ad ciathos sc; erãt. Siccato nectare: exhausta
potõe.nectar enĩ deorum potio ẽ vt scribit Fest⁹. Et apuleius.li.vi.met.inq̃t. Tũc poculũ nectaris Nectar
qđ vinũ deorum est ⁊c. Latius tñ supra. Siccato nectare.i.expletis mẽsis tergẽs sibi vulcan⁹ bra-
chia nigra erat in liparea taberna nõ enĩ in celo prãdebat. Nigra ṽo brachia ait:qm̃ iouis faber
est. Vulca. Tergẽs aũt inq̃t:qm̃ moris ẽ ante ⁊ post mẽsas abluere palmas. Liparea taberna: ĩ Iouis
liparea taberna.s.erat. Ex eolijs aũt insulis q̃ ẽt liparee dicte sũt hiera sacra ẽ vulcano. De q̃ lati⁹
dictũ est sat.i.ibi: Et eolijs vicinũ rupib⁹ antrũ vulcãi. Tal'.erat. Vt q̃lis. Atlãta:is ei celũ hũe
ris sustinere fert a poetis. Sortit⁹.s.erat hom.li.xv.iliados ĩducit Neptunũ talia dicere. Etenĩ Neptuni
tres liberi et saturno nati sum⁹ ⁊ Rhea Juppiter. Ego ⁊ Pluton:suã quisq; dignitatem sortiti Plutonis
Nã cũ trifariã vniuersa diuisissem⁹:sorte omisissem⁹. Mihiq; cessit mare. Plutoni inferne tene
bre. Joui celũ cũ laxo ethere ⁊ nubib⁹. Terra aũt ⁊ olympus nõ certi dei sed cões oĩum sunt ⁊c.
Profundi maris.s. Aut nondu; erat. Rota erat vbi ixion nexus voluit. Saxũ. Sisyphi.s. Oui.
in met. Aut petis aut vrges:ruiturũ sisyphe saxum: Pena:quam tytius patit apud inferos:cu-
ius iecur vultur depascitur. Hilares sc; erant.

¶ Ponam⁹. Ordo ẽ.o caluine ponam⁹.i.deponam⁹ nimios gemit⁹:dolor viri nõ d; eẽ flagran Ascen.
tior.i.feruentior equo q̃ equũ est:nec maior vulnere.i.lesione aut amissione. Potes tu vix ferre
mimã ⁊ exiguã p̃ticulã malorum q̃uis.i.q̃tũuis leuiũ:ardẽs viscerib⁹ spumãtib⁹ ex feruẽtia ire q̃
i.q; amic⁹.i.quẽ cõfidebas eẽ amicũ:nõ reddat tibi depositũ sacrũ.i.sub sacramẽto fidei? q.d.id
stulte facis. Or is qui natus fonteio cõsule reliq̃t post terga sua sexaginta ãnos.i.hõ sexagenari⁹
stupet.i.stupere põt hec.i.p̃fidiam ⁊ piuria:quia vt dicet:improbitas illo fuit admirabilis euo:
nũc aũt casus hic multis cognit⁹ ⁊ ideo mĩme mirãdus. At.i.s; tu nihil proficis ĩ melius vsu.i.
experientia tot rerum. Sapiẽtia.i.studiũ p̃hie:victrix fortũe (q; quo sapiẽtior q̃s tãto min⁹ fortune
illi obueniũt tãtoq; min⁹ amat fortunã:q̃nimmo sapiẽs dñatur astris) q̃ dat p̃cepta sacris libel-
lis:est sup.q̃dẽ.i.certe magna.i.res excellẽs:dicim⁹ aũt q̃;.i.etiã hos felices qui didicere nõ ex
libris p̃horum:s; vita mgr̃a.i.magistrãte ⁊ docẽte:ferre.i. tolerare incõmoda vite:nec.i.⁊ non:ia-
ctare.i.repellere ⁊ recusare more houm rebelliũ ⁊ recalcitrãtiũ:iugu;.i.onus aduersitatis? Que
dies est tã festa q̃ cesset p̃dere furẽ? q.d.nulla:q; vt nũc:ita tũc q̃ festis diebus plura crimia fie
bãt q̃ profestis: s; aduerte q̃ etiã tũc peius putarẽt festis peccare. Et que cesset p̃dere p̃fidia;
fraudes:⁊ lucrũ q̃situ ex oĩ crimie:⁊ nũmos partos.i.acquisitos gladio.⁊ pyxide.i.veneno clau
so in pyxide? q.d.nulla. Quippe.i.q; certe:boni.i.iusti sũt rari.vix sũt tot nũero:quot porte the
barũ in boetia q̃ru; septẽ fuerũt porte:vel q̃t sunt ostia.i.receptacula in mare nili.i.illi⁹ flumis
diuitis.i.faciẽtis p inundationẽ accolas diuites.q̃ etiã.vij.sunt. Etas nona agit.i.pessimoru;
hoĩm. Prima enĩ fuit deorum sine vllo crimie.scđa deorum regnãte adulterio vt ĩ sexta dictũ ẽ. Ter-
tia semideorum s; magis ad diuinitatẽ accedẽtiũ. Quarta semideorum s; magis ad vitas hoĩm incli
nãtiũ. Quĩta heroũ mortaliũ q̃dẽ sed ṽtutẽ totã amplexantiũ. Sexta heroũ nõ oĩno p̃fectorum
Septima hoĩm plus ad ṽtutẽ q̃ ad vitia p̃perantiũ. Octaua hoĩm plus ad vitia q̃ ad virtute;
accedẽtiũ. Nona est sola vitia sectantiũ:q̃ etas inq̃t poeta nũc agit:⁊ secula peiora temporibus ferri

q̄bus plurima ſꜩ nō ſola vitia regnabāt ſup. agūtur: quoꝝ ſcl'oꝝ ſceleri: ipa natura nō inuenit vllum nomē cōforme ſcꜩ metallis: ſꜩ poſuit ipm a nullo metallo. Sicut cetera ſecula denoīari poſſunt: aureū: argēteū: electreū: ereū: cupreū: ſtāneū: plōbeū: ⁊ ferreū. Nos q̄uis in ꝑditiſſimo ſeculo ſim⁹ ciem⁹. i. iploram⁹ tanq̄ deſperātes fidē hoim: qꜫ ꝓ et diuū. i. diuoꝝ: clamore ſup. tanto quāto ſportula vocalis. i. q̄ vocē multoꝝ excitat laudet feſſidiū cauſidicū agētē ſup. cauſas: ⁊ ita ꝑ tranſitū tāgit feſſidiū q̄ vt laudet̃ ſportulā dabat. ſenſus aūt ē. Nos hū fatui ſum⁹ q̄ nūc cōtra vitia tāto clamore vtimur: quāto clientes recipiētes ſportulā a feſſidio in ipo laudādo: vn̄ addit Dic caluine ſenior digniſſime bulla. i. inſigni pueroꝝ: q̄ ſcꜩ adhuc ſentis vt puer neſcis q̄s veneres. i. venuſtates habeat pecunia aliena? neſcis quē riſū. i. qualē irriſionē: moueat. i. excitet tua ſimplicitas vulgo quū exigis. i. req̄ris a quoq̄ ne peieret. i. ꝑiuriū faciat (iepte diceris ꝑiuret) et ſup. vt putet aliq̄d numē. i. diuinitatē eē vllis tēplis ⁊ are rubēti ſanguīe. ſ. aut igni ſacrificioꝝ Indigene. i. antiq̄ſſimi ppl'i italie q̄ inde geniti ex nulla p̄ria aduenerūt: viuebāt quōdā hoc more. i. cū deoꝝ timore: ꝓuſq̄ ſaturn⁹ fugiēs iouē filiū ſuū vn̄ expulſus eſt: ſumeret falcē agreſtē. i. cultrū incuruū quo vites īcideret more agreſtiū: ⁊ hoc diademate. i. īſigni regali: capiti ad ipo nēdā coronā ſeruiēti. tūc dico cū iuno ſup. eēt adhuc virgūcula. i. ꝑua virgo: et iuppiter eēt adhuc ꝓuat⁹ antris ideis in quib⁹ abſcōſus dicit̃. et cū adhuc nulla eēnt cōuiuia celicolarū ſuꝑ nubes. i. in celis: Nec puer iliac⁹ ſcꜩ ganymedes ſup. raptus erat adhuc ad ciathos. i. pocula deoꝝ: nec formoſa vxor herculis. i. hebe iunonis filia erat ſup. adhuc adhibita ad ciathos: et vulcanus faber fulminū iouis: tergēs. i. denudans iā ſiccato. i. ebibito nectare. i. deoꝝ potu: brachia nigra id ē fuliginoſa in taberna. i. officina ⁊ oꝑatorio liparea. i. lipare īſule materie fulminum plene. et quū ſup. q̄ſqꜫ de⁹ prādebat ſibi. i. ſolus: nec turba deoꝝ ſup. erat talis. i. tā multiplex: vt. i. q̄lis eſt nūc: et cū ſydera cōtenta paucis nuib⁹. i. deis vrgebāt atlāta. i. regē mauritanie in mōtē qui atē hūero torq̄t ſtellis ardētibus aptū cōuerſū: miſeꝝ. miſeratōe dignū minore pōdere. i. onere Et ſup. cū nūdū q̄ſq̄ ſcꜩ deoꝝ eēt ſup. ſortitus triſte impiū ꝓfundi. i. īferni: nec pluto nūc de⁹ inferni etn̄s toru⁹. i. imitis: cū ꝯiuge ſicula. i. ꝓſerpina filia cereris quā in etna mōte ſicilie rapuit ſup. ſortit⁹ erat impiū īferni: nec rota q̄ nūc ixiō torquet̃: nec furie īfernales: nec ſaxū q̄d ſiſiph⁹ nūc voluit: aut pena atri vulturis q̄ iecur titij nūc exedit ſup. eēt adhuc: ſed vmbre. i. manes ſiue ſpirit⁹ inferni ſup. erāt hilares ſine infernis regib⁹. tūc vt dictū ē indigene viuebāt hoc more.

Improbitas illo fuit admirabilis euo
Credebant hoc grande nefas: ⁊ morte piandum
Si iuuenis vetulo non aſſurrexerat: et ſi
Barbato cuicunqꜫ puer: licet ipſe videret
Plura domi farra: ⁊ maiores glandis aceruos
Tam venerabile erat precedere quattuor annis
Primaqꜫ par adeo ſacre lanugo ſenecte.
Nunc ſi depoſitum non inficiatur amicus:
Si reddat veterem cum tota erugine follem:
Prodigioſa fides: ⁊ thuſcis digna libellis
Queqꜫ coronata luſtrari debet agna.
Egregium ſanctumqꜫ virum ſi cerno: bimembri
Hoc mōſtrum puero: ⁊ miranti iam ſub aratro
Piſcibus inuentis: ⁊ fete comparo mule
Sollicitus tanq̄ lapides effuderit imber.

¶ Illo euo: videlꜩ aureo. Par ſ. erat. Tā verabile erat p̄cedere q̄ttuor annis. Uale. lib. ij. ſic ait. Senectuti iuuent⁹ ita cumulatū ⁊ circumſpectū honorē reddebat tāq̄ maiores natu adoleſcētium cōes patres eēnt. quocirca iuuenes ſenat⁹ die vtiqꜫ aliquē ex p̄ribus cētū aut ꝓpinquū aut patern̄ū aicū ad curiā ducebāt. Affixi qꜫ valuis expectabāt: donec reducēdi officio ēt fungerētur ⁊c. Gelius itē lib. ij. c. xv. ſic. Apud antiq̄ſſimos romanoꝝ neqꜫ gn̄i neqꜫ pecūie p̄ſtātior honos tribui q̄ etati ſolit⁹. maioreſqꜫ nati a minoribus colebant̃ ad deū ꝓpe ⁊ parentū vicē atqꜫ oī in loco: inqꜫ oī ſpecie honoris priores potioreſqꜫ habiti. A conuiuio qꜫ vt ſcriptū eſt in ātiq̄tatibus: ſeniores a minoribus domuꜩ ducebātur: eū qꜫ morē accepiſſe romanos ab lacedemonijs traditū ē apd̄ quos licurgi legib⁹ maior rerū oiꜩ honos maiori etati hēbatur. Erugine. pecunia eruginoſa. Follē cru

Man.

Senectutis Honor

Examenq; apium longa consederit vua
Culmine delubri: tanq̄ in mare fluxerit amnis.
Gurgitibus miris: ⁊ lactis vortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega: quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo: maiorem tertius illo
Summam: quā patule vix ceperat āgulus arce?
Tā facile ⁊ pronum est superos cōtēnere testes
Si mortalis idem nemo sciat: aspice quanta
Voce neget: que sit ficti constantia vultus.
Per solis radios: tarpeiaq; fulmina iurat
Et martis frameam: ⁊ cyrrhei spicula vatis.
Per calamos venatricis: pharetramq; puelle
Perq; tuum pater egei neptune tridentem
Addit ⁊ herculeos arcus hastamq; minerue
Quicquid habent telorum armamentaria celi.
Si vero pater est: comedam inquit flebile nati
Sinciput elixi: phariocq; madentis aceto.

menā: ꝓdigiosa.s.erit q: contra hui⁹ tpis vsū3. Fides illi⁹. Libellis: a tuscis em̄ ꝓcurandi ꝓdigij artem didicerāt ex haruspicia. bimēbri simifero. fete mu. Mulas nō parere. scri. Pli.li.viij. sed eē in ānalib⁹ nr̄is inq̄t pepisse sepe. verū prodigij loco habitum. Theophrast⁹ vulgo parere in capadocia tradit: sed eē id aial ibi sui gn̄is: Mule calcitrat⁹ ibibet vini crebriore potu. ph̄s itē lib. vi. de aialibus scri. Mulā etiam gemellos pepisse ꝓ ōnto acceptū. Fete mule. Alexā. in ꝓbl. scribit q mule ñ fetificāt. qm̄ ex differentib⁹ specie aialibus cōstiterunt: Et ex differētibus ꝑ tēpamētū ⁊ naturā seminib⁹ ꝓinde mixtio aliud aliq̄d ꝓ creatura: ꝑter id qd̄ ꝑus fuit: ꝓcreātiū naturā delet: veluti albioris ⁊ nigrioris mixtio extremos colores delēs. alterū: colorē. i. fuscū. ꝑit: q̄ extremoꝝ nihil existit. ꝓgignētiū igr̄ tēperamētū deletū est: ⁊ formaꝝ ꝓprietas. hec ille. Lapides scri. Pli. li. ij. lacte ⁊ sanguine pluisse ⁊ sepe carne. itē ferro: lana etia3 ⁊ lateribus coctis. Liuius q3 lapidibus pluisse meminit. Lōga vua. Pli. lib. xi. scribit. Apes ōnta facere vua dependēte in domib⁹ tēplis ve sepe expiata magnis euētib⁹: sedere in ore infantis platonis: tunc etiā suauitatē illam ꝑdulcis eloquij portendētes. Torrēs fluens: intercepta ablata tibi. Sacrilega: piura. Quid ageres. Hoc mō fraude etiā sacrilega. Pronū: decliue. Ide3: qd̄ dederis atq; credideris. Tarpeia fulmina. i. tarpeio ioui assignata. Pli. li. ij. scri. q tuscoꝝ littere nouē deos emitttere fulmīa existimabāt: eaq; esse vndecim generū. iouē em̄ tria iaculari. Martis framea: dicunt frameā eē gladium vtrinq; acutū. dictā vo q: ferrea est. Corne. vo tacitus de germanis: ne ferrum quide3 inq̄t supest: sicut ex genere telorum colligit̄. rari gladijs. aut maioribus lanceis vtuntur. hastas vel ipsorum vocabulo frameas gerunt: angusto ⁊ breui ferro: et paulo inferius ait. scutū cum framea gladioq;. Cyrrhei vatis. apollinis sagittas. Cyrrha em̄ ad radices parnasi vrbs fuit. vt docet Strabo. Venatricis puelle. i. diane. Pater egei: diuisa diphthongo pro egei dixit. Ouidi. lib. ij. fast. Vectam frenatis per inane draconibus egeu ⁊c. Fuit is athenarum rex thesei pater. Armamentaria loca vbi arma reponunt̄. Sinciput. dictum q̄ si semi caput: allusio est ad illud. Et elixi veruecis labra comedit. est sinciput capitis pars prior. Phario: aceto. id est egyptiaco vel niliaco. quod etiam Mar. libro. xiij. Laudat his versibus. Amphora niliaci non sit tibi vilis aceti: Esset si vini vilior illa foret. De pharo aūt insula opposita alexandrie late in saty. vi. dictum est ibi sc3 ad pharon ⁊ nilum.

Mule partus
Mula cur nō parit
Framea
Sinciput

¶ Improbitas ⁊c. Ordo ē. Improbitas. i. iꝑrobāda vita fuit admirabilis ꝓpter raritatē: illo euo quo idigene soli viuebāt i italia: q̄si vitia ex aduenis orta sint. Ipi veteres credebāt hoc qd̄ sequitur nephas grāde: ⁊ piandū. i. purgandū morte cōmittētis. s. si iuuenis nō assurrexerat. i. surgēdo honorē ꝑhuerat: vetulo. i. nō plane: s3 etiam modicum veteri: ⁊ si puer non assurrexerat barbato cuicunq;. id est etiam pauperrimo: licet ipse puer videret domi sue plura farra et maiores

Ascen.

aceruos glandis:pulte eñ et farre ⁊ glande vescebātur:⁊ ita in illis erāt eoꝝ diuitie:tam id est intantū erat venerabile ꝑcedere in etate quattuoꝛ annis:et lanugo.i.tenuis adhuc barba sacre senecte.i.q̄ erat indiciū aduētantis sacre senecte:erat sup.adeo.i.intantū ꝓma pars.i.ꝓma portio dignitatis:vt scȝ capitale esset illi nō assurrexisse.legūt q̄dā par:vt sit:ꝓma lanugo.i.modica barba erat adeo par sacre senecte.i.iā incepant venerari etiā lanuginē primā hn̄tes ob futuram senectā. Nūc si amicus nō inficiet id ē abneget:depositū id est rē fidei sue seruandā datā:si amicus reddat veterē follē id ē sacculū pecuniarū et corio:cū tota erugine.i.pecunia eruginosa id est si eandē crumenā nō apertā:sed vsq̧ ad eruginē pecunie seruatā reddat cū pecunia tota: fides eius.i.fidelitas est ꝓdigiosa.i.mōstri ⁊ ꝓdidij plena:q: vt mōstrū raro visa:⁊ digna ꝓpter nouitatē casus tabellis aut poti⁹ libellis .i.scriptis:tuscis.i.haruspicū tuscoꝝ:⁊ q̄ debeat lustrari id ē eūdo ꝑ circuitū purgari:agna coꝛonata. Si ego cerno virū egregiū ⁊ sanctū:ego cōparo hoc.i.tale mōstrū puero bimēbꝛi id est hn̄ti mēbꝛa sua duplicia:et cōparo piscibus inuentis sub aratro alicui sup.hoi miranti(et ita nō regitur dtūs mirāti a cōparo:sed ab inuētis:nō eñ cōparat mirāti q̄ mōstrosus nō est:sed piscibus:hoc dico ꝓpter oꝛdinē a valla positū).et cōparo mule fete:q̄ naturaliter sterilis est:et n̄s sollicitus tanq̄ imber effuderit lapides:⁊ tanq̄ examē id est congregatio simul euolantiū apiū(sic declinat eñ et apū)cōsederit.i.locū ceperit a cōsido:longa vua.i.in foꝛmā botri collecta:in culmie.i.sūmitate delubꝛi.i.priorꝫ ꝑtis tēpli. Alludit ad examē ꝯm Verg.in.vij.latino visū.et tanq̄ amnis fluxerit in mare miris.i.mirādis:q: sanguineis:aut vt dicit lacteis gurgitibus.i.fluctib⁹:⁊ ꝑ.i.toꝛrens.i.fluēs voꝛtice.i.ipetu severtēte:lactis:loco aquarū scȝ. Tu quereris.i.conquereris decē sestertia esse tibi intercepta.i.ablata fraude sacrilega.i.cōtra sacramētū fidei ⁊ iuramēti cōmittēte furtū.q̄d sup.diceres si alter perdidit bis centū sup.sestertia:arcana id ē secrete data:hoc modo.i.fraude sacrilega:et si tertius perdidit maioꝛē sūmā illo.i.q̄ ille alter:quā summā scȝ maioꝛē vix cepat.i.cōtinere poterat: angulas vꝛne patule.i.ample ⁊ capacis ad receptionē patētis.q.d.deberes putare illis magis eē dolendū:⁊ tñ id vulgo fit. Tam facile est ⁊ tā pꝛonū.i.decliue ⁊ ꝑ consequēs mīmi conatus contēnere superos.i.deū ⁊ sanctos:testes:si nemo moꝛtalis sciat idē:q: dei nō ꝑhent coꝛā iudice testimoniū. Aspice quāta voce neget homo scȝ ꝑfidus:et que sit cōstantia vultus ficti.i.simulātis fiduciā bone cōsciētie:ipe iurat ꝑ radios solis ⁊ per fulmina tarpeia.i.iouis q̄ in arce tarpeia colitur:et per frameā.i.gladiū ancipitē martis.et ꝑ spicula.i.iacula vatis cirrhei.i.apollinis:et ꝑ calamos.i.leues sagittas:⁊ ꝑ pharetrā puelle venatricis.i.dyane:et o neptune pater egei iurat per tuū tridentē.i.fuscinā tuā. Addit et.i.etiaȝ arcus herculeos:⁊ hastā minerue.i.palladis:et quicq̄d teloꝛū.i.q̄cunq̧ tela:hoc est arma inuasiua ⁊ de lōge missibilia:armamētaria.i.repositoria armoꝝ celi.i.celestiū hn̄t:si vero q̄ iurat ē pr̄.i.hȝ liberos inq̄t:si sup.mētioꝛ comedā.i.comedere cogar flebile.i.fletib⁹ ꝓsequēdū sinciput.i.capitꝫ ꝓoꝛē ꝑtē nati.i.filij mei elixi.i.bulliti atq̧ madētis aceto phario.i.acri ⁊ laudato q̄le ē phariū.i.egyptiacū h̄ ē vt comederē caput ꝟuecis.

Man.

Deus rectoꝛ

¶ Foꝛtune: de hac latius in fine.x.sat. Et nullo credūt: mundū rectoꝛe moueri. Apuleius in cōuersione Trimegisti sic ait. Effectoꝛ mūdi deus ⁊ eoꝝ que insunt oīm simul cuncta gubernādo: cū ipso hoie gubernatoꝛe cōposita: q̄d est totū suscipiēs. Et paulo inferius sic. spū aūt ministrant oia et vegetātur in mūdo:⁊ quasi oꝛganū vel machina sūmi dei volūtati subiectus est. Alcioni itē interpꝛes de deo ita scri. Et bonū q̄dē est:q: oia sua potētia opat:vniuersi boni existēs cā. Ci.itē in li. de.n.d.sic. Sūt aūt alij phi:⁊ ij q̄dē magni atq̧ nobiles qui deoꝛū mēte atq̧ rōne oēm mūdū administrari ⁊ regi cēseāt. Neq̧ vero

Sunt qui in foꝛtune iam casibus omnia ponunt
Et nullo credūt mundū rectoꝛe moueri
Natura voluente vices ⁊ lucis ⁊ anni.
Atq̧ ideo intrepidi quecūq̧ altaria tangūt.
Est alius metuens ne crimen pena sequatur.
Hic putat esse deos:⁊ peierat. atq̧ ita secum.
Decernat quodcunq̧ volet de coꝛpoꝛe nostro
Jsis:⁊ irato feriat mea lumina sistro:
Dūmodo vel cecus tenea quos abnego nūmos
Et pthisis:⁊ vomice putres:⁊ dimidiū crus
Sunt tanti. pauper locupletē optare podagram

Ne dubitet:laudas si non eget anticyra:nec
Archigene.quid enim velocis gloria plante
Prestat & esuriens pisce ramus oliue?
Ut sit magna tamen certe lenta ira deorum est:
Si curant igitur cunctos punire nocentes
Quando ad me veniet?sed & exorabile numen
Fortasse experiar:solet his ignoscere:multi
Committunt eadem diuerso crimina fato
Ille crucem precium sceleris tulit:hic diadema:
Sic animū dire trepidum formidine culpe
Confirmant.tunc te sacra ad delubra vocantem
Precedit:trahere immo vltro ac vexare paratus
Nam cum magna male superest audacia cause
Creditur a multis fiducia: mimū agit ille
Urbani qualem fugitiuus scurra catulli.
Tu miser exclamas vt stentora vincere possis?
Uel potius quātū gradiuus homericus.audis
Juppiter hec?nec labra moues?cōmittere vocē
Debueras vel marmoreus:vel aheneus: aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus?& sectum vituli iecur?albaq; porci
Omenta?vt video nullū discrimen habendū est
Effigies inter vestras:statuāq; bathylli.

id solū:sed etiā ab ijsdē hoīm vite cōsuli & prouideri. Quecūq; altaria tāgūt. Legit̄ ꝙ litare nō possit orō:nisi vt is q̄ deos p̄cat̄ etiā arā māib⁹ apphēdat. Jn̄ Uar. dicit Aras primū ansas dictas. ꝙ eēt necessariū a sacrificātib⁹ eas teneri.hec oīa illo vsu Maro executꝰ est.talib⁹ orātē dictis: arasq; tenētē audijt op̄s. hec refert macro.li.iij.sat. Jntrepidi. Timēd⁹ de⁹ est. Un̄ Ci.in li.de.n.d.sic. q̄s eñ nō timeat oīa p̄uidētē:& cogitātē:& aīaduertētē:& oīa ad se ptinere putātē:curiosū:& plenū negocij deū? Hic ali⁹. Jta secū.sc; ait. Sistro:erat sistrū instrumētū & ereū & argēteū & aureū: quo in sacris isidis argutū tinnitū cōstrepabāt. vt scri. Apule.li.xi.qd̄ etiā sat.vi.diximꝰ: vbi ēt mlt̄a de iside.vl̄ cec⁹.i.etiā. Pthisis:dicit̄ corruptio:diminutio:tabes: macies:morb⁹ cōsumptiu⁹.a phtino qd̄ ē desido:corrūpo: facio deficere. Aliq̄ vo legūt ptysis.i.sputio a ptyo qd̄ est spuo:exerto: morb⁹ eñ est vt aiūt quo pulmo tabescit .i.exulceratio pulmōis ex humorū cōcursu. Uomice putres:vlcera putrida. Uomica vlcus latēs & tumor ē excrescēs: saniē sp emittēs.ita a mouēdo dicta. Ci.in lib. de.n.d.sic. Nec p̄desse voluit pheo iasoni.is q̄ gladio vomicā ei⁹ aperuit quā sanare medici nō poterāt. Jstud idē Uale. circa p̄mi voluminis finē repetit. Sunt tāti? vt.s.ea timēs nūmos haud abnegem. Locupletē:qua vetātur locupletes. Pauper locupletē:periuri sunt verba dicētis:ꝙ laudare potest ne paup dubitet optare locupletē podagrā:dūmodo nō egeat elleboro.i.dūmodo non nimia sit & vetusta. Nigrū eñ ellebor̄ medetur podagris veterib⁹.vt scribit Plinius. Profecto hic est verus sensus. De insania nāq; minime hic intelligendū:nā nihil ad podagrā. De elleboro aūt qd̄ italia Ueratrū vocat:legito Pli.li.xxv. Anticyra:insula & vrbs est in phocide.quo nomine & alia est ad sinū iacēs maleacū:& Oetā mōtem illic ellebor̄ seu veratrū vrbanū nasci vulgāt. hic aūt optīe p̄parat̄ quo circa frequēs illuc aduene cōfluūt.inq̄t Stra.li.ix.purgatiōis & curationis gratia. Pli.etiā scri.xxv.ꝙ in anticyra insula tutissime sumit̄ ellebor̄. Et Liui⁹ li.xxvi.ait ꝙ anticyra sita ē in locride:leua p̄te sinū corinthiacū intrātib⁹ breuis terre iter. Archigene:medico de quo etiā superi⁹. Quid eñ velocis:q̄d p̄dest inq̄t pedū velocitas paupi & nomen ac fama velocitatis? Prestat:meli⁹ est q̄ hr̄e podagrā locupletē. Esuriēs ram⁹.i.corona illa oleastri nil p̄dest:si esurit victor. Jn ludis olipie oleastro victores coronabāt̄.vt scri. Pli.li.xv.qd̄ lati⁹ i odis explicuimꝰ. Pisee oliue:pisa achaie oppidū fuit:p̄fluēte alpheo amne:vt docet Pli.li.iiij. Strabo etiā li.viij.scri.pisā ciuitatē esse & pisanā regionē in vrbes octo diuisam ait ita ꝙ nōnulli ciuitatē nullā pisam fuisse ɔtēdūt. Nā inter octo illas vrbes nō reperitur. Ceterū fōtē pisā dūtaxat

Aram tenere

Deus est timendus

Sistrum

Pthisis

Uomica

Olimpia ludi

affirmāt:q̄ besa tpe suo vocabat̄.Erat aūt i agro pisano iouis olympici tēplū ab Elide stadijs mi
nus trecētis absens:Ante illō vero luc⁹agrestivestit⁹olea surgebat in quo stadiū iacebat ꝙ al⸗
phe⁹ alluebat ex arcbadia labēs:pisee ꝟo regionis ꝑs olympia erat vbi iouis templū.inde dicti
olympici ludi ab bercule instituti.erat aūt certamē ꝛ equoꝝ ꝛ palestre.vbi victores oleagina co⸗
Deorum ira lenta — rona solūmō donabāt̄:nō em̄ pecuniarū certamē agitabāt sed virtutis:hec aūt oīa lati⁹ode pri⸗
ma Horatij explicuim⁹.Lenta.Vale.etiā li.i.inq̄t. Lēto em̄ gradu ad vindictā sui diuina ꝓce⸗
dit ira:tarditatēq; supplicij grauitate cōpēsat.Id aūt ab homero sumpsit:is em̄ ait lib.iiij.iliad.
Contēni numē olympi haud impune sinūt superi:scelera impia q̄ꝙ distulerint:culpas hominū
Diadema — grauiora morāt̄ supplicia.His delictis.Preciū:appositio ē.Diadema:coronā ꝛ laudē. a diadeo
qđ est corono:circūligo.sic poeta hic loq̄tur.Vocātē:ipm abnegātē depositū.Trahere:te ad de
Peccati integratio — lubra.Aīm cōfirmat.Apulei⁹in orone prima sic ait.Nāq; peccatū semel vt bon⁹q̄sq; postea solli
citius cauet:ita q̄ ingenio malo est cōfidētius integrat.ac iā de cetero quo sepius eo aperti⁹de⸗
Stētoris vox — linquit.Mimum agit ille.i.deridet te imitādo tua dicta:ꝛ gestus sine reuerētia aliqua: vt scur⸗
ra catullū quēdā deridere solebat.Stentora:Homer⁹li.v.iliad.sic.hic cādida iuno magnanimo
similis stentori.Cui⁹hiatus Tant⁹erat:vocisq; sonus:super aera quātus.Quinquaginta simul
Martis vuln⁹ — quū clamāt ora viroꝝ.Gradiuus homericus:ꝑcussus mars a diomede fuit:vt habet̄ lib.v.iliad.
Clamore ingēti ꝑcussit ferreus auras Vulneris impatiēs Mauors:nō milia quātū Ora nouē
ferrēt:nec milia dena viroꝝ.Si pugne impliciti fremerēt crudelib⁹armis.quo teucrū:danaūq;
Omentum — exercitus horruit oīs.Omēta porci:Omentū medio ab ventre depēdet:qđ nō nisi pinguis mē⸗
brana est.Auctor Arist.li.i.de aīalib⁹.Celsus itē li.iiij.c.i.scri.Omētū ex interiore parte lene ꝛ
strictū esse:ex superiore molli⁹cui adeps q̄ꝙ innascit̄:q̄ sensu sicut cerebrū q̄ꝙ medulla caret.Sta
Samos — tuāq; bathylli.Apule.li.ij.floridoꝝ circa finē de fano iunonis in Samo modica isula icarci ma⸗
ris.qđ fanū viginti haud ampli⁹oppido abest scđo littore sic ait. Ibi donariū dee perq̄ opulen⸗
tū plurimū auri ꝛ argenti rō in lācibus:poculis et huiuscemōi vtēsilibus.Magna etiā vis eris
Bathylli statua — vario effigiatu:veterrimo ꝛ spectabili opere.vel tamē ante arā bathylli statua a polycrate tyrā⸗
no dicata.qua nihil videor effectius cognouisse q̄dā pythagore eā falso existimāt.Adolescēs est
visenda pulcritudine:crinib⁹fronte parili separata per malas reuulsis.pone aūt coma prolixior
inter lucentē ceruicē scapularū fimb⁹obūbrat.ceruix succi plena.male hiberes:gene teretes ac
modico mēto iaculatur.eiq; prorsus cytharedic⁹status deā cōspiciēs:canēti similis:Tunicā pi⸗
cturis variatā deorsuz ad pedes deiectus.scribit ꝛ plura que tibi legere lector poteris.
Ascen. — ¶Sūt qui ꝛc.Ostēdit cur tā temere peierēt multi:q̄ videlz oīa casu euenire:nec curare deū
credūt mortalia quēq̄.vñ epicurū dicūt se iactasse ꝙ hūanū gen⁹duobus sūmis malis liberassz
sollicita.s.religioe in vita cū doceret deū nō curare mortalia:ꝛ timore post vitā cū diceret aīos
hoīm vt beluarū interire.Ordo est.sunt q̄ ponūt oīa in casib⁹fortune:ꝛ nō credūt mūdū moueri
vllo rectore:ꝛ hoc natura voluēte.i.ꝑ reuolutionē causāte:vices.i.vicissitudines:ꝛ lucis.i.vniu
cuiusq; diei et anni:atq; ideo tangūt intrepidi sine vllo timore quecūq; altaria.Est ali⁹ metuēs
quidē ne pena.i.punitio sequat̄ crimē:hic.i.hmōi putat deos esse:ꝛ sup.tñ peierat atq; sup.ita
loq̄tur secū.decernat.i.futuꝝ iudicet isis:dea egiptiaca romanis q̄ꝙ anxie culta:de nostro corpe
quodcūq; volet:ꝛ feriat.i.ꝑcutiat mea lumina.i.oculos meos:sistro.i.instrumēto illo sonoro:ira
to.i.ipsa irata:dūmō ego teneā vel.i.etiā aut saltē cecus nūmos quos abnego.Nūq̄d pthisis.i.
corruptio ꝛ tabes lēta:et vomice putres.i.hulcera putria sic dicta:et crus dimidiū:i.dimidiatū
reliq̄ ꝑte desecta:sūt tāti sup.momēti.i.tm̄ metuēda?q.d.nō tu laudas ne vt nō:vt paup nō dubi
tet optare podagrā.i.egritudinē pedū:locupletē.i.locupleti familiarē morbū:dūmō nō egeat.i.
dūmō talis egritudo nō sit tā vehemēs:ꝙ egeat antycyra.i. purgatione ꝑ elleborū:nec archige
ne.i.medico.i.dūmō tolerabilis sit.Quid em̄ ꝓstat gloria volocis plāte.i.celerꝭ pedis?q.d.nihil:
et q̄d ꝓstat.i.affert auxilij aut cōmodi:ramus esuriēs.i.esuriēti cōtingēs:oliue pisee.i.corone
ex oliua q̄ cursoribus victoriosis dabat̄?q.d.nihil.Preterea inq̄t talis piurus:dem⁹vt ira deorū
sit magna:tñ ipa est certe lenta.i.lente:hoc est tarde vlciscēs.Igit̄ si dij curāt punire cūctos no
centes:qñ ira sup.eorū veniet ad me?sed ego experiar fortasse numen deorū:et.i.etiā exorabile
id est orone placabile nō solū lentū.Numē deorū solet ignoscere his.multi cōmittūt eadē crimi
na diuerso fato.i.alij cū ipunitione:alij cū sūma vindicta. Ille tulit crucē pretiū.i.in ꝓtiū ꝛ mer
cedē sceleris sui.hic tulit diadema.i.obtinuit regnū ꝑ scelera sua:sic.i.tali iniqua ꝑsuasione cō
firmāt.i.stabiliūt aīm naturaliter trepidū formidine dire culpe:quā vindicta seq̄tur.Tūc id est
Postq̄ iniquus animū suū sic cōfirmauit:ipe ꝓcedit te vocātē ipm ad delubra sacra.i.ad tēpla et

aras vt iuret: patus imo. i. insup trahere te ad delubra scilȝ et vexare. i. molestare si ire recuses Nā cū. i. qn̄: quādo magna audacia supest. i. sup ꝙ satis est male cause: ipa audacia: ⁊ cōfidentia credit a multis fiducia. i. in bona cōscientia ⁊ eq̄tate cōfisio. ille. s. q̄ vocat iuratur⁹: agit. i. gestu representat mimū: id est gesticulatorē scenicū: qualē scurra fugitiuus catulli vrbani: id est qualē catullus vrbanus inducit scurrā fugitiuū agere. tu miser qui trahis ipm̄ exclamas supple tam alte: vt possis vincere: stētora virū illū q̄ fm̄ homerū tātū vocis emittere solebāt ꝙtū q̄nquaginta viri. vel poti⁹ tātū sup. clamas ꝙtū gradiu⁹. i. mars vulnerat⁹ a diomede. homeric⁹. i. vt descri bit homerus: q̄ clamauit quātū nouē aut decē milia hoiȝ. Clamas aūt dicēs. o iuppiter tu audis hec. i. hmōi piuria: nec moues labra in signū indignatiōis: tu o iuppit̄ debueras cōmittere. i. simul edere vocē: cristēs. vel. i. etiā marmore⁹ vel ahene⁹. i. ex ere fact⁹. aut si piuria punire nō vis cur ponim⁹ in tuo carbone. i. in turibulo ignitos carbones habēte pia. i. religiosa tura: soluta. i. deplicata cartha. ⁊ cur ponim⁹ iecur vituli sectū ab haruspice: ⁊ alba omēta porci. i. pinguē ⁊ mūdā mēbranā intestina ei⁹ cingētē: q. d. id frustra facim⁹: q: vt video nullū discrimen est habendū: id est nulla differentia est habenda: inter vestras o dij effigies: ⁊ inter statuā bathylli. i. illi⁹ musici q̄ in samo insula iunoni a polycrate dicata est: q: pl⁹ viuacitatis ꝙ statua iouis videt̄ habere. Man.

Accipe que contra valeat solatia ferre
Et qui nec cynicos nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia: non epicurum
Suspicit exigui letum plantaribus horti
Curentur dubij medicis maioribus egri
Tu venam vel discipulo committe philippi:
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis, taceo: nec pugnis cedere pectus
Te veto: nec plana faciem contundere palma:
Quādoquidē accepto claudēda est ianua dāno:
Et maiore domus gemitu: maiore tumultu
Planguntur numi: ꝙ funera: nemo dolores
Fingit in hoc casu: vestem diducere summā
Contentus: vexare oculos humore coacto.
Ploratur lachrymis amissa pecunia veris.
Sed si cuncta vides simili fora plena querela
Si decies lectis diuersa in parte tabellis
Vana superuacui dicunt chirographa ligni:
Arguit ipsorum: quos littera: gēmaq; princeps
Sardonicus: loculis que custoditur eburnis.
Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum: quia tu galline filius albe:
Nos viles pullinati infelicibus ouis.

¶ Accipe que cōtra. Sēsus est audi que tibi solatia ferre potest de amissa pecunia. etiā qui nō legerit Cynicorum stoicorūue dogmata vel epicuri. qui quidē opes spē. nebāt. Per quod ostēdit euȝ facile tolerare posse quicq̄d amiserit: Cum parū fuerit. Cynicos. Antisthenes Antisthenes atheniēsis Socratis auditor: Cynicā prior sectā inchoauit: princepsq; in ea fuit. Dicebat autem sufficere virtutē ad beatam vitam nullo indigētem: nisi socraticis viribus prim⁹ palliū duplicauit. ipoq; solo vtebantur. baculūq; sumpsit ac perā primus item simplicis quoq; pallij vsum habuisse traditur. Auctor est Laertius. Cynici autem dicti Cynici sunt quasi canini: vt quidam scribunt: quia mordaces essent incusādo vitia. Stoica dogmata. Zeno Zeno stoicorūȝ princeps extitit qui patientissimus erat ⁊ simplicissimi victus. crudisq; tātū cibis vtebatur. ⁊ tenui pallio ita vt de illo diceretur: ꝙ eū neq; seua hyems nec gelidus imber: non dura vis morbi domuerit: neq; torridus sol. Auctor est Laertius. Cicero preterea lib. iiij. de finib⁹ scribit. Beata vita Zenonē beataȝ vitam appellasse eam solā que cū virtute degatur. Tunica distantia. Cynici enim vt ostēdim⁹ duplici pallio vtebātur: Stoici vero tenui tantum. Omnes tamen summū bonum in so- Dogma la v̄tute ponebāt. Dogmata: dogma sentētia: edictū: decretū dici-

tur. Letū plantaribus horti: epicurus in ep̄lis aqua tantū ⁊ cibario pane se ꝯtentū eē testat̃: vt scribit laertius. Idem hortoꝝ magister p̄mus athenis instituit habere hortos in vrbe: vsq; ad eū moris nō fuerat in oppidis hr̄e rura. pli. id scribit li. xix. Ip̄e vo epicurꝰ in ep̄la ad herodotuz scribit. Sūmū bonū esse in voluptate. s. nō dolere corpe: aīoq; trāquillū esse: ⁊ ꝑturbatione vacare. Dubij egri. oñdit Caluinū a quocūq; curari posse cū pauca amiserit. Vel discipulo philippi: qui impitus erat medicus. Tam detestabile q̄ tuū est. Taceo: te cōsolari. Claudenda est ianua: In luctus signū. In hoc casu: pecunie amissiōe. Diducere: diuidere in funere. s. Contētus scz est Vexare: in funere videlicet Tabellis: pugillaribꝰ: vbi debitores manu ꝓpa scripserant: adhibito etiā sigillo: ⁊ tm̄ negare audebāt. Vana: esse. Dicunt debitores. Chirogapha: proprie manus scp̄turas de q̄bꝰ sat. xvi. Ligni cerate tabelle. Sardonicꝰ de hac gēma. p̄la sat. vi. Custodit̃: i anulo signatorio nexa. Te nūc delitias: ironia ē: ⁊ appositio. Extra cōia: cēses ponēdū. Nihil est p̄cipue cuiq̄ dolēdū: in eo qđ accidit vniuersis. vt inq̄t Cice. li. vi. ep̄la ad aulum torquatum.

Dolendū non esse Ascen.

¶ Accipe ⁊c. Affert cōtra dolorē remedia nō philosiphica: sed cuiuis parabilia. Ordo ē. Accipe. i. intellige que solatia: vel accipe solatia. i. consolationē: q̄. i. cuiusmōi: is sup. valeat ferre. i. afferre cōtra. i. in cōtrariū doloris tui: et. i. etiā is dico q̄ nec legit cynicos sup. phos nec dogmata stoica distātia a cynicꝪ tunica. i. ꝯcessione tunicarū: nā stoici suis ꝓfessoribꝰ solū simplex palliū cōcesserūt: cynici etiā duplex: vtriq; aūt erāt rigidi virtutis sectatores ⁊ ceterarū rerū ꝯtēptores ex quoꝝ p̄ceptis tm̄ phica esset cōsolatio. Et que etiā ferre valeat is q̄ non suspicit. i. sursum tanq̄ exēplar vite sibi ꝓpositū nō aspicit epicuriū: letū plātaribꝰ. i. holeribus exigui horti (fuit eīm vt Seneca in ep̄lis refert vir maxime sobriꝰ ⁊ hortulis q̄ famē nō excitēt sed sedēt ꝯtentus) egri dubij. i. de quoꝝ sanitate recuꝑanda dubitat̃: curētur medicis maioribus. i. ꝑitioribꝰ: tu cōmitte venā. i. exquisitionē īfirmitatꝪ tue vel. i. etiā discipulo philippi: medici ieruditi. si nō oñdis in terris vllū factū tā detestabile vt eiꝰ q̄ te defraudauit: taceo nec veto te cedere. i. tūdere pectꝰ tuū pugnis: nec veto te cōtūdere faciē plena palma. i. manu aꝑta: qñq̄dē. i. cū ita sit q̄ hoīes tā īpatiētes sint amissis bonis: q̄ ianua claudēda ē sicut in funere claudi solz: dāno aliquo. s. pecuniarū accepto: ⁊ cū ita sit q̄ nūmi plāgunt̃ maiore gemitu ⁊ maiore tumultu domꝰ. i. totiꝰ familie q̄ funera. i. obitꝰ charoꝝ. nemo ꝯtentꝰ diducere. i. diuidere: vl̄ deducere. i. deorsū ducere sūmā veste ⁊ vexare oculos hūore lachrymarū. s. coacto. i. vi exp̄sso in funere scz: q; heredis luctꝰ sub ꝑsona risus ē: fingit dolores in hoc casu. i. dāno nūmoꝝ: q; pecunia amissa plorat̃ veris lachrymis Istđ totū q̄si ꝑ parēthesim dictū ē: sz si tu vides cūcta fora plena sit̄ q̄rela. si tabellis. i. instrumētis obligatorijs q̄ oli in tabellis ceratis scribebant̃: lectis decies in diuersa ꝑte. i. corā diuersis testibꝰ: debitores sup. tales obligatiōes faciētes: dicūt chirographa. i. ꝓp̄a manu scripta: ligni id ē tabelle lignee cera replete: supuacui. i. nihil vtilitatis afferētis: vana. i. mēdacia ⁊ nulliꝰ fidei Chirogropha dico ipoꝝ: quos l̄ra. i. character ꝓp̄e scripture: et gēma. i. lapillus p̄ciosus in quo signetū: vt dicūt: aut signū manuale exp̄ssū est: ⁊ sardonicus sup. lapillus: p̄nceps. i. p̄cipuus inter lapillos signatos: arguit. i. dānat mēdacij: q̄ gēma custoditur loculis. i. repositorijs eburnis ex ebore factis: tu q̄ nō vis tā leuia dāna patiēter ferre: censes te erñtez delitias deoꝝ aut hominū: esse ponēdū extra coia. i. cōmunē hoīm fortunā: q; tu filius sup. es albe galline: ⁊ nos qui ista toleramus sumꝰ viles pulli nati infelicibus ouis. Alludit ad oua ledes ex quoꝝ altero mortales: et altero imortales ꝓdijsse dicuntur. Istud autem totū dicit per ironiam.

Man.

¶ Bile: amaritudine. Cōfer: cōpara tuo dāno. ⁊ ꝑiurio tui debitoris. Cōductū: vt aliquē occidat: mercede ductū. Primos colligit ignes. i. prima noctis hora: quū lumē accēdit. Et hos: sic ē in antiquo textu: Adorāde: ꝓpter antiq̄tatem: vel q; sacra. Rubiginis: eruginis. Populoꝝ dona. in templis pie ⁊ religiose seruabantur dona ab regibus vel populis missa. Hec. pocula. s. et dona Ibi: in templis. Sacrilegꝰ dr̄ quasi sacra legens. id est furans.

Rem pateris modicam: ⁊ mediocri bile ferendā:
Si flectas oculos maiora ad crimina: confer
Conductum latronem: in cendia sulphure cepta
Atq; dolo: primos cum ianua colligit ignes.
Confer ⁊ hos veteris qui tollunt grandia templi
Pocula adorande rubiginis: ⁊ populorum
Dona: vel antiquo positas a rege coronas
Hec ibi si non sunt minor extat sacrilegus: qui

Radat inaurati femur herculis: ⁊ faciem ipsam
Neptuni: qui bracteolam de castore ducat.
An dubitet solitus totum conflare tonantem?
Confer ⁊ artifices: mercatoremq; veneni:
Et deducendū corio bouis in mare: cū quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.
Hec quota pars scelerū: que custos gallic⁹ vrbis
Usq; a lucifero: donec lux occidat: audit
Humani generis mores tibi nosse volenti
Sufficit vna domus: paucos cōsume dies: et
Dicere te miserum: postq̄ illinc veneris: aude.
Quis tumidū guttur miratur in alpib⁹? aut quis
In meroe crasso maiorem infante mamillam?
Cerula quis stupuit germani lumina: flauam
Cesariem? ⁊ madido torquentē cornua cirro?
Nempe ꝙ hec illis natura est omnibus vna.
Ad subitas thracū volucres nubemq; sonoram
Pygmeus paruis currit bellator in armis:
Mox impar hosti: raptusq; per aera curuis
Unguibus a seua fertur grue: si videas hoc
Gentibus in nostris risu quatiere: sed illic
Quanq̄ eadem assidue spectētur prelia ridet
Nemo: vbi tota cohors pede non est altior vno.

Extat: appar3. Bracteolā: tenuē auri laminā. An dubitet sc3 radere deos auratos. Conflare: liquefacere. Tonantē? hic sit interrogandi pūctū. Deducendū. i. parricidā. Corio bouis. i. culeo. de quo sat. vij. Aduersis fatis: ipa eñ innocēs id patitur. Hec predicta. s. Quota: minima ē. Custos gallic⁹ Rutilius gallicus intelligit qui apud Domitianū secūdas dignitatis ptes obtinebat ad eūq; oia vrbis iura ab alijs magistratib⁹ deferebātur. Unde custos vrbis est appellatus. De hoc rutilio syluā scribit Statius. Una domus Tot enim mala quādoq; domus vna patitur ꝙ facile hominū miserā vitam agnosces: aduertesq; damnū tuū fere nihil esse. Consume: in illa domo. Illinc: ab domo illa. In meroe: isula ⁊ vrbe nilij in ethyopia. de qua sat. vi. ibi aūt femine mamillas habent pares infantib⁹. vt Mela scri. Cerula: cū viridi nigra: qualis est marin⁹ color. Flauā cesariem: flauus color ex viridi ⁊ rufo ⁊ albo concretus est. vt scribit Gelli⁹ li. ij. Tacitus etiā scribit: Germanis esse truces et ceruleos oculos: et comas rutilas. Madido: scilicet vnguēto. Cirro: capillo dependenti et crispato. Thracū volucres: grues intelligit apud strimona flumē. Pygmeus. pygmei extrema pte motiū idie sūt: lōgitudie ternos dodrātes non excedētes. salubri celo: sempq; vernāte montib⁹ ab aq̄lone oppositis quos ab gruib⁹ infestari Homerus quoq; ꝓdidit: fama est insidētes arietū caprarūq; dorsis armatos sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare descendēte: ⁊ oua pullosq; alitū cōsumere: ternis eā expeditionē mēsibus cōfici aliter futuris gregib⁹ nō resisti. casas eoꝝ luto pēnisq; ⁊ ouoꝝ putaminib⁹ cōstrui. Aristot. in cauernis viuere pygmeos tradit: hec Pli. scribit lib. vij. ca. ij. Et gellio teste li. viij. Qui lōgissimi sunt nō excedūt duos pedes et quadrātē. Phs li. vij. de aiali. sic: Grues ex scythicis cāpis ad paludes egypto supiore vnde nilus ꝓfluit veniunt: quo in loco pugnare cū pygmeis dicunt: nō eñ id fabula est: sed certe genus tū hoim tum etiā equoꝝ pusillū vt dicitur est: deguntq; in cauernis. ꝙꝙ eadē assidue spectent plia: id totū parenthesis cingat.

Rutilius gallicus

Meroe

Flau⁹ color

Germanorū come

Pymei

¶ Rem pateris ⁊c. Ordo est. tu pateris rē modicā ⁊ ferendā. i. tolerādā: bile. i. ira ⁊ indignatione mediocri: si flectas oculos ad maiora crimina: confer. i. cōpara cū scelere in te cōmisso: latronē conductū ad alios occidendos: incēdia domorū sc3 incepta. i. que ortū habuerūt: sulphure id est ex sulphure: ⁊ dolo. i. p dolū cū igni statim approximaturo in itroitu domus ab inuidis posito: cū ianua colligit primos ignes. i. pcipit primū incēdiū ꝓcuratū ab inimicis foris existibus Cōfer etiam hos qui tollunt. i. furant grādia pocula veteris tēpli extātia sc3 dona pplo꞉ deis sc3

Ascen.

cōsecrata adorāde rubiginis.i.digne adorari propter vetustatē: vel qui tollūt coronas positas id est depositas ab antiquo rege:hec dona scʒ si nō sunt ibi.i.in tēplo ⁊ donarijs deoꝝ:est minor sacrilegus.i.sacroꝝ fur:qui radat.i.abradat et vnguibus aut armis diuellat femur herculis inaurati et ipsam faciē neptuni qui aureā barbam habet:et qui ducat id est abstrahat:bracteolam id est tenuem laminā auri aut argēti de castore fratre illo pollucis. An dubitet deradere bracteolā de castore:solitus cōflare.i.refundere ne agnoscat imago aut simulachrū eius:totū tonātē id est ꝑfectā ⁊ absolutā statuā iouis.cōfer etiā cū dāno tuo artifices.i.vēditores ⁊ cōfectores veneni:⁊ mercatorē.i.ēptorē:⁊ cōfer parricidā.s.deducendū.i.dignū vt deducat in mare:corio.i.insut⁹ culeo:hoc ē sacco ex corio bouis cū quo claudit.i.sil' icludit simia inoxia.i.q̄ nō nocuit aduersis fatis.i.ꝑ aduersa fata ei⁹ q̄ cogit submergi:ꝑpt pctm̄ nō suū sed parricide. Quota ꝑs scelerū est hec.i.iā dicta.q.d.minima:q̄ scelera gallic⁹.s.rutili⁹:custos vrbis sic tpe domitiani dict⁹ audit.i.recognoscit vsq̄ʒ.i.cōtinue a lucifero donec lux occidat.vna dom⁹ ipsius rutilij.s.gallici sufficit tibi volēti nosse mores hūani gn̄is:cōsume apd eū paucos dies.audiēdo.s.scelera hoim et aude postq̄ veneris illinc.i.illi⁹ domo dicere te miserū.q.d.nō posses. Nec deberes mirari si talis casus tā frequēs in vrbe obuenerit tibi:qd ꝓbat ꝑ silē dicēs.qs mirat tumidū guttur in alpib⁹ in pria scʒ sueuoꝝ ⁊ valesioꝝ.q.d.null⁹.aut qs mirat in meroe isula illa aut vrbe nili in ethiopia:mamillā maiorē infante crasso.i.pingui aut vncto.q.d.nullus:q: hoc ibi frequēter videt.qs stupuit lumia.i.oculos germani.i.alemani cerula.i.cerulei coloris:⁊ flauā cesariē torquētē.i.explicantē cornua.i.tricas:ꝑ modū cornuū in reticulis collectas:⁊ hoc cirro.i.capillo crispāte:madido.i.assidue loto:aut (qd min⁹ placet) vncto:.q.d.nemo. Nēpe.i.certe q̄.i.q: hec natura ē illis oib⁹ vna. Pigme⁹.i.hō minor gnano:exn̄s bellator currit in armis ꝑuis:ad.i.ꝯtra volucres thracū.i.grues q̄ in strymone palude thracie plurime versant:subitas.i.subito ingruētes:⁊ cōtra nubē canorā.i.volucres in morē nubis superuolātes et canētes. Et ipse pigmeus imꝑ hosti id est debilior q̄ grus:mox.i.paulo post inceptū preliū:⁊ raptus a grue ꝑ aera curuis vnguibus fert a grue seua:si tu videas hoc in nostris.i.romanis gentib⁹ tu quatiere.i.concutiere risu:sed q̄q̄ eadē prelia spectent assidue illic.i.apud pigmeos:nemo illic ridet:q: tota cohors non est altior vno pede. Istud quidē hiꝑbolice dictū:sed ad probandum quod vult satis aptum.

Man.
Pena maloꝝ

¶ Nulla ne: Caluini verba. Pena erit: Pli.li.ij.c.vij.sic. Uex in ijs deos agere curā rerū hūanarū credi ex vsu vite ē:penasq̄ʒ maleficijs aliqn̄ seras occupato deo in tāta mole nūq̄ irritas eē. Abreptū:poete v̄ba. Protin⁹: facto periurio. Quid plus velit ira: parēthesis est. Sʒ corpe trūco:pn̄t esse poete v̄ba ꝑ ironiā.pn̄t ⁊ caluini esse. Bonū.s.est. Uita: ꝑiuri.s. Nēpe:poete v̄ba. Hoc.s.dn̄t. Flagrātia:ardētia:q: frigēt ⁊ obtusa sunt. Uergi.li.ij.g. Sin has ne possim nature accedere ꝑtes: frigid⁹ obstiterit circū precordia sanguis:quo ī loco nos plurima enarrauim⁹. Adeo:certe. Occasio:ea oportunitas tꝑis dr̄ casu ꝑueniēs:auctore festo. Ire.s.indoctoꝝ:ad vindictā agēdā. Chrysippus:De hoc videto in ꝑncipio satyre.ij. Thaletis: Thales Milesius prim⁹ sapiēs vocat⁹ est: aiebat q̄ʒ triū marie rerū cā:grās se fortune agere. Primo q̄ non belua. Deinde q̄ vir nō mulier. Tertio q̄ grec⁹ nat⁹ esset:nō Barbarus

Occasio

Thales

Nulla ne periuri capitis:fraudisq́ʒ nefande
Pena erit?abreptū crede hūc grauiore cathena
Protinus:⁊ nostro:quid plus velit ira:necari
Arbitrio.manet illa tamen iactura:nec vnq̄
Depositū tibi sospes erit.sed corpore trunco
Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.
At vindicta bonum vita iucūdius ipsa.
Nempe hoc indocti:quorū precordia nullis
Interdū:aut leuibus videas flagrantia causis
Quantulacūq́ʒ adeo est occasio sufficit ire.
Chrysippus non dicit idem:nec mite thaletis
Ingeniū:dulciq́ʒ senex vicinus hymeto:
Qui partem accepte seue:inter vincla cicute
Accusatori nollet dare:plurima felix
Paulatim vitia:atq́ʒ errores exuit omnes
Prima docens rectū sapientia:quippe minuti

Semper & infirmi est animi exiguiq; voluptas
Ultio:continuo sic collige:q vindicta
Nemo magis gaudet q femina:cur tamē hos tu
Euasisse putes:quos diri conscia facti
Mens habet attonitos:& surdo verbere cedit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pena aūt vehemēs:ac multo seuior illis
Quas & ceditius grauis inuenit:& rhadamāthus
Nocte dieq; suū gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit pythia vates
Haud impunitū quondā fore q dubitaret
Depositū retinere:& fraudem iure tueri
Iurando.querebat enim que numinis esset
Mens:& an hoc illi facinus suaderet apollo.
Reddidit ergo metu nō moribus:& tamē omnem
Uocem adyti dignam templo veramq; probauit:
Extinctus tota pariter cum prole domoq;:
Et quis longa deductis gente propinquis.
Has patitur penas peccandi sola voluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat vllum
Facti crimen habet:cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas:nec mense tempore cessat
Faucibus vt morbo siccis:interq; molares
Difficili crescente cibo:sed vina misellus
Expuit:albani veteris preciosa senectus
Displicet.ostēdas melius:densissima ruga
Cogitur in frontem:velut acri ducta falerno.

Aiebat itē nō multa verba prudē tis animi indiciū esse: interrogatus:quō optie ac iustissime viuem⁹:si q in aliis rephēdim⁹ ait:ipi nō faciam⁹. Dulciq; senex: socrates intelligit: quē melitus accusauit: q iura violaret: q; deos esse nō existiaret quos ex maiorū instituto susceperat ciuitas athenarū. Alia vero noua demonia induceret.cōtra ius & fas iuuenes corrūperet. fuerūt etiā accusatores duo alii:anit⁹ & lycō. Dānat⁹ tādē est ab iudicib⁹:& cōiect⁹ in vincula post paucos dies venenū bibit āno etatis.lx.seu.lxx. Auc.ē Laerti⁹. Sene.vo epi.lxxii.sic ait. Socrates potuit abstinētia finire vitā:& inedia poti⁹ q veneno mori. Triginta tū dies in carcere:& in expectatiōe mortis exegit.&c. Cicero aūt in catone maiori laertio in ānis socratis minime cōuenit ait eñ sic. Socrates eū librū:qui pāthenaic⁹ inscribit:q̄rto & nonagesimo anno scripsisse dr:vixitq; q̄nqueniū postea. Hymeto dulci Est hymet⁹ in attica mōs maxie nobilis:q mel gignit optimuz.vt scri.Stra.li.ix. Cicuta:de cicuta late dictū est in sat.vii. Sapiētia .i.phia: ea eñ est studiū sapiētie: vt inq̄t Ci.li.ii.off. Et alchinous: phia ē inq̄t affectio sapiētie:q sol uit ac reducit ad intelligibilia:cōuertitq; nos ad ea q sūt s̄m veritatē. Sapia aūt est scia hūanarū dinarūq; rerū cognitio. Ci.āt sic li.i.offi. prudētia quā greci phronesim vocāt:ē rerū expctēdarū fugiēdarūq; scia. Sapiētia vo quā greci sophiā vocāt: ē rerū dinarū atq; hūanarū scia:in qua cōtinet deorū & hoim cōitas & societas inter ipos. Quippe minuti: phs li. iiii.etiā ait:q magnanim⁹ nec est sibi mali memor illati. Non est enim magnanimi meminisse presertim mala:sed potius despicere. Hos.i.periuros. Quos diri cōscia facti mens habet attonitos. Sene.ait episto.xcviii. Tuta scelera esse nō posse quia primo illa & maxima peccātiū est pena peccasse:secūde pene sunt timere sp & expauescere:& securitati diffidere. Postea inq̄t:hic cōsentiam⁹ mala facinora conscia flagellari:& plurimū illi tormētorū esse.eo q ppetua illā sollicitudo vrget ac verberat.&c. Iuue.itaq; hic sua dicta mutuat⁹ esse videt:veluti & in multis aliis egit:q nos locis suis ostēdim⁹. Cicero itē in parad.ait. Te cōscientie stimulant maleficiorū tuorū. Te metus exanimāt iudiciorū atq; legum.quocūq; aspexisti:vt furie:sic tue tibi occurrunt iniurie:suspirareq; te libere nō sinūt.

Uerba prudentis
Uita recta
Socratis mors
Hymetus
Philosophia
Sapientia
Prudentia
Magnanim⁹
Conscientia scelerum

Ceditius: nomē iudicis: de quo etiam scribit satyra vltima. Rhadamanthus. inferorū iudex Gestare in pectore testem. hec vehemēs est ⁊ seua pena quā ait. Spartano cuidā herodotus li. vi. folio vero. xij. Exemplū de deposito prebens scribit. ꝙ ad Glaucū spartiatā. qui summis lau-
Depositi exemplum
dibus excellebat: iusticiaq̄ maxime Vir quidā milesius venit: vt dimidiū sui census in pecuniam redactū penes eū deponeret: q̄r probe intelligebat deposita penes ip̄m salua fore. Jonia autem semꝑ obnoxia ꝑiculis erat. Accepit glaucus pecuniā cum nota quadā: vt reposcēti ⁊ cū eadem nota venienti depositū redderet. Multo deinde t̄pe interiecto filij eius qui pecuniā deposuerat: Sparthā veniūt: Glaucū cōueniūt: exhibitaq̄ nota: pecuniam reposcūt. Respondit ille se nihil hui⁹ rei reminisci: Tamen deberent ad quattuor menses redire. Milesij facta iactura: tanq̄ fraudati pecunia discessere. Glaucus v̄o delphos se cōtulit ad oraculū consultandum: Cui cōsultanti an iureiurando pecuniā predaret: pytbia respōdit: Glauce expedit ad breue t̄ps Orco. i. iureiurādo vicisse: interuertisseq̄ nūmos. At Orci natus rapide aduenit: vt ꝑdat omnē prolē ⁊ domū: his auditis Glaucus veniā sibi eoꝝ que dixisset: vt daret deū obsecrabat. Cui pythia inq̄t idē pollere tentare deū ⁊ facere: tunc Glaucus accitis milesijs hospitibus pecuniam reddidit. Cui⁹ glauci nulla ꝑuo t̄pe sugfuit: neq̄ soboles neq̄ dom⁹: que illius censeret. Sed ex sparta radicit⁹ extrita. Ita bonum est nihil aliud de deposito cogitare: q̄ꝫ vt petentib⁹ reddatur hec ⁊ plura herodotus dicto libro. Pythia vates: pytho serpēs fuit. a quo interempto ab apolli-
Pytho Pytbia
ne pythia dicta sunt ludi apollinares. Ipse aūt dictus est a pytho q̄d est putredo: ꝙ ex terre putredine post diluuiū generat⁹ est. de quo Naso li. i. met. Reddidit. s. depositū. Metu deoꝝ. Mo-
Deo patere omnia
ribus virtute. Has p̄dictas. s. Facti crimē habet. Interrogat⁹ Zeno: lateret: ne deos hō male operans. ne cogitās quidem inquit. vt scribit laertius. Cedo dic. Conata cogitata: passiue dixit Quid sc3 patietur. Inter molares crescēte: mādunt eñ egri: attamē sorbere nō possunt: hinc ci-
Albana vina
bus inter dētes crescit. Albani: vini optimi. Albana vina neruis vtiliora inquit pli. lib. xxiij. c. iiij. Ostēdas ait ille. Melius vinū sc3. Acri acetoso.

Ascen.
¶ Nulla ne ⁊c. Respōdet caluin⁹: ne pro an: an nulla erit o iuuenalis: pena. i. punitio: capitis id est hoīs (a ꝑte totū sumendo) ꝑiuri: ⁊ fraudis. i. fraudationis nefande. i. detestāde ⁊ ꝯtra fidem facte? Respōdet poeta. Crede hūc: hoiem sc3 ꝑiurum: protin⁹. i. illico post ꝑiuriū: abreptū id est violēter ab animi trāquillitate amotū: captū cathena sc3 ꝯsciētie grauiore. i. multū graui ⁊ necari. i. ꝯtinue interfici nostro arbitrio. i. ad arbitriū nostrum. quid velit ira. i. appetit⁹ vindicte sibi plus? q. d. nihil: tamē. i. licet ille sic puniat: iactura. i. damnū ⁊ ꝑditio rerū tuarū manet: nec depositū. i. pecunia apud eū deposita: erit vnq̄ sospes. id ē integra tibi restituta: sed sanguis videlz tuus si inuides minim⁹. i. summe īminutus ⁊ quasi tabe cōsumpt⁹: dabit forsan tibi solatia inuidiosa. i. inuidis suauia ⁊ hoc corpore ꝑiuri. s. trunco. i. si eēt truncatū? q̄d dicit poeta: mordens eū qui vindictā appetit. Respōdet caluinus. Verum q̄dem est inuidia sanguinē inuidi cōsumit. At. i. sed vindicta est sup. bonū iucūdius ip̄a vita. s. inuidētis poti⁹ q̄ꝫ periuri: hoc est plus delectatur appetēs vindicte: in vindicta q̄ꝫ in suavita. Respōdet poeta. Nempe. i. certe hoc sup. dicunt indocti quoꝝ p̄cordia. i. vicina cordi tu videas. i. quilibet videre possit: flagrātia. i. ardentia interdū leuibus aut nullis causis. Respōdet caluinus Quātulacūq̄. i. q̄ꝫtūcunq̄ parua ē occasio irascēdi ip̄a sufficit ire. Respōdet poeta. Chrisippus ph̄s ille nō dicet idē: nec mite. i. hūanum ⁊ clemēs ingenium thaletis milesij sc3 vni⁹ ex. vij. sapientibus grecie: nec senex. s. socrates vicinus hymeto monti attice regionis: dulci. i. productiuo suauissimi mellis: q̄ nollet dare accusatori suo. s. anyto ꝑtem seue cicute. i. herbe venenose succi: accepte inter vincla. i. vincula. s. carceris. Sapiētia docens prima rectū. i. quid iustū et decens: exuit paulatim vitia sc3 male voluntatis atq̄ oēs errores. i. ignorātias ītellectus. Quippe q̄r certe: vltio est semꝑ voluptas animi minuti: infirmi ⁊ exigui. i. pusilli. Collige. i. ꝯclude cōtinuo sic ꝙ nemo magis gaudet vindicta q̄ꝫ femina. Si ergo oēs femine habēt pusillū aīm: ⁊ oēs appetūt vindictā seq̄tur probabilit ꝙ appetere vindictā est signū pusilli animi. Tamē cur o caluine tu q̄ vir es: putes hos euasisse sup. punitionē: quos mēs. i. cōscientia cōscia diri. i. īmanis facti habet semꝑ attonitos: ⁊ cedit. i. ꝑcutit verbere surdo. i. nō audiente p̄ces ⁊ ita inexorabili: vel surdo. i. tacito: q̄r surdi fere muti sunt: ⁊ hoc aīo tortore. i. ꝑsecutore q̄tiēte occultū flagellū. Aūt. i. sed portare nocte ⁊ die in pectore suum testē. id ē accusatorē: est pena vehemens: ⁊ multo seuior. i. īmanior illis sup. penis q̄s ceditius iudex ille grauis. i. molestus hoībus reis: inuenit. i. excogitat. ⁊ quas Rhadamanthus iudex inferoꝝ inuenit. Vates pythia siue sacerdos interp̄s oraculoꝝ phebi seu apollinis: respōdit cuidā spartano. i. lacedemonio glauco noīe: haud fore. i. futurū nō esse quōdā impunitū. i. rē

ĩmpunitã ꝙ dubitaret .i.dubit anter cõstitueret retinere depositũ viri cuiusdã milesij:⁊ tueri.i. ꝓtegere fraudẽ iureiurãdo:eũ pro qr:qrebat.i.disqrebat q̃ mẽs esset numis.i.diuinitatis apollinis:et an apollo suaderet illi hoc facinus. Ille ergo reddidit scꝫ depositũ:metu.i.ꝓpter metũ vindicte apollinis minãtis:nõ moribus.i.nõ ꝑpt mores bonos ⁊ virtutẽ quos ⁊ quã nõ habuit et tñ ꝓbauit.i.ostẽdit verũ esse oẽm vocẽ adyti.i.quicqd illi ex adyto.i.secretissimo loco quẽ soli sacerdoti adire licebat:responsum erat et esse verã et dignã tẽplo.i.q̃ e templo emitteret̃:extinctus.i.postq̃ extinctus est cũ tota ꝓle ⁊ domo:⁊ ꝓpinquis deductis.i.ꝓpagatis gente.i.generatione aut progenie:q̃uis.i.quãtũuis seu quãtucũqꝫ longa.sola voluntas peccandi patit̃ has id est huiusmõi penas.nam qui cogitat intra se vllũ crimen tacituꝫ:habet scelus facti.i.acsi faceret:quod et lex diuina in duobus vltimis p̃ceptis approbat.Cedo.i.dic sup.quomõ punitus esset si peregit conata id ẽ conatus suos.Anxietas perpetua sceleratoꝝ nec.i.etiã nõ:nõ cessat etiã tp̃e mense.i.dũ sunt in mensa:vt.i.queãdmodũ non cessat morbo crescente faucibus siccis id est tabe desiccatis:et cibo difficili ad deglutiendũ scꝫ:crescẽte inter molares scꝫ dẽtes:sed ip̃e eger misellus expuit vina:⁊ p̃ciosa senectus veteris supple vini albani displicet:illi sup.dicenti Ostendas melius sup.vinũ:ruga densissima cogitur.i.cõpellitur venire in frontem:velut id est acsi esset sup.ducta.i.inducta falerno acri.i.acetoso: licet biberit suauissimum.

Nocte breuem si forte indulsit cura soporem:
Et toto versata thoro iam membra quiescunt
Continuo templum ⁊ violati numinis aras
Et quod precipuis mentem sudoribus vrget
Te videt in somnis tua sacra:⁊ maior imago
Humana turbat pauidum:cogitqꝫ fateri
Hi sunt qui trepidant:⁊ ad oĩa fulgura pallent
Cum tonat:exaĩes quoqꝫ primo murmure celi
Non quasi fortuitu:nec ventorum rabie:sed
Iratus cadat in terras:⁊ vindicet ignis.
Illa nihil nocuit:cura grauiore timetur
Proxima tempestas:velut hoc dilata sereno
Preterea lateris vigili cum febre dolorem
Si cepere pati:missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt a numine:saxa deorum
Hec ⁊ tela putant.pecudem spondere sacello
Balantem:⁊ laribus cristam promittere galli
Non audẽt. quid enim sperare nocentibus egris
Concessum:vel que non dignior hostia vita?
Mobilis ⁊ varia est ferme natura malorum
Cũ scelus admittunt:superest cõstantia.quid fas
Atqꝫ nefas:tamen incipiunt sentire peractis

¶ Cõtinuo:tẽplũ.scilicꝫ videt Sacra:terribil:execrãda. Maior imago: Virgili⁹ itẽ de Creusa lib.ij.⁊ nota maior imago.Exaĩes sunt. Illa:p̃ma tempestas. Dilata sereno:Pli.li.ij.scribit.ꝙ M.herẽni⁹ decurio: sereno die fulmine ictus ẽ.Cristã galli. pli. li.x.c.xix.de gallis sic ait:Ex ijs etiã fibre sunt:q̃ haud alit̃ ꝙ optime victime dijs grate.Dignior s. ꝙ nocẽtes.Ferme:certe.Malorum sceleratoꝝ.Supest cõstãtia:cõstãtissimi sũt in scelere agẽdo.Recurrit.i.sepi⁹ redeũt mali ad scelus:Attrita fronte. Mar. itẽ li.xi.ad flaccũ.Aut quuꝫ ꝑfricuit frõtẽ:posuitqꝫ pudorẽ. hinc natũ ꝓuerbiũ: ꝑfrica frontẽ.hic fabius ꝑfrica frontẽ⁊ dic te erubescere non posse.Pli.in prohemio naturalis historie perfricui frontẽ:⁊ nihil ꝓfeci. De frõte etiam pli.lib.xi.sic:frons ⁊ alijs: sꝫ homini tm̃ tristicie hilaritatꝭ.clementie.seueritatis index In aĩa sensus ei⁹. In laqueũ.i.deprehẽdetur. Noster ꝑfidus.i.q̃ tibi denegauit depositũ.Oẽs aũt aliud agẽtes:aliud simulãtes:ꝑfidi improbi:maliciosi sunt. Vt inq̃t Cicero lib.iij.offi.Maris Egei rupem:Plinius lib.iiij.capi.xij.sic. Egeo mari nomen dedit scopulus inter Tenũ ⁊ chiũ verius ꝙ insula extracto nomĩe a specie capre.que ita ab grecis appellatur repente in medio mari exiliens.

Man.

Gall⁹ victima

Perfrica frontem

Egei rupes

Criminibus: tamen ad mores natura recurrit
Damnatos: fixa ⁊ mutari neſcia: nam quis
Peccandi finem poſuit ſibi? quando recepit
Eiectum ſemel attrita de fronte ruborem?
Quiſnam hoim eſt: quē tu contentū videris vno
Flagitio? dabit in laqueum veſtigia noſter
Perfidus: ⁊ nigri patietur carceris vncum
Aut maris egei rupem: ſcopuloſq; frequentes
Exulibus magnis: pena gaudebis amara
Nominis inuiſi: tandemq; fatebere letus
Nec ſurdum. nec tireſiam quenq̄ eſſe deorum.

Pernūt eū a dextera pte Andrū nauigātes ab achaia dirū ac peſtiferū ⁊c. Magnis exulibus. i. magnis ciuib⁹ exulantibus. Nec ſurdum: vt nō audiat piuria: nec Tyreſiam. i. cecū: vti ille fuiſſe dr de quo Ouidius in met. latiſſime.

Aſcen. ¶ Nocte breuē. Oſtēdit que ſint grauiſſima ꝯſcientie tormēta: et eſt ordo. Si cura. id ē ſollicitudo cor vrens: indulſit. i. indulgēter cōceſſit: forte q: certū nō eſt: breuē ſoporē. i. dormitionē et vehementi ſopitione cerebri p vapores: nocte. i. tpe nocturno: q̄n vis ſomni maxia eſt: ⁊ ſi mēbra verſata. i. ſepe reuoluta: iam. i. priuſq̄ dormire poſſit: toto toro. i. per totū lectū: quieſcunt. i. quietē capiunt: ipe periurus videt continuo templū ⁊ aras numinis id eſt dei: violati. i. temerati per ipm piurū: ⁊ qd. i. que res vrget mētē eius p̄cipuis ſudoribus. i. anxietatibus ſudorē excitantib⁹: ipe videt te in ſomnis: tua imago ſacra. i. vt res ſacra. i. execranda ipi terribilis ⁊ maior ſup. imagine humana id eſt ꝙ que homini poſſet cōtingere: turbat ipm periurū pauidū: et cogit ipm fateri qd negauerat ſcz: hi id ē hmōi violatores numinū ſunt qui trepidant et pallent ad oia fulgura: exiſtes exanimes. i. ſine aia hoc eſt ſemi mortui. cum id eſt quādo tonat: quoq;. i. etiā pmo murmure. i. cōcitatiōe tonitrui: celi id ē aeris: quaſi ignis ſcz fulguris aut fulminis iratus. i. miſſus ab irato: nō cadat in terras fortuitu. i. a caſu: nec rabie. i. cōcitatione ventorū: ⁊ vindicet. i. ꝙ vt vindicet miſſus ſit. Si ſup. illa tempeſtas nihil nocuit, prima tēpeſtas timet grauiore cura: velut. i. acſi delata ſup. ſit hoc. i. preſenti ſereno. i. ſerenitate: hoc eſt quaſi ideo ad tp̄s pepcerit iuppiter: vt alijs ſiat ſerenitas. Preterea ſi hmōi ſcelerati cepere pati dolorem lateris cū vigili. i. acri febre. ipi credūt morbū miſſuz ad ſua corpa a numie infeſto. i. inferente malū propter offenſam: ⁊ putāt hec. i. hmōi dolorem et morbū eſſe ſaxa et tela deoꝝ. Ipi nō audent ſpondere. i. vouere ſacello. i. pu[o] loco ſacrato: pecudem balantē. i. ouem: ⁊ non audent promittere laribus. i. dijs penatibus criſtā galli. Quid enī conceſſum eſt egris nocentibus. i. ſceleratis ſperare? q. d. nihil: q: dij peccatores non exaudiunt vel que hoſtia. i. victima nō eſt dignior vita. i. vt viuat ꝙ ipſi ſcelerati: vel dignior vita ſua ꝙ ſcelerati. q. d. nulla eſt tam vilis quin dignior ſit vita ꝙ ſceleſtus homo: q: vt homo iuſtus ceteris aiantibus preſtat: ita cetera aiantia hoi malo: natura malorū eſt ferme. i. fere ſemper mobilis ⁊ varia. i. incōſtans et ſui diſſimilis: quū. i. q̄n ipi admittūt ſcelus: cōſtantia ſupeſt. i. abundat eis et plus ꝙ ſatis eſt: tamē ipſi incipiūt ſentire pactis criminibus qd fas atq; qd nefas ſup. eſt: et tamē natura recurrit ſicut virgultū vi inflexū ad mores dānatos: natura dico fixa id ē conſtās et firma ⁊ neſcia mutari. Nā quis poſuit ſibi finē peccādi. q. d. nemo: ⁊ verū dicit: q: op⁹ ē reſipiſcenti gratia diuina: q̄n recepit aliqs ſup. ruborem. i. pudorē ſemel eiectū de frōte attrita id eſt perfricta? q. d. nunq̄. Quiſnā hoim eſt quē tu videris contentū vno flagitio? q. d. nullus. Et ideo noſter. i. de quo nos loquimur: pfidus dabit propter alia ſcelera veſtigia. i. pedes quibus veſtigia fiunt: in laqueū. i. pedicas: ⁊ patitur vncū nigri carceris. i. quo traheretur ad nigrū carcerē Aut patiet rupē: q; pro id eſt ſcopulos maris egei frequētes. i. frequētatos: magnis exulibus id eſt a magnis ciuibus exulantibus: ⁊ gaudebis amara pena nois inuiſi. i. quam dabit homo inuiſus: ⁊ tu tandē let⁹ fatebere quēq̄ deorū nec eſſe ſurdū: nec thireſiā. i. cecū vt erat thireſias vates thebanus a iunone excecatus eo ꝙ contra eā iudicauit dicens libidinē maiorem eſſe in muliere ꝙ in viro: quod cum vtriuſq; ſexus vim expertus eſſet ſcire poterat. iuppiter autem donauit ipſum vaticinio.

Finis ſatyre xiij.

Argumentum Satyre.xiiij.

In decima quarta dant praua exempla parentes.

Lurima sunt fuscine. In parētes hec satyra scribit.q̄ male viuēdo agēdoq3 turpia:sunt natis pessima exēpla. Itaq3 optime plutarch⁹ inquit: Añ oia opus ē:vt patres nō solū nihil peccādo:verū etiā honesta singula pagendo manifestuz se se filijs exēplar exhibeāt. Ut in eoꝝ vitā:quasi qōdā speculū intuētes:ab operū simul ₇ sermonū turpitudine se penit⁹ auertant. Nā si q̄s delinquētes obiurgat filios.tū is in eosdē illabat̄ errores:hic ignorare videtur sub illorū noie sua se incusare crimina. Et vt subcicte dicā:q̄ vitā improbe degunt:ij nullā in suos aut liberos increpādi licētiam: Agūt ad cōpandā filijs modestiā dāda opa est.hec ille.₇ Hieronym⁹ inquit. Nō est pui apd dn̄m meriti hn̄ filios educare.et phs li.x.eth Si negligit̄ publice ait.ad vnūquēq3 attinere videbit̄.filios suos atq3 aicos ad ṽtutē dirigere: vel saltē velle dirigere. Utq3 laerti⁹scribit:dicebat idē Aristoteles:pentes q̄ liberos erudiēdos curassent longe honorabiliores eē his q̄ solū genuissent.hos em̄ viuēdi tm̄:illos etiaz bene btēq3 viuēdi auctores eē Que mōstrāt ipi pueris: tradūtq3 pentes:hic optie Fabi⁹lib.i.sic ait: Utinā liberoꝝ nr̄oꝝ mores nō ipi pderemus.infantiā stati delitijs soluit mollis illa edu catio:quaz indulgētiā vocam⁹.neruos ois mētis ₇ corpis frāgit: Quid nō adult⁹ ꝯcupiscet:q̄ i purpur̄ repit. Iam coccū intelligit.iā cōchylium poscit. Gaudemus si q̄d licēti⁹ dixerit ṽba nec alexādrinis q̄dem pmittēda delitijs risu ₇ osculo excipim⁹. Nec mirū nos docuim⁹ex nobis audierunt. Nr̄as aicas nr̄os ꝯcubinos vidēt. Oē cōuiuiū obscenis cāticis strepit pudēda dictu spectātur:fit ex ijs ꝯsuetudo:deide natura. Discūt h̄ miseri añq̄ sciāt vitia eē. Inde soluti ac fluētes nō accipiūt ex scolis mala ista:s3 i scolas afferūt. Hec ille. Bullat⁹.i.nobilis ₇ aurea bulla ornat⁹:q̄ cordis figurā hēbat:de q̄ lati⁹ sat.i.ibi.s.₇ ptextat⁹ adulter. Eadē ar.talos itelligit ₇ ludēdi instrā. Fritillo.i.alueolo ₇ tabula in q̄ tessere discurrūt. Ut porphy.ait Mar.itē:lib.xiij. Hec mihi charta nuces:h est mihi charta fritill⁹. Uolūt aliq̄ fritillū eē:nō tabulā lusoriā:s3 pyrguz.i.vasculū q̄ cōiecti tali agitatiq3 mittūtur. Cui⁹ effigies istar turricule est. Uñ ₇ nomē accipit̄: Pyrgos em̄ nobis turris di.de hoc Hor.li.ij.sermonū sic ait.mitteret i pyrgū talos.vbi Porphyrio dic̄ pyrgū significare qd nos fritillū dicim⁹.i quo ꝯiecte tessere agitateq3 mittūtur in alueolū. Id Mar.li.xiiij. videt̄ asserere scribit em̄. Nec timet edilē moto spectare fritillo. Paruo ad puerū respexit. Me li⁹de se:q̄.s.d pr̄e. Iuuenis fili⁹ipe. Tubera:de his videto sat.v. Mar.aūt ait i xenijs. Rūpimus altricē tenero ṽtice terrā. Tubera boletis poma scda sum⁹. Ficedulas. Gel.li.xiiij.c.viij.scri. fuisse q̄ negarēt vllā auē pr̄ef ficedulā totā comesse optere supiorē ptē auiū atq3 altiliū q̄ edunt eos palatū nō hr̄e. Eodē iure.nā Uar.scri.li.i.de ligua latia:q̄ pmo maiores nr̄i assā carnē cōederūt.scdo elixā.tertio iure ꝯditā:₇ pinde iucūdiorē cōditiōe succi. Nebulōe par. Nebulo dict⁹ est:q̄ nō pluris est q̄ nebula:aut nō facile pspici possit:q̄lis sit: Neq̄: Nugator:auctor est Festus

Man.

Parentum exemplar

Filios educare

Parentum indulgentia

Fritillus

Pyrgos

Satyra Quartadecima.

Lurima sunt fuscine ₇ fama digna sinistra
Et nitidis maculam: ac rugaz figentia rebus:
Que monstrant ipsi pueris:traduntq3 parentes
Si damnosa senem iuuat alea:ludit ₇ heres.
Bullatus:paruoq3 eadem mouet arma fritillo:
Nec de se melius cuiq̄ sperare propinquo
Concedit iuuenis.qui radere tubera terre
Boletum condire:₇ eodem iure natantes:
Mergere ficedulas didicit nebulone parente
Et cana monstrante gula:cum septimus annus
Transierit puero nondum omni dente renato
Barbatos licet admoueas mille inde magistros
Hinc totidem cupiet lauto cenare paratu
Semper ₇ a magna non degenerare culina.

Cana gu.i.canis obsita. Sene.epist.vij.ait Conuictor delicatus paulatim eneruat et mollit. Dentium natura Dente re. Pli.li.vij.scribit:editis infantibus septio mense gigni primores dentes:priusq; in supa fere pte septio eosdē decidere anno:aliosq; suffici. Barbatos:pbos. Per. Barbatū crede magistrū dicere. Barbatos sic.ad.frangas em̄ citius q̄ corrigas:q̄ in prauū indurauerūt:vt inqt Fab.li.i. Cupiet lau.ce.pa.adeo in teneris consuescere multū est:inqt Maro li.ij.g.et Cice.li.ij.tusc.sic: Consuetudo Cōsuetudinis magna vis est:pnoctant venatores in niue vri se patiunt:et Theopbra.li.v.ait:q̄ mos solit⁹ plurimū valet:fit em̄ tanq̄ natura: Quinti.itē li.i.sic: Et natura tenacissimi sum⁹ eorū que rudib⁹ ais pcepim⁹:vt sapor quo noua ibuas durat:nec lanarū colores:qbus simplex ille candor mutat⁹ est:elui pūt. Et hec ipa magis ptinaciter herēt:q̄ deteriora sunt:nā bona facile mutātur in peius. Hora.q; li.i.epist.ad loliū. Quo semel est imbuta recēs seruabit odorē Testa diu.

Ascen.

Lurima sunt fuscine ꝛc. In hac decimaq̄rta satyra q̄ nimirū sanctissima est reprehendit poeta:parētes praua exempla liberis suis dātes. Ordo est. O fuscine:plurima sup.facinora sunt:et id ē pariter digna fama sinistra.i.mala:ꝛ figentia.i.impingētia rebus nitidis.i.bonis maculā ac rugam q̄ ipi parētes q̄ deberēt optia queq; docere:mōstrant exemplis factorū suorū ꝛ tradūt doctrinis suis:pueris.i.liberis suis adhuc pueris. Si alea.i.ludus alearum dānosa.i.iferēs multis dānū iuuat.i.delectat senē:heres.s.fili⁹ eius bullat⁹.i.adhuc bulla insignitus:.neq; toga virili q̄.xiiij. anno dabat ornat⁹:ludit et.i.etiā:ꝛ mouet eadē arma.i.eadē instrumēta ludēdi scꝫ aleas:fritillo id ē alueolo aut vasculo in quo suspecti lusores aleas iponere cogebant:puo.i.puero cōuenieti. Nec iuuenis.i.qū et puero erit iuuenis effectus:vel quis iuuenis cōcedit cuiq; ppinquo sperare melius de se q̄ sup.de patre. Probat exēplo. Nā is iuuenis sup.q̄ didicit parēte.i.patre nebulone.i.exūte lurcone ꝛ guloso radere terre.i.humi siue in terra tubera ad appetitū excitandū ꝛ cōdire boletū:ꝛ mergere.i.supfundere ficedulas.i.tales aues:quas beccatas vocāt:iure.i.succo:et vt dicūt brodio eodē.i.qd secū fert:comeditur em̄ ficedula tota:et cōdimentū:qd salsam vocant secum fert cū granis iuniperi qbus nutritur. Qui ergo hoc didicit postq̄ septim⁹ annus transierit omni dēte nondū renato:q: septēnibus decidūt dentes:licet tu admoueas.i.applices aut apponas inde.i.ex illa pte mille magistros barbatos.i.pbos rigidos ꝛ seueros:et totidem hinc id est ex hac parte:ipse cupiet semp cenare apparatu lauto.i.splendido ꝛ sumptuoso:et nō degenerare.i.ad viliorē statum descendere:a magna culina id est coquina patris sui.

Man.

¶ Mitē aīm: parētes arguit: qui seuitiā potius q̄ clemētiā natos docēt. Precipit: docet filios Mores mo.er.e.i. tales mores: q̄ modice errent nati:qsq; em̄ errat aliq̄tisper: q̄uis optimus sit Vū.ppterti⁹ ait Vnicuiq; dedit vitiū natura creato. Nullā sirena: nullū cātū ꝛ oblectationē:magis em̄ gaudet seuitia ꝛ flagellorū sonitu. Antiphates id est rutilus similis antiphate regis Lestrigonū:qui hūanis carnib⁹ vescebat. Formie Oppidū aūt formie iuxta Caietā fuit antiqua lestrigonū sedes: vt Plini⁹ lib.iij. Trepidi laris.i.domus ob seuitiā. Polyphem⁹ filiis polyphemi trucis ꝛ seui. De quo li.iij.enei.hēt. Et apd Oui.li. iij. met. Felix ē rutil⁹. Vrit: in frōte scilꝫ. Lintea q̄ forte surripuerat. Quid:q.d.seuitiā.iuueni filio.letus pater.s. Afficiunt delectant. Inscripta ergastula. vbi notis insti serui opus faciebāt de erga-

Mitē animū:ꝛ mores modicis erroribus equos
Precipit:atq; animos seruorū ꝛ corpora nostra
Materia constare putat:paribusq; elemētis:
An seuire docet rutilus:qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu:ꝛ nullam sirena flagellis
Cōparat antiphates trepidi laris: ac polyphem⁹:
Tum felix quotiens aliquis tortore vocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni letus stridore catene
Quem mire afficiunt inscripta ergastula: carcer
Rusticus: expectes vt non sit adultera large
Filia:que nunq̄ maternos dicere mechos
Tam cito:nec tanto poterit contexere cursu
Vt non ter decies respiret conscia matri:

Virgo fuit:ceras nunc hac dictante pusillas.
Implet:et ad mecbos dat eisdem ferre cinedis:
Sic natura iubet:velocius et citius nos
Corrūpunt vitiorū exempla domestica:magnis
Cum subeant animos auctoribus.vnus et alter
Forsitā hec spernāt iuuenes quib⁹ arte benigna
Et meliore luto finxit precordia titan.
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducūt:
Et monstrata diu veteris trabit orbita culpe.
Abstineas igitur dānis huiusce:etenim vel
Vna potēs ratio ē:ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti:quoniam dociles imitandis
Turpibus ac prauis oēs sumus:et catilinam
Quocunqȝ in populo videas quocunqȝ sub axe:
Sed nec brutus erit:bruti nec auunculus vsqȝ.
Nil dictu fedum.visuqȝ hec limina tangat
Intra q̄ puer ē:procul hinc.procul inde puelle
Lenonum:et cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reuerentia:si quid
Turpe paras:nec tu pueri contempseris annos
Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
Nam si quid dignum censoris feceris ira:
Quādoquidē et similē tibi se nō corpore tantum
Nec vultu dederit:morum quoqȝ filius:et cum
Omnia deterius tua per vestigia peccet
Corripies nimirum:et castigabis acerbo
Clamore aut:post hec tabulas mutare parabis
Vnde tibi frontem:libertatemqȝ parentis
Cum facias peiora senex:vacuumqȝ cerebro
Iampridē caput hoc vētosa cucurbita querat.

stulis videto sat.vi.Carcer:appositio est.Large mecbe:mulieris nomē est quā largā appellat ab re ipsa.Cōtexere:cōtinuare.Cur sit:velocitate ligue. Virgo filia: Ceras pusillas pugillares triplices mēbraneos.et vitellianos intelligit:a trib⁹ folijs sic dictos.sicut qntuplices a qnqȝ:ij aūt oēs reb⁹ amatorijs et leuiorib⁹ seruiebāt:et mēbrana aūt charta tāta crassitudine pugillares fiebant: vt nō sec⁹ ꝙ ex tabella scripta deleri possent:Mar.lib.vltimo de triplicib⁹.Tūc triplices nr̄os nō vilia dona putabis quū se venturā scribet amica tibi:pugillares mēbranei ita loquūtur apud eundē.Esse putat ceras,licet hec mēbrana vocetur.Delebis quotiēs scripta nouare voles.De vitellianis idem sic.Nōdū legerit hos licet puella:Nouit quid cupiant Vitelliani.Hac dictante.matre scȝ nam vt filiā doceat ipsamet dictat scribēda amatorib⁹.Eisdē qbus mat dederat.Cinedis.i.spadonib⁹.ij.eñ mulierib⁹ seruiebāt Sic vt fili⁹ ac filia pentes imitētur.Corrūpūt vi.exem.Seneca epl'a.vij.inqt.vnū exēplū:aut luxurie aut auaritie multū mali facit.Et lib.iij.Ci.de legib⁹ sic plusqȝ exēplo ꝙ pctō nocēt.Est autē exēplū alicui⁹ facti aut dicti pteriti:cū certi auctoris noie pposito.vt idē Cic.ait li.iiij.ad herēnium.Magnis aucto.nā qd̄ exemplo fit:id etiā iure fieri putāt:vt inqt Ci.li.iiij.Epist.ad Seruiū sulpitiū.Finxit:cōposuit.Titā.i.pmetheus vn⁹ e titanib⁹:q̄ pm⁹ hoiem e luto formasse dr̄.de quo latius supra.Reli.i.filios nature ignaue.Ducūt:trahūt.Orbita vis dr̄ ab rota facta:hic vo in metaphora est.Hui⁹.s.culpe.Vel.ↄ̄et Doci.apti.Catil.catiline similē q̄ patrie fuit opp̄ssor.Et catilinā quocūqȝ in pa.&c.Seneca itē ait Epist.xcviij.Dē tp̄s clodios:non omne catones fert ad deteriora faciles sumus:ex nec dux pōt nec comes decesse.Brut⁹.i.patrie liberator vt brutus q̄ cesarē occidit vrbis oppressorē.fuit aūt is bonarū artiū disciplina:et phie studijs imbut⁹ de quo plurima plutarchus:Bruti auū.i.cato vticensis.Brutus eñ ex seruilia sorore vt.censis ortus est.Vt scribit Plu.Sȝ pec.ob.ti.fi.in.

Pugillares

Exēpla mala

Exēpluȝ quid

Scri. Plu. catonem ſeniorē a verborꝫ turpitudine pñte puero filio ſic tēperaſſe. quaſi veſtalibꝰ
virginibꝰ arbitris locuturꝰ eſſet nec eo vnq̄ȝ latuit. Ira iudicio ⁊ pena. Fecerit filiꝰ tuus. Mo-
rum q̄ȝ. ſ. ſimilē. Corripies nimirū ironia eſt. Tabulas teſtamēti. ſ. Unde. ſ. habebis. Frontē ca
ſtigādi audaciā: ⁊ ſeueritatē hinc Hiero. inq̄t ad p̄ſidem eccl'ie: in aureola ſua. Nō ɔfundāt opa
Exēpla p̄ſidū ſermonē tuū: ne cū in eccleſia loq̄ris quiſq̄s r̄ſideat: Cur hec q̄ dicis non facis? Sacerdotis os
cū mente cōcordet. Nā quō poterit p̄ſes eccleſie auferre malū de medio eiꝰ qui in delictū ſimile
corruerit: aut qua libertate corripit peccantē: cū tacitus ipſe ſibi reſpondeat ſe admiſiſſe q̄ cor-
ripit: ꝑdit eñ auctoritatē docendi cuiꝰ ope ſermo deſtruit̄: Uētoſa cu: hoc vaſe medici vtunt̄ ad
educendū ſanguinē leuiter: atq̄ȝ ad diuertēdos humores: erāt cucurbitaꝝ genera duo ereum ⁊
corneū erāt ⁊ ex alijs rebus. Uideto celſum li. ij. caput q̄rit. Celſus li. iij. c. xviij. ſcribit. phreneti
cis neq̄ȝ alienū eſſe ſi neq̄ȝ ſanguis antemiſſus eſt neq̄ȝ mēs cōſtat: neq̄ȝ ſomnꝰ accedit occipitio
Cerebrum inciſo cucurbitulā admouere: q̄ quia leuat verbuȝ. pōt etiā ſomnū facere. Plura aūt diximꝰ ſat.
vi. ibi. O medici mediā pertūdite venā: p̄terea Pli. lib. xi. c. xxxvij. ſcri. Cerebrū vni hoī in infan
tia palpitare nec roborari ante p̄mū ſermonis exordiū. hoc eſſe viſcerū excellentiſſimū: ꝑximū-
q̄ȝ celo capitis hic habere ſenſuum arcē. huc venarū oēm a corde vim tendere hic culmen altiſ-
ſimū. hic mētis eſſe tegimen. Merito igitur iuue. ait: Jampridē ⁊c.
Aſcen. ¶ Mitē animū ⁊c. Ordo ē. An rutilus p̄cipit liberis ſuis ſup. mitē. i. clementē ⁊ hūanū aīm
⁊ mores equos. i. iuſtos cēſendos: modicis erroribꝰ. i. q: nō niſi modicos habēt errores: atq̄ȝ pu
tat aīos ſeruorū: ⁊ corpora ſeruoꝝ cōſtare. i. cōpoſita eē nr̄a materia. i. ex qua nos ſumus ⁊ ex pa
ribus. i. cōſimilibꝰ elemētis: hoc ē an doceat ſeruos q̄ȝ hoīes eſſe ⁊ hūane tractādos. An docet
ſeuire. i. ſeuitiam exercere: rutilꝰ inquā qui gaudet acerbo ſtrepitu plagarū. i. ſcutycarum ⁊ fla
gelloꝝ: ⁊ nullā. i. nō vllā qui nō cōparat flagellis. i. iucūditati quā hȝ ex flagellis: vllā ſyrena. i.
vllā iocūditatē cātꝰ ſyrenū (Eſt aūt hic ſyrena actūs ſingularis a nō hec ſyren: ⁊ vix repies ſyre
nē) Cōparat inquā ex̄ſs antiphates trepidi. i. trepidātis timore: laris. i. domꝰ ſue: ſicut ātipha-
tes erat rex crudelis apud leſtrigones q̄ carnibꝰ hūanis veſcebātur: ⁊ polyphemꝰ. i. q̄lis poly-
phemꝰ cyclopū ſeuiſſimꝰ. de quo (Uirgi. enei. iij. Uiſceribꝰ miſeroꝝ ⁊ ſanguine veſcit̄ atro) ſan
guine ſeruoꝝ gaudet. exiſtens tūc felix ſm̄ iudiciū ſuū quotiēs aliq̄s ſeruoꝝ ſcȝ vritur in frōte.
ſcilicȝ ferro ardentia tortore vocato: ꝑpt̄ duo lintea q̄ forte ſurripuerat in balneis: vbi cū vno li
teo vix poſſet aliq̄s depr̄hendi. diceret eñ ſe illud efferre ad vſum ſuū: ⁊ ergo dicit ꝑpter duo lin
tea. Quaſi diceret potiꝰ docet ſeuire. Naȝ quid ſuadet. i. ſuadere aliud pōt iuueni. i. filio: ip̄e exi-
ſtēs letꝰ ſtridore cathene quā ſerui in ergaſtulis trahūt: ⁊ quē ergaſtula. i. mācipia in ergaſtulis
operantia inſcripta. i. hn̄tia notas inſcriptas. i. inuſtas ne aufugiāt: afficiūt. ſ. dilectatōe: mire. i.
mirū in modū: ⁊ quē carcer ruſticꝰ. i. ruri ſeruos ad glebā aſtrictos ɔtinēs mire ſup. afficit. Ex-
pectes. i. nūquid debeas expectare vt filia large: illius mulieris adultere: non ſit adultera que
q̄dem filia nūq̄ȝ poterit dicere. i. recitare taȝ cito mechos. i. adulteros maternos. i. cū matre ſua
rē habētes: nec poterit cōterere. i. cōtinue noīare eos tāto curſu. i. tāta velocitate lingue: vt ip̄a
cōſcia matri nō reſpiret. i. nō ingemiſcat: q̄ȝ etiā tot nō habet videlȝ. Ipſa filia ſup. fuit olim vir
go: ⁊ nūc iplet ip̄a ceras puſillas. i. modicas tabellas aut pugillares quos ad mechos ſuos mit
tit: hac. ſ. larga matre: dictāte. i. formā ſcribēdi dāte. ⁊ ſubide etiā ꝑnunciante q̄ꝺ ſcriberet: ⁊ dat
cinedis. i. īmūdis hoībꝰ eiſdē quibꝰ. ſ. internūcijs mater vtitur: ferre. i. ꝑferre ad mechos ſuos.
Natura iubet. i. vult ſic ſup. fieri: q̄ȝ ſup. exempla vitioꝝ domeſtica. i. q̄ domi in qua viuimus fiūt
⁊ potiſſimū a p̄re aut matrefamilias: corrumpant nos velocius ⁊ citius q̄ȝ ſupple externa cum
ita fit ſcȝ q̄ȝ ſubeant. i. intrent aīos noſtros magnis auctoribus. ſ. ꝑentibus: quorum apud nos
magna eſſe debet auctoritas: vnꝰ et alter iuuenes q̄bus titan. i. ſol finxit. i. cōpoſuit p̄cordia. i. vi
cina cordi in quibꝰ cōſiſtūt potiſſimū affectiōes: arte benigna ⁊ meliore luto. i. q̄ naturaliter for
tes ſūt ſp̄nūt forſitā hec ſcȝ vitia parentū: ſed veſtigia patrū fugiēda. i. que fugi debeāt: q: mala
ducūt reliquos ſcȝ iuuenes: ⁊ orbita. i. larga via veteris. i. cōſuete culpe parētū ſcȝ diu mōſtrata
trahit. i. allicit reliquos. Igit̄ ſi vis eſſe bonꝰ parens: abſtineas huiuſce dānis etēm q: certe: vel
id ē etiā vna rō eſt potēs. i. efficax ad hoc tibi perſuadendū. ſ. ne geniti ex nobis ſequant̄ noſtra
crimina: q̄m nos ſumꝰ oēs dociles turpibꝰ. i. inhoneſtis ac prauis. i. iniq̄s imitādis. i. ad imitādū
turpia et praua potius q̄ȝ bona ⁊ honeſta: ⁊ tu videas catilinā. i. malū ciuē ɔiuratū in patriā ſuā
qualis erat catilina in quocūq̄ȝ populo ⁊ ſub quocunq̄ȝ axe. i. climate ſeu polo. Sed nec brutus
ceſaris rēpub. occupātis occiſor: nec auūculus bruti. i. cato vticenſis: erit vſq̄ȝ in vllo populo. Et
ideo ſancte p̄cipit auctor dicēs: Nil fedū. i. turpe dictu. i. dū dicit̄ vel ad dicēdū et viſu. i. ad vidē

dũ tangat hec limina intra q̃ est puer.puelle lenonũ sint sup.ꝑcul hinc et ꝑcul inde.i.ab vtraqꝫ pte:et cantus parasiti.i.epulonis pnoctantis.i.totã noctẽ in comessationib⁹ ducentis:sint sup. procul:qꝛ maxima reuerẽtia debet puero:nec tu si paras.i.intẽdis facere quid.i.aliqd turpe:cõtempseris.i.puifeceris ãnos.i.paucitatẽ annoꝝ pueri:sed filius infans sup.adhuc obsistat id est impedimento sit tibi peccaturo.i.qui nisi adesset peccares.Nam si filius tuus postea fecerit quid.i.aliqd dignũ ira.i.censura et animaduersione cẽsoris.i.publici moꝝ castigatoris:quãdo quidẽ id est cuꝫ ita sit ꝙ filius dederit.i.exhibuerit se similẽ tibi non tantũ corpe nec vultu id est similitudine corporis:sed quoqꝫ.i.etiã vultu.i.similitudine moꝝ:⁊ cũ ita sit ꝙ filius tuus peccet deterius.i.deueniẽdo deterior:p omnia tua vestigia:tu nimirũ.i.haud dubie castigabis.i.castigare voles eũ:clamore acerbo.i.increpatione vehemẽti:aut parabis post hanc castigationẽ si filius nõ emendauerit se mutare tabulas testamẽti scꝫ:et ipso exheredato aliũ heredẽ inscribere Quod metellus apud.A.gelliũ lib.i.cap.vi.ita dicit.Dij imortales plurimũ possunt:sed nõ pl⁹ velle debẽt ꝙ parẽtes.At parẽtes si pgũt liberi errare bonis exheredãt.Quid ergo nos a dijs imortalibus diutius expectem⁹ nisi malis rationib⁹ finẽ facimus?ijsdẽ deos ꝓpitios esse equũ est qui sibi aduersarij nõ sunt.Sed vnde sup.accipies tibi frontẽ.i.auctoritatẽ et seueritatẽ ꝙ pro et libertatẽ.i.potestatẽ libere castigandi parẽtis.i.qualẽ parẽs habere debet:cũ tu senex facias peiora:⁊ cucurbita ventosa.i.vas quo medici vtunt̃ ad educenduꝫ sanguinem:quod igni ⁊ vẽto tenui repletũ ẽ:sed extincto igni ⁊ aere se cõstringẽte ne vacuũ fiat sanguie se replet:qrat id ẽ exigat iampridẽ.i.iam a plusculo tempore tuum caput insanũ scꝫ et vacuũ cerebro.q.d.nullo pacto habere poteris taleꝫ auctoritatem:nisi honeste viuere videaris.

Hospite venturo cessabit nemo tuorum
Uerre pauimentum:nitidas ostende columnas.
Arida cum tota descendat aranea tela
Hic lauet argentum:vasa aspera tergeat alter
Uox domini fremit instantis virgãqꝫ tenentis.
Ergo miser trepidas ne stercore feda canino
Atria displiceant oculis venientis amici:
Nec perfusa luto sit porticus:⁊ tamen vno
Semodio scobis hec emendat seruulus vnus
Illud non agitas:vt sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum vitioqꝫ carentem
Gratum est ꝙ patrie ciuem populoqꝫ dedisti:
Si facis vt patrie sit idoneus vtilis agris
Utilis ⁊ belloꝝ:⁊ rebus pacis agendis.
Plurimũ eñi intererit quib⁹artib⁹⁊ quib⁹ hũc tu
Moribus instituas:serpente ciconia pullos
Nutrit:⁊ inuenta per deuia rura lacerta
Illi eadem sumptis querunt animalia pennis
Uultur iumento ⁊ canibus crucibusqꝫ relictis
Ad fetus properat:partemqꝫ cadaueris affert

¶Hospite ven.Illos arguit qui venturo hospite domum totam expurgant:Non curant tamen vt eam filius sine labe ⁊ vitio carentem aspiciat.Seneca auteꝫ epistola quinta ait.Qui domum intrauerit nos potius miretur ꝙ supellectilem nostrã.Et cesar.vi.de bel.gal.de gallis ait hospitem violare pbas nõ putãt qui quaqꝫ de causa ad eos venerunt ab iniuria ꝓhibent sanctos habent vsqꝫ oĩm domus patent. Cessabit:ab labore ⁊ officio.Pauimentum:solum ipsius domus stratum:pauire vt Festus ait:ferire est ⁊ pauimenta penica dicebantur marmore nudimico strata.Apuleius libro.v.sic ait.Eñi uero pauimenta ipsa lapide precioso cesim diminuto:in varia picture genera discriminant̃ vehementer:Pli.lib.xxviij.ca.v.pauimẽtare verbũ vsitat.Et li.xxxvi.c.xxiij.sic ait:Pauimenta origine apud grecos hñt elaborata arte picture:rõne ⁊c.Arida a ra. mortua eñi ẽ:Uel arida inqt:qñ aranea sitibũda ẽ.vñ Pli.li.xi.c.xxiiij.sic ait.Idẽ puluis i lanis ⁊ veste tineas creat p̃cipue si araneus vna icludat̃.sitit eñi ⁊ oẽm humorem absorbens ariditateꝫ ampliat:hoc ⁊ in chartis nascit̃:

Man.

Domi dñs Hospitij bono:

Hic est ergo cibus magni quoq3 vulturis et se
Pascentis propria cum iã facit arbore nidos
Sed leporẽ aut capreã famule iouis ⁊ generose
In saltu venantur aues: tunc preda cubili
Ponitur inde autem cum se matura leuabit.
Progenies stimulante fame festinat ad illam.
Quã primũ predã rupto gustauerit ouo.
Edificator erat centronius: ⁊ modo curuo
Littore caiete: summa nunc tyburis arce:
Nunc prenestinis in montibus alta parabat
Culmina villarum: grecis longeq3 petitis
Marmoribus: vincẽs fortune ac herculis edem
Ut spado vincebat capitolia nostra posides.
Dum sic ergo habitat centronius imminuit rem
Fregit opes: nec parua tamẽ mensura relicte
Partis erat: totã hanc turbauit filius amens
Dum meliore nouas attollit marmore villas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil preter nubes: ⁊ celi numen adorant:
Nec distare putant humana carne suillam:
Qua pater abstinuit: mox ⁊ prepucia ponũt
Romanas aũt soliti contemnere leges
Judaicum ediscunt: ⁊ seruãt ⁊ metuũt ius
Tradidit arcano quodcunq3 volumine moses
Non monstrare vias: eadem nisi sacra colenti:
Quesitum ad fontẽ solos deducere verpos
Sed pater in causa: cui septima queq3 fuit lux
Ignaua: ⁊ partem vite non attigit vllam.

hec ille. Preterea vt philosophꝰ libro ix. de aialibus ait. Araneoꝝ femina ⁊ texit ⁊ venatur. Mas: comes fruẽdi nõ laborãdi ẽ. Uasa as.

Anaglypha

Anaglypta seu anaglypha intelligit. i. desup sculpta. Uirgã q3 tenẽtis. Solẽt eñ alijs pfecti virgam ferre in officij signũ. Se modio: dicũt modiũ esse mẽsurã librarũ. xliiij. Scobis: imũdiciei

Scobs

Est aũt scobs id qđ ab aliqua materia minutissimũ decidit: dũ vel per serrã secatur: vel p terrebrã perforatur nõ ex attritione lateꝝ scobs habetur. Si facis vt patrie sit idoneus:

Patrie mores

Amemꝰ patriã: pareamus senatui: consulamꝰ bonis. inquit Cicero pro. p. Sextio. Interierit differet Serpẽtẽ: ciconia Exẽplis indicat in teneris consuescere multũ esse. Esse itẽ difficile: mutare: animi habitũ semel constitutum. Serpente ciconia. Pli. lib. x. de ciconijs inquit. Honos ijs serpẽtiũ exitio tantus: vt in thessalia capitale fuerit occidisse. eadẽ legibus pena: q̃ in homicidas. Diximꝰ ⁊ plura superiꝰ. Uultur iumẽto: vultures triduo ante aut biduo volare vbi cadauera futura sunt. Pli. scri. li. x. Plutarchꝰ in romulo scribit: herculẽ letari solitũ Uulture in re gerenda se ostendẽte. Est eñ animãtiũ innocẽtissimꝰ oim cũ nihil vescat ex his que ferũt hoies aut plãtãt aut alunt: sed et cadaueribus sibi escã querat. Interficit aũt nihil: nec destruit animãtiũ: volucribꝰ ob affinitatẽ etiã mortuis abstinet. Nidos vultuꝝ nemo attigit inqͣt Pli. Nidificãt eñ in excelsissimis rupibꝰ. Famule iouis. i. aqͥle quas ideo armigeras iouis cõsuetudo iudicauit. q2 negãt vnq̃ solã hãc alitẽ fulmine exanimatã.

Aquila ioui

Romanis eã legionibꝰ. C. Marius in scđo cõsulatu suo ppͥe dicauit. Erat ⁊ antea prima cũ quattuor alijs lupis minotauris equis apris: q̃ singulos ordies anteibãt: paucis ante annis sola in aciẽ portari ceperat: reliqua in castris relinqͣbãt: Mariꝰ in totũ ea abdicauit. Aquilarũ gña sex: pmo ⁊ scđo gñi nõ minoꝝ tm̃ quadrupedũ rapina: sed etiã cũ ceruis plia. Pli. li. x. hec scri. Generose aues: vt accipitres: ⁊ hmõi. matura: adulta. Duo: ex quo nata ẽ. Edificator erat cẽ. p exẽplũ pbat filios patrũ vestigia sectari. Curuo lit. Ca. distat.

Caieta

Caieta a Tarracina stadijs. LL. Sinũ vero illũ Caietã nominarũt: curua eñ oia Caieta appellauere la

cones. Plerič sinū ipm ex enee nutrice cognomen duxisse ferunt. Auctor est Strabo libro.v.
Grecis: longeq; petitis marmoribus: e laconica petebat. Marmor viride ⁊ p̄ciosum cūctisq; hi-
larius: vt scri. Pli.li.xxxvi. Ex armenia quoq; ⁊ egypto vectū est marmor ⁊ numidia: atq; e caristo
et chio: greca ego erūt marmora lacedemoniū: atq; charistiū ⁊ chiū. Lōge vero petita: armeniū
egyptiū numidicū: de quo late supius. Fortune edē: in aurea domo. Nero cōplexus est fortune — Fortuna
edē ex lapide phengite cādido ⁊ translucēti in capadocia reperto: q̄re etiā foribus optis interdiu — Neronis
claritas ibi diurna erat haud alio speculariū modo: tanq̄ inclusa luce non transmissa Pli auctor — Phenges
lib.xxxvi. phēgo vero illumino significat: phengos lumē. Herculis e. Martius philippus au- — lapis
gusti vitricus extruxit herculis edem: et musarū vt scri. Tran. in augusto. Domitianus etiā hercu — Herculis
lis edē magna impensa cōstruxit. Vincebat: suis domibus scz. Posides. Sueto. de claudio sic: — edes
libertorū p̄cipue suspexit posidē spadonē: quē et britānico triūpho inter militares viros hasta — Posides
pura donauit. Is vero auctore Pli. balneas extruxit in baiano littore: que posidoniace vocate
fuerūt. Quidā sor. illos arguit qui iudeorum sacra adibāt: dicitq; eorum etiā filios vestigia sectari.
Metuentē sa. obseruāt enī illa vt iudei: ieiunio ⁊ nihil agunt. Preter nu. et celi numē. Tacitus
lib.xxi. sic ait: Contra egyptij pleraq; aīalia effigiesq; cōpositas venerantur. Iudei mente sola:
nūq̄ numē intelligūt: prophanos q̄ deū imagines mortalibus materijs in spēs hoim effingāt — Iudeorum deus
Sūmū illud ⁊ eternū: neq; mutabile: neq; interiturū. Igit nulla simulachra vrbibus suis: nedū
tēplis sinūt. Strabo vero lib.xvi. de mose hoc ait. Moses vnus ex egyptijs sacerdotibus: quū — Moses
ptē q̄dā regionis haberet: ac moleste ferret eorum instituta: hinc eo cōmigrauit: eo aūt .i. iudeam
discessere cū eo multi q̄bus diuina cure erāt. Docebat enī ille quo mō egyptij nō recte sentirēt qui
ferarū ac pecorū imagines deo tribuerēt. Nec greci qui deos hoim figuris insignirēt: ⁊ q̄ id so
lū deus esset qd̄ nos cōtineret: ⁊ terrā ac mare: qd̄ celū ⁊ mūdū ⁊ rerū oim naturā appellamus.
Cuius pfecto imaginē nemo sane mētis nostre similē audeat effingere. Oportere itaq; relicta — Deus quid
oīm simulachrorum effigie ⁊ digno ei tēplo cōstituto sine forma colere. ⁊c. Vt aūt Ci. lib.i. tus. ait:
Deus est mēs q̄dā soluta ⁊ libera: segregata ab oi cōcretiōe mortali: oīa sentiēs ⁊ mouēs ipaq; p̄di — Sue cur iudei
ta motu sempiterno. Preter nu. ironice loq̄t tāq̄ iudei nubes adorēt quū celū dei domiciliū orā — abstinent
tes aspiciūt. Suillā: suilla carne iudeis moses interdixit: vt dicūt aliqui. Stra. aūt li.xvi. scri. A
successoribus mose ex supstitione institutā carniū abstinētiā: a q̄bus abstinēt: ⁊ circūcisiones ⁊ exci
siones: ⁊ siqua sunt hmōi alia. Tacitus aūt li.xxi. sic ait de iudeis: sue abstinēt mēoria cladis: q̄ ipos
scabies quōdā turpauerat: cui id aīal obnoxiū. Preputia ponūt .i. circūcidūt iudeorū more: atq;
egyptio vt puriores essent in deorum cultu: De quo lege herodotū. Tacitus vero li.xxi. de iudeis sic — Circuncisio
ait. Circūcidere genitalia instituere. vt diuersitate noscātur. Arcano vo. mo. de mose etiā sat.vi.
plura diximus: mose aūt deus leges dedit. q̄ seruabātur in archanis. Nō mōstrare .s. tradit moses.
Quesitū ad fō. Taci. li.xxi. scri. Mosē cū ingēti hoīz cetu ex egypto cessisse: sz nil eque q̄ inopia — Fons moses
aque illos fatigabat. Quū grex asinorum agrestiū e pastu in rupē nemore opacā cōcessit. Secutus
moses cōiectura herbidi soli: largas aq̄rū venas apuit. Id leuamē ⁊ cōtinuū sex dierum iter emēsi
septimo pulsis cultoribus obtinuere terras in q̄bus vrbs ⁊ tēplū dicata sūt. moses quo sibi in poste-
rū gētez firmaret nouos ritus cōtrariosq; ceteris mortalibus indidit. ⁊c. Deducere tradidit: idez — Verpi
moses. Solos verpos .i. decorticatos ⁊ pellē nō habētes. Scribūt aliq̄ q̄ verpus dr̄ impudicus
digitus: quo iudei ferūtur sabbato anū purgare. Unde iudei verpi dicūtur. Pater .s. est. Septi-
ma lux .i. sabbatū. de quo plura in.vi. sat. Et Taci. lib.xxi. ait: q̄ septimo die iudeis ociū placuisse
ferūt: q2 is finē laborum tulerit. Ignaua: pigra: iners: inutilis. Ullā: nihil enī sabbato iudei faciūt. — Ascen.

¶ Hospite venturo. Reprehendit eorū q̄ in alijs rebus summā diligentiā adhibent: in erudi
endis et bene instituendis filijs negligētiā. Ordo est. Nemo tuorū scz seruorū aut familiarium
cessabit .i. ociosus erit: hospite venturo .i. q̄n aliq̄s vir dignitate p̄ditus ad te venturus est. Uox
enī dn̄i instantis ⁊ tenentis virgā: fremit .i. cū fremitu dicit: hoc est tu qui dn̄s es dicis: verre id
est virgis purga pauimētū .i. areā domus: ostende colūnas nitidas: et aranea arida .i. sitibunda
vel ex vetustate exiccata aut mortua descendat cū tota tela. hic lauet argentū .i. vasa argentea: ⁊
alter tergat vasa aspera .i. anaglipta: hoc est desup sculpta: et habētia caprū extantem aut aliud si
gnū. Ergo tu miser trepidas ne atria fetida stercore canino displiceant oculis amici venientis
nec .i. et ne porticus sit pfusa luto: et tamē vnus seruulus emendat vel emundat: hoc est emenda
re potest hec scz p quibus trepidas hoc est auferre imūdiciā vasorū: vno semodio .i. dimidio mo-
dij scobis .i. pulueris decidētis a scobina seu lima: et tu nō agitas illud vt filius aspiciat domum
tuam sanctā sine omni labe: et carentē .i. vacantē oī vitio. Gratū .i. acceptū et vtile est: q̄ dedisti

patrie ⁊ populo ciuẽ: scilicet filiũ suũ: si facis vt sit idoneus patrie: vtilis agris id est agriculture et vtilis rebus bellorũ ⁊ pacis agendis. Intererit: id est distabit enĩ plurimũ quibus artibus et quibus moribus tu instituas. i. imbuas ⁊ primũ erudias hunc scꝫ filiũ tuũ: qđ probat exemplis naturalibus. Ciconia nutrit pullos suos serpente ⁊ lacerta inuẽta per deuia rura: et illi scꝫ pulli querunt eadẽ aĩalia pẽnis sumptis. i. vt primũ volare inceperint. Vultur illa auis rapax: properat ad fetus. i. ad pullos suos ⁊ affert ptẽ cadaueris: ⁊ hoc iumẽto mortuo scꝫ: et canibꝰ mortuis et crucibus. i. in furcis ⁊ patibulis suspẽsis relictis: hic. i. hmõi cibus. s. cadauer est ergo: qꝛ ipo nutritus est: quoqꝫ. i. etiã cibus magni. i. effecti magni ⁊ adulti vulturis ⁊ pascẽtis se: cũ. i. qñ facit iam nidos in ꝓpria arbore. i. in qua ipe suos pullos habet. Sed famule iouis scꝫ aqle ⁊ gñose aues sup. alie vt accipitres venãtur in saltu. i. vbi fere saliũt: leporẽ aut capreã. i. caprã siluestrẽ preda ponit tunc. i. anteꝙ̃ plumescãt: cubili. i. in nido pullorũ: aũt pro sed quũ progenies matura. i. apta ad volandũ leuabit se inde. i. ex illo cubili seu nido: ipa festinat stimulante fame ad illã predã quã gustauerat ꝑmã vel quã gustauerat ouo rupto: primũ. i. vt ꝑmũ exilierat ex ouo rupto. Centronius vir ille diues erat edificator. i. nimis sumptuosus in edificijs cõstruendis: ⁊ parabat alta culmina villarũ. i. domorũ rusticarũ: modo. i. aliqñ in littore curuo caiete: illiꝰ portus maris sic a nutrice enee appellati: et nũc in summa arce tiburis: ⁊ nũc in montibus prenestinis ⁊ hoc ex marmoribꝰ grecꝫ vtpote laconicis: ⁊ petitꝫ. i. q̃sitꝫ lõge: vicẽs. i. excellẽs edẽ fortune ⁊ herculis q̃ sumptuosissime tñ extructa erat: vt posides spado. i. eunuchus vicebat nostra. i. romana capitolia. Ergo cũ cẽtronius habitat sic. i. tã sumptuose ⁊ in tot locis: ipe iminuit rẽ. i. diuitias suas: ⁊ fregit. i. ꝯsũpsit opes suas. nec tñ erat pua mẽsura ptis. s. diuitiarũ relicte. filiꝰ ipsiꝰ cẽtronij: amẽs. i. nullã rationẽ hñs: turbauit. i. dissipauit totã hanc. s. ptẽ derelictã a patre: dũ attollit id ẽ erigit nouas villas meliore marmore ꝙ̃ pater. Quidã scilꝫ iudei sortiti. i. quadã sorte hñtes patrem scilicꝫ quẽuis iudeum aut iudaizantem: metuentem id est religiose colentẽ sabbata: nil adorant preter nubes et numen celi id est nullum simulachrũ sed solum deum qui in nube apparuit: nec putant suillam. i. porcinã carnem distare humana id est ab humana carne: qꝛ ab vtraqꝫ equaliter abstinent: qua scꝫ carne suilla pater id est genitor eius abstinuit: et ipsi ponũt mox id est statim nati octauo scꝫ die. vel mox postꝙ̃ fidẽ acceperunt: preputia id est priorẽ pelliculã virilium: ipsi autem soliti contemnere leges romanas ediscũt et seruant et metuunt ius iudaicum quodcunqꝫ moses tradidit volumine arcano id est a iudeis occultato: ediscunt inquam nõ monstrare vias nisi colenti eadem sacra (Sunt enim iudei adhuc hodie nimium amatores sui vsqueadeo vt gratis inter se commodent: ceteris vero ad vsuram) Et deducere solos verpos id est iudeos vertenti pelle circumcisos: ad fontem quesitum a viatore scilicet in iudea vbi aquarum penuria est. Sed pater est in causa: cui patri scilicet queqꝫ septima lux id est quodlibet sabbatum: fuit ignaua id est sine omni operatione: et non attigit vllam partem vite id est nihil operatus est quo se viuere significet.

Man.

Diligentia
Auaricia

¶ Cetera supradicta ⁊ alia que iubẽt a parẽtibꝰ. s. Fallit patres. vitiũ auaritie. s. Specie: apparẽtia. Virtutis: acq̃rere enĩ virtutꝫ est: si iure fiat ⁊ diligẽtia dici potest. Auarꝰ aũt ꝑ fas ⁊ nefas acq̃rere nitit virtutꝫ spẽ: qđ q̃dẽ vitiũ est. Unde Cice. li. iiij. ad herẽniũ de diffinitione optime ait. Nõ ẽ ista diligẽtia sed auaritia: eo ꝙ diligẽtia ẽ accurata cõseruatio suorũ. Auaricia iniuriosa appetitio aliorꝫ. Et Salust. in Iug. ait. Maius dedecꝰ esse parta amittere: ꝙ̃ omnino non parauisse. Et Cicero libro secũdo offi. inquit. Habẽda aũt ẽ rõ rei familiaris quã quidẽ delabi sinere flagitiosum ẽ: sꝫ ita vt illiberalitatꝫ auariciecꝫ ab

Sponte tamẽ iuuenes imitãtur cetera: solam
Inuiti quoqꝫ auariciam exercere iubentur:
Fallit enim vitium specie virtutis: ⁊ vmbra:
Cum sit triste habitu: vultuqꝫ ⁊ veste seuerũ
Nec dubie tanꝙ̃ frugi laudatur auarus:
Tanꝙ̃ parcus homo: ⁊ rerum tutela suarum
Certa magis ꝙ̃ fortunas si seruet easdem:
Hesperidũ serpens: aut põticus: adde ꝙ hũc de
Quo loquor egregiũ populus putat atqꝫ verẽdũ
Artificẽ: quippe his crescũt patrimonia fabris:
Sed crescunt quocũqꝫ modo: maioraqꝫ fiunt.

Incude assidua: semperq; ardente camino.
Et pater ergo animi felicis credit auaros.
Qui mirātur opes: hi nulla exempla beati
Pauperis esse putant: iuuenes hortātur vt illam
Ire viam pergant: ⁊ eidem incūbere secte.
Sunt quedā vitiorū elementa: his protinus illos
Imbuit: ⁊ cogit minimas ediscere sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile votum.
Seruorū ventres modio castigat iniquo.
Ipse quoq; esuriens. neq; enim oīa sustinet vnq̄
Mucida cerulei panis consumere frusta:
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri: necnon differre in tempora cene
Alterius conchem estiui cum parte lacerti
Signatam: vel dimidio putriq; siluro
Filaq; sectiui numerata includere porri:
Inuitatus ad hec aliquis de ponte negabit.

sit suspitio. Sit ipsum auaritie vitiū. Frugi vtilis ⁊ custos. Hesperidū serpēs aut pō. Draco ei hesperidū hortos custodisse dr̄: ⁊ aureū vellus apud colcos in ponto: de hesperidū vero dracone ⁊ hortis late dixim⁹ in. b. egloga. vi. videto etiā in sat. vi. De dracone āt aurei velleris videto in sat. i. Hūc auarū. s. Uerēdū: honorādū. His scȝ auaris. Quocūq; mō: p fas et nefas. Incude: studio: cura: labore. Ardēte camino. cupido ⁊ auido pectore. Unde Sene. epistola. xcv. sic ait. Auarus anim⁹ nullo satiatur lucro. Philosoph⁹ iteȝ libro primo Politico. inquit. desideriū diuitiarū vadit in infinitū. Ergo qm̄ patrimonia crescunt. Beati pau. Epicur⁹. honesta inquit res est leta paupertas. Auctore Sene. episto. ij. vbi ipe ait. Qui cū pauptate bene conuenit: diues est. Et epi. xvi. Si ad naturā viues nūq̄ eris paup: exiguū natura desiderat opinio imēsum Et Hiero. in aureola sua ait. Exultare debet paup: ⁊ deo gratias agere: q2 multis patrimonij nexibus liberat⁹ ē. Non cupiat in hoc (Diuitie mala)
sc̄lo diues fieri ne mala plurima sibi acq̄rat. Et Hora. li. i. epi. ad Sceuā inq̄t. Nā neq; diuitib⁹ contingunt gaudia solis. Apulei⁹ item oratione prima sic ait. Paupertas inq̄ prisca apud secula omniū ciuitatū conditrix: omniū artiū repertrix: omniū peccatoꝝ inops: omnis glorie munifica. Cunctis laudibus apud oēs nationes perfūcta. Eadem em̄ pauptas apud grecos in aristide iusta. in Platone benigna: in epaminūda strēnua: in socrate sapiēs: in homero diserta. Eadē pauptas pp̄lo romano imperiū a primordio fundauit proq; eo in hoderinū dijs imortalib⁹ Simpulo ⁊ Latino fictili sacrificāt. Iuuenes: filios. Illā auaritie. i. secte auaroꝝ scȝ. Sūt. que. vi. elemēta. parētes arguit: q̄ paulatī ad auaritie sūmū ducūt filios. Elemēta: p̄ncipia ⁊ initia. Imbuit: pr̄. s. Uotū cupidinē ⁊ desideriū. Modio ini. tritici mēsura mīma: ⁊ citra equū. Sustinet cō. s. seruos. Minutal: genus cōdimēti ex rebus minutim cōcisis: auctore apicio: fiebat inter cetera marino pisce: liq̄mine. oleo; vino: porris: coriādro. Septēbri: tūc em̄ obsonia maxime putrescūt sicuti ⁊ hoīm corpa aere quidē nō certo. Unde Ouidi⁹ in arte ait de autūno. Quū mō frigorib⁹ premimur: mō soluimur estu. Aere nō certo corpe lāguor habet. Cōchem. i. fabā viridē. De qua latius sat. iij. ibi. Cuius cōche times. Signatā: signo ipsi⁹. Estiui la. dicēdo estiui ei⁹ corruptionē ostēdit: facile em̄ estate corrūpitur. lacertus aūt cū cōche apponebat̄. Mar. lib. vij. cū saretani ponatur cauda lacerti. Et bene si cenas cōchis inūcta tibi est. Siluro: Silur⁹ in egypto nilo maxie crescit: vt scribit Pli. li. xiij. hic vero de puis loq̄tur. Sectiui. p. Sectiuo porro auctoritatem dedit princeps Nero vocis gratia ex oleo estatis mensiū oībus diebus. Est ⁊ aliud gen⁹ in capita excrescēs. Plinius li. xix. scribit. Aliquis de pō. i. mēdicus. In pōtib⁹ em̄ mēdici manēt. (Paupertatis laus) (Minutal) (Autūni corruptio) (Silurus) (Ascen.)

¶ Spōte tm̄ iuuenes. ⁊c. Ondit perniciē auaricie q̄ prudētie ⁊ frugalitatis spēm pre se fert: ⁊ ad quā iuuenes nō sua natura (est em̄ senectutis vitiū: quia in nobis vitia decrescūt omnia solam preter auaritiā) sed a parentibus instigati accedūt: quod reprehēdit poeta. Ordo est. Iuuenes tamen imitātur sponte: id ex propria natura: cetera supple vitia parentum: et iubentur a parentibus exercere inuiti: quoq; id est etiam solam auaritiam. Uitium enim auaritie scilicet: fal-

lit.i.decipit nos ſpecie.i.ꝑ ſpeciē et apparentiam virtutis:⁊ vmbra.id ē occultata pernicie ſua. vel vmbra.i.obſcura cognitione eius qua bonum videt̄:cum ſit triſte.i.ſeuerū ⁊ graue habitu et ſeuerū.i.nimis rigide ſequēs verū vultu ⁊ veſte.i.cū auari oſtentēt ſemꝑ et pre ſe ferāt ſpeciē grauis ⁊ prudētis viri et alti cōſilij. Nam vt ait Horat.in epiſt. Hos ſolos aiūt ſapere ⁊ bene viuere:quorū cōſpicitur nitidis fundata pecunia villis. Nec auarus laudat̄ dubie.i.cū timore de oppoſito: ſed certe ⁊ ſecure tanq̄ eſſet frugi.i.ad frugē hoc eſt vtilitatē ⁊ rem ſuam modeſte reſpiciēs:et tanq̄ homo parcus.i.modeſte ꝑcens:et tanq̄ tutela.i.cuſtos ſuarū rerū magis certa id eſt certior ⁊ tutior q̄ ſi ſerpēs heſperidū qui cuſtodiuit mala aurea heſperidū donec ea hercules abſtulit:aut ponticus ſup.ſerpens qui cuſtodiuit aureū vellus donec iaſon ipm abſtulit:ſeruet id eſt cuſtodiat eaſdē fortunas.i.diuitias quas auarus cuſtodit. Adde q̄ populus putat hūc de quo loquor ſcꝫ auarū ſeuere incedētem egregiū aut verendū artificē:quippe:q̄ certe patrimonia creſcunt his id eſt huiuſmodi ſcꝫ auaris fabris. Sed patrimonia ſup.creſcūt quocūq̄ modo etiā illicito et nefando:et fiunt maiora aſſidua incude:et camina ſemꝑ ardēte (reſpicit ad fabros monetarios vnde metaphoram ſumpſit). Et ergo pater credit filios ſuos auaros felicis animi qui mirantur id eſt cum admiratione laudāt:et aſſequi volūt opes.i.diuitias:⁊ hi putant nulla eſſe exempla pauperis beati.i.nō dabilē eſſe vllū qui fuerit beatus ⁊ pauper:et hortantur iuuenes vt pergant id eſt perſeuerent ire illam viam qua ipſi:⁊ incumbere id eſt et toto ſtudere et inhiare eidē ſecte.i.profeſſioni ⁊ ſtudio ſcꝫ auaricie. Sunt quedā elemēta id eſt pricipia ⁊ incitamenta vitiorum:et pater ſupple imbuit id eſt primū erudit per primam infuſionem talis doctrine:protinus id eſt ſtatim vbi capaces ſunt illos ſcꝫ filios:his ſup.elemētis:et cogit eos diſcere minimas ſordes id eſt auarorum mores qui ſordidi vocantur:et docet mox id eſt paulopoſt inſatiabile votū.i.deſideriū acquirendi. Parue aūt ſordes ſunt he: Caſtigat.i.attenuat ventres ſeruorū iniquo modio.i.mēſura iniuſta frumenti eis dāda ſingulis menſibus: exiſtēs quoq̄ id eſt etiā ipſe eſuriens:neq̄ eñ ſuſtinet.i.patit̄ vnq̄ ſup.ſeruos conſumere oīa fruſta.i.fragmēta mucida.i.mucore et ſitu ꝑfuſa:panis cerulei coloris ſup.ſcꝫ marini ſolitus ſeruare medio ſeptēbri quū cibus citiſſime corrumpitur:minutal.i.genus condimēti ex rebus minutim cōciſis.heſternū.i.pridianū:hoc eſt ex fruſtis carniū cene ꝑcedentis cōfectū:nec nō.i.etiā ſolitus ſup.differre in tempora alterius cene.i.de vna cena vſq̄ ad aliā:conchem.i.viridē fabā confrictā:ſignatam id eſt ſigno ipſius notatā:cū parte lacerti piſcis vilis:eſtiui.i.qui tpe eſtatis maxime vileſcit et putreſcit:vel cū dimidio ⁊ putri ſiluro.i.tali piſce:et ſolitus includere fila porci ſectiui qd̄

Mar. vilius eſt q̄ capitatum:numerata.i.cum certo numero appoſita:aliquis de ponte id eſt mendicans in ponte inuitatus ad hec ſup.cibaria negabit ſupple venire.

¶Sed quo:ad q̄d habes ⁊ vis Phreneſis volūt aliqui phrenetis legendū eſſe:furor inde ⁊ amētia naſcitur. Serenus Ex vicio cerebri phreneſis furioſa mouetur.phrenetes mente capt⁹ dr̄. Notādū vero ſerenū penultimā corripuiſſe. Mar.autē vti iuuenalis ꝑduxit lib.iiij.dicens. Declamas in febre Mathō:hāc eē phreneſim ſi neſcis non es ſanus amice Matho. Celſus autem li.iij.capitu.xviij.ſic ait: phreneſis vero tum demum eſt quum continua dementia eſſe incipit aut quū eger q̄uis adhuc ſapiat: tñ quaſdā vanas imagines accipit ꝑfecta eſt vbi illis imaginib⁹ addicta ē:deīde ſo ſic ſcribit: neq̄ alienū ē:ſi neq̄ ſāguis aū miſſ⁹ ē neq̄ mēs ꝯſtat neq̄ ſon⁹ accedit occipitio īciſo cucurbitulā admouere:q̄ q̄ leuat morbū p̄t ēt ſomnū facē. Fato egē.i.ſtatu⁊ forte tali

Sed quo diuitias hec per tormenta coactas
Cum furor haud dubi⁹ cū ſit māifeſta phreneſis
Ut locuples moriāris egenti viuere fato.
Interea pleno cum turget ſacculus ore
Creſcit amor nūmi:quātum ipſa pecunia creſcit
Et minus hanc optat qui nō habet:ergo paratur
Altera villa tibi:cum rus non ſufficit vnum
Et proferre libet fines: maiorq̄ videtur
Et melior vicina ſeges:mercaris ⁊ hanc:et
Arbuſta:⁊ denſa montem qui canet oliua:
Quorum ſi precio dominus non vincitur vllo:
Nocte boues macri:laſſoq̄ famelica collo

Armenta ad virides huius mittũtur aristas
Nec prius inde domum ꝙ tota noualia seuos
In ventres habeant: vt credas falcibus actum.
Dicere vix possis: ꝙ multi talia plorent:
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones: que fede buccina fame?
Quid nocet hoc inquit: tunicã mihi malo lupini
Quam si me toto laudet vicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scilicet ⁊ morbis ⁊ debilitate carebis:
Et luctum: ⁊ curam effugies: ⁊ tempora vite
Longa tibi post hec fato meliore dabũtur:
Si tantũ solus culti possederis agri:
Quantũ sub tacio populus romanus arabat.
Mox etiam fractis etate: ⁊ punica passis
Prelia vel pirrhũ immanẽ: gladiosqꝫ molossos
Tandem pro multis vix iugera bina dabãtur
Vulneribus: merces ea sanguinis: atqꝫ laboris
Nullis visa vnqꝫ meritis minor: haud ingrate
Curta fides patrie: saturabat glebula talis
Patrem ipsum: turbãqꝫ case: qua feta iacebat
Vxor: ⁊ infantes ludebant quattuor: vnus
Vernula: tres domini: sed magnis fratrib⁹ horũ
A scrobe: vel sulco redeũtibus altera cena
Amplior: ⁊ grandes fumabãt pultibus olle
Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
Inde fere scelerũ cause nec plura venena
Miscuit: aut ferro grassatur sepius vllum
Humane mentis vitiũ ꝙ seua cupido
Indomiti census: nam diues qui fieri vult
Et cito vult fieri: sed que reuerentia legum:
Quis metus: aut pudor ẽ vnqꝫ properãtis auari

ac si paup esses ⁊ indigeres. Sene. epistol. cix. sic ait. Is minimo eget mortalis qui minimũ cupit. Epl'a vero. ix. sic. Stult⁹ nulla re scit vti: sed oibus eget. Et epi. xij. Malũ est in necessitate viuere. Et epist. lxxvi. Occurrẽt: qd gen⁹ egestatis grauissimũ est in diuitijs inopes. Et Hora. lib. i. epi. ad loliũ. Semp auar⁹ eget certũ voto pete finẽ. Idẽ sat. i. sic. in auaꝝ congestis vndiqꝫ saxis indormis inhiãs: ⁊ tãqꝫ pcere sacris cogeris aut pictis tãqꝫ gaudere tabellis. Nescis quo valeat nũm⁹ quẽ pbeat vsum: Panis emat bolus vini sextarius adde: qs hũana sibi doleat natura negatis. Gel. li. viij. sic. Obseruato rerũ vsu sapiẽtes viri dixere: multis egere: qui multa habeat magnãqꝫ indigentiã nasci. nõ ex inopia magna: sꝫ ex magna copia: mlta eñ desiderari ad multa q̃ habeas tuenda. Saccul⁹ crumena: Crescit amor nũmi. Itẽ Hora. lib. iij. odarũ sic Crescẽtẽ seqtur cura pecuniã. Et Cice. in parad. ait. Neqꝫ eñ vnqꝫ explet nec satiatur cupiditatis sitis: neqꝫ ea solũ que habẽt libidine augẽdi cruciãt: sed etiã amittendi metu. Proferre: elongare. Aristas: segetes. Inde domũ. s. redeũt. Noualia. i. segetes: de noualib⁹ aũt late i. b. diximus. Seuos famelicos. Sermões. s. sũt d auaro. Buccia: tuba. Inqt auar⁹ Tunicã: lu: hoc ait quia lupinoꝝ siliq̃ plene sũt. Metaphoricos aũt de plena arca itelligit. Hora. i sat. i. At mihi plaudo ipe domi: simul ac nũmos cõtẽplor i arca. Pago: villa: pege eñ fons dr: inde pag⁹ nã iuxta fontes ville fieri solent. Scilꝫ ⁊ morb. oñdit poeta pauca possidẽti min⁹ eẽ mali ⁊ cure. post hec remot⁹ morbis: luctu: ⁊ cura. Sub ta. tpe Tacij reg⁹ sabiorũ: q romulo iũct⁹ ẽ amicitia. Mox: deinde. Fract⁹ eta. senio ɔsũptis in militia dabãt bina iugera. ⁊c. pirrhũ: epirotaꝝ regẽ. de quo legito pli. de vi. illust. Molossos: epiroticos. Stra. ei li. vij. do. ꝙ Theo-

Chaones pōpus.xiiij.epirotarū gētes esse refert e qb⁹ celebratissime erant Chaones ꝛ Molossi. Jugera
Molossi bi.da. Pli.li.xviij.c.ij.edocet ꝙ romuli tp̄e bina iugera pp̄lo romano satis erāt. Postea iugerum
Jugerum gerū vocabat qđ vno iugo boū in die exarari potuisset. Columella vero in ꝓlogo lib.i.scri.ꝙ.C.
fabriti⁹ ꝛ Curi⁹ dētat⁹: alter pirrbo finib⁹ italie pulso: domitis alter sabinis. accepta que viritim
Gratitudo diuidebātur captiui agri septē iugera. nō min⁹ industrie coluerit: ꝙ fortiter armis q̄sierat. Mer
populi ces ea san. populi grati est p̄mijs efficere meritos bene de rep. ciues: vt inq̄t Cicero ꝓ milone.
Haud ingra. Cur. si. pa. sic in ātiquo textu legim⁹. dic aūt fides ingrate patrie haud curta.i.pua
s.eis erat ingrate vo ait. q: tm̄ bina iugera darētur. Glebula: duoꝝ iugeꝝ. Vn⁹ ver. ōndit oibus
huulū vnicū fuisse: satis. Horū: dn̄oꝝ. A scrobe vel sulco.i.a fodiēdis vineis ꝛ arādis agris. Al-
Puls tera cena: scđa. nā prima parētū natorūq3 fuerat. Amplior: ꝓpt laborē.s.bitū. Pultib⁹: oñdit ni-
bil lauti paratū Ante vsum panis pulte vixerūt lōgo tp̄e prisci. Auc.ē Pli.li.xviij.c.viij. Mod⁹
Horti in vrbe bic.i.mēsura duū iugerū. Horto: mime ergo aruis. Pli.li.xix.sic. Jā q̄dē bortoꝝ noīe in ip̄a vrbe
delitias. agros villasq3 possidēt. p̄m⁹ hoc instituit athenis epicur⁹ hortoꝝ magister. Vsq3 ad eū
Epicurij horti moris nō fuerat ī oppidis haberi rura. Rome q̄dē ꝓ se hort⁹ ager paupis erat ꝛc. Inde et cupidi
Grassari tate ꝛ auaritia. Cause sūt videlz. Grassat: ... seuit. Grassari aūt latrones dicūt vias obsidētes
Gradi siq̄dē ambulare est. vnde ē tractū grassari videlz ab impetu gradiēdi. Auctor est Festus.
Ascen. ¶ Sed quo ꝛc. Docet auaroꝝ insaniā q̄ in suā ꝑniciē filios auariciā docent: cū ab illis postea
necent. Ordo est. Sed quo.i.ad quē vsum coactas.i.acumulas auare diuitias ꝑ hec tormēta ser
uorū scz: cū sit furor haud.i.nō dubius ꝛ manifesta phrenesis.i.insania: viuere fato.i.statu ꝛ for-
te fatali egēti: vt moriaris locuples. Interea cū sacculus turget.i.inflat pleno ore: q: ligari nō
pōt: amor nūmi crescit quātū ip̄sa pecunia: et minus optat hāc scz pecuniā: q̄ nō habet sup.eam
Ergo q: insatiabilis es: altera villa parat tibi: et cū rus vnū nō sufficit libet ꝓferre.i.extēdere fi
nes.i.limites agri tui: ꝛ seges.i.satio vicina videt maior ꝛ melior: et tu mercaris: ꝛ.i.etiā hanc
et cū ea arbusta.i.ligna cedua seu cōbustibilia: et mōtē qui canet tp̄e floꝝ oliua densa.i.frequēti
olea. quoꝝ.i.quarū rerū si dn̄s nō vincit.s.ad vēdēdū: vllo p̄tio: boues macri ꝛ armēta famelica
collo lasso.i.fatigato aratro aut iugo: mittunt sup.a te ad virides aristas.i.segetes hui⁹ scz dn̄i
vt scz deuastatis illis cū nullū fructū habeat cogat vendere. Nec sup. redigunt prius domū in-
de.i.eb illis segetibus ꝙ ip̄i habeāt.i.absumāt: in seuos ventres tota noualia.i.totā nouā satio
nē segetū ita vt credas illud actū esse falcibus.i.incuruis cultris quib⁹ frumētū maturū abscin-
ditur. ꝙ multi sup. putes. plorēt talia sup. dāna et tales iniurias: ꝛ quot agros fecerit iniuria ve
nales: q.d. plurimi ꝛ plurimos. Sed q̄ sermones habent sup. de auaro: ꝛ q̄ buccina.i.tuba fame
fede.i.diffamationis habet sup. de te o auare. Ipse aūt auar⁹ sup. inq̄t. Quid nocet hoc.s.infamē
esse: ego malo mihi tunicā lupini.i.plenā ꝛ turgidā auro sicut tunica.i.siliqua lupini plena est
grano: vel dicam⁹ potius absolute: ego malo tunicā.i.siliquā ꝛ vilissimū integumentū quasi ad
nihil vtile lupini.i.illius leguminis ꝙ si vicinia laudet me in toto pago.i.vico (et vt galli dicūt
villagio) secantē.i.metentē paucissima farra exigui ruris: hoc ē ꝓ bona fama nō darē siliquas
lupinoꝝ: si cū ea paup sim. Respondet poeta ꝑ ironiā ex indignatione dicēs. Scilz.i.scire lz q̄re
hoc malis: q: tu carebis morbis et debilitate ꝛ effugies luctū ꝛ curā: et tp̄a vite dabunt tibi me
liore fato post hec lōga: si tu solus possederis tantū agri: quātū pp̄lus roman⁹ arabat sub tatio
cōsocio.s.romuli cū po.ro. adhuc paup esset. q: mox.i.postea vix bina iugera dabant: tandē id ē
post longā militiā ip̄is romanis etiā fractis etate scz senecta: ꝛ passis p̄lia punica.i.carthagi-
nēsia: ꝛ pirrbū regē epyri imanē.i.imitē ꝛ crudelē: et gladios molossos.i.molossoꝝ q̄ sub pirrbo
erant: ꝛ hoc ꝓ multis vulneribus: ea merces scz possessio duorū iugerū q̄ erat merces sanguis
atq3 laboris: nullis id est nō vllis: non est visa vllis vnq̄ minor meritis: id est ꝙ meruerint. Qui
dam legunt aut ingrate. Et est ordo. aut fides illa sup. nullis est visa fides curta patrie ingrate.
Alij haud: sic: fides sup. illa: haud sup. erat: fides curta id est imminuta patrie ingrate id est tāq̄
a patria ingrata: quia talis glebula id ē terra pinguis sed modica vtpote duū iugerū: saturabat
ip̄m patrē scilz familie ꝛ turbā id est familiā etiā multā: case.i.exigue domus: qua.i.in qua vxor
iacebat feta.i.puerpera: ꝛ quattuor infantes ludebāt. ꝛ in qua erat sup. vnus vernula.i. seruus
et tres domini: nisi dicas illorū quattuor filiorū vnū qui vltra ius triū liberorū erat vt vernā ha-
bitū qđ nō placet: potius dicā tres patres familias in vna domo fuisse: Sed altera cena amplior
et grandes olle fumabāt pultibus quibus tūc vescebātur: magnis fratribus horū scz infantulo-
rū redeūtibus a scrobe id est fossa in qua vitis foditur: ꝛ sulco aratro facto. Hic autem modus:
id est hec mensura agri videlicet duū iugerū non sufficit nūc nostro horto. Valla diceret hortis

quia de voluptuarijs loquitur. Inde: id est ex huiusmodi luxuria ꝛ sumptuositate hortorum ꝛ villarũ sunt sup. fere: id est quasi omnes cause scelerũ: nec vllũ vitiũ humane mentis: miscuit plura venena id est maiora incõmoda reipu. Aut grassatur .i. violenter seuit ferro .i. armis bellicis se pius ꝙ seua .i. magna ꝛ immanis cupido .i. cõcupiscẽtia: census indomiti .i. se cõtinere nequeuntis. Nam qui vult fieri diues: vult fieri sup. diues. et. i. etiã cito: sed que reuerentia legum: quis metus aut pudor: auari properantis id est festinãtis ad diuitias est vnꝗ̃? quasi dicat null⁹ ꝛ nulla: quia per fas ꝛ nefas ditari vult: ꝛ ita neq̃ deũ neq̃ hominẽ vereri videtur.

Viuite contenti casulis: ꝛ collibus istis
O pueri marsus dicebat: ꝛ hernicus olim
Vestinusq̃ senex: panem queramus aratro.
Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris
Quorũ ope ꝛ auxilio grate post munus ariste
Contingunt hoĩes: veteris fastidia quercus:
Nil vetitum fecisse volet: quẽ nõ pudet alto
Per glaciem perone tegi: qui summouet euros
Pellibus inuersis: peregrina: ignotaq̃ nobis
Ad scelus atq̃ nefas quecũq̃ est, purpura ducit.
Hec illi veteres precepta minoribus: at nũc
Post finem autũni media de nocte supinum
Clamosus iuuenẽ pater excitat: accipe ceras
Scribe puer: vigila: causas age. perlege rubras
Maiorum leges: aut vitem posce libello.
Sed caput intactum buxo: naresq̃ pilosas
Annotet: ꝛ grandes miretur lelius alas.

¶ Viuite cõ. ca. Antiquorũ psimoniã laudat: puo eñ cõtẽti erãt dãnatq̃ postea sui tẽporis hoĩes Viuite cõ. ca. ꝛ col. istis. Hor. itẽ de pñe sat. iiij. li. i. ait. quũ me hortaref: pce frugaliter atq̃ viuerẽ: vti contẽt⁹ eo qd̃ mi ipe parasset. Et li. i. epist. ad loliũ ait. Qd̃ satis est cui cõtingit nil ampli⁹ optet. Itẽ epist. ad Aristiũ codẽ lib. Letus sorte tua: viues sapiẽter Aristi. O pueri: o filij. Marsus se. Marsi italie ppl'i: qb⁹ alba finitima ẽ in excelso locata saxo: prope fucin⁹ est lac⁹: lõgitudine par pelago: quo interdũ decrescẽte loca prius mersa desiccãtur: ꝛ agricolationẽ rusticis exhibet. Auctor est Stra. li. v. Hernic⁹ se. hernici ꝛ lauinio ꝛ albe vicini erãt: ac ipi rome: vt scri. Stra. li. v. Sũt aũt anagnini ꝛ eis vicini. Macrobius lib. v. sat. scribit hernicos a pelasgis oriũdos: appellatosq̃ ita a quodã duce suo: qui hernicus nominabaf: ꝛ hernicũ quidẽ hoĩem pelasgũ ducẽ hernicis fuisse. Julius hyginus in lib. ij. vrbiũ. non paucis verbis probat. Vestinus senex: vestini sabinis ꝛ marsis vicini sunt: vt Strabo libro quinto edocet. Panẽ queramus aratro. Seneca epistola. cxi. etiã inquit. Ad veras potius te conuerte diuitias: disce: paruo esse cõtentus. ꝛ illã vocẽ magnus atq̃ animosus exclama: habeamus aquã habeamus polentã. Et Lucanus libro quarto. Satis est populis fluuiusq̃ ceresq̃. Panẽ queramus aratro: omniũ enim rerũ ex quibus aliquid exquiritur: nihil est agricultura melius: nil huberius nil dulcius: nil homine libero dignius: vt inquit Cicero libro primo offi. Numina ruris id est tellus ꝛ ceres hoc loco. Ait eñ Ouidi⁹ li. i. fast. Placẽtur matres frugũ tellusq̃ ceresq̃ farre pio: grauide visceribusq̃ suis: officiũ cõe ceres ꝛ terra tuẽtur: hec pbet cãm frugib⁹ illa locũ. Consortes operũ p quas corrupta vetustas: Quernaq̃ glans victa est: vtiliore cibo. ꝛc. Plinius quoq̃ li. vij. scribit. ꝙ ceres frumẽta cũ antea glande vescerẽtur: inuenit: eadẽ molere ꝛ conficere in attica: italia: ꝛ sicilia: ob id dea iudicata. Iuue. Maronẽ imitatus est: dixit eñ ille in. g. Liber ꝛ alma ceres: vestro si munere tellus chaoniã pingui glandẽ mutauit arista: poculaq̃ inuẽtis acheloia miscuit vuis. Bacchus eñ apud grecos prim⁹ docuit vini vsum: vt testis est Capella li. de nuptijs. Plura tñ diximꝰ in pncipio. g. Cõtingũt: sentiũt aduertũt. Perone: Pero rusticum est calciamentũ. Vergi. lib. vij. de hernicis. Crudus tegit altera pero. Perone: fibula dicif Peronao seu peroneo fibula necto. Pellib⁹ inuersis. Maro li. vij. de herni. ait. fuluosq̃ lupi de pelle galeros tegmẽ hñt capiti: vestigia nuda sinistri istituere pedis. Crud⁹ tegit altera pero: id

Man.
Letus
Marsi
Hernici
Vestini
Paruo contẽtum esse
Agricultura
Numia ruris
Tellus
Ceres
Pero

aũt calciamenti genꝰ funiculis quibusdã pedibꝰ circũdat. Peregrina purpura: ex tyro enĩ potissima veniebat. Itẽ ex aphrica: ex laconica: vt scribit Pli. li. ix. de quibus latiꝰ supra. Hec supradicta videlicet. Precepta: dabãt. s. minoribꝰ. i. filijs. Post fi. au. Hyemis initio q̃ quidẽ q̃rto idus nouẽbris incipit. vt scribit Var. li. i. de re rust. eo aũt tpe studijs opa impẽdit. Rubras le. sunt enĩ rubrice ⁊ tituli ex minio: ⁊ rubro colore. Cice. aũt de iuris ciuilis scia lib. i. de oratore: ita scribit Etenĩ sine controuersia ⁊ magna est. ⁊ late patet. ⁊ ad multos ptinet: ⁊ summo in honore semꝑ fuit. Et clarissimi ciues ei studio: ⁊ semꝑ prefuerũt: ⁊ hodie ꝑsunt: Hec ille. Nõ ab re igitur. Juue. ad talia scripsit pueros a ꝑentibꝰ excitari. Aut vi. p. li. i. litteris cõmẽdatitijs seu libello ĩ laudẽ imꝑatoris a te cõposito: ab illo Centurionatũ posce: Cẽturio enĩ in castris in manu vitẽ habebat imperij signuꝫ q̃ desides milites castigabat: de qua latiꝰ dixĩmꝰ sat. viij. Buxo. pectine. Naresq̃ pi. hispida mẽbra q̃dem ⁊ dure ꝑ brachia sete: ꝓmittũt atrocẽ aĩm. Ut saty. ij. ait. Annotet. imꝑator. s. Lelius. Grandes alas: pilis hirsutas ꝑtes sub scapulis.

Hyemis initium

Jus ciuilei

Ascen.

¶ Uiuite cõtenti. Laudat parsimoniã priscoꝝ. Ordo ẽ. Marsus: hernicus ⁊ vestinꝰ senex. i. quiuis paterfamilias ex illis pplis italie: dicebat. o pueri viuite contenti: istis casulis. i. domunculis et collibus. i. paruis ⁊ duris agris: et queramus panẽ q̃ satis est mẽsis. i. victũ nostrũ: aratro id est agricultura: numina ruris scꝫ tellus ⁊ ceres: quoꝝ ope ⁊ auxilio fastidia id ẽ aspnationes et nausee veteris quercꝰ id est glãdis qua veteres vescebant: contingunt. i. occupãt hoies post munus. i. donũ et inuentũ ariste grate. i. frumẽti: laudãt hoc scꝫ aratro panẽ querere. Ille sup. nil id est nõ aliq̃d nõ volet fecisse aliquid vetitũ quẽ nõ pudet tegi ꝑ glaciẽ: alto perone id ẽ calciamẽto rustico: et qui summouet id ẽ depellit a se: euros. i. violentos ventos: pellibus inuersis id est lanã aut villũ seu pilũ interiorẽ habẽtibus. Purpura peregrina et ignota nobis scꝫ romanis: quecũq̃ ea est ducit ad scelus atq̃ nephas. hec. i. hmõi ꝓ̃cepta dabãt sup. illi veteres id est seniores: minoribus id est iunioribus. At id est sed pater clamosus. i. assidue clamãs ⁊ obiurgans excitat nũc id est nostris tpibus: iuuenẽ scꝫ filiũ suuꝫ: supinũ. i. negligentẽ ⁊ auersum a terrenis bonis de media nocte post finẽ autũni id est in principio hyemis: qñ frigus viget: ⁊ dicit sup. accipe puer ceras. id ẽ ceratas tabulas: scribe. vigila. age causas: perlege rubras leges maiorum. i. rubricas quibꝰ cognitis scies vbi ius indagabis cõsultantibꝰ te. aut posce libello. i. supplicatione: aut carminibꝰ in laudẽ imꝑatoris scriptis: vitẽ. i. cẽturionatũ: nã cẽturiones vite milites cogebant. Sed inquit filiꝰ aut poeta. Lelius. i. quiuis bonꝰ imꝑator vt leliꝰ: ãnotet. i. ꝯsideret anteq̃ vitem det: caput intactũ buxo. i. pectine. hoc est impexuꝫ: ⁊ nares pilosas: et alas grãdes. i. cetosas: q̃s ille nõ habet.

Dirue maurorum attegias: castella brigantum
Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat. aut longos castrorum ferre labores
Si piger: ⁊ trepido soluunt tibi cornua ventrem
Cum lituis audita: pares quod vendere possis
Pluris dimidio: nec te fastidia mercis
Ullius subeant ablegande tyberim vltra
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Unguenta: ⁊ corium: lucri bonus est odor ex re
Qualibet. illa tuo sententia semper in ore
Uersetur dijs atq̃ ipso ioue digna poete.
Unde habeas querit nemo: sed oportet habere
Hoc monstrant vetule pueris poscẽtibus assem:
Hoc discunt omnes ante alpha ⁊ beta puelle.

Man.

Brigantes

¶ Mauroꝝ atte. i. mapalia: de q̃bus late in. g. Brigantuꝫ: Brigãtes in britãnia populi: vt strabo docet lib. iiij. Cõtra hos autẽ post Neronis mortẽ bella grauissima gesta sunt. Locupletẽ aqui. q̃ facit locupletes. añ aũt sexagesimũ annũ ab militia missio non dabat. Soluunt ti. cor. ven. ꝓbs ꝑticula. xviij. ꝓble. scribit: Metuẽtibus aluũ solui: ⁊ vrinam ꝓuocari qm̃ calor insitus nobis rẽ q̃cunq̃ timuerit defugit atq̃ in ima de superis defluit hinc efficitur vt alui vesice q̃ fundãtur. Nam ⁊ anethũ ⁊ absynthiuꝫ ⁊ q̃cunq̃ vrinam moueant: calida esse manifestũ est. Et hircius lib. iiij. de bel. alexan. sic ait. Sed terror hoibus mẽtẽ cõsiliũq̃ eripit ⁊ membra debilitat. Subeãt offendãt. Ablegãde ty. vl. pellium opus intelligit. Trans tyberim

Metuentiuꝫ qualitas

nãq3 aĩalia excoriabant. Marti.li.vi. Nõ detracta cani trãstyberina cutis. Lucri odor: ad illud vespasiani allusit. scri. em̃ Trãql. ita: Repbendẽti filio tito: q etiã vrine vectigal cõment⁹ esset pecuniã ex prima pẽsione admouit ad nares: sciscitãs num odore offẽderetur: ⁊ illo negãte: At qui inquit e lotio est. Poete: ennij scilicet. *Lucrum ex quolibet*

¶ Dirue maurorũ ⁊c. Uerba sunt adhuc patris auari ad filiũ. Ordo est. Dirue. i. prosterne eq atteias. i. hũiles pplos aut citatẽ maurorũ: vel attegias. i. mappalia h̃ ẽ hũiles casas maurorꝝ et castella brigantũ. i. illorꝝ pplorꝝ britãnie: q̃ nũc anglia dicit nõ lõge ab Hibernia: Tacit⁹ in histo ria Jaʒ vẽtũ haud pcul mari vbi ad britanniã aspectat: cũ orte apõ brigãtes discordie retraxere ducẽ: vt annus sexagesim⁹. i cũ fueris sexagenarius (nõ pri⁹ em̃ a militia missionẽ optinebãt) afferat tibi aquilã locupletẽ. i. locupletantẽ eos qbus vt emeritis dat. Aut si piget te ferre lon gos labores castrorꝝ. i. in castris militaribus: ⁊ cornua audita cũ lituis. i. tubis claris ⁞ bellicũ so nãtibus: hoc est sonitus cornuũ ⁊ tubarũ: quibus acres viri accendunt ad bellũ: soluũt tibi tre pido. i. timore trepidãti ventrẽ: vt aut mingere aut cacare cogaris pre anxietate: pares. i. exor nes quod possis vendere pluris dimidio sup. q valeat: nec. i. et nõ: et fastidia. i. tedia aut nausee vllius mercis (quã vulgo mercãtiã vocãt) ablegãde. i. trasmittende propter fetorẽ vltra tyberi hoc est pelliũ parandarũ: nõ subeãt. i. inuadãt te: nec credas aliqd discrimis. i. differentie eẽ po nẽdũ inter vnguenta ⁊ coriũ. i. ptiũ vnguẽtorũ et coriorũ: odor em̃ lucri est bonus ex qualibet re qõ vespesian⁹ sensit: illa sentẽtia pocte scʒ ennij: ex his digna dijs sup. reliqs atq3 ipo ioue. i. sũmo deorꝝ. s. nemo qrit vñ hẽas: sʒ oportet hr̃e: vsq sp in tuo ore: qõ tñ ennius dixit nõ pcipiẽs vt fi at: sʒ rephẽdẽs: qr fit: vetule. s. mulieres mõstrãt hoc. i. sic sentire pueris poscẽtib⁹ assẽ: vt. s. nu ces aut placentã emãt: ⁊ oẽs puelle discũt hoc ante alpha ⁊ bita: aut vt dicũt beta. i. ante prima elementa litterarũ: quod nostro more dices ante a. b. c. vel ante alphabetum. *Ascen.*

Talibus instantẽ monitis quẽcunq3 parentem
Sic possum affari: dic o vanissime quis te
Festinare iubet? meliorem presto magistro
Discipulum: securus abi: vinceris vt aiax
Preterijt thelamonem: vt pelea vicit achilles
Parcendũ est teneris: nõdũ impleuere medullas
Nature mala nequitie: cũ pectere barbam
Ceperit: ⁊ longi mucronem admittere cultri:
Falsus erit testis: vendet periuria summa
Exigua cereris tangens aramq3 pedemq3:
Elatam iam crede nurum: si limina vestra
Mortifera cuʒ dote subit: quibus illa premetur
Per somnum digitis? nam que terra q3: mariq3
Acquirenda putes: breuior via conferet illi
Nullus enĩ magni sceleris labor: hec ego nunq̃
Mandaui dices olim: nec talia suasi:
Mentis causa male tamen est ⁊ origo penes te
Nã quisquis magni census precepit amorem
Et leuo monitu pueros producit auaros:

Presto: do pbeo. Festinare ad'a uaritiã docendã. Ut aiax: ironia est: aiax em̃ et achilles parẽtes vi cere hñ gestis: nõ aũt vitijs. Non dũ impleuere medullas nature: ordo est: mala neqtie nõdũ imple uere medullas nature. i. nõdum maturus ẽ ⁊ pfect⁹. Neqtie: iniq tatis ⁊ auaricie: qd aũt prope fit neqtia supius late patuit. Longi cultri. i. nouacule. Exigua sũma: pua pecunia. Cereris arã: vbi sã ctissimũ iusiurãdũ habebat ⁊ bo nis tm̃ ineẽ licebat: vt supra oñdi mus: Elatã: ad funus latã p filiũ Mortifera dote. i. grandi: ⁊ ex q̃ mors ei pet. Quibus dig. aconi tũ innuit. scri. em̃ Pli. li. xxvij. q cõstat oim venenorꝝ ocyssimũ eẽ aconitũ: ⁊ tactis q3 genitalib⁹ fe minini sexus aĩaliũ eodẽ die ĩfer re mortẽ: h fuit venenũ quo ĩter ẽptas dormientes a calphurnio bestia vxores. M. Cecili⁹ accusa tor obiecit. Nã qsqs magni: ordo est: nã qsqs pcepit amorẽ magni census Et pro. leuo. id ẽ iniquo et sinistro monitu producit pueros auaros. Et qui. i. etiã pducit pue ros auaros q dat libertatẽ con duplicare patrimonia p fraudes ⁊c. Leuo: iniquo ⁊ sinistro. Me *Man.* *Aconitum*

Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem: ⁊ totas effudit habenas
Curriculo: quem ſi reuoces ſubſiſtere neſcit
Et te contempto rapitur: metiſq; relictis:
Nemo ſatis credit tantum delinquere: quantū
Permittas adeo indulgent ſibi latius ipſi:
Cum dicis iuueni ſtultum qui donet amico
Qui paupertatem leuet: attollatq; propinqui
Et ſpoliare doces: ⁊ circunſcribere: ⁊ omni
Crimine diuitias acquirere: quarū amor in te eſt
Quātus erat patrie deciorꝫ in pectore: quantum
Dilexit thebas ſi grecia vera meneceus
In quarum ſulcis: legiones dentibus anguis
Cū clypeis naſcuntur: ⁊ horrida bella capeſſūt
Continuo: tanq̄ ⁊ tubicen ſurrexerit vna
Ergo ignem cuius ſcintillas ipſe dediſti
Flagrantem ⁊ late rapientem cuncta videbis
Nec tibi parcetur miſero: trepidūq; magiſtrum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus
Nota mathematicis geneſis tua: ſꝫ graue tardas
Expectare colos: morieris ſtamine nondum
Abrupto. iam nunc obſtas: ⁊ vota moraris
Jam torquet iuuenem longa ⁊ ceruina ſenectus:
Ocyꝰ archygenē quere atq; eme qđ metridates
Cōpoſuit: ſi vis aliam decerpere ficum
Atq; alias tractare roſas: medicamē habēdūꝫ ē
Sorbere ante cibum qđ debeat aut pater aut rex.

tis relictis: Circuꝫ ſeptē metas incitabāſ equi: vt Caſſiodorꝰ ſcribit. Suitū eē: Circūſcribere: auferre: decipere: vt ſat. x. dirimus Deciorꝫ in pectore: de ijs ſupius late. fuere aūt ⁊ plurimi q̄ pro patria vrbe roma obire voluerunt. quorꝫ quidē vnꝰ. L. Tubero. de q̄ pli. li. x. c. xv. ita ſcribit In capite p̄toris vrbani. L. Tuberonis ī foro iura ꝓ tribunali reddentis ſedit. ſ. picus ita placide. vt manu app̄hēderef. Rñdere vates exitiū īperio portendi ſi dimitteref At ſi exanimaref pretori. Et ille auē ꝓtinus ꝯcerpſit. Nec multo poſt impleuit ꝓdigiū.

Tubero

Meneceꝰ ſeu menecheus: is quum cognouiſſet ꝑ tyreſiam vateꝫ thebas ſp fore liberas ⁊ nunq̄ poſſe capi: ſi illic ip̄e occubuiſſet. vbi cauerna ⁊ cubile draconis erat: libēs gladio incubuit clā patre: vt morte ſua libertatē patrie daret. Cice. etiā li. i. tuſc. inquit. Menecheꝰ vero nō pretermittif. q̄ oraculo edito largitus eſt patrie ſuū ſanguinē.

Meceneus

Si grecia vera. Pli. itē libro viij. c. xxi. ſic: Mirum eſt q̄ procedat grecia credulitas: nullū tam impudēs mendaciuꝫ eſt: vt teſte careat ⁊c. ⁊ Cice. li. i. de legibus ait: apud herodotū patrē hiſtorie ⁊ apud Theopōpū eſſe inumerabiles fabulas. Legiones dentibus anguis. Naſcūtur. Ad illud rettulit. Si grecia ṽa: vt oſtēdat grecorum hiſtorias eē falſas. hic ſupius ait: in ſat. x. ⁊ quicq̄d grecia mēdat audet ī hiſtoria. Oui. autem lib. iij. met. de Cadmo thebarū cōditore inq̄t. Spargit humi iuſſos mortalia ſemina dētes Inde fide maius: glebe cepere moueri: partaq; de ſulcis acies apparuit haſte. Tegmia mox capitum: picto nutātia cono. Mox humeri: pectuſq; onerataq; brachia telis: exiſtūt: creſcitq; ſeges clypeata virorum. Geneſis: genitura ⁊ vite meta. Graue: eſt tuo filio. Obſtas: filio moleſtꝰ es. Vota: ſcilicet filij in te. Filiꝰ ante diem patrios inquirit in annos ait Naſo. Moraris viuēdo quidē diutius. Ceruina ſenectus. Pli. li. viij. de ceruis ſic. Vita ceruis in confeſſo longa: poſt centū annos aliq̄bus captis cuꝫ torquibus aureis: quos Alexāder magnus addiderat: adopertis iā cute in magna obeſitate.

Ceruorꝫ vita

Archigenē: medici nomē ſui tp̄is. ſat. etiā. vi. ait. Aduocat archigenē. Mitridates is medicaminibꝰ aſſuetꝰ erat ad venena ꝓbibenda: q̄ ad etatem vſq; ſuā inq̄t Apia. Mithridatica appellabātur pharmaca: de mithridate ṽo latiꝰ in fine ſat. vi. ⁊ alibi etiam Aut pr̄: aut rex: eodē eñ mō pater cauere debet a filijs venenū: vti ⁊ rex ſolet ab alijs cauere.

¶Talibus. Ordo est. Ego possum affari .i. alloq̄ quẽcũq; parẽtẽ: instãtẽ .i. instigãtẽ filiũ talib⁹ monitis sic. O vanissime dic q̃s iubet te festinare .i. ante tp̃s filiũ auarũ facere? Ego p̄sto .i. prebeo discipulũ .s. filiũ tuũ meliorẽ .i. p̄itiorẽ magistro scz te. Abi securus .i. discede ab eruditione ãpliore: tu vincere a filio tuo in auaritia .i. fili⁹ tu⁹ te vincet: vt aiax p̄teryt .i. excessit in sciẽtia belli ꝛ fortitudine thelamonẽ p̄rem suũ: ꝛ vt achilles vicit pelea regẽ thessalie patrẽ suũ. Declinat̃ aũt h̄ peleus hũc pelea ꝛc. Parcẽdũ ẽ .i. tu p̄cere debes: teneris sup. liberis tuis: mala neq̄tie .i. auaricie ꝛ alteri⁹ iniq̄tatis nõdũ ĩpleuere .i. ĩpleuerũt medullas .i. iteriora seia siue affectiones nature: q̃s natura senib⁹ affert. Cũ .i. vbi vel postq̃ cepit pectere barbã .i. h̃re barbã tã p̄lixã vt pecti possit: et admittere ad guttur .s. suũ mucronẽ longi cultri .i. cultri rasorij seu nouacule: ip̄e erit falsus testis: ꝛ vẽdet exigua sũma .i. modica mercede p̄iuria tangẽs arã ꝛ pedẽ cereris. Crede nurũ tuã .i. vxorẽ ei⁹ iã elatã .i. ad sepulchrũ portatã: si subit .i. subintrat tua limia cũ dote mortifera .i. cui⁹ gr̃a morief̃ intoxicata a filio tuo: o q̄bus digitis: q̃ veneno cicute infectis p̄mef̃ illa a marito in mẽbris muliebrib⁹ p̄ sõnũ .i. dũ dormiet. Nã breuior via .i. rõ et modus acq̄rendi diuitias scz veneficiũ: cõferet illi scz filio tuo ea q̃ tu putas acq̄renda .i. debere acq̄ri: terra ꝛ mari .i. p̄ terras ꝛ maria. Nullus eñ labor est magni sceleris .i. facile est magnũ scelus p̄petrare per q̃d diuitias acq̄rat .s. vxorẽ dotatã veneno necare. Tu dices olĩ .i. in tp̄e futuro q̃n audies filiũ tuũ hoc fecisse: ego nũq̃ mãdaui filio scz meo hec .i. vt hm̃oi faceret: nec suasi talia. Docet poeta q̃ imo: q̃ licet exp̄sse nõ mãdasti: tamẽ causa ꝛ origo male mẽtis filij tui est penes te .i. a potestate tua olĩ depẽdebat. nã quisq̃s .i. q̄cũq; pater .s. p̄cepit filio suo amorẽ magni cẽsus ꝛ p̄ducit .i. paulatĩ facit leuo monitu .i. p̄uersa admonitione pueros .s. suos auaros: ꝛ q̃ dat libertatẽ cõduplicare .i. cõduplicãdi patrimonia p̄ fraudes: effudit et .i. etiã curriculo .i. equo currẽti cũ curru quẽ trahit in curuli certamĩe: hoc est p̄ methaphorã filio ad diuitias p̄perãti: totas habenas .i. liberum cursũ quẽ equũ hoc est filiũ sic currẽtẽ si reuoces .i. reuocare tentes: nescit subsistere .i. se retinere vt redeat: ꝛ rapit̃ scz impetu te contẽpto: et metis .i. terminis cõstitutis relictis .i. transgressis .i. vltra q̃ satis est p̄perat: nemo credit .i. veret̃ satis sup. filiũ delinquere tantũ: quantũ p̄mittas .i. quãtũ ex modica tua p̄missione delinquat: adeo .i. intantũ latius .i. ampli⁹ indulgent scz filij sibi q̃ tu p̄miseris. Quũ .i. q̃n tu dicis iuueni stultũ sup. esse qui donet amico: ꝛ qui leuet id est iminuat q; p̄ .i. attollat .i. leuiorẽ faciat (sicut in statera q̃d leuius est attollit̃ ꝛ eleuat̃) paup̄tatẽ p̄pinqui .i. consanguinei aut proximi sui: tu doces ꝛ spoliare ꝛ circũscribere .i. auferre et decipere: ꝛ acq̄rere diuitias sup. cũ oĩ crimĩe. quarũ .s. diuitiarũ tant⁹ amor est in te quãtus amor patrie erat in pectore deciorũ: qui se p̄ repub. deuouerũt: ꝛ quantũ meneceus vir theban⁹ dilexit thebas patriã suã p̄ quarũ salute gladio incubuit ꝛ se interemit: si grecia vera q̃ sepe mẽtita ẽ: et que illi historie fabulamẽta adiungit: vnde subdit. In quarũ scz thebarũ sulcis .i. qui apd̃ thebas arãte cadmo facti esse dicũtur nascuntur legiones scz militũ cũ clipeis dentibus .i. ex dentibus anguis .i. draconis illic semĩatis: et capessunt .i. ineunt cõtinuo .i. stati vt nati sunt horrida bella quibus se interemerunt: tanq̃ .i. quasi vero tubicen q̃ eos ad bella incitaret ꝛ accenderet: surrexerit .i. natus fuerit: vna .i. pariter cũ eis. Ergo q̃ natura nostra prona est ad malũ: tu videbis ignẽ cuius ipse .i. tu dedisti scintillas .i. fomẽta modica: flagrantẽ .i. ardentẽ late ꝛ rapientẽ cuncta .i. videbis filij auariciã cuius tu semina induxisti cũcta vastare: nec p̄cetur a filio scz tibi misero: ꝛ leo alũnus abs te alitus tollet .i. dilaniãdo in aerẽ proijciet magno fremitu in cauea id est in eo loco vbi nutritus est: te scz magistrũ trepidum .i. timore trepidantẽ: hoc est filius tuus abs te alitus et ad auariciã eruditus tp̄e futuro dilaniabit aut veneno tollet te in domo tua in qua eũ aluisti: sicut tp̄e domitiani quidã leo domitorẽ suũ dilaniauit. Genesis .i. vite tue duratio que ex genesi .i. natiuitatis hora aut g̃nationis a mathemathicis dep̄hendit ur: ẽ nota mathematicis: hoc est forte mathematici promittunt tibi longam vitam: sed graue est sup. filio expectare tardas colos id est periodũ parcarum colo designatam: et tu moraris id est impedis vota id est desideria filij tui: senectus tua longa et ceruina id est visa tam longa q̃ longa est ceruorum que longissima est torquet id est cruciat iuuenem scz filium tuum: quere ergo ocyus id est valde celeriter archigenem id est medicum bonũ qualis erat archigenes vel re vera ipsum archigenem: atq; eme scz antidotum id est remediũ contra venenũ quod mitridates rex ponti cõposuit et ab eo mitridaticum dicitur. Si vis decerpere id ẽ ex arbore digitis tuis colligere aliam ficum: atq; tractare alias rosas id est viuere vsq; ad proximum ver: aut forte adhuc dimidiatum annum: quia tam ficus q̃ rose bifere reperiuntur: medicamen est habendum tibi: quod pater aut rex id est quiuis diues debet sorbere ante cibum id est mitridaticũ ne scilicet veneno inficiatur.

Ascen.

Monstro voluptatē egregiā: cui nulla theatra
Nulla equare queas pretoris pulpita lauti:
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus: erata multus in arca
Fiscus: ⁊ ad vigilem ponendi castora nūmi:
Ex quo mars vltor galeā quoqꝫ perdidit: et res
Non potuit seruare suas. ergo omnia flore:
Et cereris licet: ⁊ cybeles aulea relinquas:
Tanto maiores humana negocia ludi.
An magis oblectāt animū iactata petauro
Corpora: quiqꝫ solet rectū descendere funem.
Quā tu corycia semper qui puppe moraris
Atqꝫ habitas coro semper tollendus et austro
Perditus: a siculis sacci mercator olentis:
Qui gaudes pingui antique de littore crete
Passum: ⁊ municipes iouis aduexisse lagenas
Hic tamen ancipiti figens vestigia planta:
Victum illa mercede parat: brumāqꝫ famēqꝫ
Illa reste cauet: tu propter mille talenta:
Et centum villas temerarius aspice portus
Et plenū magnis trabib⁹ mare: plus hoīꝫ est iam
In pelago: veniet classis quocunqꝫ vocarit
Spes lucri: nec carpathiū: getulaqꝫ tantū
Equora transiliet sed longe calpe relicta
Audiet herculeo stridentem gurgite solem
Grande operepreciū est: vt tenso folle reuerti
Inde domū possis: tumidaqꝫ superbus aluta
Occeani monstra: ⁊ iuuenes vidisse marinos.

Man.

¶ Mōstro voluptatē. Sēsus est ꝙ si auarorū pericula ⁊ labores ac curas ⁊ sollicitudies aīad uerteres: maiori voluptate afficeceris: ꝙ ī theatris: spectādo ludos Humana em̄ negocia inq̄t poeta sunt maiores ludi ꝙ scꝫ q̄ fiūt in ip̄is theatris. Lauti. diuitis: et q̄ exornare queat scenas ⁊ theatra pulcherrime. Fisc⁹: pecunie sacculus. de quo latius sat. iiij. Ad vigilē ponēdi castora nūmi. i. in tēplo: castoris vbi vigiles erāt: ⁊ custodes: vel apud Trapezitas: ī foro em̄ romano: vbi erat castoris edes: feneratores erāt: ibiqꝫ pecunias quo tutiores essent deponebāt. Uti nūc ⁊ Venetijs fieri videm⁹ Mars vltor. Sueto. scribit: augustū duob⁹ foris nō suffi-

Forū augusti

cientib⁹ tertiū forū construxisse: cū ede Martis vltoris. quā marti bello philippensi ꝓ vltione paterna suscepto vouerat: in eo etiam foro feneratores erāt. Perdidit: furto scꝫ. Flore aulea. i. florales lusus: iocosos dulces ⁊ festiuos cū vulgi licētia. A meretricib⁹ em̄ ludi celebrabāt: de q̄b⁹ late superi⁹. Et Cereris. ludi Cereris cerealia dicti sunt q̄b⁹ equoꝝ cursus in circo celebrabant: ꝑmusqꝫ eos. C. Mēmi⁹ edilis curilis fecit. Cybeles: aulea. Megalesia dicit a Junio bruto instituta: facta ede magne matris deū in palatio. Auctor Liuius. An magis oblectāt aīm. Cōparationē facit

Petauriste

a petauristis. i. illis q̄ ꝑ circulos corp⁹ immittunt: ⁊ a funambulis ad nautas. oēs em̄ pericula subeunt. diciqꝫ magis oblectare aīm mercatoꝝ nautarū spectacula ꝙ ꝑdictoꝝ: cū maiori periculo subijciant. Petauro: dicūt petaurū lu-

Petaurus

dū esse: quū ligne⁹ circul⁹ habet ad modū angust⁹: ꝑ quē agiliter aliq̄s trāsuolat: manib⁹ directis: necnō pedib⁹: vt nihil tangat: ⁊ in terrā pedib⁹ cadit: hinc deducūt a petazo qd̄ est extēdo: pādo: vel a pytaome qd̄ est volo: volare em̄ videt. Mar. li. ij. Quid si ꝑ graciles vias petauri Inuitū iubeas subire ladā. Idē li. xi. Quā rota trāsmisso totiēs impacta petauro. Petauriste inq̄t Noni⁹ ab veterib⁹ dicebāt: q̄ vel saltib⁹ vel scenis leuiorib⁹ mouerētur Sunt ⁊ qui scribūt petaurū gen⁹ ludi: in quo hoīes ꝑ aera rotarū pulsu iactabantur: qd̄ quidē verisile esse videt. Manili⁹ astronom⁹ li. vlt. sic ait. Corpa q̄ valido sapiūt excussa petauro. Corycia

Coricum

puppe. i. corycū petēte ꝓ ferēdo croco cilicio. qd̄ optimū in corico mōte: vt scri. Pli. li. xxi. ⁊ Solinus capite. xxxvi. Idem Pli. lib. v. c. xxviij. scribit syrie proximā esse Ciliciā in qua est promō-

toriū Corycos: eodē noīe oppidū: portus ⁊ specus. Atq̧ habitas coro: de puppi siciliaꝫ petente Coricos
nunc intelligit: nā et ibi crocū erat abunde vt docet Pli. ibidē ⁊ solinus dicto loco. Coro: corus Corus
qui argestes aliter appellatur ab occasu solstitiali flat. auctor Pli. lib. ij. Grandines īportat vti Argestes
septētrio siccus est corus: p̄terꝙ desinēs. Sunt aūt qui scribāt corū dictū ꝙ ipse ventoꝝ circu- Caurus
lum claudat ⁊ quasi chorū faciat. is antea caurus dictus. Austro: de hoc flāte ab meridie: qui no
thus grece appellaẗ. i. humidus: latius ibi. velut vrgeat auster. in satyra. iiij. Perditus: pditū di
citur quod recupari non potest. Pingui littore crete. Diony. inq̄t: Nec longe ab ijs sita est creta
insula pulchra ⁊ fecūda nutrixq̧ iouis magni: ac frugum vbertate ⁊ pascuis copiosissima: mera
cissimoq̧ inundās vino. Crete: eudoxus tradit cretā in egeo sitam esse pelago. Stra. vero lib. x. Creta
ait ꝙ a septētrione egeo perfunditur pelago simul ⁊ cretico: ab austro aūt aphricano alluiẗ. Et
Pli. li. iiij. scribit: centū vrbium clarā fama fuisse. Maro itē: Creta iouis magni centū digesta
per vrbes. Passum: a patiendo nomē acinis datur passis: vt scri. Pli. lib. xiiij. c. ij. passum inquit
Nonius dicitur liquoris genus qd̄ et vua passa cogitur: alibi quoq̧ dixit: passum est ꝓprie rugo Passum
sum vel siccum: vnde ⁊ vua dicta passa est. ꝙ sit rugis implicata: plura diximus lib. ij. ge. Muni
cipes lagenas iouis. i. eiusdē patrie ⁊ ex eodē municipio ⁊ loco: ex quo iuppiter qui in creta na-
tus et nutritus est a curetibus vt ostēdit Stra. li. x. ait eñi in cretēsi vero historia curetes iouis
eductores nūcupantur. Hic tamē: scꝫ schenobates ⁊ funābulus. Cauet: vitat: fugit. Carpathiū: Carpathos
est carpathos insula excelsa. vrbibus quattuor pollēs: a qua carpathiū pelagus: vt scribit Stra.
lib. xi. de sporadibꝰ. Qui etiā lib. iij. ait: Carpathium mare esse vsq̧ ad rhodiū: Cretāq̧ ac cyprū
Pli lib. v. docet: carpathiūvnā esse de insulis rhodiorū Getula equora. i. libicū mare: iuxta quod Getuli
vt Mela docet: sunt natio frequēs multiplexq̧: getuli. Calpe: oceanus ab occasu solis irrūpēs Calpe
leuo latere europā radit: aphricā dextro: scissisq̧ calpe ⁊ abila mōtibus: quos dicūt colūnas her Abyla
culis inter mauros funditur ⁊ hispaniā. auctor est Solinus. Herculeo stridētem gurgite solē:
Possidonij sentētia est: vt Strabo refert: Solē in finitimis oceani littoribus maiorē occidere Solis
ingenti cum strepitu: ac si in illo restringuēdo pelagus efferuescat. Statius itē in siluis in luca occasus
ni genethliaco ait: Felix heu nimis ⁊ beata tellus. Que pronos hiperionis meatus: summis Occe
ani vides in vndis: stridorēq̧ rote cadentis audis. Grande opepretiū. i. laboris p̄tiū: est aūt iro
nia latius tamē superiꝰ de hac voce. Tenso folle: plena Crumena. Inde: ab occeano. s. Aluta: tu- Occeani
mida. Idē ꝙ tenso folle est. Aluta vero pellis mollior diciẗ: supra latius patuit. Occeani mōstra monstra
Pli. lib. ix. scri. Verū esse quicq̄d nascatur in pte nature vlla. ⁊ in mari esse: p̄terq̧ multa. q̄ nuſ-
ꝙ alibi rerū quidē nō solū aīaliū simulachra. Turraneus vero prodidit. Beluā in gaditano litto Tritones
re cuius inter duas pinnas vltime caude cubita sexdecim fuisse: dētes eiusdē centū viginti. Iu- Nereides
uenes marinos. Tyberio p̄ncipi nūciatū est visū auditūq̧ quodā in specu cōcha canētē Tritonē Marinus
Et diuo Augusto gallie legatꝰ cōpluris in littore apparere exanimes Nereidas scripsit. Vide- homo
rū: aliq̄ ī gaditano occeano marinū hoīeꝫ toto tpe. absoluta similitudine ascēdere nauigia noctur-
nis horis: statiq̧ degrauari q̄s īsederit ptes: ⁊ si diutiꝰ pmaneat: etiā mergi. Pli. auctor. li. ix. Ascen.

¶ Monstro. ⁊c. Docet ꝙ ridicula sit vita auaroꝝ que maiorē risum excitet: ꝙ quecūq̧ specta
cula. Ordo est. O lector ego mōstro egregiā voluptatē. i. delectationē in cōsiderāda stultitia aua
rorū: cui. s. voluptati: nulla. i. nō vlla: tu nō queas. i. valeas equare. i. eq̄parare vlla theatra. i. spe-
ctacula theatroꝝ: ⁊ non queas equare vlla pulpita. i. vllas scenas lauti. i. ꝯtūuis splēdidi ⁊ sum-
ptuosi p̄toris: quā sup. voluptatē tu habes: si spectas quāto discrimine. i. periculo capitis cōstāt
incremēta. i. augmētationes diuitiarū domus. Multus. i. grādis ⁊ copiosus: fiscus. i. saccꝰ pe-
cuniarū: ⁊ nūmi ponēdi sunt in arca erata. i. ere munita: ad castora vigilē. i. ad tēplū castoris vbi
excubie pro custodiēdis multoꝝ thesauris fiūt: aut in custodia tapezitarū. i. cāpsoꝝ seu nūmula
riorū qui sedēt ad edem castoris: ex quo. i. postꝙ mars vltor qui sic ab augusto nūcupatꝰ est per-
didit quoq̧. i. etiā galeā: ⁊ nō potuit seruare res suas. i. ex quo ne deorum quidē simulachra tuta
sint a sacrilegis: licet. i. licitū est vt relinquas. i. deseras tanꝙ minus iocūda: oīa aulea. i. omnes
ludos ⁊ oīa oblectamenta que fiūt dū aulea tendūtur in ludis flore: cereris ⁊ cybeles. i. in flora
libus cerealibus ⁊ megalesijs: tanto maiores ludi sunt hūana negocia: vt propter ea oēs ludi de
beāt relinqui. An corpa iactata per circulos scilꝫ: petauro. i. a gesticulatore qui se p medios cir
culos traijcit: ⁊ an ij sup. qui solēt descēdere rectū funē. i. funābuli magis oblectāt aīm spectātiū
ꝙ tu auare q̄ moraris semp in puppe corycia. i. coricū petente vt inde crocū ciliciū deferas: atq̧
tu perditꝰ hītas tollēdꝰ. i. amouēdꝰ a siculis. vel tollēdꝰ. i. iactādus semp coro ⁊ euro ⁊ austro: id ē
a quouis vento: existens mercator sacci olentis. i. croci: a siculis. Qui gaudes aduexisse de pin-

gui littore antique crete:vel de littore antique crete:pingue passum.i.racemū creticū ꝑpinguē ⁊ aduexisse lagenas.s.vini:municipes iouis.i.in eodē municipio natas vbi iuppiter:hoc ē in creta:q̄ nūc cādia dicit̃.Creticū aūt vinū est qđ vulgo maluaticū vocāt:cui⁹ vue passe pingues sunt et predulces:⁊ ideo licet mācinell⁹ legat pingui cū littore:ego mallē legere cum alijs pingue.s. passum.¶ Hic tm̄.Ostēdit plus periculi ⁊ min⁹ lucri esse mercatori nauigāti ꝙ funābulis.Ordo ē Tamē licȝ sit in ꝑiculo:hic.s.funābul⁹ hoc ē ambulās sup funē seu chordā:figēs vestigia ancipiti.i.dubia plāta an possit cōsistere:parat.i.acq̄rit victū sup.suū:illa mercede quā.s.recipit a spectatoribus:⁊ cauet.i.caute fugit ⁊ euitat:illa reste sup quā ambulat brumā.i.frig⁹ brumale:⁊ famē:tu existēs sup.temerari⁹ aspice,ꝑpter mille talenta:⁊ centū villas:portus ⁊ mare plenū magnis trabib⁹ nauiū videlicet fractarū:aut malorū erectoꝝ:plus hoīm est iam in pelago ꝙ sup.in terris.Classis.i.cōgregatio nauiū aut ip̄a nauis veniet quocūqȝ spes lucri vocarit.i.vocauerit: nec trāsiliet.i.celerit̃ trāsibit tm̄ carpathiū sup.mare iuxta carpathō insulā:⁊ equora getula:id est lybicū mare:sed audiet sup.etiā solē stridentē dū occidit in gurgite herculeo vbi.s.hercules colūnas suas fixisse dicit̃:⁊ hoc calpe:illa colūna herculis(Est aūt mōs scissus a mari ⁊ eminēs in mari)relicta.i.derelicta lōge.Grāde opepreciū.i.maximū cōmodū ⁊ preciū laboris est.vt tu supbus folle.i.sacculo ex corio:tenso.i.distēto ⁊ pleno pecuniarū ⁊ superbus aluta.i.pellicula tumida.i.inflata pecunijs.s.vel supbus aluta tumida que te tumidū facit ⁊ supbū eo ꝙ nact⁹ cēsum equestrē nigrā alutā in pedib⁹ portas:quē sensum calderin⁹ tamē nescio ꝯn merito ridet.possis reuerti inde ex mari.s.lōgissimo ⁊ periculosissimo:domū:⁊ possis vidisse:id ē narrare te vidisse: monstra occeani que plurima sunt:⁊ iuuenes marinos vt tritones.

Man.

¶ Non vnus mētes agitat fu. Varia stultitie genera esse docet in q̄bus etiā esse dicit: q̄ nauigāt auaritie causa. Jlle sororis. Soror

Soror

Soror apellata est: ꝙ quasi seorsum nascit̃: sepaturqȝ ab ea domo in qua nata ē: ⁊ in aliā familiā trāsgreditur:vt inquit labeo iurecōsultus.

Frater

Frater vero dict⁹ est: quasi fere alter vt.p.Nigidi⁹ ait Que oīa refert Gel.lib.xij.c.x. Jlle sororis:orestē intelligit: qui postq̄ matrē occidit Clytēnestrā confestim in furorē deuenit.Cū videretur sibi occise mr̄is īminere imaginē facib⁹ ⁊ ⁊ serpētib⁹ armatā: et ei cōtinuū minitantē exitium. Unde li.iiij.Verg. Aut agamēnoni⁹ scenis agitat⁹ orestes. Armatā facib⁹ matrē ⁊ serpentibus

Orestis furor

atris Quū fugit vltricesqȝ sedēt in limīe dire. Jn taurica tādē ab iphigenia sorore liberat⁹ ē.De q̄. latius Naso li.iij.de ponto. Suetoni⁹ etiā de Nerone scribit ꝙ sepe ꝯfessus est exagitari se materna specie:verberib⁹ furiarū:ac tedis ardētib⁹. Preterea Celsus libro.iij.c.xviij. Tria insanie genera ponit:prima insania ⁊ acuta ⁊ in febre est: greci phrenesim appellāt. Alterū gen⁹ insanie ē: qđ fere sine febre incipit:leues dein de febriculas excitat ⁊ cōsistit in

Insanie genera

Non vnus mentes agitat furor:ille sororis
In manibus vultu eumenidū terretur:⁊ igni:
Hic boue percusso mugire agamēnona credit
Aut ithacum:parcat tunicis licet atqȝ lacernis
Curatoris eget:qui nauem mercibus implet
Ad summū latus:⁊ tabula distinguitur huda
Cum sit causa mali tanti:⁊ discriminis huius
Concisum argentū in titulos:faciesqȝ minutas
Occurrunt nubes ⁊ fulgura:soluite funem
Frumenti dominus clamat:piperisqȝ coemptor
Nil color hic celi:nil fascia nigra minatur.
Estiuū tonat:infelix hac forsitan ipsa.
Nocte cadet fractis trabibus:fluctuqȝ premetur
Obrutus ⁊ zonam leua morsuqȝ tenebit.
Sed cuius votis modo non suffecerat aurum
Quod tagus ⁊ rutila voluit pactolus harena
Frigida sufficient velantes inguina panni
Exiguusqȝ cibus mersa rate naufragus assem
Dum rogat.⁊ picta se tempestate tuetur.

tristitia.Tertiũ genus est ex his lõgissimũ adeo vt vitã ipam nõ impediat: qđ robusti corporis
esse cõsueuit.Huiꝰ aũt ipsius spẽs due sunt.Nã q̃dã imaginibꝰ:nõ mẽte fallũtur.qualẽ insanien
tem aiacẽ vel Orestẽ poetarũ fabule ferunt:quidã aĩo desipiunt:hec ex illo. Hic boue percusso
Aiax thelamonis filius amissis armis achyllis de q̃bus cum vlysse certauerat in furorẽ versus
duos tauros domi alligatos scutica ꝑcutiebat:quorum alterũ vlyssem:alterũ vero agamẽnonẽ
dictitabat:de quo late sophocles.Ithacũ:vlyssem ab ithaca patria ita dictũ. Parcat tunicis.i.li
licet nõ laceret vestimẽta:vti furiosi assolẽt.Curatoris eget:tãq̃ insanꝰ.Curator eñ đr:qui curã
alicuiꝰ gerit.Distinguiť:separať ab naufragio ⁊ morte.Plutarchꝰ scribit catonẽ seniorẽ.tribꝰ in Catonis
rebꝰ penitẽtiã egisse.Primũ si mulieri quicq̃ arcanũ aliq̃n credidisset.Scđm si aliquo naui trã penitentia
misisset:quo pedestri itinere sibi ꝓficisci licuisset.Tertiũ si qua dies ei p̃ icuriã ianis eff̃luxisset
Cõcisum argẽtũ:pecunie.periphrasis est.Soluite funẽ.s.nauigetur. Fascis nigra.Nubiũ cir-
culus.Pli.eñ.li.xviij.sic ait.Circuli noui circa sydera aliqua pluuiã(supple tu)significãt.Po- Nubiũ circuli
stea võ de nubibꝰ sic.Sole occidẽte si ex vtraq̃ pte eiꝰ celũ petẽt:tẽpestatẽ significabunt.Vehe-
mẽtius atre ab oriẽte in noctẽ aliquã minãtur.Ab occidẽte in posterũ diẽ. Libro võ.ij.c.li. sic.
Et in longã veluti fistulã nubes:aquã trahit.Estiuũ tonat:vt in estate solet. vt Zonã qua ligatꝰ
est pecunie sacculꝰ vt q̃dã aiũt.Rectiꝰ tamen illud:vt Zonã nũmis aureis ornatã intelligas:hu- Zone
iusmõi eñ zonis quõdã vsi sunt.Hinc Trãquillꝰ meminit vitelliũ zonã se aureorũ plenã circun nũmose
didisse.Apuleiꝰ itẽ li.vij.ita inq̃t.Sed vxor eius plotina quidẽ rare fidei atq̃ singularis pudi-
citie femina:q̃ decimo ꝑtus stipẽdio viri familiã fundauerat.cõtẽptis vrbice luxurie delitijs fu
giẽtis comes:⁊ infortunij socia:tonso capillo in masculinã faciẽ reformato habitu p̃ciosissimis
moniliũ.⁊ aureo monetali zonis refertis incincta inter ipas custodientiũ militũ manꝰ ⁊ gladi-
os nudos intrepida:cũctorũ periculorũ pticeps:et ꝓ mariti salute puigilẽ curã sustinẽs erũnas
assiduas ingenio masculo sustinebat:hec ille.Gellius itẽ li.xiij.c.xiij.scribit Gracchũ: quũ ex
sardinia redijt in cõtione ad populũ inter alia dixisse hec verba.Itaq̃ quirites:quũ romã profe
ctus sum:zonas quas plenas argẽti extuli:eas ex prouincia inanes rettuli. Alij vini amphoras
quas plenas tulerũt eas argẽto plenas domo reportauerũt.Leua.dextra eñ natabit.Pãni:id ẽ
subligacula.Tagus solinꝰ de hispania ⁊ lusitania loquẽs ait.Tagũ ob arenas auriferas ceteris Tagus
amnibꝰ p̃tulerũt.Pactolꝰ lydie fluuiꝰ aurifer hinc aliter.Chrysoroã vocãt.Auctor ẽ idẽ Solinꝰ. Pactolus
Picta:scꝫ in tabella:quam humeris suspensam de more naufragi ferebant.

¶ Non vnus.⁊c. Docet varias esse mortaliũ stultitias:sed summã esse auarorũ:qđ Horatius Ascen.
sic quoq̃ dicit.Danda est elebori multo pars maxima auaris:Nescio an antyciram ratio illis de-
stinet oẽm. Ordo hic est.Non vnꝰ imo multiplex furor agitat.i.pturbat ⁊ impellit mẽtes hoĩm
Ille scilꝫ orestes terretur in manibꝰ sororis scilꝫ electre aut iphigenie:vultu id est tetro aspectu
eumenidũ.i dirarũ seu furiarũ:⁊ igni.i.facibꝰ quas matrẽ sibi inferre horrebat.hic scꝫ aiax cre
dit agamẽnona:principẽ exercitus grecorũ:aut ithacũ.i.ithacensẽ vlyssẽ: mugire.i.pre dolore
mugitũ emittere:boue ceso.i.q̃n occidit bouẽ loco agamẽnonis ⁊ vlyssis:vñ Horatius in ꝑsona
agamẽnonis.Mille ouiũ insanus morti dedit:inclitũ vlixẽ Et menelaũ mecũ sese occidere cla-
mãs.Is aũt q̃ implet nauẽ mercibus:ad.i.vsq̃ ad summũ latus:⁊ distinguiť sup.a morte aut ab
aquis vda tabula vnde facta est nauis:eget curatoris.i.insanus est:licet parcat tunicis ⁊ lacer
nis.i.licet nõ dilaceret vestes suas.Cũ .i.quãdoquidẽ causa tanti mali et huius discriminis id
est periculi sit argentũ cõcisum in titulos scꝫ principum:et facies minutas.i.pecunia moneta-
ta:q: in monete extremitate inscribitur titulus principis et sepe in italia caput aut facies eius
potissimũ illis tpibus quibꝰ hec scripsit iuuenalis.Occurrũt ⁊c.Ostendit demẽtiã auarorũ qui
p̃uisa pericula nõ euitant.Ordo est. Si forte occurrũt cõspectui nauigare volẽtis nubes ⁊ ful-
gura dñs frumẽti.i.q̃ venale frumẽtũ habet in naui clamat ad nautas:soluite funẽ.i.retinacula
nauiũ:hic color celi:⁊ hec fascia.i.nubecula celi.i.aeris nil minať:tonat estiuũ.i.more estiuo:et
ipe infelix q̃ hoc dixit cadet in mare scꝫ forsitã hac ipa nocte q̃ hoc dixerat:⁊ hoc trabibꝰ ipsiꝰ na
uis fractis:⁊ p̃meť.i.obrueť fluctu:⁊ ipe obrutꝰ.i.imersus aq̃s:tenebit morsu.i.dẽtibus et leua
sua manu.i.sinistra zonã.i.cincturã in qua secrete portanť pecunie.Sed cuius votis.i.cupidati
nõ suffecerat mõ.i. pauloãte cũ nauẽ ingredereť aurũ qđ tagus fluuius ille aurifer in lusitania
et pactolus fluuiꝰ in lydia:voluit.i.fluctu ipellit harena rutila.i.fulua:pãni velantes frigida in
guina:et exiguus cibꝰ sufficient iã rate mersa:dũ ipse naufragus.i.naufragiũ passus:rogat.i.
mẽdicat assez.i.modicã stipẽ:⁊ tueť.i.ispicit se.i.imaginẽ suã:⁊ hoc tẽpestate:q̃ naufragiũ fecit
picta in tabella.s.vt ppl's vidẽs ⁊ miseratiõe ꝯmoueretur:nec cogereť singl'is casuz suũ exponere

Tantis parta malis cura maiore metuq̄
Seruantur:misera est magni custodia census
Dispositis prediues hamis vigilare cohortem
Seruorum noctu licinus iubet:attonitus pro
Electro:signisq̄ suis:phrigiaq̄ columna:
Atq̄ ebore:⁊ lata testudine:dolia nudi
Non ardent cynici:si fregeris altera fiet
Cras domus:atq̄ eadē plūbo cōmissa manebit
Sensit alexander testa cum vidit in illa
Magnū habitatorem:quāto felicior hic qui
Nil cuperet:ꝙ totū qui sibi posceret orbem
Passurus gestis equāda pericula rebus.
Nullū numen abest si sit prudentia:sed te
Nos facimus fortuna deam:mensura tamē que
Sufficiat census si quis me cōsulat:edam.
Inquantū:sitis atq̄ fames:⁊ frigora poscunt
Quantū epicure tibi paruis suffecit in hortis
Quātum socratici ceperunt ante penates
Nunꝙ aliud natura:aliud sapientia dicet
Acribus exemplis videor te claudere:misce
Ergo aliquid de nostris moribus effice summā
Bis septē ordinibus:quā lex dignatur othonis
Hec quoq̄ si rugam trahit:extenditq̄ labellum
Sume duos equites.fac tertia quadringenta:
Si nondum impleui gremiū:si panditur vltra
Nec cresi fortuna vnꝙ:nec persica regna
Sufficient animo:nec diuitie narcissi:
Indulsit cesar cui claudius omnia:cuius
Paruit imperijs vxorem occidere iussus.

Mati'

¶ Parta:acq̄sita. Prediues hamis:hoc loco s abijcit cū e.vocali p̄cedēte ꝑ ecthlypsin. Hamis q̄bus.s.caperētur fures. Vigilare cohortē ⁊c. Quo nāq̄ magis abū dat aliq̄s:eo magis periculis subiacet. Inq̄t phus lib.viij.ethi. Et Hora.in auarū sat. prima ait: an vigilare metu exanimē noctesq̄ diesq̄ formidare malos fures: incēdia.seruos. Ne te compilēt fugiētes hoc iuuat:hor Semꝑ ego optarē pauperrimꝰ esse bonorū. Phrigiaq̄ colūna. Tibul.itē:q̄d ve domꝰ prodest phrigijs innixa colūnis. Lata testudine:qua scilicet lecti ornati sunt.vt superiꝰ dictū est. Dolia:vasa sūt vinaria ingentia:vt scribit Noniꝰ. Non ardēt.i.nō vrūtur.nā cretea erant. Hinc ait inferius. si frigeris.⁊c. Itē sensit alexāder: testa cū vidit in illa magnū habitatorē. Atq̄ eadē plūbo cōmissa manebit. Sēsus est ꝙ dolia nudi cynici.i.diogenis si frāgerētur:possent ilico eadē reparari adhibito plūbo:eo enim multa cōnectūtur. Sensit Alexāder Diogenes quū ad quēdā scripsisset:vt sibi cellulā pararet:illeq̄ tardius id exequeretur doliū ꝓ domo habuit. Estate sese in feruida arena volutabat. hyeme vero statuas niuosas complectebatur. Ad solē sedenti assistēs Alexander ait. Pete a me q̄duis. At ille:noli inquit mihi vmbram facere. Respondit alexāder. Diogenes esse velim nisi essem alexāder. De his oībus legito laertiū. et Plutarchū in alexādro. Magnū habitatorē: id est diogenem magnanimū:diuitias enī sperne bat. Nullū numen abest si sit prudentia:id est nullus deorum:omnes enim fauēt prudenti ⁊ sapiēti. Quod quidē latius expositum est in fine satyre decime. Numē vero vt inq̄t varro:dictū esse imperiū:dictū ab nutu. Et Festus ait. Numē quasi nutus dei atq̄ potestas. Nos.s.desides ⁊ imprudētes. Sed te nos facimus fortuna deā:de fortuna videto in fine sat.x.vbi hoc idē carmē habetur. In quātū sitis atq̄ fames. Hora.itē satyra prima ait. Est modus in rebꝰ sunt certi deniq̄ fines:Quos vltra citraq̄ nequit cōsistere rectū. Epicure:epicurus in epistolis aqua tātū ⁊ cibario pane se contētū esse testatur vt scri. Laer.de quo plura superius. Socratici penates:scribit

Auarorum cure

Dolia

Diogenis dolium

Numen

Epicuri victꝰ
Socratis victus

Laertius: Socratē adeo pce ac tēperate vixisse vt cū athenas lues sepenumero vastaret: solus ipe nūq̄ egrotauerit. dicebatq3: q̄ suauissime comesset eū mīme obsonio egere: itaq3 ī facilitate virtus maxime gloriabat. Aliud natura: Sene. epi. l. inq̄t: Virtus ꝫm naturā ē: vitia inimica et infesta sunt. Epistola vero. xcv. sic. Nulli nos vitio natura cōciliat: illa liberos ac itegros genuit Cic. aūt li. ij. tus. de natura sic ait: Nihil eñ pstanti⁹ habet: nihil qd̄ magis expetat: q̄ honestatē q̄ laudē: q̄ dignitatē: q̄ dec⁹. Idē q3 Sene. epi. cix. ait: Oib⁹ ei natura fundamēta dedit semēq3 virtutū: oēs ad oia ista nati sum⁹. Atq3 phs li. ij. de celo ait: Natura nil irrationabiliter nec frustra facit: Cic. aūt in li. de. n. d. scribit: q̄ alij naturā eē cēsent. vim quādā siue rōnē cientē motus in corpibus necessarios: Alij aūt vim pticipē rōnis atq3 ordinis (tanq̄ via) pgredientē declarantē. s3: q̄d cuiusq3 rei causa efficiat: q̄d sequat: cui⁹ solertiā nulla ars: nulla man⁹ efficiat: nemo opifex: cōseq̄ possit imitādo. Et li. iij. offi. sic: Nature rō est lex diuina ꝛ hūana. Claudere: restringere. De no. mo. de opibus ipis q̄s ardēt: ꝛ cupiūt nostri tpis hoies. Sūmā bissep. ordi. i. q̄drin genta sestertia q̄bus eq̄tes fiebāt: ꝛ in gradu. xiiij. sedere poterāt: qd̄ latius dictū est ibi: Sic libitū vano q̄ nos distinxit othoni. Si rugā tra. i. si displicet: cū nō sufficiat tuo voto. Duos e. i. octigēta sestertia. Tertie quadringēta: vt sint bis sex centena sestertia. Si nondū im. gre. si pan. vl. Horat. in auarū saty. i. inq̄t: Deniq3 sit finis querendi: quūq3 habeas plus: pauperiē metuas minus: ꝛ finire laborē incipias: parto qd̄ auebas. Tullius itē in parad. sic ait. Quē eñ intelligimus diuitē: aut hoc verbū in quo homine ponim⁹: opinor in eo cui tanta possessio est vt ad liberaliter viuendū facile cōtentus sit: qui nihil querat: nihil appetat: nihil optet amplius. Itē qui nihil sibi deesse putat: nihil curat ampli⁹: satiatus est: aut cōtentus etiā pecunia: cōcedo diues ē Pandit. s. gremiū. Cresi fortunā: fuit cresus lydoꝝ rex q̄ prim⁹ e barbaris grecoꝝ alios ad tributum prebēdū: alios sibi amicos ꝯcilíauit. subegit q̄dē Ionas: eoles: ꝛ qui sunt in asia dores. hec et plura herodotus li. i. Iusti. etiā lib. i. ait. Babilonijs rex lydoꝝ cresus cuius opes diuitieq3 ea tēpestate erāt in auxiliū venit. dixim⁹ et plura in saty. x. Persica regna. pse laute cenāt: integra et multa: ꝛ varia apponētes. Lecti ꝛ poculoꝝ ornatus splēdidissim⁹ auro et argēto refulget Stra. li. xv. scri. Xenophoron vero li. i. persas pce vixisse oñdit. Sufficiāt aio. id ait q̄ñ vt scri. Cice. in parad. Anim⁹ tu⁹ oportet se iudicet diuitē: nō hoim sermo neq3 possessiones tue. Item hō diues: nō arca appellari solet: q̄uis illa sit plena: dū te inanē videbo: diuitē nō putabo. Item contētū vero suis reb⁹ esse maxie sunt certissimeq3 diuitie. Itē virtute pditi q̄ sūt: soli sunt diuites. satis esse putāt qd̄ ē nihil appetūt: nihil req̄rūt. Improbi aūt q̄ñ incertas atq3 in casu positas possessiones habēt: ꝛ plus sp appetūt nō mō nō copiosi ac diuites: sed etiā inopes ac pauperes estimādi sunt. Narcissi. is Claudij libertus ditissimus fuit: vt late ostēdit Trāquill⁹ ac Tacitus. De quo latius in sat. i. ꝛ. x. Vxorē occidere iussus: hoc ait q̄ñ ni cedē Messaline narcissus pperauisset Claudi⁹ pepercisset. prupit eñ Narcissus: denūtiauitq3 cēturionib⁹ ꝛ tribuno qui aderant exequi cedē. ita impatorē iubere qua de re in hortis lucillianis ictu tribuni trāsfixa est Messalina: de quibus Tacit⁹ multa li. xi. ꝛ nos latissime dixim⁹ circa finē sat. x.

Socratis victus
Virtus
Vitia
Nature bona.
Nature quid
Nature ratio
Diues quis
Cresus
Persarū vict⁹

¶ Tantis parta. Docet difficili⁹ est accumulata custodire. Ordo est. Parta. i. acq̄sita: tātis malis. i. laborib⁹ ꝛ periculis: seruāt maiore cura ꝛ metu. Custodia magni cēsus est misera. i. miserie plena. Licin⁹ vir ille pdiues iubet cohortē. i. multitudinē seruorū vigilare noctu ad custodiā: sc3 thesauri sui: ꝛ hoc hamis. i. ferreis vncis dispositis. i. in diuersis locis positis vt fures illis caperētur. attonit⁹. i. multū sollicit⁹ pro electro ꝛ suis signis. i. ere corinthio effigiato: ꝛ colūna phrigia ex phrigia allata: atq3 ebore ꝛ lata testitudine. i. supellectili ex putaminib⁹ testudinū. Dolia. i. vasa ingētia vini ex creta aut alia terra tenace olim fieri solita cynici. s. diogenis nudi. i. qui in dolio fere nud⁹ habitabat: nō ardēt. i. nō subijciūtur incendio: ꝛ si fregeris ea: altera domus fiet cras. i. facillime: ita q̄ labore vni⁹ diei: aut eadē dom⁹. i. idē doliū manebit. s. habitatio ei⁹: commissa. i. cōsolidata plūbo. Alexāder q̄ magn⁹ dict⁹ est cū. i. q̄ñ vidit in illa testa. i. vase terreo magnū habitatorē. s. diogenē cynicū philosophū: sensit. i. pcepit: quāto felicior sup. esset hic qui nil cuperet. i. diogenes: q̄ qui posceret sibi totū orbē: videl3 ipe alexāder: passurus pericula equanda. i. equalia iudicāda reb⁹ gestis: ꝛ ita auaris oia desunt cū p imprudētiā nesciāt vti ptis aut eis cōtēti esse. Sed nullū numē. i. nulla potestas ad nutū faciendi: abest sup. nobis: si sit prudētia: q2 prudēs oia facit ad nutū: nihil eñ vult nisi qd̄ pōt licite. Vel pōt exponi. Nullū numē abest. i. q̄libet de⁹ adest hoc ē auxilio ē nobis si sit prudētia. Vel sicut pri⁹. O fortuna tu nullū numē. i. nullā ptātē hēs ī nos: si sit prudētia: s3 nos iprudētes facim⁹ te deā. Si q̄s tñ cōsulat me. i. petat a me cōsulēdo q̄ mēsura cēsus. i. diuitiaꝝ sufficiat: ego edā. i. expsse dicā ei. In tñ sup. cumulet in q̄tū sitis atq3 fames ꝛ frigora poscūt. i. vt habeat victū ꝛ amictū: ꝛ q̄tū o epicure suffecit tibi in puis

Ascen.

hoꝛtis. Et q̄tū penates ſocratici.i.dom⁹ interioꝛes ſocratis ceperūt ante ſup.epicurū. Natura nū̄q̄ dicet aliud ſup.petēdū eſſe:⁊ ſapiētia.i.phia nū̄q̄ dicet aliud. Quia vero iſta philoſophica ſūt exēpla:nec oēs philoſophicā vitā agere poſſunt:addit poeta. Ego video:te claudere acrib⁹ exēplis.i.acriter vinctiū:miſce ergo aliq̄d de noſtris.i.romanis moꝛib⁹:effice.i.fac ſummā quā lex othonis.i.lata ab othone dignat̄ oꝛdinib⁹.i.gradib⁹ in theatro bis ſeptē.i. quattuoꝛdecim: hoc ē ſūmā cēſus eq̄ſtris q̄ quadringēties ſeſtertiū cōtinebat. Et ſi hec ſūma:trahit quoq̄.i.etiam rugā.⁊ extēdit labellū.i.ſi te indignabūdū facit ſume duos eq̄tes.i.habe cēſū duoꝝ eq̄tū.⁊ ſi ſup.nec ille ſufficit:fac tertia quadringēta.i.ſume cēſū triū eq̄tū habēdo ter quadringēta ſeſtertia. Si ego tm̄ cōcedēdo inq̄t poeta nōdū impleui gremiū.i.cupiditatē tuā:⁊ ſi pandit̄.i. aperit̄ vltra ad plura accipiēda:nec foꝛtuna creſi q̄ erat rex lydoꝝ oīm moꝛtaliū ditiſſim⁹:nec regna perſica nimirū ditiſſima ſufficiēt aīo tuo:nec diuitie narciſſi liberti Claudij ceſaris quē per trāſitū notat:cui claudius ceſar indulſit:id eſt indulgēter cōceſſit omnia:cuius etiā imperijs iuſſus: id eſt is qui iuſſus erat.ſ.centurio occidere vxoꝛē claudij.i.meſſalinā:paruit.i.obediuit.

Satyra Quintadecima.

Uis neſcit Uoluſi: bithynice qualia demens
Egyptus poꝛtēta colat crocodilon adoꝛat
Pars hec:illa pauet ſaturam ſerpentibus ibim
Effigies ſacri nitet aurea cercopitheci:
Dimidio magice reſonāt vbi mēnone choꝛde
Atq̄ vetus thebe centum iacet obꝛuta poꝛtis
Illic ceruleos:hic piſcem fluminis:illic
Oppida tota canem venerantur:nemo dianam
Poꝛrū et cepe nefas violare ac frangere moꝛſu.

¶ Argumentū Satyre.xv.
Numina diuerſa Egypti penultima monſtrat.

Man.

Uis neſcit voluſi ſatyre huiuſce pⁱncipio de egyptioꝝ ſupſtitiōe ſcribit poſtea v̄o eoꝛūdē ſenitiam ſatyrico moꝛe inſectat̄. Bithynice: Bithynia in aſia ē. a ſeptētrione pōtico mari terminat̄. Ab occidēte ꝓpōtide. Ab auſtro myſia ⁊ phrigia.ab oꝛiente paphlagonia.ſtrabo id lib.xij.ſcri. Egypt⁹:antiq̄ id ſolū egypti vocauere:qđ habitat̄ ⁊ a nilo irrigat̄:a locis ſyene ꝓximis incipiētes vſq̄ ad mare. Poſterioꝛes v̄o oēs fere oꝛiētales ꝑtes aſſūpſerūt:q̄ inter arabicū ſinū ſūt atq̄ nilū. hec ⁊ pl'a Stra. libꝛo.xvij. Lege etiā Diodoꝛum lib.i. Crocodilon: Crocodilus aīal eſt quadrupes:terreſtre ⁊ aquatile. Creſcit ex minimo ad decē ⁊ ſeptē ⁊ ampli⁹ cubitos. Quibuſdā egyptioꝝ crocodili ſacroſancti ſunt:quibuſdā nō ſunt:ſed veluti hoſtes exagitātur. Sacros admodū eos eſtimāt:qui circa Thebas ⁊ Myrios ſtagnū incolūt. Quoꝝ vtriq̄ vnū ex oībus crocodillis:alūt cicurē:⁊ edoctū manu tractari:appēdētes ei⁹ auribus gēmas:⁊ etiā aurū.hec ⁊ plura Herodotus li.ij. De crocodilo videto etiā Diodoꝝ lib.i. Ibim:ibis nigra tota vehemēter eſt cruribus gruinis.roſtro adunco.cū ſerpētib⁹ pugnat:⁊ interimit:⁊ ob id ei ab egyptijs magn⁹ honoꝛ exhibet̄.hec ⁊ plura Herodot⁹ li.ij. Cice.aūt in li.de n.d.ſic ait. Ipſi q̄ irridētur egyptij nullā beluā:niſi ob aliquā vtilitatē.quā ex ea caperēt: conſecrauerūt. Uelut ibes:q̄ maximā vim ſerpētū cōficiūt:cū ſint aues excelſe:cruribus rigidis.coꝛneo pꝛoceroq̄ roſtro auertūt peſtē ab egypto quū volucres angues ex vaſtitate libie vēto aphꝛico inīectas interficiūt atq̄ cōſumūt. Ex quo fit.vt ille nec viue moꝛſu noceāt:nec odoꝛe moꝛtue hec ille. Cercopitheci:ſimie caudis inter ſe diſtinguūt̄.vt Pli.ſcri.lib.viij. Cercopithecus itaq̄ caudata ſimia dr̄.cercos em̄ cauda eſt.pitheros ſimia. Idē Plinius li.viij.c.xx.ait: Cercopithecos eē nigris capitib⁹ piloq̄ aſini. Dimidio mēnone:in egypto erāt thebe poꝛtarū cē tū.lōgitudo vꝛbi erat.lxxx.fere ſtadioꝝ.erāt i ea tēpla q̄plurima:magna ex ꝑte a Cābiſe mutilata.ſtrabonis tpe vicatī hitabat̄:ac ps q̄dā in arabia:vbi ciuitas erat.ps etiā i vlterioꝛe vbi Mēnoniū.i. mēnonis ſepultura.hic duo coloſſi erāt ex integris lapidib⁹ inter ſe ꝓpinq̄: alter q̄dē ſeruabat̄: alteri⁹ vero ſupioꝛes a ſede ꝑtes coꝛruerāt:facto vt fama eſt terremotu.credebat̄ etiā ſemel i die ſonitū quēdā ictu haud magno effici a ꝑte q̄ in ſede ac baſi erat,atq̄ quū ego ibi cū elio gallo ad

Bithinia

Egypti terminus

Crocodillus

Ibis

Cercopithec⁹

Thebe epyptie

Mēnonis sepultura

essem inquit Strabo. Et cū reliqua multitudine amicoꝝ ac militū qui cū eo erāt: circiter horam primā sonitū audiui: siue a basi: siue a colosso: siue a circūstantibꝰ de industria factū. Id em̄ haud quaq̄ affirmarim. Cū propter incertā cām omnia magis subeāt q̄ vt credā: ex lapidibꝰ sic cōpositis crepitū edi: hec ex Stra. li. xvij. Dimidio mēnone: dimidia statua mēnonis: vt dictū ē. Magice chorde. i. sonitus qui magica arte fieri putat̄. est em̄ incerta causa: vt dicit Stra. superius. Vetus thebe: thebei quidē se antiquissimos oīm ꝓfitebant̄. thebas in egypto Busiris condidit: cuius menia cētū quadraginta stadia cōpleta erāt vbi centū porte: Cambyses aūt plærū rex vrbē diruit. id Dio. scribit lib. ij. Ceruleos. i. marinos pisces. Oppida. oppidū britāni vocāt: quū siluas impeditas vallo ac fossa munierūt: quo incursionis hostiū vitande cā cōuenire ꝯsueuerāt vt scribit Cesar li. v. de bello gal. Festus aūt scri. oppidū dictū q̄ eo hoīes suas opes cōferāt ponit̄ em̄ ꝓ castellis ⁊ vrbibus. Oppida tota canē venerant̄. egiptij oēs oxirincbū piscē colunt: nā q̄dā aīalia sunt: q̄ egyptij vniuersi colūt: vt ex terrestribꝰ tria: bouē: canē felē: ex volatilibus: accipitrē atq̄ ibin. Ex aquatilibus duo: lepidotū piscē ⁊ oxirincbuȝ. sunt alia: que quisq̄ seorsum colit: vt saite: et thebani ouē. latū vero qui piscis quidā est in nilo latopolitani. lupuȝ lycopolitani: Caprā et bircū mendesij: murē et araneū athribite. itē alij aliud: hec ex Stra. li. xvij. plura etiaȝ scri. Dio. li. ij. vbi etiā causas tradit quare colunt̄ aīalia ipa ab egyptijs. Diciteq̄ q̄ sicubi canis domi mortuus repertus esset. singuli eius domus corpus acta lamentatione radut: canis tū venationi: tum ad custodiā aptus est: ꝓpterea deū q̄ apō eos anubis vocatur capite canino significantes custodē corpis osiridis atq̄ isidis fuisse: quidā asserūt isidis canes quo tpe osiris quesitus est: et feras ⁊ obuios oēs amouētes vna osiridis corpus inuestigasse. ideoq̄ in festis isidis precire canes pompā veteri more: antiquā erga canes gratiā ostētātes: scribit itē: q: bos semel la ⁊ alios parit q̄ terrā arāt. et ipsa haud inutilis ad arandū: ouesq̄ bis edūt fetus: lanāq̄ p̄bētes vario accōmodatā vsui: lac caseūq̄ abūde nobis p̄bent: ꝓpterea cōsecratas fuisse: hinc eis abstinēt: accipitres honorāt q̄m prosunt valde ad scorpiones cerastasq̄: huaq̄ aīalia delēda: q̄ morsu nocēt. thebe aq̄lā venerāt̄: q: regia videt̄ auis tū ioue digna. honoris apidi boui impensi causam tradūt: q̄ defuncti osiridis aīa in bouē trāsmigrasset. lupos venerari ferūt ꝓpter canū similitudinē: parū em̄ natura cū etiā mutua coeāt: differūt. Crocodili ꝓ dijs habent̄: q: videt̄ toti patrie securitatē afferre quos arabie libieq̄ latrones veriti nō audēt nilū amnē transire populatū. Est ⁊ alia rō de mina rege a crocodilo trāsportato in alterā nili ripā: quare crocodilos voluit ꝓ dijs haberi. Nemo dianā: diana dicta: q: noctu q̄si diē efficeret: adhibet̄ aūt ad ꝑtus: q̄ ij maturescūt aut. vij. nō nunq̄ aut plerūq̄. ix. lune cursibꝰ. qui q: mēsa spacia cōficiūt: mēses noīant̄ auctor est Cice. in lib. de n. d. Porrū ⁊ cepe. Pli. li. xix. ca. xviij. sic ait: Cepasq̄ inter deos iureiurādo hȝ egyptꝰ. Diodo. vo li. ij. ait: q̄ vtilitatis cā adinuētū ē: q̄dā lētē: alij fabā: nōnulli caseū alij cepe nō edūt. Cū plīmos eiusmōi fructꝰ ferat egyptꝰ. Gel. āt li. xix. c. vij. sic ait Cepe ei reuirescit ⁊ cōgerminat decedēte luna: ꝯtra āt inarescit adolescēte. Eā cāȝ eē dicūt sacerdotes egyptij: cur pelusiote cepe nō edūt: q: solū oleꝝ oīȝ ꝯ lune aucta atq̄ dānaviceꝯ minuēdi augēdi hēat ꝯrias

Margin notes: Thebe in egypto | Busiris | Oppidum | Egyptiorum numina | Canis in egypto | Anubis | Bos in egypto | Apis | Crocodili | Diana | Menses | Cepe i egypto | Ascen.

Quis nescit. ⁊c. Superstitionē egyptioꝝ q̄ mōstra colūt cū i hoīes seuissimi sint: hic taxat poeta. Ordo ē. O volusi bithynice q̄s nescit? q. d. nemo: qualia portēta egyptꝰ demēs colat. Hec ps egypti. s. adorat crocodillō: aīal illud q̄drupes aquatile ⁊ terrestre simul. Illa. i. alia ps pauet. i. religiose timet: ibī anē ciconie nō oīno dissileȝ saturā atris. i. venenosis ⁊ nociuis serpētibus. Effigies aurea cercopithecī. i. simie caudate: sacri. i. cōsecrati ⁊ adorati: nitet. i. resplēdet sup. illic scȝ apud thebē: vbi magice chorde. i. q̄ magica arte credūt̄ pulsari: sonāt mēnone dimidio. i. i sepulchro mēnonis vbi dimidia est statua eius. ⁊ vbi vetus thebe iacet obruta. i. deuastata a cambise cū sup. centū portis quas habuit Oppida tota venerātur. illic. i. illa parte egypti ceruleos. i. maris pisces. Hic id est in alia parte piscē fluminis. Illic. i. adhuc in alia canē: scilȝ anubin. Nemo autem dianā sup. veneratur q̄uis sit venatrix: et canū preses. Nefas sup. est apud illos violare ⁊ frangere morsu hoc est comedere porrū et cepe. Vide Mancinellum.

O sanctas gentes: quibꝰ hec nascūtur in hortis
Numina: lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa nefas illic fetum iugulare capelle
Carnibus humanis vesci licet: attonito cum

¶ Lanatis animalibꝰ abstinet omnis. Diodorus lib. ij. scri. de sacerdotibꝰ egyptijs q̄ cibo vescebant̄ simplici: vt quorum mense nihil p̄ter vitulū et anserē infertur. Alcinoo. de re hac vide. Homerū lib. ix odisse. Aretalogꝰ. ab

Margin notes: Man. | Aretalogus

Tale super cenam facinus narraret vlysses
Alcinoo: bilem: aut risum fortasse quibusdam
Mouerat: vt mendax aretalogus. in mare nemo
Hunc abicit seua dignum veraqꝫ carybdi:
Fingentē immanes lestrigonas: ⁊ cyclopas?
Nam citius scyllam: vel concurrentia saxa
Cyanes: plenos ⁊ tempestatibus vtres
Crediderim: aut tenui percussuꝫ verbere circes
Et cum remigibus grunisse elpenora porcis
Tam vacui capitis populum pheaca putauit?
Sic aliquis: merito nondū ebrius: ⁊ minimū qui
De corcyrea temetum duxerat vrna.
Solus enī hoc ithacus nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem: sꝫ nuper consule iunco
Gesta super calide referemus menia copti
Nos vulgi scelus: ⁊ cūctis grauiora cothurnis
Nam scelus a pyrrha ꝙꝙ oīa syrmata voluas
Nullus apud tragicos popul⁹ facit. accipe nostro
Dira qđ exemplum feritas produxerit euo.
Inter finitimos vetus atqꝫ antiqua simultas
Immortale odium: ⁊ nunꝙ sanabile vulnus
Ardet adhuc combos ⁊ tētyra: summus vtrinqꝫ
Inde furor vulgo: ꝙ numina vicinorum
Odit vterqꝫ locus: cum solos credat habendos
Esse deos. quos ipse colit: sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio: cunctis
Uisa inimicorum primoribus ac ducibus: ne
Letum hilaremqꝫ diem: ne magne gaudia cene
Sentirent positis ad templa: ⁊ compita mēsis
Peruigiliqꝫ toro: quem luce ac nocte iacentem
Septimus interea sol inuenit: horrida sane
Egyptus: sed luxuria quantum ipse notaui
Barbara famoso non cedit turba canopo.

arete. i. arte ⁊ ꝟtute đr: ⁊ logos qđ est sermo. oꝛō ratio ꝟbū studium Est itaqꝫ iactās ꝟtutē tum suam tū alienā ac fabulosus ⁊ garrul⁹. Lestrigonas: formie inquit Pli. apud Caietā antiqssima lestrigonuꝫ sedes. dixim⁹ ⁊ supius. Citi⁹ scꝫ ꝙ poliphemū hoieꝫ alios homines comedisse. Cyanes: Cyanee insule sunt in pōto: seu magl scopuli: mille quingentis passib⁹ ab Europa distantes. vt testatur Mela: quas olim fuisse instabiles dicūt. Ouidi. li. i. trist. Transeat instabiles strenua Cyanias. a nōnullis Symplegades etiā dicte sunt. i. ꝯcurrētes. hic poeta ꝑ illis oibus hec Cyane cyanes declinauit. Utres: qs ab eolo vlysses vento plenos accepisse rettulit alcinoo: đ quo videto hom. li. xij. odisse. et Nasonē li. xiiij. met. Elpenora. fuit Elpenor vlissis comes: qa circe. cū alijs socijs conuersus est in porcū sūptis qbusdā poculis ⁊ tact⁹ virga ab illa. đ quo legito Oui. li. xiiij. met. Taꝫ vacui capitis ppl'm pheaca putauit. Hoc per interrogationem legitur. Est enim ordo putauit ne vlisses populum phecaca tam vacui capitis vt ꝑdicta oia crederet Sic aliqs. s. dixit vel dicebat i cōuiuio alcinoi vbi vlysses talia narrauerat. Merito. s. dixit vel dicebat: nundū ebrius erat: cū mimū adhuc in alcinoi cōuiuio bibisset Populū pheaca: fuerūt pheaces Corcire ppl'i: sub ditione alcinoi regis. corcyra auteꝫ insula est in mari ionio. Temetū. Hora. li. ij. episto. ad Augustū. primā secundamqꝫ syllabā ꝓduxit hoc versu Pullos oua cadū: Temeti: nēpe modo isto ⁊c. De temeto aūt latius videto saty. vi. ibi: Quarū nō timeat pater oscula Juno. quo cōsule gesta sit res notauit ad facti veritatē. in ātiquo textu legim⁹ Consule iunco. Sup. i. vltra. Calide ob ipam regionē. Copti. coptus et egyptiorū et arabū cois vrbs erat ac totum indicū ⁊ arabicū tributū ⁊ ethiopicū: qđ arabico sinu aduehebāt: coptū defe-

Cyianee

Symplegades

Elpenor

Coptus Urbs

rebāt nā eiusmodi merciū emporiū erat. Strabo id scribit li.xvij. Scelus referem⁹.s. Cotbur-
nis tragedijs. Syrmata voluas.i.q̄q̄ lōga tragediarū volumia legas: nullū cōpies ppl'm cō-
edisse hoiem.vt hic fecit:de quo loquar. Quid autem ,pprie syrma sit:latius supra patuit. Simul
tas.s.est.i.odiū latēs. Ardet:ira.s.⁊ furore. Cōbos:egypti ciuitas in qua Crocodylus colebat Combos
vt helian⁹tradit:timēt eñ admodū hanc ferā: Utq; strabo ait li.xvij.in tentyra etiā egypti vrbe
p̄ter ceteros egyptios supra modū Crocodylus dedecorat:⁊ ex oibus beluis inimicissimus ha
betur: Sūt qui dicāt:q̄ quēadmodū psylli apud Cyrenaicā regionē naturalē quādā vim habēt
cōtra serpētes:sic ⁊ tentyrite cōtra crocodylos:vt nihil ab eis patiātur.hec ⁊ plura strabo: Sū
mus.s.est Utriq; hinc illic. Numina vicinoꝝ odit vterq; loc⁹: Diodorus li.ij.scri.quēdā prudētia
p̄stantē in plures egyptū ptes diuisisse:edidisseq; q̄ aialia sepatim colerēt:a q̄busue cibis absti
nerēt. Ut quū quiq; certa aiantia ,p dijs haberēt.q̄ ab eis colerētur contēptis:alteri alteros per
osi.nequaq̄ simul aduersus p̄ncipes cōspirarent:qd ⁊ secutū est. Nā diuersoꝝ finiū hoies inui-
cem dissentiebāt:mutuo sibi cult⁹ impietatē obijciētes. Rapiēda.s.eē. Occasio: Occasio est ps
tpis habēs in se alicui⁹rei idoneā faciēdi aut nō faciēdi oportunitatē:vt inq̄t Cice.li.i.rhet.vet. Occasio
Uisa.s.ē. Ne letū hilarēq; diem.⁊c. Solet plerūq; leticie:ne plena sit:fortuna obesse.vñ ⁊ Apu Bona malis
leius li.iiij. Floridoꝝ ita inq̄t Nihil quicq̄ hoī tam ,psperū diuinit⁹datū.quin ei tñ admixtuȝ sit mixta
aliq̄d difficultatis. Ut etiā in āplissima quaq; leticia: subsit quepiā vel pua q̄rimonia ꝯiugatōe
quadā mellis ⁊ fellis. Ubi huber:ibi Tuber.⁊c. Quē.s.torum. Interdū ita legit in antiquo te-
xtu:placet etiā interea Horrida:inculta: incōpta.nec intelligas sine cultura. Egipt⁹:egipti ps
vbi ē cōbos ⁊ tentyra Barbara turba.sic est in antiquo volumie. Barbara aūt.i.imitis:aspa fe
rox:crudelis. Famosa canopo:de quo videto lati⁹in sat.vi.ibi: Ad pharō ⁊nilū:famosaq; menia
lagi.,pdigia ⁊ mores vrbis damnante canopo.

¶ O sanctas gētes. Irridet supstitionē egyptioꝝ. Ordo ē.o sanctas gētes:quib⁹hec numina Af cen
scȝ porrū ⁊ cepe nascūtur in hortis. Et quib⁹.i.apud quos ois mensa abstinet aialibus lanatis.i
ouibus. Nefas est sup.illic iugilare ⁊ occidere ad esum:fetū capelle.i.hedū.⁊ licet illic vesci hūa
nis carnib⁹. Cum.i.qñ vlyxes narraret sup cenā.i.inter cenandū alcinoo regi attonito.i.stupe
facto:tale facin⁹.s.lestrigōes ⁊ polyphemū vesci hūanis carnib⁹:ip̄e mouerat.i.excitauerat for
tasse q̄busdā bilē.i.indignationē ⁊ irā:credētibus scȝ ip̄m mētiri.aut risum:credentib⁹.s.ip̄m fa
bulā velle narrare.vt.i.sicuti aretalogus.i.de virtute sua iactabūdus fabulator mēdax.assidue
mētiens. In mare nemo.⁊c.hec verba sūt alicui⁹indignātis vt testat poeta ibi. Sic aliq̄s merito
⁊c. Ordo est. Nemo q.d.nemo ne vel nūquid nemo abicit.i.ab hoc loco rapit ⁊ iacit in mare hūc
aretalogū.i.vlyxē dignū seua ⁊ vera charybdi.i.voracitate maris cū ip̄e fabulosaȝ dicat: fingentē
id ē mēdaciter recitantē lestrigonas ⁊ cyclopas ppl'os humanis carnib⁹vescētes:nā ego credi
derim posset aliq̄s dicere:citius scyllā.i.piculū illud maris qd mōstrū dixit vel saxa cyanes.i.sco
pulos cyanes insule:cōcurrētia.i.visa ex transuerso p̄tereuntibus concurrere:⁊ vtres.i.saccos
ex corio:plenos tēpestatib⁹.i.ventis qui emissi tēpestatē excitauerūt:quos vlyxes se ab eolo di-
cit accepisse:aut.elponora vnū ex socijs eius.s.vlyxis pcussum tenui vbere.i.virga magica cir-
ces filie solis dicte ⁊ incantatricis ac venefice.grūnisse.i.sonū porcoꝝ edisse cū remigib⁹.i.reli
quis socijs:porcis.i.mutatis cū eo in porcos. Putauit ip̄e.s.vlyxes q̄ talia ausus est mētiri po-
pulū pheaca.i.pheacē hoc est nos pheaces tā vacui capitis.i.vt talia nobis psuadeat. Sic (inq̄t
poeta) aliq̄s nondū ebrius ⁊ q̄ deduxerat.i.exhauserat bibēdo scȝ:minimū temetū.i.ptēȝ mini
mā optimi vini:de vrna.i.lagena fictili:corcyrea ex corcyra insula maris ionij:merito sup.dice-
re potuit. Eñ pro q̄r:solus itachus.i.itacēsiū rex vlyxes canebat hec.i.sonore recitauit sub nul-
lo teste. Nos aūt inquit poeta:referem⁹quidē.i.certe mirāda sed gesta nup iūco cōsule.i.quum
iūcus ꝯsul eēt:super.i.vltra menia copti illius vrbis egyptioꝝ ⁊ arabū cōis:calide.i.feruide ad
irā. Nos referem⁹inquā scelus vulgi.i.nō vni⁹sed toti⁹populi:⁊ grauiora sup facinora:cunctis
cotburnis.i.cūctis scelerib⁹q̄ in tragedijs agūtur. Nam si voluas.i.repetas oia syrmata.i.oēs
tragedias q̄ in syrmate.i.longa ⁊ tractili veste agūtur a pyrrha.i.a diluuio deucalionis ⁊ pyrrhe
nullus populus facit apud tragicos:scelus sup.quod dicturus sum.i.vesci carne hois. Accipe.
disce vel audi igit exemplū:qd dira feritas produxerit nostro euo.i.nostro seculo. Uetus atq; an
tiqua simultas.i.factio simul cōspirantiū:⁊ odiū immortale.i.perpetuo duraturū:⁊ vuln⁹.i.offē
sio nunq̄ sanabile.i.nunq̄ remissibilis:est sup.inter finitimos populos egypti. Combos ciui-
tas illa egipti in qua corcodylus colebat: ⁊ tētyra: alia ciuitas egypti apud quam crocodyl⁹sum
me vituperatur ardet adhuc:odio: scȝ Summus furor.i.ira ē vtrinq;.i.ab vtraq; ciuitate vulgo

.f.populo: inde.i.ex ea re: ꝙ vterqȝ locus odit numina vicinorū: ⁊ cū vterqȝ locus credat solos eē hñdos deos quos ipse colit. Sed occasio visa est cūctis primorib⁹.i.optimatib⁹ ciuitatis ac ducibus inimicorū rapienda sup. esse tpe festo alteri⁹ populi: ne ipi sentirēt diē letum ⁊ hilarem: et gaudia magne cene.i.epuli dati: mensis positis.i.cōstitutis: ad.i.iuxta tēpla: ipius cui⁹ festū celebaf: ⁊ cōpita.i.locū quo ludi celebrabātur: ⁊ toro exñte puigili.i.perpetuis vigilijs celebrato quē scz torū.i.lectū tortis herbis ꝯstructū: sol septimus.i.septimo die exoriēs iuenit interdū.i. aliqñ vel iterea dū festa agūtur iacentē.i.prostratū illic sine lectica: luce.i.die ac nocte. Egiptus est sane.i.valde horrida.i.inculta: sed quātū ipe.i.ego notaui: turba (aliq̄ tñ legūt ripa) scz egiptiorū: barbara.i.fera ⁊ imanis ac malis moribus: nō cedit canopo illi portui famoso.i.maxime propter libidinē diffamato: luxuria.i.in libidine ⁊ luxu illicito: est eñ ablatiuus.

Man. ¶ Facilis.s.est. Madidis.id ē ebrijs ⁊ vnguētatis. Blesis i sermone titubātib⁹ ꝑpter vinū. aristoteles ꝑticula tertia ꝑblematū scribit vino lentorū linguā oberrare: vel ꝙ vti totū corpus i vinolentia titubat: ita etiā lingua labēs oberrat: nec explanare potest. an qm̄ caro lingue mollis: et instar spōgie est: ampliaf madescēs atqȝ extollif: itaqȝ ob molē tardior fit: exꝑmereqȝ sincere ñ valet: idē quoqȝ lib.iij.eth. ait: ꝙ ebrios duplici pena afficiendos eē putarūt. ꝑncipiū eñ in ipis ē: qppe cū in iporū sit ꝑtāte ebrietatē vitare. Jnde a copti incolis Nigro tibicine.i.ethiope vł arabe. Unguēta. Pli.li.xiiij.c.iij. sic ait. Ceterum terrarū oīm egipt⁹ accōmodatissima vnguētis. Hic a tentyritis ē ieiunū odiū: nō eñ ebrij erāt: vt illi. Hec.s.iurgia sūt tuba rite. Sine vulnere.s.sunt. Integer.s.est. Hiantia.apta. Ossa: ipius faciei. Sanaqȝ iā ꝙ tot ⁊c. putāt exercere inqt pueriles acies: q2 neminē occiderīt: et ꝙ tot milia rixantis turbe: Jā.i.adhuc sana.s.sint. Si.i.q2 viuūt omnes in antiquo legif: Et sane ꝙ tot rixantis milia turbe: Sic viuūt omēs. Erit aūt ordo talis: et ꝙ sic viuūt oēs appositio tot milia.sane turbe rixantis. Acrior scz fit. Domestica.i.vrbana. Seditiōe sup.in. Tela appositio est: Nec.s.torquēt. Hūc.i.talem. Se turn⁹ ⁊ aiax.s.defenderūt contra eneā ⁊ hectora. Maro lib.xij. describēs Turni ⁊ enee singulare certamen: de turno ita inqt. Nec plura affat⁹: saxū circumspicit ingēs. Saxū antiquū: ingēs Cāpo

Ebriorū ligua

Adde ꝙ ⁊ facilis victoria de madidis: ⁊
Blesis: atqȝ mero titubantibus: inde virorum
Saltatus nigro tibicine: qualiacunqȝ
Unguenta ⁊ flores: multoqȝ in fronte corone.
Hinc ieiunum odium: sed iurgia prima sonare
Incipiunt animis ardentibus: hec tuba rite:
Dehinc clamore pari concurritur: ⁊ vice teli
Seuit nuda manus: pauce sine vulnere male
Vix cuiq̄: aut nulli toto certamine nasus
Integer: aspiceres iam tota per agmina vultus
Dimidios: alias facies: ⁊ hiantia ruptis
Ossa genis plenos oculorū sanguine pugnos
Ludere se credunt ipsi tamen: ⁊ pueriles
Exercere acies: ꝙ nulla cadauera calcent
Sanaqȝ iam ꝙ tot rixantis milia turbe
Si viuunt omnes: ergo acrior impetus: ⁊ iam
Saxa inclinatis per humū quesita lacertis
Incipiunt torquere: domestica seditione
Tela nec hunc lapidem quali se turnus: ⁊ aiax
Et quo tytides percussit pondere coxam
Enee: sed quem valeant emittere dextre
Illis dissimiles: ⁊ nostro tempore nate:
Nam genus hoc viuo iā decrescebat homero:
Terra malos homines nūc educat: atqȝ pusillos
Ergo deus quicunqȝ aspexit: ridet: ⁊ odit

qui forte iacebat limes agro posit⁹ litē vt discerneret aruis. Vix illud lecti bis sex ceruice subi- Turnus
rēt Qualia nūc hoim ꝑducit corpa tellus. Ille manu raptū trepida torqbat in hostē. Altior in in eneam
surgēs: ꝛ cursu cōcitus heros. ꝛc. Et aiax: home. in iliade li. vi. hectoris ꝛ aiacis pugnā descri- Aiax i hecto-
bēs inter alia. ita inqt. Acri⁹ in pugnā rursus cōsurgit in hostē. Priamides iā nec ferro thela- rem
mone creatum. Sed magno saxi iactu petit: at ferus aiax. Ingentē clypeo septēplice reppulit
ictū. Et iuuenē saxo ꝑcussum sternit eodē. Et quo tytides. Homerus in iliade lib. vi. Diomedis
ꝛ Enee duellum scribens ait de Diomede: saxū ingens medio qd forte iacebat in agro: bis se- Diomedes in
ptem qd vix iuuenes tellure mouerēt. Sustulit ꝛ magno conamine misit in hostē. Ille ruit pro eneam
stratus humo cū fortib⁹ armis: quē venus ethereas genitrix elapsa ꝑ auras. Accipit ꝛ nigra cor
pus caligine texit. Sed torquēt scꝫ. Illis. i. dextris Turni aiacis ꝛ diomedis. Genus scꝫ huma
num. Viuo iam decrescebat homero. Plinius li. vij. c. xvij. ait ꝙ in plenū cūcto mortaliū generi
minorē staturā in dies fieri ꝓpe modū obseruat̄. Rarosq; patrib⁹ ꝓceriores cōsumente uber- Hoim decre
tatē seminū exustione. In creta terremotu rupto mōte inuētū est corp⁹ stās. xlvi. cubitor: qd alij scentia
orionis: alij Etionis fuisse tradūt ꝛc. Postea inqt: iā vero ante annos ꝓpe mille. Vates ille ho
me. nō cessauit minora corpa mortaliū ꝙ prisca cōqueri. Augustin⁹ itē de ciuitate dei. li. xv. c. ix
de hac re plura meminit. Aspexit malos ꝛ pusillos. ridet: deridet.

¶ Adde ꝙ ꝛc. Ostendit facile esse victoriā in tali populo. Ordo est: adde ad luxuriā egiptio Ascen.
rum ꝙ facilis est victoria de madidis. id est vinosis et blesis. id est imperfecte loquentibus: atq;
titubantibus. i. vacillātib⁹ ex mero. i. puro vino absumpto. inde. i. a copti incolis est sup. saltatus
id est tripudiū tibicine extāte sup. nigro. i. ethiope aut arabe: ꝛ vnguēta ꝛ flores ꝛ multe corone
sunt sup. in frōte. i. circū frontē: vel in frontē vsq; demisse ꝑ saltationē: hinc. i. ex altera pte scꝫ a
tentyritis est odiū ieiunū. i. quod eos vt magis noceāt ieiunos ꝛ sollicitos habet. sed iurgia in
cipiūt primum sonare inter vtrūq; populum: animis ardētibus ira scꝫ: hec tuba sup. est scꝫ rixe
dehinc. i. post rixas cōcurritur ab vtraq; pte pari clamore: et manus nuda. i. inermis: seuit. i. se-
uitiā exercet vice. i. loco: teli. i. armorū que de longe mitti possunt: pauce male. i. maxille sup. sūt
sine vulnere. i. dilaceratione vnguiū: vix cuiq; aut nulli est nasus integer in toto certamine id ē
tota multitudine certantiū. Aspiceres. i. videre posses aut qlibet aspiceret vultus dimidios id
est facies dimidiatas ablato scꝫ dimidio carū: et aspiceres alias facies ꝛ ossa hiantia. i. dissoluta
genis. i. finibus oculorū ruptis ꝛ pugnos plenos sanguine oculorū: ipsi tamē credūt se ludere: ꝛ
exercere acies. i. pugnas pueriles: ꝙ. i. qꝛ nulla calcēt cadauera et ꝙ tot milia turbe rixātis sint
sup. iam sana quantum ad vitā licet saucia: hoc est si viuunt omnes: ergo impetus acrior supple
fit: et incipiūt torquere id est impellere et inijcere saxa quesita per humū lacertis. i. brachijs: in-
clinatis. i. demissis: saxa dico existentia tela in domestica seditione: vnde Vergi. in primo eneid.
Ac veluti magno in populo cū sepe coorta est Seditio: seuitq; animis ignobile vulgus. Iāq;
faces ꝛ saxa volant: furor arma ministrat. Nec sup. incipiunt torquere hunc id est talem lapidē:
quali turnus et aiax se sup. defenderūt: et quo. i. quali tytides id est dyomedes percussit coram
enee: vt dicit Homerus: sed sup. talem quē id ē qualē dextre dissimiles sup. in robore ꝛ viribus
illis scꝫ turni aiacis ꝛ diomedis brachijs: et nate nostro tpe: valeant emittere. Non eīn tam ma
gnos lapides homines tunc sicut tempore Homeri emittere poterant. Nam hoc genus homi
nū decrescebat iam Homero viuo: Terra educat id est producit ꝛ nutrit nunc homines malos
atq; pusillos. Ergo quicunq; deus aspexit taliū pugnam: ridet qꝛ pusilli sunt ꝛ odit qꝛ mali.

A diuerticulo repetatur fabula: postq;
Subsidijs auctis pars altera promere ferrum
Audet. ꝛ infestis pugnam instaurare sagittis
Terga fuge celeri prestantibus oībus instant
Qui vicina colunt vmbrose tentyra palme.
Labitur hic quidam nimia formidine cursum
Precipitans: capiturq;: ast illū in plurima sectū
Frusta: ac particulas: vt multis mortuus vnus

¶ A diuerticulo repetat̄ fabula Man.
Ubi supius dixerat post pugnos
certasse lapidib⁹ interposuit pau-
ca d turno: aiace: ꝛ diomede. nūc
ꝓo ad ipam pugnā reuertit̄. A
diuerticulo: ab loco vn̄ discesserā
Pars altera. i. tētyrite. Prestan-
tibus: dantib⁹. Instant: iminēt.
Umbrose. vicina Tentyra palme
de palmis apud thebas egypti-
as intelligit: de qbus Pli. li. xiij.
c. v. sic. In totum arentes thebai
des atq; arabice macro corpore
exiles: ꝛ assiduo vapore torrētes

Sufficeret totum corrosis ossibus edit
Uictrix turba:nec ardenti decoxit aheno
Aut verubus longũ vsq̃adeo tardũq̃ putauit
Expectare focos contenta cadauere crudo.
Hic gaudere libet ꝙ non violauerit ignem:
Quē summa celi raptum de parte prometheus
Donauit terris:elemēto gratulor:et te
Exultare reor:sed qui mordere cadauer
Sustinuit:nihil vnꝙ hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne queras ⁊ dubites an
Prima voluptatem gula senserit:vltimus autem
Qui stetit absumpto iã toto corpore:ductis
Per terrã digitis aliquid de sanguine gustat.
Uascones vt fama est:alimentis talibus vsi
Produxere animas:sed res diuersa:sed illic
Fortune inuidia est:bellorũq̃ vltima:casus
Extremi:longe dira obsidionis egestas.
Huius enim quod nũc agitur miserabile debet
Exemplũ esse cibi:sicut modo dicta mihi gens:
Post omnes herbas:post cũcta aĩalia:quicquid
Cogebat vacui ventris furor hostibus ipsis
Pallorē ⁊ maciem:⁊ tenues miserãtibus artus)
Membra aliena fame lacerabant:esse parati
Et sua.quisnã hoĩm veniã dare:quis ve deorum
Uiribus abnuerit dira atq̃ immania passis?
Et quibus illorum poterãt ignoscere manes:
Quorũ corporibus vescãtur:sed melius nos
Zenonis precepta monent:nec enim oĩa:quedã
Pro vita facienda putat:sed cantaber vnde
Stoicus antiqui presertim etate metelli?
Nũc totus graias nostrasq̃ habꝫ orbis athenas:
Gallia causidicos docuit facunda britannos.
De conducendo loquitur iam rhetore thule.

Prometheus — Ignis — Hic:tũc. Usq̃ adeo.i.valde. Prometheus: quũ iuppiter irat⁹ ꝙdē mortalib⁹ ignē eripuisset. Prometheus restituere cogitãs ceteris remotis deuenit ad iouis ignez quo diminuto ⁊ in ferulã cõiecto hoĩes postea vsi sũt. Hygi.hec latius. Re aũt vera ipe docuit ignem ferula asseruare.vt Pli.scribit li.vij. Preterea Diodor⁹ li.vi. etiã scri. Ex iapetho prometheũ natũ quē nõnulli tradunt: ignē a dijs furto sublatũ: hoib⁹ dedisse. Sed ab eo cõstat illa ꝙbus ignis alitur repta. De prometheo item videto plura in sat.iiij. Tero volu si. Sustinuit ausus ē: ⁊ tolerauit

Uascones — Calagurium — Prima gula:prim⁹ edēs. Uascones vt fama est: ij populi sunt in hiberia iũcti cãtabris.vt stra.lib. iij.ait. Uasconũ autē vrbē ponit idē Calaguriũ. At Apianus li.i. ponit Calagyr: dicit eñi ꝙ Sertorius ad eos ꝙ circa calagyr castra habebãt delat⁹:ad tria milia interfecit. Stra.vero sic. Quib⁹ in oppidis Sertori⁹ pugnas gessit:extremas: ⁊ i vasconũ vrbe calagurio. Florus etiã li.xciij. Epit. Liuij sic ait. Obsessus deide calugurij Sertori⁹ assiduis eruptionibus non leuiora dãna obsidētibus tulit.obsederãt aũt ipm Põpeius et.Q. Metell⁹ quos inde depulit. Produxere:elongauere. Aias:vitas. Diuersa:scꝫ fuit a superioribus. Illic:apud vascones Inuidia:odium. Egestas:fames Huius eñi ordo est:eñi certe. Exemplũ huius cibi:qꝺ nũc agitur: miserabile esse debet: loꝙtur aũt ironice:quoniã nulla fame cogebãtur Tenitrite vti vascones in obsidione. Gens:scilicꝫ vasconũ Uacui:ieiuni. Furor:fames. Zenonis precepta: de Zenone plura diximus in saty.ij.⁊ alibi. Nec enim omnia. Seneca itē epistola.lxxij.sic ait. Nõ omni precio vita emenda est. Et Plinius libro

Uita nõ omni precio emēda — xxviij.ca.primo ita scribit. Uitaꝫ quidem non adeo extendēdã censemus:vt quoquo modo protrahenda sit. Unde: scilicet esse potest. Metelli.de.Q. Metello di

cit: qui a Pompeio ad oppugnandũ sertoriũ in iberiaꝫ missus est: vt tradit apianꝰ li.i. Athenas
id est disciplinas in athenis traditas a philosophis: de quibus Cicero in oratione pro. L. Flac
co sic ait. Adsunt Athenienses. Vñ humanitas: doctrina: religio: fruges: iura: leges orte: atq̃ — Athenarũ inuenta
in omnes terras distribute putãtur. Gallia causidicos. supius ait in sat. vij. Nutricula causidi
corum Gallia facunda autem inquit: Quia in lugduno exercebãtur cause: ⁊ ibi oratores certa
bant: qđ latiꝰ explicuimꝰ ibi. Aut lugdunensem rethor dicturus ad aram. Thule apud Strabo. — Thule
⁊ Dony. atq̃ Eusthachium: qui grece diligẽtissime orbis situm scripserunt thoyle. i. thule legit
insula in vltima septemtrionis parte. Thule inq̃ p th: ⁊ u sequẽte: Stra. aũt sic ait. De thule itẽ
obscura est historia propter eius in vltima loca remotionẽ. hanc siquidẽ ad septẽtrionẽ exposi
tam locant. Solinꝰ q̃ꝫ de britãnia loquẽs ait Multe ⁊ alie circũ britãniã insule. E q̃bus thule vl
tima: vltra thulen accepimus pigrũ esse ⁊ concretum mare.

¶ A diuerticulo. A digressiũcula redit ad narrationẽ inceptã. Ordo est. Fabula. i. narratio — Ascen.
(nõ eñ fabulã sed historiã prius se narrare dixerat) repetat. i. resumat: a diuerticulo. i. a digres
siũcula. Postq̃ altera pars scꝫ tentyritarũ audet subsidijs. i. auxilijs auctis promere. i. eripere e
vagina ⁊ thecis suis ferrũ. i. arma ferrea aut ferrata ⁊ instaurare. i. quasi de nouo incipere aut
instantiꝰ facere pugnã sagittis infestis. i. infestantibꝰ et dãnũ inferentibꝰ: et ij qui colunt tenty
ra: vicina palme apud theben vmbrifere: instant. i. imĩnẽt: aut ingerũt se oĩbus reliq̃s p̃stantibꝰ
id ẽ dantibus celeri fuge terga. i. fugientibus: quidã ex fugientibus p̃cipitãs. i. nimis p̃cipitã
ter arripiens cursũ: labitur hic. i. hoc loco: nimia formidine. i. propter nimiã formidinẽ: et capit
ab insequẽtibus scꝫ. Ast. i. sed turba victrix. i. insequẽtiũ ⁊ voti cõpotũ edit. i. deuorauit illũ qui
ceciderat totũ: sectũ. i. minutim cõcisuꝫ in plurima frusta ac p̃ticulas vt vnus sufficeret multis
et hoc ossibus corrosis: nec decoxit. i. bulliuit aheno. i. cacabo aut lebete ardẽte. i. feruẽte: aut ve
rubus. i. nõ assauit: putauit eñ turba victrix scꝫ: vsqueadeo. i. valde longũ et tardum expectare
focos: existens cõtenta cadauere crudo. libet hic gaudere q̃ ipsa nõ violauerit ignẽ: quẽ ignem
prometheus donauit terris raptũ per ferulã quãdã de sũma parte celi. i. aeris. ego gratulor ele
mento scꝫ igni: et ego reor te o volusi exultare pre leticia q̃ ignis nõ sit violatus. sꝫ qui sustinuit
id est semel ausus est natura sua repugnante mordere cadauer: nihil edit. i. comedit vnq̃ libẽtiꝰ
hac carne. s. humana quod et cõiecturis licet asserere. Nã ne queras ⁊ dubites. i. nõ debes que
rere et dubitare an prima gula. i. primus gulose comedẽs optimos bolos senserit voluptatẽ in
tanto scelere: q̃r notũ est q̃ maximã. Autẽ pro sed is qui stetit vltimus absumpto iã toto corpo
re gustat aliquid de sanguine et hoc digitis sumptis per terrã. ¶ Vascones ⁊c. Fatetur idẽ ali
bi cõtigisse sed nõ ex cõsimili causa: vnde aggrauatur scelus egyptiorꝝ. Ordo est. Vascones qui
sunt populi in hiberia vsi talibus alimentis. i. carnibꝰ humanis pduxere. i. extenderũt animas
id est vitas suas: vt fama est: qđ addit quasi dubitet cũ de egyptijs exploratũ habeat: sed inuidia id
est malignitas fortune est illic: vltima bellorũ: extremi casus: et dira egestas. i. inedia longe obsi
dionis sup. erat illic: hoc est illi fuerant in extrema necessitate cõstituti. Exemplũ eñ huius cibi
quẽ vascones absumpserũt quod exemplũ nũc agitur debet esse miserabile. i. dignũ miseratiõe
sicut gens dicta mihi. i. a me mõ. i. iã nũc. i. ipsi vascones obsessi lacerabãt fame. i. propter famẽ
aliena mẽbra. i. alteriꝰ hoĩs: exñtes parati esse. i. comesse siue comedere: ⁊. i. etiã sua sup. mẽbra:
post oẽs herbas absumptas. s. post cũcta aĩalia: et quicq̃d furor vẽtris vacui. i. rabiosa fames co
gebat sup. comedere: ⁊ hoc hostibus ipsis miserantibus. i. mesericordia prosequẽtibus: pallorẽ
et maciẽ et tenues artus ipsorꝝ scꝫ vasconũ. Nam quis hoĩm: quisue deorꝝ: abnuerit. i. recusaue
rit si peteretur dare veniam. i. ignoscere viribus. i. virilibus animis: passis dira: atq̃ imania: id
est tam longã ⁊ imanẽ obsessionẽ. q. d. nullꝰ. Et q̃s abnuerit dare veniã illis sup. quibus manes
id est aĩe aut vmbre illorꝝ quorũ corpibꝰ vescant poterãt ignoscere. Sed p̃cepta zenonis. i. illius
optimi p̃hi monẽt nos melius: nec eñ putat oĩa sed quedã tantũ facienda esse p vita. i. pro salua
tione vite quod verum est: vnde prius. Summũ crede nephas animã preferre pudori. Et illud
Virgilianũ. Vsqueadeo ne mori miserũ est. Malum siquidẽ culpe non est adeundũ pro euitan
do malo pene. Sed vnde cantaber. i. vasco sup. esse poterat stoicus. i. eruditus in dogmate stoi
corum: presertim etate antiqui metelli: quasi dicat nõ est verisimile: et ita cõcludit eos p igno
rãtiã peccasse. Nunc aũt habet totus orbis athenas. i. p̃hiam: graias. i. grecã: ⁊ nostras. i. latinã
Gallia facũda p̃sertiꝫ apđ lugdunũ docuit causidicos britãnos. i. et britãnia: ⁊ thule. i. vltima re
gio britannie vltra scotiã: loquit. i. agit nũc de rhetore. i. doctore artis oratorie cõducendo.

Man.
Saguntbus
infans

¶ Nobilis ille. Ordo est: ille tñ nobilis pplˢ ⁊c. Et ſagũtbus par ⁊c. Tale quid excuſat. Pli. pterea li. vij. c. v. ſic ait. Eſt inter exempla in vterũ ptinus reuerſus infa ns ſagũtbi: quo ãno ab Hãnibale deleta eſt. Pplˢ ſcꝫ vaſconũ: Sagũtbus. hec vrbs vltra iberũ ſita eſt in radicibꝰ mõtis: qui biſpanos a celtiberis diuidit. circiter mille paſſus diſtãs ab mari. Cuiꝰ incole ⁊ copia terreſtriũ fructuũ: ⁊ mltitudis icremẽto ⁊ vtute militari. ceteris biſpanie pplˢis pſtabãt: buiꝰ fines ĩfeſto exercitu ingreſſus Hãnibal peruaſtatis paſſim agris ad obſidionẽ vrbis oĩs macbinas admouit. demũ octo cõtinuis menſibus aĩo ⁊ corpe fatigatꝰ. Sagũtũ vi cepit. Que ciuitas cpluribꝰ annis ante Hãnibalis etatẽ fidei romanorũ cõmendata fuerat. hec ex polybij li. iij. Meminit ⁊ Liui. li. xxi. obſeſſa aũt ciuitas maxima fame laborabat. attñ bumana carne abſtinuit paſſaqꝫ eſt excidium vt romanis fidẽ ſeruaret. Quã rẽ Syllius in fine li. ij. ample deſcripſit. Tale quid excuſat: qm̃ obſidione ⁊ fame coacti ſunt Vaſcones veſci bumana carne Meotide ſenior ara: ſtrabo li. xi. ⁊ Plinius li. vi. ſcribũt Meotim lacũ eſſe ĩ ſcythia: q̃ tanaim recipit. iuxta erat tẽplũ. Diane taurice: ad cuiꝰ aram viui boſpites ĩmolabãtur. Eſt ibi dẽ albania regio: vbi colebat̃ lũa pcipue: eiqꝫ ſeruũ mactabat ſacerdos. quẽ per annũ ſumptuoſe alebat. vt idem ſtrabo meminit dicto libro. Monſtrũ vt boĩem eẽnt Terra mẽpbitide: mẽpbis egipti orũ regia: vrbs magna erat ⁊ populoſa. ⁊ ſecunda poſt alexandriã Auctor eſt ſtrabo li. xvij. Inuidiã odiũ indignationẽ ad irritandũ nilũ. Tbraſylus vt aiunt. Buſiridẽ docuit imolare boſpites: quũ affirmaſſet nece bũana pluuias ĩpetrari poſſe ab ioue: ſed pmus occiſus ẽ. binc ait Ouidius in ibi. Vt qui poſt lõgum ſacri mõſtrator iniqui: Edixit pluuias victima ceſus aq̃. Et li. i. de arte. Dicit̃ egyptus caruiſſe iuuantibus arua Imbribus atqꝫ annos ſicca fuiſſe nouẽ. Quũ tbraſylus buriſin adit: mõſtratqꝫ piari. Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe iouẽ. Illi Buſiris: fies iouis boſtia primus Inquit: ⁊ egypto tu dabis boſpes aquã. Nolẽti ſurgere nilo: Pli. lib. v. ſcribit: ꝙ nilus certis diebꝰ auctu magno p totã ſpaciatus egyptũ fecũdus innatat terre: Diodo. aũt li. i. docet: Nilũ incipere creſcere ſolſtitio: eſtiuo. ceſſare aũt eq̃noctio autũnali de qua re plurima ⁊ plinius ⁊ Diodo. Qua: ſcꝫ rabie Nec ſcꝫ ſeuierunt. Cymbri: populi ſunt germanorum. qui lingua gallica teſte feſto: latrones dicuntur: bos marius ſolus fugauit: ⁊ caſtris exuit: magno corpe borrendiſqꝫ oculis erãt vt ſcribit Plu. in Marij vita: diximꝰ ⁊ plura in ſat. viij. Britones: germanie pplĩ: teſte Tacito. Sauromate: de ijs videto in ſat. ij. Agatbyrſi: populi ſunt in ſcytbia: iuxta Sarmatas q̃ ora artuſqꝫ pingebãt vt q̃qꝫ maioribꝰ preſtarẽt. ita magis vel minꝰ. Ceterũ oẽs iiſdẽ oẽs notis: ⁊ ſicut ablui neq̃rẽt. auctor ẽ mela ac ſeuit rabie ĩbelle ⁊ iutile. vulgꝰ ſic iacet carmẽ in textu antiq̃ nec fit Synalepba in rabie. Vulgus ſcilicꝫ tentyritarũ. Fictilibus pbaſelis Strabo lib. xvij. ſcribit ꝙ a ſeptem nili boſtijs partes quedã obrupte ⁊ in totam inſulã diſpartite multos riuulos inſulaſqꝫ fecerũt: vt tota inſula ſit nauigabilis foſſis in foſſas alias diuiſis: que tãta facilitate nauigãtur: vt nõnulle teſtaceas ſcapbas babeãt. Inſula aũt illa Delta noïat̃ a mari duobuſqꝫ nili fluentis facta. Delta vo dĩ, ppt̃ figure ſimilitudinẽ: bꝫ eñ triangulũ. Ver. itẽ li. iiij. g. ait. Et circũpictis vebit̃ ſua rura pbaſelis: p id aũt ſatyricꝰ poeta corũ molliciẽ oñdit: ⁊ tñ bũana carne veſcuntur.

Meotis
taurica
Diana

Memphis
Tbraſylus

Cymbri
Britones

Agatbyrſi

Delta

Nobilis ille tamen populus: quẽ diximꝰ: ⁊ par
Virtute atqꝫ fide: ſed maior clade ſaguntus:
Tale quid excuſat: meotide ſeuior ara
Egyptus: quippe illa nefandi taurica ſacri
Inuentrix bomines (vt iam que carmina tradunt)
Digna fide credas) tantũ immolat: vlterius nil
Aut grauius cultro timet boſtia: quis mõ caſus
Impulit bos? que tanta fames: infeſtaqꝫ vallo
Arma coegerunt tam deteſtabile monſtrum
Audere? an ne aliam terra mempbitide ſicca
Inuidiam facerent nolenti ſurgere nilo?
Qua nec terribiles cimbri: nec britones vnqꝫ:
Sauromateqꝫ truces: aut ĩmanes agatbyrſi:
Hac ſeuit rabie immane ⁊ inutile vulgus:
Paruula fictilibus ſolitum dare vela pbaſelis:
Et breuibus picte remis incumbere teſte.

¶ Nobilis ille tū ⁊c. Docet feuitiā egiptiorū non solū maiorē esse ꝙ vasconū sed etiā ꝙ sacerdotū diane taurice qui sacrificabāt quidē homines: sed non mādebant. Ordo est. Tamen ille populus quē diximus sc₃ vasconū est nobilis: et sanguntus ciuitas illa hispanie confederata romanis extīs sup. par. i. equalis sc₃ vasconibus virtute atq₃ fide: sed maior clade q: omnes iterierūt in obsidioue: excusat tale quid. i. factū vasconū. i. experta ꝙ acris sit fames ig noscat eis. Egiptꝰ aūt est senior ara meotyde. i. ipsius diane taurice ad meotym lacū scytbie: quippe. i. q: certe illa taurica sc₃ ara aut diana extīs sup. inuentrix sacri. i. sacrificij nefandi (vt credas ea. que carmia tradūt esse digna fide: hoc est vt cōcedamus verū esse quod poete de ipsa taurica canūt) imolat tantū homines: et nō comedit: et hostia que debet offerri sc₃ seruus nil timet vlterius aut grauius cultro. i. ꝙ mactari: non eñ timet dētibus deuorari. sed quis casus impulit hos sc₃ egiptios? que tanta fames: ꝙ pro et que sup. arma infesta vallo coegerūt audere tam detestabile monstrum: hoc est vesci crudo homine. An ne facerēt aliā inuidiā. i. aliud signū inuidentie ipsi nilo nolenti surgere id est inundare terram: a quo dependet tota fertilitas egypti ⁊ hoc terra memphitide: id est egyptiaca existente sicca? q. d. non possent. ¶ Vulgus egyptiorum. i mane id ē efferum ac crudele: ⁊ inutile id ē ignauū ad bene agendum solitum dare phaselis. i. nauiculis fictilibus. i. testaceis: paruula vela ⁊ incūbere breuibꝰ remis teste picte. i. molliter ornate. hoc ē alioquin mollissimū vulgus: seuit hac rabie: qua nec cymbri ppli germanie terribiles potissimū italis quos ter vicerūt: nec britones qui ⁊ germanie populi a tacito dicuntur verius sunt q̄ regionem olim gallicā nunc britāniā dictam incolūt: nec sauromate populi ad scytbiā: truces. i. feroci aspectu: nec agathyrsi populi scytbie imanes: vnꝙ sup. seuerunt. Ascen.

Nec penam sceleri inuenies: nec digna parabis
Supplicia his populis in quorꝫ mente pares sūt
Et similes ira: atq₃ fames. mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur
Que lachrymas dedit: hec nostri pars optīa sēsꝰ
Plorare ergo iubet causam lugētis amici
Squaloremq₃ rei: pupillum ad iura vocantem
Circūscriptorem: cuius manantia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli
Nature imperio gemimus: cum funus adulte
Virginis occurrit: vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi: quis eī bonꝰ: ⁊ face dignus
Arcana: qualem cereris vult esse sacerdos.
Ulla aliena sibi credat mala? separat hec nos
A grege mutorum: atq₃ ideo venerabile soli
Sortiti ingenium: diuinorumq₃ capaces:
Atq₃ exercendis: capiendisq₃ artibus apti
Sensum a celesti demissum traximus arce:
Cuius egent prona: ⁊ terram spectantia: mundi

¶ Ira atq₃ fames. similes sunt ideo dicit: ꝙ p iram faceret id qd vix p famē egissent. Mollissima pijssima. Hec nostri ps optima. sensus sic iacet in antiquo textu optima aūt pars dicit nostri sensus: ꝙ pietatem lachrymādo ostēdimꝰ. Plorare ergo iubet Seneca etiā epist. cxvij. sic ait. Naturale est opinionibꝰ hoīm tangi: et aduersis ↄtristari. Iubet: natura. Causam lugētis amici: solebāt causidici mrēs vxores: liberos ante iudices pducere: vt lachrymis ad miam mouerentur. Quā quidem rem latius ostēdimus in sat. vi. ibi. Quādo l₃ basilo flentē deducere matrē? Circū scriptorē: bonorꝫ ipsius raptorē₃ Incerta: nō eñ discerni possunt an maris: an puelle sint ora propter crines ⁊c. Et minor igne rogi: infans eñ prius genito dēte nō cremabatur. Nascūtur autē₃ dentes homini septimo mense: postꝙ natus est vt docet Pliniꝰ libro. xi. Sylla autem primꝰ e patritijs Corne. igni voluit cremari: timens suo corpori accidere posse: qd mario acciderat. ipse ei erui fecerat. Auctor est Cice. li. ij. de legibus. Et face dignꝰ arcana in festis cererꝭ matronarꝫ pudicitia exigebat: ⁊ ēt viri itegri Man.

Principio indulsit cõmunis conditor illis
Tantũ aĩas: nobis animũ quoq;: mutuus vt nos
Affectus petere auxiliũ: ⁊ prestare iuberet:
Dispersos trahere in populũ: ⁊ migrare vetusto
De nemore ⁊ proauis habitatas linquere siluas
Edificare domos: laribus coniungere nostris
Tectum aliud: tutos vicino limine somnos
Vt collata daret fiducia: protegere armis
Lapsum aut ingenti nutantẽ vulnere ciuem:
Communi dare signa tuba: defendier iisdem
Turribus: atq; vna portarũ claue teneri.
 Sed iam serpentũ maior concordia: parcit
Cognatis maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore vnq̄
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cũ tigride pacem
Perpetuã: seuis inter se conuenit vrsis.
 Ast homini ferrũ letale incude nefanda
Produxisse parũ est: cũ rastra ⁊ sarcula tantũ
Assueti coquere: ⁊ marris: ac vomere lassi
Nescierint primi gladios excudere fabri:
Aspicimus populos: quorũ non sufficit ire
Occidisse aliquẽ: sed pectora: brachia: vultũ
Crediderint genus esse cibi: quid diceret ergo
Vel quo nõ fugeret: si nũc hec mõstra videret
Pythagoras: cũctis animalibus abstinuit qui
Tanq̄ homine: ⁊ vẽtri indulsit nõ omne legumẽ?

tas. q̄ enĩ currentes facẽ tenebãt integerrimi ⁊ sine vitio eligebãt. Nũc vero dicit poeta: nõ esse piũ aliquẽ: qualis ĩ cereris sacris requirebat. Plura diximꝰ de cereris sacris ĩ sat. vi. ibi. pauce adeo cereris victas cõtingere digne.

Cereris festa

Villa alica sibi credat mala. Chremes terẽtianꝰ comedia. iij. inquit Homo sum: hũani nihil a me alienũ puto. Et Sene. epi. ciiij. ita inquit. Cõmodis oĩm leteris: mouearis incõmodis: ⁊ memineris que p̄stare debeas: q̄ cauere. Hec pietas scз. Soli nos diuinorũq; capaces. Cic. in li. de natura deorũ scribit q̄ deus p̄mũ hoies humo excitatos celsos ⁊ rectos cõstituit: vt deorũ cogitationẽ: celũ intuentes capere possent.

Hominum affectio

Hominũ figura cur recta

Sunt enĩ ex terra hoies: non vt incole atq; habitatores: sed quasi spectatores superarũ rerũ atq; celestiũ quarũ spectaculũ ad nullũ aliud genus animãtiũ pertinet. Sensus aũt interp̄tes ac nũcij rerum in capite tanq̄ in arce ad vsus necessarios ⁊ facti ⁊ collocati sunt. Nã oculi tanq̄ speculatores altissimũ locũ obtinẽt. ⁊c. Indulsit ꝯcessit. Cõditor: creator. Illis. s. brutis aĩalibꝰ. Aĩas q̄bꝰ viuerẽt. Aĩm: mentẽ: intellectũ: rõnẽ. De his ãt late dictũ ẽ in sat. i. ibi. paulatimq; aĩa caluerũt mollia saxa.

Affectus

Affectꝰ dr̄ passio volũtas fiducia amicitia. Dicit itẽ ira ⁊ odiũ. De quo latiꝰ li. ij. et hi. hẽt. Collata cõiũcta. Protegere armis lapsũ ⁊c.

Iuuare alios

Cice. li. i. de oratore sic. Quid tam porro regiũ: tã liberale: tã munificũ. q̄ opẽ ferre supplicibꝰ: excitare afflictos: dare salutẽ: liberare p̄iculis: retinere hoies ĩ ciuitate. Cognati. i. eiusdẽ gñis. vt inq̄t Fabiꝰ. Defẽdier iisdẽ turribꝰ. ⁊c.

Ciuitates cur facte

Cice. quoq; li. ij. off. idẽ asserit dicẽs. Hãc enĩ ob cãm maxime vt sua tuerẽtur respu. ciuitatesq; cõstitute sunt. Hora. itẽ sat. iij. lib. i. ait. Oppida ceperũt munire: ⁊ ponere leges: ne q̄s fur esset neu latro: neu quis adulter. Sed iã serpẽtũ. Pli. li. vij. sic ait de hoie. Nulli rabies acrior. deniq; cetera animãtia in suo genere probe degũt. cõgregari videmꝰ: ⁊ stare cõtra dissimilia. Leonũ feritas inter se nõ dimicat. Serpẽtũ morsus nõ petit serpẽtes. Ne matris q̄dẽ belue ac pisces nisi in diuersa genera seuiũt. At hercule homini plurima ex hoie sunt mala. hec ille.

Hominũ in se seuitia

Sene. itẽ epistola. ciiij. sic ait. Ab homine homini quottidianũ periculũ. aduersus hoc te expedi. hoc intẽtis oculis intuere. Nullum est malũ frequẽtius. nullũ pertinacius: nullũ blandius. Tempestas minatur anteq̄ surgat. Crepant edificia anteq̄ corruant: prenunciat fumus incendium. Subita

est ex homine pernicies:⁊ eo diligẽtius tegitur quo propius accedit.⁊c.Cicero itẽ lib.ij.offi.sic Atqꝫ vt magnas vtilitates adipiscimur cõspiratione hoim atqꝫ cõsensu:: sic nulla tã detestabilis pestis ẽ que nõ hoi ab hoie nascatur.Produxisse:extẽdisse.Pithagoras:is necare vetuit:nedũ gustare aialia que cõmune nobiscũ ius habeãt aie:exercẽs atqꝫ assuefaciẽs mortales ad faciliorẽ victũ:vt cibos semp parabiles haberẽt:qbus igne ad coquẽdũ opus nõ esset. quicqꝫ aquam simplicẽ biberẽt.hinc ⁊ sanitatẽ corpi:⁊ igenijs acumẽ acqri.obsoniũ illi erat vt plurimũ cruda vel elixa olera:marinis raro vtebatur.risu abstinebat ⁊ facetijs ⁊ iocis.fertur discipulos admonere solitus. vt illa quottidie quũ domũ ingrederẽtur dicerẽt. Ubinã excidi? Quid feci? Quid ex his q facere debui omisi? In ira nihil aut dicẽdũ aut faciendũ.porro fabarũ interdicebat vsu ꝙ vẽto essẽt plene atqꝫ aiato maxime cõuenirẽt. Aristo.ait ideo fabis eũ abstinẽdũ admonuisse siue ꝙ pudẽdis similes sint siue ꝙ corrũpãt.Deniqꝫ magistratus ipis eligũtur:hec ex Laertio. Pli.aũt li.xviij.scri.Fabã existimatã esse hebetare sensus insõnia qꝫ facere ob hoc pythagorica sentẽtia dãnatã.Uel vt alij tradidere qm̃ mortuoꝝ aie sũt in ea:qua de cã parẽtãdo vtiqꝫ assumitur.Uar.⁊ ob hoc flaminẽ ea non vesci tradit qm̃ ⁊ in flore eꝰ littere lugubres reperiãtur.Gellius vero li.iiij.c.xi.scribit Ciceronẽ libro pmo de diuinatione asserere pythagoreis interdictũ putari:ne faba vescerẽtur qm̃ fabe habẽt inflationẽ magnã hisqꝫ cibus trãquillitatẽ mẽtis querentibus cõstat esse cõtrarius.Sed Aristoxenus musicus:nullo sepius legumento pythagorã dicit vsum ꝙ fabis:quoniã is cibus et subduceret sensim aluũ ⁊ leuigaret.Porculis quoqꝫ minusculis ⁊ hedis tenerioribus victitasse idem Aristoxenus refert. Pythagore statuta Fabis pyth.

¶ Nec penam ⁊c. Concludit imanitatẽ egyptiorũ oẽm punitionẽ excedere. Ordo est.nec tu inuenies huic sceleri scꝫ egyptiorũ penã sup.satis magnã: nec parabis supplicia digna his populis:in quoꝝ mẽte sunt ira ⁊ fames pares ⁊ siles:q: per irã faciũt:qđ p sũmã incdiã ⁊ famẽ audere nõ deberẽt:natura fatet̃ se dare humano generi:mollissima id est clementissima ⁊ mitissima corda:nã solus homo mãsuetũ aial:cetera aut fere aut bruta dicũtur:que dedit lachrimas vt nos mites significemus plorãtes mortem aut casum proximi nostri:hec aũt scꝫ lachrimarũ est optima id est maxima pars nostri sensus: q: natura nihil nos docuit preter ꝙ flere:et id statim a vite principio:vt docet Plinius in pncipio.vij.li.Ergo q: pro maximo dono natura nobis lachrymas dedit:ipsa iubet plorare causam.i.lachrymis psequi causã:amici lugentis:et squalorẽ id abiectionẽ habitus ⁊ corpis neglecti rei.i.accusati de aliquo crimine:⁊ plorare iubet pupillũ id ẽ orbũ parẽtibus vocantẽ.i.citãtẽ ad iura.i.ad iudicẽ iustitie ⁊ iuris ministrũ: circũscriptorẽ id est deceptorẽ per inqua scripta:cuiꝰ pupilli ora mouentia fletu.i.lachrymis:capilli puellares id ẽ longi quales hñt puelle faciũt incerta.i.indiscreta an maris an femelle sint. Nos gemimus impio nature.i.natura impante:quũ funꝰ virginis adulte:iã scꝫ nubilis occurit:vel cũ infans et minor igne rogi.i.qꝫ vt solẽniter cõburat̃:claudit̃ terra.i.sepelit̃. Quis enĩ bonꝰ sup.exñs et dignus arcana face.i.castus et pius et talis qualẽ sacerdos cereris vult eẽ sup.vxorẽ eius si festis cereris interesse velit:credat vlla mala.i.incõmoda et aduersa esse aliena sibi.q.d.nullus.Et ẽ sensus:nemo hũanꝰ ⁊ bonꝰ potest videre siccis oculis mala alterius tanꝙ nihil ad se pertinẽtia q: naturaliter hõ hoi cõdolet:vnde dicit chremes Terẽtianus in.iij.comedia.Homo suꝫ humani nihil a me alienũ puto.Et diuus apl's.ij.Corin.xi.Quis scandalizat̃ et ego nõ vror? Si ergo naturaliter pij et cõdolẽtes sumus ⁊ hoc sciẽtes rei oĩa faciũt qbus misericordiã mereant̃:imanissimũ cõuincet̃ illud facinus egyptioꝝ:nec vult dicere nũc nõ esse piũ aliquẽ:vt Mancinellus asserit:sed nullũ esse bonũ qui nõ idẽ pius sit:ꝙ aũt naturaliter pij simus iterũ pbat dicẽs: hec.s.pietas separat nos a grege mutorũ.s.aialiũ.quidã legunt mortoꝝ:sed placet mutoꝝ legi. atqꝫ ideo nos soli hoies sortiti ingeniũ venerabile: q: piũ ⁊ mãsuetũ: ⁊ capaces diuinoꝝ.i.diuinarũ rerũ:et apti artibus exercẽdis ⁊ capiẽdis:traximus sensum demissũ ab arce celesti.Quia vt dicit Uirg.in.vi.Igneus est ollis vigor et celestis origo.Et Horatius vocat aiam diuine particulã aure.cuiꝰ scꝫ sensus:hoc est rõnis egẽt cetera aialia prona ⁊ cõspectãtia terrã.Uñ Ouidiꝰ primo metha.Pronaqꝫ cũ spectẽt aialia cetera terras Os hoi sublime dedit:celũqꝫ videre Iussit ⁊ erectos ad celũ tollere vultus Cois cõditor mũdi.i.deus pater:indulsit.i.clemẽter cõcessit principio.i.cũ oĩa crearet illis.s.aialibus brutis:tãtũ aias.s.sensitiuas ⁊ vitales sed nobis indulsit sup.qꝫ.i.etiã animũ.s.rõnalẽ vt mutuꝰ affectꝰ.i.charitas mutua: iuberet nos petere a ꝓximo et pstare ꝓximo auxiliũ ⁊ trahere in populũ.i.cõgregare in ciuitatẽ dispsos.s. sparsim in siluis ⁊ spelũcis degẽtes:⁊ migrare.i.discedere cũ hitatiõe:de vetusto nemore:⁊ linqre.i.relinqre siluas hitatas ꝑauis.i.a maioribꝰ.edificare domos:⁊ cõiũgere nr̃is laribꝰ.i.domibꝰ aliud tectũ: vt fiducia collata liminevicino.i.ꝓpter limẽ vicinũ daret tutos.i.nõ piculosos sõnos: ꝓtegere Ascen.

armis ciuē.i.cōciuē:lapsum ab impetu inimici:aut nutantē.i.vacillantē ingenti vulnere.s.postq̄ susceperit:hoc est dirimere litē:et litigātes separe:ꝛ lesos ac succūbentes ne āplius vulnerent protegere. Dare signa ad cōcurrendū in arma cōi.i.oibus nota tuba defēdier.i.defendi:hoc est ꝓtegi ijsdē turrib⁹:atq; teneri.i.includi vna claue portarū:hoc ē ad hoc rōem hoib⁹ solis dedit vt inter se socialit viuerēt:sꝫ tm̄ abest vt sic viuāt:vt maior sit inter feras cōsensio atq; cōcordia qđ et Pli.docet:vt recitat Mancinel. Ordo est:sed iā maior cōcordia ē sup.serpētū:fera silis.i. eiusdē spēi parcit maculis cognatis.i.p naturā cōicātib⁹ in spē exteriore:hūt eñ vtplurimū ferocia aialia maculas:qñ leo fortior eripuit leoni sup.debiliori vitam?q.d.nunq̄. In quo nemore exspirauit vnq̄ aper.i.porc⁹ siluester ictus.i.ꝑcussus dentib⁹ maioris apri?ac si dicat in nullo. tigris indica licet ferox agit ꝑpetuā pacē cū rabida tigride.cōuenit.i.pat ꝯcordia et cōsensio est seuis vrsis inter se. Ast.i.sed in cōtrariū:parū est.i.esse videt hoi ꝓduxisse incude nephanda.i. detestanda ꝓpter abusuꝫ:hoc est fabricasse ferrū letale.i.mortiferū:hoc est arma ferrea:cū sup. ita sit q̄ primi fabri sueti.i.cōsueti coquere.i.cōcludere tm̄ rastra ꝛ sarcula.i.instrumēta rustica ad colendos agros:exñtes lassi.i.fatigati vomere ꝛ marris.i.alijs instrumētis sup.cudendis: nescierint excudere gladios.i.enses et mucrones:nos sup. tm̄ aspicimus ppl'os scꝫ egiptios vt patuit quorū ire nō sufficit occidisse aliquē:sꝫ crediderit pectora brachia vultū.i.singula mēbra humana esse genus cibi:quid diceret pythagoras:vel quo non fugeret:quasi dicat etiā in ignē fugeret si ipse nunc videret hec mōstra:qui abstinuit cunctis animalibus tanq̄ homine:ꝛ non indulsit ventri omne legumen:quia etiam fabis abstinuit:de qua re tamen latius in siluis nostris disputamus vbi hanc satyram fere exposuimus.

¶ Argumētū Satyre. xvi.
¶ Ultima militie felicis premia narrat.

Satyra Sextadecima.

Uis numerare queat felicis
premia galle
Militie?nam si subeātur prospera castra:
Me pauidū excipiet tironē porta secundo
Sydere:plus etenim fati valet hora benigni:
Quam si nos veneris comendet epistola marti,
Et samia genitrix que delectatur harena.

Man.

Uis numerare queat. Refert ꝑbus huiusce poete vitā enarrās: q̄busdā carminib⁹ paridē istrionē offēsum fuisse:q̄ quidē illa fuere in sat.vij. Qđ nō dāt proceres dabit istrio.ꝛc. Itaq; per honorē militie q̄ q̄ actogenari⁹ vrbe submot⁹ est:missusq; ad p̄fecturā cohortis in extremā egypti ꝑtēdentis. Id supplicij gen⁹ placuit: vt leui atq; ioculari delicto par esset. Hinc poeta militie cōmoda gallo amico narrat. Incōmoda itē eorū:qui cū militibus quicq̄ exerceat. Ne paris forte ipsius poete militia atq; tedio exultaret. Dicit aūt militē fortunatū esse debere:nā multū valet hora benigni fati:secūdiq; syderis. Militie:fuit militia semp honorata. Unde Aristo. particula. xviij. probl:querit cur fortitudinē maximo honore prosequūtur respu.que tamē virtutū precipua non est. An quia semper vel ipse bellū alijs inferunt:vel ab alijs sibi illatū patiūtur. Hec autē virtus perutilis vtrāq; in partē est. Honorant vero nō queloptuma sunt:sed que optima sibi existiment Et Cicero libro primo de oratore inquit. Quid aūt tam necessariū q̄ tenere semper arma:quib⁹ vel tectus ipse esse possis:vel prouocare improbos:vel te vlcisci lacessitus? Nam si subeantur sensus estquum prospera castra subeantur q̄uis Tyro pauidus sim:bono tamen sidere excipiar Me pauidum:pauor est metus mentem de loco mouens:ex quo illud Ennij. Tum pauor mihi sapientiā omnē et animo expectorat. Formido est metus permanēs. Timor est met⁹ mali appropinquantis:Terror est motus concutiens. Sollicitudo est egritudo cum cogitatione. Angor est egritudo premens. Dolor est egritudo crucians hec omnia Cicero libro. iiij. tusculа. scribit. Tyronē. tyro dicitur nouus miles:qui fortis cuꝫ fit ad militiā exercetur. Plus ꝛ eñ. plus valet inq̄t:ꝛ fauet hora boni sideris. q̄ mars licet sit belli deus. iccirco itaq; ductores aduertere solēt et expectare ꝓsperā sideris horā:quū castra mouere vel ingredi oportuerit. Uir. li. xi. vbi p̄mū

Militie honor
Arma tenēda
Pauor
Formido
Timor
Terror
Sollicitudo
Angor
Dolor
Tyro
Fatorꝫ statura
Mars iunonis

vellere signa Annuerint superi:pubēq₃ educere castris. Fati benigni.i.boni sideris. Ait enim Manilius li.iij.sic. Fata quoq₃ ⁊ vitas hoim suspendit ab astris.sic felix aut triste venit per singula fatū. De fato aūt plura superius. Veneris quā quidē Mars ipē adamat. Samia genitrix: id est iuno que martē peperit:cōcepit em̄ illico tacta flore quodā lecto ab hortis flore dee q̇ vnicus erat:vt habetur lib.v.fast. Samia arena:iunoni em̄ ludi celebrabātur in samo icarij maris parua insula. Cuius tēplū oppido aberat viginti haud amplius stadia secūdo littore.vbi donariū dee/per q̄ opulentū.⁊c. Latius tamē videto sat.xiij.ibi:statuāq₃ bathylli. Apuleius em̄ hec ⁊ plura scribit vt ibi ostendimus. Diximus ⁊ plura in sat.iij. Lactātius preterea lib.i.c.xvij.sic ait. Insulā Samū scri. Var.prius partheniā noiatā:q̄ ibi iuno adoleuerit:vbiq₃ etiā ioui nupserit itaq₃ nobilissimū ⁊ antiquissimū templū eius ⁊ Sami simulachrū in habitu nubentis figuratū et sacra eius anniuersaria nuptiarū ritu celebrantur. Samos

Quis nūerare.⁊c. Videt̄ poeta vt in eiꝰ vita dixi hic potiꝰ irridere felicitatē militie q̄ ex aīo laudare:nihil em̄ laudis h₃ licētia nocēdi. Ordo est. O galle:q̄s que at nūerare p̄mia felicis militie.q.d.nullꝰ. Na₃ si castra subeātur ꝓspa.i.ꝓspero tpe:porta.i.introitꝰ castroꝝ excipiet me tyronē.i.nouū militē secudo.i. ꝓspo sydere.hoc aūt opus est. Etenī:q: certe hora benigni fati.i.bone cōstellatiōis plus val₃ ad euētū belli:q̄ si epistola cōmēdatiua veneris:quā venꝰ amica martis scri pserit:⁊ genitrix martis sc₃ iuno que delectat̄ samia harena cōmēdet nos marti.i.deo belli. Ascen.

Cōmoda tractemus primū cōmunia quorum
Haud minimū illud erit:ne te pulsare togatus
Audeat:immo ⁊ si pulsetur:dissimulet:nec
Audeat excussos pretori ostendere dentes:
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam
Atq₃ oculos medico nil promittente relictos
Bardyacus iudex datur hec punire volenti
Calceus:⁊ grandes magna ad subsellia sure:
Legibus antiquis castrorum:⁊ more camilli
Seruato:miles ne vallum litiget extra:
Et procul a signis:iustissima centurionum
Cognitio est igitur de milite:nec mihi deerit
Vltio si iuste defertur causa querele.
Tota cohors tamen est inimica:oēsq₃ manipli
Consensu magno officiūt:curabitis vt sit
Vindicta grauior:q̄ iniuria:dignū erit ergo
Declamatoris mutinensis corde vagelli:
Cū duo crura habeas offendere tot caligatos
Milia clauorum quis tam procul absit ab vrbe
Preterea quis tam pylades molē aggeris vltra
Vt veniat:lachryme siccentur protinus:⁊ se
Excusaturos non sollicitemus amicos.

¶ Coīa toti:s.militie. Togatus nō exercēs militiā. Toga em̄ domi vtebāt:i militia vo sagis. Dissimulet:celet. Offā: carnis tumorē quēdā ob ictū. Punire:vlcisci Volenti.s.togato. Bardyacꝰ calceus.i.cilicēꝰ.dicūt em̄ Bardyacum esse sagū militare ex cilicio. hinc bardyacꝰca cū.hoc loco.designat̄ aūt Cēturio.q̇ calceis cilíceis qn̄q₃ vtebat̄. Iudex. Vegetius li.ij.c.ix.ait sic.proprꝰ aūt iudex erat prefectꝰ legionis: habēs cōtinue primi ordinis dignitatē qui absente legato tāq̄ vicariꝰ ipsi vt ptātē maximā retinebat tribuni vel cēturiones:ceteriq₃ milites eius p̄cepta seruabāt. Vigiliarū siue pfectiōis tessera ab eo petebat̄:si miles crimē aliqd admisisset auc̄te p̄fecti legiōis a tribuno deputabat̄ ad penā.⁊c. Grādes sure:tibialia grādia.id āt ait qm̄ solebat eligi Centurio q̇ esset magnis viribꝰ:et ꝓcera statura. qd̄ ⁊ Modestꝰ ostēdit. Sure āt ꝓprie dicūt̄:q̄ carnis copia pte tibie posteriore cōplētur. Vt interp̄es plīi li.ij.de aīalibꝰ scri. Subsellia:de subsellijs:tribunalibꝰ ⁊c. Latius supra. More:Camilli seruato. Camillus in obsidione velorū instituit.ne milites extra vallū litigarēt:quo semper mādatis cōsulis contra hostes pugnaturi presto essent.de quo Liuius li.v. Iustissima:alterius verba sunt.

Man.
Iudex militū
Centurio
Sure

Miles amat. Cognitio.inquisitio.examē.Tota cohors tñ est inimica poete v̄ba. Hinc optime Ennius teste
Cohors gellio li.xix.c.ix.inqt:pellit e medio sapiētia vi geriť res:spnitur orator bon⁹:horrid⁹miles ama
tur.Tñ ꝗuis iust⁹centurio fuerit.Cohors vegeti⁹scribit li.ij.ꝙ prima cohors(nā decē erant in
legione)pedites hēbat.c.v.Eqtes loricatos.c.xxxij.relique pauciores habebāt.De cohorte plu
Manipulus ra dixim⁹in sat.i.ibi:Curā spare cohortis.Manipli:Manipul⁹auctore modesto ꝛ vegetio lib.
ij.dicebať.q: ꝯiunctis manib⁹ pꝛiter dimicabāt.Erat aūt peditū cōtinebatq; scd̄3 alios pedites
Legio cc.nā in legiōe Cēturie erāt.lx.Manipuli.xxx.cohortes.x,vt cynthi⁹.li.vi.notauit auctore Gel
Centurie lio li.xv.c.iiij.de Manipulis ꝑterea Ouid.li.iij.fast.sic pertica suspensos portabat longa mani
plos videl3 feni.Vñ maniplaris noīa miles h3.Curabitis vos togati ꝛ offensi.Ergo si talia for
te curabitis.Vindicta grauior.Vindicta ntūs est.vltima hic ꝓducit̄ sequēti positu.Dignū res
digna.Corde:audacia ꝛ temeritate.q̄re miles nō timeret.Pli.li.xi.de corde ait.ꝙ bruta existi
mātur aīaliū.q̄bus durū riget.Audacia q̄bus paruū est:pauida quibus ꝑgrande. Declamato
ris vagelli:illi⁹temerarij causidici.malas eñi causas agitabat.se piculo obiectās:q̄lis hec foret si
inermis militē accusaret.Tot caligatos.i.tot manipulares milites.Erat eñi manipulariū cali
ga.Sueto.nāq; scribit hoc mō.Caligula cognomē castrēsi loco traxit:q: manipulari habitu in
ter milites educabať.Milia clauoꝝ.i.tot milites:q̄ tibialib⁹vtūtur multis clauis īpactis. Cla
Clauata uata inquit fest⁹dn̄r. vestimenta clauis intexta aut calciamēta clauis infixa.Ab vrbe.i.ab vrba
nitate ꝛ prudētia.vt putet id agēdū eē.Tā pilades.tā amic⁹vti oresti pilades fuit ꝓ quo sanan
do taurice are piculū subire voluit.ibi eñi decim⁹quisq; hospes mactabať:ꝛ furiosi sani fiebāt.
Cūq; fuisset Orestes decim⁹:dicebat pilades nō verū esse nam īpe decim⁹. Id aūt vt ꝓ amico
moreretur agebat.Quam rē plene scribit Naso li.iij.de ponto.Quis tā pilades ꝛc. Cōtra hanc
sententiā Leli⁹ciceronian⁹est.ait eñi.Ego vos hortari tantū possum.vt amicitiā oībus reb⁹hu
manis anteponatis.Nihil eñi est tam nature aptū:tam cōueniēs ad res vel secūdas vel aduer
Amicitia sas:sed hoc primū sentio:nisi in bonis amicitiā esse nō posse. Molē aggeris vltra.i.itra castra
Protin⁹statim accepta iniuria.Lachryme siccenť.Nulla fiat querela.Nemo eñi defendere to
Amicitia q̄d gatos audebit cōtra milites.Nō sollicitem⁹:nō vexem⁹.Amicos:ipos milites inter se amicos
Dicūt aūt amicitiā mutuā beniuolentiā esse.vt scribit ph̄s li.viij.ethi.at Cicero sic.Est aūt ami
citia nihil aliud:nisi oīm diuinarū humanarūq; rerū cum beniuolentia ꝛ charitate summa con
sensio.Excusaturos se apud centurionem sc3.

Ascen. ¶Cōmoda ꝛc.Ordo est:tractem⁹primū cōia cōmoda:quoꝝ illud erit:haud.i.nō minū:ne to
gatus.i.imunis a militia audeat te pulsare:imo etsi pulseť a te dissimulet:nec audeat ōndere ꝑto
ri.i.iudici militantiū dētes suos excussos a te:ꝛ offa3.i.frustū carnis nigrū.i.vibicosū ꝛ liuidu3
in facie sua:cū sup.liuoribus.i.maculis plūbei coloris:tumidis.i.inflatis et ictu atq; oculos re
lictos medico nil ꝓmittēte de recupando visu.Judex bardyac⁹.i.cilicio indut⁹ ꝛ rudis datur to
gato.s.volēti punire:hec.i.hāc iniuriā ꝛ lesionē.Calceus sup.grā dis.ꝛ grādes sure.i.ocree su
rarū grādiū sup.pendēt ad subsellia.i.tribunalia vbi cā audiť:ꝛ hoc legib⁹antiquis ꝛ more ca
milli dictatoris seruato:ne sc3 miles litiget extra vallū castroꝝ:ꝛ procul a signis.i.vexillis.Igiť
cognitio iustissima de milite ē cēturionū.Nec vltio deerit mihi sc3 leso:si cā iuste q̄rele deferť
ad cēturionē.s.q: ipe iniust⁹nō est.tñ tota cohors.s.alioꝝ militū est inimica:ꝛ oēs manipli pro
manipuli hoc ē manipulares milites officiūt.i.nocēt petēti vltionē:magno cōsensu.Vos igiť
togati q̄ vindictā petitis:curabitis.i.ꝑ curā facietis:vt vindicta quā petitis sit vobis sup.graui
or.i.damnosior ꝙ iniuria prius accepta.Ergo cum habeas duo cura supple tñ:offendere.i.ob
stātes habere tot caligatos.i.manipulares milites:ꝛ tot sup.milia clauoꝝ q̄ sunt in tibialib⁹mi
litū obstātiū:erit dignū corde.i.ꝑuerso aīo vagelli illi⁹causidici temerarij ꝛ iniq: declamatoris
mutinēsis.i.qui mutinis declamādo docuit falsas causas defendere:q̄ digne sunt talē exitū ha
bere.Quis aūt alius aduocat⁹aut causidicus absit tā procul ab vrbe:q̄s tam pilades.i.piladis si
milis q̄ orestē amicū nūq̄ derelīqt vt veniet vltra molē aggeris.i.intra vallū ꝛ ad tribunal cen
turionis.q.d.nullus.Ergo nos inquit togati si sumus lesi:lachryme nostre siccētur protinus.ꝛ
non sollicitamus amicos excusaturos sup.se ne veniant.

Man. ¶Da testē:ostendit ꝙ togat⁹si
posset testē ꝓducere. null⁹ ꝑhere
auderet ꝯtra milites testioniū ali
q̄d vex.ipi vero milites facillime
falsos inuenirent in eoꝝ auxilium
Quē dixerit sup.admittere velle.

Da testem iudex quem dixerit:audeat ille
Nescio quis pugnos:vidit qui dicere:vidi
Et credam dignum barba:dignumq; capillis

Maiorum::citius falsum producere testem
Contra paganum possis:q̄ vera loquentem
Contra fortunā armati:contraq̄ pudorem
Premia nūc alia:atq̄ alia emolumēta notemus
Sacramentorum:cōuallem ruris auiti
Improbus aut campū mihi si vicinus ademit
Aut sacrum effodit medio de limite saxum:
Quod mea cū vetulo coluit puls annua libo:
Debitor aut sumptos pergit nō reddere nūmos
Uana superuacui dicens chirographa ligni
Expectandus erit qui lites incboet annus
Totius populi:sed tunc quoq̄ mille ferenda
Tedia:mille more.totiens subsellia tantum
Sternūtur:iam facundo ponente lucernas
Ceditio ꝛ fusco iam micturiente: parati
Digredimur:lentaq̄ fori pugnamus harena
Ast illis quos arma tegunt:ꝛ balteus ambit
Quod placitū est illis prestatur tēpus agendi.
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis preterea testandi militibus ius
Uiuo patre datur:nam que sunt parta labore
Militie placuit non esse in corpore census:
Omne tenet cuius regimen pater:ergo coranum
Signorū comitem:castrorūq̄ era merentem
Quāuis iā tremul⁹ captat pater hunc labor equ⁹
Prouehit:ꝛ pulchro reddit sua dona labori
Ipsius certe ducis hec referre videntur:
Ut qui fortis erit:sit felicissimus idem:
Ut leti phaleris omnes:ꝛ torquibus omnes.

Audeat ille. Ordo ē. Ille nescio quis:q̄ pugnos vidit:audeat dicere:vidi. Uidi:videmus ꝓprie aīo oculis cernimus:cōfūdūtur aūt. Cicero ad Aulū torquatū lib.vi. epi.fam. Sūma tamē eadem est: idē exitus:quē ego tam video aīo q̄ ea que oculis cernim⁹. Dignū barba ꝛ capillis maiorꝝ.i. seueritate grauitateq̄ antiquorꝝ. Barba em̄ ostendit atrocē aīm. q̄ quidē pro seruāda iustitia nil metuit Paganū.i.togatū:ꝛ rusticū:ꝛ ab militia remotū. Fortunā:felicitatem. Pudorē:honestatē. Sacramētorū.i.legitimorꝝ militū. erat em̄ legitima eorꝝ militia: qui singuli iurabāt pro rep. se esse facturos: nec discedebāt nisi cōpletis stipēdijs: id ē militie tēporib⁹ et sacramentū vocabat. Latius tamen hec lib.viij.eneid.seru⁹ meminit. Illis aūt q̄ sacramēto non tenebātur. licet in castris versarentur:tamen nec hostes ꝑlio lacessere:nec ferire fas erat.qḋ Cato senior in epistola quadā ad filium scribēs ostēdit. Monet em̄ si missus factus sit: ꝛ militie tempus cōpleuerit:ad vrbē vt redeat aut si remanere in exercitu velit. ab impatore impetret.vt sibi aduersus hostē pugnare ꝛ eū interficere liceat. Id an ideo ē institutum:q̄ nisi necessitate coactū hominē occidere nō liceat:qḋ q̄ nec legitime:nec iussus faciat: homicida habendus sit.ꝛc. Auctor est Plutarchus in problem. Meminit ꝛ Cice.li.i.offi.vbi q̄dē tractat duo genera decertandi. Mihi:nō militāti sc3. Qḋ mea cū vetulo coluit puls annua libo. hoc ait: q̄m vt scribit Dionysius li.ij. Pōpili⁹ iussit vnūquenq̄ circūscribere fūdos suos sacrosq̄ finibus lapides apponere: lapidesq̄ ipos sacrauit ioui termīali:statuit deinde eis sacra quotānis oēs die ꝯstituta facere sup locū ipm coeūtes:sacrificabātq̄ eis nō aiatū aliquot:neq̄ em̄ piū est cruentare lapides:sed pultes ꝛ liba atq̄ alias quasdā fructuū primitias: hec ex Diony.plura tñ dixim⁹ in carmīe epodō ode secūda. Chirographa:dicūtur a chir quod est man⁹:et graphe scriptura. Pedianus aūt ait:inter syngraphas ꝛ chirographa hoc interesse:q̄ in chirographis tm̄ q̄ sūt scribi solēt. In syngraphis etiā cōtra fidē veritatis pactio venit ꝛ nō nūerata q̄ pecunia:aut nō itegre nūerata ꝑ tēporalia volūtate hoīm scribi solēt. Ligni:tabelle:pugillares. Annus.i.anni termin⁹:vel longa mora:vt fere annus videat̄:qua quidē

Uidemus
Cernimus
Militia
tima
Termini
sacra
Chirographa

oibus ius redderet:sed militibus omni tpe vt dicit inferius pstabat agēdi tps.Totius populi:
ait qm ex oibus tribubus iudices eligebant:qui totū populū referebāt:vnde Asco.lib.ij.verri
narū vbi Cice.ait.Quinq3 r.xxx.exponit ac per has totus populus romanus.Dicte aūt sūt tri-

Tribus vnde

bus a tributo dādo:aut q2 primo tres fuerūt.vnde etiā tribuni dicti.Taciēsis vna:a tacio rege

Taciēsis

Rānnes altera ab romulo luceres altera ab lucomone:siue lucretino:siue ab luco quē asylū vo

Rānnes

cauerat romulus:Tunc:postq̄ venerit agendarū litiū r causarū tps.Subsellia:iudicū sedes:vn

Luceres

Pli.lib.ij.epi.ad maximū ita inqt:hec ptio ternis denarijs.s.q̄libet numerosa subsellia implent

Judices.cv.

de subsellijs centūuirū intelligēs vti r hic Juuenal:Fest⁹ vero centū q̄nq3 iudices fuisse ondit:

Centūuiri

ait em sic:Centūuiralia off.iudicia a centū viris sunt dicta:nā cū eēnt rome.xxxv.trib⁹:q curie
sunt dicte:terni ex singlis tribub⁹ sūt electi ad iudicādū:q cētūuiri appellati sunt:r lз q̄nq3 āpli⁹
q̄ centū fuerit:tn quo facili⁹ noiarent centūuiri sunt dicti.De curijs aūt.xxxv.idē Fest.late scri.
Quomō vero sorte eligebant videto in saty.xiij.in pn.Totiēs subsellia tm sternunt:nec em iu-
dicia exinde dabantur:hoc aūt ait qm sepenumero accidebat:vt actores causarū noctis aduen-
tu cause actionē explere non possent:hinc ait Plinius lib.iiij.epistola ad Ursum.Actionē me-
am vt prelia solet:nox diremit.egerā horis tribus et dimidia:sup erat sesquihora.Nam cū ex le-
ge accusator sex horas:nouē reus accepisset ita diuiserat tēpora reus inter me r eum qui dictu-
rus post erat:vt ego quinq3 horis ille reliq̄s vteretur rc.Jam facundo ponente lucernas.Cedi
tio.lacernas:in antiquo textu legi per la.sc3:in pluribus tamē lucernas per lu.quod magis pla
cet.Est em sensus q̄ causarū actores noctis aduētu e foro discedebāt sine actione aliqua:cū pa-
rati ad dicēdū eēnt:q̄ aūt ita intelligend⁹ sit iste locus: ostēdit Pli.in epistola ad vrsū vt patuit:
dixit em.Actionē meā:vt prelia solet:nox diremit:inde subijcit hec verba:de theophane causa-
rū actore:dixit in noctē atq3 etiā illatis lucernis.patet igitur lucernas legēdū nō lacernas.Et
fusco iam micturiente:alio iudice qui diutius actiones audiendo iam lotij pondere grauabatur
vinosum demū ostēdit.Parati:ad agendas causas.Digredimur:non em agimus causa3 ipam.
Lenta arena:hoc ait quoniā iudicum sententie prorogabātur:habebātur etiā sepius causarum
actiones:preterea cause ipse pene infinite erant:quod Plinius lib.iiij.episto.ad Ualeriū pau-
linū ostendit his verbis:Proxime quū dicturus apud centūuiros essem:adeūdi mihi locus ni-
si a tribunali:nisi per ipsos iudices non fuit tanta stipatione cetera tenebātur rc.Pugnamus:

Balteus

gladiatorum more inter se pugnāt causidici.Balteus ambit:q̄ milites cigulū e corio habebāt

Sufflamen

bullatum balthēū dictum inquit Uarro.Res:gaza.Sufflamine oppositione:ab rotis est me

Testādi ius

taphora:que sufflamine atterūtur:Est em sufflamen quod rote opponitur ne recurrat.Testan-
di militibus ius:viuo patre datur.filiusfamilias testari nō pōt:etiā si pater cōsentiat:nisi de pe-
culio castrensi vel quasi castrensi:de quib⁹ etiā preter patris voluntatē testari potest:vt in cap.
Licet:de sepultu.in sexto.Filius aūt familias dicitur qui est in potestate patris vel parentis:si-

Filiusfami-lias

cut filius emācipatus dicitur q extra potestatē patris est.Peculiū castrēse ē qd miles acquirit

Emancipatus

dum militat in castris r illud est filij pleno iure.peculiū quasi castrēse dicitur qd aduocatus ac-

Peculium castrense

quirit pstando clientulis patrociniū in causis.vel qd grāmatic⁹ vel logic⁹:vel rhetor in scholis
sua lucrat opa r labore.Signorū co.i.vexillorū.Merentē:militantē r lucrantē.Captat.blādi-

Peculiū quasi castrense

tijs:r pcibus allicere tētat que iure habere nō poterat.Hūc:militē.Equus:iustus labor puehit
anget:ad honorē producit.similiter fere Cice.li.i.de oratore inqt:scribit em.Justus ac honest⁹

Justus labor

labor honoribus:pmijs:splendore decorat.vitia aūt hoim atq3 fraudes:dānis:ignominijs:vin

Imperatoris virtutes

culis:verberib⁹:exilijs:morte mulctāt.Sua:ppria.Labori:militari sc3.Referre:interesse.i.eē
vtilitati:r attinere ad ipm ducē.Ut:q̄.Qui.s.dux.Fortis.dux⁹ ac robustus.Idē:dux.Felicissi-
mus:Cice.in oratiōe de laudib⁹ magni pōpeij sic ait.Ego em existimo in sūmo impatore q̄ttuor
has res ineē oportere.sciētiā rei militaris.virtutē:auctoritatē:felicitatē:hinc r Cesar.li.vij.de
bel.gal.ita inqt Impatorz res aduerse auctoritatē minuūt.Ut:quo.Dēs:vel eq:vel milites:ait
em supius vt phaleris gauderet equ⁹.et Taci.li.xvij.de vitellij ingressu in vrbē ait.Ceteri iuxta
suā q̄sq3 centuriā armis donisq3 fulgētes:Et militū phalere torq̄sq3 splēdebāt.vtq3 in fine appa
rebit iamiā Dotatus phaleris sepius donatus ē.ergo rc.Ceti:sup.sint.qd quidē euenit:quū fe-

Phalere

licē habuerint impatorē.sic em victoriā sepe reportāt.Phaleris.phalere equoz ornamēta dicū

Torquibus

tur.Uirg.li.v.prim⁹ equū phaleris insignē victor habeto.Lati⁹ aūt dictū ē de phaleris i sat.xi.
ibi.Ut phaleris gauderet equ⁹.Torqb⁹:circulis aureis q a collo:ad pect⁹ pēdēt.Uege.li.ij.scri
bit q̄ aliq̄b⁹ Torq̄s aure⁹ solidū virtutis pmiū fuit:quē q meruisset:pter laudē interdū duplas
cōseq̄bat annonas.Pli.vero li.xxxiij.c.ij.scri.q̄ romani auxiliares quippe externos torqb⁹ au

Armille

reis donauere.At ciues nō nisi argēteis.Preterea armillas ciuib⁹ dedere:q̄s nō hēbāt externi

Gellius aūt li.ij.c.xi.ſcribit ſiciniū Dentatū ſtrēnuū bellatorē ob ingentē fortitudinē appellatū eſſe Achillē romanū:pugnaſſeꝗ in hoſtē Centū ⁊ viginti prelijs. Donatūꝗ fuiſſe Torquibus.lxxxij. Armillis plus cētū.lx.phaleris itē quīqꝫ vicieſqꝫ.Oēs:videlꝫ milites.

¶ Da teſtē. Impunitatē militū rurſus potius notat ꝙ laudet. Ordo eſt. Da tu qui offenſus es teſtē ſup.fide dignū quē iudex dixerit: audeat ille neſcio qs qui vidit pugnos ſup. in te iactos: dicere ego vidi pugnos.ſ.⁊ ego credā illū dignū barba ⁊ capillis maiorū.i.ſeueritate quā priſci tenuerūt:tu miles poſſis citius producere teſtē falſum cōtra paganū.i.ruſticū leſum ꝙ loquentem vera cōtra fortunā.i.in preiudiciū bonorꝫ armati.ſ.militis:aut cōtra pudorē.i.famā eiꝰ. Notemus:vel hoc verbū irriſionis notā habet. Notemꝰ nūc alia premia atqꝫ alia emolumēta.id eſt lucra ſacramētorꝫ.i.iuratorꝫ militū. Si improbus vicinus ademit mihi nō militāti ꝯuallē.i.ptē in valle poſitā rurꝭ auiti:qđ bona fide diu etiā maiores mei poſſederūt:aut ſi ademit mihi cāpū:id eſt locū.capacē ⁊ planū:aut ſi effodit de medio limite.i.de cōfinio ⁊ termino:ſacrū ſaxū.i.religioſe cultū:qđ mea annua puls coluit cū vetulo libo.i.qđ annuo ſacrificio proſecutus ſum:aut ſi debitor pergit.i.pſeuerat nō reddere nūmos ſumptos a me.dicēs chirographa.i.manu ꝓpria ſcripta:ligni.i.tabelle lignee ⁊ cerate:ſupacui.i.ad nihil ſeruiētis:eſſe ſup.vana.i.mēdacia ⁊ nullius fidei:annus q incohoet lites totius populi erit mihi expectādus in vrbe.ſ.ſed mille.i.innumera tedia erūt ferenda.i.tolerāda quoqꝫ.i.etiā tūc cū annus venerit:⁊ mille more.i.dilationes erūt ſup.ferende.ſubſellia.i.loca in qbus iudices ſedeāt ſternūtur totiēs tm̄.i.ita ꝙ nihil agatur cū iudices deſint ⁊ hoc ceditio illo cauſidico facūdo:ponēte.i.deponēte lucernas quas adduxerat vt vel noctu audiatur.vel ponēte lucernas.i.nō amplius vigilante:vt bene oret cū nō ſit locus dicēdi:ſed meliꝰ priori mō:⁊ fuſco alio cauſidico iā micturiēte.i.exeūte vt mingat.nos ergo parati agere cauſas digredimur:⁊ pugnamꝰ.i.certamus in harena.i.exercitio fori lenta.i.lente ꝓcedente ⁊ ſepe differēte. Aſt.i.ſed tēpus agēdi preſtatur illis quos arma tegūt ⁊ quos balteꝰ.ſ.militaris ambit.i.cingit.hoc eſt militibꝰ:qđ placitū eſt illis nec res atteritur.i.cōſumitur ſufflamine.i.dilatione lōge litis:ſicut ſufflamē atteritur longo tractu aut deſcenſu rotarū:eſt em̄ qđ ſub rotis ponitur in deſcenſu. Preterea ius teſtandi.i.faciēdi teſtamētū de peculio caſtrēſi datur ſolis militibus viuo patre.i.exiſtētibus etiā ſub poteſtate patris. Nā placuit ſup.legiſlatoribꝰ ea que ſunt parta labore militie nō eſſe in corpore cenſus.i.patrimonij cuiꝰ pater tenet omne regimē. Ergo ꝙuis pater iā tremulus.i.vetulꝰ captat coranū (ſicut apud Horatiū naſica captauit coranū) Coranū dico comitē ſignorū ⁊ merētē era caſtrorū.i.militantē:equus.i.iuſtꝰ labor prouehit.i.ad diuitias vehit hunc.ſ.coranū q: pater nō poteſt ipſi inuito auferre:⁊ reddit ſua.i.debita dona pulchro labori. Certe hec vidētur referre.i.intereſſe ipſius ducis vt is idē qui erit fortis.i.ſtrēnuus in bello:ſit feliciſſimꝰ.i.ditiſſimꝰ.vt oēs ſub eo militātes ſint leti phaleris.i.ornamētis equorū ſuorꝫ:⁊ torquibꝰ.i.cathenis ex auro intorto:q equitibus iuratis dātur.

¶ Hec ſunt lector optime q quāta maxima potuimus facilitate atqꝫ breuitate litterarū tyroni explicuimꝰ:ad quē ſic perorare lubet.

¶ Aſcēſius ad litterarie militie tirūculū.

Claude puer faciles (ſat prata bibere) canales
 Arida iam toto non ſitit herba ſolo.
Vis manifeſta loquar?ſatis explanaſſe poetam
 Arbitror:vt deſit qđ dubitare queas.
Acria melliſfluo diluta phalerna liquore
 Promimus:⁊ liquidis cecuba fluminibus.
Quid dubitas?claris obſcura volumina verbis
 Explicui:iam me credo nouelle capis.
Cretica cui nullo ſapiūt diluta fluento
 Ebibat:his nulli demimus enophorum.
Tarde quid hic heres?facilis ſi nr̄a minerua ē
 Plus equo:alterius perlege ſcripta:licet.
Bina tuis poſui (ſi neſcis) pocula menſis
 Hec prebent liquidū flumen:at illa merum
Dilue fonte merū ne ſit tibi ſinciput egrum
 Singula ve vt ſapiunt illa vel illa bibe
Nil capies vnqꝫ?duo cōmētaria iuncti
 Ut vel vtrūqꝫ legas:alterutrū ve. Uale.

¶ Impreſſum eſt hoc opꝰ pro fido et bono bibliopola Stephano Gaynardo ciui lugdunēſi: arte et induſtria Nicolai Uvolf alemanni: ipſo Aſcēſio vitiorꝫ expūctore. Anno ſalutis chriſtiane.M.cccc.xcviij.ad decimūquartū kl̄.decēb.
Sit optimo maximo deo gloria: et mercatori pecunia.

Regiſtrum.

¶ Omnes autem cartharū conexiones ſignate his characteribus.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.t.v.x.y.ꝫ.B ſunt quaterne:pͥma vero atqꝫ penultima terne.

E. G. Allen c/o/. 9/2/99

[illegible]

